UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

1411 Exhort hanßen Adno Johannis pfeiffern uerwither uenn
ad vsus dnd Jacobi Gyndringer plbani in kirchgart
& aliorum de treisa K

Y 775 fol. 9sec.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Liber cronicarum cum figuris et ymaginibus ab inicio mundi vsqz nūc temporis

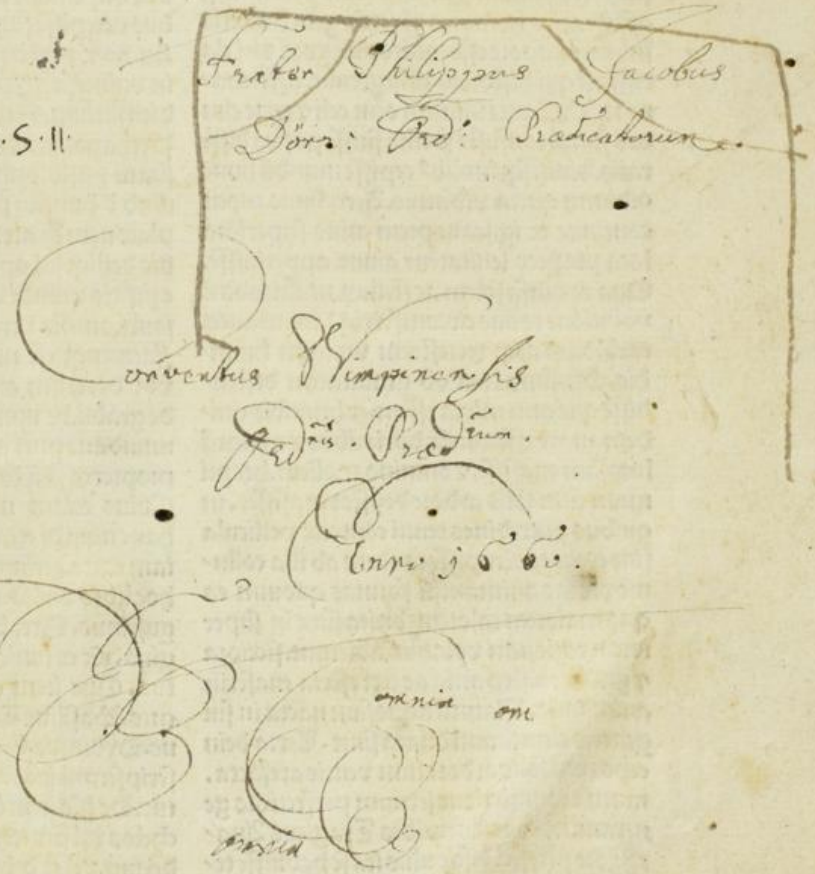

Epitoma operũ sex dierum de mundi fabrita.

Cum apũ doctissimos ⁊ pstantissimos viros qui veraz naturam et historiã tradiderẽt de mũdi fabrica. ac prima hoĩm generatione diuler opinio ferꝛ. a priscis eñ illis tẽpibus sumpto initio. scribem⁹ brevissime q̃z tum in tam remotis (propter antiquitatẽ) rebus licebit. Quidam mundum ingenitũ et incorruptibilem. ⁊ genus humanum ab eterno extisse neq; habuisse ortus principiũ sensere. Quidam gentium corruptibilemq; arbitrati. ⁊ homines direrũt generationis initiuz tempore esse sortito. Et greci viri clarissimi qui historias collegerunt. affirmarunt. Vnã ante initium oĩm celi ⁊ terre cunctis simul confusis formã fuisse postea disseratis. diuisisq; molib⁹ cepisse mundũ hunc ordinem quem videmus. Aerez hunc motu continue et igneam ptem cuius superiora loca propter leuitatem aiunt appetiuisse. Qua ex causa solem ac stellaz multitudinẽ volutione totius circumferri. Partem autez turbidam atq; terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob gravitatem descendisse que cum mixta essent. ex humidis quidem mare effectũ. Ex durioribus vero terã lutosam evasisse. ⁊ omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior evasisset. in quibus putredines tenui contecte pellicula sunt excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiũ formas quorum ea quo maiorem calorem sortita sunt in superiorem regionem volatilia abierunt. siccioza ⁊ grauioza. serpentia ac terrestria evaserũt animantia. Naturã aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore tum ventis arefacta. mutua commixtione serum perfectioza generantur. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. silvestri. ⁊ incondita vita virisse quibus herbe ⁊ arborum fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniq; enarratione cum per multos elaborasse latinos grecosq; videmus. preterea Chaldeos ⁊ hebreos veteres novosq; Relictis igitur antiquis erroribus Archana. Moseos volumina de mundi fabrica. et celebratis illis operibus. sex dierum perlustrauimus. Quibus totius nature secreta continentur. Nam moyses propheta ac historicorum pater deo plenus ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis excepit hec omnia. Quem cũ nostrum tum suorum. tum gentium deniq; testimonia prioris humane sapientie. doctrinarumq; omnium et litterarum consultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber. cui sapientia titulus in quo vir nature rerum interpres se illiusmodi disciplinam de mosayce legis penetralibus accepisse fatetur. Sunt apud nostros Lucas ⁊ philon autores grauissimi. illum in vniuersa egyptiorum doctrina fuisse eruditissimum. Sed et hermippus attestatur. Pythagoram de mosayca lege plurima in suam philosophiam transtulisse. Notum illud Numenij phylosophi. non aliud esse platonem q̃z atticum moysem. In primordio deniq; sui operis de natura. ⁊ de totius opificio mundi velut agri cuiuspiam thesauri. omnis vere philosophie defossi sunt. Factumq; est ni primis hoc in hac parte vbi de rerum omnium emanatione a deo de gradu. de numero ⁊ de ordine partium mundanarum altissime philosophatur. ⁊ propterea fuit decretum veterum herbariz Cuius etiam meminit Hyeronimus. ne hanc mundi creationem quisq; nisi natura iam etate attingeret. Que autem sunt per hoc libro viri sanctissimi. Ambrosius et augustinus. Strabo. Item et Beda ⁊ remigius. Et ex iunioribus. Egidius et Albertus. Que item apud grecos Philon Origenes. Basilius Theodorias. Appollinarius. Dydimus Gennadius Crisostomus ⁊ ẽ scripserunt intacta penitus a nobis relinq̃ntur. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel simeon antiquus chaldaice tradiderunt. vel ex hebreis aut veteris Eleazarus. Aba Johannes. Neonius. Isaac. Joseph.

aut iuniores Gersonides. Sadias. Abraam ⁊c. conscripserunt nullam nos in presentia mentionem habebimus. Afferemusq; per modū epitomatis. Et moyse seriem sex dierum. de diuina mundi fabrica. de qua in archanis sancte religionis litteris traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primum ⁊ maximum filium prefecit operi immenso. Eoq; simul et consiliatore vsus est et artifice. id excogitandis. ornandis. faciendisq; rebus. quoniam is prudentia et ratione ⁊ potestate perfectus est. Nec querendum ex quibus ista tam magna. tam mirifica opera deus fecerit. Omnia enim fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est. omissis insensibilibus ⁊ vanis. oculos eo tendere vbi sedes vbi habitatio est dei aeri. qui terram stabili firmitate suspendit. qui celum distinxit astris fulgentibus. qui solem rebus humanis clarissimum ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accendit. Terris autem maria circumfudit. flumina sempiterno lapsu fluere precepit. iussit ⁊ extendi campos. subsidere valles. frondetegi siluas. lapidosos surgere montes. que vtiq; omnia non Jupiter fecit. sed ille opifex rerum mundi melioris origo. qui vocatur deus. cuius principium quoniam non potest comprehendi nec queri debet. Satis est homini ad perfectam prudentiam. si deum esse intelligat. vt suscipiet ⁊ honorificet communem parentem generis humani. et rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas. supremum omnium vltra mundanum. quem theologi angelicum. philosophi autem intellectualem vocant. proximum huic celestem. postremum omnium sublunarem. hūc quem incolimus hic tenebrarum mundus. ille autem lucis. celum ex luce ⁊ tenebris temperatur. Est et preter tres quartus alius mundus. in quo ⁊ ea omnia inueniantur que sunt in reliquis hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundū. in quo mixtum ex elementis corpus. ⁊ celestis spiritus. ⁊ plantarum anima vegetalis. ⁊ brutorum sensus. et ratio et angelica mens. et dei similitudo conspicitur. De his quattuor mundis moyses sufficienter disseruit vt deus opifex disposuit. vt vere scriptura hec Moseos ymago mundi expressa sit. quem admodum legimus etiam ei preceptum in monte. vbi hec didicit. vt omnia faceret sm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebratis operibus sex dierum edocet. cursim absoluemus.

Moyses vbi pr
doctus de
mūdi fabrica
differeat

Ipse dixit
et facta sunt
et creata sunt
Ps. 32

IN principio creauit deus celū ⁊ terraꝫ. Terra aūt erat inanis ⁊ vacua. ⁊ tenebre erant sup faciem abissi ⁊ spūs dñi ferebat̄ sup aquas. Moyses diuinus ꝓpheta atqꝫ hystoricus. q̄ troianū bellum septingentis fere annis antecessit edocet quomodo deus machinator constitutoꝫ rerum cū hoc opus adoriretur. fecit primū oīm celum ⁊ in sublime sispendit. qđ esset sedes ipsi⁹ dei cōditoris. deinde terrā fundauit. ac celo subdidit. Tenebras aūt constituit in terra. Nihil em̄ per se continet luminis. nisi accipiat a celo. In quo posuit lucem perennem. ⁊ superos ⁊ vitaꝫ perpetuam. Et contra in terra tenebras. ⁊ inferos ⁊ mortē. Moyses vero cū deum creasse cōmemorat tres errores Platonis. sc̄z Aristotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̄ ab eterno deū ydeas ylen. Et in principio de yle mundū fuisse factū testatur. ylen greci primā materiam rerum nō formatā appellant. Qua visibilia hec elementa formata sunt. que quadam concordia conueniunt. Aiuntqꝫ ceteri de materia ⁊ forma. aut de athomis factis fuisse. deus tamen mundum sine preiacenti ⁊ preparata materia creauit. cum prudentissimus esset ad excogitandū ⁊ ad faciendum solertissimus anteqꝫ ordinet. hoc opus mundi. quoniā pleni ⁊ cōsumati boni fons in ipsō erat. vt ab eo bono tanqꝫ riuus oriretur. Angelos in principio omniū creaturarum primordiales fecit. ⁊ ex eo quod non est qui per eternitatem fortis est. per fortitudinē potestatis immense. que fine ac modo caret. sicut vita facturis. Quid ergo mirum si facturus mundū prius materiam de qua fecerat preparauit. ex eo quod non erat. Quod intellexerunt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos angelos a deo de tenebris ad lucem. adimpletosqꝫ eterna leticia. In quibus dam tamen indolis diuine stirpis non permansit. Ancetorem huius rei et bono per se malum effectum greci dyabolum appellant. nos criminatorem vocamus. Terra erat inanis (vt transtulit diuus Hieronymus. vel vt septuaginta) invisibilis ⁊ incomposita. Quam pro sui confusione abyssum vocat. quam ⁊ chaos greci dicunt Abyssum vocat terram. id est materiam trino dimensu in altissimas profunditates extensam. de hoc etiam Ouidius meminit. Ante mare ⁊ terras et quod tegit omnia celum. Vnus erat toto nature vultus in orbe. Quem dixere chaos rudis indigestaqꝫ moles. Nec quisq̄ nisi pondus iners. congestaqꝫ eodem. non bene iunctarum discordia semina rerum. Nullus adhuc mundo prebebat̄ lumina titan. Et spiritus domini organum diuine artis ferebatur super aquas vt voluntas architecti cum cuncta ad faciendū disponit. Cum perfecta sint opera dei. Creatio rerum senario numero explicatur. Cuius partes vnum. duo. tria sunt. que in trigonum surgant. In primo creationem. In secundo ⁊ tertio dispositionem. In reliquis ornatuꝫ Moyses per opera sex dierum ostendit.

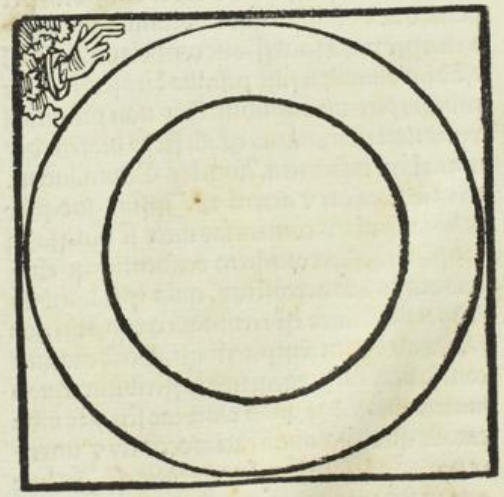

DIxitqꝫ deus fiat lux. ⁊ facta est lux Et vidit deus lucem q̄ esset bona Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitqꝫ

De opere secunde diei

lucem diem. Et tenebras noctem. Factumq; ē
vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirum ar
tificium diuina non humana industria totius
nature secretis apte conueniens in suo libro o
stentat. qui omnem doctrinam ⁊ eloquentiaz
⁊ ingenium superat. Gloriosus enim deus q̄
est vera lux. lucemq; diligens. omnia in luce fa
ciens. Mundi fabricam a luce rectissime inchoa
uit. Que tribus diebus vsq; ad quartam (in
qua luminaria formata sunt) circuitu suo diez
naturalem peregit. Erat q; nobilissimum cor
porum spirituali creature finitimum atq; op
timum. suam pulchritudinem maxime com
municans. Cuz punctus minimus totius mū
di spacium repleat. Ideo lux sola est qua mun
dus totus bonus ⁊ pulcer est. per immundaq;
sine corruptione transiens. Et merito lucem vi
dit quoniam bona. Cum nihil aliud sit q̄ pri
mi boni imago tenuis ⁊ vmbratilis similitu
do. Statim tractante spiritu aquas illas ⁊ p
suadente subiectum iussu dei artificis exorta est
lux decus ⁊ splendor. vt nubes lucida superio
res mundi partes sua claritate illuminans. vt
in diluculo fieri solet per modum solis agitata.
superius emisperium. ⁊ vicissim superius illu
minans. Et postea diuisit. vt tenebre ⁊ lux di
uersa emisperia vendicarent. Appellauit lucez
diem a claritate qui purgat tenebras tenebras
a nocendo noctem. ne oculi videant. Secun
dum harum partium dimensionem diem fe
cit ⁊ noctem. que species ⁊ orbes temporuz per
petuos ac volubiles quos vocamus annos al
terna per vices successione conficiant. Ac factū
est dies vnus. qui fuit primus dies seculi. non
primus dierum omnium. ideo non primus ſ
vnus non nominatus est. Et sic eo die fecit de9
materiam informem. Angelos. Celum. lucem.
terram. aquam ⁊ aerem t̄c. Ipsius quoq; ter
re binas partes contrarias inter se diuersasq;
constituit. scilicet orientem occidentemq;. Er q̄
bus oriens deo accensetur. quia ipse luminis
fons et illustrator est rerum. Et quod oriri nos
faciat ad vitam sempiternam. Occidens autē
conturbate illi praueq; mēti asscribitur. quod
lumen abscondat. quod tenebras semper indu
cat. Et quod homines faciat occidere ⁊ interi
re peccatis. Nam sicut lux orientis est. In luce
autem vite ratio versatur. sic occidentis tene
bre sunt. In tenebris autem mors ⁊ interitus
continetur. Deinde alteras partes eadem ra
tione dimensus est. meridiem ac septentrionez
que partes illis duabus societate iunguntur.
Ea enim que est solis calore flagrantior priori
ma est. ⁊ coheret orienti. At illa que frigoris et
perpetuo gelu torpet. eiusdez est cuius extremꝰ
occasus. Nam sicut contrarie sunt lumini te
nebre. ita frigus calori. Vt igitur calor lumini
est primus. sic meridies orient. vt frigus tene
bris. ita plaga septentrionis occasui. Hec om
nia opus quarti diei vberius manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamē
tum in medio aquarum. ⁊ diuidat
aquas ab aquis vocauitq; firmamē
tum celum. prophetam de celestibus misteriis
loquentem audiamus. Fecit enim deus firma
mentum rotundum mobile cetera sensibilia
continens. Et ex aquis congelatis in modum
cristalli sollidauit. ⁊ in eo fixa sidera. Spera au
tem celi cum sideribus in ea fixis duobus axis
volutur. Quorum alter septentrionalis bore
as. Alter australis nothus dictus volutur ab
oriente in occidentem tanta celeritate. vt nisi
plane contra cursum eam tardarent mundi ru
inam faceret. Et artifex mundi. celi naturam
aquis temperauit. ne conflagratione ignis su
perioris. elementa inferiora succederet. Supra
nouem celorum orbis id est septem planetas.
⁊ sperам octauam quam vocant inerrantem
nonumq; orbem qui ratione non sensu depre
hensus est inter corpora que mouentur. credi
tum est decimum celum fixum manens ⁊ qui
eum. quod motu nullo participet. Neq; hoc

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

tantum creditum a nostris. maxime iuniorib⁹. Strabo similiter et Beda. Sed a pluribus etiam hebreoꝝ. preterea q̄ a philosophis et etiam machematicis quibusdam. Et quibus satis duos sit attulisse. Abraam hyspanum astrologum maximum ⁊ ysaac philosophum. quorum uterq; hoc attestatur quin ⁊ hic ysaac decimum orbem ab. Ezechiele designatum, intelligit per Zaphirum in similitudine throni vt color Zaphiri lucis nitorem. throni similitudo immobilitatem significat. Sed redeamus ad Moysen diuidentem aquam ab aquis midio firmamento. Triplex enim partitio corporum sublunarium. Alia est partitio supra mediam regionem aeris sunt. suprema. scilicet pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legittima elementa. Alia est infra ipsam aeris meditullium. que apud nos sunt vbi elementum purum nullum (neq; enī purum elementum sensibile) sed mixta omnia et feculenta crassitieq; parte mundani corporis constant. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamentuꝫ. vnde et aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur. ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent. pluuie nubes. fulgura. fulmina. tonitrua. comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur non solum situ. sed ⁊ nature proprietatem hoc autem firmamentum superiora elementa ab inferioribus. quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Supra enim pura sunt elementa. infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discepunt. Vocauitq; firmamentum celum. eum tegat omnia sensibilia et insensibilia quod a koylon quod est concauum deducunt.

Sequitur nunc de operibus tercie diei

Tertia die deus aquas sub firmamento in locum vnum congregauit. et appareat arida. Votauitq; aridaz terram. Congregationes vero aquarum maria appellauit. Videns q̄ bonum esset. ait germinet terra herbam virentem. et semen siuz faciens. et lignum pomiferum faciens fructum suum iuxta genus suum. Post firmamentum de elementorum integritate. et positura ⁊ ordine. nos breuiter admonet per collectionez aquarum ad locum vnum. ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra. futurum est vt sub conspectu veniat. necesse est aquas q̄ sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum. id est ad communem mixtionis colluuiem confluentes. certis legibus tamen. quasi litoribus prescriptam in vnum locum tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita est verum. vt nusq; distinctis disclusisq; in locis eque inueniantur. Cum indicum mare ab Hyrcano. Hyrcanum ab Adriatico. Adriaticum ab Eurino. Innumera preterea fluuiorum. fontium lacuumq; fluenta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnuz congregate aque dicuntur. Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles. omnes vt inquit Salomo ad primarium mare tendentes in vnum occeani locum vniuntur ⁊ coeunt. Terra autem cū maris vndis obuitur nec vtilis nobis. nec visibilis item est

sed tunc & animalium & nostris vsibus idonea cum ab eo secedens mari magis magisq; aspectui venit. tunc fertilis tunc secunda. Qd hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eaq; simul atq; apparet & herbarū & fruticum & arborum parentem facit recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem & floreſcentem. In medio autem mūdi tanq; centrum posuit. venis metallorum videlicet auro. argento ere. eupro. stanno. plumbo. ferro (quod omnia donat) dotauit. cunctis q; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeq; semina. arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferunt q; eodem die paradisum ab eo factum id est ortum fecundissimum & amenissimum. omni genere lingni arborumq;. Quem mū omni amenitate fontiū. & terre virentiū. lignorumq; fructum vberrimum producentiuz conseruit.

de lūminaribus

Quarto die dixit deus. Fiant luminaria in firmamento celi. et diuidant diem & noctem. Et sint in signa & tēpora. & dies et annos. vt luceant in firmamento celi & illuminent terram. Et factum est ita. Fecitq; deus duo luminaria magna. luminare maius. vt preesset diei. et luminare minus vt preesset nocti & stellas. vt diuiderent lucem et tenebras. Moyses primo celestium meminit. que posuit deus in firmamento vt lucerent in celo. & terram illuminarent. solem videlicet lunam & stellas. quibus ipsa superior mundi pars ornatur. vti terra ornatur his que in ea fiunt metallis. plantis animantibus. Cum enim de natura firmamenti diceret testabat vt de operibus siderum. deq; eorum officio dissereret. declarans in quem vsum fundata. & cui muneri delegata a deo fuerint. Celestium enim corporum due in vniuersum manifeste operationes motus & illuminatio. motus duplex statuitur Alter mundi totius quo celum & ether viginti quattuor horis. per totum spacium vniuersi p fecto ambitu circumuoluuntur. Alter siderum proprius multiplex & varius. Inter quos principalis motus solis. qui spacio duodecim mēsium zodiaci signa omnia circuit. ille diem facit. vnde & diurnus dicitur. hic autem annum Reliqui siderum motus variis temporum interuallis peraguntur. Recte igitur & breuiter nos omnium admonuit. Moyses ait dixit posita sidera in firmamento in dies annos & tēpora. Indicauit preterea expresse reliquaz operationem siderum. Que est illuminatio. ait dixit statuta illa vt lucerent in celo & terram illuminarent. in hec igitur ministeria & lune et solis & stellarum sunt corpora distributa. Sol ei qui oritur in die. licet sit vnus (vnde solem esse appellatum. Cicero vult videri) q; obscuratis sideribus solus appareat. Tamen verum & p fecte plenitudinis lumen est. & a calore potissimo. & vulgore clarissimo. Quamuis enim stelle innumerabiles micare ac radiare videantur tamen quia non sunt plena ac solida luminaria. nec caloris perferunt quicq;. nec tenebras multitudine sua vincunt. Duo igitur principalia inueniuntur. que diuersam & contrariam sibi habent potestatem calor et humor. que mirabiliter deus ad sustentanda et gignenda oīa excogitauit. altissime hic pertractande essent q̄stiones. & que sibi singule iustum volumen exposcerent. quo pacto hec sidera sint in firmamento. an vti partes eius nobiliores. an vt animalia in suis speris. in aqua pisces. iumenta i terris. congressum hic item locus cum Heneth liacis sibi exposcere diuinandi per astra. & prenoscendi futuros euentus. scientiam hinc confirmantibus q; Moyses sidera insigna posita a deo dixerit. Querendum hic etiam de natura siderum. de motu. de principatu. de lūe maculis. deq; omni siderali scientia. Verum quā q; sint pulcra & digna cognitu. Audiemus fortassis Horationum illud. sed nunc non erat hic locus.

Aia fuit

QVinto die dixit deus. pducāt aque reptile anime viuentis. & volatile sup̄ terrā sub firmamēto celi. Creauitq; deus cete grandia. & oēm animā viuentē atq; motabilem quas produxerāt aque in sp̄es suas. & oē volatile sēm genus suū. Videns qđ esset bonū benedixit ei dicens. Trescite & multiplicamini & replete aquas maris. aues q; multiplicent̄ sup̄ terrā. Mane igit̄ eo die deus aerē & aquam. volatilia dans aeri. natalia aquis. q; reptilia dicunt̄. cum impetu quodā se rapiunt. Cete ēm grandia & belluas. maioraq; terrestrib⁹ aialibus ex habundātia humoris monstrifica in mari reperiunt̄. Et quicquid in vlla p̄te nature nascit̄. & in mari cē vulgi opinio fert. Manifesta iam que sequunt̄ de animaliū productiōe. post plantas ēm ea sūt mixta que sentiūt & mouent̄. quāq; in plantis stupidū sensū adscribant pitagorici. Hec autē animantia que citra oēm controuersiā motu sensuq; participant. & hic a Moyse & in Timeo in volatilia. & in aquis degentia & terrestria distinguunt̄. Veniamus igit̄ ad moysen q̄ post̄q; de celestib⁹ dixit terrestriū animaliū memīnit ordine cōgruenti. que vel aquas vel terrā vel aerē inhabitant. Si tamen inhabitare aerē volucres dici possunt. Relinquam⁹ hic disputatōq; quo pacto corpora aialiū ex elemētis. aut q̄d sint indita a deo naturis rerū seminarie rationes. sit ne itē vita brutoꝝ de simo ducta materie. an diuino potius principio oīs vita proueniat. vt cōstantissime asserit. Plotinus. cui sententie fortasse videbit̄ hoc loco propheta suffragari. Cū post̄q; dixit. produ. ant aque reptile anie viuentis adiecit postea creauit deus oēm aiaz viuētē. vbi nō id dūtaxat q̄s pia obseruaret q & aq̄ pducāt deo iubēte. & deinde etiā de⁹ pducat. vex & illud qđ vbi de dei ope agit̄ scriptū ē. creauit de⁹ aiaz viuentez vbi aūt de aq̄s. non aiaz. sed reptile aie viuētis q̄si aq̄s vehiculū. Inter aialia terre tria mēorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Pīma aūt & maria in indico mari aialia. Et q̄b⁹ balene quaternū iugex. Et i mari bellue circa solsticia marie visunt̄. Tūc illi eruūt turbines. tūc imbres. tunc deiecte montiū ingis pcelle ab imo vertūt maria. pulsataq; ex pfūdo belluas cū fluctibus voluūt. auiū q̄z grādissime & pene bestiarū generis structio cameli affrigi vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt celeritatem vincunt Multo mirabilius de naturis auium & piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

Sexta die dixit deus. Producat terra animam viuentem. iumenta. & reptilia & bestias terre iuxta species suas. Et vidit deus quod esset bonuz. ait. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Et p̄esit piscibus maris et volatilibus celi. & bestijs vniuerse terre. Et creauit deus hominem ad imaginem & similitudinem suam. Quatis superioribus mundi partibus tandē sexta die terram generibus animalium ornauit. Inter animalia terre tria memorat moyses. iumenta reptilia & bestias. In q̄bus differētias brutorum irrationabilium in commune nobis insinuat Sunt enim bestie que perfecta

sunt phantasia. medium inter irrationalia locum sortite. eruditi tamen ab homine aut mā sueſcere neſciunt. Sunt autem reptilia. que imperfectam habent phantasiam. quasi media inter bruta ⁊ plantas. Sunt iumenta que et si carent ratione disciplīne. tamen humane quo quo modo capaces cum sintracionis aliquid participare videntur. mediam quasi sortita condicionem inter bruta et homines. Animalia autem varij generis dissimilibus formis. ⁊ magna minora vt fierent imparauit. Et facta sunt bina. id est diuersi ſeruus singula. ex quorum fetibus. ⁊ aer et terra ⁊ maria completa sunt. Deditq; his omnib⁹ generatim deus alimenta de terra. vt vsui esse hominibus possent. Alia nimirum ad cibos. Alia vero ad vestimentum. Que autem magnarum sunt virium. vt in excolenda terra iuuarent. vnde dicta sunt iumenta. Hactenus de tribus mundis superceleſti. ⁊ sublumari. Nunc agendus de homine vt de quarto mundo. In rebus omnib⁹ mirabili descriptione compositis. regnum sibi eternum parare cōstituit. Et innumerabiles animas procreare. quibus immortalitatem daret. Tum fecit ipse simulacrum sensibile atq; intelligens. id est ad imaginis sue formam qua nihil potest esse perfectius. hominem figuravit ex limo terre. vnde homo nuncupatus ē q⁹ sit factus ex humo. Deus rerum omnium machinator fecit hominem (quod Cicero q̄z uis expers celestium litterarum vidit tamen) qui libro de legibus hoc idem tradidit. quod prophete. Cuius verba subiecimus. Hoc animal prouidum. sagax. multiplex. acutum. memor. plenum rationis ⁊ consilij quem vocamus hominem. preclara quadam conditione generatum esse a summo deo solum. Est enī ex tot animantium generibus atq; naturis. particeps rationis ⁊ cogitationis cum cetera sint omnia expertia. Est autem plerunq; consuetudo a regibus vsurpata ⁊ principibus terre. vt si forte magnificam ⁊ nobilem ciuitatez condiderint. iam vrbe absoluta imaginem suam in medio illius visendam. omnibus spectandamq; constituant. Haut aliter principez omnium deum fecisse videmus. qui tota mundi machina constructa. postremum omnium hominem in medio illius statuit ad imaginez suam et similitudinem formatum. vt libeat exclamare illud mercurij Magnum o asclepi miraculum est homo. Hoc precipuo nomine gloriari humana conditio potest. quo etiam factū vt seruire illi. nulla creata substantia dedignetur. huic terra ⁊ elementa. huic bruta sunt presto. ⁊ famulantur. huic militat celum. huic salutem procurant angelice [illegible]ntes. Nec mirum aliquā videri debet. amari illum ab omnibus. In quo omnia suum aliquid. Immo se tota ⁊ sua omnia agnoscunt

Consummato igitur mundo. per fabricam diuine solercie septē dierum. Creati enim dispositi et ornati tandem perfecti sunt celi ⁊ terra. Complevit deus gloriosus opus suum. ⁊ requieuit die septimo ab operibus manuum suarum. postq; sanctum mundum. ⁊ omnia que in eo sunt creasset. non quasi operando lassus. sed nouam creaturam facere cessauit. Cuius materia vel similitudo non processerit. Opus enim propagationis bonitatis seu diuine maiestatis operari non desinit. Et dominus eidez diei benedixit

Quedã circa sperã plãetarũ ⁊ orbiũ declarãda So. vi

et sanctificauit illũ. vocauitq; ipm Sabbatuz qđ nomẽ hebraica lingua requiẽ significat. Eo q in ipso cessauerat ab oĩ ope qđ patrarat. vñ ⁊ Judei eo die a laboribꝫ ppũs vacare digno sanũt. Quẽ ⁊ ante legẽ certe gentes celebrem ob seruarũt. Jamq ad calcẽ ventũ est operũ diuinoz. Illũ ergo timeamꝰ amemꝰ. ⁊ veneremur In q̃ sunt oia sive visibilia sive invisibilia. Et a dño celi. dño bonorũ oĩm. Cui data oĩs potestas in celo ⁊ in terra. Et p̃sentia bona. quatemus bona sint. Et verã vite felicitatẽ q̃eramꝰ

Distinctio orbiũ tam celestiũ q̃z elementorum

Corporalis mũdi machina tota ꝓsistit in duobꝰ. scz in natura celesti. ⁊ in natura elemẽtari. Celestis aũt distinguit in tres celos principales. scz empyreum. crystallinũ ⁊ firmamentũ. Intra firmamentũ vero qđ est celum stellarũ continent septem orbes septem planetaz qui sunt. Saturnus. Jupiter. Mars Sol. Venus. Mercurius. Luna. Nomine autem celi cristallini sive aquei intelligit prima pars materie prime que ꝑm philosophũ formata est in duos orbes. quorũ superior est primũ mobile. Istorũ orbiũ natura est q omnes mouent excepto empyreo celo. quod q etũ est. Natura vero elementaris in quattuor speras principales distinguit. scilicet ignis. aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet. suprem̃ quod vocat igneum. ac mediũ ⁊ infimũ quod vocat olimpiũ. Aer similiter habet tria interstitia. scilicet suprem̃ quod vocat ethereũ. ⁊ mediũ ac infimũ quod dicit aereum. Et in suprem̃o est calor ⁊ lux propter solis propinquitatem. Similiter ⁊ in infimo. sed propter radiorum repercussionez a terra. In medio aũt interstitio ad qđ non pertingere potest repercussio radiorũ est frigiditas ⁊ obscuritas. in quo dicunt habitare demones q̃ deprusi sunt in hunc aerẽ caliginosum. Ibi etiam fiũt tempestates. scilicet tonitrua. grandines ⁊ similia. Et his collige duodecim orbes terrarũ. terram ⁊ aquam ambientes. qui omnes celi possunt vocari. Istos aũt excellit celuz trinitatis ipse deus q̃ est in oĩbꝰ ⁊ sup omnia. Distantia predictoz orbiũ ⁊ planetarũ hec est A terra vsq; ad lunam sũt miliaria. xv. dc. xxv miliaria. hec sunt stadia. cxxvj. A luna vsq; Ad Mercurium sunt miliaria. septem. dccc. lxj. ⁊ semisse. A mercurio vsq; ad venerem tantũ. A venere vsq; ad Solez. xxij. cccc. xxxvj. A sole vsq; ad martẽ sunt miliaria q̃ndecim sexcenti viginti q̃nq;. A Marte vsq; ad iouẽ. vij. dccc. xij. A Joue vsq; ad saturnũ tantum. A Saturno vsq; ad firmamentũ. xxij. cccc. xxxvj. Et istis sequitur q a terra vsq; ad celum stellatũ sunt centum ⁊ nouem milia. ⁊. ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestiuz hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidez posuere distinctionẽ. scilicet supernaturalẽ. id est supercelestem ⁊ subcelestẽ. Supercelestis est in tribus personis. vt quidam dixerũt ⁊ male. quia ꝑm Dyonisium hierarchia dicit ordinem. ⁊ ille absolute non ẽ in tribus personis. sed tantũ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuiditur in superiorem mediam et inferiorem. Superior continet tres ordines scilicet seraphin et cherubin ⁊ thronos. Quorum primi considerant dei bonitatem. Secundi virtutem. tertij equitatem. Item in primis deus amat vt charitas. In secundis nosci vt veritas. In tertijs sedet vt equitas. Media continet dominationes principatus potestates. Quorum primi officia regunt angelorum. Sequentes capitibus presunt populorum. vltimi potestatem coercent demonum. Item in primis dominus dominatur vt maiestas. in sequentibus regit vt principatus. in vltimis tenetur vt salus. Inferior hierarchia similiter cõtinet tres ordines scilicet virtutes. archangelos. angelos. ad quorum priores pertinet miraculorum operatio. ad secundos magnorum negociorum denũciatio. Ad tertios humane custodie solicitudo Item in primis deus operatur vt virtus. In secundis revelat vt lux. In tertijs nutrit vt inspirans. Hec dicta sunt ꝑm Gregorium. Sed ꝑm Dyo. virtutes sunt medioꝰ ordo hierarchie sede principatus primus ordo tertie hierarchie Hoc attende quod in qualibet trium hierarchiarum premissarum notatur trinitas personarum diuinarum. vt patet in celestibus hierarchia tamen superiori q̃z media q̃z inferiori.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

De tempore siue etatibus mundi

Mundi etates accipiuntur similitudinarie iuxta etates hominis. sunt autem sex etates mundi. Quarum prima incipit a mundi creatione ⁊ durat vsq; ad diluuium ⁊ habuit ſm hebraicam veritatem annos. Mille trecentos quinquaginta sex. Secundum septuaginta interpretes (sicut Isidorus exponit) ⁊ alios q̄plurimos quos hic seq̄mur. habuit annos. 2242. Et sic differunt in annis. 586. quos hebrei minus habent in hac etate. ⁊ iuxta hanc computum maturale mortuus est ante diluuium. eodem tamen anno q̄ diluuium fuit. Secunda etas incipit a diluuio ⁊ durat vsq; ad natiuitatem abrahe. ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm septuaginta 942. ⁊ sic differunt. 650. quos iterum hebrei minus habēt. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuēire nō potui. Tertia etas incipit a natiuitate abrahe ⁊ dūrauit vsq; ad iniciū regni dauid. habens ſm hebreos annos. 941. ſm septuaginta. 940. ¶ Quarta etas incipit a p̄ncipio regni dauid ⁊ durat vsq; ad trāsmigrationē babilonis. ⁊ habet annos. cccc. lxxviij. ſm hebreos. ſm septuaginta. cccc. lxxxv. Quinta etas incipit a trāsmigratione Babilonis. sc̄z quando Hierusalem destructa fuit. ⁊ templum in ea incensum. ⁊ durauit vsq; ad benedictam natiuitatem christi habens annos ſm hunc modum pretactum quem hic sequimur cccc. xc. Et sicut predictum est grandis est altercatio de supputatione annorum huius etatis diuersi diuersimode computāt. Serta etas incipit a Christi natiuitate ⁊ durat vsq; ad finem mundi cuius terminum solus deus nouit ⁊ hec dicitur senect⁹. siue hora nouissima. His autem etatibus potest adiungi septima etas q̄ est quiescentium. ⁊ currit cum serta. ⁊ octaua etas que est resurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi sunt generationes decez. In sēda decem. In tertia. xiij. In quarta. xvij quas tamē Matheus grecia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiij. Etates aut hominis sunt iste. Prima est infantia hois a natiuitate hois vsq; ad annos. vij. Sēda etas est pueritia vsq; ad āos. xiiij. Tertia etas ē adolescentia. a. xv. anno vsq; in. xxviij. Quarta ē iuuētus vsq; ad xlix. Quinta est senectus. a. l. āno vsq; ad. lxxx. Serta est decrepita etas ab anno. lxxx. vsq; dū vita finitur.

PRima etas mūdi ab Adā vsq; ad diluuiū hz ſm hebos ānos. M. dc. lvj. ſm. lxx. interptes Isido. ⁊ plēs alios q̄z numerus in etatib⁹ consequenter ponitur habuit annos. 2242.

SVmma bonitas volēs cōicare suū bonū ⁊ alijs fecit creaturā rōnalē q̄ sum mū bonū intelligeret. itelligēdo amaret. amādo possideret. possidēdo btā eēt. Fecit de⁹ aūt primū hoiem formādo corp⁹ ei⁹ p mīsteriū angelor̄ de limo trre in agro damasceo ⁊ ispirauit in faciē ei⁹ spiraculū vite. hō ē aiaz creauit. quā corpi facto vniuit. Fact⁹ āt est hō ad ymaginē dei in naturalib⁹ ⁊ ad silitudinē in ḡ tuitis. Ecce dñs mirabili pfudit gr̄a. Cū ḡ marē ad silitudinē suā primū finisset tū etiā seminā pfiguravit ad ipius hois effigiē vt duo inter se pmixti ser⁹ propagare sobolem possent ⁊ oēm terram multitudine opplere.

FOrmatis aiantib⁹ terre ⁊ volatilibus adductis ad adā vt videret ea. cū adā nō inuēiret adiutor silis sibi. iniſit dñs soporē i adā ⁊ tulit vnā de costis ei⁹ replēs carnē p ea ⁊ edificauit i mulierē. Quā adā vidēs dixit. hō nūc os de ossib⁹ meis hec vocabit Issa qō latie mulier iterptat. qr̄ ō viro sūpta ē Fctū igit adā i de⁹ p adisum trāstulit ⁊ ibi ad costa dormientis. Euam pduxit. sibiq; sociā formauit. Hanc non fecit de capite ne viro dominaret nō de pede viri ne cōtēneret. sed de latere vt amoris vinculum pharet. etiam vt nō loci ge-

neris nobilitate. sed virtute vnusquisq; sibi cō
paret grām. Ideo extra padisum vir fact⁹ est.
mulier vero intra paradisum. Creat denicq; ex
tra paradisum hoc est in inferiori loco vir fa-
ctus melior inuenit pro Eua que in paradiso
facta fuit. Adam igit primothoplastū primū ho
minem summus omniū rerū fabricator deus
sexto die seculo q̄nta t vicesima marcij bestijs
terre creatis cunctisq; reptilibus t volatilibus
de limo terre rubio in agro damasceno tanq;
creaturaq; omnium finem t possessores finxit.

Qvnq; surgerente dyabolo i forma ser
pētis. pthoparētes mādatū dei trās
gressi fuissent. maledixit eis deus. et
ait serpēti. Maledict⁹ eris inr oia aīantia t be
stias terre. sup pect⁹ tuū gradieris. t terrā co
medes cūctis dieb⁹ vite tue. Mulieri q; dixit. ml
tiplicabo erūpnas tuas. t ceptos tuos. in do
lore paries filios t sub viri ptāte eris t ipe dīa
bit tibi. Ade vo dixit. Maledicta terra in opere
tuo i laborib⁹ comedes er ea. spinas t tribulos
germinabit tibi. in sudore vult⁹ tui veseris pa
ne tuo. donec reuertaris in terrā. de q̄ sumptus
es. Et cū fecisset eis de⁹ tūicas pelliceas eiecit eos
de padiso collocās añ illū cherubin cū flāmeo
gladio. vt viam ligni vite custodiat.

Adā pm⁹ hō format⁹ de limo terre. xxx
annoz apparēs imposito noie Eua
vxore sua comedisset eiecti sunt de pa
diso voluptatis. in terrā maledictōis vt iurta
impcatōz dñi dei Adā in sudore vult⁹ sui opa
ret terrā. t pane suo vesceret. Eua q; in erūnis
vineret filios q; peret quā incōpabili splēdore
decorauit. cā felicitatis sue inuidi⁹ hostis dece-

pit. cuz letitate femínea fruct⁹ arboris temera
rio ausu degustauit. t virū suū in sententiā su
am traxit. Deinde pizomatib⁹ folioz suscept
er delitiaz orto in agro ebron vna cū viro pul
sa erul venit. Tandē cū ptus doloris sepi⁹ erp
ta suisset eū laboribus in senū t tandē in mortē
sibi a dño pdictā deuenit.

De paradiso i quatuor fluminibus eius

Paradisuz terrenū seu deliciaz sub linea
eqnoctiali versus oriens situatū a prin
cipio dñs deus plantauerat. Qui latī
ne hortus siue pomariū dr. Hebraice heden qđ
delicie sonat. ūde deliciaz hortū oim arboz ge
nere consitū. Vbi t lignū vite positū erat. Hūc
locū muro igneo a terra vsq; ad celū pfecte val
latū aiūt. Hic etiā cherubin asserūt flāmineo
gladio añstare. phibentē volentes adire. In q̄
Adā t Eua fuerūt pducti. demū pcō gule ex
pulsi. In eoq; positi Enoch voluptant t Heli
as morituri manib⁹ antixpi. hic aūt loc⁹ in ori
ente longo maris tractu a nō habitabili segre
gat⁹ oi amenitate ꝓspicu⁹ scribit. Qui hz salu
britatē amenitatē atq; iocunditatē. de cui⁹ me
dio fons egredit qui totū irrigat. Quicq; in q̄
tuor nascentia diuidit flumina vt exp̄positores
Geneseos profitentur.

Ganges qui t phison.

Primus fluui⁹ phison q̄ t gāges ap
pellat fluui⁹ indie pgrādis atq; fa
mosus. q̄ vniuersam circuit indiā. Is
in orientē tendens a. xiir. maximis atq; nauiga
bilib⁹ fluminib⁹ auget. Et vltio plurib⁹ ostijs
occeanū ingredit. Quotcūq; aūt erundet alue
is in mare. adeo grādis est vt vbi minus occu
pet latitudinis. viij. M. passuū patet. vbi plu
rimū centū altitudinis nusq; minus. xx. passi
bus repit. Aduersus quē Cirus ꝓsaz rex quasi
cepti oblitus bellū inauditū sumpsisse fertur.
Nam cū vnū ex regijs equis candore atq; for
ma precipuū quem fiducia tractus trāsuadere
psuasserat. a vortiginibus vndarū circumagi
atq; absorbi vna cū insidiante cernerei aiūt ira
tum iurasse se illū adeo ertenuaturū. vt q̄ equū
atq; equitē optimū absorbisset. mulieribus vir
genua tingentib⁹ vadosum faceret. Nec ver
bis opus defuit. Nā totis in hoc exp̄positis co
pijs. In. ccc. lx. alueos flumen deraxit. Anno

integro operi dato nō obsistēte q̄ nili more augeri dicatur certo anni tempore ⁊ adiacentes fecundare agros.

Gion qui ⁊ nilus

GIon q̄ ⁊ nilus scōs appellat fluuius toti⁹ orbis pmarim⁹ fluui⁹ arbitrat. Huic fm q̄sd̄ latine noīe melo. alij dicunt hunc eē quē theologi Geon. nūcupāt. ⁊ ex padiso deliciaꝝ fluere. incole nilū vocāt ꝓpter limū quē trahit. ⁊ eo egiptia arua secūdat. Is e nigro flumīe quē accole nili ptē dicunt rapido veniēs cursū affricā oēm ab Ethiopia sepe rat. ⁊ plurimas insulas faciēs venit ad eā clarissimā merois a dextris ei⁹ noiatus astusapes qd̄ inde sonat qd̄ latens. Et ptim asper ptimq̄ nauigia deferēs in amplissimū effundit lacuz deinde varijs incitat⁹ irritamētis montiū coartat ripib⁹. ad eū locū deueniēs ethiepū q̄ Lat aduppa vocat tā violenter inter obuios scopulos suo impellit impetu. vt vasto aquarum se frangentiū rumore incolarū aures in surditatē vsq̄ ledat. deīde lenis violētia posis⁊ placidus ac nauigabilis efficit. Et primo circa cercasoꝝ oppidū incipit eē tripler. Cuius ps vna ad deltā ⁊ meliā declinās itez sepat. ⁊ sic diuisus atq̄ vagus. alijs etiā alueis varie sc̄patis i septē postremo totus diuisis ptib⁹ oēm egiptū irrogat āmuo incremēto. Et demuz egyptio mare p septē ingenita miscet hostia. Scripserūt veteres hūc esse silnaz altorē pmarimū et beluaꝝ imānū ꝓductorē ⁊ cocodrillozꝝ ⁊ hippotamozꝝ ⁊c. Preterea calami atq̄ papiri. et agroꝝ fecundatoꝝ inclitū suis annis incremētis. Que fieri ꝓtingit vt plurimū sole tenente leonis finē. ⁊ ad mediū vsq̄ virginis augeri demū declinare. ⁊ in ripas reuocare aquas incipere. donec sōl virginis in finē vel libre p̄ncipium venerit. ⁊ tunc totū infra veterē alueū ꝓtineri asserūt flumis hui⁹ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris

TIgris Terti⁹ q̄ sēm Joseph dilat qd̄ sonat acutū. eo q̄ velocissimus sit. Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nā a nr̄is vn⁹ ex q̄tuoz padisi deliciaꝝ exeuntib⁹ affirmat. Is qummedoꝝ fines attigit repentinus fact⁹. tigris nomē assumpsit. em̄ sagittā volucrē medi vocant. nec diu ⁊ cōpto aritissa lacu cursūq̄ seruato violentus ⁊ integer atq̄ discolor ꝑ illū efferē deinde tanto mōte obuio antromontis immergit. Et p latebras mersum in adursam ptē vluas ⁊ purgamenta plurima secū trahēs apud lacū qui Loranda appellat oia demersa ferēs. factusq̄ iterū fluūius in cuniculos mergit iterato. Et post q̄. xxv. mili. passuū ocaltus excurrit. tertio red dit terris in regione sophen circa nympheum adeo ꝓpinquus Arsenie fluuio in regione Artheni. vt quom quacūq̄ ex causa intumuerit. seruatis sibi quisq̄ vndis suis cōfluāt vna cuius rei testimōiū lenior Arsenie cursus est. Quinor diuisus in Euphratē iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armēia claris fluminibus parthemos ⁊ alios disiūgit. Et vt asserūt aliqui Ninuen in partes diuidit ⁊ Mesop othamiā faciens lustratis radicib⁹ montiū Coridiē orū circa Apamiā Selentiā atq̄ babyloniam xxv. mil. passuū in alueos diuisus duos fundit tur. Quoꝝ vnus quē meridinēsem vocāt seleuciā ⁊ messenē alluit. Alter aūt in septētrionē ꝑ sus cāpos caucasi irrigat. ⁊ vbi in vnū rediere alueū tigris dict⁹ est. Verū cū hos. lx. mi. passibus ampliauit vasto effusus aluco dextra carnicis oppidi ꝑsicū in mare deferē. nec vno tamē hostio sed plurib⁹ miscet eidē. Alij vero dicūt hunc rubro infundi mari.

Eufrates

EVphrates q̄rt⁹ fluui⁹ q̄ fruſiifer sonat iter ceteros fluuios mēoratu plurimo celebris ē. tā vetez lēis q̄z eruditionib⁹ suis. hunc q̄dā volūt ex padisi fonte mortalib⁹ quidē incognito deriuari. alij dicunt in armenia maiori in mōte cui paccoartra nomē hand longe a fonte tigris oriri. Is a liquib⁹ susceptis flumīb⁹ validior fact⁹ in tantū montē vires erpit suas. Cui cū non resistat taurus ꝓgredit victor. sed saroſus atq̄ violentus ad dexterā Comagenā. ad leuā aūt relinquit arabiā. Vez sunt q̄ velint eum in alueos duos diuidi. quoꝝ alij in tigrim effūdi dicūt. reliquū vero p meatis medoꝝ gordiāorūq̄ terris in Mesopotamiā fert. Et babyloniā q̄ndā Caldeoꝝ reginā in ptes duas cursu medio sꝑare. Inde hic idē postq̄ aliq̄diu efflurit q̄ nauigabiles ⁊ ingens ante fuerat in paludib⁹ dispersus amplissimis tenuis efficit riūus ⁊ incognitis (vt aiunt) nusq̄ apto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant eum in mare rubrū fundi. Volūt

in sito hūc nili more ⁊ fere eodē tpe Mesopotamiā irrigare atq; fecūdā facere ⁊ sese in alueū statuto tpe reuocare. Quāobrē eū nomē euphratis sortitū volūt. Cū hebraice euphratas fertilitas appellet dicūt ⁊ alij aqs eiꝰ eē vitales. ⁊ ob id a priscis aureniū fuisse vocatum.

QVm oia in qbus historia versat compleeti rerū scriptores deceat pauca de diuersitate maris ac eiꝰ noibus iuxta varietatē regionū adiungere libuit.

HOmerꝰ terrā oēm quā incolimus abluī occeano pdidit. Neq; alienū ē isulā eam esse. Nā q̄cq; accedere ad extrema terre mortalibꝰ pmissum ē mare inueniūr. Od occeanū appellamꝰ. ⁊ hūc nostre habitabilis terminū quaq; versus tristimāt Oceanus aūt quē greci sic nominat de celeritate. ab occasu solis irrumpēs leuo latere europā radit. affricāq; dextro scissisq; calpe ⁊ adina mōtibus. q̄s dicunt colūnas geraulis inter mauros fundit ⁊ hispaniā ad freto isto quodā ostio aperit limē interni equoris mirꝰ mediterraneis finibus quousq; ad oritntē ppellit. Hoc qui hispanias pfudit. hibericus fert. ⁊ balearicus q̄ in narbonensem puinciā. gallicus mox ligusticas ab eo ad Siciliā tustus. quē greci Ioniū vel tyrrhenū Itali in ferū vocitāt. a sicilia vsq; cretā siculus. inde creticꝰ q̄ in pamphiliaz ⁊ egiptū ptendit. Que aquax moles torto in septentrionē priꝰ latere amfractibꝰ magnis iuxta grecias yllyricū ⁊ hellespontū in angustias stringit ppontidis. Que ppont asiam Europāq; discrimiat. Causam noīm nō vniformis dedit tū asiaticū ⁊ phoeniciū a puincijs dictuz ab insulis carpathiū egeū. Icareū cypriū. a gētibus ausoniū dalmaticū ligusticū. ab oppidis hadriaticū argolicū. ⁊c. Egiptiū pelagus asie dat gallicū Europe affricanū libye. Hec in gremijs terrax. Oras aūt extremas vt dicūt occeanus amplectit. q̄ a litoribꝰ suis arabicus pticꝰ Indicus. eous. sericꝰ. hyrcanus. caspius scithicus germanicus gallicus atlanticꝰ. libicus. egyptiacus dicit. Cuius accessus incrementa circa litora indie vehementissime pruunt. marimosq; ibi ortus faciūt. siue qđ suspensus altiꝰ tollat vi caloris. siue q̄ in ea pte orbis ⁊ fontiū et fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat. dubitatū est Strabo Genosius australe pelagus ppter intollerabilē estum boreale q̄n frigore cōcretū esset. minime navigari posse putauit. Julius solinꝰ iubet testimoniū adduci qui vniuerse partis terre meridiane quā plurimi propter solis ardorē peruia ne gauerūt facta vel gentiū vel insularū cōmemoratōe ad cōfirmandū fidei argumentū. oē mare qđ ab india vsq; in hispaniā retro affricam cingit. nauigabile affirmauit. Plinius vtronē sis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio. signa nauiū ex hispaniēsibꝰ naufragijs fuisse recognita ⁊ annone florēte Carthaginis potentia circūuentū a gadibus ad finem arabice. eā nauigationē scripto prodidisse Corneliū q; nepotē auctorē facit qui eudoxiū quendā sua etate cū lathirū regem fugeret. Arabico sinu egressum Gades vsq; pfectū cōmemorat Celiū q; antipatrē a se visum. q̄ ex hispania cōmtraij tracia vsq; in ethiopiā nauigarie. de septentrionali occeano maior cōtentio est quē tū magna ex pte dini Augusti auspicij. circa germaniā nauigatum constat vsq; ad cimbrorum promontoriū. Caspia vero littora Macedonū armis Seleuco ⁊ anthiochio regnantibus ita explorata ⁊ pnauigata sunt. vt paruo breuius q; totus hinc atq; illinc septentrio sit remigatus. Plinius nepotis testimonio vtitur q̄ metallo celeri Gallie proconsuli donatꝰ a rege sue uorum indos astruit. q̄ ex india cōmercij causa nauigantes tempestatibꝰ essent in germaniam arrepti Apud Ottonē historicū legit sub imperatoribus theutonicis indicam nauiū ⁊ negociatoris indos in germanico littore fuisse dēphēsos. quos ventis agitatos ingratis. ab orientali plaga venisse constabat qđ accedere mīme potuisset si (vt pleriq; visum ē) septētrionale pelagus inauigabile cōcretū q; esset. A colūnis herculeis mauritanie atq; hispanie ⁊ galliarū circuitus. totusq; forme occadēs hodie navigatur. Orientem nobis incognitum. cum religionum atq; imperioꝝ diuersitas. tū barbaries imensa reddidit. veteres tū nauigatū prodūt

EVit aūt ille locus fm Damasce. exultationis vniuerse promptuariuz qui terre trelsior positus est. ⁊ temperato ac purissimo aere refulget. plantis semper floridis comatus est. bono odore plenus nullum irrationabilium inhabitat. Est etiam fm ysidorū omni genere ligni. ⁊ pomiferū arborum consicius. non estus sed temperies aeris perpetua. Et cuius medio fons procurrens totum nemus irrigat. ⁊ fm magistūr in hystoriis super Gen. Paradisus est in principio mundi partis orientalis locus tam altus q; aque diluuij vni

Nō de padiso hereseōntia ſm doctores diuīe ſcripture

uersalis ipsum non attigerūt quia ſm Strabum ⁊ Bedaz pertingit padisus vsqz ad globum lunarem quod tamē quidā impugnant vt Henricus de Eruordia. Et alij quidam. ⁊ ē locus amenissimus longo tractu terre ⁊ maris ⁊ si homo nō peccasset deus qui totū mundū fecit. ⁊ paradisum ampliasset. sic q̄ oēs hoies conclusisset. Arbores paradisi comā nunqz perdūt. Ibiqz enoch ⁊ helias vsqz hodie incorrupti perseuerant. vt dicit magister in hystoriis. Et paradisus tāte est altitudinis q̄ est inaccessibilis ſm bedam ⁊ tā altus q̄ ethereā regionē cōtingat ⁊ q̄ aque candentes de eo tantū faciunt strepitum hominib⁹ in vicinio cōmoranti bus. vt p dank sensum auditus vt dicit Basili⁹ in exameron ⁊ sc̄us Ambrosi⁹. Iste aque sunt que procedūt de vno fonte paradisi ⁊ generāt quattuor riuos scz phison qui ⁊ ganges dicitur Geon q̄ ⁊ nilus. Tigrim ⁊ eufratē. quo ipe vo q̄ttuor riui fluāt habet Geñ. ij. Et est padisus ſm Albertū magnum. locus temperatissim⁹ libre ⁊ arieti pene suppositus. q̄ in oriente iuxta torridā zonam. Ideo bis in anno sol pt̄ās̄it centrū paradisi. ⁊ est ibi aer subtilissimus ⁊ incorruptus. ⁊ semp equinoctiū. ⁊ vterqz polus ibi videt ab helya ⁊ Enoch inhabitat ⁊ arbores bis ibi in quolibet anno fructificāt. q̄ duplex est ibi etas. ⁊ duplex hyems in anno ⁊ vtrū qz nostrū solstitiū est eis profundissima hiems ⁊ vtrūqz equinoctiū profundissima estas. Jō dicit marcian⁹ q̄ in india singulis annis due sunt estates ⁊ fruges bis metuntur. Patet igit̄ q̄ est locus altissimus terre. Secretissim⁹ Temperatissimus. Amenissimus. q̄ est ibi loci viriditas. floꝝ venūstas. flagrantia armatū Jrriguū fontiū. Umbrositas arboꝝ. Ubertas fructuū Cantus auium. ordinatissim⁹. Sexto fertilissimus. ideo bene ortus oim delitiaꝝ dicit

Fecit quoqz deus ad ornatū ⁊ decorez paradisi tripler genus lignoꝝ tripler genus lignoꝝ ſm ysid. ⁊ Augusti. de ciuitate dei. vnū ad sustentationez vite per nutrimentū. de quo dedit preceptū affirmatiuū dicens Geñ. ij. ex oi ligno paradisi comede Aliud fuit ad probationem obedientie aliud. scz lignū sciētie boni et mali. de quo dedit preceptuz negatiuū dicens. de ligno aūt sciētie boni ⁊ mali ne comedas. qđ tñ non seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato pomo aperti sunt oculi eorum. ſ. ad concupiscendū sēinuicem ad quod ante non patebant ſm augusti. ibidem in glosa non q̄ ante ceci erant sicut quidaz falsē imaginati sunt. Et cognito puritu carnis ⁊ libidinis in se. ⁊ se esse gratia spoliatos consuerunt perizomata id est succinctoria sive bracas de foliis ficus vt sic se cooperirent ⁊ defenderent non tñ est intelligendū q̄ peccatū Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel esus eiusdem vt dicit Augusti. de ciui. dei. sed ratione effectus inordinati preponētis se diuine iussioni. q̄ aliud est prohibituz. quia pctm̄ ⁊ malum sicut homicidiū furtum ⁊ mendaciuz. Aliud vero est peccatū ex eo. q̄ est prohibitum sic fuit hic. Comestor dicit q̄ lignū scientie boni ⁊ mali dictū est ex eo. q̄ ex eius comestione secutū est. q̄ senserunt statim post comestionē maluz egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cōtra rationem. ⁊ sic ceperūt cognoscere bonū sanitatis firmitatis obedientie ac malū infirmitatis egritudinis imbecillitatis ac inobedientie. sicut medicus melio⁹ nouit morbos cum non solū infirmos visitat sed cū ipse infirmat. Nam quod prius nouit per scientiam postea discit per experientiam. Nam dulcia non meminit qui nunqz gustauit amara ⁊ econuerso Tertium fuit lignū in paradiso nobilius alys scz lingnum vite ⁊ hoc tripliciter. primo ꝓpter effectū. q̄ dabat se comedenti causam immortalitatis ⁊ prohibebat causam infirmitatis et imbecillitatis non tñ virtute naturali pure. sed magis gratuite ꝓpter virtutem anime obediētis deo. que erat immortalitatis causa principalis ipsius corporis ſm Tho. in scripto sēdi senten. q̄ quotiens homo fuisset infirmatus d̄ isto ligno sumpsisset ⁊ sanitati datus fuisset. ⁊ hoc sic cōtinuasset vsqz dum numerus electoꝝ completus fuisset. tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Secūdo propter situz. quia sitū erat in medio paradisi quasi preciosius ⁊ dignius omniuz. sicut cor animalis in medio corporis ponitur ⁊ quod totum corpus vinificat figurans crucem christi vinificantis totuz mūdum ⁊ trahentis ad se omnia. Johannis duo decimo. Tertio propter sacramentum ſm Augustinum vbi supra. vbi dicit q̄ per lignuz sciētie boni et mali significatur liberum voluntatis arbitrium. per lignum vero vite christus significatur. Ezechielis tricesimo primo. Omne lignum paradisi non est assimilatum illi. quia Canticorum quarto. Emissiones tue paradisus malorum punicorum cum pomorum

fructibus.

HVius autem loci post peccatum hominis aditus intercluſus eſt. ſepius enim vndiq; rumphea flammea id eſt muro igneo accinctus. ita vt eius cum celo pene iungatur incendium. Cherubin quoq; id eſt angelorum preſidium arcendis ſpiritibus malis ſuper rumphee flagrantiam ordinatum eſt. vt homines flamme angelos vero malos angeli boni ſubmoueãt ne cui carni vel ſpiritui tranſgreſſionis aditus paradiſi pateat Hecille

OPler fuit cauſa imortalitatis hoīnis in ſtatu innocentie. ſcilicet intrinſeca que erat vis contentiua ipſius anime ⁊ hec a deo. Alia extrinſeca ſcilicet eſus ligni. Iſtud etiam lignum vitam longeuam dediſſe homini poſt peccatum ſm Auguſtinum in libro de queſtionibus noui ⁊ veteris teſtamenti. ſed homini guſtus eius prohibitus fuit poſt peccatum. ideo dicitur Geñ. iij. Ipſis angelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat in eternum. id eſt valde diu Concordat ſanctus Thomas prima parte. queſtio. ne nonageſimaoctaua. articulo. iiij. Et Alex. ij. parte ſumme. queſtione. xiiij. Ar. xx.

ADam vir ſanctus cunctis diebus vite ſue prophecie ſpiritu claruit penitentiam magnam ac diuturnaq; fecit filijs ſuis precepta iuſticie dedit precipiens vt a conſortio cayn ac filiorum eius omnino abſtinerẽt nec etiam cum eis matrimonia iungere deberet. Hic primus noſter parens vno peccato paradiſo nos expulit. ſed ſancta conuerſatione ſua ac preſentia ſua exemplũ nobis dedit ad regni celeſtis gaudia remeãdi. qui autẽ hoc nõ ſequitur de ipſo iuſte conqueri non poterit.

Comeſtor dicit. Adam genuiſſe .30. filios ⁊ totidem filias preter Cayn ⁊ abel. adam fuit pater ⁊ ſocer cayn quia cayn contrarit matrimonium cum calmana ſorore ſua. Auguſtinꝰ Adam vero mortuus eſt habens annos nongentos. ⁊ triginta. vt dicitur in ymagine mundi. poſtq; genuit triginta filios ⁊ẽ. ⁊ ſepultus ẽ in loco caluarie circa hieruſalem. vbi poſtq; aliq;diu requieuit tranſlatum eſt corpus eius in Ebron in terraz de qua ſumptꝰ eſt. cui ſentẽtie concordat Athanaſius ⁊ doctor. hebrei. quia conuenit vt ibi corpus ſuum chriſtus exponeret morti. vbi caput generis humani fuit corruptum. et vbi ſeminata eſt corruptio ibiq; incorruptio orietur. quatenus ſic medicina morbo correſponderet. Johannes tamen in contrarium ſonat vt patet.

AVguſtinus tredecimo de ciuitate dei humanum genus ideo ex vno homine deus inſtituit vt commendaret q; ei grata ſit in pluribus vnitas. que conſideratio multum electis prodeſt. ſanctis angelis in eterna pace ſociandis. verum tanta immanitate peccandi defecerunt homines vt tutius atq; pacatius inter ſe beſtie viuerent. Neq; enim vnaq; inter ſe leones aut inter ſe draconeſ qualia homines bella geſſerũt. vinculum concordie diligit deus.

ADam itaq; ⁊ Eua primum omniuz parentes triginta ſupra nongentos vixere annos. ⁊ preter Cayn Abel et Seth cum ſororibus ſuis quos ſcriptura commemorat triginta alios genuerat filios. Demum quoq; infirmitate correptus Seth filio atq; aliis interdixit ne eius filij cum filijs cayn commiſcerentur. Illum pro oleo miſericordie impetrando ad paradiſum (vt aiunt) tranſmiſit tandem deficiens in ebron ſepelitur. Sunt tamen qui dicant eum in caluarie loco ſepultum fuiſſe.

Linia Christi

Adam

Abel Delbora soror

Calmana Chayn

Seth Delbora

Layn Abel

Enos

Caynan

ABel sēdus filius ade natus ē ānō. 30. ade eius sorore delbora. Iste abel primus martir ecclīaz inchoauit qui in gēa & iustīcia pmānsit Si eīm ab adā ichoata fuisset nō foret ptinua Huic aūt & iustū sctīm cō memorat Qui ab incūte etate iustīcā colere & deū timere didicit. Cuius cōuersatio pastoralis erat & de oīb⁹ pmcias deo osserebat. & pptērea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. & eius oblatōz gratā hēret germāo pīte. q̄ viso vultus cain p̄ ꝓfusiōe cōcidit & īmidie stimulo sauciꝰ cain i eū ꝓsurrexit ac iterfecit. q̄ celestē ciuitatē primus ꝓdidit. & ipse ciuē se primū cō stituit. Centenario & eo amplius abel mortuo Adā pcēsimū annū Seth gēuit filiū

ANno. cxxx. sm Hebre. Sēm. lxx. iterp̄tes cxxx. Adam genuit seth q̄ fuit tertiꝰ filiꝰ ade et natus ē ānō prīs sui. cxxx. inchoāte sm he. ve. h ē ānō mūdi. ix². cōpleto virit aūt annis. 912. Iste seth natus ē. 230. anno ade. quoz c. moyses p̄termisit quibus luxit filiū suū abel in valle ploratōis ppe ebron. ipse etiā p alio mīme impetrādo padisiz adyt. In his duob⁹ primis filijs Ade. scz Cain & abel ortū habuerūt due ciuitates sm Augu. i4. lib. de ciui. dei. fecerunt itaq̄ duo amores duas ciuitates. terrenaz scz amor sui vsq̄ ad cōtemptum dei. Celestē vero amor dei vsq̄ ad cōtemptum sui deniq̄ illa in scīa. hec in dño gloriat. Illa querit ab hoībus gloriā. huic aūt deus cōscientie testis maxima est gloria. ad illam pertinet cayn qui primo natus est & ciuitatem condidit Ad istam pertinet Abel qui sēdo natus est et tanq̄ peregrinus hic conuersatus. q̄ gratia predestinatus ciuis surrexit erat. deniq̄ vt ciuitas dei siue aduersarie cooperatione daresceat aliqua facta reproborum commemorare necesse fuit.

OAyn primogenit⁹ ade et eue cum sorore sua calmana natus ē qno ade. xv. i agro damasceno. hic primus agroꝝ cultor fuisse phibet cupidissimus quidez & aliene felicitatis ipatientissimus ac sceleratus dolens mūera sua reprobata a deo & mūera frīs sui accepta motus inuidia frēm suum ducum interfecit. ppter qd a deo punitus fuit vt oībus diebus vite sue eēt vag⁹ & pfug⁹ sup terrā. Cuiq̄ cain ꝓfectus eēt senio & interfuncta aliqn̄ sederet a pnepote suo lamech q̄ senectutis vicio cecus factus dū venatiōi insisteret pueri ductoris sui credēs cain ferā sagitta occisus fuit.

GRas plīmas diuersoz regnz gētiū aut opm magnificoz aut psonaz sublīiū hincinde ānotauī q̄b⁹ vtunt astronomi i suis calculationib⁹ ab adā vsq̄ ad alphōsum. Et nota q̄ era ē tps famosuz alicui⁹ gētis vl sēcte icipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē notabil bōitat vel malicie et vulgariter p̄t dici datū iuxta qd̄ publice ꝓscriptōes fiūt. vñ & sctūs leo huius nois primus freq̄nter h̄ termino era vtit in epistolis suis.

ENos filius seth natus ē ānō seth. cv ānō vo mūdi. 435. sm. lxx. sm he. 235. āni vite ei⁹ 905. Iste enos icepit inuocare nomē dñi forte p aliq̄ depcatoria verba q̄e inuenit.

CAynā filius enos natus ē ānō prīs sui. xc. mūdi vo sm. lxx. 625. sm he. ccc. xxv āni vite ei⁹ extiterūt. 910.

IN liea iustoz tres notāt celestib⁹ decorati prio enos q̄ prio nomen dei i vocauit. scdo enoch q̄ cū do ābulauit & trāslat⁹ ē i padisū. tertio noe q̄ pfect⁹ fuit i gnatōib⁹ suis hūanū gen⁹ saluauit ab aq̄s diluuij. i liea vo pctoz tres decorāt terrestrib⁹. prio iabel q̄ fuit pat hītātiū i tentoriis atq̄ pastoz. scdo tubal q̄ fuit pt canētiū i cithara & orgāo. ctio tubalcayn q̄ fuit malleator in cuncta opera eris

Enoch filiꝰ Cayn q̄rtꝰ sit in nūero filioꝝ Cayn certū ñ est Iste enoch cayn ciuitatē ꝓdidit appellās eā noie eius Enochiā quā ⁊ ſua ple repletā vidit. dicit eñ Josephꝰ. qđ cayn rapinis et violētijs opes ꝓgregās filios suos ad latrocinia incitabat. Timēsq; eos q̄s ledebat filios suos in ciuitate recolegit Absurdū tñ non ē ſm Augu. xv. de ciui. dei. q̄ Cayn edificauit ciuatē cuz vix q̄tuor viros scriptura dicat tūc fuisse. q; nō oēs nūerauit q̄ tūc ē poterāt ß illos tñ noiare necesse putauit q̄s suscepti opis rō postulauit. adā ꝑ cayn sceleratū vndenario numero finit quo pcm̄ significat ⁊ ip̄e nūerꝰ femina claudit a q̄ seru facū ē initiū pcī.

Malaleel fi. yrat

Irath filiꝰ Enoch

Matusalem

Ada Lamech Sella

Matusalē enoch filiꝰ cētesimo ei ⁊. lxxvij. anno natꝰ lamech filiū habuit q̄ nato duos ⁊ octogita supra. lxx. supuixit ānos. ⁊ sic matusalē diuꝝ virisse ferūt oibus q̄s scriptura cōmemorat.

Malaleel cētū seraginta q̄nq; hñs etatis annos genuit filiū iareth q̄ nato post ea septigētos ⁊ trigita ānis supuixit.

Iste lamech primꝰ bigamiā itro duxit hñs duas vxores ꝺ illō qđ dictū fuit ab adā spū pphetico. erunt duo ī carne vna. q̄ virū-i-cayn interfrutecta iacētē sagitta iterfecit adolescētēq; dū ducētē arcu ptūssū occidit pūitꝰ ē igr̄ ppē occisionē cain septuagies septies q; septuagita. ⁊. vij. aie ꝺ eo ingressi in diluuio periernt.

Jabal Tubal

Iste iabel filiꝰ lāech ex vxore adā icepit ꝺde tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝑ gregibꝰ mutriēdis nil nisi ꝓiugiū carnale meditās ⁊ pascua vētꝰ. h ſm cōmestorē gregꝫ ordinauit ⁊ caracteribꝰ distixit sepauitq; ſm gñā gregesouiū a gregibꝰ ꝺo rū ⁊ ſm q̄litatē vicolores a grege ſpſi velleris. ⁊ ſm etatē ānicl̄os a maturioribꝰ ⁊ cāmissuras certis tēporibꝰ faciendas intellexit.

Concupiscentia auriū

Iste tūbal filiꝰ lamech ex vxore Ada h ꝺi pē canētiū ī cithara ⁊ otgāo q; musicā inēisse ꝺr nō est instra musicalia adiuēit ſꝫ cōmestorē q̄ ꝑ ea lōge inēta referūt ꝑsonātias inēit vt labor pastoral' quē fert suꝰ iabel p̄manuit i delitias vteret ⁊ in deliciis exerceret. postea tū ml'ti adiūenerēt ꝑsonātias melodiarū ⁊ diuſa istra musicalia sic moyses ꝺ sonitu aq̄e ꝺr armōias ppediſſe Sūt tū q̄ dicāt q̄ archades ppli ꝑ

Nota q̄ oēs arte vel sciētie seculares liberales siue mechanice vel phisice hūane curiositati deseruiētes a filijs lamech legum̄ inuente ⁊ sic filij adulterini primi subtiliores alijs fuerūt. ⁊ q; timebant futurū ꝑiculum diluuij ⁊ ignis Ideo tubalcaim easdem artes in duabus columnis sculpsit. Vnū latericia ⁊ alia marmorea columna lapidea adhuc manet ī ttena syra vt. s. si ꝓstructa laterib⁹ ab ībrib⁹ exterminaret' lapidea permanēs ꝑberet hoīb⁹ scripta ꝓgoscet

Cōcupiscia oculoꝝ

Iste tubalcayn filiꝰ lāech ⁊ sellele sēde vxoris siue artem ferrariā ꝓmꝰ inuenit. ꝛeb bellicas exercuit sculpturas inmentalis in libidinē oculoū fabricauit simens exemplū a natura ex ope fruticū sicut frater suus bal ad voluptatem auriū consonantias excogitauit. calamos bruntes ⁊ lōgos primi excogitauerūt cantū laudis ꝺo id reptū dicit. tpe pithagore phi.

Augeb mutua

Cōcupiscentia carnis

Noema filia lamech ex sella sorore tubalcayn artē varijs diuersēq; texture inuēit. lanā ⁊ linū. in fila trahit ⁊ pānū texuit ꝑpē lenitatē nā antea pellib⁹ bestiaꝝ vtebantur

Tubalcaim ī Noema.

Inuenit ars textoria

Pastorum ventoria

Linea Christi
Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

Magnitudo gigantum probatur ex S. Augustino.

Malaliel filius Caynan q̄ plantatio dei interpretat̄ in linea christi natus est anno patris sui.75. anno vero mūdi ſm Hebre.470 ſm.lxx.760. obiit habens ānos octingentos. 95. Dicit August. xv. de ciui. dei. q̄ plures ante diluuiū nongētos annos attingerūt. nemo tamen ad mille peruenit. que proliritas etatis fuit p miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū t ad ſcientiarū principia inueniēda. Tum etiā ſm naturā. q̄ homines erant melioris complexionis t maioris figurositatis. Nam habebant tunc multa maiora ossa quidem homines q̄z nunc. Vnde allegans Plinium dicit-quantomagis preterit seculi aursus. tāto minora corpora fert natura. ne etiam magnitudo gigantorūz videatur alicui incredibilis testat̄ sacra hystoria dicens se vidisse molarem dentem. de quo cetum dentes ſcōm modulum nostre fieri potuissent. Diritq̄z Augusti. xij. q̄ nullo modo audiendi sunt illi qui dicunt tante fuisse breuitatis illos annos q̄ decem de illis faciūt vnū de nostris. atq̄z nongentos tantū. 90. Naz dicit plinius adhuc sunt gentes que. cc. annis viuunt.

Iareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vel sāporans natus est anno patris sui. lxv. supra centesimum Genesis v. Mundi vero. dcc. lx. ſm Hebre. ve. sed ſcōm septuaginta interpretes. 976. virit autem nongentos t seraginta duos. Dicit Augustinꝰ q̄ multi sunt geniti ante diluuium de seth t etiam Cayn quos tamen scriptura festine transcurrit. vt veniat ad Noe vbi ambarum genealogiarum t ciuitatū dei t dyaboli diſcretio concretioq̄z numeraretur t ad abraham cui facta est repromissio de christo nasciturο qui est alpha t o. Appocalip. j. propter quod scriptura sacra quosdam commemorat. nec omnes isti primo geniti quos scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suaz t genuit Enoch non est consequens q̄ Enoch fuit eius primogenitus. t sic de aliis. Huius vero tempore filij Seth viri optimi in preceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Caym pessimis quidem in omnem luxū prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen̄. v. mundi vero 10. xxij. ſcōm he. ve. Sed ſm septuaginta. cc. xxij. Anni vite eius fuere. 365. Iste enoch septimus ab adaz deo placuit t trāslatus est in paradisum. t septima requies predicatur ad quā trāsfertur omnis qui tanq̄z septa die etatee seculi christi aduentu formatur. viuit autez in paradiso in corporis t spiritus tranquillitate cum helya vsq̄z ad temp9 anticchristi erituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio coronandi. hūc Judas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert. que ab antiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Mathusalem filius Enoch natus est āno patris sui seragesimo septimo. mundi vero ſm septuaginta interpretes. 1287. Anni q̄ bus virit fuere. dcccc. seragintanouem. Iste Matusalez antiquissimus fuit omniū quos scriptura commemorat. De annis autem eius diuerse sunt opiniones. ſm septuaginta interpretū computationez virisset 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa Noe. Hieronimꝰ vero asserit. q̄ eodem anno diluuij mortuus sit. Septemq̄z diebus ante diluuium sepultus. Quidam vero cum cum patre suo Enoch translatus fuisse volunt. t diluuium preterisse putabant causante hoc diuersitate codicum nostrorum t hebreorum ſm Augustinum t Rabanum. t Jsidorum. qui omnes dicunt cum absq̄z omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tantum. viij. anime salue fiebant.

LAmech filius Mathusalem natus est anno patris sui ꝑm̃ terrum nostrum. Gen̄. v. clxxxvij. anno vero mūdi ꝑm̃. lxx. 1454. vixit autem annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit Iste scilicet Noe consolabitur nos a laboribus manuum nostrarū in terra cui maledixit dominus Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cum vixisset septingentos et septuaginta septem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidam tempore gigantes erant super terram. viri vtiq; famosi ⁊ incredibilis potentie scientes bellum

SEcunda etas mūdi principium a Noe habuit post diluuiū. qō fuit vniuersale per totū. Anno sercentesimo vite noe a principio aūt mundi ꝑm̃ he. Millesimo seringesimo quinquagesimo sexto. Sed ꝑm̃ septuaginta interpretes. qs Beda ⁊ ysidorus approbant. Bis milli ducenti et. xlij. et durat vsq; ad Abraham ꝑm̃ he. ducentisimonagintanouem annis. ꝑm̃ lxx. 842. annis Ante diluuiū vero p. 100 annos Dominus apparuit noe. id est quingentesimo anno vite Noe.

NOe diuini honoris ⁊ iusticie amator: filius Lamech. ingenio mitis ⁊ integer inuenit gratiā apud dominū. Cū cogitatio hominū prōa erat ad malū. Omni tempore omnes in viam rectā deducere satagebat. Cūq; instaret finis vniuersē carnis precepit ei dīs vt faceret arcaz de lignis leuigatis bituminataz intus ⁊ extra. que sit tricentorū cubitorū geometrorum longitudinis. Orosius ⁊ post eū Augusti. ⁊ Hugo. Cubitū geometricū ser cubitos vsuales facere dicunt quam particam nominat. Sit itaq; trecentarum partiarū longitudinis. quinquaginta latitudinis ⁊ triginta altitudinis. i. a fundo vsq; ad tabulatū sub tignis. ⁊ incubito cōsummabilis illaz. In qua mansiūculas cenacula fenestram ⁊ ostiū in latere deorsum facies. Noe igitur post centum ⁊. xx. annos ad arcam fabricataz. que pro solatio vite erat necessaria comportauit. Cunctorumq; animalium ad seruandū genus eorū masculos simul ⁊ feminas pariter introduxit. Ipse deniq; ⁊ filij eius vxor et vxores filiorum primo die mensis aprilis ingressus est. Facto diluuio cum dominus omnem carnem deleuit. Noe cum suis saluatus est. Stetitq; arca super altissimos montes armenie. Qui locus egressorum vocatur. Egressi deo graiias egerūt. Et altare facto. deo sacrificabant.

HOc signum federis quod do inter me et vos et ad omnem animam. Gen̄. ix.

ARcꝰ pluuialis siue Iris licet dicaꝫ habere ser vel qttor colores. tamē duos colores principaliter habet, qui dno indicia rep̄sentant. a queus diluuiū p̄teritū figurat ne amplius timeaꝫ. igneꝰ futurū iudiciū signat p ignē certitudinaliter exspectetur. Illo diluuij Anno p̄ma seculi etas terminata est vbi Adam vsq; ad diluuiū inclusiue. Etas sēda incepit q̄ ⁊ ad abrahe natiuitatē vsq; perdurat

NOe vna cū filijs ⁊ vxore ac filiaꝫ vxorib⁹ ex archa egresso. ꝓfestī altare edificaro de cūctis pecorib⁹ volatilibusq; mūdis holocaustra dño obtulit. ⁊ ei⁹ odorē suauitatis odoratꝰ ē dīs. ꝓpꝫ qō eidē dīs bēdixit ac filijs suis dicēs. Crescite ⁊ multiplicamini. Indeq; terra ad ꝓpriā naturā reuersa. Noe cepit vir agricole eē. ⁊ exercere terrā ⁊ cūcta animātia ad pascua emisit. Cunq; (vt aiunt) hircū capraꝝ in corioū cilicie mō tē emisisset. ibidē lambruscas comedēs. inebriatꝰ est ⁊ reliq animātia cornib⁹ petere cepit. Hoc Noe comperto. lambrusce virtutem agnouit. Confestimq; ipsam sanguine

ja die Aprilis Noë ingressus est arcam

leonis porci agnicq; & Simye addito inseruit. & lambrusca in bonā vineam inserta. fructū fecit perfectum et vindemiauit eū et advsum noe vino deducto sacrificās fecit conuiuiū magnū. inebriatus aūt ex illo statim tāgq; agno in sapore resolutus ē nudat⁹ inhoneste iacebat. videsq; Chā eius filius (videlicet pr̄ chanaan) pr̄is verenda nudata e vestigio irridēdus fr̄ibus nunciauit & oñdit. At sem & Japhet andictes. filiali pietate in pr̄es cōmoti palliū imposuerūt hūeris suis. retrorsum incedētes pr̄is verēda opuere. Eorum quippe facies vse erant ne. s. pr̄is viri lia viderēt. Qđ dū noe sensisset alys quidez filys felicitatē optauit. Chā vo ppter cognitoz sui nō quidē maledixit ß eius pli. noe vo cūm vixisset post diluuiū. ccc. & l. annis. qđ quidē tp̄us feliciter egit. aiz cōplesset annos nongentos quinquaginta mortuus ē. Preter aūt sem & chā & Japhet at ionicum filios. aliosq; post diluuiū genuit filios & filias. viditq; ex filys filiorū. & ex filiorum filys ad multas vsusq; generationes.

Monstruosoū q̄s multa hoim gña post linguarū varietatē a deo factam varijs in locis pducta fuisse cōmemorātur. deū em̄ ipse cum sciret q̄ru partiū similitudine vel diuersitate ptexeret pulcritudinē vniuersi. etiā mōstruosos homines in mundū producere voluit. Equibus quida dicant repiri qui in media frōte vnū tm̄ hūt oculū q̄ monoculi appellant. Alios statura ee cubitales q̄s pigmeos greci vocant q̄ p annū octauū viuēdo nō excedūt. Hūj populi plinio. vij. naturalis hystorie testāte tenētes mnotana indie. vicina tm̄ occeano salubri celo spq; vernāte hūt singulare bellum ptra grues. testāte homero. horū mulieres Solinus ānō. v. parere dicit. & viij. senescere. fama ē isidētes arietū capriarū dorsis armatos sagittis veris tpe vniuerso agmine ad mare descēdere & ova pullosq; earū alitū cōsumere. Casas eoū luto pēnisq; & ouorum putatōibus cōstrui. Aristoteles in cauernis viuere pigmeos tradit. Jtē gētes alie sūt in q̄bus singuli singula cura in pedib⁹ marie hūt nō flectētes poplitē. & tm̄ mirabilis celeritatis q̄s scio pedes vocāt. hūj etiā plinio vbi supra testāte p estiuū tp̄us i cra supini iacētes pedū sevmbra ptegūt. vm̄ & iditū nomē hūt. Hos idē Plinius in deftis indie ptibus hitare dic̄. Quosdā alios sine cervice hūtes oculos i hūeris. Quos dā alios cynocephalos q̄ru canina capita. & alia diuersa genera mōstruosoū q̄ in seq̄ntibus patebūt. Cū multi repiūtur hoim fetus ab vsitato ursitnature exorbitātes. q̄ tm̄ nō obmittēd i in historijs ducūtur marie lōgius amari degētes in q̄ b⁹ pdigiosa aliq; & incredibilia multis visū iti haut dubitam⁹. Quis em̄ ethiopes añq; cerneret crederet. aut aui nō miraculo ē cū primū i noticiā venit. Quām multa fieri n̄ posse (prius q̄z facta sint) iudicant. Nature vo rerū vis atq; maiestas i oib⁹ mōtis fidē caret. si q̄s mō ptes eius ac nō totā cōplectat aio. Jō ad auctores fidē relegabimus. mō ne sit fastidio grecos ansaltari q̄ maiore diligētia & vetustate cura d̄ his scripserūt. Ferūt etiā scitharū gña ad septētrionē haud parl ab ipo aq̄lōis ex ortu specuq; ei⁹ dicto quē locū gesglitrō appellāt pdūt arimaspi q̄s vt folio seq̄nti patebit vno oculo i frōte media isignes. q̄b⁹ assidue bellū ee circa metalla cū girphis ferarū volucri gñe. multi fi marie illustres herodat⁹ & aristas pcō. scribit. sup alios aūt ātrophagos scithas i q̄ dā valle magna timaui mōtis regio ē q̄ vocat abarimō. i q̄ siluestres viuūt hoies auersis post crura plātis eximie velocitatis pasim eū feris vagātes hos i alio n̄ spare celo. Jōq; ad finitios reges n̄ ptrahi. neq; ad alexādrū magnū ptractos betō itinerū ei⁹ mē sor pdidit. p̄caput tm̄ idia ethiopūq; tractus miraculis scatēt. Maria i india gignūt aialia idicio sūt canes grādiores ceteris. Aibores q̄dē tāte pceritatis tradunt vt sagittis superari nequeant. hec facit vbertas soli tēpies celi. aq̄rū habūdātia. arūdies vo tāte pceritatis. vt singula internodia alueo nauigabili enos interdū hoies ferāt. in mōte aui nomē ē Milo hoies ee auersis plātis octonos digitos i singulis pedibus hūtes auctor ē megaschenes. Jn multis aūt mōtib⁹ genus hoim capitib⁹ cānis ferarū pellib⁹ velari p voce latratū edere vnguib⁹ armatū venatu & acupio vesci. Cresias scribit i q̄dā gēte idie semias sed vita pere gētesq; cōfestim senescere. Megaschēes gētē int nomadas idos nariū loco foramia tm̄ hūtē. ad exterēos idie fines ab oriēte circa frōtē gāgis Astomorū gētes sine ore. corpe toto hirtā. vestiri frōdiū laugie halitū viuentē & odore quē naribus trahūt. Nullūq; illis abū nullūq; potū. Tm̄ radicū florūq; varias odores siluestrium malorū

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

que secum portant longiore itinere ne desit olfactus Graniore paulo odore haud difficulter exanimari. Onesicritus quibus in locis indie umbre non sint corpora hominū cubitorum quinū ꝛ binorū palmoꝝ existere ꝛ vivere annos. cxxx. nec senescere. sed vt medio euo mori. Cresias gētem ex hijs que appellat pandore in cōuallibus sitā. ānos ducētos vivere in iumēta candido capillo q̄ in senectute nigrescat. Artemidorus in taprobana insula lōgissimā vitam sine vllo corporis languore traduci. Sortitas ab indis arabis fluui⁹ disterminat. Jbi nullū aliū abū nouere q̄; piscū quos vnguibus dissectos sole torreant. atq; ita panē ex his faciūt. vt refert Clitharcus in affrice solitudinib⁹ hominū spē cobuie subinde fiūt. moriētoq; euanescūt. Hec atq; talia ex hominū genere ludibria sibi nobis miracula. ingeniosa fecit natura ad detegendā eius potentiam sequentes gentes inter prodigia ponere libuit.

Ethiopibus diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij. ca. ij. Et Augu. li. xvj. de ciui. dei. ca. viij. Et Jsidorus Ethi. li. xj. ca. iij. oia que sequunt in Jndia. Cenocephali hoīes sunt canina capita hītes aꝛ latratu loquunt aucupio viuūt. vt dicit Pli. q̄ oēs vestiunt pellibus animaliū Cicolpes in india vnū oculū hīt in frōte sup nasum hij solas feraꝝ carnes comedunt. Jō agriophagite vocant supra nasomones confinesq; illoꝝ homines esse vtriusq; nature inter se viabus cocuntes Calliphanes tradit aresti otiles adjcit dextrā mammā ijs viri lē leuam mulieb̄ē esse quo hermofroditas appellamus Ferūt certi ab oriētis pte intima esse homines sine naribus. facie plena eq̄li toti⁹ corpis plāicie. Alios supiore labio orbas. alios sine linguis ꝛ alijs cōcreta ora cē modico foramine calamis auenarum potum haurientes. Jtem homines habentes labium inferius. ita magnum vt totam faciem contegant labio dormientes. Jtem alij sine linguis nutu loquentes siue motu vt monachi. Pannochi in scithia aures tam magnas hīt. vt contegant totum corpus. Arrabite in ethiopia proni ambulāt vt pecora et aliq̄ vivunt p annos. xl. quē nullus sui pergredi. Satiri humonicanes sunt aduncis naribus cornua in frontibus hīt ꝛ caprarū pedibus similes qualem in solitudine sanctus Antonius abbas vidit. Jn ethiopia occidētali sunt vnipedes vno pede latissimo tā veloces vt bestias insequantur. Jn Scithia Jpopedes sunt humanam formam equinos pedes habentes. Jn affrica familias quasdam effascinantium Jsigonus et Memphodorus tradunt quarum laudationem intereant probata. aresçant arbores: emoriantur infantes. esse eiusdem generis in tribalis ꝛ illirijs adjcit Jsogonus q̄ visu quoq; effastinent iratis precipue oculis. quod eoꝝ malum facilius sentire puberes notabilius esse q̄ pupillas binas in oculis singulis habebant. Jtem homines quinq; cubitorū nunq̄ infirmi vsq; ad mortem hec omnia scribunt Pli. Augu. Jsi. Preterea legit in gestis Alexandri q̄ in india sunt aliqui homines

ser manus habentes. Jtez hoies nudi ⁊ pilosi in fiumine morãtes. Jtem homines manib⁹ ⁊ pedib⁹ ser digitos habẽtes. Jtẽ apothami in aquis morantes medij homines ⁊ medij caballi. Jtẽ mulieres cũ barbis vsqz ad pectus sed capite plano sine crinnibus. In ethiopia occidentali sunt ethiopes. iiij. oculos habentes. In eripia sunt homines formosi ⁊ collo gruino cũ rostris animaliũ hominũqz effigies mõstriferas circa extremitates gigni minime mirũ. Artifici ad formãda corpa effigieqz celandas mobilitate ignea Antipades autez esse. id est homines a cõtraria pte terre vbi sol oriẽ qñ occidit nobis aduersa pedibus nẽis calcare vestigia nulla ratione credendum. vt ait Augustin. xvj. de ciui. dei. ca. ix. Jngens tamẽ hic pugna litterarũ cõtraqz vulgi opinionẽ circũfundi terre homines vndiqz cõuersisqz inter se pedibus stare ⁊ cunctis similẽ esse celi verticẽ. Ac simili modo ex quacũqz pte mediã calcari. Cur aũt non decidant. mirenẽ ⁊ illi nos non decidere. natura enim repugnante vt possint cadere. Nam sicut ignis sedes non est nisi in ignibus. aquarum nisi in aquis. spiritus nisi in spiritu. Jta terre arcentibus cunctis nisi in se loc⁹ nõ est

ORbis dicitur a rota ⁊ est quelibet figura sperica ⁊ rotunda. Et ideo mundus orbis dicit quia rotũdus est. ⁊ dicit orbis terre vel orbis terrarum. Dicunt aũt ſm Vincen. filij sem obtinuisse asiam. filij cham affricam. ⁊ filij iaphet europam. Jsido. in libro ethimolo. asserit q⁹ orbis diuisus est in tres partes sed non equaliter. Nam asia a meridie p orientem vsqz ad septentrionem peruenit. Europa vero a septentrione vsqz ad occidentem pertingit. Sed affrica ad occidentem p meridiem se extendit. Sola quoqz asia continet vnam partem nostre habitabilis. scilicet medietatem alie vero partes scilicet Affrica ⁊ Europa aliam medietatem sunt sortite. Jnter has autem partes ab occeano mare magnum progreditur. easqz intersecat. quapropter si in duas partes orientis et occidentis orbem diuidas in vna erit Asia in alia vero Affrica ⁊ Europa. Sic autem diuiserunt post diluuium filij Noe. inter quos Sem cum posteritate sua Asiam. Japhet Europaz Cham Affricam possederunt. vt dicit glosa super Geñ. x. ⁊ super libro Paralippomi. primo Idem dicit Crisostomus Jsidorus ⁊ Plinius.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Ventor quatuor cardinales sunt. Primus septētrio flat rectus ab are faciens frigora et nubes huic dexter Circius nives et grandines A sinistris boreas astringēs. Secūs subsolanus ab ortu patus vulturnus desiccans eurus nubes generās. Tertius auster humidus fulmineus A dextris euro auster calidus a sinistris euro nothus tēpestuosus. Quartus zephirus hyemē resolues producens flores a latere affricus generās fulmina et corpus nubila faciens.

De puincia Asie. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata sm Vincen. q̄ apud antiquos imperiū tenuit orientis. Habet ista ps prouincias multas et regiões. Paradisus terrestris locus ē in quietis ptebus cui⁹ vocabulū ex greco in latinū vertit ortus. Hebraice eden dr qđ latine delicie interpretatur. qđ simul iunctū resultat ortus deliciaꝝ. Est em̄ oi genere ligni et arboꝝ pomiferaꝝ consitū hīs etiam lignū vite in medio. Non ibi frigus nec estus. sē ppetua aeris tempies. de ei⁹ medio fons prumpens irrigat nemus totū. Diuiditur aūt in q̄tuor flumina. vt ps Geñ. ij. huius loci post pcipiē est aditus interclusus. India q̄ in asia est. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit. Hec a meridiano mari porrecta vsq; ad ortū solis. et a septentrione vsq; ad montem caucasum puenit. Habet gentes multas et oppida. Insulam quoq; tephanā gemmis et elephantis refertam. Crisen et arginē auro et argento fecundas. Tilem quoq; arborem folijs nunq̄; carentem. habet et fluuios gangē et indū et hypanem illustrātes indos. Terra in die fauonij spiritu salubertima. in āno bis merit fruges. vice hyemis echesias patit. Gignit autem tinctī colouis homines. elephantes ingētes. monoceron bestiam id est vnicornium. pstachum auem. ebenum quoq; lignum cinamomum piper et calamum. Mittit quoq; eburla pideſq; pretiosos. berillos. crisopassos. adamātem. carbunculos. ligures. margaritas. et vniones quibus nobilium feminarum ardet ambicio. Ibi etiam sunt montes aurei quos adire pter draconeſ et griphos et immmsorum hominum monstra est impossibile. Solinus dicit. din credita est esse tertia pars terrarum. Indiam liber pater ingressus est vtpote q̄ indis subactis primus omni ū triumphauit. Sunt et alie puincie multe in asia. et regē videlicet Parthia Assiria. Media Persia mesopotamia. Babilon nomē ē in q̄ ē vrbs babilō a q̄ nūcupata est vrbs tā nobilis vt caldea et assiria et mesopotamia in ei⁹ nomē aliq̄n trāsierūt. Arabia puincia sic ē appellata. i. sacra. sic ita ptata eo q̄ thuriferos hēat odores. Mirra et cinamū ibi hītur. Et ibi nascit fenix. Ipsa etiam dicitur Sabba

Paradysus fuit in Asia et Montes aurei ob fera; sunt inaccessibiles

Siria hz in se plres puicias. s. Cōmagenā phēi
ciā ⁊ palestinā cui⁹ ps ē indeā. absq; sarracenis
⁊ nabuchcis. In phēicia ē thir⁹ ad quā ysaias
loquit. Judea er noīe inde appellata. s. eo q; re
ges ex illa tribu hūit. q; ibi regnauerūt. Hec ē pa
lestina regio q; ps chanaā dicta ē a filio chā
sine ex chanāeox gētib⁹ qb⁹ expulsis iudei eaz
dño ꝛcedēte possederūt. In medio aūt iudee ci
uitas hierosolia Terra ē variax opū diues fru
gib⁹ fertil' aqs illustr'. balsam⁹ opia. Samaria
regio ē palestie in q; ītas ꝑncipalis etiā ōr
samaria vbi cōit' tenuerūt sedē regni reges isr'.
sicut ī urlm reges iudee. hec ē media inter puici
am iudee ⁊ puiciā galilee. sil'is ē terra iudee ī bo
nitate. Galilea puicia etiā palestine. Et ē du
plex. s. supi⁹ ⁊ iferi⁹. Pētapolis regio ē ī cōfi
nio arabie ⁊ palestine. ꝙq; ītatū. Sodōe ⁊c.
celesti igne ꝛsūptax. Nabatha a filio ysmahel
noiata iacet inter iudeā ⁊ arabiā. Egipt⁹ pui
ōr: essea. ab egypto danay fre postea ibi regnā
te nomē accepit regio celi imbrib⁹ ī suēta. ⁊ plu
uiax ignara. Nilus solus eā circūfluēs irrigat
⁊ inūdatōe sua fecūdat adeo copiose vt ipleat
necessarijs mercib⁹ orbē terre. Scithia sicut et
gothia magoth a filio Japhet fert' cogminata.
Hircena dicta ē a silua hircania. q; scithie
subiacet. Albania calore populi sic noīata eo
q; albo crine nascant' hoīes Armēia vocata est
ab armēo iasonis thesalali comite. qui arme
niā cepit. Hyberia regio ē assye ꝓpe pōtū arme
nie. in hac herbe tincture vtilis nascunt'. Capa
docia vrbs ꝓpria noīauit hec ē in capite Sirie
sita. Asia minor ab oriēte capadocia cingit'. ab
alijs ptib⁹ mari circūdat'. Et hz puicias istas
bithyniā frigiā. galatiā. libiā. charia. pāphiliā
ysauriā. liciā atq; ciliciā. Bithinia aūt in pōti
exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior
phrigia. Nicomedia vrbs ē in ea vbi hanibal
fugiēs venēi haustu aiam spirauit. Galathia
a puscis gallox gētib⁹ a quib⁹ exortit occupa
ta. Frigia dicta ē a frigia europis filia ꝟ et dar
dania a dardāo iouis filio dicta ē. h⁹ regio tro
ya dicta ē quā ex suo noīe appellauit tros troy
anox rex. due aūt sūt frigie maior et minor. Ma
ior frigia smirnā hz Minor vo yliū et lichaoni
ā. Pāphilia cilicie sociat'. ysaria ex situ loci ōr
cognominata. q: vndiq; apta aurarū flatibus
pateat. metropolim vrbē seleuciā hz. Cilicia asi
lice q̄dā nomē trahit matrē vrbium hz tarsum
Licia aūt sic nominat' eo q; ab oriēte sit iūcta cili
cie. ibi ē mōs ille mirabil' chymera q; nocturnis
estibus ignem exolat sicut in Sicilia ethna. et
alemaniā zwickau.

Hannibal
moritz Sancto
veneno Nicomedie

De alia tertia pte mūdi q; ōr: Europa.

Europa quippe ab agēoris reg' libie
filia nomē accepit. quā iupiter ab af
frica raptā cretā aduerit. et ptē tertiā orbis ab
ea denōiauit. Incipit a flūine thānai. descēdēs
ad occasū p septētrionalē occeanū vsq; ad fi
nes hyspanie. ps orientalis et meridiana a pōto
ꝛsurgens. tota mari coniungitur et in insu
las cades finit'. Prima europe regio est Schi
thia inferior que a meothidis paludib⁹ incipi
ens inter dāubiū ⁊ occeanū septētrionalē vsq;
germaniā porrigit'. que terra p barbaras gen
tes a quib⁹ inhabitat' gñaliter barbaria dicit'
Hui⁹ ps prima alania ē. p⁹ hāc dacia vbi ⁊ go
thia. deinde germāia vbi plurimā ptē Sueui
incoluerūt. Germāia post Scithiā inferiorē a
danubio inter renū fluuiū ⁊ occeanū ꝛclusa ci
git'. terra diues viriū ac populis nūerosis ⁊ im
mānib⁹. Vñ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignēdox po
pulox germina dicta ē. mittit gēmas Cristal
lū ⁊ Succinū. duo vo sūt germāie supior: iun
cta septentionalē occeanū. inferior: circa rhenum
Prouincie aūt quas dāubi⁹ a batharico ad me
diterraneū mare se cludit sunt. prima messia a
messiū puētu vocata. ꝓpter abūdātiā p⁹ mes
siā pānōia postq; rethic⁹ frugib⁹ ferax qui ex
cipit galliā belgicā. deinde tracia. tracie tirias
iaphet fili⁹ nomē dedisse phibet'. Alij seu icia in
colax tracia appellatax direxūt. Huic ab oriēte
cōstātinopolis opposita ē. ab occasu macedo
nia illi subiacet. an⁹ regionē olim diversax gē
tiū populi mesi. gethe. sarmate scithe ⁊ alie na
tōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē. qui
cūctā illā regionē incoluit. sūt aūt prouincie gre
ce plures. ⁊ q̄x prima ē ab occidēte dalmacia.
deinde epir⁹ inde elladas. inde thesalia. inde ma
cedōia. inde achaia. ⁊ due in mari cetera ⁊ cicla
des. Illiric⁹ aūt generaliter ⁊ ois grecia ⁊ dal
macia a delim maxima illi⁹ prouincie ītate di
cta ē. Epir⁹ a pirro achillis filio ōr: cui⁹ ps chao
nia est. que aī molossa est dicta a molosso filio
pirri quē de andromaca habuit. Ellades dicta
est a rege ellena deuchalionis ⁊ pirrhi filio. a q̄
puius greci ellenes nūcupati sunt. Ipsa est ⁊
athica ipsa est vera grecia. vbi fuit athenas ci
uitas mater litterax ⁊ philosophox nutrix q̄
nihil habuit gratia darius atq; nobilius. Eila
des aūt due sunt ꝓuincie. s. Boetia sic dicta a bo
ue. ibi thebe cōstructe sūt. in q; olim ciuilia bel
la detonuerūt vbi nati sunt appollo et hercu
les maior: ille thaban⁹ peloponēs. sed a ps ella-

dis a pelope rege athice vocata ē. Teſalia a theſalo rege dicta ē. multa ſūt i theſalia fluia et oppida. inē q̄ pcipua ē theſalōica ibi ē et mōs pnaſus q̄ndā appollini ꝓſecr⁹. In theſalia q̄ p̄ma fuit achil' p̄mū ſolidi aurei fcti ſūt. domādo⁹ q̄z eq̄ū vſus p̄mū iuēt⁹ ē. Macedoia a macedo q̄ fuit deuchaliōis nepos mrn⁹ nomē accepit. Poſtq̄z ibi accepit p̄ncipatū q̄ pri⁹ emathia dicebat. q̄ ꝓfinis ē a ſeptētriōe emathie patria alexādri magni regio vēis aureis argēteis optia. Mōs olip⁹ i ea ē ita alt⁹ vt in cacūie ei⁹ nec vēti nec nubes ſentiāt. Acheia ab acheo rege p̄uincia appellata ē. hec pene ī ſula ē h⁹ caput ē choūth⁹ grece de⁹ archadia ſin⁹ ē achaie ip̄a ē p̄uincia a ſicōe rege q̄ p̄ regnū ſicōiorū ē dictū. hz abeſtō lapidē q̄ ſol' accenſus nūq̄z extiguit. Pānonia ab alipib⁹ agpēninis dicta ē. q̄b⁹ ab italia ſecernit' regio fortis p̄ ſolo letaꝫ hyſtria hyſter flūui⁹ vocauit q̄ terrā illā ifluit Jp̄e ē dāubi⁹. hz āt a ſeptētriōe pānōiā. italia olī a grecis pplis ocupata mag̃ grecia nūcupata ē deīde a reg⁹ noie ſaturnia mox p̄ latiū dicta. eo q̄ ſaturn⁹ a ioue ſedib⁹ ſuis pulſus ibi latuerit. Poſtrēo ab ytalo ſiculorū rege ibi regnante nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria p̄ fertilis. pabuli vbtate g̃tiſſima. hz lac⁹ venatū. alūi nū atz lucernū. fluuios eridanū. tiberi p̄ tēpētes fōrib⁹ baias Gignit gēmas ſericū. p̄ coralliū. et liguriū boā q̄z ſerpētē. ytalia āt et hiſpāia idcirco et hiſpie dicte ſūt. eo q̄ greci heſpo ſtella nauigēt. et ī ytaliā et i hiſpaniā q̄ hac rōe niſi cerunt. aut heſpiā ſolā dicis et ſ̄ cās ytaliā aut addis vltimā et ſiḡes hiſpaniā q̄ i occidētis ē fine. Tuſcia ps ē italie. Vmbria vo ps tuſcie. vmbria vo dicta vt hiſtorie narāt eo q̄ tpe aq̄ſe cladis ymbriū ſup̄fuerit. Eſt em̄ ī iugis appenninis ſita mōtiſ i tpe ytalie iuxta meridiē. Etruria ps ē italie dicta eo q̄ ei⁹ finis tēdebat vſq̄z ad ripā tiberis. rome olim fines vni⁹ tm̄ tibis ripa tenebāt. Hic et thuſcia. Tuſcia āt a freq̄ntia ſacrificij et thuris dicta ē. illic et aurūſpiciā dicūt eē inuētā. Apulia ē vbi bꝛūduſiū quā tholi ſecuti dypmenē ducē ꝓdiderūt. Cāpania p̄uincia italie hz terras hyeme oī eſtateq̄z vīnates et ſol ibi mitis. ḡea tēpies. aer pur⁹ et blād⁹. Gallia dicta ē a cādore ppli. gala ē grece latie lacteꝰ. mōtes em̄ et rigor celi ab ea pte ſol' ardore excludūt q̄ fit vt cādor ppli ī coleret. hāc ab oriēte vlpiū iuga tuētur. ab occaſu occean⁹ icludit a meridie p̄rupta pirenei. a ſeptētriōe rheni fluēta atz germāica. cui⁹ initiū belgica finis a q̄tania ē. regio ē gleba vberi ac pabuloſa ad vſū aīantiū apta. Flumib⁹ q̄z et fōtib⁹ irrigua pfuſa duob⁹ magnis rhēo et rhodāo fluib⁹. Belgis āt ciuitas ē gallie a q̄ belgica p̄uicia dicta ē. Ciſalpia q⁹ circa alpes trāſalpia q⁹ vltra alpes. Retia q⁹ iuxta rhenū. Aq̄tāia āt ab obliq̄is aq̄is ligeris fluis ē appellata. Hiſpania p̄us vbi ybero amnē hiberia nūcupata ē. poſtea ab hiſpāo hiſpāia vocata. Jp̄a ē et heſpia ab heſpo ſtella occidētali dicta. Sita ē āt iter galliā et affricaz. a ſeptētriōe pirēeis mōtib⁹ clauſa. a reliq̄s ptib⁹ vndiq̄z mari cōcluſa. ſalubritate celi eq̄lis oīm frugū gñalib⁹ fecūda gēmarū metallorūq̄z ditiſſima iterfluūt eā flumia mag̃ bet⁹ ine⁹. ybere⁹ et tag⁹. hz p̄uicias ſer. Tarraconēſē. cartha ginēſez. Luſitaniā. Galiciā. Bethicā et trāſſreta i regiōe affrice tingitanā. Due ſunt aūt hiſpanie. anterior et exterior.

De affrica alia pte tertia mūdi affricā ſic noiatā q̄dā extimāt q̄i africā eo q̄ ſit apta celo vel ſoli et ſ̄ horrore frigoris. Alij affricā dicūt appellari ab vno ex poſteris abrahe d̄ cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. icipit āt a finib⁹ egipti pḡes iuxta meridiē p̄ ethiopiaz ad athlātē mōrē. a ſeptētrionali parte mari mediterrāeo claudit' cōiūcta hz p̄uicias libiā cirinēſez. Pēthapoli. Biſantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanā. et circa ſolis ardorē ethiopiā. Libia cirenēſ ī pte affrice p̄ma ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē i ei⁹ finib⁹ nūcupata Pētapolis dicta ē a. v. cīatib⁹ ibi erūtib⁹ magnis iter q̄s ſūt ptholomaida et bernice ſic denoiate a regib⁹ ſuis. Gethula ps affrice mediterranie. Mauritania d̄ a mauro q̄d nomē eſt grecū. latie ſonās nigrū. vñ a nigredie ppli hītantis dicta ē. Tigitāa a tingi metropolitana illi⁹ p̄uicie cīate dicta ē. Hec regio gignit feras ſymias draconēs. ſtrutōes. et olī elephātes nūc ſola india hos p̄turit. garramantis ab oppido dicta garrania ibi erūti. Jbi ē fōs q̄ friget calore diei. et calet frigore noctis. Ethiopia dicta ē a calore pplorū q̄s ſolis vicitas torret. Eſt ibi ingēs eſt⁹. nā q̄q̄d ibi ē ſub meridiā cardie ē plurimus hz gētes diuerſo vultu. et mōſtruoſa ſpē horribiles ferūq̄z et ſ̄pētū multitudie referta. Jbi rinocerata beſtia et camelopd⁹ draconēs ingētes et q̄rū cerebro gēme extrahūtur iacict⁹ et et crīſopaſſos ibi ī ueniūt. et cīamomū colligitur. Due ſunt ethiopie. vna circa ortū ſolis altera circa occaſū ī maurit̄ia. Extra tres p̄tes orbis. q̄rta ē ps trāſoceanū iteriorē in meridie q̄ ſolis ardorib⁹ nob incognita ē. ī cui⁹ finibus antipodes fabuloſe habitare dicuntur.

Linea cristi Noe patriarcha

NOe filius lamech decimus ab Adam. cui⁹ anno sercentesimo primo hoc est anno mūdi. M. sercēsimo. lvij. incepit sēa etas natus est ān̄o patris sui centesimo octogesimo scō geñ. v. Mundi vero. M. lvj. iuxta he. ve. sed ſm Orosiū Bedam. lxx. interpre. anno mūdi. M. dc. xlij. et inttrpretatur requies ſm ysido. et Rabanū. vbi supra Abeo q̄ sub illo oia retro q̄euerūt p diluuiñ. Hebrei tamen dicūt q̄ idcirco requies interp̄tatur. q̄ primus inuenit artē arandi terrā cum animalibus. Ideo dicitur Geñ. v. Ipe cōsolabitur nos ab opibus. Nā prius foderunt soli homines agrū. sed postq̄z animalia arare ceperūt. fuerūt homines alleuiati. ideo etiā dicitur. q̄ Noe erat vir agricola.

MEmorie cōmendandū est. q̄ de istis tribus filijs Noe scz. sem chā z Japhet. lxxij. gentes p̄create sunt. vt p̄z Geñ. x. Hay aūt gentium vocabula partim manserunt. ita vt hodieq̄z apparet. Dñi fuerint derivata sicut ex assur assyrij. et ex heber hebrei partim tp̄is vetustate mutata sunt. ita vt vir homines doctissimi antiquissimas p̄scrutantes historias nec omnium sed aliquarum ex istis originem gentiū recipere potuerunt. Et si omnia considerentur plura mutata q̄z manētia nomina apparent

Cham z filius Noe Cathaflna vxor eius

Inuentor Astronomie.

ESte Jonichus fuit quartus filius Noe natus est tertio ān̄o post diluuium de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiam inuenit z quedam futura preuidet z maxime de ortu quattuor regnorum z eorū occasu. Cumq̄z pater dedisset ei munera iuit in terram Etham z habitauit ibi gentem constituens. Hec enim Eliopolis. id est solis terra est ad quam non nulli filiorum Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic fertur consilium dedisse Nemroth quomodo regnare posset. fuit autez vir ingenio eminentissimus z astronomus permaximus. qui omniū siderū cursus z stellarū habitudines cōtemplat⁹ fuit. Qua q̄dē disciplina vt dictū est ortū piter z occasum quattuor regnoz̄ principalium preuidit z docuit huic autez mortuo cosdron eius filius succesſit

Jonich⁹ 4. fi. noe

Primus ethiops

QHus fili⁹ chā a q̄. vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet. ethiops fuere. Hij primū a semetipis z ab asianis chusei vocabāt Jñ ethiopes z a q̄b⁹ ethiopia regia hec p̄uincia in mauritanie fin b⁹ē Jn q̄ vestā sunt solitudines orientē versus. Chanaan primus fili⁹ cham a q̄ chananei z hūit. xj. filios q̄ possederūt terrā chananeoz̄ q̄ nūc terra dr̄ p̄missiōis q̄ nunc indea nuncupat z ab eo chanea. Sidō a q̄ sidonei. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄rum duorū fuit ir'm. Amoreus a q̄ amorei. Gerse⁹ a q̄ gersei. Eueus a q̄ enei. i. gabōite. Arche⁹ q̄ archas oppidū ꝑdidit ꝺ tripolim in radicib⁹ libani situ Cine⁹ Aradi⁹ a q̄ aradij q̄ aradiā insulā possederunt angusto ferro a phēicis littore sepatū Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄z vocat aeolis amathe⁹ a q̄ amatite Phut. 2. fili⁹ chā a q̄ libia affrice regio z libici ppli q̄ incipit ab athlāte mauritanie mōte. z ab eo regio phutē ſ appellata ē. Massaraym. 3. filios a q̄ Agyptij ex orti sunt z hz. v. filios. egyptij eñ ab hebreis mersi vocabāt a mersoisto q̄ru princeps fuit egypt⁹ Lydin a q̄ lydi ppli z a q̄b⁹ lydia p̄uincea nomē accepit p̄uincia in minori Asia. Jn q̄ ephesus Johis apli sedes Ananima q̄ ananij. z laobim a q̄ cubarij z alios q̄rū natōes igte hūt q̄ bello ethiopico subuerse vsq̄z ad obliuionnē p̄teritorum nominū q̄nerunt. Masram filius Cham. 3. ex se septem protulit natiōes quorum sexta per cesloim natio scilicet palestinoruz q̄ mō palestini dicunt populi. et palestina p̄uincia hic in siria est arabie cōtermina dicta a philistea vibe philistei. Tusim a q̄ philistijm Cellū sabathēi q̄ nominant a grecī astaphar

Chus q̄rt⁹ filius cham habuit. iiij fi. cū vxore

Regina hꝫ duos filios ⁊ sabatha antiq̃ postmodū vocabula pdidere. ab his ethiopice gētes. ethiopia in occidētali plaga desciscisse putant. Sabaa a q̃ arabes. Dadan a q̃ Ethiopes. Eiula scds filiox chꝰ filij chā fuit. a q̃ ciulei q̃ nūc Getuli appellāt ppli. s. q̃ in remotioribꝰ aphrice ptibꝰ habitare pfueuerūt. Saba a q̃ sabeꝰ al' sabei ⁊ hij arabes vt scribit Josephꝰ appellat. s. i libão ⁊ āti libão pmorāt ⁊ ab istꝫ arabia regio dicta quā solinꝰ sacrā interpꝫat Nebroth filiꝰ chꝰ filij chā gigas q̃dē ⁊ vasto corpe cū eēt int̄ filios filiox noe audaciss̄imꝰ apud babilonios permanes tyrānidem primus exercere cepit.

Secunda . etas mundi

Elnla

Salue

Matrot

Regina

Sem primus filius Noe natus est anno patris sui quingentesimo. mundi vero ꝑm septuaginta interpre. 2244. ꝑm hebreos. 1658. hoc est anno christi nativit. atē. 2957. anni vite eius fuere. 600. Iste Sem biennio post diluuium genuit Arpharat. ⁊ ferē fuisse melchisedech qui primus post diluuium condidit Salem vrbem ipsa est Hierusalem ⁊ ab eo descenderunt generatiōes viginti septem. Protulit autem Sem quinq; filios e quib⁹ quinq; singulares prodire gentes. Cuius primogenit⁹ Elam a quo elamite perfidis principes. Sem autem anno Centesimo vite genuit Arpharat. ⁊ alios filios ⁊ filias ⁊ mortuus est.

Dadan

Sabaa

Sem.j.fi. Perfla noe vxor eius

Elam.i.fisem

Quartus Mel

Iste Assur secundus filius Sem a quo Assiriorum pullulauit imperium. quia nolebat rebellare contra deum in edificatione turris Babel cum nembroth. Ideo fugauit de terra Semaar. ad aliam regionem longinq; prius non habitatam: que ex eius nomine vocatur Assiria. et edificauit ciuitatez que postea vocata est Ninive. que fuit metropolis totius regni assiriorum. Iste populus semper crudelitatis infamiam habuit.

Tertius Gethel

Assur.ij.fi.noe

Luth. 4. a quo ldi

Arpharat tertius filius Sem natus est anno mundi ꝑm hebreos millesimo sexcentesimononagesimotertio. sēm autem septuaginta interpre. 2279. Vixit autem annis trecentis triginta octo ⁊ mortuus ē. Ab isto Arahūit. q̄nor filios

Primus Hus

Sedus Hus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

pharat emersere chaldei a quib⁹ ⁊ Caldea regio appellata est. Hec in asie ptibus est. Arabie contermia longe plana ⁊ sontiū indigua in qua babilon fuit magna.

ARam ḡrus filiꝰ Sem. habuit quatuor filios ⁊ ab eo ꝓgeniti sunt siri q̄rum metropolis damascus in hebreo Siria dicit Aram Primus filius Aram fuit Hus traconitidis regionis. que est inter palestinam ⁊ celesirie. in ea est hus terre iudee contramia ex qua Job ꝓpheta ortū habuit.

NOe cū plantasset vineam bibensq; de vino inebriatus nudatus iacuit in tabernaculo. videnscq; cham verēda patris annūciauit duobus fratribus suis qui imposito pallio humeris operuerūt patris verenda auersisq; oculis virilia. eius non viderūt. Noe igit volēs maledicere chā quē deꝰ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā pūs eius. de his in sup̄ioribꝰ fit mentio.

IAphet tertiꝰ filiꝰ noe hz septē filios q̄ ⁊ europam sortitus est. Iste Japhet a patre benedictꝰ est ꝓpter ingenuam nobilitatē dilationēq; ei deprecabat. ⁊ ab eo descenderūt generationes. xv. Septem aūt gentes ꝑ Japhet filios instituere fuerūt. Gomer primogenitus iaphet in europā veniens gomeritas instituit. q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt. et a quibꝰ galatia regio. Hec q̄ppe hyspanie ⁊ lusitanie cōtermina quā a meridie habet. Ab occidēte vero ⁊ septētrione occeanū. Et ab oriēte flumine sequane ⁊ germanie puincias Gomer ergo primꝰ filiꝰ Japhet a q̄ galathū. ⁊ hz tres filios. Primꝰ astans a q̄ sarmacia. hūj scithay hoies sunt in paludis meothidis ꝓfundo habitātes q̄ ex illis regio est infelicibus arboribꝰ refrta Scōs Riphath alraphaa a q̄ paphiagones ⁊ paphlagonia nomē accepit. hec ē minoris asie regio Tertiꝰ tegorma a q̄ friges emersere. ⁊ a q̄dꝰ frigia minoris asie puicia ꝑmixta fuit q̄ postea dardāia. deīde troia ꝑmiata ē. Scōs fi. iaphet magog a q̄ scithe ⁊ a q̄bꝰ schia ⁊ gothia nomē hūere Tertiꝰ medar siue madeꝰ a q̄ medi a q̄bꝰ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ psie vicina. Quartꝰ fi. iaphet iauā a q̄ greci. hic. iiij. genuit filios iste cōdidit iones grecos ⁊ a quibus mare ioniū nomē accepit. ionia ā gre Japhet Iunda vroꝛ pria īsula cethina dcā fuit de q̄ circa insulas de socio eiꝰ ptz. Quartꝰ dodanim a quo burgundi. hic in insulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. Quintꝰ fi. thubal a q̄ hispani a q̄bus hispaia europe regio ꝓmarima Sextꝰ fi. masoth a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maioꝛ asie vicīa Septiꝰ fi. thiras suos thirēses appellauit a q̄ tcia puicia q̄ i scitie ptibꝰ ē noiat

Gomer Ascanes Riphat Thoūoma Magog

Secunda etas mundi

SAle q̄ 7 cayn dicit̄ Luc̄. iij. ſane itelligēdo vtiſtra vbi thare filiꝰ arpharat natꝰ ē ānō pūs ſui. xxx v. cōpleto. Geñ. xj. Mūdi vo. 2379. h̄ ciuitatē ſalē p̄mo edificauit imponēs ei nomē ſuū. que poſtea irlin ē appellata. vixit aūt ānis. 433. ab iſto ſarmate q̄ 7 inde p̄dire q̄ p̄imum indiam incoluere

ADgu. xvi. de ciui. dei dicit. Poſt bñdictōꝫ filioꝝ Noe aſq; ad abrāā nulla fit mētio aliq̄ꝝ inſtoꝝ. nec eos tñ defuiſſe crediderī. ß ſi oēs cōmēorarent nimis lōgū fieret 7 eēt hec magꝫ hyſtorica diligentia q̄z p̄ophetica prouidentia.

HEber filiꝰ ſale natꝰ ē ānō p̄ūs ſui 30. Geñ. xj. mūdi vo. 2509. diebꝰ q̄bꝰ vixit. 467. āni fuere Abiſto heber hebrei indei noiati ſūt. nā in domo 7 familia illiꝰ in diuiſiōe ligu̇aꝝ ſola heba ligua r̄māſiſſe dr q̄ etiā añ diuiſionē ligu̇aꝝ nō dicebat̄ heba. ß hūana ſimplr qr oēs hoies a mdi p̄icipio vtebāt̄. addit tñ Augu. q; ꝑm opinionē q̄rūdā hebi dicunt̄ ab Abrahā cuiꝰ opionis ē burgenſis Mat. xxj. vbi vult q; hebrei dicūt̄ ab heb denoīnatōe ꝓpriū noīs. ß ab Abrāā er eo qr abrahā veniēs de Meſopotāia veit ꝑ flumē iō dicebat̄ hebreꝰ. i. trāſfluuiales. idoōes eiꝰ poſteri. ac ſequētes fidē eiꝰ dicebāt hebrei. ſicut illi q̄ veniūt de vltramōtānis vltra montani dicunt̄. Ptz igit̄ vtrāq; aſſertōz bene valere.

Jare

Jareth

Reu sive regau

ESte Jactan filiꝰ heber habuit xiij. filios qui oēs fecerūt generationes principales. Sed populi ſm Hieronimū nō ſunt nobis noti vel propter longinquitatem terraꝝ. vel propter mutatiōes populoꝝ ⁊ nominum vel contriti gueris alij ſiue cauſis. Et iſtoꝝ habitatio maſſa p gentibus vſqꝫ Sephar montē orientalem.

Azuram

Diſaldeda

ESte phaleg natus eſt ānō mundi. 2643. vixit annō. 239. Hic fuit filius heber ſic dictus. qꝛ in diebꝰ eius facta fuit cōfuſio linguarum quia ipſe diuiſus ſit ab alijs. quia in domo ſua manſit lingua priſtina qꝛ in ea conſpiratione non fuit. Vnd ſm Auguſtinuꝫ in hoc non paruum iuſticie veſtigium apparuit qꝛ iſta domus libera fuit ab hac pena. quaſi non fuerit particeps i culpa. Et nota ſm eundem. qꝛ numerus linguarum fuit ſm numerū generationum. ſcꝫ. 72. Auctus autem eſt numerus gentium. multo amplius qꝫ linguarum. naꝫ in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Ebal

Abumael

REu vel Regau filius phaleg natus eſt ānō mundi. 2777. anni vite eius fuere. triginta duo Cuius tempore templa multa primum cōſtructa fuiſſe referunt. Et quidam gentium principes adorari ceperunt. Scitharum qꝫ regnum dicitur exortum.

Saba

Ophir

HIeroſolima nomen vrbis in paleſtina metropolis iudeoꝝ primus Jebus. poſtea ſalē. tertio hieroſolima. vltimo helia dicta. Cuiꝰ vrbē primus ꝓditor fuit (vt Joſephꝰ teſtat) Canaā q̄ iuſtꝰ appellatꝰ erat rex. ⁊ h̄ q̄dē melchiſedech ſacerdos dī altiſſimi dicebat. q̄ cū ibidē phanū edificaſſet illud Solimā appellauit. ſolimi fuerūt ppli iuxta liciā q̄s homerus pugnatiſſimos. ⁊ a bellerophōte deuictos dicit. ⁊ i mōtibꝰ hītaſſe. ⁊ corneliꝰ tacitꝰ cū de iudeoꝝ origine opionē narrat ait. Alij clara iuueoꝝ inſtitia ſalios carmibꝰ celebratā hōeri gētē cōditā vrbē irlimā noie ſuo feciſſe. vñ Juuenal iterꝑs legū ſolimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vſqꝫ ad tpa dauid regꝭ hītatio fuit. Nec ioſue iudeoꝝ priceps eos cananeos ſeu iebuſeoſ appellare potuit. Dauid iebuſeis ēpulſis cū ciuitatē reedificaſſet eā hieruſolimā. i. mūitiſſimā nūcupauit. Huiꝰ vrbis ⁊ mūitio petroſa erat. ⁊ triplici muro cingebat que vt Strabo ait iterꝰ aq̄s abūdās erterꝰ vo oīno ſiccā foſſaz hēbat i lapide erciſaz. xl. pedū ꝑfūditate. latitudo vo. cc. l. Et lapide aūt erciſo educta erāt celeberimi tēpli mēia. hec irlima lōge clariſſima vrbiū oriētꝭ ſupra duos colles erat ꝓdita iteruallo diſcretos i quā domꝰ crebrīe deſinebāt colliū alt̄ q̄ ſupior ārtas excelſior ⁊ i plitate directior caſtellū dō dicebat. alter q̄ inferior tē ſuſtiet ciuitatē vndiqꝫ decliuis eſt vallis in medio ad ſyloam pertinet ita fontem q̄i dulcis eſt vocabāt. firmiſſime aūt dauid ſalomonis alioꝝ-

Eiula

Jobab

qz in terra regū opa ornata fuit. agrippa etiaz ptē ciuitat' addiderat 7 cinxerat. eruberās em̄ m'titudie paulat' extra menia p̄pebat. noiata ē ps addita noua cīas. oē āt ciuitat' i giro spa cīū. xxx. 7 trib⁹ stadīs finiebat'. 7 sic i toto admirabil' tertiꝰ murꝰ admirabilioꝛ ob excellētiā turris q̄ ad septētrionē occidētēqz surgebat i angulo. ð q̄ sole orto arabia p̄spici poterat 7 mare vsqz ad fines hebreoꝝ. 7 iuxta eā turris yppico. 7 dueḡs herodes in ātiq̄ muro edificauerat Mirabil' fuit lapidū magnitudo et secto marmore cādido ita adunati vt singule turres singula saxa viderent. hīs i septētrionali ptē aula regia p̄stātissima p̄tegebat'. Muro alto cincta ac varietate saxoꝝ ornata. Multe deniqz porticꝰ p circūm flere colūneqz i singlis q̄ iter eas subdiuo patebāt spacia vbi erāt viridaria cū cisternis eneis. q̄bꝰ aq̄ effūdebat'. pudet dicere hec regia q̄l' fuerat eū flāma ab ītestinis īsidiatoꝛibꝰ oia p̄sūpsit. De excidio tēꝰ hꝰ regie vrbis iseriꝰ patebit. vbē āt sacrā reddidit moꝛs p̄pi. plaqz sacra i eo loco vide possumꝰ amnē. s. q̄ locꝰ ē p̄s tēplū seu tēpli ruinā i q̄ docuit. locū vbi cū summa hūilitate passus ē corpeꝛ vt nos ai passiōibꝰ libaret. sepulcꝝ vbi sācti'simū illū corpꝰ subsistit. 7 vñ ascēdit i celū q̄ ad iudiciū reuersurꝰ credit. vbi wētz 7 fluctibꝰ ipauit vbi deiqz elegit idoctos atz īpios piscatoꝛes. q̄ꝝ hīs 7 rhetibus piscarēt īpatoꝛes 7 reges gētiū. vbi cecos illuminauit. leproſos mūdauit. paliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaqz 7 alia que longe p̄sēq tedioſum esset. cū ex euāgelio nota sint.

Hierosolima

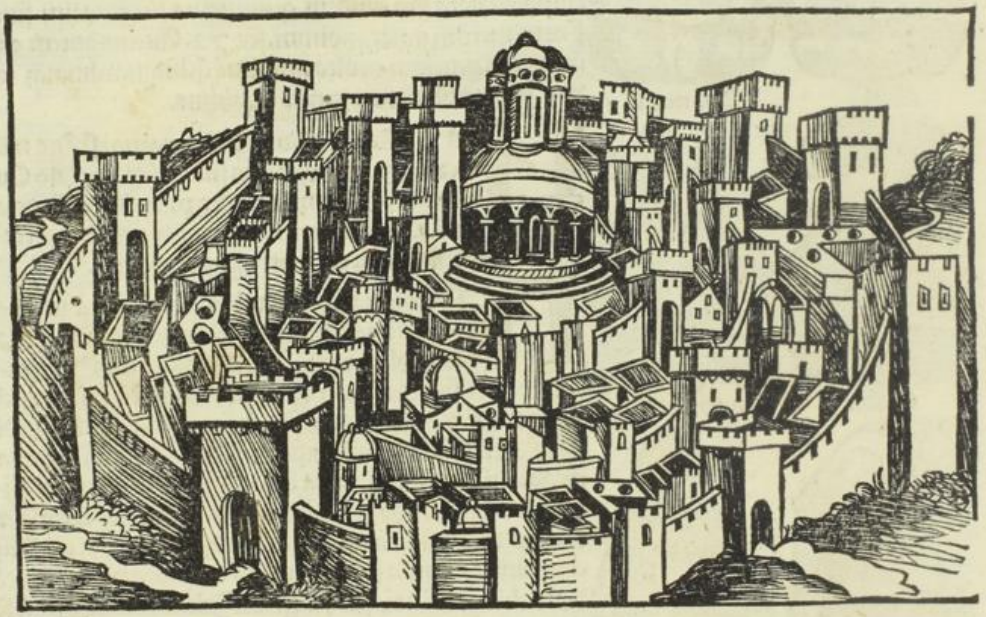

Ieta fra ter phaleg de sem

Nebroth Supphnceps na de Ja de chā phet

Isti tres principes Jecran. s. Nembroch et Suphena cum suis populis formidantes diluuium iterum posse inundare conuenerunt in campum Semaar. dicentes ad inuicē. Edificemus turrim cuius altitudo ptingat vsqz ad celum 7 cē. Geñ. xj. Deus aūt videns q̄ nō cessarent a stulto suo consilio fudit eoꝝ linguas. 7 ita factū est vt per totum mundum dispergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarum Persas adiit. regno relicto filio suo Belo. Augustinus vero dicit eum inde fugatum esse. et q̄ filij Assur regnum illud obtinuerunt vsqz ad annos centum triginta quinqz.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

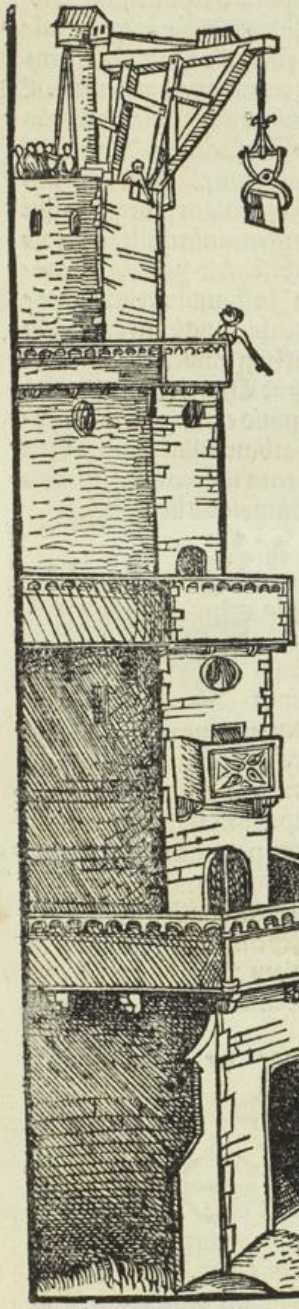

Lathalagum regnum assiriox Belus primus

Ste Belus dicit regnasse in obscuro. ga parui dominii habuit. Et pmꝰ fuit qui errori ppli deu putauit. Vñ diuerse gentes diuersimode eu appellant. s. bell. baalim beelphegor beelzebub.

Hic oium plura regna. pmo scitax qd licet sit vetustissimu. tn int principalia regna no coputat. Vñ ppter illi rudita te regio illa barbarica e appellata magna valde. qi meotidis paludib incipies inter danubiu t oceanu septentrionale vsq ad germaniaz porrigit. Et est prima ps europe gothi vngari t dani sunt de hijs. Scom regnu massitagitax. Tertiu sichiomox de quo varro velut antiquotpe erosius puenit ad athenienses. deinde ad latinos. Quartu egiptiox de quibus in sequenti folio

Ninus rex scds

Scom Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriox t romanox tempibus t locis ordinata t distincta. Illud pri in oriente. alind in occidente surrexit. atq in fine illi initium huius fuit. Secundus igitur rex assiriorum t primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominandi vicinis suis bella intulit. quos ppter bellandi imperitiam cito subegit. Totamq; Asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientaliu monarcha. Hic ciuitatem magnam Niniuen. quaz assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic primus fuit inuentor ydolatrie ex eo q patri suo Belo mortuo ymaginem in leuimentum doloris sui fecit. ꝓcedens omnibus reis q ad ea confugerant securitatez. et sic adorari cepit Cuius exemplo et alij huiusmodi homines ymaginez fecerunt mortuis. qua demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

De Turri Babyl vel Babylone

Nemroth gigas manu fortissimus. Noe proauo suo vita functo libidinem dominandi succensus apud Babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni principium in campo Sennar incepit. In quo conuentionem habuit vir audacissimus et eloquentissimus cunctos ceteros homines a dei timore reuocaret eis t persuasit vt lateres facerent t igni coquerent t turrim edificarent excelsam. Cuius autē culmen vsq ad celum pertingeret tanq;

ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarent magna eorum superbia se contra deum erigentes Edificantium temeritatem dominus hac sola animaduersione percussit. vt gentes due & septuaginta que ibi conuenerant. & desẽderant ex tribus filijs Noe. quibus vna erat lingua totidem linguarum confusione superinducta vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est. vt super omnem terre faciem spargerentur. In quo loco autem hec turris babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiũ nobile Chaldeorum prope Eufratẽ Baldach vocitatam. Ibi incole aiunt non longe ab vrbe videri magnam congeriem lapidum & denastationem. Et propter rupes & animalia venenosa non patere accessum. eam ibi fuisse opinantur Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo. Mille centum septũagintaquattuor passuum a Beda fertur habuisse. paulatim altioribꝰ in angustijs coartata describitur & vocatum est nomen Babyl. id est confusio. Cum ibi fuit labium vniuerse terre. Et dominus super faciem cunctarum regionum eos dispersit.

Regnum Scytharum in regione septentrionali Initium sumpsit. Vbi primum regnauit Thanaus. a quo et Thanais fluuius. ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in palũdem defluit. Meotidemqũemqꝫ Niualem appellauit. Virgilius in quarto Georgi. Hec itaqꝫ regio ab ipso thanais dinidit fluuio. & vna pars remanet in Europa. Altera in asia protenditur. Que aũt ẽ in europa ad Traciam terminatur. & pauca gignit animalia & a flumine remanet illesa. qũe vero in Asia ad origentez vergens. diuersas cõtinet gentes. de quarum moribus dixit Justinus in primo Epitho. Communiter autez omnes Scithice gentes equitantes deserunt aruis Qui non ex aratro. sed ex feris quas venantur victitant. Regnum hoc quamꝫ vetustissimũ sit. quia barbarum est. Inter quattuor regna principalia non computatur. Nulli tamẽ hominũm Scithica gens vnqꝫ cessit. immo & dũ arum persarum regnũm fugauit. Cyrũm occidit. Siphirionam Alexandri magni ducem delectauit. Vesoũm egyptiorũm regem cũ omni exercitũ & belli apparatu repulit atqꝫ fugauit Asiam ter bello subegit. & per annos multos sibi vectigalem fecit. Et Scithis autem multi exierunt. quia res magnas gesserunt. Et quibus amasones primo clarissime mulieresque in bellis clara gessere facinora. Bactriani & parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus & alij sui qui pannoniam subegit & aquilegiam euertit. Ac in germania multas edidit vastationes ab illis descendit. Zeliotes hunorum rex qui contra Justinianum imperatorem insurrexit. ex Scithia originem duxit. Vngari Cathelani Gothiqꝫ vniuersi ex scithis emersere. Dani quoqꝫ ac Thurci ex Scithia prodierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortum habuit. Barbara enim gens est Que nec iustum aliquid tenet nec rectum. serpentes & ydola colit. multis involutis libidinibus.

Amazones ex Scythis oriundæ

Regnum Assiriorum in orientis plaga Anno vite Baruch. vicesimoquinto (Eusebio referente) initium sumpsit. Quod quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit Cum per annos Centum triginta duos. a primo rege Belo-Nembrothi deusqꝫ ad Sardanapallum vltimum. sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assiria autem asie regio fuit. que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari et egypto terminantur. A septentrione vero habet armeniam et capadociam a meridie autem Sinum Arabicum habet. Et hec est Syria.

Scytharum ferocitas.

Regnum Amasonum feminarum tempore. Ragau inter Scithas et Albanos sumpsisse ortum ferunt. Hec certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus ẽ. Inde vlterius procedentes magnam Asie partez subegerunt fuerunt autez his prime regine beligere Martheſia & lampedona. que sea marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes. magnam Asie partem subegerunt vbi Ephesum & Smirnam atqꝫ alias plerasqꝫ ci-

De Amazonibꝰ et uitæ di more

uitates condiderunt. Nec eis cū viris res erat nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se presentirent. A quibus si mares nasci contigerent. enecabantur. Sin feminas amputatis insustisq; derteriorib⁹ mammis bellica exercebant officia. Vnde ⁊ amasiones dicte sunt. Ab a q̄d est sine. ⁊ mamma. quasi sine mamma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Juſtinū in primo Epitho. libro. et Diodorum siculum.

Regnum Egyptiorum tempore Ragau initium sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primum regnauit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuersis alterationis seu tumultibus mutatum fuisse legimus. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio duravit vsq; ad augustū. ea quippe Egyptus a Mesram filio Cham habitari primum cepta est. Regio siquidem affricana queq; vt nonnullis placet ab Egypto. Denay fratre id nomen postea adepta est. Et vt plinius in quinto naturalis hystorie scribit. Ab oriente rubro mari Assirieq; coniungitur. Ab occasu Cyrenen ⁊ Aphrice residuum habet. Et a meridie vsq; in Ethiopiam protenditur. A septentrione vero Egyptium mare habet. Et cum ea raro aut nunq̄ pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

Regnum Sicyonioꝝ in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initium sumpsisse eusebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus. a q̄ Egilea vocitata est. Que postea donaa. deinde Achaia dicta fuit Cuius maxime clarum oppidum Corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis hystorie fertissima est olivetis. Que etiaz lichaonia vocata fuit de huiusmodi regno Augustinus decimooctauo de ciuitate dei dicit. Sycyonoꝝ regnum admodum paruum erat. de quo etiaz Varro velut antiquo tempore erosius. multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodum ad

Romanos deniq; ad Thurcos. hoc quippe regnum durauit vsq; ad Hel sacerdotis tempora sub regibus quinq; ⁊ viginti. Ac duobus et septuaginta supra octingentos annos. post q̄s sacerdotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali Capi.

Insule dicte sunt. eo q̄ in salo. id est mari site sunt. Ex hijs notissime ⁊ maxime ponende sunt. Britannia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gentis cognominata est. Hec aduersa galliarum parte ad prospectum Hyspanie sita est. Circuitus eius quadragies octies septuagintaquinq; milia passuum. multa ⁊ magna flumina in ea. fontes calidi. ⁊ metallorum copia larga ⁊ varia. gagates lapidis. ⁊ Margarite plurime ibi sunt. Hec etiaz dicitur communis anglia Thanathos insula occeani freto gallico a britonia est vario termino seperata.

Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula est p̄m solinum. Hec fert palmas oleum et vineas. hec omnes terras hoc solo miraculo vincit q̄ quecunq; arbor in ea est nunq̄ caret folio. ibi mons causasus qui matrimam orbis partem perpetuis iugis penetrat. arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. Orchades insule occeani. intra britanniam posite numero vigintitres. quarum decem deserte sunt ⁊ tredecim coluntur. Scotia eadez ⁊ hibernia prorima britannie insula spacos terraruz angustior sed situ fecundior. hec ab Affrica in Boream porigit illic nulla anguis. nulla apis auis rara. Gadis insula in fine Bethice prouincie sita. que dirimit europam ab affrica in qua Herculis columne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona quasi felices ⁊ beate fructuum vbertate. vnde ⁊ gentilium error ⁊ secularium carmina poetarum. propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. Harum prima dicitur mēbronia. secunda Jmniona. tertia Capraria. ārta Theode. alia vinaria. hec site sunt in occeano contra lenam mauritanie. Gorgondes insule sunt occeani. Item espidum insule sūt Crise ⁊ Argire. Taprobana hec omnes insule occeani. Sunt ⁊ alie insule que ab hele sponto vsq; ad Gades in mari magno sunt constitute. Et primo cipprus insula a Cypro que est in ea nomen accepit. ipsa est ⁊ paphon

veneri consecrata famosa quondam diuitijs marime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit ⁊ vsus Creta insula grecie pars est ingens contra peloponensem. ibi abscondi tus est iupiter ⁊ enutritus. Fuit autez quon dam centum vibibus nobilis. vnde ⁊ centopo lis dicta est. Prima remis ⁊ sagittis cla ruit. Prima litteris iura firit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis et dactilis in ea captum est. Capris copiosa. cer uis eget. lupus vulpes ⁊ alia feratum noria nusquam gignit serpentes nullus. nulla no ctua ⁊ si inueniatur statim moritur. larga est vitibus ⁊ arboribus. diptamus herba ibi na scitur. phalangos venenatos gignit. Abi dos insula est europe super hellespontum posi ta. Choos insula est adiacens prouincie athi ce in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis est prima arte lanificij in ornamē tum seminaruz claruit. Ciclades insule gre ci quidam autumant dictas. eo q ⁊ si spacijs longioribus a delo proiecti in orbem tamen cir ca delon site sunt. Nam orbem ciclon greci di ci diamt. Quidam vero non q in orbem dige ste. sed propter scopulosos qui circa eas sunt di ctas ciclades putant. Hec in hellespomo inter egeum ⁊ maleum mare constitute. Circumdā tur etiam pelago mirtheo. Sunt autē om nes numero quinquagintatres. metropolis ea rum rhodus Delos est insula in medio cicla dum sita. ⁊ dicta delos fertur. quia post diluuium ogigi temporibus notatur cum orbem multis mensibus nor continua inumbriasset ante omns terras radijs solis illuminata. sorti taqz ex ea nomen q prima visibus manifesta ta fuisset. Nam delon grece manifestum di amt. Ipsa est ⁊ ortigia vbi primum vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. in hac iusula latona enixa est appollinem ⁊ dya nam. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula.

Rhodus prima cicladum est. Carpa thos est vna alia ex cicladibus. Cithera alia ē ex cicladibus vbi est orta venus. Icharia ē alia. Chyon insula. Syra lingua appellat eo q ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari egeo. vbi nata est Juno ex qua fuit si billa samia ⁊ pitagoras saminus a quo phi losophie nomen inuentum est. In hac insula primo vasa fictilia reperta dicantur. Sicilia a Sichano rege sichania dicta est. deinde a sicu lo ytali fratre sicilia dicta. Prius autem trina cria dicta propter tria acra. id est promonta ria pelorum. parthinum ⁊ lylibiuz. hec ab yta lia exiguo freto discreta est. affricum mare pro spectans. terris fructifera. vent⁹ ⁊ sulphure ple na. Vnde ⁊ ibi ethne montis extant incendia. in cuius freto scilla ⁊ caribdis quib⁹ nauigia. aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondam cicoplum ⁊ postea nutrix ti rannorum. principem vibium siracusam ha bet. in ea insula primum inuenta est comedia mare eius coralium gegnit ⁊ achatem lapidez flumen achatem dat omnis ambit⁹ eius clau ditur stadiorum trium milium. Eolie insu le sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio. quē poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed varro dicit. Rector fuit istarum insularum. et quoniam ex earum nebulis ⁊ fumo futuros p̄ dicabat flatus ventorum ab imperitis viusus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem in sule ⁊ vulchane vocantur q et ipse sicut Ethy nas ardeant. Sunt autem nouem habentes p pria nomina. quarum prima Lipparis. alte ra trasia. Sardus Hercules filius cum ma gna multitumine a lybia profectus sardiniam occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomen de dit. Hec in Affrico mari in longitudine milia centum in latitudine quadraginta passuum In ea neqz serpens gignitur neqz lupus. fon tes habet Sardinia calidos. infirmis medelaz prebentes. furibus cecitatem si sacramento da to aquas eius tetigerint. Corsice insule ero rdium incole ligures dederunt appellantes eaz ex nomine ducis. Diuiditur autem a sardinia viginte milium freto cincta. ad prospectum ita lie Ebosus insula est hyspanie Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Gem sines. in hijs primum inuentus est vsus funda rum quibus lapides emittuntur. multe et alie sunt insule quia inhabitate hic non numeran tur.

A Masonia est regio. partim in asia. et partim in Europa que albanie est vi cina. et ab amasonibus est vocata. Fuerunt autem amazones gotorum qui erie runt de inferiori scithia europe vt dicit Jsido rus libro nono que maritis suis in dolo inter fectis virorum suorum arma arripientes ho stes virili animo aggresse. de maritorum suo rum nece sumpserunt debitam vltionem. Naz omnem masculum a sene vsqz ad paruulum

in ore gladij perimerunt. ⁊ feminas reseruantes ⁊ hostium spolia deripientes. deinceps pariter sine masculorum consortio viuere decreuerunt. que duas reginas scilicet. Marthesiam ⁊ lampedonam maritorum exemplo (cū semper duo solebant esse reges) super se statuerūt quarum vna procedens cum exercitu contra hostes dimicabat. Altera interim rempublicā gubernabat effecte sunt autem tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam partez asie fere. C. annis dominio suo subiugauerunt. inter ipsas vero nullum penitus masculum viuere vl morari ratione aliqua permiserunt. et finitimis gentibus maritos sobilis gratia elegerūt. ad quos statutis temporibus accedentes prolem conceperūt. Sed tempore completo ad conceptionis officium instituto. maritos a se recedere ⁊ alias mansiones querere coegerūt. masculos autem filios vel emectabant vel debito tempore patribus transmittabant. filiasvero sibi reseruantes eas ad sagitandum ⁊ venandum informabant. ⁊ ne in sagittarū ictib⁹ mā millarum grossicie impedirent eis in. vij. vt dicitur anno mammillas dextras exurebant. et ideo amasones sunt dicte. id est sine mamma. vt dicit Jsidorus libro nono. has vnimammas antiquitus multi vocauerunt. Quarum feritatem domuit vt dicitur primo hercules. deinde achiles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄z per vires sicut in gestis grecorūz ⁊ amasonum continentur. Dicit autem ysidorus ꝙ per Alexandrum magnum amasones vsqz ad internitionem penitus sunt delete. Sed hystoria Alexandri hec nō dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa p nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirādum ꝙ cum feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succumbere te contingat. merito eōs confusus cum a mulieribus sis deūictus. ꝙ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorez. quia de mulierculis triumphasti. super cuius responso ad ammirationem ductus rex generosus. dixit. decens fore non per gladium ⁊ furorez mulieres vincere. sed potius per amorem. propter quod libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed potius amicicia suo imperio subiugauit. De eorum regno scriptuz est in folio precedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempora fertur introducta. Et nota ꝙ pluribus de causis nobilitas instituta fuit. Prima fuit necessitatis. Crescente enim humano genere. cum homines ad malum proni essent. oportuit prohibere insultus prauorum aduersus bonos. ⁊ iō eligebatur aliquis vir bonus iustior ceteris atqz prudentior qui communitati presideret virtuosos promoueret. mediocres defēderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus est nobilis quasi prealijs in virtutibus notabilis. Vnde Hyeronimus. Nihil aliud video in nobilitate appetendum nisi ꝙ nobiles quadam necessitate constringantur. ne ab antiquorum probitate degenerent. Secunda causa fuit discolia plebiuz que rectuz iudicium ignorabat. licet tamen inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt ꝙ nihil magni pendere valuerūt. nisi quod vulgari opinione celebrabatur. Unde expediebat pro ipsarūm pace conseruanda. vt ex natalib⁹ nobilium principes haberent. Tertia causa processit ex fortitudine aliqua singulari. Nonnūq̄z enim communitates grauate ob incursus hostiles tale edictum sanxerunt vt quicunqz patriam a talibus liberaret. Jus nobilitatis pro se ⁊ heredibus suis perpetuo obtineret. hoc modo plures nobilitati leguntur. Quarta causa ex abundantia diuitiarum sumitur. Aliquando enim populares nimia penuria victualiuz attenuati tradiderūt se ⁊ sua alicui diuiti. vt hoc pacto malum inopie temperarent. vt eum de inceps velut nobilem ⁊ dominum recognoscerent. Inueniuntur etiam quedam nobilitates per diuinum oraculum institute licet pauce. quarum alique permanserunt. vt in David. alique cito defecerunt vt Saul. et Jeroboam. ⁊ quorundam aliorum. plurime quoqz leguntur nobilitates per violentiam ⁊ tyrannidem introducte. quarum similiter alique statim destructe ⁊ penitus delete fuerunt. aliqūe stabiles permanserūt. Et nota ꝙ p̄m veteres hystorias raro aut nunqz in paganismo nobiliuz stirpes perpetuitate fuerunt propter superbiam

et tyrannidem. Multe etiam apud christianos propter eandem causam delete sunt. sm illud Ecclesiastici decimo. Sedes ducum superborū destruxit dominus. et sedere fecit mites pro eis Item nota q nemo unq nobilitatem odio habuit. quia est bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eam fugerunt ob grande miraculum quod in ea latet. propter difficultatem maximam ipsi amplexam. hoc satis in sancto propheta dauid apparuit. quez ipsemet deus tam peculialiter elegit. Relinquitur ergo. q pauci simi ad tantam sublimitatem ydony fuerunt.

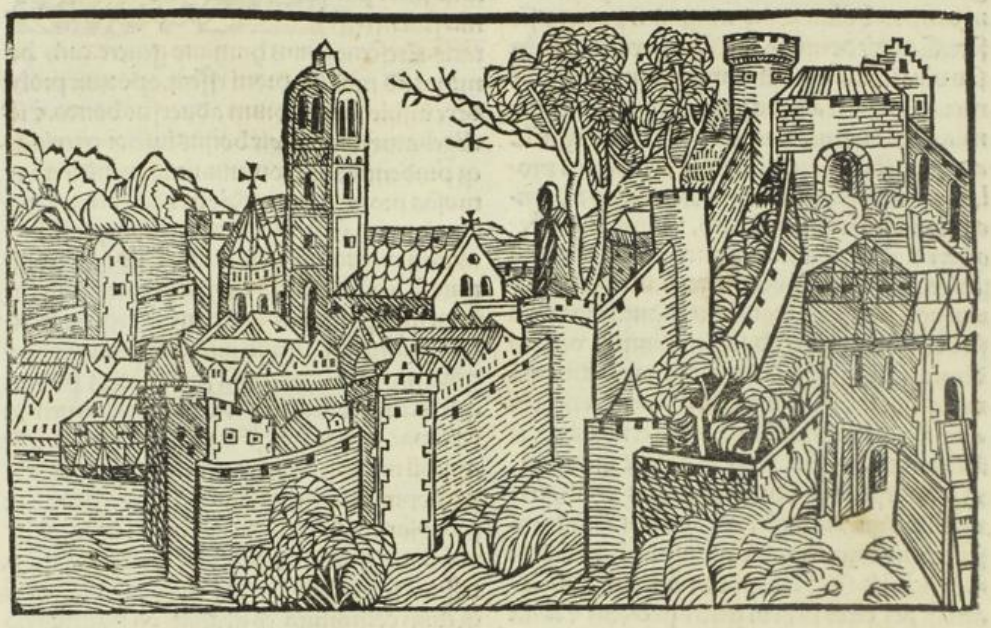

Jniuen siue Nisibin trium dierum itinere ciuitatem grandem condidit Ninus rex assiriorum patre eius belo morte sublato (vt ante patuit) et regni caput constituit. in qua dyademate susceptō duxit totam vitam inquietam. veterem et quasi auitum genitum morem noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis et rudis adhuc ad resistendum populos superauit. et ad libie finem usq peruenit. Ninus igitur magnitudine quesite nominationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur primis accessione virium fortior ad alios transiret et prima queq victoria instrumentum sequentis esset totius orientis populos subegit. Postremo illi bellum cum Zoroaste rege. Bactrianorum fuit qui primus artes magicas inuenisse et siderum motus diligentissime spectasse (vt plenius de eo patebit) quo occiso et ipse decessit relicto impubere Nino et vxore Semiramide. Ad hanc magnaz ciuitatem missus fuit Jonas propheta. quem hebrei virum sanctuz nominant. Js cum videret peccatores ciuitatis Niniue dei misericordiam sua prophetia cōsecutores. ne videretur falsō predicare ad denūciandum eiusdem ciuitatis interitum ire omnino recusabat. Ideo a cōspectu dei se fugere posse putauit. propter quod in mare demersus a ceto deglutitus est.

Primus inuentor Magie.

Jdolatrie scelus execrandum quod fuit omnis mali principium hijs temporibus initium sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veterum monumentis colligere possumus homines ad ydolorum cultum allecti affectione scilicet timore adulatione et artificum diligentia circa sculpturas

Jdolatria initium et causa.

Ninive

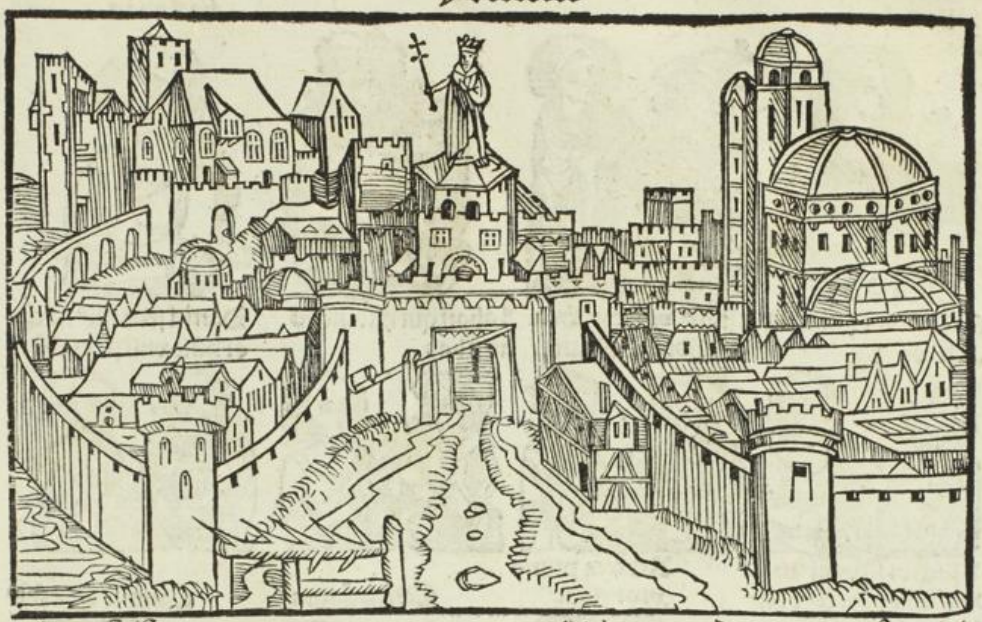

Linea Christi
Saruch

Saruch filius ragau natus est anno mūdi. 2905. vixit aūt annis 230. 7 mortuus est.

Nachor filius saruch natꝰ est anno mundi. 3035. ām vite eiꝰ. 148. 7 defūctꝰ

Nachor

Thare si nachor natus est anno mundi 3114. 7 habuit iij filios. virit aūt. 205. genuit autē abraham nachor 7 aram. Aram tertius filius thare habuit vnūm filium 7 duas filias sarai vroris abrahe. Melcha vxor Nachor. Loth filius Aram habuit duos filios scilicet Moab id est pater moabitarum. Amon secūndus pater amonitarum.

Thare

Aram cum genuisset Loth filiz vnicam et Sarai et Melcham filia inter chaldeos mortuus est in ciuitate Caldeorum que dicitur hür. Eius autem filias fratres sui duxerunt vxores. Nachor scilicet Melcham et Abiaham. Saray. Porro thare dum terram Caldeorum odio habuisset propter idola que apud eos in precio habebantur. quia ignem adorabant. 7 propter luctum Aram filij sui migrauit cū suis in charam mesopotamie ciuitatem. vbi et demum mortuꝰ est. cum vixisset annis. cc. v. iam cū homiēs vita decrescere incipiebāt. Et paulatim dies eius fiebant breuiores vsqz ad generationem moysi

Loth

Aman

Moab

Aram

Caldei adorabant ignem

Secunda etas mundi

NAchor vero octo de melcha genuit filios e quibꝰ batuel tertius fuit qui genuit rebeccam filiam ⁊ laban filium Iste Nachor secundus filius thare. vror eius melcha. Hus primus filius nachor. Job filius hus. Bus secundus filiꝰ nachor habuit duos filios. videlicet beor primꝰ. balaam scḋs.

Batuel tertiꝰ filius nachor filiū habuit vnū labā ⁊ vnam filiā rebeccā. ſ. Laban filiꝰ batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. annor iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit

Lya p̄ma filia labā p̄maq; vror iacob lippa ocul' genuit sex filios ⁊ vnā filiā Scḋa filia laba n̄rachel vror iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios ⁊ mortua in ptu-sepelit' ppe bethleem Rebecca vror ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filiꝰ abrahā i vrorē quā helieser seruus abrahā abduxit de arā mesopotāie in terrā chanaā. q̄ ānuēte ioleuit vt despōsanda puꝰ req̄rat de p̄sensu Camuel q̄rtꝰ filiꝰ nachor. Caseth. q̄ntꝰ filiꝰ. Arā sextꝰ filiꝰ Pheldas septimꝰ filius. Bela octauus filius

SOdoma ⁊ Gomorra atq; ciuitates a lie ob nepharij peccati vindictaz a domino phibent̄ succense. solo loth cum duobus filiab⁹ ac vxore liberato. cum omnib⁹ adnentantib⁹ cōtumeliam faciebant. Ideo deus vniuersam regionem simul exterminare fecit. Cū eñ abraham esset nonagintanouē annorū accepit legem circumcisionis recepit etiaz repromissionem de ysaac nasciturο. Eodem q̄z tempore venientibus sero duob⁹ angelis versus Sodomaz. loth perhuman⁹ atq; benign⁹ sedens in foris⁹ ciuitatis ad inuitandū paupes q̄bus visis occurrit rogans ⁊ cogens eos vt inclinarent in domū suaz cū sero esset. Qui ingressi domū eius. ois populus sodomoꝝ circūdederūt domū loth dicentes vt produceret eis illos iuuenes intendentes abuti eis duas filias suas virgines ad vtendū eis ne illis inuenibus hospicio receptis talem iniuriam facerent. Qui nolentes audire. sed q̄si rumpentes ostium. sed angeli introduxerūt loth in domū. ⁊ illos omnes percusserunt cecitate. vt ostiū inuenire non possent. predixerūtq; angeli subuersionem sodome fiendam. ⁊ cum nūc̄ asset hoc loth generis sui contempserunt. demū durerunt angeli loth vxorem ⁊ duas filias eius de ciuitate precipientes vt in montem se saluas facerent. nec retro aspicerent. pergentibus autē cum vxor respexisset retro contra angelorꝝ preceptū ⁊ ciuitatis curaz habere videret̄ continuo versa fuit in statuam salis. pluitq; desuper sodomam ⁊ gomoram ⁊ alias ciuitates ignem ⁊ sulphur deinde subuerse sunt ⁊ versa est regio in lacum salsum ⁊ sterilem que dicitur mare mortuum Ascendentem autem in montem ⁊ ibi manentem loth. inebriauerunt filie patrem suū ⁊ maior cum eo se ebrioso cōmiscens concepit ex eo et peperit Moab filium. Minor idem faciens cōcepit ex eo ⁊ peperit filium quez vocauit amon a quibus amonite ⁊ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerunt.

TErtia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq; ad Dauid ꝑm hebreos. 940. annis. sed ꝑm. lxx. interpre. dccc. xlj. Vbi etiam patriarcharū nostrorum qui verum deum coluerunt historia incipit. Abraham itaq; pater multitudinis gentium ex thare in hur caldeorum nascitur. anno mundi ꝑm hebre. 2453. ꝑm septuaginta interpretes. 3184. Vir prudens ⁊ rerum diuinarum humanarumq; eruditissimus primus deum cunctarum creatorem pronuncians. propter quod caldei in eum surgentes ⁊ chaldea migrare coegerūt. Qui abraham eductus a patre suo Thare de hur chaldeorum venerat in aram. ibiq; habitanti precepit ei dominus dicens. Egredere de terra tua ⁊ de cognatiōe tua ⁊ de domo patris tui. ⁊ veni in teram quam monstrauero tibi. Postq; Abraam rediisset de occisione quinq; regum assiriorum qui ceperant Loth. occurrit ei melchisadech rex Salem qui erat sacerdos dei summi. offerens panem ⁊ vinum. cui abraham dedit decimas omniuz spoliorum benedixit abrahe qui subdiderat ei inimicos. Hūc melchisadech dicunt hebrei fuisse Sem filium Noe primogenitum ⁊ vixisse vsq; ad tempora abrahe. tunc apparuit abrahe deus ⁊ promisit ei filium quem multiplicaret sicut stellas celi.

Abraam primus cognouit Deum Creatorem Celi.

Sodoma et gomorra

Tertia etas mundi

Linia Christi Abraham

ABrahym suffocato in hur caldeoꝝ aram ſre ſuo in igne. qꝝ ignē colere nolnit. Cū ꝛ ipſe ꝓiectꝰ fuiſſet in ignē a deo liberatꝰ eſt. Adoptauit aūt loth filiū frīs ſui aram in filiū. filiā q̄z eius dē fris ſui noie saray accepit vxorē. deinde cū thare pre ſuo nachoꝝq fre ſuo ꝛ familia Arā pegrinatus eſt de chaldea in arā meſopotamie. demū mortuo pre ſuo thare cū eſſet. lxxv. annoꝝ. cū loth ꝛ ſaraij ꝛ oi familia ꝛ ſuba ſua p̄cepto dñi pegrinatus eſt in terrā chanaan. Ee hitauit in ſichen vbi ei dñs appuit dicēs. Semini tuo dabo terrā hanc. ꝛ deinde venit pēthapolim vbi nūc eſt mare mortuū Jnde veniēs habitauit in damaſco. Facta aūt fame recedēs venit in egyptū a quo rediens habitauit in cōualle mābre iuxta hebron. cui demū in ſomno dñs appens dixit. qꝝ ſemē ſuū pegrinū eſſet in terra Egypti annis. 430. Et qꝝ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cūt eſſet. 99. annoꝝ facta finit ei de terra chanaan repromiſſio. Et qꝝ reges egrēſſuri eſſent de eo ſuſcepto circūciſionis etiā p̄cepto circūcidit ſē ꝛ yſmahelem filiū ſuū oēmq̄z domum ſuam ꝛ familiam. Anno mundi. 3184.

Saray pulcra prima vxor Abrahe

Cethura ſecunda vxor Abrahe

Jesboth

Zamram

Sue

Jectan

Agar concubina Abrahe

Medan

Jſmahel vxor eiꝰ Egipcia genuit duos filios

Madian

Nabaioth

Cedar

SAray prima vxor Abrahe diu ſterilis. tandem gratia diuina fecundata parit yſaac nonagenaria mulier ſancta. Cethura ſecunda vxor abrahe ꝛ habuit ſex filios ſapientia ornatos ꝛ induſtria. hāc duxit Abraham p̄oſt mortez Sare. nomina filiorum. zamram. iectan medam. madian ieſboth et Sue. Agar concubina abrahe yſmahel mulier eius egyptia genuit duos filios. Jſte yſmahel filius Abrahe quem peperit agar egiptia ancilla ſare. a quo yſmahelitarum genus. qui poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt. eiectus eſt de domo paterna cum matre. quia ludebat ante yſaac. id eſt incitabat eum ad ydolatriam ꝛ ad orationem ymaginum quas faciebat de luto. quod videns Sara dicebat eſſe ancillam ꝛ filium eius. Cum natus eſſet yſmahel quem pater in duodecimo anno circumcidi voluit illum ſara tanq̄z proprium filium diligebat. Sed yſaac ſibi nato ab eius amore declinauit. Suaſitq̄z abrahe vt in aliam regionem tranſmitteret. q̄

eum ad etatem perueniſſet. mater ei vxorem egyptyam coniunxit. ex qua filios procreauit. qui omnem terram ab eufrate ad mare rubrū poſitam vſq; tenuerunt

memphis vel Chairum

Memphis nunc Chyrū dicta regia Egiptioꝝ quam teſte dyodoro ſicalo lib. hyſto. ſcdo Ogelous rex egypti condidit. Et a filia eius memphis denoiata. Ambitus ſtadioꝝ centū ⁊ quinquaginta vbē olim egipti p̄clariſſimā opportunioꝝ totiꝰ eius oꝛe loco vbi nilus ſciſſus in plures ptes efficit formam delete. Quo fit vt tanq; in nili claustro p̄poſita aditū prebebat. phibebatq; ad ſuperiora loca nauigantibꝰ. Et ad cohibendaz aquarum inundationē verſus notū aggeres ingētes oppoſuit. Et ai patribꝰ ceteris vndiq; effoſus ē locꝰ ingens ac profundus q̄ vbez efficit munitiſſimā. Dū ⁊ poſteri reges fere oēs relictis thebis ⁊ regiā habitationē in ea edificarūt. Et babiloniā egypti atq; charum vocauerūt. Apud Memphim olim colebaꝫ Oſiris qui aī phꝛones auo in argiuoꝝ regno ſuccederet. Ipe maioris glorie cupidine captus ad egiptios tranſfretauit. Quos cum ſuo ſubmiſiſſet imperio. Iſidem matrimonio ſibi copulauit. Js cum rudes eiusdē loci homines multas res ⁊ homini quā maxime ꝓtinentes edoceret. diuiꝰ ab illis eſt adeptꝰ honoꝛes ⁊ eū vt deū adoꝛare cepēt ⁊ cōmutato noīe apim illā vocauerūt hoc ē bonē. Sic enim bos eoꝝ lingua apis vocaꝫ. Nā teſte Solino in collectaneis ⁊ Plinio. Si bos inſignis ex improuiſo illis appet eū certo rpe detinēt ⁊ adoꝛāt. Et (vt nōnulli ferūt) p annū illū detinere ꝓſueuerūt. Alij p decenniū dꝛere deinde referētibꝰ p̄fatis auctoꝛibus ſtatuto die ſacerdotes illū in ſacro fonte ſubmergerūt. mox alter nec ſine publico luctu q̄rit. Nā donec illū inuenerint inſtar yſidis merēt. Sed non diu q̄rit quē comptū centū antiſtites mēphim cū puerοꝝ gregibꝰ ppl'oq; ⁊ oī muſicoꝝ genere proſequunt. q̄ ad motū ⁊ ſtationē apis egiptij delubꝛa q̄bꝰ ſuccedit aut incubat. dant oia manifeſtantia de futuris ꝓpe memphim decurrit Nilus flumꝰ egipti ex maioꝛibus totius oꝛbis Et immēſa aquaꝝ mole ſingulis āis ſole eriſtēte in cācro totā egiptū etūdat. Et Virgil' ait Diuerſa ruēs ſeptē diſcurrit in oꝛa. vſq; coloꝛatis amnis deneꝰ ab indis. i. nigris ethiopibꝰ. Memphis nūc vrbs ſaracenoꝝ p̄ſtantiſſima ē pplōſiſſimaq; bonis plꝰ refertiſſima. Et in caſtro ſpacioſō potētiſſimꝰ Soldanꝰ reſidet. Diuiſa eſt aūt in duas ptes. Quaꝝ vna babilonia noua. Alia chairū dꝛ. Jn q̄ olim Pharaonis egipti hitabat. Et ad eā gliosa vgo maria cū puero Jhū ⁊ Joſephꝰ puenit p̄pue ad oꝛtū balſami q̄ i his finibꝰ celebꝛis habet. Ad eā

Quis egiptiorū Deus, et quomodo colebatur.

etiam docti viri accesserunt. Pitagoras ⁊ plato ⁊c. vt memphiticos audirent vates. Piramides quoq; ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuse apud plerosq; scribuntur.

In nonagesimonono etatis abrahe anno apparuit ei deus ⁊ promisit ei q; filiꝰ de Sara vxore nasceretur quē ysaac vocari iussit. Cuiq; ysaac quinq; et viginti esset annorum volens deus abrahe obedientiam probare ipsum filium sibi immolari p̄cepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. ⁊ cum ad eedem filij pariter ⁊ ad altare accessisset. deus cognita hominis obedientia clamauit. Abrahaz ne extendas manum in puerum nunc cognoui q; times dominum. Et cōfestim arietem ex improuiso vepribus inherentem ad sacrificium protulit. Cum abraham obedisset domino in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eum dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee. /

Zoroastes

Zoroastes natus Latim visit. est inuentor artis Magice.

Zoroastes phūs vt scribit Jsī. Ethi. li. viij. rex gractinoꝝ fuit quē ninus assiriox rex bello interfecit ⁊ libros eruri mādauit. ō isto scribit solinus in li. ō memorabilibꝰ mundi. nascentiū vor prima vagitꝰ est leticie eī sensus differt in lrī diem. itaq; vnum nouimus eodem die risisse qua erat natus. s. zoroasten. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. q; vicies centū milia versuū ab ipso condita indicijs voluminū eiꝰ declarātur. Hanc aūt magicam artē post multa secula democritus ampliauit. Claruit autē Zoroastes tempore thare patris Abrahe.

Descriptio Treuiris

Reueris Gallie bellice caput. ciuitas antiquissima ante christi aduentum 1947. temporibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie confinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semeramis vxore Priuigni trebete suspitione ducta eidem insidias parere cepit. quam ob causam trebeta (etiam non lacessitus) e regno cum magno assiriorum agmine secessit. Qui post multos errores multosq; viarum amfractus in belgiam galliarum prouinciam tandem peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo considens ibidem etiam loco natura munito vrbis huius fundamenta iacet. Et a se treuerim nominauit. deinde Julius cesar cuz vniuersam prouinciam (traiecto Rheno flumie) subiecit Ei vlce consulem ⁊ questorem dedit. Qui vsq; ad imperij inclinationem ibidez persisterunt. Ea quippe treuerensis ciuitas semp opulentissima fuit. Et inter quinq; Belge prouincie ciuitates principatum dignitatis ⁊ antiquitatis obtinuit. Eius archiepiscopus e septem electoribus imperatoris dignior habitus ē Hec florentissima ciuitas q; opibus deniq; cōfertissima fuit eius ruine clare ostendunt. Mōstratur ibi pallatium miri operis quod ad instar Babilonici muri ex cocto latere factuz. tāte flimitatis hodie manet. vt non solum hostē non metuat. verum nulla operum arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nunc moribus ⁊ ornatu legibusq; ob mercatorum eo aduentantium frequentiam ⁊ familiaritatez admodum culti ⁊ humani referuntur. Qui ob germanie vicinitatem germanica vtuntur lingua Et ab eisdem cultu ⁊ exercitu ⁊ q; audaz in bellis ferocitate non multum differunt. Nam inter gallos singularis virtutis habētur ⁊ equitatu ⁊ peditatu plurimum valere existimantur. porta quoq; ibi ostenditur que ex incredibili lapidum magnitudine ferro in nectorum cōpacta in superficie sua corpora beati Simeonis ac venerabilis presulis poponis in ecclesia ab eodez episcopo facta fouere cernit ur. Ea sane ciuitas a Valerio episcopo beati petri discipulo primo christi euangelium susce pit. indeq;

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

beato Paulino eiusdem episcopo viro sanctissimo illustrata fuit. qui ⁊ a constantio imperatore ob catholicam fidem exilio relegatus et vsq; ad mortem etiam extra christianum nomen mutando exilio fatigatus ad vltimum apud phrisiam defunctus beate passionis coronam a domino percepit. Ibi etiam floruit maximus episcopus a quo athanasius antistes persecutionem constantij imperatoris fugiens honorifice susceptus est. Habuit quoq; hec ciuitas Nicenum episcopum totius sanctitatis virum ⁊ alios multos. Extant in ea aliqua antiquitatis insignia. Equibus nostris temporibus insculptum lapide hoc epigramma repertum est. Nini semiramis que tanto coniuge felix. Plurima possedit. sed plura prioribus addidit. Non contenta finis nec totis finibus orbis. Expulit e patrio preignum trebetam regno insignem profugus nostraz qui condidit vrbem

Epitaphium Trebate condi toris Treuirorum

Treueris

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicunt metropolis omnium fere vrbium asie vetustissima esse videtur Quā abrahe seruos fundasse sacre tradunt littere. Estq; campestris agrum habens natura solis sterilem ac aridum. nisi quatenus aque irrigent superne fistulis cuniculisq; subducte. Quarum humor terram reddit omnium fertilem. ⁊ consitionibus prestantissimam paruusq; annis in regione vnicus prorumis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula consitionibus omnium in orbe preciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenorum itinere ser dierum ab hiersalem distat in qua sanctus baptisinum suscepit. Et prope eaz locus erat vbi eum circumfulsit lux de celo cū vocem de celo audiuit. Saule quid me persequeris. Qui post baptisinum in sinagogis predicabat christum. ob insidias iudeorum e Damasco noctu in sporta per murum demissus fuit vbi et dominus Ananie a quo baptisinuz accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates perpessa postremo cum Conradus Romanorum rex ducende in asiam expeditionis nunus assumpsit. Itaq; dūcturi in Damascum tres christianireges cardinalem quoq; legatum ⁊ simul patriarcham hierosolomitanum multos quoq; episcopos expeditioni interesse curauerant. In qua cum nostri principes prudēti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq; munita viribus capi nequeisset in potestatem breui ventura erat. q' aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantium qui presidio inerant alere non potuissent fontib⁹ que in vrbe erant ingenti populo difficilime suffecturis. Cum tamen sibi timendum ciues scirēt ne succis cuniculorum meatibus quod haud

quaquam operosum nimis fore intelligebant Et ipsi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vero de tanta vrbe victoriam assirij hominis dolus. cum Balduino regi ad eam diem fidum a quo ductus fuerat damasceni pecunia corrupe runt. Jsq; regibus suasit. vt castris ad aliaz vrbis partem mutatis. menia vires suas frustrā tia oppūgnant. damasceni irruptiōe facta fluuio potiti monitionibus additis in suam potestatem firmato. nostros aquatione prohibuerunt. quodq; par fuit ex eo facto incōmodum. ab annona in castris breui laboratum est. que nisi ab amnis ripa poterat importari. Soluta obsidione cum tantus exercitus re infecta ad Jopem redisset. Conradus Ludouicusq; reges communitos male habitosq; exercitūs suos in europam reducentes ad propria sunt reuersi. cum erat annus salutis secundus ⁊ quinquagesimus supra decies centum.

Damascus

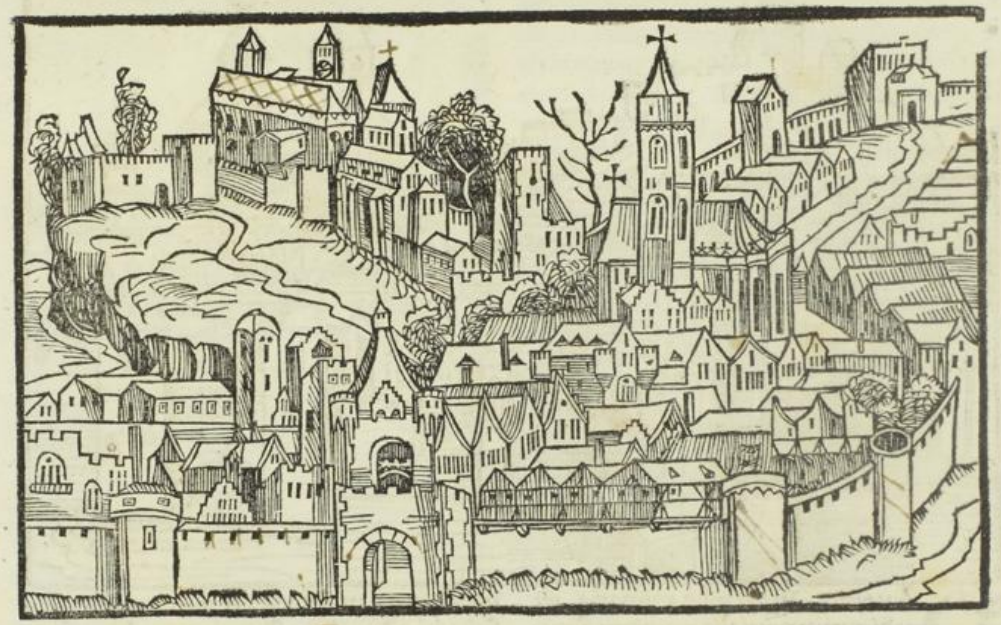

Regnuz hyspaniarum post tempora a tubal Japhet filio ortum habuit. Js nanq; ex armenia egressus primus hispaniarum regnum (Jsidorus teste libro nono ethimologiarūm) obtinuit vbi ⁊ sedem sibi constituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a montibus pirrheneis incipiens. ⁊ per columnas herculis circuiens vsq; in borealem occanūm protenditur. ita vt omnia in eo circuitu ad hispaniam spectare dicantur. Cuius magnitudo. (vt Alpianus hystoricus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione est. Decez nanq; milibus stadys eius latitudo commensuratur. longitudo vero prorsus eadem esse videntur. Illamq; postea vniuersę gentes ⁊ varijs nominibus cognominake inhabitarunt. Quin ⁊ flūuios plures nauigabiles continet. Tritici vim olei omniumq; metallorū ac animantium que hominibus sunt vsui feracissima. Abundat precipue velocissimorum acerrimorum equorum fetura. Trecētos totos apud hispanos decertatuz est annos Scipione graco Albino Cathone Metallo pompeio cesare alijsq; ducibus recepta fuit tandem per easdez duces. Et cantabri postremo ab Augusto debellati Postq; autem Romanis fastibus libere paruit. tanto vsui tantoq; ornamento illis fuit. vt nullum vnq; memoriale bellum sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in hiberorum iugo sita sunt. Scipionum mōmenta non longe a Taracone spectantur. In bostetania tauri sunt ex lapide durissimo marmi tergaq; his litteris adhuc notati. Bellu

cesaris ꝛ patrie Turres inclij. Julij carceres in-lio briga sacre iulia ꝛc. Cesaris opera. Cesar Augusta. Emerita Augusta mulere ꝓdite Emporie valentie. Cremona placētie multeqz alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt A quo regno non solū accepimus Quintilianū Senecā. Lucanū Luciū florum. Pamponium mellā. Silū ytalicū. marcialem Orosiū. verūetiā vtilissimos rectorēs reipublice clarissimosqz impatores vt Neruam traianū Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū temporib⁹ Videamus quid ꝑ Hyspaniam xp̄iane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurētiū ꝛ vincentiū Valerij dyacones eodē fere tempore Engratiam ꝛ innūerabiles martyres horū vestigia imitati ferdinād⁹ rex ꝛ Helisabeth regina anno salutis M.cccc. nonagesimoseptimo in fine anni Granatam vrbem maximaz. que olim Ilupula dicta est ad cehristi cultum ꝛ obsequium reduxerunt.

Regnum Granada suscepit fidem Christi

REgnum bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto cāpo Semaar ex Asia in europam profecti sunt.

Conditor Bohemorū

In qua ezechius croatinus haud obscuria parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit eñ olim inculta nemoribus atqz sentib⁹ aspera feris q̄z hoīb⁹ aptior. eius aūt frater Leches etilij comes. cū vidisset germanū agris dicatū bobusqz potentez ad orientē profect⁹. in magna campoꝝ planicie sedē collocauit. Poloniā qz nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonilingua pole nōiat. quoꝝ heredes cū innūerosa multitudine breui coaluerūt. magnā terrā adiunxerūt post eius mortem Crockū in principem delegūt. Qui arcem apud stennam condidit. moriens aūt tres filias reliquit. Libussa vt natu minor post obitum patris prouinciam gubernauit ꝛ arcem vissegradensem communiuit Altera filia biela dicta herbarum ꝛ medicine perita fuit. Tertia Therba dicta sortilega Demum indignū boheni dicentes tantū imperium vnius femine subesse arbitrio. Ideo libussa in concione vbi adesse multitudinem vidit. Ego inquit placite molliterqz imperaui. Estote liberi virū qui prosit dabo. Ite equum meum in campos adducite. sequentes quocūqz ierit. Deniqz ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem. ille coniunx vobis prūceps erit. Is ante primislaum constitit aratorem. quem in ducem poscunt. primislaus igitur in verso vomere caseoqz apposito cibum sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nam calceos quemo labore factos secū afferret. seruandos in arce vissegradeñ. respondit vt scirent posteri qui principatuz inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempora a ducibus gubernatum fuit. deinde a temporibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsqz initium heresis sub varijs regibus ac imperatoribus floruit.

BAbilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit ꝛ si Relus Nembrotides in babilonia regnauit annis pluribus. cuius ambitu claudebatur. hanc tamen vrbem omnes greci ꝛ latini historici pariter ꝛ poete ab ipsa Semiramide regina conditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius altaz coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena. pice bitumine interstrato que materia i illis locis passim e terra exastuat. Joseph⁹ diligentissimus hostiaꝝ scriptor libro ad appionem alexandrinū grāmaticū hos redarguit. inducens Berpsi chaldei auctoritatem antiquissimi ꝛ verissimi scriptoris. q̄ māifestissime ostēdit vrbem ampliatā ꝛ ornatā ac muro cinctaz fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidē. Hec tū vt valerius refert. dum die q̄dam circa cultū sui corporis occupata esset. et nūciaret illi Babilonē defecisse. soluta adhuc altera parte criniū protinus ad eam expugnādam cucurrit. nec prius decoreꝝ capillorum redegit in ordinem. q̄z tantam vrbem in suaz potestatem restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit. vt chaldeā totam ꝛ Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cunqz superba foret babilon spolianda tropheis. Huius muri (teste philostrato) in vita appellonij thianei trecentoꝝ ꝛ octuaginta stadioꝝ circuitū detinebāt. Plinius vero libro historie naturalis sexto. Murorum dixit amplitudinem fuisse seraginta quattuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitoruz Altitudinez vero quater tantum. Itaqz fuit menibus ac portis pensibilib⁹ temploqz et arce marime admirabilis. Nec hijs contenta Semiramis. ethiopiaz quoqz suo adiecit imperio. Indis q̄z bellum intulit. quo preter illam ꝛ alexandrū magnum nemo intrauit. Euersio tandem huius

Semiramis.

Generositas in muliere rarissima.

XB.

babilonice facta a Cyro rege persarum suo loco manifestabitur.

Babilonia seu Babilon

Jupiter

IOpter primus etheris ⁊ (vt aiunt) diei filius cui proprium nomen lisania fuit hysdem temporibus apud archadiam magno in pecio habit⁹ est Cuius ob virtutes id preclarissimum iouis nomen adeptus est. Is lysania exheber filijs videlicet Jerari origenem duxit. Ibidemqz cum esset ingenij maximi vir. videretqz atticos rudes. bestialiqz ferme ritu viuentes. ante omnia eisdem compositis legib⁹ illos publico instituto viuere docuit. Cunqz eos humanos mores redigisset monuit eos deos colere ⁊ aras. templa. sacerdotesqz instituit. Et qui feminas ante habebant cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. et multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarentur atqz commederent eum existimantes deum Jouem vocauere. regemqz suum confestim facere. Jd autem Jouis nomen eidem imposuisse dicunt ad similitudinem conformium operationem Jouis planete. quem astrologi dicunt esse natura calidum ⁊ humidum temperatumqz. modestuz ⁊ patientie obseruatorem. ac in periculis post patientiam audacē. ⁊ alia plura de eo scribūt Sic huius hominis ponderatis moribus ⁊ virtutibus cum Joue conuenire dixerūt. quem non terrenum sed celestium virum arbitrabātur. Quod quidem nomen postqz ab antiquis planete ⁊ lysanie isti concessum est etiam multis alijs concessum fuit. scilicet Joui secundo celi filio necnon ⁊ Joui tertio Cretēsi regi saturni filio. multos enim Joui filios ⁊ filias veteres ascribere consueuerunt. Quoruz prima minerua. Secundus apis. Tertius sol. Quartus diana. Quintus mercurius. ⁊. vij. alios.

SEmiramis Nini magni assiriorum regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cum eius maritus morte sublatus fuisset. Regnum suscipiens regnauit annis quadraginta duobus. Cum Ninus decessisset relicto impubere adhuc filio Nina ⁊ vxore samiramide. et cum iuuencula esset esset ⁊ eius vnicus filius Ninia puer, non estimāns tutum esse imperium tam grande filio tenel-

Magnanimis mulier Semiramis ⁊.

Linia regnz Assiriorum

Semiramis

Ninia

Arius

Mamilas

Sparetus

Amyritas

lo committere. Ipsa vt erat animo ingenti quodaz astu mulieri excogitata fallacia. hec enim immaturo puero nec ausa tradere imperium nec ipsa imperiaz palam tractare tot ac tantis gentibus vir parentib⁹ vni viro ne dum femine pariturus simulat se pro vxore Ninianam filiuꝫ pro fẽmina puerum. Nam t statura vtriqz mediocr⁹ t vox pariter gratilis t forma liniamentoꝝ equalitas. matri ac filio similis. Igit̃ brachia t crura velamentis tiara caput tegit t virorũ more incedere cepit. Eodez ornatu t populum vestiri iubet. ne nouo habitu aliquid occultare videretur. que morem vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic p̃mis initijs serum mentita puer credita est. Et femina puerum simulans maiestatem regiaz adepta fuit. magnas deinde res gessit. quarum amplitudine vbi inuidiam superatam putat. quẽ sit fatetur: quemue simulasset, nec metuit omnibus aperire quod esset femina, nec hoc illi dignitatem regni ademit. sed admirationez auxit. q mulier nõ feminas modo virtute, sed etiam viros anteiret. Hec Babiloniam condidit vel ampliauit. nu-

rumqz vbis cocto latere circumdedit. harena pice bitumine interstrato vt prehabita ostendunt. Multa alia preclara huius regine fuere Ad postremum autem cũm concubitum filij petisset ab eodez interfecta est cum duos et quadraginta annos post Ninum regno potita.

NInia qui a quibusdam zameis t ninias scribitur. Magni Nini et semiramide filius quartus assiriorum rex. Anno quinquagesimo tertio natiuitatis abraham. post semiramidem matrem. quam ipse obtruncauerat. Assyrus regnare cepit. t regnauit annis triginta octo. Is contentus elaborato a parentibus imperio belli studia deposuit. t veluti serum cum matre mutasset raro a virisvisus in seminaruꝫ turba consensuit. Eo tempore apud Cretam regnauit. Cres primus indigena t ab eo crete creta dicta est. quem aiunt vnum Curetarum fuisse. a quibus iupiter absc̃ditus est t nutritus. hi gnosion ciuitatem in creta condiderunt t cibeli matri templum.

ARius qui t Aralius dicitur quintus assiriorum rex post ninia anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. t regnauit ãnis triginta. Circa ista tempora Abraham ex ancilla Agar genera Hismael. a quo hismahelitaruꝫ genus hismahelem autem filium abraham anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egyptia sare ancilla genuit. hysmahelite postea Agareni t postremo sarraceni dicti sunt. sara enim Arabe vxor (vt scriptũra sacra ait) cum non haberet liberos dixit ad abraham maritum suum. ingredere ad ancillam meam agar. si forte ex ea suscipias filios. quo facto statim concepit. post hec natus est hismahel quem primitus Sara tanqz propium filium diligebat t principatus heredem. Sed ysaac sibi nato ab eius amore declinauit. Ideo suasu eius cũ matre eius in aliam regionem missus. qui cum ad etatem peruenisset agar mater eius in aliam regionem missus egiptiam coniunxit. ex qua. xij. filios reges procreauit. q̃ omnem terram ab Euphrate ad mare rubrum tenuerũt.

Vnde dicti sunt Saraceni.

POsteri reges assiriorũ exempla precidẽtiũ secuti. responsa per internuncios dabant. imperium autem assirij q postea syrij dicti sunt annos. Mille trecentos tenuere. Postremis apd eos regnauit sardanapal⁹ vir muliere coruptior vt in seq̃ntibus patebit.

Sōl gentiliū deꝰ

Dina prima dea
sororꝫ solis

Ceres dea
frugum

SOlem pmū iouis filiuz
ꝛ mierue germanū flo
ruisse. Tuliꝰ dicit. virū vtiqz
insignē ac splēdidū hominē
ꝛ ingētis regijqz animi p
clarū. quē ob ingentes vir
tutes cum claro nomine de
clarūt. putabāt eñ veteres
a nembroth gigāte seducti
primā rerū causam ignē eē
Et propterea illi nobiliꝰ no
men sole dare non poterāt.
seu qꝫ eum celestem putarēt
hoiem. seu dominiuz e celo
venisse rōne profunditatis
ingenij.

DIna pma huius solis
sororꝫ ꝛ iouis primi fi
lia ꝛ ipsa hac tempestate
in precio fuit. de qua tullius
vbi de natura deorum scri
bit multa commemorat et
iouis ascripticiam fuisse ait
Hanc tamen eam non esse
dicunt quam poete insignē
virginitate perpetua volue
re. cum legatur hanc ex mer
cario liberi ꝛ proserpine fi
lio pinnatum concepisse cu
pidinem.

CEres quoqz apud Si
culos in precio fuit. ex
sicano siculorum regi coniu
gio copulata. tanto ingenio valuit. v. agroruz
cultum excogitasset. prima apud siculos bo
ues domuit. et aratro terram sulcis prosidit.
ꝛ semina tradidit. que cum in segetem excreuis
sent. collectis spicis flabellis seperare. et molis
terre ac panem conficere docuit. cum antea ho
mines glandibus ꝛ pomis siluestribus susten
tarentur. Ob quod meritum cum mortalis fe
mina esset. ꝛ eam deam fruguz arbitrati sunt.
Et eam diuinis honoribus extulere.

Neptalim. Bala. Dan

Neptaliz
etiā tribuz
fecit. bala
ancilla lye
pcubia ia
cob genu
it duos fi
lios ꝺ qua
Sampsꝺ
natus est.
Nota dā
tibuz fac
ti.

Linia pontificū
Leui filiꝰ Jacob

Merary.

Gerſon

LEui pater oīm leui
taruz a quo ꝛ tri
bus sacerdotal de
scendit

AHosdrie filiꝰ ysnar ꝓtē
dit de sacerdotio cū a
aron eo qꝫ ipse fuerat de p
mogenito ysuar. ꝛ ideo cū
250. viros igne diuino pe
riit ꝛc. Fuit aūt cognatus
moysi ex lenitaz ttibu na
tus. Vir quidam facultati
bus plenus ꝛ ad dicenduz
facundissimus.

MAria sororꝫ moysi
prophetissa fuit.
Carmen quod in
cepit Cantemus domino
glorioſe cecinit septem die
bus leprosa fuit. propter
murmur contra Moysen
Moritur aūt i cades deser
ti sin ꝛ ibi sepelitur

IAcob ex leya natu mato
re ser suscepit filios. Ju
dā a q̄ regia tribꝰ descēdat.
ꝛ deinceps dñs nr̄ ihs xps
Ruben q̄ pdidit pmogeni
ta. Simeon ꝛ leui a q̄ leui
taz genus ysachar Zabu
lon ꝛ Dynā a Sichen stu
prata ysura

Caach

Ehore

Aaron

Maria

Moyses

Aniram

Incensa impia Sodomorum ciuitate. Abraham centenarius diuino inssu Saram cognouit vxorem que concipiens Anno expleto filium peperit quem ⁊ iussu domini vocauit Isaac significans gentes magnas ex eo futuras. quo nato. die octauo circumcidit carnem prepucij eius.

Linia Christi ysaac

Rebecca

Isaac abrahe filius Anno mundi. 3284. vir deo carus post patrem valde longeu⁹. Et ipse septuagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob ⁊ Esau ex Rebecca vxore filia Bathuelis genuit filios. Defunctus est ysaac vir omni virtute plenus. cum vixisset centū octoginta quinq; annis quem filij in ebron sepeliere

Jacob

Esau

Esau hispidus venator venditis primogenitis fratri suo Jacob p cibo lenticule. ⁊ a lenticula filius dictus. Edom ductis vxorib⁹ chananeis sine consensu parentum. supplantatus a patre suo in benedictione paterna ipsum Jacob conabatur occidere. Habitauit aūt in edom que dicta est ydūmea ⁊ postea i mōte Seyr. ⁊ cum iacob rediret de mesopothamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris

Lya

Rachel

Jacob natus anno mundi. 3344. vixit annis. centuq quadraginta septem. ⁊ habuit quattuor vxores. Lyam Rachel Zelpham ⁊ Balam vt patet in figura

Benyamin scōs filius Jacob

Joseph

Ascenes vxor

Manasses

frat

Effraim

Ruben tribum fecit ⁊ perdidit primogenita

Leui

Ruben

Symeon

Zelpha ancilla rachel ge. duos filios

Aser

ysachar

Zabulon

Dyna

Gad

Rachel fuit vxor Jacob diu sterilis. tandem genuit duos filios. & mortua in partu. sepelitur
Rex prope Bethleē. Genuit aūt iacob ex rachel ioseph & beniamin. Ex bala. Dan. Manasses
asser & gad

Iacob patriarcha vir sctissimꝰ ex ysaac natꝰ. & ipse post ānū vite sue xc. ioseph ex rachel vxore
genuit filiū q̄ nato supuixit ānis. lvj. & tandem in egypto mortus est

Linea regum Sichyonorum

Egialeus

Apis

Thesalion

In regno sichonox regnauit egialeꝰ ꝑmus rex vt supra patuit a q̄ Aegialea nūcupata ē. & nūc peloponesus vocat̄. Deinde Europes sēs rex & tertius eius Selchyn apud Sichymox Selchin patre defuncto regnare cepit anno. xlv. Abrahe. qui est Semiramis. xxxv. regnauitq; annis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est que prius Egialea nunc vero peloponesus appellatur.

Apis quartꝰ rex Sichymox Selchin patre defuncto regnare cepit anno. xlv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ prius Egialea nunc vero peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quintus rex assiriorum sub quo natus est ysaac scōm Augustinum.

Iste Thesglion sichimox quintus rex fuit quo regnante adeo initia & lata tempora fuere & eū defunctum velut deum coluerūt sacrificando et ludos celebrando quos ei primitus fecerunt. Huic successit Hiramachus circa ejus sepulchrum etiam sacrificare solebant.

Xerses rex assiriorum antiquus qui et Balaneus vocatur sub quo natus est Jacob regnante tunc apud Sichimos Thauriaco quem quidem Thaurimacum scribunt

Linea regum assiriorū Artus

Xerses

Anno mundi. 3430. Dilunium particulare per mixtum in Achaia tempore Jacob & Origenis regis.

Linea Christi Judas

Sue vxor eius & habuit. iij. filios

Phares āno mūdi. iij^m. ccc. xlv.

Aessinoch vxor Joseph

Her primogenitꝰ

Sela

Onam

Zamram

Thamar nurus & concubina Jude

Sela filius inde cū adhuc esset puulus. non dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxor her & onā. ꝑ remisit eā viduā in domū ꝑris sui. Cū autē sela creuisset timuit eū dare ne occideret. fiant fīes eiꝰ. Vñ thamar meretricē secūte simulans & sedēs in bimio ꝛcepit de iuda & pepit phares & zaram. vt ptz Gen̄. xxxviij.

Jucunda historia

Jncentius in speculo hystoriali libro secundo cap. 118. Ponit hic hystoriaz pulchrā de assenech. qūomodo erat pulcherrima ⁊ honestissima sed elata ⁊ superba contemnens omnem virum. ⁊ qūem prius noluit postea summe desiderauit-scilicet habere ioseph in virum visa pulchritudine ⁊ sapientia ⁊ modestia sua. sed ipse noluit assentire. nisi prius dimitteret ydola que colebat ⁊ contristata super hoc. angelo instruente effecta ē fidelis.

Rhodis

Rhodos vrbs a q̄ insula inc Rhodus nomē accepit ante natiuitatez xp̄i. ⁊ 40. tpe Joseph a Telchinis ⁊ a cariatibus a pharoneo Argiuoz rege iam diu deuictis cōdita est. ⁊ prima ciclad̄ū venientibus ab oriēte in qua vt pomponi⁹ refert rose capuluz dū vibis fundamēta foderent inuentū. a q̄ ciuitas ⁊ insula cognoiata putat. Nā rhodos grece latine rosa dicit. hec insula nongentoz stadiorū ambitu cōtinet. Preter cetera in admiratōe fuit. Sol' colloſus rhodi quē fecerat lyn⁹ lisippi discipulus. Qui. lxx cubitoz altitudinis fuit Qui post quinquagesimū sertū annū terremotu pstratus. iacens q̄z miraculo. Atq; de septez mirabilib⁹ vnū fuit hec insula in orientali p̄mō tortio sita. Que ⁊ portub⁹ ⁊ vijs ⁊ Sanib⁹ olim sic ⁊ nūc ceteras asie vrbes supauit. Multa hec ciuitas bella ⁊ a turc̄ ppessa fuit dāna. Neq; vllo pacto turc̄ restitisset. nisi milites btō iohānī dicati cura ī isule recepissent. q̄ nō solū ī sula tutati sūt. ⁊ cipius alijs finitimis xp̄ianis auxilio eē ceperūt. Anno igit̄. M. ccc. viij. In prāt̄ xp̄ianoz puenit Turci vō vicib⁹ q̄tuor dictā oppugnāt̄ vrbē. Nouissime ānō. M. ccc. lxxx Machomet⁹ octomān⁹ Turcoz ipator ductis ī rhodios. c. milib⁹ armatoz. ⁊. xvj. igētib⁹ machinis hāc vēdicare ⁊ rhodioz militū religionē delere. pp̄sinit. Tādē p⁹ cruētissima p̄lia aurēlio mgr̄i petri dābuson natōe galli Turci cum ignominia sūt repulsi.

Judas anno mundi. 3434.

Egiptioz reges oēs tūc phharaōes dicebāt nō h̄ pp̄riū hītes nomē. sed p dignitate reges tūc vtebant̄. sic ⁊ apud nos ipatores Augusti appellāt̄. Hēbat ergo vnusquisq; Pharao pp̄riū nomē.

Reges Egipti

Pharo Mephres

Iste pharao eraltauit ioseph pp̄e sōnioz iterp̄tatōz. dās ei ānulū ī manū et stolā bissinā ⁊ torquē circa collū. faciēs eū circūire p egiptū. p̄cone añ eū clamante. ⁊ vt oēs genuflecterēt ante eū. vocauitq; nomē e⁹ salutorē mūdi deditq; illi vxorē assenech filiā putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios sc̄z manassen ⁊ effraym.

Hares anno mundi. 3445

pharo amēophis quē q̄dē menopem putant

ISte pharao ignorabat ioseph. ⁊ iuſſ submergi pueros. ſb quo filij Iſrahel fuerūt in magna tribulatiōe ⁊ dura ſeruitute.

ISte ē dharo chēeres qui cōtraditit p moyſen deo atq; mari rubro obrupt⁹ ē.

ISte Pharo nonus rex Meſre noluit audire vocem dñi vt dimitteret filios iſrahel. quare decem plagis attrit⁹. Poſtea ſubmerſus fuit cū ſuis in mari rubro

Pharo bochoris

IOſeph deſiderio: ū vir ⁊ pīarcha caſtiſſim⁹ in egypto er aſſenech putifaris ſacerdotis vroꝛe duos genuit filios manaſſen ſcz ⁊ effraim Hic ab adoleſcentia cū forma pulchertim⁹ haberetūr atq; animi virtute ⁊ ſapientia fratres p̄celleret. pater eū p̄ ceteris amplius diligebat Jdeo alioꝛ conflauit inuidiā. quā ob ātte quintodecimo etatis ſue Anno à fratribus in egypto vendit⁹ eſt Indeq; vite ſue triginta annis exactis coꝛam pharaone ſtetit. vroꝛ aūt regis in eum libidine ducta ait dormi mecū. qui reſpondit. oīa tradidit mihi dñs propter te. Illa aūt ſimulata egritudine vt eroꝛaret. Joſeph apprehenſo pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egreſſus foras que marito dixit. ingreſſus eſt ad me ſeruus hebreus vt illuderet mihi. ⁊ pallium oſtendit. credulus ioſeph in carcerem tradidit. Is deinde ſomnia regis interpretans pronunciauit ſeptez annos vbertatis futuros. ⁊ ſeptem ſteriles. rex eum e carceribus liberauit. Egypto preficiens. Joſeph igitur poſtq; in Egypto octoginta annis regnaſſet. completis centum ⁊ decem annis in egipto mortuus eſt. Oſſa vero eius nouiſſime quando hebrei egreſſi ſunt ex egypto i chananeam hoc eſt Judeam reportauerunt. ſic enim eos adiurauerat Joſeph quando mori debuerat.

Jnachus

Vroꝛ putifar Joſeph ſom Pharo mephres nioꝛ interpres filius

EStom Anno mundi. 3495. Aram vero anno mundi. 3544

INcipitur regnum Argiuorum vbi Jnachus oceani ⁊ terre (vt aiunt) filius ſeragesimo a natiuitate yſaac anno apud argos in Theſſalia primus regnare cepit. Jd vero regnum duranit annis. cccc. quadragintaquattuor. Ceropes autem egiptius quarto ⁊ nonageſimo indaice ſeruitutis anno regno argiuorum relicto primus athenienſibus regnauit annis. 50.

ATthene ciuitas fuit preclariſſima in attica regione Cuius pauca veſtigia q̄dam manēt. Hanc primo ab alabando conditam dixit. Cicero libro tertio de natura deoꝛum. Plato vero in Timeo dixit Amaſim regem egiptum eius vrbis conditoꝛem fuiſſe. eamq; vocabulo egiptio cognominaſſe. quod lingua greca athenam ſonat. Alij Ceropem illam condidiſſe dicunt ⁊ eam ſubita apparitione arboꝛis pline minerua cognominaſſe. quā ea arboꝛ deſignat. ⁊ lingua greca thena dicitur. Verum alij ab eo non conditaz ſed inſtauratam putant. quo tempoꝛe athena apud illos pro dea colebatur. De eius nomine Diuus Auguſtinus de ciuitate dei libro decimooctauo varia ſcribit auctoritate Varronis. Cerope Athenarum vrbem inſtaurante ſubito aqua vno i loco eripuit. Et alio reperta olea arboꝛ. ſuper q̄ bus prodigijs ſciſcitatus appello delphicus q̄d intelligendum. quidue faciendum foꝛet reſpōdiſſe fertur. Quod olea minerua, Aqua vero

Linia christi Efrom

Aram

neptuū significare ambo cōsobrini. Ambo dij ⁊ cōtemporanei. Esset⁊ in eox ciuiū arbitrio. vt ex alterio duox deox noīe ciuitas vocaret. Cōgregatis oibus vtriusq; sexus viri adheserūt neptuno. Mulieres vo Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue noīe ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognominauerūt qđ latine Minerua dicim⁹. Eox mulierox voces vna virorūz mulierox superarint. Quāobrē iratus neptunus Marinis estuātib⁹ vndis athenien siū terras populat⁹ ē. Que ciues placare volentes triplici supplicio mulieres affecere. Prio vt deceteto nullis publicis interessent psultationib⁹. Scdo vt nullus nascentiū cognomē maternū accipe. Tertio ne ās filias suas thenas vocaret. Poete vo dicūt neptunū ⁊ minerua athenas cōdidisse. Sed cuz de nois impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliqs pntib⁹ fit iter eos quentio. vt q̄ pcussa terra laudabiliorē pducere effectū vbi nomē ponoret. Neptunus aūt tridēte suo pcussa terra. Equū pduxit belli omne. at minerua hasta pcussa oliuā pduxit pacis arborē. Que qm vtilior eox iudicio visa fuit. ex suo noīe athenas dixit. Nā minerua athene grece di de q̄ lucanus li. vj. ait Primus ab eā rea pcussus cupide saris. Thessalicus sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgilius georgicox prio. Tuq; o cui pma frementū fudit equū tellus pcussa tridēte neptune. Apud athenienses prio regnuit Ceropes egipti⁹ Anno. iiij. ⁊. xc. iudaice seruitutis. Decimusseptimus ⁊ vltimus eox rex fuit Codrus tpe samuel. Postea p magistratus respublica atheniēsiū q̄ndam nobilissima fuit. nulli⁹ idigna pconij tāta ei⁹ supfluit claritas. doctox phox ac ois doctrine liberal' fuerat. eadēn̄o tpe parui oppidi spēs gerit In eo tn̄ saro q̄ vetustū minerue tēplū fuit Arr ē p oēm grāz noīata. tū opis magnitudie. tū difficultate oppugnatōis. Hāc floret⁹ quidā Machometo tradidit. cū imploratis latinox auxilijs nulli⁹ opē inuenerit. Rura ei ob eam rem tradidit. in quis eum ignobile ducat

Athenarum origo.

Athene vel minerua

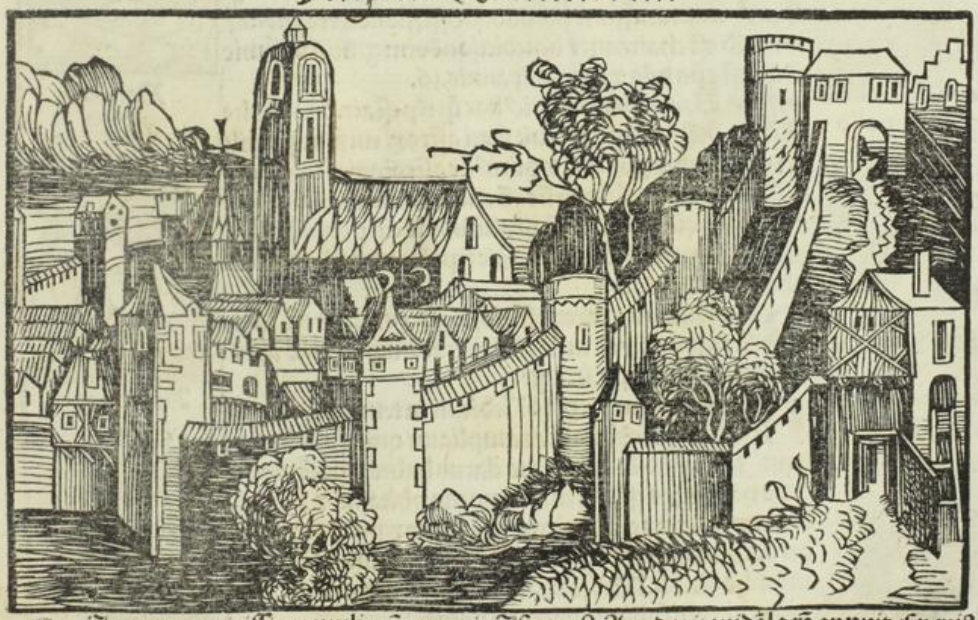

Minerua cantatissima mulier āno etatis Jsaac. 58. Apud tritonidē lacū appuit. Ex cui⁹ noīe postea Tritonia appellata est. dicebat⁹ ⁊ pallas a palāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigante quē interfecit. Hec quippe iouis primi primogenita fuit. q̄ apud rudes affros cum multa nō solō affri sed ⁊ greci eā absq; matre ex iouis cerebro genitam

Inuenitur ars textoria vsus olei.

Minerua

credidere. cum eis origo minus innotuit. Ipa enim primo lanificiū omnib⁹ antea incognitum adinuenit. Naz ostenso quo ordine purgata lana. t dentibus ferreis pectinata atq; colosilata etiam textrinum excogitauit officium. Vnde t lanifices fulones. tinctores. textricesq; puelle (teste ouidio tertio fastorum libro eius festura religiose celebrare ceperunt. Vsum insuper olei cousq; mortalibus incognitū hec ipsa inuenit atq; docuit. Ipsa eadem (vt cicero ait sapientie dea t artiū inuentrix. dicitur. Tandē cum eius fama t numinis reuerētia late diffusa fuit. in eius honorē templa cōstruxerūt precipue rome iuxta templum Jouis

Prometheus

Primus ignem silicis et silicem ex vsu panali excogitauit.

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Linia regum assiriorum

Armanitres

Boloeus

Baleus

Amichus

Iste armanitres septimus ꝑm Augusti. ē octau⁹ rex assiriorū. sub quo deus apparuit ysaac promittens ei que promiserat patri eius. regnante apud sichimos leocippo etiam. viij. rege.

Prometheus his tpibus in archadia claruit. vir vtiq; acutissimi ingenij t spectate pitie. q̄ hoies incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit Simulacra q̄; hoīm primus de terra formauit. t arte quadā veluti spm habētia moueri fecit. Inde cū in altissimo cauo casi montis resideret astrologiā didicisset eā prim⁹ assyrios docuit. Insup etiā ignem e silicie prim⁹ edurit. vt plinius testat⁹ est. Vsum pterea anuli (sed ferrei) prim⁹ inuēit. Quē quarto digito in honorē cordialis vene portare suasit. Tpe deinde pcedēte apud romanos statutū emanauit vt liberti cinesq; aureo vterent. liberti in argenteo. t serui ferreo tantum.

Hoc isto Beloco nono rege assiriorū Locutus est dns ad iacob. repromittens ei que patrib⁹ suis promiserat. q̄ sunt hec duo. Possessionē terre promissionis id est chanaan. t benedictionē oim gentiū in semine ei⁹ qđ est rps dns t regnauit annis. 36.

Atlas tipe archadie⁹ hac q̄; tepestate. Vir multe ptēplatōis clar⁹ fuit Qui astroy cursum puigili studio ꝓphēdit t prim⁹ de astrologia iter grecos disserit. ppter qđ finxerūt eū celū portare Quāuis idem mons ei⁹ noie nūcupet Cui⁹ altitudinē celi portatōz i opinionē vulgi venisse videat. Hic septē genuit filias nymphas nuncupatas

Baleus iste fuit. x. rex assiriorū sub q̄ mortus est ysaac Et regnauit ꝑm eusebiū ānis. 52. Regnāte tūc apud sichimos Messapo. ix. rege.

Appollo citharā repit Medicine artem inuenit qua; frater suus Esculapius amplianit qui t fulmine interiit Iste appollo delphicus clarus habet t post mortē deus habitatus est. Js enim a poetis phitonis t sapiētie deus appeliatus est. Qui medicine artis reperator. t viriū herbarum primus cognitor. fit Ouidius primo Methamorpho. scribit. Medicina meū ē opiferq; p orbe dicor. t herbarum subiecta potentie nobis.

Iste fuit. xij. rex assiriorū sub quo mortus est Joseph regnante sichimorum plēmeo. xj.

Iste iupiter de⁹ ꝓdicat eiq; bouē offerūt. prim⁹ etheris. t (vt aiūt) diei filius

ni propium nomen mysania fuit. his temporibus apud archiadiam magno in precio habitatus est. Cuius ob virtutes id preclarissimum iouis nomen adeptus est. Qui cum esset nobilis genere et archadia athenas fuisse dicitur. Ibidemq; cum esset ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes bestialiq; ferme ritu viuentes. ante omnia eisdem compositis legibus. illos publico instituto viuere docuit. Cumq; eo ad humanos mores redegisset. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotesq; instituit et multa alia eis ostendit vtilia. Que cum attici siluestres mirarentur atq; commendarent cum existimantes deum. Jouem vocauere regemq; suum confestim fecere orthopole et argiuorum. v. Criaso.

Saffrus

Lacedemonia

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est puincia in achaia siue peloponeso a lacedemõe Jouis filio et taygeta cõdita A q ipa gra regio nomẽ accepit. Hec ea alio noie etiã sparta dicta fuit. Herodat tamẽ Spartẽ vrbẽ fuisse et lacedemoniã regionẽ In q illa ꝓsisteret memorat. Indifferenter tñ p alterutra. tã ab illo q; ab alijs auctorib legitur Sed quã ob causaz sparta dicta fuerit Justinus tertio epithomatũ suoz libro expõit. spartanoz genus hac tempestate scz quinquagesimo regni Ozie anno Alcumane lacedemonioꝝ mortuo. Eoñq; regno consumpto principium habuit. Et cicero in scõo de tusculanis questionibus retulit. Spartanis virginibus magis palestra. puluis venaticus labor et militia in studio est q; fertilitas filiorum. Vnde et varium habitum ab alijs ferre consueuerant dicẽte Virgilio. virginis os habitũq; gerens et virginis arma spartane. Primus autem lacedemoniorum rex fuit Euristeus quidam nomine patria grecus. Agesilaus autem sextus lacedemoniorum rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducens. In iuuenili etate regnum adeptus fuit. semper fidei obseruator. Lycurgus quoq; lacedemoniorum princeps et legum lator vir plane clarissimus et inter philosophos admirandus. Inclitus in precio habtus est. Hic Lacedemonijs legem tulit. de quo plutarcus valerius et iustinus et Aristotiles in polliticis multa scripsere.

Iste mercurius multarum artium peritus fuit. quas hominibus tradẽs deus credebatur Primum autem deoꝝ

Laus Virginum spartanorum.

nunciū seu interpretē fuisse oēs poete describunt. Dictusqz est deus facūdie mercatoz palestra. furū nunci⁹ 7 interpres deoz Ipse etiā lyrā septicordem comperit. Hic in oī doctrine genere 7 q̄z maxime phisice edoctus fuit. vt dicatur eum sua virga 7 herbis tm̄ mortuus suscitasse. Vñ 7 post mortem inter deos relatus 7 stellificatus est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit Ea p̄ esse facundie 7 eloquentie vt plurimum consuevisse dicitur.

Mercurius

Amazones

Hec sunt mlieres Scithice iuxta fluuiū Thanaim habitātes ferocissime. que assumētes arma p̄ centuz annos sevissima bella cūfecerūt tam in asia q̄z in europa. multas vrbes delendo 7 magnā asie ptē subegerūt. Hac ergo etate Amazones cum in asia regnabāt In p̄mis marsepia 7 lampeo q̄ ephesum Deinde smyrnā 7 alias civitates ꝓdiderūt. Erīde anthiopa 7 ypolite post hāc oreithia post illā panthasilea. Hanc occidit pirrus filius achilis apud troyam

Bachus

Iste Bachus primus in grecia vinum invenit 7 p̄ deo cultus est. q̄ dictus est liber pater 7 argos cōdidit. Ipse est dyonisius dachus filius. Semele inde in mūdo pagrās simili modo domesticis regionibus vinū p̄buit. potūq̄z ex ordeo germanos conficere docuit Secutusqz ē eū Silenus illius nutritor.

Omagirus

Iste omagirus primus ad aratrum boues iunxit.

Linea regum Grecorum

Inachus

Hoc tpe regnū argiuoz sive grecoz exortū ē sub ynacho primo rege 7 durauit p. trium. reges vsq̄z ad tpa indicā isrl barach 7 delbore. Hūc p̄ seus criseo nō spōte interfecto timēs reliq̄t agros. 7 trāstulit regnū in micenas postq̄z illuc regnauerūt auriteus acrius. His tribus fm̄ cōmestorē (q̄ dicit magē hystorie scolastice) phoroneus filius ynochi 7 nyobis prim⁹ grecie leges dedit. ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓptera iuris civilis periti dicūt eū locū (quē sortū dicim⁹ in q̄ sq̄z iura reddunt) ab eo forū denoiari. Sorori ipsius ysis in egiptū navigantē. Et q̄sdā apices lr̄ax eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit Vñ cum yo diceretur ysis ab eo dicta est quod in lingua eorum sanat terra. Et ob hoc morte in numero deoz in epipto recepta ē. Filius etiā phoronei q̄ apis dict⁹ est codē tpe in egyptū navigavit quē tiliū phoronei virū ysidis fuisse traditū. 7 similiter ab epyptys deificatus est.

Phoroneus

Inachus a natiuitate ysaac anno. lx. apud argeos in thessala primo regnare cepit. 7 regnauit annis 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginā 7 phoroneum eius successorem.

ysis

Isis primo dicta yo filia ynachi. sed in egyptum navigans ibiq̄z litteras invenit 7 leges edocuit. Et ysis appellata ē. ppter qd egyptioz sanctissimū 7 venerabile numē fuit ob multaz virtutū prestantiā 7 a Jove cōpressa fuit. que ob patris metū impulsa. acceptis quibusdaz amicis suis. navem conscendit. Et prospero vento et achaia in egiptum trāsfretavit. ibiq̄z cum reperisset rudes populos. illos terrā colere docuit. cultamq̄z fruminā cōmittere

excogitatur nōcq̄ prazandi credibiam. marium bonum

et tandem fruges collectas in panem conficere. Ideo eam e celo lapsam crediderunt.

Sarapis

PHoroneus primus in grecia leges instituit Hic habuit fratrem qui menses t annos docebat observare. t secella t aras instituit ad colendos deos. ppter quod a rudi populo inter deos commumeratus est. t ei boues imolabant dictusq; est phegeus.

OGlunium deucalionis factū in thesalia, t seronis fabularum incendiū t vocat ideo decaulionis. q; in eius regno maxime fuit.

BOs in egypto erit de flumine in festo Serapis t elevabitur in aere t rursum intrat. t non comparet t p deo

SErapis tertius rex argiuoꝝ siue grecorum cum in epiri nauigio venisset. t ibi mortuus factus est a ceca gente oim maximus egiptioꝝ deus. Tunc etiā mirabilis superstitio incepit de boue discolore quē opimi vocabāt. eo q; viuus coleret. t illo mortuo. demones vitulū simile ibidē pcurabāt. ad decipiēdū rudem populū. Inde venit q; filij israhel similiter delirabāt in orbe vt pz Quid em̄ hac stulticia miserabilius in homine rationali.

Argus

ARgus iste quartus rex argiuorum fuit. et cuius nomine illud regnū nomen accepit. Hic post obitū deꝰ haberi cepit. templis t sacrificijs honoratus. Hoc etiaz tempore gratia segetes habere cepit delatis aliunde seminibus.

Job

IOb vir sctissimꝰ patientissime insigne speciem In Idumee t arabie finibꝰ. ex zareth pē matreq; Bosra nascit Hic erat iustus. rectus. modestus. pudēs. grauis. tpibꝰ pudēter vtēs Idē q; pximēs. ac miruz immodū patiēs. Et vxore ser filios t femias tres suscepit. Diues quippe inter oēs sui tpis orientales. Cuiꝰ possessio septē milia ouium fuit. tria milia camelorꝝ. q̄n quaginta iuga boū quingēteq; asine ac familia multa nimis. Cuius animi fortitudinez vt diis certo argumēto cōprobaret. permisit vt a dyabolo tentaret. Qui accepta potestate omnem eius substantiā. filiosq; oēs t filias perdidit. eumq; graui vulnere vlcerauit. quibus in omnibus Job labijs suis non peccauit dicens dominus dedit dominus abstulit Sit nomen domini benedictum. Ad eum denicq; conuersus dominus deus. Omnia quecunq; ei a principio fuerant duplicia addidit. Superuixit deinde Job post flagella omnipotētis dei quadraginta t centum annos. Et vidit filios suos. ac filiorum suorum filios vsq; ad quartam generationem. ac sic senex et plenus dierum mortuus est.

Moyses

MOyses verus. t omnium prophetarum summus hystoriographorum princeps. vir sane mansuetissimus. super omnes gentes populum dei de egiptiaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipsuz in heremo rexit. Ipse enim dilectus deo t hominibus cuius memoria in benedictione erit. Cui dominus in monte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem t non comburentem. Cum enim Moyses pasceret oues Jetro soceri sui in deserto appa

rnie ei deus in rubo ardenti qui tamen non cō burebatur. precipiens ei vt in egyptum descen deret. ad liberandum populum israhel. Iste ē Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ ter ra. deum vidit facie ad faciem clare qō de nul lo alio preterq̄ de Paulo apostolo scriptura testatur in hac fragili carne. Ille in circumcisi one. Iste in prepucio testimonium de diuina essentia docentes vnum verum deum colendu esse.

Linea pontificum

Aaron

ythamar

Nadab

Abyn

ISte aaron moy si frater vir sanct⁹ et insigni eloquen tia ornatus digne summū sacerdotium sibi assump sit et testamentum eternū sibi et filijs suis statuit fi liusq̄ eius Eleazarus in pontificatu succedit. cui p̄ mus stolam sacerdotij tra dit. Obijt autem anno vi te eius centesimo vicesimo tertio. Pontificatus vero sui anno sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Balaam

BAlaam propheta fili⁹ Beor. qui ha bitabat super flumen terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hūc balach rex madianitaꝝ legatos fidei dignissimos mi sit. rogātes vt veniret ⁊ malediceret israhelitas Ille aūt consulens dñm prohibitus est. denuo mittens. qui eorum volūtati obtemperare vo lens sternens asinam cum legatis ad regē ibat Et dum pgeret angelus dñi eidem occurrit. et euaginato gladio stantem q̄ nec ad dexteram nec ad sinistram deviari pote rant in angustissimo loco. cō cidit asina sub pedibus sedan tis. ⁊ cum vehementius latera eius cederentur. Dominus ap peruit os asine. Et confestim Balaam vidit angelum do mini qui coripuit prophetaꝝ qui iussu angeli pergens pro phetauit dicens. Oriet⁹ stel la ex Jacob Et consurget vir ga de israhel ⁊ percutiet duces moab

Tempe illo balaam Ario lus prophetauit et occidit⁹.

ISti tres scilicet ythamar Nadab Abyn cum Eleazaro. fuerunt filij Aaron quorum duo videlicet Nadab et Abyn percussi sunt a dmi deo pro eo q̄ ignem alienum obtulerunt in tabernaculo et subito cō cremati sunt

Linia Christi Aminadab

Naason

ISte Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidantibus. propter quod regalem stirpem meruit p creare. An. mundi. 3644.

NAason anno mundi. 3688 Josue post mortem moysi a deo inde ꝓstitut⁹ fuit sup istl vt pplo terrā diuideret. Missusq; ad explorandū iericho. Exploratores aūt recepit raab meritrix ⁊ occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue promiserunt immunitatē si signum poneret coccineuz in fenestra. Et occulte dimisit eos abire ipsiq; via patefacta per iordanem miraculose transierunt antecedentibus leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populum dñi viginti septem annis rexit. hic solus cum caleph ex sercentis milib⁹ viris. q̄ ex egipto egressi fuerant terram promissionis consecutus est. mortuus tandem centesimo ⁊ decimo vite sue Anno i mōte effraim sepelit⁹

OThoniel frater caleph minor liberauit populū de oppssione regis mesopotamie. quē etiā passit. Hic habet⁹ q⁹ angelus dñi apparens arguens filios israhel de transgressione legis improperans beneficia eis a domino collata ad fletus eos indurit. quia pluribus vicibus recesserunt a deo. propter quōd traditi sunt in seruitutē plurium tyrannorum et penitentes liberati sunt per diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala

ISte Aioth percussit Eglon regem Moabitarum. et liberauit israhel. fuit enim vir valde fortis. et vtraq; manu vtebatur pro dextera

SAngar filius Anath occidit sercentos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eorum. Post hec malum facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius principes exercitus erat Syzare. Est aūt egressus in bello cū barach ad hoc suadēte ⁊ associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Linia Judicum Josue

Othaniel

Aioth

Sangar

MOyses frater Aarō ⁊ filij israhel cum fuissent in egypto cccc. xl. annis. Que computato accipitur a prima promissione facta abrahe in mesopotamia. Sicut a deo accepit legem dedit filijs israhel. Qui post decem plagas quibus deus egyptum attriuit processerunt per desertum versus mare rubrum. ⁊ Pharaonem penituisset populum dimisisse. angelo eos precedente in die in columna ignis. vnde ⁊ pharao congregatis exercitibus suis et curribus insecutus est eos vt reduceret in egyptū Moyses p̄m⁹ iuxta p̄ceptū dñi

agno paschali comesto cum populo israhel. videnteseq; filij israhel appropinquare egyptios ceperunt murmurare contra moysen q̄ eduxisset eos de egipto. Orantecq; moyse ꝛ ex domini iussione extendente virgam super mare rubrū diuise sunt aque. factis viis in medio mari. per quas incedentes libere filij israhel. Pharao per dictas vias cum exercitibus suis insequebatur Sed egressis omnibus de populo hebreorum Moyse extendente virgam super mare. reuerse sunt aque vt prius submersis pharaone cū suis in medijs fluctibus. Cecinerunt ergo moyses cum populo. ꝛ Maria sorore eius cum mulieribus timpanistris canticum istud domino Cantemus domino gloriose ꝛc̄.

De Raphidin postea venerunt ad montem Synai ꝛ ad radices eius. Ibiq; mandauit dominus eis per moysen vt filij israhel se sanctificarent ꝛ lauarent vestimenta sua duobus diebus. et tertia die ascenderent super montem. nullusq; accederet nec etiam tangeret ipsum montem. nec iumentum. alioquin moreretur. Quo facto die tertia mons cepit fumigare. ꝛ tonitrua audire ꝛ sonitus buccine ꝛ vulgura videri. ꝛ nubes densissima operuit montem in qua intrauit Moyses ad recipiendum legem. His pactis dedit dominus legem populo suo in monte synai tertio mense egressionis de egypto Que leꝛ diuiditur in triplex genus preceptorum. scilicet mortalium. iudicialium. ꝛ cerimonialium Et moralia quidem sunt decem precepta que habentur Exodi vicesimo capitulo Moralia quedam alia sparsim in diuersis locis penthateuci precipue in deuteronomio. sed reducuntur ad decalogum. ꝛ hec semper obligauerūt ꝛ obligabunt ad obseruantiam eorum. etiam omnes nationes. Et prima tria sculpta in vna tabula lapidea nos habent ordinare ad deum. alia septem ad proximū. Judicialia autem ordinata erant ad conseruandum pacificum conuictum populi adinuicem ꝛ bonam ciuilitatem. sicuti statuta ciuitatum. obligabant solum illum populum vsq; ad passionem xp̄i ꝛc̄.

Mons Oreb Mons Synai

Vitulum conflatilem filij israhel hijsdem etiam temporibus. egyptiorum more (Qui bosiridem adorabant) sibi fecerūt. Cum enim moyses cū domino in monte moram faceret. Populus ad Aaron dixit. vt faceret eis deos quos colerent. ꝛ precederent eos. Quibus Hur restitit sputis ab eis (vt traditur) suffocatus. Aaron timens ait. Tollite mulieres aureas vrorum ꝛ liberorum. Quas cum accepisset. formauit ex eis vitulum conflatilem opere fusorio. Et dixit populus. Hij sunt dij tui israhel. qui te duxerunt de terra egipti. fecitq; Aaron altare. ꝛ in crastinum indixit solemnitatem. Mane surgentes obtulerunt hostias. seditq; populus manducare ꝛ bibere. et surrexerunt ludere. id est adorare. Tunc ait dominus deus omnipotens ad Moysen. descende peccauit populus tuus ydolatrando in oratione vituli. Dimitte me vt deleam eos. Cui

ley diuidit ꝛ tria genꝰ preceptoꝝ moralia iudicialia & ceremonialia

moyses. Queso domine quiescat ira tua. ne dicant egiptij callide edurit eos. impones eis dare terram quam promiserat. Placato domino mino, descendit moyses ferens secum tabulas lapideas scriptas digito dei. Cui occurrit Josue dicens. Ululatus pugne est in castris. Cui moises. immo vor est cantantium. Et appropinquans vidit vitulum & choros et Iratus proiecit tabulas & confracte sunt. Et post reprehensionem Aaron de fabricatione viculi. & eius execrationem. vitulum combussit. & massam in pulverem redegit. quem sparsit in aqua dans filijs israhel. qui in barbis ydolatrarum apparebit. precipiens leuitis vt secum acciperent gladios & omnes reos signatos pulvere occiderent. Ceciderunt autem eo die multa milia virorum.

Figura Arche & ppiciatorij ſm Rabi Salomonez

Figura Arche ſm doctores catholicos

Figura menſis de ligno sethim edificatum

MOyses post tres menses egressionis. ascendens in montem synai. vbi quadraginta diebus & noctibus ieiunans legez domini meruit accipere. Mdauit dominus ei q̄ faceret Archam de lignis sethim. Que ſunt imputribilia Cuius longitudo esset duorum cubitorum cum dimidio. Latitudo vero vnius cum dimidio & similiter altitudo. Et tota intus & foris cooperta auro mundissimo. ac supra corona aurea. Et propiciatorium aureum siue tabulam auream eiusdem latitudinis & longitudinis cuius est archa. vt archam tegere sufficeret. Erat autem sursum erectum eminens archa sicut cooperculum. quod dicebatur oraculum. Per vtrunq; latus longitudinis erant bini circuli aurei totum lignum penetrantes. & per eos vectes de lignis sethim deaurati mittebantur. Quibus archa ferebatur. nec vnq; extra habebantur. Et vtraq; vero parte oraculi. scz in duabus angulis anterioribus positi sunt duo cherubin aurei. vnus alterum respiciebat. versis tamen vultibus in propiciatorium. duobus quoq; alis expassis & mutuo se tangentibus velabant oraculū. alas ex opposito extendebant. Et hec habebantur in sancta sanctorū. In archa aūt posita fuerunt vrna aūrea manna habens. Virga aaron & due tabule decalogi. Cum ea in plano non adeo perfecte figurari poterint. Imaginatio inspicientis cetera supleat.

SImili modo ait dominus Moysi. facies mensaz de lignis sethim aureis laminibus coopertam. habens quattuor pedes. In singulis vero pedibus erat anulus aureus. In anulis vero vectes aurati. quibus ferebatur mensa. Erat autem labium in ea per circuitum sicut in archa. & labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor. Ita q̄ medietas super mensam eminebat. ne superposita caderent. Altera medietas inferius ad decorem pendebat. et ponebantur super eam duodecim panes azimi Seni altrinsecus. Et singulis superponebatur patena aurea cum thure. Josephus vero scribit phialas aureas superpositas plenas thure. In diluculo sabbathi recentes et calidi imponebantur. Qui immoti manebant in sabbathum sequens Sublatos vero soli sacerdotes comedebant. Ideo sacerdotales dicebantur. vt sacerdotes formarent coquerent ponerent in mensa & tollerent. licet non obseruarunt. Dicebantur quoq; panes propositionis. Quia positi erant coram domino in memoriam sempiternam duodecim tribuum filiorum Jsrahel

DRecepit quoq; dominus fieri candelabrum ex auro purissimo ductile. Cuius hastile basi infixum erat ferreum super vestitum calamis aureis geniculatis ad modum canne. Vbi autem erant calamorum capita erecta inter se disponebantur & iungebantur

Figura candelabri lumis scdm doctores aliquos

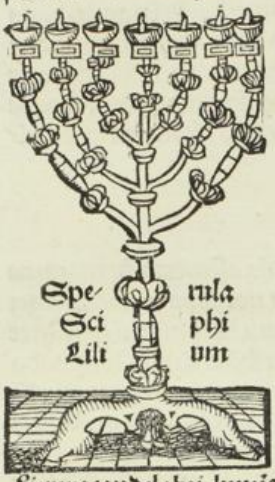

Figuracandelabri lumis scdm rabi Morsen

tanq; duo ciphi erāt in modū nucis. Et rex fūdo ciphi pcedebāt flores recurui. q̄si lilia. Et in ipo fundo inter ciphuz ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in hastili eēnt q̄nq; calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erant. Quaꝝ queq; habebat quasi ciphos duos iūctos ⁊ sperulas simul et lilia. Stipes vero candelabri q̄ procedebat directe in altū inferius habēs tres pedes. Et sursuz habebat ser calamos egrediētes de hastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tendētes sursum oblique. Quosq; ptingerēt ad altitudinē hastilis. In hastili vero q̄ttuor ciphi instar nucis. Quos aliq; pomellos diamt. Ita q; duo ciphi positi vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū Rabi salomon scribit istos ciphos fuisse oblongos. Et sic dispositos vt calam⁹ p modum ciphi transiret. Sperulaq; simul ⁊ lilia. ⁊ vt hebrei dicūt pomellus ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit ioseph⁹ ex. lxx. ptibus cōpositū in vna base erectū. Quo cūq; voro mō factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita eēlia super que ponebant septē lucerne auree Ita q; vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat i sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. infusoria etiā septē ex auro erāt Quibus oleū infundebat lucernis. Erātq; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro eāt ad emūgēda licinia. ⁊ cū quib⁹ amouebat illud qđ erat cōbustū de licinio ⁊ residuū licinij ad incendiū aptabat. Vasa q̄; plena aq̄ erāt emūcta ne facerēt fumū. Oē aūt pond⁹ eius cū vasis suis habuit talentū auri. Nescit pfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ req̄rebat ad tm̄ op⁹ pficiendū. Positū aūt erat ad austruz ꝫ mensaz. nō recte q̄dē ꝑ obliq̄. Prout tm̄ in plano figurari possint. deinceps videri potest.

Altare q̄oq; holocaustorum sine sacrificiorum iussit dominus fieri de lignis sethim Erat autem altare quadratum In longitudnie ⁊ latitudine quinq; cubitorum. Et in altitudine trium. Eratq; concauum instar arche sine op erimento. Parietes lignei sed operti erant ere intus ⁊ extra. sive laminis eneis vt viri non possent Area ei⁹ sive arula erea erat tanq; fundus arche. super quem fiebat ignis. Qui per fenestram que erat in latere orientali imponebatur. In quattuor angulis superiorib⁹ erant extra quattuor recurua cornua In quibus quattuor cathene anulis inserebant. de quibus dependens craticula erea in modum rethis facta. vsq; ad mediū altaris descendebat sup quā crēmenda in odorem dño ponebantur Circa vero angulos inferiores quattuor erant anuli erei. in q̄bus vectes imponebant de lignis sethim opti ere ad portandum altare. Positū aūt erat altare ante tabernaculū sub dio

Astitit q; dñs moysi dicēs. Qđ sacerdotiū fetm̄ Aarō fri suo dare dēret. Ordinationēq; de vestimētis sacerdotalib⁹ fiēdis p̄mittēs. q̄ttuor erāt vestes cōes oīb⁹ sacerdotib⁹ etiā miorib⁹. femiale lineū. tūica de bisso dupla p totū Balte⁹ lat⁹ q̄si digitis q̄ttuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso quā gestarūt i capite. tēdēs sup⁹ in acueū Sup hec q̄ttuor p⁹ius vestib⁹ iduebat sūm⁹ sacerdos. Pria erat tunica iacinctina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori crāt tintinabula ⁊ malogranata intexta Scdm ornamētū suphūerale sine manicis. descendēs vsq; ad renes. adeo vt supscingi posset. cū varietta pulchra. Tertiū rōnale q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt. xij. lapides p̄ciosi Quartū ornamētū erat balth⁹ eseu cingulū de q̄nq; coloub⁹. Quintū erat mitra iacinctina i capite supra bissinā Erat aūt sextū lamia aurea ad modū dimidie lūe facta. In q̄ thetragramatō inscriptū facta deinde ad modum corone. Que ptendebat ab aure ad aurem per frontem.

Locut⁹ est iterꝙ dñs ad moysen. Facies ⁊ labiū eneū cū basi sua. vas scz lauatoriū. qđ alibi labꝙ ⁊ luter (vt Rabi salomon ponit) vocitat. Quod erat inter tabernaculū ⁊ altare holocaustoꝝ. In q̄ missa aqua lauabant sacerdotes manus suas et pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarent. Similiter ingressuri tabernaculum. ⁊ egressuri. vt Aaron et filij ei⁹ fecerūt portātes de sanguie hostie immolate p̄ peccatis ppīi. Et q̄n accedebāt ad altare vt i eo offarent thimiama. Qđ dicit factū de speculis mulierū excubantium ad ingressum tabernaculi. Vel potiꝰ in circuitu labij supremi circumposita specula fuerunt. In quib⁹ sacerdotes videre possent. si facie vel vestem aliquā abluēdam haberent.

Precepit quoq; dñs moysi vt faceret tabernaculū in hūc modū. Tabernaculum erat domus deo dicata. Quadrata ⁊ oblōga. trib⁹ clausa parietibus. Aquilonari. meridiano. occidētali. Liber patebit itroit⁹ ab oriēte. vt sole oriente radijs eius illustraret. mō introit⁹ ecclē fit vt plīmū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoꝝ. Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethi. xx. stātes. q̄ꝝ vnaq̄q; i lōgitudie hēbat cubitos. x. In spissitudie digitos q̄tuor. In altitudie cubitū ⁊ semissaz. Jūgebāt ăt sibi mutuo. Et erant ūn aurate ex vtraq; pte. Supposite vō singule duab⁹ basib⁹ argēteis p̄forat⁹. Eodē scemate erat sact⁹ pies aqlonaris. Ad occidētē vō erāt. vi. tabule p̄ oia siles. In medio ăt tabernacli mādauit dñs fieri p̄ latitudinē velū pulchꝝ appēsuz sup̄ q̄tuor colūnis. Qđ diuidebat sctā a sctoꝝ. Hēbat ăt q̄duplex opimētū. s. cortinis itextis variis coloribus de sagis cilicinis. de pellib⁹ rubricatis ⁊ de pellib⁹ iacinctini. Cetera de vectib⁹ q̄ꝰ lis. Cortinis ⁊ sagis liber moysi exodus mānifestat.

Moyses prio ānō tabnaclm dño p̄strūxit. Et. vij. mēsib⁹ op⁹ p̄ficiēs. mēse prio ānī scdi pria die erexit in dei q̄z p̄ moysen legē sil cū lētis hērē cepērūt. Jtem dñs ad moysen ait. Cū filios isrl nūerab dabit q̄sq; p̄cūm p̄ aia sua ne sit eis plaga dimidiū sicli. iurta mēsurā sanctuarij Sicli. xx. obolos hz. Et hec pecūia ad vsus tabnacli repōebat. Cōpletisq; fabrēfactis dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Op̄e diuio n̄ hūano īscriptas decalogo ex vtraq; pte ⁊ vt hebrei tradūt vno latere figurata. silez figurā i alio opposito dabāt. qđ miraclo asscribebant. Ceteri sculpta iterat⁹ lētis dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ p̄cipue diu⁹ Augu. tria p̄cepta i pria tabula testimōij q̄ hoiez ad deū ordināt. In scda. vij. q̄ ad p̄ximū ordinant scripta ponūt. Rabi tn Salomō ⁊ hebrei q̄nq; i vna ⁊ q̄nq; i alia p̄cepta distinguūt. Postea vō vt i figura vituli videtur descēdēs Moyses ⁊ vidēs vitulū ⁊ choros iratus iecit tabulas. Et confracte sunt.

Due tabule cū instrumentis suis

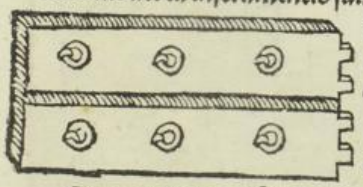

Due tabule faciētes angulum

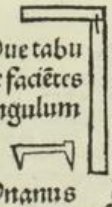

Tabernaculū moysi

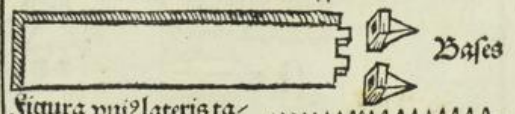

Bases

Figura vnius lateris tabernacli q̄stū ad tabulas ⁊ bases q̄b⁹ ifigūt

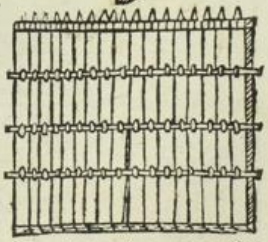

Figura tabulaꝝ scdm doctores aliquos ⁊ sdm hebreos

Cortina minor ⁊ maior.

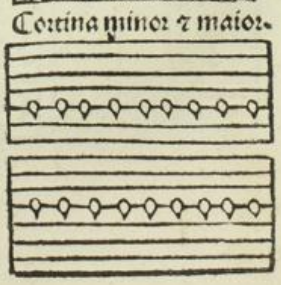

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Tertia etas mundi

Aptheros

Ericthonius

Fenix

Cadmus

Linia regum assiriorum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Rex crete primo mellis colligendi vsum inuenit huius filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrantur. Et postibidem filius regnauit & dictus fuit auidis legesq; fecit & primus boues aratro iunxit

Ericthonius Atheniensium princeps primus in grecia quadrigam excogitauit

Fenix ille in tyro sydone regnauit vsq; litterarum tradidit. & colores senieos quo capitalia fierent inuenit. A B G D E

Cadinsis rex assiriorum edificauit in Bocia ciuitatem que vocabat Thebas Et regnauit ibidem. Et adinuenit primitus littera Grecorum saliz Apha vita Gãma Delta

A·B·V·D·

Item infra Amicto rege obiit Josue q̃ fuit. xviij. rex assiriox. & eo tpe apud Sicamos. xvi. rex Coratus regnauit.

Eo tpe Lomperes fuit. xviij. rex assiriorum sup q̃ hystorie dolore sicut Augustinus scribit. & sic finiuit regnũ Gregocorum.

Corinthus

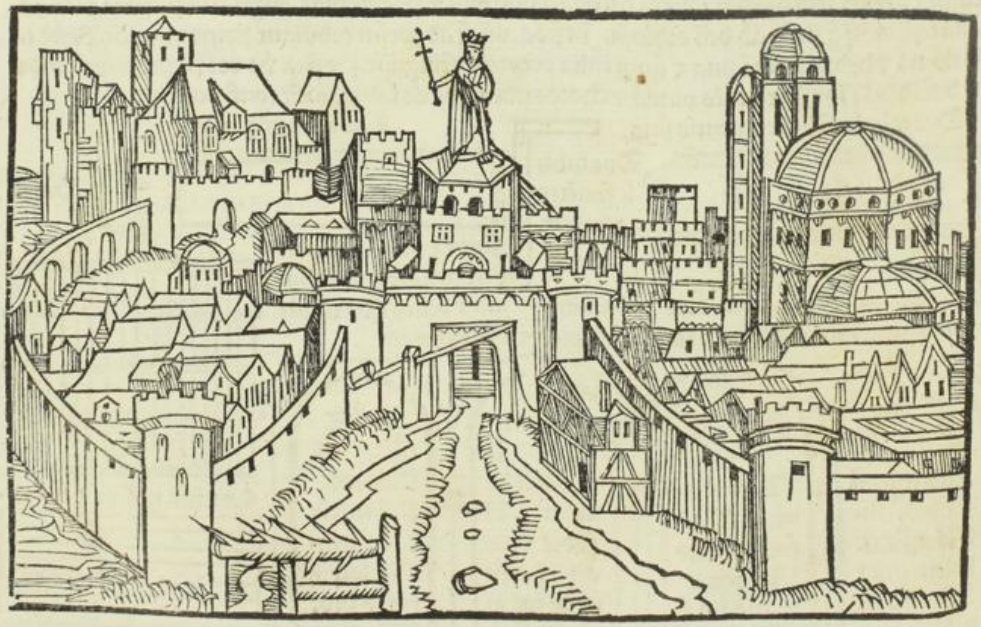

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Q Corinthus vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone aeoli super ischmon in medio maris ionij & egei constructa fuit. Octuagesimo etatis moysi āno. Primo Certhyra deide aucta ephyra vocata. Vñ & apud virgilium Ephyreaq; era. Nam Corinthij in ere fundēdo principatū obtinebāt. Eo q; ibi pulcherrima & artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sz post hec eversa & ab corintho Orestis filio instaurata Corinthus cognoīata fuit. Vltimo a romanis accensa nūq; coaluit vt oīdit florus & iustin⁹. Fuitq; teste apulegio libro de magici regiōis caput Apud corinthios primū imperiū assumpsit & regnauit. Atletes grecus luctator victoriosissimus. Regnatūq; ē in corintho sub regib⁹. xij. annis. 323. Postea respublica p annuos magistratus gubernari capta est. Poloponesus provincia quā hodie latini Moreā vocāt totius grecie quondā ars dicta regio est pene insula. haud vlli terre nobilitate p⁹ ferēda. Inter duo maria Egeū & Joniū. platani folio simil. Angustia vñ p̄cedit Ischmos appellat. in ea structura q̄ Cheroneson efficit ciuitas est corinthi medio interuallo colli applicata. Sz has ipas angustias (vt plini⁹ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere. Demetri⁹ rex Cesar dictator cayus princeps. domici⁹ nero infausto (vt oī eritu patuit) icepto greci p̄cipes postq; turcoz potētia europā penetrauit er mari ad mare pducto p agustias muro peloponessū a reliq; grecia disiūrerūt Muz eramiliū vocauere. Corintheos ab ydoloz cultura ad verā dei religionē. Paulus aplus rationibus & doctrina atq; miraculis ptraxit. Nunc ea regio tota imperio Turcorum adiecta est.

Carmentis

Inuentrix alphabeti latini.

ISta Carmentis fuit filia euandrij. que & lras latinas inuenit. A. b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

ISte salmō filius Naasan-nat⁹ est anno mūdi p̄m. lxx. interp̄tes 3725. hoc ē ante natiuitatē xp̄i 1474. hic fuit dux in tribū Juda vt in numeris legit. & cū Josue terram promissionis intrauit secundū glosaz duxit in matrimonium Raab meretricē vel vt lyra vult hospitariaz. Josue. ij. capitulo.

Linea Christi Salmon

Rachab

Jtalus rex

ITalus rex iuxta Albulā flumiū id ē tyberym ciuitatem condidit in qua regnauit vbi postea cōdita Roma fuit quo tota ytalia nūcupata.

OEisto Rechab descendit stirps valde religiosa qui isto tempore fuisse creditur. Ho deij yetro cognato Moysi descendit. & conuersus fuit ad Judaismum

HEc ciuitas antiq; tus Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita. Tyberiadis dicti iter oriētē & austr̄ ad dūs leucas a bethulia monte distans vbi Judith Holofernez occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee instaurata. in honorem tyberij Cesaris Tyberiadis appellata. Nunc Tyberias est vocata in ea christus Mattheum in appstolatum assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectum erat. Prope hanc ciuitatem balnea naturaliter calida esse perhibentur. Et in ea terminatur regio decapoleos. a decem ciuitatibus principalibus dicta. In ea regione non autem longe a Tyberiade est lacus asphaltides qui propter magnitudinem & aque immobilitatem mortuum mare dicitur. nam neq; ventis mouetur resistente turbinib⁹ bitumine quo aqua stagnatur. Neq; nauigationibus patiens est Quoniam omnia vita carentia in profundum merguntur. Nec materiam vllam sustinet nisi que alumine illustratur. Asphaltides nihil preter bitumen gignit. Vnde & nomen. Nullum corpus animalium recipit. Thari camelig; fluitant. Inde fama nihil in eo mergi. Longitudine excedit centum milia passuum. Latitudine maxima viginti quinq; implet. minima sex.

Natura maris mortui.

eius longitudo et latitudo.

Tertia ætas mundi
Tyberias alias tyberiadis

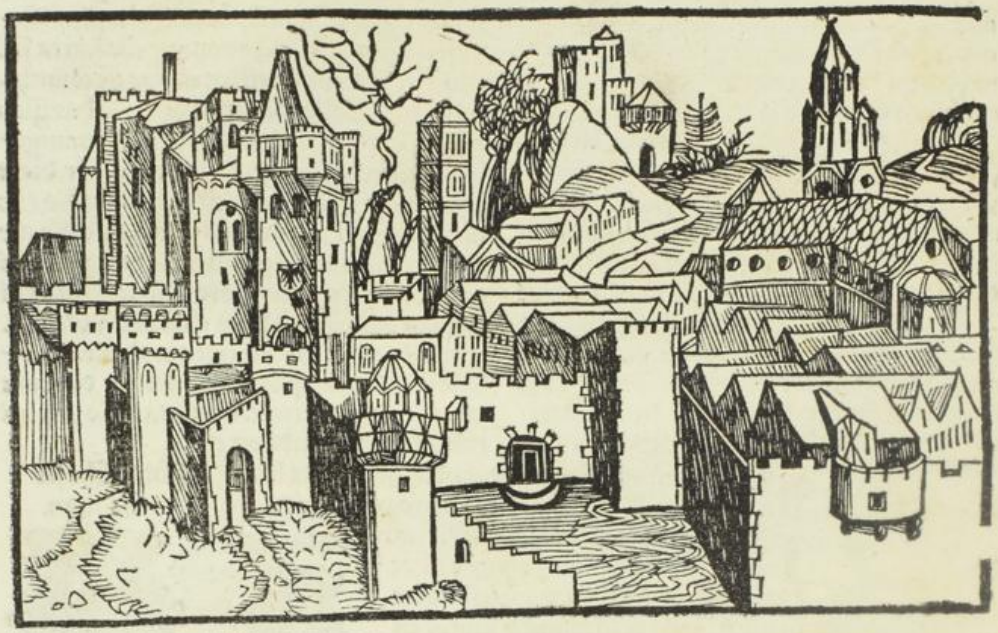

Linia regum ytalie

Janus

Primus Deus Italie.

IN Jrca illud tempus inceperunt ytalie regnare reges. multotiensq; numina variarunt. quorum omnium primus dicitur fuisse Janus. qui palatium extruxit quod Janiculum dicitur. Postea magno deo habitus est. Figuratur aut m cum duabus facieb9. atq; in principio anni eius festum celebratur. Ob hoc q; esset finis preteriti principiumq; futuri. Et inde mensis Januarius est dictus. Ideo bifrons dicitur.

Saturnus

Primus agros fecundauit.

SAturnus pater Jouis rex cretensis tempore ysaac regnare cepit filius Arÿ filÿ Ninie filÿ Nini filÿ Beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense per filium suum Jouem. Videns igitur Janus saturnum velle ciuiliter viuere 7 vineas colere ac docere suscepit eum benigne 7 cum eo regnum partitus est 7 genuit ibi Saturn9 piam. qui post eum regnauit. Alij vocant eum stercem. al' sterantium. quia ab eo tanq; a peritissimo agricola inuentum est. vt in fimo animalium agri fecundarentur. Ideo eum deum agri fecerunt et totius prosperitatis post mortem eius

Imago Saturni effecta Iuxta Planeta.

Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat enim vultu tristis senex 7 capite canus falcem in sinistra tenens dextera vero draconem. tristis. quia regno crete pulsus. vel quia ortus stelle saturni significat tristitia ventura. senex quia sidus istud frigidissimum in effectu. ideo capricornus et aquarius (quibus preest saturnus) sunt signa frigida. canus quia pruinas 7 nives procreat in predictis signis. falcem gessit. quia agricolturaz inuenit. vel quia secundum Seruium inimicus est humane nature. quia frigidissim9. ideo secundum eum in sinistro brachio proprios filios tenuit quos falce peremit 7 ad eos perrexit. quem etiam natos suos vorare dixerunt. cum omnia tempore consumerentur. vel etiam draconem in dextera portauit. quia finis est anni. pater Jouis dicitur. quia eo superior secundum multos habetur. Glauco coopertus fuit amictu. quia stella eius frigide 7 aquose est nature. Saturnus li

benter accepit immolatōz hois iuuenis siue puerilis. Delectat enim dyabolus in effusione sanguinis humani tum propter credulitatem immolantis tum propter odium humani generis.

Picus

Juno

IVno Saturni et opis filia aciouis sorōr atq; coniunx ea etate fuit. Hec errare gentiliū deox regina dicta fuit et pterea regnox eā et diuitiax fecerūt deā sic et pūgij. Et iō pturientib⁹ ipsam pesse voluerunt. Illi insup insignē curru et arma attribuūt. Illi q̄z tāq̄z regine excellētissime. rūj. nymphas pediffeq̄s assciperūt. vt in cui⁹ psona Virgili⁹ dixit. Sunt mihi bis septē pstanti corpe nymphe In cui⁹ etiā tutelā pauonē auē dicere Cuius caude dicit Ouidius eaz argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Et ioue vulcanum pcepit et post mortem inter deas relata. Samij nobilissimum templū eidē pstruxerūt.

Faunus

PIcus saturni filius primus rex laurentū fuit. qui bellator egregius et augur fuit. et inter deos commumeratus est.

FAunus secundus rex laurentum fuit. qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerunt vel putauerunt

SIbylle oēs femie vetes a veterib⁹ nūcupate. v abl'vni⁹ delfidis noie vel a pfilijs deox denūciādis. Cetex Sibyllas. r. nūero fuisse. Prima fuisse de pfis. Cuius mentōz fecit Nicanor q̄ res gestas Alexādri scripsit Sedaz libicā. Cui⁹ memit Euripedes. Tertiā delphicā. de q̄ crisipp⁹ loquit in li. de diuinatōe. Quartā cumeā i ytalia q̄z nemi⁹ in libris belli punici. Piso i ānalib⁹ noiat. Quintā erythreā. q̄z Appollodor⁹ affirmat suā fuisse cinē. Eāq̄z grais iliū petētib⁹ vaticinatā picturā eē troyā. Sextā samiā. de q̄ scripsit Cratosenes in antiqs ānalib⁹ samioz repisse se scriptū Septia. Cumanā noie Almatheā. q̄ ab alijs demophile noiat. Eāq̄z. ir. libros attulisse ad regē tarquiniū pusciū. Et p eis trecētos philippeos postulasse regēq̄z aspnatū pcij magnitudinē et mulieris insaniā. Illā in pspectu regis tres cōbussisse. at p reliqs idē pciū postulasse Tarquiniū mltomagz mulierē isani reputasse. Que denuo trib⁹ alijs exustis cū i eodē pcio pseueraret. motū eē regē. ac residuos trecētis aureis emisse. q̄z postea nūerus sic act⁹ capitolio refecto. qd̄ et oib⁹ ciuitatib⁹ et ytalicis et grecis. et pcipue erytheis coacti allatiqz sunt romāi. cuiuscūqz Sibylle noie fuerit. Octauā hellespontica in agro troyano natā vico mar

Sibylla Libica

Sibylla Agriopa

messo tpib⁹ cyroni. Naphrigiā q̄ vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē noie Albūneā q̄ tiburi colit vt dā. Hax olim Sibyllax carmia ferūt. Oēs āt hee sibylle vnū deū pdicāt marie tij Erythrea. q̄ celebrioz inter ceteras acnob ilioz hr.

De aliis Sibyllis

Sibylla delphica

SIbylla agrippa vestita rosea veste cū clamide rosea. ñ multū iuuēis. manū tenēs i gremio q̄si admirās. et sinistrā manū tenēs oñdēdo deorsū breue scriptū. dicē sic Inuisibile vbū palpabit. Germiabit vt radix. Siccabit vt foliū Nō appebit venustas ei⁹. circūdabit alu⁹ matern⁹. et flore bit de⁹ leticia sempiterna. et ab hoib⁹ pculcabit. Nascet ex mūe vt ōs et puersabit vt pctōr. hō q̄da gētil vidit hāc gliaz

Sibylla Frigia

SIbylla libica ornata serto viridi. et flox in capite vesti

ta palleo honesto et nō multū iuuēis dicē sic. Ecce veniet dies et illuiabit dñs densa tenebrax et soluet ner⁹ synagoge et desinēt labia hoim. et videbūt regē viuētiū et tenebit illuz in gremio virgo dña gentiū. et regnabit in misericordia. et vterus matris eius erit statera cuncto

HEc sibilla delpica q̄ añ troyana bella [illegible] pphuit. ve

stita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenens cornu iuuenis dicit sic. Nascet' pro pheta absq; matris coitu ex virgine eius.

SIbilla Frigia induta veste rubea nudis brachijs antiqua facie saturnina. criminib⁹ sparsis. per dorsum digito iudicans dicit sic. Et olimpo excelsus venit ⁊ firmabit cōsilium in celo ⁊ annunciabit virgo in vallibus desertorum.

Sibylla Samia

SIbilla samia a samo insula iuuenis. habēs formosum pectus subtili velo capite cooperto manum ad pect⁹ tenens dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascetur de paupercula. Et bestie terrarum adorabunt eum Clamabunt ⁊ dicent. Laudate eum in atrijs celorum.

Sibylla Europa

SIbylla Europa decora iuuenis. facie rutilans. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue i manu tenens dicit sic. Venier ille et transibit colles ⁊ lati ces olimpi. regnabit in paupertate. ⁊ dominabitur in silentio. ⁊ egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

SIbilla Persica vestita aurea veste cum velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia concūlcaberis. ⁊ gignetur dominus in orbem terrarum. ⁊ gremius virginis erit salus gentium ⁊ pedes eius in valitudine hominum Inuisibile verbum palpabitur

Sibylla quedam valde religiosa

INueni etiam alia dicta cuiusdam sibille cuius nomen non inueni de christo testificātis videlicet. Eturget mulier de stirpe hebreorum nomine Maria habēs sponsum nomine Joseph et procreabitur ex ea sine commixtione viri de spiritusancto filius dei nomine Jesus. Et ipsa erit virgo ante partus ⁊ virgo post partum. Qui vero ex ea nascetur erit verus deus ⁊ verus homo ⁊ adimplebit legē Judeorum ⁊ suam adiunget propriam. ⁊ permanebit regnum eius in secula seculorum. Veniet q; super eum vox dicens. Hic est filius meus dilectus ipsum audite. Mortuorum resurrectio erit. ⁊ claudox cursus velocissimus. Et surdi audient. ⁊ ceci videbunt claudi ābūlāt. loquentur non loquentes. Et de quinq panibus ⁊ duobus piscibus multa hominum milia saturabuntur Ventos compescet verbo. mareq furiens sedebit. pedibus mare calcans. Ambulans super undas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

ITem alia Sibylla que dicitur fuisse berithrea ait. In vltima etate humiliabitur deus humanabitur proles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. ⁊ puellari officio educabitur deus ⁊ homo. Eligetq; sibi ex piscatoribus ⁊ electis numerū duodenarium.

Troys

Anchises

Laomedon

ITroys in dardania regnauit ⁊ troyam condidit.

ANchises ex dea venere fm errorem gāntiliū genuit Eneam qui in ytalia regnauit. vt patuit.

LAomedon rex Troye occiditur ⁊ Jriona filia eius capitur et ducitur in Greciam propter q̄ bella grauissima secuta sūt ⁊ mala hor

rendissima.

Troya

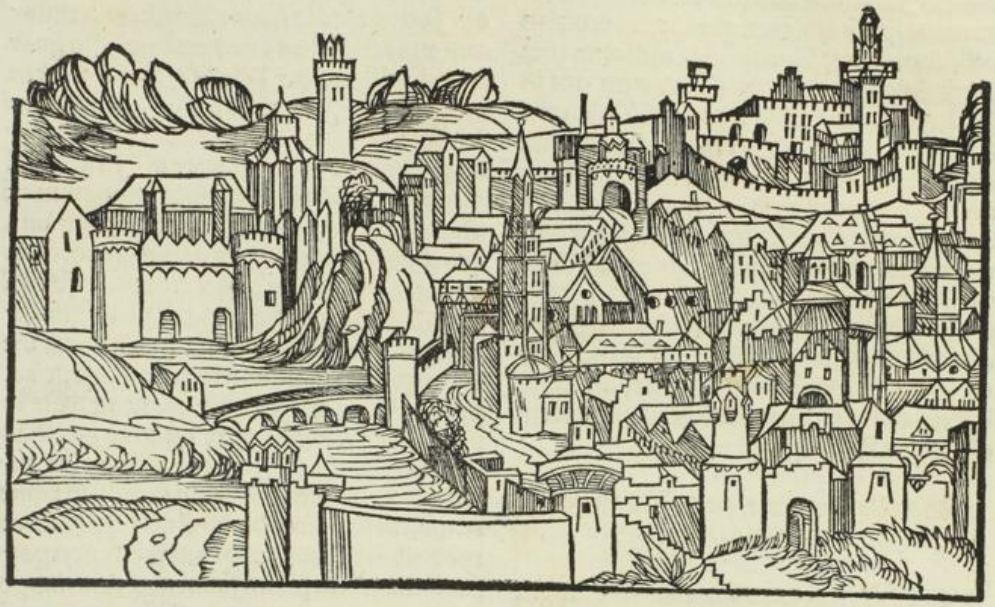

TRoya regio minoris Asie in qua ilion fuit ciuitas cantatissima. Nonnunq̃ vero p ipsa vrbe Troya ponitur. Et sedm Homerum omniū que sub sole ac stellifero celo sunt vrbium quidem insignissima est troya. Nunc autem ingens Troya totius asie columen ita extincta est. vt vix vestigium aliquod appareat. Quod Ouidius inquit. Jaz seges est vbi troia fuit. Similiter virgilius. Campus vbi Troya fuit. Cum ea erusta lapides t quecunq̃ alia inde ablata sũt Talis finis humanarum rerum. Tros autem Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis Aioth iam veteranus Dardaniam veniens Troyam condidit. vir armorum peritissimus. ampliato regno et suo nomine regionẽ que prius dardania dicebatur Troyam appellauit. Dardanus enim fuit et Ioue t Electra filia Athlantis genita. Js ad phrigiam deuenit quam dardaniam nominauit. Et quo natus Erichtonius et eo Tros qui iusticia t pietate laudabilis fuit. Jsq̃ vt memoriam sui nominis faceret Troyam appellari iussit. qui duos habuit filios Jlion Assara Cumq̃ primus maior natu regnans Troyam de suo nomine Jlium nominauit. Jlio Laomedon fuit filius et quo Priamus natus est. Js Troyaz post suam primam direptionem reformauit t exornauit. ac vrbem magnam t ampliora menia ac propugnacula et lapidibus marmoreis cum muro altissimo extruxit t munitissimam reddidit multitudinemq̃ militum esse fecit. ne per ignorantiam opprimerentur. vt prius tempore Laomedontis oppressa fuit. Regiam quoq̃ edificauit t Jonis statuam t Aram consecrauit. Jlio autem sex portas fecit. quarum hec sunt nomina Anthenoydas. Jlia. Scea Thymbria. Dardanides. Troyana Per medium autem ciuitatis fluuius rantus. decurrebat Simois quoq̃ fluuiꝰ ex Jda troyano monte scaturiens iuxta Troyam decurrens. qui cum mare appropinquatur. tanto commisce tur. Et in paludem coactus iuxta sigeum promontorium in mare descendit Priamus autem et Hecuba vxore hos habuit liberos. Hectorem primo natum. Alexandrum Deiphebum. Helenum Troylum Andromacham. Cassandram. polixenam. Pugnatum est deinde cum Troyanis per Grecos annis decem et mensibus sex. Primo autem Esebon

causa Bacchy Troiani.

iudicis anno. cuius causam dicunt. Cum Alexander qui paris dictus est in Ida silua cum venatu abysset in somnis Mercurium adduxisse. Junonem venerem ⁊ mineruā vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venerem pollicitam esse. si suam speciem meliorem hac specie iudicasset daturam se ei vxorem que in grecia specios̄ forma videretur. Vnde cum ita audisset optima facie venetem dicitur iudicasse. Postea helenam regis Manelai vxorem rapuit. id extremū ercidium troianis fuit. hoc bellum decennale disertissime perscribunt Dares frigius ⁊ dyctes cretensis. qui in clade Troyanorum presentes. locorum nomina ⁊ gestorum lucidissime omnia nouūt. Et ad rerū troyanorum cognitionem nihil breuius. nil clarius ⁊ tersius reperiri poterit. Fuit enim capta Tertio anno labdan iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecorūm contra Troyanos ⁊ destructione troye.

ORosius dicit Anno ante vrbem conditaz. cccc. xxx. pro raptu Helene fuisse factam coniurationem grecorum ⁊ concursum mille nauium extitisse. ⁊ deinde obsidionem decennez. Porro frigies dares. qui scripsit hanc hystoriam dicit q̄ duces grecorum contra troyam fuerunt. xlvij. qui adduxerunt naues mille ducentas duas ¶ Priamo vero regi troye venerunt in auxilium duces triginta quattuor. Summa autem belli troyani ex hystoria daretis. quam transtulit cornelius ista est. ¶ Castor ⁊ pollux audietes helenaz pulcherrimam vxorez menelai fratris agamenonis raptam fuisse ab alexandro seu paride. nauez ascendentes. secuti sint eam. ⁊ cum in lesbio littore nauem soluerent. maxima tempestate orta. nunq̄z comparuerūt. Quos hesbij vsq̄z ad troyam quesierunt ⁊ non inuenientes crediderunt immortales deos factos. Conuenerunt igitur apud athenas grecorum duces quadraginta septem. cū nauibus mille ducentis duabus. Missiq̄z sunt primo legati Dyomedes et vlixes ad Priamum. vt satisfieret iniurie infectoq̄z negocio pugnatum est inter eos ¶ Et in primo bello Hector priami filius proteſilaum interfecit. ¶ In secundo bello patroclum et Minotem ⁊ Aiacem thelamoniuz occidisset. nisi eū de sanguine suo recognouisset erat enī natus de Esiona sorore priami. ¶ Prime indutie data sunt grays petentibus per biennium. ¶ In tertio prelio Hector Boechem archilocum ⁊ prothenorem duces occidit ¶ In quarto prelio Alexander Menelai femur sagitta transfixit. ¶ In quinto bello Hector septem fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor. Dyomedes duos ¶ In sexto bello continuis diebus octuaginta pugnatum est Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector enim in prima acie interfecit quattuor duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum. Pugnatur diebus triginta. Priamus tertias petit inducias. ser mensibus. ¶ Iterum Agamenon qui ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum triginta. ¶ In nono bello voluit andronica vxor Hectoris ipsum Hectorem retinere. quia in somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellum quod cum facere non posset. Antianacem filium suum ad pedes eius posuit. sed nec sic eum retinuit. ¶ Hector igitur in belluz prodiens tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit. ⁊ tertium Achillem a quo tā dem occiditur. Gray quintas petunt inducias quorum mensium. ¶ Post bellum enim decimum Gray sextas petunt inducias per annum. In bello autem vndecimo. Palamides qui rex per commotionem factus fuerat occiditur. ¶ In bello enim duodecimo Troylus mꝭtos occidit. ¶ In tredecimo prelio pugnatur continuis diebus septez. Agamenon septimas petijt inducias triginta dierum. ¶ In bello decimooctauo. Troylus Achillem sauciat ⁊ pugnatur continuis diebus septem. ¶ In bello decimonono. Troylus ex equo cadens ab Achille occiditur. ¶ In vicesimo bello cadit Memnon dux persarum. ¶ Priamus autem decimas petit inducias dierum triginta ¶ In bello vicesimoprimo Alexander occidit Achillem in phano appollinis vbi eum ad colloquium vocauerat concordiam simulans. Greci igitur petunt vndecimas indūcias. ¶ In vicesimo secundo bello Alexander Aiacem sauciat. et Ayas sauciatus alexandrum interfecit ⁊ de vulnere statim moritur. ¶ In bello autem vicesimotertio. et vicesimoquarto pantassiles

regine amazonum viriliter neoptholemum. Achilis filium sauciat. a quo tandem ipsa occiditur. Anthenor. polidamas ⁊ Eneas dicunt priamo vt faciat pacem. quo nolente patriaz produnt.

QApta igitur troya. Agamenon predaz omnez equaliter diuisit. Jta q̄ pugnatum est ad troyam annis. x. mensibus octo diebus. xij. Et vt refert dares frigi⁹. corruerunt ex argiuis octingenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aũt sexcẽta septuaginta milia hoim vsq; ad opidũ proditiũ. Eo aũt pdito occisa sunt ex troyanis. cc. lxxvj. milia. Eneas nauib⁹ pfect⁹ est cũ quib⁹ alexander grãm inierat nũero. xxij. quẽ secut⁹ ẽ numer⁹ triũ miliũz q̄dringentoz hoim ex troianis. Athenorẽ secuti sunt duo milia q̄ngẽti. Etheleaus cũ cassandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorẽ priami cũ mille septingẽtis crinusiũ petijt. Manelaũ. ⁊ helenã vxorẽ ei⁹ (dicit homer⁹) ad tarcurẽ regẽ egipti quẽ polipiã vocat p⁹ captã troiã diuertisse

QVm videã inmẽeros scriptores ẽ troyanoz clade memisse. ⁊ eo locoz nominũ ⁊ gestoz cũ lectores deuenerit ꝓpter hystorie ignorationẽ cespitare. sepe etiaz cadere. Quãobrẽ ad historias Troyane cladis q̄s dares phrigi⁹. ⁊ dictes certensis viri diserti pscripserũt cũctos remitto. Cũ prim⁹ p id tpus virit ⁊ militauit. Alter idomeniũ cretensiũ ducẽ secut⁹ iterfuit ⁊ q̄stũ ad troyanaz rez cognitionẽ attinet nihil breui⁹. nihil vtili⁹. nihil etiã clari⁹ ⁊ tersi⁹ licet repire. Quis res gestas tãta diligẽtia. tãtaq; cura. atq; ita diuisas tpib⁹. noibũs locis ⁊ sic demũ accurate oĩa disseruit. vt res nõ narrari. sed geri. nõ describi. ß rursus tractari ⁊ ipi bello interesse legẽtib⁹ videatur.

TRoyanũ bellũ decẽnale puo Esebõ sine Abesson iudicẽ ãno (teste eusebio) surrexit. q̄ tpe sequẽtes clarueẽt Troya eiusq; Jlion tros regis troyanoz filius amplissimã instauravit mille ⁊ q̄ngẽtis passibus a mare remota erat. vbi oim rez vbertas erat Jpa q̄ppe que decẽnalẽ grecoz obsidionẽ passa fuit ⁊ ab eis tandem deleta.

Hercules

HEraules ille cum Jasone troyam vastauit que statim a Priamo fuit reedificata. Idem heraules agonem olimpiacum constituit et bella multa cõfecit. quem dicunt duodecim insignes ⁊ inhumanos perfecisse labores.

Hector

ESte Hector fuit pmogenitus priami ex hecuba vxore incomperabilis fortitudinis ⁊ strẽnuitatis. Ideo ob maximum eius militie fulgorem apud troyanos marimo in precio habitus est. Nam ob incredibilem eius prudentiam atq; fortitudinem non solum parentes. sed ⁊ patriam nobilitate atq; gloria splendidam fecit. hic ex Andromacha coniuge plures genuit filios. E quibus Francus vnus fuit. A quo (vt ait Vincentius hystorialis burgundus) franci originem habuere.

Menelaus Helena

HElena fuit vxor Menelai regis ⁊ a Paride filio priami rapitur ⁊ ad Troyam perducitur. propter quod troyanum bellum exortuz ipsam tamen post troie excidium Greci Menelao reddiderũt. qui gaudẽs nauim cum illa conscendit patriam petiturus. sed tẽpestatibus acti in egyptum ad Polibum regem deuenere. Jndeq; discedẽtes octo annis errantes (vt testis est Eusebius) Tandem in patriam redierunt.

Paris

PAris qui ⁊ alexander dictus est eiusdem hectoris frater. ex Priamo et cuba natus. sub specie legationis. cum viginti nauibus in Greciam mittitur. Et a Menelauo hospitio suscipitur. Cuius cum asperisset vxorem illam absente marito tandem cum omnibus regijs thezauris abstulit et Troyam perduxit. Ex qua rapina

Raptus Helene

bellum decennale grecorum aduersus troyanos susceptum est. Hic cū troyanis vrbem obsidentibus multa strenue gessisset. A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

AGamēnon fuit frater regis Menelai dux totius exercitus grecoꝝ contra troya bellauit quē tandē traditorie ⁊ turpissime rapiū. fuitq; Atrei regis filius. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugem ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ⁊ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ⁊ illi palamides suffectus est. Quem cum vltres occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandem Troya capta ⁊ diruta cum ingenti preda ⁊ cassardra primi filia in patriam rediturus naues conscendit. Verum ⁊ ipse tempestate actus. per annum ferme errauit.

Turcus

¶ Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt. longe tamen post.

Franco

FRanco quidem ex hectore filius priami nepos a quo francorum nomen tractum est. a troya fugatus postea tota Asia peruagata in danubij ripis tandem peruenit. Ibi cum aliq̄diu consedisset. deinde locum querens a communi hominum societate seiunctum ad thanai fluentia ⁊ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriam condidit vrbem.

TVrcus filius Troili filij regis Priami. A quo populum ab eo descendentem. quidem turcos denominari dicūt. Alij eorum originem ex Scythia referunt.

Linea pontificum

Phynees

PHynees filius Eleazari. cum fornicati fuissent filij israhel cum madianitis. adorantes ydola earum propter quod dominus mādauit suspendi duodecim principes tribuum. ipse sacerdos dei percutiens virum ex filijs israhel fornicantem cum madianita ad mortem placauit iram domini. Ceciderunt q̄ propter hoc malum vigintiquattuor milia ex israhel.

Linea iudicum

Delbora

DElbora fuit prophetissa ⁊ iudicauit israhel. sub q̄ percassus est Jabin rex chanaan ⁊ princeps exercitus Sysare. Sysara enim de currū exiliens fugiēs in domum cuiusdam mulieris se abscondit. Qui siti fatigatus. lactis potum ab ipsa recepit. ⁊ cum nimiuz bibisset obdormiuit. Illa vero dormienti clauū ferreuz per tempus infirit. ⁊ malleo cum terra cōfixit postea barach Jabin regem interfecit. Fecit etiam cantiam in gratiarum actione p victoria populi sui.

Abysine

Gedeon

GEdeon quartus hebreorum. Juder iudicauit israhel annis quadraginta. percussit quatuor reges madianitarum. s. oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatus ē madian in quoꝝ manꝰ traditi

Boūs vel boum

Ozi

fuerunt filij israel.vij.annis ꝓpter iniq̃tates pristinas q̃as fecerunt Angelus em̃ appens gedeoni purgãti triticũ pnũciauit liberatoꝝ fiendã p eũ.q̃ angelus vga parties. carnes ius desup fusum ⁊ azima posita a gedeone sup petrã. ignẽ accẽdit cõsumẽs illa p9 hec petijt in signũ future victorie gedeõ vellus in area positũ rore cõplere area sicca remanẽte postea iteꝝ ecõuerso. qđ totũ factũ ẽ vt ptz Judi.vj. mortu9 ẽ tãdẽ gedeon senex ⁊ sepult9 ẽ in effraim regionẽ in sepulchro patris sui.

Abymelech

Thola

yair

Abimelech.v. Judeoꝝ iudex fili9 naturali illegitimus tñ gedeõis. suasit viris sichẽ vt occiderẽt. lxx. frẽs suos legitimos filios gedeõis vt ipe solus dñaret Qđ ⁊ fecerũt sup lapidẽ vnũ decapitãtes. illos excepto minimo dicto Joathã q̃ absc̃odit9 fuit Jõ eũ dñs mala mote pire fecit Qui sichonitis dixit ꝑabolã de lignis. q̃ iuerãt ad vitẽ ⁊ ficũ ⁊ oliuã ⁊ demũ ad ramũ. i. sentẽ vt facerẽt sibi illos regẽ. Abimelech aũt dissensionẽ simẽs postea cum sichionitis ignẽ suppositit turri sychẽ ex q̃ mille mortui sũt Et demũ ipe obsidẽs thebes cũ de muro ꝓcussus fuisset duz prie venisset ad murũ. Mulier q̃dã fragmentum mole sumẽs caput ipi9 repete ꝓcussit. Et cadẽs in terrã sauti9 armigeꝝ ei9 rogauit vt eũ occideret ne a muliere interfect9 eẽ videret. Et ille quidem ꝓceptũ adimpleuit.

Thola de tribu sachar q̃ iudicauit Israel.xxiij.ãnis hñs. xxx. filios insidẽtes asinis ꝑncipes. xxx. ciuitatũ q̃b9 dedit vrores. post q̃s israhelite peccantes dño afflicti sunt multipliciter ab ãmonitis ⁊ madianitis Moritur tandem in Samir sepelitur.

Ozi sacerdos fuit de semie Aaron p lineã eleazari q̃ mortuo nutu dei transtulit pontificat9 ad lineã de ythamar ãnis. 120. in qua heli prim9 sumus sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septim9 iudex israhel habuit. xxx. filios bonos q̃s principes. xxx. ciuitatũ ꝓstituit. ⁊ q: tpa bona in silẽtio ⁊ pace trãsierũt. Ptz q̃ in dieb9 istoꝝ duoꝝ iudicũ Ozy ⁊ yair. sc̃z. israhel dño adhesit ⁊ io cuncta ꝓspere aduenerũt. Et cũ duob9 ⁊ viginti ãnis id dignitatis mun9 tenuisset senex defũctus ẽ. Post cui9 mortẽ hebreoꝝ res ad inhonestã vitã ⁊ iniuriaꝝ dei atq̃ legũ delata est. Quãobrẽ palestini eoꝝ ꝓuinciã cũ magno exercitu deuastauerũt.

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo herculis filio appellata. qui cũ immẽrabili multitudine e libia discessit. Et in tyrreno mari insulã sardinie occupãs q̃ icus a grecis vocabat de suo noie sardiniã nuncupauit. Hz aũt latitudinis. xcviij. milia. Lõgitudis vo. ccxx. Alij ei9 ambitũ. iiij. milia stadia eẽ referũt. Hz em̃ hec insula mlta ptẽ aspã mineq̃ trãq̃llã. Reliqua vo reb9 oibus felicẽ ꝓcipue tritico ⁊ pecorib9 atq̃ pascuis. Ibi nullus lupus gignit. nullus serpẽs repit. Est tñ hec insula estiuo tpe morbosa in locis marie secũdis. Cõtinetq̃ mltas ciuitates inter q̃s ꝓcipua claris ẽ. vbi Coralloꝝ magna repit piscatio. Que ⁊ lõgo tpe btissimi pris Augu. reliquijs illustrata fuit. Ea insula ãtiq̃9 nascebant arietes q̃ plana pilũ capitũ ꝓcreabãt. q̃s Musimones vocabãt. q̃z pellib9 Sardi thoracis mõ sese muniebãt. Antea enim Sardi iolenses dicebant. Indeq̃ iolen herculis Amasiã ferũt sardũ ipm. ⁊ pleroscz herculis filios eo ad duxisse. ⁊ cũ accolis habitasse. A q̃b9 postea sardinẽses dicti sunt. Illi9 postmodũ impij dignitas tẽ peni ex affrica delati sortiti sunt. Qui cũ aduersus germãos bellũ gererẽt ab eisdẽ penitus deleti sunt. Cui9 insule dñiũ romani p multa tpa potiti sunt. multas q̃z postmodũ clades et direptiones a barbaris pisanis ac genuensibus perpessa. tandem in Arrogonensium manus est deducta.

Corsica a Cyrio eiusdē sardi frē ⁊ herculis filio. Qui vt Rabano plz ex libia veniēs īsulā quā hodie Corsicaz dicim⁹ ab eo p̄mū ihitatā cyrinū a suo noie nūcupauit. Deide cū q̄dā mulier noie corsica i liguriataz depasceret ipm aīal trāsnatādo mare i insulā puēit. Mulier āt p tāto sollicita nauigio stati insciis parētib⁹ illo delata ē. Cōptoq̄z i pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudie ibidē hitare ꝓstituit ⁊ a se eā Corsicā noiauit. Cui⁹ īsule lōgitūdo. clx. miliaria ē Latitudo vo. lxx. Ambit⁹ aūt ip̄i⁹ tria milia ⁊ cc. stadia. Hec q̄ppe īsula i lygustico mari ē. ß a septētriōe thusco ꝓpior. Inē hāc ⁊ Sardiniā īsulā interiacēt. xx. miliaria. Sed̄z aūt plīnīū in iij. li. trīmō. ir. Ea q̄ppe insula tpe Strabonis vt ip̄e scribit maligne colebat. Et multis i locis accessibil' adeo erat. vt q̄ ei⁹ mōtes ihitabāt vitā latrociniis degēret beluas īmanitate superabūt. In maib⁹ postmodū romāoz deducta cū feracissimā multis i locis repiſſent. mīras in ea ererere ciuitates. In ea nūc ser nō ignobiles ertāt ciuitates diu p⁹ varios casus Corsi acti. et a mauris q̄z marie oppssi Ademar⁹ q̄dā genuēsis dux eā liberauit. Et tpe caroli magni in manus genuēsiū deuēit. Sz postmodū floręte pisanoz repub. paliqđ tp̄s eisdē puit Interdūq̄z eccie romāe. tādē supat⁹ pisānis in man⁹ genuensiū itez p̄uenit ⁊ nūc vsq̄z durat. Hec ip̄a (vt aiūt) insula p̄ter optimū vinū alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habūdatq̄z bob⁹ ⁊ ouib⁹ ac alijs aīalib⁹ ⁊ inter cetera canes ferocissimos p ducit.

Creta insula in q̄ cres sine Oriō demogorgonis (vt q̄busdā placet) fili⁹ p̄m⁹ Crete insule rex regnuit vt Eusebi⁹ scribit ⁊ a se cretā noiauit. Prio a celi tēpie Aerea dicebat. Postmodum Macoronesos. i. btā insula. Alij āt a creta hespidis filia denoiatōz accepisse eā dicūt. Sūt q̄ a tenaci terra q̄ creta appellatur. qz ibi melior repit dictā. Ea insula nūc venetis subdita ē. Et ad p̄ncipatū grecie p̄clara sita. cūcto nāq̄z iminet mari. Hec vt ysidor⁹ ponit q̄dā. c. insignib⁹ vrbib⁹ insignata fuit. Et curetes Gnosium ciuitatē ⁊ Cibelis deoz mīstēplū in ea ꝺidicrūt Jp̄aq̄z p̄ma remis ⁊ sagittis valuit. Studiū q̄z musicū in ea cepiū fuit. Capris copiosa ē ceruosq̄z agitat lpuos ⁊ vulpes Aliaq̄z feraz noxia nusq̄z gignit Serpens ibi nullus. nulla nocua ibi inuenit. ⁊ si inuenit statim emoriť. Abest aūt modicū a pelopo neso q̄ est archadia. in medio eīm mūdi esse dr. Nā illi a septētriōe egeū mare ē. ab occiduo Jonīū seu Mirtheū q̄ europe sunt maria. Ab oriē te aūt est illi icareū mare atq̄z egiptū q̄ asiatica maria sūt. Et a meridie deniq̄z ⁊ occiduo affro ablauitur ponto.

Scilia a sicalo Neptuni filio q̄ i eā īsulā veniēs p⁹ siccanū frēm ibidē regnare cepit. ⁊ a se insulā siciliā denoiari volnit. Prio ip̄a Trinacria dicebat. deinde a sicanio Sicania hec ytalie olim ps fuit. ß ter remotu supueniēte (vt plini⁹ ait) ab italia diuisa ē q̄busdā vndis iterueniētib⁹ ⁊ sine requie fluctuātib⁹. Que ⁊ triāgularis ē ⁊ in angulis tria p̄mōtoria hr̄e dr. Et q̄b⁹ vn⁹ ad meridiez vergit. q ⁊ pachyn⁹ dr. Alter ad septētrionē spectat ⁊ pelor⁹ vocat. nec plus distat ab ytalia q̄z M. l. passib⁹. Ali⁹ aūt in libiā ⁊ occasuz tēdit. atq̄z in ip̄am carthaginē marie spectare videť. Nec ab affrico littore plusq̄z. cxx. milia passuū distare ꝓstat. Vocaturq̄z lilybe⁹. ⁊ hi tres montes tria īsule latera ꝓstituētes. vnū q̄dē ad affricā exponūt. Reliq̄ vo duo latera vsus italiā coartātes. Insulā in peloz deducūt. hāc antiq̄ rome hoireū vocauere Que oīb⁹ in rebus supior alijs italie p̄tib⁹ hita ē. vtpote frumēto Croco Melle. alijsq̄z p multis. Et nō fructib⁹ mō ß ⁊ pecoribus. pellibus lana ⁊ caseo.

Cipr⁹ insula a Cethin q̄ fuit terti⁹ fili⁹ Jauan nepos Japhet Cethina dicta cū p̄mū eā hūit. Hic inter ceteras insulas celeberrima. rex eīm olim habūdās. ⁊ vetez diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui plurimū dedita. ob qđ venęri sacrata fuit Cypr⁹ aūt cadētib⁹ reb⁹ romanis diu sub impio grecoz fuit. Qui post Cōstātinū apud Bizāciū regnauere Ricard⁹ anglie rex grecos ex insula deiecit cuz hierosolimā Classe petēs. eo tēpestate delatus port⁹ portu phiberet. Indignat⁹ eīm agma q̄ in saracēos parabat in grecos vtit. eisq̄z insulaz abstulit. Spoliatāq̄z firmo suoz p̄sidio cōmunitā reliqt. Nec diu postea Guidō i lusignano genere gallico. Qui de hierosolomitano regno cōtendebat. eā p̄misit Quā ille ab anglico acceptā sibi ⁊ posteris suis vsq̄z in varia tpa obtinuit. Post varias successiōes regnuz ad duos frēs puenit Quoz alter noie petr⁹ Classe instructa cū catelanis ⁊ gallicis alexādriā ægiptioz inuasit. Ingressusq̄z mediā diripuit. ⁊ q̄nis ocurrētib⁹ maris egiptioz copijs. fuge se cōmiserit. Inge nē tñ p̄dā ⁊ ditissima spolia repos

tauit nec diu postea a fce interfect⁹ est. Nulla em sctā repit regni societas. Cruent⁹ fcīno sanguie rar⁹ stituit. ſ neq; ei longo ḡes finit. Post hec ppessa ē hec isula magnas calāitates. nūc aūt sub dominio venaroz habetur.

AVboya insula noiatissima quā nr̄o sclo Nicropontē dicim⁹ in q̄ ciuitas Chalcis quā quidē Cecrope Alij (vt Cicero deoz natura li. 3.) ab Alabādo pditam dicūt. Plato vo in thimeo Amasim regē Egiptū eiusdē vbis pditoē dixit. Hec cū eiusdē insule metropolitana 7 celebris atq; pugnatissima cēt a Machumeto ottomāno Turcoz principie venetis ablata fuit. In ea q̄ppe Cecrops ver p̄m⁹ appollonē deū appellauit. Simulacra repsit. Et aras ibidē instituit atq; victimas imolauit Jbi etiā p̄ter tres filias 7 q̄r tā genuit noīe Phrygiā. q̄ inde trayciēs Phrygiā a se habitatā denoiauit. Eam aūt calcidē cepit Machumet⁹ turcoz imp̄ator. xiiij. kal. Junij. Anno salutis. 1471. pditōe cuius dā thome liburni cū magno rp̄lanoz 7 marie venetoz dāno Vbi phdoloz oēs puberes italicos ibi inuentos acutis palis trāsfigi fecit 7 grecanā gētem sub hasta vendere precepit.

AT in gallia q̄s referre ꝓueniat sole insule sint Stoecades ab oza liguriz ad massiliū vsq; dispse. Baleares i hispania ꝓtra tarraconēsia littoza site nō longe inter se distāt vsq; ad euersionē frugū cuniculi aūlium q̄ndā copiose. Et ex spacio sui cognomib⁹ acceptis maiores minoresq; phibent Castella sunt in minoib⁹ Samo 7 Mago. In maioribus parina 7 polētia coloni. ¶ In atlantico q̄s mari vsq; occasum gorgadū sunt insule. has incoluerūt gorgones monstra. Et sane adhuc monstruosa gens habitat. distāt a ꝓtinenti bidui nauigatōe. Prodidit deniq; ronophō lapsacen⁹ Harmenopē regē in eas pmeauisse reptasq; ibi femias aliti pnicitate. atq; ex oīb⁹ que appuerūt duas captas. eā hirto atq; aspo corpe vt ad argumentū spectāde rei duaz antes miraculi grā inter donaria iunonis suspenderint q̄ durauere vsq; in tpa excidij carthaginensis. ¶ Vltra gorgadas hespidū insule (sicut sebosus affirmat) diez. xl. nauigatōe in intios mr̄is sin⁹ recesserūt. ¶ Fortunatas ꝓ leuā mauritanie tradūt iacere. Quas iuba sub meridie q̄dez sitas. ſ primas occasui dixit. De haz noīb⁹ expectari magnū mirū reor. ſ infra famā vocabuli res ē. In p̄ma eaz cui nomē ē embriana. edificia nec sunt nec fuerūt. Juga montiū stagnis madescūt. ferule ibi surgūt ad arboꝝ magnitudinē. eaz q̄ nigre sunt. exp̄sse liquorē reddūt amarissimū. Que cādide aqs eynomūt etiā potui accomodatas. Alterā insutā Junoniaz appellari ferūt. In q̄ paurille edes ignobiliter ad culmē fastigiata. Tertia huic p̄ria eodē nomine nuda oia. Quarto loco capraria oppellatur enormib⁹ lacertis plusq; referta Sequit̄ nimaria aere nebuloso 7 coacto. ac ꝓpterea sp̄ni ualis. Deinde caria repleta ē canib⁹ forma eminētissimis. In ea edificioz durant vestigia. Aquiū magna copia. nēora pomifera. palmeta cariotas ferētia. multa nux pinea-larga-mellacea. Amnes sylueris piscib⁹ abūdātes. Perhibet etiā erpui in eā vndosi mari belluas. deinde cū mōstra illa cū putredine tabefacta sint. oia illic infici tetro colore Jōq; nō penit⁹ ad nūcupatōz sui ꝓgruere insulaz q̄litatē. ¶ Cassiterides insule spectāt aduersus celtiberie lat⁹. sic dicte a grecis (vt plini⁹ hz) a fertilitate plūbi in capite vo bethice vbi extrem⁹ ē noti orbis terminus insula a cōtinēti septingētis passib⁹ sepaz. quā tirij erithreā. peni lingua sua gadir noiauerūt De alijs insulis in generali descriptōe habituz est in superioribus.

POst insulaz famosaz martis mediterranei ac aliaz descriptionem Pauca de latitudine terre subiungemus

LAtitudinē terre q̄ten⁹ habitatā existimarūt maiores nr̄i in septē dimata diuiserūt. Quoz p̄mū ab insula Meroe vsq; ad Sienē p milia passuū q̄dringēta ꝓtendit. A cui⁹ fine Scōm incipiēs in alexādria egipti finit. q̄dringētis passuū milib⁹ amplij. Tertiū in rhodo desinit. Cui⁹ latitudo. ccc. 7. l. milipassuū extēta ē. ¶ Quartū rhodinēse appellāt eiq; trecēta milia passuū latitudinis attribuūt ¶ Quintū romanum ducentoꝝ 7 quinq; ginta milium. ¶ Sextū ad Boristenem vsq; amnē pducūt. ducētis 7 duodecim milib⁹ patens. ¶ Septimū ad Ripheos montes p milia passuū centū 7 octuaginta q̄nq;. ¶ Atq; ita oīm climatū latitudo supra vices cētēa esse tū q̄draginta duo milia passuū cōplectit̄ Quē admodū his visiz q̄ de tirre climatib⁹ scripsitarūt ¶ Longitudo climatū ab ortu in occasū ꝓtrahit̄. Tātūq; alterū ab altera supaz Quātū ab eq̄noctiali circulo p̄cul abest. ¶ Haud tū his climatibus oīs habitabilis cōtinet. Siquidem longe vltra Meroem degere homines

et ptolomeus et multi aly prodiderunt. Et vltra septimum clima quod tripheis montibus terminatur. magna pars germanie sita est Et tota Norwegia. ipsaq; brittānie insula atq; hibernie. In quibus maxime dies haud minus quam duas de viginti horas assumunt Quas in septimo climate terminari quindecim tradiderunt An vero sub equinoctio habitatio sit. Indiscussum nunc relinquimus. hystoriā temporum prosequentes

Parisius

Parisius regia et inclita Gallianum vrbs in Senonensi prouincia post troianum excidium habuit initium. Nam paride cum Enea e Troya secedens. vnaq; cum francone hectoris filio in Galliam proficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituens a se Parisios nominauit. Franci quidem ab origine Troiani fuerunt. Qui deleto Ilio duce Priamo magni priami ex sorore nepote per pontum eurinum. et meothidas paludes in scythiam peruenere. ibiq; ciuitatem quam Sicambriam vocauere edificarunt. Quo in gentem magnam coaluerunt. Manseruntq; romanis vectigales vt alij Scithe vsq; ad tempora Valentiniani Cesaris. quo imperante Alani verare imperiuz ceperunt. Eo tempore libertatem in decennium imperator promisit vt alanorum ferocitatez compesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere. Ideo liberati donati mutato nomine franci appellati. quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali francos liberos vocāt Exacto decennio. cum romani solita tributa repeterent. franci ob eam libertatez effrenes factiparere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset. Ibiq; diu consedisset germanicum effectam e Verum cum creseceret imperium ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirrencis vsq; ad pannonie terminos francia diceretur. Nam quicquid Francis subcrat Francia vocabatur Et in duas partes diuisa fuit. Nam quod est gallie occidentalis Francia dicebat. quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictā lambartico bello sedem apostolicam consolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa Parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius Francigenas quis appellauerit. Quē vrbs per tempora a regibus habitata in marimam et potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomento magnus ob loci commoditatem imperiali diademate

Francorum origo & nobilitas

susceptō romanorum vniuersale Gymasium cōdidit. Et a dyonisio Aripagita episcopo ab apostolis eo vna cum. Rustico ⁊ Eulterio diacono predicationis gratia directo-sacrum christi euangelium susceptit. Et ibi coronam martirij sustinuit. Quaꝝ hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine. ⁊ Auree virginis aliorumqꝫ plurimorum martyrum.

Maguntia

Maguntia Metropolitana vrbs germanie. Eam a maguntino quōdaꝫ Troyano initium ⁊ nomen tempore troyane claudis habuisse. Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germanie ciuitas est. ⁊ rheni rippas attingit. Famam eius clare auxit Drusus Nero germanicus. cuꝫ bellum aduersus germanorum transrhenum ciuitas gessit. Et ex fractura equo super eius collapso tricesimo die qua id acciderat mortuus est. Corpus eius a Nerone fratre qui nuncio valitudinis euocatus raptim accurrat Romam deuectum. ⁊ in C. Julij tumulo recondi tum de mole diuꝰi circa rhenum tacitus ⁊ alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magīcie diuꝰi latium ⁊ alie antiquitates. Quidaꝫ a paulino pompeyo Romanoꝝ legionum in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendum prestat suffragia. habet hec vrbs virum sanctissimum Albanum martirem. ¶ Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est. in quo superi cum inferis germani conueniunt bis singulis annis. Ibiqꝫ imperator elegitur. ex veteri consuetudine. Eam autem perlabitur haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluminꝫ obstigma appellat. qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neqꝫ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius qꝫ mogamus efficere possit. Et hodie quidem inferiores germani vsqꝫ ad Maguntiam procedunt Abinde superiores vocantur ¶ Mogannus vero ex montibus Bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenum exoneratur. Ob quam rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autez amplissime more romanorum Moguntie et Basilice ornatissime cum arce episcopali. ⁊ plura

memorie digna in ea visuntur. Et reliqua propter bella devastata.

Linia Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875

Boos 3925

Boos 3995

REgnum lacedomoniorum orit vbi primus regnauit Euristeus et regnauit annis quadraginta duobus.

BOos filius salmon nascitur anno vero patris sui quadragintaocto mundi p̄m. septuaginta. 3775.

REgnum corintheorum orit vbi Athletes primum regnauit grecus luctator victoriosissimus. cum se plurimum posse in corintho videret. et populus quo vellet aut vi aut persuasione perduceret imperium sibi assumpsit.

NOta q̄ hic fit saltus per euangelistas. quo ad boos et obeth. q: adminus inter eos fluxerunt. 272. Anni. quod tempus ad vnum hominē referri non potest. Et ideo hic q̄n quies ponitur. Boos magis ad denotandum tempus q̄z rem gestam. Nicolaus tamen de Lyra dicit q̄ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedentes. sed hoc pro solido astrui non potest quia non habetur ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̄ inter principium iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab que peperit boos. vsq̄z ad natiuitatem dauid fluxerunt anni circiter. trecenti seragintaseptem. Vbi tamen nisi tres ab euangelistis generationes ponuntur.

Elimelech Noemi

Euristeus

Teyon

Athelthes

Malō Ruth Boos 2ꝰ vir

RVth Moabithides genere fuit. Que virum nomine Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natum accepit maritum. Cuius vir pater Elimelech fuit. mater noemi. qui famem terre sue ferre non valentes in terram Moabitarum cum duobus filijs suis migrauere. Ibiq̄z dum cuncta eis dem bene procederent filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scilicet Chelion Orpbam. et Maalon Ruth. Transactis deinde centum septuaginta annis Elimelech et duo filij eius mortui sunt. Noemi autem amare ferēs infortunium suum in terram suam iuda regradi proposuit. Sed eius nurus deseri se ab ea non tollerabant. nunc ipsa sine eis proficisci non poterat. Tandem vna remanente Ruth ipsa cum remanere non potuisset. Noemi socrus sociam sibi duxit in Judeam. Cumq̄z in Bethleem ingressi fuissent Boos elimelech cognatus suscepit eas in domum suam. Procedente deinde tempore bo

os cum didicisset Ruth vroiem fuisse cognati sui defuncti ⁊ ipse sine vroie esset secundum autem legem Moysi durit. Quo facto post annum peperit ei filium. Quem Noemi socrus sumens suo consilio vocauit eum Obeth. eo q̄ in eius senectute nutriretur. Inde ⁊ ipse obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificum

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

Testi quattuor in linea pontificum non fuerunt summi sacerdotes. ß Sadoch de eis descendit. quem salomon constituit summum in pontificatum. reiecto priùs abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Jepte illegittimus princeps latrocinantium. factus est dux exercitus a galaay tidis vt pugnaret contra ammonitas ⁊ missis prius nuncys Jepte ad regez Amon. rationem ostendens iniuste eos vsurpare velle terras ei a domio cōcessas. cum nollet eum audire facto voto de offerendo quod ei primo occurreret de domo reuertenti. cum victoria accessit contra ammonitas ⁊ debellauit eos. cui enim reuertenti occurrens filia virgo cum tympano. vt votum seruaret ymolauit eā stultus in vouendo. impius in implendo. Judicauit autem Jepte israhel. sex annis iudex septimus. post quē iudicauit octauꝰ Abessende bethleem annis septem habens triginta filios ⁊ totidem filias. Post quem iudicauit nonus Abylon zabulonites annis decem. Judicauit autem post illum Abdon octauus. annis habens quadraginta filios. Judex decimus.

Carthago

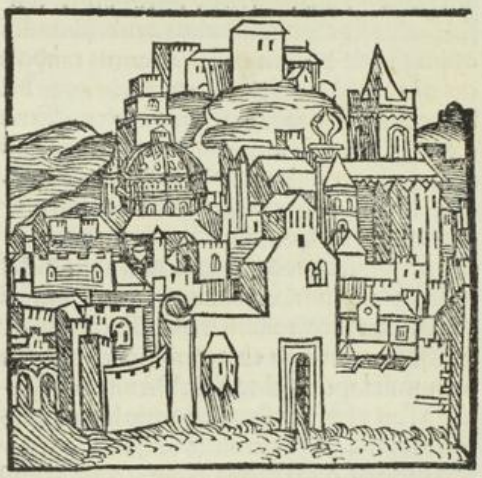

Carthago vrbs fuit celeberrima in africa a Cartho oppido dicta. (teste enim Seruio) nomen sumpsit Et apud grecos scribitur. Constructa primum a Didone Beli regis tyriorum filia. annis septuaginta tribus antequam Roma ipsa construeretur ⁊ edificaretur. vt dixit Justinus libro decimo octauo. Que priùs a bonis corio Byrsa dicta fuit quia pro illa edificanda tantum loci dido emerat a rege Hiarba. quantum corio thauri tetigi posset. dicent Virgilio Eneid. primo. Mercatiq; solum facti de nomine Byrsam. Thaurino. quantum posset circumdare tergo. Corium enim illud in tenuissimos filos secari fecit.

Origo vrbis Carthaginis

quo loco multum circumdedit vocantes illuz locum ligna phenicia byrsam. id est coriũm. que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq; de natura deorum libro secũdo. Postq; tres hercules declarauit. Quartus inquit filius Jouis et Asteries sororis latone q̃ Carthaginem filiaz genuit a qua Byesa quã Dido condidit Carthago vocata est. Hec eadẽ teste Plinio libro decimoquinto naturalis hystorie centuz viginti ãnis romanis emula fuit. Pluries enim destructa. Pluries instaurata. Fuit autem hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine z claritate ante omnes affrice z hyspanie prouinciarum vrbes memoranda. Primo autem excidio Scipio iunior magni scipionis nepos in tertio bello punico consul factus ser continuis diebus ac noctibus illã oppugnauit z vltra desperationem tandem ciues in deditionem traxit. petens vt quos belli clandes reliquos fecerat seruire saltem liceret Eo in bello mulierum viginti quinq; milia. virorum vero triginta trucidata fuisse referũt. Hasdrubal autem eorum rex vltra transfugiens eius vxorem, se suosq; filios in medium iecit incendium. quod xerdecim continuis diebꝰ arsit. Et miserum (vt liuius ait) etiam victoribus prebuit spectaculum z tunc Carthago sexcentesimooctauo ab eius conditione anno omni murali lapide deleta fuit. Verum postq; euersa fuit vigesimosecundo anno Iulio cecilio metello. z T. Q. flammineo consulibus reparari iussa est. qua reperta Romãi ciues eo multi diducti sunt. Sed vt idem plinius inquit intra breue tempus Ethna vltra solitum flammeos ignes euomens calis cineribus crusta est. tecta destruxit. Cuius sublevande calamitatis causa Senatus Ro. decem annis ei vectigalia remisit. Multas etiam per tempora Gethorum calamitates pertulit. Tandem in maurorum manus deuenẽs regum sedes. z regia nũc vsq; habita est. Que z vernacula lingua Tunicium appellata est.

Magna Clades Carthaginensium

SAul primus iudeorum rex. Eis de tribu beniamin filius duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regem electus. Regnauit cũ ipso Samuele annis viginti ser. Hic a principio vir bonus. deinde mandata dei contemnens ex rege tyrannus z oppressor suorum subditorum euasit. Tandem post multas Dauid regi persecutiones illatas cum cõtra palestinos in monte Gelboe Syrie prouincie pugnaret ab eis dem fusus et superatus suis omnibus pene prostratis. postremo z ipse graviter vulneratus in euaginatum gladium irruens mortuus est. Hoc vidẽs eius armigier seipsum interfecit.

Primus rex israel Saul

DAuid se presentante Sauli ionathas filiꝰ ibi presens marimam amiciciam cum Dauid contraxit ita vt omnibꝰ vestimẽtis suis faceret eum induiascendentibus autez Saule z dauid cum populo in hierusalem cum victoria z chorus puellaruz cum musicis cantantibus in obuiam eorum Saul peraussit mille. z Dauid decem milia contristatus est ex inuidia. timens ne regnum deueniret ad eum. z quadam die psallentem coram eo in Cythara. Saul lancea quesiuit eum transfigere. Postea autem fecit eum tribunuz super gentes armorum. Promisitq; Saul Dauid dare sibi vxorem filiam suam Michol. si ei afferret centum prepucia philistinorum. scilicet eos occidendo. intendens ex hoc mortem Dauid inferendam a philisteis. qui assentiens attulit ducenta prepucia. occidẽdis illos in bello iusto. quia inimici erant populi israhel.

¶ Jonathas autem valde diligens Dauid verbis suis reconciliauit eum patri suo Sauli. quem querebat occidere. Et cum in bello habito contra Philisteos. Dauid fecisset plagam magnam in Philisteos Saul iterum quesiuit hasta sua configere Dauid zytharisantem coram eo. Sed dauid declinauit ictum. Fugiens temq; ad domum cum Saul misisset satellites ad capiendum eum z occidendum Michol vxor sua nunciauit ei. z emisit eum per fenestraz Cunq; nunciatuz fuisset Sauli q̃ esset i aioth cum Samuele. misit apparitores vt caperent Dauid plures z varios tribus vicibus. qui cũ veniebant inuenientes prophetantes cum Samuele z Dauid. Et ipsi cum eis prophetabant laudantes deum. demum ipse Saul accessit. qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Sine iudice
Linea Judicum
yepte

Abessan

Abyalon

Abdon

In iudicatu illorum trium scilicet Abessón Abyalon. & abdon. tempora quieta fuerunt & ideo nil notabile actū est tunc in israhel Sed nota q̄ istum abyalo. lxx. non habent nec etiā temp⁹ sine iudice supraposituū. sed ista tpa assignat Josue q̄ nō habet temp⁹ specialiter distinctū ſm hebraicā veritatē. & ita cōcorda suppotatões annor⁹ ſm quēlibz alioquin errabis.

Narrat augustin⁹ & boetius in de philosophico consolatu li. iiij. Metro. iij Q⁹ Ulixes rediens de bello troyano decēnio errauit in mari Nā cū in extremo Italie. Syciliam versus cum vnica naui fortune gratia adiit sulam in qua magna Circes dña pulcherrima que filia Solis dicebat habitauit applicuit & intrauit. Ista p incantatiões & carmina miscuit quedam pocula. per que omnes bibentes transmutauit sicut voluit a natura humana in bestias. Unde statim socijs Ulixis porrexit de potatione sua. vnde & alium mutauit in aprum. alium in leonem. alium in cervum. Ulixi vero dederat mercurius (qui suus & archadie deus dicitur) vnum florem cuius virtus fuit contra tales incantationes resistere. Unde nihil passus magnam insequitur & eam ad reparationez sociorum euaginato gladio coegit. Hunc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipo vlixe vlixbonā nomē accepisse. De cui⁹ erroib⁹ penolopeqz vroris casib⁹ homerus viginti quattuor libros diuino carmine scripsit. Quos odysse volumen appellauit.

Linia Judicum
Samson

Este heli sacerdos & iudex. hūit hos duos filios scilicet Ophni & phinies. & quia in arguendis filijs tepidus fuit ideo reprobatus fuit a domino. Auditaqz strage filiorum & archam captaz a philisteis de sella cadens fractis cervicibus expiranit pre dolore dum octo et nonaginta vixisset annos

Samson duodecimus et vltimus iudiaz Jsrahel Judicauit annis viginti. Hic hebreorum fortissim⁹ fuit patri suo nomie Manue nasciturus per angelum autē fuit annunciatus

Hely

Helcana Phentēna Anna Samuel

Linea pontificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Nazareus. vrore ducta in thanata parabola ō leone ruinis proposita. ⁊ per dolum mulieris soluta cū segetes hostium incendisset. Tandem dolo Dalide rasis criminibūs a philisteis captus. Renatis enim crinibus concussa domo plures homines strauit mortuus q̄z viuus. Concussis em̄ colūnis tota dom⁹ sup principes vniuersos cecidit ⁊ tria milia hoim extinxit. inter quos ⁊ ipse vna cum eis defunctus est. Venientesq̄z fratres eius sustulerūt corp⁹ ⁊ sepelierūt in sepulchro patris sui.

AChitob filius phinees filij heli. fuit pater Achimilech quē pcussit Saul cum oi domo sua ꝓpter dauid vt patet supra.

POst sam̄onem iudicauit heli. qui ⁊ sacerdos ⁊ a dignior sacerdos est noiat⁹ nō iudex. Trāslato ḡ sacerdotio a filijs Eleazar. hic p̄mus de filijs ythamar arripuit. Forsitā ipse met factus iūdex sacerdotium ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egypto .ccc. lvj. etatis āt tertie. i. ab abrahā. dccc. lxj mūdi vero bis millesimo dccc. ix. Et iudicauit annis xl. huj⁹ tpe ꝓtigit hystoria ruth de qua supra.

SAmuel sanctissimus ꝓpheta domini hebreorum sacerdos ⁊ iudex post Heli sacerdotē dei ꝓp̄m rexit Annis quadraginta. Hic Helchane et Anne vxoris eius filius fuit Cum Helcana habuit duas vxores scilicet Annam ⁊ Phenennam. Anna autem. sterilis erat. sed tamen magis a viro diligebatur. Phenenna vero secunda ꝓpter quod exprobrauit anne de sua sterilitate super quo contristata valde accessit ad templum orans ⁊ votum faciens ꝓ filio obtinēdo ⁊ cū reprēderet ab hely sacerdote. q̄ vt ebria oraret. illa humiliter excusauit se indicans suam afflictionem. Exaudiuit autem dominus orationem Anne ⁊ dedit ei filium masculum. scilicet Samuelem prophetam quem ablectatum obtulit eum domino deo nostro omnipotenti ad tabernaculum dei. Et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a pueritia vsq̄z ad senium digne domino deo omnipotente ministrauit. Qui tandem cum iudicasset israhel annis quadraginta. Secundo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quem singuli ex populo israhel tanq̄z propium fleuere parentem. Eius autem corpus in Ramatha sepultum fuit.

¶ Sequitur legenda de Neapolitana ciuitate.

NEapolis vrbs vetusta atq̄z preclara Campanie olim parthenope dicta Cuius originem Titus liuius in octauo refert in cumanis his vrbis. Palepolis fuit haud procul vbi nunc Neapolis est duabus vrbibus idem populus habitabat. cumis erat oriundi. Palepolimq̄z quam tenerent greci dicit infra Liuius a publico plautio consule captam fuisse. ⁊ infra Jam publius inter palepolim neapolimq̄z loco oportune capto diremerat hostibus societatem aurelij mutui. Quidam tamen scribunt eam regiam ciuitatem a dyomede rege in littoribus maris conditam fuisse. Que postq̄z Romanis se subiecit. eisdem alijsq̄z principibus et dominis fidem semper seruauit. Liuius quoq̄z dicit Neapolim auxilio nolanorum Romanis deditam fuisse. Vsi vero sunt semper postea Neapolitani erga romanos et alios dominos constantissima fide. Primum Romana republica canensi clade consternata cū ad hiarionē iḡ hyeme impēdēte

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

consisteret bellum neapolitani legati romam venerunt ab hijs quadraginta pathere aureę magni ponderis in curiam delate. quas quidē senatus contra mortem suum accepit. ⁊ neapolitanis gracias egit. Cumq; Hanibal Neapoli summopere potiri quesierit. Neapolitani in romanorum partibus perstiterunt. floruit autem semper postmoduz neapolitana vrbs romana re sub consulibus. ⁊ pariter sub principibus integra adeo vt apud eum graues viri animorum a curis laramentum quererent Et discoli lasciuie diuersorium. Suetonius de Nerone reuersus e grecia Neapolim q̄ in ea primum artem musicam protulerat-albis equis introijt disiecta parte mūri. Sed ⁊ viros videmus litteris celebratos. Virgilium diu titum liuium aliquando. ⁊ horatium Neapoli moratos fuisse. Et Seruiūs asserit Virgiliuz scripsisse Georgica neapoli quam parthenopem appellauit. Franciscus quoq; petrarcha prestanti vir ingenio a Roberto rege Neapolitano gallicano orundo progenie rogatus. Neapolim bis se contulit. Sed a trecentis annis citra regia dignitate insignita. Habet nunc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes superbas. ⁊ ceteris ytalie maioribus comparandis. In quis plecrarumq; virginis clare monasterium. quod a sancta arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatum. facile omnia i alie monasteria antecellit. Eiq; primum esse videtur sancti Martini extra vrbis menia Cartusiense cenobiuz edificij magnificentia pulcherrimum. Constat tamen arcem vnaz. Castellum nouum appellatum mari imminentem. Alphonsi regis laude ⁊ memoria dignuz opus. Ceteris que in italia nunc extant veteribus siue nouis operibus monumentis ⁊ stricturis pferendum esse. Si turrium eius murorumq; altitudinem ⁊ crassitudinem ⁊ pulchritudinem. siue alarum cubiliumq; ⁊ singularum eius partium amplitudinem ⁊ ornamenta peritus eiusmodi rerū existimet. Vesuuius quoq; mons campanie. ab omni alio monte solutus Neapoli ad quatuor milia passuum prorimus. Vinetis olīetis ⁊ quibusdam fructiferis arboribus refert⁹ Sed preceteris vini vbertate admirabilis. qd̄ grecum vocant. Eructauit quandoq; cineres ⁊ incendia in formam pumicearum arenaruz Ita vt ex illis campi vsq; ad arborum cacumina intumuerint. Et temporibus Trayani imperatoris Plinius secundus ex messanensi classe cui preerat ad visendum hoc spectaculuz ppi⁹ accederet ab incendio absorptus est.

Neapolis

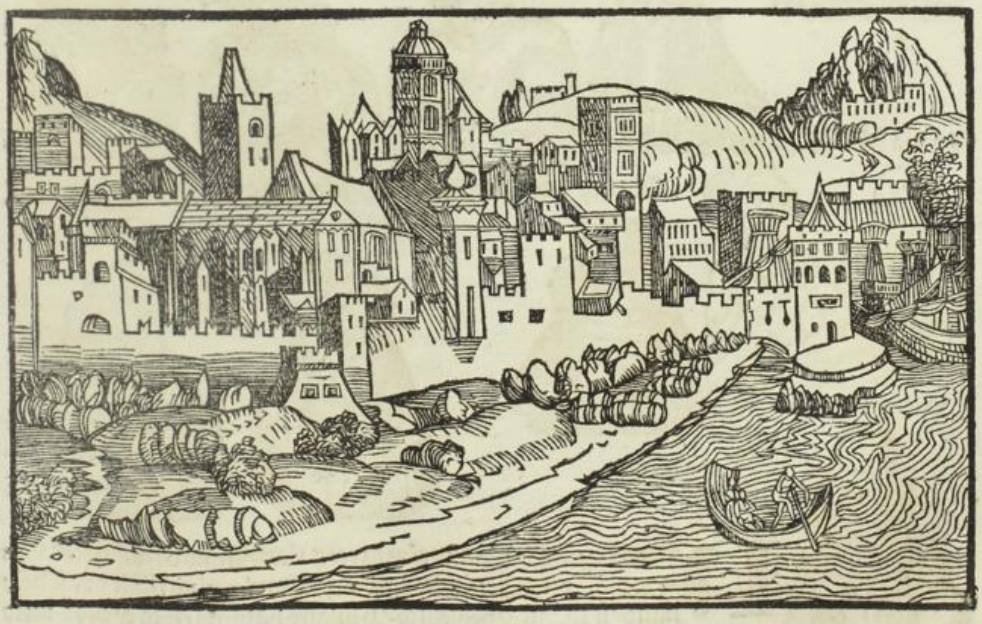

Linia regum assiriorum

Thantanes

Athanis

Thineus

SVb isto factum est excidium tróye forte prime 7 non secunde

GRat principalis grecorum propter hanc victoriam troye greci hystorias. 7 alia facta scripserunt anno primo vel secundo 7c. Post captam troyaz ipse est tertius annus Abdon iudicis israhel

Anno mundi. 4025.

SVbasto bella troyana facta describuntur regnante apud athenienses Mnesteo apud sychomos polisidē.

ISte Thineꝰ. 28. rex assiriorꝫ sub q̄ etiā cessanit regnū sychomorꝫ tpe heli sacerdotis cū nongētis trihintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mundi. 4075.

IEsse vel ysay habuit septem filios 7 duas filias quorum nomina patent hic.

Heleab

Aminadab Samaa

Jether Abigal hūit. ij. filios

Mara

Redda

Ason

Amasa

Sarma hūit. iij. fi.

Abysay

Asahel

Joab

Homerus

HOmerus poeta asianus olim grecorꝫ clarissimus de cuiꝰ tpe ac vita incerte sunt sñie. in grecia claruit tpe Saul regis isrl. hic vt ait helynandꝰ li. iij. Ab athenien sibꝰ p insano habitus est eo q̄ deos inter

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

se belligerasse diceret. Hic etiaz vt dicitur in policrato libro primo leuem questionem a nautis sibi propositam non potuit explicare. a q̃bus dum impudentius ⁊ procacius deriderẽt vir verecundi ingenij quasi toxicato confusionis iaculo pfossus ad mortem spiritum exalauit. Questio aũt nautarum hec fuit. Jbat enim homerus spaciatum in littore maris aspiciens celum vtpote consideratione eleuatus. quez videntes piscatores sedentes in littore adinuicez colloquentes deriserunt. qui cum eos ridentes aspiceret interrogauit quid haberent. qui dixerunt quotquot cepimus nõ habemus. ⁊ quod non cepimus retinemus. Vermes enim in vestibus scrutabantur. Homerus vero dirigens cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc eẽ potuisset vt videlicet non dum captos haberẽt pisces. ⁊ captos pisces non haberent. Aiũt vero quidam eum ex hoc amaricatum adeo vt i insaniam versus seip sum suspenderit. Vixit autez annis centũ ⁊ octo. De homero hystoriographi referunt q̃ ipse virtute pariter et etate non solum poetarum sed ⁊ philosophorum princeps vocari pariter ⁊ haberi apud grecos iure meruit. Nam ⁊ ante omnes fuit quorum memoria nota est. ⁊ omnibus verius ⁊ lucidius quicq̃d dicere volũit explicauit. Hic de troie captiuitate iuxta numerum grecorum litterarum viginti quattuor libros heroycis versib⁹ edidit. quod opus Iliades nominauit. Alterũ quoq; hisdem versibus condidit ad earundem numerum litterarum quod vocauit Odysseam in qua Vlixis errorem scripsit. Vixit autez annos centum et octo semper vt plurimum ceciis.

Anchyses Capis tryani filius a sibilla phrigia premonitus ciuitatem troyanam fore perituram. in nemora secessit. et solitudines coluit. et armentorum atq; gregum magnam curam susceptt eas custodiendo. Circa que vt plurimum diuitie antiquorum fuere. Quibus cum apud Symeantem vocaret fluuium a venere dilectus est. Et eius amicicia atq; concubitu vsus ex dea venere generauit Eneam qui regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudium populorum confinxerunt quibus sua stupra ⁊ adulteria palliarunt.

Eneas Anchyse filius Anno sexto principatus Labdon in Latium venit hic certe omni forma ⁊ eligentia inclitus fuit. qui cũ patre et ascanio filio ac cayeta nutrice multis Troyanis consociatus post deletam troyam a grecis relegatus venit in ytaliam

Linia regum ytalie

Latinus

Anchises Venꝰ dea

Eneas

cum viginti nauibus. et plurima bella excitauit ac constituit. Hic enim fertur in coniugem habuisse filiam Priami. et deus habitus fuit errore vulgi.

Ascanius

Codrus

Codrus ille Melanti regꝭ filius vltimus rex Atheniensium fuit septimo et vigesimo principatus Samuelis sacerdotis anno post patrẽ athenis regnare cepit. ⁊ regnauit annis 21. Post cuius mortẽ atheniensium reges defecere. hic ñ regali sed despecto habitu quo ignotus esset seipsum voluntarie morti tradens. vt morte sua populum suum ab hostibus liberaret. dignuz exemplum paucis aut nullis immitandum principibus reliquit. Vnde ob hanc miram fidelitatem a sanctis doctoribus allegari solet

factum pro Patria laude dignissimũ applica Gręcis.

quasi quedam figura christi in eo processisset. Nam cum sciebat q peloponenses responsum habuissent a dijs q ille exercitus haberet victoriã cuius rex occideret in bello. vt victoriam haberet exercitus suus accedens ad extremum hostium contendens cum vno occisus est. Quo agnito peloponenses bellum e vestigio soluũt ⁊ athenienses liberare. Maluit hic certe sic mori vt sui vincerent q̃z suis superatus gloriosus viuere. Codro itaq; defuncto athenienssium respublica tamdiu per magistratus postea est administrata quousq; Solon insignis legumlator in ducez fuit electus. Reges autem athenienssium a centesimo hebreorum seruitutis Anno vsq; ad istum. 487

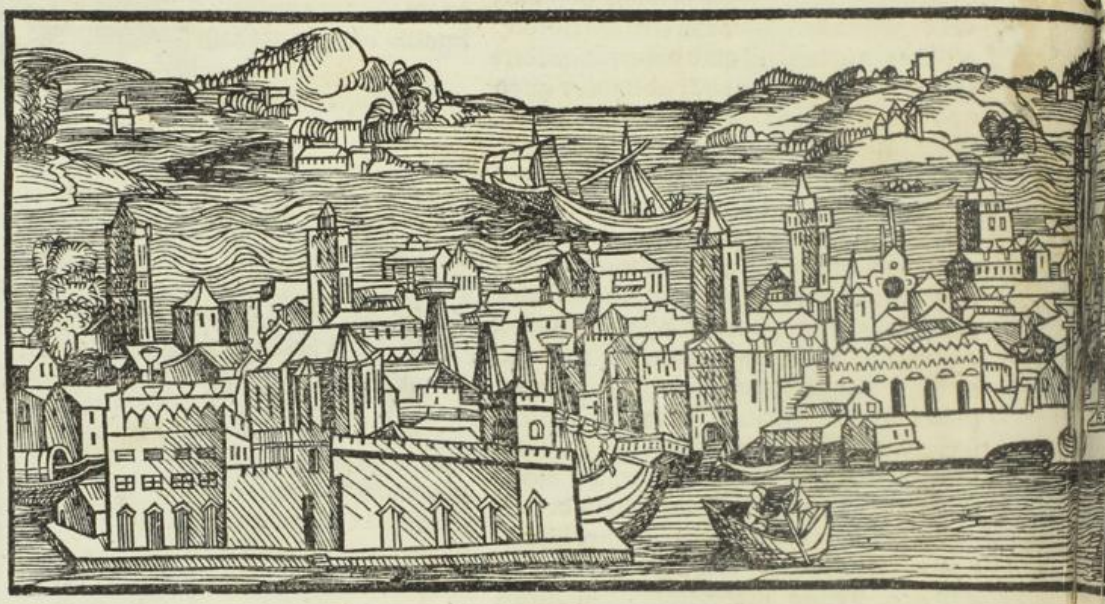

Venecia ciuitas nostro euo cantatissima. emporiũ nobile ytalie. terra mariq; potẽtissima. Quã quidã ab eneto seu veneto Troyano initiũ habuisse dicunt. Troya em̃ eversa anthenore cum in intimũ sinũ adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ qui seditõe (vt titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt quereb̃at sedem qui veneti appellati. Provincia hinc venecia appellata. Longitudo huius hystoriã. Ac deinde quicquid est agri in padũ flumẽ. Latitudo vero hinc padum flumẽ inde alpes (q̃ ytaliam a germania dirimũnt) amplera est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaret̃ ãnos supra mille q̃ngentos mansit. Bello ipsam ⁊ q̃ erant vicini. Cisalpini galli ⁊ q̃ venerũt in ytaliã germani sepenũero infestarũt ac pplati sunt. Q̃m vo seuissim⁹ Athila rex hũnor fuit. Is cũ magno exercitu venies oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã fundit⁹ diruit. Tuz isto rege Padua capta ⁊ successa. Aq̃leia ⁊ alinũ eversa. primates nominis veneti vt pestẽ hanc fugerẽt sese ac q̃s haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in primas insulas ꝓtulerũt. Et veneciaz ciuitatẽ p regiõe appellarũt Aq̃legienses igit̃ gradũ Cõcordienses ꝓdidere crapulas. Altinates sicut vibẽ suaz in ser portas diuisam habebãt. Ser q̃z in stagnoz insulas opida ꝓdiderũt. Torcellũ maiorbũ burianũ. amoriacũ Cõstantiacũ Albiolaz. pastriolã Et fossam Clodiã. venetos q̃z troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. primi eius vrbis magistratus tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure ⁊ ad imperandũz nata. ꝓtinus rei maritime studio pollere cepit. breuiq; ei⁹ opes intũ vt mari terraq; finitimis terrori eẽnt Procedente tpe eoz imperiũ ad ortũ ꝓpagari ceptũ. multaq; in dalmatico sinu. Epiro ⁊ vniuersa grecia q̃s pũncias pene oẽs breui tpe sue ditõis fecere. Et in ora pontici maris nõ parua gessere. morq; ad Thanaym vsq; veneta arma ꝓmota sunt. Friderici impatoris tpa q̃ naturali plio ad aplice sedis obsequm retrahere. creuit aũt ab ipo ꝓditõis initio veneta ciuitas cũ

Tertia etas mundi Solium xlvi annis regnauere.

ISte ascanius filius Enee ex Creusa priami regis filia secundus rex latinorum regnare cepit. Albam ciuitatem condidit. ibiq; regnauit. Vnde dictus est rex albanorum. Postea quoq; sibi dicti sunt Albani. & fuit primus rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quam in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vibis longam albam appellauit.

a potētibus dictionibusq; olim regionis venete. fuit a principio habitata. Porro ducalis sedes primū in Eraclea. deinde in methamauco Postremo in riuoaltū psensu oim trāslata est q tut⁹ esse loc⁹ hostili a manu. & pdendā ad ciuitatē maximā oim cōmodissim⁹ videret. que aūt mediterranea puincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis mutauit nomen. Nec deinde venecia. Sed pars nomen lombardie accepit. ps marchia taruisana. Pars fori iulij patria. ps hystria appellata ē. Insul' vo q̄ religiōis fuerat antiquū nomē māsit. & cū plēs eēnt Venenecie ap pellate sunt. Et nūc ciuitatis vni⁹ nomē sortite sunt. Ea igit in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annū salutis lvj. supra q̄dringētenū pdita fuit. q̄ āno attila rex hunox aq̄leiā diruit. Narses iustiniani ipatoris dux aduersus Gothos eccias sci Theodori & geminiani in venecijs edificauit. deinde pataui secūda trāsmigratōe in stagnū veneciax pfugientes. Riuū altū ipleuerūt. Et olivolēse castx vbi nūc castellanū est episcopiū pdidere. & sci martini & sci Johis in bragula eccias pstruxerūt. Variasq; basilicas celeberrimas. Cines postea edificarūt ad. lxxx. & xvij. salutis annū. Justiniani ducis venatox āno. vj. bti Marci corpus exasia est delatā. Anno seq̄nti cū fr̄ ei⁹ Johes in ducatu suffect⁹ eēt Eccl'ia sci marci edificata in celebriori vibis loco. vbi pretiosissima & pene ī extimabilia recondita sunt dona. Aūgebant eā indiges venetox opes mirabili incremēto. Nā ad annū q̄rtū de duodecies cēteno Veneti fr̄acis bello sociati vibis Cōstantinopolitane dño sunt potiti. Postea pons riuoalti sublicex est pstruct⁹. Vt aūt pauca e multis narremus Situ vibis poti⁹ mirari q̄z digne laudare possum⁹. Vrbē e medijs vndis surgentē adeo humanax rex exūdantē mari pstigiā vt o⁹s oim genex merces excipit. Cū interea illuc opportuna flumio accedāt. q̄b⁹ fruges & alia vite necessaria e mediterraneis locis e sportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in q̄ vrbe ferme nihil gignit in ea oim copia exuberet. Taceo domox āplitudinē Turres pcelsas sacratissimax ediuz ornamēta. & emedijs vndis tecta surgētia virīpis q̄ nō videāt credēda. Que poctax quispiā

non absurde diverit. manib⁹ fabricata cicoplū. Quid navalia adducā ⁊ in navalib⁹ imensaz innumerosamqz classem. quid conscriptorum patrū numerū ordinē morū sanctimoniā. cū eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos oibus ⁊ liberos sinus appariant. Jdeo cōcludere libet de tali felice civitati optimis auspicijs nata. Ante igit falsos fluctus formica marinos. Ebibet ⁊ totū testudo circuet orbem. Quā venetū ruet imperiū sanctusqz senatus.

¶Padua

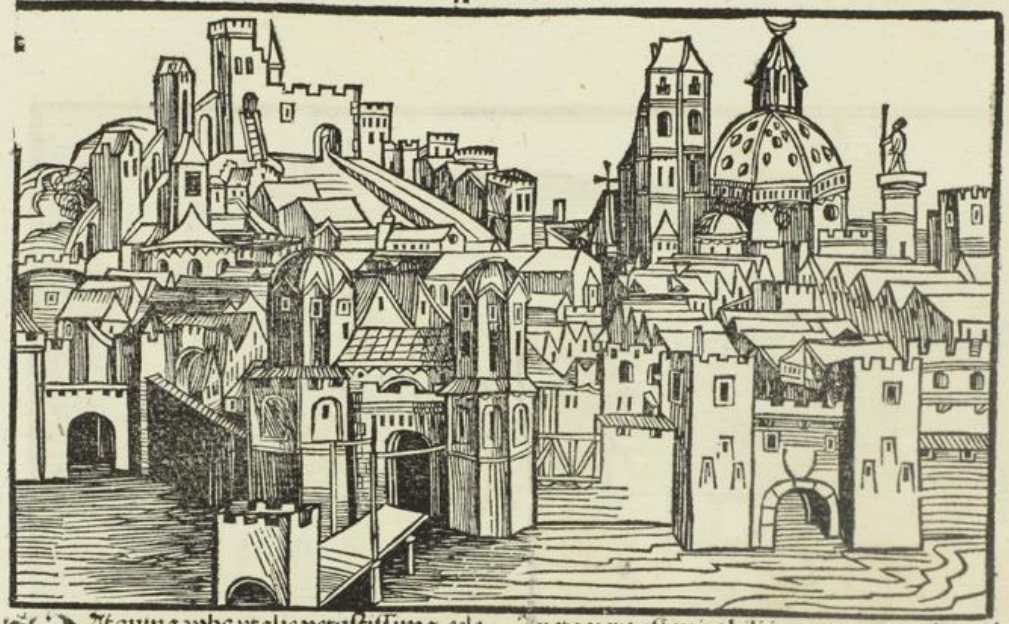

Patauina vbs ytalie vetustissima celeberima hic. quā anthenorem Troya p fugū condidisse virgilius testat. hic tamen ille vrbem patavi sedesqz locavit. Et titus livius decus patavinorū idem serioſe narrat. Anthenor em̄ per medios achinos illiricos penetravit sinus. ⁊ regna liburnorum. ad initiuz adriatici pelagus accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerunt vrbem condidit Patavium. Cicero aūt in philippicis patavinos romāis fuisse amicissimos dicit. qui rempublicam difficilimis temporibus armis ⁊ pecunia iuverūt Fuit aūt postea Padua perfelicissima stante. R.p. tempa romanorum colonia non eo modo deducta quo cetere deducebant deductis nouis populis in coloniā. sed datuz est paduanis ius lacij in designandis rome magistratib⁹ ferendi suffragij ius haberent. Nullam aūt edificioz pulchritudine p̄sertim publicoz in ytalia sibi similē esse tenem⁹. Sunt em̄ nova que cūqz in ea nūc ertant vel publica vel privata. qm̄ Attila rer hunoz ferro igniqz munitā reliquit. Instaurata a narsete eunucho ⁊ ravenatibus longobardi deinde incensaz devastarūt Aucta vero est mirabili incremento per karoli magni ⁊ filiorum nepotūqz imperij tempa. q̄ usqz fridrici primi tp̄ibus Ecelinus tyrannoz oim crudelissimus eam sibi subegit ⁊ innumeras cedes ac proscriptiones civiū peregit Charrarienses deinde sub capitaniatus titulo rexe in patauio potiti sunt qui eam vrbem pauloplus minus centum p varias successiones possessaz opulentiorē ornatiorēqz reddiderūt. Nā gentis nobilis Charrarie opa maiori ex pte excitata ornataqz fuerunt menia. quibus triplici circuitu ⁊ muro patavium communit. Et licet per eam Timanus fluerit delapsus. multis tamen varijsqz fossis magno ⁊ ingenti opere manufactis atqz circum vrbem ⁊ per diversa agri loca ornamento vrbi commodoqz ab eis dē charrariensibus sunt perducte. ⁊ arx in vrbe munitissima ⁊ pallacium facile in ytalia primarium Et varia eorum opera. Heinricus quartus imperator germanicus Cathedralem patavij ecclesiam que erat edificavit. Pretoriumqz quo nullum in orbe pulchrius · quod postea casu crematum. speciosius veneti construxerunt et ossa titi livij in conspicuo loco collocarūt. Est

in ea insignis cui in ytalia rarissime sunt similes beati Antonij basilica. Est et in ea iustie virginis templum quod seruat S. Luce euangeliste ⁊ prosdocimi ⁊c. corpora cum diue Justine reliquijs quod Jouis templum fuisse asseritur. nunc monasterium amplissimum ordini diui Benedicti dicatū. In ipsa quoq; gymnasium habetur omnium ytalie celeberrimuz vbi sunt edes amplissime studentium quibus sunt opes tenuiores deputate. Viros quoq; preter titum liuium genuit hec vbs doctrina clarissimos. Paulum iuris consultum. Petrum de Apono conciliatorem summum ⁊ mathematicum ⁊ phisicum. Cuius preclarissima scripta ad communem hominum vtilitatem maxime in honore sunt habita. Albertum ordinis heremitarum theologum ⁊ declamatorez celeberimum. Stellam flactum ⁊ volusium ⁊ complurimos in omni arte excellentes. Amari sursum habet nauigationem fluuio brinta qui secus eam fluit. Alucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorum regum prouinciam illam fuisse dicimus quam nunc Campaniam appellamus. Et hec vna et decē ⁊ octo regionibus habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionibus frequentata. vt Liuius ⁊ Virgilius contestati sunt sed cū plus iacture in ea q̄ce ceterarum sit factum euenit. vt nunc aliqua regionum ea sit inculticr. aut infrequētior habeatur. Hec ideo latina appellata est. quia Saturnus cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdem locis latuit. qđ Virgilius in octo his versibus posuit dicens.

Primus ab ethereo venit Saturnus olympo.
Arma Jouis fugiens ⁊ regnis exul ademptus
Js genus indocile ac dispersum montibus altis.
Composuit legesq; dedit laciumq; vocari.
Maluit. his quoniam latuisset tutus in oris.

Eius autem magnitudo a principio angustissima fuit. Seruius autem dicit Latinos proprie appellatos fuisse eos qui intercrant viscetribus Albani montis. Fines vere huius regionis latine nunc campanie nuncupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiunt. ⁊ in Cayeta vbe terminantur. vbi sunt ciuitates ertantes ⁊ dirute videlicet Ostia Sinuessa Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ Pandana atq; mons Circeus. In mediterraneis autem velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculum ⁊ alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igitur regione fuere populi qui ab origines rutuli. Volsci. Hernici. Equicoli et Marsi dicebātur. Magni dicebantur. Magnum enim hec regio habet circulum. Janus autez pater ⁊ deorum deus cognominatus vir vtiq; perhumanus bonusq; atq; summus hospitalitatis cultor ex orientalibus venies regionibus primus omnium in ytalia regnare cepit. Js inter ceteras virtutis sue opera Saturnum non modo benigne susceptt verum etiam cum eo regnum partitus est.

Talia quippe Europe regio ē omniū totius orbis celebertima. que a bobus nomen habuisse existimatur. vnde etiam Plato in Thimeo Tauro vocauit ytalos. Aq̄rum multitudine pulchritudineq; ac fetu ytaliam dixit. Est autem hec regio in forma cruris inter adriaticum ⁊ thuscum mare. sine superum ⁊ inferum. et a iugis alpium. dorsoq; appenini montis porecta se paulatim attollens vsq; ad reginum verticem ⁊ littora vtrorum extenditur. in vltimo sui in duo scinditur cornua. Quorum alterum Jonium spectat mare. Alterum siculum. in extremitate Rhegium. opidum habens. Eius longitudo ab angusta pretoria que in Alpinio fine sita est. ⁊ per romam capuamq; porrigitur vsq; ad oppidū rhegium (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuum colligitur. Latitudo vero q̄dragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centum trigintasex. Habetq; vmbilicum in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuium pro finib⁹ habuit. Dicta est autem prius Hesperia ab Hespere athlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo ita

lia ab ytalo Siculorum rege dicta est. qui venit ad hec loca. In quibus & habitauit & regnauit. Hec regio nullis terris cedit sine agrorum vbertate sine armorum gloria. habens vibes vbertimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie

Janus	j	
Saturnus	ij	Isti quinq re
Picus	iij	gnauerūt añ.xx
Faunus	iiij	
Latinus	v	

Eneas	vj	añ.iij.
Ascanius	vij	añ.xxxviij
Siluius	viij	Añ.xxix
Eneas siluius	ix.	añ.xxxj
Latinus	x	añ.l.
Alba siluius.	xj	añ.xxxix.
Egipt⁹ siluius	xij	añ.xxiij
Capis	xiij	añ.xxviij
Carpentus	xiiij	añ.xij
Liberinus	xv	an.viij
Agrippa	xvj	an.xl.
Aremulus	xvij	an.xix.
Auentinus	xviij	an.xxxviij
Procas.	xix	an.xxij.
Amulius	xx	añ.xliij
Munitor.	xxj	An.j.

Pisa

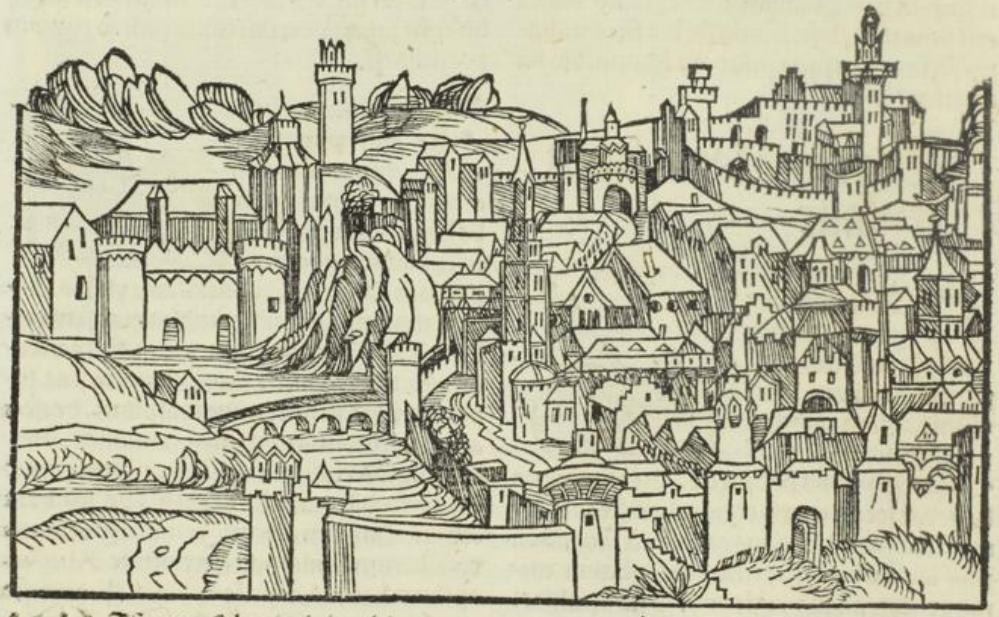

Pisarum Ethurie ciuitas his temporibus (vt strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientibus initium sumpsit. Nam seruius sic inquit Quidā ex ea & Elide ciuitatibus venerūt. & pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vibem vetustam & gestarū rerum gloria claram ab Alpheis originez habuisse. Virgilius dicit quom ait. Hos parere iubent. Alphee ab origine Pise vbs ethrusca solo. Et plinius pisas interanxerim & arnum annes apelope & terrenis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. Pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo hinc tyrrhena vado frangentes equora Pise. Hec igitur ciuitas cuius infelix nunc sit habita vtpote que florētino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit florentibus autem romanorum rebus nullus habuisse potentatum inuenimus. Postea vero maritime vbes ethrusce. hinc luna inde populania delate fuerunt. quiescentibus per Ra-

roli magni ⁊ filiorum tempora ytalie rebus eā quam postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus ⁊ deinceps multos p̄stantissimos habuit maritimo bello viros. q̄rum virtute ⁊ prestantia miruminmoduz aucta fuit. Quo factum est vt inter ethruscas vrbes. ⁊ belli gloria diuitijs atq; potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq; ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta posteaq; ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequēs populo opibusq; exinanita penitus est reddita. Pise tertio engenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs ⁊ pontibus super Arnom fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas. Templuz diue virgini dicatum. ⁊ claustrum toto orbe celeberrimum quod campus sanctus nuncupatur. Atq; turrim camponariam miro ordine confectam. Que omnia videri ⁊ mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium ⁊ bartholomeum Theologos. ⁊ Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq; Huguitionez grammaticam. ⁊ alios multos.

Anglie prouincia seu Brittannia

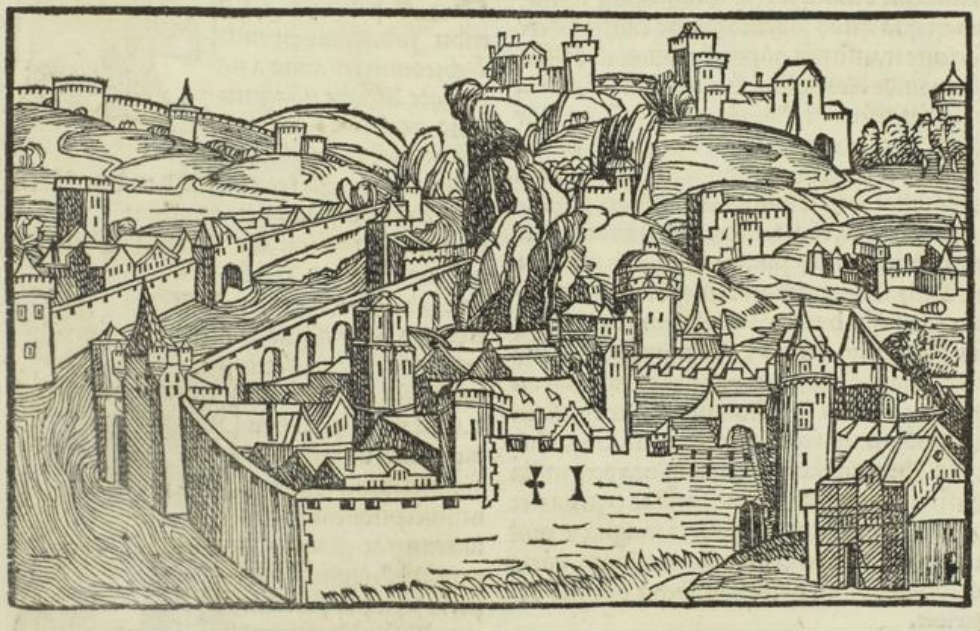

Anglia insula quam veteres Albion a quibusdam albis montibus qui ad eam nauigantib⁹ prius apparent vocauere tum Brittaniam a bruto Siluij postumi latinorum regis filio albionam insulam quam gigantes incolebant superatam ab ipso brittanniaz appellauit. Et hec brittannia maior ad minoris brittannie differentias gallias contingentis dicebatur. Nunc a quodam anglo potentissimo rege anglia in hodiernū diez appellata est. Hec enim triangularis est inter septentrionem ⁊ occidentem sita. que ab omni continente habetur diuisa. Nam a germania que sub septentrione est incipit. Et iuxta galliam ⁊ hyspaniam versus occidentem protenditur. Et ideo Solinus dixit. Finis erāt orbis ora gallici littoris. nisi brittānia insula nomen pene orbis alterius mereretur. Vnde Virgilius. Et penitus toto diuisos orbe brittānos Brutus autem cum in brittaniam seu angliaz mansionem sibi delegisset e vestigio secus Ramessis fluuij ripas. Trimontez condidit vrbem munitissimam. Et quidem omnibus copijs feracissimam ad veteris Troye memoriaz recensendam. Brutum hunc tres genuisse filios ferunt. scilicet Locrinum Albanctum ⁊ cā-

brem. Qui primo insulam inter se dividentes. Locrino natu maiori media insula pars obvenit. Que ab ipso lochria postea fuit cognominata. Et in ea adhuc Lundinum civitas extare dicitur. Urbs mercatoribus et negociatoribus maxime celebrata. In qua adhuc anglice reges primi pesq; ac senatus populi cum mercatoribus convenire vt plurimum traduntur. Albaneto vero eius filio quarta insula pars obvenit. que ab eo Albania fuit dicta. Et hec socia nunc nuncupatur. Est enim eius insula in qua est Anglia socia suprema pars in aquilonem versa fluminibus haud magnis ⁊ monte quodam ab Anglia discreta. Cambri vero tertio filio Cambria qui nunc Thyle dicitur insula inter septentrionalem plagam ⁊ occidentalem. que vltima fuerat ex cognitis a romanis. in qua estivo solstitio sole de cancri sidere faciente transitum nox nulla. brumali solstitio proinde dies nullus. Huius insule maxima pars fructifera est. Abundat pecore Auro ⁊ argento ferroq; Efferunturq; ex ea pelles ⁊ mancipia. Et canes ad venandum aptissimi. Multis insulis nec ignobilibus circumdatur. quarum Hibernia ei proximat magnitudine. paruo a Brittannis disiuncta freto. Et insule parue. Orchades appellate. Gregorius beatissimus pontifex huius nominis secundus eo missis Augustino mileto ⁊ Johanne monachis cum alijs probatissime vite viris. Primum angliam ad fidem christianam convertit. Et in ea deinde multi reges claruere miraculis. Circuitu Brittanniam patere triginta octo milia passus septuaginta quinq; milias pythias et ysidorus tradūt. in quo spacio magna ⁊ multa flumina. preterea metallorum larga variaq; copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Quarta etas mundi incipit a principio Dauid. ⁊ durat vsq; ad transmigrationem Babilonis. Et habet secundum hebreos annos quadraginta octūaginta quattuor. Sed secundum septuaginta interpretes habet annos quadraginta octuaginta quinq; annos. Qui David primus regnauit de tribu Juda apud Hebreos annis q̄draginta septem. in Ebron super tribum Juda. et triginta tres super totum israhel. Inchoatur autem quarta etas mundi in David rege. non quia primus regū sed quia primus regum de tribu Juda. quoniam ei fuit facta expressa promissio de christo nascituro de tribu Juda. Gesta autem eius patent per totum secūdum librum Regum ⁊c. Vnde David audita morte saulis luxit cum suis. et ieiunauit. instituitq; carmen lugubre. quia rex Israhel primus ante eum et dominus eius.

Linea Christi
David secundus rex Israhel
Anno mundi q̄ dragesimo octuagesimo quinto.

DAuid prophetarum omnium princeps. Isai d̄ tribu Juda filius primus Hebreorum rex anno a natiuitate Abrahe nongentesimo quadringētesimo primo Hebreis regnare cepit. Et regnauit (omnib⁹ computatis in hierusalem ⁊ in Ebron) annis quadraginta. Vir q̄dam ab infancia pulcherrimus Ruffusq; ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteum gigantem virum fortissimum quem ante regni susceptionem funda interemerat. etiam in certaminib⁹. (suscepto imperio) que pro subiectis regni suscipiebat prim⁹ ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primum Hierosolimam obsidens tandē cepit. expulsis inde chananeis ⁊ Jebuseis. Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum p̄ dictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; operum obdor-

Filij dauid in Ebron quattuor
Amon. 1 Cheliab 2

Absolō. 3. Adanias 4

Saphactas 5 Hietra 6

mluit in domino cum vixisset septuaginta annis. Sepelliuitqꝫ eum Salomon filius, eiꝰ in hierusalem decenter.

Filij dauid in hierusalem nati.

Sybilla Saba

SAlomon (anno mundi. 4165.) Dauid regis ex Bersabea filius. secundus Hebreorum rex. adhuc viuente patre Hebreis regnare cepit. ⁊ regnauit annis quadraginta. hunc natum pater confestim Nathan prophete viro doctissimo atqꝫ sanctissimo educandum nutriendumqꝫ dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratribus abiectis Dauid in regnum prefecit. Js hostes debellans pacez vndiqꝫ obtinuit. Deinde templum illud toto orbe celeberrimum extruxit. Tandem cum q̄tuor ⁊ nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

REgina Saba audita fama Salomonis. venit a finibus terre audire sapientiam eius. ⁊ de omnibus que interrogauit ei satisfecit. Videns ordinem domus ⁊ familie. ⁊ audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederunt alter alteri magna mūera. Fecitqꝫ salomon thronū eburneum ad quē ser gradibꝰ ascendebat quare ⁊ oēs vndiqꝫ terrā desiderabāt videre eius faciē. Et qꝫ pphetissa fuit sibilla dicebat. qꝫ ppheranit de ligno sctē crucis. ⁊ de excidio iudeorum. Fuit ē cultrix veri dei.

DAuid ex consilio dñi ascēdit cū suis in Ebrō ibiqꝫ in adolescētia sua ī regē electꝰ vnctusqꝫ p samuelez solū sup tribū iuda. ⁊ hisboseth filiꝰ saul opante abner auūculo eiꝰ. factꝰ est rex sup alias xj. tribꝰ isrl. q̄ regnauit duobꝰ ānis ꝓgregatis aūt exercitū Dauid sub Joab principe exercitus eius.

et abner principe exercitus hyſboseth ex cōmūni assensu duodecim ex vna parte. et duodecim ex alia parte luctauerunt ad inuicem. ⁊ alter alterum occidit vno ictu. Fugiētibus his qui erant cum abner. Asael germanus Joab persequens Abner nolensq; ad preces eius omittere persecutionem. Denuq; fuit percussus Abel ab Abner in inguine auersa hasta. ⁊ mortuus est. ¶ Longa igitur concertatione facta inter domum Saul ⁊ domūm dauid. Dauid proficiens et semper seipso robustior. Domus autem Saulis decrescens quotidie. Nati sunt autem dauid in Ebron primogēitus ammon. secundus cheliab. Tertius absalon. Quartus adonias. ⁊ alij de pluribus vxoribus. Abner autem qui regnabat domūm hyſboseth redargutus ab eo. quia cognouerat concubinaz saul indignatus contra eum accessit ad Dauid ⁊ p misit ei populum totum israhel reducere ad subiectionem eius. Quod cum tractare disponeret reducta vxore Dauid. scilicet michol ad eūm Joab proditorie occidit ipsum Abner in vltionem fratris sui Azahel. quod Dauid displicuit. ⁊ fecit eum honorabiliter sepeliri associans cadauer cum suis. lugens ⁊ ieiunās pro morte illius.

Gad · Nathan · Aseph.

Isti tres p̄phetabant tempore dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. ⁊ adoptiuus ysay.

Hic Dauid quasi stupor quidam in humano genere relucet in quo nunq; hec simul conuenerunt. tanta sublimitas ⁊ humilitas tanta. tanta strenuitas ac tanta mittitas. tam grandis secularium cura. Tam pura ⁊ deuota spiritualium contemplatio. tot homines perimere. totq; lacrimas effundere. Jntanta cadere peccata. ⁊ talem agere penitentiam. Natiq; sunt ei filij in Hierusalem. Salma Sabab. Nathan. Salomō et bersabea vxore Vrie et alij nouem absq; filijs concubinarum. Hic deniq; regno in pace adepto contra legem Moysi (qua precipitur non denumerandum esse populum) precepit Joab principi milicie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit mille milia et centum milia virorum educentium gladium. ⁊ de tribu iuda solum. quadraginta et septuaginta milia bellatorum virorum. Displicuit autem deo quod populum decensuisset. ⁊ percussit israhel pestilentie plaga ex qua ad septuaginta milia de omni israhel ceciderisse referuntur

Primum Judicium Salomonis regis

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum ⁊ altare eneum Moysi ⁊ obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit enim sermo coram domino ⁊ ait. Cuz non petieras diuitias gloriam ⁊ mortem inimicorum seu longam vitam exaudiuis es. Dedi tibi cor sapiens q̄ nullus ante similis tui fuerit. ¶ Primumq; iudicium in quo ostensa est sa-

pientia eius. fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebant enim de superstite cuius esset. Et data sententia. per Salomonem regem q̄ diuideretur puer in duas partes. vo-
gauit autem eum mater vera q̄ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomon esse illam veram matrem sibiq̄ dari iussit.

Templum Salomonis

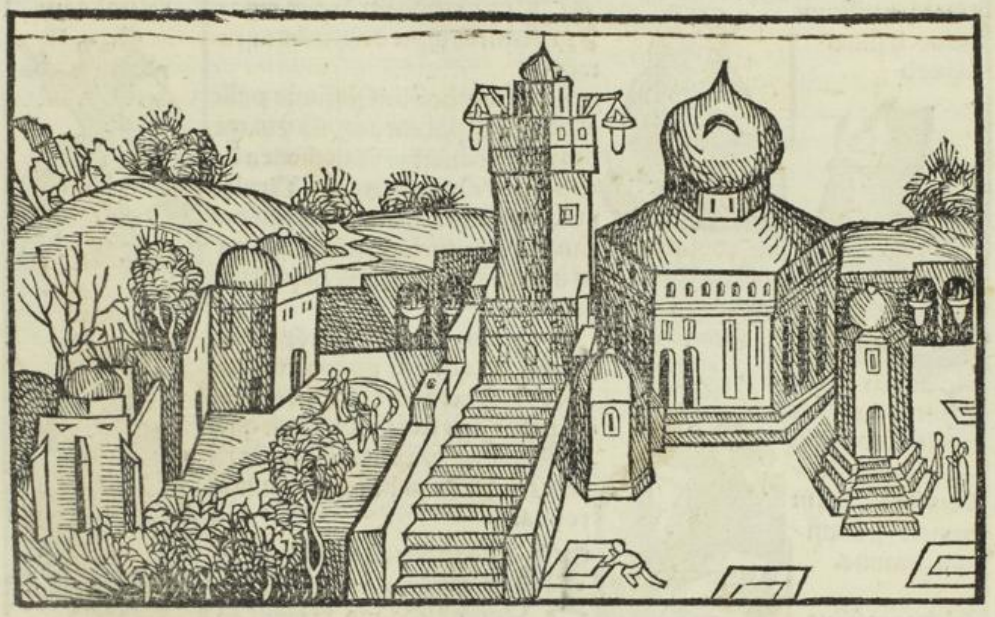

Templum domini toto orbe celeberrimum. Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q̄ fuit quadringentos octuaginta egressionis israhel de egipto. A natiuitate Abrahe nongentesimus octuagesimus quartus. Et in octauo anno complevit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abraham voluit filium suum immolare. ⁊ Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Jd autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et altitudo centum. Et cum hac dispositione q̄ a pauimento iuxta terram vsq̄ ad primum tabulatum erat altitudo triginta cubitorum. Et a primo tabulato seu solario vsq̄ ad secundum erat altitudo triginta cubitorum. Et ab isto secundo solario vsq̄ ad tertium quod erat tectum templi. erat altitudo septuaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum ⁊ tectum Et in quolibet solario ⁊ in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinaculum. super quod christus a diabolo temptatus fuit. Et erant ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scilicet in sancta ad quem locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis quadraginta cubitorum. Et sancta sanctorum viginti. Eratq̄ in medio inter sancta ⁊ sanctorum paries factus tabulis cedrinis. Et postea laminis aureis coopertus altus viginti cubitis. Ante quez velum appensus tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsq̄ deorsus tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum q̄ i festo ppitiationis cū magna solennitate.

In archa non fuit

In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accēdēdas lucernas. Et ibi ex parte meridionali erat candelabrarum aureum quod fecerat Moyses cuz septem lucernis. Et parte Aquilonari mensa propositionis. In medio autem altare aureuz factum a Moyse. Sed addidit Salomon decem alia candelabra eiusdem scematis sed maioris quantitatis. quinqz ad dexteram. z quinqz ad sinistram. Et similiter decem mensas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea pontificum

Sadoch filius achitob

SAdoch summus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic finit in numero pontificum octauus.

Achimaas filius Sadoch

ACHimaas nonus summus hebreorum sacerdos clarus fuit. z maxima in veneratione apud iudeos habitus est.

Achias ppheta

ACHias silonites ppheta pdixit hieroboam q esset regnaturus super decez tribus israhel

ISte Hieroboā decē scissuras pallij ab Achia ppheta accipiēs z in egiptū fugiens. mortuo Salomone a decem tribuz electus in regem. Vitulos aureos z flatiles in dan z neptali posuit ydolatrie pessimz effectus. peccare fecit israhel populū ad ydolatriam inducendo. Vñ totius populi israhel destructio secuta est.

Semeias

SEmeias ppheta cōpescuit. Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. z scripsit eoz regū gesta. Iste etiā prophetauit quādo Sesac rex egipti diversa mala fecit in terra iuda anno scilicet quinto roboam.

NAdab hieroboā regis filius sēs istlitaz rex incepit regnare sēdo āno Aza regis iude z fecit malum sicut pater eius. Et percussit eum baassa z regnauit pro eo sēm propheciā Achie prophete.

Abdo propheta

ABdo propheta hic prophetauit contra vitulos aureos z manus hieroboam arruit: diuz reuerteret in hierosolimā in via a leone interfectus est.

ISte Baasa de tribu Jsachar tertius israhelitaz interfecit malū coram domino ambulando in omnibus peccatis hieroboam nec audiuit hieu prophetam ad eum missum. sed occidit euz z ipse a chreone peremptus.

HEla baase regis filius quartus regum israhel Illum interfecit eius seruus Zambri cum omni domo patris sui vsqz mingentem ad parietem. Item sēm prophete dictum.

Linea regum Isrl

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

DEtrusia vetustissima ac nobilis Ethurie ciuitas olim primaria. sed nunc tertia inter ethruscas ciuitates nominata. quam Justinus ab acheis conditam fuisse dicit. z ante romā conditam initiū sumpsit. cuius alij Troyanū quendam principem nomine per

usium eius conditorem affirmant et ex suo nomine perusiam siue perusiam nominauit. Est autem hec sola inter omnes ytalie vrbes felicitatem nacta penitus inauditam. Cō eandem penes status ⁊ rerum conditionem quam ante conditam vrbem Romam. Et postmodum toma sub regibus consulibus ⁊ imperatoribus ⁊ tyrannis habuit nunc retinet. Passa est tamen varias sed tolerandas agitatiões. Quā Romani post mortem Alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditionem acceperunt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Etruria par erat. Nam ⁊ perusinis auctoribus post deductum a consule exercitum rebellatum fuerat. Fabius quattuor milia quingētos perusinorum occidit. Et si vero per infaustissimi triumuiratus tempora. L. Antonium M. Antonij fratrem Octauianus cesar in Parusia obsedit. famemq; raro alias similem auditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ Perusinus populus sustinuere. Et capta vbs diruta q; est. Eam tamen breui instauratam facē. Monarcha meritis portisq; nunc extantib⁹ communiuit. Idem Octauianus augustus. Quam a suo cognomine Perusiam augustaz (sicut littere cubitales portis inscis ostendunt) voluit appellari. Eius diruptionis causam ponit Liuius libro centesimo vicesimoquinto. Est itaq; Perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est. vt nec quicq; munitius nec certe amenius inueniri possit. Nam prieruptis vndiq; rupibus aucta. ita inexpugnabilis est. vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim exiterint intestine seditiones. et tyranni aliquando eos oppresserint. nunc tamē libera est. Et optimis eruditissimisq; viris ⁊ legibus instituta. In ea sunt templa permagnifica ornatissima. religiosorum monasteria. excelsa ciuiuz palacia. Amplissima pauperum hospitalia. gymnasium celeberrimum. forum cum insigni fonte amplum. Et porticus ⁊ viridaria optime arboribus consita. Eius ager olei vini. croci. et suauissimorum omnifariam fructuum feracissimus. Baldus in ea claruit. Qui cum Bartolo scisso ferratensi Jurium ciuilis ⁊ pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et Petrus Germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinus extitit. Et nostra tempestate Matheolus Perusinus medicus famosissimus e Parusio originem ducit. Qui Padue in gymnasio in primis docendo ⁊ dicēdo floruit.

Perusia

Linia Xristi
Reges Jude
Roboam .4205

Abya .4222.

Asia 45 22

QUia hec tempora sanctorum doctorum scripta gentilium hystorias non cōmemorant ex illa forsitan causa. q̄ ad intellectū sacre scripture nihil cōferunt Unde vsq; ad sardanapalum vltimum monarcham assiriorum. de alijs intermedijs aliqui nullam faciūt mentionem.

ISte Roboam filius Salomonis tertius hebreorum rex patri suo in regno. sed non in sapientia successit. spreto nanq; seniorum consilio pro adolescentum temeritate conturbans populum. duas tribus retinuit. Et dictum est regnum istud Juda. qui peccatis suis erigentibus impetum Sisach regis egipti eum invastantis sustinuit. Iste roboam habuit vxores. xviij. t̄ cōcubinas. xxx. filios. xxviij. t̄ filias quadraginta. cuius anno primo sc̄m commestorem diuisa est monarcha Dauid regni iudeorum t̄ nunq; readunita.

Hyen

Eliezer

Oziel

HJeu ille filius anani prophete mittitur contra baaza et martirium constanti animo vsq; ad mortem pertulit.

ISti reges scilicet hyeu eliezer t̄ oziel cum azaria prophetauerunt regibus iuda sc̄z Aza t̄ Josaphat t̄ Joram.

APosto Silvio enee filio ex lauinia tertio latinorum rege reges frequentes dicti sunt siluij. qui t̄ fuit in silua nutritus t̄ venatione. Hic natus est post mortem patris. vnde posthumus dicitur Enee. quia post humanationem ipsius natus iuxta illud virgilij. Tu posthumus plebis. et regnauit annis viginti nouem.

ISte eneas filiꝰ p̄dicti siluij posthumi regnauit annis. xxxj. Js latino post se herede relicto exspirauit

ISte abya q̄rtꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboā ex macha vxore filia Absalōis tribꝰ ānis regnauit. feciteq; malū cor̄ dñō ambulādo in pctis p̄ris sui. t̄ iō paucis annis reḡuit Monuit aūt ꝺ eū bellū hieroboā rex isrl̄ hn̄s i exercitu suo. lxxx milia bellatoꝝ t̄ abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Ex cuiꝰ quidem exercitu ad q̄nquaginta hoīm milia vno p̄lio interfecit

ISte anani ꝓpheta increpauit aza ideo incarceratur

CLatinus siluius ille regnauit annis. l. tempe Dauid

Linia regū ytalie
Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Anani

ISte alba siluiꝰ fuit Enee siluij filius edificauitq; Albā ciuitatē a qua reges albanorum dicti sunt. Forte prius fundata. t̄ hic instaurata.

ACis ille reḡuit tpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

ASa ille in principio regni sui ac deinceps vsq; ad ānū. xxxvj. fecit bonū cor̄ dñō ambulā-

do in vijs pris sui dauid abstulit ydola. 7 pcussit ethiopes contra se venientes. Demū iniit fedus cum rege syrie Benadab qđ deo displicuit. vñ misit ad eum ppheram Anani quē incarcerauit ~~ppter quod deo displicuit vñ misit ad eū ppheram Anani quē incarcerauit~~ ppter qđ dolore pedum peracrius obijt. ¶ Regnans aūt Aza 7 rehnum scđm legem dñi cōpescuit egressus est contra eum Zara ethiopie rex cum exercitu ac multitudine innumerabili. Asa cum exercitu suo obuians dñm inuocauit. qui exterruit ethiopes 7 versi sūt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansq; in rer cetera predixit hierusalem a caldeis forę capiendam.

Linea regū israel

Zambri

Amri al'ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

Azarias ppheta

Helysens ppheta

Helias

Abdyas

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth ppheta clarus habetur qui 7 de captiuitate predixit. Hic egressus in occursum aza regis iuda. 7 confortatus est in verbis prophecie. 7 eum promptiorem de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda 7 beniamin.

SAmri rex israhel delenit domum baasa 7 statim percussit eum Amri 7 regnauit pro eo

Helias propheta oratione obtinuit q tribus annis 7 dimidio non plueret super terram. Hic pastus est a coruo in torrente carith. vbi corrus deferebat ei panem 7 carnes mane 7 sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine non deficiente cuius filium mortuum matri viuum restituit eum pauit. Ipse etiam coram populo israhel congregato in monte carmeli ignem descendere fecit de celo super sacrificio. quod quia quadringenti sacerdotes ydolorum facere nequierunt occidi fecit. Et propter hoc eum Jezebel in vltionem ipsorum vbiq; persecutus est. perrexit in desertum sub iunipero dormienti angelus apparuit excitans eum ad esum panis subcinericij sibi allati 7 exortans vt comederet in cuius fortitudine cibi quadraginta diebus ambulauit vsq; ad montem oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

ABdyas vnus de. vij. pphetis ponitur in figura dicitur fuisse dispensator domus Achab regis israhel. Qui cū Jezabel regina vxor Achab iterficeret pphetas dñi. abscōdit ex eis quinquagenos 7 quinq̄genos in speluncis pauit q; eos. 7 ideo meruit a dño spiritum prophecie.

AChab sextus rex israh' sup oēs qui erant ante eum inique egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue Qui postremo in bello percussus sagitta obijt. ¶ Fuit autem Jezabel filia regis sydonioꝝ totius malicie prodigiuꝝ. que occidit naboth 7 prophetas dñi. Ipsa vero interfecta est per Jehu 7 a canibus commesta.

MIcheas propheta de tribu ephrem ortus in morasti. qui peccantem achab sepius arguebat. 7 ipsum predixit mortuū sub Joram filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChasias rex israh'. vij. misit ad beelzebub deū accaron cōsulendū si posset sanari propter qđ obijt iuxta verbū

helie. Cepit autē regnare anno decimooctauo regis Jude Josaphat. Extinctus est autem sine filio. cui successit in regno frater eius Joā

Jonas dicitur resuscitatus ab Helia propheta

Jonas propheta filius Amathi clarus habetur ⁊ multa predixit que nō sunt scripta hic. post mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro. dicitur autem q ipsum Helyas suscitauerit a morte adhuc puerum. Is a ceto deglutitus. passionem christi naufragio prefiguravit.

Istum Joram octauum regem Israhel obsedit Benadab in samaria. et meritis helysei liberatus est. Ipse autem regnare cepit anno decimooctauo regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed secutus fuit peccatum Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui q̄uis per aliquot annos obseruatione preceptorum dei ⁊ moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseum prophetam in veneratione ⁊ precio habuisset. Moabitarum reges fudit ⁊ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Hiericho

Jericho olim regalis ciuitas ⁊ famosa. nunc in parvam villam redacta. In loco pulcherimo atq; in valle iordanis sita. Vir octo habens domos. ⁊ omnia monumenta sacrorum locorum in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominus multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionem dedit. De hac Hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei christus hospicio fuit receptus. Et hac ciuitate Helizeum prophetam deludentes ab vrsis deuorati. Et prope eam dominus cecum illuminauit ⁊c. Fuit autem prope hanc ciuitatem olim opobalsami ortus de cuius amenitate scribit Justinus abbreuiator trogi pompey. Est nanq; vallis que continuis montibus velut muro quodaz ad instar hortorum clauditur spaciuz loci ducenta milia iugera nomine Hiericho dicitur. In ea silua est ⁊ vbertate ⁊ amenitate insignis. Siquidem palmento ⁊ opobalsamo distinguitur. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi q sint humiles magis. ⁊ in vinearum more excoluntur Quippe cum toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedaz ac perpetua opacitas inest.

Opobalsamum

QVm helias iter faceret cum discipulo suo helizeo. Venientes ad iordanis fluuium percussis aquis pallio helie facta via per medium transierunt. Quo trãsacto dixit Helias helisẽo. vt peteret quod vellet anteq; tolleretur ab eo. qui postulauit duplicẽ spiritum eius. id est in faciẽdo mirabilia & prophetando. Respondit q; ei se hoc recepturum si eum videret cum tolleretur ab eo. Sermocinatibus autem simul apparuit currus igneus cum equis igneis. in quem Helyas ascendens assumptus est in celum. id est in paradisum terrestrem. Vbi viuus permanet cum Enoch vsq; ad tempora antichristi. Contra quem descendet ad predicandum. Helizeo autem vidente & clamante. pater mi. pater mi currus israhel & auriga eius & ẽ accepit q; pallium Helie quod ei ceciderat. Et reuertens ad Jordanem tangendo ipso pallio secunda vice aquas diuise sunt. Veniens autem ad habitandum in Hyericho. Ibiq; ad preces habitatorum loci sanauit aquas pessimas illius loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo. et exinde cum ascenderet Bethel. deridẽtibus autem eum pueris et dicentibus. Ascende calue. & maledixit eos. post quod vero duo Vrsi de silua egressi laceraverunt quadraginta duos ex pueris illis. Hic autem Helyas thesbites maximus prophetarum sui temporis per hoc tempus ab hominibus est ablatus. Cuius finem nemo cognouit. hic multis miraculis quo adornauit clarauit. Atq; sicut ignis ardens totus erat Ita & verba eius quasi facula ardebant Tandem a domino. (vt dictum est heliseo videte) per turbinez in celum vectus est. Relicto in eius loco Heliseo propheta.

Linea regũ syrie

Benedab

Asael

Benadab

Raasim

THeste Benadab filius Tabremmon filij Ozyon regis Syrie iniit fedus cum Baasa rege israhel. quo rupto percussit fedus cum aza rege iuda. & extunc turbauerunt reges Syrie regnũ israhel. vt patet

BEnadab rex syrie collecto exercitu suo. & triginta duobus regibus eius adiuuantibus. venit contra Achab regem Jsrahel in prelium. et dominus deus per prophetam predixit victoriam. quod et factum est illis fugatis. Iterum infra annum restaurato exercitu venit rex Syrie contra israhel bellum mouens. in vallibus. Dicentibus q; dij montium erant dij Jsrahel. ideo victi prius fuerant. Sed debellatus est exercitus Syrie occisis centum milibus de eis. et decem et septez milia qui remanserant fugientes in ciuitatem. murus ciuitatis ruẽs oppressit eos

CBenadab autem rex syrie occultans se misit nuncios indutos cilicio & cinere aspersis capitibus petens misericordiam. quod Achab fecit dimittens liberum. Quod propheta quidam redarguit in habitu simulato & sub parabola dati alicui in custodiam sub pena mortis sic concluſit. q; quia dimiserat Benadab dignum morte. & populus suus israhel esset pro eo scilicet periturus

Azael rex Syrie, exigentibus demeritis occulto dei indicio promotus fuit in regem Syrie vt afflgeret filios israhel. Iste est super quo flevit Heliseus prophetans eum futurum regem Syrie & multa mala facturum israhel. Qui etiaz propter peccata Hieu missus est a domino in omnem terram Galaad Gad. Ruben & Manasse. & fecit plagam magnaz cunctis diebus Joathas. Sed Joas filius eius domino deo sibi faueute tulit vibes ō manu Benades filij Azael post mortem azael.

Iste Benadab filius fuit Asaelis. Porro Joas filius Joachas Rex Israhel tulit vibes de manu Benadas quas Asael pater suus tulerat de manu Joachas in re prelij. Nam tribus vicibus peraussit eum ioas. et debet scribi per d in fine. vt volunt hebrei.

Raasim ille rex Syrie vastauit Judam tempore Achas propter quod obsedit eum. Teglatphalasar in damasco. et cepit ciuitatem ipsamqz interfecit. & transtulit populum.

Naboth Jesrahelita

Naboth Jesrahelites. cum haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse Achab & requisiuit Naboth vt venderet vineam suam pro orto faciendo. Qui cum noluisset eā vendere ac acquiescere ei. cō tristatum ē super hoc. vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolata est eum. & procauit per falsos testes sibi assistentes & adherentes. vt ipsum Naboth accusaret de blasphemia dei quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cuz Achab iuisset ad capiendum vinem̄ naboth dominus misit ad eum Helyam qui prenūciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Iste Joiada inclitus fuit & ammouit Athaliam ne regnaret super Judam. constituitqz Joas filium Joiam pro ea Hic solus post Moysen legitur vixisse centum triginta annis. Hic etiam diuino zelo ductus disposuit vt Athalia occideretur in domo regis.

Linea pontificū

Azarias

Joiada

Asarias

Azarias Zacharias

Zacharias filius ioiade lapidatus est iussu regis ioab. inter altare & templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquisset viam domini

Iste Azarias pro zelo regis constanter restitit Ozie regi inde volenti sacrificare vt patet.

Aquilegia vbium quondam ytalie Traspadane primaria potentissimaqz atq; etiam pulcherrima a maliquamtisper semota. nostro etiam seculo pene derelicta. per hec tempora (Carino hystorico teste) a quodam Troyano nomine Equilo e Troya cum alijs pulsō conditionis sue principium sumpsit. & a se Aquileiam nominauit. Vel vt magister in hystorijs ait. Aquileia quasi aquis ligata cognomentū accepit. Nūc autem preter sacerdotes canonicos nūero haud quamqz multos. ornatissima speciosissimaqz in basilica diuine faciendi rei additos preter pastores piscatoresqz rarissimos. nulli nunc incolunt populi. vt vix castellulum tanta olim vibs nunc possit appellari. Suntqz & ecclesia superius dicta & patriarchale atrium & muri oppidulo circumducti. Et monasterium virginibus deputatum Peponis patriarche operum reliquie. Florere autem cepit quo tempore primum Romanis subigendis Ubarbaris

ad Danubium incolentibus manum apponere ceperunt. Vnde octauianus Cesar Augustus. Et si maiorem bellorum partem per legatos administrauit vt illis propinquior esset In his ytalie partibus frequenter obseruatus est. Nam Suetonius ait reliqua bella per legatos administrauit. vt tamen quibusdam pannonicis atq; germanicis aut interueniret. Aut non longe abasset. Rauennam vel mediolanum vel Aquileiam vsq; ab vrbe pgressus est. Et Julia cum comitata aborsu facto puerum amisit. Glorioſissime de aquileia scribit Julius capitolinus. Preterundum ne illud quidem est. q̄ tanta fide aquileienses contra maximinos pro senatu fuerunt. vt fines de capillis mulierum facerent quom deficerent nerui ad sagittas emittendas atq; ob idipsum in honorem matronarum senatuum venerī caluę templum dedicasse. Auxit autem mirabili incremento ꝛ immense ditauit Aquileiam orientalium occidentaliumq; mercimoniorum. mutua comportatio ibidem instituta. q̄ nullus stante Aquileia locus alter circa Adriaticū mare fuit. cuius portu ꝛ diuersorio Occidentales Orientalesq; pro commutandis mercandis coemendisq; et vendendis inuicem rebus conuenirent. Hec enim cum multo tempore floruit. Postremo autem ab Attila rege omnino diruta fuit. Cuius incole Venecias conuolantes rem venetam mirumim modum auxerunt. Hanc autem celebrem ciuitatem euangelista Marcus dum a beato Petro apostolorum christi principe in Alexandriam mitteretur nauigaturus naues illic ex more operiretur. Aquileienses ad christi fidem conuertit. sanctumq; euangelium suum. Cuius codex manu exaratus sua Venetijs nunc veneratissime seruatur. Hermocoraſq; et ipse sanctus ad Marci predicationem conuersus est. et a beato Petro Aquileie et omnis Venecie protho/presul institutus omnem eam regionem domino deo nostro lucratus est. Quem Nero Imperator et simul fortunatum subdyaconum serui percussit. Fuit ꝛ Aquileiensis Chromatius ad quem gloriosus Hyeronimus multa scripsit. Et ruffinus presbiter Latinis Greciſq; litteris adeo eruditus. vt eius que extant tum opera. tum translationes nullis cuiuspiam ecclesie doctoris operibus secundas eloquētia ornatuq; ducamus.

Italica roma Zones.

Aquileia

Quarta ætas mundi

Tarusium

Tarusium ipsius Marchie Tarusane ciuitas. & ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonensi episcopo placet) a quibusdam troyanis fundita fuit. Abluitur autem immo potius diuiditur. Silo fluuio qui er ipsius propinquioribꝰ montibus erūt. aliisq; vberrimis aquis in eam quasi scaturientibus irrigatur. ac silus in mediterraneis Tarusium vrbem diuidit. cuius nomen prior inter vetustos habet plinius Per tempora vero Ostrogathorum dignitatem inchoasse videtur quam nunc habet. Eo quia Totile pater rex ibidem sedem regni sibi constituit. Vnde Totila qui postea quintus fuit Ostrogothorum rex & quidem prestantissimus tarusij natus educatusq; est. Postea longobardorum regni initio quom alboinus rex eius gentis primus ytaliam esset ingressus. Aq̄ leiamq; qualis tunc erat & ceteras regionis vrbes per deditionem cepisset. Tarusium quia eius incole deditionem tardiusale obtulissent spoliare ac diruere constituerat nisi felix ipsius vrbis episcopus (vt Gregorius scribit) Vir timoratus rauenna oriundus regis barbariem sua prudentia & precum instantia deliniisset. Ornataq; fuit ea ciuitas altero prestante episcopo Hermolao barbaro. Qui sicut decet episcopum populo magis prodesse admittebatur q̄z preesse. Quod autem ab hac vrbe vniuersa regio Tarusana marchia denominetur factū credo a minori nominis absurditate. vt hec appellatio marchie Tarusane in ipsa manserit am ea in regione sint amplissime ciuitatis. verona atq; Patauium. Que semper & dignitate atq; potentatu necnon & opulentia Tarusio anteierint Lōgobardi enim in ea ytalie parte maxime q̄uam obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducibus administratas. in q̄bus nullum successionis ius filijs & nepotibus competebat. Beneuentanam. Spoletanam. Taurinensem & Forojulienſem. duasq; opulentia & amplitudine superioribus pares anconitanam atq; Tarusanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis Longobardorum concilij permissione & decreto impetrasse. eas filijs atq; agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemq; haberet. Nomenq; hunc significans perpetuum magistratum in Longobarda. barbarie Marchio natus est appellatum. Hec etiam vrbs Ecelini et Alberi eius germani de rumano (Sicut Patauium) tyrannide non caruit. A quibus enim immuneras pertulit calamitates.

Linea Christi Josaphat

HIc Josaphat fecit bonum coram domino. nec legitur de eo magna reprehensione dignum. nisi quod impijs regibus israhel quandoq; prestitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extirpit Idola quoq; delevit. patrumq; decreta obseruauit. Hijs enim virtutibus beniuolentiam omnium confiniū principum sibi comparauit. Et palestini ei tributa reddere ceperunt. cum vixisset annis septuaginta cuius corpus ingenti pompa in hierosolimis sepultum fuit.

Joram

ISte Capis silus edificauit Capuam ciuitatem in campania. et regnauit annis viginti octo. relinquens Carpento rege filio suo regnum.

Ochosias

IOram pessimus (Anno mundi. 4291.) occidit fratres suos. et ambulauit in vijs regum Israhel. Ideo infelix fuit in omnibus & miserabiliter mortuus. Hic de religioso patre genitus declinauit ad perfidiam & fornicari fecit filios iuda imitatus fornicationem Achab. Cuius filiam nomine athaliam habuit matrimonio. Et per Athaliam vxorem suam nihil pretermisit. quo minus aliquid quottidie noue impietatis efficeret. & quod ad vastationem paterne traditionis attenderet.

Athalia fi. Achab

CArpentus post regem Capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

OChosias Joram regis filius. (Anno mundi 4299.) octauus regnum Juda fecit malum coram domino deo. Sicut pater eius & statim occisus est ab Hieu rege. Hunc enim regem & duos sequentes scilicet Joas & amasiaz pretermittit Matheus. quia voluit tantum ponere tres quaterdenas. vel quia secundum Hyeronimum et Augustinum. Joram accepit vxorem filiam impijssime Jesabelis. Ideo filij eius vsq; ad quartam generationem domini de genealogia excludunter. Ambulauit enim Ochosias i vijs Achab aui sui materni. vt patet quarto Regum nono capitulo. Hūc hieu princeps militie Joram regis Samarie vna cum omni domo achab obtruncare fecit. Cuius corpus ex ciuitate Magedon portatum fuit in ciuitate hierosolimoū ibiq; sepultum.

Linea regū ytalie Capis silvius

Carpentus silui⁹

Tiberius silvius

Agrippa silvius

TSte Tyberius regnauit annis .ir. & q: in tyberim submersus est. que antea dicta fuit albula. ideo ab eo nomen accepit. & fecit eum Romulus deum. q: credidit eum inter deos translatum. & esse numen illius fluuij. cuius vsus rome fuit valde necessarius.

Albula nunc Tiberis dr.

AThalia ista mulier efferata audiens mortuum filium suum Ochosiam surripuit regnum. Interfecitq; omne semen regum Preter Joas quem vxor Joiade pontificis filia Joram septem annis absconsum nutriuit. postea a Joiada ignominiose interempta cum septem annos regnasset.

ISte Agrippa silvius rex albanorum siue ytalorum regnauit post tyberium patrem suum submersum in Albula. regnauitq; annis quadraginta.

Jonadab

IOnadab filius rechab clarus habetur. a q̄ stirps valde religiosa Rechabitarum descendit. Iste est qui prophetauit Hieu. quando voluit occidere prophetas. Baal. quia fuit zelator diuini cultus ⁊ marie abstinentie ⁊ religionis cum filijs suis. Nota etiam q̄ filij Rechab ex precepto patris quasi peregrini ⁊ hospites super terram seorsum habitabant ab hominibus in tabernaculis domum non edificabant sementum. non ferebant nec vinum bibebant.

TEmpore Joram regis iuda templi ruine ⁊ templi vētilia ⁊ sartatecta que vetustate vl̄ negligentia Athalie perierant. depecunia collecta reparantur iussu regis. quia hucusq̄ sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tamen a populo recipiebant quousq̄ ponebatur gazophilatium.

Lycūrgus

ZIcurgus secundus Eusebium insignis est habitus. q̄ ⁊ iura Lacedemonijs composuit ⁊ licet gentilis fuerit leges tamen iustissimas naturali diuinoq̄ iuri consonas dedit. Nec quicquid cē fuit. cuius non ipse exemplum prius daret. Auri argentiq̄ vsum. ⁊ omnium scelerum materiam non sustulit. Fundos omnium equaliter inter omnes diuisit. vt equata patrimonia neminem potentiorem altero redderent. comuuari publice iussit. ne alicuius diuitie vel luxurie in occulto essent. Juuenibus non amplius quam vna veste vti toto anno. nec aliquam cultius q̄ alium progredi voluit. nec opulentius epulari. Emi singula non pecunia. sed comperatione mercium iussit. Pueros puberes non in forum sed in agrum deduci iussit. vt primos annos non in luxuria. sed in omni opere ac labore a-

Pro valete applicare poteris in concione.

gerent. Nihil eos somnij causa substernere. et vitam sine pulmento degere. nec prius in vrbem redire q̄ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere. vt proles non pecunie causa eligerentur. seueriusq̄ matrimonia sua viri coercerent cum nullis dotis frenis tenerentur. Maximum honorem non diuinum ⁊ potentum sed senum esse censuit. Hec ⁊ alia similia que solutis antea moribus dura videbantur auctorem eorum appollinem delphicum finxit. ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatem suis legibus daret iureiurando eos astrinxit. ne quid de tam diuinis legibus mutarent donec reuerteretur in patriam. ⁊ simulās se iterum consulere appollinem. vt quid addendum quicq̄ diminuendum his legibus videretur. Profectus est autem Cretam vbi voluntarium exilium perpetuo egit. sed ⁊ moriens ossa sua in loculo plumbeo ⁊ in mari abijci iussit ne si ad patriam deferri contingeret. lacedemones se a iuramento solutos esse putarent.

Linia regum Israhel

Hieu

IHeū filius Josaphat regis Juda decimus rex israhel vncus a puero Hely sei percussit Joram cuz omni domo achab. Et destruxit domum Baal. et eius prophetas occidit. Sed et heu vitulos aureos in Bethel ⁊ Dan non dereliquit. Ideo Asahel rex Syrie missus a domino multos occidit in Jsrahel vbi et moritur postq̄ regnauit vigintiocto annis.

ysaias

WSayas propheta nobilis. magis euangelista a beato Hyeronimo dicitur quam propheta. vnus de quattuor principalioribus circa hec tempora clarus habetur propter euidentiam prophecie sue.

Osee

ISte Joachas valde attritus est cum tota gente ab aza hele rege Syrie. 7 ideo deprecabatur dominum 7 paurillum relevatus est.

OSee propheta prim⁹ de. xij. mittit contra decez trib⁹ hic fuit filius Beeri q̄uis prophetia beeri non habeatur apud nos. pphetauit autez Osee tempore Jeroboam regis israhel filij Joas. qui Joas simul regnauit cū ozia rege iuda. xiiij. annis. 7 in iuda fuerunt quattuor reges sub quibus Osee prophetauit vt dicit Osee. j. scz ozias Joathas Achas 7 Ezechias.

Johel

ISte Joas percussit syros tribus vicibus iuxta verbū helysei. et tulit vrbes de manu Azaelis 7 benadab filij Asaelis. restituitq; regno suo. Ipse etiam afflixit Amasiam non volens sed compulsus. superbiam eius humiliauit. Incipiens autem regnare tricesimo septimo anno ioas regis Jude

IOhel secundus propheta de duodecim de iuda. 7 futuram eius tribulationem prophetisat

IEroboam satis bellicosus 7 victoriosus fuit. contrinitq; rexem syrie 7 restituit regnum israhel sicut prius insuper et Damascum iuxta verbum Jone prophete. Attende q̄s sit instabilis status regnorum Jsrahel. contritus vsq; ad nouissimum humiliatus ē valde. Syri eleuati iam ab infirmis mirabiliter deprimuntur. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. hec est rota volubilis huius temporis. 7 ideo non est mirum q̄ pauci electi ad hoc assumuntur a domino et q̄ viri sensati huiusmodi instabilitatis negocium totis viribus fugere contendunt. Vide Augustinum de ciuitate dei in multis locis. Si boni regnant multis prosunt. econtra autem. si mali. multis mala inferunt 7c.

Joachas

Joas

Jeroboam

Linea Christi

Johas

ISte Johas (Anno mundi. 4306.) cum septem esset annorum a Joiade pontifice rex constitutus est Fecitq; bonum cunctis diebus Joiade. p⁹ eius vero mortem delinitus blandicijs magnatorum Jo eius deprauatum est in interitum suum. Jste ioas lapidari iussit Zachariam filium Joiade summi pontificis inter templum 7 altare quod erat in atrio. Anno regni sui penultimo.

Amasias

ARemulus ille regnauit annis. xix. tempore ioas regis iude. qui posuit presidium albanorum inter montes vbi nunc est Roma. Ex eo iulius 7 auentinus filij superstites sunt.

AMasias ille (Anno mundi. 4346.) post bona inicia malum habuit finem. quod commune satis vsq; hodie in potestatibus apparet. Multos nanq; officium destruit etiam notabiliter probatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hec etiam deus Seyr adorauit.

Linia regū ytalie

Armelus filius

Auentinus siluius

ISte auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit 7 ob hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Prothas filius

Amulius

Numitor

PRochas filius aue tini regnauit ānis xxij. cuius laudes virgilius hoc versu extollit. Prorimus ille prochas troyane gloria gentis. Hic duos post se reliquit filios videlicet Amulium 7 numitorem patrem Rhee remuli 7 rhemi matris.

REgnum inde post mortem Amasie fuit. xiij. annis. sine rege. quod subtiliter oportet accipere collationem annorum regū israhel 7 iuda quia Amasias cepit anno scdo Joas regis israhel. 7 osias filius Amasie cepit anno. 27. Jeroboam regis israhel quod tempus extendit se ad. 41. annos. a quibus subtrahe annos amasie. 7 sic remanet ix. quibus Osias paruulus erat. nec adhuc ad regnum aptus. hoc autem viginti 7 multe alie hystorie non habent sed alij hoc suplent et secundum hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad suppotationē annorum.

ESte Amulius fratrem suum Numitorem de regno eiecit. et Lausum filium eius interfecit et rheam eiusdem filiam ad subtrahendam spem prolis sub specie honoris veste perpetuam virginitatem dicauit. Sed cum septez regnasset annis Rhea geminos peperit filios scilicet Remum 7 Romulum 7 postea amulius a Romulo 7 Remo cū adoleuissent occisus est. 7 Numitor restitutus fuit in regnum quia fuit auus eorum.

NUmitor iste restitutus in regnum statim post occisus fuit a Romulo.

NAaman princeps militie regis Syrie factus leprosus. accessit cum litteris recommendatorijs ad regem Israhel vt curaretur a lepra. Cum autem aduenisset ad domum Heliseī. Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane. et mundaretur. Quod et si primus indignans non acquieuerat. Demum ad suasionem seruorum suorum pergens ad Jordanem. et lauans se. mundatus est a lapra quam habebat in corpore suo. Qui naaman reuertens ad Heliseum. cum multa ei obtulisset. nihil voluit accipere. Sed Giezi discipulus Heliseī occulte accessit ad Naaman postq̄ recesserat. Et petijt ex parte heliseī quedam ab eo. portans ea ad domum suam. Quod sceleris detexit Helyseus. 7 propter hoc lepra percussus est Giezi discipulus Helyseī 7 semen eius vsq̄ in sempiternum.

Syrus Naaman Helyseus

HIc est Heliseus propheta qui pallio helye Jordanem diuisit. cum sale aquam dulcorauit quadraginta duobus pueris sibi illudentibus maledixit q̄s visi deuorauerunt. tribus regibus aquam dedit sufficientem exercitui toti. Oleum vidue multiplicauit. filium sunamitis resuscitauit. Colloquintidas emendauit. Panes ordeaceos populo augmentauit. Naaman a lepra mundauit. Gizei discipulum suum cum progenie sua leprosum fecit. exercitum Syrie cecauit Samariam a fame 7 obsidione liberati prophetauit. Asabel regem syrie 7 Hieu regem super israhel constituit. regi Joas tres victorias de Syris promisit. mortuumq̄ suscitauit.

Pater Romuli & Remi.

Linea pontificum

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnum israhel fuit sine rege annis .33. vt habetur ex collectione regum iuda structa fuit

Amos

AMos fuit tertius de duodecim prophetis cōtra gētes multas prophetat & specialiter contra decem tribus.

Abdias

ABdias fuit ārtus de duodeci prophetis. prophetat cōtra Edom. is antiquissimus moriens. in sepulchro helizei sepultus

Jonas

OTēpore spartani seu lacedemōij p ānos qnq̄ginta bellando vagantes scripserunt. vxorib⁹ suis. vt alios maritos ducerēt ne genus periret.

IOnas propheta ō duodecim prophetis mittitur ad niniuitas qui audierunt eum.

Micheas

MIcheas iste ē sextus de duodecim prophetis

Naum

ISte Naum est septim⁹ de duodecim prophetis.

Habacuc

HIc texitur historia thobie exemplaris tota

Thobias

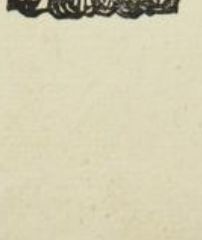

MOritur autem Thobias annorum centum duob⁹ vir sanctus plenus operibus bonis. & prophecie spiritu clarus prophetauit nanq̄ de destructione Hierūsalem & tēpli quasi iam factum esset. cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem prophetie. Statim post eius mortem vxor eius mortua est. Et egresso tobia minore cum filijs suis Ninive de-

Linea regū israhel

Zacharias

ISte zacharias rex Israhel cepit regnare āno tricesimooctauo Ozie regis inde. feciteq̄ malum sicut predecessores sui. & hic est ārtus post Hieu et p̄cussit eum Sellum regem. et regnauit p̄o eo. qui statim percussus Amanahen. regno & vita caruit. vt patet ārto regum decimoquinto.

Sellum

Manahen

ISte Manahen cepit regnare anno tricesimonono Ozie regis Jude feciteq̄ malum coram domino. Et eum tradidit de⁹ in manus regis assiriorum qui indixit ei talenta argenti mille

Phaceia

PHaceia etiā fecit malum coram domino eumq̄ percussit phacee & regnauit p̄o eo

Phacee

ISeum phacee interfecit Ozee & regnauit p̄o eo. fecitq̄ pactum cum rasim rege Syrie et vastauit Judeam. Ideo theglatphalasar Rex Assiriorum oppressit eum & transtulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee

OZee fuit vltimus rex Jſrahel. ⁊ captus eſt a Salmanaſar rege Aſſyriorum et Jſrahel tranſlatus eſt in aſſyrios.

¶ Jſrahel tranſfertur in aſſirios.

ANno. vndecimo. Ozie qui eſt annus mundi. 3151. Etatis vero quarte. cc. lrj cepit regnum macedonum in quo primus regnauit carerius vel carnaus annis. 28. ⁊ cucurrit iſtud regnum vſq; ad alexandrum magnum incluſiue p. 24. reges. qui quidez cepit anno mundi. 3530. ⁊ regnauit p annos. rij. ⁊ ſex menſes quo mortuo apud babilonem imperium ad multos tranſfertur.

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus Sardanapalli olim regis p ſecutus. anno ſexto Ozie regis. Sardanapalus enim vltimus aſſiriorum rex cum regnaſſet annos. xx. de quo diodorus Siculus in hyſtoriis grecorum multa diſſerit Juſtinꝰ q; ſcribit. Sardanapallus rex vir omnium muliere corruptior repertus eſt ab Arbace prefecto ſuo inter ſcortoꝝ greges purpuram colo trahens ſub mulieri habitu eiꝰ filia pertiens. Vñ indignatus arbaces in cū milites in cōiuratione excitauit. ⁊ pugna cōmiſſa victi rex qui regiam ſuam ingreſſus pyrā quam ip ſemet fecerat incendit. ⁊ ſeipſum cum innumerabilibus diuitiis concremauit. Juſſitq; vt Tullius libro. v. tuſculanaꝝ queſtionum refert hec verba buſto ſuo inſcribi. Hec habui que edi queq; ex ſaturata libido hauſit. Alia iacēt multa ⁊ preclara relicta. Ac ſic illud mirimum omnium regnorum finez ſue tante diuturnitatis accipiens ad medos tranſlatū eſt poſt annos (vt dinus pater Augꝰ. li. xviij. de ciui. dei cap. xxij. ſcribit (Mille. xxv. vt etiā beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos autē regnatū eſt annis 128. ipſaz enim orientis monarchiā. (vt iuſtinus ſcribit) ſpe nō re quidem ad medos ſuos tranſtulit. quod poſtea darius perfecit. Verūtñ poſt Sardanapallū etiaz aſſiriorum fuere reges. ſed nō monarche vſq; ad Niniue ciuitatis ſubuerſionē. Media autē regio in aſia minori eſt aſſyrie ⁊ pſie ac mari hircano contermina. In qua quattuor regiones memorant eſſe. Vbi medus ipſe Medee filius in honorē matris medā vrbem condidit. vbi ⁊ regnū ex ſuo nomine medorum cōſtituit. Sub cuius poteſtate per hec tempora orientis imperiū fuit. Id aūt poſtea ſub aſtyage in magno culmine fuit. ſicut patet Judith. j. ca. Verū Cyrus perſarum rex imperium illud extinxit. ⁊ ad perſas detulit. Poſt perſas medi etiā macedonibꝰ paruerūt. deinde parthis. Meda aūt vulgati nominis terra a ſeptentrione hircano mari terminatur ab occaſu maiori armenie ⁊ aſſirie ptes a meridie perſide. ab occidente hyrcania a parthia q̄ montibꝰ excludit. Strabo q̄z dicit mediā multum ⁊ olim potentem regionem in medio Tauro ſitā eſſe eaz in duas ptes diuiſerūt. Alterā maiorem vocauere. Alteram atropaciā. Maioris metropol. Ebatana fuit magna ciuitas ⁊ imp̄ij mediꝝ caput qua ⁊ pti poſtea vſi ſunt. Nā reges ibi eſtatē agebāt cū ſit frigida. hyemem vero ſeleucie q̄ ſecꝰ tygrim eſt. ppe Babilonē Atropaciā ab atropate duce noiata eſt q̄ obſtitit ne ea macedonibꝰ ſubigeret. Medie ps is poſtea rex declaratꝰ regionē hāc a media ſequeſtrauit cuiꝰ ſucceſſores regnū ptimātes cum armenioꝝ regibus affinitatez contrarere deinde cū ſiris ⁊ poſtremo cū partꝭ

MAcedonū regni principiū Carnaus q̄dā macedo fecit. Vir ingenio ⁊ manu ꝓmptiſſimꝰ. pꝰ innūera p̄lia cum finitimis regibꝰ ſtrenue geſta Macedoniaz ortꝰ ſuꝰ puinciā ſibi ſubjiciēs. in eaq; regni ſedē primꝰ ꝓſtituit. Atq; xij. regni Ozie regnare incipiens (teſte Euſebio) reḡuit āis. 28. Macedonia āt huiꝰ carnai regnū europe puinciā eē dicūt ⁊ a maccone Oſyridis filio p̄mo cognominatam fuiſſe inuenimus. quā (Solino teſte) tracꝰ Limes ab oriēte p̄cingit. A meridie epirothe theſſalie. Ab occidēte dardania ⁊ illiricus. Et ī ſeptēterione paphalgonia. Fuit tñ in iſto p̄ncipio anguſtis termis. ß poſtea regū ſuoꝝ virtute ⁊ gētis induſtria ſubiectis finitimis ita amplia ta q; eā plinꝰ in q̄rto. c. l. ppl̄os aliq̄ tenuiſſe ſcribat. De q̄ ſolinꝰ q̄ eōrū olim ppl̄i q̄q; mig-

donia erat terra. aut emathiū thessaliūq; erat solū. nunc oē vniformi vocabulo macedonicates ē factū corpus vnū. Regnū itaq; macedonicū illustre potensq; fuit. Et q; marime Alexādri magni tpibus. Sz onie pontificis iudeoꝝ tpib⁹ destructū fuit. In q̄ quidē regno memorabile quoddā factū legimus ꝓtigisse q; cū illirici t thraces coadūati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerenturq; macedones cōmissa pugna fugere. tulerūt in castra fantē defūcti regis filiū. q̄ iuxta aciē posito. acrius repetiere certamē. quasi iō victi essent. q; bellantib⁹ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt ostendētes hostib⁹ prior pugna regē. non virtutez macedonib⁹ defuisse cuius quidē regis nomen ignorat. Macedonia aūt terraꝝ impio quondā potita q̄ inter duo maria ꝓtendit. Egeuz et Adriaticū Latus ei⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ꝓtegūt. Partē septentrionalē peonia paphlagonia excipit t ipse regiones i macedonū. postea iura cōcesserunt. macedonie addite. Epyrus q̄z macedoniā t Illirica terra altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Idoꝝ regni ꝓncipiū fecit ardisi⁹ siue ardis q̄dā grec⁹ vir gñere t animagnitudine insignis. 8. t. 40. regni Ozie āno lydus ꝑm⁹ regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio Annis. 26. Lidia vo minoris Asie regio quā in pte nūc moreā appellare dicim⁹. Et vt plinio placet li. v. naturalis hystorie. pri⁹ Meonia dicebat. sed postea a lido Athis regis filio fratreq; Tyreno lydia dicta fuit. Qui duo srēs ꝓpter regni breuitatē se simul ferre nō possent. Tyrren⁹ forte discedēs in ytaliā venit. Eāq; ꝓtē q̄ ad mare inferū versa est. quā etiā tyrrenā a se noiauit. Lyd⁹ vero illuc remanēs memoriā a se lidiā vocauit. In qua fuerūt vrbes Ephesus. colophō. clasomene t phocea. Id tū regnū haud multū insigne fuit. qō postea a persis sub cresio rege (q̄ chaldeis ꝓtra psas aūtiliū tulit) subuersum fuit. Hoc regnū. cc. t. xxx ānis sub nouē regib⁹ steterat. Quoꝝ nomina t tempora hic apponimus.

Ardisius	i	añ. xxxvj
Aliaces	ij	añ. xliij.
Meles	iij	añ. xij.
Candaules	iiij	añ. xvij
Gigius	v	añ. xxxvj.
Ardis	vj	añ. xxxvij
Sadiates	vij	añ. xv.
Aliactes	viij	añ. xlv
Cresus	ix.	añ. xv.

Olimpias prima apud grecos. l. regni ozie āno ex agōe gymnico instituta ē a captiuitate troye vsq; ad olimpiade ꝑmā āni. xlvj. Aeschyli atheniēsiū iudicis. q̄. āno. ꝑma olipias acta qō erat agō gymnic⁹ in q̄ Chorebus heliēsis extitit victor. hely agūt q̄nquēnale certamē q̄tuor ānis in medio expletis. In q̄b⁹ ꝓnceps āni ꝓstituunt q̄tuor quā Olimpiadē iphit⁹ fili⁹ Praronidis siue hemōis prim⁹ ꝓstituit. Quāq; alij scribant q; hercules octauo Jair iudicis isr̄l āno. Olympia cū agonē apud grecos ad honorez iouis in olympo monte ꝑm⁹ ꝓstituit qō de q̄nquēnio i q̄nquēniū q̄tuor i medio ānis expletis fieri volūt. A q̄ vsq; in pñs tps sup potantur āni. xlv. Greci aūt q̄nquēnale certamē celebrare assueti etiā. iiij. āmos ꝓnapes in ludo t certamie illo ꝓstituētes tps illud q̄tuor ānoꝝ olympiadē appellauerūt. Quadriēnio. si vna olimpiade sup putato. hec nāq; festiuitates t ludi in q̄nquennio semel fiebāt. ne si vlteri⁹ ptraherent oblioni darent. Aut si citra fierēt expensaꝝ nimietas grauaret Olympias igit̄ q̄tuor plenos cōtinebāt ānos. Et q̄dē sub. c. xciij. olympiade diis nū iesus xps nasci voluit ab h̄ tpe greca de tpibus hystoria vera credit. Nā ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sentencias ptulerunt.

Spartanorum origo

Spartanoꝝ gen⁹. t ipm tēpestate hac alcimie lacedenioꝝ rege mortuo. eorū q; regno. h̄ mō ꝓnapiū hūisse Justinus i tertio Epitomatū suoꝝ refert. Lacedemonios ꝑ messenos decēnale bellū simpsere. Qui post aliq̄t ānos q̄relis vroꝝ t post tā longā viduitatē renocarent. veriti ne hac pseuerātia belli spē plis amitterēt. Decreto statuerūt vt virgines eoꝝ cū iuuenib⁹ domi relictis ꝓmiscue ꝓcuberēt. maturioē futurā ꝓceptōz rati. si eaz singule p plures viros expirent. Et his nati ob notā materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cū ad annū. xxx. puenissent metu inopie. (nulli eīm pē erisebat cui⁹ in patrimoniū successio speraret) Ducē phalantū assumūt filiuz Araci itaq; nec salutis matribus quaꝝ adulte

Reges assiriorum

Linea Christi Juda sine rege Ozias

Joathan

Achas

Ezechias

Manasses

rio infamiã collegisse videbant. ad sedes reqrẽdas pficiscunt. diuqz p varios casus tractati. tãdẽ in ytaliã deferũtur. Et oppugnata arte tharãtinoꝝ. expugnatis veteribꝰ incolis. sedẽ sibi pstituũt. Quoꝝ postmodũ amicicã egyptij reges ac iudei sũmope qsierũt. vt libri machabeoꝝ testant. Sed post ãnos plimos durꝰ eoꝝ Phalãtꝰ p seditionẽ in exiliũ pturbatꝰ biunduſiũ sẽ ptulit. quo erpulsi veteres tarenti ni concesserant.

OZia (anno mũdi. 4388) amasie regis filius. trij. regnũ iuda multe mãsuetudis 7 dignitatis Vir iste fecit qđ bonũ erat coram dño. excepto q sibi sacerdotiũ vi vsurpauit sub azaria põtifici. In eo q voluit adolere incẽsum sup altare thimiamatis ppr qđ lepra p cussus ẽ 7 terremotꝰ factꝰ. er q media ps mõtis scissa ẽ 7 ortos regales oppssit. hostes tñ p circuitũ pstrauit 7 irlm eromauit 7 muros qs ioas destruerat restituit leprosus factꝰ zacharias sm legẽ moysi extra ciuitatẽ eũ expulit. 7 Joathã filiꝰ eius p eo rerit. Verũ cũ obiisset trãstulerũt eũ in hierusalem 7 sepelierũt in sepulchris regũ

ISte sardanapallus oi muliere corruptior fuit primus vnguariã inuenit hitu femineo idntꝰ iter meretricũ greges purpurã colo trahẽs. Demũ p arbacẽ pfectũ medoꝝ i dicto sibi bello denictꝰ. cernẽs se nõ posse euadere seipm cũ diuitijs cremauit. Cessauitqz illa magna mõarchia assiriorũ q stetit vltra ixo5. ãnos. 7 surgũt tẽpa horẽda pene ad tpi natitatẽ. i qbꝰ sãguis hũanꝰ i toto mõdo qsi aq effusꝰ ẽ

PHull rex assiriorum 7 sequẽtes volẽtes recupare mõarchiã non modicum turbauerunt terram.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte teglathphalasar cepit terrã neptali 7 galileã. Et eos q trãsiordanẽ erãt trãstulit i assirios. postea ob petitõz achas obsẽdit damascũ 7 raasim regẽ dãasci interfecit

SAlmanasar obsedit samariã 7 trãstulit in assyrios 7 cessauit regnũ qđ stetit ãnis. 282.

ISte achas (Anno mũdi. 4466) regnauit in iuda post mortẽ pris sui Joathã. Hic pessimꝰ fuit ydolatrie deditꝰ. ꝫ quẽ veniẽs i pliũ phacee rex occidit i vna die ỹ iuda c. xx. milia bellatoꝝ 7 cc. milia puerorum 7 puellarum 7 mulierũ duxẽrt captiua. qs tñ refectos remiserũt psulente propheta Cuius tempore condita est roma.

EZechias ãno mũdi. 4472. filiꝰ achab. xv. regnũ in iuda optimꝰ fuit. reducẽs pplm ad cultũ dei hoc tpe regnũ israel. s. r. tribuũ defecit. trãslatꝰ a rege salmanasar assiriorum hoc tpe ezechie tpe semacharib rege assiriorum veniẽte ꝫ ezechiã 7 regnũ eiꝰ 7 obsidẽte irlm ortoinbꝰ 7 ysaie 7 hũiliatõibꝰ i vna nocte ãgelꝰ dñi interfecit. c. lxxv. milia exercitꝰ semacherib sicqz liberatꝰ ẽ. ipe ait Ezechias siue ppter elatõez siue ppr ingratitudiez ad mortẽ vsqz infirmatꝰ ẽ. ß pẽitẽs sanatꝰ sig sibi dato ỹ reuersiõe solis. 7. r. lineas q oratoribꝰ babilõie ondit oẽs thasauros eni ysaias pdixit oia a babilõijs asportada phase

Linea regum Assiriorum

Sardanapallus

Phull

Theglatphalazar

Salmanasar

Sennacherib

IAuit solẽnissime a pplo celebrari fecit. dormiuit denicz ezechias cũ patribus suis

ISte sennacherib ascendit in iuda contra ezechiã vitũ scam 7 pcussit dñs exercitũ eꝰ vt supra

Pulmariorũ inuentor.

Jpe aũt turpiter finiẽs peruenit in niniuẽ ⁊ afflixit iudeos ⁊ thobiã. tãdẽ a suis filijs occisus ẽ

MAnasses (Anno mũdi. 4501.) filius Ezechie post eũ regnauit in iuda. lv. ãnis. hic pessimus fuit ydolatrie dedit⁹ ⁊ augurijs. pphas occidẽs ⁊ p̃cipue ysaiã serra lignea secari faciẽs. q̃ tñ captiu⁹ ductus in babilonẽ penitẽs ⁊ valde humiliat⁹ in illa captiuitate veniã obtinuit. Et ad regnum suũ reduct⁹ ẽ. cui successit filius eius amon patrẽ imitat⁹ i vicijs ꝑ nõ i pnia. q̃ ⁊ a suis occisus est

Iste Senacherib. Assaradon fuit filius.

Assaradon

Linea pontificum

Elchias

Azarias filius elchie

Zaraias filius azarie

SOphonias ppheta. ix. duodecim ppetarũ chu si nobilissimi iter hebreos viri filius ppetauit destructõz hierusalem ⁊ reedificationem.

Sophonias

Baruth

Hieremias

Iste Urias prophetа occisus ẽ a rege Ieconia. Prophetæ minores

ABacuck ppheta in numero. xij. p phetarũ decimus prophecie spiritu plen⁹. apud iudeã in precio fuit. prophetauit cõtra nabuchodonosor ⁊ babilonem. hic etiã danieli prãdiũ attulit dũ in lacu leonũ esset apud babilonez

BAruth hieremie prophete notari⁹ propheticum libruz edidit. in quo consolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Iste hieremias prophetа sanctissimus ⁊ ab ipso matris vtero sanctificatus et sacerdotib⁹ natus incepit prophetare adhuc puer tredecim annoruz tempore regis Josie contra hierusalem ⁊ templum. prophetizauit autez annis quadraginta preter hos quibus prophetauit in egypto. Jbidem post multas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodem populo lapidibus obrutus occubuit. Eoqz in loco sepultus. et quia serpentes fugauerat post mortez eum venerati sunt.

Istum sarayaz interfecit Nabucho nosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

OLda prophetissa fuit vxor Sellũ summi sacerdotis claruit ac prophetauit Josie regi ⁊ presertim hieroso limoruz euersionem ac populi ipsius captiuitatem

Josedech

Urias

Abacuck.

Olda pphetissa

IOsedech pontifex filius Azarie egressus est quando transtulit dominus iudam ⁊ Hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in Babilonem. dicunt aliqui istum fuisse Esdram scribam ⁊ sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Misahel Ananias Azarias Danid Ezechiel Mardoche

OMnes isti ser cum Joachim rege adhuc pueri in babilonem ducti sunt captiui Nabuchodonosor statuā auream. lx. cubitorum altitudine in campo statuit ⁊ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. ⁊ preco clamabat Adorate statuā qui nō adorauerit eadem hora mittet in fornacem ignis ardentem. hora mittent in fornacem ignis ardētis. ⁊ adorauerūt oēs p̄ter socios danielis. ⁊ accusati sunt ad regē ⁊ succensa ē fornax septuplū. ⁊ missi sunt vincti cū vestib⁹ in medīū fornacis. Viros aūt illos q̄ miserāt eos interfecit flāma ignis Angelus aūt induxit quasi ventū roris flatē refrigerātē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Reha virgo vestalis

Rhea que et Ilia dicebatur Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tempestate adhuc virguncula. patre eius vi regno priuato ab Amulio patruo vestalibus virginibus addita ad perpetuam virginitatez cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatem stimulis acta venerijs in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionem deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ⁊ remum eodem partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tyberim deiici iussit. Verum nequissimis ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinem deuenire illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentem Romul⁹ cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit. ⁊ relictis catulis lupa vagitum secuta. vbera admouit infantibus. matrēq; sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq; educauit sustentataq; fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse. siue q⁹ in luco martis enixi sunt. siue q⁹ a lupo que in tutela martis est nutriti. Aduleti inter pastores de virtute quottidiana certamina ⁊ vires ⁊ pernicitatem auxere Cum autem adoleuissent non parua pastorum ⁊ latronuz manu collecta. Amulium patruum regem interfecerunt. ⁊ Numitorem auum in regnum restituerunt. Js tamen sequenti anno extinctus Sic latinorum seu Albanorum regum defecere nomina. vbi sub vno ⁊ viginti regibus sexcentis ⁊ viginti tribus annis regnatum est.

Nascuntur Romulus & Remus.

Remus

REmus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius. Romuli frater. hoc anno vna cum fratre suo ⁊ auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbem vbi nunc Roma est constituerunt ac condiderunt Et cuz gemini erant. vter auspicaretur ⁊ regeret. adhibuere piacula. Remus montem Auentinuz Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures. hic postea sed duodecim vidit fic victor. Augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallum videbatur. Cuius dux irridet angustias Remus. idq; increpat. saltu dubium an iussu fratris sui Romuli occisus est. Prima certe victima fuit. Munitionem vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a Fabio Romuli duce cultro pastorali occisum. ⁊ in eodem loco vbi futuri muri vestigium trāsgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Regnuz romāoz Romulus

ROmulus primus. Romanorum rex vigesimo q̄rto supra trecentesimuz regni dauid anno. etatisq; sue p̄mo. z vicesimo Numitore perempto. regnoq; latinorum inconfuso posito pastoruz non parua manu collecta. vna cum fratre Remo iaz dicto statim vibem paruā in solo nequaq; munito conditam z a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis trigintaocto. Romulus autem licet sub dubio partu natus. ei9 tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaq; seruilis erat. sed quandam regiam magnitudinem ac probitatem p̄e se ferebat Eminebat in eo natura facilis z ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium. quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post Romam autem conditam primum eos quibus etatis virgo inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde senatores creans eos patres dixit. ac ex eis genitos patricios prius enim incole deerant. z cum in proximo erat lucus. Hunc Asiliū fecit z statim mira vis hominum latini Tusciq; pastores quidam et transmarini phriges qui sub Enea archanes. qui sub euandro duce influxerant. ita populuz romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestri9 virgines que ad spectaculum venerant p̄de fuere. Et hec statim causa bellorum. Anctis tamen breui virib9 hunc rex sapientissimus statum reipublice imposuit. vti inuenta diuisa p tribus in equis z in armis ad subdita bella excubaret consilium reipublice penes secus esset his ita ordinatis cum contionem haberet an-

Numa pompil9

te vibem apud Capree paludem econspectu ablat9 ē.

NUma pompillus secundus Romanorum rex. septimo z vicesimo regni Ezechie anno post Romulum regnare cepit. Et regnauit annis quadraginta vnum. quem curibus sabinis agentem vltro petiere ob inclitam viri religionem. Ille sacra z ceremonias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pōtifices. Augures ceteroscq; per sacerdotia Annum quoq; in duodecim menses fastos dies nephastoq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie. q̄ magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt quod vi z iniuria occupauerat imperium religiōe atq; iusticia gubernaret. obijt deniq; octogenarius leni morbo.

Tullus hostili9

TVllus hostilius tertius Romanorum rex trigesimonono regni manasse anno post Numam pompilium regem a Romanis rex suffectus. Regnauit annis triginta vnum. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) Tugurium agreste cepit. z postea adolescentia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanum rexit populum. Et primus quidam romanorum regum fastibus z purpura vti cepit. Ac vibem adiecto celio monte ampliauit Post longam deniq; pacem in Albanos bella tulit deuictos in vibem preter templa euertit. Tandez cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictum fluminis conflagratus est.

Anch9 Marci9

ANchus Marcius Nume regis ex filia Nepos. q̄rtus Romanorum rex quarto Josie regni anno. post Tullium hostilium regnuz accipiens. Regnauit annis vigintiquinq; annis. Hic nulli superioruz regum belli pacisq; artibus ac gloria vnq; inferior fuit. Et menia muro ampletus ē Auentinum ianiculumq; montes vibi addidit z pontem primus Tiberi adiecit. hostiamq; i ipso maris fluminisq; confinio. Coloniaz posuit. presagiens animo futurum. vt totius mūdi opes z commeatus illo veluti maritimo vrbis hospicio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

n iiij

Quarta ætas mundi

Tarquin⁹ p̄scus

TArquinius priscus quintus Romanorum rex Vigesimo septimo regni Josie post anchum Marcium rex delectus. regnauit annis triginta septem Is trasmarine originis regnum vltro petens accepit ob industriam & elegantiam quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic & senatus maiestatem numero amplianit. & cū turis tribus aurit neq; pace tarquinus q̄; bello p̄mptior. trij. nanq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strenue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Hasta insigne Deorum erat.

PEr ea adhuc tempora reges hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam & ab oriente rerum pro dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cui⁹ religionis memoriā adhuc deor̄ simulacris haste addunt̄r.

PHaleris Agrigentinus tyran⁹ & orator hac tēpestate floruit cui cui q̄nā pill⁹ etris ingēiosus artifex & ei amicissim⁹ ex athenis agrigentū ad eū venit cognita hois sēuicia vt eid̄ pla

Roma

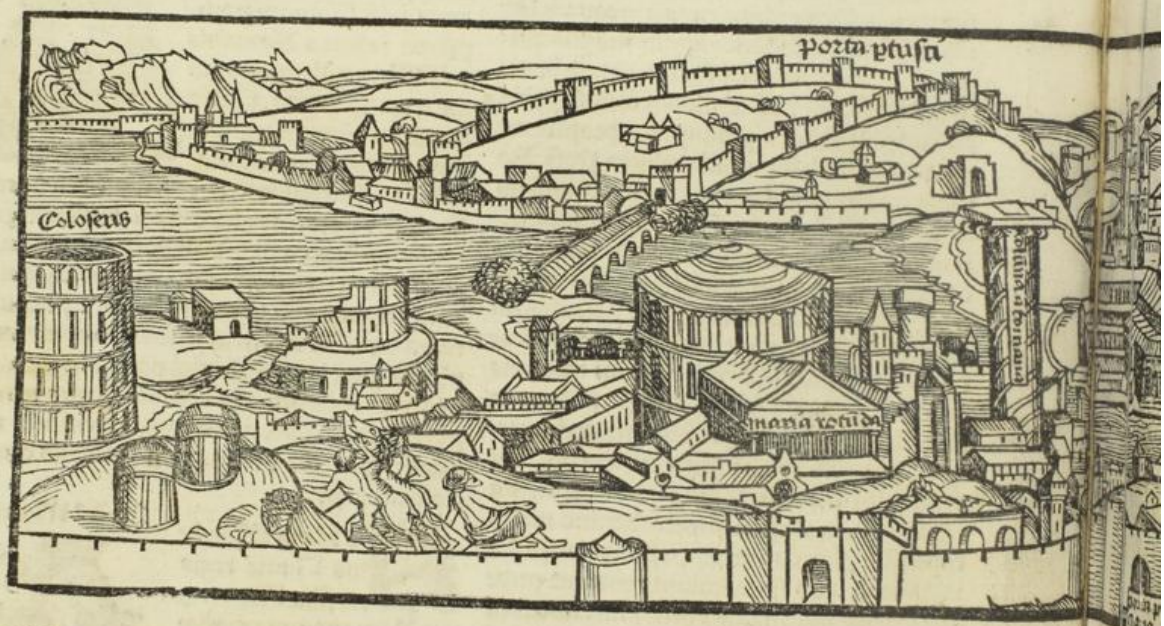

ROma vrbs toto orbe celebranda. rerum domina in latio ad amnem tyberim sita a Romulo eius conditore nominata. vndecimo Ezechie regis iuda anno. Scōoq; octaue olimpiadis āno ab ipsō cōditam fuisse affirmant Ambitum eius vrbis. Plinius ex traditionibus Augusti scribit milia passus viginti. Flauius vopiscus scribit aurelium imperatorem ambitum vrbis ad trigita milia passuum ampliasse. Nostra autem ratio metiendi a priscorum ratione multum variatur. si ad nostre etatis consuetudinem metiri volemus vir passuum milia quattuordecim omnis rome & ianicule siue transtiberine regionis & vaticani ambitus implebit. tyberis fluuius a septentrione vrbem intrat & ex latere meridiano versus hostiam exit. ita vt ex latere q̄dam dextro vaticanum comperiat & Janiculum que duo regionem transtiberinam complent. A sinistro vero sit romane vrbis ambitus septem complectens colles. Portas vrbis triginta apertas. & septem clausas fuisse scribit. Plinius. Nomina que apud priscos vsitata fuerunt elucidare libet. Nam cum diuersis tēporibus aucta fuerit. & que intra vltimum murorum ambitum remanebant porte formam amitterent. fuit q; deinde roma dirupta. ideo investigari omnes relinquimus. Flumenta prima porta appellata. q; tyberim eā transfluriſſe affirmāt. nouissime porta populi dicta. Secunda pinciana a collatia oppido prope romam Collatina. Tertia que nunc salaria fuit

Phaleris

ceret ex ere taurū artificiosum fabricauit. Et in ei⁹ latere ia-
mā posuit vt re⁹ in eo inclusus subiectis ignib⁹ torquer. vt
sonus vocis hois bouis mugit⁹ videret q̄ accepto illū inclu
di iussit Et prim⁹ artificij sui pbuit exim̄etū vt Ouidius
dicit. Nec em̄ lex eq̄or vlla est q̄s necis artifex arte pire sua.
hec ipse phaleris Atheniēsibus de se pro illo cōquestis rescri
psit. Extant em̄ huius phaleris adhuc celebris ⁊ ḡues epl̄e.

Sibilla erithea

Sibilla Erithrea olim aliaꝝ clarior in babilōia orta tpe
illo vixit mōachali veste induta. velo nigro in capite
manu gestās gladiū nudū non multū antiqua. mediocriter facie turbata. hīs sub pedibus cir-
culū aureum ornatū strellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabit deus hu
manabit̄ ples diuina vnietur humanitati diuinitas. iacebit in fano agn⁹ ⁊ puellari officio edu
cabitur.

Roma

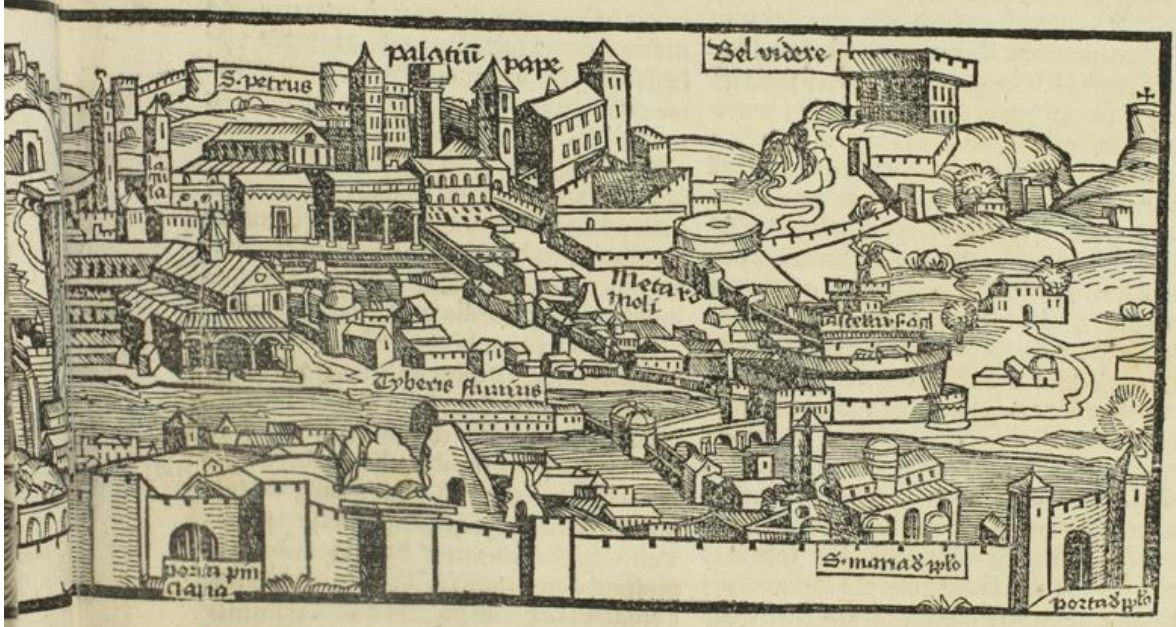

se quirinalem postea collinam q̄ ea in collem
quirinalem itur. Quarta viminalis nunc sanc-
te Agnetis aut numentana. quia ad vimina
lem collem ducebat. Quinta e quilina. quia
in equilijs itur. nunc sancti Laurentij. Serta
nenia que maior dicitur. Septima asmaria
que nunc sancti Johannis a puteis celimon-
tana a celio monte. octaua que in abdito an-
gulo clauia cernitur ⁊ metrodoui porta dicitur
Gabiusam fuisse a maioribus appellatam.
Latina deinde porta immutatum retinet vo-
cabulum quod ea in latinam ducebat. Porta
enim appia olim Capana. Vltima trigemina
intra tyberim aliquando hostiensis ⁊ sancti
Pauli appellatam restat. cum ad eius basili-
cam ducat ⁊ hostiam versus. Est ⁊ alia intra
Tyberim Romane vrbis carmentalis. Postre
mo porta triumphalis omnium celebertima
que etate nostra erat per quaꝝ triumphi age-
bantur. Cuius fundamentorum moles in ex-
trema tiberis ripa conspici possunt. ⁊ pons si
militer ad illam conducens vsq; ad hospitale
sancti spiritus vt via que ab eo ponte vsq; ad
neronis circum in quo Cay calliale obeliscus
aspicitur. qui nunc corrupte iulia nuncupatur
⁊ ad sinistrā latus basilice beati Petri adiacet
triumphale territorium nuncupatur. verum
etenim triumphale territorium dicitur. Quia
adherentia loca vaticani etiam nomen a Va-
ticano colle assumpsere dicitur. ⁊ constat iam
vaticanū collem eum esse qui eccl'ie bti Petri
adiacet p̄ cunctis cū rebus celebrior ⁊ religiosi

or ꝓspicit vaticanꝰ reliquijs btī Petri. ⁊ eius excelsa basilica. ⁊ romani pontificis palatio qđ Nicolaus papa scđs fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit. Janiculus regionē ipam totā trāstiberinā excepto vaticano indicat. vaticanū vero pmittꝰ lo. papa quartus muro munivit. ⁊ de suo noie ciuitatis leoninā vocauit. Ea ser portis nūc stantes hz prima in Janiculū dimittēs ab eccia cui subiacet scīspūs nomen accepit Alia est edita in colle ptusa. hec ⁊ pforata vocat. Tertia posterule nomē accepit. Quarta viridario pontificis subiacet viridaria vocat. Quinta iuxta molē hadriani quod nunc castꝝ scti angeli vocat. porta. porta sancti angeli dr. Sexta sub adriani meta ad vibez p pontē ꝓducit ab eneisforibꝰ Enea vocitatur Colles septē rome ab auctoribꝰ describunt dicēte virgilio li. Georgicoꝝ. ij. scz ⁊ rerū facta est pulcherrima roma. Septēqz vna sibi muro circūdedit arces. Quoꝝ noia sunt Capitolinꝰ auentinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exqlinꝰ. viminal ⁊ qrinalis. ⁊ absqz ianiculo ⁊ vaticano septicollis ipa vibs dicebat. Capitolinꝰ mōs dictꝰ cū in eo fundamēta edis iouis foderent caput humanū inuentū est ⁊ añ Tarpeiꝰ a tarpeya virgine vestali dicebat. ⁊ mons saturni a q̄ saturnia tellus. fuit in hac arce capitolij celeberrimū iouis optimi maximi templum ⁊ iunonis monete. ⁊ in eo clāgore anser ⁊ alax strepitu. M. mālius gallos in pciū dedit. huiꝰ totiꝰ arcis ornamēta cūctis miracul' egiptioꝝ erāt anteponēda. qua re aurea capitolia cognominant' et domitiliū deoꝝ. Circa eū locū duo fora iūgebant' boarū ⁊ pistariū. nūc aūt pter laceratas domū a Bonifacio. ir. ruinis sup edificatā pter are celi fim bti fīāciſci eccias in feretrij iouis tēpli fūdamētis extructā. nihil hz is mōs capitolinꝰ. tātis olim edificijs ornatꝰ cū delubra edes sacella ⁊ tēpli vltra. lr. habuerit. Auētinus collis ab aduentu hoim vl a rege auētino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in hꝰ mōte aura herculi ab euādro posita. et iunonis tēplū ⁊ tēpla diane ⁊ miderue ⁊ lucine. fuit sup eodē monte lauretū silua ioui sacrata ⁊ edes libertatis. hz vo nūc his mōs mōasteriū scte Sabine ⁊ aliud scti bonifacij. reliquꝰ mōs aut ruinis aut vineis pter scti Alexij cenobiū qđ mihi vetustissimū ꝓspicit ꝓtectꝰ ē. Palatinꝰ mōs cū palatini aborigies ex agro reatio cū euādro venerūt hoc nomē accepit. Sup hꝰ mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ prio vibs roma edificata fuit ⁊ in eo reges deide ꝓsules postea ipatores maiori ex pte sedē hūerūt. Hūit ⁊ edes vani bucis Liniꝰ qz in qt mēz magnā dēū a grecia aduectā i edē victorie q̄ est in palatio ptulere. Fuit ⁊ i palatio teste plinio phanū febri dicatū. Et tēplū diui Augusti deide icēdio ꝓsūptū C. caligula sup tēplū hꝰ pōte trāsmisso palaciū capitoliūqz cōiūxit. Cuiꝰ ⁊ reliq̄as dq̄sā adhuc ꝓspicere libet Jdē cesar Augūstꝰ tēplū appollinis i ea pte excitauit Addidit portic⁹ cū bibliotheca latia greca qz. q̄ i loco iā senior sepe senatū hūit. Jd edificiū admirādis opibꝰ ornatū erat. cōplaqz a mīris extrūcta sūt. Nūc pter scti Nicolai eccias a calixto papa edificatā q̄ etiā male integra cernit. mullū is celeberrimꝰ mōs hz edificiū. qlis ät ⁊ q̄ntꝰ oli fuerit ea edificioꝝ moles idicāt ruine iter ceteras vibis ꝓspicēde. cū itaqz tres illos mōtes q̄ pmi ⁊ soli i pma vibe a romulo ꝓpēsi fuerīt seclusis ruinis videri poterit ea nuditas quā roma nō dū ꝓdita hūerit Fuit ät in ea pte pallacij quā septētrionē vsus i triūphalem Cōstātini ipatoris aram vgēcē videmꝰ locꝰ palladij eꝰ isignes ertāt rude binas hītes er marmore portas eo i muroꝝ ābitu eccia scī andree ꝺ pallara ꝓclusit Ceteras ptes alto circūdatas muro vinea iplet Celiꝰ mōs a celio iubēnio duce (q̄ romulo auxilio venit ꝑ latinū) nomen assumpsit. ⁊ fuit vbi addit⁹ q̄ ipe Tullꝰ hostilij albā euertit. ⁊ postea ibi hitauit ⁊ curiā fecit q̄ hostilia appellata ē. Jn eo mōte vespasianus tēplū diui claudij edificauit fuerunt in eo phanni veneris ⁊ cupidis. aliorūqz deoꝝ edes Are ⁊ tēpla. Et macellū magnū Antꝝ ciclopis lupanaria cohortes q̄nqz vigilū. castra pegria ⁊ armētariū. medio in eiꝰ dorso hie aqductꝰ sūptuosissimi opis ꝓspiciūt. Nūc eccljs ipianis mōs ē ornatꝰ in ea pte ad palatiū montē vgēs monasteriū ē bti gregorij i paternis edibꝰ ab eo edificatū Jnde sctoꝝ Johis ⁊ pauli eccia. Est qz i eo hospitale saluatoris ⁊ eccia scē marie in dñica Alteraqz eccia scti Steffani rotūda ꝺ ipso mōte celio ꝓgnomē hūs. Ea in fauni ede prius fūdata fuit. Simplicꝰ papa eā ornauit. Cernit nūc iteq̄ ad eiꝰ mōtis sinistra sctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ eccia Sciqz erasmi mōasteriū. Proximū noui opis i mōte celio ē renodochiū lateranēse. Jn extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomiata. qz in lateranēsiū nobilissime gētī edibꝰ extructa fuit. hec venerabilis eccia capita apl'oꝝ seruat ceteraqz sanctimonia. ediumqz superbissima structura toto orbe celeberrima esse dicitur a Constātino data beato. silvestro constantino basilica

appellata. Ea sicut romanor pōtificū prima ria est sedes sic ab eis plurimū olim habitata fuit Nunc vero palacia quibus circūdata fuit basilica maiori er pte corruerāt Visitat quoq; in celo monte porta maior nevia dicta ⁊ amphiteatrū semidirutū. qđ statilij thauri maioris nostri appellauere. Et alia basilica sctē crucis in hierusalem ab Helena cōstantini matre cōstructa. Eo loco vbi tēpla erant veneris ⁊ cupidinis cōiunctūq; est monasteriū qđ cartusiēsibus nunc incolitur. Erquilini montis omnium maxemus varro longā posuit expositionē ab exrubijs regis Tullij dictus. Erquilie enim montes duo habiti. Celebrior ps a foro Trayani ⁊ turrib⁹ quas comitū ⁊ militie appellāt. incipiēs p montē cui caballo nūc nomen est. ⁊ ad termas vsq; diocletianas protendit. Et in portā erquilinā que iam sancti Laurentij nominat desinit Altera ps collis via intersecatur que patricij vicus dicit. Et sup hac pte ecclia ē celebertima sctē marie maioris dirimit a celio monte p viam que porta Nevio vsq; ad amphitheatrū qđ collossium vocam⁹ reducitur. Ferūt in erquilijs edificia q̄ plurima ⁊ admiranda. Et primo a turri militarū ascendendo cernunt ruine termaz Cōstantini. ⁊ ingētes seminudoz senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco conspiciunt Caballi marmorei i gentes cū viris seminudis lora tenentibus miro artificio cōpacti quoz vnus opus praxitelis. Alter phidie latinis litteris inscribit. Inde non longe sunt diocletiani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirandū ⁊ alie terme claroz viroz. Fuit in eodē colle maccellum ⁊ ibi cōspicitur ecclia sancti viti cui cōtiguus est arcus triū phalis galieni. multeq; ecclesie in eo extant. ⁊ alia innumerabilia. Viminalis celijs a Jove viminio cui⁹ ibi are sunt. Et si p'la in eo fuerūt edificia. nil tū certū repit q̄ tres speciosissimas in illo toti⁹ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquileij equitatis romani. Fuerūt in illo fm aliquos Salustiani horti q̄z reliq̄as obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad sctām vsq; susannaz extendi putant Quirinalis collis a quirini phano edē fortune primogenie habuit. Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ non montes appellat. Hos duos colles scribit livius Serviū regem addidisse cū amplificande verbi animū adiecisset. inibiq; vt loco dignitas fieret habitasse Aggeris fossa ⁊ muro circumdedisse vrbem. Clauditur Roma ab oriēte aggere tarquinij inter prima opera mirabilia. Nam cum muris equavit quam marime patebat adito plano. estq; is tumul⁹ quem nunc sancte Marie in populo supereminentem ad princiani vsq; pallacij fundamenta protendi videmus. Campus marcius sic describitur a livio ager tarquiniorum qui inter vrbem ⁊ tyberim fuit campum marciūm direxerunt cum eo tempore vrbs ad capitoliuz aut parum citra finiretur. Et virginea aqua per quirinalis colli cauernas campum olim marcium direxerunt cum eo tempore vrbs ad capitolium aut parum citra finiretur. et virginea aq̄ per quirinalis colli cauernas campum olim marcium qui nunc triuij regio dicitur illabit hec sola aqua ex exteris iam romam ingredis. Habuit campus marcius edificia olim admiranda quorum parumle ruine adhuc restant. Et adhuc ecclesia conspicitur que sancte Marie in curia vocitatur. Erat ⁊ templum Jfidis. conspicitur adhuc columna rerum gestarum elaborata. Juxta hanc quandoq; Comitia fiebant. Fuerunt ⁊ in vrbe duodecim terme. ⁊ aqueductus mirabiles. Hi sunt arcus altissimi subleuati. Arcus quoq; triūphales fuisse q̄plurimos ⁊ legimus ⁊ conspicimus quosdam tamen dirutos. quosdam ruinis coopertus. quosdam nouis edificiolis ab aspectu hominum semotos. Cernunturq; diuersorum edificiorum spectande insignes q̄z ruine. ideo cū his rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Et cuius lapsū gloria prisca patet. Sed tuus hic populus muris defossa vetustis. Calcis in obseq̄um marmore dura coquit. Impia trecentuz si sic gens egerit ānos. Nullū h̄ iudicium nobilitatis erit.

Genua liguriuz domina ⁊ regina. quaz etiam Januam decimus ytalie vrbes celebres clarissimaq; in ligustici maris littore a quodam Genuo Saturni regis filio conditam et cognominatam dicunt. Alij autem vt Paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cum parte nauium custode. qui iunctus accolis loci siluestribus hominib⁹ oppidum condidit. ⁊ genuam ex suo nomine nūcupauit. Alij quoq; a iano ytaloū rege ⁊ post troyanam cladem ampliatam vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cuius sigilli inscriptio sic haberi dicit. Giffus vt has

angit. sic hos iamua frangit. Quidam tamen ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionem haberi dicunt. Liuius autem eius incrementum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt gemuaz oppidum a magone peno destructum eredificaret. Postqz tempora Liguribus genuensibusqz amicicioubus vsi fuerunt · quibus quum magne copie variaqz bello vsui futura mitterentur. maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tuc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator Pipinusqz filius rex ytalie z successores franci reges per annos circiter centum summa cum iusticia z humanitate sicuti z ceteras ytalie vrbes gubernarunt ducibus illi administrande. qui comites appellarentur prefecti Hec plane ciuitas totius ligustici sinus emporium est. Que a quadringentis annis citra (cuz ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementum. Vnde z ingentes nacta vires z portu edibusqz superbissimis ac reliquis in omni genere ornamentis nunc vsqz preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqz z naualis belli peritia adeo excelluit vt annos multos maris imperio potiretur z piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum z filios plurimam ciuitu sustinuit tyrannidem. propter quod z peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuilibus agitata discordijs memoria nostra imperium maris amisit eius enim creberimas mutationes z oriens simul z occidens admiratur que sic auxilio z consilio destituta imperiuz eius longe lateqz diffusum pene exhaustum est. Peram enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius cipre insule columen. Chium insulam. aliasqz grecanicasqz vrbes plurimas a thurcis alijsqz gentib⁹ ablatas deperdidit vel tributarias fecit. Caphaeciam eius coloniaz in thauricu Chereneso nō procul a bosphoro cymerico amisit. Ornatur autem hec ciuitas Genua maxime cineribus precursoris domini nostri · Et cathino quodā Smaragdino inpreciabili quem tradunt illi fuisse in quo dominus noster Jesus christus agnum pascalez in cena domini. cum apostolis suis comedit.

Genua

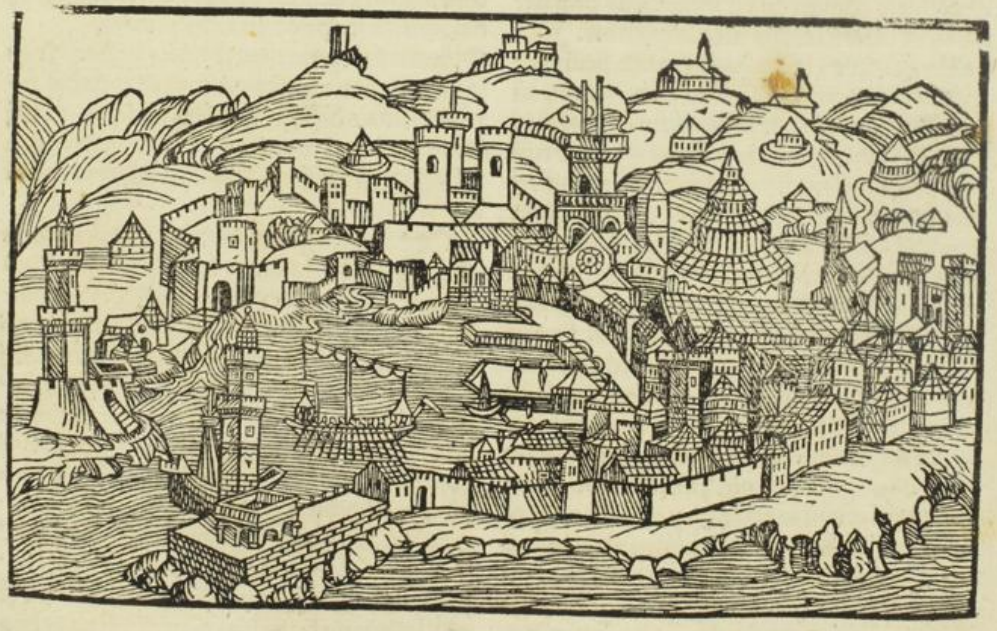

Tales

TAles philosophus Asianus e septem grecie sapientibus primus. his temporibus athenis claruit hic enim sapiens appellatus ē secundum quem ⁊ septem sapientes vocati sunt. Fuit autez conscriptus civis mileti. Ideo Chales milesius appellatus est. Scripsit autem de conversione et equinoctio. Et primus inter philosophos dicitur ō Astrologia tractasse. necnon ⁊ solares eclipses ⁊ versiones predixit ab Egyptijs geometriam didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt enim coniuge eum caruisse. ⁊ interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem. hic principium omnium aquaz posuit. mundumqz animatum dixit ⁊ demonib⁹ plenum. Tempora quoqz anni fertur inuenisse ⁊ in trecentos seragintaquinqz dies diuisisse. Scripsit autem de astronomia multa que in ducentis carminibus comprehendit. Tabulaz auream sive mensam a piscatoribus casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierunt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam. q̄ sapientia ceteros precemineret. his auditis Taleti philosopho data est. Ille eam dedit Bianti. Bias Pithaco. ¶ Ad vltimum ad Solonem peruenit. qui ⁊ titulus amplissime prudentie ⁊ etiam premium ipsam scilicet mensaz auream ad appollinem transtulit. Hic tales pauper erat. vacans philosophie studijs acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuum ⁊ olei vbertatem per astronomiam futuri anni nouit. Ferturqz de ipsō q̄ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam. eoqz lugente. dixit vetula. tu quidam o Tales que ante pedes sunt videre nequis. quomodo que in celis sunt posses cognoscere. objit autem anno etatis sue septuagesimo octauo.

Solon

SOlon iste philosophus Athenien sis secundus de septem sapientibus athenis floruit Athenienſibus leges optimas condidit quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaqz beneficia eis contulit. ⁊ multo tē pore eis sua prudentia a seruitute ⁊ tyrannide liberauit. ⁊ tandem fortuna mutata profug⁹ in Egyptum se transtulit. hic dum senex esset pisistrato tyranno Athenas occupare volenti toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientibus pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret. ait senecute. Hic etiam solon dixit. boni ⁊ virtuosi viri apud tyrānos equiperantur calculis rationum vnusquisqz plura quandoqz pauciora signat. Ac sic in conspectu tyranni quandoqz magni dicuntur ⁊ clari quandoqz autez ⁊ honore carentes. ¶ Interrogatus etiam a Creso rege lidorum quis ei felix esse videretur ait. Trihaianus Athenienſis ⁊ cleobis ⁊ Bico ignoti ⁊ homines quorum fama latet. Cresus autem rex omans se omnimode regisqz fastu sedens in solio. interrogauit eum siquidem miri melioris vidisset respōdit Gallos phasianos ⁊ pauones naturali enim colore ⁊ flore decorati sunt ⁊ millesies melle meliori. Huic soloni mortuū filiū lugenti. non esse flendū. ait qūdā co q̄ flere nihil prodesset Cui solon eo magis ploro. quo damnum meum irremediabile videam. Interrogatus an vellet q̄ sui de morte eius lugerent ait ad hoc multis conatibus laboraui. vt in morte mea dolore ⁊ lamentis nō careant amicorum. ¶ Ait etiam nemo dicere debere. sed ceteris quibuscunqz intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autem leges eius ait. Si quis parentes indigentes nō alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro re publica obire publice nutriantur ⁊ doceantur. ¶ Item statuit tutorem cum orphanorū matre non habitaret. nec tutoris officium exercere in quem etiam orphanorum defunctorum substantia perueniet. nec sculptori anuli licere tenere signum anuli venditi. ⁊ si vnum oculū habentem quis illo priuauerit. Vicenersa ipse geminis careat. ⁊ q̄ princeps si ebriosus fuerit damnetur nece. ¶ Responsa solonis ad quedam quesita sunt hec. Quid est verbum. ymago operum. quo firmatur silentium tempore ¶ Quid enim est rex. respodetur fortis potestas. Quid autem est lex. respodetur. aranee tela. quia si in eam quis cecid erit quid enim debile retinetur. graue autez pertransit tela recissa.

N.B. pietas erga matrem.

quid verbū. quid rex quid lex

Mortuꝰ in cipro octogenariꝰ tpe sedechie regꝫ

Chilon

Chilō philosophus Lacedemoniꝰ athenis claruit tertius de septem sapientibus grecie qui ob eius profundissimam sapientiam breuiloquus dictus est. Hic iungendo causa societatis missus fuit corinthum. vbi duces ⁊ seniores populi ludentes inuenit in alea. propter quod ifecto negocio reuersus est. dicens se nolle gloriam spartanoꝝ quorum virtus cōstructo bisantio clarescebat hac maculari infamia vt diceretur cum aleatoribus contrariisse societatem. Interrogatus quid est fortuna. Respondit ignarus medicus multos enim excecat. Docebat autem Chilon dominari lingue. ⁊ presertim in conuiuijs. nō esse maledicendum proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabitur. Item non esse minandum cuiq̄z. quoniam hoc est muliebre. Cicius ad calamitatem amicorum q̄ ad ꝓsperitatem ire. Humiles nuptias facere. non eē maledicendum mortuo. Senium honorare. Cauere sibijpsi. Dampnum malle q̄z prauum lucrum. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq̄z. non irridere infelicem dominatorē ⁊ fortem mansuetum esse decet. vt eum subditi magis reuereantur q̄z timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tempore Sedechie regis. vixit autem quinquaginta sex annis.

Pitacus

Pitacus Asianus mitilenus illustris philosophꝰ quartus de septem sapientibus grecie non doctrina solum sed etiam in re militari strenuus cum bellum inter athenienses ⁊ Mitilenos instaret. quia ipse mitilensium exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniensium duce in singulari certamine ⁊ rhete habens subsecuto furtim circumuolauit firmonem. ⁊ occidens eum saluauit terram. Mitilenses autem ei principatum obtulerunt. quem ipse decennio tenuit. et ideo ad optimum ordinem ciuitate reducta deposuit principatum. ac decem annis alijs superuixit. ⁊ cum oredines esse potuisset sprenuit diuitias. Hic pitacus videns multum vinum in insula mitilen. crescere. volens ebrietati hominum precauere lege publica statuit. vt peccans ebrius dupliciter puniretur. dicebat autē vinum malum ⁊ bonum esse. Malum quidez ex crapula. bonum ex natura. Interrogatus quid optimum. ait ad presens benefacere. quid fidele. terra. quid infidele mare. Vixit autem annis septuaginta. Et claruit tempore Joachim regis inde.

Bias

Bias Asianus primensis philosophus quintus ō septem sapientibus grecie. Hic cum inter primenses ⁊ messanenses instaret bellū ⁊ primensium milites virgines multas massanentium captiuas duxissent confestim bias his visis indoluit. ⁊ puellas captiuas liberans. tanq̄z proprias filias custodiuit induens eas vestibus nouis et singulis dotes tribuens. sub fida custodia remisit ad parentes. inimicis exhibens pietatem. Alio quoq̄z tempore dum Aliatus princeps primensium ciuitatez obsideret sperans primenses fame deficere. bias tali arte defectum intraneum ⁊ victualium palliauit. duas enim mulas seuo impinguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostibus caperentur. quas aliatus cernens putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄z ad biantem vt egrederetur ad eum de cōcordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primen. cepas ederent. Vnde tu magis intromitte legatum. tumuit enim ne ab hostibus captus flere faceret primenses. Tunq̄z legati aliati ingredentur vrbem. Bias acerui arene spargens ⁊ diffundens desuper triticum ostendit legato. Quod enim audiens Aliatus reconciliatione facta recessit. ⁊ sic fuit ciuitas per biantis prudentiam liberata. Alio vero tē pore (vt Valerius narrat) cum terram eius fortuna mutata hostes inuaderent. Et etiam qui eūadere hostes potuerunt. cum eīs pacio

sarum rerum suarum pondere onusti figerẽt. nihil ipse de his deferens fugit Interrogatus aũt cur nihil de bonis suis secum ferret ait. omnia bona mea mecum porto. pectore enim illa gestabat nõ visenda oculis sed animo estimãda. que domicilio mentis inclusa erant. interrogatus quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis ⁊ scripsit utilia multa. Eo mortuo primenses ci templum dicarunt.

Cleobolus

Cleobolus philosophus Lindius sertus de septem sapientibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobola inuentrix enigmatũ fuit. Huius enigma fuit vnus pater. filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta diffomes. nam quidam horum albi visi. q̃dam vero nigri. immortales autem cum sint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Est autem annus duodecim mensium pater ⁊c. Celebres sententie eius sunt hee. Amico benefac vt amicior fit. Inimicum vero amicus facere studе. Magis enim amicorum inuidiam q̃ inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autem celatum malum. nocendiq; frans que non speratur potentior est. Quãto plus licet tanto minus libeat vrorem er paribus ducere. Naz si er maioribus duxeris dominos habebis cognatos. non irrideas exprobatos nam fies odiosus his. Prosperat⁹ ne superbias. ⁊ depauperatus ne desperaris. Mutationes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autem de enigmatibus questiones trium milium carminum. Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander

Periander Corinthius philosophꝰ e septem sapientibus philosophis septimus hac tempestate floruit. scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sententie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idem sis. Quodcunq; promittis obserua. Claruit autem periãder tempore Sedechie regis Jude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis philosophus scita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis strenuꝰ esset. vt in doctrina grecorum moribusq; proficeret iuit Athenas. et ad Solonis sapientissimi domũm profectus. nunciari soloni fecit q̃ venisset ad eum. Anatharsis scita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri si effici posset. Solonis autem responsum fuit. q̃ in propriis patriis concilianter amici. Cui mandauit. Anatharsis dicens. nũc ipse in patria sum. ideoq; licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum. ⁊ amicum maximum sibi fecit ⁊ grandis philosophus est effectus per Salomonem. ¶ Huius enim sententie hee sunt. Interrogatus quomodo quis fieri posset nõ amator vini. ait si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines. nunq; erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantum. quia sciebat spissitudinem tãtam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores. ait que in terra quiete iacent. Interogatus quid est in hominibus bonum et malũ ait linguã. Interrogatus quid est curia. ait determinatus locus ad decipiendum ⁊ superandum seinuicem. Ait etiam turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melius est vnum amicum habere multis dignum. q̃ multos nullius dignos. Post hec autem abyens in scythiam iura moresq; Athenisium in Scitas introducere conabatur voleus patrie profectus afferre. Ob quam causam inuidus frater eius in venatione sagittauit in eum fixit. letale vulnus philosopho infligens. qui moriens ait. Per sapientiam in grecia saluatus sum sed propter inuidiam in patria pereo.

Epimenides

Epimenides phūs dormiūt annis .57.

Epimenides philosophus cretensis hic dum iuuenculus esset missus a patre ad custodiam ouium declinās in quoddam antrum obdormiuit annis septuagintaquinq; surgens autē postea querebat oues putans se parum obdormisse. dum autem nō inueniret, iuit ad agrum ⁊ transmutata omnia videns. ⁊ penes alium possessorē iuit ad castrum hesitans. illic autem propriā domum intrans occurrit scisitantibus indicās quisnam esset. donec minorem fratrem inueniens iam senem factum. totamq; ab eo didicit. rei geste veritatem. notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice athenien sibus autem peste detentis ymolando pestem fugauit. dixit etiam. pecunia auaro supplicium est liberali decus. parricidium prodi tori. Vixit autem annis centum septuagintaseptem et scripsit de Genesi ⁊ ortu diuino libros in quinq; milibus versuum. necnon de diuersis naturis rerum libros nouem milium ac ēt gentorum carminum. fundauit autem apud Athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tempore claruit.

Symonides

Symonydes poeta per mare nauigans ad littus applicuit. et ibi mortuum corpus humanum inhumatū reperiens sepeliuit. ⁊ cum ipsum sepeliret ab eo admonit⁹ est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit. ipsa autem die procellis et fluctibus alij autem qui nauigarunt obruti sunt. Huius hec feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere q̄ loqui. neminez enim tacendo. multos autem loquendo circūuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est. innocentem non debilitat conscientia in aduersis. Solatium enim est homini non meruisse quod patitur. Fortuna deserit innocentem sepe bona spes nunq; Hic octuagesimum annum habens composuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate predicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias Judeus. propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate Neptalim oriundus mitissimi ingenij. ⁊ omnis gratie spiritualis prestans. Quia a Salmanasar Assyriorum rege in captiuitatez ductus hoc tempore pietate ⁊ religione insignis habitus est. Hic cum apud Niniuen constitutus preceptorum patrum suorum nō immemor. egros visitaret ⁊ indigentibus elemosinas preberet. desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est. pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium paupertinus efficit. Cuius patientiam cum dominus deus omnipotēs cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidem visum restituit substantiamq; omnem in duplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixisset annos. predicens interitum Niniue ⁊ instaurationem hierusalem ac templi domini spiritum domino reddidit. Et per filium Tobiam ⁊ nepotes in Niniuen ciuitatem sepelitur.

Linea Christi Amon

Hic Amon (Anno mundi. 3551. fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obtq; in domo sua propria peremptus eunq; cum patre suo sepelierunt.

Josias

Hosias rex iude. (Anno mundi. 4558.) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandū templum inducēs. populū ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad Azimorum festiuitatez que pascha dicitur eos adduxit ⁊ phase solēniter celebrari facies. Hic danū q; prexit ad

pugnandum contra regem egipti contra volũ tatem domini vulneratus grauiter in hirusalẽ ductus migrauit ad dominũ super cuius mor te Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnib⁹ rebus ita gloriosus extitit. vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul ⁊ extincta fuerit. Iste io sias adhuc in pueritia quesiuit dominum. Per seueraniteq; vsq; in finẽ adeo religiose conuersa tus est in lege domini q; dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Joathas

Ioathas anno mũ di. 4589. malum fecit coram domi no. ideo tradidit eum domi nus in manus pharaonis nechao regis qui eum capti uum duxit in egyptum. Et eius seniori fratri ⁊ eodẽ pa tre progẽito nomie Eliach im tradidit regnum mutãs ei nomen Joachim

Zaleucus

Zaleucus vir iustis simus leges condi dit ⁊ inter cetera de creuit. vt qui adulterij crimen cõmitteret vtroq; ocu lo priuaret. quod cum filius eius commisisset. iussit ipsum exoculari. Verũ tota ciuitas aliqñdiu ei reluctabatur tandem victus instã tia populi. ne lex a se cõdita violaretur. suo pri us deinde filij oculo eruto vtriusq; vsum viden di reliquit. Sicq; mirabili equitatis temperamẽto. se inter misericordem patrem ⁊ iustum legis latorem partitus est. Discе o christiane quanta diligentia debeas sancti tui precepta custo dire. si sic maluit paganus puniri pro iusta le ge sua q; eam inultam relinquere.

Iechonias cognomento eliachim etiam fuit filius Josie. ⁊ constitutus est rex a pharaone vt daret mulctam centum talenta argenti. Et quia fecit malum coram do mino ascendit contra eum Nabuchodonosor ⁊ factus est ei seruus annis tribus. Postea cum celebraret iterum contra eum ascendit interfe citeq; eum in hierusalem ⁊ proijci fecit corpus eius extra murum.

Joachim cognomento Jeconiae fuit filiꝰ Jeconie feciteq; malum coram do mino. ideo statim ẽ amo tus ne regnaret ⁊ vinctus est translatus in babilonẽ Mansit autem Joachim iste in carcere apud chalde os triginta septem annis. ⁊ filius eiꝰ a vinculis post mortem patris Nabucho donosor soluit.

Linea crsti

Jeconias

Joachim

Sedechias

Sedechias Anno mundi. 4 600. fuit tertius filius Josie vltimus regum iu da ⁊ hierusalem ⁊ malus non audiuit hieremiã pro phetam ideo periit ⁊ ois iuda cum eo ductus in ba bilonez. Erutiq; sunt oculi eius ⁊ occisi filij eiꝰ hec q̃p pe hieremias ⁊ ezechiel pro phetauerãt q; vinctꝰ duce reꝰ ad babiloniã regem. Capto igiꝭ rege vniuersus pplus caldei trucidauerũt et q̃ gladiũ euaserãt ad ser uitiũ chaldei adducti sũt

Tales milesiꝰ vnꝰ de. vij. sapiẽtibꝰ clarus habeꝰ. q̃ post theologos ⁊ poetas sophi dicti sunt. i. sapiẽtes. iste tales pmꝰ potuit pdicere defectũ solis ⁊ lune vt dicit augꝰ. de his folia pcedẽtia gesta ac dicta eorum manifestant

Septẽ sapiẽtes. Tales Solon Chilõ Periandꝰ Cleobulꝰ Bias Pitacus Noia septẽ sapientum grecia cãtat. Partibꝰ ac notos diuersis orbis honorat.

Massilia transalpine gallie ciuitas pmo anno regni Sedechie a Phocẽsibus aduentu profugis condita fuit. Tempo-

ribus enim tarquini regis er asia phocensium iuuentus hostio tyberis inuecta amiciciam cū romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta. Massiliam inter ligures ⁊ feras gentes gallorum condiderunt. magnasq; res (siue dum armis se aduersus gallicaz feritatem tuentur. siue dum vltra lacesciunt a q̄bus fuerant ante lacessiti) gesserunt. Namq; phocenses er ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̄; terras exercuerunt. piscando. mercando plerunq; etiam latrocinio marī (que illis temporibus gloria habebat) vitam tolerabant. Itaq; in ultima oceani ora procedere ausi. in sinum gallicum hostio Rhodani amnis deuenere. Cuius loci amenitate capti reuersi domum referentes que viderant. plures solicitauere duces classis. Furius ⁊ Paranꝰ fuere. Condita igitur Massilia ē ppe hostia rhodani amnis in remoto sinu veluti in angulo maris. hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita. magnitudis eximio extitit. Huic portus subiacet pulcherrimꝰ q̄ aream pugnatissimā loco edito habet. in qua quōdē olim appolinis delphici pulcherrimum templū structū erat Sed ligures incrementis vrbis inuidentes eos assiduis bellis fatigabant. Qui pericula propulsando intantū enituerunt. vt victis hostibus multas colonias cōstituerunt. Ab his igitur galli ⁊ vsum vite cultioris. deposita et mansuefacta barbaria. ⁊ agrorum cultus ⁊ vrbes menibus cingere didicerunt. Tunc ⁊ legibꝰ non armis vinere. tunc ⁊ vitum putare. tunc oliuam serere consueuerunt. Adeoq; rebus ⁊ hominibus impositus est nitor. vt non gratia in galliam emigrasse. sed gallia in greciam videretur. Ad quam plane vrbem complurimi ex nobilioribus romanis pro acquirendis doctrinis trasmittebantur. nam eorum victus frugalis ⁊ modestus semper fuerat. Cumq; varios sortita fuisse vel dominos vel tyrānos. prout se tempora offerebant. nūnq; tamen aut legem aut ab alienigenis suspendia pertulit. p̄terq; a chathelanis. Huic Lazarus quem dominus a mortuis suscitauit primus ab apostolis distinctus fuit episcopus. Cuius quidem reliquie nuncusq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq; ⁊ beate Marie magdalene ipsius Lazari sororis corpus ibidē quiescere. Apud hanc clarissimi floruere viri Saluianus ⁊ musceus presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq; Gennadius similiter presbiter greca latinaq; lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more dim Hieronimi librum edidit. Et coninus orator. Victorinus rhetor ⁊ etiam alij q̄plurimi.

Vnde gallorum gallicia originem habuerit.

Massilia

Pherecides philosophus

Pherecides Syrus natione. philosophus egregius pittaci philosophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui primus apud grecos de natura et de dijs scripsit. primusq; teste cicerone libro scz tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Quin et teste laertio multa predixit que mirabilia videbantur. Hic etiam Plinio teste libro duodecimo prosam orationem primus condidit. finitq; preterea Pythagore philosophi preceptor. Et Taleti philosopho litteras plurimas scripsit. Et ab eodem multos suscepit.

Pytagoras phs

Pitagoras preclarissimus philosophus natione samius. Et ipse tempestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo etimie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimum doctus fuisset ani principia apud grecos primus ad artem perduxit. Et geometriaz omnem perfecit. atq; pondera et mensuras inueniens etiam grecis primum contulit. In primis nanq; circa Arithmeticam vacauit. et medicinam non neglexit. Animas vero hominuz de corpore in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullam sibi peperisset equalem se. tamen sapientez se appellari erubuit. sed se philosophum id est amatorem sapiētie dixit. Italis legem dedit. cum apud Corhonam ethrie vrbem ex grecia venit. Eius institutum fuit ne scolas eius intrans de philosophicis ante quinquennium disputaret. Eius libri ab Athenienſibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laertium. vnam h apponimus Fugienda inquit modis omnib; et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpore. imperitia ab anima. luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cunctis rebus intemperantia

Sapho poetissa

Sapho Crexa diui ingenij poetrix per hec tēpora claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. ex quo didan filium suscepit. Habuitq; discipulas Anagoram Milesiam Cōgillam Colophaniam tēquas etiam lyricos quosdā docuit versus Scripsit autem hec modulos lyricos. Epygramata. elegiam. iambos et monades. fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel ppheta

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cum rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. prophetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno. et captiuitatis sue quinto librum prophetie componere cepit. hunc reliquie iudeorum Dan et Gad quib; predixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. et in sepulchro Sem filij noe sepultus est.

Daniel ppheta

Daniel desiderio-rum vir et propheta celeberrimus ex reguz iudeorum familia natus. Anabuchodonosor Chaldeorum rege in Babilonem cum Joachim rege captiuus ductus. et ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis Hierusalem postq; paruulus insontē Susannam a morte liberasset. diuino spiritu illustratus. primā regi caldeorum visionem soluit. Ideo curatorem regni constituit. quo mortuo filio ei; Balthasar cum litteras in pariete exposuisset terminum eius pronunciauit. Destructo autez Babiloniorum rege a Dario Astijagis filio in Mediam perductus. Inuidia autem prevalente in lacum leonum missus. deinde salvat;

in precelsiore honore habitus. Scripsit autem libros prophetie in decem visiones diuisum quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tres q; sub Balthasar eius filio Septimam & octauam sub Dario. & duas vltimas sub Cyro tandem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia

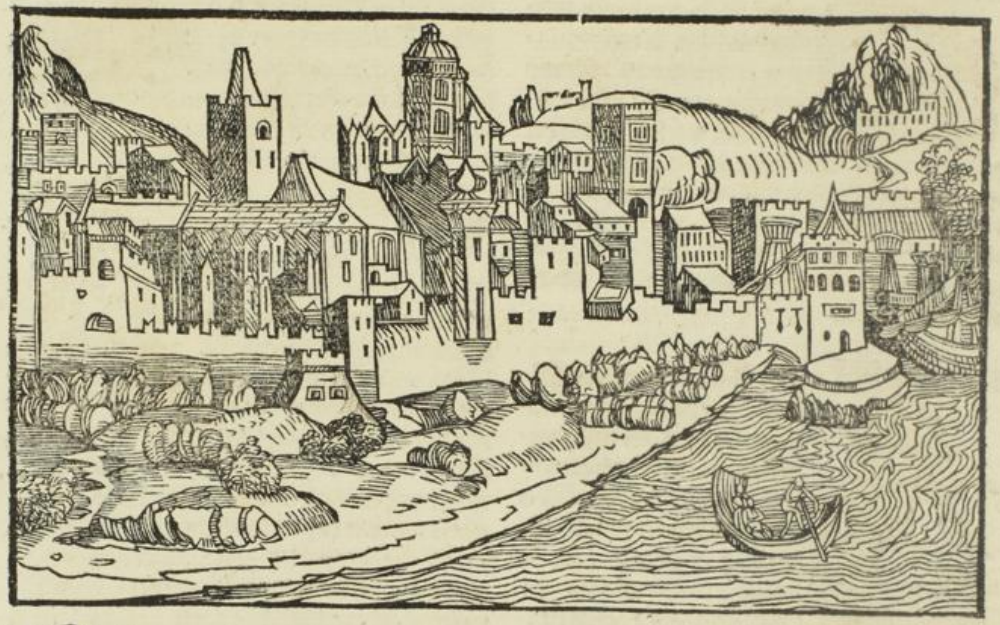

BOnonia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab Etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone baionia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appennium primaria & postea boiorum caput fuit. Deinde bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam. Agrumq; eum fuisse captum de bois gallis. qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani trium milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta & amplificata fuit ita vt per tempora Augusti & aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum vtalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autem dicit Octauianum bononiensibus q; in anthoniorum clientela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurandi. cum tota vialia pro partibus suis. Idemq; neronem imperatorem orasse latine pro bononiensibus scribit ad consulem & ad senatum. Ad annum salutis quadragesimum supra octingentesimum Sergij pontificis romani os poci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator ludouicum filium romaz cum copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis damnisq; affecerunt. Quam ob rem ille conuerso qui iam preterierat exercitu vltionis modum excessit. Q; post agri vastationem factamq; in sontibus per vicos villasq; repertis cedem. obsessam vrbem captamq; reddidit immunitam. Deinde anno domini. Millesimo ducentesimo septuagesimo primo. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationem prohiberet tribusq; armis bello contenderit. quo sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manū romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magristratum ecclesie deueniet Romane circundatam muro. quem nunc habet ac diu postea opibus amplificatam constat. Postea Bononia crassa & pinguis (cum frumentum vina & aliaque ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimum omnium disciplī-

narū gymnasium a temporibus theodosij vsq; ad nostra tempora summa cum gloria in ea ꝛ permansit ac floruit. Est enim mater musarū appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberaliū artium sacrarumq; litterarum disciplīe tradantur. Ex ea viri sanctitate doctrinaq; complurimi emersere. Sed q̄maxime prestitit diuus Petronius vrbis episcopus qui vitas pātrum composuit. Genuit hec vrbs Guidonez archidiaconum. Johannem andree ꝛ Johannem Calderinum celeberrimos iure consultos qui monumenta laude digna post se reliquerunt.

Reges Babilonie

Merodach

Iste Merodach fuit primus rex Babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens non obediuit Assaradon enim similiter nec rex Medorum. Et ob hoc regnum assiriorum defecit regesq; Babilonie regni ceperunt esse potentes. Iste etiam misit munera ezechie

Xerses phus

Inuentor Ludi Scaccorum

Vdus sacrorum reperitur ab Xerse philosopho pro correctione Euilmerodach tyranni. qui sapientes ꝛ magistros suos occidere consueuerat. quo solatio retractus fuit a tyrannide ad emendationem.

Nabuchodonosor

Nabuchodonosor iste rex Babilonie victoriosissimus fuit. eo ꝙ esset virga furoris domini. vt puniret peccata populorum. obtinuit regnum assiriorum quod destructum erat a Medis. Et factus est monarcha qui postea cum feris habitans septem mensibus. prece Danielis in pristinam nabuchodonosor formam septem annis penitens est restitutꝰ Cui res geste magni cognomen dedere. multa cum finitimas bella confecit ꝛ q̄ maxime cum egiptijs. ad extremum indeam deuicit. Et syriam durissimo sibi subiugauit iugo. Joachim interfecit. ꝛ successorem cum vasis dñi in babilonem transtulit. ꝛ Sedechiam patruum suum loco suo suffecit. Postquam dum vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore

Bysantium

modo Constantinopolis.

BIsantium vrbs tracie maritima a grecis sic nominata. Lacedemonij condidere eam primo. quibus apollinem consulentibus vbi nam sedes quererent mandasse oraculum memorie proditum est vt contra cecos habitationem locarent. Ceos autem megarenses appellauit Calcedonis conditores. Qui cum prius in traciaz nauigassent. situmqz vbi postea Bisantium edificatū est conspexissent Omissa tam locupleta ripa tenuiorem regionem in asia elegissent vt strabo refert. vt autem iustinus ⁊ Eusebius ponūt hec ciuitas anno ante aduentum christi. 663. In grecia et opposito calcedonensis agri loco quidem optimo ⁊ munitissimo a pausania spartanorum rege prius conditionis sue initium habuit. Et cum parua admoduz esset. postea a Constantino magno impatore qui eaz adaurit ⁊ ornauit. Constantinopolis dicta de qua latissime circa sua tempora describentur laude digna.

Sedechias.

QOnstituit Nabuchodonosor regez hierusalem patruum Joachim mathaniam. vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurandi. ⁊ mutato nomine vocauit eum sedechiam. Vicesimumprimū etatis annum agebat. Sedechias cum regnare cepisset. Et xj. annis regnauit in hierusalem Fecitqz malum coram domino. Erat enim superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum nec iusiurandum regi Babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudo prophete dicentes. in primo babilonios vincendos ab egyptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in homine pone ret. Cum autem non a sui regni anno sub oribus egyptijs tributum caldeis promissuz denegaret. ⁊ in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira pertitus cum ingenti exercitu ad eum venit ⁊ diu obsedit ⁊ tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem. fugit autem Sedechias cuz omni domo sua nocte ad viam deserti. persecuti sunt eum principes diliculo. ⁊ comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata Js dicens eum ingratum fuisse preceptum ab eo imperij. ⁊ deieraſſe in deum. Oculos eius effodit ⁊ cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cuz eo Josedech. ⁊ eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoqz ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniā. ac totam vrbem vna cum templo euerti ⁊ intendi precepit. Sed ⁊ assyriorum regnum a medis destructum obtinuit. Ideo babiloniorum regnum factum est omniuz monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum ⁊ caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie conterminia longe plana sed fontium qz maxime indigna. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat Medorum quoqz regnum defecit. Cum vltimo astiages octauus ⁊ vltimus rex medorum. triginta octo annis regnasset temporibus sedechie.

HJerosolima nobilissima ⁊ vetustissima ciuitas per varia tempora pluries vastata fuit. Primo a Babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor chaldeorum rex tempore sedechie cum ingenti exercitu in iudeaz venit. ibiqz magnis cladibus eius ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimaz obsedit. Deinde profectus contra pharaonem regem egypti. quo fugato Nabuchodonosor sui exercitus principem ad obsidendam hierosolimam rursus mittit. Jbiqz decez ⁊ octo mēsibus statione firmata Judei se ⁊ vrbem caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterunt templa incenderunt. eiusqz vasa sustulerunt. Et per septuaginta annos templi solitudo permansit. A cyro rege persarum lata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege persarum. et medorum.

Quarta etas mundi Solium lxviii
Hierosolimorum excidium

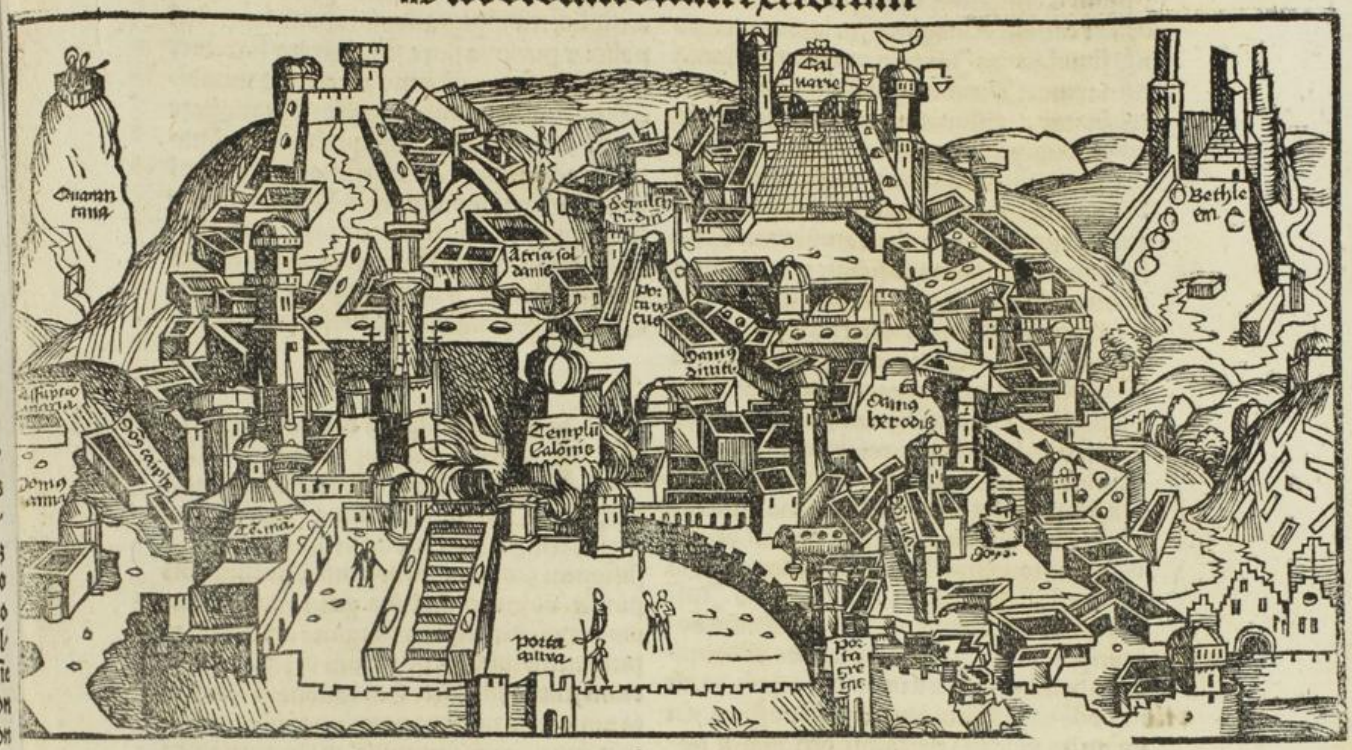

Excidium Hierosolimorum sub Tito & Vespasiano

Secundo ab Asobe egiptiorum rege. Que enim passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq; non enumero. Tertio ab anthiocho epiphane crudelissimo omnium tyranno facta est eversio. Hic Hierosolimam ciuitatem sanctam Menelao prodēte vi cepit & sanctum locum spoliauit misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. & a patrijs legibus se transferri. & non templum domini. sed Jouis olimpi cognominare & ydolū venerari. Quarto a pompeijo is iudeam vicit omnes cum hierosolima. & tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompeius eam cepit. obseruato ieiunij die dum ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa & admotis scalis. iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Gabinius Scaurus Varus vbibus iudee & precipue hierosolime insultauere. & herodes magnus & sosius captā oppidum seruare. Sexto ad extremum funditus euertit anno secundo imperij Vespasiani die octaua mensis septembris. Tito eius filio vbs capta & templum subuersum. Quam cū cepisset complanatis menibus. fossas etiam impleri iussit. Vbem autem illaz vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt. vt titus tunc exercitus post imperij gubernator in ipso ingressu mēia vbis admiratus tantam victoriam non humane virtutis. sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominum strages ea fames miserorum fit nesta necessitas. Que si ex ordine nosce re cupis Josephum lege. Non audita sed visa & communia sibi cum ceteris referentem. Veniens deniq; Titus romam cum patre suo Vespasiano triumphum celebertimum egit Simonem qui vbis excidij causa fuit in triumpho perductum postea laqueo per totam ciuitatem trahe runt multis confossum vulneribus interfecerunt. Vespasianus templum pacis edificauit vbi iudeorum preciosiora instrumenta videli cet tabulas legis penetralium vela. & alia multa reposuit Ea autē vbs vsq; ad adriani principis tempora latronum sicariorum q; facta ē receptaculum. Et per quinquaginta annos deinde ciuitatis mansere reliquie. Que postea adrianus imperator menibus & edificijs instaurās ō suo nōie Heliā appellauit & diu⁹ Hiero. ad paulinū scribit ab adriāi tpib⁹ vsq; ad in

perium Constantini imparatoris per annos circiter centum octuaginta In loco resurrectionis simulacrum Jouis in crucis rupe statua ex marmore Veneris a gentilibus posita est. celebratur. Estimantibus persecutionibus auctoribus q tollerent nobis fidem resurrectionis ⁊ crucis si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deinde nostri gloriosissimam ciuitatem diu possessam. tandem amiserunt. Karolus enim magnus multo sudore primo vrbem illam vendicauit. deinde peditam recuperauit Gothefridus. Ad quam retinendam etiaz Conradus cesar Ludouicusqz rex francorum non dubitauerunt coactis exercitibus in Asiaz proficisci. At cum nostri principes postea desidie sese dederunt neqz hierosolima nec Antiochia in potestate nostra remansere. Heu pudor heu dolor fons ⁊ origo nostre salutis defecit. templum illud Salomonis fama clarum in quo dominus totiens predicauit. Bethleem in qua natus est. Caluariam in quo crucifixus Ipsius crucis possident inimici. Sepulchrum domini gloriosum in quo propter nos obdormiuit in domino saraceni in potestate habent. Et etiam si velint christiani inuisere non possunt. En ipsam dei viuentis ciuitatem officinasqz nostre redemptionis quam deus noster miraculis illustrauit ⁊ pprio sanguine dedicauit. In qua prime resurrectionis flores apparuerunt Machometi Satellites coculcant. Et ea vbs nunc scelerate gentis imperio paret.

QVinta seculi etas hic incipt. ⁊ ortuz habuit a captiuitate Judeorum in babiloniam duratqz vsqz ad Christi Jesu domini nostri natiuitatem per annos cccc. xc. qbus in hac supputatione aliqui aliter sentiant. vnde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno. vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secundum Darij annum terminabunt. Josephus ⁊ diuus Hieronimus a decimotertio Josie regis vsqz ad tertium Non nulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsqz ad vltimum Cyri annum At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tertio vel vltimo Cyri anno terminatur. propie captiuitatis iudaice anni dicuntur Illi vero qui in secundo Darij terminantur propie complete transmigrationis sunt. Et hec principalior ⁊ precipua sacre scripture era habetur. que scilicet facta est anno ab exordio mundi. 4610. A diluuio autem. 2369. A natiuitate autem Abrahe Millesimoquadringentesimo vicesimoseptimo. Ac vigesimooctauo regni Tarquinii romanorum regis. Regnantibus etiam apud medos astyage. astiage. apud Medos astyage. apud Macedones Europe. apud qz lydos alyacte. ⁊ apud egiptos vaphre. ⁊ apud. Caldeos nabuchodonosor primus.

QAptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalem hic incipit. Et per annos. septuaginta. perdurat. Cum enim populus Jsrahel iam multis temporibus ydolis seruiendo. etiam effusionem sanguinis innocentū se grauiter impiasset. volens enim deus generationem huius populi deperire. septuaginta annorum captiuitatem eundem pppulum in regno caldeorum statuit sustinere hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalem perueniret.

DOst reditum populi israhel de babilone isti duo prefuerunt scilicet Jhesus summus pontifex tanqz reges ⁊ Zorobabel tanqz dux q modus vsqz ad herodem seruatus est. Vt videlicet summi sacerdotes tenerēt primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta prophetiam Jacob. Non auferetur sceptruz de iuda ⁊ dux de semore eius. Hi cum innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponendum templum congregantes vniuersam prouinciam construxerunt altare in loco quo prius edificatum fuerat ⁊ dies tabernaculorum celebrarunt. cepit autem renouare templum. sed paulo post defunctus est.

Linea pontificum Jhesus

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Sibilla hellespontina

Quinta etas mundi Folium lxix

Joachim

Aggeꝰ propheta

Malachias ꝓpḥ.

Sibilla helespōtia

Eulmeridoch

Iste Salatiel (anno mundi. 4634) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem Babilonis. vt euangelista Matthe⁹ dicit

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni qui secundum Josephum nominatus est Josedech. Sub quo Zorobabel prophetantibus 7 adiuuantibus Aggeo 7 Zacharia templum 7 ciuitatem reposuit. Edificato aūt templo pasca cum innumerabilib⁹ holocaustis celebrato ad eorandā vrbem eam adiecit.

Iste Zorobabel (anno mundi. 4659.) iurta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex chaldea iudeos ad propriam prouinciam reducere cepit 7 templum reedificare concedēte Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mundi. 4709.) 7 sequentibus vsq; ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Matheo numerantur. 7 ideo nec tanpus eorum debite sciri potest. Nisi quod abiud genuit Eliachim. qui azor. qui sadoch ic. vt Matheus in p̄n cipio euangelij factus est.

Ageus propheta in numero duodecim prophetarum vndecimus his temporibus libium sue pphetie scripsit. In quo reuersionem populi 7 tēpli edificationem conscribit. ac renouationez ciuitatis. nec non 7 sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq; templo statim obijt. Et iurta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur 7 sic dictus id est angelus propter optimaz vitam Aiunt q; ore eodem iterabat.

Helespontina in agro troyano nata vetula 7 antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq; ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. 7 nascitur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum carnalis terre.

Iste nabuchodonosor filius nabuchodonosor magni fuit tertius chaldeorum rex. decimooctauo captiuitatis anno patri in regnum succedēs regnauit Annis decem Vir quidā prestantissimi animi 7 ingentis potentie qui paternis regalibus multa supaddidit multaq; magnalia peregit.

Iste Eulmerodach frater nabuchodonosor precedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filius. Anno vicesimooctauo captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis decem 7 octo. Soluit Joachim de carcere 7 magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Linea Christi Salatiel

Zorobabel

Abyud

Linea regum babilonie Nabuchodonosor

Ragusar

Sabadardac⁹

Balthasar

Linea regū romanorum

Seruius tullius

Tarquinus

SAturnus tullius sextus romanorū rex nono iudaice captiuitatis anno regnū suscipiens regnauit annis. triginta quattuor. ḡ̃ huius matre seruia creatō. nec obscuritas ihibuit quin gubernacula vrbis inuasit. Nam eximiam indolem vtor tarquinij Tanaquil liberaliter educarat ⁊ eius industria regnū adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. scz quirinalem viminalem ⁊ erquilias vrbi adiecit eamq; aggere fossisq; ac muro circumdedit. tandem a tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

TArquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomen indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanorum rex factus regnauit annis. xxv. Hic regnum auitū quod a Seruio tenebat rapere maluit q̃z expectare. q̃ suscepto regno mortimores ciuitatis quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraq; per tyrannidem gessit. tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido hāc ex liberis eius importunitatē tolerare non potuit. Quorū cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset. matrona dedecus ferro expiauit Imperiuz tamen regibus aborigatum. tandem eñ regno expulsus a porsenna interfectus est.

BAlthasar euilmerodech regis filius caldeorum rex post partem regnare cepit. Et regnauit annis decem ⁊ septem. Cui⁹ regni anno primo Daniel propheta quartam visionem vidit. Is demuz captus est. ⁊ ciuitas a Cyro persarum rege aduersus fortissime dimicante traditus est ⁊ funditus euersa. ⁊ adeo vt nullum tante vrbis remanserit vestigium. Sed eamque modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon

BAbilon illa magna capitur ⁊ auferturr eius potestas. Hec prima ⁊ maxima ciuitas totius Abis dicitur. ⁊ q̃ eam humano opere extrui vel humanis viribus destrui potuisse pene incredibile videbatur. Que destrucō facta est per Dariū ⁊ Cyrū primos reges monarchie persarum.

QIrca hec tempora vt dicit orosius. Naz ad magnam partem diei tendi visa est. ⁊ saxea grando scilicet veri lapides ascenderunt de nubibus.

HIc incipiunt ebdomode Danielis secundum Bedam de quibus inter doctores est grandis altercatio.

Lucrecia nobilissima Romana

Quinta etas mundi Folium lxx

Linea pontificum Elizaphat

Joiade vl Judas

Johes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Templo domini in modum castri sexto regno darij ano pfecto Joachim pontifex cū sacerdotib⁹ cum tubis ⁊ ornatu solēni laudauerunt deum.

Tēplū salomonis pficitur anno septimo darij regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorum summus pontifex successit Joachim patri in pontificatu vt dicit eusebius. sedit annis.32-vir tanto honore dign⁹ qui sua prudentia ab Artarerse persarum rege absolutionē a vectigalibus ⁊ tributis p⁹ ministris templi obtinuit. potestatem quoq; amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tempore Mardochei. Cui et Susis persarum vibe misit epistolas de observatione dierum phurym. Constat enim hūc multe doctrine ⁊ sanctitatis fuisse virum. multis tamen seditionibus agitatum.

Iohannes inde pontificis filius. quintus hebreorum pontifex habuit fratrem qui dicebatur Jesus qui aspirabat ad pontificatum. confidens de familiaritate Vagosi prefecti trans flumen. Cum autem super hoc altricaretur cum Jesu in templo adeo incitauit fratrem vt eum occideret. Ideo vagosus omnia ornamenta templi sustulit.

Azor anno mundi 4809.

Deinde Sadoch (Anno mūdi. 4859.) etiaz nihil habetur nisi q; ponit Matthei primo cum ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo pphetauit in egipto Cūq; peccata ppli increpasset lapidat⁹ est ab eis apud tephnas Et eo loco lapidibus fuit obrutus sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel ppha hic post mlta glosa gesta cū q̄sdā redargueret eracerbati ip̄m eqs distraxerūt p crepidies saroz atq; exerebrauerūt. ⁊ in sepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat eius filio sepultus.

Zacharias ⁊ Aggeus ano. ij. Darij increpauerunt pplm ppter negligentiā eoz ⁊ edificādū domus dñi ⁊ solicitabāt Zorobabel vt loq̄ret sup h̄ regi ⁊ ānuit rex ⁊ accessit ē eoz ppli vt edificaret tēplū. Tādē p⁹ mlta bōa opa cōpleto tēplo. ⁊ ip̄e obijt. Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia

Veretia matrona romana omniū romanoz mulier pudicissima formaq; ⁊ elegātia clarissima cōiunx collatini a sexto Tarq̄nio tarq̄nij superbi filio p vim stuprata semetip̄am interfecit. Tarq̄nio igit̄ expulso romāi reges defecere. Cū ibidē regnati fuisset sub regibus septē. annis.240.

Linea christi Templū salomōis

Eliachim

Azor

Sadoch

Zacharias

Quinta etas mundi

De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de tēplo eius q̄ fūdamēto ac edificatōe scripti tāt p̄cipue diuin⁹ pphet⁹ Ezechiel in. xxv. āno trāsmigratōis. Qui ē ān⁹. xxiij. regni Nabuchodonosor in exordio āni. x. die Cū man⁹ dñi facta ē sup eū. adduct⁹ ē a spū in terrā isrl sup montē excelsū. Vbi ondit ei edificatōz ciuitatis z tēpli Et cū hec visio obscurissima sit nec apta legētib⁹ de ciuitate mirabili i mōte cū tēplo edificata sibi in spū oīsa. Quāobrē p pauca d forma tēpli p figuras subiūgere placuit. Quāq̄z certi doctores solū de spūali edificio. scz xp̄o ac eccl'ia intelligāt. Victor tū de materiali edificatōe manifestauit. qd̄ veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditū de babilonia per Zorobabel z Nechemiaz fuisse impletum. Licet ceteri aduersa ponant. moderniores tamen hebrei per Messiam regnaturum cum magna potentia id futurum exspectant. Figuras igitur templi per picturā talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij tēpli oīsa ezechieli sup mōtē

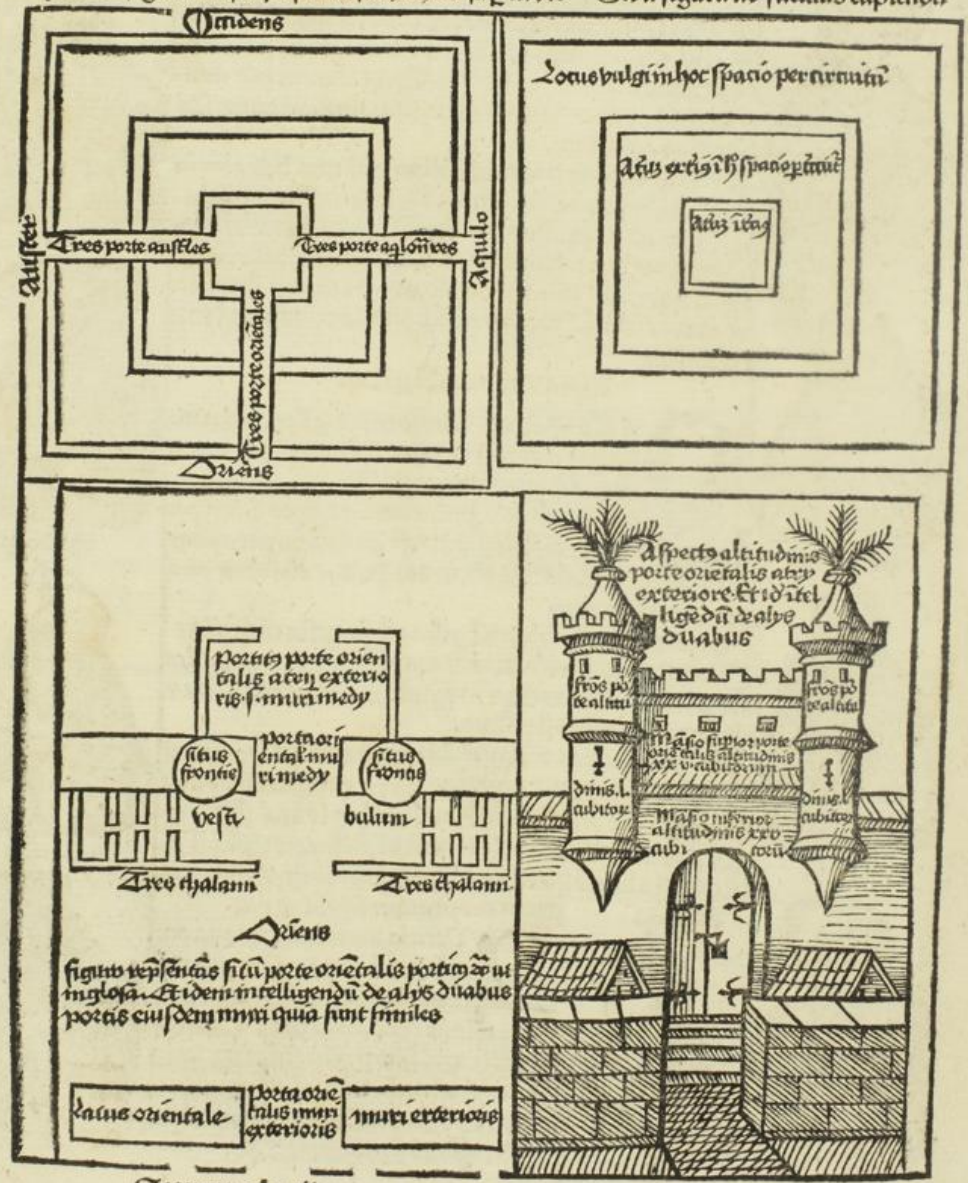

Sequentes due figure ornatum portr representant.

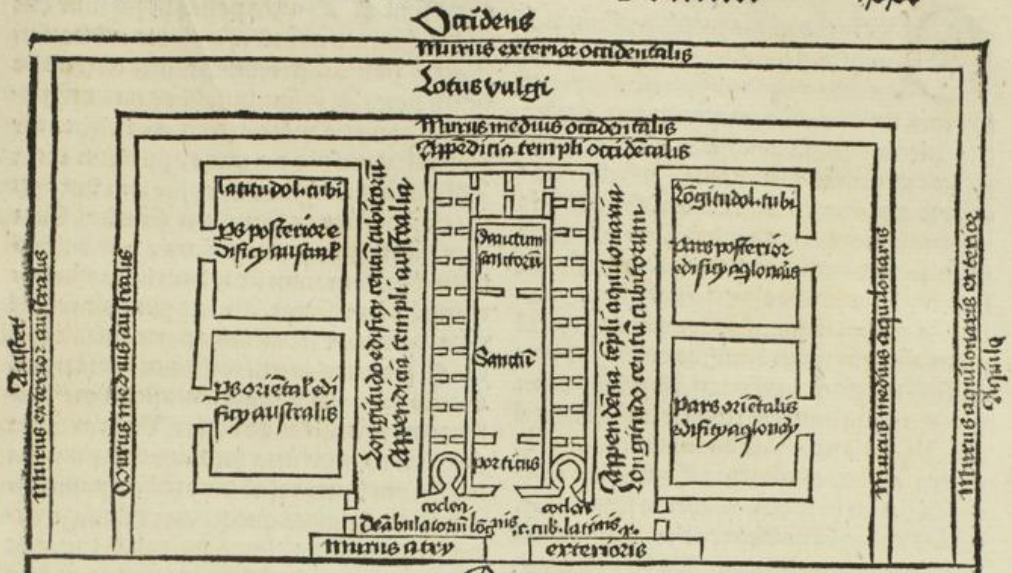

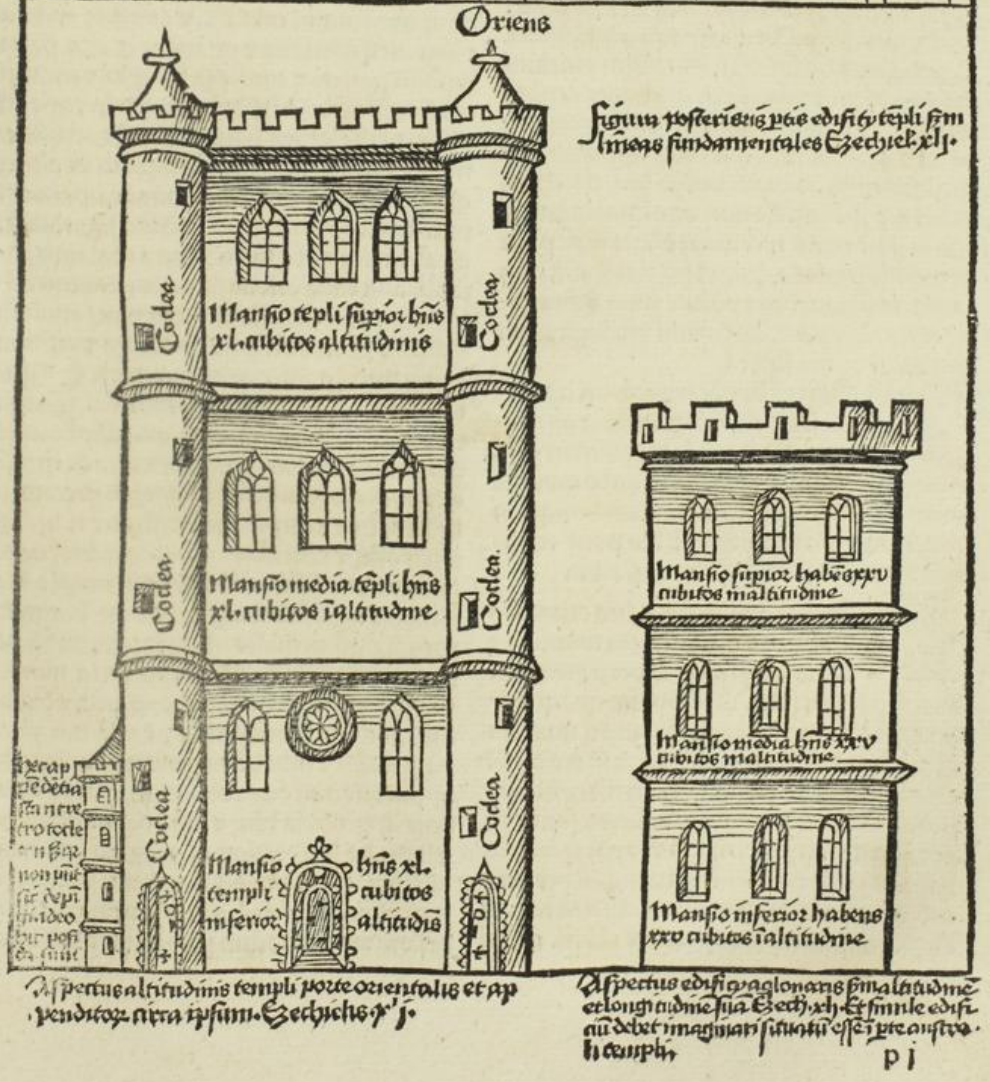

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditor. circa ipsum. Ezechielis. p. j.

Aspectus edificij aquilonaris secundum altitudinem et longitudinem sua. Ezech. xlj. Et secundum edificium debet magnitudo situm esse pars orientalis templi.

Ezechiel diuinus propheta Cum trās migratio babilonis a Joachim rege iuda vt premissum est incepit et ipse cum mardocheo transmigrauit. postea sedechias annis xj. regnauit in quo anno destructa est ciuitas ⁊ templum. Inde decimo quarto anno post demolationem Ezechiel hāc visionem propheticam vidit. Templum aūt vt in figuris cerni potest multas mansiones habebat. sicuti ciuitas muri eius erāt propugnacula ad modū ciuitatis. mons in qua erat tē plum aliquantulum dimissus erat. In parte australi magis q̄ aquilonari. Angelus autem stans in porta muri exterioris locat⁹ est ac mē surabat certis mensuris que maiores erant ās in ceteris rebus cōmunibus. Totū igitur templi edificium in spacio quadrato situm erat. Cuius vnum latus directe ad orientem positū oppositum ad occidentem. Alia duo ad aquilonē ⁊ meridiem. In quo spacio tripler mur⁹ Exterior. medius. interior. Spacium contentū inter medium ⁊ interiorem dicebatur atrium exterius. Reliquum spacium inter muros medium ⁊ anteriorem. locus vulgi appellabatur Gentilis enim ad orandum ob deuotionē templum accesserunt. Totum vero quadratum p tim in summitate montis in plano erat. parti in montis pendulo. que gibbositas spacij am in plano figurari non potuit immaginationem suppleri debet. Ad horum intelligentiam posita est prima figura

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura decem cubitorum latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secundo muro et tertio directe se respicientes. In latere deniq; murorum aquilonari ⁊ australi due porte consimiles erant vt secunda figura ostendit.

Habebat autem hec porta orientalis gradus ob declinitatem montis. vt a loco vulgi asensus per septem gradus ad portam foret. Vestibulum quoq; habuit spacium ante aperturam medij muri ān q̄ cubitorum in latum ab oriente in occidentē Et quindecim in longum ab aquilone in austrum. Erabat ⁊ porticus edificium situm super aperturam muri medij. ⁊ ex parte interiori ipsius muri transiens vltra mediū per octo cubitos inter atrium exterius. Et a terra vsq; ad summitatem huius porticus cubiti. quinq̄ ginta sunt. ¶ Et iuxta postes hostij sunt due turres. quarum altitudo septuaginta cubitorum sicuti in portis castrorum. Frontes dicte ad decorem porte. Ac in summitatibus turrium pomelli. ⁊ rami palmarum celiti. etiam iuxta turres ser thalami pro portarijs appēditia dicta Ad horum intelligentiam posite sunt due figure (post primam ⁊ secundam) sequētes. Quarum prima sitūs porte porticus ⁊ vestibuli frōtium ⁊ thalamorum secundum lineas fundamentales representat. Altera figura altitudinē porte porticus ⁊ frontium a parte orientali ostēdat. ¶ Porticus autem edificium supra portā in atrio duas habet mansiones superiorē ⁊ inferiorem ⁊ fenestras obliquas. Vltra autē portam secundi muri inter medium ⁊ tertium pauimentum stratum sub diuo scilicet pauimenta erat. ¶ Triginta quoq; gazophilatia in circuitu pauimenti. ad latus australe decem. que occupant centum cubitos. ⁊ quatuor ex vna parte atrij exterioris ⁊ quattuor ex alia parte eiusdem porte que cum ipsa occupant centum cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponūtur iuxta thalamos porte orientalis atrij interioris vnum in parte vna reliquum in altera que cum ipsis ⁊ cuius thalamis occupant centum cubitos per modum inferius figuratum. Et ad maiorem distinctionem a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte autem aquilonaris ⁊ australis similes sunt porte orientali Similis ferme descriptio portarum ⁊ vestibulorum medij ⁊ interioris muri erat. ¶ Ostium vero in frontibus portarum diuersarum erat. ⁊ ibi holocaustū lauabant. scilicet carnes cremendas in altare holocaustorum ac mense que immolationi deseruiebant pro peccato et delicto. Due item parietes existentes ex vtraq; parte ostij ⁊ ante illas in porticu erant due columne. altera hinc. alia inde vt in templo Salomonis regis fuit. Longitudo vero parietum templi centum cubitorum erat. Altitudo vero centum viginti. et latitudo intra muros. viginti cubitos continet. Duo parietes duodecim cubitorum prominentia pilariorum vltra parietes hic ⁊ inde decem cubitorum latitudo appenditorum octo cubitorum. paries claudens appenditia hinc ⁊ inde decem cubitorum ⁊ latitudo loci orationis similiter decem cubitorum. Qui numeri simul iuncti faciunt septuaginta iuxta ezechielem Intrinsecus deinde sanctum sanctorum ponebatur quod inter

us templum. vt in tabernaculo Moysi interius tabernaculum) dicebatur Paries vero non multum altus nec sustinens aliud pondus dividebat sanctum & sanctum sanctorum. Cuius longitudo erat viginti cubitorum. Adiuncta fuerunt latera sive appenditia lateribus templi exterius adherentia in latere occidentali sex in latere aquilonari quod est multo longius. triginta. Et similiter in australi quod est equalis longitudinis. in orientali non sunt ponenda cum ibi templi ingressus pateat. ¶ Pilastrij tandem amneri fuerunt prominentes extra parietes. vt sit in arduis edificijs ad ipsa fortificanda. In occidentali parte tres pilastrij. duo in extremitate vnius in medio. & prominebāt quinq; cubitis. et hec prominentia pilariorum in tribus locis perforatur vno super alium atq; in hijs foraminib⁹ trabes figuntur ad portandum tria tabulata. ita disposita vt primū distat a terra per sex cubitos. & ita reliqua ab illo. Sicq; ascendunt iuxta murum templi decem & octo cubitos. Inferior autem mansio tēpli vsq; ad primum tabulatum seu cenaculuz ponenda est triginta cubitorum vt in templo Salomonis. vt paries templi ad recipiendum lumen per fenestras sine obstaculo per decem cubitos mancat. ¶ Circa duo vero alia latera templi scilicet Aquilonare et australe duo edificia ponuntur a muris templi per viginti cubitos distantia. & quodlibet centum cubitorum longitudinis. et quinquaginta latitudinis. ¶ Ad ea intelligenda posita sunt tres figure folij precedentis. Prima representat secūdum lineas totius edificij posteriorem partez Secunda altitudinem templi ostendit & appenditiorum circa ipsum. Tertia altitudinem edificij aquilonaris & similiter australis que similia sunt. ¶ Altare autem holocaustorum ex partibus compositum fuit. Prima pars iuxta terram dicebatur sinus sive fundamentum & eleuatur super terram cubitum vnum. Secunda crepido minor & restringitur & edificiuz per cubitum vnum et ascendit per duos cubitos. Tertia crepido maior iterum' restringitur & eleuatur sursum per quattuor. Quarta arieh vocatur simili em̄ modo per quattuor ascendit. vt altitudo altaris a terra sit vndecim cubitorum. ¶ Aque rgrediebantur de templo g modum fonticuli scaturientis de limine sancti sanctorum & inde per templum transibant declinando parumper ad latus dextrum & inde ad porticum templi & postea ad atrium interius ab occidente in orientez. Aliqui has aquas ante egressum de atrio interiori diuiserunt in quattuor riuulos. vt post egressum de porta orientali exterioris muri in vnum conueniant ceteri id refutant. ¶ Et sic completa sunt ad edificationem & dispositionem templi pertinentia. Figura laudabilis nunc sequitur simul totum edificium representans quod per partes superius est figuratum & secundum lineas fūdamentales cuncta ostentat.

p ij

Quinta etas mundi

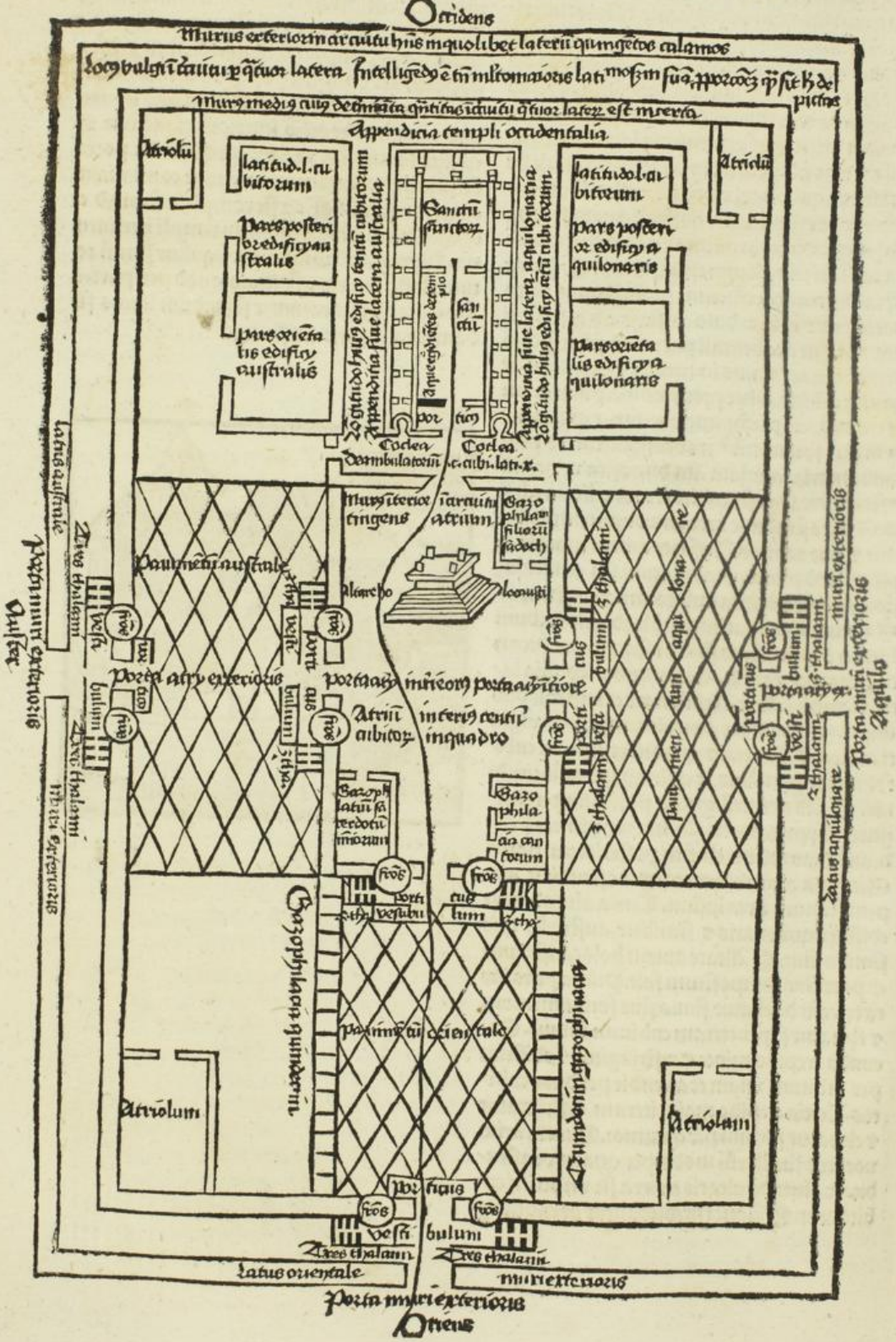

Verona

Veronam pulchrā ⁊ preclaram vene
cie vrbē alipibus finitimam. Quam
athesis flumius diuidit Auctor est er
trogo pompeio instimus. gallos qui vrbem ro
mā ceperunt ⁊ pariter Mediolanū. brixiam ⁊
bergomū edificasse. Licet alij sicardi Tremo
nensis ēpi sententie inherentes. post troye exci
diū constructā asserunt. Nec tamē minus cin
git q̄z diuidit veronam Athesis vt custodie si
mul ornamentoq ⁊ subuehendis reuehendisq
merab⁹ ⁊ frugib⁹ magno sit vsui veronensib⁹
quando quidem supra infraq ⁊ circū ager est
p̄cipue bonitatis multa gignēs in vrbē conue
henda. olei vim maximā. frumenta incolis in
mercaturā supabundantiā. vinorum varieta
tem atq prestantiā. pomor oīs generis copiā
Et lanam ceteras ytalie subtilitate superantez
de qua subtilissimi efficiuntur panni. Lane p̄
stantiam greges ⁊ armenta a pastionis pro
prietate accipiunt. Quam prata campiq pro
spectu quoq amenissimi naturaliter prestant
Quū tū mons altissimus orbi supeminēs bal
bus nomine. ⁊ eandem herbis suis ingenitam
⁊ multo maiorē virtutē prestet. q herbilegi vn
diq confluentes multa herbarum radiamq
genera animātiū saluti opitulantia inde legāt
diuerse etiā p agrum veronensem scaturiunt
aque non minus ornamento a natura q̄ vsui
attribute. Hec ciuitas ita romanis principibus
grata extitit vt in ea amphiteatrū romāo mo
re nō nullaq alia cōstructa sint edificia Jbiq
deinde a Gottis longobardisq regib⁹. nec nō
⁊ ab alijs principibus dom⁹ excelse alta pala
tia pulcherima tēpla. inexpugnabiles arces ⁊
castella fuerūt ꝑstructa. Vinor prestātia vno
ertollit argumēto. Theodat⁹ ostrogothor rex
terti⁹. quū sciret in veronēsi agro ēe vinū sicut
cassiodor⁹ appellat accinati odoris sapouisq
suauissimi. illud romā nauib⁹. Athesi in supū
mare delapsis cōportari curauit. Vrbis huius
gesta sub vario fuerūt euētu. Attila eñ Gotto
rū rex eā euertit ⁊ incēdit. Alboin⁹ p̄m⁹ longo
bardor rex ibidē Rosimūde vrotis insidijs oc
cisus fuit Jbi Rudolph⁹ impator berengariū
impatorē superauit ⁊ occidit. Nobilissima
scaligeor familia ⁊ ipa veronēsis tyrānidē oc
cupauit. ⁊ p. 70. ānos cū mario splēdore vero
ne dñata est. Tandē ea vrbs in venetor man⁹
deuenit. ß tā solidiora verone sicut ⁊ ceteris vr
bib⁹ ornamēta viros oīs etatis p̄stātes attinga
mus Zenoq sicut religionē rp̄ianā ⁊ suāp̄ius
decet sctitate p̄m⁹ erit q verō p̄sul mlta scrip
sit ertātia sacras vtriusq testamti lras declara
tia. Emiliū marcū veronēsez poetā. Eusebi⁹
in asia obijsse asserit. paulo post catull⁹ poeta
subinde vterq Plinius. genuit ⁊ Guarinū ora

torem ornatissimum ⁊ alios.

Regnu persarum principium.

CIrus primus rex persarum potentissimus hoc anno. qui est trigesimus captiuitatis iudaice annus. Et quinquagesima quinta Olympias. persis regnum ⁊ imperium instituens. regnauit ānis triginta. Hic Astiagis medorum regis et Mādana filia nepos fuit. Qui vt herodotus ⁊ iustinus tradūt astiagem deuicit. Et regnuz eius in persas trāstulit. Domitisqz multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar regem Chaldeorum ⁊ babiloniorum regem bellum intulit. atqz eum deuicit. quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodum aduersus Balthasar caldeorum ⁊ babiloniorum regem bellum intulit atqz eum deuicit. quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodum aduersus cresum lydorum regem. qui babilonijs auxilium tulerat profectus est. Quem sine vllo negocio fudit ⁊ cepit. ablatisqz ei omnibus sui regni rebus vitam miserā ducere coegit. Cumqz Cyrus asiam totum pene orientem in suam redegisset potestatem. scythias etiam bello adortus est. quibus cum Tamiris regina preerat. ac primo quidem prelio cum cyrus regine filium omnemqz eius obtrūcassset exercitū. haud multo post ⁊ ipse ab regina compositis in montibus insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam tamiris cum audisset suorum cedem ⁊ filij vnici mortem non feminio more se dedit in lacrimas. sed cum residuo exercitu in montibus simulata dissidentia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium acumina angustias perdurit. ibidemqz eum cum ducentis milibus obtruncari fecit. Ita vt ne vnus quidez tante cladi superfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpus. Cyri erquiri mandauit. Cui cōpte aufferri caput ⁊ in vtrē sanguine suorum plenum immitti precepit vt quasi supbo regi dignū exhibuisset tumulum dixit. Sume cyre sanguinem quem semper sitisti. eius tamen truncum in pasargadas vrbez delatum in hortis sepelierunt. In cuius tumulo tale epigrāma fertur fuisse inscriptum. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis imperium constitui.

Tamaris audax ⁊ fortissima mulier.

PErsia autem aste maioris regio est. q̄ a perseo Acrisij argiuorum regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipsius regionis caput condidit. Quā postea greci regijs concrematis vastauerunt hec itaqz resilo Caramānis bactrianio ac medis contermina est. Et in multos diuiditur sinus Quam. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmarime est. Et propter estum ac ventos fructuum inops esse perhibetūr. in ipsa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. presertim ipsa Persipolis ⁊ pasargadas ac pluri me alie que sunt in Gabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem ⁊ Sūsam que ab Arpharat medorum rege magnis structuris edificata fuerat. Quedaz montana preruptā interiacebant. quā postea cambises regis filius suo adiecit imperio. eius autez imperium ⁊ si aliquando permaximum fuerit. postea tamen a Macedonū parthisqz diminūtum ⁊ dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti. pro deo Solem ⁊ ignem coluerunt. ⁊ Lune mineruecz sacrificauerūt. sed nunc relictis idolis illi Mahumeteam legem sequuntūr. Persica autem poma vt plinius libro quindecimo ab hac aūecta ferunt. Illustratur adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martiris triumpho.

Anaximander

ANaximander philosophus ⁊ medicus celeberrimus p̄mo milesij ⁊ thalet auditor ac in eius scola successor his temporib⁹ (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primo celestia docuisset. etiam primus horoscopia fabricauit ac matis ⁊ terre circuitum primus describit. necnon ⁊ materialem speraz construxit. Et propterea Plinius libro secundo eum peritissimum astrologum dixit. Obijt deniqz seragesimoquarto vite sue anno. Fuit ⁊ alius Anaximander milesius hystoricus nō ignobilis de quo laertius scribit.

Anarimenes

ANarimenem philosophum pariter ⁊ phisicum anarimander hic habuit discipulum. ⁊ quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit ⁊ in infinitum moueri sidera non supra terram sed circa seipsam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua ⁊ Sardis capta fuit.

Esdras

ESdras vir sanctus atq; doctissimus velut alter Moyses in populo venerand⁹ habitus est. Hic primum de Babilone cum ceteris venit. sed iterum paterna solicitudine motus redijt vt plures lucri faceret. ⁊ secum adduceret. tempore autem isto legem ceterosq; libros sanctos reparauit. quos combusserant caldei. felix testamentum orbi relinquēs. nouos ⁊ faciliores apices inuenit. que in spiritu sancto feliciter peracta. venit iterum hierusalem cum multitudine magna regalib⁹ priuilegijs vt doceret populum. Obijt in senectute veneranda sepultus ibidem.

Neemias

ISte Darius fuit consobrinus Astyagis qui dedit ei regnum. Ambo autem victi sunt a Cyro qui fuit rex primus persarum. ⁊ transtulit monarchiaz ad persas. Babilonem vicit. Balthasar interfecit. Danielem magnificauit. Israhel remisit in iudeam vt templuz reedificaret. victus tamen benigne Cyrus prouidit. Astyagi regnum hircanorum et Dario medorum concessit.

Mardocheus

NEemias fuit pincerna Artarrersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murum hierusalem edificauit eam in angustia temporis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotione precipuus. qui cum opus domini explesset miraculose ignem sanctum reperierunt ⁊ muruz dedicauerunt. Rediens ad regem iterum reuersus est Hierusalem ⁊ mortuus est. ibiq; sepultus iuxta muruz quem edificauit.

Monarchia regū p ersarum

Darius

Cyrus

Cambises

Sem erdis

CAmbises filius Cyri secundus persarum rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis octo. qui ab Esdra artarrerses. vel assuerus nominatur in libro Judith. Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierusalem ⁊ templum reedificaretur. Is enim imperium suscipiens militari gloria atq; iusticia cum quadam crudelitate mixta in suos deseuiens patres superauit. Ethiopes subegit. ⁊ multas prouincias suo adiecit imperio. pleraq; tamen bella per Holofernem gessit. postea in Egyptum accedens cuius cunctos vastauit fines. ⁊ ibidem Babilonem condidit al iam De Cambise valerius in serto refert. q⁹ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset Selle iudiciarie vbi filium suum iudicem constituerat apponi precepit.

ISte Mardocheus vir sanctus clarus habetur in toto regno persarum. tempore sue exaltationis fuit ducentis nonaginta quinq; annorum secundum computationem latinorum.

SMerdis terti⁹ psarū rex octauo ⁊ sexagesimo iudaice captiuitat⁹ anno Cābise in syria mortuo sine liberis. regnū regitalit mēsibus septē. patizetes quē Cambises reb⁹ suis p̄ferat fra-

vel Artarerses vel Assuerus. vel Nabuchodonosor

Actus Senectus Justitia.

Sibilla cumana

Quinta ætas mundi

trem suū noīe ⁊ facie similimū regē declarauit. ⁊ priorē occiderat. ꝑpter quā fraudē darij hiſta
ꝑſis ſiliꝰ ꝓfeſtim iuratōe facta alterum Smerdim ⁊ eius fratrem Patizetem trucidauit. Et ip
ſe poſt triduum perſarum rex conſtitutus eſt.

Judith holofernes

HOlofernes princeps militie Nabuch Cābiſis mltas terras dño ſubiugauit. ⁊ tandē venit ad bethuliā. ⁊ ibi a iudith muliere iterſi
citur in cubiculo papilionis ſui ⁊ oēs ei⁹ exercit⁹ fugatus. ¶ Fuit
aūt Judith vidua mulier ꝑſtantiſſimi animi ⁊ incredibil⁹ aſpect⁹ ⁊ poſtq̄
holofernem principē obtruncaſſet. tāto in ꝑcio habita eſt apud indeos vt cū
ctis dieb⁹ vite ſue oībus indeis ꝑferret. ⁊ triūphali laude ꝓpetuiſq; ꝑconijs
celebrabat. Et cum centū ⁊ quinq; annos compleſſet moriens apud virū in
betulia cum ingenti lūctu ⁊ pompa ſepelitur.

Laus Judith.

¶ Babilonia noua conditur a Cambiſe in egipto.

Linea cōſulū romano rum Brutus Tarquinius Collatin⁹

Valerius ꝓblica Po ſtumus

Largus dictator

ANno. cc. xliij. ab vrbe condita exactis regib⁹ Romani loco eoꝝ ꝯſules inſtituerūt q̄ ānua
exerceret impia ne tractu tpis erigerent in ſu
pbiā. Quoꝝ ꝑcipui hic ānotant⁹ ex quib⁹ primi duo
habuerūt bellū cū porſenia rege etruſcoꝝ. Brut⁹ duos filios habuit q̄ reuocare volebāt regē q̄s virgis
cesos ſecuri peuſſit. Collatio ſublata ē dignitas. q; ne
nomē Tarquinij in vrbe eſſet.

Sibilla Cumana

HIbylla Cumana que fuit tempore tarquinij priſci veſtita aurea veſte. librum apertum ⁊
altum in manu geſtans ⁊ librum in ſiniſtra
habens ſuper genu capite diſcooperto dicit ſic. Ma
gnus ab integro ſeculorum naſcitur ordo eī iam red
dit et virgo re deunt ſaturna regna. Jam noua pro
genies celo dimittitur alto. Tu modo naſcenti puero
quo ferrea primum. Deſinet ac toto ſurget gens au
rea mūdo. Caſta fauē lucina tu⁹ iam regnat appollo

Manli⁹ torq̄tus

ESti duo videlicet. Valerius publicola ⁊ Po
ſtumus vicerunt ſabinos ⁊ de eis triumpha
tum eſt. ⁊ Valerius fataliter mortuus paup.

Popilia virgo

ANno vrbis condite vigintequinq; Romani
bello ſabinorum conſternati creant dictato
rem. cuius auctoritas ⁊ potentia conſules pre
erit. ⁊ q̄t nomen officij dignioris

Decem tribuni

ESte. T. manilius Lcij manilij filius. bellum
cum Gallis incho auit. percuſſoq; Gallo qui
eum ad ſingulare certamen prouocauit. tor
quē aur eā de collo ei⁹ tulit ſuoq; ipoſuit. Vñ dict⁹ eſt
torq̄tus ⁊ torq̄ti cognomē ſuis poſteris obtinuit.

GAlli Senones gens natura feror
moribus incōdita. ob hoc ipſa co:
porūm mole ac armis ingentibus adeo omni gene
re terribilis fuit. vt plane nata ad hominū interitum vrbiū ſtra
gem videretur. deinde totam vrbem igne ferro manib⁹ exequāt
ſex menſibus Barbari. ⁊ Manilius nocte ſubeuntes clangore
anſeris excitatus a ſumma rupe deiecit.
Popilia virgo veſtalis ob crimen ſtupri viua defoſſa eſt.

Maras Gneus Maulius

TEmpore illoꝝ duoꝝ fuit bellum vegentiꝫ in quo tot ceciderunt de victoribus Romanis quot de victis.

¶ Dictature dignitatis institutio

Largus dictator

NOno post eractos reges anno vt euse bius habet) rome nona dignitas scilicet dictatura creata est ⁊ equitū magister. qui dictatori in oib⁹ obsequeret ⁊ largū alis lercium dictatorē primū ⁊ Spi cassiū magistrū equitū scribit. Institutus est itaqꝫ dictator vt auctoritate ⁊ potētia contra hostes ꝓsules precederet. Eo maxime qꝫ porsemia clusijꝫ ret (ea ciuitas thusta erat) armis tarquinium superbum reducere conat⁹ esset. quod ne fieret dictator obstitit. Verꝫ pace cōfecta in amiciciam ppli romani porsemia summis receptus honoribus. Quinctius cincinatus prestantissimus postea dictator cum agriculture opā daret. a senatu rogatus. puluere ac sudore absterso. dictature dignitatem inuitus susscepit.

Cassius

Quincius

Valerius

Is nedum romanos obsessos fed hostium qꝫ exercituꝫ supatum cum innumerabili preda tomā pdurit. Sic expeditione finita redijt ad boues victoriāqꝫ quasi securam tenens

SOb isto valerio cōsule ciues crules seruiqꝫ fugitiui innaserunt capitoliū ⁊ incenderūt. Et tam atrox fuit bellum. qꝫ ipse consul fuit occisus. publicola quoqꝫ romanus patricius cui publius valerius ppuum nomē ante fuerat. Et ipse p hoc temp⁹ expulsis Tarquinijs vna cuꝫ bruto in locū collatini consul est subuectus de quo supra. Is cōmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipse de tarquinij exercitu quindecim milia. et trecētos viros interfecit qua victoria primꝰ ex consulibus incurru inuect⁹ triumphauit que res pulcherrimum spectaculum plebi sine vlla inuidia prebuit. fuit autem magne iusticie ⁊ equitatis vir.

Primus Roma triumphus

Aratus

ARat⁹ astrologus ⁊ poeta clariss⁹ cū endoxo vt ait Augu. vniuersū sēnumeꝫ stellaꝫ cōprehendisse ⁊ scripsisse iactauit. qs (inqt Aug⁹.) illa ptēnit auctoritas q̄ dicit ad Abrahā. Aspice stellas ⁊ nūmera eas si potes Geñ. xv. Quō em̄ dinūerari pūt cū non oēs pūt videri. Cū astrologie nō ignarus eēt. De astrologia libꝫ scripsit elegātissimū dicētē Ciceronē li. j. de oratore. Cōstat int̄ doctos hoēs ignaꝫ astrologie ornatissimis atqꝫ optis vsib⁹ Aratū de celo stelliscꝫ dixisse ⁊ conscripsisse.

Ob inferni

Maras Curcius

OS iferni i medio vbi vasto hiatu horribili appmit ⁊ viui hoīs sepultura īterēptātib⁹ auruspicib⁹ expetebat Rome ei (vt liu⁹ ait) siue interēptu seu alia aliq̄ vi forū ferme spec⁹ vasto collapsū i īmēsaꝫ se aperuit altitudinē quā voraginē nllo videbat⁹ posse oppleri materia Tū marc⁹ curci⁹ eēs romanus bello egregi⁹ eo audito tēplo deoꝫ q̄ foro illi iminebāt intuēs. Et q̄ maxime ornato isidēs zelo pīe armat⁹ se i hyatū misit. q̄ mortuo sta-

Esopus

tim hyatus obtūrat⁹ ⁊ Sop⁹ adelph⁹ poeta fabulator clariss⁹. claruit tpe Cyri regis psaꝫ. Fuit āt grec⁹ de cīuitate attica vir ingēiosus ⁊ prudēs. q̄ ꝓfinxit fabulas elegātes qs romulus postmodū d̄ greco trās tulit i latinū ⁊ filio suo tiberio direxit. In q̄b⁹ docet q̄d obseruare d̄nt hoies ⁊ vt vitā hoim oñdit ⁊ mores. iducit aues. arbores bestiasqꝫ loq̄ntes ꝑ pbāda vita cuiuslibet fabula qs q̄ diligent⁹ ispexerit iuēiet ioca. loca opposita q̄ ⁊ risu miscēt ⁊ ingēiū acuāt. h̄ prio āno Cyri regis psaꝫ ferē finisse cēpt⁹. Monissīme eas fabulas oēs vna cum ipius Esopi vita Rinutius quidam eruditus vir. ad Antonium tituli sancti Crisogoni cardinalez latinas accuratissime fecit.

Decem virorum Rome electio

Duodecimo Artarersis regni anno. tricentesimo. & altero ab vrbe condita. C. menenio & P. sertillo capitolino consulibus Romanis placuit quod consulare imperium cessaret. & eius loco decem viri deligerentur. per quas sine prouocatione omnis regeretur ciuitas. lata eius magistratus tempora (vt liuius ait) nimium luxuriare incipiēs cicius eius res lapsa est Quia post annum electi sunt od facinora Appij claudij

Leges duodecim tabularum

Romani cum hucusq; legem non haberent magnaq; inter tribunos & cōsules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artarersis anno legatos athenas miserunt. Qui non soluz ab athenien̄sibus Solonis leges obtinerent. verumetiam et alijs grecie ciuitatibus mores instituta- ue Romani perferrent. Ac sic ab eisdem legib⁹ traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. Vnde & postmodū illa decem tabularum famosissima emanauit ler. vt habet. ff. de ori. iudi. l. ij. & distinctiōe. vij capitulo secundo. Ordinataq; erat in duodecim tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebi quoq; magistratus crearentur. Fabius ambustus duarum pater. Alteram supplicio patricy sanguinis dederat. alterā plebeio. Tribuni igit plebis. xvj. regni artarersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium & si magistratus dignitatem non haberet, maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater per hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit perpetuam. quia filium suum qui infē sissime vrbem obsidebat. quem legatorum maiestas & pontificum reuerentia nequiuerant ipsa ab ira retrahere at durissima. & eius propositum vertit in bonum. Nam relinquens obsidionem ciuitatem liberam dimisit. Ob cuius mulieris beneficiuz. ne ciuitas ingratitudine argueretur ex senatusco sulto ad perpetuam rei memoriam eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū & ara fortune constructa sunt insuper cum nullusq; in id tempus vel modicus a viris mulieribus prestaretur honor sanccitum est vt mulieribus homines semper assurgerēt & in via eis cederent quod vnusquisq; apud nobis seruatur. Et q eis liceret vti auro & purpura veste. aureisq; fibulis & armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia regū persarum

Darij histapsis

Darius hi stapsis filius quartus p sarum rex anno

septuagesimo captiuitatis persis regnare cepit. Is cuz alijs sex nobilibus Smerdim & paticetem magum eius fratrem trucidauit Cōuenerunt de regno persarū Cuius equus sequenti die in ortu solis hynnituz ante regiam prius emitteret ille. persarum rex habetur Darius Oeberis stabularij sui solertia effecit. vt ante omnes hynnitum equus eius primo daret. quo facto. eueſtigio rex creatus est Regno susceptо Atosam cābysis filiam duxit vxorem. Ex qua preter Xersem etiam alios genuit filios. Dedit potestatez Zorobabel vt iudeos in hierusalez reducere posset & vasa reddi iussit. & pro edificatione templi viginti argenti talenta per singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarunt. Verum anteq; e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerse.

XErces darij et Atosa filius quintus persarum rex Centesimo quarto iudaice captiuitatis anno. Persis regnare cepit. Et regnauit annis viginti. Is voluntatis paterne colendi deum israhel. heres apparuit. In deis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimus crudelitatis et seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre desecerat cum vniuerse asie potiretur. innumerabili exercitu grecie bellum intulit. Athenas incedit. et infinitas strages dedit. Tandē leonide. Spartanorum ducis solertia duobus acceptis vulneribus fugiens. qui pus mare nauibus strauerat. in piscatoria scapha vix trepidus aufugit. Et non multa post ab Artabano eius prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanus

ARtabanus sertus persarum rex persis regnare incipiens. regnauit mensibus septem. Qui pro anno computantur. hic xerse rege trucidato. cum essent ei duo filij nomine Darius et Artaxerses. Juniorem in maioris necem solicitauit. Affirmans illum proprium obtruncasse patrem. Vagabusius autem huius sceleris consius. Artaxerse filio rem postea prodedit omnem. Is conuocans omnes armatos. numerum milliū recensuit. vbi Artabanus inter eos assitisset. Artaxerses se breuiorem simulat habere loricā q̄z decerat iubēs secum commutare. Quo nudato cuestigio cum septem filijs eum trāsfodi iussit. atq; ita Artaxerses egregius iuuenis cedez patris. necemq; fratris et seipsum ab insidijs

Artaxerses

vindicauit.

ARtaxerses septimus persarum rex regnauit annis q̄draginta. Hic omnium hominum pulcherrimus fuit sed tanta ei erat brachiorum lōgitudo vt genua contingeret. et propterea longimanus dictus est. Qui tributa persis primus instituit. eo q̄ maximam impēsam auri atq; argenti in edificijs constituisset. vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei demonstrate monimentum. Et cū pacis auctor et conseruator haberetur. Idcirco ab omnibus amari promeruit. Esdras quoq; sacerdos et dei propheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Nemias quoq; eius et Darij pincerna fuit.

Democritus phus

DEmocritus abderides philosophus per hoc tempus floruit. is primo quosdam magos caldeos audiens. adhuc puer theologiaz ac Astrologiam peroptime didicit. deide vt Geometriam perciperet in persidem et ad mare perrexit. postq; etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq; se transtulit. vbi a nullo cognitus. ipse Socratem cognouit. Tandem doctissimus in patriam reuersus. patrios agros et innumerabiles opes reipublice sue concessit. Satius dicens eum paupertate studiorum libertate letari. q̄z opum seruili cura verari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contrarit. vbi et nature secreta subtilius rimari posset (Sicut Cicero in libro quinto tusculis. questionum refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis. vixit autem annis centum et nouem. Ex eius sententijs hanc optimam habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo seruēs q̄z luxum in alieno. parcitas enim necessitatis remediū ē

Heraclitus phs

HEraclitus philosophus Asiantus cognomento. Scotinus hoc tpe in precio fuit Cuius libri obscuri fuere vt a phis vix intelligerent. vñ et ppter eoz obscuritatē heraclitus dict⁹ fuit tenebrosus Qui cū in vltia vite a discipulis quereretur. vt notabile q̄d in medium pferret. Nihil rndit. ß digitū volues significabat oia inferiora in ptinuo motū ee. Hic (vt Macrobius refert) dixit aiaz ee scintillam stellaris essentie.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Themistodes

THemistodes athenien sis philosophus. & naturalis & belli clarissimus ac sapientissimus dux his temporibus. tam scientia q̄z rei militaris gloria inclitus et clarus habitus est. Cui⁹ cōsilio parta est victoria i maritimo prelio superato perse ab athenien sibus. Cuz adhuc puerulus esset. natura prudens. eximia semper cogitabat. Cum a disciplinis percipiendis animum lapare licebat. non ludis aut in artie sed componē dis orationibus sese dedit. Gloriecqz cupiditate incensus cupiens sibi vbis principatuz vendicaer. cum eum quidam cōsuleret de filia. an eā daret pauperi sed ornato. aut locupleti probato vtorem. Malo inquit virum pecunia q̄z pecuniam viro indigentem.

Aristides

ARistidem philosophum athenien sem viruz vtiqz discretuz per hec tempora floruisse. Cicero in tertio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis. tum iusticie in his que ad communem referuntur vtilitatem. ex quibus iusti nomē assecutus est. huic plato tantum tribuit vt pre ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eum solum laude dignum censuerit. ferūt hunc ita inopem mortuum fuisse. vt suo sumptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaragoras

ANaragoras philosophus etiam hac etate in Clazomēo asie oppido inclitus fuit Qui cum dives admodum esset studendi desiderio ductus patrimoniū omne suis concessit. & in longinquas partes secessit. Post multa vero tempora reuersus cz suas possessiones desertas vidisset ait. non essem ego saluus nisi istic periissent. Cuidam dicenti. Nonne tibi patrie cura vlla est. respondit. mihi patrie cura est. et summa quidem atqz ita dicens. digitum celum versus extendit.

Dictum in ethnic Riand

Interrogatus ad quid factus fuisset. Ad contemplandum inquit solem & lunam & celum. Hic audita morte filij illi qui nunciauerat ait. nihil noui nuncias. Ego enim ex me natum sciebam esse mortalem Cunqz annis septuagintaduos vixisset ab athenien sib⁹ in carcere positus. & poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat. quem illi pro deo colebant.

Empedocles

EMpedocles philosophus Athenien sis his temporibus laudatur. qui adeo contendi peritia edoctus erat. Quod cum hospitem eius inuenis quidam furibundus inuaderet eo q̄ patrem eius accusatione damnasset. ita dulciter canendi modum infleriss̄e dicitur. vt inuenis iracundiam temperarit. Huius autem hec fuit sententia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scz affluentie mobilis contemptus. future felicitatis appetitus & mentis illustratio. Quorum primo nihil honestius. secundo nihil efficacius. Terio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitqz deum. Deus est spera cuius centrum est vbiqz et circumferentia nusq̄z Arbitratus deniqz animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

SApho Lesbita ex Mitilena vibe oriunda altera poetrix. hac etiam tempestate inclita fuit. honestis & claris parentibus orta. Adeo generose fuit mentis. vt etate florens & forma non contenta solum litteras iungere plurimas & ampliori feru ore animi ingenijqz suasa vivacitate consenso studio vigili per abrupta parnasi vetice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit. quid multa eo studio deuenit vt vsqz in hodiernū clarissimū suū carmē testimonio veteruz lucens sit. modulos lyrices exprimere nō dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit statua enea et suo dicata nomi. Et ipa int̄ poetas celebres enū erata. ei⁹ tñ opa maiox negligētia amissa sūt.

Zusis heracleotes et Parrasius pictores

ZVsis heracleotes maximus pictor7 ipse etatē hac(vt Eusebi9 habet)inclitus fuit Qui plineo teste libro.35.naturalis hystorie penicillum ad magnam gloriam perduxit.Opesq3 tantas acq̄si uit vt institueret donare opera sua.eo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret.Pinxit autem vt idem plinius ait.puerum vuas ferentem ad quas aduolarent aues.processit iratus operi.7 dixit vuas melius pinxi q3 puerum. Nam 7 si hunc consummasset aues ipse timuissent.Idem etiam secundū.Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. ¶ Parrasius quoq3 hac etate summus pictator cum predicto zeusside in certamen descendit.Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent.ipse lintheum quibus pictum detulisset tradidit.Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret.Sed tandem remoto lintheo 7 ostensa pictura atq3 errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso. quoniam ipse aues fefellisset.

Tolosa

TOlosa prouincie Gallie transalpine vrbis.a quodam Tolosō troyano iacta sunt eius fundamenta.Quam a3 Romani cepissent illuc colonias deduxere.Et amphiteatro capitolio aliisq3 edificijs e quib9 aliqua adhuc extant ornatū reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condite finitima est.7 in aquitania haud longe a Sontiatibus populis in qua Paulus discipulus. Sancti Pauli miraculis quiescit in pace.Metropolis ciuitas est.eiq3 Johānes vicesimus succundus pontifex Archiepiscopatum primo concessit.Atq3 ex eius castellis in ciuitatem seuerexit.Et eidē archiepiscopatui subiecit.vt haberet Tolosanus archiepiscopus.quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita qui in ea bonarum litterarum gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini et aliquorum apostolorum reliquie summo venerantur honore. Is eiusdem vibis primus episcopus a paganis tentus atq3 e summa capitolij arce per omnes gradus precipitatus capite collisō exussoq3 cerebro 7 omni corpore dilaniato dignam ibi christo exalauit animam.

TVro quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanoruz rege condita est. Quam a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto. Turonem nominauit ea siquidem celebris nunc ciuitas est. ligeri enim fluuio abluitur. Qui. Bituriges ab hedius diuidit. ⁊ ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non parum commoditatem ciuitas ipsa percipit. hic quippe cum archiepiscopalis sedes existat. vndecim suffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica sunt. ⁊ ex maiori parte in Brittanie ciceriorꝭ ducatu nomen retinens In francorum regno sita ē Ipsa cum multaruz rerum opulentissima sit habita. etiam non ignobiles continet edes. Habuit hecipsa ciuitas plurimos celibres viros omni virtute ⁊ sanctitate insignitos Inter qs diuus martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuoum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomine perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Mediolanum

MEdiolanū ciuitas potentissima apud insubres totius Cisalpine gallie metropolis ⁊ vbiū ceterarū Mater originē habuit. quā liuiꝰ patauius. ⁊ trogꝰ pompeyus narrāt a gallis q̄ duce Brēno in ytaliā ascenderant populiq; loca incolentes in quibꝰ est edificata Insubres appellabantur imparte assero persarum rege a gallis senonensibus non condita vt multi astruere. sed aucta ⁊ instaurata fuit. Eam tamen Josue hebreorum iudicis tempore aliqui primo conditam fuisse Luz Sicambri germanie populi a sicambria priami sorore dicti tpe Sampsonis occupatis germanie prouincijs. Mediolanū versus hostili animo acte dirigentes. Juliū insubriū regē obuium habuerunt. Cum quo pace confecta federa percussere vt vnus populus ⁊ vnuz efficeretur regnū. fuit tn vsq; ad Bramū ducem haud ciuitas magna. Eius aduentū mirū in modū aucta ⁊ instaurata. Cū antea subria et Mesopia ⁊c. dicta fuerit mediolanū qđ multorū animū circūdata appellata ē. Scribit liuiꝰ exercitū romanū tunc primū venisse qđ quidē ad annos rome vrbis ꝓdite. cccc. lx. fuisse videt Claudiꝰ marcellꝰ deinde bolos ⁊ insubres gallos subegit ⁊ triūphauit. post quē triumphuz vrbs Mediolanēsis p ānos ferme. l. pacatissima altera roma ꝓgnoiata. adeo florens fuit. vt illā principes romani (q̄ ad ꝓcupatōes licuit) inhabitauerint. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ marimianꝰ philippꝰ ⁊c. Emporiū certe totius lōgobardie fuit. ⁊ agrū vniuersum in oi bonitate feracissimū hz. Eā herculeꝰ marianꝰ manibus ornauit. murū sēm adiecit ⁊ vrbē ampli

auit ⁊ ex suo noie herculiam appellauit in honorē herculis phanū struxit qđ nunc diuo laurentio ertat dedicatō. post tā diuturnā felicitatem primas habuit molestias btō Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantibus. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit Instauratāq; paurū quieuit. a longobardis ea vrbs maris molestijs agitata est. Illis a karolo magno domitis p annos. lx. ⁊. ccc. floruit q̄sq; Fridericꝰ barbarussō impator eā solo eq̄uit. Deinde Mediolanēses a parmensibꝰ ⁊ placentinis aditi tanto patriam reedificauerunt animoꝝ ardore. vt intra triēniū. ditior. potentior. frequētiorq; solito facta videret. Inde mirabile habuit incrementū Mediolanū eñ physico naturali situ sito ab incendijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigoribus equaliter abesse. Alexander quintus nomine summus pontifex scribit ⁊ pterea locum totius orbis tempatissimum aeremq; serenissimum ⁊ aquaruꝫ in puteis ⁊ fōtibus salubritatē obtinere. Quā tñ lacus pulchèrrimi. x. ⁊. vij. ⁊. lxiij. flumina terre supficiem irrigantia in illius agro repiant. P otro ciuitas hec quantum templorum magnitudine. regalium domoꝝ amplitudine. clarissimorū ediū nobilitate. ⁊ vicorum pbitate. necnon ⁊ oim artium bonitate floruerit nostraq; etate floreat. tuꝫ potentissimoꝝ dñoꝝ ducali maiestati obsequētiū. tū vtriusq; sexꝰ pruberniuꝫ religiosoꝝ inhabitantiū. Ac caterna huiꝰ vrbis eq̄stris ordinis viroꝝ ac doctoꝝ necnō ⁊ armorū ⁊ pānoꝝ oīumfariā vestimentoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarāt. Diat pscriptus pontifex. barnabā pauli ꝺdiscipulū primū fuisse mediolanēsem eccīe epm Cui paulo post successerit. Btūs Ambrosiꝰ doctor eccl'ie celeberrimus. Aq̄ sctūs Aurelius aūgustinus doctor ⁊ ipe excellentissimus in ipo medialano ad fidem xpi cōuersus ē. duces postremo castrū supbissimum in ea ⁊ hospitale celeberrimum. cum templo beate Marie virginis dicatum edificauerunt. Ac alijs q̄plurimis exoꝝnauerunt.

Monarchia regū Persaꝝ

Xerses

Sagdianus

Darius notus

XErses eius nominis .xcvs. Octauꝰ psaꝝ rex regnauit duobus tñ mensibus. post quē Sogdianꝰ nonus regnauit mensibus septē. de quibus ob tē poris breuitatem nil memorie dignum habemus.

ILle iesus filius syrach natō hebreꝰ libꝝ q̄ ecclesiasticꝰ dicit' edidit quē hebrei panarethos vocāt a pan qđ est totū. ⁊ rheton qđ est virtus. quasi totus virtuosus. In q̄ de oi virtute tam theologica q̄ politica pulcherrime tractat. Quē ideo ecclesiasticū nominauit Eo q̄ de moribꝰ totius ecclesiastice disciplīe religioseq; ꝓuersatiōis magnaꝫ curam habere visus fuerit.

HErodotus grecus hystoricus oibusq; grecis p̄ferendꝰ ea tempestate hystoriaruꝫ libros edidit. quos cū athenis i ꝓcilio legisset plimū honorat' ē q̄ vt q̄ntilianꝰ ait. dulcis ⁊ cādidꝰ plinꝰ li. xij. na. histo. dicit eū scripsisse historiā

OAriꝰ ꝓgnomento notus decimꝰ psaꝝ rex. regnauit annis vigintenouem. Hic inito impio cōtra Athenienses grauissima mouit bella. Ideo conuersi in fugam nec deinceps persis occurrere sunt ausi. Eius regni anno decimo egiptus ab eo discessit.

SOphocles athenien'sis poeta tragicus. Quem Cicero ob ingenij magnitudinem diuinum poetam appellauit Is vltimis vitꝫsue diebus tragediam in certamine ad iudicium peritorum miserat. ⁊ intellexerat q̄ victor esset. pre gaudio exspirauit.

ARtaxerses eius nominis secundus cognomento Mēnon quem hebrei Assuerū nominant vndecimus psarum rex regnauit annis. xl. Darij filius potentissimus sup oēs qui ante eū fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsq; ethiopiā sup. c. xxvij. pulcias fuit. Tertio

Jesus filius sirach

Herodatus

Sophocles

Sole gaudio moritur.

regni sui anno grãde conuiuiũ ꝑparauit. ⁊ subiectos magnifice pauit in tabernaculo mirabili. Reginam vasti cum venire recusasset eam abiecit. Et honorem Hester prebuit. ⁊ in locum eius pro regina habuit.

Assuerus

Ochus

Arsanus vl' Arg⁹

Darius

Hic darius ultimus regum persarum ab alexandro victus fuit.

Artaxerses tertius qui ochus Assueri et Hester filius duodecimus persarum rex regnauit annis xxv. vir certe seuus atq; immanis vt suis facinoribus eternam sibi apud persas comparet memoriã. Hic Nectanabo egipti rege in ethiopiã pulso ad suum reuocauit regnum. Hic suor conturatione veritus cognator cede principumq; strage. totam impleuit regiam. nullo sanguinis aut seruis etatisue habito respectu. verũtamen diuinam non euasit vltionem. Quia a suis obtruncatus fuit.

Arsanus ochi regis filius. xj. persarũ rex regnauit annis iiij. Genuit aũt filios multos de quibus herodatus meminit. de eo aũt nil memorie dignum habetur. Iadus vero sextus iudeorum pontifex hoc ipso anno inde mortui Johannis pontificis patris pontificatu succedes sedit annis xxx. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

Parmenides philosophus atheniensis consortia hominum fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicam primus inuenit. Hic Zenonis preceptor extitit.

Darius Arseni predicti regis filius vltimus persarũ rex ⁊ ipse primo anno regni Alexandri persarum regnum accipiens regnauit annis ser. Hic cum potentissimus esset. ne regie maiestatis honor deesset. belluum cũ Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandem ab eo victus ⁊ superatus ⁊ a cognatis turpiter occisus. vitã pariter cum persarum regno finiuit.

Melissus philosophus ex Samo insula originem ducens. Parmenidis auditor. quem Aristoteles persepe nominat magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonensiũ gallor dux Momuchi anglor regis filius. xj. assueri persarũ regis ãno cũ exercitu trecentor miliũ Gallorum relicto ꝓprio solo ytaliã venit. ⁊ expulsis veteribus tuscis. eorumq; vribus occupatis multarũ vriũ (policrate ac iustino testibus) fundamenta iecit. vt mox dicetur.

Hypocrates filius eraclidis vt Galienus primo regis auctor (licet quidã scribãt asclepij) filius ⁊ pitagore discipulus. oĩm medicor princeps. in insula Choo genitus ꝑ hoc tempus clarissimus habitus est. hic medicinam longo tempore perditam reuocauit in lucem. que quingẽtis ãnis post esculapij mortẽ latuerat. Is voluptates oẽs ad modũ detestabat discipulos vt diuꝰ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarent. vt mansuetudinem in habitu moribusq; ostenderent. fuit (vt ferunt) corpore paruus pulcher forma. grandi capitis. tardiq; motus multe cogitationis. tarde locutionis. ⁊ modici cibi. Vixit aũt ãnis cv. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima sua. Qui vult liber esse. non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd capit cupiat qd habere pot. Qui vult in hac vita pacifice viuere. silis fiat illi qui ad cõuiuiũ inuitatur Qui de omni apposito gratias agit. ⁊ de defectu rerum non murmurat.

Parmenides

Melissus

Hypocrates

Zeno

pulcherrima sua importuna

Zenophs actiensis ex cipro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis fuitq; napsei (sive vt

alij dicunt demei) filius. Appolonius aũt Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse. statu procero ⁊ atra cute. Dñ illum Chrysippus palmitẽ egiptiũ vocabat. Cura habuit turgida ⁊ imbecilla atq; infirma. ob qđ teste pseo multas cenas declinauit. Vescebat libenter pcub⁹ recentibus ⁊ ad solẽ passis auditor fuit gratis. Stilpionẽ etiã ⁊ renocratẽ decẽnio audiuit. fuitq; vna cum Cytheo phõ stoyce secte auctor. quorũ sententia fuit. Jd summũ bonũ qđ honestũ est. Nihil deest ad recte viuendũ ei in quo virtus est. Tanto in honore apud athenienses habebatur est. vt apud eũ claues vrbis deponerẽtur Omaruntq; ipm aurea corona ⁊ imagine erea. hoc ipm ⁊ sui ciues fecere. Habuit auditores eximios. inter quos Antihonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor. cui ⁊ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescentulo cuidam inepta multa loquenti ait. Jdeo duas habemus aures. os aũt vnũ. vt scilicet multa audiamus ⁊ pauca loquamur. Nonagesimo vero etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine omni morbo.

Socrates phs

Socrates athenieſis phs clarissimus ex pago alopecẽsi filius sophronisci marmorarij ⁊ phanerete obstetricis filius. Fuitq; vt quidaz ferunt Anaxagore primũ auditor postea Archelai. cui in scola successit magisterq; Platonis ⁊ primus ethice inuentor his temporib⁹ floruit philosophiam eẽ vt Cicero scribit evocauit e celo ⁊ in vrbibus collocauit. domsq; introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ morib⁹ rebusq; bonis ⁊ malis quere. Quã obrem vt scribit solinus non solum consensu hominum verumetiam appollinis oraculo fuit sapientissimus iudicatus. Fuitq; orator promptus ⁊ acer. ⁊ primus teste fauorino cuz Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirendaz sapientiam vsq; ad senectutem vltimas terre regiones perlustrauit ⁊ licet sapientissimus esset. se tñ nihil scire reputauit. Vnde sepe illud dicebat vt hieronimus ad paulinũ ait. Hoc vnũ scio quod nescio. Fuit insuper socrates mirabilis castitate. iusticia aliisq; virtutibus. in anus quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amicus hominis est sapientia eius. Jnimicus vero hominis est stultitia eius. huius quippe multe fuere sententie. quarum hec preciosissima censetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negocium. ⁊ qualis vis videri talis esto. Demum accusatus q derideret queraũ canes ⁊ hircos esse deos. quos atheniẽses colebant. Tandem veneni poculo defunctus est. Post mortem eius athenienses penitentia ducti. jmaginem auream pro eius memoria in tẽplo collocauerunt.

Jsocrates orator

Socrates natõe grecus orator clarissimus Gorgie auditor multorũ philosophorum preceptor eximius. vt Macrobius attestat. Hic teste quintiliano in diuersõ dicẽdi genere nitidus fuit ⁊ eõptus. ⁊ palestre magis q̃ pugne accomodatus. omnes dicendi veneres lectatus inuentione facilis ⁊ honesti studiosus. Ac in compositione adeo diligens vt cura eius reprehendatur. Hui⁹ orationes ⁊ opera extant ac aliqua traducta sunt que maxima voluptate legunt. Ediditq; quoq; libellũ exhortatoriũ in quo hec ponit sentẽtia. Talis fias parentibus. quales exgate natos fieri peroptas. Seria magis verborum q̃ rerum deposita. Vixit annis. xciij.

Thucidides

Thucidides grecus hystoricus ⁊ qui dẽ grauissimus. h̃ etiaz tempore teste Eusebio agnoscitur. ⁊ teste q̃tiliano. est densus ⁊ brevis ac sp̃ sibi instans. quẽ Thucydidẽ laurentius vallensis postea ⁊ herodotũ latine loq̃ docuit quoz opera nunc in precio habentur.

Xenophon phs

Xenophon phs ⁊ dux et ercit⁹ Atheniẽsium insignis Gryllj atheniẽsis filius hõ verecund⁹ ⁊ speciosus vltraq; dici possit. moratusq; pbus ⁊ oib⁹ grat⁹. Fuit socratis ⁊ platonis emulus. Quia xenophon indito illi opi platonis quod de optimo statu ciuitatisq; administrando scripserat. lectis ex eo duobus libris. Qui primi ad lucem ve-

nerant se opposuit. ⁊ cōtra mīka scripsit Quo audito valde pmotū fuisset platonem ferunt Hic primus ex his que a socrate dicebant notis excepit ⁊ in publicū edidit commentaria scribens. Et primus omnium philosophorum scripsit hystoriam. Fuit etiam dux strenuus. et q̄ ex vltimis babilonie finibus exercitum reduxit asperis ⁊ difficilimis itineribus per inte∫tissimas gentes ac barbaras incolumem in patriam condurit. Vixit autem annis. lxxxix.

Archita tarētin⁹

ARchita tarentinus fuit Mne∫agore (si ne are∫terenus ait) Eſtei filius philoſophus pitagoricus his temporibus nobili∫sim⁹. ⁊ in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem philoſophū cum a Dyonisio necādus esset per epi∫tolam eripuit Multaq; compoſuit ex qūibus hanc precipuam sententiaz habemus. nulla pe∫tis capitalior est q̄z voluptas corporis. cuius auide libidines temere ⁊ effrenate ad potiendum incitant. hinc patrie proditiones. hinc rerum publicarū euersiones. Nullum denicq; scelus. nullum facinus est ad quod su∫cipiēdum non libido voluptatis impellat.

Plato phs

PLato philoſoph⁹ nominati∫simus. per hoc tempus. Eu∫ebio referente omnium philoſophorum clari∫sim⁹ fuit. Ari∫tone patre ⁊ matre pericthonia siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die nat⁹ quo apud deon appollo. vt retulit appollodorus Mater a Solone certi∫simum duxit genus. Similiter Ari∫to illius pater ad Codrum melanchi filium refertur. Habuit fratres plato Adimantem ⁊ Glauconem Et sororem petonā de qua Speu∫ippus philoſophus ortum duxit. Litteras didicit apud dyoni∫ium grammaticum. ſed in pale∫tra apud Ari∫tonem exercitatus. Primum nanq; picture studuit. poemata edidit ⁊ tragedias. Et plato p egregio corporis habitu cognominatus antea Ari∫tocles ex aui paterni nomine dicebatur. Vicennis audivit Socratem illo mortuo audivit Crathylum ⁊ Hermoginem Anniorū vigintinouem. Megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenem profectus Theodorus audivit. Poste∫a in egyptum profectus prophetas sacerdotesq; audivit vbi comitem habuit Euripidem tragicū Regre∫sus Athenas in achademia morabatur. Terq; in siciliam navigavit vbi cum mortis periculum evasisset venditus est. Interrogatus aliquando in quo sapientiam quis adipisci po∫set. Re∫pondit in non expectando que evenire non po∫sunt. nec de p̄teritis recordari. Obiit Plato in convivio di∫cumbens anno etatis ſue octuage∫imoprimo

Antiſtenes

ANthi∫tenes athenien∫is philoſophus Hic in initio Gorgiā audivit oratorē. deinde Socrati se∫e addixit. Et cū habitaret in Pyreo. quotidie quadraginta ſtadijs emen∫us audiebat ſocratem A quo tollerantiam addi∫cens tranquillitatis illius imitator effectus. Cynicam prior sectaz inchoavit. principsq; in ea fuit. Platonem in∫imulabat fa∫tu turgidum. Et cum audi∫set aliquādo platonem sibi maledicere. Regium est inquit male audire cum bene feceris. Libros multos ⁊ diuer∫arum rerum scripsit. De eo Hieronimus contra louinianum scribit. q̄ cum rhetoricaz glorioſe doceret audiens Socratem di∫cipulis dixit. Abite ⁊ magi∫trum vobis querite. quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit in ſcientia enim est multa di∫cere. ⁊ quod ſcitis est ne∫cire.

Speu∫ippus

SPeu∫ippus athenien∫is philoſophus Eurimedontis filius. Platonis ex so∫ore nepos. Octo annis scole platonice magi∫ter fuit. Ira∫cebatur enim facile. et voluptati dederat manus. Epicurie enim secte manuz dedit. Vnde Diogenes philoſophus eum dure redarguit. deide cū paraly∫i solveret. orauit et revocatē vt sibi in docēdo succederet. Plutarc⁹ scripsit illū pedicul' efferue∫cētib⁹ iteriſſe fuit cor-

pore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura commentaria ⁊ dyalogos Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Adhuc simonides scripsit hystorias. Primus inuenit quo pacto ex gracilioribus linguis fierent vasa capacia.

Papia

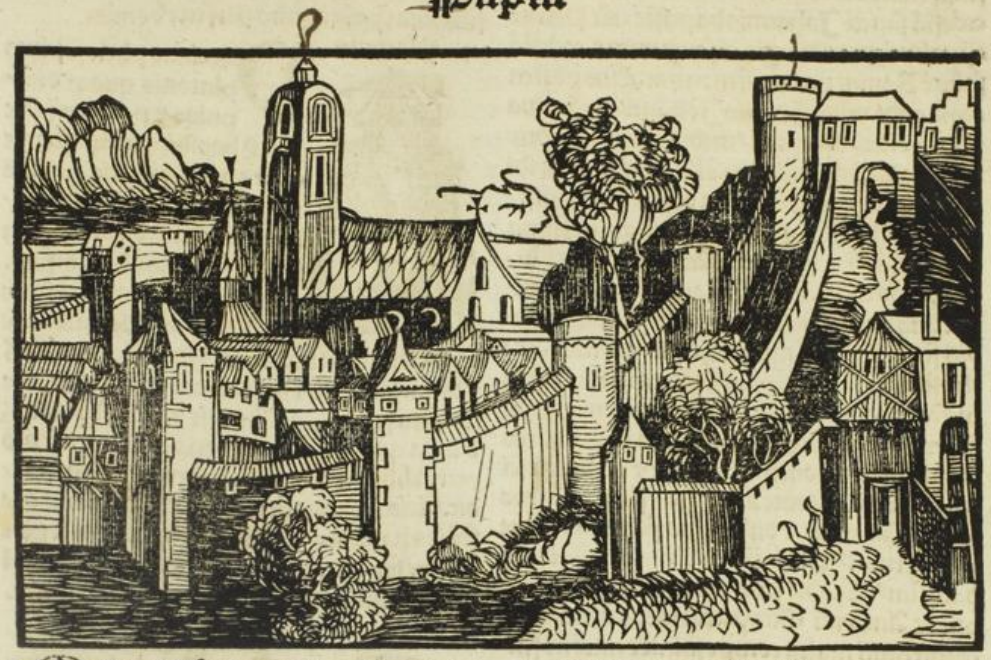

Papia Cisalpine gallie vbis ticini nomine vetustior Quam plinius velle videtur fuisse conditam a populis leuijs ⁊ maricis qui fuerunt transalpini. Teste vero paulo longobardo historico Assueri persarum regis tempoubus a gallis senonensib⁹ eius fundamenta iacta sunt. Verum longe ante insubres galli vicatim locum inhabitauere. Hec in marginibus Ticini fluminis ex vbano lacu quem nunc maiorem dicunt effluentis. qui lapidio ponte pulcherrimo trahicitur Et a ticino flumine Ticinum appellatur vbi insignis scipionis de hanibale victoria extitit. Eam vbem situ ⁊ aeris salubritate ameniſſimam reges Ostrogothorum ⁊ postea longobardorum libenter incoluerunt. vnde apud ipsam multa fuerunt preclare gesta. Et propterea cum Medialano longobardorum libenter incoluerunt. Vnde apud ipsam multa fuerunt preclare gesta. Et propterea cum medialano magnitudine facie. antiquitate. ac dignitate diu contendit Verum nunc mediolanum plurimum excellit. Ambe tamē ⁊ nunc ⁊ olim clare illustresq; fuere. Eam ciuitatem athila rex Hunorum direptam vastauit. ⁊ cum paulo post instaurata esset. Odoacer Erulorum rex Orestem Patricium Augustuli nuper genitorem in eo obsessum vicq; captum interfecit Ticinumq; vbs crudeliter ab eo direpta atq; vastata est. vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorum quantum nunquam alibi post Romani imperij inclinationez commissa fuerat. Rudolfo autem bursiundo ytalie regnū occupante. per septimi Stephani pontificis tē pora Vngari salado duce ytaliam ingressi papiam obsessam captamq; ferro igniq; vastatum't. Interea Agapitus pontifex Romanus ytalieq; proceres et populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidem eosi. Ottonem primum ex germania in ytaliam vocauerunt. tumq; ytalia a malis que diu fuerat perpessa respirare cepit. Pertrahit longobardorum rex monasterium sancte Agathe. Et theadolinda regina ecclesiam sancte Marie virginis ad particas in ea ciuitate construxerunt ⁊ edificauerunt. Et Linthepr andus longobardorum rex ossa beati Augustini ex Sardinia Papiam vbi venerabilissime seruantur deferri curauit. ⁊ sepulchrum ex candidissimo marmore cum mira ⁊ celeritate structum est. aspectu pulcherrimum.

Idemq; rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū. ⁊ apud holonā vbi curiam sepe reges tenuerunt monasterium sancti anastasij martiris edificauit. Gondiberta regina ecclesiā sancti Johannis baptiste. Et Petrus epūs linthprandi regis cōsanguineus ecclesiā sancti Rauini pape cōstruerunt. Eius postea ornande vibis p̄ ceteris Johānes galeatius maria vicecomes prim⁹ medialonensium dur multā adhibuit diligentiā. Nā post multa ibi dē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cum amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellū ingentē luctū muris cinxit. in quo ferarū viuaria ⁊ pulcerrimas venationes constituit. In cuius medio superbissimū monasterium ordinis carthusiensiū in eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambitus est centum ⁊ xx. ambitoꝝ. Habet nūc papia in gymnasijs multos iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac phie ⁊ medicine scientia claros. Genuit aūt mltos p̄claros viros sed qui sanctitate ⁊ disciplinis p̄cipue excelluerūt Syrus ei⁹ vibis cps doctrina ⁊ scitate laudatissim⁹. Enodi⁹ poeta eloquētissimus. Habuit ⁊ Antoniū Guayneriū medicū sua etate celeberrimū multa composuit. Et catronē saccum Silanum nigrum ⁊ alios.

Hermes

HErmes egyptius qui a nostris dicitur mercuri⁹ philosophus. platonis olim discipulus hoc tempore clar⁹ habet. Qui ⁊ si homo fuit antiquissimus tamen ⁊ in omni genere doctrine. adeo vt ei multarū rerum ⁊ artium scientia trimegesto. hoc est ter marimo cognomen imponerent. Scripsitq; libros multos ad cognitionem diuinarū rerum pertinentes. qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo p̄fecto libū edidit ⁊ dixit. Deos gentiliū fuisse hoies mortuos

Apuleius

APuleius apher madarensis platōis discipulus etiam his dem temporibus claruit. Et ibidez libros multos edidit. in eo enim sūme eruditioni precipua lingue copia ⁊ gracia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellāt. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Libū de mundo ⁊c. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius q̄z vir animo perfecte bonus.

plotinus

PLotinus philosophus platonis quoq; discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor p hoc idem temp⁹ floruit Qui ad oia virtutis ornamēta compositus. omniū etiam diuinarū dispositionū studio firmatus fuit. iustus. fortis. temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudētie ratione se crēderet fortune impetus. Itaq; locum quietis sedis elegit vt ab omni conuersionis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq; illum desideria ceperunt. Et propterea librum de virtutibus pulcherimū edidit. dixitq; animam rationalem. quam in celestibus habitare sedibus non dubitabat. non habere supra naturam nisi deum. qui sicut sol lunam illuminat. ita ⁊ deus animaꝝ illustrat.

Diogenes

DIogenes magn⁹ philosophus fuit (teste diocleciano) Sinope⁹ Jcesij mēsarij filius. Is patriam relinquēs Athenas venit ibi Antistitē comperit. qui apprime omnes voluptates a se abdicauerat. Pallium primus dupler habuit propter frigus ⁊ peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pareret. faciente id illo tardius dolium pro domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat. Estate ad septentrionem. estate in feruida arena se volutabat. Hieme coopertas nive statuas amplectabatur. Idem cum vidisset puerum concauā manu bibentem. abiecit vile vas qō habebat dicens. puer me vilitate superauit. Docebat omnia esse deorum. ⁊ sapientes deorum amicos. huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis. ait noli mihi vmbram facere. Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse ⁊ tragedias septem ⁊ alia pauca. cuius sententia extitit. Si

Diogenes et puer me vilitate superauit

qui bonum cum amore dederit tibi consilium
presta illi cum amore obedientiam. Obyt de-
inde temporibus ptolomei philadelphi.

Philippus rex Macedonum

Philippus pernice regis filius vigesi-
mus tertius Ma-
cedonum rex. regnauit an-
nis viginti septem. Vir vti-
q bellator qui sua virtute
armenie bithinie Tracieq
ac thessalie regna simul ob
tinuit. Fuit enim blandus
alloquio. malens amari q
timeri sed & moribus gra-
uis. vini nimis cupidus. ß
ebrietate digesta in suis eñ actibus modera-
tus. Cumq; pro imperij sui finibus tuendis pro
cul erusset. Nectanabo olim egipti rex in ma-
thematica peritissimus. qui ad eum timore re-
gis persarum confugerat. videns Olimpiadē
philippi coniugem pulcherrimaz. eā arte ma-
gica deludens compressit qua nocte eum ma-
ter olimpias concepit visa per quietem est az
ingenti serpente volutari que ex eo concipiens
post reditum philippi alexandrum peperit fi
lium. Quem philippus rex (licet mater eius o-
limpias confessa viro suo Philippo fuerat ale
xandrum non ex eo sed ex serpente ingētis ma-
gnitudinis concepisse) veluti tamen filium e-
ducauit charissimum. Nato autem Alexan-
dro Aristotili scripsit. S. filium mihi genitum
scito quo dijs gratias ago non tam perinde
q natus sit q pro eo q nasci contingit tempo
ribus vite tue. Spero vt abste eruditus digñ
fiat. Quem postea aristotiles disciplinandum
assumpsit & per quinquennium sub eo philo-
sopho crenit. qui postea Bucephalum equz
indomitum mansuetum fecit & intrepidus e-
quitanit. Cum eum philosophus conspexis-
set dixit se ex deorum responsis cognoscere q post
eum regnaturus esset. Vnde & currum regiz
& equos cum summa auri ei dedit. qui contra
regem Peloponensium castra mouit. de quo
victorie coronam cum gaudio patris reporta
uit. Accepto deinde imperio regem se terra-
rum omnium ac mundi appellari iussit.

N.B. quis fuerit pater Alexandri Magni

De alexandro magno

Alexander magnus quartus & vicesi
mus Macedonum rex vltimo Arsa
ni Persarum regis anno macedoni-
bus regnare cepit. Et regnauit ānis duodecim
et mensibus sex. Viginti quippe erat annorum
cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita
functo Alexander mox illiriam (quam nunc
Sclauoniam dicimus) ardēti animo subegit.
Et Romanorum insulas obtinuit. Statimq;
cum in aphricam transfretasset eam totaz su-
perauit. Deinde Syriam rebellantem ingres-
sus ea depopulata Damascum expugnauit.
Sydonem subegit. Inde Hierusalem versus
properans. ibi Judeorum pontificem vene-
ratus vrbem est ingressus. Judeis immunita-
tem concessit. inter initia quoq; multas gen-
tes rebellantes compescuit. orientis nonnullas
seditiones extinxit. Quibus rebus erectus taci-
to gradu in graciam contendit. Inchoatum
deinde a patre Persicum bellum ingreditur.
in cuius apparato occupato. nunciatur Athe
nienses Thebanos & Lacedemonios ab eo ad
Persas defecisse. Quibus motibus occursurus
tanta celeritate instructo paratoq; exercitu gre
ciam oppressit. vt quem venire non senserant
videre se vix crederent. Et Athenienses sicuti p̄-
mi defecerunt. ita primi penitere ceperunt ibi-
q; ab anaximene philosopho placatus im-
munitatem pariter & pacem eisdem Athenien
sibus dedit Thebas rebellantes mox incendit.
Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq;
intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem
quam ex suo nomine vt infra patebit Alexan
driam appellauit. Deinde cum in persidem p
cessisset. & Darius suam puritiam vilipende
ret. Audita enim legatione matris Olimpia
dis que graniter infirmabatur Macedoniam
repetijt. in quo reditu ex Assya in minorem a-
siam per Hellespontum trajceret phrigiam ci
uitatem superauit. Macedoniam perueniens.
Matrem suam conualescentem inuenit. Ale-
xander igitur reintegrato exercitu. Cum om-
nes regiones circa Euphraten sibi adiecisset im
perio. ponte enim facto euphratē transiuit. et
Persipolim appropinquauit. In qua Darius
persarum rex morabatur cum exercitu eius fue

re peditum triginta dnos viros. ⁊ equitu quat tuor milia quingenti. naues vero centu. lxxxij hac tam parua manu vniuersum terrarum or bem vtrum sit ad mirabilius vicerit An egri di ausus fuerit incertum est. Cum ad tam peri culosum bellum exercitum legerit non iuuenes robustos. nec primo flore etatis sed veteranos plerosq; etiam emerite militie qui cum patre patruisq; militauerant elegit. vt non tam mi lites q̄; magistros militie electos putares. Or dines quoq; nemo nisi seragenarius duxit. vt principia castrorum quasi senatus rei publi ce videretur. Itaq; nemo in prelio fugam. sed victoriam cogitauit. Contra rex persarum da rius fiducia virium nil astringere affirmans suis occulta consilia victorie furtiue conuenire In acie persarum sexcenta milia militum fue re. Que non minus arte Alexandri q̄; virtute Macedonum superata terga verterunt. Post victoriam maior pars Asye ad eum defecit De inde nunciatur Darium cum ingenti exercitu aduentare itaq; timens angustias magna cele ritate Thaurum transcendit. ⁊ ad Tarsum vr bem peruenit vbi infirmitate grauatus quie uit. Interea Darius rex cum tricentis milibus peditum ⁊ centum milibus equitum in aciem procedit. Alexander enim conualescens exercitum in hostem duxit. post hec prelium ingen tibus animis committitur In eo vterq; rex vul neratur tamdiu certamen anceps fuit quo ad fugeret Darius. Exinde cedes persarum secuta est. Cesa sunt peditum septuaginta vnum milia equitum decem milia. capta quadraginta mi lia. Ex macedonibus ceciderc pedestres centu triginta equites. centum quinquaginta in ca stris persarum multum auri ceterarumq; o pum inuentum. Inter captiuos castrorum mater et vxor eademq; soror ⁊ filie due Darij fuere. Post hec opes Darij diuiciarumq; ap paratum contemplatum. admiratione tanta rum rerum capitur ⁊ tunc Berſanem capti uam diligere propter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum Her culem vocauit. Darius cum Babiloniam p fugisset pro redimendis captiuis Alexandro magnam pecuniam pollicetur. qui non pecu niam sed regnum petit. Tum spe pacis amis sa. bellum Darius reparat quadringentis mi libus peditum ⁊ centum milibus equitum ob uiam vadit Alexandro. post hec prelium com mittitur Macedones in furorem cum contem ptu totiens a se victi hostis ruebant. econtra perse mori q̄; vinci preoptabant. Raro enim vllo prelio tantum sanguinis fusum est. Da rius cum vinci suos videret voluit mori ⁊ ipse sed a proximis fugere compulsus est. Hoc enim prelio Asye imperium rapuit. cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam au sus fuit. Expugnat ⁊ Persipolim caput persi ci regni. ¶ Darius vero rex a cognatis suis ca ptus in gratiam victoris aureis compedibus vincitur deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic persarum regnum finem accepit tum regnatum fuit sub quattuordecim regi bus Annis ducentis quinquginta quattuor. Post Hircaniam mardosq; subegit. ibi enim concurrit ei amazonum regina cum tricentis milibus mulieribus. Post hec indiam petit. vbi Porus rex capitur ⁊ regno Indorum po titus est. Tandem cum Babiloniam redijsset. multis diebus ocio dedit. accepto poculo me dia potione repente veluti telo confixus inge muit. per Cassandrum antipatris filium da tur venenum. Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro non testa contineretur nec aliter scri ri nisi in vngula equi poterit. Quarto die in dubitatam sentiens mortem agnoscere se fatū maiorum suorum ait. Ad postremum corpus suum in hammontis templo condi iubet. Cuz quererent quem imperij faceret heredem. Re spondit dignissimum. Sexto die precluso voce exemptum digito annulum perdice tradidit. Recessit Alexander mense vno. Annos tres. ⁊ triginta natus vir supra humanam potenti am animi magnitudine preditus.

Transiuit ut umbra.

Linea pontificum

Jadus

Onyas

ISte Jadus sertus iudeorum pontifex post mortem Johannis pontificis pontificatu succedens sedit annis quinquaginta a vlr certe bonus 7 pacis a matore occurrit Alexandro irato indeis quando volebat vastare Hierusalem indutus est pontificalibus. quem videns placatus subito descendit de equo. dei omnipotentis nomen adorabat pontificemqz venerat⁹ ē Demum autem cum intrasset ciuitatem oblata fuit sibi prophecia Danielis prophete que de ipso erat. et cum Coram eo lecta fuisset valde gauisus ē Sumpsitqz maiorem inde fiduciam pugnandi cōtra darium. Et concessit iudeis libertatem suis legib⁹ vtendi. 7 q⁹ septimus annus esset absqz tributo propter sabbata terre.

ONyas Jadi pontificis filius septimus hebreorum pontifex. secundo anno regni ptolomei patrie in pontificatu succedens sedit annis decem 7 septem. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebantur optime. Et ciuitas Hierusalem in omni pace habitabatur. qua propter etiam gentium reges ipsam ciuitatem hierusalem 7 templum summo cum honore 7 reuerentia habuerunt 7 cum multis ac maximis muneribus eā ornauerunt.

Syriarum regni principium

SIria Asie regio ab oriente Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo et egipto terminatur a septentrione Armeniam 7 capadociam habet. 7 a meridie Arabiam sinum.

ACchim filius Sadoch vt ptz matthei primo cap'lo C Anno mundi. cccc. nonagesimonono.

SArabella prefectus superstitiosum templum edificauit in monte garyzym vbi posuit Manassen fratrem Jadi pontificem. qui erat generosus. Et hic incipit scisma iudeorū quia multi adheserunt ei q̄ prophani vel excommunicati dicti sunt. Samaritani quod Scisma vsqz ad destructionem templi per romanos durauit.

Linea Christi

Achym

Sarabella

Initium Samaritanorum et cur sic dicti.

ISte Seleucus vnus er alexandri principibus in syria post eum regnum obtinuit Sed antigonus ipsum expulit. Quem Ptolome⁹ post obitum Antigoni deuicto Demetrico eius filio restituit. Js postea regnauit annis triginta duobus. Continuis autem laboribus vsqz ad octogenarios annos semper bellum gessit. In quo depugnans tandem extinctus est.

Seleucus

ANtigonus Philippi regis filius 7 Alexandri frater post eum in Asia regna recepit. 7 regnauit annis decem 7 octo. Hic inter Alexandri principes vnus habebatur. Vir certe superbissimus. Ideo multa bella gessit. In quibus tandem occubuit. Demetrius vero eius filius fuga sibi salutem petijt.

Antigonus

ANtiochus Sother seleuci regis filius secundus Syrie rex regnauit Annis decem et nouez. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Monarchia Alexãder magn⁹

Reges Syrie Seleucus

Antyogonus

Antioch⁹ Sother

Philippus rex Macedonum

Olimpas mr Alexandri

Nectaban⁹ magus pr alexãdri

ALexandro magno in ipso etatis ⁊ victoriarũ flore extincto. triste apud oẽs tota mq; Babiloniam silentiũ fuit. et vltimã suam voluntatem in duodecim quos ab adolescentia comitis habuerat amplissimi regni sui successores constituisset. Et isti duodecim quibus regnum diuiserat cõcordare nõ possent Infinita fere bella exorta sũt Postremo cum hũiusmodi testamentaria partitio effectum sortiri nequiuit contritis alijs. hij quattuor viridi linea annotati iuxta prophetiam Danielis prophete obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in Syria. Ptolomeus lagi rex egipti. Philippus rex macedonum Antigon⁹ vero in assiria regnaret.

Demas phũs

DEmas philosophus atheniensis alexandri tempore claruit. hic dũ alexãder obtinere vellet ⁊ obsidere athenas restitit. psuadẽs athenien. vt non traderent ei ciuitatem. Tandem Alexandro ciuitate obtẽta demas ei adhesit alexãdro exhibẽs se familiarẽ. Verũ atheniẽsib⁹ alexandro sacrificare volentib⁹. dixit. videte ne dũ celum custoditis terrã amittatis huius dematis dictũ fuit. Amico mutuã me eroganti pecuniam. ipsuz ⁊ pecuniam perdam

notatu dignum.

Quintus curcius

QVintus curcius phũs increpauit alexandrũ eo q; sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ non auferas. Si homo semper id cogita alijs positis

IN diebus quibus Alexander natus est. diris pdigijs romani territi fuerunt. Nã sol visus est pugnasse cũ luna Sara sanguinẽ sudauerũt in die plures lune appuerũt in celo. nor vsq; ad plurimã diei ptẽ tẽdivisa ẽ tũc ⁊ sara de nubib⁹ cecidẽ. ⁊ p septẽ dies grãdo lapideis immixtis ⁊ testatũ fragmẽtis terram latissime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur. que mortem sine oĩi pauore multebri imperterrita suscepit.

ON fit pscutio de isto philippo ⁊ regno suo in sacra scriptura. de regibus vo egipti ⁊ syrie fit pscutio. q; iudeis qñq; infesti qñq; fauorabiles fuerũt reges ipi⁹ qđ ĩõ euenit. q; reges isti pene sp pugnabãt cũ egiptijs. istẽ aũt in medio eor iugiter affligebat q̃cũq; se verteret. Et ptolome⁹ grauiter eos afflixit ĩõ dispsi sunt in nationibus.

Reges Egipti
Ptolomeus lagi qui & Sother

Ste ptolomeꝰ lagi filiꝰ primus post alexandꝝ magnū egiptioꝝ rex regnauit ānis.xl. Hic cuius dā Gregarij militis nomine lagi filiꝰ fuit egiptū. affricā. ac magnam arabie ptem tanꝙ amplū successoribus suis reliqt splendorē vt ab eo subsequentes egiptij reges ptolomei dicti sint.

Ptolomeꝰ phs sōs egipti rex regnauit ānis.38. hic cū ptolomei lagi minimꝰ filiꝰ esset pater añ mortē regno cessit. quoꝝ pietatis exēplo amorē ppli inueni ꝑaliauit. Hic quippe cū oīm scientiaꝝ doctissimꝰ eēt. & stratonē phm ꝓceptorē habuisset bibliotecā toto orbe terraꝝ nouissimā ꝑstruxit. que ad primū alexandꝝ cū romanis bellū ꝑdurauit. Hic famulātes in egipto in deos a seruitutis vinculo resoluit vsꝙ ad.c.xx. milia. Et eos in hierosolimaz remisit. & vasa votiua Eleazato pontifici pro diuinis scripturis habēdis qs in eadem Biblioteca collocauit. Huic beronica mater & asinoa vxor ex q̄ susceperit enerue tem & beronicā filiā. antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Oto'omeus phila delphicus

Furiꝰ camillꝰ Quintꝰ cimillus dictatores

Ste camillꝰ furius expugnauit veientos qui per decem annos valde romanos attriuerant. Tempore autez fabij senonis galli ad vrbem venerunt & victos Romanos vndecimo miliario a Roma cū Brenno rege suo romam venerunt. & vere Romannm nomen deleuerūt. vrbem occupauerunt. neqꝙ defendi quicqꝙ nisi capitoli ꝑdtuit. Quod cum diu etiā romani fame laborarent a Camillo qui i vicina ciuitate erulabat. Gallis superuentū est. grauissimeqꝙ victi sunt. Postea tñ accepto auro mille librarꝝ ne capitoliū obsiderent recesserūt. ꝙ secutus eos camillus. ita cecidit vt & autū qđ his datū fuerat. & oīa militaria signa reuocaret. honorei post Romulum secundus delatus est.

Line consulum Romanorum
Claudiꝰ marcus Valeriꝰ flaccꝰ

Fabius marimꝰ Quintus decius

Lucius genuciꝰ Quintus seruilius

Publius coneliꝰ Ruffinus Marcus curius dentatus

Quintꝰ cincinatꝰ inuētꝰ in rure & ab aratro assumptꝰ dictator est. q̄ vrbem oppressaz ab hostibus liberauit & ꝑnestam accepit.

Tempe illoꝝ ꝑsulū ḡuissima pestilētia vniuersaz romā ꝑ biēniū afflixit ꝑ q̄ depellā da pōtifices ludos scenicos instituerūt. & sic ꝑ depellēda peste corpoꝝ accessit morbꝰ animarum.

Gaiꝰ sulpitiꝰ dictator

Marcꝰ valeriꝰ

Tempe illoꝝ duoꝝ ꝑsulū romā matrōe mītos venēo pepērit & p anallā q̄ndā ꝑdite coacte sunt libere venēa q̄ corerāt. qbꝰ hau

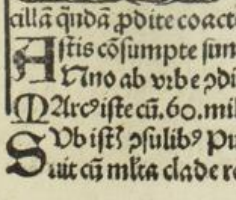

Astis cōsumpte sunt. fuerūtqz. ccc. lxx. damnate conscie facinoris.

Anno ab vrbe ꝑdita. ccc. lxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Marcꝰ iste cū. 60. milibꝰ romānis puguit ꝑ gallos qs in fugā ꝙuertit & grauiter trucidauit.

Sub istꝫ ꝑsulibꝰ Publio cornelio & marco curio finitū est samniticū bellū. qđ p. xlix. ānos dura uit cū mīta clade romānoꝝ. nec vllꝰ fuit hostis ītra italiā q̄ romanā vtutē magꝝ fatigauerit

Quinta ætas mundi

Manillus torquatus

Decius

Dolobella

Domicius

Justitia memoranda patris in filium.

ITi consules dño cõtra latinos pugnãtes. deci⁹ murena cõsul occisus fuit ⁊ manili⁹ torquatus triũphauit. Cui⁹ filiꝰ cũ cõtra impium consulũ contra hostes pugnasset ⁊ quãuis victor tamen ꝓpter inobedientiã virgis cesis ⁊ capite punitus fuit.

Fabricius

Papirus

SVb Dolobella ⁊ domicio cõsulibus lucani brucij samnites cũ etruscis ⁊ senonibus gallis bellũ cũ romanis inierunt in quo septem tribũni militum sunt occisi ⁊ decez ⁊ octo milia romanorum prostrati. Sed cum romam tenderent a ceno Cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Prudentia in Juvene admiranda.

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatam enim sibi a rege imperij partez repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute qz sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populum Romanum fuisse.

FAbricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatam enim sibi a rege imperij partez repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute qz sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populum Romanum fuisse.

FSte papirius cũm adhũc puer astute matri rsdit vt celaret secretum consulatus. vergente enim matre vt revelaret archanum senatus quod audierat cum patre admissus ait. quod quesitum erat. an expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus vero die tertia matronarum ceu impudenti. puer senatui rem narrat. et laudatus est puer. Et edictum est vt deceteto nullus puer admitteretur in senatus consilium nisi ille. Cum vutem vir esset factus in virum bellicosissimum cua sit.

Linea Christi

Eliud filiꝰ Achim

Josephus

Linea regum syrie

Antiochꝰ Theos

Antiochꝰ galericꝰ

Cosa horibus

Prudentia in juvene non contemnenda.

STe Anthiochus eius nominis sedꝰ cognomento Theos Antiochi primi filius. tertiꝰ syrie rex regnauit annis. xv. primo vroez laodicea habuit ac grauissimũ bellum habuit cum Philadelpho rege egipti. tandem accepit filiã regis egipti nomine Beronicen siczꝑ pacati.

ELiud filius achym anno mundi 4959.

ANtiochus galericus eius nominis tertius. quatus asi ⁊ syrie rex. regnauit ãnis. xx. erat filius antiochi theos de prima vroze laodicia. que virum suum veneno extinxit. ⁊ beronicen cũ filijs occidit. Jsticzꝰ galericum filium suum prꝰ patre fecit regnare propter quod euergetes syriam vastauit. Verum Ptolomeus postmodũ illum occidit duobus filijs Seleuco ⁊ antiocho magno derelictis.

IOsephus iudeus vir bonus atqz magnanimus. Cum populum indeoz ad clarissimas rerum causas pduxerat. postqz viginti ⁊ duobus annis syrie ⁊ phenicis et Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defũctus est. Js hircanus in tributoz dispensatione ptolomei successit vir ab ipsa pueritia mirabili virtutis atqz ingenij

Qui cum terciū decimū ageret annum demonstrauit animi prudentiam. pater eius volens cognoscere adolescentis virtutem. eum in solitudine duorum dierum misit ad seminandum cum trecentis iugis boum. celans lora quibus ligarentur. Quod videns hircanus quoddaz virile mains sua etate excogitauit. decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit. pelles vero eorum diuidens lora boum fecit. p que boues ligarent' terrāq; seminauit quā sibi pater cōmiserat. Jdeo ad patriam reuersus plurimum dilectus est.

Linea pontificum Symō filiꝰ Onye

Eleazarus

Onias filiꝰ Symōis

Iste Symon cognomento iustus onie pontificis filius. octauus hebreoꝝ summꝰ pontifex mortuo patre pontificatū accipiens sedit annis. xvj. Hic ppter pium cultū & iustum regimen pronamq; in suas ciues clementiam iustus cognominatus fuit

Eleazarus pōtifex symonis iusti frater mortuo patre & Onia eius fratris filio adhuc parvulo ipse sacerdotij principatū suscipiens sedit annis. xvij. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interptandū legem. q aūt dicimus. lxx. tm̄ vsus scripture obtinuit q qnq; parvum numerum excrescentes obticet

Lxx. Interpretes

Eleazarus accepta epistola a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores & doctos q̄ interpretationē legis dei viuentis facerent inde ad regem mittens quod postulabat ita scripsit ex vna quasi tribu doctissimos viros elegi legem ferentes quos post legis transcriptionem ad nos caute remittas. cum ergo venissent seniores. lxxij. ex hierosolimis ad regē in Alexandriam. ab eo benignissime suscepti. Ostensoq; regi legis rotulo in q̄ litteris aureis conscripte leges continebantur. & singulos in singulis cellulis reclusit. Qui in septuagintaduob⁹ diebus legem de hebreo in greacam trāstulerūt. sic ꝓcordes in translatiōe (vt augustinus testat') sine aliqua verborum aut sensus dissonātia illā tradiderūt. quā a iudeis approbatā demetriꝰ ad regē obtulit. & vocās ad se interptes. grās egit & remisit eos donās vnicuiq; optias tres stolas & auri talēta. xj. & calice vniꝰ talēti & totū priuatorum.

Menelaus

Alchimus

Jason

Onias eius nominis secundus symonis iusti filius vndecimus hebreoꝝ pontifex sedit annis nouem parvulus mente. pecunijs auarus zelo legis vel potiꝰ auaritie negauit tributa exergeti. propter qđ tota pene iudea periclitata fuit & iudei turbabantur. Josephus vero inter suos nobilis pacem reformauit & ptolomeus eum ducem Jūdee constituit.

Isti tres scilicet Jason Menelaus. alchinꝰ q̄ruis fuerunt de genere sacerdotali non tamen ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriam & eorum pessima opera. & quia male intrauerunt.

Alexādria egiti pmag̃ ciuitas. añ xp̄i aduentū. 20. supra. ccc. ab Alexādro magno Justino libro. xj. attestante condita fuit. Alexander cm̄ magnus ad Jouē ammonem pgens ꝓsultur⁹ & ō euentu futurorum & de origine sua. Reuersus ab ammone. Alexandriā condidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomen fuit trium vbiq; constructarum ab Alexandro magno quarum vna fuit in egipto per diuocratem archi-

tectum (vt scripsit vitruni⁹ in phemio lib. j. de architectura) locū sortita. haud lōge ab hostio nili vt dicit solin⁹. qō plīmi Canopicū dicūt. Aliā strūxit idē alexāder in asiā. Aliā in scithia sup thanaim. Alexādria igit alexādri op⁹ Alexādri nomē alexādri bustū Ad qō iuli⁹ cesar p⁹ thessalicū diē mortēq; pōpeij cū venisset alexādriā ābigno turbati vulgi murmure pmot⁹ p speciē religiōis descēdisse legit. Et august⁹ cesar p⁹ victoriā actiacā Antōiūq; deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexādri corp⁹ reuerēter aspexit. Cūq; er eo q̄reret An ⁊ ptolomeū vellet aspicere. elegātissime regē ait se videre velle. non mortuos. Ei⁹ sit⁹ (vt strabo scribit) clamidis formā hūit. cuiusq; latera q̄ in lōgū tēdebāt circumulabat stadijs ferme. xo. hāc vniuersam vijs distinctā ferūt q̄b⁹ eq̄ ⁊ curr⁹ pdaci pūt. ß duab⁹ latissimis q̄ pl⁹ itegro crpādunt. Et se se medias ad rectos āgulos secāt. Munit autē (vt Joseph⁹ iūde⁹ tradidit) vndiq; aut icōmeabili solitudie. aut īportuoso mari. aut flumibus. aūt siluosis paludib⁹. Pulcerria q̄ppe olī fuit. Nūc q̄z ciuitas optie mūita ē. decoris mēibus firmisq; altis muris ⁊ turrib⁹ Int⁹ vo nō ciuitas ß pene acerv⁹ lapidū. plena ruinis ⁊ desolatōib⁹ videt. celeberria ydoloꝝ phana hūit. necnō ⁊ xp̄ianoꝝ tēpla adhuc ertātia. multas q̄z hūit regias edes q̄ ⁊ multa vibis ptē occupabāt. Nā q̄libet regū illā p libito volūtatis aliq̄ ornamēto decorabat. Et vbi aula alexādri olī stetit hodie colūna ex vno lapide preciosa mire altitudis capitellū hns acutū q̄si turris appēs posita ē. Hz q̄z eccīaz ad sctm marcū dictā quā Jacobite inhitāt. Marc⁹ em evangelista huic vrbi pmo xp̄m pdicauit. Et cū ibidez ab aplis epūs fuisset ordinat⁹ eccias ordinauit mltas q̄ mortuo Anan⁹ ei successit hic i diuis eruditissimi mlti emersere viri. Philo natōe inde⁹ qui multa vtilr scripsit. Clemēs p̄sbiter. origēes p̄sbit oim excellētissim⁹. athanasi⁹ vbis epūs. Didim⁹. theophil⁹. ⁊ alij inūerabiles. Extra vbē sunt due marmoree colūne locū decollatōis diue Katherine martiris ostētās. Hūt veneti i ea vrbe duos fōticos ⁊ Januēses vnū. vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ p̄uant. cathelani q̄s i cūria regis sicilie. ⁊ hij secella pulchra hūt in q̄b⁹ diuia pugnant. Turci q̄z tartari ⁊ alij gētes suas ornatas hūt domos. q̄ i nocte p sarracenos clādūt. ē at hec vrbs i vna pte mare mag cincta i alia amēissimis ⁊ fertilissimis ort⁹ circūsepta cū gleba frugifera. q̄ nili aq̄ irrigat. port⁹ custodiā sarracēi nūc diligētissime obs̄uāt. mōteſq; duo ad h̄i citate faci. Naues aduenietes pspiciētib⁹ oñdūt. Ferūtq; colūbas edoctas dūrētes lras vt tutiores ab cursu isidiatiū ē possint. colūbe ei ātiq⁹ vt plin⁹ refert iternūcie i reb⁹ magnis fuere. ⁊ eplas āneras eaꝝ pedib⁹ obsidē mutinēsi i castra p̄sulū bruto mittente.

Litteræ mittuntur per columbas.

Alexandria

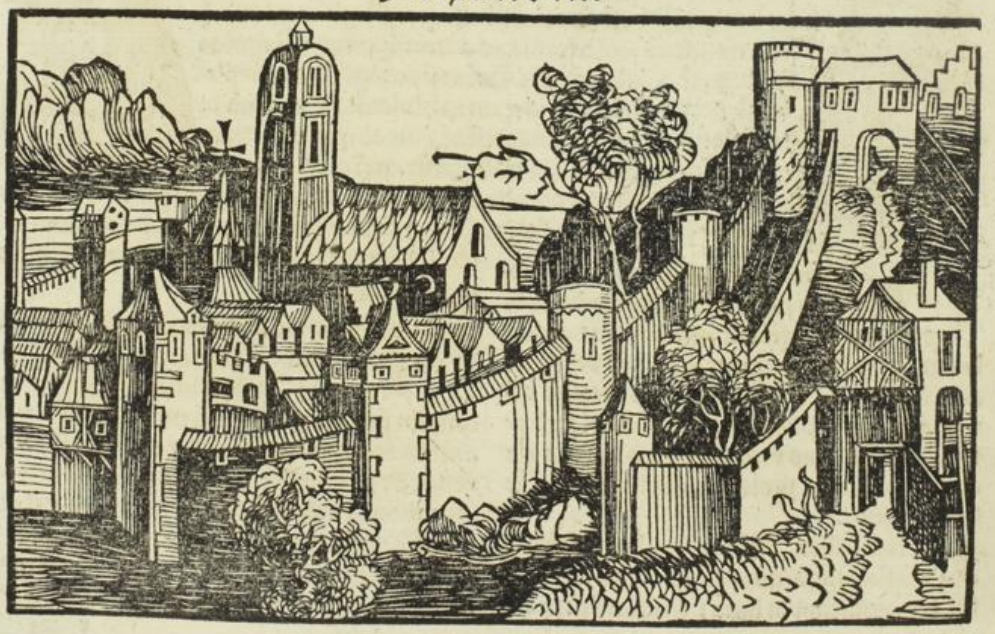

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Demosthenes

DEmosthen⁹ fuit omnium grecie oratorum princeps. ⁊ auctoritate hermippi ostenditur patrem in officina gladiorum fuisse. vn de teste Juuenali. pater demosthenem ardētis masse fuligine lippus. a carbone ⁊ forpicibus gladios q̄ parantē incude. ⁊ lutheo vulcano ad rhetoꝛica misit. Hic a platone facundiam hauriens summus oratoꝛ effectus est. Cuius eloquentiam Eschines (qui a iuuentute sua studiosus ⁊ Socratis amatoꝛ) commendauit. de eo refert Valerius. Cum philippus Macedonum rex athenas obsideret. ab eis postulauit. decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserunt pastoribus vt secū amiciciam contraherent. quod cum pastoribus placuisset. petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderent. q̄bus datis p libidine gregem laceraueruīt. Ita sublatis oratoribus philippus Atheniensibus facturus esset. Quo audito atheniēses eius consilio acquieuerunt. ⁊ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quō posset bene dicere. ait si non dixerit nisi qđ bn̄ scieris

Aristoteles

ARistoteles pn̄us omnium princeps ex oppido stragira obscuro quidem per se nisi qđ huius viri claritate refulsit. patrē habuit Nicomachum medicine artis pfessorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco positus est. matrē habuit Phestiada nō obscuri generis. Hic prima etate in macedonia enutrit⁹ ē Sed cū adoleuit āno (vt perhibēt) etatis septimo. Athenas se contulit. Platonez viginti annis audiuit. Nullam scientiā reliquit. quā nō pfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiaz Atarnei tyrānū pfectus triēnio fere apud illū desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus. x. ferme annos circa disciplinaz alexandri fuisse tradit̄. Sed alexandro in Assyam cum exercitu pfecto ipse athenas rediit. Et tredecim āis in licio florentissime docuit. In cuius quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit Sapientioꝛ est. qui quod nouit abscondit. q̄z qui ppalat quod nescit. Fuit alit Aristoteles facilis eloquio (⁊ vt Hieronim⁹ inquit) sine dubitatōe prodigiū. grandeq̄z miraculuz in tota natura fuit. Tandem cōmuni illa philosophorum inuidia accusatus q̄ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati. sic etiā sibi in iudicio peremdum foꝛet. deserta defensione chalcidem abijt. vbi decetero vixit in optimo mentis vigoꝛe. Vixit autem annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epycurus

EPicur⁹ fuit teste metrodoꝛo patria thenienſis phs. Heraclites dicit eum samij nutritum. cū eam atheniēses sortiti essent. Ac decē ⁊ octo annos agentem Athenas rediisse. Quo tpe Xenocrates in accademia. Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie et athenien̄ium sub perdica afflictis rebus. colophonem ad patrem iuisse. vbi congregatis discipulis Athenas rediit sub anaxicrate. ibiq̄z aliquatenus cum ceteris philosophatus est. Postea a se dictam sectam instituit. Epitectus hāc lacerat lasciue tanq̄z nimium loquentez ⁊ alia q̄plura. Verum alij magnā huius viri in omnes philosophos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eum statuis ereis honoꝛauit. Diocles ait illum vilissimis cibis vitam duxisse. Natꝰ est annis septē post platonis obitū. Obijt athenis annoꝝ. lxxij. calculo vīne ēntium impediente.

Calistenes

CAlistenē insignē pn̄m Aristotelis discipulum p hoc idem tempus floruisse cōstat. Eo q̄ contra Alexandrum multis rationib⁹ serioſe disseruerit cuz increpādo dicēs. Si deꝰ es. beneficia largire mortalibus non sua eripe debes. si homo id quod es. semp te esse cogita ppter quod iratus alexander eum trucidari mandauit. Et sic deformem in foueā cū cane includi iussus ē

Xenocrates

XEnocrates Calcedonensis pn̄s agathenoris filius. et a primis fere an-

imperterritus concionator. Veritas odium parit.

nis platonis auditor. Erat teste Laertio tardius ingenio. vt cum illum plato Aristotili compararet. Alterum freno. alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin Seuero semper ac serio habitu 7 ore perdurabat. In achademia virit vt plurimum. Si quando ad vrbem p fiscisebatur turba omnis impudicorum eius transitum obseruabat inquictādi eius gratia. philene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius vero cellam missa est que ab eo orans lectuli partem accepit demum cū multa ne quicq; orasset imperfecto opere discedēs dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tamen 7 fastus contemptor extitit. Et cuz sepe meditationi inseruiret. vnam in silentio horam distribuebat successitq; in Achademia speusippo scolamq; tenuit annis viginti quinq;. Moriturq; nocturnum in Sartaginim sorte impegisset. Anno etatis sue octuagesimo secundo

exemplum contrarietatis & castitatis.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus Euergetes

Ptolomeus philopator

Sibilla chimica

PTolomeus Egergetes philodelphi filius tertius egiptiorum rex regnauit annis viginti ser. hic in vltionem sororis beronice Antiochum gartericum quem idez 7 eius mater Laodicia regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit. innumera spolia inde exportans

PTolomeus philopater quartus Egiptiorum rex regnauit Annis decem et septem. hic propter crimen cum patrem occiderit 7 fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut celestius in occupando regno. ita in administrādo segnis. luxui enim se dedit. Ideo Antiochus magnus Syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tamen perdita recuperauit. spoliasset q; Antiochum regno si vis fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolutus filio quingenio relicto emoritur. meretrices in vltionem cruce de patibulis suffiguntur. Alexandri ad romanos miserunt. vt pupilli tutelam susciperent.

Dyonn phs

Achiphilas

DIon Syracusanus nobilis philosophus post q̄z tyraq; dyonisij tyrannide complicatus diu fuit. apud Syracusanam vrbem interimitur. Nam superior ille dyonisius aristomachem dyonis sororem in matrimonio duxit. ex qua duos filios Hipparinū 7 Nisēum procreauit. totidemq; filias quarum primam eius filio Dyonisio cui regnum reliquerat ad nubandum dedit. alteram ipsi Dyoni patruo. qui preter nobilem propinquitatem 7 generosam maiorum famam. multa etiaz alia bona a natura recepit vtpote ingenium bonum 7 docile. 7 ad omnes artes ydoneum. magnamq; corporis dignitatem. magnas item diuitias a patre relictas. quas ipsi tyranni muneribus auxit. et ideo tantum platonem amauit. vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabitur.

TEsta Sybilla achimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis 7 iuuenis. ait. In prima facie virginis ascendet Puella. que facie formosa ac pulchra. capillis autem capitis prolixa. sedens enim super sedem stratam. puerum nutriens dans ei ad manducandum 7 bibendum ius propium. lac de celo missum.

Anerimenes

ANerimanes Orator magn⁹ hic fuit magr̃ alerã u
dii in oratoria arte. Qui historiã alerãdri scripsis-
se ferr̃. de hoc refert Valeri⁹. q cũ Alerãder irat⁹
ad diruendã lausatũ ciuitatẽ pgeret ferr̃ cũ impetu pgres
sum extra menia. habuit obuiũ anerimenẽ p̃ceptorẽ suũ.
sciẽsq alerãder q anaximenes ire sue se vellet opponere. in
rauit se nõ facturꝰ q̃cq̃d ille petierit. peto inquit vt lausa-
tũ diuuas. t isto mõ salutẽ vrbi obtulit quod athenis simi
liter accidisse ferr̃.

Xeophilus

dolus quandoq; vltus

Sertila

CArmeides phs flouisse dr. eo q ab atheniensib⁹ cum
dyogene ad senatũ romanũ missus fuerit. Hic adeo studi
osus extitit. vt cũ ad mensem sederet. cogitationibus inhe
rens manũ oti apponere obliuisceret. Sed melissa quaꝫ
vxoris loco habebat dertera suã necessarijs vsib⁹ coapta
bat. Anio em̃ vita fruebat. corpe vo q̃si alieno circãdatus
videbat. centesimo deniq; vite sue anno philosophando
finem fecit. vt Valeri⁹ maxim⁹ libro quarto ponit.

Carmeides phs

SErtilia virgo vestalis de incestu convicta ad portam
collatinam viua defossa est.

XEnophilus pithagoricus phũs patria calcidonensis
hoc etiã tpe magno habet in p̃cio q̃ ois humani incõ
modi. (vt aiũt) erps fuit cũ etiã virisset annis. cv. Deinde
summo splendore doctrine ac pfectiõe mortuus est.

Linea consulum Romanorum

Torquatus

Decius

Initium Academicorum.

Caritas inter Christianos fuisse admiratione digna

ARchiphilas philosophus a quo incepit secta Ac
hademicoꝝ hic habuit amicũ paupem t egro-
tum sed vtrunq; pre verecundia dissimulantem.
qõ cum archiphilas compisset. iudicauit sine cofusione se-
cretius fore succurrendũ. t acceptũ pecunie sacculũ clã illi
us puluinari subiecit illo penitus ignorante vt homo inu
tiliter verecundus quod desiderabat vel qui indiguit in-
ueniret potius q̃z dono acciperet.

ISti duo consules cum alexandro rege egypti pugna-
uerunt.

Emili⁹ cõsul

Valeri⁹ corvinus

ISte emulius cum romanis cõtra ta
rentinos bellũ iustissimũ egit. aurili
um ferẽte tarẽtinis piro rege grecoꝝ bel
tatũ est vltra. iiij. ãnos. tãdẽ victo pir-
ro i patria mi⁹ abili mortuo tarẽtini cũ
carthaginẽsib⁹ fed⁹ inierũt t ex h̃ puni
ca bella inchoata fuerũt.

Emilius

Marcus Curius

Copying a corvo sic dictus C.

MArc⁹ Valeri⁹ cognomẽto Corui
nus roman⁹ adolescens prestan-
tis quidez animi t singularis virtutis
Camillo non indignior fuit. qui licet adolescens t ipse cõ
tra gallum virum magnitudine t armis insignem singu
larẽ assumpsit pugnam qui dum armatus in medium p
cessisset t nondum manum conseruisset eius repente cor-
uus ales insedit. qui certamine inito e Valerij galea nun
q̃z discessit imo t rostro t vngubus oculos galli vulnera
re non destitit quo ad Valerius hostem tali prodigio terri
tum obtrũcauit. Quo mortuo statim corvus e conspectu
euanuit. t Valeri⁹ deinceps Corvini noie appellat⁹ ẽ

COnsules illi duo scz emuli⁹ ptra tarẽtinos bellũ egit. t

Curius dux belli fortiss.

Curius cum Pirro rege pugnauit ⁊ idem Curius tertium bellum gessit contra epyrotas Pirum fugauit cesis vigintitribus milibus. Ait enim. nec acie vinci nec pecunia corrumpi possum. Malo diuitibus imperare q̄s locuples fieri.

Genucius

Sempronius

TSti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Genitius vicit affros ⁊ tharentinos Sempronius autem vicit pincentas. in qua pugna terra tremuit quasi cum horresceret tantum sanguinem hominum suscipere. quia pauci romani qui vicerūt euasere

Lucius papirius

LVcius papirius patricius romanus bellator clarissimus a Senatu Ro. dictator electus. Quintum fabium magistrum equitū sibi constituit. Qui statim contra Sānites er senatus decreto erpeditionem suscipiēs in eos acies dirigit. Sed paulo post cum dictatore rome opus esset. Quinto sabio equitum magistro precepit ne seabsente cum hoste pugnare p̄summeret. Fabius autem adolescens vt erat animo strennuus post dictatoris profectionem aliquando per explo ratores didicit omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus. cuestigio gio cum samnitibus incredibili feruore conflixit. atq; vt acrius pugnaret equis oībus frenos detrarit. atq; ita calcaribus concitatos in hostium agmen permisit. vt nulla eos vis sustinere posset. Quam obrem ad viginti hostium milia in ea die cesa fuisse. Liuius scribit. Parta itaq; victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatorem) sed ad senatum mittere curauit. Quam obrem iratus dictator Fabium adiudicauit capitali pena esse reum. q̄ se absente pugnasset. Qui cum ad mortem duceretur ingenti militum ⁊ populi fauore liberatus est. Tantamq; eam obrem seditionem in papirium milites cōmouerunt. vt ipse vir mortis impetum potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorum conclusos ingenti deditione vicerunt. Verum sequenti anno iubente senatu romani duce papirio samnites deuicerunt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea regū Syrie Seleucꝰ ceraunes

SEleucus Ceraunus eius nois sedꝰ. Quintus syrie rex regnauit ānis. ij. Is contra ciuitates q̄ a patre defecerant ingentem classem comparauit. Et orta tempestate classem oēm amisit preter vnum corpus ⁊ paucos comites. Deinde post naufragium a ptolomeo euergete victus in antiochiam fugit vbi a fratre Antiocho auxilia postulauit antiochꝰ aūt cum esset annoꝝ. xiiij. supra etatem regni cupidus sub occasione regni defendēdi fratri huic Seleuco regnum abstulit

Linea Christi Eleazar

Antiochꝰ magnꝰ

TSti duo fratres Antiochus magnꝰ ⁊ Seleucꝰ ceraunos ambo regnauerūt volentes vero vindicare sanguinē patris sui. ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti iterfecit Grāde ducū exercitū cōtra philopatorē filiū euergetis. ſ aū ꝓgressum Seleucꝰ mouit ⁊ antiochus ꝓsequit̄ bellū. in q̄ vir atfugiēs totū exercitū pdidit. Rursumq; ꝓgregās exercitū ⁊ p̄ epiphanē filiū philoparoris adhuc puer q̄tuor annoꝝ hīs cū mlt̄is alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq; p̄ duces ptolomei puer fauit. Et q; armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epiphāi filiaꝫ suam

Vt sic quasi amicus regnū intraret. sed non preualuit cum res immotuit

Antiochus cognomēto magnꝰ eiꝰ nois. iiij. Seruꝰ syrie rex. syrijs regnare cepit. regnit ānis. xxxvj. Ipsolomeū philometrē deuicit ⁊ cū viribꝰ ⁊ diuitijs plurimū habūdaret ita exercitu

instruxit vt gergarij milites auro caligas facerent huic annibal penus carthaginem trades metu romanorum ad eum secessit. Romani antiochi & annibalis insolentias sustinere nō valentes. L. Cornelium consulem & Scepiones. scilicet nasicam & Affricanum legatos constituentes annibalem superant. Etiam Antiochum deuincentes. coegerunt eum pacem a Romanis postulat. Cōcessa vt ex europa aliasq; recederet se intra thaurum contineret. et. 20. obsidibus datis decem milia talentorum quot annis persolueret. Cum tandem thesauri cupiditate a sacerdotibus fallaciter promissi persidem intrasset in fano fortune ab ipsis sacerdotibus peremptus & membratim concisus e templo proiectus est.

Seleucus iners

SEleucꝰ ille q̄ & philopator septimus asie & syrie rex regnauit ānis duodecim. Vir quidē ingēio ebes & iniquꝰ misit heliodorum ad spoliandū erarium in templo q̄ iniqte iudicans per angelum flagellatus vix ad vitaz rediit. Onya pro eo orā te. Hic cum nullum filium successorem reliq̄sset. Antiochum illustrem fratrem successorem habuit.

Machabei

SEptem filij machabei cuz matre & Eleazaro cū mltꝫ alijs martiryo coronantur. qui martires ante incarnationem filij dei p lege dei vsq; ad mortem grauissimam tolerauere tormenta.

ANno decimonono Epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo secundo machobeorum quarto dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipsi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea pontificum Simō filiꝰ Onye

ITle symō onye pōtificis filiꝰ duodecimus hebreoꝝ summus pōtifex sedit ānis. xij. vir bonꝰ. magna hūs pconia laudis. Ecclesiastici. l. qui templū reformauit in melius. & ciuitatem preualuit amplificare. Hic curauit gentem suam & liberauit eam a perditione. Moriens tandē oniam filiū reliquit successorem.

Onyas

ONias magnus simonis filiꝰ pontificatuz obtinens sedit annis. xxix. q̄ ppter tyrannidē antiochi cum iudā subegit fugit cum multis iudeis in egiptum. Ibiq; extruxit templum adinstar templum in hierusalem in quo grauiter peccauit agēdo superstitiose moriens reliquit filium adhuc infantem.

Symon

ISte Symon fuit filius Onye q̄ tenuit pontificatū post fugaz patris sui princeps aūt sacerdotum tandem moriens tres post se reliquit filios Onyā Jesum & Johannē. Qui ad tres principatus Sacerdotij puenerunt.

Onyas pyus

ONias pius fuit vir sanctus gratus deo & hominibus. qui tandem ab andronico occisus est. Aret de iustissimi viri nece turbatꝰ andronicū homicidā capi fecit & purpura exutū eo i loco qm̄ pemerat tamdiu virgis cedi fecit donec expiraret.

SEna vrbiū ethrurie. viribꝰ opibusq; nūc seda amenissimo loco sita. Et vt Policrates li. vj. tradit a gallis senonensibus tempibus brennij ante xp̄i aduentū ccc. lxxxij. cū in ytaliā venit condita pro senibꝰ suis & armentarijs eam cōstruxerunt. non modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo quidem validior. Q senenses & liniamētis mēbro

tum ⁊ venustate faciei ⁊ coloris gratia. moribus q; ipsis ad gallos ⁊ brittones a quib⁹ originem traxerunt videnť accedere. licet eos vetustas tempis. orbis plaga. situs regionis. cōiunctus finitimoꝝ quibus sanguine ⁊ morib⁹ diu ꝑmixti sint et magna ꝑte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari potest. cum nullis inueteruz monimentis reperiatur nullaq; antiquitatis vestigia in ea appareant. Sunt q̄ affirmant. Karolum cui maleo fuit cognomē tum eam condidisse. In celebri tamen monasterio venetijs sancti Georgij de alga(qō glosius pontifex. Eugenius relicto primū seculo ꝑ pria edificauit paterne hereditates pecūnia)inuenť in libro litteris scripto puetustis. Johānem romanū pontificē nominis ordine duo ō vicesimū acceptis de pusina clusiensi. Aretina fesulana. florētina ⁊ volaterana dioceſib⁹ ser plebatib⁹. ciuitatē hanc edificasse. que ab ipso ser plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle cuiusdā pennisule iacet vndiq; quasi ripas iugosas habēt in supiore tamen vrbis ꝑte solum aliquantulū habet ortis viridarijsq; ornatū. in qua quidē celeberrima extant edificia. Videlicet gymnasiū ꝑpulchꝝ ⁊ forū ⁊ porticus ⁊ regia palatia. hospitaleq; sumptuosissimuz pietissime gubernatū. Ampla quoq; ⁊ libcea ēst cum turribus ⁊ propugnaculis ac optimis institutis morib⁹ populo neq; rudi neq; inurbano. Eius ager maximus ⁊ herbidus sē mper bonum bubalor ouiumq; multorum nutritor. Frumēti q; vini ⁊ olei ferax. ac fructuum omnis generis abundans. Hec a roma stadijs octingentis distat. Cuius viri inter etruscos religione moribus ac lingua prestare noscantur. Habuit autem Sena illustrans sidus sanctum Bernardinuz cuius reliquie apud Apuilam vrbem miraculis per singulos dies multiplicatis corùscant. Is primus omnium ordinem beati Francisci ad eam que nunc tantopere vigeret obseruantiam tegule perdurerit. Ornataq; fuit Hugone medico ⁊ philosopho qui ceteris sui seculi postfunctum vita Jacobum forliuiensem doctior clariorq; habitus. Et Friderico iuris consultissimo. qui ea in doctrina consilia plurima reliquit. Sana quoq; Siluio eneo persis primum laurea. post episcopali ⁊ papali mitra. redimito. Virisq; plurimis ⁊ pontificibus doctrina eraltis ornatur. Umbronem senensis agri fluuium inter ⁊ paludem danaā sine fluuium paliam que ea paulus efficit multa sūt montana ⁊ campestria opida. Ineskq; clusiū ve iustissima vrbs de qua Plinius plura scribit. que olim Carmon fuit nominata. Nunc vero Vrbi Senensi subiecta est. ⁊ ab eo aucta

Sena

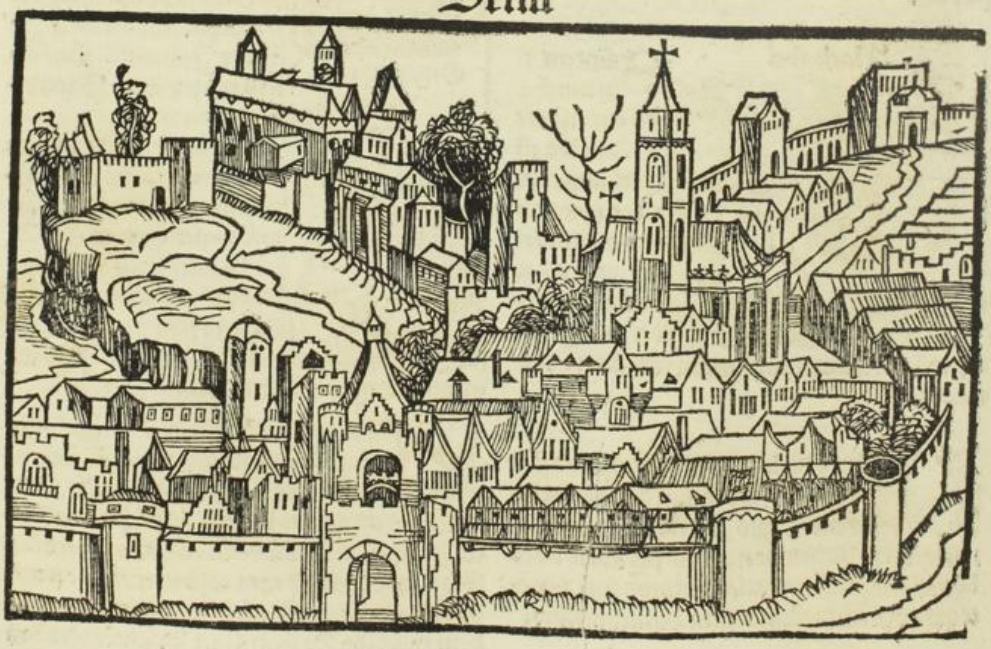

Reges Egipti

Ptolomeus Epiphanus

PTOLOMEUS Epiphanes quintus egyptiorum rex regnauit annis viginti quattuor. Hic tempore adepti regni nondum quattuor excesserat annos. & cum eius infantia consilij & roboris compos esse non potuit. Anthiochus magnus syrie rex ad summum regnum aspirans. illud bellica excusatione vexare cepit. Sed regni principes pro infante fideliter dimicantes regnum omne defensarunt. Ad ipsum quoq; defendendum Onias iudeorum pontifex descendit. cum autem ad pupertatis tempora peruenisset Antiochus nobilis magni antiochi filius sororem suam ei insidiose dedit vxorem. Ex qua duos suscepit filios. quo audito. Antiochus sub specie visendi ipsam sororem Cleopatram atq; filios egiptum ingressus ipsum ptolomeum regem inter epulas occidi iussit. Cunq; vniuersam egiptum sibi subiugare niteretur ab egiptijs extra confines eiectus est. post biennium. rursus alexandriam obsidens. a romanis legatis de egipto recedere compulsus est

Ptholomeus philometor

PTOLOMEUS iste philometor sextus egiptiorum rex regnauit annis triginta quinq; Hic antiochi sororis filius segnis ad modum vir. huic adolescenti Antiochus auunculus bellum intulit. propter qđ legatos ad Senatum romanorum misit ab eo auxilia postulans mouere senatum adolescentis preces. Pompiliumq; legatum ad antiochum misere. vt ab egypto abstineret. quo viso ei oscullum dedit. prolatoq; senatus decreto & eum cunctari videret consulationemq; ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quam manu tenebat amplo circulo inclusum amicos consulere iubet. nec prius exeat q̄z senatui responsum det. aut bellum habiturus. Hec austeritas animum regis fregit vt se pariturum senatui responderit. Hic demum filiam Cleopatram Alexandro Syrie regi vxorem dedit. ab eo deinde ablatam Demetrio dedit. quem cum contra se venientem fugauit ac die tertia in oblatione capitis alexandri sibi per Arabum regem facta pre gaudio magno expirauit.

Minucia

Coproma

memoria dignus

pre gaudio nimio

Tytus Liuius

APROMA Monialis virgo vastalis incesti rea suspendio affecta est

TITUS Liuius Tragediarum scriptor valde clarus habetur. Cuius ob ingenij meritum a Liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Theophrastus

MINUCIA virgo quedam vestalis et de incestu conuicta viua obrupta est

THEOPHRASTUS chresius philosophus & teste anthenodoro in libro de ambulationum fullonis filius. In propria patria audiuit primo Leucippum ciuem suum. inde cum platonem audiuisset se ad aristotelem transtulit. eoq; in calcidē profecto illi in scole regimine successit. fuit vir summe prudentie studijq; singularis atq; eloquij admirandi. Ita vt cū antea illi tyranno nomē esset ob diuinā eloquentiam aristotelis illum theophrastū vocitauerit. itaq; circa trecenta librorum volumia edidit pgebant ad eum audiendū (teste pamphilo) duo milia discipl'orum. Inter qs nichomachum Aristotelis filiū habuit discipulum. & menandrū comicū. hēbatq; h̄ sp in ore Sumptu⁹ p̄ciosissimu⁹ tp̄us est. Obijt annorum. lxxv.

Menander

Demetrius

Menippus

Menander poeta comicus Theophrasti discipul⁹ qui vt Quintilianus ait meo eudicio diligenter lectus ad cuncta que precipimus efficienda sufficit. Ita omnem vite ymaginem expressit tanta in eo inueniendi copia eloquendi facultas. Ita est in omnibus reb⁹ personis affectibus accomodatus. ob que putauerat illuz Quidius perpetuo duraturuz. Hunc et Paulus apostolus se legisse indicat. Cum ad Corinthios ait. Corrumpūt bonos mores colloquia mala. j. Corinthios. xv.

Menippus philosophus Cynicus genere phenix conditione seruus cuius dominus fuit bachus quidam ponticus. Fuitq; (vt retulit her inippus) diurnus fenerator. tandem insidias passus omnia quehabebat amisit. ex qua re se suspendit.

Demetrius phalerius cognomento philosophus Thephrasti discipulus disputator subtilis et orator. parum vehemens fuit (vt cicero ait. dulcis tamē hic cum apud athenienses ob crimina ei⁹ virtutes. r. annes peruisset trecentis et seraginta ereis statuis honoratus fuit. ec q ciuitatem redditibus et edificijs plurimum auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. quod cum compertum habuit ait. Virtutem non euertēt cuius gratia illas ereuerant. Dicebatq; hic tantum in republica valere eloquentiam quantum in bello ferrum.

Laus eloquentiæ

Linea consulum Romanorum

Appius Claudius

Quintus fabius

Gneus cornelius

Gaius duellus

Licius scipio

C florus aquilo

Anno vrbis condite. quadringentos septuaginta septem. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra italiam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanorum essent census est habitus. tamen inuenta sunt capita ducentorum xcij. mili. ccc. xxiiij. Quaq; a condita vrbe nunq; bella cessassent. et contra affros bellū susceptum est. primū Appio claudio. Quinto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatum est. Et appius claudius de afris et rege sicilie hierone triumphauit.

Vb istis cōsulibus inchoatū est bellum punicum cum hanibale senione.

Gneo et Gayo ꝓsulibus romani in mari dimicauerūt patis naub⁹ rostratis. quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptus est. Duellius cōmisso p̄lio cartaginensium ducem vicit. xxx. et vnam naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostiū cepit. triaq; milia occidit. neq; vlla victoria romanis gratior fuit qd̄ inuicti terra iam etiā mari plurimum possent.

Crispus phūs

Polemō phūs

Crispus stoicus phūs natione Elius p hoc tempus floruit. Qui anno vite sue. lxxx. librū adeo subtiliter cōposuit vt ad ea q̄ ibi conscripsit penitus cognoscenda lōga vita opus esset. sicut testat valerius li. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget. et tamē multis rebus stulto nulla re opus est. nulla est illi opus. Econtra stulto nulla re opus est. nulla est illi reseit vti. ß oibus eget. Zenon etiā suo tpe phūs ait. Sepultus aput te sit sermo quē tu solus audieris hi duo stoice secte autores fuerūt.

Isti duo ꝓsules anz hānone cartaginensiū impatōre pugnauerūt. corsicā et sardinā vastauerūt. et scipio mlta milia de captiuoz adduxit triūphū egit.

Polemon Athenienſis phūs his temporibus agnoscit. Qui laertio teste

cum immenis esset ad modū lubricus ⁊ impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad oēs implendas volup tates paratior. eas ibidem in angiportis ⁊ vijs occulebat. ꝑ cum semel ebrius ⁊ coronatus in scolā renocratis irrumpet. ille ꝑtermissa oratione. quam increparet de pudicicia dicere cepit. Quo secutū dicunt vt deinceps studio ⁊ industria adeo sepm vinceret vt renocrati in regēda scola succederet.

M. atilli⁹ regul⁹ Luci⁹ mali⁹ vulso

Marco emilio

Palus seruius

HVb istis consulibus diuersę ignium aquarumq; clades pene vrbem consumpserunt. ⁊ bellū in affricam trāslatū est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victūq; est. Cōsules vtrq; ad carthaginē ꝓcesserūt multisq; vastatis oppidis. Mallius victor romā rediit atili⁹ regulus in affrica remānsit. Is ꝯ affros aciē instruxit contra tres carthaginensiū duces asdrubales duos ⁊ Atailcarē dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit ⁊ serpentē mire magnitudinis occidit Cuius cortū centū. rr. pedū longitudinē habuit romāmq; delatū cūctis miraculo fuit. Tūc victi Cartaginēses pacē a romānis petierūt. Regulus tū postea victus in vltia pnicie

MArco Emilio paulo seruio ꝯsulibus ambo hij romani ꝯsules ad Affricā ꝓfecti sunt cū. ccc. nauiū classe clipeā petunt ⁊ ꝓfestim carthaginem venerunt. primū affros naual certamine supant. Emili⁹ ꝯsul. c. ⁊. iiij. naues hostiū demersit. triginta cū pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tūc fuisset nisi ꝙ tanta fames erat vt diutius exercit⁹ expectare nō posset. Cōsules aūt circa siciliā naufragium passi. Hoc tempore argentens nummus primum in vrbe figuratus est.

monet. e argēteꝰ primꝰ ses Rom &

Linea regū Sirie Antioch⁹ epiphāes

antioch⁹ fi. epiph

Demetri⁹ sother

ISte āthioch⁹ nobilis siue illustris regnauit ānis xj. peßim⁹ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris frisq; sibi inercia cū rome esset obses. clā fugit ⁊ veniens in syriam receptus est a quibusdam ciuitatibus. mortuoq; fratre pro eo regnauit. ⁊ vendito sacerdotio primū a Jasone postea a Menelao. quoꝝ suasu iudei sibi noia gentium imponebāt sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalem. Demum veniens de egipto menelay ductione spoliauit templum cogitq; indeos ydolis sacrificare. ⁊ transire ad ritus gentium. ponēs in templo ydolum Jouis olimpi. prohibuit circumcisionem interficiens circumcidentes. septem fratres cum matre nolentes comedere carnes porcinas varijs tormentis occidit. qui omnes animo constanti pro obseruatione legum martirium pertulere. Postremo volens ire contra Hierusalem cecidit de curru confractusq; et demum a vermibus consumpt⁹ miserabiliter mortuus est in terra aliena

Linea cristi Mathan filius Eleazari.

ANtiochus iste Eupator regnauit annis duobus. hic patre sublato paruulus relictus est adhuc adolescens habuit tutorem lysiam. ⁊ cū contra iudeos exercitum duxissent non longe post ambo a suis occisi sunt propter timorem demetrij filij seleleuci eupatoris.

ISte demetrius sother decimus syrie ⁊ Asye rex prisigno interfecto regnauit annis. xij. filius Seleucantiochum eupatorē ⁊ lysiā occidit Alchimū pontificem ꝓstituit cum quo bachides missus hierusalem multos iudeoꝝ occidit nichanorem a iuda machabeo occisum amisit ⁊ bachidem iudā oc

Mathatias hz. v. filios. Cpninges

Mathathias sacerdos filius iohannis filij symonis doctrina 7 glorie fama apd iudeos primum honoratus vir sanctus percussit in zelo suo peccatores. q̄ habuit quiqz filios eiusdem zeli verum ipse non erat pontifex ß tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Judas machabeꝰ

Eleazarus

Johannes

Jonathas

Symon

ITe iudas qui 7 machabeus vir fortissimus 7 bellicosus mathathie filius fuit strennuissimus bellator 7 triumphator in israhel. q̄ nec ante nec post similem habuit cuiꝰ gloriosa opera patent in libris machabeoꝝ. hic postremo in bello cecidit pro dei legians mortem sustinens cum tribus annis pontificatum administrasset.

TEmplum purgatur a iuda 7 fratribus postqz p tribus annis fuerat prophanatum.

IOnathas iudeorum dux pariter 7 pontifex populus iudeorum post iudam rexit annis decem 7 nouem nō impar fratri suo machabeo virtute fuit. Tandem a triphone dolose captus cum filijs interficitur. Cuius corpus symon frater eius cum luctu sepelivit.

ARistarcus grammaticus claruit tempore machabeorum.

Aristarcus

BAcubius brundusinus tragediarum scriptor nepos ennij poete ex filia claruit pmo Rome inde postmodum tharentum regressus est. 7 nonagenarius mortuus est.

Bacubius

SImon mathathie filius tertius iudeorum dux pariter pontifex sedit annis octo religiosus 7 prudentissimꝰ fuit ab adolescentia sua optime cuersatus est. tandem occisus nequiter a genere suo. Iste simō 7 ionathas fratres iude post eius occisionē corpus ab hostibus redimētes in modio patruz suorum sepulchro sepeliere Ptolomeus q̄z cum eum ad conuiuium inuitasset. eūdem cum duobus filijs interfecit. Et ipsius symonis vxorem cū reliquis duobus in vincula coniecit. Et in his finitur primus liber machabeorum.

PTolomeꝰ euergetes philometoris filiꝰ cleopatreqz germanus septimꝰ Egiptiorum rex. regnauit annis. xxix. Vir quidem pessimus atqz seuissimus ob cuius seuitiam frater eius 7 Cleopatra soror sibi timentes regnum ei per legatos obtulerunt. cum fraternum regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus fratris filium e compleru matris enecauit. 7 omnes eius fautores trucidauit. Et sicut ciuibus suis cruentus extitit Ita quoqz romanis qui illis venerant ridiculo fuit. Quia vt Justinus scribit. Vultu deformis erit statura brevis 7 sagina ventris belue persimiles. Quam quidem feditatez nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe fili-

Linea regum Egipti

Ptolōeꝰ euergetes

monstrum lux uite

os ex sorores ex vxoris sorore suscepit. Ac etiam sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiam membratim diuisum ⁊ in cista positum in die enim natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phuron siue sother

PTolomeus phiston qui ⁊ Sother euergetis filius octauus egiptiorum rex regnauit annis decem e septem. his temporibus Anthiochus tyricenus demetrij filius. Et anthiochus griffi regis frater adiuuicē dimicantes successiue modo vn⁹ modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie pericidiales discordias mortuus est Ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus Alexander

PTolomeus Alexander nonus egiptiorum rex regnauit expulso fratre annis decem. Hic Ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mr. postq; cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset. grauiter ferens filij societatem populum in eum concitauit ⁊ in Cyprum exulare coegit. Accersito isto alexandro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exilium actus. Ptolomeus Sother reuocatus in regnum. Igitur alexander regni Cyrenorum quod ei pater testamento reliquerat populo Romano herede instituto decessit.

Ptholomeus Sother

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab egiptijs interfecto regnum paternum iterum recuperans regnauit et ipse annis octo. Cum enim Alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

Hanibal

HAnnibal Hamilcaris carthaginēsium ducis filius quinq; ⁊ viginti etatis annos habens. Imperator Carthaginensium exercit⁹ creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. cōsilioq; ad pericula capescēda anteibat. Imperator factus triennio oīes Hyspanie gentes bello subegit. fratreq; suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrheum saltum transijt Et postq; ad alpes peruenit que scilicet ytaliam a Gallia se iungunt. quas nemo vnq; cū exercitu preterq; Hercules transierat. ita itinera et loca lapidosa strues comburendo ⁊ acetum infundendo patefecit. vt Elephas oneratus ire posset. eum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamen loco multi niuibus obruti cum elephātis periere. Traditur ad italiam. octuaginta milia peditum et viginti milia equitum septem ⁊ triginta Elephantes adduxisse. Descendit itaq; Hannibal in Thaurinenses agros. Et peruagata tota regione Cisalpina Romanos senatores tribus prelijs ꝑ fugauit. ac multas vrbes obtinuit. Idem per ligures fecit. Postea autem appenninum trā siliens apud Ethruriam vbi nunc florentia gī oculorum morbo effectus est vt dextrum amiserat oculum. Deinde enim C. flammineum interfecit. quo facto Fabius maximus a senatu contra ipsum missus per summa montium ⁊ abdita nemorum castra ponens eius seruorem delusit. et reperta occasione Aretinorum aūtilio vicit. Et sic per sedecim intestōs āños totam ytaliam varijs cladibus fatigauit. Inde in Apuliam pergens cum maxima eius clade Romanos ciues apud cannas affecit. In quo quidem prelio tot Romanorum milia cesa sunt. vt tres annulorum aureorum modios quos e Romanorum militum manibus extraxerat in Carthaginem ciuitatem mitteret. Consulares quoq; viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de Romanis senatibus ciuibus actum fuisset si Hannibal dux statim

imagō romuliorum strages.

post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamē coactus ytaliam relinquere ⁊ opem patrie sue ferre que a publio scipione premebatur. Cum carthaginenses cum romanis pacem composuere ad anthiochum regem confugit. deinde ab bithinie regem T. quintus legatus contra eum perrexit. Ne a romanis caperetur confestim gustato veneno quod in anulo more regio gerebat animam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorum vinculis se liberauit Decessit autem septuagesimo vite sue anno

Anno ab vrbe condita. cccc. lxxx. Sanguis e terra ⁊ lac e celo manare visum ē in specie pluuie. pestilentia grauis in vrbe biēnio fuit. quā sibillini libri dixerunt celesti ira inpositam. non inquirebatur numerus eorum q̄ perissent. sed tantum ipsorum qui fuerunt superstites.

Collossus

Collossus ingens solis simulacr̄ a clare lydo statuario fabricatum apud rhodiū insulam terremotu corruit Erat quippe (vt plinius refert) statua admiranda altitudinis cubitorum septuaginta turribus equipperanda. Et e septē miraculis mūdi maximum fuisse testantur.

Strato phūs

Strato lampsacenus philosophus Archesilai filius. vir eloquentissimus. Et in speculatione phisica preceteris diligentissime speculatus. Vnde ⁊ phisicus ē appellatus. fuit ptolomei philadelphi preceptor a q̄ talē tis octuaginta donatus est. Scripsit de regno. de iusticia ⁊ de dijs. Aiūnt eum fuisse tam tenuem. vt sine sensu moreretur. Siluon quoq; philosophus suo tempore omnibus bonis amissis. solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto. pectore enim gestabat.

Siluō phūs

Crater phūs.

Crates Athediēsis academicus philosophus filius antigenis. palemonis auditor illiusq; successor scole. qui adeo se vinētes amarunt. vt eadem semper studio sint consecuti. ⁊ mortui eodem sepulchro sepulti q̄s antagoras in hanc sententiam versibus ornauit. hoc tumulo Crateni et polemonem conditos facere qui trāsis o hospes viros consensu animorum precipuos. quorum diuino ex ore doctrina manauit sacra viteq; mundicies sapientie adiuncta.

Panetius

Paneti⁹ philosoph⁹ claruit tpe Scipionis rome cuius ⁊ p̄ceptor fuit. Qui stoice secte phūs extitit. Quez cicero in libro officiorum imitatus ē cuius hec est sententia Vitā hominū qui etatem in medio rerum agunt ac sibi suisq; vsibus esse volūt ad cauenda pericula ex impromisso assidua ⁊ prope quotidiana optet animo esse prompto semper ⁊ intento.

Silphon phūs

Silphon megarensis philosophus his temporib⁹ floruit hunc ⁊ imitatione atq; sapientia tantum alios precessisse dicunt vt paruz abfuerit. quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur. Cicero vero libro de fato dicit illuz fuisse hominem acutum maximeq; suis temporibus approbatū Qui cū capta aliqñ esset ei⁹ bonis p̄ria. ⁊ oēs ei⁹ bonis amissis sol⁹ nud⁹ euadēs interrogaret. An oīa pdidisset. Rñdit oīa mea bona mecū porto pectore enī illa non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Possidonius phūs stoicus panecij discipul⁹ claruit tempore scipionis. hic fuit astrologus magnus teste Augūstino.

Erasistratus

Erasistratus. q athenienſis medicus ſm eusebiū hic tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam eximius medicus euasit. Qui cum anti ochum regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo re ge ei⁹ filio. c. talētis donat⁹ est vt testis est plini⁹. libro vige simonono naturalis hist⁹ie.

Licon phūs

Licon troadēsis phs clarus habetur vir quidē elo quēs t in educandis instruendisq pueris marie idoneus. Dicebat em̄ necessario adiungi pueris pudorem t lauris studiuz velut equis calcar Fuit hic dū virit habitu mundissimus t vestiū incredibili mundicie atq nitore. Et cuz esset corpe fortissimus pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole principatū ānis xliiij. Tandem fessus podagre morbo. anno vite sue lxxiij. interijt.

Timon phūs

Item timon appollonites phūs etiam suis tenpib⁹ floruit hic dum iuue nis esset multis obscenitatibus si immersit. postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatus vicos in calcedoniā iuit. ibiq philosophiā t oratoriam artez di dicit atq exercuit. Scripsit ār diuersa poēata tragedias comedias t satiras.

L. Metellius

C. Furius

Lucio cecilio metelle. Caio fu rio placido ꝙsulib⁹. Metell⁹ in Siciola affroꝝ ducem As drubalez cuz centū triginta elephātis t magnis copijs ve nientem superauit. Apud panormum viginti milia ho stium occidit. sex t viginti elephantes cepit reliquos errā tes per numidas quos in aurilium habebant collegit. Et romām dedurit inge nti pompa.

C. Attilus

T. Mallius

Tmallio Torq̄to Caio attilo con sulibus de Sardis. triumphatum tst. et pace omnibus locis facta. Romani eniz nullum bellum ha buerunt. Quod vis post Romam con ditam semel tantuz Numa Popilio re gnante contigerat. Et porta Jani clau sa est vno anno.

Linea consulum Romanorum M. C. marcellus Cornelius scipio.

Lucius malli⁹ ꝙfor⁹ M. mallius

L. Emilius

Terrentius varro

Emilio consule ingentes Gallo rum copie alpes trā sierunt. Sed pro ro manis tota ytalia cō sensit. quadraginta tamen milia hostiū capta t interfecta se ptem milia. Et triū phus Emilio decre tus. Gallorum siquidem animi feroces corpora plus q̄ humana erant. sed experimento deprehensum est q

Lucius cēsorinus

Marcus mauli⁹

nirtus eorum sicut primo impetu maior q̃z virorum est. Ita sequens minor q̃z feminarum. Alpina corpora humenti celo educata habent quodd̃a simile ciuibus suis. Cum mox colore pugne statim odorem emittunt & leui motu q̃ si calefaciente sole laranť aliquod deinde annis euolatis post contra gallos intra ytaliam pugnatum est finitumq; est bellum. M. Claudio marcello Gn. Cornelio scipione consulib⁹ Postea idem Marcellus cum collega suo Cornelio ingentes copias gallorum peremit. Mediolanum expugnauit. grandem predam romam pertulit ac triumphans marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

EOdem anno bellum punicum secundum romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium Amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cum adhuc nouen' ẽt annorum se vt primum posset aduersus Romanos pugnaturum.

QVingentesimo & quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius. Paulus publius Terrentius varres contra hannibalem mittuntur. ambo tamen vincuntur.

QRansacto punico bello secutum est macedanicum contra philippum regem quinquagesimum. et quinquagesimo primo anno ab vrbe condita T. quintius flaminius aduersus eum mittit. & pspere gessit & pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus qũos romani contra eum defenderant bellũ inferret. vt captiuos & trãsfugas redderet. Quinquaginta solas naues habere reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret. & obsidẽ daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie. Alexander filius antiochi

Demetri⁹ fi. d̃met.

Antiochus adolescen Sedetes

ALexander ille filius Antiochi epiphanes vndecimus Syrie & asyrer regnauit secundum Eusebium annis nouem semper iudeis gratiosus fuit. Jonathan Machabeum ducem sibi confederauit. eius adiutorio occidit demetrium sother. & regnauit pro eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorem duxit. quam Ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorem dedit. tandem vero rex arabum. ad quem alexander fugit timens Ptolomeum alexandrum occidit caput auferens ptolomeo transmisit.

ISte Demetrius regnauit annis tribus post Alexandrum Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segnicem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine etiaz regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometro filiam. Cleopatram ab alexandro sublatam vxorem dedit.

ANtiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro reparatione regni ꝑ patrum profecit. quia statim ab eo occisus est. Hi em̃ duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat

Triphon

Alexander

TRiphon Capto Jonatha proditorie contra Symonem fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis Symone centum argenti talentis & duobus filijs occidit. Et postea dominum suum antiochum adolescentem interfecit & pro eo regnauit.

ALexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit Dyodatus rex.

Linea Summoꝝ pontificum Johānes hircan⁹

Aristobolus

Alexander

ISte Johānes hircus occisō pr̄e suo symone ⁊ duob⁹ filijs suis Juda ⁊ Mathathia a ptolomeo duce ⁊ in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotiū. ⁊ administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est. reliquitq; Aristobolum filiū suum primogenitū ⁊ anthigonum cuꝫ alijs duobus puulis. Cunq; nullus eorum ad regendū pp̄lm esset ydone⁹ vrorem suā dissertissimā pfecit ⁊ filijs Sedit aūt annis 26. vir sacerdotio dignus atq; ducatu strenuus. A romanis ius amicicie postulans obtinere p̄meruit hic multas seditiones a phariseis ⁊ essenis p̄tulit. a quibus tandē liberatus feliciter vsq; in seniū virit.

ARistobolus filius Johannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit. primusq; diadema regni sibi imposuit. ⁊ vno āno tantummodo regnauit Fuitq; ter ⁊ sacerdos. fratremq; suum suggestione vroris sue interfecit Et decursis. cccc. lxxv annis a Sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptam ⁊ finitꝫ fuit. mortuus est morbo acerbissimo. vt sanguinem laceratis viscerib⁹ euomeret.

ISte alexander Astroboli frater apud iudeos pontificatum ⁊ regnum suscipiens regnauit annis. xxvij. relicta cū vrore Aristoboli que ex eo prolem non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ⁊ tanq; maiorem regem iudee constituit qui frater suum secundo a se genitum occidit tercium vero regno priuatuꝫ secum viuere coegit. q̄i adeo nequissimus fuit q⁹ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq; vroratos viros vna cum vroribus ac liberis i plateis patibulis affixit. qui eius crimina detestabant. Tande vicesimoseptimo āno regni sui ex quartana febre mortu⁹ est. ⁊ reliqt duos filios. Hircanum ⁊ aristobolum. verum vrorē suam alexandriam fecit regnare. quia habuit gratiam populi. cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

MAntua gallie Cenomanorum memorabilis vrbs vt quibusdam placet a Manta Thiresie vatis filia post Thebanorum interitū ab alexandro tunc illa condita fuit. Sunt tamen qui dicant Thiresiā thesei temporibus fuisse. Et in eius seruitutem deuenisse. que post patris interitum in ytaliā cū multis venit. ⁊ cum socijs grecis mantuaꝫ condidit. Sed cum interim ex thiberino thusco rege oenus natus esset. ⁊ ad ip̄m oppidū thusci ⁊ veneti confluerent. Oneus muris oppidum circumdedit. ⁊ in aliā formaꝫ redegit. ⁊ a matre Mantuam appellauit. Dicente Virgilio. x. libro Eneidos. Ille iam patris agmen sciet. Oenus ab ore. Fatidice mantes ⁊ thusci filij⁹ annis. Qui muros matrisq; dedit tibi. Mantua nomen. Constat tamen eam vrbem vetustissimam ab Etruscis conditam ⁊ vnam fuisse duodecim coloniarum quas T. liuius patauinus docet transapenninum ab ea gente missas. p̄sertim cum poeta insignis virgilius ciuis suus id orbi faciat notissimum. diffusiusq; eius vrbis narrat originem. Mantua dives ciuis. sed non genus omnibus vnum. Hec montibus qui galliam ⁊ germaniam ab ytalia diuidunt vicina est. Haud procula benaco lacu et quo minans effluit qui erundans Mantuam vsq; labitur ibiq; lacu facto vrbem cingit. Inde etiam progrediens breui cursu padum influit. Passa ē est superioribus temporibus Mantua calamitates maximas. preter illas que Virgiliano versu sunt notissime. Mātua ve miserrimum vicina Cremone. Nam ab Athila. Gothis. Longobardis. ⁊ Baioariorum rege aliquando diruta. quādoq; spoliata. quā doq; menibus aperta ⁊ immunita relicta. vngari aliquando ad solum vsq; euertere. vnde ⁊ locus vbi tunc fuerat ad rei memoriam nunc Vngaria nuncupatur Mathildis nobilis comitissa eam diu tenuit. mirificeq; amplianit. Sub qua Nicolaus secundus pontifex Romanus concilium celebrauit. hanc etiam per multa tempora post Mathildim multi eam possiderunt. In qua preclarissime familie de ripa et passerinorum aliquando prefuere.

Demum post varios casus inclite Gonzagorum familie magni canis auxilio pulsis passerinis. ea vsq; in presens cum maxima laude poriti sunt. quorum t preteritorum dominorum cura diligentiaq; pullcherrimis pontib⁹ super lacum iactis. tum superbissimis templ' regijs pallatijs. t nobilibus ciuiu; edibus plurimum illustrata est. Vnde t nunc ampla ciuitas habita est. t rerum abundans. que ad vsum humanum necessarie sunt. Mantue per Karoli magni tempora sanguinis Jesu christi miraculosus apparuit. Ad quez visendum secundus Leo papa se contulit. Et inde in germaniam ad Karolum magnum accessit. Karolus caluus magni filius. Mantua veneno perijt. quod hebreus medicus pecunia corruptus dedit. In ea anselmus lucensis episcopus vir sanctus. et eruditione moribusq; insignis requiescit. Et beatissimus Johannes bonus Mantue ciuis miraculis clarissimus. Genuit t Albertinum qui tractatum de corpore domini nostri Jhesu christi edidit. et Matheum medicum virum illustrem t clarissimum qui ad Sicilie regem de medicinis opus egregium perscripsit.

Mantua

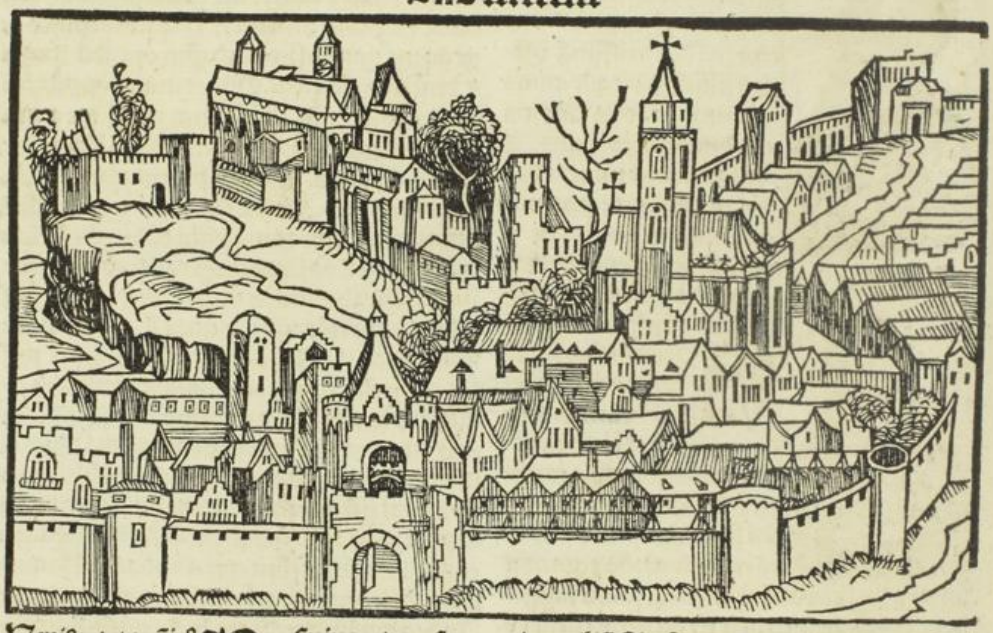

Nenius poeta cõicus

Nevius poeta Lomcus. anno scdo regni Ptolomei epiphanes dicti (vt eusebius scribit) Vtice morit. pulsus roma factione nobilium t pcipue metelli. Js inter comicos tertium locum habet. de quorum dinumeratione t comicorum prestantia Vulcatius in libro d poetis. hec carmia ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus scds facile exuperat ceteros. Deinde neuius qui seruet precio in tertio. Si quid qrto detur. dabit licinio. Post inseq licinii facio attilii. In sexto sequit hos terrenti⁹. Turpilius septimu. Trabea octauu obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecii. Decimum addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idē eusebius testat) ex vmbrie arpias alsarsinas ciuitate rome morit. Ex cuius sermõe (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent. si latine loqui voluissent. Floruit scena quintodecimo ferme āno postq; bellū aduersus penos scdm sumptū est. Et quāq; a pluribus grecis comicis fabulas sumptas i la-

tinum conuerterit. Oratij tamē sententia plautus ad exemplum siculi properare epicharmi dicitur. Hic vt varro ⁊ plerique alij memorie p̄ diderunt. cum pecunia omni quam in operis artificum scenicorum pepererat. in mercationibus perdita. inops romam rediisset. Et ob q̄ rendum victum ad circumagendas molas q̄ trusatiles appellantur operam pistori locasset Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas ac vendere solitus erat. mortuus est circiter centesimam ⁊ quadragesimam quintaz olimpiadem. Jussitq; tale suo sepulchro epigramma incidi vt varro de poetis dicit. Postq; est morte captus plautus comedia luget. scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq; ⁊ numeri innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq; poeta comicus Tarenti nascitur. q̄ntus ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone q̄store romaz tranflatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentus. ⁊ vnius ancille ministerio. semper persuadēs animas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit aspicite o ciues senis ennij imaginis formam. hic vestrum pinxit maxima facta patrum. Nemo me lacrimis decoret. nec funera luctu. fartit curte volito viuus per ora virum. Idemq; poeta pudicitiam predicans dicebat. flagitij initiuz esse inter cives corpora mutare. Hic cum comedias optimas elegantissimasq; edidisset. septuagenario maior articulari morbo olimpiade 1-53. interijt Sepultusq; fuit in scipionis monumento via appia.

Sapio affrican⁹

Scipio Affricanus alterius scipioni filius vir omnium romanorum ferme primari⁹ vigesimumquartum agens annuz duobus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittitur. fuit quippe panecij auditor. ⁊ inter ceteros mortales animi prestātior. cum intellexisset senatum propter metum hannibalis ytaliam velle relinquere. extracto gladio id prohibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie promissa vtebatur habitu corporis virili. is vt eutropius ait septuginta ciuitates hyspanie recepit. quibus feliciter gestis consul contra Cartaginenses designatur. Eoq; pergens Aprorum ducem cum Stiphace Numidie rege sibi subegit. Nec multo post cum hannibale congressus ita eius equitatum fudit vt supra viginti peditum milia cesa. totidemq; fere capta vna die referatur. et ipse hannibal cum paucis profugerit. terra mariq; pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem peruenit cum magno triumpho ac clarissimo inuectus Affricanus vocari meruit. Sicq; secundum bellum punicuz terminatum est. quod per annos decem ⁊ octo gestum fuit. Catoni vero contradicens nolebat Carthaginem Romano imperio emulam euerti. Ne romani cives sine omni belli metu lasciuirent. Huius enim preclare fuere sententie dicebat enim. numq; se minus ocioſum. q̄z cum ociosus esset. nec enim minus solum. q̄z cū solus esset. hic tantus patrie pater ab emulis accusatus. ab ingrata enim patria pulsus est apud litternum rustulum exulans. tandem vero quinquagesimo secundo etatis sue Anno morbo interijt.

Epitaphium Plauti

Philon iudeus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum. et Alexandrie educatum. per hec tempora floruisse constat. Et Sapientie librum greca lingua (in qua peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quem ideo sapientie librum nominauit. quia in eo christi Jhesu domini nostri honores ⁊ laudes specialiter narrauit. vel quia multipliciter in eo sapientia diuina commendatur. Scripsit autem multa. vt diuus Hyeronimus in libro de viris illustribus commemorat.

Catho phs

CAtho philosophus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus multa scripta reliquit. Cuius habentur plurima egregie dicta. Ex quibꝰ hec pauca notabilia excerpta feruntur. Desines enim timere si sperare desieris. Queris quid profecerim. Respondeo amicas mihi esse cepi. Si vis amari ama. Ab eo aliquando quesitum fuit. An beneficium seruus domino dare possit. Respondit quod quedaz sint beneficia quedam vero officia. ⁊ quedaz ministeria. Beneficium inquit est quod alienus dat. Alienus autem est qui potuit sine omni reprehensione cessare. Officium enim est filij vroris qz ac etiam ceterarum personrum honestarum quas necessitudo suscitat. ⁊ etiam opem ferre iubet. Ministerium autem est serui quem conditio sua eo loco posuit. vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho phs

CAtho primꝰ philosophus romanus atqz iurista. primo quidē questor. deinde bis consul. litterarum tam grecarum qz etiam latinarum apud Romanos deus. Hic enim primum cuz Q. Fabio Maximo militauit. Deinde etiā anno post Quinto questor Tarentum missus fuit vbi ennium poetam inueniens cum Romam secum adduxit. Postmodum vero cum scipione illo viro optimo affricam transfectus est rempublicam non mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factus. ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam his consul et post consulatum quem strennue in Hispania prouincia gessit. tribunus militum dictus est. Demum cum sero ⁊ pene senex latinas litteras didicisset. etiam grecas litteras edoceri appetiuit. vnde doctus factus. hystorias ⁊ etiam rem militarem tractauit. atqz scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriam. Id egit vt iuris ciuilis peritissimus haberetur. Senatu namqz ⁊ extra Senatum contemperancos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellentia superauit. Censorinus autem appellatus fuit. qz censure officium sibi etiam specialiter fuerit commendatum. Eius quoqz ornamenta fierunt senatus. maiestas. ⁊ propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. Posterior cato ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scypio iunior Affricanus

SCipio magni scipionis nepos omni virtute apud Romanus preclarus. Consul extra sortem factus Aphrica sibi decreta est. Veniēsqz carthaginem cum ser cōtinuis diebus. noctibusqz oppugnasset. tandem re desperata Carthaginēses ad deditionem trahit. petentesqz vt quos belli clades reliquos fecerat saltez seruire liceret. Atqz ita primum mulierum agmen satis miserabile. post virorum enim turba descendit. Nam (vt Liuius ait) fuisse mulierum multitudinē viginti quinqz milia. virorum vero triginta miliorum captiuorum memorie proditum est. Has drubal vero Imperator vltro se transfugedit. Et eius vroꝛ se suosqz quodam femineo furore in medium se iecit incendium. Ipsa autem ciuitas supposito igne sedecim continuis diebus ardens. miserumqz victoribus prebuit spectaculum. Scipio autem ⁊ ipse cognomen illud celebre meruit. quod auus eius acceperat vt propter hāc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

PVblius Terrentius affer carthagienaꝰ poeta comicus. Qui a Scipione iuniore predicto vt quidem existimant in seruitutem ex aphrica ductus propter ingenij magnitudinem ⁊ forme prestantiam libertate donatus est. Alij tamen scribunt qꝫ Rome Terrentius lucano senatori seruiuit. a quo ob ingenium ⁊ formaz nō instituꝰ modo liberaliter sed mature manu

missis. hic cum multis nobilibus familiariter. Sed maxime cū scipione aphricano ⁊ cum lelio. Scripsit comedias eleganti studio ser. In quibus multorum mores ad precauenda pericula annotauit. De morte eius volcatiꝰ sic tradit. Sed vt affer ser populo edidit comedias. iter hinc in asiam fecit. nauim cum semel conscendit. visus est nunquaz. Ceteri mortuz esse in achadia stimphali sinu leucadie tradunt. Gn. Cor. Dolobella. Marco fuluio nobilioꝝ cōsulibus fuisse dicitur mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiaz que eē ti Ro. nupsit. Hunc affranius omnibus comicis prefert. Sepulchro eius tale epitaphium inscriptum fuit. Natus in excelsis tectis cartaginis alte. Romanis ducibus bellica preda fui. Descripsi mores hominuz inuenumqz senumqz. Qualiter ⁊ serui decipiant dominos. Quid meretrix. quid leno: dolis confligat auarus. Hec quicunqz leget sic puto cautus erit

Epitaph. Terentij.

Linea consulum romanoꝝ

Caiꝰ cassiꝰ Sexꝰ domiꝰ Lōginꝰ caius Caluinus

Anno sercentesimo vicesimo septimo ab vrbe conditaa hi cōsules gallis transalpinis bellum intulerunt atqz eo iñ regi viturto infinitaz multitudinē intra rhodanū fluuium interfecerunt. Deniqz cum virtus paucitatem romanorum vir ad escam canibus qs in agmine habebat sufficere posse iactaret. et ipse. centum octuaginta milia armatorum haberet. conserta pugna a Romanis superatus ē Et cuius exercitu partim in bello partim submersi cum ponte. quem sibi iunctis nauibus supra rhodanum extruxerant. centuz quinquaginta mille perierunt. Preda ex toꝝ quibus gallorum ingens sublata est. magnaqz gloria consules ambo triumpharunt. M. precio Catone ⁊ Quinto Marco consulibus Narbone in gallia coloma deducta est. annoqz eodem Licinio metello ⁊ q̄nto lucio Scenola consulibꝰ de dalmacia triūphatū ē.

Scipio Calphurniꝰ Nasica bestia

Tempore horuz consulum Jugurthe Numidiaz regi bellum illatum est. Quod Aderbalem ⁊ hiempsalem Micipse filios fratres suos reges ⁊ populi romani amicos interemisset. Missus aduersus eum consul flagitiosam fecit. Et a senatu improbata est. postea contra eundem in sequenti anno Spurius albinus posthumus profectus est. Is quoqz per fratrem ignominiose contra numidas pugnauit. Tertio missus Quintus cecilius Metellus consul. Is exercitum ingenti seueritate ⁊ moderatione correctum. cum nihil in quenquaz corruptiꝰ faceret ad disciplinam romanaz reduxit. Jugurtam variis prelijs vicit. Elephantes eius occidit vel cepit. ⁊ multas ciuitates. ⁊ cum iaz finem bello impositurus esset successiz est ei a Caio Mario. Is Jugurtam ⁊ bochuz mauritanie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat pariter superauit viginti milia armatoruz ad internitionem cecidit. Tandez ante currū marij iugurta cū duobus filijs ductus est catheuatus. Et mox iussu consulis in carcere strangulatus est.

Caius Marcus

Quintus Catulꝰ

Marcus post victoriā iugurtinaz secundo cōsul factus est. Bellumqz ei ꝓtra Cimbros ⁊ theutones decretū est. Tertio quoqz ei ⁊ quarto delatus est cōsulatus. qz bellū Cymbricum protrahabatur. Sed in consulatu collegaz habuit Quintum lucanum catulum. Cum priores consules cymbris ⁊ theutonibus ⁊ ambionibus que erant Germanorum ⁊ gallorum gentes victi sunt iuxta flumen rhodanū. Timor rome grādis fuit. quantuz vir hannibalis temporis punicis bellis. cum cymbrias itaqz confixit. Et ex duobus prelijs ducenta milia hostium cecidit. triginta milia cepit. interea cymbri ⁊ theuthones quorum copia adhuc infinita erat ad ytaliam transierunt. Iterum a caio Mario ⁊ q̄nto catulo contra eos dimicatum est. sed a catuli parte felicius. Nā eo prelio quod simul ambo gesserunt centum quadraginta milia aut i pugna aut fuga cesa sunt quadraginta milia capta. Romani milites ex vtraqz exercitu trecēta perierūt. tria ⁊ triginta cymbris signa sublata. ex hijs exercitus Marij duo reportauit. catuli exercitus. xxxj. Sed ab eorum mulieribus grauiorem pene q̄z ab ipsis pugnam romani experti sunt. Hec etenim palustris in moduz castrorum depositis ipsi desuper propugnantes

Fortitudo mulierum. Amazones Germanie

dia obstitere romanis. Sed cuz ab eis ipse noto cedis genere terrerentur. abscisis enim cum crine cernicib⁹ inhonesto satis vulnere turpes relinquebantur. Ferrum quod in hostes sumpserant in se suosqz verterunt. Nam missa ad marium legatione cum libertatem ac sacerdotium non impetrassēt nec fas erat. suffocatis elisisqz passim infantibus suis aut mutuis cōcidere vulneribus aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisqz palustrorum pepēderunt.

Gneus octauius Cornelius Cinna

Anno vrbis cōdite sēcētesimo seragesimo secundo. pmuz rome bellum ciuile commotum est.

Eodem anno etiam Mithridaticum causam bello ciuili Caius Marius series consul dedit Nam cūm silla consul contra Mithridatez gesturz bellum (qui asiam z achaiam occupauerat) mitteretur. Jsqz exercituz in campania paulisper teneret. vt belli socialis qō intra ytaliam gestum fuerat reliquie tollerentur. Marius affectauit vt ipse ad bellum Mithridaticū mitteretur. Quare silla commotus cum exercitu ad vrbem venit. Illic contra mariū z sulpicium dimicauit. primus enim vrbem armatus ingressus est Suplicium interfecit. mariom fugauit. Atqz ita consulibus ordinatis in futurum annum Gneo octauio z cornelio cinna ad asiam profectus est. ¶ In ipso vero tēpore dira prodigia sunt. Nam sub ortu solis globus igneus regione septentrionis cum maximo celi fragore emicuit. Apud Aretinos in cūminio cruore panibus fluxit. Cum etiam omnium generuz animalia que inter homines viuere solita erant. relictis stabulis pascuisqz aut balatu hinnitu mugituqz miserabili ad siluas montesqz fugauerunt. nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Bellum ciuile Roma exortum cui præcedebant varia prodigia

Sylla in Iuuentute flagitiosus. in ætate virili præclarus.

Sylla patricius romanus cum plurima in iugurthino bello edidisset facinora Imperatoris gloriam a senatu exportauit. qui statim contra Mithridatez missus in achaia z asia vicit. hic er antiqua atqz preclara scipionum familia ortus. omnem vitam ab adolescentia quibuscunqz flagitijs iniquinitam vsqz ad q̄sturam duxit. quā sub mario contra iugurtam adeptus est. In quo quidez officio vitam penitus commutauit. Naz cathenas in gurthe manibus iecit. mithridatem compescuit. socialis belli luctus repressit. cymne dominationem fregit z marium proscriptum z exulem esse coegit. Erat autem litteris grecis latinisqz optime eruditus. facundus. acer. astutus. glorie cupidus. multaruz rerum z marime pecunie largitor. animo grandis. ita dubitari potuit. fortior an felicior foret dictator. factus. ita rempulicā repressit. vt nemo illo inuito. nec bona. nec patriam. nec vitam ipsam retinere posset. Sub priuata tandez vita puteolos se contulit morbo intestinali mortez obijt. Quo mortuo duo funestissima bella ytalicum quod sociale dicebatur z ciuile syllanum finem habuerunt que ambo etiā protecta sunt per decem annos. Consumpserunt Autem vltra centum quinquaginta milia hominum. viros consulares viginti tres Senatores fere trecēti absqz his qui in tota ytalia passim deleti sunt.

Linea Consulū romanorum.

Silla

Quom silla rempublicam composuisset. sub his cōsuliꝰ bella nouaerat serūt vnum in

Marcus emilius Quintus catulus

hispania. aliud in pamphila z sicilia. tertium in macedonia. quartum in dalmacia. Naz sertorius qui partium marinarum fuerat ad bellum commouit hispanias. Missi sunt contra eum duces. Quintus. Cellius. Metellius filius eius. Et in populi romani ditionez redacti sūt Ad macedoniam missus est Appius Claudius Deinde Cn. scribonius Curio. Js vero dardanos vicit. z vsqz ad danubium penetrauit.

ita etiam vno tempore multi simul triumphi fierunt.

Marcus tullus Cneus Antonius Cicero

Bellū seruile primuz inter initia vibis Herodonio duce sabino in ipsa vibe tentum ē sed hic tu mlt⁹ magis fuit q̄z bellum. Nor enim imperio per diuersa terrarum occupato. quis crederet siciliam multo cruentius seruili quam punico bello esse vastatam. terraz frugum ferax. z quod ammodo suburbana prouincia late fundis ciuium latinorum tenebantur. Tandem perpenna imperatore de eis supplicium sumptum est. finitq̄ de seruisouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

Sequitur hic de edificatione Rome

Anno sercentesimo octuagesimo vrbis cōdite. Irruit. L. Sergius catilina temporib⁹ horum consulum nobilissimi generis vir. sed ingenij prauissimi ad delendam patriam coniuranit. cum quibusdam claris quidez sed audacibus viris a cicerone vrbe expulsus ē Socijs eius deprehensi in carcere strangulati sunt. Ab antonio altero consule catilina ipse victus prelio est z interfectus. Deinde anno sequenti Junio silano z. L. Murena consulib⁹ Metellus de creta triumphauit.

Pompeius

Pompeius maximus Romanorū imperator maximo in precio apud Romanos habit⁹ est. qui deuictis magna celeritate pyratis iterato cōtra viginti duos reges orientis imperator designatus est. qui mitridatez in armenia minore nocturno p lio vicit. Tigrani deinde regi bellum intulit. deinde albanis z regem eorum herodem prudenter z hiberie regem vicit. Moxq̄ iturcos z arabes. Inde ad iudeam transgressus est hierosolimam caput gentis obsedit. non solum natura loci verum etiam ingenti muro fossaq̄ maxime munitam vir tertio mense expugnauit. M. iudeorum occisis ceteris in fidem acceptis muros ciuitatis euerti imperauit. hircanuz sacerdotio restituit. Aristobolum captiuam Romam duxit. his gestis in Asiaz se recepit. reuersus denicq̄ romam cum ingenti gloria triumphauit. Junio Syllano z L. Murena consulibus.

Hierosolyma expugnatur à Pompeio.

Caius Julius. Lucius Bibulus

Caius iulius cesar qui postea ip̄ auit ānō vrbis condite sercētesimo et nonagesimo octauo. cum L. bibulo consul factus decreta est ei Gallia transalpina z cisalpina et comata. addidit z senatus illiricum cum legionibus demis. Cum quibus per decem annos bellans q̄ uissima prelia confecit. Primo vicit helvetios. z vsq̄ ad oceanum britannicum processit. Deinde Arioustum regem cui auxiliabantur. Arudes Marcomones Tribeti Vangiōes Sueui z cetera fugere compulit. Post hec gentem betgaruz z alios qui vno nomine germani vocantur. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit autem annis nouem fere omnez Galliam. que inter alpes z flumen rhodanuz rhenum z oceanum est. z circuitus patet. hinc bellum successit ciuile exercendum Cesar enim e gallia rediens victor alium consulatum petijt. Contradictum est a Marcello. a Bibulo a pompeio. a catone. iussusq̄ vt dimissis exercitibus ad vrbem rediret. z Pompeius cum imperio missus est propter quam iniuriam potius commune z plusq̄ bellum exortum est.

vincuntur Selecti à Cesare.

Item Germani

Cæsar Selli inter senatum romanum et Cæsarem

Quinta etas mundi

Florentia

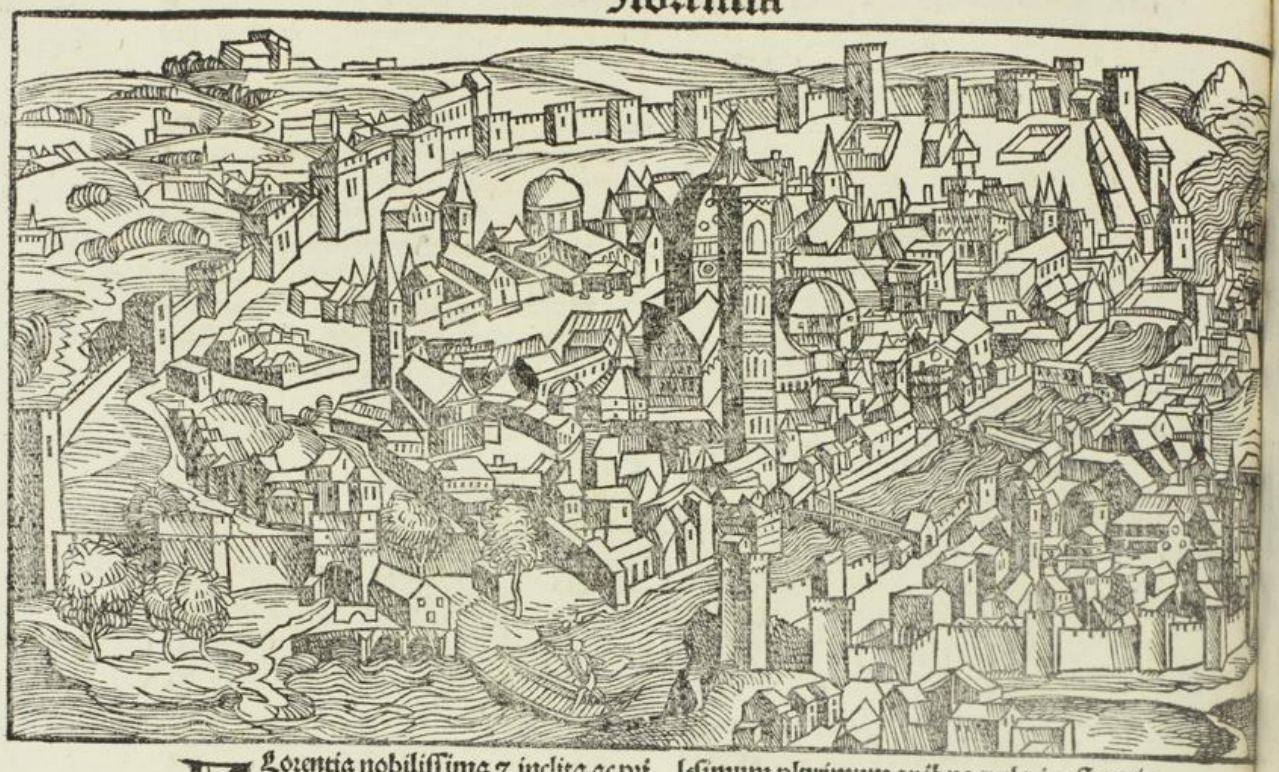

Florentia nobilissima ⁊ inclita ac primaria vibium ethurie. eius origo refertur in sillanorum militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentum. Et quidem plinius apud quem primum eius loci mentio facta est fluentinos dicit. profluenti arno appositos. Venerunt vero hi milites ad annum condite vibis Rome sexcentesimū ⁊ septuagesimum. vnde initium habuisse videtur Florentia ante Jesu christi domini nostri aduentū. annos circiter octoginta tres. Condita igitur fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij. ⁊ prisci homines fluentiaz vocauere. Que cum auspicijs fundata felicib⁹ vicinas per circuitum ciuitates excellere mirisq; modis imperium propagare cepisset. Florētia longe melius q̄; fluentia dicta est. Multis ea ciuitas per Gothorum tempora incommodis agitata est. Totila enim eam immunitaz ⁊ desolatam fecerit. Quam Karolus magnus instaurare fecit. maioriq; ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ⁊ magistratibus decorauit Itaq; florentia acceptis vi ⁊ in se populariter traductis fesulanis ad annum salutis lquartum ⁊ vigesimuz supra millesimum plurimum opibus ⁊ gloria est aucta Quo item anno Heinricus primus imperator ecclesiam sancti Miniatis ad mūros florentie edificauit. Ex eo fere tempore per priores artium ⁊ etiam vexilliferos iusticie sicut nunc fit gubernari cepit Preterea in vibe preter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis ⁊ stupendo operis fornice est ornata. gloriosq; virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciuz item superbissimuz quod inhabitant priores. edificari cepit. Quinto postmodum anno scilicet Millesimo septuagesimoprimo productum est pomerium. et menibus vibs est ampliata ⁊ tipis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes perpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras vibis campanarias speciosa ad annum inde primum ⁊ tricesimum excitata. Ibi precursoris inder marima in veneratione habetur. ob cuius honorem edes preclarissima in celebriori vibis loco dicta habetur. quam baptisterium dicunt. Cuz enim value ex solido exe eristunt. vbi etiam noui ⁊ veteris testamenti hystorie in enarrabili opere sculpte habentur. Florentia enim cum omni ytalie ciuitatum flos nuncupetur. etiaz

preter suam pulchritudinem et ciuium urbanitatem. uiros quoq; in omni genere uirtutis prestantiores habuit. Duobusq; poetis ornata fuit. Dante Aldegerio ⁊ francisco patriarcha. Quorum hic patre florentino sed ortus apud aretium natus ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis partibus florentie natus. obijt Ravenne patria exul. Paulo post Jotum habuit picorem celeberrimum apelli equiperandum. Habuit quoq; accursium iurisconsultorum principem. qui ius ciuile egregie interpretatus est. Reddidit ⁊ medicum Tadeum omnium clarissimum. Ornataq; fuit Cosmo medico quez opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate sit perantem eines europe celebrez reddit. Cumulanteq; eius felicitatem filij sui ⁊ etiam nepotes qui florentie urbi plurima addiderunt ornamenta. Monasterium precipue celebre in honore sancti Marci euangeliste in quo etiam monasterio pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca qte alias superat omnes. eius uiri summi magnificentiam ostendunt. Et priuate eiꝰ edes in via lata extructe romanorum opibus comparande. Florentissime autem urbis originem gestasq; res abunde complexus est. Leonardus Aretinus. Secus florentinā fesula urbs uetusta et multorum scriptis presertim Salustij et liuij celebrata interijt. uel ut supra in florentiam populum opesq; mutauit. ex cuiꝰ mōtibus qui ad orientem vergunt Mugnio torrēs oritur florentina abluens menia. Florentinaz enim urbem diuidit arnos amnis pontibus iunctus quattuor magni operis. Vallem arni superiorem qua nullam habet. nunc ager florentinus. uini optimi feraciorem quantum profluenti Arno apposita planicies ambit. finisse palustrem aiunt. Commendanda enim est multis in rebus florentinorum prouidentia. tum maxime quod eligendis cancellarijs. que oratoriam spectant. ⁊ etiam que uocant humanitatis studia peritos aceptant. ut Leonardum ⁊ Karolum aretinos. Poggium. et ante eos collucium qui scribēdi dictandiq; artem diserti ssime tradiderunt.

Linea regum Syrie Anthiochus Pius

Anthiochus sponditus

Demetrius marco

Philippus

Mitridates

Iste Anthiochus Pius confortatus Triphonem persecutus est et eum in fugam vertit. Cum vero Triphon erat partium Alexandri primus. Is videns q̄ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in Arabiam ut reduceret inde Anthiochum. deinde cogitauit Triphon occidere Anthiochum ⁊ imponere sibi diodema. sed timuit Jonathaz strennuum defensorem antiochi. Deinde eruit Antiochus in terram patrum suorum. ⁊ conuenerūt ad eum omnes exercitus. ita ut pauci essent cum triphone. Deinde obsedit doram ⁊ conclusit triphonem tandem in parthia occiditur

Anthiochꝰ spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Demetrius iste frater Anthiochi precedentis fuit quem Alexander rex iudeou occidit

Philippus vltimus syrie rex ⁊ asie reuersus. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnit annis. v. Quo regnante Anthiochus eius patruus in parthos fugiens Pompeio se tradidit. post quem statim philippus hic a gabino cōsule captus. regnū eius in romanorum ditionem cessit. Et tunc Syrie regnum finem accepit. qd̄ per ducentos viginti annos sub regibus decem ⁊ septem durauit

Mitridates pharnacis regis pthor filiꝰ ⁊ pōti rex fuit. apd̄ sinopē natꝰ educatusq; q̄ cū puer pētibꝰ orbatꝰ ē. mor ut abolerit finitimos pplos ⁊ scithas i suaz ptātē redegit. ⁊ cū romanis p. vl. ānos varijs eventibꝰ cruētissimū gessit bellum. Bithiniā ac capadociā similiter adeptus. asiā. phrigiā. paphlagoniā ⁊

Laus Mithridatis

Macedoniam inuasit. multa ⁊ preclara agēs prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hunc duos ⁊ viginti linguas (tot enim nationibus imperauit) notas habuisse. vt qua quisq; lingua cum postulasset. eadem sibi ius redderet. Et cū litteris grecis imbutus esset musice etiam operam dabat. Sobrietatis eximie laborum patientissimus. Cum tandem. Cn. Pompeius nocturno prelio vicit castra diripuit quadraginta mille eius occidit. Pharnaces filius eius cum alios filios trucidasset exercitum aduersus patrez duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filium frustra precatꝰ. Statim descendens ad vxores pelices ⁊ filias suas venenum omnibus dedit. Quod cum ipse nouissimus omnium habuisset. nec tamen propter remedia quibus sē premunierat veneno inficī posset Gallum quendam vitigis militez inuitauit. eiq; iugulum prebuit. Periit autem apud Bosphorum qui regnauit annis quadraginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulcheo conditus est.

à filio proprio ad extrema cedu citur.

Qst vltimum en regem Syrie et a pompeio romanis tributaria effecta est Syria. Pompeius vero hierosolimam veniens vrbem enim ipsam cepit. templuz reseruauit ⁊ ad sancta sanctorum vsq; accessit. Hyrcano principatum sacerdotij donauit. Aristobolum eius fratrem abduxit. Et tunc iudei libertatem penitus deposuerunt. et subiecti romanis esse ceperunt. Et pompeius scauro principi. regionis curam commisit relictis secum duabus cohortibus.

Linea presidum Syrie

Scaurus

Gabinus in syriaz missus est. vt scauro succederet. is cōmendata cura templi hircano gentem iudeorum in ānq; conuentus diuisit quasi pentharchias iudee frangens superbiam.

Gabinus

Crassus romanꝰ cōsul pompei collega mortuo gabino syrie presidē in locū suum a senatu surrogatur. vt cum maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Vir quidem cupidissimus ⁊ insatiabilis cupiditatis. qui audita hierosolimitani templi opulentia quam pompeius intactam reliquerat. vrbem ingressus. templum p̄ nudit opes duorum miliuz talentorum abstulit. inde diuertens per mesopotamiā in parthiam peruenit. mox q; eufraten transiit. ⁊ cuz prope caram ventum esset parthi subito ingruentes sagittis oppressere Romanos. ⁊ rapido eq̄tatu crassum persecuti sunt. ⁊ eum circūuentum turpiter interfecerūt. quidam enim scribunt aurum in os eius infusum eum interūisse.

Crassus

Cassius

Este enim Cassius preses syrie. Crasso successit. Is tandē mouit exercitum contra Octauianuz nongenta argenti talenta indeisertorquens demum a philippis occisus est.

Lvgdunum transalpine gallie vrbs Vienne propinqua ac finitima. Octauiani Augusti cesaris temporibus. Ensebio teste a Munatio Planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo in colle quodam vbi Arar vna rodanusq; misceentur condita ac edificata fuit. Quanquam etiaz Franciscus patriarcha de eadem ciuitate scribit ac eam commendas. Lugdanum nobilis et Romanorum colonia est. paulūq; vetustior Agrippa. duo etenim hic noti sunt amnes in mare mediterraneum currentes videlicet Arar rhodamusq; ⁊ conueniūt. Sonam vero incole appellant. Que enim supra reliquas Gallie ciuitates. Narbone acceptā cum illustrissimorum ac etiam clarissimorum virorum ordine diu claruit vt Strabo habet. Nam et vsui magno fuit illis Emporiū ac in presentiaz est. monetā ar-

genteam atq; auream eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Tēplū etiā ab vniuersis gallis cōmuni designatū impensa. Et Augusto cesari dicatū. ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuiorū est coūcio Adest ⁊ ara dignitatis crimie gentiū. lx. numero inscriptū hīs titulū Earūq; singularū statua vna. hanc vrbē genti olim Segosianoꝝ p̄sidere cōstabat. Que in rhodani ⁊ dabudis fluuioꝝ medio iacet. Reliq; dehinc gentes vergētes ad rhenuz ptim a dabude ptim a arare discernunt. Hi nāq; amnes ab alpibꝰ delate. Deinde in vnū alueū confluentes delabunt in rhodanū. Rursus aūt superās rhodanus viennā defert allobrogū metropolim. Tribus hīs fluuīs euenit vt initio in aquilonē. dehinc in occidentē deferant. Jā q; in vnū tandē annē ꝓfluens in austrū iteruz curuatus excurrit. Quoad erumpat. alīs acceptis fluuibꝰ. Et hinc reliquū in mare cursuz p̄fecit. Tēplū vero vna cū tota regiōe sicut seneca ad Lucillū refert faciliigne suo tpe quo ad agripinā. videlicet tpe Senece erutū est. Quez vrbē inter celtas ascribere quibus dā placet. hic plotinus (q̄ primus rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a q̄ cicero se rome puer cū Q. frē latine primū doctū retulit. hinc sanctus Augendus vita ⁊ miraculis clarꝰ hinc sanctus Desideriꝰ epūs. Et S. Baldomeriꝰ cuius miracula crebra cuitatē reddūt illustrez. hinc romanus abbas. qui primus ibidē vitā heremiticaz duxit. ⁊ multoꝝ extitit pater monachoꝝ. Ornatur etiā hec ciuitas sancto nicetio episcopo ⁊ Hireneo epō policarpi discipulo. q̄ ibi martirio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas. Lupꝰ epūs. ⁊ anachorita. Atiochusq; epūs q̄ in dño q̄eūt Justꝰ p̄terea angelis primus ibi vitaz finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibus diu paruit Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Vbi et pilatūs ⁊ herodes (vt fertur) a romanis principibus relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquibus placet) a Lugda cesaris legione sic appellata illis locis frequentius libera te dictū est. Lugda eñ gallica lingua idē quod fulgur designat. Sic etiam vt refert tacitus legio quedam romana apud hispanos locata ē cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos. Nam nomina sunt ista pene timenda sono

Lion

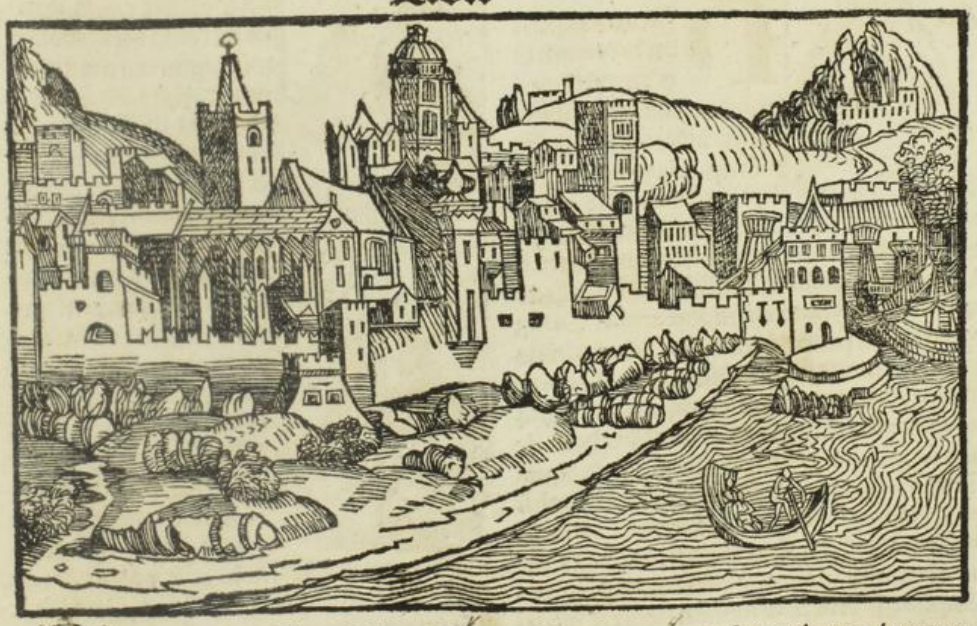

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouē. Nā maritꝰ suus Alexander moriens Hircanum ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic alexandre vxori tradidit. Eo enim q̄ hircanus rerum gubernationem ignorans vitam ocīam elegerat. Aristobolus vero efficax ⁊ andax erat. Ipsa eñ a pplo plurimū diligebat. Que suscepto mgō hircanuz propter etatē principem sacerdotūm statim ordinauit

Alexandra

Eo enim tempore orta ē in iudea heresis phariseorum Quorum consilio vtebatur in omnibus. nomen autez regium ipsa tantum ferebat. Eorumqz consilio optimates indeorum occidit aut exilio damnauit cōturbās omnia. hec tamē multa gessit ad regni conservationez callida circa regni detentionem. Attamen cum nec bonum aut iustum adūerteret anteqz vitā finiret ad summam calamitatem negocia domus sue perdūrit. Et post mortem multis miseriis regnum compleuit. Gentem tamen suaz in pace custodiuit. Deniqz cum immanitudinez seuissimaz incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrem se regnaturum declarauit. Illa paulo post anno etatis sue septuagesimo tertio vita decessit. /

Linea Christi Jacob

Jacob pater Joseph

IAcob pater Joseph naturalis. sed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus illum Lucas cōmemorat.

HIrcanus Alexādri iudeorum regis et predicta alexandra filius vigesimus tertius iudeorum pontifex principatum sacerdotij suscipiens. sedit annis viginti quatuor. hic a matre pontifex constitutus post mortem matris maximas questiones et concertationes habuit. Aristobolus vo collecto exercitu contra matrem mouit arma. Cumqz egressi essent fratres in campis Jericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandem in concordiam venerunt vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus ad Aretham regem Arabū noctu confugit. vnde collecto exercitu venit in iudeam et obsedit Hierusalem. Securus tamen dux romanorum soluit obsidium. ratus tempus esse vt de facili iudeam poneret sub tributo. Atqz in hunc modum contendentes occasionem inuadendi iudea Romanis prebuerūt Quamobrem Pompeius Hierosolimam veniens. Cum enim eam obsedisset orta est dissensio in vrbe Nā fautores aristobolis vrbē tu-

Linea pontificum

Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

eri. Hircani eam tradere. Romanis condebant. Receptus tandē in vrbē cēplū expugnabat. Mense tamē tertio phanum irruptum est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. et Romani templū prophanauerunt. nihil tamen inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdotij donauit. Et iudea sub tributo constituta est

ARistobolus p pōpeium post deuastationez vibis captiuus ad romam perductus est cum duobus filijs alexandro et antigono totidemqz filiabus. Et extūc iudei libertatez penitus deposuerunt et subiecti romanis esse ceperunt. Syrie et iudee administratio. Scauro est commissa inde gabinio. Post hec causa elapsus est roma Aristobolus. qui magno exercitu iudeorum conflato. ad eum debellandum missus est a gabino antonius aristobolus per gabinum captus est. iterum romam perductus In discidio pompei et cesaris in siriā cum duabus cohortibus missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompeij veneno iudeā in potestatem cesaris subij cere attemptauit.

ALexander pontifex filius aristoboli. Is dū romā cū patre duceretur ex itinere fugit. q magna manu collecta iudeam polluebat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandr hircanū et macherūta. occisus deide antiochie a scipione scarti pcussus iuxta tenorē litterarū pompey. pus hita accusatōe i iudicio sub his q ad romanos admiserat

Antigonꝰ aristoboli iudeoꝝ regꝫ filiꝰ alexandꝛ ⁊ aristobolꝰ truncidati ātigono solo supstite cū duabus sororibus fugiens euasit Cesar Syrie i udeꝫ potitus ē antipatrum ydomeum strennuum iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnum concessit. Ita tamen vt non rex vocaretur. Antigonus ad̄ pachorū parthorum regem confugit ⁊ ibi vsqꝫ ad obitum cesaris permansit. deinde vrbem expugnauit comprehensum hircanum aures eius dētibus truncauit. Ob quam causaꝫ M. Anthonius astante Octauiano Heredem regem iudee declarauit. qui violenter vrbem ingressus antigonum comprehendit ⁊ ad antonium in Antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussiꝫ interemit. ⁊ hic finis generis asamoneorum. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Ingratitudo mira Mors Pompeij

Bellum ciuile cesaris ⁊ pompei execrandum anno primo regni Cleopatre surrexit. quo preter calamitates. que in prelijs accidere consueuerunt etiam populi romani fortuna mutata est. causa enim tante calamitatis eademqꝫ omnium nimia felicitas. Cum enim Cesar Galliam inuadit Crassus Assyam. Pompeius Hyspaniam. Tres marimos exercitus. etiam sic orbis imperium sōcietate trium principum occupatur. decem annos traxit ista dominatio. Exinde quoniam mutuo metu tenebantur. Crassi morte apud parthos. ⁊ etiaꝫ morte Julie Cesaris filie que nupta Pompeio generi socerique concordiam matrimonij fedare tenebat. Statim Emulatio erupitiaꝫ pompeio suspecte cesaris opes ⁊ Cesari Pompeiana dignitas grauis. Cumqꝫ autem Cesar Europe quiete potiretur imperio. traiecit in greciam vbi Pompeium obsedit cum eo Dimicans magna clade cum omni exercitu fusus est ⁊ superueniente nocte beneficio illesus euasit. Cesar enim agmine citato per epirum in Thessaliam perrexit. quem enim pompeius cum marimis copijs insecutus est. ⁊ vtrinqꝫ acies struxerunt. pugnatum enim est itaqꝫ ingenti contentione dubia sorte Tandem vero Pompei fusus est exercitus. pōpeius vero statim Alexandriam prouinciam petijt vt a Ptholomeo auxilium acciperet. verum etiam is ingratissimus fortunam magis ꝙ amicitiam sequentes eum occidere. ⁊ caput eius aꝫ anulo cesari transmisit. Quibus enī visis statim lachrymas effudit. Morte vero Pompeio Cesar a Ptholomeo parricida insidias magnas pertulit. ⁊ Alexandrie vrbis potitus Cleopatram vero ab auxilio reuocauit ⁊ ei regnum contulit. Inde enim biennio syriaꝫ peruagatus Pharnacem Mitridatis filium ponto superauit. Postea vero cum Romam venit iterum dictator ⁊ cōsul creatus. in aphricam transijt. deinde etiaꝫ de confectis bellis triumphauit. Regressus est iterum Romaꝫ vbi se Imparatorem vocari fecit. Et sic aꝫ reipublice finis hic fuit. que per annos quadringentos seragintaquattuor duranit.

Primus Imperator.

Marcꝰ Tullius

Familia Ciceronis

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero philosophus marimus ⁊ oratorprincepꝰ ac romanorum consul. Hic de tullioꝝ familia que ex mūicipo arpinati originez traxit ⁊ p̄ncipium generis in tullium volscorum regem ferebat. patremqꝫ tullium ⁊ olbiaꝫ matrem habuit. qui vt primum discendi capar fuit. ingentij magnitudine equales excellnit. Prima enim eius commēdatio circa poeticaꝫ eluxit in quo libellos quosdam edidit. Crescentibus annis solutam orationem nature siue magis consentaneam adamauit. pueribus studijs peractis philosophie ⁊ iuri ciuili operam dedit. post hec sub sylla militasse Marsico bello. edilis inde factus. deinde suffragijs populi romani pretor creatus est postea vero consul vna cum C. Antonio. M. Antonij oratoris filio tam glorioseid consulere imperium exercuit. vt pater patrie appellatus fuerit. hic philasophiam antea nostris literis incognitam explicauit ⁊ ex ingentij sui felicitate complurima scripsit. Et Terrentia vxore Tulliolam ⁊ Marcum filium habuit. Demuꝫ vero inclitus orator. Anno etatis sue sexagesimoquarto ab Antonio per suos satellites sub specie concordie concedente Octauiano occiditur. eius tamen inimici tandem ignominiose perierunt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi & corporis vi. sed ingenio prauo cui ab adolescentia bella intestina. cedes rapine. discordie ciuiles gratissime fuere Ibiq; iuuentutem suam exercere studuit. cum esset animo audax. subdolus varius. & cuiuslibet rei simulator. Qui cum eet flagitiosissimus vir & omnium facinorosoꝝ duxorum catervas circum se semp habere voluit quibus fretus sotietatibus ipse flagitiosus catilina ad opprimendam rempublicam. consilium cepit. cum ei maxima spes esset consequẽdi consolatum. pestiferam coniurationem cõtra rempublicam Marco Tullio Ciceronе cõsule attentauit. sed coniuratione prolata detectisq; coniuratorum nominibus lẽtulus ex clarissima corneliorum gente ortus magistratu pmo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabinus & ceparius senatorij ordinis viri & cetero senotus in carcere missi. statim vna cũ ipso lentulo laqueo strãgulatꝰ. Quod vbi cathilina cognouit in trãsalpinã fugere cogitauit. q̃ compto antonius cum quibus daz legionibus ipsum persequens inter confertissimas legiones confudit. atq; ita ciceronis virtute respublica magnis turbationibus seruata est.

Cato posterior Vticensis

Catho posterior catonis superioris prenepos. cui proprium nomen. M. portius cato stoicꝰ philosophus. quem vticensem quidam appellant. q̃ se apud vticã interfecit vir doctissimus. qui ita doctrine cupiditate flagrauit. vt ne in curia quidem dum senatus ageretur a lectione temperaret. quo minꝰ grecos lectitaret libros hac scilicet industria. vt ostẽderet alijs tempora deesse. alios supereesse tempꝑibus. hic docebat rẽ publicam magis virtutibus q̃z armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempublicam ex parua fecisse magnam. Si ita esset maiorem nos haberemus. Quippe quibus sociorum ciuium preterea q̃z armorum atq; equorum maior nobis copia ẽ q̃z illis. Hic quoq; quanto humanam gloriaz fugiebat. tanto magis illum gloria sequebatur Quiq; inter alia sue virtutis opera. ad humane vite institutionem ethicam moralem cum suis rationibus in librum composuit. Ex quo (vt aiunt) parum ille liber mendicus. qui pauculus legitur exceptus est. De eius eñ sentẽtia hanc memoria dignam ponimus. humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceatur conteritur. Si vero non exerceatur rubigine cõsumitur. hic teste Augustino seipsum occidit. victoriam cesaris impatienter ferens. eiq; subiici nolens.

Linea regum Egipti. Ptolomeus Dyonisius

Ptolomeus dyonisius duodecimus egyptiorum rex. regnauit annis triginta. Ad eum Pompeius accessit vt auxilia ab eo acciperet. Cui propter teneram etatem tutor eius a senatu datus fuerat verum vir ingratissimus pompeiuz occidit. Mortuo igitur pompeio cesar Alexandriam profectus a Ptolomeo patricida insidias pertulit qui insidiantium hostium inopinata multitudine circũuentus scapha cesar confugit. qũa mor sub sequentium pondere mersa per duos cẽtos passus ad nauẽ vna manu qua carthas tenebat eleuata natando peruenit. Sed paulo post naual prelio regiam classem cepit. At vbi etiam Ptholomeꝰ liber euasit cesari enim denuo bellum intulit. qui cum omni exercitu deletus est Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insidiantibus demersus est. Cuius corpus ad littus deuolutum lorice aureate inditio cognitus fuit. Ac si Cesar Alexandria potitus cleopatrã ipsius Ptholomei sororem ab exilio euocauit. eiq; regnum contulit. que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra

Cleopatra Egypti regina Dyonisij Auletis filia quem propter flagitia Alexandrini eiecerunt. Tamen post mortem fratris Cesar reginam constituit. Post mortz vero cesaris & res in philippis gestas Antonius in Assyam profectus est. & Cleopatrã sum-

mis complectus est honoribus adeo vt eam si bi vxorem acciperet ⁊ filios ex ea procrearet. Ambo etiam in attico bello fuerunt. deum ve ro ab Augusto superati sunt. Nam antonius augustus in nicopoli vrbe captum coegit sibi ipsi manum inferre. Cleopatram vero vt vi nam in potestatem reduceret. que paulo post ⁊ ipso in vinculis. alios enim in sepulchro An tonij viri sui clam admoto aspidis morsu con cidit. hec quippe nulla fere nisi oris formosi tate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed econ trario auaritia crudelitate atq; omni luxuria mando conspicua fuit. ac sic lagidarus seu egy ptiorum regum imperium euersum est. quod per annos triginta ser. sub regibus tredecim p mansit. ⁊ augustꝰ furentē egiptū cōposuit.

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxoris eius quattuor filios ⁊ vnicam filiam habuerunt. quem antigonus apud cesarez accusabat. Is veste protecta vulneta demonstrans. verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostenderet inde procurator iudee declaratus est. post hec faselum hierosolimis natu maiorem sub se procuratorem statuit ⁊ herodem galilee profecit.

Herodes antipatris idumee filius a romanis iudeorum regnum suscipiens. regnauit annis tiginta septem. Antipater enim tempore Sabine syrie prefecti adeo virtutibus claruit vt regium coniugium meruerit. Et regis arabum neptis vxorem acceperit. Et qua quattuor filios suscepit scilicet phaselum. herodem hunc cognomẽto ascalonitã. iosippum ⁊ feroam. ⁊ vnicam filiam nomine salomam. postea veneno extinctus. Et phaselus primogenitus interfect⁹. herodes ad antonium confugiens. inde iudee rex coronatus. Contradiditq; ei augustus traconitidem ⁊ ituream totamq; maritimã. Edificauit autem in ascalone demum regiam. Et deinde agnominatus est ascalonita. Natione enim idumeus fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extunc christi domini nostri natiuitate vicina. Regnum ⁊ sacerdotium iudee quod prius per successiones maiorum tenebatur destructum ẽ Ac sic moysi prophecia completa. Non defecit princeps de iuda. nec dux de femoribus eius. donec veniat cui repositum est. ⁊ ipse erit expectatio gentium. Ipse suscepto regno samariaz a fundamentis erigens. Augustam in honorez augusti idest sebasten appellauit. Posuitq; aq̃lam auream super speciosam portam templi iudeis egreferentibus. Fecit quoq; herodion in quo sepultus est. templum magnificentissime decorauit. Demum anno vicesimo sexto hyrcanum principem sacerdotum ⁊ eius filium q̃ patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororemq; eius vxorem suam cum duab⁹ filijs propijs iam adolescentibus atq; vxoris matrem omnes interemit. Predictis quoq; crudelitatibus hoc addidit. q⁹ sororis sui nomine Salome virum occidit. ⁊ cum eam alteri vxorem dedisset etiam ipsum e vita sustulit. Scribas preterea omnes ac divine legis interpretes simili scelere peremit. Postremo funestissim⁹ vir cum domini nostri Jesu christi natiuitate magorum inditio cognouisset omnes parvulos bethleem gladijs interemit. Quo facto repente morbo interactis percussus ⁊ scatentib⁹ toto corpore vermibus miseram exalauit animam. quinq; enim superstitibus filijs relictis scilicet. Archelao. herode antippa. Antipatro Lysania ⁊ Philippo. Et quibus quattuor fuere tetrarche vt ex sacrosancto euangelio habetur ac legitur.

Agrippa colonia que ad sinistri rhenum latus sita est. locus ⁊ situ ⁊ flumine clarus ⁊ populo. quaz alij scribunt Agrippinam dictam que nunc Colonia dicitur. Ea inferioris germanie vbinorũ vbs ad citeriores rheni ripas sita Temporibus eiꝰ enee troiani a quodam Troiano colono nomine (vt Sicardus cremonensis habet) initium sumpsit. sed postmodum Claudij impatoris iussu qui agrippine maritus fuit. ⁊ vbiorum populus a sueuis fugatis instaurata extitit. ⁊ ab Agrippa vxore ex eorum progenia ducta appellata. quam vbem sic conditam vbi populi habitare ceperunt. Veriores tamen hystorici omnes asserunt q⁹ M. Agrippa Collonie illius auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara construxit. illam tamen ex omnibus dignam censuit. cui suum nomen imponeret. Edificator ac bellator egregi⁹ dignusq; habitus. quem Augustus sibi generum ex toto orbe diligeret. non qualiscunq; filie. sed dilecte sed vnice. sed auguste. Is vbem in emulationem Treueris opulentissimam ordinauit. vt seditiones gallie comprimere posset. Hildericus autem rex francorũ longe postea ex agrippina fautores Egidij romani eiecit. Francis impositis ex francorum incolatu Coloniaz appellauit quanq; nonnulli Coloniam romanorum esse direrunt Que ciuitas cum Romanorum socia esset. fatali igne consumpta est. in qua capitolium ⁊ edificia ⁊ ritus Romanoruz fuere ⁊ adhuc nonnulla extant. habet enim capitolium ad effiginem romani. nisi quod pro senatu illic pacis ex etiam belli consilia agitante. hic famosi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo omnipotenti concinunt eterna concordia. Ibi etiam rotarum. et armorum strepit⁹ ac gemitus captiuorum. hic quies ⁊ gaudium ac incantium voces. deniq; illic belluz illuc pacificus triumphator ingreditur. Videtur ibi tẽ

quamuis inerpletum. quod haud immerito summum vocant. Magorum vero ibi regnū corpora ab ortu vsq; ad occasum tribus saltibus trāsuecta. Quos ad Etherenum quondam regem ad presepia vagientem cum muneribꝰ veneratos legimus. hec libera ac insignis vrbs Metropolis est Cuius archiepiscopus Romanum elegit impatorem. In ea enim vrbe multi scientia ⁊ sanctitate claruere viri. quorū de numero Seuerinus ipsius vrbis colonie episcopus. Et etiam Albertus magnus. cuius corpus apud predicatores obseruatur. Ibi enim quinquaginta ex Thebeorum legione cursum sui agonis compleuerunt. Ibi etiaz sancta Vrsula de regali progenia nata cuz vndecim virginum milium. ⁊ alij nonnulli in ea martirium promerunt. Mirum autem et quanta ibi ciuilitas que vrbis illius species. que etenim virorum grauitas. que mundicie matronarum Peruetustum gentis vrbis Colonie ritum esse vulgo per singulos presertim femineo. Franciscus enim petracha scribit. Qui enim hoc insigne speculatum vidit. In vigilia enim sancte Johannis baptiste cum sol ad occidentem vergit. Omnis ripa preclaro ac etiam cum ingenti mulierum agmine tegitur. et incredibilis etiam sine offensione concursus erit. vicissimq; alacres pars cum herbis odoriferis intinctis reductisq; post cubitum manicis cādidas in gurgite manus ⁊ brachia lauant. Et tradūt omnem totius anni calamimitatem eminentem fluuiali etiam illius diei abulitione purgari. ac etiam deinceps letiora succedere. Itaq; lustrationem esse annuam in exhausto semper studio cultum colendumq; O nimium felices rheni accole. quorum ille miseras purgat germanie superiores nec enim hister nec etiam albis ytaliorum nec etiam padus vnquam potuit seu valuit purgare. nec tyberis pigriora sunt hec flumina. Prope enim coloniam vrbē aquensis vrbs Aquisgrani nominata seu dicta est Karoli magni sedes. et in templo marmoreo verendum est Barbaris gentibus illius principis sepulchrum seu sepultura. is enim statuit vt omnes successores sui primam inde coronaz regiam. Et cum hoc puma inde imperij suspica capescerentq; seruatur. seruabitur enim q̄zdiu Romani ferna imperij theutonica manus ager.

Colonia

L Pompeius

L Pompeius historicus ⁊ orator: atellanarum scriptor. per hoc tempus (eusebio teste) clarus fuit. qui geographie libellum edidit: in quo urbiem distantias ⁊ loca q̄ q̄ mansuerat

Leonius

Grammaticus leo nē doctissim⁹ Gn pompei libertus. is iussu domini sui Pompei commentaria in medicina. que pompeius deuicto metridate i suis scrinijs compererat in nostrum transtulit sermonem. metridates enim medicine curiosus ab omnibus curiosius ab omnibus subiectus suis singula medicinalia exquirens commentationum horū exemplaria in archanis suis reliquerat.

M. Agrippa

Agrippa genet octauiani edificator egregius rome que multa construxit in edilitate sua adiecta virginea aq̄. ceteris q̄ corruatis atq̄ emēdatis lacus septingentos fecit. id q̄ finit quod octauianum augustum populo romano vinum petenti subiratum respondisse scribit suetonius tot aq̄s introduxit agrippa genet meus ⁊ vinū queritis colonieq̄ nomen ⁊ dignitatem dedit.

Augusta

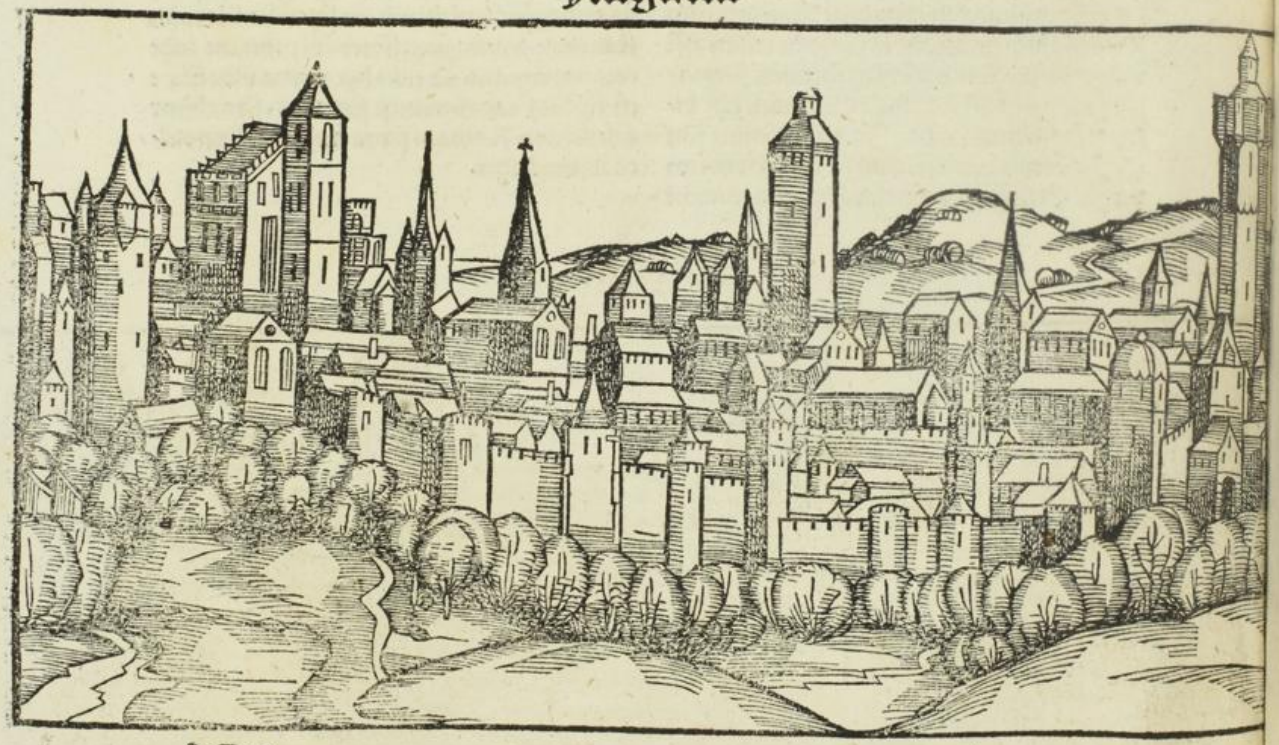

Augusta vindelicorum inclita ⁊ superioris germanie urbs vetusta Cuius originem aliqui quam vetustissimaz ostendere cupientes fiarti ceteri mortalium. gētem suevorum a Japhet descendentem. eam primo inhabitasse prouinciam scribunt. Ibiq̄ eam condidisse vbi habundantia aquaruz salubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi possent. Venientes enim sucui ad retiam locuz aptum considerantes. ⁊ ad tuendum natura munitum ob concursum duoruz rapidissimorum fluuiorum vide ⁊ lice. hanc vrbez primo edificauerunt. eamq̄ vindelicam a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsq̄ ad alpes vindelica dicebatur. Vniuersaq̄ montana pars in orientem ⁊ austrum vergēs a rhe-

tis vindelicti∫q; tenet vt Strabo ponit. Eam autem more vetu∫to vallo ac fo∫∫a cinxerunt amazones po∫tq; europaz inuaserunt sueuos ∫ub marsepia in∫ictis armis ⁊ securis preacutis et hac vibe cedere vsq; ad alpes coegerunt ⁊ de∫olatam reliquerunt. Cum hec ante cladez Troie peracta ∫int. Eam ciuitatem ante Troyam finiſſe opinantur. Et temporibus exitus filiorum iſrahel de egypto ante romam quingẽtos ⁊ quinquaginta annos conditam aſſerũt Quam quidem a Troyanis ortam dicunt Eligentes autem ſibi deam zizam quam cererem finiſſe opinantur. A qua hec vibs zizarja dicta Cuius templum vsq; ad tempora romanorũ inuiolatum permanſit. Id vetuſtate collap∫um nomen colli ſeruabat. Qui ab incolis. Eyſenberg hodie vocitatur. Per vindelicos deinde ac rethos florentiſſima cum muris ac propugnaculis facta. A Romanis plurima bella perpeſſa eſt. Cum libertatem ſemper optaret ſe a romanis vindelici alienarunt. Ideo diuus Octauianus Auguſtus Titũ Ennium pretorẽ cum legione marciaac alijs ducibus in eos mi∫it. In qua Anar bogudis regis filius adole∫cens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus Et varro tribunus militum claruerunt. Hij ciuitatem in fine eſtatis multitudine romanorum obſeſſam varijs affecerunt incommodis In ea oppugnatione Anar grecus occiditur. Et in vico criechiſaueron vbi ſepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus anar pecudis. de ſueuis morelittatus. Periit ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci ſupereſſent in ea clade qui rem geſtam recitarent. Locoq; cedis nomen dedit predita legio in media nunc ciuitate perlach dicta. Ideo ſcribitur. Indicat hec collis romanam nomine cladem. Marcia quo lehio tota ſimul perit. Varro verrem nominat amne tranſmiſſo in paludibus ſe occultans larui vernenſee nomen dedit. Is enim poſtea cõſul Sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert q; Octauianus Auguſtus omnes graues ignominias cladeſq; duas omnio nec alibi q; in germania accepit. Ioliam atq; varrianam vatrianam pene exiciabilem tribus legionibus cum duce legatiſq; ⁊ etiam auxilijs communibus ceſis. Deinde etiam auguſtus per tiberium Neronem (Cum druſus frater eius renales regiones aggreſſus eſt) poſt vatrianam cladem effluxo trienno Vindelicos devicit atq; vibem ipſam eorum immunitam reddidit. Et vt etiam verba Strabonis libro quarto affirmant. Tribus Romanorũm milibus Ceſar Auguſtus miſſis Vibem Auguſtam habitandam tradidit. quo etenim in loco Varro caſtra iam habuerat. Claudius Druſus tamẽ eam poſtea inſtaurauit. Muris ac turribus eam ampliauit. Cunq; auſpicijs Auguſti victa ⁊ aucta erat in honorem Auguſti Octauiani Auguſtaz appellauere. De his enim bellis Oratius in odis mentionem facit. Videre heti bella ſub alpibus druſum gerentem vindelici. Quibus mos vnde ductus per omne temp⁹ amazoma ſecuri dextras obarment ⁊ cetera. Cum autem Sueui qui potentia ⁊ hominum frequentia reliquos antecellunt. hanc vibem pro tutiſſimo elegerũt. Deinde in romano imperio ſtabilis ac fidelis permanſit magnum incrementum habuit ac etiam multa priſce veſtatis monimẽta in ea relicta ſunt. Anno autem ſalutis quarto ⁊ quinquageſimo ſupra nongenteſimum ⁊ vltra Vngeri Germaniam ⁊ Sueuiam vaſtantes. Auguſtã ciuitatez obſiderunt. varijſq; cladibus noricos Rhetos ac Sueuos afflixerunt. Otto vero primus imperator aduerſus eos pluribus diebus decertauit. Eoſq; tandem ad internitionem prope auguſtam vibem deleuit. Tres quoq; in eo prelio eorum regulos captos a militibus ſuis ad eum perductos cum ob clementiam ſeruare conerẽtur. Sueui (eo nolente) ſuſpendio necarũt Cecidit enim in eo bello Diopoldus comes frater ſancti Vdalrici epiſcopi et Regniboldus filius ſororis ſue. Deinde diuus Vdalricus epiſcopus vibem Auguſtam illuſtriorem fecit. et eccleſiam ſancte Auffre martiris inſtauravit. Que olim ab Attila et nunc ab hunis leſionem ſenſit. Et eccleſiam ſancti Johannis ⁊ ſancti Stephani conſtruxit. Ornaturq; hec imperialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et preſertim baſilica epiſcopali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij ſancti Vdalrici ordinis dini Benedicti in quo corpus eiuſdem ſancti epiſcopi Vdalrici ⁊ etiam corpus ſancti Simperti epiſcopi ac etiam corp⁹ ſancte Auffre martiris ac etiam plurimorum aliorum ſanctorum corpora precipuo honore ac reuerentia obſeruantur. qui Auguſte varijs ob tormentis martirium promeruerunt.

TRes soles post mortem Julij cesaris sequēti die exorti sunt et apparuerūt in oriēte. qui paulatim in vnum corpus solare redacti sunt ⁊ in eundē orbez comenerūt. significantes dīm Julij antonij ⁊ M. antonij atq; Augusti in vnā monarchiā reducendum. vel potius qz noticia trini ⁊ vnī⁹ dei toti orbi futura imminebat. Bos quoq; aranti in suburbāo rome locut⁹ē dicēs frustraſe vrgeri qz i breui magī hoīes desitos eē q; frumita

BIbliotheca toto orbe terrarum nominatissima. quadraginta millium librorum in egypto combutitur. ibi accurata diligentia in colligēdis libris per veteres laudatur. Nam Aristoteles ⁊ bibliothecam ⁊ scolam Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitratur) qui libros cōgreganit. ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus Neleo tradidit. Neleus sepsim detulit ad homines imperitos qui libros inclusos ac negligentes compositos tenebant. Ptholomeus quoq; philadelphus maximum numerum librorum collegit. Et vt Seneca tradidit quadraginta milia librorum alexandrie arserunt pulcherrimum regie opulentie monimentum. sicut ⁊ Livius qui elegācie cureq; regum egregium id opus ait fuisse. Non fuit eloquentia illud aut cūra. sed studiosa luxuria. immo nec studiosa quidem quando non in studium sed in spectaculum comparauerant. sicut pleriſq; ignaris etiam seruilium litterarum libri non studiorum instrumenta sed cenationum instrumenta sunt.

Salustius

SAlustius romanꝰ hystoricus ac philosophus Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis hystoricus quippe qui d bello catilinario. necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres. acnōnullas scripsit epistolas.

M. Varro

MArro vico atlce ⁊ narbonensi prouincia natꝰ rome ni precio plurimū fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir. atq; in oi seculari eruditione peritus. q annū agens. triginta quinq; grecas litteras cum summo studio didicit. h vir doctissimus vndecunq; qui tam multa scripsit. quā multa vir quenq; legere credamus. hic q; teste Jsidero innumerabiles edidit libros inter quos. 41. antiquitatum precipui. quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup ⁊ librum de lingua latina. ⁊ librum moralem. de quo sententiam ponimus hanc Amici diuitum palee sunt circa grana. Vis (inquit) ei pri amicum calomitosus fias. Scripsit ⁊ libruz de deorū cultu. vixit annis nonaginta.

Virgilius Maro

VIrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentibus modicis fuit ⁊ precipue petre marone Natus ē Cn. pompeio magno ⁊ M. licinio crasso primuz consul. iduum octobriū die in pago qui andes dicitur. qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laurium Ramum somniauit. haud dubiam spem prosperis geniture. Initium etatis cremone egit sumpta virili toga mediolanum. inde paulo post neapolim transijt. vbi cūm litteris ⁊ grecis ⁊ latinis vehementissimam operam dedisset. tā dem omni cura omniq; studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cuz ante alios eruditior peritiorq; esset. se in vrbem contulit. vbi ab Augusto acceptus fuit. ⁊ illuz pollioni commendauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi. Aquilino colore. facie rusticana. valitudine varia. Nanq; plerunq; ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecunq; ab augusto repulsam habuit nunq; parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat. quos iaz grandis amisit. multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicam postea georgicā in honore macenatis nouissime eneide. Obijt denicq; pridusij anno etatis sue. lv. Cuius ossa in via pu-

teolana neapolim trãslata intra lapidẽ sepulta sunt. vbi inscriptũ est. Mantua me genuit calabri rapuere. tenet nunc parthenope cecini pascua rura duces.

Horaciꝰ Flaccus

POeta horatius laudatissimus. patria venusinus. patre libertino natus. fuit statura brevis. rome liberalibus litteris eruditꝰ. deinde athenis doctissimus evasit familiaritatem M. bruti qui cesarez occidit adeptꝰ factꝰ ab illo tribunꝰ militũ cõtra M. antonium ⁊ augustũ cũ victus fuisset brutus ex clade anfugit. Cũi postea augustus ~~cũ victus fuisset brutus ex clade anfugit. cui postea augustus~~ mecenatis gratia pepercit Liberatus ad poetica se cõuertit. Scripsitqz odas poetriã ⁊ epistolas. Et cum optimis studijs innumerabiles divicias cumulasset. tandez rome moriens augustum instituit heredez. obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus

Caius Juliꝰ cesar

Octavianus Augustus

Marcus Antonius

QAius iulius cesar lucij filius. Annuz agens sertumdecimuz patrem amisit. questor iuliam amicam vxorẽqz corneliam defunctus laudauit e more pro rostris edilis preter comicum ac forum basilicasqz. etiam capitolium ornauit. Et pretura deinde sortitus hispaniam cum bibulo consul creatus inito honore primus omnium instituit. vt tam senatus qz populi diurna acta conficerentur ⁊ publicarentur. Sed id tempus calpurniam. L. pisonis filiam successori sibi in consulatu duxit vxorem suamqz iuliaz. Ceno pompeio collocauit. Gessit deinde novez annis bella per omnem fere galliam que a saltu pyrrene alpibusqz ⁊ monte gebenna fluminibꝰ rheno ⁊ rhodano continetur. Eodem temporis spacio matrem primo deinde filiam. nec multo post neptem amisit. confectis bellis quinqz es triumphauit. primum ⁊ excellentissimum egit gallicum. sequentem alexandrinum deinde ponticum postremum affricanum. novissimum hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse traditur excelsa statura colore candido teretibus membris ore paulo plenioze nigris vegetibusqz oculis valitudine prospera. nisi qz tempore extremo repente animo relinquiatqz etiam per somnium exterreri solebat. habitauit primo in subura modicis edibus. post pontificatum maximuz in sacra via domo pub. In obeundis expeditionibus dubium cautioze an audacioz. Compositis vbiqz civilibus bellis vbis ⁊ orbis monarcham tenuit. Et olꝑ piade. 183. romanus imperare cepit ⁊ imauit annis quattuor mensibus septez A quo deinde romanoruz princeps cesares appellati sunt. Cum autem contra morem libertatis honores ex sua libertate prestaret. conspiratum est in eum a seraginta amolius. C. cassio. M. qz ⁊ decimo bruto Ei tamen futura cedes cui dentius prodigijs denunciata est. Cũqz in capitoliuz applicuisset conspirati specie officij circumsteterunt. a quibus tribus ⁊ viginti vulneribus confossus est. Hunc vite exitum cesar habuit anno etatis sue. lvj. Cuius corpus Cãpo marcio p rostris combustũ est. percussoꝝ autem fere neqz triennio quisqz amplius superuirit. neqz sua morte defunctus est.

OCtauianus Augustus patre Octauio senatore genitus natus est. M. T. cicerone ⁊ Antonio consulibus. ix kal. octobris paulo ante solis ortum. In quarto anno patrem amisit. duodecimum agens annum auiã iuliã defunctaz pro contione laudauit. quadraginta post virili toga sumpta. militaribus donis triumpho cesaris affricano donatus est. Bella civilia quinqz gessit. mutinense philippẽse. parusiũ siculũ. actiacum. Et quibus primũ ⁊ novissimũ aduersus brutum marcum antonium Secundum aduersus brutũ ⁊ cassium. Tertium aduersus antonium triumuiri fratrem. Quartum aduersus sextum Pompei filium. Inicium horum ⁊ causa fuit ob necem auunculi iulij. Domuit qz cantabriam. aqtaniã. pannoniã. dalmaciã cũ illirico omni. Jtẽ rhetiã ⁊ vindelicos ⁊ salassos gẽtes alpias coercuit. ⁊ dacoꝝ incursiões tribꝰ coꝝ duci-

bus cum magna copia cesis. Germanosq; vltra albim fluuiu; summouit aliasq; nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opera plurima extruxit. Spectaculorum ⁊ assiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificentia oēs antecessit. Sponsam habuit adolescens. P. seruili filiā. Sed reconciliatus antonio p̄ignam eius claudiaz duxit vxorem. vir dum nubilem ac simultate cum filuia socru exorta intactam adhuc scriboniam in matrimonium accepit. cum qua diuortium fecit. Ac statim liuiaz dusillam matrimonio Tiberij Neronis ⁊ quidē pregnantem abduxit dilexitq; vnice ac perseueranter. ex scribonia iuliam. ex liuia nihil liberorum tulit. Juliam primū marcello deinde vtis obijt M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres hūit ⁊ neptes duas. Forma fuit extincta ⁊ per omnes etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillum leuiter inflexum ⁊ sufflauū. supercilia coniuncta. mediocres aures. nasum ⁊ a summo eminentionem ⁊ ab imo deductiorem. Colorem inter aquilum candidumq; staturaz breuem. Eloquentiam studiaq; liberalia ab etate prima cupide ⁊ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione composuit. Denicq; cum de oriente victor reuersus esset. tunc p̄mū Augustus eo q; rempublicam auxerat consalutatus est. Et ex tunc summam rerum potestatem quam greci monarchiam vocant adeptus est. A quo postea Augusti romanorum reges appellati sunt. Aurit ornauitq; romam edificijs multis. isto glorians dicto Vrbem latericiam reperi. marmoream relinquo. Jmpauit annis quinquaginta ser. Janum quirinum semel atq; iterum a condita vrbe ante memoriam suam clausum. terram mariq; pace parta intercluſit. per quam pacis tempora saluator noster Jesus christus nasci voluit. Js tandem nole succubuit omnibus dimissis in oculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nostri coniugij memor viue ac vale sortitus exitu; facilem ⁊ qualem semper optauerat Anno etatis sue septuagesimo octauo.

Vrbem Augustum moueraz.

Marcus Antonius cōsul a senatu hostis adiudicatus missi ad eum persequendum pansa ⁊ hircius ⁊ octauianus adolescens. Deinde cesar cum Antonio pacem fecit. ac sic inter eos diuisa est respublica. vt Augustus hispanias gallias ⁊ italiaz teneret. Antonius asiam pontum ⁊ orientem Js postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā regina egypti duxit vxorem. cōmouitq; bellum ciuile. dum cupiditate muliebri optaret. vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud accium qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptum ⁊ desperās rebus cum omnes ad Augustum transirent ipse se interemit. sicq; egy ptus per Octauianū imperio adiecta est.

Sybilla Thyburtina Octauianus

Sybilla tiburtina vates precipua aut propriū nomen albumea fuit. in italia floruit ⁊ multa predixit. ⁊ quia tiburtine ciuitati iuxta amonis ripas vt dea colebatur. ideo tiburtina dicta fuit. in gurgite ipsius fluminis cuius simulacrum tenens in manu librum inuentum fuit. hanc Augustus octauianus (cum Romani ei diuinos honores exhiberent) consuluit. Que post trium dierum ieiunium respondit ea que diuus Augustinus refert. iudicij signum tellus sudore madescet. E celo rex aduenict per secula futurus. Et sunt vigintiseptem versus quorum vltimus est. Detinet e celo igniſq; ⁊ sulphuris amnis. quorum capitaliū lre teste eodē. hūc sensum reddūt ihs xps dei filius saluator. Quibus dicet illico (videte augusto) celū aptū ē ⁊ nimius splēdor irruit super eū. viditq; in celo pulcherrimā vginē stātē i altari puerulū baiulātē. q; visa repēte ⁊ vocez audiuit dicentem. hec ara filij dei est. atq; ita Augustus in thalamo suo existens. hoc audiens et videns in terram procidit ⁊ deum adorauit. Quamobrem Augustus cesar deum se appllari omnio recusauit. quo in loco postea ad rei memoriam templum sub titulo sancte

Marie virginis in ara celi edificatuz fuit. quez locum ordo beati Francisci excolendum nunc possidet. Alij describunt eam non senem cuz veste rubea. t pelle hircina in humericum capillis dispersis in manu hoc scriptum tenentem. Nascitur enim Jesus christus omnipotentis dei filius in Bethleem. Annunciabitur in nazareth regnante thauro pacifico fundatore qetis. O felix illa mater cuius vbera illum lactabunt.

PRodigia se nativitate domini nostri Jesu christi visa. olei fons (vt eutropius t alij testantur) Rome et taberna meritoria in transtiberina regione ex terra per totam effluxit die. denuncians christi gratiam omnibus gentibus datam. quo etiaz die aureus circulus circa solem apparuit. Romuli quoq; statua t templum pacis corruere

Ouidius naso poeta

PUbl. Ouidius naso poeta sulmonensis clarissimus poeta hac tempestate rome claruit. t multa conscripsit. hic ex sulmone bucionuz oppido ortum habuit. vt ipse testatur. sulmo mihi patria e gelidis vberimus vndis. miliaqz nonies distat ab vrbe decem. Is apud athenas primo poeticam deinde philosophicam disciplinam optime didicit. veniensqz romam apud Augustum cesarē et vita t carmine plurimum valuit. Sed multorum post dierum curriculo anno etatis sue quinquagesimo ab eodem Augusto in pontū insulam apud sarmatas relegatus est. de hoc in libro de ponto ait. Nasa minus prudens artem dum tradit amandi. doctrine triste preciū magister habet. cuius qppe mores ea erāt facilitate qua t carmina. tandez anno quinto im-

Titus liuius historicus

perij Tiberij cesaris. etatis vero sue. liiij. obijt.

TJtus liuius patauinus magnus t hystoricoz tam grecoz qz latinoz princeps. anno. xvj. ante xpi aduentum rome claruit. Et Hieronimus diuus ex verbis plinij de eo scribit. Ad titum liuiū lacteo fonte manantem de vltimis hyspanie galliarūqz finibus quos dā venisse nobiles legimus vt quos ad contemplationem sui roma non trahere at. vnius hois fama poterit. habuit illa etas inauditū oibus seculis celeberrimūqz miraculū. vt vrbē tantā ingressi. aliud extra vrbē quererent. hic ab augusto honorib9 t diuitijs honorat9 fuit diligentissim9 historiarū indagat. c. t. r. historiaz libros ēscripsit Cui9 opm maximā ptē. tpoz malignitate) amisim9. Vixit ānis. 80. t. iiij. imperij tiberij cesaris anno patauij obijt. t ibidez sepultus. cuius sepulchz adhuc in diue vginis Justine vestibulo extat his titul' adornatū. T. liui9. T. fi. q̄rte legiōis. Alijs ꝯcordial' pataui sibi t' suis oib9. Ei9 ossa cū postea inuēte fuissent veneti qui p̄toriū ipius vrbis ꝯcrematū instaurauerūt in ꝯspectu ipi9 fastigio collocauerunt.

Valeri9 maxim9

UValeri9 maxim9 romanus phs t orator lucidissim9. anno. xv. añ xpi aduentū rome clar9 fuit. ac augusto cesari carissim9 habit9. q̄ inter cetera libros. ir. sermōe lucidissimo cōposuit. s. de dictis factisqz memorabilib9 viroz q̄ apud ro. t grecos habebant illustres addēs etiā ex ppriis nōnulla ad virtutū cōmē datoz ptinētia. Ex qb9 hāc mēoriabilē excerpimus sniaz. lento em gradu ad vindictā sui diuina ꝓcedit ira. tarditatēqz supplicij grauitate compensat.

Solinus

SOlin9 q̄z historicum t oratorē grauissimū tēpestate istac ex libris ip̄i9 floruisse ꝓscim9. cū t ipse collectanoz libz optimū edidit. t ad augustum cesarē rome obtulit. in q̄ silr terrā pigit ac vrbiū distātias t loca multa mēsurat. eūqz libz collectaneū. i. de mirabilib9 mūndi appellauit.

Strabo

STrabonez etiaz historicū t geographū ac phm. nec hon homerice maiestatis exp̄sitorē. vt q̄busdam placet natiōe cretēsez hisdez tpibus illustre fuisse ex opibus suis inuenim9. q̄ cū doctissim9 vir eēt t magnarum rez cognitione peritissimus haberetur. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi decem t

septem libros perpulchros edidit. In quibus vel omissas vl neglectas aut vetustate oblitas orbis partes ad vnguem restituit Et diligentissime designauit. populos nationes res gestas montes. maria. z eorz terminos ante oculos nostros clarissime posuit. hic ex mitridatis regis sanguine maternali linea ouginez habet z duxit. Cuius clarissimum opus diu latius incognitum. Nicolaus papa quintus per Gregorium Typernatez transferri in parte voluit. Reliquum vero operis mancum videlicet europam Guarinus veronensis absolutum reddidit.

Joachim Anna

Anna mulier hebrea Issachar iudei filia in coniugium Joachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cum diu sterilis esset z sine prole stetisset. post enim multas orationes z lachrimas susas tandem angelica monitione premissa mariam futuram dei genitricem genuit filiam. Que procreata mor Joachim viro defuncto nupsit alteri viro nomine Cleophe. de quo etiam alteram Mariam Cleophe nomine genuit ac suscepit filiam. Cleophas autem mariam filiastram predictam Joseph copulauit vxorem. Sed z Mariam filiam suam Alneo tradidit vxorem ex qua nati sunt Jacobus Alphei z Symon chananeus et Judas thadeus. Mortuo quoqz Cleopha. Anna tertio secundum legez Moysi alteri viro nomine Salome nupta est. ex quo terciam filiam nomine Mariam Salome genuit. que tandem viro zebedeo desponsata est. que Jacobum maiorem z Johannem euangelistam peperit filios. hec quippe Anna vxorem nomine ysmeriam habuit de qua nata est sancta Elizabeth sancti Johannis baptiste mater. Anna enim cuz in preceptis z vijs domini dei omnipotentis toto tẽpore vite sue ambulasset plena dierum quieuit in domino.

Zacharias hebreus de vica abia sacerdos z propheta domini omnipotentis diui Johannis baptiste genitor. vir totius sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie consobrinam duxit vxorem. Ambo quidẽ in ꝯctis pieate z gratia dei sctissimi

Qui cũ diu sterilis fuissent z iam Elizabeth processisset in dies suos z muliebria ei fieri desijssent. dominus eorum orationibus permotus. filium tandem Johannem baptistam dedit. Nazcum zacharias in ordine sacerdotio fungeretur z incensum adoleret. S[illegible]em plum domini dei [illegible] sus vidit in dextera [illegible] altaris incensi angelum. quo territo. Ait angelus ad eum. Ne timeas Zacharia. vxor enim tua se quenti anno pariet tibi filiũ z multi in eius natiuitate gaudebunt z erit magnus coraz domino deo omnipotenti. Vinum z siceram non bibet Zacharias vero ait ad angelum. ego iam senex sum. z vxor mea processit in diebus suis. Angelus in credulitatis signum dixit ei. quia mutus eris quousqz hec implebuntur. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerant eum visionem vidisse. abiens in domum suam z statim Elizabeth concepit. et pre verecundia quinqz mensibus se abscondit z occultauit. In serto deniqz mense Maria virgo z mater domini dei nostri iesu christi dei patris filius a spiritu sancto impregnata ad salutandam cognatam suam Elizabeth perrexit. Cuius enim salutationem sensit Elizabeth. et exultauit infãs pregaudio in vtero matris. Peperit deniqz filium Elizabeth z omnes vicini z cognati ei congratulabantur. Cum vero die octaua puer circumcideretur immuerunt patri eius Zaria quem vellet vocari eum. Accipiẽsqz calamum scripsit. Johannes est nomen eius z confestim apertum est os eius z prophetauit dicens. Benedictus dominus deus israhel z cetera. Tandem in omni sanctitate vt propheta defunctus est

Elizabeth vxor

Maria virgo

Maria beatissima ac glorioſissima dei genitrix. virgoqz perpetua ex radice iesse exorta Anno vicesimooctauo imperij Augusti in Nazareth ciuitate iuda patre ioachim matreqz anna nascitur. puella siquidem elegantissima in omniumqz oculis

admirabilis. quam cum mater ablectasset. tertio etatis sue anno iuxta votum templi seruitio cum reliquis virginibus mancipatur. quo in loco preter etatem sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine precellebat. ita etiam doctrina ⁊ sancte ac religiose viuendi rationem ab ipsis teneris annis ei⁹ ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate. nec non ⁊ humilitate. tum enim in rebus diuinis tum etiam in rebus humanis reliquis sacris virginibus fieret incomparabilis. Quamobrem deus delegit eam in matrem incarnationis filij sui. Et cum tredecimus etatis sue explesset annum diuino eñ disponente consilio Joseph de tribu sua connubio cõiuncta fuit. quadesponsata confestim archãgelus Gabriel in Nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamum venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit dicens. Aue gratia plena dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus. et benedictus fructus ventris tui. Adiecitq; Inuenisti enim gratiam apud dominum deum. Ecce concipies ⁊ paries filium ⁊ vocabis nomen eius Jesum. Hic eñ erit magnus ⁊ filius altissimi vocabitur. Ad hec Maria respondens. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et subito verbum caro factum est. Quibus enim gestis repente ad Elisabeth cognatam suam visitandam prexit. vbi per tres menses permansit. Ibiq; mirificum cecinit carmen. Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Quia fecit mihi magna qui potens est ⁊ sanctum nomen eius ⁊c. Edito itaq; Johanne baptista Maria iam grauida domum rediit. quod vbi Joseph vir eius didicisset eam esse pregnantem. decreuit ipsam occulte dimittere. Sed eo hec cogitante. (vt Mattheus euangelista ait) Angelus domini per somnum ipsum monuit q̃ natum in eo erat hoc de spiritusancto esse cõtestatus est. Reliqua vero beatissime virginis marie gesta et obsequia ⁊ actus vite eius vsq; ad passionez filij eius. ex euangelio colligi possunt.

Johes baptista

Zacharias Elizabeth

Johannes babtista christi Jesu precursor ex sanctissimis parentibus Zacharia ⁊ Elizabeth natus. vir ab ipso matris sue vtero sanctificatus. ⁊ inter mulierum natos (domino testante non surrexit maior isto. quippe pheta ⁊ plusq; propheta fuit cũ christum redemptorem digito mõstrauit dicens. Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. Is transactis infantie annis licet tenellus et parentibus antiquis vnicus ob amorem celestis patrie heremum petijt. Post hec cum trigesimum vite sue annum attigisset duodecimo imperij Tiberij cesaris anno procurãte pontio pilato iudea; factum est verbum domini super eum in deserto. Et venit in omnem iordanis regionem predicans baptisma penitentie. eam obrem multis ad eum concurrentibus singulis quibuscunq; interrogantibus. conuenientia dabat responsa. Demum ab herode Antipa paulo ante predicationem christi captꝰ carceri mancipatus. Arguebat enim ipsum dicẽs. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Et illa instigante per annuz pedore carceris ⁊ maxima inedia cum macerari fecit. post annum aduenientedie natalis Herodis conuocauit cunctos gallilee principes ⁊ nobiliores ad conuiuium. Quibus epulãtibus herodiadis filia vocibus gestiuit. ac saltauit. ⁊ summe placuit regi. qui iurando pollicitus est dare q̃cũq; postulasset. a matre p̃monita petijt caput Johis i dẽsco. Rex iratꝰ ppt̃ iusiurãdũ misso spiculatore decollari eũ fecit.

Nativitas beate ac gloriosissime virginis Marie

Decollatio Johannis baptiste.

SExta seculi etas nato domino nostro Jesu christo inchoata est. In principio quadragesimi secundi anni imperij Augusti cesaris. pmo ⁊ trigesimo regni herodis alienigene. ac tertio anno centesime nonagesime tertie olimpiadis. Ab vrbe condita 759. A captiuitate iudeorum. cccc. ⁊ quadragintaquinq;. A dauid regno. M. xxix. A natiuitate Abrahe. 2015. A diluuio noe. 2957. Ab Adam. 5199. A conceptione Johannis baptiste mense sexto. Durabitq; per tempus totum quod gratie appellatur. Et protracta est a xpi Jhesu benedicta natiuitate vsq; in tempus pñs per annos mille quadringentos nonaginta duos. Habebit q; decursum vsq; ad tempora antichristi. aut ad consummationem seculi que nulla generationum aut temporum serie certa. sed veluti decrepita totius mundi morte erit finienda. hanc etatem vt scriptum est quidam ab incarnatione christi incipiunt. quidam a baptismo christi propter vim generatiuam aquis datam iam circumcisione terminata. Alij autem a passione. quia tam aperta est paradisi porta. ⁊ inchoata est septima quiescentium. Et er hac sexta etate regimen ac fundamentum christianum imperium ⁊ summum pontificium cum laude habuerunt.

Joachim Cleophas Anna Salome Joseph iustus

Desponsatio virginis Marie

Simeon Alpheus Maria Maria Zebedeus

Annunciatio dominica

Judas Jacobus minor Johes euāgelista Jacobus maior

Mariamnes

MAriannes regina hebreorũ filia aristoboli ab herode viro suo ob inuidiam occiditur nam vt Iosephus ait tante tamque inuise pulchritudis clara fuit vt non solum eo tempore fomositate feminas anteire crederetur sed celestis arbitraretur imago. Tandez matre z sorore herodi accusatur q effigiem suam ad octauianum transmisisset. vt in sui desiderium prouocaret que cum crederet herodes. capitali. sententia eam occidi iussit.

Herodes ascalõita

NOn defuit princeps ex iudeis vsq ad hunc diem. quo primum acceperunt hunc herodem alienigenam. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat. quod no uo promissum est testamento. vt ipse esset expectatio gentium. Cessauit ergo ac merito eorum vnctio. hoc est imperium. q ex dãnielis sña scũssanctorum venerat.

IHesus christus dei filius saluator z redemptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuz orbi impitabat anno quadragesimo secundo. Cirino tũm preside vniuerso orbe paccato in bethleem inde nasci tut quem Maria virgo angelo aununciante et spiritu sancto concepit z peperit ad abolendam humani generis labem propter primorum inobedientiaz contractam. Qui nascendo viuendo moriendo resuscitando z in celum ascẽdendo vt deum se ostenderet multa z ñaudita miracula fecit. Quorum primum est quod tam mirabiliter natus sit. Et angeli in celo cantauerunt. Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudium magnum angeli euangelizauerũt dicentes natum esse mundi salutorem. Deinde octaua die dñatuz fuit in templum circumcisionis gratia. z ihesus appellatus. Postea tredecima die magi ad eum adorandum tribus muneribus in syriam petreterunt. stella duce Hunc puerulum deinde die quadragesimo mater in templum detulit. quez Symeon vir iustus in vlnis suscipiens saluatorem profitendo ait. Nunc dimittis seruum tuum domine in pace z c. Inde post quietem Joseph ab angelo admonitus. vt eum cum matre in egyptum transferret cum futurum esset vt herodes pueros occideret. Ibi vsq ad obitum herodis commoratus Inde in ciuitate Nazareth habitare cepit. propter quod nazarenus appellatus fuit. Cetera ex familiarissima eu angelij historia patent.

Jesus christ9 nascitur Anno mũdi. 5200.

Anno mũdi. 5211 anno rpi. xij.

Procuratores iudee Archelaus

ARchelaus magni herodis filius patre sublato regnauit annis nouez. Ipsum Augustus ob patris amorez cum ceteris fratribus matimo semper honore prosecutus fuit Tandez accusatus ab Augusto apud viennam allobrogum ciuitatẽ relegatus fuit. z fines eius prouincia redacti sũt

Componius

CHristus iheſus agens duodecimum annum cũ parentibus ad diem festum celebrandum hierosolimaz de morte petijt. Ibicz in templo dum inter sacre legis doctores nerus ambiguos solueret. non deus. sed admirande indolis puer ab eis creditus est. parentes vero inde abeuntes cum puez subsequi non viderent solicitudine pleni ad templũ redeũt. tũcz inter sacre legis doctores sciscitantem inuenerunt. a quibus bene monitus in patriam suam cum eisdem reuersus est. z subditus fuit illis.

Marcus Annius

COmponius qui Cirini collega fuit ab Augusto enim cesare. post Archelaum mittitur procurator.

Arcus Componio Romaz reuerso successit. sub quo Salome soror herodis defuncta fuit.

MAnius rufus successit marco. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

DOminus Jesus cum triginta annorum etatis esset ad aperiendam vite eterne ianuam. in iordanis alueo se a Johāne babtisari voluit statimq; vox e celo intonuit. hic est filius meus. tē. ipsum audite. et spiritus sanctus in modum columbe super eum mansit. deinde in desertum quadraginta diebus t noctibus ieiunauit. t postea est tptat. Inde quoq; supatis diabolī temptationibus. Cum postea in templum veniss̄et de eo vendētes t ementes eiecit tē.

Anno mūdi. 5229 Anno christi tricesimo

Valerius Pontius pilat⁹

VAlerius romanus ex illustri grecorum familia natus anno primo imperij Tiberij cesaris ab eo procurator post Annium russum in iudeā mittit. qui magistratu susceptο primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. t prefuit annis nouem.

PIlatus natione gallus ex Lugduno vrbe natus vir callidus t facinorosus. anno. xiij. impij Tiberij cesaris Valerio graco predicto abrogato. iudee procurator a cesare designatus. prefuit annis decem. Is suo ingenio iudeorum vesaniam suppressit. t postmodum eorū suggestione ihesum cruci affixit. deinde sibi timens de eius doctrina morteq; admonere liberium curauit. qui eum in deos referendum censuit. senatus vetuit q; non ad se prius sed ad Tiberium scripsisset. inde propter iudeorum accusationes ab officio amotus. apud lugdunum ortus sui ciuitatem perpetuo exilio in opprobrium gentis sue relegatus fuit. t malo fine periit

Anno mundi. 5233 Anno christi. 34.

Linea Imperator Tyberius

TIberius claudius Nero tertius romanorum imperator imperauit annis viginti tribus t aliquot diebus. hic linie Augusti vitricis filius t ipsius octauiani prenepos t gener. nec non t heres fuit. de gente patricia claudia. inter cognomina t neronis assumpsit. Infantiam pueritiamq; habuit luxuriosam t exercitatam. nouē natus annos. defunctum patrem pro rostris laudauit virili toga sumpta. Agrippinā Marco Agrippa genitam duxit vxorem. sublato ex eo filio druso. quanq; bene conuenientem. rursusq; grauidam dimittere ac iuliam Augusti filiam confestim coactus est ducere. non sine magno languore animi. Drusum fratrem in germania amisit. Data fuit sibi potestas tribunicia in quinquennium delegatus pacande germanie status. Cū animaduerteret varrianā cladem temeritate t negligentia ducis accidisse. nihil non de consilij sententia egit. A germanie in vrbem post biennium regressus triumphū quem distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē quasi coactus t querens miseram t onerosam iungi sibi seruitutem recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitibus p̄positos q; non de rebus gestis senatui scriberēt. Presidib⁹ onerandas tributo p̄uincias suadentibus rescripsit. Boni pastoris esse tondere pecus. non deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosq; ritus cōpescuit. Expulit t mathematicos. in primis tuende pacis a latrocinijs seditionūq; licentia curam habuit. Biennio continuo post adeptū imperiū. pedē porta non extulit sequenti tempore preterq; in ppinqua oppida nusq; abfuit. deinde orbatus vtroq; filio quorum germanicus in syriam drusus rome obierat secessum campanie petit. Ceterum secreti licentiam nactus. t quasi ciuitatis oculis remotus cuncta simul vicia male diu dissimulata. tandem profudit. Ideo enim in castris propter nimiam vini auiditatem pro Tyberio biberius. pro Claudio claudius. pro Nerone mero vocabat pecunie parcus ac tenax. neq; opera vlla magnifica fecit neq; spectacula omnino edidit filiq; neq; naturalē drusū neq; adoptiuū germānicū patria charitate dilexit corpe fuit ēplo atq; robusto

statura que iustam excederet. latus ab humeris ⁊ pectore ceterisq; membris vsq; imos pedes equales ⁊ congruens. colore erat candido. capillo penes occipicium summissiore. vt cervicem etiam obtegeret quod gentile in illo videbatur. facie honesta cum pre grandibus oculis incedebant cervice rigida plerunq; tacitus. valitudine prosperrima vsus est. artes liberales studiosissime colvit. Composuit ⁊ carmen liricum. fecit ⁊ greca poemata. Et cum annis viginti tribus varie imperasset. neq; inter malos omnino. neq; inter bonos numerari posset tandem in villa lucullana obijt. octavo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenum ei a Caio datum lentum atq; tabificū Et morte eius letatus est populus.

Linea pontificum

Annas

Cayphas

POm valerius Romanꝰ a tiberio imperatore procurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. Et q̄ ad prefuit multos pontifices successive posuit ⁊ amouit. Et primo quidez amanum a sacerdotio amuens hismaelis iabi cuiusdā filium pontificem designauit. sed ⁊ hunc non multo post abijciens. Eleazarum anne pontificis filiū sacerdotio surrogauit. post annum vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidam cemithi filio ministerium pontificatꝰ tribuit. Sz non amplius ⁊ ipse quam vnius anni spacio est perfectus pontificatu. Quo ammodo tandem Caypham pontificez maximum constituit. Virum arrogantem ⁊ aliene felicitatis invidum. Hos autē duos pontifices euangelista cōmemorat. Captus enim Jesus in ortu. Continuo per satellites ad Annam primum ductus est. quia socer cayphe. ⁊ annas misit eum ad Caypham. Et q̄ se parē deo adiuratus responderat. blasphemauit inquit Cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videretur. statim conscidit vestimenta sua. et vt eos ad christi condemnationem impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuius suasione (vt sacra euangelij habet hystoria) Christꝰ iesus dominus noster morti traditus est

QAssus est christus Jesus anno mundi. 5230. Tyberij anno decimooctauo duobus geminis consulibus mense primo. qui nisan ab hebreis. a nobis aprilis nuncupatur. Invidia enim sacerdotuz procurante a discipulo eius Jnda venditus. deinde captus ⁊ accusatus fuit. presidis iussu delusus virgis cesus ac flagellatus. ⁊ spuentes in faciez eius colaphis eaz ceciderunt. accorona spinea coronatur sputis detur pat̄. Ac denicq; cruci affigitur. ⁊ transeuntes amaris eum impetunt verbis. vbi cum sponte sua voce magna clamans spiritum emisisset. tremuit omnis terra sol obscureatus fuit ⁊ velum templi scissum est Cuius mortui pectus. cum Longinus miles q̄ parum videbat lancea perforasset. sanguis ei cum aqua mixtus exiuit. Vnde ecclesie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodum de cruce depositus. sepulturecq; traditus Post die vero tertia veluti alter ionas de ventre ceti. sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ cum hoc suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eorum cernentibus ipsis in celum ascendit. Nec ab re hyerosolimis mortem subijt. cum is locus sacrificijs dicatus erat ⁊ in medio terre habitabilis situs. Extra portas vero vrbis. non sub tecto. vt ⁊ populo illi. ⁊ gentibus commune sacrificiuz sui sanctissimi corporis celebraretur ac etiam haberetur.

Herodes Antipas

HErodes antipas magni Herodis filius post archelaum predictum fratrem galilee prefectus factus. regnauit annis viginti quatuor. nam Archelao e regno pulso. iudeorum regnuz in quttuor tetrarchas. id est partes divisum est. Et huic Galilea obuenit q̄ que est q̄rta regni pars. hinc impijssimus atq; crudelissimꝰ fuit quia in cives suos siccarius. in nobiles latro. et in socios populator. in domesticos predo habebatur. quippe plebis interemptor erat. filiorum occisor. extraneorum homicida. propriorum paricida. vniuersa nempe prophanauit.

quia sacerdotium iudeorum omnino sustulit omnem legem ⁊ ordinem confudit. Nam cū philippi fratris sui uxorem contra legem duxisset. A diuo Johanne baptista cammonetur illam dimittere. Quam odiem cum illum ob id occidere vellet. timuit plebem (quia sicut euangelista ait) ab omnibus veluti verus propheta habebatur sed illum comprehendēs posuit in carcerem in castello macherunta. ⁊ paulo ante mortem christi. caput ei amputare fecit. Hic etiam Jesus a Pilato sibi missum in ierusalem susciptens. illusum tandem ad eundē remisit. eo ꝙ interrogatus. vt Lucas scribit) respondere noluisset. Tandem a Caio cesare romam citatus. atq; etiam a Caio cum uxore herodiade honorifice susceptus fuisset. supervenit nuncius Agrippe a quo enim nuncio intellexit magnam copiam armorum esse in suis ciuitatibus ⁊ de multis conuictus. apud lugdunum galliarum vrbem relegatus miserabiliter vitam finiuit. Uxor autem sue quia soror erat agrippe quem Gaius maxime diligebat dedit libertatem redeundi vt haberet terras suam. Ipsa vero comitata virum in exilium ait se non dimissurum eum in aduersis cui communicauerat in prosperis. Et postea Gaius galileam Herodi agrippe dedit qui deinde tres tetrarchias habuit.

ORant in Judea tres secte iudeorum a communi reliquorum iudeorum vita ⁊ conuersatione optime distantes.

Pharisei

DPharisęorum secta seu religio que tēporib⁹ Ptolomei philadelphi surrexerat. et hac tempestate ob sanctitatis ostentationem in hierusalez maximo in precio (vt etiam ex sacrosancti euangelij hystoria elicere possumus) apud iudeos habita est. qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersatione; diuisi erant. Cultu enim austerio ⁊ victu parcissimo vtebant. Statutisq; suis mosaicis traditiones determinantes. pictacia chartarum in fronte. ⁊ in sinistro brachia de cathalogo inscripta. que philateria dicebantur in legis memoriam gerebant Fimbrias q̄p pe amplas spinas alligatas quibus incedendo pungerentur deferebant. vt memores mā-

datorum dei fierent. hij enim vniuersa deo deputabant ⁊ marmane id est fato. prepositis suis ⁊ maioribus natu nunq; contrarium respondebant. iudicium enim dei futurum dicentes. animam omnem incorruptam esse et mortuorum resurrectionem sperabant ⁊ predicabant. hij nanq; domino nostro Jesu christo plurimuz aduersabantur ⁊ mortis eius cōscij fuerunt.

Saducei

SAduceorum alia superat secta in iudea. sed non eiusdem religionis ⁊ precij cum phariseis marmenem negant. deum inspectorq; omnium dicentes In arbitrio hominum esse. vt bonum malumue gerant. hij Saducei corporum resurrectionem ⁊ sanctos angelos esse negabant. Ac animas cum corporibus interire putabant. Solos enim quinq; libros. Moysi recipiebant. Et quia seueri nimis erant. nec etiam inter se sociales Ob quam etiam seuritatem saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

OSseorum quoq; alia ibidem vigebat secta atq; religio qui vere in omnibus monasticam agebant vitam. nuptias fastidientes non quia coniugia ⁊ hominum successionem perimēda censerent. sed cauendam intemperantiam feminarū nullam enim earum fidem viro seruare putantes. Verumetiam inter se mutuo amore iunctissimi. Quin ⁊ diuiciarum contemptorem ⁊ permixtis facultatibus veluti sicut inter fratres vnum esse patrimonium omnium ordinarunt vngenta non curantes. squalorem dedecus putabant. dummodo in veste candida semper essent. designatos autem communium rerum procuratores habebant. Nulla ei certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant. Nec vestitum siue calceos mutant. nisi aut omnino concissis prioribus. aut longi temporis vsu consuptis. Precipue circa deum religiosi sunt ante solis ortum nihil prophani loquentes solem vt oriatur orātes. post

vsq; ad quintam horam operantes. Rursus vero in vnum congregantur lintheis precincti. corpus abluunt. aquis frigidis in cenaculum veniunt. neq; etiam gustare quemq; fas est nisi prius deo celebretur oratio. post finem quoq; prandij vota repetunt. Hij quippe hospitalitatem summo studio exhibebant. Et etiam apud eos edendi & potandi modus saturitate definitur. Tumultus aut clamor in eorum hospicijs nusq; audiebatur. Sed summum silentium seruabant. iuramentum habebant p periurio. Secte enim sue neminem adhibentes. nisi enim sub anni probatione receptum. cõpellebantur; iurare q deo fidem et hominb⁹ iusticiam. & principibus obedientiaz seruarẽt. Et si contingeret ipsos aliquando etiam preesse. nunq; tamen viribus potestatis ad iniuriam subditorum. Ad eorũ autem iudiciũ nõ minus q; centum persone conueniebant. quorum enim decreta postea immobilia erant. Sabbatum vero adeo illibatum seruabant. vt nec cibum illo die pararent. nec etiam ignez accenderent. nec etiam aliquod vas transportarent. aut quasi alium purgarent. Ceteris autem diebus cum dolabro in terram fodientes demissa circumquaq; eñ veste se contegebant. quando aluum purgabant ne etiam radio solari iniuriam facere viderentur. purgatoq; aluco terram egestam super foueam reducebant hos enim essenos seu esseos Herodes Antipas dum adhuc virit honorauit. nec eciam inhonestus sermo de eis in scripturis habetur. hoc de philosophis iudeorum.

Veronica

VEronica mulier hierosolimita Jesu christi domini nostri discipula. matrona q̃dem sanctitate & pudicicia insignita. his enim temporibus a Tiberio cesare per Volusianum necessarium suum virum stabilem ac strennuum e Hierosolima cum sudario domini nostri Jesu christi & saluatoris nostri Romam accersitur. Detinebatur quippe idem cesar vt quidam scribunt. magno infirmitatis morbo. qui cum primum mulierem sanctam suscepisset & Jesu christi imaginem contigisset ab omni infirmitate curatus est. Ob quod miraculum ipsa Veronica ab ipso cesare masino in precio deinde habita est. Ibidem enim vsq; mortem cum sancto Petro et Paulo apostolis atq; clemente pontifice ecclesiam dei constituens perseuerauit. Hec ipsa est quam dominus Jesus a fluxu sanguinis fatigatam (vt sacra euangelij habet hystoria) vestimenti eius fimbriam tangendo sanauerat. A quo etiam passionis eius tempore eadem imagine vultus sui in signuz amoris donata fuit. Ipsa autez imago panniculo sic impressa clementi pontifice & successoribus eius ab eadem ex testamento declarata. Nunc vsq; ibidem in beati Petri templo a christi fidelib⁹ maxima cum religione inuisitur. Quã & multi per tempora exquisitis celebrauere laudibus inter quas illa singularis habetur que incipit Salue sancta facies nostri redẽptoris. In qua nitet species diuini splendoris. Impssa panniculo niuei candoris. Datazq veronice ob signũ amoris &c.

Xenach⁹ phs

XEnachus phs peripatheticus vir memorabilis. quẽ etiam Strabo ad modum iuuẽis audierat Tiberij tẽporibus apud selenciam cilicie vrbem diem obijt. Hũc vero non diu domi mansisse dicunt. sed aut alexandrie aut athenis romeq; docendi causa electus vsq; ad senectutez. magno in honore semper habitus fuit. dehinc augusti cesaris amicicia vsus est. Sed paulo ante hec tempora anteq; mortẽ obiret visum amisit

Philo iudeus

PHilo iudeus natione alexandrinus vir quidẽ discretissim⁹ p hec tpa in pcio multo fuit & multa eleganter grauiterq; scripsit qui sua doctrina eloquẽtia q; appionis grãmatici temeritatẽ ꝯ iudeos ab alexandrinis missus compescuit. Quãobrẽ multi eloquẽtiaz eius admirãtes direxũt. aut philo platonẽ seq̃tur ant plato philonẽ. Hic romã deniq; veniens cum Petro apostolo conuersationem habere cepit. a quo de fide etiam optime edoctus. et multa etiaz de laudibus christiane religionis

postea scripsit. que(vt diuus testatur hieronimus)inter ecclesiasticos computantur codices. ⁊ quam maxime in quinq; myosi libros ꝑclaros edidit commentarios. sunt etiaz ⁊ alia eius complurima scripta.

Agrippina germanici cõiunx

AGrippina marci agrippe et Julie octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule imperatoris mater que inter mulieres preclaras cõputatur. hoc tempore a Tiberio multis iniurijs verata. mortem sibijpsi a cibo abstinendo impetrauit. hec adhuc ad modum adolescentula germanico siue etatis insigni iuueni ⁊ plurimum reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit. satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cum tres extra fuisset mares. ex quibus vnus Caius calligula fuit. qui postmodum romanis prefuit. et totidem eque femellas. ex quibus agrippina Neronis mater extitit. Cum opere Tyberij patris vt pro comperto habitum est veneno sublatum virum suum egreferret. ⁊ femineo ritu plangore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odium incidit. adeo. vt ab eodem eam brachio tenente ⁊ cum obiurgationibus plurimis infestaretur. sed cùm egregia mulier indignum rata quod in se agebat a cesare. morte enim fastidia stomachi principis effugere disposuit. que cum aliter satis commode non daretur. fame generoso animo accersire statuit. ⁊ confestim a quocúnq; cibo abstinere cepit. quod cum relatum esset Tiberio ignatus quo ieiunium tenderet. ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs. nil proficientibus minis aut acerberibus vt cibum caperet. eo vsq; deductum est vt cibum gutturi eiusdem violenter inpingi faceret. vt hoc modo alimenta nolenti prestaret. At Agrippina quantomagis exacerbatur iniurijs. tanto enim acrioris propositi ⁊ incepti perseueranS. scelesti principis insolentiam mouens superauit. qua quidem morte ⁊ si etiam plurimum glorie sibi apud suos quesuerit agrippina. Tiberio enim cesare longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

AGrippa magnus Aristoboli regis filius patri enim suo etiã in regnum succedẽs regnauit autem annis septem iudeis. hic enim agrippa fuit natura bonus et ciuitatem hierusalem cum ꝑ prijs sumptibus plurimuz eornauit. filius autem Aristoboli regis quez pater herodes interfecerat ad Tiberiũm cesarem venit. illo autem non suscipiente accusationem. residens Rome ad aliquorum enim potentium notias ambiebat. Maximis autem colebat officijs germanici filium Gaium. cum adhuc esset priuatus. Qui cùm fortuitum eum aliquando predixisset. imperatorez enim apud Tiberium accusatus fuit. Is statim concludi iussit Agrippam qui sub grandi erũna vsq; ad mortem Tiberij cesaris in carcere ꝑ ser menses tenebatur. Sed eo defuncto Gaius eum a vinculis soluit. ⁊ tetrarchiam philippi ei tradidit. iam enim iste decesserat ⁊ regez appellauit. ⁊ pro cathena ferrea gerebat in carcere auream ei condonauit. Cumq; enim e Roma perrexisset in Hierusalem. templum visitans. hostias celebrauit. ibiq; cathenam aureaz quam ei Caius dederat suspendit. vt maximum causam eius ex hoc perpetuo indicaret inde theatrum romano more construxit ⁊ amphiteatrum. ⁊ alia plurima monimenta. Demum in cesaream descendens cum se deum appellari permisisset ab angelo percussus. ⁊ tumente corpore. ait. Qui modo dicebar deus. nunc enim mortis neribus constringor. quibus enim dictis Anno etatis sue quinquagesimo septimo expirat. Relinquens enim Agrippaz filium suum decimum septimum. annum habentem heredem et etiam tres filias scilicet Beronicem. Mariam ⁊ Drusillam. Habuit quoqz fratrem nomine Herodem Calcidis regem qui enim propter teneram filij etatem in regno prefuit.

Sequitur Ratispana ciuitas.

Ratisbona

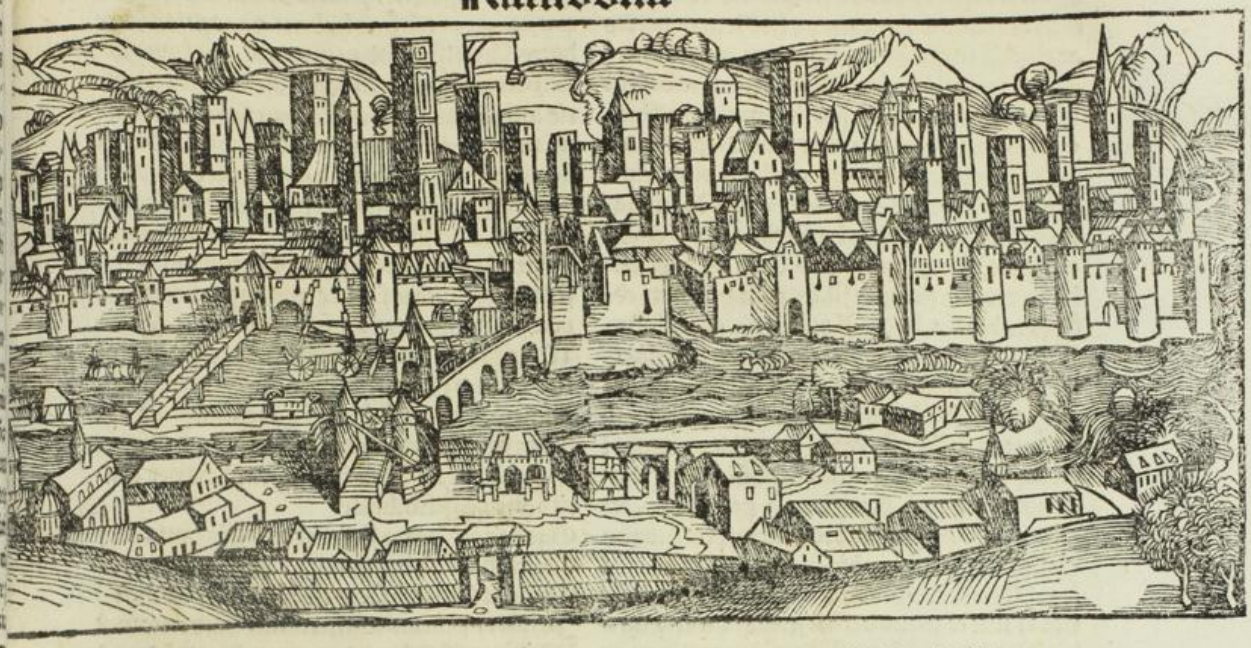

Ratisbona īsignis ⁊ memorie digna vibs ac libera ad ripas Danubij sita. a Tiberio Nerone condita. anno quo christus Jesus dominus noster pro salute generis humani passus est Baiotarie olim metropolis hanc religionem antiquitus Noricj tenuere. Cuius adhuc portio trans Danubium fluuium stra Noricū appellant. Noricis autem Baioarios succesſisse. Et cum reperiam vetustissimos codices. hanc Baioariam appellant-quam moderni bauariam dicunt. ⁊ a bois Baioaricum nomen descendisse persuasum est. Cui enīz Strabo vires adhibet Romani baios gallorum gentes e finibus iecerunt-inde migrantes circumiacentes histro loco cūz thauriſtis habitarūt. Constat igitur eos in Pannonia vibe consedisse. ⁊ inde facile etiaz in Noricuz continuam regionem migrasse. Quanquz olim deserta-vt Strabo trahit nūc cultissima est. Magnas enīz et ambicioſas ciuitates habens ⁊ etiaz opida nobilissima. Ratisbona vero vibs ornatu ceteras ercellit. Pontificales vibes in ea quinqz sunt. quarum nunc Metropolis est Saltzburga vocata ex flumine cui adiacet. Veteres vero iuuauecam vocauere Ratisbonenſis autem episcopatus olim clarissimus fuit. cui ⁊ tota Bohemia subiecta erat. Hec etiaz vibs Ratisbona septem nominibus insignita fuit-quibus in suis iuribus ⁊ libertatibus claruit. ¶ Primo enim a suo conditore Tiberina vel Tiburtina dicebatur. Tiberius enim cesar Liuie Augusti vroris filius. et etiaz ipsius Augusti prenignus-quem cuz Augustus in filium adoptasset. Mox magno exercitu comparato contra Noricos ⁊ vindelicos misit. qui eos in prelio superauit. Et hanc vibem Ratisbanam apud noricos construxit ac edificauit. ¶ Secūdo hec vibs videlicet ratisbona quadrata longo tempore dicta. cum enim ad quadratam figuram ⁊ cum hoc quadratis lapidibus magnis muro circumdata fuit vti in reliquijs veterum murorum retro sanctum Paulum appstolum conspici seu cerni potest. ¶ Tertio hyatospolis vel hyaspolis ob ruditatem populi agrestis. qui ore hiantes vt rurales finitimi faciunt verba hyantia p te ferebant. vel ab hyantium aquarum prope ciuitatem confluru. cum Danubius Naba et ymber ⁊ cetera fluuij in latere aquilonari confluant. ¶ Quarto germeinsheim a populo germanie qui eam frequentare solebant. vel a germanico qui ciuitati ratisbana prefuit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Quinto reginopolis ob frequentes conuentiones principum ⁊ regum vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnatorum ostendunt. ¶ Sexto imbripolis a fluuio. cum ymber fluuius septentrionez versus in danubium fluit. ⁊ vernacula lingua hoc nomen Regenspurg adhuc seruat. cum in tali confluxu olim ciuitas ista incepta fuit. ¶ Septimo Ratisbana dicitur. cum races ob mercimonia ⁊ etiam tempore Karoli magni ad bella ibi confluebant. ⁊ tanq̃ firmiter sita ⁊ cum hoc etiaz edificijs roborata. hodie Ratisbona appellatur. Danubius autez fluuius germanie permaximus. qui ⁊ hister dictus est. vt Solonius habet germanicis iugis oritur. monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexaginta amnes i se recipit ferme omnes nauigabiles. hanc etiaz vrbem insignem Ratisbanaz preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimorum artiz ciuitatem cum suburbio iungit. De quo scribitur. Pons fieri cepit domini dum annus incepit. Mille centenis decem semiq̃ denis. Karolus magnus christianissimus impator cum armis baioariam sibi subiecit. ⁊ Tassilo baioarie dux Desiderij regis Longobardorum generquem prius deuicit stimulus vxoris concitatus Hunis sibi confinibus sollicitatis bellum in Karolum magnum mouet. Is etenim sua celeritate pacem confecit obsidibus ante receptis. vrbem ratisbanam nunc quadratam dictam aggressus conuersus in eos qui eam occupabant a fide nostra alienos. Et eam vi cepit. coegitq̃ vt christi Jesu domini nostri fidez integre reciperent. In eo enim bello magna cedes hominum ante ratisbonam edita. Et magna multitudo infidelium hominum ac Hunorum absumpta desuis quoq̃ aliquos amisit. qui in basilica sancti petri apostoli extra muros vrbis sepulti sunt. Ab eo tempore hec inclita vrbs magnum incrementum accepit. Basilica quoq̃ decoratur episcopali summo. in honore tandez sancti Petri apostoli dicata. prius ob fraternitatez canonicorum Ratisbonentium ⁊ remensium ecclesia sancti Remigij appellata. Opus preclarissimum in vrbe nondum completum. Et cenobio sancti Emmerammi ordinis sancti Benedicti amplissimo. monasteriaq̃ dominatum plura habet. precipue superius monasterium virginis gloriose Marie. Inferius in quo diuus Ethardus episcopus quieuit. Plures in ciuitate domus consecratas ecclesias habent. ⁊ proprias sacerdotes. Arnolfus autem impator qui hunc locuz prec ceteris imperij locis summe dilexit muris ampliauit ⁊ monasterium sancti Emerãmi inclusit ⁊ plurimum adornauit. Accede cñ normanorum rediens baioariam essa sancti Dionysij ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit. cum libro euangeliorum ornatissimo. ac litteris aureis perscripto. ⁊ demũ apud eos sepultus. Ornatur ⁊ hec ciuitas glorioso martyre sancto Emmerammo episcopo et sancto Wolfgango eius loci vndecimo episcopo. qui mira apud eos gessit. monasteriumq̃ sancti pauli construxit. Albertus quoq̃ magnus omnium doctrinarum peritissimus apud eos episcopatum rexit. Ideo de his patronis per Ratisbonenses scribibitur.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctorum sacer est dionysius horum
In nũero primus emmerãmus laude nec imus
Wolfgangus Erhardus neuter medicamie tardus
Quattuor istorum precibus nec non aliorum
Hic contentorum ducamur ad astra polorum.

Vienna Pannonie nũc vero Austrie vrbs preclarissima ad danubium sita. Is fluuius Bauariam-Austriaz Vngariam secans-per Rasciam atq̃ Bulgariam cum sexaginta nauigalibus in Euxinuz descendit. Multasq̃ ⁊ memorabiles alluit vrbes. Inter quas enim nulla ditior. nulla populosior. nulla vetustior est q̃z Vienna Austrialium ciuitatum. regionisq̃ istius caput. Hec olim flauianum (vt in vetustis ducum priuilegijs habetur) appellata. A Flauio prefecto. qui huic regioni prefuit. ac vrbem inchoauit aut ab imperatore Flauio ad danubium fluuium profecto. vt aras ob Romani imperij metas collocaret. Et ibi condita vrbs Vienna ex aris vocabulum sortita sit. Cunq̃ etiaz flauianum theotonici flabien pronuncient. non ẽ ab re longo temporis tractu. Prima enim vocabuli sillaba remota. (vt plerunq̃ fieri comperimus) Bien remansisse. Indeq̃ dicta Vienna. Quã̃q̃ aliqui a paruo etiaz flumine quod inter suburbia fluit nomine Vienna dictum estimant ac etiaz putant.

Vienna pannonie

Vienna autem vrbs magnifica ambitu murorum cingitur duorum milium passuum. sed habet suburbia maxima & ambitiosa. fossa & vallo cincta. vrbs autem fossatum magnum habet. indeq; aggerem prealtum. menia quippe deinde spissa & sublima frequentesq; turres. & etiaz propugnacula ad bellum prompta. edes etenim ciuium ample & ornate. structura solida & firma. alte domorum facies magnificeq; visuntur. Vnum id dedecori est q̄ tecta plerumq; ligna contegunt pauca lateres. Cetera vero edificia muro lapideo consistunt. picte domus. & interius & exterius splendent. Ingressus cuiusq; domum in edis te principis venisse putabis. Nobilium prelatorumq; domus libere sunt. Sanctis celum tenentibus ipsiq; maximo deo templa dicata & ampla & splendida secto lapide constructa perlucida. & columnarum ordinibs admiranda. Sanctorum etiam plurime & preciose reliquie. Argento enim & auro & gemmis vestite. templorum ingens ornatus. Ciuitas vero hec videlicet Vienna in episcopatu Patauiensi est. maior filia matre. Gnttuor ordines mendicantes. Scoti & canonici regulares sancti Augustini ad modum diuites habiti. Monialesq; sacre & sancte virgines. Ibi quoq; monasterium est ad sanctum Hyeronimum nuncupatum in quo mulieres meretrices conuerse reperiuntur. que etiam die ac nocte sacros hymnos lingua theutonica legunt ac decantant. quarum si qua redire ad peccatum comprehensa fuerit in Danubium fluuium precipitatur. Sed agunt ibi pudicam sanctamq; vitam. Rarus etenim de his mulieribus sermo malus auditur. Scola que q̄ hic ē in hac inclita vrbe Vienna liberalium artium ac etiam sacre theologie & cum hoc iuris pontificij. Noue tamen & ab Vrbano sexto papa concessa. magnus studentium numerus eo cōfluit ex Vngarie & Almanie partibus superioribus ciuitatis populus quinquaginta milia communicantium creditur. Consolatus octo & decez virorum eligitur tum index qui iuri reddendo preest deinde magister ciuium qui curam ciuitatis gerit seu habet. magistratus alij

Est hoc tempore conventus Ordis S. francisci sub ista Observantia

nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos omnia referuntur quorum potestas annua est. Incredibile videri potest quot per dies singulos in ciuitatem victualia ingeruntur quorum & cancrorum. multe quadrige adueniunt Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferuntur. vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadragintа dies prolanditur. Nullo non die trecenti currus onusti vino bis terq; inferuntur. Ducētos & mille equos indies ad opus vindemiarum exercent Incredibile dictu est quanta vis inducatur vini quod vel Vienne bibitur vel ad extrancos per danubiū contra cursum aque. magno labore mittitur. Celle vinarie adeo profunde ac specioſe sunt. vt sub terra non minus q; supra terram edificiorum apud Viennam esse feratur. Platearum solum. stratum lapide duro vt neq; plaustrorum rotis facile conteratur. In domibus multa & munda suppellex. Equorum iumentorum & omnis generis capacia stabula vbiq; fornices aule laute verum his stube vocantur. nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq; vitree p lucet. & hostia plerunq; ferrea. In his plurime aues cantant. rare apud eos familie vetuste. aduene aut inquilini fere omes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria imperatoris Friderici tertij dum etenim inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret multa eius bella in se concitauit. qui enim damna multa Viennensibus & incommoda imperatori Friderī intulit. & tandem ciuitatē viennam ei abstulit. quam ciuitatem post mortē Matthie regis vngarie Fridericus tertius imperator iam veteranus Per filium tādem suum Maximilianum nomine regem Romanorum suam pristinam potestatem iterato coartauit ac redegit.)

Nuremberga

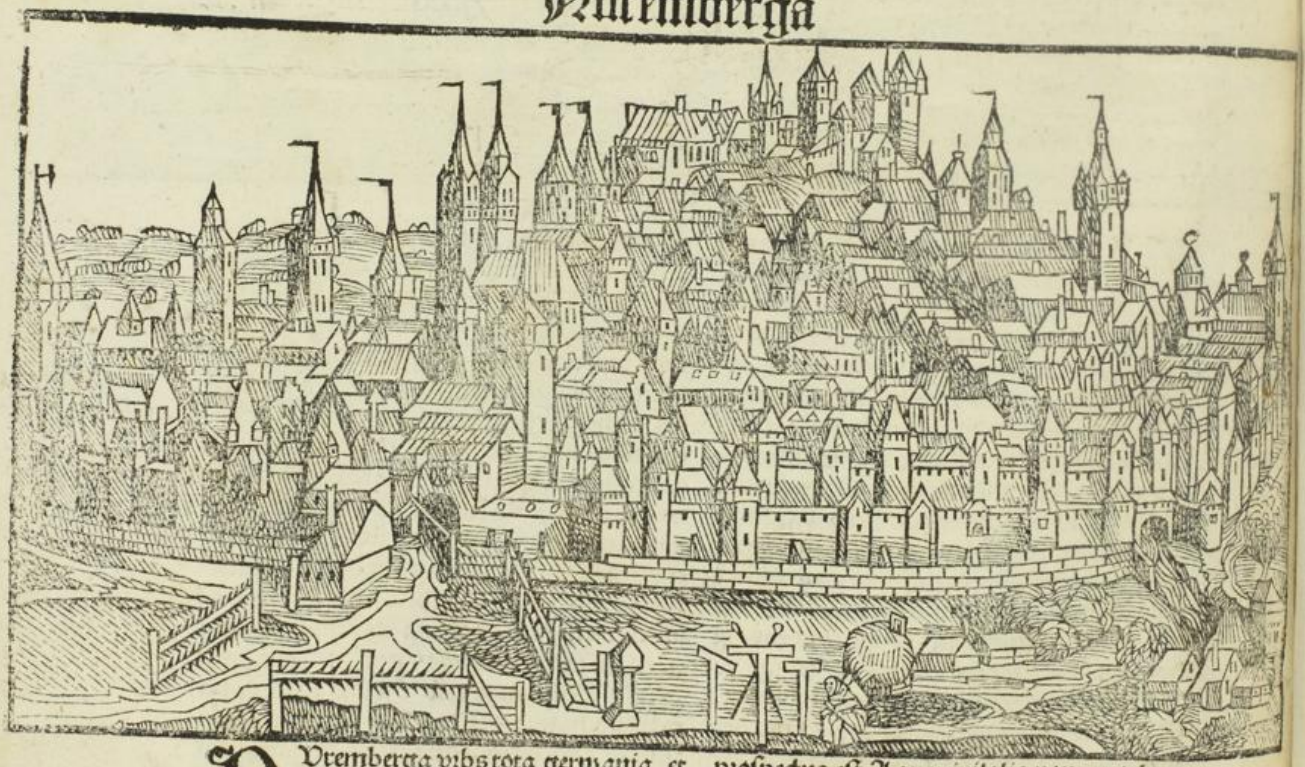

NVremberga vrbs tota germania. et apud ceteras gentes nominatissima celeberrimaq; Emporium germanie amplissimū. magnificis operibus publicis et priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi supereminet vetustissima. ex qua intra vrbē & extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse. quidam arbitrantur. quam plerique a Tiberi Nerone imperatore. post tiberiue constructionem conditam. Aut a drusō nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā diam Nerobergam. Tiberius enim cesar genus pa-

ternum a Tiberio nerone trahit. qui liuiaz du
sillam (vt Suetoni⁹ tranquillus scribit) grauidam. ⁊ ante iam apud se filiū enixam. petenti augusto concessit. Nec multo post diem obijt vtroqz liberoz superstite Tiberio drusoqz neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit. quod significatur lingua sabina fortis ⁊ strenuus. Tiberius post hec comatā galliaz rexit. ⁊ barbarorum incursionibus ⁊ principū discordia inquietam. Ex hinc rheticum vindelicumqz bellum inde pannonicum indeqz germanicum gessit. Rhetico atqz vindelico gētes alpinas. pannonico biennos ⁊ dalmatas sub egit. germanico quadraginta milia dediticiorum traiecit in galliam iuxtaqz ripam rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobrem et ouans ⁊ curru vrbem ingressus est triumphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit. toto illirico quod intra italiā regnumqz noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniā. interqz danubium flumen. ⁊ sinū maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste claudius Tiberius nero (vt Eutropius tradit) prudens in armis. satisqz fortunatus ante assumptū imperiuz fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen hystoricorum codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricum appellāt Romani enim vt hostes post alpium saltꝰ meatusqz insidentes. ab incursibus prohibebant. In collibus ⁊ tumulis norice ac pleriqz regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus. fidem nobis paruam adhibitum iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissimus autor tradit ⁊ thauriſci habitent horum omnium impudentissimas incursationes repressit. Tiberius. ⁊ eius frater Drusus estate vna per tota alpium ipsarum montana quidam terrarum extant tumuli. qui commode coli valeant. valles qz bene condit. De quo meminit Virgilius in fine tertij libri georgicorum. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in cumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterreret. Habet itaqz hec vnicum verticem in qua vetustissimum castelluz vibis pro custodia constructum est. Gloriosus quoqz pontifex summus Pius eius nominis ordine secūdus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat. Ipsum nomen indicat ad baioarias vibem pertinere, Nomberga enim noricum montem significat Ob quam rem patet noricorum ciuitatez fuisse. Noricis autem Baioaricis succesisse. Ea nunc portio terre baioarie. que inter danubiuz ⁊ Nurembergam iacet noricum appellatur. Ciuitas tamen in diocesi Babenbergensi. que ad francones pertinet. sita. Ipsi Nurēbergenses nec Bauari nec francones videri volunt. Sed tertium quoddam separatū genus Vibs ea nobilis amne pegicio interlabitur. ⁊ in partes duas diuiditur. ac pontibus lapideis pulcerrimis trahicitur. In agro sterili ⁊ arenoso conditam atqz ob eam rem industrioso populo. omnes autem plebei opifices ingeniosissimi aut plerunqz negociatores prudentissimi. Repertores ⁊ magistri mirandarum ac subtiliuz operum ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatem hominum plurimum conducunt. Quanqz hec inclita vibs a quibusdam inter nouas numerari censeatur. cum paucis in veteruz monumentis reperiatur. nullaqz antiquitatis vestigia in ea appareant. preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignum. atqz per paucas edes. Cum igitur de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio sit ⁊ sub iudice lis. ea linquamus. dum de alijs vibibus ne dum italie ⁊ germanie. Verum ⁊ de roma matre vibium dubium extat. Nam vibem terre marisqz dominam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanorum tradit. vetustissimi barbari siculi tenuisse dicuntur qui vero ante hoc fuerint. neqz vt habitata sit ab alijs. neqz vt deserta fuerit. nemo quicqz habet certi quod dicat. quam aliqui a congregatione hominum. alij a Troyanis. alij ab euandro. ceteri a Romulo conditam scribunt. Reliqua igitur prosequamur. Constat Nurembergaz temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francorum qui talia tanqz multa gerebat vt simul ecclesiam. romanum qz imperium instauraret. Saxonibus domitis. bittonibusqz. gallicis sibi federe coniunctis. pacem cū Tassilone baioariorum duce Adriano pontifice romano sequestre iuit. Sed cum accersitus Tassilo. nec accederet. nec obsides et federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit. ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cum parte tertia copiarū Nuremberge. ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios Turingos ⁊ saxones ad da

halicarnaseus de romanorum antiquitate

nubium castra metati inssit Pipinus filius eius exercitu ytalico ad tridentum sedit. Cum itaq; Karolus prudenti consilio castra firmasset p pe Nurembergam in formam sui tentorij Sacellum cōstruxit quod postea Leo tertius summus pontifex. cum ad Karolum properaret qui apud padebrunaz saxonie oppidum erat. summa acceptus reuerentia. proceresq; dedit. q honesto illum deducerent comitatu. rediens romam in honore dive Katherine martyris dicauit. Ferunt nonnulli eam vibem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francorum Alberti. q̄ cum fraude Hattonis episcopi magunti̇nensis. a Ludouico impatore obtruncatus deinde in ius impij cessisse. Postea vero q̄z inditionem impij venit. Summa fide. constātia ⁊ officio. romanum impium coluit. Regibusq; romanis fidem constantissimam semper seruauit. In discordia tamen cesarum calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico ei quarto regnum occupante filius eius rex Romanorum per diuiam vt videtur vltionez patrem bello persecutus fuerat. Recessit itaq; filius in Nurembergenses fidem genitori seruantes. auxilio suorum fretus. Nurembergam obsessam recepit. quod enim Otto Frisingensis ⁊ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles hystorici scribunt. Idem heinricus rex herbypolim petens. Erlongo electo Robertum perfecit Deinde dimissis Saronibus cum baioarijs. castrum Noricum obsidione cingit Ipsoq; expugnato. Ratisbonam norici ducatus Metropolim adijt quem pater ancestigio subsequens Roberto fugato. erlongum restituit. Inde progressus ratisbonensium auxilio filio vibe fugato. ibi Vlricum pontificem constituit ac theobaldi marchiam per Bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario i romanorum regem declaratus erat. ac ducende i Asiam expeditionis suasu diui Bernhardi abbatis clarevalensis munus assumpsit eam vibem instauravit. ⁊ insigne monasterium ⁊ abbatiam ordinis sancti Benedicti ad sanctum Egidium nuncupatum. in celebri vibis loco fundauit. Nurembergenses a Conrado rege. Ceteriq; romanis impatoribus incrementum plurimum habuerunt. nec arbitrandum est eam vibem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio instaurationis fuisse. Verum temporibus Karoli quarti imperatoris Romanorum ac regis Bohemorum maiore ambitu menibus nouis aucta fuit. Munita nunc erat. post alta menia ⁊ antemuralia. ingenti clauditur per circuitum profunda ac lata fossa. Habet quoq; propugnacula. murum crassissimum. ⁊ turres quinq; ⁊ saraguta supra trecentas. Estq; edibus ciuiz amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint. legibus imperialibus instructi. Senatuz ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distictum. vetustiores cines rempublicam administrant. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extant Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quattuor mēdicantium loca magnifici operis habet. que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesq; sacre virgines ad divam katherinam. et sanctam Claram duo monasteria habent. cruciferi ordinis theuthonicorum spaciosa vibis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobium edificij magnificenti ampliſſimū ⁊ pulcherrimum. atq; sanctissime virgis Marie sacellum regale in foro ornatissimum cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vibs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus. Et signis imperialibus Pallium enim. enses. sceptrum. poma coronā q̄ karoli magni Nurembergenses in eorum archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatem ⁊ antiquitatem autoritatem prestant. Datur enim hoc vetustati. vt pl⁹ maiestatis habere videantur. pondere noua curent. Ornaturq; q̄marime impreciabili ac diuinissima lancea que Jesu christi latus i cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia. populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione q̄t annis visuntur. Ideo in eius laudem adiungitur.

O deus criminum norici Nuremberga serena
Vibs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris. tu formosissima rerum.
Virtutumq; parens. tu religionis amatrix
Justiciam sacramq; fidem. pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

SAcrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innittitur. cuz sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentium omnium. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento preter quod nemo aliud ponere potest quod est dominus noster iesus christus summo angulari lapide solidati vt veritas que ante legis z etiam prophetarū preconio vehebatur per apostolicam tubaz in salutem vniuersitatis exiret. sicut scriptum est In omnem terram exiuit sonus eorum. z in fines orbis terre verba eorūz. Ab ipsis nanqz ē propagata ecclesia z vsqz ad mūdi terminos verbo p̄dicationis extensa. hanc doctrinis. miraculis. exemplis. sanguinisqz effusione plantauerunt. Quapropter digne patres. fundatores. edificatores. ordinatores. pastores z pontifices vniuersales ecclesie vocantur. Huius autē muneris sacramentum ita dominus ad omnium apostolorum officium pertinere voluit. vt in beatissimo Petro omnium apostolorum. summo collocaret. vt ab ipso quasi quoddam dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorem se misterij intelligeret esse diuini. qui ausus fuisset a beati Petri soliditate recedere. hunc enim in consortiuz individue vnitatis assumptum. Id quod dominus erat voluit nominare. dicendo. Tu es Petrus. z super hāc petram edificabo ecclesiam meam. vt eterni templi edificatio mirabili munere gratia dei in beati petri soliditate consisteret. hanc vero ecclesiam sua firmitate corroborans. vt illam nec humana temeritas posset appetere. nec portę inferi contra illam prevalerent.

Spiritussancti missio.

SVmmus deus ac parens omnium. vt nouis cultoribus nouaz legem daret doctorem iustitie misit e celo. Is vt premissum est cruci affixus vltro spiritum posuit. Sed quoniam predixerat se tercia die ab inferis resurrecturum. metuentes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eum crederent. detraxerunt eum

cruci. z conclusum in monumēto firmiter militari. custodia circumdederunt. Verum etiaz tertio die ante lucem. magno terremotu facto repente patefactum est sepulchrum. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor magnus. integer enim e sepulchro ac viuus egressus ē galileam profectus est. Discipulis enim congregatis. scripture sancte litteras. id est prophetarum sanctarum archan̄ patefecit. que anteqz ipse pateretur perspici nullo modo poterant. quia ipsum passionemqz eius annunciabant Ordinato vero discipulis suis sacro euangelio ac nominis sui predicatione circumfudit se repente nubes. eumqz in celum sustulit quadragesimo post passionis sue diem. ¶ Post beatam enim z sanctam ac gloriosissimam resurrectionem quo dei omnipotentis templum in daica impietate resolutum. diuina enim in tribuo potentia sustitauit. Quadragenarius sanctorum dierum numerus expletus. mota corporalis presentie extenditur. vt fides resurrectionis documentis necessarijs muniretur. Apostoli itaqz iesu christi z discipuli omnes post ascensionem domini (sicut sanct⁹ Lucas euāgelista in actibus apostolorum meminit.) A monte oliueti regressi statim venerunt hierosolimam. z ascenderunt in cenaculum vbi manebant in oratione z humanitate perseverantes cum mulieribus z sancta Maria matre domini nostri Jesu christi z fratribus eius meditantes in lege domini. ac mandatoruz eius die ac nocte. donec inuerentur virtute ex alto. In his autem diebus qui inter resurrectionem domini z ascensionem fluxerūt motus dire mortis aufertur. z non solum anime sed etiam carnis immortalitas declaratur. In his enim per insufflationem domini infunditur apostolis omnibus spiritussanctis. z beato apostolo petro supra ceteros post regi celorum claues ouilis dominici cura mandatur. Per omni deniqz hec tempus prouidentia dei curauit. atqz suorum z oculis insinuavit z cordibus. vt dominus Jesus christus vere agnoscerētur resuscitatus. qui vere erat natus et passus z mortu⁹. Ab illo autem die quo dominus noster iheſus christus super omnem celorum altitudinem ascendit. decimus dies occurrebat qui ab eiusdem resurrectione quinquagesimus est. vt sacra testatur hystoria.

S. mathe
us.
Sanctus Petrus.
Sanctus Johannes der Euangelist
Sanct Thomas abfür zů
Sanct Jacob der grosser
Sanct Jacob der kleiner zů Jerusalem
Philippus von
Bethsaida
Matheus die zolner
Sanct Matheus ursprung
Sanct Bartholome
Symon genant Zelotes
Judas Thadeus
Sanct Matthias
Johannes

QVm discipuli pariter essent. acceperunt mūera spūssancti ꝓmissa que poscebāt. Et factus est repente de celo sonus. ⁊ replenit totā domū vbi sedebant ⁊ apparuerūt illis disptite lingue tanq̄ ignis. et repleti sunt oēs spū̄sancto. ⁊ ceperūt loqui varijs linguis. Sicut eni hebreo quondā populo ab egiptijs liberato q̄nquagesimo die post immolationē agni lex data est in monte Syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est quinquagesimo a resurrectiōis eius die in apostolos plebēq̄ credentiū spūssanct⁹ elapsus est. vt facile diligens christian⁹ agnoscat initia veteris testamenti enāgelicis ministrasse principijs. ⁊ ab eodem spiritu conditum fedus a quo primum fuerat institutum. Hiis autem muneribus imbuti apostoli omia que de christo per prophetas scripta fuerant protin⁹ intellexerunt. Cōmuniq̄ decreto simbolū edētes. nostre fidei fundamenta iecere. Et Petrus quidē apostolorum princeps iurta Hieremie propheciam ⁊ Jsaie atq̄ Psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrem oipotentē creatorem celi ⁊ terre. Andreas in Abacuck verbo subdidit. Et in ihm christum filiū eius vnicum dominū nostrum. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spiritusancto nat⁹ ex Maria virgine. vt Jsaias ꝑdixerat. Ecce virgo cōcipit ⁊ pariet filiū Jacobus vero ⁊ Jsaie prophetiā affirmans dixit. Passus sub pontio pylato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. Thomas deinde Osee prophetiā contestans ait. Descendit ad inferos. tertia die resurrexit a mortuis. Postea Jacobus maior protulit. Ascendit ad celos sedet ad derteram dei patris omnipotentis. Philippus quoq̄ mox adiciens inq̄t. Inde ventur⁹ est iudicare vivos ⁊ mortuos. Bartholomeus postmodū cecinit dicens. Credo i spm̄sanctu. Cui Mathus subiecit Sanctā ecclesiam catholicam. Symon vero ⁊ Judas atq̄ Mathias deniq̄ reliquum pfecerunt dicentes. Sanctorum cōmunionem. Carnis resurrectionem. Et vitam eternam. Amen. Symboloq̄ perfecto apostoli multa constituere de oi ecclesia. inde diuino cultu intenti Jacobus fratrem dn̄i Hierosolimorum pontificē constituerunt virū a natiuitate sanctissimū. q̄ missam simplici ritu celebrare cepit dicendo. pater nr̄ ⁊c. Hac q̄ppe rōne tp̄iana respublica virorum sq̄ ⁊ mulier̄ crescere m̄ltū cepit. Propter quod petrus ap̄ls bonis institutis ecclesiā confirmaturus septem dyacones delegit videlicet. Stephanū. philippū. procorū. nicanorem. symonem parmenā ⁊ nicolaum anthiocenū aduenā Illos que ad veros christi ministros ptinebāt pagere ceperunt. Totū postremo orbem p prouincias inter se partiti sunt. Et Thomas quidē parthos. medos. persas. hircanos. bactrianos ⁊ interna gentiū iudeorum sortir⁹ est. Matheus macedoniā ⁊ ethiopiam. Bartholomeus liconiam ⁊ citeriorem indiam. Andreas achaiam ⁊ scithiam. Johannes post mortem virginis marie Asiam. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia ytalia ⁊ tandē roma obtigit. Jacobus maior hispaniam Judas mesopotamiam. Symon zelotes egyptum. Philippus gallias ⁊c. accepit dē quibus apostolus mox narrabimus. Discipuli itaq̄ p prouincias dispsi fundmenta ecclesie vbiq̄ posuerunt faciētes. ⁊ ipsi in noīe mgri dei magna ⁊ pene icredibilia miracula. q̄ descēdēs instruerat eos vtute ac ptāte q̄ posset noue annūciatōis rō fīdari ⁊ cōfirmari

Assumptio marie

GLoriosissima sp q̄ virgo maria dei genitrix inte merata post ascesionē dn̄i iesu. conuersationez ad humane vite exemplum (luca in actibus apostolorum testante) generaliter cum aplis habuit q̄usq̄ repleti fuerunt gratia spiritussancti ⁊ apostolorum dispersiōnē vt diuus hieronimus refert. Gabriel archangelus tanq̄ celestis paranymphus eā virginem sanctā ⁊ corpore ⁊ mente intactam custodiuit. atq̄ Johannes euangelista cui eam de cruce filius commiserat. virgo virginem seruauit officiosissime vsq̄ in finem vite sue. ⁊ tanq̄ adoptiuus filius administrauit. Habitatio eius vsq̄ ad mortem pre nimio amore in loco illo fuit vbi omnia in quibus passus fuerat loca inuisere posset. vt suis consolaretur aspectibus. ⁊ in monte syon cella vbi morabatur. et Johannes missam celebrauit ostenditur. q̄a (vt diuus Hyeronimus scribit) impatiens eni amor̄ h̄ iter ceā p̄cipuū hz vt quē desiderat sp inuēire se credat. nec mirū si xps t̄ abōib⁹ amādus. m̄lto ardēti⁹ ab ea cui⁹ ꝺn̄s ⁊ fili⁹ erat. m̄lt̄ eq̄dē afficiebat doloīb⁹ ⁊ amoris ardoribꝰ estuauerat p⁹ filij ad celos ascēsū. dū secū tacite cūcta reuolueret q̄ audierat vidat ⁊ ꝓgnerat

Impatiens amor ꝺi

Tandem cum omni plena esset gratia. omniq; virtute illustrata. Anno a natiuitate filij eius Jesu christi q̄dragesimonono etatis vero sue. septuagesimotertio. obdormiuit in pace vberrimeq; claritatis eterne gratiam possidere meruit. quam ab eius filio christo Jesu plenissime accepit Ad eius autem exequias deo sic volente. (vt doctores sancti scribunt) omnes assistere apostoli. Et dominꝰ ipse noster Jesus christus cum tota celoum curia. quantum fas est credere eidem totus festinus occurrit. ⁊ cū gaudio eam in anima ⁊ corpore in celum assumpsit. Secumq; in throno collocauit. Vixit autez post mortem filij. sedecim annis. cum antea q̄dragint a septem etatis haberet annos. Nulli autem dubium in eius gloriosa assumptione ⁊ coronatione omnem illam celestem Hierusalem tunc exultasse ineffabili letitia. tunc iocundatam esse inestimabili charitate cum omi gratulatione iubilasse. nec mirum quia honor maternus eius est. qui est natus ex eaquem omnis celoum ordo veneratur ⁊ adorat. super se eleuatum cum patre in sede maiestatis domini. Ad throni igitur celsitudinem intemerata mater ⁊ virgo processit. atq; in regni solio sublimata post christum gloriosa resedit.

Vixit p̄ mortē filij 16 ānis.

Coronatio gloriosē virgis Marie In celis.

¶ Anno mundi. 5233. / Anno vero christi trigesimoquarto.

Sanctus Petrus primus papa

PEtrus papa primus. apostolorum princeps. natione gallileus ex bethsaide vico Johannis filius. Andree apostoli frater. primus sedit annis septem post ascensionem domini in episcopali sede apud antiochiaz vbem. fuit aut petrus ille quez his verbis xp̄s allocutus ē. Beatus es Symon bariona. quia caro ⁊ sanguis non reuelauit tibi. sed pater meus qui est in celis. Et tu es petrus ⁊ sup hanc petrā edificabo ecclesiā meam. Ac tibi dabo claues regni celestis. potestatēq; ligandi ⁊ solu̇endi. Js vero omniū diligentissimus vbi asiaticas ecclesias satis confirmasset. cōfutatis eoz opinionibus qui circumcisionem approbant post predicationem dispersionis de circūcisione in ponto. Galacia. Capadocia. Asia. Bithimia ab Herodis carcere liberatus. in ytaliaz venit. ⁊ Rome primam cathedram tenere cepit. secundo Claudij imperatoris anno. Cum enim ea vbs totius mundi caput esset. etiam pontificali sedi conuenientem esse cernebat. Sedit autem in ea annis vigintiquinq; ⁊ mensibus septem. Sanctus Petrus apostolus itaq; Romam tunc venit. ⁊ quod hanc sedem pontificali dignitati conuenientem cernebat. ⁊ huc p fectum intellexerat Symonem Magum samaritanum quendam. qui prestigijs suis coetonis iam dedurerat populum. Romanum vt ab eis deus crederetur. Rome enim iam titulum adeptus erat inter duos vero pontes positum ac latinis litteris sic scriptum. Symoni mago deo sancto. Hic enim dum in Samaria esset tamdiu se credere in christum Jesum dominum nostrum simulauit. quo ad baptismum. a sancto Philippo vno ex septem dyaconibus acciperet. quo quidem postea in malam partem vtens. multarum vero hesum fundamenta iecit. cum Selena impudica muliere quam sceleris sociam habuit. prodocare sanctum Petrum apostolum ⁊ papam miraculis morte pueri homo nepharius ausus est. quem eius carmina primo mouere visa sunt. verum cum postea nihilominus puer iaceret. in nomine Jesu sancto Petro iubente surrexit hanc obrem indignatus Symon. videnteq; populo se volaturum ex capitolino monte in aventinum pollicetur. Cum enim iam volaret rogatu sancti petri apostoli ad celum manuz tendentis ac rogantis deum omnipotem. ne deludi magicis artibus tantum populum istū sineret. Symon magus decidit ⁊ crus vnum infregit. Cuius etenim dolore nō multo post Aricie mortuus est. Hinc etiam Symoniaci heretici omnem originez sumn habent ⁊ sumpserunt. qui enim donum spiritus sancti emere ⁊ vendere consuevere ⁊ cetera. Primus postea sanctus petrus quadragesimale ieiunium instituit. Duas quoq; epistolas que canonice nominantur scripsit. Verum etiam quia pluribus intentus esse non poterat. cum orationi ⁊ predicationi vacaret duos episcopos ordinauit Linium scilicet ⁊ Cletum. qui sacerdotale ministerium populo Romano et etiam alijs exhiberent. /

Circa Impator Caius Calligula

Claudius

Nero

Caius cognomẽto caligula. filius drusi Augusti cesaris priuigni ⁊ Tyberij nepos quartus romanorum impator. mortuo enim tyberio a castrensi loco ducto imperium occupat. caligole cognomen trarit. quia manipulario habitu inter milites educabatur. siue vt alij ferũt cuius eius inuentum extitit deferendi caligas. margaritis insignitas. mansit in linie auguste proauie, siue contubernio quam defunctam pretertat⁹ pro rostris laudauit. inde vicesimo etatis anno accitus capreas a tyberio vno atq; eodem die tẽgam sumpsit. naturam tamen seuam prohibere poterat. consulatus quattuor gessit. opera sub tyberio semiperfecta. templum Augusti theatrumq; pompeij absoluit inchoauit aqueductus tiburti. multas tamen vrbes in suo nomine edificauit ⁊ presertim apud traciam calipulim vrbem insignem. Statura fuit eminenti pallido colore. corpore enormi. gracilitate marima cruris ⁊ eurium ⁊ oculis ⁊ temporibus concauis. fronte lata ⁊ toua. capillo raro ac circa verticem nullo. Vultum vero natura horridum ac tetrum etiam ex industria afferebat. valitudo ei. neq; corporis. neq; animi constitit. vestitu calciatuq; ⁊ cetero habitu neq; patrio neq; ciuili. ac ne virili quidem vsus est. sepe depictas gemmatasq; induit penulas. immanissima facta augebat atrocitate verborum. adeo homo omnium sceleratissim⁹ iudicatus. nil eni vel domi vel foris strenue gessit. Auaritia omnia expilauit tante libidis fuit vt etiam sororibus stupruz intulerit. tante crudelitatis vt sepius exclamasse dicatur vtinam populus romanus vnam ciuitatem haberet ita autem virgilij ⁊ liuij glorie inuidit. vt paulum abfuerit. quin eorum scripta ⁊ imagines ex omnibus bibliotecis amoueret Senecã arenam sine calce dicebat. Preterea agrippaz regem iudee fac't. Herodem lugdunuz relegat. Postremo a suis tandem necatur imperij anno tertio mensẽ decimo cum vixisset annis xxix Cadauer clam in ortos lamianos asportatuz postcrematum ⁊ sepultum.

Claudius caij caligule patruus. qnez nepos i ludibriũ reseruauerat. iperiũ accipiens q̃ntus romanor ipator ope ⁊ industria agrippe regis Judeor impiũ vt Josephus refert. accipere meruit. Is nat⁹ est Lugduni eo die quo p̃mũ ara ibi augusto dedicata est. appellatusq; tyberius claudi⁹ drusus disciplis liberalib⁹ ab etate p̃mo nõ mediocrẽ operã dedit. l. anno iperiũ cepit i cognoscẽdo ⁊ decernendo mira varietate ai fuit Britãniã q̃z ne q̃z ante Juliũ cesarẽ neq; post eum q̃squ attigere ausus est. i deditõez accepit orchades ĩsulas Romano adiecit iperio. sexto q̃z prefectus erat mense romã redijt. triumphauit marmo apparatu. Opera magna potius q̃z necessaria perfecit. per tria passuũ milia pti effosso monte. ⁊ pti exciso canalẽ absoluit egre. ⁊ post vndecim ãnos. xxx. milibus hoim ibi sine itermissiõe elaborãtibus portũ ostie extruxit. ducto dextre lenaq; brachio ad cohercẽdos mris fluctus. vtrorẽ durit. aliã petinã cũ q̃ diuortiũ fecẽ ex lenibus offẽsis. Post Messaliaz Messale cõsobrini sui filiã i mrimoniũ accepit quã cũ cõpisset sup cetera flagicia C. Silio nupsisse. suppicio affecit tandẽ illecebris agrippie blãdicijs pallect⁹ cuz ea nuptias p̃fec̃. autoritas dignitasq; forme ĩ ei defuit. Nã ⁊ pliro nec exili corpe erat. ⁊ specie canicieq; pulchra. optimis cernicib⁹. cibi vi niq; tpe ⁊ loco appetẽtissim⁹. hystoriã i adolescẽtia scribere aggressus ẽ. nec miore cura greca studia secut⁹ ẽ. Postrẽo ab agrippina noletz venẽo illicz necat. Excessit ãt. iij. yd⁹ octobrz. lriiij ãno funeratusq; ẽ solẽne p̃cipiũ põpa. p̃sagiũ mortz ei⁹ fuit exortus crinite stell. quam cometam vocauit

Nero claudij p̃uign⁹ ⁊ agrippie ex gneo domicio e⁹ viro fili⁹. vj. rõanor ipator. nat⁹ ẽ añ. ix. mẽses q̃z tybi⁹ excessit cui p̃puz nom̃ dõici⁹ sic̃ ⁊ pri. cũ claudi⁹ ei filiã octauiã vxorẽ dedisset eũ ner̃ez appellauit. Int̃ ceteras disciplias puentie ibut⁹ tpe ⁊ musica. eq̃z studio vl p̃cipue ab ieũte etate flagrauit. petulãtiã. libidiez auariciã. crudelitatẽ sensim q̃dez p̃mo ⁊ occulte velut inuicili errore exercuit. paulatim vo inalescẽtib⁹ vitijs ad maiora palã erupit Epl'as e medio die ad mediã noctẽ ptrahebat fuit auũcl'o caligl'e oib⁹ i ẽb⁹ neq̃or ⁊ sceleratior

Nam ⁊ magnam partem senatus interfecit. Tante preterea luxurie fuit vt frigidis lauaretur vnguentis-retibusq; aureis piscaretur que attrahere fimibus purpureis consueuerat. hec omnia vicia principio imperij sui ita occultauit. vt bonam spem omnibus pre se ferret. statura fuit pene iuxta corpore maculoso ⁊ fetido sufflauo capillo. vultu pulchro magis q̄z venusto. oculis cesus ⁊ hebetioribus. cervice obesi. ventre obiecto. gracillimis cruribus. valitudine prospera. Incendium autem Rome sno tempore a Clino scauri ad erq̄lias. vsq; sex diebus vagatum. multas fortunas ciuium cuz cō sumpsisset. ac omnis culpa principi ascriberetur. Ipse enim vt ait Cornelius tacitus. abolendo rumori intentus. falsos testes subornauit qui id factum a christianis hominib⁹ causarentur. Vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti sunt. vt ex eorum cadaueribus per aliquot noctes lumine continuata dicuntur. Sunt tamen qui dicunt illud incendium ab eo excitatum fuisse vt Troie ardentis similitudinem cerneret. sua seuitia quoq; in senecam. lucanum. in matrez Agrippinam ⁊ octauiam vxorem ⁊ omnes q̄ in precio apud ciues erant vsus est. Tandem vero populi Romani iram ⁊ odium in se concitauit vt ad penas quesitus sit. Is fugiēs ad quartum miliarium vrsuburbano liberti sui. semetipsum interfecit. Obijt enim tricesimo et secundo sue etatis anno. imperij vero quarto decimo.

Lapidatio sancti Stephani

Stephanus p̄thomartir natione Hierosolimitanus. e septem diaconibus primus ob sanctitatem ⁊ morum disciplinam dyaconus ab alijs apostolis electus. signa ⁊ prodigia multa vt sanctus Lucas scribit in iudeorum populo ad corroborationem fidei christiane facere cepit. Contra quem nonnulli iudeorum insurrexere. sed tamen sapientie ⁊ spiritui eius disputando resistere nequiuerūt. eo q̄ intuentes vultum eius. vultus angeli apparuit inter illos. quorum errores. cum confutasset indignati in dei ipsum sanctum Stephanum extra ciuitatem ejcientes lapidibus perimerunt. vt expedicius lapidibus impetere possent vestimenta sua deposuerunt iuxta pedes adolescentis Sauli. Dumq; lapidaretur genua posuit ⁊ suspiciens in celum. ⁊ videns Jesum stantem et pro lapidantibus obnixe orauit ne mortem suam illis statueret in supplicium. Js enim viua imago virtutis. cum satorum turbine quateretur. ⁊ sereus ille nimbus iram tempora crepitaret. a constantia etenim mentis nunq̄z dimotus in futuram vero spem tota intentione profusus. Magnum patientie documentuz posteris allaturus. Oratione tandem completa mox obdormiuit in pace. Lapidatusq; fuit sanctus Stephanus prothomartyr eodem anno quo dominus ⁊ saluator noster iesus christus crucifixus est in mense Augusti. Corpus q̄z eius venerabile inuentum fuit a beato Luciano presbytero temporibus Honorij. anno domini. cccc. vij. In cuius vero reparatione sanctus Augustinus refert sex mortuos suscitasse ⁊ septuaginta homines a varijs eorum egritudinibus liberatos fuisse. Postea vero translatum est corpus sancti Stephani Constantinopolim. deinde vero Romam ⁊ digniori loco conditum.

Philippus autez secundus dyaconus cesariam veniens posq̄z samarie predicabat ⁊ multis signis ⁊ virtutib⁹ inclitus fuit. Tres filias prophecie spiritu plenas habuit. Obijt tempore Neronis ⁊ ab omnibus sanctus habitus. Tres quoq; filie in eius sepulchro tumulate sunt ¶ Procorus tertius dyaconorum apud antiochiam dei ecclesiā nuper ab apostolis excitatam fidez industria auxit. vbi martirio coronatus fuit. ¶ Nicanor quoq; quartus diaconus cum enim hierosolymis gratia fide ⁊ virtute vsq; ad tempora Vespasiani admirandus fuisset ibi martirium p̄ domino suscepit. ¶ Timon quintus dyaconus primum ad beroam resedit. deide verbum domini disseminans corinthum pervenit. vbi a iudeis ⁊ grecis primo flammis iniectis. sed nil lesus demum cruci affixus. martyrij coronā accepit. ¶ Parmenas sextus dyaconus predicationis officium plena fide consumauit ⁊ tādem Traiani temporibus martyrij gloriam adeptus est. Nicolaus vero aduena septimus dyaconus in fide non permansit. ⁊ nicolaitarum heresis ab eo initium sumpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apostoli

Paulus Jhesu christi domini nostri dignissimus apostolus electionis vas ex tribu beniamin fuit. ex oppido iudee q̄ giscalis nominatur qui cum a Romanis ciuibus captus a puero fuisset cum parentibus suis Tharsum ciliciе vbem (vbi eius pater ciuilitate Romana datus est) commigrauit. Mos siquidem tunc romanorum ciuium fuit. cum monarchiam totius mundi conquirerent. vt gentes que cū pace ac etiam cum coronis romanis occurrebant romane ciuilitatis potirentur eorumq̄ fratres dicerentur. Cum autem romani principes ac ciues ciliciam cum omni exercitu suo petissent. Pauli pater cum nobilioribus tharsensibus Romanis ciuibus cum pace occurrebat eam obtem consularem vestem promeruit. ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit. propter quod et sanctus Paulus hic apostolus ciuis romanus habitus est. Cum autem religio domini nostri Jesu christi per vniuersam excrescere cepisset iudeam adhuc adolescentulus a pontificibus templi epistolas accipiens. eos qui christum verum esse deum profiterentur. persequi decreuit. Vnde cum sancti Stephani prothomartiris neci interfuisset. ⁊ omnium lapidantium eum vestimenta seruaret. tonc̄z manibus omnium lapidaret. sanctus autem Stephanus prothomartyr inclitus pro eo orauit ⁊ sanctum Paulum e terra erexit. quia cū paulopost dum Paulus Damascum pergeret (vt sanctus lucas euangelista testatur) dicens cum spiritu diuino tactus ad fidem domini nostri Jesu christi venire compulsus. vas enim electionis vocari promeruit. Et id omne euenit anno in quo dominus noster Iesus christus passus est. Statimq̄ vocatus christi euangelium eidem reuelatum est. Ob diuinaq̄ studia Hierosolimam missus Gamalieli vero viro doctissimo eruditionis ac informatiōis causa comendatus. ¶ Post autem eius conuersionem vna cum Barnaba apostolo multis vrbibus peragratis Hierosoliam rediit cum sancto Petro Johanne ⁊ Jacobo apostolis christi euangelium contulit. Quo audito gentiū apostolus ab eisdem declaratus est. In hispaniam predicandi gratia nauigauit. in narbona multos conuertit. Reuersus secundo hierosolimam secundo impetij neronis anno. a festo iudee procuratore vinctus Romam (vt ciuis romanus) mittitur. vbi biennio in libera custodia manens. cum iudeis quotidie disputabat. tandem a Nerone dimissus multa predicauit ⁊ scripsit.

Marc⁹ euāgelista

Marcus euangelista genere leuiticus sacerdosq̄ cū Petro magistro suo. ex baptismo filius atq̄ interpres ad propagandum verbuz dei romam (ex antiochia) venit iuxta quod petrum referentem audierat. rogat⁹ rome a fratribus breue scripsit euangeliū. Quod cū petrus audisset p̄bauit ecclesijs legendū. ⁊ sua auctoritate edidit Diuus autem petrus vidēs cōstantiā viri ipm̄ alexandriā destinauit aquilegienses vero sua predicatione ad christi fidem prius conuertit. ⁊ cum ermogoram ciuem aquilegiensem virū doctissimum conuertisset eum eo ad Petruz ingressus illum aquilegiensem episcopū creare fecit. Inde alexandriam perrexit. ⁊ primus ibi christum annuncians constituit ecclesiam tanta ⁊ doctrina ⁊ vite continentia vt omnes sectatores xp̄i ad exemplum sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicem sibi amputauerit vt sacerdotio reprobus haberetur. Postq̄ autem diu ecclesiam docendo scribendo constituisset octauo neronis anno a pontificibus templorum in solemnitate paschali cum missam celebraret captus. fune in collo eius misso ipsum per ciuitatem trahebant. donec spiritum emisit. ⁊ sepultus est alexandrie succedente sibi amano. Anno vero domini. dccc. xxix. fuit Justinianus patricius venecie arum dux. anno eius secundo beati Marci euangeliste corpus venecias est translatum. ⁊ eo qui secutus est anno condite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̄ dringentesimo ecclesia que nūc erat Sancti Marci venetijs edificari cepta. Inde ex senat⁹ consulto vrbis patronus constitut⁹. Eius imagine in vexillis detulerunt. Ipsius quoq̄ euangelij codicem ex aquilegia delatum cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recōditerunt.

Fenix auis vnica

Fenicem nobilē ante oēs aues vnuz in toto orbe nec visum magnopere. Corneli9 valerian9 deuolasse in egyptum tradit. Q. Plautio. Sex. papinio consulibus. Allatumqz esse i vrbē claudij principis censura. Anno vrbis. dccc. 7 in comicio ppositum. quod actis testat9 est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine. auri fulgore circa colla. cetera purpureus. ceruliam roseis cūdam pennis distinguentibus. cristis faciem. caputqz pulmo apice honestare. Auctor manilius senator est neminem extitisse qui viderit vescentem. vinere annis sercētis seraginta. Sepescentem cassia turrisqz surculis construere nidum replere odoribus. 7 superemori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo cen vermiculum. inde fieri pullum. Huius alitis vita magni conuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apls

Jacob9 maior apostolus domini Jesu xpi. zebedeiqz. ex maria salome filius ac diui Johānis euāgeliste frater dictus maior cum prius altero vocatus ad apostolatū 7 per martyrium ad regnum celorum finit. qui dominus vna cum eodem Johanne vocauerat dicens. Venite post me faciam vos fieri piscatores hominum. Quiqz relictis rethibus secuti fuerunt eum. post aduentum spiritussancti hispaniam accessit ad predicandum. postqz vniuersam predicando peragrasset hispaniam. in qua nouem tantum conquisierat discipulos. cum videret gentem illam agrestem in indeam reuersus. Ab herode Agrippe regis fratre qui in hierusalem fratris vices gerebat. ob truncatione capitis sui martyrij palmam adeptus est. Vt dicitur die qua 7 christus Jesus incarnatus 7 passus est anno vno integro reuoluto. Cum vero duceretur ad locum passionis per Josiam scribam. 7 in via paralitici cum sanasset. Josias credidit. prius baptisatus capite priuatus cum sancto Jacobo fuit. Eius autem sacratissimū corpus discipuli eius nocte rapientes de hierusalē ad hispanias trāstulerunt. 7 compostellam ciuitatem gallicie intrantes in vltimis finibus hispaniaruz partibus condidere. Ibiqz celeberrima gentium illius 7 peregrinarum nationum veneratione excolitur. Stupenda efficit quoqz deuotio fidelium infusa mentibus in visitanda limina eius 7 ecclesia firmauit. in eo vero votonullus preter apostolicam sedem dispensare liceat 7 quod minus ceteris apostolis christi illic in vita collatus fuit honoris 7 glorie propter breuitatem vite eius. hoc quasi diuina munificentia post mortem suppleuerit.

Prima persecutio christianorum tertiodecimo imperij Neronis anno cepta fuit. Is in christianos primus exercere cepit. in qua preter sanctum Petrum et Paulum apostolos vt illico patebit etiam infrascripti singulares viri Rome 7 etiam alibi glorioso martirio coronati sunt. quorum denu mero quadraginta septem fuere a beato Petro apostolo baptisati. qui cum eodem sancto apostolo in custodia continentur. tandem deniqz sub deuotissima fidei confessione ibidem Neroniano gladio secundo ydus Marcij consumpti sunt.

Jacobus iustus Minor apostolus

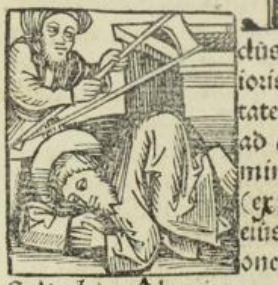

Jacobus apostolus cognomento iust9 dictus minor respectu maioris. non quo ad sanctitatem. sed ob vocationē ad apostolatum. Domini nostri iesu christi. (ex sorore marie matris eius) frater post ascensionem domini ab apostolis Hierosolomitane ecclesie primus episcopus ordinatus. Sedit annis triginta. vsqz ad septimum annum Neronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus. qui vinum 7 sicerā non bibit. nec carnem manducauit. ferrum in caput eius non ascendit. oleo enim nō est vnctus nec etiam balneo vsus est. veste linea superindutus solus sancta sanctorum ingrediebatur. 7 ita assidue pro salute populi flexis genibus orabat. vt eius genua camelorum more occalluerint pro hac summa iustitia. iustus appellatus. 7 vt Ignaci9 tradit facie vita 7 modo cōuersationis christo Jesu domino nostro simi-

limus fuit. ac ffratres gemelli fuissent. Hunc itaq; anna⁹ pontifex iudeorum recedente festo ex iudea ipsius puincie gubernatore comprehendit. Et christum negare attemptauit. posuerunteq; super pinnaculum templi & congregata multitudine christū verum deum venturū ad iudicandū vivos & mortuos proclamauit rplani gauisi. pharisei conturbati. ascendentes eum de templi pinna deiecerūt. confestim in terram collapsum lapidibus obruti preceperunt. proiit tamen potuit manus ad celum tendit & pro persecutorib⁹ orauit. Quo adhuc spirante fullonis fuste in capite percussus expirauit. Sepultus iuxta templum. Huic post resurrectionem dominus apparuit ei panem benedicens & frangens dixit. Mi frater comede panem tuum quia a mortuis filius hominis resurrexit. cum votum emisisse non gustaturum panem nisi eum prius videret. cum tante sanctitatis fuisse dicit Josephus q ob necez eius hierosolima eversa fuit creditum sit.

Crucifixio sancti Petri apostoli.

Decollacio Pauli

Petrus vir sanctissimus cum tamen sibi nominis apud omnes coparuerat vt plurimum coleretur. hanc enim ob rem indignatus Nero mortem eius querere cepit. vnde sanctus petrus apostolus monentibus amicis ad declinandam iram principis via appia ab vrbe discedēs ad primum lapidem christo fit obuiam. quē adorans rogat. domine quo venis. tum christus Romam iterum crucifigi. extat sacellum eo loco vt verba hic sunt habita. ideo ad vrbem rediit clementem episcopum consecrat. non multe ei post vna cum sancto paulo iussu Neronis necatur vltimo eius anno. diuersis tamen trucidatibus. Sanctus enim Petrus apostolus cruci affigitur capite suo sancto in terram verso. eleuatisq; in sublime pedibus ita enim voluit. sepultus est in vaticano non longe a via trumphali. via aurelia secus ortus Neronis. Sedit autem annis viginti quinq. ¶ Paulus vero apostolus eodem die capite suo mulctatus. sinaratur via hostiensi anno post mortem christi trigesimo septimo. Cum autem separentur abinuicem inquit sanctus Paulus. parte cum fundamentum ecclesiarum & pastor omnium agnorum Christi. Petrus apostolus respondit. Vade in pace predicator bonorum. mediator & dux salutis iustorum Marcellus & apuleius fratres discipuli condientes aromatibus sepelierunt. Hodie capita sanctorum apostolorum petri & pauli auro argento ac gemmis ornata in ecclesia lateranensi sancti Johannis reposita populo ostenduntur.

Seneca

Seneca qui q lucio Anneus stoicus philosophus natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit. & patruus lucani poete. De quo diuus Hieronimus meminit dicens q fuerit vir continentissime vite. & propterea eū in cathalago sanctorum ponit. & marimi propter frequentes epistolas Pauli ad Senicam & ipsius ad paulum. Et cum esset neronis magister & illius temporis potentissimus optare se dicit eius se loci esse apud suos. cuius sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gratiarū suarum beneficia sibi a deo collata. tante fuit memorie. vt duo milia nominum recitata. eo quo dicta ordine erant. mox recitabat & ducentos versus a ducentis scolasticis recitatos ab vltimo incipiens ad primum vsq; integerrime recitaret. Quem tandem ante biennium q̄z sanctus petrus & paulus martyrio coronarentur a Nerone seuissimo discipulo retributionis gratia interfectum fuisse legimus. Nam cum senex admodum esset Seneca pisoniane coniurationis labe notatus. Vel vt alij ferunt cum Nero verbera que sibi a pueritia intulerat ad memoriam eo intuitu reducēs infremuit (immo ob innatum in virtutes odiū) a Nerone per centurionem senece indictum fuit vt sibijpsi mortem deligeret. qui cognita impatorie voluntate. petijt vt in tepenti aqua ponerētur. & ibidem omnes vene eidem aperirentur. donec spiritum exalaret. suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum. & ita vitam suam finiuit. Hic nanq; doctissimus vir multa diuinarum & humanarum scripturarum

edidit documenta.

Lucanus

LVcanus anneus p̄ dicte Senece nepos.orator 7 poeta hystoricus celeberrimus qui patruo iunior.ob ingenij tamē magnitudine par illi habitus est.hic nanq; senece ex mala ei⁹ iuniore fratre nepos fuit.q̄ primo rome sub Cornuto studuit. vbi optime edoctus condiscipulos sibi gratissimos.Persium 7 bassum(quos mirum immodum dilexit)habuit etiā hic ob eius ingenium a Nerone in curia vocatus diu gratissimus ei fuit.Inde questor dictus etiam auguratus sacerdotium assuetus est.Tandem de cōiuratione pisomane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidere fecit.quibus expletis statim e vita discessit pridie kalendas.maij cuius corpus sepultum fuit in hortis suis.

Persius

PErsius flaccus aulus patre flaco matre fuluia.volaterana ethrurie vibe.vt Eusebius ipse describit lune potius natus est.mediocri aūt statura insigni forma probatis moribus.ingenio 7 doctrina prestanti fuit.Prima adolescentia patre mortuo.Quirēnium palemonem grammaticum vicentinum audiuit.Mox rhetorice sub virgilio flauo incubuit inde se ad comutum philosophum conferens familiariter secum ad interitum vsq; vixit.anno vero etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnante nerone interijt 7 rome in prediis suis sepultus est.vnum satyrarum relinquēs librum in quo vere laudis plurimū meruit.licet imperfectum.his quoq; temp̄ibus comut⁹ ph̄s 7 poeta a nerōe crudelissimo sine labe ali-

Philippus apostol⁹

q̄ erilio dānat.q̄ pre nimio amore pscij discipuli bibliotecā cōpauit preciū sororib⁹ (q̄s instituerat heredes) tradidit.

PHilippus dñi nostri ihu rp̄i ex duodenario collegio apostolus vocatus.vt eum seq̄retur.Is adduxit fratrē suum nathanaelem doctorem legis.in quo dolus non erat.ad eum qui ad apostolatum nō fuit vocatus.ne conuersio hominuz ad fidem humane patrie attribueret.hic apostolus cuz per.xx.annos per vniuersam scithiam predicasset.Illamq; pene totam ad christi fidem conuertisset.hieropolim asie vibem veniens. hebeonitarum heresim qui christum fantasticam carnem sumpsisse predicabāt extinxit.demum a paganis tentus ad imolandum statue mātis adductus sub base statue draco egrediens filium pontificis qui ignem in sacrificio ministrabat 7 duos tribunos quorum ministri apostolum detinebant occidit 7 plurimos languidos reddidit.precibus tamen apostoli disparuit 7 istos sanitati restituit.Quam obrem infideles cum tenentes anno etatis sue septuagesimooctauo crūci quam predicabat ad instar magistri sui affixerunt 7 martyrez christi fecerūt.Iste duas filias virgines post se dereliquit que ambe cum patre sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

BArnabas e septuagintaduobus discipulis fuit natiōe cipnus.hic datus fuit in socium paulo ab apostolis ad predicandum gentibus.Is in ytaliam veniens ex p̄cepto petri omnem longobardiam predicando 7 docendo circuiuit.7 per se suosq; discipulos cisalpinam galliam ad christi fidem conuertit.7 apud mediolanum primus cathedralem locum tenuit relicto ibi episcopo cipnz regressus cum euangelio mathei pluras sanans apud salaminā paulo ante petri martyriū et ipse ibidem martirio coronatus est.

Anno mundi.5273. Anno rp̄i.lxviij.

LInus ab vltimo anno neronis beato Petro succedēs vsq; ad vespasiani tempa pūenit.a consolatu saturnini 7 scipionis.vsq; ad capitonem 7 rufum consules.Sunt qui hunc locum clementi asscribant. 7 Linum 7 Cletum pretermittant. quos non solum hystoria.verum etiam ☿ Hieronymi autoritas reprehendit.Quartus inquit post sanctum petrum rome episcopus clemens fuit. si quidem linus secundus.Cletus tertius sunt habiti.Tametsi latinoruz pleriq; post petrū statim clementem numerent.quem certe constat tante eni modestie fuit.coegisse linū ac cletum ante se munus pontificatus obire. ne posteris hoc principat⁹ ambitio pernitiosi exempli haberetur.licet eidem petrus quasi ex testamen-

Linea summorū pontificum.

Linus

to successionis locum tradiderit. Fuit autez linus ex natione thuscus patre herculano vir certe moribus z sanctitate preclarus. Is ex mandato petri constituit. neque mulier nisi velato capite templū ingrederetur. z ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis p̄ sbyteros decem z octo. episcopos vndecim creat. scripsit z res gestas petri. maxime vero eius contentionem cum Symone mago qui cum demones effugaret. mortuosq; ad vitā reduceret. a Saturnino consule cuius filiā a demonib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris i vaticano iuxta petri corpus sepelitur. cū sedisset in pontificatu annos vndecim menses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopum ostiensem in ostiam transtulisse. z diui laurentij tēplo honorifice collocasse.

Cletus

Anno mundi. 5284. Anno xp̄i. lxxviij.

CLetus papa natione romanus de regione vicopatricij patre emilião adhortante demente pontificatus munus inuitus suscepit. licet doctrina moribus et dignitate plurimū apud suos valeret. vir quoq; optimus atq; sanctissimus qui nihil preter missit. quod ad augendam sanctam ecclesiaz dei pertineret. Quam cum optime pro tempore constituisset. redactis in ordinem ex mandatis petri viginti quinq; p̄sbyteris sub domiciano cesare martirio coronat. ac sepelitur apud beati petri corp⁹ in vaticano quinto kal. maij Et primus. vt aiunt. litteris apostolicis salutē z apostolicam benedictionem scripsit. fuit autem temporibus vespasiani z titi a consulatu Vespasiani septimo z domiciani quinto vsq; ad domicianum z ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus vndecim. Sedes autem huius morte diebus viginti vacat.

BArtholomeus apostolus vnus ex senatoribus celtis post aduentuz spūssancti postq; in lycaonia z india xp̄i euangelium p̄dicasset. in albanam maioris armeie vrbem veniens confestim templum vbi deus astaroth colebatur ingredit effecit vt dēmon nullum cultoribus suis responsum preberet. pergentes ad vicinam ciuitatem ab ydolo responsum habuerunt ob ingressuz sancti Bartholomei eorum deum cathenis ligatum. vt loqui non valeret. z vt eum ostenderet ait. Capilli eius nigri z crispi. caro candida. oculi grandes. nares rquales z directe. barba prolixa. habensq; paucos canos capillos. statura equalis collobio albo clauato purpura vestitur. Induitur pallio albo. quod p singulos angulos gemmas habet purpureas centies fleris genibus per diem orat ꝛc. Ibi ei euangelium predicans Polemium ipsius vrbis regem ac reginam cum duodecim ciuitatibus ad christum conuertit. z demonem deformem ostendit. propter quod pontifices templi indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sibi infensissimo primo cedi. deinde excoriari z capite obtruncari fecere. qui ad celeste gaudium triumphum peregit. cuius corpus a fidelibus ibidem cum omni veneratione tumulatum postea ad lipparim delatum. inde beneuentum. z vt aliqui sentiunt demum romam translatum. fuit autem nobilissimis ortus parentibus. qui hierosolimam veniēs audita cristi diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Bartholomeus apostolus

Appollinaris

APpollinaris rauennatus episcop⁹ sctissimus vir ab apostolo petro ordinatus rauēnas missus. seuis verboruz flagellis sepe conteritur z semnile corpus ab impijs horrendus cruciatibus laniat. ne autem fideles de suis vexationibus trepidarent signa apostolica perfecit. puellam mortuam suscitauit. cecis visum reddidit. muto loquelaz lepr̄osos mundat. atq; portentum simulachrum vna cum templo in terram deiecit. Tandem apud candeum vrbem inter succedentia

tormenta gloriosim consummauit martyrium decimo scilicet kal. Augusti.

Linea Imperatorum

Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Galba vir antiquę nobilitatis. cum progenies cesarum in nerone defecit (quod euidentissimo signo apparuit. Augusti ei sceptrum e manibus excussum est) Neroni successit nullo gradu contingens cesarum domum. In hiberia imperator a militib⁹ creatus vbi neronis mortem comperit. romam confestim venit septim⁹ romanorum imperator. Qui a pncipio liberalibus disciplinis ⁊ iuri operam dedit ⁊ vita priuata insignis fuit militaribus oc domesticis in rebus. Sepe tamen consul. sepe proconsul frequēter dux fuit gūissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. aduncо naso. manibus pedibusq; articulari morbo distortissimus vt neq; calceus perpeti. neq; libellos euoluere aut tenere omnino valeret. excreuerat in deteriore latere eius gibbus. Cibi plurimi tempore etiam hiberno ante lucez capere consueuerat. libidinis pronus. verum cum omnes auaritia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis Rome ad lacum aureū cuz Pisone nobilissimo adolescente quem in filium per adoptionem susceperat iugulatus est. Perijt autem tertio ⁊ septuagesimo etatis anno impij mense septimo. qui Marcum fabium quintilianū insignem oratorem or hispania romam duxit

Otho octauus romanorum imperator patre equite matre humili. materno tamen etiam quam paterno nobilior. a prima adolescentia prodigus ac procax. per gratiam liuie auguste in cuius domo creuerat. senator facet⁹ quippe qui neronis familiaris fuerat. ⁊ omnium consiliorum particeps. inter tumultus cedesq; inuasit imperium. Cum autem ciuile bellum contra vitellium in germania imperatorem creatū molitus. tribus lenibus prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiam tertio ad castorem. quarto apud hebrai cum superaretur. vnde rerum desperatione sibi met manum iniecit. Cum vno se ictu infra leuam papillā traiecit. Irrumpentibus ad primum gemitum. modo celans modo detegens plagam exanimatus est. ⁊ apud volaterranaz ethurie vibe funeratus vti preceperat. xxvij. etatis anno. ⁊ nonagesimo ⁊ quinto imperij die fuisse aūt traditur. statura modice ⁊ male pedatus. caluusq;. mundiciarum vero pene muliebriū. quem alij predicant virū fortissimum ac rei bellice vniciam imperatorem.

Vitellius non⁹ romanoꝝ imperator familia magis honorata quam nobili romam veniens. puericiam primamq; adolescenti ⁊ capreis egit inter tiberia scorta. sequenti etate omnibus probris contaminatus. caio per augurandi. claudio per alee studium. sed aliquanto Neroni acceptior. trium itaq; principum indulgentia honoribus. amplissimis auctus. proconsulatum affrice ⁊ curam operum publicorum administrauit. a galba deinde in inferiorem germaniam missus est. Castra vero ingressus nihil cuiq; poscenti negauit. ideo in veste domestica imperator est consaluatus. ac imperio potitus in omnem nequiciam seuiciam ⁊ ingluuiem prolapsus est. Nam tante verocitatis fuit vt sepius in die comederet et vna cena suo iussu duo milia piscium. ⁊ septem milia auium apposita sint. ferunt enim eum fuisse rubicundissime facici ⁊ obesi ventris. verum vbi comperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorez creatum cum legionibus aduentare. primū deponere imperium constituit. postea a quibusdam animatus sumptis armis sabinū vespasianū fratrem cum flauianis in capitoliū cōpulit quo quidē succenso oēs concremati sunt Supueniente vespasiano e cella palatij p viā sacraz semi nūdus ad scalas deducit vbi excatus in tyberim proijcit. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

VEspasianus flauius decimus romanorū imperator. cū rebellione accederet trium principū incertū ac vagum imperiū fuit. Tandem gens flauia firmauit. Vespasianus autem natus est in sannis vltra reatum vico modico. quinquennio anteq; Augustus excederet. vxorem duxit flauiam domicillam ex hac liberos tulit Titum ⁊ Domicianum. cum tū hic ante demandatum sibi imperium a claudio missus in germaniā ⁊ brittaniam tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortem ad capiendam iudeam ab ipso nerone missus. multa ibi strennue gessit certamina. pro quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. q̄ bellum tito filio commendans. romaz per alexandriā profectus est. vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit. fuit enim vir clementissimus ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicam ferme collapsam optime restituit. Templum pacis perfecit. Amphitheatrum (Cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq; membris. vultu veluti nitenti offensarū minime memor. colligendarum tamen pecuniarū nimiū studiosus. licet ex aliēnos raperet. eis demiq; ad munificentiam vsus explenit eni censum senatorium consulares impes sustentauit. Qui tandē postq; multas deduxisset colonias p fluuio ventris vsq; ad defectionē soluto imperatorē ait stantē mori oportere. Dumq; consurgit inter manus sublenanti ūm extinctus est annum gerens etatis. 69. cuz imperasset annis decem

Andreas apostolus

ANdreas apostolus symonis andree frater. et in passione crucis socius Is primo fuit discipulus Johis baptiste. postea secutus est ihm quē iohānes ostēdit dicens. Ecce agnus dei. Post aduētuz spiritussancti in achaiam grecie puinciam p̄secutus est. adhuc vespasiano impante. cum scithis euangelium p̄dicasset ⁊ in achaia plures ad fidē conuertisset ⁊ precipue marimillam egee p̄consulis prouincie vxorē apud patras achaie ciuitatem ab egea comprehensus. post longam disputatōez de xp̄o in carcerez truditur. deinde a viginte satellitibus grauissime cedit ⁊ ad vltimum in cruce funibus appendit vt longiorem cruciatum sufferret. ⁊ cum populus seditionē mouit contra presidem obnixe rogauit. ne impediret martirium eius. Nam magistro eorum in sua passione patientiā exhibuit. videns crucem eā salutauit. Salue crux sancta. que in corpe xp̄i dedicata es. ⁊ ex membris eius tanq; margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuēs apparēte demū circa eum splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vero ipsius egee vxor cōfestim apli corpus rapiens optimo ioco cū aromatibus sepeliuit Cuius sane corpus. xx. constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in p̄stantino polim trāslatū est. ⁊ quidā ferunt q̄ nunc req̄escit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius eius noīs sēdo e peloponesso romā auectū in bti Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

QVintilianus rhetor ac phs celeberrimus natōe hyspanus his dē temporibus cū in p̄cio magno eēt a galba predicto cesare romam p̄ductus. ibidē scholā tenēs clarissimus habitus ē. Vir certe erūditissimus atq; grauis q̄ inter cetera de institutione oratoria octo libros cōposuit. atq; cānsarū libz putilem edidit. Ex quib⁹ hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiā vtinā liberoz nostroum mores non ipsi p̄deremus. Infantiaz enim statim delicijs soluim⁹. mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos oēs mentis ⁊ corpis frāgit. Huius autez viri de institutione oratoria liber cū ānis ferme sercentis deperditus stetisset. Postea a poggio florentino viro eruditissimo circa annū domini. 1414. in constantiensi concilio in quodā monasterio integer repertus Atq; ita eius opere trasscriptus ⁊ emēdatus in ytaliam delatus est.

Thomas apostolus

THomas apostolus qui didimus dicitur vt geminus. vnus ex duo-

decim apostolis fuit. Is dubitas de resurrectõe christi magis nobis profuit (vt sanctus Gregorius ait) q3 magdalene tribolitas. testis factus. non solum per aduentum vt visum. sed etiam per tactum. Hic cum christi euangeliu parthis Medis 7 persis. Hircanis ac bragmanis predicasset. etiam in indiam superiorem 7 inferiorem proficiscens multos conuertit. Et migdoniam caritij cognati regis vxorem baptisans christo consecrauit. Ibidez quoqz multas adhuc ertantes ecclesias fundauit. Indeqz vt Chrisostomus ait ad regionem magorũ qui ad christum venerant adorandum deueniens. eos baptisauit. 7 in adiutoriũ fidei christiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentem proiectus. illesus tamẽ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis. vt adoraret. apostolus thomas genubus flexis ait. Adoro dominum meum iesum christũ precipioqz tibi qui ibi latitas vt simulacruz cõminuas. Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis perforatus martirij coronam promeruit. Cuius corp9 haud multo post ad edissam ciuitatem translatũ est. Quod autem thomas in transitu virginis marie non affuerit 7 postea veniẽs de eius corporis 7 anime assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cinsiulum suuz dederit in testimonium huius apocriphum est. licet credibile sit signũ eius habere in terris quood prati populo ostenditur.

Mathews apostolus

Matheus apls vocat9 a põ in thelonio et publicanis actibus apostolus 7 euãgelista factus clarissimus 7 ipse post dñi ascensionẽ euãgelio rpi in iudea predicato. cum ad gentes ereras transire statuisset. i ethiopiam primus euangelium hebraice scripsit pro iudeis conuersis ad fidem. quod quidem fratribus 7 marime Barnabe condiscipulo a quo recedebat in sui memoriam reliqt. in cuius principio christi incharnationem in medio predicationem 7 in fine eius passionez ostendit. Quod quidem barnabas apostolus ad predicationis officiuz ad diuersa peragrãs ciuitates secum deferebat. 7 super egros ponebat. qui omnes confestim sanitatis beneficiuz consequebantur. In ethopiam matheus transiens totam ferme regionem illam peruit pdicando atqz innumeros ethiopum populos christi iugo subdens 7 ethiopum gentem ablutam fonte baptismatum de fusca formosa reddidit. christi fundauit ecclias. cum autem epigeniã nobilem virginem cum ducentis virginibus christo consecrasset a rege speculatore misso ad perdendum dei apostolum. Qui celebrata missa eleuatis in celum manibus iurta altare immerso a tergo gladio eum occidit. et martitium passus est vndeciano kal. octobris. Rex morbo elephantie correptus vite tedio se ipsum interfecit. apostolus per visum populum admonuit vt epigenie fratrem regem constituerent. qui postea. septuaginta annis regẽs ecclesias erexit 7 ethiopiã christianissimã efficit. Eunuchus quẽ philippus baptisauerat deinde gubernacula ethiopie suscepit.

Processus 7 martian9

Processus 7 martinianus romani milites a dino petro in carcere baptisati 7 ipsi cũ nereni iussiõis confessionem. eculeum. flãmas fustes. scorpiones q3 passi fuissent. nonissime sexto nonas Julij martirio coronati sunt. Nereus q3 archelaꝰ frẽs romani ciues sub hac pscutõe rome martyrio coronati sunt. Simili mõ torpet9 torqt9 7 sẽs cecili9 eufrasi9 sctissimi rpi pfessor apud hispanias martyrio coronant. Naracus pterea affricani patricij romani fili9 a beato lino baptisatus. marcellus quoqz 7 apuleus 7 alij.

Tecla virgo

Tecla vgo pclarissima pauli apli discipla p9 q3 p pfessiõe rpi. fustes. bestias. ignes tria atrocissima tormẽta pertulisset cum deiconio seleuciam veniret nono kal. Octobris in pace q̃ euit

Judas qui 7 thadeꝰ symonis chananei 7 Jacobi minoris frater Marie cleophe et alpheo filius 7 christi apostolus. Is pmo post aduentum spiritus sancti in mesopotamia 7

Judas qui ⁊ Tadeꝰ Apostolus

in inferiore regione pō ti christi euangelium p̄ dicauit ⁊ efferas ⁊ indomitas gentes quasi beluaruz naturas sc̄o dogmate mitigauit. Deide simul cum symone apostolo in persidem profecti sunt ⁊ vt ecclesiastica hystoria habet ad abagarum regem venit in edissa ciuitate qui epistolam ad christum ante passionem eius prescripsit. cui christus scripto respondit. qui cum irremediabili corporis morbo teneb̄atur quem cum ab infirmitate liberasset. deinde cum symone apostolo martyrium compleuit. sepultus in netri armenie vrbe. cuius festiuitas quinto kalendas nouembris celebraretur. Scripsit aūt iudas hic epistolam breuem que ex septem canonicis vltima habetur.

Diascorides

Diascorides medicus grecus ⁊ militaris disciplinevir in herbaria arte his tēporibus admirabilis fuit. De herbarum virtutes arboriū lapidiū armatum accuratissima doctrina cōscripsit. immo vt de seipso testatur. quemcūq; (inquit) posui non ex opinione aut fama cognoui. sed ex electione ⁊ experimento didici. de quo etiaz plinius mentionem facit

Symon apostolus

Symō cleophe filius domini nostri iesu christi apostolus ac consobrinus. appellatus chananeus germanus thadei fuit qui dictus est iudas. Zelo dīi feruēs par in cognomēto petri cui in sorte predicatiōis egypti principatus aduenerat postq̄z circumquaq̄z christi euangelium predicāsset ⁊ ex consensu apostolorum post martyrium Jacobi apostoli hierosolimitanam rexit ecclesiam. Cum autem centesimum ⁊ vigesimum ageret annū ⁊ ad simulacrū solis cum iuda apostolo perductus fuisset vt ostenderent ea plena esse demonibus preceperunt. vt ea confringerēt. Ethiopes nigri egressi idola confregerunt. Quod pontifices videntes in sanctos apostolos irruerunt eos trucidantes. Et vt alij habent apud atticum consularem ab hereticis accusatus. quod verus christianꝰ esset post multa ⁊ grauissima supplicia. iussus est simuli quaz dominus noster Jesus christus pertulerat passione vitam finire. omnibus admirantibus q̄ tam senex id crucis supplicium pati potuisset. alij enim Symonem Cleophe filium episcopum Hyerosolymē fuisse attestantur. Verum passus est quinto kalendarum nouembris. quo etiam die festum beati Jude apostoli eius simili honore celebratur.

Petronella

Petronella virgo sacratissima dīni sancti Petri apostoli filia ⁊ quidem pucherrima de voluntate ei sancti petri apostoli patris eius febribus laborabat a discipulis autem interrogātibꝰ sanctus petrus. cur illam egram filiam suam Petronellam non curaret a febribus cum tamen plurimos alios homines sanasset. ait. sic ei expedire. precepit ei tamen sanctus Petrus vt eis seruiret ⁊ ministrat deinde rediret ad lectum. At vbi in timore dei perfecta esse cepit. sanitatem remedia a patre recepit. Eam quippe Petronellam cum Flaccus comes inuitaz coniugio sibi sociari veller. triduo inducias postulauit. quo in tempore ieiunijs ⁊ orationibus vacans tertio die statim vt christi domini nostri sacramentum a sancto nicomede p̄sbytero accepit emisit spiritū. Quāobrem flaccus videns se fore delusiz extestigio feliculo eius socia ⁊ nicomedie presbyterum variis tormentis vitam suam finire coegit. Corpus eius Rome sepultū fuit. Eius dies celebritas vltima May obseruat.

Lazarus

Lazarus Marte ⁊ marie magdalēe sororuz germanꝰ ⁊ massilēnsis ep̄s quē dīns nr̄ ihs xp̄s a mortuis suscitauerat.

et ipse tertiodecimo impij claudij anno. secunda morte migrauit ad dñm. cuius etiam sororem martha nō longe post pamū eni in quo toto febricitauit. sibi reuelato a dño in pace quieuit. quā beatus frontinus sepulture tradidit. i quoz venerabilem memoriā non longe a bethania postea erstructa fuit eccliā. vbi (vt dicit hieronimus) e vicino domus eoz conseruabat. Marcella vero eius pedissequa conscripsisse vitā eius dicitur que postea in sclauonia pergens. & plures ad fidē conuertēs. post. x. annos a dormitiōe marthe in dño quieuit huius q̄ppe sctissimi viri lazari & sororis reliquie apud vrbē massiliā p̄cipuo venerant obsequio. eius festiuitas. xvj. kal. ianuarij celebrat.

Mathias apostolus

Mathias apls natiōe bethleamites ex tribu iuda pgenit⁹. q̄ post ascēsionē dñi ab aplis sorte in eoz numero fuit electus. sicut lucas in actibus aplorz contestatus est & post aduentū spūs sctī iudeā i sortē accepit p̄dicatōi & miraculis insistebat. Narrāt certi er historia eius que treueris esse debet. q⁹ Mathias in lege dñi erat doctissimus. corpe mundus. aio prudens. in cōsilio ꝓuidus. in sermone expedit⁹. iudei ei aduersantes. tū de blasphemia accusabant. ideo duos statuerūt q̄ eum lapidibus oppeterēt. a quodam aūt inter hec tormenta securi percutitur. extensis manibus spiritum deo reddidit. Cuius corpus inde romaz. ceteri paduā. reliq̄ treuerim translatū ferunt. Eius aūt natale. vj. kal. Marcij celebrat. Licet de tempe eius martirij varie referant scie. Certū tū est enz in locū iude scariothis substitutuz ab apostolis fuisse cum diuina sors super eum cecidit.

Lucas euangelista

Lucas euāgelista utpiq̄ discipulus natōe syrus ex anthiochia parte medic⁹ & greci sermōis nō ignar⁹ sectator pauli apli & oīs eiꝰ pegrinatōis comes i diuiduus. sine vllo crimine fuit. hic cum duo itellexisset eē euāgelia p̄ matheū quidē in iudea. & marcū in italia. & ip se instigante spū sancto in achaie partibus put a paulo didicerat suū conscripsit euāgeliuz de quo paulus Misimus inq̄t cum illo fratrē cuius laus est in euāgelio per oēs ecclesias. Et ad colloceū Salutat vos lūcas medicus carissimus meus. Suum tamen euangeliū non modo ab apostolo Paulo didicerat. sed etiaz a ceteris apostolis vti narrat. sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderūt & ministri fuerunt sermonis. ferunt etiaz eum a beata dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat edoctūm fuisse. Hic etiam cum picture artis edoctus esset propter conuersationem quaz ingiter cum beata virgine maria habuerat (vt scribit Damascenus) eius imaginem pluries depinxit. E quibus nunc rome due perhibentur quarum vna apud sanctam Mariam de populo maxima deuotione & veneratione ac honore custoditur. conscripsit & actus apostolorum prout ipse viderat. Cumq̄ quattuor et septuaginta annis sine vxore permansisset in bithinia decimooctauo die octobris. diem obijt. Cuius ossa vigesimo constantij anno constantinopolim translata fuerunt. nūc padue in basilica sancte iustine quiescunt.

Euax rex

Euax arabum rex insignis philosophus & medicus & rhetor tempestate hac floruit Qui inter cetera siue doctrine opera volumen ō medicinis optimum a se compositum Neroni transmisit in quo non solum herbarum medicinaliuz. sed & lapidum species nomina & colores ac quibus in regionibus valeant reperiri scripsit. de quo etiam plinius meminit.

Vectius

Vectius quoq̄ valēs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus. multam nactus potentiam rome in medicinis nouā sectā instituit & se tā veterib⁹ q̄z nouissimis effrenata teme

ritate preposuit Ypocratem supplantauit. ipsum tñ galienus ignorantissimū fuisse ondit

Maria Magdalena

MAria magdalēa insignissima xpi apostola ab adolescentia sua (vt sacra ei⁹ habet hystoria) cū esset cunctis puellis pulchritudine plata. ex marthe sororis lazariq; germani sui in magdalum castellum marito tradita fuit. Sed cōfestim voluptatū fallacia vanaq; leticia seducta. hierosolimā petijt. magnasq; opes patrimonij inter se diuidētes marthe bethania castellū prope hierusolimaz ei castrū magdalum a quo nomen sortita cōtigit. Lazaro aūt militie vacanti pars non modica hierosolimoz. hec quippe generis sui immemor peccatrix extitit. verū dño iesu pdicante culpas suas plurime cepit ad eū in domo Symonis leprosi conuiuantem venit ad pedesq; eius retro accessit. vbi vbertim lachrimas effūdit pedes lauare cepit. z capillis capitis sui tergens exosculabat. vngentoq; pciosissimo vngebat (vt sacra habet hystoria) dñs ad illā inquit O mulier remittunt tibi pcā tua vade in pace. deinde xpo qad virit ardētissime adhesit Eius q; dilectione lazarū fratrem quadriduanū a mortuis suscitauit. Optimāq; ptē (eo testante) elegit post dñi ascensionē diuino nutu massiliā venit. deniq; diuīne contemplatione aūida. aspūmam heremū petijt in loco diuinitus preparato. triginta annorum spacio hominibus incognita mansit vbi nec aquārum fluenta. nec arborum solacia z qualibet die. septē hous canonicis ab angelis in ethera eleuabatur z celestium agminum gloriosos concētus corporalibus etiam auribus reficiebatur. vnde diebus singulis his suauissimis satiari conuiuijs per eosdem angelos ad propriū locuz inde reuocata alimentis. corporalibus nullatenus indigebat. tandem revelata per heremitam maxīo epo z eaz dñica die i aurora cū de corpe migratura est expectauit q appēs duob⁹ tubitis a terra eleuatis in medio angelox multo lumīe circūdata sūpta eucharistia cū lachrimis spīm deo reddidit. pj. kal. augusti.

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

Linea sūmox pōtificū Clemens

QClemēs patria Romanus de regione celij mōtis. pre fastīo dōiciāi tpib⁹ fuit p⁹ cletū pōtifice sedit ānis. 9. die b⁹ 10. qrt⁹ igr erat to. eps p⁹ petx. tñetsi pleriq; latīorū sēz putauerīt vt ex epla ad b. iacobū hierosolomitanū epm missa ꝓstat vex. h oim modestissim⁹ linū z cletū spōle sibi i tāto labore phibuit. q cū doctrīa z religiōe ac pietate īsignis hērtur epl'as ecīe notē edidit. Deide ecciāz romanā īstitutis z moribꝰ ꝓfirmaturus ꝓstituit ne qs vnq; eps absente diacono celebrare pīsumeret. vetuit item laicis neque clericū accusare pīs uerēt z regiones septē notarijs diuisit q diligēter res gestas martyx scriberēt. clemēs aūt pietate religiōe doctrīa mlt⁹ ad fidē xpi qtidie trahebat. quāobrē. p. tarq; ni⁹ sacrox pnceps eū mamertīo vibis pfecto traianū i xpianos gestat e⁹ ipio i īsula clemēs deportat vbi ad duo milia christianoruz ad secanda matrimōia dānatorum inuenit. Dum ibi aque penuria laboraretur quam sexto miliario repetebant. Clemens ppli necitate cōmot⁹ collem haud longe positum conscendens agnum vidit. sub cuius dextro pede fons diuinus abundantem aquam scaturiebat. qua q̄dem z recreati omnes sunt. z multi ad fidez cō

Anacletus

Euaristus

uersi. vnde motus trayanus satellites quosdã misit qui alligata collo eius anchora eum decimo kal'. Decembris in mare proiecerunt. cuius sacratissimum corpus non multo post ad litus delatum est. atq; eo loci sepultum vñ fons emanauerat. eius in morte die viginti duobus sedes vacauit.

Anno mundi. 5303. Anno christi. 104.

ANacletus natione grec⁹ patria athenien sis Anthiocho patre natus Clementi in pontificio succedit. neruit traiani temporibus. hunc Eusebius pretermittẽs dicit ipsum esse cletum. Damasus tamẽ in cronica sua Cletum ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre ostendit. Nam Cletus natione romanus sub domiciano. Anacle⁹ vero athenien sis sub trayano moritur. Hic autem ⁊ memoriam sancti petri composuit ⁊ seorsuz a plebe loca vbi martyres sepelirentur assignauit. ⁊ sacris ordinibus semel mense decembri habitis presbyteros quinq; dyacones tres. episcopos diuersis in locis ser numero creauit. Sed ⁊ institutis ⁊ moribus romãm ecclesiam confirmaturus. Constituit ne episcopus a paucioribus q̃z a tribus ordinaretur episcopis. simpler vero sacerdos ab vno episcopo tantum ⁊ ne episcopus alienos subditos ordinare presumeret. Tandem sub trayano principe vltimo supplicio perempto vacat episcopatus diebus tredecim. sed autem annis nouem mensibus duobus dies decem.

Alienos subditos ne epp⁹ ordinaret/ Anacletꝰ statuit

QVaristus papa natione grecus. patre iudeo nomine iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ⁊ integer. titulos in vrbe roma primus presbytetis diuisit ⁊ septem dyacones in ordinem redegit. qui custodirent episcopum predicantem propter stiuz veritatis idem constituit ne plebis in episcopũ accusatio reciperetur. Vetuit clamdestina matrimonia ⁊ vt spõsus ⁊ sponsa a sacerdote benedicerentur. Ordinationes ter habuit mense decembri. ac presbyteros ser. dyaconos duos. ⁊ episcopos per diuersa locã numero quinq; creauit. Denicz vt quidam tradunt martyrio coronantur vltimo traiani principis anno. Sz melius censent qui sub hadriano nondum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annos enim nouem sedit. mensibus decem. ⁊ diebus duobus. Sepultus est autem in vaticano apud beati Petri apostoli corpus sexto kal' nouembris. Vacat tum sedes dies. xix.

Vetuit clandestina matrimonia ℔

Johes missus in oleũ

DErsecutionem secundaz christianoruz Domician⁹ duodecimo sui imperij anno post neronem in christianos exercere cepit. in qua ⁊ iohãnes apostolus ⁊ euangelista a domiciano imperatore romã adductus. post immissionem in olei feruẽtis doliũ ex q̃ illesus exiuit in pathmos insulã relegat⁹ ẽ. Post obitum domiciani ab exilo reuocat⁹ ephesum reuersus est.

Domicilla

DOmicilla vgo sanctissima flauij clementi ex sorore neptis. quã idez sctus clemẽs sacro volamine cõsecrauerat. sub hac psecutiõe i põtiam insulã deportata longum exiliũ passa. i cubiculo a quodã tyrãno cũ euphrosina ⁊ theodora atq; alijs virgibus exusta est

Nicomedis

NIcomedes itẽ romanus p̃sbit̃ sub hac domiciana pseutõne rome in via numentana passus ẽ. Hermocoras q̃z aq̃legiensis archiepus diui marci discipls cũ multa genera penaz exp⁹ fuisset ad vltimũ cũ fortũato archidiacono suo capitali snia ppetuã gl'az sibi cõparauit. lz alij dicãt eũ sub nerõe secuti passũ martyriũ cõpleuisse. H̃ suũ papiẽsez epm hũit discipũlũ. passiq; sunt inter ceteros Cletus ⁊ anacletus apostolici ⁊ alij quoq; multi.

Clemẽtia comẽdat

ITe⁹ pm⁹ vespasiani filiꝰ. xj. ro. imperator. pre defuncto ip̃are cepit. vir certe natura beniuolẽtissimꝰ. vtute aũt titi filij vespasian⁹ tãti sp̃ fecit. vt tumulu ãtib⁹ q̃bus dã ob cupiditatẽ ip̃ãdi dixerit aut neminẽ aut filiũ pio potiturũ. ⁊ merito q̃dẽ cũ ob virtutẽ ⁊ integritatẽ aĩ tit⁹ amor ⁊ delicie hũani generis hẽ tur. Nam ⁊ eloquẽtissim⁹ i pace. fortissim⁹ in bello. ⁊ clementissimus in delinquentes ẽ habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli q̃q; negret. h̃ cum reph̃enderẽt amici. rũdisse fertur neminẽ

Ezechias Jerusalem

Veminē a vultu principis tristē discedē oz. dr Titus impator

Linea Imperato'rum.

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

nem a vultu principis tristem discedere oportet. Addidit ꝛ illud recordatus q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset amici diem perdidi Qui ꝛ latine greceq̄ lingue peritissimus fuit Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatus est. hic capta iudea euersis hierosolimis. temploq̄ solo equato. ad sexcenta milia hominum interfecta referuntur. licet Josephus in eo bello captus vndecies cētena milia ferro ac fame eo bello periisse scribat. captaq̄ ad centum milia ac publice venūdata. Deuictis iudeis triumpharunt pater ꝛ filius eodem curru veci subsequente domiciano equo albo insidente. Cuius triumphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta quoq̄ candelabra ꝛ tabule veteris legis e templo ablate apparent. Excessit tandem in eadem q̄ pater villa post biennium. ꝛ menses duos dieſq̄ viginti quam successerat. altero ꝛ quadragesimo etatis sue anno. delatusq̄ ad sepulchrum est publico luctu. ac si parēte orbati omnes essent.

Domicianus titi frater ꝛ etiaz Vespasiani filius duodecimus Romanorum imperator. inter initia enim principatus quotidie sibi secretum horarium sumere solebat. nec etenim quicq̄ amplius q̄ muscas captare ꝛ preacuto stilo configere. vnde quidem prediens interrogatus esse ne quispiam cum cesare. Respondit enim per iocum ne musce q̄dem. Neroni quoq̄ aut galliculę simili or quā patri Vespasiano aut fratri moderatior. tamen primis anni est habitus. mos enim ingentia vicia prorupit. libidinis. desidie. crudelitatis. multos deniq̄ et nationibus interfecit plerosq̄ in exilium misit. Plurima tamen amplissima opera incendio absumpta restituit ac restauravit. Sed omnia illa sub titulo tantum suo ac etiam fine vllo alio pristini autoris memoria. Jus quoq̄ diligenter ꝛ industrie dirit. ꝛ etiam bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare curauit. missis vero ad Alexandriam prouinciam qui describerent. demum vero criminibus tantum odij in se concitauit. vt pene patris ꝛ fratris sui nomen aboleuerit. ꝛ tandem ad eam dementiaz venit vt se dominum ac deum vocari scribi. coliq̄ iusserit. Tanden etenim diuina superueniēte vltione a suis interficitur in cubiculo. suo huius vero imperatoris cadauer per vespiliones delatum ꝛ ignominiose sepelitur anno etatis sue tricesimo quinto imperij vero quintodecimo. Statura fuit procera. vultu modesto. rubore q̄ pleno. grandibus oculis. preterea pulcer maxime inuenta.

Nerua tredecius romanorum imperator post Domicianum imperator electus. iam senio confectus. Is moderate vite tum enim publice. tum etiam priuate princeps. equissimum se atq̄ vtilem rei publicē prestitit. hic einm Nerua susceptio imperio cum omnia ipsius imperij sceptra. et predecessoris sui tumultu offendisset. se equissimū atq̄ vtilem omnibus prestare conatus est vnde eius opera ex senatus decreto Domiciani imperatoris acta abrogata sunt. vnde multi ab exilio redire. pleriq̄ vero bona sua quibus antea spoliata fuerant. huius beneficio recepere. verum etiam post primum sui principat⁹ annum cum iam senio premaretur ꝛ mors instaret. reipulice cauens Trayanum principem in filium per adoptionem accipiens. Secundo vero et septuagesimo etatis sue anno moritur Imperij vero sui anno primo et mense quarto. cuius etenim corpus in hortis Salustionis sepelientes inter deos. (ex senatus enim decreto) retulerunt

Traianus genere hispanus cognomēto vlpius crinitus. decimus quart⁹ romanorum impator. imperium accipiens post Neruam. militari gloria vbanitate et moderatione omnes principes superauit. Ma fines imperij longe ꝛ late diffudit. Germa-

Excidium Vrbis Jerosolimitane

niam transrhenam in pristinum statum reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubium gentes imperio romano subegit. parthos recepit. albanis regem dedit. Euphratē ⁊ tigrim provincias fecit. vsq; ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Denicq; vbicq; terrarum ita se equalem omnibus prebuit. vt vsq; ad iustiniani tempora in creatione principum sit acclamatū ⁊ vt felicior sit Augusto ac Traiano melior. Preterea vero tante comitatis ⁊ humanitatis fuit i visendis egrotis. salutandis amicis. vt ei tanta benignitas vicio daretur. vnde dictū illud impatore dignum prodijt. Talem priuatis imperatorem esse oportere quales sibi priuatos optat habere. honores autem diuicias facultates premia bene merentibus eque distribuit. nihil in vita agens. quod ad cōmunem vtilitatē non pertineret. hac tanta gloria bello domiq; parta. apud seleuciam isaurie ciuitatem profluuio ventris periit. anno imperij eius decimooctauo mense sexto. cuius ossa romam postea delata sunt. ⁊ in vrbem sepulta vna aurea in foro quod ipse struxit sub columna cochlide que adhuc cernitur. cuius altitudo. centum quadraginta pedum.

Thimotheus

Thimotheus sancti pauli apostoli discipul⁹ ephesi episcopus filius vidue fidelis. patre tamen gentili. ab eo ordinatus. post multos pro christo agōes martyrio coronantur. Sunt tamen qui dicunt eū sub nerone passum. Cui dum torqueretur duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celum ⁊ vide. qui vidit celos apertos. Jesum coronam gemmatam tenentez atq; dicentem sibi. hanc de manu mea accipies. Quod vt quidā nomine appollinaris vidit se baptizari fecit. quapropter preses ambos decollari iussit. Adhuc paulus e laodicia duas scripsit epistolas.

Titus

Titus similiter sancti pauli apostoli discipulus cretensium episcopus postq; predicationis officium fidelissime exercuisset. beatum finē addeptus est. Cui sanctus paulus et Nicopoli scripsit epistolā. Crescentius quoq; sancti pauli discipulus qui superioribus diebus p galliam transitum faciens multos verbo predicationis ad fidem christi conuerterat. tandē quinto kal. Julij in pace quieuit

Dionysius

Dionysius ariopagita philosophus clarissim⁹ in hac persecutione domiciana cum Eleutherio presbytero ⁊ Rustico dyacono in parisio passionem meruit qui cum a Clemente romano pontifice et precepto beati Petri ad Gallias predicationis gratia direct⁹ fuisset ⁊ opus domini commissum ardenter egisset. a prefecto parisiorum vbis nomine festenio. vna cum socijs nonagenarius primus colaphisatus consputus ac derisus ⁊ super craterem ferream positus flāmis undus extensus ⁊ alia tormenta passus fuisset. tandem genibus flexis capite percussus martyrium compleuit. deinde caput suum inter brachia sua portauit. ⁊ angelo sancto duce ad locū vbi postea requieuit. Hic est ille sanctus Dionysius qui Athenis in passiōe domini nostri Jesu christi dixit aut deus nature patitur aut tota mundi machina destruetur. Quem postea sanctus Paulus apostolus baptisatum diligenter instruxit. et Athenienſium episcopum ordinauit. vbi maximam regionis partem christiane fidei subiugauit Deinde in gallijs septimo ydus octobris martyrio coronatus est cum doctissimus haberetur multa preclare reliquit scripta. et cum ceteris apostolis iesus christi (vt in libro de diuinis nominibus ipsemet testatur dormicioni dei genitricis virginis Marie interfuit) postea cum audisset sanctos apostolos omnipotentis dei petrum ⁊ paulum a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a Clemente episcopo ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorinus sanctitate ⁊ miraculis clarus emittere vbis dignissimus episcopus. is ex vrbe ad nervaz princi-

pem christianus adductus statim iussu ipsius capite deorsum suspendit in loco vbi putētes z sulphuree aque emanabant. vbi cū p triduū id martirij genus pro nomine ihū christi constantissime ptulisset. nonis septembris glorioſe coronatus migrauit ad xpm. sub nerua qs i peratore entices z marcus passi sunt. Aurelianus eñ sponsus domitille cum intelligeret eaz plus diligere hos sanctos propter fidez christi z virtutem eoz z nereū z achileum iam martirio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos p singula predia sua diuisit. vt terram quottidie foderent. Sed cum omnib⁹ gracioſi essent z miracula facerent. Tandem ab aureliāo diuersis penis occisi sunt. decimo septimo kal. Junij.

Johs apls z euangeliſta xpi ieſu.

IOhannes apls z euāgeliſta iacobi maioris et zebedeo frater. z matre maria salome christi ieſu predilectissimus. i minore etate ad discipulatum ascitus est. hunc virum sanctissimum vsqz ad traiani tpe puenisse ferūt. qui cuz asianas erexisset ecclesias. nouissimus oīm scripsit euāgeliū. z ea que a Matheo Marco z Luca conscripta fuerūt confirmauit. ferunt z ob rem a iohāne postremo factum. quo ebionitarū dogma consurgens infringeret q̄ asserebāt z impudenter quidem xpm ante mariam non fuisse eius eñ diuinam naturaz Johannes explicat. In principio erat verbum ꝛc. Scripsit z alia multa. Tū vero Apocalipsim relegat⁹ a domiciano in pathmon insulam. quo postea interempto z actis eius ob niniam crudelitatem a senatu recissis imperante nerua ephesuz rediit. ibiqz vsqz ad trayanum principem consilio z scriptis ecclesias sustentans. senio confectus seragesimo octauo post passionem christi anno in domino quieuit. Cum enim nona gūta esset annorū dominica die a primo pullorum casatu intrans ecclesiam. z populo predicans demū foueam quadratam quam in ecclesia fieri iusserat intrans luce immensa apparente vt videri non posset. qua recedente fouea plena manna saturiente inuenta est nec repertum est corpus eius. liber aūtem apocalipsis. (vt diuus Hyeronimus scribit) tot habet sacramenta quot verba in quibus latent sententie.

DErsecutio christianorum tercia. Cuz augebatur mirum immodum christiana respu. Traianus licet singularis iusticie z humanitatis princeps esset decimo imperij sui annorum quorundam malignorum delatione prouocatus. veritus ne quid detrimenti romanum imperium inde caperet tertiam persecutionem in christianos cōcessit. qua quidem multi interēpti sunt. At vero plinius secundus qui tum prouinciam gubernabat. misericordia ob multitudinem interemptorum motus ad Traianum scribit. Innumera hominum milia quottidie obtruncari. i quibus nihil omnino sceleris deprehenderetur vt aliquid quod romanas leges offenderet. nisi solum quod ante lucanos hymnos christo tuidam canerent deo. adulteria vero aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde permotus Trayanus rescribit christianos quidem non esse requirendos. oblatos tamen puniri oportere.

Ignacius episcopus

IGnatius episcop⁹ authiochie ecclesie tertius post sanctū Petruz episcopus. beati iohannis euangeliste discipulus sub hac persecutione cū multis annis rexisset ecclesiam a traiāo in antiochia captus z damnatus ad bestias. dum romam a satellitibus traheretur quos decem leopardos vocat. Omnes christianos veros in itinere oratione vel litteris in fide confirmabat. Sic inquiens. vt dominum nostrum Jesum christum inueniam. ignis. crux. bestie. confractio ossium z etiam totius corporis contentio z tormenta dyaboli in me veniāt dummodo domino meo Jesu christo fruar. Cum autem iam sanctus ignacius episcopus audiret leonum rugitum. frumentum domini nostri Jesu christi sum inquit sanctus ignacius episcopus. dentibus enim bestiarum molar. vt panis mundus inueniar apud dominū nostrum iesum christum. Hic enim sanctus ignacius episcopus cum super montem quendā staret audiuit sanctos angelos antiphonas cāntantes quo permotus z ipse in ecclesia cantari

instituit. Mariaz quoqz in plurib⁹ quas ad eam scripsit epistolas christifera salutat. Moritur autem martyrio vndecimo anno Traiani eiusqz reliquie anthiochie iacuerūt ante portam daphnicam.

Eustachius

EVstachi⁹ cognomento placidus. ipsi⁹ Traiani militum magist̃ hac seniss̃ima tempestate vna cū vxore Theospita nec non & filijs eorum agapito & theospito duodecimo kal. Octobris p̃ christo martirio coronati sunt. quorum miri leguntur actus de conuersione eorum. Cū p̃ceps militie esset & venationi opaz daret vidit cervum p̃ ceteris pulchriorem eum insecutus & in loco sublimi cervus se fremasset iter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismū accepit.

Hermes

HErmes quoqz romanus civis & illustrissimus vrbis prefectus ab Alexandro papa cum vxore & filijs ac sorore theodora atqz mille ducentis quinquaginta ei⁹ servis & eorūz vxoribus baptisat⁹. sub hac persecutione comprehēsus primo carceri mancipat̃. deinde cedēte gladio. v. kal. septembris martyrij gloriam cum oībus predict⁹ & alijs plurimis est adeptus.

Josephus iude⁹

Josephus iude⁹

IOsephus indeus dictus flauius sacerd⁹ & mathathie eius gētis sacerdotis filius historicus quidem celeberrimus. multarumqz rerum peritissimus. dux belli iudeorum īperantibus predictis nerone & reliquis a vespasiono & tito eius filio iuda acquisita capitur. & in seruitutē honestam deducit. vir sane bonus & egregius qui de xp̃o optime sensit. Js igit̃ bello captus ac vita donatus qđ & mortem Neronis. & vespasianū imperatorez breui futurum predixerat. quod & factum est propter quod idē vespasianus eum ab oi servitute liberauit. romam deinde perductus tū civitate tum flauia familia donatus est. vbi cuz eisdem imperatoribus p̃ annos quindecim feliciter vixit. In quibus cum singularis eruditionis esset de iudaica captiuitate septez libros scripsit. pro quibus & statuam (vt diuus refert hieronimus) rome promeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiquitate iudeorum ab exordio mundi vsqz ad bellū iudaicum. Et alios duos aduersus apionem grammaticum. atqz alia post se reliqt scripta. Que oia a ruffino aquilegiensi in latinam linguam translata postea fuere. Et cum natus iosephus hic etiaz qñ xp̃s cruci affixus fuerit. vixit vsqz ad traiani imperatoris tempa. & rome gloriosissime defecit.

Stacius

Marcialis

VStatius neapolitanus sellis tū epirotico oppido oriundus rome floruit. ibidez de thebaico bello libros. xij edidit. & librum de achis infantia. Item silvarum librum pro quibus rure albano donatus. Js admodum iuuenis claudiā apollinaris filiam duxit vxorem achillis vero etatem scribere ocius morte intercept⁹ est

MArcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilini patriā hz rome ob ingenij sui magnitudinē & epigrāmata confecta magno in precio habitus. Js sub traiāo senio cōfect⁹ in patriā rediens obijt

Stella

STellam quoqz hauinū poetā non ignobilē cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillam eius litterature habuit quam vnice dilexit.

Juuenalis

IVuenalis poeta satyricus natione aquinās rome claruit libertini locupletis incertuz alūmnus an filius. heres tamen. hic cum tempora figuraz enotasset. statim per honorem militie quāqz octogenari⁹ vrbe sū motus est missus in egiptū

cum cohorte id supplicij genus placuit vt leui atqz ioculari delicto par Verum intraesset tempꝰ breuissimuz angore & tedio periit & vsqz ad nerue tempera deuenit

Metis

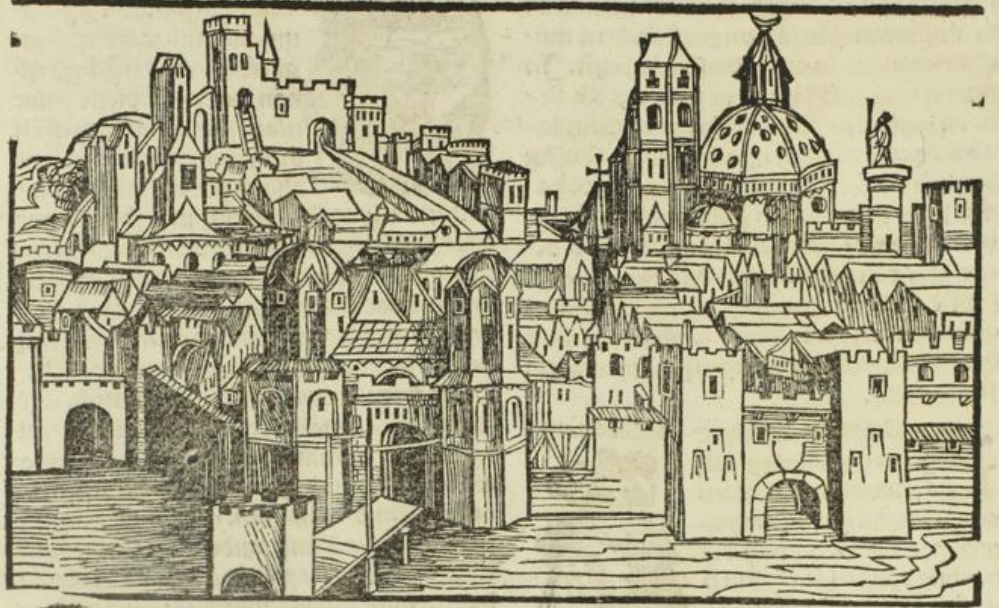

Metis vetustissima clarissimaqz gallie belgice ciuitas mediomatricum appellata. a situ vbiū circumpositarum quasi media mater triuz ciuitatum. ab aquilone enim treuerim. a meridie tullum. ab occidente virdunū habet. & ad orientem ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices quoqz populi inter belgas finitimi treueris tulensibꝰ & triboeis hodie argentinensibus hos metenses esse constat. Metis vero nomē a metio sortita est. Js tamen eam non condidit sed vt instauratoꝛ ei nomē dedit vt scribit. Suffectus dederat nomen ei metius vbi. Cum ea insignis vrbs deuicta fuit dum Juliꝰ cesar gallias domuerat. Postea clariss⁹ ac nobilis romanus metius eam ampliauit. maioꝛeqz ambitu menibus circumdedit. Nam eo veniēs primū nobilitatem omnem per vicina oppida. perqz vicinas vrbes in ciuitatem ipsam summo studio reduxit. Eiqz nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostendunt. Tempore quo cesar sua gallis itulit arma. tūc mediomatricam deuicit metius vrbem. ferūt & aliqui diuidumū hoc est montem deorum dictam. A septentrione enim & occidente eminere cernitur. Posita est hec vrbs in ripis moselle & salie populo frequens. & in potentissimaz eua sit ciuitatem episcopalem & a clemente episcopo patruo diui clementis pape iam prescripti quem Petrus ordinauerat predicationis gratia directo. sacrum christi euangeliuz suscepit. Js clemens nobilis patricius romanus. frater faustiniani. patris clementis pape. a beato petro baptisatus. cum gallia diuersis erroꝛibꝰ viueret cum episcopum ordinauit. ad hunc locum christo redimendum delegit. Cum celesti presbytero. & felice dyacono. Qui deinde in loco tribus milibus ab vrbe semoto oratoꝛium in honoꝛe diui petri construēs. Cui gozzia nomē impositum. Et princeps metensis eos in venatione reperiens in vrbem addūxit. Hec autem vrbs inclita roboꝛe virium fortissima bellis & armis semper assueta. rerum opulentia ditissima. agris. vinetis. nemoribus. aquisqz florentissima. pestifera tamen cogitatiōe pene deserta fuit. cum in loco statuto arenarum vbi insigne edificium in formam theatri ab Octauiano constructum ingens draco latitabat. qui suo flatu loca inficiebat. vt per portam meridionalem & orientalem ingressus cunctoꝛum prohiberetur. Beatus Clemens episcopus sua virtute ac doctrina populum ad cultum diuinum producens. per stolam sua hoc animal & omne virus pestiferum amouit vt deinceps

loc⁹ iste ab immundis animalibus tutior reperiatur. deinde ecclesiaz sancti petri infra muros totius pontificatus dominam constituit. inde per deuotionem populi optime ornata stephano dicata cathedralis ordinata fuit. idē in amphiteatro basilicam perfecit. extra muros oratorium sancti Johannis babtiste. In senio quoq; ecclesiam haut multum ab vrbe distantem perfecit vt liberius contemplationi vacare posset. in qua & criptam fontēq; salutiferum fecit. Et ante ostium aram in honore sui preceptoris diui Petri apostoli. & cum hunc locum a sordibus marinis domino acquisisset & ecclesie metensi nono regimine prefuisset annis quinq; supra viginti & mēsibus quattuor. nono kalendas decembris spiritum deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignem fecit.

Suetonius

Suetonius tranquillus hystoricus & causidicus ac epistolarū magister. natione romanus ex patricia gente natus his tēporibus apud romanos in p̄cio fuit. Deinde sub adriano principe carus & acceptꝰ magne auctoritatis erasit. eo q; plinio nouocomensi mlta benivolentia coniunctus fuerit. hic eloquentissimus esset vir. preclarum opus de duodecim cesaribꝰ predictis addidit. In quo & multas hystorias & annales veterum replicauit. Sed et de viris illustribus elegenti stilo librum scripsit. que diuus Hieronimus non dedignatus est imitari. Item ludicram hystoriam. nec non & de genere vestium composuit. quod opus adhuc extare dicitur. Ipsum tamen hadrianus imperator tandem a magistratu suo ammouit. q; cum Sabina eius vxore & imperatrice niniam consuetudinez contrariasset. murmur quippe erat q; ipsa abuteretur. pernenit autez vsq; ad anthonini viri imperatoris tempora.

Plinius

Plinius secundus nouacomensis philosophus & orator atq; hystoricus celeberrimus per hec etenim tempora in precio habetur. qui licet procurationis publicas & etiam continuas quottidie summa integritate administraret tamen liberalibus studijs ita operam dabat. vt non temere quis plura in eo in ocio conscribere potuisset. Erat enim

Plinius

ei acer ingeniū incredibile studium cum summa vigilantia. Erat sane somni parcissimi estate siquid ocij acebat in sole. lib. & legebatur. annotabat. excerpebatq; nihil enim vnq; legit qđ non excerperet. dicere enim etiam solebat nullum esse librum tam malum vt non aliqua parte etiam prodesset. Perire quoq; omne tempus arbitrabatur quod studijs non impartiretur. hac intentione tot volumina peregit. De iaculatiōe equestri vnum. hunc cum prefectus ale militaret pari ingenio curaq; composuit. De vita pomponij secundi duo. a quo singulariter amatus. Bellorum germanie viginti quibus omnia que etiam cum germanis romani bella gessere collegit. cuz in germania militaret. Dubij sermonis octo. Nature hystoriarum triginta septem opus diffusum eruditum. nec minus varium q; ipsa natura. Petijt tandem cum missenensi classi preesset. & flagrante vesunio ad explorandas propius causas lyburnicas prendisset. neq; (aduersantibus etiam ventis) remeare posset. vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo & sexto vete sue anno

Plutharcus philosophus

Plutharchus cheroneus philosophus atq; hystoricus eloquentissimus traianiq; preceptor ac institutor per hoc tempus & ingenio & autoritate marimo i precio habitus est. De quo policrates in suis hystorijs sic habet. Plutarchus philosophus. homo sententijs suis fidelis. in verbis luculentus. & in sacratio morum tantus arbiter fuit. vt facile principis posset dignosci preceptor hic itaq; principi & discipulo suo neganti quattuor in genere conabatur dei omnipotentis reuerentiam. sui cultum officialium disciplinam. ac etiam subditorum affectum & protectionem. Qui cum eruditissimus esset vir multos edidit libros. videlicet de educandis liberis. de politica constitutione. de patientia. de homero poeta. de magistratuum moderatione. de symphoniacis. apothegmata que plerisq; nostri dicta vel dicteria no-

minarunt. Cum apud traianum coniunctissime viueret mun⁹ pgratū illi sui industria collegit. vitas q̄ pterea multo⁹ tam greco⁹ q̄ latino⁹ virorū illustrium diffuse eleganterq̄ collegit. scripsit ⁊ alia multa.

¶ Hi oēs sub domicião martirio coronati sūt

Sactus Enodius martyr

S. Sileas martiriū passus apd macedonias.

Sctūs Julianus ep̄s cenomanensis

Sctūs Paulus episcopus

Sctūs Saturninus ep̄s Tolosanus

Sctūs Aristarc⁹ martyr. Maron martyr

Sctūs Marcialis ep̄s zanden.

Sctūs Eutropius ep̄s Aquitanen.

Sctūs Gregorius bellatus ep̄s Eutices ⁊c.

¶ Hi sequentes sub Traiano floruerunt

Sctūs herenens ep̄s Lugdunensis.

Sctūs Joūin⁹ p̄sbyt̄ ⁊ martir. S. dionisij dis.

Sctūs Caram⁹ carnoten. martyr.

Sctūs Lucian⁹ beluacen. discipulus. b. petri.

Sctūs Eutropius ep̄s cantu. ⁊ Eufrosina

Sctūs Eugenus thol. Supicius

Sctūs Santinus ep̄s meldensis dis. dionysij

Sctūs Thaurinus ep̄s eboracen.

Sctā Theodora. Sctūs Serūilianus

Sctūs Sageric⁹ ep̄s cameracen. dis. dionisij

Egesippus

Egesippum virum quidez sanctissimū atq; doctissimū hoc etiā tempore floruisse eusebius refert qui inter alia a passione dñi nostri ihu xpi vsq; ad hanc etatem oēs ecclesiasticor actuū texuit hystorias. vt quor sectabat vitā. dicendiq; exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philosophus extitit ciuitate ortus p hoc tempus clarnit ⁊ de regno multa conscripsit.

Basilidas hēticus

Basilidas quidā hereticus vir acutissimus tēpestate hac sine fecit vite. xviij. volumia i euāgelijs a se ꝓfecta post se reliqt. Agrippa aūt cognomēto pastor xpianor sui tēporis doctissim⁹ basilidis p dicti heretici volumina in euangelijs ꝓscripta sua doctrina mirifice confutauit atq; deridens ad terrorem aliorum.

Linea pontificum

Alexander prim⁹

Anno mūdi. 5313. Anno christi. 114.

Alexāder papa patria romanus. pīe alexādro. ex regione capite thauri nat⁹. Vir qūidē iuuenis etate. moribus senior. euaristo succedēs vsq; ad hadriani tēpa puenit. Suaq; scia atq; sanctitate magnā senatorum ptez cōuertit ad dñm. qui rei diuine curā diligentissime gerens. nōnulla ꝓstituit decreta. ⁊ primo q̄dē decreto ereōicat p̄sumētes legatū apostolicū impedire Mādauit item ne cleric⁹ ante secularē iudicē accusaret. Statuit q̄; vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ⁊ oblationē non ex fermēto sed ex azimo facerent. Idē primus ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pdie q̄; pateret ⁊c. Instituitē vt aqua quā sctūm appellam⁹ sale admixta ītepositis sacris oronib⁹ ⁊ in tēplis ⁊ in cubiculis ad fugā dos demones retineret. de nū inter innūera miracula inter q̄ balbina grim tribui filiā sanauit. ⁊ ipm tribunū cū oī domo baptisasset. post ordinatōes tres q̄s habuit mense decēbri martyrio coronat cū Euētio et theodoro diaconis. v. nonas maij. Sepelit q̄; ī via nomētana vbi iterfect⁹ est vij. ab vrbe miliario. sedit ānis. x. mēsib⁹. vij. diebus ij. vacauit āt sedes dies. xxv

Sixtus

Anno mūdi. 5324

Anno christi 124.

Sixt⁹ papa natōe romanus pīe pastor (vel vt

Eheleſdhorus

Higinnus

Pius

alij volunt) helvidio-is diuine rei (vt par erat gerens) p̄stituit. ne a quoq; nisi a ministris sacrorum mysteria. ⁊ vsa sctā tangerent. marie vero a femis. neue qđ sacerdotes corpale vocāt ex alio q̄z ex lineo panno. ⁊ quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sctūs sanctus deus sabaoth cantaret. Missar eni acta primo nuda ⁊ simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpib⁹ ppter frequentes ecdes pauci repirent qui nomē xp̄i pfiteri audērēt. Et galli xp̄iani p̄sulem sibi depostent eo pegrinum romanū ciuem misit. q̄ cōfirmatis in fide gallis romā rediēs vltimo supplicio efficit. At vero Sixt⁹ vbi ordinationes ter mense decembri habuisset martyrio coronat. ⁊ in vaticāo apud petrū sepelit. Sedit aūt annis. v. mensib⁹. iij. ⁊ diebus. xxj. Vacat aūt sedes biduo tantum.

¶ Anno mundi. 5333. ¶ Anno christi. 134.

Thelesphorus papa natiōe grec⁹ ex patre anachorita. antonini pij tpib⁹ fuit vir singularis doctrine ⁊ virtutis. Is constituit vt septē hebdomadib⁹ añ pascha ieiunū obserūet. vtq; natali dñi ihu xp̄i noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt ante sacrificiū hymn⁹ ille cantaret. Glia in excelsis deo ⁊ i terra pax hoīb⁹. At vero cū ordinatōes quattuor mēse decembri habuissent. creasset q; p̄sbyteros q̄ndecim. diacōes octo. epos tredecim. martyriū subigēs apud bti petri corp⁹ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim. mēsib⁹. iij. diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

¶ Anno mundi. 5343 ¶ Anno christi. 144.

Dapa Higmcius natione grecus patria athenien̄sis. patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcopus. tum marime cleri prudenter in ordinem redegit. gradus distribuit. instituitq; ne templa sine celebratione dedicarentur. q; sine arbitratu metropolitani vel episcopi. Voluit item vnum saltē patrinum ⁊ vnam matrinam in babtismo vel i confirmatione interesse. Vir certe doctissimus qui epistolam eruditionis plenam de vnitate ac trinitate dei omnibus christi fidelibus legēdam scripsit. Denicq bene de ecclesia de merit⁹ cum ordinationes ter decembri mense habuisset. moritur ⁊ apud beati petri corpus in vaticano sepelitur tertio idus Januarij. Sedit annis quattuor. mensibus tres diebus quatuor. Sedes aūt quadriduo tum vacat.

¶ Anno mundi. 5353. ¶ Anno christi. 154.

Dius papa natione italus patria aq̄leiensis patre ruffino. M. Antonini veri tempora attigit. Habuit aūt cōsuetudinem magnam cum hermete qui libū scripsit titulo pastoris insignitus. In quo angelus pastoris personam induens ei mandat vt oīb⁹ persuadeat pascā die dominico celebrari. qđ ⁊ fecit. Constituit item pius ne hereticus quispiam ex iudeorum heresi baptisaret. Rogatu p̄terea sanctissime femine termas nonati in vico patricij in honorem sororis sue diue pudenciane dedicauit. multaq; dona huic templo obtulit. ⁊ sepius eodem in loco sacrificium deo prestitit. vbi ⁊ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penam statuit qui negligentes in attractando christi sanguine ⁊ corpore aliquid petire permitterent. ⁊ vbicūq; deciderit lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi in ordinationibus suis que quinq; fuere mense decembri. p̄sbyteros decem ⁊ nouem. diaconos nouem ⁊ viginti. episcopos. x. creasset xp̄i martyr obijt. ⁊ apud beati Petri corpus in vaticano sepelitur quinto ydus Julij. Sedit vero annis vndecim. mēsibus quattuor. diebus trib⁹. Vacauit tūm sedes dies. xiij

Adrianus cognomento helius consobrine traiani filius quindecimus romanorū imperator. cuius origo vetustior a picentibus. posterior ab hispaniensibus manat. cuius mater domicia paulina gadibus orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbat⁹ traianus ⁊ celiū equites tutores habuit. Imbutusq; impensius grecis studijs. ingenio eius sic ad ea sic declināte vt a nōnullis greculus diceret. quintodecimo āno ad patriam rediit ac militā iniit. deinde a traiano abductus a patria pro filio habitus. deinde imperiū accipiens inter optimos principes merito annumerandus. Is primo quidem xp̄ianis aduersatus est postea cognita eor religione ⁊ pietate in eos admodum benefic⁹ fuit. De populo romano bene meritus. pater patrie statim appellat. nam liberalis. splendid⁹ magnificus clemens. ac vtraq; lingua erudit⁹ musice medicineq; artis scientissimus fuit. ⁊ leges multas composuit. athenien̄sibus legem petentibus ex draconis ⁊ solonis sententia iura composuit. ⁊ eis bibliothecam insignem retulit. Plutarci cheronei serti agothoelis philosophorum doctrina ac familiaritate declara-

Adriang pr̃ patrie appellat⁹
Belius

Linea imparatorz

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aurelius Commodus

tus-fecit ⁊ rome sui nominis pontē qui adhuc extat ⁊ sepulchrum in vaticano apud tyberim quo nūc artifices p arce vtunt̄ que sācti angeli castellū nūcūpatur. Mirificeq; plura alia edificauit ⁊ potissimū i inde hierosolimam a tyto euersam. menib⁹ ⁊ edificijs instauravit ⁊ adeo ampliauit vt passionis iesu christi locū intra menia cōclusit. ⁊ er suo noīe helyā appellauit. p̄cepit ne cui indeo sed tm̄ rp̃ianis introeundi facultas daret. Deinde ingruēte tristissima valitudine antoninū (qui postea pius dictus) adoptauit p⁹ hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū pijt morbo intercutaneo. vigesimosēdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelit puteolis in villa ciceronia statura fuit proceso. forma cōposit⁹ flero ad pectinē capillo p̄missa barba.

Antonius pius sedecimus romanoz impator. vna cum filijs aurelio lucioq; impij principatuz susceptit. hic adriani genet p adoptionē filius. paternū genus e gallia origzine habuit. Impauit aūt tanta modestia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adeptus sit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli eni vnq̄z tum priuatim tum publice acerbus fuit. ⁊ hoc verbū psepe dixisse ferunt. malle se vnum ciuem seruare q̄z mille hostes occidere. Tante aūt iusticie pi⁹ fuit. vt multi reges multeq; nationes positis eius iussu armis ad hoiez controuersias suas litesq; deferēt eiusdemq; sententie statim parerēt. fuit autem statura eleuata decorus. sed etiaz cum esset longus ⁊ senex incurvareturq; tiliaticijs tabulis in pectore positis fasciebatur vt rectus incederet. fuit vocerauca ⁊ sonora. Cum iocūditate a senatu diuus est appellatus cum omnes eius pietatē clementiam. ingenium. sanctimoniam laudarent. vt cū numa pompilio bonorū oim sentētā compari potest. Js preterea cū tyberis inundatōe plurima rome verasset edificia tum priuata tum publica sua impensa ciues in restituēda vbe liberalissime iuuit. Tarraconensem ⁊ caietanū restituit. Ob hac materia populus romanus mortuo circenses ⁊ tē plū constituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti. mensib⁹ tribus. apud lorium villam duodecimo ab vrbe miliareo distantē quasi dormiret spiritum reddidit

Marcus antoninus qui ⁊ verus cognomēto ph̃s natus rome in monte celio educat⁹ in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani. vsus grāmaticis greco alexandro. oratoribus aūt precipue frontone cui ⁊ statuam in senatu petijt. Assciscitus in imperatoriā dignitatē ad domū tamē appellonij discendi causa venit. Audiuit ⁊ sertū plutarci nepotem. Educatus q̄z in hadriani gremio illū verissimū nominabat deinde vna cum. L. aurelio cōmodo fratre annis. r. ⁊ nouem impēr.ū equo iure admistrauit. Bellū aūt ptra parthos simul susceptū admirabili virtute ⁊ felicitate gesserūt. de hostibusq; triumpharūt. Vex non multo post apoplerie morbo e medio sublato cōmodo frē. Antoninus solus impiū obtinet. fuit aūt a teneris annis eiusdē animi. eiusdemq; vultus in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas natūre cum doctrina in eo certabat. merito ab omnibus philosophus appellatus est philosophia tamen cum a rebus bellicis nequaq̄z retardauit Nam germanos marcomānos. squados. sarmatas ingenti virtute ⁊ felicitate vna cum filio commodo antonino superauit. ac triumphum egit. Iturus autez ad hoc bellum cum non haberet vnde stipendia militib⁹ p̄beret. exhausto erario oēm impatoriā suppellectilē. oēmq; ornatū vxoris foro traiani hasta subiecit Vex cū postea sipato hoste in patriā rediisset. emptoib⁹ p̄cia restituit. nemini tm̄ molest⁹ fuit. q̄ reddere empta voluisset. pta victoria i oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā p̄uicijs remisit leges seueriores nouis pstitutōib⁹ tpauit. his rebus gestis factum est. vt ab omibus ita amaret. vt sacrilegij nomen incurreret q̄ ei⁹ imagi

nem domi non habuisset. postremo in pannonia constitutus repentino morte interijt. Dimisso enī filio ne in eum morbus transiret. nocte animaz efflauit. xviij. imperij āno vite. lxj.

6ta psecutio ecte

QVarta psecutio ecclesie tēpore marci antonini ⁊ lucij aurelij facta est. multiqz martyrio coronati sunt. ipsam tamen persecutionem secuta est lues magna. que multas late prouincias deuastauit. matrimeqz ytaliā adeo attrinit. vt passim ville ⁊ agri sine cultore ⁊ habitatore remanerent ab armis deniqz nulla vnqz quies erat. sed per omnem orientem. illiricum. italiā. galliā bella ferebant. Terremotus quoqz non sine interitu ciuitatum ⁊ inundationes fluminū crebrescebant. ⁊ locuste agros infestabant.

Sophia

SOphia matrona nobilis cum tribꝰ filiabus. fide. spe ⁊ caritate ad vrbē venit. et exemplo religionis sue ⁊ sobrietatis multas nobiles feminas cōuertit ad xpm qđ cum adriano impatori nūciatū fuisset. eas adduci iussit. que cum pulcherrime essent ⁊ in diuinis scripturis erudite post longā concertationē martyrio vitā finiere per varia tormenta. Mater deinde corpa filiarum in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos. veluti sopore depressa in pace quieuit.

Seraphia

SEraphia anthiocena virgo per hꝫ tempus rome pro christo iesu passa. que missa in obscurissimum locū duobus lasciuis viris illudenda tradita. cum illesa pmansit. lampadibus inflāmari ⁊ iussu presidis cum fustibus durissime cedi. deinde enim gladio necata est. qua Sabina per eam conuersa in suo sepulchro poni fecit. quarto kalendas Augusti.

Sabina

SAbīa illustrissima mulier. vxor quōdaz preclarissimi Valentini ⁊ herodis matellarij filia quaz seraphia pdicta in fide domini nostri iesu christi edocta. operibus vero misericordie insistens his enim tumultibus apud Romaz in auentino monte a prefecto vrbis rabidissimo nomine helpidio cum nollet sacrificare dis gladio pcussa. martyrij palmam adepta est. quarto kalendas septembris. Ambarum autem corpora nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescūnt in pace.

Quadratus

QVadratus athenien sis episcopꝰ ⁊ apostolorum discipulus vir vtiqz doctissimus hac tempestate ecclesiam grādi terrore dispersaz fide ⁊ industria congregās etiā librū pro xpiane religionis defensionē cōposuit. plenum fidei ⁊ rōnis atqz apostolica doctrina dignum. quo edito ad vltimum pro ipius defensione passus est. septimo kal. Junij.

Quirinus

QVirinus primo tribunus postea episcopus factus per id tempꝰ apud illiricaz sclauoniam in scisci vrbe. vj nōas iunij martyr xpi obijt Nam (vt prudentiꝰ ait) ligato ad manū eius molari saxo in flumie pāpitatꝰ est ⁊ cū astātibꝰ diu locutꝰ fuisset. ne eiꝰ terrerent supplicio. vix pcibꝰ vt mergere obtinuit. ¶ Zenon qz patriciꝰ romanus cū. x. militꝫ. ⁊. cc. fribꝰ rome ad guttaz iugiter manātē sub hꝫ tumultu p xpo iterfectus est.

Achatius

AChatiꝰ pmicerius cū. x. militꝫ i mōte ararath ab adriano impatore i armēia martyrio vitā finiuit q̄ quersi p āgelū victoriā p hostes obtinētes cū adrianꝰ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xpianos eē sensissent lachrimātes eos pmo flagellari. deide mltudinē clauoꝝ acutissimoꝝ trigenoꝝ spargi in terram per. xx. stadia insserūt vt sancti nudis pedibus sup eos incederent. Angelus autem antecedens clauos colligebāt ne lesā-

tur tandem ad instar christi martyrium passi sunt. ⁊ anime eorum translate ad supos.

Papias

PApias hierosolomitanus episcopꝰ iohis apli auditor qui nō tantū hystorie vetꝰ discipulorꝫ dñi. quantū voce aristonis ⁊ senioris iohānis adhuc viuentis delectatus est. vñ apparet ex ipsa noīm dinūeratōe cum oīm fere aplorꝫ mentionē fecisset. aliū cē iohānē quē post aristonē nūerat. q̄ certe doctissimꝰ ē habitꝰ quēq; etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneꝰ appollinaris. tertulli anus. victorinus pictauiensis. lactantius firmianus. quadratus quoq; predictꝰ.

Aristides

ARistides athenien sis philosophꝰ sub pstino habitu xpi discipulꝰ volumē nri dogmatis rōnem ptinēs eodem tēpore quo ⁊ quadratus adriano principi obtulit. his aūt apologeticꝰ libris factū est vt adrianus iniustū fore eristimans xpianos indicta causa vbiq; occidi. Minucio fundano asie pcō scripsit neminem occidendū. nisi de accusatore ⁊ crimine constaret.

Secundꝰ phs

SEcundus atheniensis phs hoc tē pore in precio fuit qui semper silentium seruās pythagoricas vitā duxit cuius taciturnis causa hec fuit Qđ cū matrē ppriam de illicito cōcubitu temptasset ⁊ illa (incognito filio) assensisse vt eū cognouit esse filiū p pudore spm exalauit. qđ animaduertēs secundus id mri ppter suā loquelā accidisset. ⁊ hāc er se in posterum exegit penam. vt de cetero vnq; nemini loq̄ret. qđ cū hadriano q̄ apd athenas eēt nūciatū fuisset. ipm illico accersiri fecit. quē cū nec salutatōe nec exhortatione aut minis a taciturnitate ꝓposito retrahere potuisset admiratꝰ ipius taciturnitatē atq; pstātiaz dixit. cū ista silētij lex a te nullo mō solui pōt. manu tū tua p pleumatibꝰ meis rndere digneris. Et iterrogās dixit. Quid ē deꝰ. Ille ꝓfestim rescripsit. Deꝰ ē imortalis mēs incōtēplabilis celsitudo forma multiformis mltiplexq; spūs. incogitabil ingnsitio. oia ptinēs lux ideficiēs ⁊ optimū bonū. Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

TIburtina latine regionis ciuitatez que hodie vetus tibur appellatur per hoc tempus hadrianus impator (vt helius sparcianus historicus testatur) miro sumptu edificauit. & ex villa oppiduz fecit. Hec quippe ciuitas. sedecim passuum milibus a roma distare videtur. & iuxta anienez fluuium in cliuoso loco constituta est. quam tamen ciuitatem longe ante romanam vrbem a grecis originem & conditionez habuisse strabo & Virgilius volunt. aiunt enim q ipsius p̄mus conditor fuit quedam tiburtus coracis & Catilli frater. Hi nanq; fratres thebani fuere qui post thebanorum interitum a patre in italia progeniti. singuli postea oppidum ex suo nomine construxere q testis est quidam mons propinquus qui catillus adhuc dict9. Et coram aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaq; tiburtina hec quondam valde nobilis ciuitas cui etiam testimonia perhibent propinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes & magnifice edificioruz ruine que dignitatem vrbis pre se ferunt eo siquidem loco tiburtinus lapis fortissimus fodit9. qui ad construendam conseruandamq; romanam vrbem multum adiumento fuit. Hunc enim vrbem Fridericus cognomento barbarossa imperator. ab alijs theothonicis superioribus annis diruta reedificauit. & deinde multi summi pontifices multiq; cardinales auxere & multis edificijs illustrauere. ex hac simplicius romanus pontifex & alij viri scientia & dignitate clarissimi ortum habuere.

GAlienus medicus Galien9 medicus doctissimus vir fuit natione grecus. patria sibi pergamuz ciuitas asie. statura magn9 spatulas & humeros latos & grossos habēs. colore brunus. delectatus in cantu et alkimia. natus ex patre diuite & largo. scientificus in astrologia arismetrica & alijs huiusmodi. magistrum enim habuit talium. ad medicinam diuinitus inductus. circuiens mundum pro acquirenda scientia prandebat parum. scilicet tantum ficubus & pane contentus. Cena enim erat ei copiosa. a paruulo editus studio medicine. decimonono enim etatis anno cum discipulis Athanei de medicina arte disputauit. ab eis enim reputatus quasi litigiosus. quia logicus erat. hi enim sibi obijcientes dicebant quidem nutritus in dyaletica multa inde repletus contagione. Claruit autem temporib9 diui Antonini pij. Nunq; in pronostico erranit. Asserit autem constantinus cum centum & quinquaginta libros edidisse. annos tandem vixit octuagintaseptem. Et vt quidam ferunt in mari mortuus est cum ad videnda miracula olim domini nostri iesu christi accederet. et mundinus dicit. Merito ergo medicorum p̄nceps dici debet galienus. qui ea in arte omnes preter Hippocratem superasse creditur. & etiā hippocratis scripta miro declarauit & explanauit ingenio

IVstinus philosophus ex Neapoli vrbe palestine his temporibus pro fide domini nostri Jesu christi multum elaborauit. qui Antonino pio principi ac filijs eius libruz dedit contra gentes scriptum. & dyalogum cōtra triphonem principem iudeorum habuit. Imentus est & in marcionem qui cerdonis dogma secutus est. alterum vero bonum. alterum etenim iustum dominū asseruit tanquam duo contraria principia creationis & etiam bonitatis. Impugnauit & crescentem cynicum vt quasi gulosum. cuius etiam insidijs ad extremum circumuentus est p dignitate sancte & christiani nominis sanguinem fudit.

Justinus philosophus

Aquila

AQuila quoq; iudeus natione ponticus cum Prisilla vxore edicto Claudij discedens vsq; ad hec tempora (vt etiam nō nulli aiūt) superuixit. secundus mosaice legis interpres post illos septuaginta qui philadelphi temporibus fuere. & li-

bros vetris testamenti er hebraro in grecum optime transtulit 7 prophete verba de virgine maria prolata ad iuuenculam quandaz ascripsit.

Cerdo hereticus

CErdo quidaz hereticus a quo cerdoniani heretici nomen acceperunt. p hoc tempus insaniendo vaticinari simulat. Asserebat nanqz duo fuisse principia contraria inuicem

Marcion hereticus

MArcion item hereticus eius discipulus stoicus phs cū magistro suo delirare cepit. dicens xpi patrem non fuisse deum creatorem. qui filiuz munduz fecerat. 7 cum aliquādo policarpo rome obuiam factus fuisset. interrogaretqz an se agnosceret. cognosco (respondit policarpus) primogenitum dyaboli.

Valentinianus hereticus

VAlentinianus alius hereticus platonis philosophus a quo valentiniana heresis nominata est. eodem quoqz tempore insaniuit. Hij autem valentiniani cuius daz platonici sectatores dicebāt dominum nostrum iesum christum de corpore virginis nil sumpsisse. sed per eam tanqz p fistulam quandam purum transisse.

Theophilus epūs

THeophilus antiocenus ecclesie episcopus 7 ipse his diebus floruit. 7 cōtra marcionem predictum hereticum librum dedidit imperante. M. antonio. Scripsit 7 librum contra hermogenis heresim qui materiā non natutam introducens deo autem non nature eandem comparauit. materiam elementorum 7 deum appellans. Tria quoqz volumina contra etholum compposuit 7 plura alia.

Melito epūs

MElito seu melitus asianus natione sardensis episcopus frontoniscqz oratoris discipulus m'to in precio his temporibus fuit. 7 librum de doctrina christiana M. antonio tradidit. huius ingenium tertullianus (vt scribit hieronimus) mirum imodum laudat. dicitqz a plerisqz nostroruz ppheram habitum esse. eo q multa prophetica scripserit testimonia. 7 cum hoc multa 7 plura alia.

Appolinaris episcopus

APpollinaris asie hieropolitanus episcopus huius temporis in precio est habitus q insigne volumen de fide christi. M. antonino secūdo tradidit. Scripsit enim 7 in cathaphrigas qui tunc etiaz cū prisca etiaz 7 maximilla insaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed 7 alios aduersos gentes quinqz libros scripsit. Extant 7 alij duo de veritate

Policarpus.

POlicarpus sancti iohānis apostoli discipulus Smirenus episcopus ab eo creatus ac totius asie religione 7 sancta doctrina tum facile princeps hōr anno pio presulante romā veniens plurimos fidelium marcianis 7 valētiniam falsa persuasione deceptos ad dem reduxit. Cum autem marcion obuiaz habuisset eum primogenitum diaboli dixit. Negabat enim patrem christi deum esse creatorem. qui per filium suum vnigenitum mundū fecerat. Postea vero imperante. M. antonio 7 L. aurelio commodo quarta post neronem persecutione Smirne sedente a proconsule igni crematus est. Cum quo etiam duodecim ex philadelphia venientes martyrium consummauere. hic cum esset doctissimus ac sanctissimus vnam ad philipenses perutilem scripsit epistolam. passus est autem septimo kalendas februarij.

Montang hereticus
Appelles hereticus

Praxedis

PRaxedis vgo sanctissima. beatissimi pudentis Romani filia. ⁊ gloriosissime pudentie virginis soror. vir go siquidem in diuina lege eruditissima per hoc tempus vsq; ad anicetum fuit. postq; patrimonium suum vna cū sorore sua predicta in sustentatione pauperū erogasset. ⁊ totum vite sue tempus ipsius vigilijs ⁊ orationibus atq; ieiunijs assiduis contriuisset ⁊ vniuersam familiam numero nonagesimo manumisisset. At postq; multorū martirum corpora sepelliisset. ⁊ ipsa beatissima virgo praxedis duodecimo kalendas augusti migrauit ad dominum nostrum iesum christum coronam iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suam pudentianam in cimiterio priscille sepelitur. quo etiam die eius natale a cunctis fidelibus celebratur.

Felicitas cum septem filijs

FElicitas Romana femina matrona siquidem sanctissima p hoc tempus vna cū septem filijs suis .xv. ianuario. felice philippo. scylano alexandro. vitale atq; marciale. rome martyriū suscepit. Hec enī pīssima mulier mente ⁊ corpore felicitas. hos septem filios deū colere docuit. vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidem ianuarius primogenitus post virgarum verbera plumbatis occisus est. felix vero philippus fustibus mactari. Syllanus precipitio trucidatus interemptus. Alexander deniq; ⁊ vitalis atq; marcialis capitali sententia sunt puniti. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter matrū consuetudinem ⁊ ipsa gladio necata est. A quibus magnū spectaculum fidei nostre ante oculos positū est. Eoꝝ dies celebrat. vj. idus Julij.

Ptolomeus astronomus

PTolomeus natiōe alexandrin⁹ philosoph⁹ ac insignis astrologus. qui post temporā adriani imperatoris claruit hoc tempore agnoscitur. q̄ vir p̄stantissimus plus astronomie addidit q̄z id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuam edidit. De inditijs etiā quadripartitum opus. ⁊ ēē tiloquium ac alios multos conscripsit libros. Viritq; annis octuagintaocto. Et eius aūt puerbijs hec duo notanda inserimus. Inter hoīnes qui. non curant in cuius manu sit mundus. hic mundo altior est. Et illud. Qui per alios non corrigitur. nec alij per eum corrigentur Quātomagis fini appropinquaueris tantuz bonum cum augmento operere

Aulus gellius

AVlus gellius romanus orator ⁊ insignis quidem grāmaticus hoc tempore clar⁹ existens agnoscitur. Qui inter cetera sue virtutis opera cum e roma per biennīū in atticam proficiscetur terram. cōmentarios celebres edidit quos in libros .xix. diuidēs de noctibus atticis titulo prenotauit. ideo de eo scribitur. Si quem ceropia clarum latia q̄z camena esse iuuat. galli scripta probanda legat. Attica nox luci numq̄z cessura diurne. Ad varias artes q̄z bene mōstrat iter.

¶ Cathaphrigarum hereseos exordium

Montanus hereticus

CAthaphrygaꝝ heresis nō desunt q̄ dicant h̄ tpe ortam auctore montano. Is enī montan⁹ heresiarcha pessim⁹ natiōe phrigi⁹ noiauit se paclitum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ tādē regionē eī vicinis regionib⁹ ac multis erroib⁹ infecit. Ibiq; ⁊ priscā ⁊ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit. vt relictis viris suis secū publice incederēt. ⁊ se ei⁹ inspiratiōe pphetissas dicerent. hi capadhrigie domū spūsancti nō in aplis. sed in sē tm̄ traditū fuisse affirmabant

Apelles hereticus

APpelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m ī deum in veritate sed hominum fantasia hominibus

Linea sūmox pontifiū

Anicetus

Sother

Eulergerius

Victor

Sepherinus

appuisse. hunc theodocion vir erūditissim⁹. hereticissmū appellat. ⁊ suis scriptꝭ pcōmode irriuere conatur Tacian⁹ q̄z hereticis pmo ꝓpianus noiatus. deinde seueriani heretici ab eo ꝓcesserūt hi oēm coitū spurcū putabāt.

¶ Anno mundi. 5363.

¶ Anno christi. 164.

Anicet⁹ papa natione syr⁹ pre Johāne de vico marco vl (vt Damaso placet) de humista vir moribus insignis. ecclie romane cōsulens ne moribus petulanti um quorundā labefactaret. Instituit ne clericꝰ vllo mō comaz nūtriret ꝑm apli preceptū. Neue episcopus ꝓsecrari posset a paucioribus q̄z a tribus eiusdē ordinis vicis. ⁊ plura alia ordīauit. At vbi ex ordinationibus quinq; quas decē bri habuit pbyteros. xiij. dyacones ac sepult⁹ est in calixti cimiterio via appia pv. kal. maij. Sedit annos xj. menses. iiij. dies tres Sedes vero dies. xxij. post ei⁹ mortem vacat.

¶ Anno mundi. 5373

¶ Anno christ. 174.

Sother papa natione cāpan⁹ ex fundano oppido pre concordio tpibus L. cōmodi fuit. Is licet in multis piculis constitutus animū tamē intantis malis ad rem diuinā cōuertēs Instituit ne monacha vl lā pallam attectaret. neue thus in acerā poneret dū sacrificia fierēt. Eius extabat epla hac de re scripta ad cpos ytalie. Instituit item ne legittima haberēt vxor. nisi cui sacerdos ex in-

Calixtus

stituto benedixisset. ⁊ quaz parētes solēni pompa more christiano marito collocassent. reiiciēs multa picula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improbox que in novas nuptias cadere solent. at vbi p ordinatōes quinqz mense decembris habitase pbyteros peto. epos vndecim creasset. moriē ac sepeliē via appia in cimiterio calixti. sedit ānos. ix. menses tres. dies vnū ⁊. xx. Vacat tum sedes dies totidem.

¶ Anno mundi. 5383. ¶ Anno xpi. 184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus patre abundio. L. antonino cōmodo imperante fuit. Is statuit ne quis ob superstitionem cibi genus vllum respueret. q̄ humana cōsuetudo vescerē. Voluit preterea quempiā de gradu suo deiici. nisi accusatus reus criminis conuinceret. huius quoq; pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ q̄ies. ⁊ nomen christianum per omnem terram mirumimmodū auctum rome potissimuz vbi multi ex nobilitate romana cum coniugibus ⁊ liberis fidem recepti baptismi charactere notati sunt A lucio rege bruttanno epistolaz accepit. vt se ac suos in xpianorum numerum susciperet. Tandem vbi ex tribus ordinationib⁹ mense decembri habitis presbyteros ac episcopos ordinasset. Moriē ⁊ apud beati petri corpus sepelitur. vij. kal. Junij. Sedit aūt annos. xv. menses. iiij dies duos. Vacat tum sedes dies quinq;.

¶ Anno mundi. 5393. ¶ Anno christi. 194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice christiane vt parerat curā gerens. cōstituit vt pasca dominica die a. xiiij. luna primi mensis vsq; i. xxj celebrareē. cum prius cum iudeis. xiiij. luna celebrabaē. Cuius decretū postea in concilio niceno cōfirmatū fuit. ne iudeos imitari videremur. hic cum doctissimus esset pontifex quedā de regionibus cōposuit volumia. deinde martyrio moriē ⁊ apud beatū petrū in vaticano sepeliē. cui⁹ die festū. v. kal. Augusti celebram⁹. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus. dieb⁹. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

¶ Anno mundi 5403 ¶ Anno christi. 204.

Sepherinus papa natione romanus ex pre Sabundo. seueri temporibus fuit vir sanctis

simus rei diuine magis q̄z humane intentus est Vnde z ꝓstituit vt astantibus clericis z laicis fidelib⁹ z lenita z sacerdos ordinaretur quod postea in calcedonensi concilio confirmatum est. Statuit vt consecratio diuini sanguinis in vitreo vase non autem in ligneo vt antea fieret hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetitus enī est ne in ligneo fieret ꝓpter raritatē qua imbibit. neq; in vitro ꝓpter fragilitatē sed ex auro argentoue. aut ex stagno vtin tiburesi z remesi concilio scriptū apparet. Idem ꝓterea instituit. vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingentes singulis annis in solēni die pasce publice cōfitarent. qđ Innocentius tertius postea etiaz ad ꝓfessionē delictoz traditit. tandē cum ordinatōib⁹ quattuor ꝑsbyteros z epos creasset morit seueri tpibus. ac in via appia nō lōge a cimiterio calixti sepelit. vij. kal. septēbr⁹. Sedit aūt ānos octo menses. vij. dies. x.

¶ Anno mundi. 5413. ¶ Anno christi. 214.

Alixtus papa natōe romanus p̄e Domicio ex regione vrbis rauennatuz vir diuin⁹ ac prudentissim⁹ q̄ in magna rū pturbatōe cuz sceleratis impatorib⁹ nequaq̄ ab instituto suo discedēs. Cōstituit ieiuniuz q̄ter in anno quibus tpibus deinceps ratio sacroū ordinū habita est. cū antea decembri mē se fieri ꝓsueuit. Cimiteriū quoq; de suo nomīe condidit via appia vbi multoz martyrū corpora reposita fuerāt. Verū cum palmachium virū cōsularē z simplicium senatorē atq; felicem nobilē virū cum eoz domib⁹ baptisasset. z multos ꝑsbyteros z epos ordinasset. ij. ydus octobris ab alexādro impatore martyrio coronat. deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tertio ab vrbe miliario. Sedit ānis septem mensibus decē. dies. x. Vacat tū sēdes dies. vj.

Commodus lucius antoni⁹ dictus decimus octau⁹ romanoz impator p⁹ M. antoniū verū patrē suū impauit q̄ natus est apud lanuuiū. faustina ei⁹ mater p̄gnans visa z in somnis serpētes pere. sed ex his vnū ferociorē pepit aut comodū. z antoniū eo mortuo. marcus p̄ceptis optimoz commodū erudire conat⁹ est. habuit litteratorē grecū onesicratum. latinum capellam. oratorē ei at teius. hi tamen magistri nihil ei ꝓfuerunt. verum a prima statim puericia turpis improbus crudelis libidinosus. auspiciū crudelitatis. dedit anno etatis duodecimo ꝓfectus deinde cuz patre ad germanicum bellū neq; pudoni neq; simptui pepeit. Tandēq; nil cōmune cum patre habuit. sed eius incōmod⁹ nisi qđ z ipse ꝓtra germanos adiuuantib⁹ xp̄ianis militibus feliciter pugnauit. In eo bello cum exercitus comodi penuria aque laboraret. ferūt p̄cibus xp̄ianoz militū aquā diuinitus e celo missam. pluraq; flumina in germaōs z sarmanos cecidisse. Ceteq; ad urbē rediēs in oia luxurie z obscenitatis dedecora plabit. Gladiatorijs quoq; armis in ludo neronē imitatus depugnauit. plimos q̄z senatores interfecit. z eas matie quos nobilitate industriaq; excellere animaduertit. quosdā ꝓscripsit vendidit etiā ꝓuincias et admīstratōes. fuit forma q̄dē corpis iusta. vulto insubido vt ebriosi solent z sermone incōdito capillo sp fucato. admīes comā z barbā timore tonsoris. Tē poribus ei⁹ flagitiose vite vrbs penā tulit. Capitolium fulmīe ictu cū egregia bibliotheca maioum cura pata ꝓcremat. mēseq; decēbi ad imitatōz augusti eo modū appellari voluerit. Jdq; post morte abrogatū fuit. Tandē mortu⁹ hūanī generis hostis adiudicat⁹ ē. Strāgulat⁹ i domo vasealū. xij. imp̄ij sui ānno z mēse. vij. e medio sublat⁹ ē. Corp⁹ ei⁹ vt vnco traheret atq; in tiberi mitteret senatus z pp̄lus postulauit. sed postea iussu ptinacis in monumentū adriani translatum est.

Helius ptinax. xviij. ro. impator nat⁹ in appenio in villa martis quē postea marcus ptor ē fecerat p̄me legionis regēde. statiq; rhetias z noricū ab hostib⁹ vindicauit. deinde ꝑfecto vrbis cū mitissimus fuit. cōmodo plurimū placuit. factus seragenario maior imperator rogat⁹ vt vxorē augustā faceret. z filiū cesarē

Linea impatoruz Lucius antonius Commodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

Genering pp̄ vong hic statuit vt sacrificio diuini sanguis fieret i vase aureo / argenteo vt stanneo papa pius fecit vitreo i ligneo z ligneo fieri p̄hibuit

pp̄ statuit vt omnes xp̄iani semel in anno confiterentur

Innocentius tertius ordinauit vt confessio delictorum fieret

Calixtus pp̄ constituit ieiunium quater in anno

'appllaret·id facere recusauit testatus sufficere q' ipse imperet inuit⁹ ⁊ cū imperatore auaric'a nihil turpi⁹ est. cum illiberalis ⁊ sordid⁹ habe ret quibus dimidiatas lactucas ⁊ cardos cōui uis apponeret. fastidiū nūq̄ puato cōuiuio cōmedit aut alicui misit Fuit aūt senex venera bilis immissa barba reflexo capillo. habitudi ne corpis pinguiore. statura imperatoria. elo quēcia mediocri ⁊ magis blādus q̄z benignus Tandem nemine p̄dicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit Imperij sui mense sexto cuz tausius quidā vn⁹ e tungris in iram ⁊ timorē milites loquendo adduxisset. hastam in pec⁹ pertinacis obiecit Tūc ille precatus Jouem vl torem toga caput operuit atq̄ a ceteris cōfos sus est. Milites eñ eum ⁊ aulici odio habuerūt populus mortē eius indignissime tulit. ido per senatum in deos relatus est.

IVlianus didius successor ptinacis cuz caput eius conto ferū milites q̄ eum oc ciderāt p vrbem in castra ptulerūt. ip se corpus eius quāto potuit honore funeratus est. Cū id in palatio repisset. hunc aliqui iuris pitū ⁊ interemptō rē imperiū occupasse aiunt q ppetuū edictū composuit. Ceteri iulianū ne potē magni iuliani iurisco sulti fuisse scribūt cui⁹ pgenitores de mediolano fuerūt. Fuit au tem hō pessimus miserrime viuens. vñ odio sus ppl̄o desertus ab oibus. quiq̄ septimo mē se posteaq̄ impare cepat apud pontem mul uiū victus. a seuero ciuili bello ⁊ interfectus est

SEuerus ro. imperator iuliano didio in terfecto affrica oriundus imperium obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia in pri ma pueritia cū litteris grecis ⁊ latinis imbue rer quibus eruditissimus inter pueros ludens vt iuder sedit circūstante pueroꝝ ordinē ac iu dicaret. deinde studioꝝ causa romā venit. de inde fisci pcurator. mox tribunus militaris p gradus alios vsq̄ ad imperiū puenit. parcus ad modū. natura seu⁹. multis bellis lacesit⁹. fortis sime quidē rem publicā licz laboriosissime gu bernaret. phīe tñ admodū studiosus fuit. fortis parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aūt inte riores ita denicit vt regionē eoꝝ puinciā roma nā faceret. Hanc obrē triūphans vt in eius ar cu sub capitolio posito adhuc apparet parthi cus arabic⁹ adiabenic⁹ cognominat. Edificijs pterea publicis vrbē exornauit. nā ⁊ termas seuerinas ⁊ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcis simus. exiguis vestib⁹ vsus. leguminis patrij auidus. vini aliquādo cupidus. carnis frequē ter ignarus. ipse decor⁹ ipse ingēs pmissa bar ba cano capite. ⁊ crispo. vultō reuerendus. ca norus voce. sed affrū quidda vsq̄ ad senectutez sonās. Cōtinuo tandē varijs ⁊ piculis distra hit. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria mot⁹ cōcitauerat. hinc a dodio albino quē tñ in gallia nō incruēto plio supauit. Inde i brit tāniā pfect⁹ deficientib⁹ vere socijs oibus va rijs casib⁹ afflictat⁹ apud eburacū gallie mo rit anno impij sui. xvij. duobus filijs relictis bassiano ⁊ geta. olei tñ reliquit. vt p quinquē niū nonsolū vsib⁹ sed ⁊ toti⁹ italie q̄ oleo ege ret sufficeret. vltia vba ei⁹ dicūt hec fuisse tur batā rēpublicā vbiq̄ accepi. pacatā etiā britta nos relinq̄ senex ⁊ pedib⁹ eger. firmū impiū an toninis meis relinquēs si boni erūt imbecillu illi si mali.

S. Luci⁹ rex Emeri ta sororis sua

VCi⁹ angloꝝ rex. coilli regis fusti filius apud anglos seu britānos re gnū accipies a dño vo cat. eplaz eulethcrio p̄ tifici mario misit. q̄ ro gat vt se ac suos in xp̄ia nox nūex recipet. q̄rē fu gaciū ⁊ bamianū viros optimos eo imisit q̄ re gē ac pplm paptizarēt. Erāt tū in brittāia pon tifices. xxv. q̄s flamīes vocabāt. Inter hos au tē tres archiflāmines habebantur. q̄x in loco tres archi-pī'ostituti sunt. pthoflāinū vo lo co primitiua ecclia patriarchas instituit. verū lucius baptismo susceptō. mox īmobilia cūcta pudē gētiliū tēplis collocata xp̄i ecclijs ampli ata ptulit. Relicta patria regnoq̄ galliā ingres sus. deinde rhetiā petijt p augūstā ciuitatē ad curiēsem vrbē pficiscebat hos ppls dño subiu gauit virtute ac miracul'clar⁹ ibi in pace quie uit. Emerita aūt soror ei⁹ in castello finitio tri-

Trog⁹ pompei⁹

mis appellato igne marty rio coronā eternaq̄ meruit. Ei⁹ festiuitas tertio nonas decēbris celebris hē. Tqtaq̄ bauariā ⁊ rethiā ⁊ archeti am iter alues tpo acq̄siuit.

TRogū pompeiū hispa nū historicuz florusse censeat. eo q̄ totius orbis hi

Vita pstermino ypianoz
tpe seueri Imperatoris

storiam a belo Ninj regis assyriorum pater vsq; ad monarchiã cesaris latino pscripsit sermõ nõ; in qtuor quadraginta eã distinxit libros. quorum epithoma id est. abbreuiationẽ iustinus historicus fecit.

Dionysius corinthiorum eps

Dionysius corinthiorum epm sotheris tpib9 fuisse susebius scribit quita te eloquẽtie ; industrie fuit vt nõ solũ sue ciuitatis ; puincie populos verũ etiam aliarũ vrbium ac puinciaꝝ epos suis eplis erudiret. Instructus enj pauli apli doctrina facilime potuit scitatate ; eruditõe alios in officio ptinere-suisq; eruditit eplis ex qbus vnã ad lacedmõeos aliam ad atheniẽses-tertiã ad nicomediẽses. quartã vero ad cretenses ac quintã ad ecclis ponticas-; sertã ad romanos scripsit putilẽ ¶ Fuere ; alij cõplurimi viri doctissimi hoc tempe.

Theodotion

Theodociõ genere asianus patria ephesin9 vir doctissim9 aliteraꝝ sciẽtissim9. tertius diuinaꝝ scripturaꝝ interpres cũ supioribꝰ floruit. q̃ pter interpratõs ; trãslatõs etiã alia multa de religiõis xpiane laudibus reliqt monumẽta. hic taciani viri eruditissimi pdicti anteq; in heresim incideret discipulus fuit. marietamen aero appellẽ hereticũ scriptis suis pcõmode irridet. qd deũ quẽ coleret ignorare se diceret. Affirmabat enj xpum nõ deũ in veritate sed hominem in fantasia apparuisse

Clemẽs psbyter

Clementẽ psbyterũ alexandrinũ virum egregiũ ; eruditissimũ cũ his floruisse diu9 hieronim9 scribit q̃ multa conscripsit e quib9 illa sunt stromatũ. i. varietatũ libri. viij. Hypoteposion. i. informationum libri totidẽ contra gẽtes vnus. huius añt discipulum originem fuisse constat. extant ; eius epistole

Appolonius

Appolonius senatore roman9 vir eruditissim9 cũ pontificatu eulebeij par eccie data fuit. solus appolonio9 orator insignis martiriũ tum passus est. habita pro eo ne de laudibus christiane fidei. quod illis temporib9 capitale habebat. insigne etiam volũmen cõmodo obtulit. qõ qdẽ pociũde in senatũ legẽ fecit. postea a seuo pdit9 q xpiani nõs eẽt. xiij. kal maij p xpi pfissione capite trũcat9 est. Mortuo appollonio multe hereses inualuere. Marionis quippe secta varie diuisa est. Alij enim vnũ principiũ fatebant alij duo alij tria. fidẽ pphetis abrogabãt.

Tertulianus

Tertullianũ affricanũ patria carthaginẽsem centurionis cuius dã pconsularis filiũ. virũ ingenio ; doctrina clarissimũ. his tpib9 floruisse diu9 hieronim9 tradidit. Is mediã etatẽ clericoꝝ noiatissim9 rome vbis inuidia adeo ptumelijs ; iniurijs clericoꝝ attrit9 fuit. vt ad montani hereticj doctrinã labi cõpulsus sit. Quãobrẽ ; multa volumia ptra orthodoxã ; catholicã fidez cõponere cepit. virit vsq; ad decrepitã etatẽ. vidi ego inqt hieroim9 paulũ quẽdaz pcordie qd oppidũ italie est. q̃ sẽbti cipriani notariũ. cum ipe admodũ adolescẽs eẽt rome vidisse dicetet. referetq; cipianũ nũq; absq; tertuliani lectione vnã diem pteriisse.

Persecutio xpianoꝝ q̃nta his ãnis ira ac iussu. seueri impatoris initiũ sũpsit. cũ. v. a nerõe psecutõs i xpiãos mouet. ptinuo tñ varijs picul ; bellis distrahit. diuinaq; vltio in romãos nõ defuit. q; mox ciuilia bella mirũ immodũ eos attriuere Jn q̃ qdẽ psecutione hi pcipue passi inueniunt.

Hyreneus eps

Hirene9 lugdunẽsis eps vir doctissim9 iã grãde ũus apud eãdẽ vibẽ p xpi noie martir efficit. floruerat enj q; maxime sub com

leonides pd origenis magni

modo principe. ⁊ policarpi martyris (vt diuinus scribit hyeronimus) discipulus fuit. a q̄ cum eruditissimus erasisset. quinq; libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen. ⁊ de disciplina aliud. ⁊ alia plura. Demū vero seniente hac psecutōne a seuero positus in duos colles. cū in vno crucē. in alio ydolum posuisset vt mortē p crucem vel vitaz p ydolū eligeret. cum populo tamen ad crucez veniens. oēs martyrio coronati sunt. quarto kalendas Julij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrē virū quidē optimū sub hac psecutione passum fuisse. Eusebius cesariensis scribit. Cuius quidē martyriū origenes. r. seueri ptinacis ānno puulus sub secuti decreuerat nisi diuina dispensatōe ad multarum vtilitatē reseruat⁹ p maternam solicitudinē. impeditus fuisset. Nā mater eius cū in crastinū in publicū pdire. ⁊ xpm cōfiteri decreuisset. nocte latenter vestimēta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoz crede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū ser fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit. redactis in fiscū paternis bonis. qđ xpm verum deū pfiterent. vñ grāmatica sibi ac suis victū q̄esiuit. Leonides autem apud alexandriam vrbē martyriū palmā constantissime in kal. Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

EVgenia filia prefecti philippi illustrissimi romani. q̄ missus fuit a cōmodo impatore in egyptū. virgo pulchra liberalibus artib⁹ erudita. cum pcho ⁊ iacīctho eunuchis relictis parētib⁹ p helenum epm baptisata deinde virili habitu in monasterio degebat p melanciam feminam de oppressione accusata ⁊ ad prefectū adducta paratis eculeis ⁊ flāmis cum tunicam qua induta erat scidisset femina apparuit ostendens se filiam ei⁹ factum est gaudium populi cum timore. Melā lia enim cum tota domo diuino igne consumpta est. Genitores baptisant cum tota familia. Postea cum matre ⁊ fratribus. Prothoz Jacīctho romam reuersi sunt plures exemplo virtutum ad fidem prouocauerūt precipue basillam ad castitatem perpetuam animauit. quamobrem cūm diane sacrificare nollet cum sara alligata in tyberim proijcit. saro rupto ille sa permansit. Tandem post varia tormenta die natalis domini missus est spiculatore qui cuz ea in carcere percussit. cuius corpus nō longe ab vrbe in propio predio sepultum est.

Perpetua ⁊ felicitas

PErpetua q̄z ⁊ felicitas matrone q̄dez sctissime ⁊ ipe in mauritania tiburtinoz ciuitate cuz reuocato saturnino ⁊ secūdulo nonis marcij passe sunt. nam cū secundulus in carcere q̄uisset ipse sctissime mulieres cuz reliquis bestijs tradite ⁊ dilacerate martiriū p̄sūmauere

Narcissus patriarcha

NArcissus ierosolimorū patriarcha fuit circa tpa victoris pape ⁊ seueri impatoris. cum luminatoribus in die solenni oleū deesset. aquā infundi luminaribus p̄cepit ⁊ nō eque in pinguedine versa splēdorē luminū reddidit clariorē a testibus falsis accusatus q̄ diuina pena molestati desertū locum petijt. Tandez cū in senio presse non posset. Alexander capadocie epūs cū desiderio locoz sacroz hierosolimā preriisset. audita est vox. Suscipite epm q̄ vobis a deo destinat⁹ est. admittente narcisso hierosolimitane ecclesie gubernaculū susceptt. deinde martyrio coronatus est sub Decio ardente persecutione.

Eusebi⁹ potētian⁹

EVsebius potentianus vincentius ac peregrinus viri nobilissimi romani ante hec tpa sub cōmodo augusto p fide xpi necant. hi primo. eculeo positi ⁊ nervis acerrime distenti. deinde sustibus crudelissime cesi. Sz cum in dei laude adhuc permanerent fidelissime vsq; ad emissionem spi

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ritus macrati fuerunt. 8. kal' octobris

Julius 7 eusebius

Julius senator ad horū doctrinam. cōpunct⁹ credidit in xp̄m cum domo sua 7 baptismū p. ruffium p̄sbiterum suscepit audiens cesar iussit tādiu fustib⁹ cedi q̄usq; spm̄ eral Naret Eusebi⁹ deinde corpus rapiēs sepelinit i vite illius ider p̄cepit ei linguā abscindi q̄ abscisa laudes cecinit iohanes Antonius credidit qui in via aurelia decollatus est. eusebius deinde rādiu plumbatis cesus quieuit in domino

¶ Anno mundi. 5423 ¶ Anno christi. 224

Linea sūmo⁹ Pontificū Vrbanus

Vrbanus primus papa. natiōe romanus. p̄re pontiano. M. aurelio antonino impatore fuit āno i p̄i. ccxriij. ab vrbe vero condita nongentesimo. 7. lxx. Vir siquidē doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie sponsum. 7 tiburciū ei⁹ frēm qui postea martyriū constanti animo tulere. h̄ multa p̄stituit mādauitq; ne q̄s decetero in ep̄m eligeret nisi pri⁹ aut sacerdos aut dyacon⁹ cōsecrat⁹ fuisset. Eiusdem quoq; institutum fuit. vt ecclesia predicta ac fundos a fidelibus oblatos reciperet pariterq; prouentus clericis oīb⁹ viritim nihilq; cuiuspiā p̄ uatū eēt ß in cōe bonus qd̄ hodie abolenit. tanta ē hominū rapacitas 7 libido. at vbi ex ordinatoīb⁹ q̄nq; es mēse decēbri habitis p̄sbyteros. ix. dyacones. q̄nq; ep̄os. xr. creasset. ip̄e. nono kal' iunij martyrio coronatus ē. 7 sepultus in cimiterio p̄textati via tiburtina. sedit annis quattuor. menses. decem. dies duodecim. Sedes autem dies. xxx. tum vacauit

Pontianus

Pontianus natiōe romanus. patre calphurnio. temporibus alterius impatoris fuit. anno ab vrbe condita. dcccclxriiij. anno vero christi. cc. 7 xlviij. Vir quidem optimus atq; sanctissimus. instigantibus sacrificulis ydolorum mandato p̄n cipis ab vrbe roma in sardiniam insulam cuz philippo presbitero deportatur vbi multas calamitates 7 grauia tormenta pro fide xp̄i in sardinia passus tandem moritur. Cuius corp⁹ postea a fabiano p ontifice romam cum magna veneratione ac totius cleri supplicatiōib⁹ reportatū est. ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. virit aūt in pontificatu annis. ix. mēbus. x. diebus duobus. vacat tum sedes martyrio eius dies decem.

Antherus

Nota q̄ in quibus dā hystoriis haberi. q̄ cyriacus successit pontiano imediate 7 papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret. sed rō tēpis hoc non p̄mittit. vt patet in legenda vndecim miliū virginū. hunc tū anno vno 7 tribus mensibus sedisse scribūt. In cathalogo tū pontificū posit⁹ non est cū p̄tra volūtatē patris papatui cessit.

¶ Anno mūdi. 5433. ¶ anno christi. 234.

Antherus papa natōe grec⁹ patre Romulo pontifex creat⁹. vir optimus statuit vt res geste martyriū diligenter exquisite a notarijs scriberent. Cōscriptas concedi in erario ecclesie mādauit. ne vna cuz vita bene agentiū memoria aboleret. Censuit item ep̄m omisso primo ep̄atu ad aliū necessitatis cā 7 vtilitatis. nō suipi⁹ sed creditaz ouiū posse trāsferri. interposita sūmi pontificis auctoritate quod hodie a plerisq; cōtra fit ad vtilitatē p̄priam respicientes. imo voluptatem vt habeant vīs expilēt ad vberiorē p̄ respiciunt. nō quot oues 7 q̄ rōne pascende sint querentes qd̄ ē officiū boni pastoris. ß scisciātes. quantū singulis annis inde excipi possit. de cura aiārū pua fit mēcio. de augēdis p̄mentib⁹ magna q̄ multa iumēta 7 ples seruos 7 eos q̄dē iguauos Tiburti⁹ 7 valerian⁹ 7 stolidos domi alat. anther⁹ vo cū vno tūmo ep̄o creatoi. martirium subijes i cimiterio calixti via appia sepelit. iij. nonas iāuarij. sedit āis xj. mēse. j. dieb⁹ a tij. vacat tū sedes dies. xiij

Iburcius enim 7 et

Valerianus ciues romani ꝑclarissimi frēs qs eo tpe aurilio cecilie vibanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyrū. post hec almachius ꝑfectus vbis audiēs eos xpianos ⁊ elemosynas distribuētes cōprehendens post longam concertationē ꝓ xpō martyrium constanti animo passi sunt. quos primo fustibus cedi durissime fecit. ⁊ tandē gladio interfici ꝑcepit. Marimus vir illustris qui eos in carcere detinuit xpianus effectus tamdiu plūbatis cesus est donec spm̄ exalaret. Cuiꝰ corꝰ eccliā cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri decimo octauo kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecillia virgo romana corpeo decore moribꝰ ac sanctitate ⁊ laudabili castitate splendida. quā parentes eius vnicā habuerūt cū regijs diuitijs. Valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni mrimonio copularūt quem cum vna cū fratre tiburcio ad credendū in xpm̄ ꝓduxisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit. ad constantiam. quā conditionem etiam virgo ipsa subijt in domo paterna. iaz antea suo rogatu ab vibano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inqrere cepit. Ceciliā vt virginē astare iussit. mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cum ad hoc a parentibus vigerentibus vigerēt. ⁊ dato ꝑclaro responso qꝫ nollet. cum se profiteret esse christianam. Jussit eam almachius in domo sua buliēti aq̄ die noctuq̄ cōcremari. vbi illesa mānsit. q̄ audito iussit eā in balneo decollari. quaz speculator tribꝰ ictibꝰ ꝑcutiēs neq̄q̄ caput amputare potuit. Et qꝛ decretū erat ne q̄rtā ꝑcussionē decollandus recipet eā seminiuentē reliq̄t. deinde ꝑ triduum oia sua pauperibꝰ distribuens ⁊ quos ad fidē xpi conuerterat vibano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dño postulaui inducias vt hāt domū meā eccliaz ꝓsecrates. hijs dictis spm̄ emisit. Cuiꝰ corꝰ vibanꝰ inter duos cp̄os sepeliuit. Passa est aūt btissima vgo circa ānos dñi. cc. xx. tpe Alexandri impatoris

Xr. kalendas Decembris

Bassianꝰ ꝑdicti seueri filiꝰ cui aureliꝰ antoninꝰ carcalla cognomē fuit. romano rū impator. seuerꝰ ei cū eboraci admodū senex discessit. filios duos successores reliq̄t bassianū ⁊ geta. q̄ bassiāo nomē antoni a senatu voluit

Linea impatoꝝ

Bassianꝰ antoniꝰ Caracalla

Marcꝰ Albinus opilius

M. Aurelius antoninꝰ heligabalꝰ

Alexander

poni Jtaq̄ dicteꝰ ē. M. aureliꝰ antoninꝰ priq̄ succesſit. Nā geta hostis publicus iudicatꝰ est ac iterfectꝰ cū ad via ei⁹ oibus ꝓbris ꝓtaminat ⁊. tū vel maxie qꝛ papinianū iuris ciuilis altex asilū sua manu necauerat. At bassianꝰ sumpto

Diadumennus

a senatu antonini noie ipij potitus ē accaracalle cognomētū accepit a genere vestis. quaz pplo dono dedit. Js aūt ꝑe asperior ⁊ omni libidine intēperatior. nullū genꝰ facioris in vita ꝑter misit ⁊ noueꝛcā suā i vrorē duxit. Nihil egregiū de se reliq̄t ꝑter thermas antoninas q̄s ipse inchoauit ⁊ alexāder ꝑfecit eos ꝑter ea capitali pena affecit q̄ remedia q̄tanis ⁊ tertianis collo gestarēt. dānati ꝑterea ab eo sūt q̄ ad statuas mixissent. H postrēo dū bellū i parthos mouet apd edessaz ⁊ eoꝝ circūuētꝰ occiditur. ipij sui āno. mēse. ij. vir egressus etatis. xliij. anū alij eū a macrino ꝑfectō occisū fuisse scribūt. corꝰ ei⁹ antonino ꝛ sepulchro illatū est.

Opilius marcinus interfecto caracalla imperium obtinuit q̄ ꝑfectus pōt. erat ei filio ⁊ albino facti ipatores nihil mēorabile er tpis breuitate gesserūt. nā ipij eoꝝ duoꝝ mēsiū ⁊ vni⁹ āni fuit. seditōe militari dēide occisi sunt. macrinꝰ ei ab helio gabolo apd antiochiā iterfectꝰ ē

Jadumenꝰ aūt a patre antoninꝰ dictꝰ ad cū puerꝝ exercitū ꝓ conatōz iclinauit ꝓ ipio. fuit puer speciosissimꝰ statura lōga. crie flauo. nigrꝫ oculꝫ naso deducto ad

omnem decorem.mento cõposito.oce ad oscula parato hic vbi primum indumenta coccea ⁊ purpurea ⁊ castrensia imperij signa accepit quasi sidereus emicuit vt amaretur ab omnibus Clodius quoq; albinus in gallia imperator dictus de nobili familia. hi aũt cum paruz imperarunt tum vel maxime quia nihil memoria dignum gessere. quidam nomina eorum pretermittunt. Solus tamen albinus ob edacitatem nomen aliquod apud pastores consecutus est. vt ait cornelius. qui centum persica cãpana. decem melones hostienses quingẽtas ficus passarias. quadragita ostria vna cena comedebat.

MArcus aurelius antoninus q̃ varius etiam dictus est imperiũ succepit. hic vt putabat caracile filius ex semiramira cõcubina formosissima erant qui dicerent eum vulgo conceptum. romã veniens magna oim expectatione imperium adeptus. Heliogabili nomen sumpsit a sole cuius sacerdos erat. edito templo. phenices enim heliogabalum solem vocant. Is matrem suam in senatum rogari iussit solusq; omnium impator fuit sub q̃ mulier loco viri senatum ingressa est. fecit ⁊ in colle senatulum id est mulierum senatum. Sed symiamire senatus consulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus. que quo vestitu incederent. que cui cedere aut assurgere deberet. ⁊c. Verum ⁊ preter expectationem heliogabalus virit vt nullam de se nisi flagitiosem totiusq; obscenitatis memoriam reliquerit. Nam ⁊ in virgines vestales incestum commisit ⁊ probrosas mulieres semper domi habuit. ⁊ iracũdia incitatus sabinum consolarem virum (ad quem vulpianus scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aũtem ⁊ honores malis ac flagitiosis committebat. primus romanorum mensas ⁊ capsas argenteas habuit. admonentib⁹ amicis. cauere ne ad inopiam redigeretur. Respondit quid melius q̃ vt ipse mihi heres sim ⁊ vxori mee. Oppressit in triclinijs versatilibus parasitos suos violis ⁊ floribus vt animã aliqui efflauerint libidinum genera quedam inuenit. hac vero insania adeo contemni ceptus est vt tumultu militari exorto. ipe cum matre necaret. Aiunt cum ei a sacerdotib⁹ siris dictum esset vi morituũ eum passe funem serico ⁊ de cocco intortũ quo vitã laqueo finiret. parauerũt ⁊ gladios aureos q̃bus se occideret. sed nihil valuerũt occisus ẽ p scutras. ⁊ p plateas tractas sordidissime. p cloacas ductus ⁊ i tyberim submissus est quarto impij sui anno hic finis antonioꝝ nomini in republica fuit.

ALexander interfecto vatro heliogabalo accepit imperium. nam aurelius alexander seuerus vbe arcena genitus. cum antea cesar a senatu esset appellatus inde aũgusti nomen recepit. cui mammea mater fuit xpiana. fuit aũt vnicum virtutis exemplar ad componendam rempu. vicio superiorum principum labefectatã animum adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iulium frontinum virum doctissimum. Vulpianum ⁊ pauluz viros in iure ciuili prestantissimos. procul omni pompa ⁊ ambitione virit. erat tãte prudentie vt a nemine decipi posset. pecunias etiã ⁊ adulationes cõtempsit. gemmas reiecit. statuas summorum virorum vndiq; conquisitas in foro trãsitorio locauit. thermas. que hodie antonine vocantur perfecit ⁊ ornauit. templum christo edificare voluit eumq; inter deos recipere habuit preterea christum ipsum ⁊ abrahaz in lario suo. Alexander igitur tot virtutibus insignis iuuenis admodum imperator creatus bellum statim contra persas suscepit. ac rersem eorum regem constantissime vicit. Disciplinę vero militaris adeo seuerus emendator fuit. vt quasdam etiam integras legiones exauctorauerit. qua seueritate factum est vt militari tumultu apud magũciam in gallia occideretur. tertiodecimo imperij anno instigatione matrimi. Is princeps alexander inclamabat sepius cp a quibusdam christiãis audiuerat ⁊ tenebat. Idq; p preconẽ significauit cum aliquã emendaret. quod tibi fieri nõ vis alteri ne feceris. quã sniam adeo dilexit vt in plattis ⁊ in plateis ⁊ in publicis opibus prescribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martiris filius. ⁊ ecclesie alexandrine presbyter phor ac theologoꝝ oium sui tpis princeps his tpibus alexandrie floruit. hic cum ab ipis cumabul'rpianissimꝰ cet. ⁊ emenẽtissimi ingenij adolescens euasisset qui decimo seueri anno (psecutõe in xpianos mota) leonida pre interempto quẽ adolescens admartyriũ adhortat⁹ ẽ. p⁹ pris obitũ xpi fideles a tyrannis per tormenta oppressos pio pose suo fouit. et vsq; ad mortem perductos in

Origenes magnus.

trepide animauit. Totus deinde ad religiones conuersus predicandi officium habuit. Tanti autem ingenij fuit vt nulla eum lingua. nulla litteratura latuerit. Mira vtebatur continentia in cibo ⁊ potu abstinentia in reb⁹ alienis Nam ⁊ paupertatem christi imitatus est. et multis annis nudis ambulauit pedibus. Huius virtutem plerique imitati martyrium pro fide christi equo animo passi sunt. Indeq; habianitarum heresim impugnauit. qui ⁊ christum ex Joseph ⁊ Maria natum purum hominem dicebant. ⁊ legem iudaico ritu seruandam predicabant. hoc idem ⁊ symachus sentiebat. super lectum preterea plumis stratuz nūq; dormiuit ⁊ a carnibus se omnino abstinuit Et intantum castitatis amator fuit vt zelo fidei. licet non sim scientiam se castrauerit. Secutus illud quod in euangelio dicitur. ⁊ si pueri li habetur. quia sunt enuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiam ⁊ artam vitam a māmea alexandri impatoris mater de anthiochia accersit⁹ apud eam in precio habitus. mulierem christiana fide edoctam relinquens. in quem alexander filius vnice pius fuit. Tanti autem ingenij fuit originis ⁊ doctrine vt septem notarij sibijmmicem succedenetes homini vir sufficerent. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas. quos omnes ingenij copiam ⁊ vbertatem effundendo de defatigabat. hunc quidem ⁊ si haste sibi porphirius desumpserit christiani nominis acerrimus persecutor. Ita tamen interdum laudat vt nunc doctissimum philosophum principem vocet. Et dicat eum omnia platonis secreta consecutum. Scripsisse originem ad ser milia volumina librorum hyeronimus ipse refert. Errauit tamen (vt Augustino ⁊ hyeronimo placet) in plerisq; marime vero in libro de principatu quem periarchon appellauit inde origeniana hereſis processit. qui dicunt christum quandoq; ex maxia misericordia non solum homies sed ⁊ apostatas angelos fore redemptūrum. Juxta psalmistam non in perpetuum irascetur deus neq; in eternūm comminabitur. Verum ipse origenes vt quidam aiunt in scripto ad fabianū papam penitentiam de male prolatis agere videtur. Causam sui erroris refundunt certe in ambrosium suum emulum quendam qui eius non emendata in publicum protulit. Ideo eius a nonnullis vt ab eusebio ⁊ etiam Ruffino q̄z maxime laudatur. Ecclesia quoq; nōnulla eius scripta non recipit. Denicq; eni anno salutis nostre. 236. Et etatis sue seragesimoprimo defici ens apud tyrum sepelitur.

Vulpianus

Vlpianus iurisco sultus vir prestantissimus alexandriq predicti assessor. hisdem temporibus teste eusebio propter eximiam eius scientiaz atq; doctrinam apud eundem imperatorez maxime in precio habit⁹ est. Et preceteris doctoribus vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atq; alia multa monimenta scripto post se reliquit.

Paulus patau⁹

Paulus patauinus similiter in philosophia ⁊ iure ciuili celebratissimus per hec tempora flouit ⁊ ad componēdam rempublicam romani superiorum imperatorū vlcio ⁊ sordibus labefactatam alexandro predicto imperatori plurimus auxilio fuit. ⁊ non ea in facultate composuit que adhuc extare videntur. quem nulli alio tempore fuisse scribunt tanta est diuersitas temporum

Julius frontin⁹

Tulium quoq; frontinū phm. ⁊ in omni doctrina scientissimum cum superioribus floruisse ⁊ Alexandro auxilio fuisse constat. Nam ⁊ ipse multa composuit ⁊ alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumento fuit.

Tripho

Triphonez origenis auditorem his tēporibus fuisse constat ad quez nonnulle extāt epistole. qui librum precipue composuit de vacca russa i deutronomio. ⁊ coequalib⁹ etate annalibus que offerebantur in lege ⁊ de diuisionibus que cum columba ⁊ turtur ab abraham ponit in genesi vir eni eruditissimus fuit.

Minutius felix

MInutius item felix insignis tum rome causidicꝰ dialogum scripsit. quo xpianum ⁊ ethnicum disputantes inducit. qui octauius inscribit. scripsit ⁊ de fato ⁊ de mathematicos quoq; stilꝰ superiori non discrepat cuiꝰ etiam lactantius meminit.

Ambrosius

AMbrosius grecus diaconꝰ p hoc tps professionis gloria plurimum insignis fuit. hic primo marcionites ersis ab origine correptꝰ dnice glorie insignis fuit. huius industria ⁊ sumptu etiam ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ non in elegantis ingenij obijt parum ante mortem origenis. reprehensus a plerisq; q vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis mortes no recordatus sit.

Agapitus

AGapitus illustris adolescentulus per hoc tempus apud prenestinam sabinorum vrbem quindenis iussu alexandri imperatoris martyrio coronatur. Ipse enim cum quindecim esset annorum ⁊ amore christi martirio flagraret. ab impatore comprehenditur. ⁊ primo veruis crudis. deinde verbis presidi vt sacrificare compelleretur traditur q eum durissimo ⁊ squalido carceri statim reclusit vbi per quattuor dies eidem cibum omnez negauit. inde eidez presidi eribitus primas ardentes eidem super caput eius apponi tussit. ⁊ cum gratias deo ageret flagellis iterum ceditur. ⁊ nudus capite deorsum verso suspendit. ⁊ bulienti aqua corpus eius perfunditur. ⁊ adhuc martyris christi marillas fregissent preses ex tribunali corruens tristez emisit animam suaz Quo audito impator eum leoni bꝰ precepit. Sed fere mansuete facte pedibus martyris se inclinauerunt. videntes sceleris ministri tulerũt sanctum mattyrem agapitum ⁊ eum inter duas columnas gladio percusserunt. sub die qui decimo kal. septembris. corpus vero eius a christianis nocte sublatum. ibidem myliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo mirifico diuino inuento.

Martina virgo

MArtina romana virgo ⁊ quidem sanctissima per hoc tempus cum eximie christiane veritatis virtutisq; esset mulier ab alexandro principe comprehensa cum christus negare omnino recusauit diuersis tormentorum generibus cruciatur cui enim pulcherima erat in eius amore exarsit. exhortaturq; ad culturam ydolorum vt eam sociam imperij haberet. Apollo autem in eius aduentu comminutus est. deo enim se vouit mente ⁊ corpore castam. Jussa deinde cedi ⁊ carcere posita in quo immenso lumine perfusa in manu habens tabulam scriptam quam magnificata sunt opera tua domine omnia etiam in sapientia fecisti. iussit postea eam extendi ⁊ membra eius spatis incidi. in omibus deum glorificans. immissus ei leo ad eam virginem martinam in cunctis enim illesa cum in fide ie su christi domini nostri immobilis permaneret gladio tamen cesa martyrij palmam primo die Januarij promeruit.

Quiriciꝰ martir

QViriciꝰ preterea romanus patricius ⁊ ipse vna cum iulia matre hac tempestate apud romanam ciuitatem alijs innumerabilibꝰ secum inctis martyrum ydibꝰ Julij placuit hystoria eoꝝ inter apocryphos repertam.

Berillus epꝰ

BErillus arabs bostrenꝰ epꝰ vir doctissimꝰ cum aliquanto tpe gloriose ecclesiam ad extremum lapsus in heresim que xpm ante incarnatum fuisse negat origenis tm ope ad veritatem reductꝰ varia postmodum scripsit opuscula. maxime vo epistas aliquotꝰ origini p sancta doctria gratas agit. Extat ⁊ dialogꝰ origenis ⁊ berilli in quo berillus hereses arguit.

Orpiriꝰ athenien. phs ⁊ qdem excellentissimꝰ p hec tpa martio in pscio fuit q ⁊ si origenis psbyter

Porphirius phs

precipu⁹ amator⁊ laudator fuisset christiani tñ nominis acerrim⁹ psecutor fuit.⁊ ꝓpterea multas obtrectationes⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē ingessit qs diu⁹ Augustinus refellit lz trinitatē pfectam ponat.ꝟ quoq; inter cetera ysagogas id est introductionis ad aristotelis cathegoricas.id est predicamenta adiecit⁊ conscripsit alia multa.

Hypolitus eps

HIpolitus cuiusdā eccie eps.qui rōnem pasce⁊ tēporū canōes scripsit vsq; ad primū annū alexādri ipatoris.xvj.annox circulū repit⁊ eusebio qui sup eodē pasca.xix.ānox circulus cōposuit occasionem dedit clar⁹ habet. Scripsit etiaz nōnullos in scripturas cōmētarios pcipue eramerō⁊ in prophetis

Julius aphrican⁹

IVliū qz aphricanuz iter scriptores sui tēporis nobilissimum his tpibus fuisse⁊ floruisse (diu⁹ hieronym⁹ refert) cuius.v.de tpibus extāt volumina.⁊ de trinitate pgrande volumeꝫ pscripsit.⁊ ad magnū origenē epl'am in qꝫ ōndit susanne fabulā apud hebreos nō habrri cōtra quē doctā epl'az scripsit origenes.hic cū lrax cultor⁊ amator existeret⁊ multis diuitijs floreret apud cesaream palestine vrbem bibliothecam insignem suo nomini condidit.⁊ cum honorabilis plurimum haberetur sub. M. aurelio antonio cesare legationem pro restauratione castelli emaus suscepit quod postea reedificans Nichopolim appellauit.

FAbianus papa natōe roman⁹ ex prefabio post anthexi pontificē dum in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret.cōfestim diuinit⁹ quedā colūba sup caput ei⁹ astitit⁊ sic diuinit⁹ elect⁹ statim p. vij. dyaconos regiones diuisit.q a notarijs martyrū res gestas colligerent.ad ceterox exemplu qui xpi fidē pfitebant.idē quoq; cimiteriū p dignitate martirū edificauit.Statuit preterea

Linea sūmox pōnt singulis quibusq; ānis tificū

Fabianus

in cena dñi crisma renouaret.ac verbs in ecclesia cōburaret.huius tempe exortus est nouaciana heresis tā dē martyrio coronat.vbi ex quinq; ordinationibus mense decembri habitis.p̄ sbyteros duos.⁊.xx.dyaconos septē.epos vndecī creasset.Sepult⁹ est aūt i cimiterio calixti via appia xiij.kal.februarij.quo die natalicū ei⁹.vna cū diuo sebastiano celebrat.Vacat aūt dies sex.ad hūc maga⁹ ille origenes(multis sublatis heresibus)de ordine fidei seruando multa cōscripsit.Sedit annis quatuor decim mensibus vero vndecim.dies vndecim.

Cornelius

¶ Conciliū rome.60.epox

HCisma primū cū nouati⁹ vbis rome p̄sbyter his temporibus ecclesiam dei scīndere⁊ perturbare curauit.isqz ob cupidita tem episcopatus omnia diuina atq; humana miscebat.⁊ ne pontificatus in manus cornelij qui Fabiano successit deueniret.ab ecclesia eū seperatus.semet ac suos id est mundos appellabat.Negabat enim apostatas etiaz penitentes recipiendos esse.Hāc ob rem concilium sexaginta episcoporum. totidem vero presbyterorum cum dyaconis plurib habitum est. quo⁊ Nouatij opinio vt falsa improbatus.quod enim saluatoris nostri domini iesu christi exemplo nemini penitenti deneganda sit venia.⁊ sic primū romane ecclesie scisma finitum fuit. Alie etiam heresis huius temporibus pullulare cepere. Origenes enim heresim quorundaz sustulit. affirmantium animos hominum vna cum corporibus interire.Rursumq; in Anastasi(quam xpi resurrecionē vocant)vna cuz corpibus suscitari.sustulit⁊ heresim helchesatarum qui

paulum apostolum oīmino respuīt quicq asserunt negantem in tormentis christum nihil criminis habiturū modo integri et recti fit cordis

Cornelius papa natione romanus patre castino. vir certe eruditissim⁹ qui multas scripsit epstolas vnam ad fabiū anthiocenum episcopum de synodo romano et italica atq; aphricana aliam de novatino heretico terciam de synodi gestis At vero sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim novat⁹ novaciānū extra ecclesiam ordinavit ⁊ in aphrica nicostratum. quamobrez confessores qui a cornelio secesserāt cum marimio pbytero ac moyse sentientes ad ecclesiam reversi veri confessoris nomen adepti sunt. verum postea instantibus hereticis cornelius cenīcellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginensis episcopus in carcerē conject⁹ lras mittit. quib⁹ intellexit ⁊ amici calamitatē ⁊ exiliū sui ꝓfirmationē. Extant ⁊ alie cypriani ad cornelium eplē plene religionis ⁊ fidei. Prius q̄ in exiliū mittit instāte lucina matrona sanctissima corpa petri ⁊ pauli catheçūbis vbi minus tuta esse videbant noctu levat. Paulū lucina in pdio suo via hostiēsi collocat vbi interfect⁹ fuit. cornelius petrū vbi crucis martyriū subijt. i tēplo appollinis ad radices aūri montis. iij. Kal. Julij Cū aūt mēse decēbri sacror iniciodor ptātez bis fecit. Decius irat⁹ sctissimū virū plūbatis cedi atq; deinceps ad tēplū martis duci iubet vt simulacrum eius adoraret. At vir sctus dū ad supplicīū ducit. oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tertio nonas maij obtruncāt. hui⁹ corp⁹ btā lucina cū q̄busdā clericis noctu sepelivit in arenario pdij sui. Sedit ānis ij. dieb⁹. iij. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysius alexādrie episcopus

Dionisi⁹ alexādrie ecie ep̄s vir doctissim⁹ origenis magni auditor his tpib⁹ epūs designat⁹. sedit ānis. xvij. h in cipriani ⁊ affricani synodi dogma ꝓsentiēs de hereticis rebaptizādis plūmas misit epl̄as. sed ⁊ ad abianuz papā de penitētia vnaz scripsit epistolaz. ⁊ ad varios alios de exlio de mortalitate. de sabatho. de p secutōe decij. atq; duos li. adūersus nepotē cpm et ad origenē mgz suū ō martirio ⁊ alia mlta

Linea imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹ pater

Philipp⁹ filius

Decius

Maximin⁹ imperator ano ab vrbe ꝓdita. dccclxxxvij. p⁹ alexādr ex corpe militari poste aq; bellū in germania pspe gesserat sine vlla senat⁹ auctoritate ipator elect⁹ ē. h de vicio tracie vicino barbaris. barbaro etiā pre ⁊ mre genit⁹. q̄uz Gordian⁹ filius alē e gothia. alter ex alienis gētibus ē phibet. et in pma q̄dē puericia fuit pastor ñ nūq; pceꝑ q̄ latrōib⁹ insidiaret ⁊ suos ab incursib⁹ vindicaret. militare autez sub severo cepit. Erat enim magnitudine corpis ꝓspicuus. virtute inter oēs mlites clar⁹ forma virili decor⁹ ser⁹ moribus. fuit autez ingētis staturre vir adeo vt pedes-viij. excederet. pedez hūit tāte magnitudis. vt postea in puerbij locū cesserat. cum de longis ⁊ ineptis hoib⁹ diceret. marimini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphoriā vna cena biberet. Verū cū sert⁹ a nerone crīanos psequeret āno. iij. posteaq; regnare cepat. a pupieno aq̄legie quā obsidebāt vna cuz filio maximino iter fect⁹ uest. tanta aūt fide aq̄legiēses ꝓ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt fimes de capillis mulierū facerēt cū deessent nervi ad sagittas emitēdas. Jō rome in honore matronaz templū veneri clave senat⁹ dicavit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū imperatores ꝓ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missum et apud ravennā bellū parasse. aquilegiā aūt mi

si victorē non vidisse. latini scriptores nō ma-
rimū sed pupienū ꝫ maximinū pugnasse apd
aq̄legia ꝛ vicisse. forte idē pupienꝰ. q̄ ē marius

GOrdianꝰ post maximinū tyrānū im-
periū adeptꝰ cū parthos. ita erumpētes
ingēti clade supasset. ꝛ nobilissimꝰ vir
pcōsul cū filio cōsulari legato impator dictus
erat aūt iā octogenariꝰ ꝛ plimis quinq̄s pre
fuit quē appellauerūt. Gordiani igit duo pr̄
ꝛ filiꝰ. ambo ex ꝫsulibꝰ magno affrox ꝫsilio i
peratores sunt appellati Gordianꝰ vo adole-
scens augustꝰ declaratus ser ānis impiū tenuit
cū maximinꝰ pter senatus auctoritatē impiuz
vsurpasset ad deturbandū eum tres declara-
uit imptores e q̄bus pupienꝰ ꝛ albinꝰ in pala
tio int erfecti. soli gordiano impiū reseruatum
fuit. huius pncipis hec fuit papua laus q̄ ad
lrīs. milia librox i bibliotheca habuisse dr deni
q̄ dū ad triumphū rome rediret. nō longe a ro
manis finibus philippi fraude occisus ē. Gor-
diano sepulchr milites apud circū castrū fe-
cerūt titulū hmōi ardētes ꝛ grecis ꝛ latinis et
cum hoc persicis ꝛ indaicis lr̄is. diuo gordia-
no victori spax victori gothox victori sarma
thax depulsori romāox seditionū victori ger
manox sed non victori philipporum.

DPhilippꝰ enim anno ab vrbe condi
ta nongētesimononagesimoseptimo
reductis militum copijs. e syria i yta
liam vna cum filio philippo annos quinq; i-
perat. hunc autem primum imperatorem xp̄i
ani habuere qui quidem mysteria adire nūq̄
est ausus nisi confessus. Post tertium vero im
perij sui annum millesimus ab vrbe condita
annus. vnde ꝛ seculares ludi debiati sunt. qui
centesimo quoq; anno repetebant instituti a
valeria publicola post exactos reges a seculo
nomen ducentes. quod est humane vite spaci
um. Ambo deinde fraude decij ab exercitu in-
terfecti sunt licet diuersis in locis. Naz philip
pus pater verone filius rome occiditur. annis
quinq; imperarunt. Inter diuos tamen rela-
ti sunt. ex quibus iunior philippus adeo seue-
ri animi fuit vt nullo cuiusq̄ commento ad ri
dendum solui potuerit patremq; secularibus
ludis petulantius cachinnantem. vultu auer-
sato notauerit. hic philippus quarto imperij
sui anno vrbem ex suo nomine in thratia con
struxit. ꝛ cum decium infensum haberent the
zauros suos fabiano pontifici contulerūt. ob
id odium maximum decius in christianos cō
cepit.

DEcius romanorum imperator qui e
pannonia inferiori budali natꝰ. in
terfectis philippis imperiū sump-
sit. odio in xp̄ianos exardēs. ppter philippos
eius dē secte imitatores. Bellū ciuile qđ in gal
lia motū fuerat oppressit. filiū suum cesarē fe-
cit. rome lauacr̄ edificauit. cū biennio postea
cū filio cesare impasset. in barbarico bello op-
primit e q̄bus senior gurgite paludis imersus
est. Ita vt nec cadauer eiꝰ nusq̄ reptū sit. Di-
gno certe dānatꝰ iudicio. q̄ septimā post nero
nē psecutoz in xp̄ianos mouens. multos sctissi
mos viros interemit. Hic inter hystoricos va-
rietas orit. cum eutropius scribit q̄ inter cete-
ros btissimū Laurentiū lcitā ꝛ martyrē igne
excoxit q̄ sub Sixto flouit. Ideo impiū decij
nōnulli plongant. Quidā hunc deciū seniorē
sub quo passus fabianꝰ ꝛ cornelius ponūt de
inde deciū iuniorē cesarē. ꝛ inter istos duos gal
lū volusianū ꝛ alios imperatores fuisse aiunt. ꝛ
postea valerianū cum galieno sub quibꝰ pas
si lucius stephanus ꝛ sixtus summi pontifices
ac laurentius archidyaconus ꝛ hypolitus. Jō
galienus binomius asseritur dictus decius ga
lienus. Verum aliqui decium cesarem a phi-
lippo constitutum cum in vita laurentij legi
tur decius cesar ꝛ non imparor sub eo passum
fuisse laurentium. Cum antiquitus aliqui ce
sares ꝛ aliqui augusti. postremo tamen impe
ratores fuerunt.

DErsecutionem sertam post neronem
Maximinꝰ imperator mouit in chri
stianos quam precipue exercebat in
dericos ꝛ sacerdotes. verum cum cunctos ce-
dibus persequeretur. tertio anno a pupieno a-
quilegie vna cum filio interfectus. persecutio-
ni simul ꝛ vite finem imposuit.

Pontion martyr

DOntium beatissi-
mum martyrē phi-
lippos imperatores
ad fidem christi conuertisse
tradunt hystorici. iste Pon
tius fuit filius cuius dam se
natoris vrbis. cuius pater
marcus. mater iulin. que p̄
gnans templum Jouis in
transiit quo sacerdos sacri
ficans velamen ꝛ insulam scindens voce ter-
ribili ait. Hec mulier in vtero gestat. qui hoc tē

plum funditus euertet Deo trista domum rediens ventrem molestauit vt fetus periret. peperit tñ puerum sine omni macula quem cum nitebatur interficere. pater ait Sinas cum viuere si ioui placebit de inimico vindictam sumet deide cum in varijs doctrinis eruditissimus esset Cum audisset christianos. cui sanctus pontianus ꝑerat cantantes. deus noster in celo oñia quecūq; voluit fecit Simulachra gentium argentum 7 aurum. 7 est. Relictis ydolis cū pater a pontiano baptisma susceptit pater deide defuncto 7 pontiano. fabiano sūmo apostolico oēs facultates dedit. qūi pauperibus distribuit duobus autez philippis imperatoribus cum esset amicus 7 cum instaret millesimus ab vrbe annus. eis verum ac magnum deum in celo colendum ostendens. effecit vt a fabiano babtisma susceperunt. 7 tēplum destruerunt. 7 sequentibus deinde imperatoribus post varia tormenta cum a seuientibus visis 7 ab igne in arena illesus mansisset Demum capite cesō martyriuz consummauit.

¶ Martyres que per varias persecutōes passi sunt deinceps nomina famosoruz annotāt.

Sactus Leontius martyr
Sanctūs Flocellus puer
Sanctus Felicissimus martyr
Sanctus Romanus martyr
Sanctus Habundius martyr
Sancta Cirilla virgo filia Decij 7 martyr.
Sanctus Abacuck martyr.
Sanctus Andecius discipulus Policarpi
Sanctus Simimus martyr
Sanctus Nouatus cum.rr.
Sanctus Victor miles 7 turrena vxor eius
Sanctus Concordius subdyaconus
Sanctus valerius martyr
Sactus Gaius martyr
Sancrus Attalus martyr
Sanctus philippus prefectus Alexandrie
Sancta Triphonia
Sanctus Cesarius
Sanctus Simphorianus
Sanctus Castorius
Sancta Columba
Sanctus Geminianūs
Sanctus Philemon
Sanctus Januarius
Sanctus Festus
Sanctus Desiderius
Sanctus Sabinus
Sanctus Basilius cum alijs septem
Sanctus Adrianus
Sanctus Simplicius
Sanctus patroclas
Sanctus Simphorianus
Xlviij martyres
Sancta Leonilla
Sanctus Piscus
342. martyres
Sanctus Quirinus
Sancus Theodorus basilides
Sanctus Maurus
Sanctus victorius
Sanctus Victor martyr
Sanctus Nicoforus
Sanctus Claudianus
Sanctus Alexander
Sanctus Carposerus
Sanctus Carisandus
Sanctus Gedeon
Sancta Daria
Sanctus Marcellianus
Sanctus Marcus
Sanctus Nicostratus
Sancta Zoe vxor eius
Sancta Tranquilla
Sanctus Cromacius
Sancta Crescentia
Sancta Theodora
Sanctus Albinus
Sanctus Felicianus
Santus primus
Sanctus Faustinus
Sancta Beatrix

Septē dormientes

¶ Tēporibus decij cum ex post varias persecutiones ephesum Decius venisset in medio ciuitatis templum construens. omnes sub pena mortis ydolis sacrificare compulit. Tan cuiq; penarum terroꝛ aꝛ ctos inuaserat vt filius patrez 7 amicus sodalem abnegaret. In ea vrbe septem nobiles p-

mi in palatio mariminus maras martinian⁹ dionysius. seraphion. iohānes ⁊ constantinus ydola spernentes ieiunijs ⁊ oracionibus in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimonium pauperibus distribuētes Inito cōsilio in montem celion secesserunt. ⁊ vsq; ad tēpus persecutionis finiende latere decreuerunt. quibus vnus admistrabat qui furorem deciceteris deterit ⁊ panes allatos obtulit quo cibo ꝓfortati colloquentes in lucru vt deus voluit obdormierunt. Decius os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ⁊ siti dies clauderet. Scriptura signato martyrium cum tempore quomodo tēporibus theodosij postea maifestati vini sunt infra describitur.

Septima

Septima persecutio post neronem facta est. a decio imperatore qua quidez multi diuersis in locis pro fidei constāna passi fuere qui cum phillippo imperatori reuertenti de bello verone occurrit cum victoria. ad ipsum honorandum. dolose enim cū occidit ⁊ vsurpans sibi imperium ad vrbez veniens. vt videretur zelo cultus deorum illorum occidisse dominum sūm quia christianus erat. monit persecutionem diram contra christianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filium prefati Philippi imperatoris. Martyres autem varij sub decio cesare passi sunt. quorū martirium iam patebit.

Abdon ⁊ Senen

Abdon ⁊ senen subreguli Romani viri clarissimi ex corduba persarum vrbe oriundi his tumultib⁹ post multos carceris squalores romā cathenis obligati perducuntur. vbi cum diu diuersis penarum generibus diu fuissent macerati. Cum enim Decius imperator Babiloniam ⁊ etiam alias prouincias multas superasset christianos in eni diuersis locis corduban addurit. ⁊ diuersis tormētis et supplicijs interfecit. Eorum autem corpora Abdon ⁊ senen christianissimi viri eos sepeliebant. Tandem vero tertio kalendas augusti gladio perenssi sunt ⁊ martyrium coronā compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis preclarissima. per hoc tempus in cathania ciuitate Sicilie pro christo iesu martyrio coronatur. naz Quintianus prefectus audita eius fama nobilitatis formositatis ⁊ diuitiarum ⁊ q̄ domini nostri Jhesu christi ancilla esset. illā sanctam virginem cōprehendens. Affrodisie turpissime mulieri tradidit. que septem filias habebat turpitudine ⁊ ne quicie deditas. que per dies triginta varijs persuasionibus ac minis eaz adhortabantur vt presidi assentiret. qui postea cum ydolis sacrificare nollet. post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeum. post etiam mamillarum abscisiones ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationem eo iudicante in carcere martyrio consummata est nonis februarij. corpus vero situm fideles aromatibus sepelierunt. Angelus enim omnipotentis dei apposuit tabulaz vbi scriptum erat. Mentem sanctam spontaneaz honorem deo ⁊ patrie liberationem. Cortinā quoq; eius ignem mentis prope ciuitatem repressit.

Appolonia

Appolonia virgo sanctissima meritis dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipa per hoc tempus martyrium pro christi Jesu nomine pertulit acerbissimū Naz persecutores (cum ipsa sancta virgo appolonia idolis sacrificare nolebat) primum dentes omnes ex eius ore eraserunt ⁊ multis plagis affecerunt. deinde cum minerentur eam sanctam virginem viuam incensuros nisi cum eis verba impia proferret ⁊ deum blasphemaret at illa videns rogūm paululum quid intersemetipsam deliberans. repētē enim de manibus impiorum se prorupit ⁊ in ignem sibi iam paratum prosiluit. vt perterrerentur crudelitatis actores. quia prompti or est inuenta femina ad mortem. q̄; persecutor ad penam. ac sic martirij palmam quinto ydus februarij promeruit. Eius sanctum corpus postea in ytaliam delatum. apud Verdo

nam lombardie ciuitatem in cathedrali eccle sia seruatur.

Serapion

SErapiō patria ale xandrinus ⁊ ipse vir sanctissim⁹ eo dem anno apud alexandri am a psecutoribus captus crudelibus supplicibus af ficitur in tantum vt omnes eius corporis iuncture pri⁹ solueretur. sed adhuc vinēs a ministris dyaboli de su perioribus sue domus partibus precipitatus christi martyr efficitur. ⁊ eius natale decimo octauo kalendas decembris celebratur.

¶ Justinus quoq; presbyter cū victoria mar tyrum pro christo Jesu domino nostro con stantissime sustinuit.

Meniac⁹ martyr

MEniacus martir ethruscus vir ce leberrimus. ⁊ ip se apud florentiam ethu rie vrbem octauo kal. nouē bris martyrium pertulit. cuius reliquie adhuc ⁊ tem plo ⁊ populorum frequen tatione a conciuib⁹ suis plu rimum venerantur. palen tinus quoq; ⁊ laurentinus patria ethrusci. ⁊ ip si apud arcium eorum vrbem vna cum nico strato dyacono. ⁊ alij multi in hoc tumultu p christo passi sunt

Victoria virgo

VIctoriua virgo in clite cum esset de sponsata cuidam pagano rome sub deciana persecutione. cum nec nube re nec sacrificare vellet. post multa miracla ⁊ pena sanc ta cui plures virgines deo adiunxisset. gladio percus sa est rogatu sui sponsi. plu rimiq; alij sancti martyrio coronati sunt. quo rum vitam euoluere non possumus. qui hac persecutione furente in diuersis mundi regio nibus.

¶ Anno mundi. 5453 ¶ Anno christi. 254.

LVcius papa natione roman⁹ patre por phirio post cornelium imperante gal lo hostiliano pontifex eligitur. hunc vo lusianus imperator primo exilij pena dam

Linea pontificuz

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

nauerat. sed eo extincto ab exilio liberatus rem̄ ve niens. Constituit vt duo presbyteri. dyacōires vbi q; locorū episcopū comi tarentur. cuius vite ⁊ acti onis testes qui etiam ante q̄; ad martyrium rubente valeriano duceretur. om nem potestatez ecclesie ste phano archidyacono suo permisit. Ter autem dan dis ordinibus sacris vaca uit. Et post̄q; martyrio vi tam finiuit. sepultus est in cimiterio calixti via appia octauo kal' septembris. Se dit annis tribus. men. iij. dieb⁹. iij. Dies q̄nq; ⁊ tri ginta sedes tū vacat.

¶ Anno mundi. 5458.

¶ Anno christi. 257.

STephanus prim⁹ pa pa natione romanus patre Julio pontifex eligi tur eo potissimum tempo re quo postumus in gallia tyrannidem occūpat. cum maximo reipublice emoli mento. vir sane optimus ad ordinandam ecclesiam conuersus. Instituit ne sa cerdotes ⁊ leuite vestibus sacris alibi q̄; in ecclesia ⁊ peragendis sacris vterentur. ne si secus facerent pe nam Balthasar regis ba bilonis subirent. qui vasa sacra pphanis manibus attigerat. De rebaptisan dis autem his qui ad fidez rediissent eadem sensit que cornelius pontifex. neq; vl lo modo his recommuni candum esse qui rebapti sarent. Tandem cum ope re ⁊ verbis multos gentiles ad fidem christi conuer tisset. conquisitus a galie no vt quidam volunt vel ab his q; ex deciano edicto christianos persequebant.

vna cum pleriſq; ſuorum admatirium. rapiẽ capite mulctat⁹ in calixti cimiterio via appia ſepelitur quarto nonas Auguſti. ſedit annis ſeptem mẽſib⁹ quinq; diebus duobus. Sedes autem ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

SIxtus ſecundus papa natione greꝯ patria atheniẽſis ex philoſopho chriſti diſcipulus factus eſt. durante adhuc deciana ⁊ valeriana perſecutione vir ſane doctiſſimus. qui ſummopere hereſes. eroꝝ videl⁹ ſabellianoꝝ ⁊ nepocianoꝝ confutare ⁊ extinguere meditabatur verum accuſatus quod chriſti fidez contra imperatoꝝ decreta predicaret captus ad martis templũ ducitur vt aut marti ſari ſicet aut ſi id facere noluerit penam capitis ſubeat Euntem ad ſupplicium laurentius archidiaconus alloquit. Quo progrederis ſine filio pater. ⁊ ſine miniſtro. ꝑperas Cui ſixtus. Ego te non deſero fili. maiora tibi ꝑ fide chriſti ſuperſint certamina poſt triduum me ſequeris ſacerdotem leuita Interim autem ſi quid in thezauris habes id pauperibus diſtribue eodem vero die vna cum. ſixto diaconi ſex interficiuntur felicíſſimum. agapitũs ianuarius magnus. innocentius. ſtephanus ſexto ydus auguſti. In ſuo aũt pontificatu ſacroꝝ ordinum poteſtatẽ bis fecit mẽſe decembri. Sixti coꝝ⁹ in cimiterio calixti via appia ſepelit. Relq̃ vero martyres iacent in cimiterio ꝓtertati in agro veranio via tiburtina. Sedit aũt annos duos. mẽſes. v. dies tres ⁊ xx Vacat tum ſedes dies quinq; ⁊ triginta.

DIonyſius papa cuius originez damaſus ſe inuenire potuiſſe negat ex monacho pontifex creatus. preſbyteris eccleſias ⁊ cimiteria i vrbe roma ſtatim diuiſit parrochias ⁊ dyoceſes ſortis diſtribuit. que q̃ſq; finibus ſuis liminibuſue contentꝰ eſſet. mãdauit item iudicibus tam ſecularibus q̃ eccleſiaſticis. vt neminem damnarent. anteq; ꝑ teſtes ydoneos conuiceretur. hic licet decrepite eſſet etatis. concilium in anthiochia ciuitate cõtra paulum eiuſdem vrbis epiſcopum celebrari mãdauit. cum propter ſenium intereſſe dionyſius non potuit. ea tamen de re ad eum per maximum alexandrinũ epiſcopuz late perſcriptum eſt. Mortuus autez dionyſius ſepelitur in cimiterio calixti vbi ex inſtitutionibus duabus menſe decembri habitis. preſbyteros duodecim. diaconos ſex. epiſcopos ſeptez. creaſſet. Sedit annis ſex. menſibus duobus. diebus q̃tuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

C Anno mundi. 5463. C Anno chriſti. 264.

FElix papa natione romanus patre conſtantino. aureliani tempore fuit vir vtiq; iuſtus ⁊ omni laude dignꝰ qui ⁊ martyrium deuotioni conſulens mãdauit vt ſingulis annis ſacrificia martyrũ a chriſtifidelibus decetero celebrarentur vtiq; nullibi q̃ in loco ſacro ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebraretur. Dedicationes quoq; templorum etiam ſolenniter celebrari mandauit. Quod ſi ſi de conſecratione alicuius eccleſie ignoratum fuerit vtpote vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ conſecrari denuo mandauit. Qui demq; repetitis ſacris ordinibus menſe decembri preſbyteros nouem. dyaconos quinq; epiſcopos q̃n q; creaſſet. martyr via aurelia ſepelitur tertio kal. Junij in baſilica quam antea in honorem dei condiderat ſecũndo ab vrbe miliario. Sedit annis quattuor mẽ. ij. dies quindecim. Vacat tum ſedes in vrbe dies quinq;.

GAllus hoſtilianus ⁊ galli filius volu ſianꝰ mox imperatores creati ſunt. quoꝝ temporibus in vltionẽ chriſtiani nominis tanta peſtis exorta eſt. vt pauce domus nedum ciuitates ⁊ prouincie extiterint. que non tantam calamitatem ſenſerint. Vbilq; omnino clarum geſſerunt. Sole hec peſtilentia morbis atq; egritudinis. notus eorũm principatus fuit. Verum gallus ⁊ volu ſianus dum etiam contra Emilianum res nouas agitantem bellum ciuile moliuntur inter amne necantur. Emilianus obſcuriſſime natus. obſcurius imperauit cum maurus fuerat ⁊ tertio menſe extinctus eſt. Hec autem peſtis ac calamitas maxime apud egyptum ⁊ alexandriam ſeuiebat. de qua Cypriani martyris extat liber. hi duo non duz completo imperij ſui biennio vt premiſſum eſt interierunt.

VAlerianus imperium ſuſcipiens cuz galieno eius filio imperauit ãnis q̃n decim. Valerianus enim in rhetia ⁊ norico ſe agens ab exercitu. Galienus rome a ſenatu imperatores eliguntur. horum imperium perniciosum romano nomini ⁊ pene exciabile fuit. principum ignauia ⁊ in chriſtianos ſeuicia. Nam germani Rauennam etiam vſq; peruenere ferro. ⁊ flamma omnia vaſtãtes. Valerius autem in meſopotamia bellum gerens a ſapore perſarum rege captus in ſerui

Linea imperatorz Gall⁹ hostilianus

Valerianus

Claudius Quintilianus frater

Aurelianus

Volusian⁹ filius

Galienus

tute turpiter vixit. ⁊ apud parthos ignobili ꝑ uitute cō senuit eo enim vt scabello persaruz rer equū ꝓsensur⁹ vteabē. pedē ei⁹ cernicib⁹ īponens ⁊ id merito cum statim vbi impiū arripuit octauam persecutionem in christianos mouit. Territ⁹ aūt claro dei indicio galienus pacem ecclesie tribuit. Cum aūt adolescens sact⁹ esset augustus imperium p̄ mo felicit̄ mor cōmode ad vltimū pernicioſe gessit. erat enī in galico subite virtutis audacia. Barbari tī ocēs in fines romanos eruperant. Et tyranni q̄daz p̄nicioſi exorti sunt. q̄ qđ domi ēlictū erat ab externo hoste pessundarit. Galien⁹ vero cū rēpublicā deseruisset. ac mediolani libidib⁹ operā daret missis pausoribus interemptus est impij āno nono. ⁊ vt quidam ferunt aurilio cecropij dalmatax ducis vbi ⁊ frater eius Valerianus quem multi augustum multi cesarez dicunt occidit̄r. Allamannie enim exhaustis gallis suo tempore in ytaliam penetraverunt Dacia que a trayano vltra danubium fuerat adiecta admissa est. Germani ad hispanias penetraverunt. Cum iam desperatis rebus ⁊ deleto impio romano posthum⁹ in gallia obscurissime natus purpuram sumpsit. ⁊ p tirānidem annis decem imperauit. vsus ingenti moderatione pulsis hostibus prouinciam in pristinam formaz redegit. deinde militari tumultu apud magunciā cum interfectus. Victoriānus postea galliarum accepit imperium vir strenuissimus sed dum nimie libidinis esset ⁊ aliena matrimonia corrumperet. agrippine occiditur. sui imperij anno secūdo. Huic successit tertius senator. qui aquitaniam honore presidis administrans absens a militib⁹ imperator electus est. dum hec in gallia agerentur prordenatum perse victi defensa syria mesopotamia vsq; ad thesiphontez recepta ē.

Claudius huius nominis secundus romanorum imperator a militibus electus. a senatu appellatus augustus. imperium suscepit hic gothos illiricum macedoniamq; vastantes bello adort⁹ incredibili clade superauit. hanc obtem in curia aureus dipeus. in capitolio aurea statua eidem a senatu decreta est. parcus vir atq; modestus ⁊ insitenar atq; reipublice gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanorum hanc procul a lacu benaco in silua que luguna dicitur dimicans. tantam multitudinem fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tamen morbo correptus apud syrmium moritur. nondum expleto biennio in imperio. Cuo mortuo statim quintilius frater ab exercitu imperator eligitur. vir quidem vnice moderationis ⁊ qui solus fratri preferri possit. Is quoq; decimoseptimo imperij die interficitur.

Aurelianus anno ab vrbe condita millesimo ac vigesimoseptimo imperiuz adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus. in bello potens. animi tamen modici. ⁊ ad crudelitatem propensioris. Gothos apud danubium graui prelio superat. Romanam vrbem tryennio ab invasoribus receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti imposuit. gemmisq; ⁊ aurata veste (quod vere romanis incognitū moribus) vsus est. hic muris validioribus ⁊ latioribus vrbem sepsit. Templū appollini edificauit in asiam trajcies zenobiā que occiso odenacho marico orientis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit. eamq; in triumphum vna cū tetrico ducit. ad gallias pfectus rebelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricum redijt. Sed cū iter faceret apud cenophoriū mansionē que est inter heraclā ⁊ bizantiū. malitia notarij sui interemptus est. q

Cipriang doctor erte eruditissʒ Sabellig hereticus
Octaua ꝑsecutio /

nonam persecutionem mouit in christianos. populus autem romanus amauit. senatus timuit. Imperauit annos quinqʒ. menses ser. Triumphum eius gloriosum flauius vopiscʒ describit.

Octana persecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imperatoris. q̄ vbi imperium arripuit octauus a nerone adigi tormentis christianos idola colere. ab negantesqʒ interfici vbiqʒ iusserit. hic tamen a principio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaretur. Sed postea ꝑ quendam magum seu hereticum corruptus et deoranatus. catholicam fidem adeo detestari cepit. vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atqʒ scuicia dei iudicio orbi non modicum perniciosa fuit. nam paulo post germanie prouincia erupentes cum magno impetu hostili animo rauennaʒ vsqʒ peruenere. ⁊ omnia igni ⁊ ferro vastauere.

Cyprianus

Cyprianꝰ doctor ecclesie eruditissimus ⁊ carthaginensis episcopus iubēte valeriano principe post longum exilium octauo kalendas octobris a gelario marimo procōsule durissimo viro detruncatione capitis martyrium consummauit Referuntur ⁊ cum eo apud eandem vrbeʒ passi. Crescentius victor tosula ac generalis. Fuit autem in primis cyprianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonarum artiuʒ studijs ornatissimus qui primo rhetoricam docuit. deinde suadente presbytero cecilio (vt hieronimꝰ ait) a quo ⁊ cognomen sortitus est. ad christianos transiens omnes facultates suas pauperibus erogauit presbyter primo deinde carthaginensis episcopus creatus. vbi tum docendo monendo ac scribendo christi ecclesie prodesse curauit. Eius autem clarissimam vitā ⁊ martyrium Pontius eiusdem Cypriani presbyter ⁊ exilij comes. egregio volumine composuit. Huius cypriani caput Nuremberge in basilica sancti Laurentij cum summa gloria obseruatur. Scripsit autem plura alia opera precipue de vnitate ecclesie. Anteqʒ enim moreretur cyprianus venerat in sententiam ecclesie Romane. non esse rebaptizandos hereticos. sed sola manus impositione in graciam recipiendos et dere inter cypriauum ⁊ cornelium magna fuerat olim contentio.

Laurentius

Laurentius hispanus. Sixti pontificis archidyaconus ⁊ filius adoptiuꝰ rome via tyburtina p̄sente decio seu galieno post multum virtutum insignia ⁊ plurima ac varia tormentorum genera videlicet. carceris. in q̄ cecam illuminauit ⁊ hypolitum baptisauit. ac verberibus (vt thesauros ecclesie ostenderet) plumbatis ac scorpionibꝰ cesus ad vltimum nocte a valeriano ⁊ Decio vt dijs sacrificaret compulsus ait. mea nox ob scurum non habet sed omnia in luce clarescūt post diram oris persecutionem. quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni Laurentium exustuʒ ferunt. gratiasqʒ deo agens. spiritum deo reddidit ⁊ martyrium constantissime implauit. Hypolitus autem cum Justino corpus exustum sepelierunt. Hunc nonnulli cuiusdam hispanarum ducis filium fuisse dicunt. Quez de mon infantulum e cuna in nemus asportauerat. Sed beatus sixtus predictus cum in eadez prouincia predicaret. eum sub quadam arbore lauro diuinitus inueniens laurentium appellauit. ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illum etiam secum vna cum vincentio romam perduxit. Vbi postea factus pontifex constituit eum suum archidyaconum post sixtum autem triduo post. vna cum claudio subdyacono ⁊ seuero presbytero ⁊ crescētio lectore ⁊ romano hostiario varijs cruciatibꝰ necat vt p̄missum est

Sabellius hereticus

Sabbelliꝰ hereticus a q̄ sabellini heretici tanqʒ ab auctore puerse secte inuētore vocati sunt. ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē q̄ olim barce vocabat pentapoleos ciuitatez plena blalphēijs i deū patrē ⁊ i xp̄m. quē summi dei filiū eē negabat. p̄mogēitū q̄ oīs creake. sil etiā spūsci itellectū auferebāt. dicebat eū ⁊ p̄dicabat vnā tm̄ p̄is ⁊ filij ⁊ pūsci eē p̄sonā. q̄s obres magne dissensiōes ⁊ scādala i ecclijs taz oc-

ēidentalibus q̄z etiam orientalibus exorte sunt Nec ipse tandem diuinum iudicium euasit, iam turpiter occubuit.

Hypolitus

HIpolitus romanus patricius eo ānō ⁊ mēse post beatum laurentium sepelivit comprehensus eo q̄ christianus esset diu acriter ceditur. cum nollet ydolis sacrificare fustibus cesus donec cedentes deficerēt. Decius ira plenus valeriano p̄fecto precepit. vt eum crudeli examinatione interficeret. qui iussa complens omnem familiam in conspectu eius decollari fecit. deinde ipsum ligatis pedibus ad colla indomitorū eq̄rum p̄ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi tam diu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustinus corpus sepelivit in agr; ꝑtano ydibus Augusti.

Concordia

COncordia predicti hipoliti nutrix cui p̄ses dixit considerate vitam vrām. ne cū dño vestro p̄catis. ait nos cum dño desideramus magis mori q̄z impudice viuere. Jussit enim eam tamdiu plumbatis cedi donec emiteret spiritum

Romanus

ROmanus quoq; miles ⁊ ipe sequēti die eo in loco passus est. Js in confessione beati laurentij diuinit⁹ ex visione angeli cōpunct⁹ se baptisari fecit. quo audito mox iudex iussit eum fustigatum exhiberi. ⁊ visa eius constantia decollatus est. v. Jdus augusti. Cuius enim corpus postea lucam ethrurie vrbem delatum ē ⁊ honorifice sepultū.

Quirinus

QVirinus romanus tribun⁹ sub hac persecutione post linguē sue abscisionē ⁊ manuum ac pedum p̄o domini nostr Jhesu christi detruncatione in via rome que nuncupatur appia agonem martirij sui. tertio kalendis Aprilis gladio consūmmauit

Sācta Theodora virgo

THeodora quoq; virgo sancta hermetis martyris soror his temporib⁹ ab aureliano capta martyrium intrepide sustinuit

Valentinus

VAlentinus romanus presbyter hisdem temporibus multa sanitatum ac etiam sancte doctrine insignia a claudio imperatore capitur Interrogatus enim est ab eo de dijs eorum ait Jouez mercurium ⁊ etiam alios misserrimos homines fuisse deinde enim Asterij filiam illuminauit ac etiam illustrauit quam filiam cū omni domo ac familia sua numero enim quadraginta duos christianos effecit. Tandem vero iubente imperatore diutissime enim cum fustibus ceditur. ad vltimū vero capite truncatur. ⁊ sedecimo kalendas Marcij sepelitur.

Cirilla

QVrilla quoq; virgo Decij imperatoris filiam etiam sanctam ac christianissimam virginem Rome gladio iugulatam sicut etiam sacre ac sancte hystorie tradunt quinto kalendas nouembris.

INonam persecutionem sacro sancte ecclesie Aurelianus imperator mouit in christianos nonus a Nerone Js enim malis consilijs subordinatus est cū de ea re ad prouinciarum presides litteras suas misisset. diuino iudicio de celo tactus turpiter occubuit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Vona pserino!

Sexta etas mundi Folium Lxxxvii

Gebenna

GEbennarum clarissimam allobrogum seu sabaudiensium civitatem aurelianus augustus in gallijs hoc anno condere fecit. Et ex suo nomine ipsam aurelianaz appellari voluit. Cum enim gallia prouincia per annos viginti & eo amplius ob seuiciam & ignauiã valeriani & galieni imperatorum a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperatur. Hec quippe civitas helueciorum finibus prima est & lacu lemãno siue lusitano abluitur. Ex quo quidẽ lacu rhodanus fluuius profluit. super quem pons ligneus celeberrimus situs est. Hec itaq; civitas nunc pie magnitudine pulchritudineq; ac civium frequentia totius allobrogum siue sabaudiensium prouincie emporium esse videtur Ad quam propter frequentes nundinas innumerabiles deferuntur diuicie. hec quippe sabaudie duci diu paruit. & nunc subest. In qua plurimi claruere viri. de quorum numero martinus quidam confessor fuit. Anianus vibis episcopus viri sanctitate & doctrina precipui. ac letus presbyter in diuinis scripturis nobiliter eruditur & multi. Hec aũt vibs ab imo surgit ad collum protensa. habetq; vineta vberrima. Est quoq; in ea sedes episcopalis apud eãdem vibem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatum primogenito suo tradidit ecclesiasticas cerimonias & etiaz orandi more didicit ad basileam perrexit. vbi generale fuit concilium inter duos filios. alterum Sabaudie ducem. alterum vero Gebennarum comitem adolescentes egregia facie. solẽnibus pro more seruatis. sancte romane ecclesie presul cõnatus est. de quo infera patebit.

Linea summorum pontificum

Eutichianus

Caius

¶ Anno mundi. 5473.
¶ Anno christi. 274.

EVticianꝰ papa natõe thuscꝰ patre mario ex civitate lunẽsi post felicẽ põtificẽ sedit rome vir sctissimꝰ & erũditꝰ Jnstituit vt i altari noue frũges bñdicerent. marie vo fabe & vie Cõstituit itẽ ne q̃ martires sepelire vellẽt sine dalmatica collobioue purpureo. id facere aũderẽt se nesciẽte pserti. Trecẽtos h̃ martyres se ppa manu sepelisse ferũt. Vex vbi ex sacrõ ordinibꝰ mẽse decẽbri hitis presbyteros. xiiij. dyaconos. v. epõs. ix. creasset martirio coronat. ¶ cimiterio calixti via appia sepelit. viij. kal. augusti. Sedit ãnũ vnũm mẽsem vnũ. diẽ vnũ. Vacat tũ sedes dies octo Sunt q̃ scribũt eũ ãnis octo mẽsibꝰ. x. i ponti

A° 219

Nunc fruges Bndire

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Manes heretic⁹

ficatu viriſſe. Damaſus tamen prīme ſententie auctor eſt.

QAius papa natione dalmate⁹ patre caio ex genere dyocletiani impatoris primū probi tempe fuit. deinde caio & carino impantibus vir vtiq; d' uin⁹ q̄ ordines i eccleſia diſtinxit. q̄bus tāq; gradib⁹ q̄bus ꝺaz ad ep̄atum aſcenderet. hij erāt hoſtiari⁹. lector. exorciſta. acolit⁹ ſubdyacon⁹. dyacon⁹. ꝓſbyter. ep̄s. Jdē q̄z (vt quondā fabian⁹) regiones diaconis diuiſit q̄ res geſtas martyrū ꝓſcriberent. Cōſtituit etiā ne ꝓphan⁹ quiſpiā ſacris initiarū in indiciū vocaret. neue pagan⁹ aut hereticꝰ accuſandi xp̄ianū hoīez ꝓtātez habere. Tandez orta in r̄pianos tpe dyocletiani tāta ꝓſecutiōe q̄nta nū q̄z antea. in ſubterraneis locis q̄s criptas vocāt diu latuit. Captꝰ deinde a ꝓſecutoribus vna cum gabino fratre eius dē filia ſuſanna martyrio coronant & via appia in cimiterio calixti ſepelit. x. kal. may. Sedit aūt cai⁹ annis. xj. mēſes. iiij. dieb⁹. xij. q̄ q̄dē tpe p̄ſbyteros v. & xx. dyaconos. vij. ep̄os. v. creauit. Quater ordinib⁹ ſacris mēſe decēbri habitis. Vacat tū ſedes dies vndecim. hunc tamē quindecim annis ſedīſſe euſebius ſcribit.

Paulus ſamoſatenus epiſcopus

QAulum quendaz ſamoſatenum epiſcopum virum vtiq; eruditiſſimū p hec tēpa ab orthodoxa fide deſciſcentē arthemonis hereſim excitaſſe dicūt. que quidē hereſis marie virginitati ꝓtradicebat. aſſerebatq; q̄ poſt r̄pm natū ſe viro ſuo ioſeph cōmiſciſſe & alios filios ꝑcreaſſe. hic itaq; paul⁹ in demortui ep̄i locū anthiocenus ep̄s creat⁹ ſupbe nimiū ſeſe habebat Jnterdum enim p̄ ſubpbia & lēas relegebat⁹ dicebat ep̄las. multis ꝓſtipato agmine p̄cedentib⁹ ac ſubſequētibus. vñ ꝑpter hois arrogantiā r̄pianā religionē pleriq; deteſtabātur. Sz q̄d facerēt nīa tēpeſtato q̄ nil vel ſupbe vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adoleſcētes ſericatos in eq̄s p̄ ferocib⁹ viderēt. ſi ſubſequētiū p̄ſbyteroꝝ turbā cernerēt clamidib⁹ optimi cuiuſq; coloris hincinde ab equis deauratis pendentibus. & execrarent eos ac dicerent nil eis cū r̄po preter ſimilitudinē quandā religionis cōe eſſe. Js aūt p̄dicte hereſis aſſertꝛ inflatus opinione ſuiꝑius ac tribunal altius q̄erēs. negabat dei filiū e celo deſcēdiſſe. ſ a maria cepiſſe originē & initium e terra habuiſſe. hāc obrē in concilio anthiocēo oim epiſcoporum qui aderant conſenſu publice damnatus eſt. Maxime vero gregorij Ceſarienſis epiſcopi viri ſanctiſſimi ſententia qui tāto cōcilio interfuit. & poſtea pro fide Jheſu chriſti martyriū penam ſubijt.

QAnes quidaz hereticus gentepe ſa vir vtiq; callidus & dyabolicꝰ vita & moribus barbarus. his temporibus fuit & multa damna chriſti eccleſijs intulit. Js enim ꝓfiteri ſe xp̄m auſus eſt. aſcitis in ſocietatem duodecim diſcipulis. quo fidez rebus in oībus faceret. & ad interficiēdas decem ꝓtoꝝ animas infūdi dogmatis ſui ferale commentū de ſacrilegijs & fabuloſis mendacijs texuit. Et p has inſanarum opinionū ruinas ſe ſuoſq; ſequaces decepit. vt falſi corporis fingeret r̄pm dicēs (vt leo papa teſtat) cum nihil i ſe ſolidū. nihil verum hoīm oculis actibuſq; p̄buiſſe ſed ſimulate carnis vacuā imaginē demonſtraſſe. hec etiā & ſequacibus ſuis duo p̄incipia cē aſſirmabat. vnū ſcz boni alterum mali. vnum lucis & alterū tenebrarum. Teſtamentumq; vetus reſpuens & nouū ſolum recipiēs. ab eo manicheoꝝ hereſis exordiū ſumpſit vt aūt eum impugnat mens ob impietatē & ſupbiā. ita mirē laudat anatoli⁹ leodicenus ep̄s ꝑpter religionem & doctrinam.

Ceſari⁹ & alij martires

Helix p̄ſbyt & euſebi⁹ mōach⁹ his ꝓſecutōib⁹ apd terracinā cāpāie vibē p fide r̄pi interepti ſūt. nā euſebi⁹ cū ſanctos martyres iulianū & ceſariū p̄ſbyteros ſepeliſſet. & h⁹ rei gr̄a mltos ad fidē cōuertiſſet papa detēt⁹ ad forū iudicū igīmioſe pducit tū oīno ſacrificare nollet decollat⁹ ē nonis nouēbris. ceſariū aūt diaconū & iulianū p̄ſbyteꝝ p vnā diē añ p̄dictos i cadē vibe interfectos fuiſſe ꝓſtat. ipe ei ceſari⁹ diacon⁹ anx mltis dieb⁹ i cuſtodia ſol⁹ macerat⁹ ſiſſet poſt ea cū ipſo iuliano in ſaccum miſſus & in mare p̄cipitatus kal. nouembris martyriū cōplauit.

Adioch⁹ ps̄byter

ADiochus quoq; p̄ sbyter ⁊ Tirasius dyaconus ac felix subdyacon⁹ olim beati policarpi epi scopi discipuli apud augustudunum gallia rum vrbem glorioso martyrio coronantur quos Policarpus ex origente in Gallias docendi gratia direxerat. Eandem vectibus perforati obierunt.

TAcitus romanorum impator post aurelianum a senatu populoq; romano impiū susc epit. in cui⁹ electione velius comificius gordian⁹ cōsul dixit. cū exercit⁹ sine principe recte diutius stare non pñt. simul necessitas cogit. Nā limitē transrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes. quare agite ⁊ principē dicite. post hec ois senat⁹ acclamauit tacite auguste diū te seruetēt. te p̄cipē facimus. vir certe ydone⁹ reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat i stipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vsus ē q̄bus primatus. Thermas oēs aū lucernā clausi iussit ne q̄d p nocte seditionis oriret. comelium tacitū scriptorē augustē in oībus bibliotecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime g̃ marioꝛes cibos appetiuit. balneis raro vsus ē atq; validior fuit in senectute. vitreoꝝ diuersitate atq; oppositate delectatus est. Panem nisi siccum nunq; comedit. fabricaꝝ peritissimus fuit. marmoꝝ cupidus. venationū studiosus vxorē gemmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas litteras ad stupoꝛem. Et quoniā a meotide multi barbari eruperant interemptus est insidijs militarib⁹ mēse serto post adeptū imperium (vel vt alij dicunt) morbo interijt. Gessit aūt propter brevitatem temporum nihil magnū. hic mensem septembꝛē tacitum appellari iussit. cū eo mense nat⁹ ⁊ fact⁹ est imperatoꝛ.

FLorianus qui frater taciti germanus fuit. post fratrē arripuit impiū nō senatus auctoꝛitate sed suo motu. quasi hereditariū esset imperium. cum sciret adiuratum esse in senatu tacitū. vt cum mori cepisset. nō liberos suos. sed optimū aliquē principē faceret. Deniq; vir duob⁹ mensibus impiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a militibus q̄ probū audierāt impare. quē ois exercit⁹ legerat. Fuit

Linea impatoꝝ Tacitus

Florianus

Probus

Nūe Car⁹ Carinianus nus

Diocletian⁹ Maximilianus

aūt florianus mox fratrꝭ imitatoꝛ. nec tamē vsquequaq;. Nā effusionē in eo frater frugi reprehendebat. hec ipsa imperandi cupiditas altijs cum moꝛib⁹ oſtēdit fuisse q̄ fratrem.

PRobus romanoꝝ imperator. vir domi forisq; conspicuus. q̄ post tacitū oīm iudicio bonoꝝ imperator ē fact⁹ orbēq; paucatissimū gubernauit. hic oriundus e pānonia ciuitate sirmiensi nobili oꝛe mꝛe q̄; pꝛe patrimonio moderato. affinitate nō magna. tā priuatus q̄; ipator nobilissimis virtutib⁹ claruit. Rei aūtē militaris insignis suscepta reipublice administratiōe. gallias a barbarꝭ occupatas igēti felicitate restituit Cōpositis igit̄ rebus i gallia lēas ad senatum dedit. sublata ē ois q̄ tendit late germania. oēs iā barbari vobis atāt. Nā ⁊. xl. milia hoim cesa sūt ⁊. lxx. vibes nobilissime captiuitate hostiū vidicte. ⁊ oēs penitus gallie libate p̄da ois recepta ē. ago igit̄ dijs immortalib⁹ gr̃as ⁊c. Hūit q; nō leues tyrānicoꝝ mot⁹ Nā ⁊ saturninū q̄ oriētis ipiū arripuerat varijs p̄lio generib⁹ supauit deide cū p. ul⁹ ⁊ bonosus apud agrippinā i gallia ipiū arripuit ēt magna celeritate opp̄ssit ⁊ de eis oībus triumꝑ hauit. Tādē cū syrmiū venisset ac soliū patriū effecūdare cepet ⁊ dilatari pmoti milites pfugiētē eū i turrē ferratā quā ipse specule cā ederificauerat iteremērt anno impij sui sexto. postea tamē ingēs ei sepulchrum

elatis aggeribus oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic probus imperator et vere probus situs est. victor oim gentium barbararum victor etiam tyrannorum.

CArus ro. imperator post pbū imperiū suscepit. cuius patria ambigue a plerisq; pdit q̄dā in illirico q̄dā narbone in gallia natū scribūt. Is cōfestim duos filios numerianū et carinū ad gubernacula imperij traduxit ac cesares fecit cū quibus regnauit duobus annis. sed dū bellū aduersus sarmathas gerit nūciato psarū tumultu ad orientem p se eius ipo plio fudit. Coclenis et thesiphonte nobilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Numerianus vero q̄ cū patre erat adolescens egregie indolis rediēs in lecticula ob dolorē oculoz impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui temporis vicerat. Carinus aūt pbus oibus cōtaminatus adulter frequēs. a dyocletiano (difficili tū bello) in dalmacia victus scelez suorum penas tandem luit.

DIocletianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus ānō ab vrbe ꝯdita. M. clj. ab exercitu imperator elect⁹ apū virum audacissimū q̄ numerianū interfecerat ipemet gladio occidit. verū moto i gallia tumultu potius q̄z bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At vo circūstrepentibus vndiq; bellis cū solus diocletianus resistere tot piculis nō posset maximianū augustū. constantiū vo et maximianū gelariū cesares creat. Maximianus aūt herculeus carusio fraude interēptor. brittaniā post ānos. x. recepit. at postamius cū primo i gallia male pugnasset renouata secūdo pugna multa milia alemānoz q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit et occidit eos. ac gallias pacatas reddidit. Dyocletianus interim in egyptū vadēs captā alexandriā quā achileo resistente mēsibus octo obsederat. diripiendā militibus dedit. Fuit aūt diocletianus morigeratus callide. sagax p̄terea et admodū subtilis ingenio diligētissimus q̄z et solertissimus pnceps. adorariq; se iussit cū aī eū cūcti salutarent. ornamēta gēmaq; vestibus calciamētisq; addidit. herculeus at p palā ferus et icivilis ingenij. aspitatē suā etiam vultus honore significās. Pacatis igit vndiq; rebus dyocletianus i oriēte. marianus vo herculeus i occidēte vastari eccias mādāt ipiūq; dimisit. tā dē apud salonas se recipiēs. reliquū vite sue tps pclaro ocio semit et p. xx. ānis venēo extinctus est. vixit annos. lxx. quē apd mediolanū maximianus secutus fuit. post triumphū inclitū rome perfecit.

DEcima psecutio i xpianos post neronē a q̄dā veterio milite mgro excitata his temporibus dyaclecianī et maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Dyoclecianus q̄z in oriente. maximianus vo herculeus in occidēte. vastari eccias. xpianos affligi interficiq; mādat. q̄ certe oibus diuturnior et ūanior est habita. Nā et scripture sacre igni exuste sunt. et si qs xpianus i mgratu fuisset eo sublato remānebat infamis. Preterea vo serui q̄ in xpianismo pdurabāt. libertatē pseq̄ non poterāt. Milites itē xpiani cogeant aut in molare ydolis. aut militiā piter vitāq; deponere. edicto pncipis in foro posito. Hoc vero quidā lacerare ausus pelle mudatus. supfuso aceto et sale tādiu cruciat quoad vita supfuit. hūi fide confirmarūt dorotheus et gorgonius viri clarissimi. hisdem diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio conflagrare cepit. vñ impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq; viuos in igni conjici iubet. Eadē q̄z sencia vbi sunt q̄ in milete pnincia. in syria. i affrica. in thebayde. in egypto cū impio erāt. In planicie vo palestīe et tyri multi seuissimis bestijs expositi sunt. Nullū aūt genus tormēti xpianis tū nō adhibitū est. Quid pla eū Damasus refert. xvij. milia hoīm vtriusq; sexus diebus. xxx. p diuersas prouincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̄ in insulas relegati sunt. vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harēnas. crudēdosq; lapides dānati. q̄ multitudo prope infinita ē habita. Tādē vero aperuit oculos deus (vt eusebius ait) et eo diocletianū cōpulit vt deposito impio pūatus viueret. Idē facit et maximianus eius collega acerrimus psecutōis xpiane auctor. q̄ p aliq̄t ānos multis varijsq; morbis veratus. ac post lōgos cruciatus infamia mētis petit. furijsq; scelez agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

ADauctus romanus patricius vir christianissimus ac san-

ctissimus apud phrigiā martyriū susc̄epit. is eū p̄uertisset ibi ciuitatē.ea vibs a diocletiano tota cōbusta ē. q̄ cines ydolis sacrificia exhibere recusarūt.adaucto viro scissimo eos i fide retinēre.cū t ipse ydolis sacrificare rennuit.ad h̄ venere seuissimi tortores vt oculi effossis ac cauterio adustis.postrēo capitis obtrūcatōe martyr efficitur.

Alexander

ALexāder miles strēnuus ex sacra theboꝝ legiōe vn⁹ p̄ hoc tp̄s apud bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i nr̄i nomē p̄stantissime p̄dicaret post inūerabiles virtutes ibidē opatas. vij. kal. septēbris ab sasiōe capitis martiriū gloriosissime cōpleuit.cui⁹ corp̄s grata vidua sciss̄ima colligēs in p̄prio p̄dio sepeliū t q̄ in loco celeberrimū i ei⁹ honore tēplū extructū fuit qđ nūc vsq̄ vetustissimum extare videtur.

Barbara

BArbara v̄go nobilissima de nicomedia orta quā ob nimiā pulchritudinē p̄ ei⁹ in turri excelsam collocauit.timēs ne xp̄iana efficeret.ip̄a xp̄iana deū celi adorabat a spūsāto edocta.cū p̄re i. notuit eaz occidere volui t q̄ se absc̄odit.q̄ inuēta ad p̄sidē ducit p̄mo virgz cesa deinde v̄sis pedib⁹ suspēsa cū lāpadaꝝ eruptiōe t mamillaꝝ absasiōe.postq̄z inūerabilium tormētoꝝ cruciatōz ad extremū p̄ ei⁹ p̄prijs manib⁹ caput ei⁹ p̄scidit.vj. nonas decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē p̄sumpsit t in puluerē redegit.

Anastasia

ANastasia illustrissima filia nobilissimi romani publij potētiss̄imi vxor xp̄iana effecta.mira apud xp̄ianos opa mie p̄fecit.his turbib⁹ ab ip̄o bublio cōprehēsa p⁹ diutin ā custodiā i carcere p xp̄o macerata a grisogono scriptis p̄fortata q̄ postea capitis detrūcatōe palmā martyrij meruit Tādē cū. cc. viris t cū multis mulieribus ad insulas palmarias delata.post varia supplicia xp̄ianoꝝ anastasia a p̄fecto ad palos ligata. eā ignib⁹ p̄cremauit.8. kal. ianuarij circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄aꝝ eruditissima t de ei⁹ p̄secutōe ad grisogonū extant epistole eloquentia plene.

Simphorianus Claudius tc̄.

QClaudi⁹ t nicostrat⁹ symphorianusq̄z ac simplici⁹ nobilissimi viri. t in arte q̄driataria peritissimi rome p̄ h̄ tp̄us passi sunt primo in carcerē trusi. deide scorpiōibus ḡuissime cesi. deide iussu diocleciani p iudicē in mari p̄cipitati sunt quarto kalendas Octobris.

Crispinus et Crispinianus

QCrispin⁹ t crispinian⁹ viri celeberrimi sub hac p̄secutōe apud suessionē vibē capiti t iudici p̄rati post ymania tormenta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. nouembris. martyrij coronā p̄cepēr.

Mauricius

MAuricius t Exuperius Cādidus ac victor cuz inocētio thebeoꝝ legionis p̄micerij illustrissimi cū p̄dicte p̄secutōis ignis exord iuz inter solos militares parua scintilla p̄flauerat. p hoc tē pus iubēte Maximiō i gallia ciuitate seduno. cum seruilib⁹ sercētis seragintase xp̄o gl'iosissime martyrio coronant. Hij nāq̄ ex oriētali⁹ regionib⁹ t vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. q̄ ē ciuitas nobil' p̄pe nilū a it'l'imoꝝ ep̄o baptizati. in auriliū a Mariano accersiti i galliā venēr Viri i bellicis reb⁹ strēnui vtuteq̄z nobiles sed fide nobiliores. Hos dū Marian⁹ august⁹ p̄ xp̄ianos destinasset atq̄z iussisset vt ydolis īmolarēt. Cū obtēperare noluerūt p̄ libi⁹ locis diuersis cruciatib⁹ iterfici iussit. t decimū sp̄ decollari p̄cepit. Maurici⁹ eoꝝ dux in fide p̄fortās reliqs q̄ arma deponēte s vltra se obtuleruūt t circūquaq̄z trucidant. Primicioꝝ corpa p⁹ multos passiōis ānos sctō ep̄o Theodoro reuelata. i eo-

rum honore basilicam fabricauit. Eo⁹ natale .x. kal. octobris celebratur.

Vincentius

VIncentius leuita vir inuictissimus atq; sctissim⁹ natiõe hispan⁹ beatissimi pape Siri discipl⁹ diuiq; laurentij martiris scia ⁊ virtute germanissim⁹. q̃ genere nobilissim⁹ a pueritia lr̃is tradit⁹. gemia scia efficacissime claruit sub btõ Valerio cesare auguste antistite. Et cũ eo acerbissimũ martyriũ a daciano pside ptulit. Ita vt cũ summa pena carceris. famis inopia tathenarũ⁹ stridore manibus collo cruicib⁹ serri ponderа sustinẽs p oẽs corpis artus mortalia supplicia pateret. Deinde dacianus sanctissimum hoiem in eculeo primũ leuatũ toto corpe distẽdi fecit. distentũq; diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia ferues insania dũ martyrẽ dei lacerãt se ampli⁹ lacerare conanť. vt pfluentẽ a toto corpe sanguinẽ cerneret. Hinc ex eculeo assumptus. Vincẽti⁹ iusserat lectũ tyrann⁹ cũ ferratis costis pferri. ⁊ addita subt⁹ carbonũ pgerie ⁊ eruerũt dũ martyrẽ q̃ intrepid⁹ vltro conscẽdit in craticula positũ vncinis ferreis apiri ⁊ ardẽtes lamias infigi ac sale igmito aspgi ac laceratũ teterimo carcere fecit includi. Atq; ibi testas acutissimas cõgeri in ligno q; pedes ei⁹ affigi ⁊ sine humano solatio derelinqui. Angeli tamen oipotẽtis dei solutis nervib⁹. ⁊ athleta dei magno lũmiẽ refect⁹. que cum daciano nũciata fuissent. ait victi sũim⁹ pcepit vt molli b⁹ foueret vt eũ ampli⁹ cruciaret mox aũt pcio saz resolut⁹ in morte celo spm̃ reddidit. post p secutoz corp⁹ extra muros valẽtie sub altari ecclesie xpiani odiderũt ei⁹ passionẽ nobilẽq; triumphũ prudenti⁹ vsib⁹ erpsit. Augustin⁹ q̃ huiꝰ sctissimi martiris pconiũ vberime demonstrat /

Sancta agnes

AGnes clarissima vgo memoratu dignissima. hac psecutõe (testãte ambrosio) apõ romã orta a ciuib⁹ romãis immẽcula corpe. rij. ãnoz pulcra facie. dũ a scolis reuertit a pfecto filio adamatur. Agnes ait p̃nẽtã amore ei⁹. cui⁹ mẽ vgo est. Lapta igit a pfecto vb electoz dedit vt sacrificia dijs cũ vginib⁹ dee veste aut cũ meretricibus luxui opã daret. q̃ singla rẽuit. Jõ nuda ad lupanar pfect⁹ duci iussit. ß tantã densitatẽ capillis dñs ptulit vt q̃si vesib⁹ tegeret. Qua ingressa angelũ dñi inuẽit ppatiũ q̃ stolẽ cãdidissimã ppanit. Oẽs ingressi miraclo territi cõpũcti redibãt. etiã filij pfecti. q̃ ab angelo pfocat⁹ est. sed illa postmodũ oãte iuuenis ille reuirit. Deinde post minas ⁊ terrores ac vbera plima i ignẽ pieeta. ß mime lesa Tãdẽ aspasi⁹ i gutt̃ ei⁹ gladiũ imergi iussit. vij. kal. februarij martirij palmã adepta ẽ quã pẽtes sepelierũt. q̃ eis i nocte cũ magno exercitu virginũ veste fulgẽte apparuit dicens. videte amãtissimi pentes ne me q̃si mortuã lugeatis ß pgaudete cũ inẽtõe dilexi

Ciriacus

CIriacũ q; diaconũ cum largo ⁊ smaragdo per hoc tps cum alijs .rr. passium hystorie tradit̃. q̃ artemiã filiã diocleciãi a dmõio liberauit. Silr iobiã sapor is psax regis filiã p⁹ die s tlv. reuersi a diocleciõ honorifice suscepti. p⁹ ei⁹ mortẽ filij ei⁹ maxian⁹ iussit illos tres cũ alijs tpianis i carcerẽ mitti inde p iudicẽ Caroasiũ educt⁹ caput ei⁹ pice liqta pfundi fecit ⁊ itez i carcirẽ retrudi. Cetez p⁹. q̃tuor dies nolentes sacrificare in castra fustibus cedi ⁊ neruis extẽdi fecit. inde filij⁹ diocleciani iussit ciriacũ cũ smaragdo ⁊ alijs .rr. capite trũcari. et ducti sunt cũ eo pmisci sex⁹ rome aũt via salaria decapitati sunt. marcell⁹ papa cũ lucina corpa martyrũ in pdio via hostiesi miliario ab vrbe. vij. sepelierũt. sexto yd⁹ augusti

Gervasi⁹ ⁊ pthasi⁹

GErvasi⁹ ⁊ pthasi⁹ germãi natõe mediolanẽses pẽe vita'e viro sctõ mẽe valeria vno pariter gẽiti hac tumultuã te pcella i ea vrbe ab astasio comite sũt passi. hi nãq; pẽtib⁹ orbati cõfesti vniversiz patrimoniũ vẽdiderũt ⁊ paupibus erogauerũt orõnib⁹ q̃ lecticõib⁹ p plẽs ãnos vacabãt. Astasio pfecturo ad bellũ sacerdotes yd oloz dixerũt nisi faceret gervasiũ ⁊ pthasium dijs suis imolare victoriaz repor tare non posset. pñtati coram comite cũ nõ acqescerẽt idolis sacrificare. gervasi⁹ plũbatis cesus ẽ donec spm̃ exalaret. pth⁹ vo fustib⁹ cesus demũ capi

te truncatus ē-q̄z corpa cū ānis multis incognita fuissent. diu⁹ ambrosi⁹-dño reuelāte incorrupta adeo repit. vt eo die interēpta fuisse videbant. Martirizati fuēt hȳ beatissimi martyres. die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

GEorgius cap adoc⁹ tribun⁹ 7 ver⁹ xpi miles hȳ tpe. Cū venisset de capadocia in persiam ciuitatē dyospolim velut alter curci⁹ romanus et codrus athanensiū rex pro patrie sue liberatiōe sese interitōi ad draconis occisionē 7 martirij tollerātiā dedit. Quippe interfecto dracone post eanlei ertē sionē. totiusq̄ corpis laceratōz 7 viscez effusionē. necnō 7 aliox tormētoz ppessionē. ad vltimū martyriū capitis abscisione cōpleuit. Cuius gesta licet inter apocriphas scriptūras ponant. ipius tn illustrissimū martyriū inter coronas martyrū dei eccl̄ia venerabilr honorat qđ etiā ambrosi⁹ attestat. q̄ scribit. Georgi⁹ fidelissim⁹ xpi miles. dū xpianitatis pfessio tegeret. solus inter christicolas dei filiū pfessus est. Cui 7 tantū fidei pstātiā diuia grā pcessit vt tyrānice ptātis pcepta cōtemneret. Et innūerabiliū non formidaret tormēta penaz huius incliti martyris caput cū postmodū venetijs delatū fuisset. in ei⁹ honore mōasteriū 7 eccl̄ia erecta fuit. qđ nunc vsq̄ maxima cū veneratō nep seuerat. Ypsillū q̄z eius apud germanicaz natōz bamberge maria cū solēnitate oñditur. Huius natale die. ix. kal. maij ab oibus xpristicolis celebratur

Erasmus

ERasm⁹ cāpanus epūs vir illustrissimus atq̄ sctissimus. cū decretū i antiochia a dyocletiano pcessisset. vt q̄cūq̄ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret hec audiēs Erasm⁹ in heremo p septē ānos habitauit oīōni 7 pteplatiōi vacans cui dūs escā per corui mistrabat veniens voce angelica pmissa ad ciuitatē multos a demonibus liberauit. 7 plures docēdo ad xp̄m conuertit. Dyocletian⁹ his auditis sibi eū pītari iussit. p mo plūbatis 7 fustib⁹ grauiter maceraī 7 dilaniaī. Deinde resina sulphure pice oleoq̄ pfū dīt. nec mīme ledīt. quo miraculo multi compuncti ydolis abrenūciantes xpiani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimū cum immensō ferri pondere. a quo angelus dñi eum paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent mirabilia a mariano impatore detinet 7 in sartaginē plumbo pice resina ignitā imergi pcepit illesus tn mansit custodie mancipatus. Angelus eū nocte ad litt⁹ maris pduxit. vbi diuia puisione in formianā ciuitatē cāpanie naticula puenit. Tādē videns rutilantē coronā sup eū illabi ait. Dñe suscipe spūm meū. 7 tertio nonas Junij sancto fine q̄euit. dicitur corpus ei⁹ Caiete q̄escere vbi caput eius ostenditur.

Cristoferus

XRistofer⁹ martyr. p cere statura incōparabilis magnitudinis 7 virtutis vir. p hoc tpis in samo-ciuitate licie puincia asie. p xpo morte ptulit. primo vgis ferreis attrit⁹ flāmisq̄ ernst⁹ fuit. sed cū diuina virtute saluat⁹ est. Ad vltimū sagittaz ictibus confossus martyrium tandē octauo kalendas augusti capitis obtruncatione cōpleuit. ferūt hūe cum homines per flumen deferret Jesum puerum in humeris suis portasse.

Cosmas 7 Damian⁹

COsmas 7 Damian⁹ xpianissimi viri ac eti am medici celeberrimi apud egā ciuitatē cōprehendīt hoc tpe post vincula 7 carceres. p⁹ martȝ dimei sionē atq̄ ignē lapidationēq̄z ac sagittas diuinitus superatas capite pleriq̄ sunt. Martyrisati sunt aūt bti Cosmas 7 damian⁹ Antim⁹ Leonti⁹ 7 eupr epius quinto kalendas octobris.

Methodius

METhodi⁹ pmū olipyade 7 postea tyri ciuitatū epūs his tpib⁹ i calchide ciuitate q̄ nigropontū appellatur (vt diuus scribit hiero.) martyrio coronat. q̄ cū eruditissim⁹ eēt vir multa edidit documēta. 7 pserti de mūdi creatōe eidē i carcere reuelata. passus aūt fuit. xiij. kal.

octobris. Fuit aũt nitidi cõpositiq; sermõis ad uersũs porphiriũ cõfecit libros .v. simposiũ decẽ

Gorgonius virginum.

Gorgoni⁹ roma-nus miles. cũ his tpibus apõnico medĩ existeret. & dyocleciani pſecutõz quã marie ꝓpiis iferebat plũmũ detestare tur. ab ipo imperatore capt⁹ iussuẽ sũspẽdi & laniari et sub craticla crudelissime assari. ꝙ adhuc supuenietẽ .v. yd⁹ septẽbris laqo fecit cũ necari. inde corp⁹ eius rome via latina

Marc⁹ & marcellian⁹

Marc⁹ & marcellianus germãi & ciues romani sub hac pſecutõis rabice a q̃dã fabiãa duce cõprehẽsi stati ad stipitẽ ligati. & i eoz pedibus acutos sudes ifigi pcepit. Sz cũ nõ cessaret laudare nomẽ dñi ihu lãcea transfossus mãdauit. quo vulnere .xiij. kal' Julij ad celos migrauit.

Mari⁹ & Cladi⁹

Marim⁹ & claudi⁹ viri sancti clarissimi ꝙ h̃ ipm ps cũ pdigna vxore pmi & duob⁹ filijs i vibe hostia a satellitib⁹ dyocleciani tẽti i exiliũ deportant̃. .v. xij. kal'. marcij incendio cõcremant̃ ac sic eo incẽdio martyrij sacrificiũ deo obtulerũt.

Sebastianus

Sebastian⁹ illustrissim⁹ vir pme cohortis diocletiani pncipatũ gessit quez milites vt patrẽ venerabant̃ verusq; dei cultor. h̃ q̃dẽ tpe cũ multos xpi martyres exhortatõnib⁹. & doctrinis precipue marcelli & marcellianũ gemi nos & eoz pgenitores i fide xpi ꝓtinuisset. & trepidas illoz mẽtes cõfirmasset q̃s eẽt intrepide sese xpi amũ eẽ ꝓfessus est. Nicostratũ cũ vxore mutacui loquelã restituit ad dñm puertit. Quo audito diocletianus illũ cõprehẽdit. iussit eũz in medio campo ligari & q̃si signũ ad sagittam a militib⁹ sagittis figi. q̃ cũ vndiq; ipleuerũt vt ferme q̃si erici⁹ eẽt hirsut⁹ sagittis & cũ mortuum relinq̃ntes. q̃ ifra paucũ tps sanitatẽ recuperauit ipatorib⁹ in palatio eoz pſecutõz iniustã fore declarãs. q̃ cũ tãdiu fustigari ꝓceperũt donec spm̃ redderet. Quo mortuo satellites diocletiani corp⁹ eius in doacã piecerũt. q̃ btẽ Lucie apparuit docẽs locũ corpis sui & qđ vnco pẽdebat qđ nil sordis cũ tetigerat. Jd inde leuãs catachũbis sepeliuit. Martyriũ aũt passus ẽ. rome diuus sebastianus in vibe roma sub. xiij kalendas februarij.

Lucia martyr.

Lucia vgo deo devota natõe sicula & speciosissima inter ceteras insule illi⁹ virgines in hac pſecutõe apud syracusanã ciuitatẽ passa fuit. hãc mater ei⁹ cuidã pclaro i uueni desponsauerat. ꝙ receptis visis; btẽ agathe miracul' rogauit m̃em ne sponsam eidẽ noiare dignaret̃ quã grãz tan dẽ obtinere pmeruit. At illa ꝓfesti amplũ pri mo niũ paupib⁹ & viduis distribuit. Quo audito sponsus in indicio pascasij ꝓsularis litẽ ꝓponit. dicẽs sponsã; suã xpianẽ eẽ. & ꝑ legesvinere augustoz. quã idẽ pascasius corripiẽs ad sacrificia demonũ psuasit. & nisi dictis obtẽperis te ad lupanar trãz scortũ adduci faciã. & statim lenonib⁹ ꝓcepit vt eã illuc ducerẽt. illa ait nũq; inq̃nat̃ corp⁹ vicios nisi de ꝓsensu mẽtis. Nã si inuitã violari me feceris castitas mihi duplicabit̃ ad coronã. Eã aũt spũs sctũ tanto põdere firit vt penit⁹ moueri nõ posset. etiã adhibitis simib⁹ & bobus. his territis pascasibus ignẽ copiosũz circa eã fecit. tũc angustian tẽ pascasiũ amici eius nõ ferẽtes gladiũ in eius guttur mergi faciũt. ac sic ydib⁹ decẽbris spm̃ emisit. cui⁹ passione & sctitate syracusana ciuitas semper decorata fuit.

Vitus

Vit⁹ puerul⁹ natõne sicul⁹ his tpib⁹ cũ modesto & crescẽtia nutrice sua apõ sicilĩ isulã martiriũ ꝓtulit glioſissimũ. h̃ cũ eẽt. xij. annoz in xpm credẽs q̃ntũ poterat in digẽtib⁹ mistrauit. cũ eẽt vtutibus maturus et a sacrile go patre hyla pagano tentato vt a cultura

dei recederet. sed cum nollet blandis patris sermonib⁹ ac q̄scere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflict⁹ est deinde angelico monitu nauē p̄scedit ⁊ comitantib⁹ secū modesto pedagogo ei⁹ ⁊ crescentia ad tonagritarū territorium nauigauit. Ibi p aliq̄ tēp⁹ ꝫ oīb⁹ incognit⁹ p̄sistēs ad diocletianū p dente demone addūct⁹ est. cui⁹ filiuz. a demonibus obsessuz curauit. Cūi diocletian⁹ psuadere cepit. vt cultura dijs impenderet sed cū nō acq̄esceret vinculis ferreis astringit i carcere teterrimo Sed cū i fide īmobilis pmaneret Jussissent in oīa resina ⁊ pice succensam iactari. sed cū illesi e giessi fuissent. Demū in catasta extensi sunt. ⁊ dissipata sunt ossa eox vt viscera apperēt. ⁊ fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ ⁊ angel⁹ dñi eripuit eos ⁊ pduxit iuxta fluuiū syler ibiq̄ oratones migrerūt ad dñm Eox corpa florētia collegit ⁊ cū aromatib⁹ sepeliuit. Passi sunt p̄dicti martyres. xvij. kalendas Julij.

Affra ⁊ Hylaria

AFfra filia regis cypri cui⁹ pater i bello victus ifloīda etate cū mīre hilaria isīlā egressa romā puenerūt. hilaria. vt deos patrios ppici⁹ haberet filiā veneri dicauit cū ven⁹ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deaz dicebāt vt in cypro phanuz eius cōstructum fuit. Jnde ad augustā videli cam venerūt vt regina fieri posset. obsceno tī seruitio veneris dedita fuit ⁊ pibus seue psecutionis diocletiani. Narcissus cum felice dyacono domū eius ignorās ingressus cum orationibus vota persoluēret. admirata affra de insolito hospite. cognito eum forte christianorum antistitem se turpem peccatricem profitetur. q̄ eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit. post ieiunium indictum eas baptizans. fratrem hilarij dionysium episcopum auguste fecit postea a gaio iudice cōprehēdit. iussa est vt dijs offerret. aut diuersa supplicia sustineret. affra ait. Sufficiūt mihi petā mea q̄ ignorās deum feci. qđ iubes nūq̄ faciā. Ducta igit ad insulā flumis loci haūd lōge ab augusta vbi eā stipib colligarūt igne accēso ait. grās dñe q̄ me dignat⁹ es hostiā accipe p nomīe tuo ⁊ emisit spīm. hilaria deide cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidē accēso igne p̄stātia fidei exuste sunt Passa ē āt btā affra septimo ydus augusti.

Pantaleon.

PAntaleon vir illustris ⁊ medicine artis erudit⁹ ⁊ ipe hoc tpe apud nicomediā ciuitatem pro fide xpi cruciat⁹ est Js fuit filius senatoris medicinā adhuc puer addiscēs a preceptore ductus ad palatiū propter decorē laudatus. Cui hermolaꝰ p̄s byter pollicebat. si in xp̄m crederet oīs egrotos sine medicina in ei⁹ noīe sanaret. q̄ postea baptizatus. inde p̄ite p̄re cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē pduxit. q̄ cū marian⁹ intellexisset eū adduci iubet ⁊ palitiū sanauit Eulei igit pena pro fide xpi ⁊ lāpadax crustiōe mirumimodū cruciat⁹ a dño tī pfortat⁹ missusq̄ in sartaginez plūbo bulliēte repletā. dño appēte plūbū refriguit bestiasq̄ ad eū missas seuissimas vt catulos demulcebat. Jō multi ad fidē cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ipe cū preceptore suo hermolao ⁊ alijs quinto kalendas augusti ictu gladij martyriū psummauit

Dorothea

DOrothea vxor gl'iosa apud cesariā cappadocie vibē p hoc tps cōprehēsa pro xpo martyriū ptulit. primo in catasta leuat tandem firma in fide palmis durissime cesa ad vltimum capite punita fuit. Jn ei⁹ cōfessione theophilus scolastic⁹ irridendo ait. Eya sponsa xpi rosas de padiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme q̄tuor annox appuit ferens in sportula tria mala ⁊ tres rosas. que deferenda theophilo iubet q̄ accipiens illico pueri⁹ est ad fidez erat tps pruinale frigidū mēsis februarij. cū hee rose pīitate fuerūt ⁊ ipe deinde grauissime tortus nouissime gladio cesus est.

Eulentherius

EVleutheri⁹ q̄dā clarissim⁹ mile⁹ sb hac psecutōe apud nicomediā asie vibē cū alijs inmūerabilib⁹ martyr efficitur. e quib⁹ alij gladijs obtrūcati alij ignib⁹ cōcremati. alijq̄ i mari p̄cipites dati. Postremo ⁊ ipe euleutherius. h cū din p singula cor-

poris mẽbra cruciaret. ⁊ sp validior efficeret. demũ veluti aurũ ignib⁹ examinatũ sexto nonas octob. cũ palma martyrij paradisũ introiuit

Sergius ⁊ Bachus

SErgi⁹ ⁊ bach⁹ viri nobilissimi p hostiles cũ cẽt pmicerij palatij apud maximianũ impatorẽ accusati q xpiani eẽnt. iõ ducti ad templũ iouis cũ sacrificare nollẽt veste militari deposita. bachus extẽsus neruis crudis vsq; ad fluxũ sanguinis ⁊ disruptõz ventris ⁊ iecoris laniat⁹ expirans extra castrũ pijcit⁹ volucres a bestijs corpus illesũ seruarũt. quisq; fideles sepulture tradiderũt. Sergiũ aũt cum inflectere non posset clauatis sutularibus calciatũ ante currũ multis miliaribus currere iussit cum in fide fixus stetit nonis octobris cum decollari precepit.

Quattuor coronati

QVattuor coronati. s. seuerinus. seuerianus. carpofer⁹ ⁊ victorinus. Diocletian⁹ romaz veniẽs cum oẽm miliciã ad sacrificandũ asclepio cõpelleret. hi q̃ttuor refulgentes ictib⁹ plũbatis occisi sunt ⁊ corpa eorũ in platea camb⁹ tractata. btus Sebastian⁹ cũ mechiade pape nocte sepeliuit. ⁊ cum eorũ noia repire nõ posset. ideo septimo ydus nouẽbris sic colent. quoz noia postea reuelata sunt

Fides virgo

FIdes virgo sctissima in vibe agenoa daciãno adolescẽtula xpiana cũ nec blãdicijs nec minis ad ymolandum dijs gẽtilibus induci posset. super craterẽ eneã extẽsa s̃bstratis carbonib⁹. dũ sic torq̃retur multos ad xpm quertit. Sctus capraſius q̃ terroz p̃sidis sub rupis latebat ea cernẽs orauit vt deus eã victricẽ faceret vidit columbã niuiã de celo descendentẽ que coronã auro gẽmisq; luce tẽ sup caput virginis collocauit. ac incendiũ extinxit. ideo offerens se xpianum cum primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite trucati sunt oẽs

Euphemia

EVphemia virgo nobilissima tẽpestate hac apd̃ calcedonẽsem asie vibẽ a pcõsule q̃dã noie prisco cũ alijs ltr. cõprehensa cũ deo marti ymolare nollet oia tormẽtoz genera in ea expendit. que oia pro xpo constanter pulit. videlicz carceres verbera rotarũ argumẽta ignes lapidũ angulariũ pondera. bestias virgaz plagas. igneas sartagines rursumq; a bestia morsa imaculatũ spm̃ deo reddidit cui⁹ corp⁹ mater ei⁹ theodora ⁊ pẽ ei⁹ sepelierũt sexto kal' Octobris.

Felix ⁊ adauctus

FElix apulie tps cuz adaucto et ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectorib⁹ his temporibus in venusia dire cũ diu in carcere macerati sunt p totã affricã ⁊ sicilia cũ multis afflictionibus pducti. Tãdem nono kalendas Nouembris occisione gladij consummati sunt.

Felix ⁊ fortunat⁹

FElix ire alter ⁊ fortũ at⁹ germãi hec psecutõe apd̃ aquileiã vibẽ eculeo suspẽsi arca latera eoruz mistri lapides ardẽtes apposuerũt q̃ diuina vtute extincti. Quo viso fortienti oleo illos pfuderũt. ſ mime lesi. data sinia tertio id⁹ ianuarij capite trucati sũt

Margaretha

MArgaretha vgo pulcherrima natõe antiochena de pẽtib⁹ gentilib⁹ orta nutrici tradita. spõte se baptisari fecit. post mortẽ matris apud nutricẽ custodiens ac pauẽs oues ei⁹. cũ. xv. ãnuz attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibri⁹ visa virgine in cupiscẽtiã ei⁹ exarsit. Cũ tñ ea xpiana esse didicit in carcerẽ piecit. ⁊ deinde cũ dijs immola-

re recusaret suspensa virgis acerrime ceditur. inde pectinibus ferreis iussit carnes eius sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabolus in forma draconis apparēs quasi eā devoraturā facto signo crucis evanuit. postea iuder precepit eam decollari. facta orōne p omnib⁹ etiaz psecutōibus. t pturientibus se ei in ptu cōmendantib⁹. martyrii. xiij. ydus iulij cōpleuit.

Maximilianus eps t martyr

MAximilianus in Ceyla civitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ortus genitoribus. qs in adolescētia amisit i virū eruditū virtuosuz enasit Cū aūt sctūs Quirin⁹ p annos plēs gubernasset laureacenseż eccliaz in pmatē aq̄legiēs ecclie assumpt⁹ inde martyrio coronat⁹ ab oib⁹ in laureacēseż archiepm maximilian⁹ elegit. q̄ pp̄lo salubri doctrina p̄fuit. Tpib⁹ vero cari t nūeriani impatoib⁹ Eulasius p̄fect⁹ ad ceylaz missus hoies ad sacrificandū marti cōpulit. q̄ occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post lōgā certatōz acq̄escere nolēs a satellitibus suis ad phanū martis duct⁹ ibi martyrij palmā meruit apud Ceylā extra muros. Anno xpi. 289 q̄rto ydus octobris. quē dux baioariox in patauiā sup ripā eni trāstulit vbi ei⁹ memoria hō-

Basilius eps

BAsilius eps. Cū in boi scitate t māsuetudine polleret. et i sebastee civitate capadocie. xpiani in epm cū eligerent Is ad vitandū rabiē psecutōis intrauit spelunca cuiusdā montis quenerūt ad eū bestie qs sanauit. comi q̄z a limonia ei deferebāt. qd cū p̄sidi notū fuisset cū adduci iubet. in via miracula faciens. filiū cuiusdā mulieris in extremis laborantem propter eos piscis trāsuersum in gutture eius eo tangēte liberauit. post carceres cum sacrificare renuit. impauit eū ligno suspēdi t carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ laniari. Septez autem mulieres christiane sanguinem excipiebant. que postea decollate fuerunt. Blasius quoq eum duobus parvulis filijs haruz mulierum capite truncatus est

Juliana

IVliana virgo preclarissima natōe comensis. hoc ipsō tpe apud comū cisalpine gallie vrbe capta martyriū seuissimū ptulit. que sponso suo eleusio p̄fecto vrbis cum p noīe xpi ad oia supplicia se offerret. primo cesa virgis a septē militib⁹ nolente sacrificare diane p capillos septē horis suspensa ppe cū varia tormēta cōstantissime ptulisset. postea pcussa cū dyabolo p̄flixit. et de ipo clarissime triūphauit. Indeq flāmas ignitū t ollā ferventē supās t rotā ferreā cum acutis gladijs palmam martyrij capitis obtruncatione. xiiij. kal. Marcij adepta est.

Primus t felician⁹

PRim⁹ t felicianus romani viri religiosi hac psecutiōe a pōtifice tēplox apd diocletianum accusati ferro victi i carcerē recludūt qs āgelus dñi p̄solat⁹ ē. deinde ad herculphanū pducti cū nollēt sacrificare. gnissimis pemsi sūt affecti. ide dux ert eos extra civitatē via nūentāa miliario. ix. ferro victos p⁹ exq̄sita tormēta. tādē sil. v. id⁹ Junij vite cursum gladio p̄sumauit. hox corpa nocte ad arc⁹ numētanos intra arcanariū xpiani sepelierūt.

Pamphilus

PAmphil⁹ gre⁹ p̄sbyter eusebij cesarien⁹. neccārius ignis q̄dē theolog⁹ sub hac psecutōe testāte hyero. apd cesaream palestine vrbē passus ē. cui⁹ vitā idē eusebius tb⁹ voluib⁹ egregie p̄scripsit. h adeo diuinox volumnū cupid⁹ fuit vt magnaz ptē librox origēis manu sua descripsit. qs dix hiero. in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dic. ac si cresi regs diuitias p̄secut⁹ fuisset. passus ē pma die Junij

Quintinus

QVintin⁹ gall⁹ a mariano ip̄atore. ij. kal. novembris martyriū ptulit glosum. cui⁹ corp⁹ post. v. t. l. annos angelo revelante incruptum repertum fuit.

Ruffus

RVffus clarissimus miles romanꝰ a dyocletiano cum oi domo sua multis plagis affectus. christi martir efficitur. Et cum innumerabiles extincti sint famosiores commemorare libuit.

¶ Anno mundi. 5483.

¶ Anno christi. 284.

MArcellinus papa natõe romanꝰ patre piecto dyocletiani ⁊ maximiãi tpibꝰ fuit post gaiũ pontificẽ. h. vj. pontificatus ãno iã dyocletiani psecutõe seuiẽte a carnificibus captꝰ. ad sacrificia gẽtiũ ducꝰ cũ minis instarent carnifices. vt thura diis exhibꝛet. metu pterritus deos alienos adorauit. q̃ facto haud multo post in se reuersus habito pcilio. c ⁊. lxxx. epoꝛ in sinuessa vrbe cãpanie. eo ⁊ marcellianꝰ squalidꝰ ⁊ puluerulentꝰ ac cilicio iꝺutꝰ pficisci petitq; vt sibi p incõstãtia debita pena tribuat. q̃ eũ damnauit in tãto cõcilio nemo vnus inuentꝰ ẽ. Cuꝛ diceꝛẽt oẽs. ea fermẽ rõne petrũ peccasse. ac flẽdo pcti penaꝛ luisse. Rediit romã marcellinꝰ. iratus. dyocletianuꝛ Conciliũ centũ ⁊. lxxx. epoꝛ in sinuessa vrbe campanie adiit hoiemq; increpat q̃ se ipulerit diis gẽtium immolare. Ducitur ad martyriuꝫ diocletiani iussu.

Marcellinꝰ cũ Claudio cyrino Anthonino christifidelibus

Interemdum vera marcellum presbyterum admonet vt nequaquam dyocletiani preceptꝭ obtemperet in rebus marime ad fidem christiana pertinentibus. neue etiaꝫ corpus suum sepulture traderet quod dixerat ob negatum saluatoꝛem se id nequaq; mereri. horum aũt si mul interemptoꝝ copoꝛa dyocletiani iussu ad dies ser. ⁊ triginta in sepultura iacuerunt via publica. vnde sancti Petri apostoli iussu q̃ Marcello in somnis apparuit via salaria cimiterio pscille sepeliunt sexto kal. maias. sedit aũt annis. nouẽ. menses. duos. diebus. xvj. Vacat tum sedes dies quinq; ⁊. xx.

¶ Anno mundi. 5493 ¶ Anno autem christi 294.

Linea summoꝝ potificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

MArcellus papa natõe romanꝰ patre bñdicto ex regione vie late a cõstantio ⁊ galerio vsq; ad maxẽtiũ puenit Is lz multoꝝ turbinibꝰ veratꝰ diuio tñ cultui intentꝰ cõstituit ne q̃s generale cõciliũ celebꝛare possꝫ sine speciali sedis aplice autoꝛitate Pusillã q̃z matronã romanã eiꝰ suasu impulit cimiteriũ suis sumptibꝰ via salaria pstruere titulos. v. et xx. in vrbe roma pstituit. q̃si dioceses ad cõmoditatez. batismi ⁊ opptunitatẽ eoꝝ q̃ ad fidẽ ex gẽtibꝰ q̃tidie veniebãt. Cõsultũ iri ⁊ eo mõ sepulturis martyꝝ videbat Annis aũt. v. sedẽs menses. vj. diebꝰ. xxj. Marentiꝰ vo vbi lucinã matronã istituiss se ecclias dei reꝝ suaꝝ heredẽ intellexisset. iratꝰ ⁊ muliere relegauit ad tps ⁊ marcellũ captuꝫ ipellere nimis conatus ẽ. vt ⁊ epatu se abdiceret. ⁊ xpianũ nomẽ depõeret. quẽ vbi ptẽnere sua pcepta vidit. ad custodiẽdaꝫ aialia cũ misit vbi nec oꝛationes nec ieunia ptermisit parrochi asq; epistolis gubernabat. a clericis liberatus. iterato i stabulũ scꝛi cacabalũ Marentius iratus cum redigit. vbi cũ sede ⁊ icõmode habitaret. pedoꝛe ⁊ situ mortuꝰ est. Vacat eiꝰ morte romana sedes dies. xx

EVsebius papa natione grecus. patre medico. pontificatu n adiit. Cõstantino ⁊ Marentio inperantibus Cõstituit ne prophani in iudicium suum episcopum vocare psumant. Is dum in papatu viũeret cuꝛ domini immẽta est q̃nto nonas maij. Hereticos quoq; idez pontifex reconciliauit imposita tantũmodo manu. Habita autem semel Rome sacꝛoꝝ oꝛdinum mense decembꝛi. caꝫ presbyteꝛos. xiij. dyacones vo tres. episcopos. xiiij. ere asset Ro-

me morie. z in cimiterio. Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex mense vno. diebus tribus Licet eni alij hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natõe apher. Marẽ ty licinij temporibus fuit Vir sane sctitate z scia multũ insignis. Qui vt erat ẽ̃ niter preclarus. Constituit ne q̃s vnq̃ aliqua suspitõe. aut ante verã pbatõ cõdemnaretur Eius q̃ institutum fuit. ne die dñico neq̃ q̃nta feria ieiũaret. q hos dies pagani quasi sacros celebrãt. Multa q̃ in oblationibus faciendis cõstituit. qõ manicheox heresis in vbe romatũ maxime invalescebat. His aũt pactis martirio coronat. idem fatum subiacere. z petrus Alexandrinus eps z Lucianus anthiocenus p̃sbyter romanꝰ. Alijq̃ cõplures epi z sacerdotes. Sepultus est aũt Melciades via appia calixti cripta. quarto ydꝰ decẽbris. Sedit annis quattuor menses septem. diebus ix. Vacat tum sedes dies. xvij

Constantius z galerius abdicantibus se ab impio dyocletiano z maximiano impij gubernacula suscipientes. prouincias inter se petiti sunt. Constantius igit et Galerius augusti creati sunt. Diuisusq̃ est inter eos ita romanus orbis. Nam galericus illiricũ. Asiã z orientem sortitus est. Cõstantius vero singulari moderatõe vsus. Gallia tantũ z hyspania cõtentus fuit. Licet z ei ytalia sorte obtigerit. Cõstantius eni cõtentus dignitate augusti ytalie atq̃ affrice admistrãde lollicitudinẽ recusauit. Vir egregius z p̃stantissime ciuilitatis. dimitijs puincialiũ ac p̃uatoꝝ studẽs fisci commoda non admodũ affectãs. diceseq̃ melius publicas opes a priuatis haberi q̃ intra vnum clausstrũ reseruari. Adeo aũt cultus modici vt cum feriatis diebus se cum amicis numerosioribus esset epulandũ. priuatoꝝ ei argento hostiatim petito triclinia sterneret. Ꝟ non modo amabilis. sed etiã venerabilis gallis fuit. precipue quod dyacletiani suspectã prudentiã z Maximiniani sanguinariã temeritatem imperio eius euaserant. Fuit aũt constantius hic claudij sẽdi et filia nepos. quem vt diocletianus impator vna cum galerio sibi affinitate z beniuolentia coniungeret theodorã maximiani p̃ignam ei vxorẽ dedit. Et qua post q̃ ser filios suscepisset eã repudiauit. qua repudiata Helenã anglox regis filiã captiuã vxorem duxit. cõstantius cuz humanissime gubernasset cõstantio ex helena suscepto Boraci i brittãia pncip atꝰ sui ãno. xiij. moriẽ. Atq̃ i diuos summo oim cõsensu referẽ ob eius mãsuetudinem z clementiam

Galerius vir z pro be moratꝰ z egregius in re militari. cũ ytaliam quoq̃ sinente constantio admistratõe sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit. videlicet Maximianum quem orienti p̃fecit. Et severum cui ytaliam dedit. Ipse illiricо cõmoratus est. Retinuit eñ illiri cũ. quod ea barbaros hostes populi ro. iterfactus resumẽdi fastigij qđ inuitus amiserat romã adiuolauit ex solitudine lucani e-quã sedem priuatꝰ elegerat in agris amenissimis consenescens. Dyocletianũ q̃ etiam p litteras adhortatus est. vt depositam resumeret potestatem quas ille iratus habuit. Contra hos motus missus a galerio Severus romam cum exercitu venit. dum vbem romaz obsedit fraude militum. qui cum Maxentio sentiebant circumuentus fugiens. demum ravenne occiditur. Paulum etiam abfuit quin Maximinianus pater militu beniuolentiam pollicitationibus z largitione querens a filio Maxentio occiditur Is autem in gollas ad cõstantinum generum profectus. dolo composito tanquam z a filio suo esset expulsus molliens autem ipsum constantinum imperatorẽ ac cesarẽ reperta occasione interficere.

Linea imperatoꝝ

Constantius

Galerius

Seuerus/Maximianus

Licinius

Maxentius

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

qui in gallijs ⁊ militum prouincialium iam fauore regnabat. Cesis francis atq; almanis captisq; eox regibus. de tecto per faustā eius filio dolo querem emnem marito aperuit. fugiens. ac massilie herculius prosigit. ibidemq; oppressus suox scelerū penas tandē luit. vel se ipm (vt quidā volunt despatis rebus) interfecit. Galerio aūt licinius impator factꝰ mors galerium confestim secuta est.

LIcinius impator factꝰ est. et Dacia oriundus a galerio in partē impij recipit. ppter eiꝰ in re militari pstantiā. notusq; galerio antiq; pstitudine. Et in bello qđ aduersus Narseū gesserat laboribꝰ strēnuꝰ ⁊ officijs acceptꝰ cōstantinꝰ tī vir ingēs pncipatū totiꝰ orbis affectās. licinio bellū intulit. q̄uis necessitudo illi ⁊ affinitas cū eo eēt. nā sororem eꝰ cōstantia nupta licinio erat. ac pmo cū in panonia. scdo ingēti appatu bellū apud Cibalas istruentem repētinꝰ oppressit. oiq; dardania mesea macedōia potitꝰ innūerosas puincias occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ parte cōciliata ruptaq; ē. postrēo licinius nauali ⁊ terrestri plio victꝰ apud nicomediā se dedit. et p religionē sacri Thessalonice puatꝰ occisus ē. Hic licinius annū dnatōis fere pꝰ. xv. vite prime lr. occidit. auaricie cupidine. omniū pessimus. neq; alienꝰ a luxu venereo. Asp admodū aut mediocriter impatiēs. infestꝰ lris q̄s ppter insiciam immodicā virꝰ ac pestē publicā nominabat pcipue fotēsq; industriā. Agaribꝰ plāe ⁊ rusticantibus. qđ ab eo genere ortꝰ alitusq; erat satis vtil ac militie custos ad vetera instituta seueriss imꝰ. spadonū ⁊ aulicox omniū vehemēs dnator. timeas soricesq; p allaciā eos appellās.

AXētiꝰ (cū pstantinꝰ mortuꝰ. Cōstātinus filiꝰ eiꝰ in brittānia creatꝰ ē impator. ⁊ in locū pris eroptatissimꝰ moderator accessit) Rome augustꝰ nūcupatꝰ ē. Rome em ptoriani excitato tumultu Maxētiuꝰ herculij filiū. q̄ haud paul ab vrbe in villa publica morabat augustū nūcupauerūt. Vir sane sellissimus ⁊ xpianox acerrimꝰ psecutor. lr̄ax tamē amator. inē cetera siue crudelitatis opa magica arte plimū delectabat. Quinto tī pstātinꝰ impetij sui ano bellū aduersus Maxētiū ciuile cōmouit. Copias eiꝰ mlt̄ plijs fudit iam postremo rome aduersus nobiles oibꝰ etatijs seniētes apud pōtē milviū vicit. italiaq; ē potitꝰ vt dū p dolore suax fraudū oblitꝰ pōtē ad decipiēdū hostē structū decipulis transit. cuius magna pte suorum satellium submergitur.

HI pscripti impatores. Cū cōstātinū videbāt apud oēs magno eē in precio xpianis aliq̄ tpe pcebāt. Maxētius tī milites clanculū mittebat q̄ obuiū quēq; ederēt. Arte q̄s magica delectatꝰ grauidas maxime xpianas fūnestis sacris adhibitis scindebat infantū cā. q̄x cinerib⁹ in magia vtebat. vt oīderet tyrānidē seruari etiā p nephas posse. Sili vesania ⁊ crudelitate. Maximianus q̄s in oriente vtebat. Qui magox mgris ⁊ malatū artiū doctoribꝰ pmia etiā decernebat. augurijs. diuinatōs fidē pstās. Seuior ceteris in xpianos hec oia ptēnētes est habitꝰ. Vetera autez delubra renouari ac moli veterū sacra dijs exhiberi iubet. Js vero Maximinꝰ diuina vltōe inflās subito viscerib⁹. supatisq; intestinis ira distendit. vt inter se ⁊ putridū cadauer nil interesset. scatētibꝰ vndiq; vermib⁹. ⁊ tabo serpēte tāto pedore vt sustineri ferro nō posset. grauissimis tādē morbis diuiꝰ cruciatꝰ. vuēdi fīnē tandē fecit. hō seuꝰ ac variꝰ. nūc em in xpianos. nūc p xpianis agebat. hꝫ valebāt eiꝰ merita. Cū loco maximiani a galerio q̄s maximianus in oriēte pstitutus cesar vir cruentissimus psit. crudelitate ea in regiōe p xpiānos vtebat ppter quā multi enecabant. vñ ⁊ multi ex supioribꝰ martiribus coronati martirio fuerunt. Alios q̄s q̄ in pcedenti psecutione ⁊ nunc seuē te passi sunt subiungemus.

Cristina vgo

CRistina vgo celeberrima sub pdicta persecutiōe maxiani Tiro passa ē. Hec nobilissimis orta parētibꝰ cū pulcherrima eēt ⁊ a pluribus in cōiugiū peteretur pentes in turri posierūt vt dijs cultura vgo psolueret. Aspū aūt sco edocta ydola abhorrebat. q̄e cum intellexit. cū nimis eā auertere non posset. iussit eā expoliari ⁊ a. xij. viris cedi. deinde in carcerē mitti. ⁊ postea vngulis radi ⁊ membra eius cetera distrumpi. cristina aūt de carnibus suis accipiens in vultū patris proiecit dicens. Accipe tyranne ⁊ carnē a te genitā cōmede. Iratus pater eam in rotā imposuit ⁊ ignē ⁊ oleū suppposuit. ꝑ flāma eiliēs mille q̄ngētos occidit q̄ pater magicis artibus asscribebat. pcepit vt grāde lapide ad collū eiꝰ ligato i mare nocte pcipitarēt. quā āgeli assumūt ⁊ xpūs eā baptizauit. ⁊ deducta fuit intra. tādē pꝰ varia tourita ⁊ mūillax abscisiōe

Julianus sagitas in cor eius duas ⁊ vnā in latus direxit. Sicq; cū palma martirij ad celum gloriosa ascendit.

Menna miles

MEnna miles egyptius nobilissimꝰ ortus natalibꝰ p hec tpa in Scythia metropoli phrigie salutarie passus est Nā postq; hic celesti regi in heremo secreta conuersatione studuit militare ad publicū pcedēs se xpianū cē libera voce declarauit. Qđ audiēs pyrhus dux misit cū ap̄phēdi ⁊ suis aspectibꝰ pñtari Cui dixit sacrifica dijs ⁊ oia que p ignorātiā gessisti ignoscent tibi. q; cū obtēperare nollet. eo iubēte tādiu neruis ⁊ duris crūciatibꝰ cesus ē donec platee locꝰ sanguine ipiꝰ fedaret. Deinde in eculeo leuatus lampadibꝰ adurit. Deinde depositꝰ ligatis manibꝰ ⁊ pedibus p sudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oibus i rebus ⁊ cruciatibus vsq; ad finē in laudē ⁊ cōfessione oipotētis dei īmobilis pmāsit. Deniq; data sentētia gladio animaduerti iussus fuit Cuiꝰ corpꝰ cum igni traditus fuisset e medio a xpianis furtim ereptū mundis linthcaminibꝰ debita veneratōe in cimiterio tertio ydus nouēbris conditus est postea in constantinopolim translatum digno honore veneratum fuit.

Julianus

IVlianꝰ q̄dā genere anthiocēsis. vir xp̄iamissimꝰ apud Romanā vbē in hac pscutōe p̄fata crudelissime passus ē cū Basilissa vgine hoc ordine mire legunt passiones cū q̄bꝰ fuit venerabil multitudo sacerdotū. ⁊ ministroꝝ ecclesie xp̄i q̄ ppter īmanitatē pscutōis ad eos confugerat. p̄cremata ē. Post q̄s etiā antoniꝰ p̄sbyter ⁊ anastasius ⁊ celsus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi oēs. v. ydus ianuarij mortem pertulere.

Victor

VIctor medialonēsis ciuis a prima etate christianus his temporibus cū in castris Maximini augusti militie deseruiret. adipsum tanq; christianus p̄ducitur Et cum compelleret ydolis īmolare constanti animo recusauit p̄pter quod grauiter cēdi iussus est. Et cū deo p̄tegente doloris expers efficeretur. plumbo bulienti p̄fundit. ⁊ cū nil etiā ex hoc penitus lederet. iubente maximiniano octauo ydus maij capite cesus est. /

Saturninus

SAturninusq; p̄sbyter ⁊ Sisinnꝰ dyaconꝰ rome comp̄hensi in carcere diu macerātur. Indeq; exibiti ob christi confessionez a p̄fecto vibis in eculeo leuant ⁊ ibidē neruis attractant ac fustibus scorpionibusq; grauissime cedūt nouissime cū adhuc supuenirēt gladio truncati sunt. q̄x corpa via salatia epulta fuerūt.

Susanna virgo

SVsanna vgo sctissima natione dalmatea nobilissimi sorta natalibꝰ Caiq; pape neptis sb hac p̄secutōe rome. 3. ydꝰ augusti capitis obtruncatione martirium compleuit. /

Katherina

KAtherina preclarissima virgo egypti acta his temporibꝰ floruisse ⁊ martyrium pertulisse eiꝰ tradidit hystoria post enim imperium diocleciani sub marētio filio maximiani herculij hec sctissima virgo generoso sanguine orta. cuius pater nomine costus in vbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ si in iuuenili etate patre rege a quo magnum patrimonium accepit orbata fuit. non tamen inter diuitiarū delitias ocio ⁊ molliciei feminee dedita sed cum tanta rerū peritara scientia perdita legitur vt mirabile visum sit eam virginem katherinam in taz tenera etate sua. quod certamen disputationis susceperit. Hec enim diuinissima virgo sancta katherina ab heremita de christo Jesu domino nostro edocta ac sponsa eius affecta in paterna domo apud Alexandriaz existens ferūtē adhuc dyocleciani p̄secutōe ⁊ maxentio cesare. ibidez existente cū q̄sdā xp̄ianos

flentes. metu. mortis ꝓsperisset. ad ꝓphana sacrificia. impelli · etatis q̄s. xviij · annorum. ad ꝓspectum marencij audenter accessit. arguens eum de vana cultura deox ⁊ eum de crudelitate durius increpauit Jussit eam ad platium duci ⁊ oi diligentia custodiri. Expleto sacrificio post longam concertationem. cū de eius eloquentia ac sapiencia miraret quinquaginta phos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cumburi precepit Jussit q̄ eam in obscurum carcerem recludi per .dies duodecim fame cruciari. Cui angelus dñi apparēs ait Cōstāter age grata deo puella. q̄ te amet. dñs per te multi conuersi ad christi cū palma martyrij introibunt. porphiriū deīde marencij necessariū cum ducentis militi⁹ ac ipsius cesaris vxorem atq; alios vtriusq; sexus doctrinis iugo xp̄i subdidit ⁊ ad celestia regna p̄ martyriū p̄misit Jnde rotax gladijs attonita tēpestas subito ꝓfregit ac plures lesit Tandem obtrūcatione capitis martyrij coronam adepta. est. in loco. passionis. orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ memoriam passionis ei⁹ fecerint. Decollata lace corpe eius emanauit. cui⁹ quidē sanctissimū corpus angeli rapientes ad montē sinay distantē. per. xx. dietas. detulerūt diuinis obsequijs honorifice sepelierūt. Passa circa annos dñi. cce. x. cuius natale celebratur. octauo kal'. decembris.

SOphronia quoq; a marentio sepius de stupro appellata. cum diutius vitare periculum non posset sēpsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ⁊ alij

ARnobius affricanus clarissimus philosophus et orator disertissimus Lactātij firmani preceptor his tēporibus (licet valde sener) etiam in precio magno habitus fuit qui cum apud affricam rhetoricam florentissime docuisset etiam aduersus gentes cōplurima addidit volumina. ¶ Lucianus quoq; eloquentissimus vir ⁊ nicomediensis ecclesie presbyter per hoc temp⁹ cum nonnullos breues de fide edidisset libellos ⁊ ad diuersos epistolas multas. ac etiaz in sacrarum litterarum studio multum laborasset in helinopoli bythinie vrbe p̄ xp̄o martyrium constanti pertulit animo. ¶ Jacobus itē cognomento sapiens nisibine persarum vrbe episcopus multa p̄ hec tempora composuit q̄ vigintiser voluminib⁹ comprehendunt̄ videlicet de fide cōtra hereticos. de gentiū cōuersione de regno p̄sax ⁊ de p̄secutione xp̄ianorum. Obijt denicq; (hyeronimo teste) constantij p̄incipis tandem temporibus.

Lactantius

LActantiū insuper firmianū p̄hm et oratorē eminētissimū arnobij p̄dicti p̄hi discipulū hisdē t̄pibus floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ nois fuisse cōstat. eo q̄ cum nichomedie rhetoricē doceret. a diocletiano augusto p̄pter virtutes ac scie magnitudinem vocat⁹ cū flauio grāmatico romam deuenit. vbi cum p̄ aliquod temp⁹ docuisset tandē ob discipulox penuriā in extremā paupertatem deuenit. Quamobrem ad scribendū et cōponendū libros se contulit. in qua quidē re etiā multū valuit. Jpse enim secundus post ciceronis tempa ea disciplina habebatur. Demū in extrema senectute constitutus cesaris crispi filij constantini preceptor in gallia datus ē Perfecit aūt opera de diuinis institutionibus ꝺuersas gentes. De ira dei ⁊ formatōe hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad probū ep̄m. asclepiad. de persecutione. Simpositū dū esset adolescēs. etiā odepericū de affrica vsq; nicomediā exametris vsib⁹ ⁊ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

EVsebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pamphili martyr⁹ amicitiā p̄aphili nomē accepit eo q̄ cū eodē p̄aphilo diuie bibliothece inestigator diligētissim⁹ extiterit. vir q̄dem memoratu dignissim⁹ extitit p̄ hec tpa tū multax rex pitia tū ingenio mirabili ⁊ apud gētes ⁊ apud xp̄ianos inter phos p̄cipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. h̄ ax aliq̄ arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs spiritusc̄ inspirat⁹ patx sniax secux ē. ac deceps vsq; ad mortē sctissime cū orthodoxa fide virit. fuit aūt in diuis scripturis studiosissimus ac bibliothece diuie cū p̄aphilo martyre diligē

tissim⁹ inuestigator. multa eis dē tpibus scripsit marie vero libros euāgelice ꝓparatōis ecclī astice historie i porphiriū tpiano⁹ hostē acerrimū. Apologias item ser⁹ origine cōposuit De vita pamphili matiris a quo ob amorem cognomentū accepit libros ters Jtez cōmentarios eruditissimos i centū z q̄nq̄ginta psalmos Preterea vt ligit oīm ꝓuinciarū cuz multos sc̄oz martyrū passiones z cōfessoz vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis criptitauit hoc ideo. z p̄cipue euangelicā preparationem cum apud gentes preciuus haberent. paternā. deorum religionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoq; cronicoz historiā a primo anno abrahe vsq; ad annum dñi. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit. deniq; eusebius hic. post conuersionē cōstātini magni eidem quo ad virit multa benuolentia coniunctus.

¶ Anno mundi. ꝛꝛiz. ¶ Anno christi 314.

Silueſter papa natione roman⁹ patericussimo post melciadē pontificē cōstātini. tempib⁹. fuit anno. ab vrbe. cōdita. M. rcj. vir vtiq; diuin⁹ aspectu sz angelic⁹ sermone nitidus corpe decor⁹ sanctꝝ ꝓfilio magn⁹ z matur⁹ fide catholic⁹. spe patientissimus ac oīm caritate diffusus. Cui tātā dñs cōtulit grāz vt nō mō a tpiānis vez z a gētilibus mīro coleret affectu. hic nāq; baptizato ꝓstātino z pl'ib⁹ donat⁹ ac ecc'ijs pace reddita multa ad cultum diuinum spectātia constituit. primo vt crisma ab epo tm̄ ꝓsecraret. vt epi baptizatū signaret ꝓpter hereticā suasionē. vt baptisātū chrismate luceat p'sbyter occasiōe mortis. addidit p̄terea. laic⁹ clericū i iudicū ne vocet. Clericꝰ eās in curia ne agat. nec añ iudicē sc'arē cāz dicat. Presbyt̄ celebriaturus neq; serico neq; pāno tincto vtat. ꝑ lineo eqdē albo. Sicī alb̄ celebrādū ee dicebat quēadmodū in lrēa syndōe z alba tpi corp⁹ sepultū fuit. Grad⁹ q̄z in ordinib⁹ ecc'iasticis ꝓstituit vt vnus q̄sq; vno tm̄ ordie ꝓtēt⁹ sit. z vm⁹ solū vxoris vir. Hic añt sctissim⁹ pōtifex cū floruerit miracul' iter cet'a sua mēmoranda fert romanā vrbē a draconis pestilētia liberasse. Demū vbi et sacris ordib⁹ septies mēse decēbri habitis p̄sbyteros duos. z. xl. dyacōes. vj. z. xxx. epos. v. z. lx. creasset. Moritur ac sepelit' in cymiterio p̄scille via salaria. iij. ab vrbe miliario ꝑdie kal' Januarij Sedit añt annos tres. z. xx. mēses. x. dies vndecim. Vacat tm̄ sedes dies quindecim.

Line summorum pontificum.

Silueſter

Marcus

Julius

Liberius

¶ Anno mundi. ꝛꝛiij.
¶ Anno christi. 314.

Marc⁹ papa natiōe roman⁹ pr̄e p̄sco p⁹ siluestr ꝓstātini tpib⁹ fuit vir bon⁹ z cristiane religiōis amator. q̄ pōtificatu suscepto ad curā tpiāe religiōis ꝓuersus instituit vt ep̄s hostiēsis a q̄ roma ꝓficīscēt pallio vteret. voluit p̄terea dieb⁹ sōlēnib⁹ statis p⁹ euangelium simbolū a clero z pplo magna voce dcītari. z eo mō q̄ fuerat i nicēo ꝓcilio declaratū. Duas itē ecc'ias rome ꝓdidit vnā via ardētina in q̄ z sepult⁹ē altarā in vrbe roma ad palatias q̄s q̄dē ꝓstātin⁹ mūerib⁹ exornauit z aūrit Js posteaq̄z ex sacrī ordib⁹ bis mēse decēbri habitis dyaconos p̄sbyteros z epos creasset. morit' ac sepelit' i cimiterio balbia via ardeatīa. iij. nonas octob'. sedit añt ānis. ij. mē. viij. dieb⁹. xx. vacat tm̄ sedes dies. xx.

¶ Anno mundi ꝛꝛv
¶ Anno christi. 336

Julius papa natōe roma nus p̄re rustico tpibus ꝓstātij fuit mirāde sctitatis vir z docte Js arriana inualescēte pfidia m'ltis icōmodis verat⁹ a ꝓstante ꝓstātini filio exilio dānat⁹ Jn tāta añt rex ꝓturbatione tādē p⁹ mēses. x. romā ob exilio rediit nec destitit quētales epos reprehendē maxie vo arriānos q̄ in iussu romani pōtificis āthiochie ꝓcilij idirerāt. cū id sine auctoritate ei⁹ fieri nō posset. Omissis his ꝓtētōib⁹ duas basilicas edificauit vnā iuxta forū romanū. aliā in trāstiberina regiōe. Tria itē cimiteria extruit. vnū via flāmea. aliud via aurelia. tertiū via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄z apud iudicē ecc'iasticū diceret.

Voluit ite̅ vt q̄ iudicē h̄ret suspectū romanā se
dē posset appellare. ⁊ vt oia ad eccl̄as ptinēria
p notariū aut p p̄miceriū notarioꝝ ꝓscriberen
tur. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vo-
cam⁹. Julius vo cū ex sacr̄ oīdinib⁹ ter mēse de
cēbri in vrbe habitis p̄sbyteros. xviij. dyaconos
iij. ep̄os. ix. creasset morit̄ ac sepelit̄ via aurelia
in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario
iij. p̄d eyd⁹ augusti. Sedit āos. xv. mē. ij. dies
vj. Vacat tū sedes dies. v. ⁊ viginti.

¶ Anno mundi. ℔ℌ43. ¶ Anno christi. 344.

Liberi⁹ papa natō ro. p̄re augusto cō-
stātij ⁊ ꝓstāt̄ tpib⁹ fuit huius tpe ꝓcilio
apd̄ mediolanū habito oēs q̄ athana-
sio fauebāt in exiliū pellūt̄ Preterea vo cū in sy
nodo ariminēsi oriētales sacerdotes callidi ho
mines ⁊ acuti occidētales simplices ⁊ ipitos ar
gumēt̄ ac fallacijs ꝓuincerēt. quā disputatōez
p̄termittim⁹ tp̄z em̄ cū p̄re homousiō ee nega
bāt. h̄ āt q: p̄mū libi⁹ pōtifex apte impugbat
q̄dq; etiā athanasiū iubente imp̄atore dānare
nolebat. in exiliū ab arrianis pellit̄. atq; ita trie-
nio eb vrbe abfuit. At vo sacerdotes ꝓgregata
synodo in libij locō felicē p̄sbyter virū optimū
pōtificē creārūt. q̄ statim octo ⁊ xl. ep̄oꝝ quen
tu duos p̄sbyteros visaciū ⁊ valētē ab eccl̄a sep
arūt. Inde rogatu ⁊ p̄cib⁹ eorūdē ꝓstāti⁹ liberi
us ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū intro
duxit. Pōtifex aūt tāetsi cū arrianis sentiebat ec
clesias dei q̄diligēter coluit marie sepulch
rū sancti agnet̄. ⁊ basilicā quā de nomie suo fecit
apd̄ m. xc. ellū lid ie. Deniq; cū sacros oīdies bis
celebrasset rome. morit̄ ac sepelit̄ via salaria in
cimiterio p̄scille. ix. kal̄. maij. Sedit āos. vj.
p̄z alios. xvj. mē. iij. dies. iiij. vacat sedes dies. vj

Constantyn Magnus

QOnstāti⁹ magn⁹. ex obscurissimo p̄ri
mōio filius ꝓstātij augusti in buttānia
creat⁹ ē ip̄ator. Cū res publica a q̄tuor
ip̄atorib⁹ tenebār. ꝓstātino. Maxētio filijs au
gustoꝝ. Licinio ⁊ maximiniano nouis hoīb⁹.
ꝓstātin⁹ tū vir ingēs ⁊ oīa efficere nitēs. q̄ alio
p̄passet. sil̄ principatū toti⁹ orb affectās. ceteros
vt p̄missus est vicit. Vir p̄no ip̄ij tpe optimis
principib⁹. vltio medijs cōpādis. immūere i eo
animi ccepisq; vtutes claruerūt. militaris gl̄ie
appetētissim⁹. fortiā in bell̄ pspa fuit. nā etiā
Gothos p⁹ ciuile bellū varie ꝓfligauit. ciuili-
b⁹ artib⁹ ⁊ libalib⁹ studijs dedit⁹ affectator iu
stīcie ⁊ amoris. Anno igit̄ ab vrbe ꝓdita. M.
rcj. dñi vo āno. ccc. xxxiv. sub h̄ p̄ncipe xp̄iani a
tyrānis añ oppssi nō mhil respirare incipiunt

Anno dñi 339

Linea imperatoꝝ

Cōstātin⁹ magn⁹

Constantius

Constantinus

Constans

Pacē em̄ pcētib⁹ libenter
dedit. libalitate ⁊ grā oim
sibi benivolētiā cōpabat.
multas leges rōganit. q̄s daz
ex eq̄ ⁊ bone supfluas ab-
scidit. seueras nimiū emen
dauit. Vrbē in bizātij rui-
nis de noīe suo ꝓdēs. eā ro-
me magnitudie edificioꝝ
parē facere conat⁹. scdaz ro
mā vocauit. de q̄ in sequēti
folio patebit. vt etiā lr̄e sb
eq̄stri ei⁹ statua indicabāt
Is igit̄ tāt⁹ p̄nceps oīa cir
cūspiciēs vbi honestatem
xp̄iane religiōis intellexit.
Eā ita cōplex⁹ ē vt itur⁹ ad
bellū. nō alio q: crucis sig̃
vteret. qđ sereno velo dū in
maxētiū tyrannū copijas
mouet. ⁊ viderat ⁊ adora
uerat. Astātesq; āgelos au
dierat. ꝓstātine + ⁊ h⁹ sig⁹
vines qđ etiā fecit ⁊ ty-
rānos oēs a cerūicib⁹ pplī
ro. xp̄ianoꝝq; oīm depu-
lit. Tm̄ itaq; p̄ncipē ac taz
hūanū nact⁹ silvester reli-
cto Soracte mōte. q̄ a tyrā
nis seuiētib⁹ relegat⁹ fuerat
(vl̄ vt q̄dā volūt) secesse-
rat romā veniēs. ꝓstātinū
erga christianos bñ aniā-
tū pmptiorē ad optīe de ec
clesia dei p̄mercdū reddi-
dit. Nā ⁊ pōtificib⁹ diade
ma aureū distinctū gēmis
ꝓcedebat. Qđ q̄dē Silue-
ster aspnat⁹ tanq; religiose
capiti mīme q̄uenies phrigia mitra ⁊ cādida
tātūmō ꝓtēt⁹ fuit. A silvestro āt vna cū crispo
filio baptizat. q̄q; aliq̄ falsē dicūt eum vsq; ad
iordanē distulisse. bellū tādē aduersus parthos
molies q̄ iā mesopotamiā fatigabant. vno et
xxx. ip̄ij sui āno etat⁹ vo. vj. ⁊ lx. apd̄ nicome-
diā in villa p̄blica obijt. Denūciata mors ei⁹
etiā p crinitā stellā q̄ invisitate magnitudis ali
quādiu fulsit. Eam greci cometam vocant. at
q; inter divos meruit referri.

QOnstāti⁹ p⁹ morte Cōstātini magni pa-
tris cū ꝓstātino ⁊ ꝓstāte frib⁹ ip̄iū adept⁹

eoq; tpe res romana sub uno augusto ⁊ trib⁹ cesarib⁹. qō nūq; alis fuit. Js ḡ successorib⁹ filios tres reliq̄t. atq; unū fr̄is filiū. Vex dalmaticus cesar pspicua indole neq; patruo ab silis. q̄ haud mlto post facinore militari oppimit Sinēte poti⁹ pstātio patruelī suo quā iubente Cōstātinū porro bellū fri inferentē. ⁊ apud aq̄legiā incōsulti⁹ plūs aggressus. pstātij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta ē

Constās ipū aggressus qō aliquādiu strēnū ⁊ iustū fuit. Mox cū ⁊ valitudine ip̄ospa ⁊ amicis pranionib⁹ uteret. ad ḡuia uicia uersus. Cū itollerabil' puericialib⁹ militib⁹ inocūd⁹ eēt factōe Maxētij occisus ē. obijt haud lōge ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno ipij. xvij. etatis. xxx Diuersa pstātij fortūa fuit. Ap̄sis cīū mlta et ḡuia ppessus. sepe captis opidis. obsessis uribib⁹. cesis exercitib⁹ nullū ei ꝫsaporē regi psarū bellū fuit. n si qō apd Singar haud dubiā victoriā fericta militū amisit Cp⁹ pstātis necē maxētio ytaliā affricā gallias obtinēte. etiā illiricū nouas res hūit Vetranīōe ad ipū psensu militū electo. quē ḡndeuū tā ⁊ cūctā amabilē diuturnitate ⁊ felicitate milicie ad q̄edū illiricū pncipē creauerūt. virū pbū ⁊ mox vetex ⁊ id cūde ciuilitat⁹ Sz a pstātino q̄ ad vltōz frēne necis bellū ciuile cōmouerat abrogatū ē. Vetrani ipiū. Rome q; tumult⁹ fuit nepociāō pstātini sororis fili⁹ p gladiatox man⁹ ipiū vindicāte. q̄ seuis exordijs dignū eritū nact⁹ ē. xx. cīū ⁊. viij. die a marētiāis ducib⁹ oppssus pēas dedit. ñ mlto⁹ apd mursaz marēti⁹ pfligat⁹ē. Quēti mox cesar ē dat⁹ gall⁹ marētius q; diuersis plūs vict⁹ vim vite siue apd lugdunū attulit ipij anno. iij. mēse. vij. deide in ciuilib⁹ gestis gall⁹ cesar occisus ē vir natā ferox ⁊ ad tyrānidē pnior si suo iure ipare licuisset. Silnan⁹ q; i gallia res nouas molit⁹ añ diē. xxx. ⁊ ipe extinct⁹ ē. solus in impio ro. august⁹ fuit. mox iulianū cesarē ad gallias misit patruelē suū galli frēz q̄ ex pstātino pūs pstātini frē natus erat tradita in pūmōiū sororē. cū mlta oppida barbari expugnassent q̄ breui ⁊ gallox ⁊ germānox mot⁹ v tute sua cōpescit. Cōstāti⁹ inde pticbellis occupat⁹ in itinere obijt inē cilicīā capadociamq; ānno impij. viij. ⁊. xxx. etatis. v. ⁊. xl. vir ḡregie tranquillitatis placidus nimius ⁊ amicis ⁊ familiaribus credens.

Constātinopolis

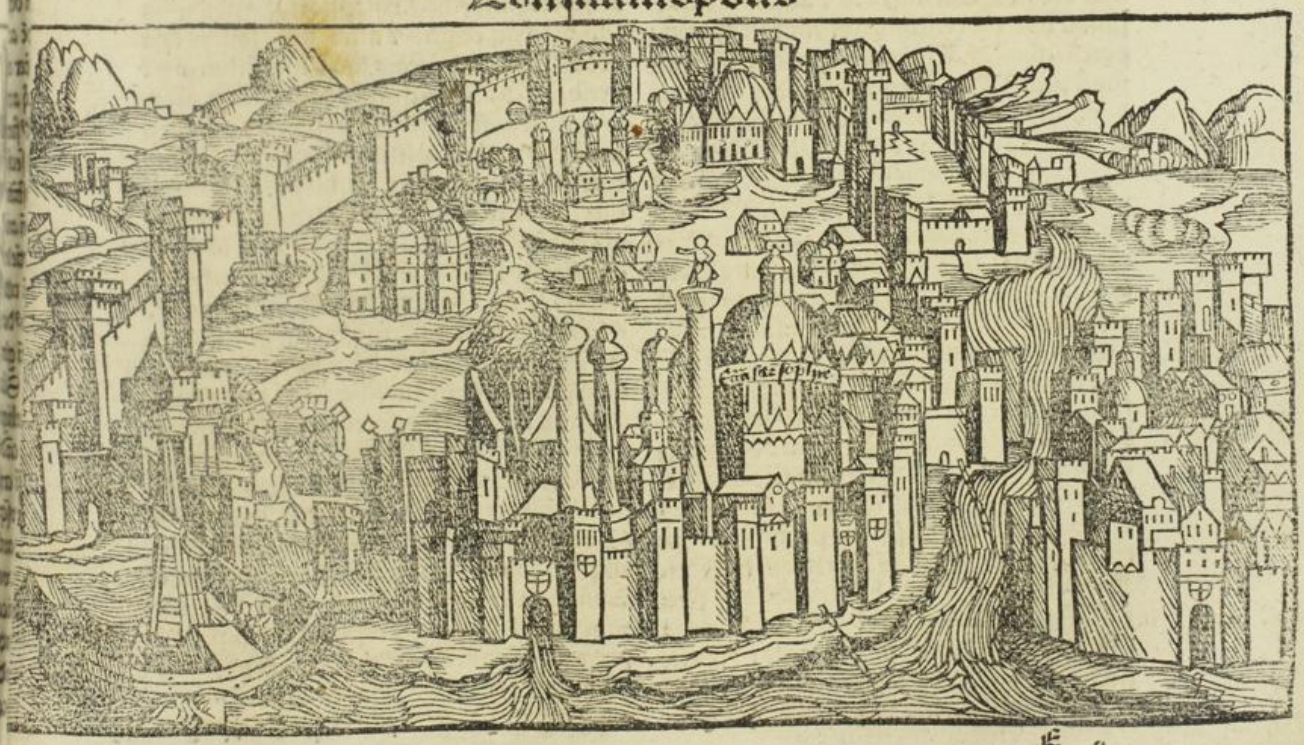

Cōstātinopol' ip̄ial' ac famosissima ciuitas olī bizātiū (vt supra scriptuz ē) appellata. 7 cū admodū praua cēt. eā postmodū p̄stātinopoli nōiarūt. p̄stātin⁹ eni ip̄ator gnomīe magn⁹. dū statuisset ip̄ū sedē ex vrbe roma in oriētē trāsferre. q̄ facili⁹ pthos exercitatōes cōpescere. Tradūt aliq̄ autores in troadē pfectū. ibi regie vrbis fūdamēta iecisse vbi q̄ndā agamenō ceteriq; grecoz p̄ncipes aduersus p̄amū fixere tētoria. ꝑ admonitū i somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte. ceptuz op⁹ (cui⁹ diu māsere vestigia.) īfectū reliq̄sse atq; in traciā nauigātē bizātiū petiuisse. Cūq; sibi locū diuin⁹ oñsuz dixisse. mox vrbē āpliasse noua mēia exeriisse. sublimes excitasse turres magnificētissimis tū p̄uat' tū public' opib⁹ ornasse tūq; illi decoris adiecisse vt altera roma nō īmerito dici posset. scp̄tores vetusti q̄ florētē videre. deoz poti⁹ in terris habitaculū q̄z imperator' putauere. Nomē vrbi nouā romā ipator īdidit. ꝑ vicit obstiatō vulgi. vt a ꝓditore poti⁹ Cōstātinopol' votitaret. quā ei⁹ successores ip̄atores passim tū public' edib⁹ tū p̄uatis ciuiū pallatijs 7 q̄dē supbissimis ornare curarūt. 7 adeo vt exteri eo veniētes vrbis splēdorē admirati nō tā mortaliū q̄z celestiū eā domicilīū dixerint. Erāt miri vīb 7 altitudie 7 crassitudīe toto orbe celebres. antemuralia vo opportūe cōmūita. Triāgularē pene vīb formaz fuisse tradūt. Duas ptes alluit mare. nec muri desunt. ad ꝓpulsandos naturales ip̄et⁹ idonei qđ reliquū ē ad terras vgēs. p⁹ alta mēia 7 āte muralia ingēti claudit fossa. Ꝛozq; hec ciuitas xij. portas. dignitatē ip̄i⁹ p̄ se feriētes. q̄rū nomina hec sūt. aure. pagea. scti romā. carthasea. regia. caligaria. tilia. hacmagona. phara. theodosia. 7 sylaca. Erāt in ea p̄ter cetera magnificētissima edifficia tēplū sophie iustiniāi cesaris op⁹ toto orbe mēorabile. ꝛc. q̄ndā sacerdotibus celebratū. mirabili ope. ꝑciosa materia cōstructū. Ea deniq; vrbs tāto splēdore isignita fuit vt toti⁹ oriētis columē. 7 vnicū docte grecie domiciliū hīta fuerat. vbi tria māg̃ ꝓcilia celebrata fuerūt. videlicet sb theodosio seniore. sub agatōe papa. 7 sub iustiniāo p̄ncipe. Eā cum thurci ꝓpter ei⁹ dignitatē diu exosam hūissent. Anno salut' nr̄e. 1093. a belzete q̄ndā eoz p̄nci pe. cū igēti thurcoz māu obsessaz. deide capta fuit. Jn galli cū venet' p. v. 7. l. ānos possidere postea palealogoz clarissima familia gēuēsium ope a gall' ademit vsq; in ānū. 1453. gl'iosissime possēdit. q̄ ānō machometes Ottomānus thurcoz ip̄ator eā cepit diripuitq; sic nobilissima vrbs īman⁹ ifideliū venit. Ab ei⁹ cōditōe. m. c. xxx. vl' circa. Tātoq; tpe paulo pluri senior roma steterat. q̄n p̄mo a gothis capta ē Athalaric⁹ eni ānō ab vrbe ꝓdita. Mdxiij. romā irrupit. at h̄ ne basilice sctoz effringerēt edixit. Rabies aūt thurcoz nil sctm. nil mūdū. in vrbe reliq̄t. sacratissima ei⁹ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. legim⁹ thebanoz res gestas lacedemōioz 7 atheniēsiū illustria facta. fuit corinthioz nō ꝓtēnēda respublica. clare oli mi cene. lariſſa potēs. plesq; mēorabiles vrbes q̄z si nūc req̄ras muros. nec ruīas ueniās Nemo solū ī q̄ iacuerit q̄at. oñdere. sola ex tanta ruina vetustat' ꝓstātinopol' supabat. q̄ tñ mirabili um opez. tātū armoz. tātū lēaz. tātū glie habuit. vt oim ciuitatū dāna. hec vrbs sola recōpēsare videret. 7 lz p⁹ diuisuz ip̄iū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopol' i man⁹ hostiuz venerit nūq̄z tū basilice sctoz destructe. neq; bibliothece cōbuste. neq; despoliata penit⁹ mōasteria. Itaq; māsit vsq; in hūc ānū vetuste sapiētie apd ꝓstātinopolīz mōumētū. Nēo latiorū sat' videri doct⁹ poterat. nisi p tps ꝓstātinopoli stud̄uisset. Jnde nob plato reddit⁹. inde aristotel. demosthēis. xenophōt'. thucidid'. basilij. dionysij. origēis. 7 alioz mlta latinis epa (dieb⁹ nr̄is) mānifestata sūt. Nūc sb thurcoz imperio sec⁹ eueniet. seniſſimoz hoīm. bonz moz atq; lēaz hostiū. nūc g̃ 7 homero 7 pindaro menādro 7 oīb⁹ illustrioub⁹ poet'. scōa mors erit. Nūc grecoz phoz vltim⁹ patebit interitus. Jnnūerabiles eni ex hac celeberria vrbe ī oīa stīa atq; vtute p̄clarissimi exiere viri. inter qs ꝓgīmēto iohēs crisō. ip̄i⁹ vīb epūs. attic⁹ epūs cui⁹ d̄ vrgitate lib' extat. gēnadi⁹. cassianus 7c. Et nouissime emanel crisoloras q̄ grecas lēas tpe ꝓstātinēsis ꝓcilij ī ytaliā cū igēti vtilitate retulit. Precisus ē aūt nūc fluui⁹ oim doctrinaz. mūsicaz desiccat⁹ fōs. fateor mltis locis apd latinos studia lēaz ee illustria. vt rome. parisi⁹ bonōie. padue. senis. pusij. colōie. viēne salamātice. oxonie. papie. liptzk. erfordie. ꝑ riuuli sūt oēs isti ex grecoz fōtib⁹ deriuati. A fōte p̄cide rinū p̄cisus arescit. Nihil āt sb lūa ꝑpetuū. Quō āt impator thurcoz machomet⁹ aio voluerat vrbē in medio thurcoz ee sitā. q̄ suo impio nō peret suoq; nomini dec⁹ mai⁹ accede posset. si vrbē expugnaret machinas bellicas admouit 7 insultū māg̃ vi in eā fecit atq; tādē expugna

Arrij hereticus

Nicena synodus, oim̃ pma.

nit vt hec ciuitas in pt̃ate rẽ̃erat infideliũ spurcissimox thurcox h̃ infelice ãno tvtriusq; serv pssone cũ impatore paleologo neci dediti fuerãt sub ffriderico impatore omnia darescent.

Scã helena

Helena mr̃ pstãtini augusti femia incõpabili fide religiõe aĩ ac magnificentia. singlari p̃cipua. quã q̃dem anglox regis filiã lz captiuã. Alij vt Ambrosi⁹ stabularia ã hũilẽ a pncipio fuisse dicũt hec q̃ppe baptizato filio cũ vidisset pdigia a beato siluestro in filiũ ꝛ ỹ indeos declarata magnitudine aĩ mota ꝛ visis nocturnis hierosolimã pesit. vt lignũ crucis p̃qreret. Difficile id q̃dã erat. q; ab ãtiqs psecutoribꝰ eo loci simulachx veneris collocatũ fuerat vt r̃piani venerẽ saluatoris loco adorarẽt. At mulier religiõe pcita vbi locũ ipm ruderibꝰ purgasset. tres cõfixõ ordie cruces repit in vna iscriptõ illa legebat trib⁹ lĩguis ihs nazarenꝰ rex iudeox. Astabat ãt machariꝰ illi⁹ vibis tũ eps q̃ vnã ex his mãibꝰ cũ religiõe retinẽs. verã eẽ dicebat at ter mulieri mortuo admota eidẽ vitã restituit. crux igit̃ dñi inuẽta ẽ. v. nonas maij. ꝛ ab helẽa erox nata. ꝛ in magna veneratõe hita. Baptizat̃ ꝛ iudas crucis inuẽtor. quẽ postea mutato noĩe Cyriacũ vocarũt. helẽa deinde edificato eo i loco tẽplũ vbi crucẽ reperat. Abiẽs clauos q̃bus xp̃i corpꝰ cruci affixũ fuerat secũ ad filiũ portat. hox ille vnũ in frenos eq̃ trãstulit q̃bꝰ in plio vteret. Cõstãtinꝰ q; motꝰ edicto vetuit. ne deinceps q̃spiã tali supplicio vteret. Cõstãtinus aũt magnꝰ augẽde r̃piane religiõis cupidus basilicã pstãtianã quã lateranẽsez vocãt edificauit. ꝛ rogatu siluestri Petro basilicã in vaticano. ꝛ pauli in via hostiẽsi extruit. Edificat̃ ꝛ iussu ipatoris in atrio sessoriũ basilica sub titulo sctẽ crucis i itlĩa vbi sctẽ crucis pt̃ aliquã reposit inuẽtã ab helena mr̃e. q̃ demũ ỹ do decz hoibꝰ bñ merita rome diez obijt. xv. kal. septembris.

Arrius hereticus

ARriꝰ ps byt̃ q̃dã aquid alexãdriã viꝝ q̃dẽ specie ꝛ forma magz q; vtute insignis ꝛ laudis acgle potius q; vitatz cupidꝰ serere discordiã in fidẽ r̃pi cepit. separ

ẽ filiũ ab eterna ꝛ ineffabili dei pnis sba cõabat. his vbis erat aliq̃ qui nõ erat. nõ intelligẽs filium pri coetnũ ee. ꝛ eãdẽ in trinitate substãtiã cũ dictũ sit ego ꝛ pr̃ vnũ sumus. atq; his suis fraudibꝰ pualere conatꝰ ẽ. ac sicpene totũ orbẽ suo infecit errore. interea arriana hereſis inũa luit. fauẽte pstãtio q̃ nros cogebat arriũ recipe Scõo itaq; pstãtij ãno apud laodicẽã vibẽ syrie (vl̃ vt alij volũt) apud tyrũ pciliũ indixit. eo quenere catholici ꝛ arriãi. cũ aũt arriꝰ q̃dã reuellere nõ posset ad quicia vsus magicas artes athanasio viro sanctissimo obicit. plato in locul̃ arsenij brachio Quẽ tãdẽ dyabolicũ virtũ deꝰ nõ pmisit inpũnẽ. q; haud mlto p̃ epoꝝ ꝛ pplĩ frequẽtia stipatꝰ dũ lauãdi vẽtris cã ad publicũ locũ declinat. egerere conatꝰ intestina oĩa in aurialũ latrine demisit. morte cert passus vita turpissima condignam.

Concilium nicenum

Nicena synodꝰ pma oĩum synodox h̃ anno q̃ est. xvj. impij pstãtini ãnꝰ ỹ huiꝰ psidi antij dogma sumo põtifice ꝛ pstãtino magõ augusto iubẽtibꝰ. Cũ alexãder alexãdrine vbis eps frustra reuocare arriũ ab errore tentasset. pstãtini mãdato adhibita etiã impẽsa mũifice q̃dẽ apud nicenã vibẽ bythinie pciliũ gñale indixit. Cui. ccc. ꝛ xviij. epi interfuere. Disputatũ ẽ eo in loco aliq̃diu. ꝛ q̃dẽ acriter. nã viri aliq̃ in qoibꝰ callidi. arrio tũ q̃dẽ fauẽbat. simplicitati fidei nostri aduersantes. lz ex his q̃dã doctissimꝰ phs diuino spũ motꝰ vno momẽto fidẽ nrãz quã ãtea impũgbat. vt sctãz ꝛ integrã statim amplexꝰ sit. Tãdẽ vo reipa in pcilio diligẽter discussa pcluditur / scribi debere. i. eiusdẽ cũ prẽ substãtie filiũ pfiteri. q̃ vo cũ arrio sentirẽt fuere ad. r. ꝛ. vij. affirmãtes extrinsecꝰ creatũ eẽ dei filiũ nõ ex ipa patris diuinitate pgẽitũ. Cognita ãt tãte pterſie vitate pstãtinꝰ decretũ pcilij affirmat p posito ỹdicẽtibꝰ exilio. vñ. vj. tm̃ cũ arrio erulẽuere. reliq; emẽ in sinãz bñ iudicantiũ venere. In eodẽ vo pcilio dãnatos ferũt ꝛ photinianos a photino epo gallo grecie nomẽ ducẽtes q̃ ebionitax hereſim imitati affirmabant r̃pz a maria pio coitũ finisse pceptũ. Dammati ꝛ sabelli-

ni q̄ vnaz tātū psonā p̄ filio ⁊ spūisctō ascribūt. In eo q̄z celio q̄rimoniaz libellos (vtfit) epi ipi pstātino dabāt seinuicē accusantes. expetēteſq̄z a p̄ncipe iudiciū q̄bus impator optimus rñdit. cōbustis eoz libell'. eo dei tantūmō ⁊ nō hoīm iudiciū expectare debere. Preterea in eodē celio decretū ē ne q̄ se impatiētia libidinis castrarēt in clez ampli⁹ recipēt. Multa deniq̄z alia ad honestatē ⁊ pacē eccl'ie vtī decretis habēt in eo celio constituta sunt

Paul⁹ primꝰ heremi/ta apd inferiorē thebaidaz q̄rto ydꝰ Januarij. c. xiij. vite sue anno in herēo diē obijt. cuiꝰ aiam (vt diuꝰ scribit hyero.) beatus antoniꝰ pfectꝰ in ē choros apl'oz ⁊ pphaz euolare vidit fuerat h̄ pꝰ mortem amboz pentū in hereditate locupleti relictꝰ annoz circiter. xvj. lr̄is tā grecis q̄z egyptiacis ap p̄me eruditꝰ. mā̄ueti aī deū valdꝰ amās. Et dū pſecutōis pcella decij ⁊ valeriani detonaret in villā remotiorē secessit. tandē repit saxosiz mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca. q̄ lapide claudebat. ⁊ intꝰ grande vestibulū qd̄ apto de sup celo patul' diffusa ramis vetꝰ palma pterat. fontē luciditissimū oñdēs. Jgit adamato q̄si qd̄ a deo sibi offerret habitaculo oēz ibidez in orōnib⁹ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimentū ei palma pbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. ⁊ inter sermocinatōes cōspiciunt. alitē coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat ⁊ integrū panē añ ora mirātiū deposuit Jnq̄t paulus dñs prādiū misit. lr. ia āni sunt. q̄ dimidij panis accipio fragmētū nā duplicauit āmonā. deinde pꝰ antonij abscessuz molli so/ore dissolutꝰ erecta cerutce extēsisq̄z mānib⁹ i altū corpꝰ exaīe. leones aūt humū pedib⁹ scalpe/ceperūt capacē locū foderūt. in q̄ antoniꝰ sctūm corpꝰ deposuit ⁊ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vēdicauit. quā in sportaz modū d̄

Antoniꝰ abbas

palme foliis pterat ⁊ ad mōasteriū suū reuersus. discipul'ūcta ex ordīe replicauit. diebꝰ pasce vel penthecostē pauli tunica vestitꝰ ē.

Antoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinus. ⁊ q̄m maxīe sermōe ⁊ ope potēs his tpib⁹ claruit h̄ tāta sapia diuinoz ac pudētia moz. nō p studiū hūanū sciaz ignarꝰ ß diuio mūere fuit repletꝰ. Cōstātinꝰ impator lr̄as (rogatus instāter) ab eo multa celebritate recepit. septē q̄z epl'as vt diuꝰ testat hyeronimꝰ egyptia rescripsit ac ad eccl'ias egypti destinauit q̄ tpibus illis legebāt vt epl'e pauli in eccl'ijs q̄s post modū ob sniās guissimaſ q̄dā in greca linguā trāstul erat. Valuit aut mltū suis tpib⁹ admonēdos hoīes ei⁹ sctissima auctoritas. Cui lr̄is nūcijs helena se ac filios sepe cōmēdauit. Eiꝰ cibus solus panis erat. aq̄ potꝰ. nec vnq̄z nisi in occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ dīno ptemplatōi dedit⁹. huiꝰ q̄dē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbē epꝰ insigni volumīe pscripsit. Obijt aūt h̄ vir oi pconio dignꝰ in thebaida āno dñi ccc. lr. etatis sue āno. lxv. cuiꝰ cū corpꝰ diu occultū fuisset postea impante instiniano magno impatore diuina revelatōe reptū fuit. et ex thebaida alexādriā pmo delatū. postea in galliā trāslatū apud viennā p digno honore. nūc ⁊ vsq̄z reqesat. eiꝰ aūt natale. i6. kal'. februarij celebrat

Hilarius epꝰ

Hilariꝰ illustrissimꝰ pictauiēsis epꝰ. ⁊ oīm lr̄atū eruditissimꝰ ac sp xpianus optimꝰ. Cuz vidissent pictauiēses q̄ tota vtute oēs hereticos expugnabat. cū i epm elegerūt. Js ne dū eaz puinciā sed ⁊ frāciā ab hereticis defendēs apud pstātinū in his tumultib⁹. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliū missus ad insulā gallinariā plenā serpētib⁹ cuiꝰ aduētū oēs dispericrūt. Jnde revocatꝰ ab ipatore redeūti pictauiū obuiū defūctū filiū sine baptismo suscitauit. Saturnini arelotēsis epi fuctōe ob catolicā fidē apud phrigiā relegatos libros de nā religiōe cōposuit. Sz deniq̄z post multas arrianoz vexatōes ad vibē suā reuersus āno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dīm. Et hos descriptos libros edidit De trinitate libros. xij. de sinodo

Athanasiꝰ epꝰ

ad pstrūctū. aduersus arrianū exēplū blalphēie auxētij hymnos ⁊ carmīa pmꝰ inter catholicos edidit.

Athanasius alexādrinꝰ epꝰ vir scitate ⁊ scīa pspicuꝰ his dē tpib⁹ plimas ⁊ gues q̄dē pſecutōes ab arrianis per-

primoq; vult salvy esse
ppot. athanasius epus

tulit. Nam supioribꝰ annis in Laodicensi cōcilio ꝑ arrianos cōstitutus cum oīonibus euidentissimis atq; argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius & eius seqces refellere non poterāt. vniuersum pene orbē in sui pſecutōꝫ cōcitauit. Arriani q̄ꝫ brachiū a cadanere pcidētes impatori oſtenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse. ad faciendū maleficia. Js tū clāculū custodibꝰ tandē brachia oſtendit & eoꝝ fallaciā detegit. Dānatur itaq; violēter iubente pſtātino athanasiꝰ. qui quidē fugiēs ser ptimis ānis in lacū cisterne carētis aq̄ ita delituit. vt solēnūq; videret. Jndicāte deinde ancilla quedā. cū in esset vt caperet dei monitu ad cōstantis ptes pfugit qui frēm pſtantiū nimis certe coegit athanasiū recipere Tādē post multos agones multasq; patie coronas tpe valentiniani & valētis impatorum Anno dñi. 379. Sacerdotij vo sui. vj. & xl. sermonas maij miḡuit ad̄ supos. Scripsit libros aduersus gētes & plures alios cum symbolo. Quicunq; vult saluus esse &c.

Juuencꝰ hispanus poeta ꝑsbyter cardinalis genere nobilis. ſ virtute & doctrina nobilior. p hoc tps admodū clarus extitens. qui cetera euangelia hexametris versibus fere ad verbū trāsferēs q̄tuor libris composuit. Scripsit & quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ ordinem pertinentia.

Jberoꝝ q̄ꝫ gens que sub axe pontico iacet fidē ꝛpi intelligūt a captiua mūliere. & credūt baccurio rege oēs id cohortāte cōstructo tēplo magni opis. Armeni q̄ꝫ in occidētali plaga hiberis vicinores fidē suscepērūt. Jnde ad finitimas gentes ꝛpianū dogma pūenit.

Siscia secūdum ortuꝫ habuit ab arrianis inter Liberium & felicem. Nā concilio apud mediolanum habito. nec qui athanasio fauebant in exilium pellūtur atq; liberius triennio ab vrbe affuit. in eius locum felicem elegerunt. Tandem Constantius pulso felice liberium introduxit. vnde persecutio ita vehemens exorta est. vt in ecclesijs ipsis presbyteri & clerici passim necarentur.

¶ Anno mundi. 5533. ¶ Anno christi. 353.

Felix secūdus papa natione romanꝰ patre anastasio. libero ꝑdicto ab hereticis pulso. ab ipis pontifex creatus vt potius in liberij locū a catholicis subrogatū esse licet id factū ab hereticis hieronymus affirmet. cum tū statim vbi pontificatum iniit. Cō

Linea summorum pontificum

Felix.

Damasus

Syricius

stantium magni cōstantini filiū hereticum & sēdo rebaptisatū promulgat ab eusebio nicomediensi epo in aq̄lone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset vt q̄daz magus (vt dirimus inter liberiū & felicez) ariana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo aīz nulla in re orthodoxe fidei deēt ab aduersarijs captꝰ. vna cū multis secū bñ sentientibꝰ interficit. Sepeliturq; in basilica quā ipse edificauit via aurelia. sēdo ab vrbe roma miliario. xij. kal. Decēbris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū. mēses. iiij. dies duos ꝓpter seditōꝫ a liberio motam

¶ Anno mundi. 5565.
¶ Anno christi. 364.

Damasus papa natōe hispanꝰ patre anconio post liberiū pontificē iuliani tpibꝰ fuit vir sane bonꝰ & optimus pōtifex. Cēsuit autez ne q̄s in iudicio añ factaz examinatōꝫ dānaret. Mādauit eñ sub anathēatis pena ne quis temerario āsu a sede romana concessa presūmeret vsurpare. his constitutionibꝰ ꝓmulgatis pacata tādē eccl'ia damasus ocio lētio delectatꝰ vitas pōtificū oīm q̄ ante se fuere cōscripsit. easq; ad hieronimū mīsit. Nō destitit tū & templa & cultū diuinū augere. duas eñ basilicas edificauit. vnā iuxta theatrū. alterā via ardiatica ad cathecūbas. versibus q̄ꝫ elegātibꝰ sanctoꝝ corpa eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā q̄dā ipse in honorē dñi laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat. magnis muneribus ornauit. vt psalmi quoq; alternis vicibus in ecclesia canerent. in fineq; eoꝝ verba hec ponerent: Gloria patri & filio & spūi sctō. Jnstituit. Primus etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cum prius. lxx. interpretum scripta tm̄modo in precio essent. Nam & hieronymi biblia legi cepta est. et etiā psalmi eiusdem

Anno. 369.
Damasus eloquentissiꝰ

omne bracium quod.

Jnstituit sb pr
Blad prī

fideliter ex hebraico traducti. Cum antea ad gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos pbros ⁊ epos .ij.⁊.lx. creasset moritur ac sepelit via ardeatina cū matre ⁊ sorore in basilica a se cōdita. tercio ydus decembris Sedit annos .xix. menses tres. dies .xj. Vacat tum sedes dies vnū ⁊ .xx.

SCisma terciū fuit inter damasū ⁊ visicinū cū damasus electus ad pontificā tum obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē in basilica quē sicinini appellat vbi multi .vtrimq; cecidere in ipso templo cuz res nō suffragijs tantū sed vi ⁊ armis tractaret Verū nō ita multo post. sacerdotū ⁊ pplī cōsensu damasus .eps cōfirmat. ⁊ vrsicin⁹ ad neapolitanā eccliā traducit damasus aūt adulterij accusat⁹ publico .pcilio .cām dixit vbi ⁊ innocens absolvit Et cōcordi⁹ atq; calixtus diaconi falsi accusatores dānati ⁊ reiecti ab eccl'ia sūt. Cautūq; lege est vt deinceps penā talionis subeant q̄ aliquē falso accusauerint

¶Anno mundi .5583. ¶Anno christi.384.

SYrici⁹ papa natōe roman⁹ patre tyburtio post damasuz valētiniani tpibus fuit. Is censuit mōachos q̄rū vita pbata eēt. posse sacris iniciari a primis ordinibus vsq; ad cpatū cēsuit itē ordines p interualla dādos. Mānicheos pterea q̄ in vibe erāt vetuit cōicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos eē. si mōasteriū ingrederent atq; ibi ieiunijs ⁊ orōnib⁹ se toto vite fine tpe macerarēt. Viaticū sicq; dē tū demū ab eccl'ia recipiebāt. vbi de optima vita eox pstaret. Cōsecrari aūt pbyterox ab epo tātū cēsuit Instituit itē vt q̄cūq; aut viduā aut sēzaz vxorē dimisset ab eccl'iastico officio pelleret. hereticos q̄z p man⁹ impositōz recipiēdos cē suit. Syrici⁹ vō cōpositis eccl'ie reb⁹. ac creatis vj.⁊.xx. pbyteris. diaconis. xvj. epis duobus ⁊.xxx. ex sacris ordinib⁹ q̄nq̄es habitis. Moritur ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. kal. marcij. Sedit enij annis. xv. mē. xj. dies. v. ⁊ xx. Vacat tūm sedes dies viginti.

IVlianus galli cesaris german⁹. cū solus in impio romano pstāti⁹ augustus fuit mox iulianū patruelē suū. q̄ppe q̄ ex pstātio patris pstātini frē nat⁹ erat cesarē creatū In gallias seditōe q̄rūdā tyrānox tumultuātes misit. tradita in matrimoniū sorore. a q̄ modicis copijs apud argētinā tū gallie vibez ingētes alamanox copie extincti sunt. rex nobilissim⁹ capt⁹. gallie restitute. submotiq; vltra rhenū germāi. neq; multop⁹. cū germāi etiā exercit⁹ galliax p̄sidio tollerent pſensu militū fact⁹ ē augustus q̄ audito pstāti⁹ apopleria obijt. h̄ autē morbo direre medici hominē intrijsse ob doloꝛē animi ⁊ graūē cogitatōz in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulian⁹ egregi⁹ ⁊ rēpublicaz insigniter moderatūr⁹ si p fata licuisset. Liberalib⁹ disciplinis apprime erudit⁹ grecis doctior. facūdia ingēti ⁊ pmpta mēorie tenacissime. in amicos liba lis. pincialib⁹ iustissim⁹ glie cupid⁹. vex hec oīa ad extremū everit dū xpianos pſequit. callidior tū ceteris pſecutor nouis neq; tormētis primo ſ pmijs honorib⁹ blādicijs supsuasionib⁹ maiorē fere ppli ptez q̄z si atrotior fuisset elicuit. Vetuit āt ne xpiani auctorū gētilū studia aditēt. ne ue scholenisi his q̄ deos de asq; venerarent paterent. Sūt q̄ scribūt hūc ātea clericū fuisse postea a fide nostra defecisse. vñ hoiez apostatā vocāt hinc rerum publicax potit⁹ ingēti apparatu partis intulit bellū. asiriāq; popūlat⁹. remeāsq; victor dū se medsule⁹ plijs inservit hostili manū interfect⁹ ē. 6. kal. iulij. ipij āno. vij. etat⁹ alēo. xxx

IOuinianus genit⁹ patre varrauiano incola agri singidonensis prouincie pannonie hic fuit insignis corpore. letus ingenio. litterarum studio sus ad obtinendum imperium. cōsensu. exercitu lectus. est commendatione patris militibus q̄z sua notior Impator autez ab exercitu elect⁹ nō prius pfiteri impatoris nomē voluit q̄z oēs pclamarūt se xpianos ee. qb⁹ collaudatis ⁊ impiū susepit ⁊ exercitū e manib⁹ barbarox liberauit postea turbatis reb⁹ exerci

Linea impatorum

Julianus

Jouinianus

Valentinianus

Valens

Syrici ppe

qui vidua aut sedaz vxore dimisset ab officio eccl'iastico pellat

Donatꝰ hereticꝰ / plin̄ pr̄e nr̄oz̄ eē dicebat /

tu q̄z inopia laborāte. vno a ꝑsis atq; altero p̄lio vicꝰ pacē cū sapore necessariā q̄dē sedigno bilē fec t. mutatis finibꝰ. ac nōnulla impij romani ptē tradita. qđ añ cum ānis. ccc. t. xxij. fere erāt romanū impiū ꝓditū erat nunq; accidit. Tandē illiricū petēs in gallicie finibꝰ repentina morte obijt. vir alias neq; iners neq; prudēs. Multi eranimatū opinant nimia edulitate. alij odore cubiculi qđ ex recēti tectorio caleis graue q̄escentibꝰ erat. q̄dā nimietate pumaruz q̄s grauj frigore adoleri multas iusserat. Decessit impij mēse septimo. xiij. kal. marcias. etāt vt q̄ plurimū vel minimū radunt tertio t. xxx ānō. qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

Valentinianus e pānonia cibalicēsi editus cū eēt tribunꝰ scutariox apud niceam augustꝰ appellatꝰ. anno ab vrbe ꝓdita. M. c. xix. frēm valentē cōstantinopoliz in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto rp̄ianitatis integrā fidē gereret. iussus ab impatore sacrilego aut immolare ydol aut milicia excedere spōte decessit. nec mora iuliano interfecto. iouinianoq; mortuo valētiniano. q̄ p nomine rp̄i amiserat tribunatuz in locū p̄secutoris sui accepit impiū. postea vero impij sui. ānō tertio. gratianū filiū nec dū bene puberē hortatu socꝰ t vxoris augustū creauit Procopiū virū audacē apud cōstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molientē mira celeritate oppumit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseus epo baptizatꝰ. in seuissimā heresim dilapsus nr̄os p̄sequit t in exiliū pellit. mortuo p̄tim anastasio. q̄ vinētes res rp̄iana. ser. t. xl. annis mirifice sustentata ē ꝑ fratris auctoritate cōpressus ē. Valentinianꝰ q̄z sarōes gentē in littorib⁹ t paludibus in vijs sitā Romanis finibus eruptionē meditātē in francox finibus oppressit. Deniq; anno impij sui. xj. cū sarmate sese p pannonias diffudissent. dum apud brigionē oppidū squadox lenatōi rūdere t. ānō eiꝰ. v. t. l. subita effusione sanguinis q̄ grece apoplexis vocat voce amissa sensu integer exspiranit. Fuit aūt impator egregiꝰ vultu deces. solerti ingēio. animo grauis. sermōe cultissimꝰ. infestus vicijs maxime auaricie ad loquendū parcis. seuerus. vehemens t c̄.

Valēs impiū octēnis q̄ttor ānis valētiniano mortuo tenuit gratiano valētiniani filio in occidētali ptē regnātē. q̄ sibi valentinianū frēm puulū admodū socium creauit impij. Valēs aūt a lucio ꝓstātinopolitano rebaptizatꝰ hostilē in modū nr̄os ꝑsequēs. Neq; illis q̄dē pcēs q̄ in heremo erāt. lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos t milites fustibꝰ iussit interfici. q̄x innūera multitudo p vastas tūc egypti solitudines diffusa cōstat. p̄plurēq; apud nitriā martyrij cōsecuta palmā. tū gothi sedibꝰ eiꝰ pulsi p oēs se tracias effudūt. qđ dū valēs ire cum exercitu parat. sed ab exilio epos t mōachos reuocari pcepit. ipē cū sagitta sauciꝰ. vsusq; in fugā obdoloē nimiū sepe eq̄ laberet atq; in vilissimā casulā deportatꝰ eēt. supueniētibꝰ gothis igneq; suppositō p̄cematꝰ ē. q̄rto impij sui ānō. hec eruptō gothox clades romāi imperij ac totius

Nicolaus epūs

Nytalie fuit.

Nicolaꝰ ex illustri p sapia ortꝰ ciuis p̄re vrb̄ licie. Is puer cum lactemātis aleret. bis in ebdōada q̄rta t sexta feria sel vba sugere cepit. inde bōe indel adolescēs orbatꝰ pētibꝰ. int cetera vtutis sue opa hm mēorā dū pegit nobiles q̄dā puicāe us eiꝰ obinopiā tres filias nobiles pstituere itēdebat. qđ vbi vir sctūs cōpit. mistimo hoie ꝓdoluit. nocte sumēs aux nō modicū p fenestrā clā intro piecit q̄ repto pmā filiā nuptui tradidit. Idē d. alijs fecit. postea mitrox epūs electꝰ. oēz hūilitatē p̄uās alacer erat in exhortādo seuer in corrigēdo mulierx colloq̄a abhorrēs. inde miracul chorūscare cepit. ne dū apd suos. verū aq̄ud extraneos vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt p̄cipue in pcell ac naufragijs aq̄rū tādē grādeuꝰ t plēꝰ diex mortē adeē carnēs orare cepit. videns āgelos ait. In te dñe spam. Postremo dicēs In ma. tū. t. c̄. deo animā tradidit ad eniꝰ tūbā oleū prūpisse feūt. q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuius festū. 8. idꝰ decēb. celebrā.

Donatꝰ hereticus

Donatꝰ hereticꝰ natiōe apher. a q̄ dōatiste heretici nomē sūpserē. hic mꝰ prima tēpestate viguit q̄ ex mūidia veniēs mlta ꝺ catholicos scpsit t totā pene africā atq; indeā sua pestifera psuasiōe decepit. cuiꝰ error fuit q̄ filiū patre minorē eē dicebat t. ss. filio minorē necnō t catholicos eē rebaptizādos. demū tū e carthagine cum mlto pbrio pulsus ē. scripsit mlta t maxime libx de spūsctō arrianā doctrinā ꝓtinentem.

Eunomius heresiarch Macedonius

Sexta ætas mundi

Eunomius hereticus

EVnomius alter hereticus his tribus fuit vñ eunomiani heretici vir corpe & aio leprosus nec sec⁹ interius quã exterius. morbo regio correptus. q̃ cũ primũ arriane pfidei sectator fuisset aliã q̃z adiecit et disseminauit falsitatẽ. affirmabat in rebus oibus & filiũ dissimilẽ patri. & spiritũsctm cũ pre & filio nil habere commune

Macedonius hereticus

MAcedonius q̃z quẽ nostri Mañ errorẽ pstãtinopolitanũ epm fecerãt ab arrianis expellit⁹ qui filiũ pri similẽ fatebat. Iz spũmsctm uõ sec⁹ atq; illi blasphemaret. & multa scãdala excitauit a q̃ macedoniani heretici dicti sunt.

Donatus grammaticus

DOnatus grãmaticus & nõ minus rhetor ac phs. diui hierõymi pceptor rome tũ insignis plũmum fuit q̃ inter cetera in terẽtiũ cõmẽtat⁹ est. & vt ferũt h̃ donat⁹ ẽ cuius libellus vsq; hodie in scolis a pueris legit̃. prima rudimenta grãmatice discentibus.

Julianus impator

IVlianus impator vanitati magice deditus erat vt nostris stomachum faceret in deis templum hyerosolomitanum restituit cum̃ diceret se alibi sacrificare non posse. qui certe tanta arrogantia elati sunt vt maiore impensa q̃z antea restituere conarent. verum non ita multo post terremotu templum corruens & multos iudeos simul oppressit. Sequẽti autem die incendio diuinitus immisso & ferramenta ipsa consumpta sunt & eo miraculo multi iudei perterriti ad fidem christi venere. Scribunt quidem iulianum sagitta ex incerto missa transfixum fuisse eundemq; exclamasse manu ad celum extensa vicisti gallilee vicisti. Nam christum gallileum appellabat & fabri filiũm.

Vicisti gallilee

IOhannes & Paulus christianissimi viri fratres romani preclarissimi. audiens enim Julianus q̃ de rebus suis pauperes sustentarent. hoc anno a quodam

Johannes & paulus

therentiano campi dũctore capti apud romanam vrbem post innũera verbera iussu iuliani sexto kal. Julij palmaz gladio cedẽte adepti sũt & in foueam domus absconditi. dicens eos in exilium missus tandẽ a filio eius obsesso manifestatus pater cum filio fidem recepit.

Gordianus & epimachus

GOrdianus & epimachus viri pclarissimi & ipsi sub hoc tyranno rome in via que latina nũcupat martyrio coronãtur. quorũ prior p nois ipi pfessione diu plũbatis cesus postea vero sexto ydus maij capite tũcatur & proiectum corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultum est.

Juliana

IVlianam insuper virginem romanã idem sacrilegus iulianus tandiu plumbatis cedi fecit. donec & ipsa spiritũ emitteret. ¶ Demetria itẽ romana virgo sub hac psecutõe rome martyrio coronata ẽ q̃ crudelissime verberã. v. kal. iulij spm̃ emisit

Quiriacus epus

QViriacus q̃ & Judas hierosolomitan⁹ epus hac tẽpestate cũ ãna mre sua p̃ pmartirũ pstãtissime sumpsit. hic ẽ ille q̃ helene loca ostendit in q̃ crux fuit abscõdita & ob ei⁹ miracla gliaz ei⁹ sp ãnũciare voluit quãobrẽ a paganis capt⁹ crucifixi affix⁹ ẽ. & ppter ea ab ipo (vt multi asserũt) crucifero⁹ ordo initiũ sumpsit de quo etiam inferius patebit sub Jnocẽtio quarto.

IN hec tempora apud atrabatas vera lana de nubibus pluuie mixta defluxit pstãtinopoli grãdo mire ma-

gnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremot⁹ p orbē fact⁹ est. ea tēpestate athanaric⁹ rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte sua crudelissime p̄sequ⁹ vt ad coronā martyriū sublimauit. Burgūdionū q; plusq; lxxx. milia armatoꝝ. ripe rheni fluminis insederūt. q tū non multo post tpe xp̄iani effecti sunt. Post illa tpa sb imperio valētis gens hūnoꝝ diu in accessis seclusa mōtib⁹ repētina rabie parata, exarsit in gothos. eosq; p̄turbatos ab antiq; sedib⁹ expulit Gothi trāsito danubio fugientes. a valēte sine vllo federis pactōe susc̄epti sunt. Deinde p̄pter intollerabilē auaricā marimi ducis fame compulsi in arma surgētes. victo valētis exercitu. sese p tracias infudere. oia cedib⁹ incēdijsq; vastātes. D emiq; petētib⁹ gothis vt eis epōs mitteret a q̄b⁹ fidei rudimēta susc̄ipēt. valēs doctores ad eos arrianā dogmatis misit. sicq; vniuersa illa gēs effecta arriana. Gothi vo impatore occiso iā securi ad vrbē p̄perāt p̄stātinopolitanā vbi adhuc dūica augusta valentio vxor multas p̄cunias plebi largita ab vrbis vastatōe hostes submouit regnūq; cognatis fideliter seruauit.

QOnstat eā gētē q̄ pgothica dicta ē gothica a scythis originē hūisse. Scythas vo primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac patissimos ad mortē. ⁊ supiores sedib⁹ ostrogothos. visigothos inferiores. hos ab occidētis. ab oriētis illos plaga in quaz vsi habitarēt fuisse in patria appellatos. Sūt aūt hūni ⁊ ipe sāthe. Sz eo quā gothi efferaciores q; mōtib⁹ ripheis p̄pi⁹ incolētes magis septētrionū rigoribus exponūtur.

Basili⁹ magnus

BAsili⁹ magn⁹ cesaree cappadocie (q̄ prius maza vocabat) epūs ⁊ monachoꝝ multoꝝ institutor ⁊ pater. Vir certe oī sapiētia omniq; vtute p̄spicu⁹. p hec tpa mirabiliter effulsit. q inter cetera sue vtutis ⁊ sanctitatis monumēta iuuenē quēdam (ob amorē puelle) dyabolo obligatū deo recōcilianit. ⁊ obligatōis sue cartā sibi reddi impauit. q cū egregi⁹ doctor haberet ꝑ eunomiū egregios libros edidit, scripsit ⁊ libz de spūsctō ⁊ monachoꝝ institutā atq; alios breues ⁊ varios tractat⁹ edidit. Mōachoꝝ ordinē in grecia instituit. q̄b⁹ ⁊ regulā approbatā tradidit Obijt deniq; sanctissim⁹ pē. vj. impij valētiniani anno die primo mēsis iamarij. mltis miracul' clarus. mēoriā vite sue oīb⁹ derelinquens q̄ fm opatōz spūssancti viuūt Duos habuit frēs gregoriū ⁊ petrū viros doctissimos. gregoriū exta bāt eusebij tempib⁹ aliq; volūina. basiliū aūt cum gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹ ambo fuere nobiles. ambo athenis eruditi.

Gregori⁹ nazjāzē⁹

GRegori⁹ nazāzen⁹ epūs q̄ basilium ad mōasteriū p̄durit in diuinis opib⁹ hyeronymi p̄ceptor. his dieb⁹ ob sāctitatē eruditōnēq; ⁊ eloq̄ntiā marimo in p̄cio eū fuisse dicūt mlta scripsit marimephi. Scripsit ⁊ ꝑ eunomiū duos libros. ꝑ iulianū impatorē li. vnū. Laudauit ⁊ nuptias ⁊ trinitatē exāetro vsu. leuauit ⁊ p̄stātinopolitanos ab hereſi rōnib⁹. ⁊ suo elegātissimo dicēdi gēre in q̄ polēnonē virū eloq̄ntissimū secut⁹ ē. is postrēo dū senex ad modū cēt successoꝝ sibi deligēs vrbi vitā monachi dūrit. Basilius autem sub Gratiano hic vero sub Theodosio postea moritur. ¶ Epiphanius quoq; cipri salamine episcopus hereses omnes elegantissimis volūminib⁹ impugnauit. In extremāq; senectute constitutus varia condidit opuscula moriēs deniq; vt sanctus quarto ydus may.

Machariū

MAchariū duo in sīria beati antō ij discipl'i magī auctoritat' tū erat q̄z alter in supiore alter in inferiore habitabat heremo. eoꝝ vita ⁊ ac alioꝝ patꝝ nitrie egypti puincie diu⁹ hieronim⁹ conscripsit. ¶ Hilarion q̄; sanctissimus abbas p hec tēpa aq̄ cypꝝ insulā nō lōge a salmina vrbe vir sāctissim⁹ viso antonio p⁹ aspriimā vitā. xij. kal. nouēbris die obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano mōach⁹ vita ⁊ miracul' clar⁹ in palatio theodosij p̄ncipis sublimis ad heremū scythie p̄rit. iurta voce sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge homines ⁊ tace. Ideo in seruitio christi āno vite sue. xcv. dormiuit in pace. ¶ Pastor itē p⁹ ea mrēz suā in herēo nūq; vidit voluit Paphnuci⁹ q; abbas apō tebaidā thasim

Innocentius primus constituit ut sabatho ieiunij celebraret.

impudicissimā meretricē ad xpm pnertit tum bti oñfrij vitā pscripsit tādē vidētib⁹ monachis ab angel⁹ in celū suscept⁹ est ¶ Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q̄ p triēniū lapidē ore detulit vt silentij virtutē pcipe merere tur plures q̄ alij anachorite vigūerūt.

¶ Maria egypciaca

Maria egipciaca meretrix primo appellata. deinde sctitatis z pniē ac pseuerantie exemplū. xl. enī septē annis i heremo penitētiam artissimā pegit. secū duos panes deportās vltra iordanē q̄ post modicū arefacti q̄si lapides obdurauerūt et q̄bus modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā transegit. Tandē q̄rto nonas aprilis migrauit ad dominū. cui⁹ zozimas sanctissim⁹ abbas sepelinit

Eupho sia q̄z genere z virtutib⁹ pstātissima in mōasterio p decē z octo ānos aī incredibili abstinētia atq; labore vsq; ad. xxx. vite sue annū pmansit. ¶ Hoy patrū ac mulierum cōpluriuoy vitā z cōuersationem heremiticā divinus hyeronimus eleganti stilo conscripsit.

¶ Anno mundi. 5393. ¶ Anno christi. 394.

Anastasi⁹ papa natione roman⁹ pre maximo. post syriciū pontificē impā te graciano vbis rome eps creat q̄ pōtificatu inito rei diuine cāuēs pstituit. ne sacerdotes vllo mō sederēt. s̄ curui z venerabūndi starent. cū sacrū euangeliū aut canerēt aut legerēt in eccl̄ia dei. Neue pegrini maxime autez trāsmaritimi in clero recipent. nisi. v. epoy p se ferret cirographa. hoc aūt factū ee aiūt pter manicheos q̄ tum in affrica magno in pcio erāt z ad corrūpendā fidē de suis q̄z versuz mittebāt. cōstituit itē ne debiles z māci. neue aliq̄ mēbro carētes in nūerū clericoy recipent. Basilicā q̄z (que crescentina vocat) in regione secunda via mamertina dedicauit. Tādē vbi ex sacris ordinatōib⁹ bis in vrbe mēse decēbri habit⁹. p sbyteros octo. dyacones. v. epōs. x. creasset moritur z sepelit in cimiterio ad vrsuz pilleatuz. v. kal. maij. ānos vo. iij. dies. x. sedit. Vacat tū sedes dies vnum z viginti.

¶ Anno mundi. 5603 ¶ Anno christi. 404.

Innocēti⁹ hui⁹ nois primus papa natōe albanus pre innocētio pticeps theodosij tpm fuit. hic sctus fuit z multa ad religionē ptinētia trāq̄llitate impij z benignolētia prin pis vsus meditat⁹ ē. Cōstituit enī vt sabatho ieiunū celebraret. Et q̄rtali die xps in sepulchro iacuisset z ei⁹ discipuli ieiunassent. De iudeis q̄z z paganis deq; monachis regulas q̄s dā tulit voluit vt eccl̄ia semel pscrata. amplius nō pscraret. cataphrigas aūt hereticos q̄ rū auctores vt diximus fuere mōtanus prisca z maximilla ab vrbe expulit. Preterea vo pelagiū mōachum z celestinū heresēos dānauit eo q̄ liberū arbitriū divine gre asserēt. eo q̄ dicerēt ad ipleda diuina inssa voluntatē p se sufficientē ee. Basilicā vo gervasij et pthasij dedicauit. vestium mulieris impēsa structurā z ornatū. Cōstituit itez vt singul⁹ solēnib⁹ festis in ecclesijs aī sacri ceptōz par xpicolis daret. demū vbi p sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄s byteros. xxx. dyaconos. xij. epos. iiij. z. l. creasset p diuersa loca. moritē ac sepelit i cimiterio ad vrsuz pileatū. v. kal. augusti. Sedit annos. xv. mēses. ij. dieb⁹. v. Vacat tū sedes dies duos. z. xx.

Linea summoꝝ pontificum.

Anastasius

Innocentius

Zosimus

Bonifacius

Zosimas papa natione grec⁹ pre abraha post innocētiū mortuo theodosio archadij z honorij q̄ patri imperio succesere tpibus fuit vir q̄dē sctus atq; optimus in multa retū ptrubatōe rem diuinā nūq̄z omisit. Cōstituit enī vt dyaconi dū celebrarat lenas tectas haberēt linostūmis. Cōcessit itē vt in parrochijs cerei sctō sabatho bñdici posset. Bibere aūt in supplicio clericis vetuit z potū publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Vetuit etiā ne serui in clerū recipent q̄ huiuscemodi viros liberos z integros ē. opte-

sctō sabatho cerei bñdici posset gressit

Bonifacius primus statuit
ne aliqs sacerdos an̄ 30 ānos
ordinaret.

ret. Ferunt tū zosimū misisse ad carthaginense
cliū faustinū epm duos qz vbis rome pbyteros vt oīderet nil vsqz publice agi debere sine
ꝓsensu ecclie romane. At zosim⁹ cretis in vbe roma pbyteris. r. dyaconis. iij. epis. viij. mo
rit̄ ac sepelit̄ via tiburtina apud corp⁹ bti laurentij martyris. vij. kal. ianuarij. Sedit annis
vnū. mēses. iij. dies. xij. Vacat tū sedes dies. xj.
¶ Anno mundi. ℣vic. ¶ Anno christi. 414.

Bonifaci⁹ pm⁹ papa natōe roman⁹ patre iocūdo pbyter honorij tpib⁹ fuit q̄ pontifice creato orta tī in clero seditio est. Nā dum bonifacius in basilica iulij vbis rome creat̄. Eulali⁹ in ꝓstatiniana basilica pō tifex elect⁹ huic statim obijcit̄. Et hoc q̄rtū ecclesie scisma fuisse dicit̄. Qd vbi honor⁹ (q̄ tūc mediolani erat) intellexisset in statē placida cū filio valētiniano ambo ab vbe pellūt̄. Revocat̄ tū septimo mense post bonifacius. z solus vbis psul cōstituit̄. Qui postq̄z pontificatū pacifice adeptus ē. Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut mōacha sanctā pallā attrectaret. aut thura ꝓfingeret aut adoleret. Neue alicui sacerdos an̄ ānos. 30. ordinaret̄. Neue seru⁹ aut obnoxi⁹ vel obeorat⁹ in clerū recipet̄. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo mō aut accusarent̄ aut damnarent̄. hic inter cetera cōdidit oratoriū in cimiterio sctē felicitatis martyris. einsqz sepulchrū ornauit marmoribus z argento. Nā z patenā argenteā libras. x. Bonifacius aut vbi ex sacris ordinib⁹ semel habitis. pbyteros z epōs creasset. moritur ac via salario sepelit̄ apud corp⁹ sctē felicitatis. 8. kal. nouēbus. Sedit annis trib⁹ mensibus octo. dieb⁹. vij. q̄ mortuo clerici quidā eu lalium statim ad vbē reuocāt. q̄ vel indignatōe vel cōtemptu rerū hūmanarū reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Gracianus valētiniani seniorꝭ filius post mortē valētis ser ānis impiū tenuit. q̄uis iam dudū an̄ cum patruo valēte z cū valentiniano frē regnaret. vir ab ipa adolescētia sua malitia strēnuus z religione clarus. admodū em̄ iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusaz finibus cerneret. fret⁹ xpi potētia. longe impi militū numero sese in hostem dedit. Et ꝓtinus apud argentinā oppidū galliarū. formidolosissimum bellū incredibili felicitate ꝓfecit. Nā plusqz. 30. milia alemānorū mūno romanorū detrimento in pūlio interfecta narrant̄. h̄ denicz ei recta fi-

Linea imperatorij

Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

de cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ epūs fuisset elect⁹ vniuersa statū ytalia ad rectaz fidē ꝛpullulauit q̄ pacto catholicorū tēpla destructa instaurare fecit. Porro ḡtianus cū aiaduertisset thraciam daciāqz tāqz genitales terras possidēt̄ gothis z rēpublicā in mariō discrimine videret theodosiū ab hyspania fauētib⁹ cunctis apud firmiū purpura induit. etatis annū. iij. z xx. agētē. oriētisqz z thracie sil impio ꝓfecit. Js oēm fiduciā suā ad opē xpi referens marīas illas scithas formidatas cūctis etiā alexādro magno. almos. hūos. gothos incūcāter aggressus magnis multisqz plijs vicit. vbē ꝓstātinopolitanā victor intrauit. Jcto cū athalarico rege gothorū sedere. iteri vō maxim⁹ britānia tyrānidē occupās ac i fiall̄ia traicēs apud lugdunū gratianū interfecit etatis nouē. z xx. ānos hītem q̄re valentinian⁹ iunior frē metu pterrit⁹ ad theodosiū in oriētē ꝓfugit z paterna pietate suscept⁹ ē. fuit aūt gratian⁹ lītis haud mediocriter institut⁹. carmē facere ꝓbat⁹. ornate loq̄. pcibi sōmniqz ac libidis victor.

Theodosius senior

Theodosi⁹ senior genere hispan⁹ genitus pr̄e theodosimo matre termācia interfecto p maximū gratiānō. ipiū romani vbis obtinuit sol⁹. mās itqz in eo annis xj. cū iā in oriētis ptib⁹ ser ānis gratiano vinē te regnasset q̄ etiā singulari celeritate z ꝓsilio vsus maximū tyrānū graciani interfectorē apō aqleiā occidit. hāt calamitatē maxīo ipe martin⁹ vir sctissim⁹ an̄ pdixerat dū buttūiā militarib⁹ copijs spoliat in italiā ꝓ ius fasqz vēturūs. theodosi⁹ q̄z diuino auxilio fret⁹ z andragaciū maximi comitē z victorē eiusdē tyranni

filiū ⁊ arbogastē q̄ valētiniānū iunioꝛē apud vienn̄ā eiꝰ dolo strāgulauit ac ingeniū tyrannos mira celeritate vsus oppꝫmit. Fuit aūt theodosiꝰ ꝓpagatoꝛ reipub. atq; defēsoꝛ eximius moꝛibꝰ ⁊ coꝛpe traiano silis q̄stū scripta veterū ⁊ picture docēt. Sic eminēs statꝰ accedit ad disciplinā militarē laus ingēij q̄plimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccl̄iā vellet mysteria visurꝰ ꝓhibitꝰ ob q̄ddā facinꝰ (vt fieri solet) ab ingressu eccl̄ie nisi pēiteret. ita eq̄ aīo tulit vt altro ipi ambrosio grās agerit atq; pēituerit. huic sociata in ꝓiugio flaccilla fuit ex q̄ archadiū ⁊ honoꝛiū genuit. itaq; l. ānum agēs etatis in pace apud mediolanū reb⁹ excessit hūanis rēpn. q̄etā filijs relinquēs coꝛpꝰ eius eodē āno ꝓstantinopolim translatum atq; sepultum est.

ARchadiꝰ theodosij magni filiꝰ augustus in oriēte factꝰ. honoꝛi fr̄e eiꝰ in occidēte cōe impiū diuersis tm̄ sedib⁹ tenere cepe-
rūt. vixitq; archadiꝰ pꝰ priꝰ excessuꝫ ānis. xij. verū q; patꝛ eoꝝ theodosiꝰ ipis adhuc adolescētulꝰ tres duces reliq̄rit viros potētissimos. q̄ curā gererēt. reliq̄ritq; rufinū q̄ oriēte stilconē. q̄ occidēte gildonē q̄ affricā regerēt q̄ deinceps cupiditatē ipādi moti spretis puul' regnū occupe cōati sūt. gildōi res nouas i affrica moliēti masceleger fr̄i eiꝰ crudelitatē veritꝰ hoīez fugat q̄ vel dolore aī vl' venēo pꝰ moꝛiē. mascelger tāta victoria elatꝰ cū nec deo nec hoīb⁹ pceret a militib⁹ occidit. Rufinꝰ vo ab archadio oppꝫmit. stilco q; occidēt' tutoꝛ ipij collatoꝛū bñficioꝝ īmēoꝛ ⁊ affinitatis. nā socer erat abat honoꝛij. regnū ⁊ ipe eucherico filio affectus. in gētia reipu. intulit mala. nā sepe cū deleꝛ possz barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tādē a gothis supatꝰ cū aurilia postularet. Impatoꝛ indignatus duces misit qui eum interficerent.

HOnoꝛiꝰ archadij ꝑdicti fr̄e vir moꝛib⁹ ⁊ religiōe theodosio fr̄i ꝓsilis. is ꝑncipatu susceptō dū vires reipu. q̄tidiāis cerneret labisfactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosiz ꝓstātiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deide ei galliaz placidā germanā sna cū ctoꝝ gaudio sociauit. ex q̄ valētinianū filiū ꝓstātiꝰ gēuit. q̄ postea reipu. ipiū gessit. ide eū apud rauēnā in regni ꝓsortiū adsciuit. q̄ nec dū. vij. mēsib⁹ evolutꝰ ex hac luce subtracta ē. int̄ hec placida augusta a fr̄e honoꝛio pulsa ad oriēte cū hoñoꝛio ⁊ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodosio augusto archadij alteriꝰ germāi sui filio honoꝛifice susceptā ē. honoꝛiꝰ vo postq; cū miore theodosio germani filio ānis. xv. impasset cū iā ātea cū fr̄e ānis. ij. regnasset rēpu. vt cupierat pacatā reliq̄ās apud vrbē romā vita exēptꝰ ē. coꝛpusq; eiꝰ iuxta btī petri apli atriūm in manseolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

AMbroſiꝰ medi Sctūs ambrosius
olanēsis epꝰ patria romanꝰ de ꝓsulari dignitate vir plane sctissimꝰ ⁊ oim doctoꝝ sui tpis ꝑcipuꝰ atq; supmꝰ. post aut ētij serā moꝛtē ex pagano indicz subito apud mediolanū diuio nutu epꝰ fuit e cūctis electꝰ. moxq; catholico baptismate tinctus ꝑsulq; ordinatus. subito eī infātis vox insonuit dicēs. Dignꝰ est h̄ ambrosiꝰ vt fiat epꝰ q̄ ex cathecumino xp̄ianꝰ effectꝰ. x. impij valentiniani āno. ix. mediolanēsiū creat epꝰ. Cūq; p fide catholica libꝝos graciano impatoꝝi porrexisset ac reuerētia q̄ debuerat susceptꝰ eēt. vniuersa statim ad rectā fidē italie repullulauit ac oīs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē post ea impatoꝝi theodosio ambrosiꝰ apud mediolanū ecclie introitū. nisi peniteret interdixit. cū agēte curialiū suoꝝ malicia eiꝰ iussu ad. v. hominū milia occisa sūt quā admonitoēz q̄ aīo tulit. fuit eī ambrosiꝰ tāta cōitas. moꝝ sctitas ingenij gām̄ē diu inaq; sāa. vt nō mō viuēs. ſ ⁊ vita fulsitꝰ. Italiā ⁊ oēm oꝛbē in sui deuoꝝ ac veneratiōēq; pduxerit. q̄ etiā platoni pho ⁊ oꝛatu ⁊ infūtia atq; disciplina ꝑsilis extit Cū apes vt platōi subito examē apū faciē cōplaut ac si in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt q̄ pdigia ex eiꝰ oꝛe suauitatē dicēdi mlle dulcoꝛē flūere significabāt q̄ postea verissime demōstratū ē ⁊ si eiꝰ dicēdi scribēdiq; dulcedinez ꝓtēplemur. scripsit eī emēdatissimos libꝝos q̄ Martinus epꝰ

sinē sūt fidei ⁊ ecclie firmissime colūne in q̄b⁹ romana relucet fides. q; int̄ scptoꝝes latinos q̄si q̄dē flos emicuit Obijt denicz h̄ sctissimꝰ p̄sul secundo nonas aprilis.

AArtinꝰ mōachusz epꝰ turonensis vir sctitatez pietate clarus. q̄ sabaudie pānonioꝝ

oppido oriūd⁹ ⁊ i italia ticin id ē papie nutritus cū patre suo tribuno militum sub ꝓstātio ⁊ poste a. sub iuliano .ipatore militauit q̄uis innit⁹ tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambiensis trāsiēs paupi obuio arrepto ense clamidem. q̄ sibi sola superat in elemosynam largit⁹ diuisit. Jn q̄. nocte. sequēte xp̄m vidit vestitū Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem ep̄um perrexit se eius discipline subijciens ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in ep̄m turonēses assumptus ē. Ei⁹ deinde vita tātis extitit gl̄iosa miraculis vt post aplos null⁹ ei eq̄per cum triū mortuor (more xp̄i ihu) meruerit esse suscitator. Tandē anno ꝓmo tpib⁹ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio yd⁹ nouēbris etatis vero sue. 8i. migrauit ad dñm. Cuius exequijs cum diuus ambrosi⁹ miracul̄ose interfuisset. ⁊ eius sctitatem ⁊ virtutes didicisset de eo ait beat⁹ martin⁹ ꝑphani erroris tēpla destruxit ver illa pietatis erexit. ⁊ mortuos suscitauit ab obsessis .corpibus demonia seua exclusit. ac varijs laborantes languꝰpribus salutis remedio sublenauit q: ita ꝑfect⁹ est. vt xp̄um teriisset in paupe ⁊ ē.

Theodosi⁹ impator p hec tpa fed⁹ cū ataric̄o rege gothor ex tēplo pcussit athanaric⁹ cōstātinopolim ad theodosiū venit. quē ille mira animi iocunditate ⁊ affectione recepit deniq; cū athanaric⁹ vrbē intrasset. ⁊ tā edificia ciuitatis q̄z ornati ad diē festū p̄p̄li freq̄ntiā cerneret. deinceps impatoris regiā ingressus obseq̄a officiaq; diuersa cōspiceret. sine dubio in q̄t. de⁹ terren⁹ ē impator. Cōtra quē q̄cūq; man⁹ leuare missus fuerit. ipe sui sanguis re⁹ existat. Nec mora tū supuenīt valitudīe reb⁹ hūanis excessit. cui⁹ exequas impator ipe p̄cedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuersē gothor gētes rege defūcto aspicientes vtutē benignitatemq; impatoris theodosij romano sese impatori dederūt. ¶

Claudian⁹ poeta

Claudian⁹ poeta natiue hispan⁹ his tpibus apud florētiaz ethurie vrbem in p̄cio erūs duos libros claudianū. scz maiorē ⁊ minorē edidit. Jn q̄bus certe multe extāt smie celebres ac notabilia puerbia lib⁹ q̄z de theodosij laudib⁹ vsib⁹ exararū ferūt. in ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O rudentiū etiam poetā xp̄ianū virūvtiq; secularīū lrāz scientissimū p hos dies claruisse tradūt. q̄ ⁊ non nulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de nūero eoz extat liber de martyribus. de origine pcōz. eramerō de trinitate ⁊ tē atq; aduersus simacū ydola defendentem librum cōposuit ⁊ quēdam alia.

Prudentius

Appolinaris

His tpib⁹ finit appollinaris laodicie syrie ep̄us vir sane in disputando vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aiam a dño in dispensatione susceptū. postea vero cū rōnib⁹ vinceret ait eum quidē habuisse animam non tñ ea parte qua rationabilis est ꝑ ea solū qua corpus viuū reddit. ad supplēmētū vero rōnabilis ptis ipm verbū dei fuisse phibeat. que q̄dē sīnā ⁊ a damaso añ ⁊ a petro alexandrino ep̄o exposa est. hinc appollinariste originem suum habuere.

Scūs Hieronimus

Jeronimus vir sanctissim⁹ ac doctor celeberrim⁹ sctē ecclie Romane cardinalis p̄sbyter nat⁹ pue eusebio oppido stridonis. qda Gothis euersum dalmacie q̄dā pānonieq; ꝓuinū fuit. Js toto orbe doctrinis ac scīa claris apud bethleem ciuitatē palestine situs eaz radiabat quantū enim iste iuuenit ecclesiam dei vita et scriptis. non attinet dicere cum ⁊ vita eius sanctissima oīb⁹ plūceat. ⁊ scripta eius ita in p̄cio ⁊ in honore sint. vt nemo magis legat ab eruditis presertim. fuit eni eloquentissimus et eruditis presertim. fuit eni eloquentissimus et diuersarū litterarū pericia ⁊ linguarum experientiam habuit. cum romanam adijt vrbem in qua litteris grecis ⁊ latinis apprime eruditus presbyter quoq; cardinalis ibidem est ordinatus. Donatumq; grammaticum ⁊ victori-

Pelagius hereſiarcha Wörth.

num rhetorē ꝓceptores habuit. Gregorium ꝙz nazanzenū magistrum ſuū fuiſſe teſtat vt ſacrarum ſcripturaꝝ ſtudijs eū erudiret. Induſtriamꝙz ad hebreos arabicos caldeoſq elemētoꝝ apices habuit inde ꝓbatiſſimoꝝ monachoꝝ habitū imitat⁹ in ſyriam ꝓcerit Ad deſerta deinde loca quadriēnio pmē exacto ad bethleem oppidū remeauit vbi diſertiſſima opuſcla ſcripſit Jnnūer⁊ ꝓterea libꝝ ſapl'oꝝ ꝓphetaūꝙz cōſtructōib⁹ editis ūnobilez catholice eccl'ie turrī quam ꝓfidoꝝ iacula cōſūmauit. Danielē ī caldaico ſtilo. Job iuſtū arabico ꝓlocutū i romanam linguam mūtauit. Matheū ex hebreo fecit romanuz. Jmpoſſibile eſt d̄ iſto viro eiuſqz diſtricte vite ꝙ illi⁹ morib⁹ retexere oīa/quadaz die adūeſperante cū beat⁹ hieronym⁹ cū frib⁹ ad lectionem aūdiendā ſēdiſſet. ſubito ingens leo tribus clāūdicās. q̄rto ſiſpenſus pede zeno bij claſtra ingreſſus eſt. q̄ viſo frēs ꝓterriti. ip ſe velūti aduētati hoſpiti intrepid⁹ obuiauit. leo p̄i leſi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a ſentib⁹. adhibita cūra de leſionis ictū ꝓcalūit. Jnde cepit īter eos vltro citroqꝙ q ſi domeſticā aīal cōmotari. Tādē diu⁹ hieronimus apud bethleē paleſtie tpib⁹ honorij ꝙ theodoſij iūior⁊ expletis nonagita ꝙ octo vite annis ad chriſtum migrauit. 27

Pelagi⁹ hereticꝰ

PElagi⁹ q̄daz mōachus ꝙ hereſiarcha peſſim⁹ eroma in angliā ꝓfiſcēs i ſilā oz execrabili ifēc ero re ꝓdicabat eū hoīez ſine ḡ tia dei ſaluāri poſſe. ꝙ vnūquēqz ſuis meritis ꝓpaqꝙ v tōte ad iuſticiā ꝛegi. Jnfanteſqz preterea ſine originali pcō naſci dicebat. nō ꝛō baptizari optere vt a pcō libarent. Cōtra quē di uus aug⁹. cū ceteris p̄ſbyteris viriliꝛ ſe opponeſ libꝝ de baptiſmo puuloꝝ ꝙ aliū libꝝ ſcripſit ꝙ ſctus hieronim⁹ dyalogū ꝛeū ꝓſcripſit

Alexius

ALexi⁹ roman⁹ patricius ꝓfeſſor dignissim⁹ atqz ſctiſſimus. xvj. kal'. auguſti rome in domo p̄ris ſui noīe eufemiani ſenatoris incognit⁹ ſub gradu longa exercitat⁹ patiā migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ꝙ honorius impatores. ꝓ dño enim ſponſam elegantiſſimam deſeruit.

Johēs criſoſtom⁹

THohānes cognomēto criſoſtom⁹ ꝓſtātinopolitan⁹ epūs h̄ tpe poſtqz xpiane religioni vbo ꝙ exēplo atqz doctrina plimū ꝓfuiſſet. 6. kal'. febuarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ꝙ iuſticiā defendēdā ab eudoxia ꝙ archadio ei⁹ filio multas ptulit iniurias. ſed inter hec p̄ter ſctitatē maximā elegātiſſimos edidit libros ꝙ ſermones ac epiſtolas.

Caſſianus

CAſſian⁹ itē mōach⁹ cō ſtātinopolitan⁹ vl'ſey tha iohānis criſoſtomi diacon⁹. hūc nāqz maſſiliā ex ꝓſtātinopoli mittens. duo ibidē mōaſteria ꝓdidit vbi mlt⁹ vtriuſqz ſex⁹ ꝓgregās mōachos. iñ. mlta edidit opuſcula. ſ. d̄ mōachoꝝ habitu. Collatōes patꝝ egyti cū eis qñqz habitās digeſſit. de diſtinctōe mōachi ac fine. De pugna carnis aduerſus ſpiritum.

Jezog
daniele i caldaico ſtilo/
Job iuſtū arabico ꝓ
locutū i romanam
linguā mūtauit/
Matheū ex hebreo
fecit romanū

Synodus vniuersalis constantinopolitana. II

De tribus antiqnis monachoꝝ generib⁹ ⁊ quarto nūc exorto similiter pleraqꝫ alia.
Concilīū constantinopolitanū II.

Secunda synodus vniuersalis fuit constātinopolitana. centū qui quagita patrū graciani ⁊ theodosij p̄ncipum ac damasi pape cyrillicꝫ hierosolymitani atqꝫ nectarij alexandrini patriarche tēpib⁹ cōtra macedonium cōstātinopolitanū ep̄m ⁊ ēdoxium qui negabāt spīm̄sanctū deū ee. Et hi oēs cōdēnata p̄fata hereſi. qūoꝝ canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectarius a patrib⁹ electus fuit postea deū vnū ⁊ vinificatē ⁊ deū spiritū sctm̄ ⁊ p̄ri filioqꝫ cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt p̄terea p̄ appollinarē laodicie ep̄m ⁊ sabellū blasphemoꝝ ⁊ qui similia sentiebāt anathema ptulerūt. Cū carnē xp̄i inanimatā ee dicebāt sine aīa rōnabili atqꝫ intellectu humano ⁊ in motte tridüana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In p̄dicta q̄ synodo theodosi⁹ impator resistēs prīb⁹ hos p̄sua siōib⁹ seduxit. vt (ignorāte sūmo pōtifice) constātiopolitanā sedē in patriarchatū sublimarūt qđ postea seminariū discordie fuit.

Didimus

Didimus alexandrinus a teneris annis oculis captꝰ. ⁊ ob id etiā primoꝝ lr̄aꝝ ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā q̄ magno vsu indigēt iaꝫ grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripsit. In psalmis quoqꝫ ⁊ in euangelium mathei ⁊ Johannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miscebat enim precibus studia ⁊ laborem. continuasqꝫ vigilias. vt quod alijs visus illi conferret auditus.

Ingressus tum sub honorio imperatore ytaliam omnium antiquorum p̄ sentiumqꝫ hostiū inter hec acta longe immanissimus Radagasus gothorum rex ⁊ i

Radagasus rex gothorum

totam repētino impitu inuadit ytaliā ferro ac flāma oia vastabat. Naꝫ fuisse in eius ppl̄o plusqꝫ .cc. milia gothoꝝ ferunt. Hic supra hanc increbilē multitudinē indomitamqꝫ virtutem barbarus erat ⁊ scytha qui oēm humani generis sanguinē dijs suis ppinare deuouerat Inuadit illico romam pauor infinitus. fit oīm paganoꝝ in vrbe concursus declinat̄ a cunctis. sed hec ideo p̄peti qđ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoruꝫ fere in tota vrbe blasphemie ad momen christi tanqꝫ lues aliqua probris ingrauantur. cōducuntur omanis aduersus eum duo pagani duces sagrus ⁊ viridunus hunoruꝫ contritus diuinitus radagasus in asero fesulani montis ingo quo cum fame ⁊ siti conficerentur. Rex solus spem fuge sūmens captus a romanis i vincula conijcitur. ac paulisper retentus vita priuatur. Tāta vero multitudo captiuoꝝ gothorum fuisse fertur vt in vilissimarum pecudum modum singulis aureis passim greges hoim venderent.

Alaricus rex gothorum

Hic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cum supare posset ⁊ voluit ⁊ inuit. Verūm postremo italiam ingressus cum ab honorio sedem qua caꝫ suo exercitu cōsistere posset exp̄teret. Honorius deliberato cōcilio gallias concessit. quidum gallias pergens ob reparationem iumentoruꝫ apud polentiā aliquātulum resedisset. Stilco comes in perniciem rei publice gothos ptentans. belli sūmmam Saulo pagano cōmisit. qui ipso die sacratissimo Pasce gothis nil suspicantibus super eos irruit magnāqꝫ eorum partem prostrauit demum arma accipiūt prosternunt exercitū. hinc i rabiē furoris exercitantur. emissa gallia romaꝫ cōtendunt. cuncta per qne ierant igni ferroqꝫ vastantes. nec mora vrbem romani capiunt. deuastant incendunt. Anno eiusdem condite. millesimo centesimo seragesimo octauo. salutis vero xp̄iane āno. cccc. xl. hac tm̄ conditōe vsus

est alaric⁹ ⁊ clemẽtia vt suis mãdauerit a cede ⁊ sanguine q̃ ad fieri poterat abstinere vtue cõfugientib⁹ ad asilicas per bti ⁊ parcereẽ. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos ⁊ brucios proficiscit̃ inde in sicilĩa transfretare cupientes ppessi naufragium. Inter hec alaric⁹ apd̃ cesentiã morte subita defunct⁹ est. Gothi eũ i basento amne sepelierũt cũ multis opibus

Athaulphus rex

Rege deiceps athaul phũ alarici affines gothi pstituẽtes. qui ob affinitatẽ ⁊ gen⁹ succedit. romã redeũt. si quid residui fuit more locustarum eradũt. ferẽtes deinde gallã placidã supioris theodosij filiã sorore honorij. quã sibi athaulph⁹ apud forũ corneli cõnubio copulauit. q̃ multo post reipu. cõmodo fuit. Nam ad hoc animũ mariti subtilibus blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ tpatũ. In aĩo ei prius fuerat vrbẽ romã delere. ac nouã condere eamq̃ gotheam appellare. ⁊ imperatorib⁹ nomẽ de se relinquere vt nõ augusti deinceps sed athaulphi vocarẽtur. Mentẽ eius placida auertit. ac fedus inter eũ ⁊ honoriũ ac theodosiũ iuniorẽ composuit qui ad gallias pficiscens apud barcilonẽ fraude suorum occisus est

Sanctus Augustin⁹

Augustin⁹ bea ti ambrosij i fide discipul⁹ hõ certe oĩm q̃ tũ fuere doctissimus hippone in africa cẽps. fidẽ nostram scriptis ⁊ disputationibus tum marime tuebatur. fuit aũt natiõe aph er ex honestis pentibus. patre patricio matre monica rpianissima oriundus. eor accuratissima diligẽtia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̃is apprime eruditus liberalib⁹ disciplinis imbutus quas p semetipsũ nullo tradẽte doctore didicit ⁊ intellexit. Inde ex gẽtilitatis errore in manicheor hereſim incidit. In quo p annos nouẽm pmansit. habuit quoq̃ filiũ ex mliere soluta noĩe adeodatũ subtilissimi ingenij. q̃ in adolescẽtia decessit. Postq̃ vero in carthagine rhetoricã multis annis legisset. Audiẽs pfect⁹ rome studiũ vigere claz nesciẽte matre ad vrbẽ venit. postmodum mediolanum a simacho pfecto vt rhetoricam doceret vocatus. ad eum locũ mox ilico subsecuta est. vbi ⁊ paulo post precibus suis ⁊ suffragio diui ambrosij ac doctrina. ad vere religionis viã cõuersus est. ⁊ cũ filio ab Ambrosio die pasce cum esset. xxx. annor baptisatus est. Et hymnũ Te deum laudamus cecinerunt ⁊ vsq̃ in finẽ ambo ediderunt. deinde ad simplicianũ abbatẽ veniens de optimo viuendi modo ꝓtulit. vbi biennio orationibus ⁊ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romaz venit. ⁊ per eutruriam transiens sanctos heremitas apud pisas inuidit. ⁊ centumcellas non procul ab vrbe. rome vero cum mechanicis cõflixit. e roma profectus cũ matre remeabat ad affricã. Et cũ esset apud hostia tiberina monica ex filij conuersione gaudio repleta. cuz dulcibus alloquiẽ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ⁊ sepulta est. Augustinus cum fratribus suis carthaginem adnauigauit. patrimoniũ pauperibus erogauit. ⁊ in nemore mõasterio extructo sm regulã ab apostolis constitutam viuere cepit. Deniq̃ in hipponensi ecclesia licet inuitus episcopus pmot⁹ xl. annos supuixit vbi ⁊ monasteriũ canonicorũ constituit. Tot aũt libros in oĩi doctrine genere scriptitauit. vt ne numerari quidem ne dũ legi queant. Tandẽ cum sertũ ⁊ septuagesimũ vite ageret annũ obijt. ⁊ in basilica diui stephani dicata sepeliẽ. inde corpus in sardaniã translatum fuit. Et regnante in longobardia luitbrando rege illud ad se deferri curauit ac papie cum honore collocauit. /

Obijt ꝙdra ãnõ salutis 429

Monica

Monica diui augustini mater ĩ ostijs tibinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dñm. Fuit aũt matrona pia. mitis. modesta. ac patiẽs ⁊ in orãdo ꝓtemplandoq̃ deiota extitit. In vigilijs ieiunijs ⁊ elemosynis elargiẽdis assidua. Eius aũt sctissimũ corpus ibidẽ a filio conditũ vsq̃ ad martini quinti pontificis tpa p mllle ⁊ xx. annos pstitit. verũ eo presulante circa annum dñi. 1429. tertio ydus aprilis inde romã cum ingenti pompa translatum. Cui maphe⁹ vegius laudensis poeta sui tpis laudatissimus tunc martinj pape datarius mãsoleũ mira arte elaboratum extruere fecit. ⁊ in eius laudem

Nestor ystantinopolitanꝰ epꝰ hereſiarcha.

epigrāma compoſuit videlicet. Salue lux matrum. mater ſanctiſſima ſalue. Salue Auguſtine monica digna parens ꝛc. cum pluribus cꝫ minibus laude dignis.

Ruffinus

RVffinus aquileiensis ꝓſbyter vir clariſſimus atqꝫ clariſſimus atqꝫ eruditiſſimus floruit ad quem hieronimus nonnullas dederit epiſtolas. in quibꝰ eū tanꝫ amicū dulcibus alloquit̄ vbis ꝛ ad charitatis ꝓſeuerātiā erhortat̄ ꝑ paulo poſt amicicie ꝓſeuerātia inter eos deſtitit. hic itaqꝫ cū eruditus eſſet ꝛ ſi opus aliqd nō ediderit tā in trāſferendo de greco in latinum multū laborauit.

Lucianus

LVcianus ir limitanꝰ ꝓſbyter vir ſanctitate ꝛ ſcia precipuus tē peſtate hac deo annuēte cū q̄dez reliquias ſtephani ꝓthomartiris ꝛ gamalielis pauli preceptoris inueniſſe aiunt. eamqꝫ reuelationem ꝛ inuentionez (cum eſſet diſertiſſimus vir) ad omnes eccleſias greco ſermone conſcripſit quā ſcriptionem poſtea habundius preſbyter hiſpanus latinam fecit ad oroſinum preſbyterum.

Alexander lythos

ALexander lythos hic eſt medicus cognomēto ſophiſta per hoc tempus ob ingenij magnitudinem medicoꝝ princeps habitus. totius medicine diſciplinam tribus libris erplanauit. ꝛ alia quedam compoſuit.

ORedeſtinatorum etiam hereſis per hec tempora ſerpſit qui aīo affirmabāt nil ad vitā prodeſſe ꝙ hoīes virtuoſe viuerent. ſicut habetur in canone. 24. q. 3. ca. quidam.

NEſtor hereſiarcha ꝓſtantinopolitanus epꝰ hoc tpe poſtq̄ pōtificatū donatus fuiſſet apertum ſe eccleſie hoſtem oſtendit. Et cū ex tempore p̄cipuꝰ declamator eē p̄dicauit xp̄m hoīem p̄rum fuiſſe non deū vn̄ ꝛ libꝝ q̄ſi de incarnatōe ſcribens. lxij. diuīe ſcriptur̄ teſtimonijs ſuo praūo ſenſui cōfirmauit. Scripſit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

PRoba mulier elegantiſſima adelphi pconſulis romani vxor. hec puigili cura virgilij carmibꝰ q̄cq̄d hyſtorie in veteri atqꝫ nouo legiē teſtamēto ꝛ vſqꝫ ad miſſionē ſpūſſci tā cōpte compoſuit. vt huiꝰ cōpoſiti ignatus virgiliū euāgeliſtā fuiſſe credat. Vocauit id opus centonas virgilij i laudē xp̄i. hanc certe laudem quidam eudoxie aſcribunt theodoſij iunioris vroꝛi.

Eufroſina

EVfroſina a p̄re edita ir̄is veſtē induit virilez ad monaſterium pergens ſmaragdi nomē ſumpſit in habitu monachali ſub artiſſima abſtinentia vſqꝫ in finē pmanſit de qua elegās hyſtoria in vitaſpatrūz habetur. ꝛ

Marina

MArina quoqꝫ virgo eodez habitu in mōaſterio latitans marinū ſe ſimulauit. oppreſſione puelle infamata ante fores monaſterij in viliſſimo contemptu patientiſſime ad finem vite vixit.

OEleſtinus papa natōe campanꝰ poſt bonifacū tp̄ibꝰ theodoſij iunioris fuit q̄ diuino cultui intentꝰ ꝓſtituit vt pſalmi dauid añ ſacrificiū antiphonatī ab oīb⁹ cāmerent. qō fieri nō ꝓſueuerat. plecta eīm epla ꝛ euāgelio finiſ ſacrificio ponebat. Refert martinꝰ caſſianus Judica me deꝰ ꝛ diſcerne cāz meā. qō in p̄ncipio ſacrificij dr eiꝰ inuētū fuiſſe. Graduale q̄z huic aſcribit. Mita p̄terea ꝓſtituit q̄ tū i archiuis legebāt. dedicauit ꝛ baſilicā inliā cui plura dona obtulit. Mādauit ſilr gtiano referēdē vt oēs ſacerdotes ſcirēt eccl̄iaſticos canōes At vbi er ſacrī ordibꝰ ter i vbe meſe decēb. hitis. ꝓſbyteros. ij. ꝛ. xxx. diaconos. vij. epos. ij. ꝛ. xl. creaſſet mouit. ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſalaria. viij. ydus aprilis. Conſederat annis octo menſes decem. diebus. xvij. Vacat tum ſedes dies vnum ꝛ viginti.

relestyn ꝓ Autor
sardos stive dr erta
stros omnes

Synodus Ephesina

Synodus tercia vniuersalis ephesiã magno theodosio iuniore pncipe. t pontifice celestino iuuenale q̃z constãtinopolitano epo atq̃ cirillo collecta fuit t habita apud ephesuz synodo. cc. epoꝝ. impi⁹ nestoꝛius cum heresi nois sui. cuiq̃ pelagianis oib⁹. q̃ dogma illud ppe conatũ inuãbant. tũ pdicabat xpm ex Maria hoiem tm̃ t non deũ natũ eiq̃ diuinitatẽ collatam esse pro meritis. cui impietate t cirillus alexãdꝛinus epus t celestinus pontifex mirũimmodũ aduersati sunt. vñ diffinitũ fuit q̃ beata Maria virgo vocaret Theoticos id ẽ mater dñi. Et inde oĩm cõsensu. xiij. canonibus eoꝝ stulticiam impugnantibus dãnauit.

Theotocos me dñi dei Maria vo

¶ Anno mundi. 5623. ¶ Anno christi. 424

Sixtus tertius papa natõe romanus pre sixto. valẽtiniani tpa attigit. qui pontificatũ iniens a basso quodã reus in iudiciũ accersit. Hic aũt congregata septez t. l. epoꝝ synodo. Jta cãz dixit vt ab oib⁹ vno p̃seuss ab solueretur. damnat bassus calũniator iniqu⁹ annuẽte valẽtiniano t placida eius mre in exiliũq̃ mittit cui⁹ pdia nõ fisco sed ecclesie ascribunt. Aiũt bassũ post exilium non multũ vixisse tertio mẽse diem extremũ obiit. Edificauit aũt sixtus basilicã beate marie virginis. que nunc Maria maior vocat t multa dona obtulit. Inde cum oĩa que habuerat aut in edificijs. aut in ornamentis ecclesiarum. aut pauperibus erogasset. Morit ac sepelit in cripta vie tiburtine apud corpus beati laurentij Sedit annis octo diebus. xix. Vacat tuz sedes dies duos t viginti.

Maria maior zome

Leo⁹ primus papa natione thuscus patre quinciano. hic ob dignitatem t p̃cipuam doctrinam cognomento magnus. t dignitate primus habitus fuit. eo q̃ eloquentia nemini cesserit. ideo in calcedonensi synodo summa patrũ omnium admiratione t cõcordia ter sanctus acclamatus est. qui ad confirmandã fidem multa constituit t cũ eẽt doctissimus decretales epistolas plurimas et

leo pmus pp doctissimus vir

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Sixtus tertius

Leo primus

Hilarius

omelias t sermones complurimos edidit. ad reparandaz vrbẽ t templa conuersus. In honoꝛem beati cornelij basilicam via appia edificauit. Templa disfracta restituit. sacroꝝ vasa cõmũta aut ablata de nouo renouauit vel ex integro restituit. postea monasterium ppe sctm̃ petrum cõdidit. Postremo creatis ex inuitatõe moꝛit ac sepelit apud sctm̃ petrũ in vaticano. 4. ydꝰ aplis. sedit anno vno. ix. mẽs. vno. diebꝰ xi. vacat sedes dies. 8.

¶ Anno mundi. 5633.

¶ Anno christi. 454.

Hilariꝰ papa natõe sardus. pre crispino ad leonis tpa puenit Js in multa pturbatõe reꝝ diuinaꝝ rẽ iterm̃isit nũq̃ instituit ne pontifices deinceps successoꝛẽ sibi diligerẽt. q̃ istitutõ ad oes ecclesiasticos gdꝰ ptinet epistas scripsit de fide catholica. tres synodos pfirmãtes in cenã ephesinã t calcedonẽsez. Tria q̃z oratoria edificauit. duasq̃ bibliothecas. ad lunã vo monasteriũ in vrbe struxit. vbi ea pegisse q̃ ad optimũ pontificẽ ptinebãt. tũ in extruẽdis tẽplis cmãdisq̃ tũ et admonẽdo docẽdo castigãdo elemosynasue pbẽdo creatis pꝰ de moꝛe. xxv. pbyteros. diaconos. v. epos. 22 Sepelit pꝰ sctãz vitã i cripta sancti laurentij apd corpꝰ beati sixti. Sedit annos septem. menses tres. t dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Theodosius iuniꝰ archadij filiꝰ. dum xv. annis impasset cum honorio germano archadij exempto. rebꝰ humanis hanoꝛio in imperio confirmatus. fultus tamen presidio castini magistri militum iohannes inuadit imperium. cum Theodosius oꝛi-

Linea imperatoꝝ Theodosi⁹ iunio:

Valentinianus

Marcianus

Leo

lentale regebat impiū. q̄ cōperto patrui sui honorij funere mox valētiniani amite siue placide filiū cesarē effectū, cū mīe sua augusta ad recipiendū occidētis direxit regnū. q̄ tpe iohes dū affricā quā bonifaci⁹ obtinebat bellare poscit. ad defensionē infirmior veniēs valētinian⁹ mira felicitate eū oppressit. Theodosius vo ꝓnceps xp̄ianissim⁹ atq; phuman⁹ impiū in mlta rerum perturbatione accepit ⁊ possedit. Mā africā ferme vniuersaz genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in brittaniā direptōes ptulit inde valētiniā⁹ toti⁹ italie cōsensu impator creat⁹ gubernacula impij apud rauennā suscipiens hostes romani nōis in ytalia cōpescuit At vero theodosi⁹ dū absq; xx. vno ānis. quos cum honorio patruo regnauerat. vij. ⁊ xx. annis impius gessisset. ex q̄b⁹ ⁊ cū valētiniano genero. xxv. trāsegit apud cōstātinopolim dux ipsi hunoꝝ ostrogothoꝝq; regibus resistere curaret pestilentia corruptus intrijt. ibiq; sepultus est.

Valentinianus occidentalis impij gubernator pacem cū gensērico vandalorum rege iniit. ac certis finibus affricam sibi ac gensērico diuisam vandalis incolendaz dedit. Interim vero dum valentinianus constantinopolim proficiscit ⁊ theodosij filiaz in vxorem ducit Vandali gensērico duce cartaginem capiunt ac diripiunt. Attila q̄z dum hec i affrica gererent aīm sūmens ad occupandum occidētale imperiū. copias vndiq; celeriter colligit atq; iter statim carpit. qđ vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricum regem mittit. vt cōmuni impensa ⁊ paribus copijs bellū ꝓtra attilā gereret. romanorum ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq; oēs fere occidētales ppli. Tandē supueniēte athila i cāpis catheloniis prelium committitur. pugnatum acriter quousq; nox superueniens incerto auctore finez imposuit. Ad centum. ⁊ lxxx. milia hoīm eo in plio vtrinq; cecidisse ꝓstat Et q̄z virtus sp̄ inuidiā parit. Valētinian⁹ impator q̄stū res docuit ꝓpos etij successus ptimescens eū gladio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ⁊ quondā attile reg⁹ potētissime terror occubuit cū quo piter ⁊ occidētis imperiū salusq; reipu. corruit. Sed neq; valētiniano mors etij impune cessit. Nā ⁊ ipe anno sequēti a trasila etij milite. cū. xxx. ānis impiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socro. xxv. cum Marciano quinq; imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe ꝓdita. M. cciij orientali aule pficit ipator. Js ꝓnceps catholic⁹ fuit catholicisq; plimū fauēs q̄ vt imparet theodosij sororē cū orientis impio vxorē accepit. e atila mortuo cadē nocte p somnū di⁹ arcū ꝓfractū vidit. eo itaq; impāte impium occidētale ab orientali q̄si diuisuz fuit. Et intra id tps germaniā oēm daciāq; farmaciā ⁊ ceteras puincias ad danubiū rhenūq; sitas p̄didit romana respūblica. hispania q̄z vlterior aq̄tania ⁊ vascania atq; illa aduensiū vesiciōnūq; gallie ps q̄z burgūdiones āno vrbis capte scdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū ē de senonēsi pisioꝝ frācis subiecta. q̄rū olim puincia nulla postmodū p romāoꝝ impio ē recepta. Quo in tpe romāi vrbe freq̄ntata. Auitū senatorij ordis romanū delegerūt impatorē cū q̄ marcian⁹ mitissimi viri ingentij dānis ⁊ piculis occurrere cupiēs. q̄ noui reꝝ mot⁹ pere cōsueuerūt federa inijt. scdm q̄ respu. vtrobiq; salubriter admistrari posset. Interea marcian⁹ cū orientalē rēpub. feliciter admistraret. vij. impij sui āno apud ꝓstātinopolim diē obijt.

Leo p⁹ marciani ipatoris iteritū apd vrbē ꝓstantinopolim augustuli potius ē dignitate. q̄ deinceps seq̄nti tpe leonē filiū suū impij ꝓsortē fecit. hūc leonē vrbs ꝓstātinopolitana primū ex greca pgēie ipatorē habuit qđāq; phibēt aliq̄ nō greca eū ꝑ bessica pgēie oriūdū p cui⁹ tpa (. xvj. iā ānis impauit) vrbē romā ytaliāq; ⁊ vniuersuz romāo pncipi cōmissū ipiū varij mot⁹ laboriosq; agitārt. itaq; ꝓmo leōis ipij āno cum auitus rome mortuus esset maiorianum quendam exercitus apud

rauennam leone suadente impatorē assumpsit. & anno impij tertio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subrogatus vero est illi p romanos seuerianꝰ q̄ tertio impij sui anno rome defūcto. anthemiꝰ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud ꝓstātinopoli leo Tandē cum se correptū valitudine morituꝝ intelligeret. leonē ex mariagne sorore nepotez & zenonis isaurici filiū instituit impij successorē. Ipē vero puer leo cū paucis mensibꝰ impiū gubernasset zenonē genitorē manu ppria coronatū fecit impatorē. Leo aūt postq̄ octēta le decē & septē ānis regit ipiū die dausit extrēuz

Geneseric rex

Geneserichꝰ vandalorū rex q̄ quis medio tpe regni sui hispanos gallosq̄ ac romanos cōtriuerit. hac tū tēpestate cū bonifaciꝰ comes affrice ꝓcuratoꝝ. ac bti Aūgustini amatoꝝ. sentiēs senō posse tuto affricā tenere. Cernēsq̄ sibi ꝓpiculū instare in pnicie em reipublice effruescēs alanoꝝ vandalorūq̄ gentē cū genserico suo rege ab hyspanis euocatos affrice intromisit. q̄ cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate subuerterē. pulsis in exiliū q̄busdā epis bene sentiētibus Sub hac turbine btissimus augustinꝰ de quo pmissum est hippo[illegible]sis epꝰ. ne ciuitatis sue ruinā cerneret. tertio eiꝰ obsidionis mēse. sex et vr. annis vite expletis ex quibus. xl. in clericatu sui epatu transegerat. ad xpm perrexit. quinto kal. septēbris. in[illegible]ger ricus carthaginē dolo pacis intrauit. oesq̄ pes eius ex cruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuibꝰ. in ius suū vertit. nec ecclias spoliare abstinens. Igitur carthago a vandalis capta est annis quingēsco octogintaꝝ. & quinq̄ euolutis. postq̄ romano imperatori pareret. sequēti anno in siciliaz [illegible] magnis calamitatibꝰ afflixit. Idē [illegible] tauij [illegible] insulam brittanniam [illegible] uittannis in auxilio [illegible] ussimus & bellicꝰ artibus insignis. [illegible] anius nomine gaudenius ex [illegible] itate mesie oriundus. qui etius [illegible] burg[illegible]iones nouos tunc primū parantes motus bello persecutus compescuit Francos qui iter[illegible]ro rheni ripas insederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit in germaniam. & halanos bello acerrimo cepit agitare q̄ cum danubij accolas populos regesq̄ habebat notissimos hunos ad ytalie invasionem primus excitauit. Cum itaq̄ primores brittānie romanoruz legibus moribusq̄ asueti pictorum & stothorum barbariem pati neq̄rent. ad hunc etiūm miserunt presidia implorantes. dedit eius legionem vnam que mare transgressa barbaros multa cede repulit. brittannias q̄ dui affuit pro romano impio conseruauit. Inde in gallias reuocauit. Vnde brittanni ab eio destituti ab anglis & saxonibus auxilium petiere. quos hostes deinde non auxiliares sensere. ab hijs eīn oppressi & patriaz simul & nomen amisere.

Athila rex flagellum dei.

Athila de Scythia hunoꝝ rex pre genitꝰ mūdizico. cuiꝰ fuere germani octar & iohas. q̄ ante athilā regnū teniisse narrantꝰ. pꝰ q̄ꝝ obitū cū bleda germāo. hunoruz successit i regno. Erat vero athila superbus incessu. huc illucq̄ circūferēs oculos. vt elata potētia ipō q̄z in motu corpis appareret. bellox quidem amatoꝝ. sed ipē manu tpans. cōcilio validissimꝰ. supplicantibꝰ exorabilꝰ forma brevis. lato pectore capite grādioze. minutꝰ oculis rauis barba. canis aspsus. simo naso. tetri colore. origis sue signa p se ferēs. frēm aūt suum bledom virū micioris ingenij. cingende muro vrb budalie operi intentū per fraudem pemit. Inde ostrogothoū reges subditos sibi potius q̄z socios athila hre cepit. Cōtraxit vero piter & patrijs eduritꝰ sedibꝰ non scythe mō ppos. ß ad latissimaz q̄z damibij oā vndiq̄ expositos. in q̄bus notissimi fuere ardaricis gepidoꝝ valemir theodomir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni q̄di. eruli & thuringi. q̄ ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse compimus. Cum vero copijs q̄s cathelonici campi dades cōminuerat supplemēto & auxilijs ad pmi exercitꝰ magnitudinē instauratꝰ. nō vltra gallias. sed ipsa italiā inuadere ꝓstituit. In quā ducturus primū illiricī sinues oram circumuectus est. & tragurium. sebinicum. belgradum. iaderam. sigmā. polā. parentium. hemoniam que oppida tūc in Maraciani imperatoris cura essent, nullo

Synodus ē vdal'g talridonen'

Sexta etas mundi Solium Clui

firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā vo fl̄uiū ⁊ tergestinū sinū italie limites nō mhil reperit coptax. Obsedit īde aquileiā sed vbs validissimis cincta menib⁹ romanoq; p̄sidio defensabat. ne illic sedendo t̄emp⁹ vsq; quaq; tereret. Immunita regionis oppida expugnauit aquileiā deīde quā diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingress⁹ vbē aduscq; solū eā subuertit. inde mouēs paduā vincentiā veronā mediolanū. ticinū. que papia dicit. cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei terroq; populoz diceret ac reipsa ostenderet horrendo. pauore. expectabāt. Ad cū leo p̄tifex romn⁹ eius nois p̄m⁹ cerneret mestus cōpatiēq; populis atq; etiā cohortante valentiniano legationem ad eū suscepit quēpia redire regna p̄miserit que. res oēm exercitū in admirationē adduxit sciscitātib⁹ vo causā respōdisse athilā fama. est. Nō se presulis adductum oīone id fecisse. sed magis duoz q̄ strictos tenētes gladios astabāt. necē sibi ac exercitui cōi cātes. Et hi petr⁹ ⁊ paulus fuisse credūt. Igitur athila tali mō a sua feuitia repssus relicta ytalia pannonias repetit.

Veneta vbs his tp̄ib⁹ augmētū ⁊ oī Originē gl̄osaz hūit. dū athila aq̄legiaz obsedit. cū aq̄legiēses (sicut oñdim⁹ post destructoz troie catholeni venetos origine troianos fuisse ait) p̄cordiēses patauini. ⁊ alij paludes in q̄s sua miserāt frequentauere. ⁊ aq̄s eleuatiora apud viuū alteū dorsumq; cui duro a soliditate fuit p̄gnomē tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie p̄uincie ppli p̄mente metu vbicūq; potuerūt ās dē in paludib⁹ p̄sederūt. eā vo p̄uinciā abdua. pado. lacu benaco. alpib⁹ ⁊ adriatico mari p̄stat terminari. p hūc modū ppli amēissimis ⁊ vberrimis [illegible] ytalie soli in regionib⁹ nutriti. patrios [illegible] lares cōmutauere [illegible] formē in vligine [illegible] oīni vl pūrilit[illegible] sterilitate. si [illegible] p securitatē electio [illegible] ponēda. vt [illegible] oubitādū sit illos dei mu[illegible] actos. cepisse loca breui futura optima [illegible] illis securisq; reb⁹ nulla prudētia elegisset.

Erūt h̄ tpe diabolū p̄sona moisi indutū. multos iudeos decepisse. dū eos exceta in terrā p̄missiois ad similitudinez ystorie veteri sicco pede p mare deducere pollicet. Multi enīz ex his falsiz moysen secuti in vndis p̄iere. Aiūt aūt illos solos euasisse. q̄ tuz Christum verum esse deū credidere.

Jnodo q̄rta vniuersal calcidon. serē toz. ⁊. xxx. epoz h̄ipo āno apud calce

Concilium calcedonense

donēsz vbem auctoritate leonis pape ⁊ marciāi p̄cipis indicit. Jnuēalis q̄z hierosolomitani ⁊ anatholi p̄stātinopoli epoz tp̄ib⁹ p̄ eū tice p̄stātinopolitanū abbatē. asserentē xp̄m p⁹ hūanā assūptōz. nō ex dūab⁹ natūr̄ existere. ē solā in eo diuinā naturā p̄mānere. Hoz vo patz auctoritate decernit credēdū duas in xp̄o fuisse natūras vtq; vn⁹ idē xp̄s de⁹ ⁊ hō credēret. q̄b⁹ ex sentētia decretis statim nestori⁹ ⁊ eutices nephandos heretic⁹ manichoz p̄sul dānant. ⁊ oēs maniche oz libri publice cōbusti sunt. Viginti q̄z octo canones statuerūt quoz auctor maxime sanctus anatholius eps fuit.

idendū duas ē ⁊ fuisse ⁊ natūras.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis. diui augustini discipulus. vir eloquēs ⁊ mltarū rerū cognitor. his tē poīb⁹ defūcto ipo augustino romā venit. ⁊. vij. libros aduersus gētes edidit. In q̄bus toti⁹ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac bellorū inquietudines replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq; ad sua tpa scripsit. ⁊ de omni secta. i. de miseria mūdi intitulauit. hūc q̄z augustinū (p adipiscēda anime rōe) ad hyeronimū hierosolimā misit. q̄ dū rediret etiā q̄sdā beati stephani pthomartyris reliq̄as nup̄ inuētas Johs damascen⁹ prim⁹ attulit occidenti.

Johes damascenus

Johes damascenus mōach Vz optimū atq; doctissimū ac p̄cipue insignē theologū. huic etati nō nulla assignt eo q̄ theodosio fāliarissimū fuisse tradāt. H̄ itaq; cū theolog⁹ p̄cipu⁹ hēret. er q̄uor sniaz li. edidit. q̄z p̄ncipū ē. Deū vidit vnq; in q̄b⁹ d̄ fide deq; xp̄i humanitate atq; baptismo optime ptractat vbi gregoriū nazāzenū. gregoriūq; nicēnū ac didimū alexādrinū plīmū imitat⁹ ē. itē cur de⁹ ⁊ hō in. tij. libris explicuit. [illegible]s quoq; medicine artē edidisse fertur. Jn [illegible] morboz casus describit ⁊ medelas. In [illegible]uit viri p̄cipiū mlta

admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Vrsula

VRsula virgo glō sa natōe britanica filia vnica p̄cipis brittānie pulcerrima t magni ingenij dū nubil' a filio regis ad nuptias p.cteret.cū infidel' eēt p̄i suasit vt assē tiret.ea p̄ditōe.vt.x.v̄gies etate forma t genere electas sibi traderet t singul' mille adiūgeret t patris ad.xj.M.nauib⁹. inducias triēnij sibi daret.adiūctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis eps q̄ eas romā vsq; p̄duxit Inde gerasina regia sicili: cū q̄tuor filiab⁹ t puulo filio Adriāo relicto regno cū ea pgēs.se vsq; ad martiriū sociauit.Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe.Ne xp̄iana religio nimis augeret maximus t affrican⁹ gētiles iulio cognato eoz p̄cipi hunoz scripserūt.vt cū colonia applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrsula igitur apud coloniā germāie vrbē cū vndecī v̄gūnz milib⁹ ab hunis sub attila rege militātib⁹ gl'iosissimo martyrio coronat'.xij.kal.nouēbris migrauit ad sup̄os.Quoz corpa ibidē a xp̄ianis sepulta.mario ip̄cio sp hita sūt.Cū aūt Vrsula ob sag'tā in eā directā martyriū passa fuit cordula tiore hūano denicta i naui p̄māsit.seq̄nti die a deo p̄fortata se maifestās occisa ē.Et si dubiū extat de tpe passionis.de martyrio tamen carum ecclesia non dubitat.

Septē dormiētiū corpa q̄ sub decio ip̄atore inclusi i spelūca martyrio coronati sūt suscitati sūt a deo h̄ tpe ad p̄futādū errorē eorum apud q̄s dā negātiū resurrectōz mortuoz. Qui postq; theodosio ip̄atori t plib⁹ alijs locuti sunt resurrectōz attestātes.in pace dormierūt.

Merlinus

MErlinū anglū vatē insignē ex regis filia monacha t incubo demōe natū vt nōnull' placet his tpib⁹ fuit t dauit.h⁹ mī demecie regis filia.q̄ int' q̄sdā monachas sēti Petri enūtrita. virū nūq; p̄guisse p̄testata ē.Sz aliq̄n dixit.visū ei fuit q̄ndaz pulchertie spēi virū ea fuisse ap̄lexatā.indeq; euanescētez guidā se p̄gnouisse t illū tādē p̄pisse t postea i vitū magnū euasisse.h⁹ āt merlini istictu vortigeri⁹ britonū rex xp̄i fidē in īmēsū auxit. Cui successit fr̄ ei⁹ q̄ magni arturi p̄r fuit.h̄ āt merlin⁹ mlta obscura reuelauit t futa p̄dixit apud ei sb fūdamēto vbi turris edificari n̄ potuit lacū ē.Sub lacu duos latere draco̅es q̄z vn⁹ rube⁹ pplin britonū.alē alb⁹ gētē saxonū designaret t q̄s p̄flictu suo adiuicē p̄ualeret. Arthuz vo quē apz comubie vocat p̄dixit q̄ ecclie dei succurreret q̄ gallicās p̄uincias possideret romano exercitui tribilē se exiberet t q̄ exitū dubiū ha

Buda

Ofen in Vngerlandt.

beret

BVda vibs Hungarie clarissima regni sedes. in littore danubij sita. hungaria enim vltra ⁊ citra danubium latissimas terras occupat. quod citra danubium est. olim pannonia fuit que ab oriente mesiam ad occidente noricam habuit septentrionem ei danubius. austrum illirici montes excepere. que trans danubium hungaria iacet. pars scythie prius erat. duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. non qui nunc daci vocantur quorum regio ad occeanum germanicum inter suetiam ⁊ sarmatiam latissimo regno. sed palustri potitur nam hij dani melius appellatur. sed qui ea loca tenuerunt que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone speciem montibus cincta. In hac etenim parte Vngarie que Gepidarum fuit adhuc tamen territorium est quod Sepusium appellant. pro gapudio. Hungaria autem terra ferax est. vbi etiam aque riuus habetur in quo mersa ferri materia. in clarum cuprum vertitur. Gleba etenim frumenti etiam illic fructifera extitit. Auri etiam ⁊ argenti valde dinites vene crescunt ⁊ inueniuntur. aer salubris. teria optimis comparanda. nisi enim sua se vbertate corrumperet. Cum vero Huni in scythia multiplicati essent. in vnum congregati. constituentes etiam capetaneos. occidentales etenim regiones ingressi. bessos et cumanos albos. inde ruthenos. terramq; nigrorum cumanorum. ⁊ vsq; ad tisciam flumē teysch peruenere. Martinus etenim longobardus qui Panoniam regebat ac guberuabat. primo eos repulit. Tandem vero cum pacifica possessione Pannonice regionis potiti sunt Anno etenim domini nostri Jesu christi quadringentesimo primo Athila rex hunorum. q̄ etenim hungarico ydeomate ethle nuncupatus siue dictus est. et Buda fratre eius superuenientibus seinuicem. Athilam etenim regē hunorum in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare ac etiā conturbare instituens Bledam fratrem suum et eum regiminis participem fecit. Et etiam in subiectas nationes principem constituit. Interea vero rex hunorum dum regnū intra pānonies prouincias cum fratre suo bleda vl' buda gereret. Macedoniam misiam ⁊ cum hoc etiam achaiam vtrasq; tracias. immanissima rabie deuastaret. Inde etenim cum Sycambrie demoraretur. Buda frater eius terminos sui regiminis transegisse ac etiam regnū in eius absentia optasse accusatus est. Cumq; enim Sycambriam in recessu suo vibem athile vocari precepit. Budo vero frater suus illaz egregiam vibem a suo nomine bubawara appellauit. Quamobrem Bledam etiam generum suum regnique consortem cuz propijs manibus suis interfecit ac peremit. Et eum in Danubium fluuium precipitari fecit. Inde etenim nouo edicto hanc vibem Athile vocari iussit. Huni etenim id non obseruantes illam Budawara vocauerunt. Hungari quoq; gentes vsq; in hunc hodiernum diem obuda vocant Theutoni edictum regis magis formidantes. eam ciuitatem ob metum Etzelburg id est vrbem Athile vocauerunt. In Sycambria deinde Athila rex hunorum quinq; annis quieuit. in pace. Speculatores enim suos ad vrias regiones ac regna ordinans. Post prospera deinde tempora Buda vibs primaria hungarie condita ⁊ edificata que ex parte montuosa est si vibis enim situm inspicias. Cuius loci conditio ea est. vt nec quicq; penitus munitus. nec etiam certe amenius in tota ferme hungaria regione inueniri possit. In ea einz ciuitate buda nonnulla extant religiosorum monasteria celeberrima. alijsq; etiam priuatis ac publicis edificijs ornatissimis pre ceteris in ea regione vibibus euasit nobilissima ac clarissima. ideo enim regia dignitate insignita est. ⁊ basilicis menibus ⁊ arce pulcherrima. quam etenim arcem valde preclaram pre ceteris (sicuti etiaz ⁊ alias omnes arces in tota illa regione hungaria precellit. precipue miscegradum castrū nobile vbi corona regia obseruatur ornauit ita Mathias de corninis rex hungarie cuz valde miro decore ornauit. Cunctis nūc antiquis monumentis preferendum in qua enim muri valde crassissimi ⁊ aule etiam celeberrime esse referuntur. hanc enim vibem budam preterfluit hyster germanicus fluuius. qui deinde septem hostijs pontum influit. Septimum tamen pigrum ad palustri speciem non habet quod amni compararetur. Priora enim quatuor ita magna sunt. vt per longitudinem q̄ draginta milia passuum non misceantur eq̄ri. valde enim dulcemq; haustum incorrupto detineant sapore.

Argentina

ARgẽtina ciuitas vetustissima ac pma gnifica argẽtũaria dicta apud helueti os ꝑpe rhenũ sita. Cum treueris metropolis belge ꝓuincie tempibus abrahe construi cepta sit. inde potẽtatu aucta. hec vrbs p̃mo sub dominio treuerensiũ fuit quã postmodum iulius cesar cũ vniuersaz ꝓuinciã heluetioꝝ ꝛ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio subiecit Cui ꝓsulẽ ꝛ questorẽ dedit. qui in ea vrbe cameram romanoꝝ pro tributis soluendis ꝓfecerũt Inde nomen argentine assumpsit. qui vsqz ad imperij inclinationẽ ibidez perstiterunt. Athila postea egressus de sicambria p̃mo illicos in uasisse dicitur deinde omni pene germania ꝓuagata. ac cũctis ciuitatib⁹ ꝛ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandẽ in regnũ constantie. cui sigismũdus rex eiusdem terre princeps circa basileã cum exercitu magno occurrit quem attila cũ oĩ expeditione cõtrito ꝛ fugato suo dominio subiugauit Alloco illo egressus a thila iuxta rhenum argentinã ciuitatem munitissimã (quã romanoꝝ nullus cesar penit⁹ expugnare potuit) obsedit expugnauitqz diruendo murũ ei⁹ in diuersis locis vt cũctis aduersantibus sine difficultate via libera ꝛ patẽs introitus ꝓberet. edicens firmissime ne ipius muris rege ipo viuẽte. repararet. vt eadem ciuitas nõ argentina sed ꝓpter viarũ pluralitatẽ. ꝗs i muro eius fecerat Straspürg vocaret deinde ãmotu exercitu de argẽtina lugdunũ. bizantiuz chalon. mastiton. lingonẽ. burgũdiã ꝛ lugdunũ ciuitates multas destrui fecit Post aliq̃ tpa cũ reges francoꝝ apud heluetios diuiz potitisunt. in ea vrbe domicilium habuerũt. q̃ deinde duces in ea ꝓstituerũt. Pater ꝗz sctẽ otile neduz vrbis. sed ꝛ ꝓuincie ducatũ habuit. q̃ hohenburg ꝛ alia ꝓstruxit. post aũ albertus fili⁹ ꝛ successores gubernarũt. Tandẽ p romanos impatores in libertatẽ ac ius impij cessit. A dino vero materno q̃ a sctõ petro apl̃o ad rhenanas ciuitates cũ euchario ꝛ valerio missus fuit. fidẽ orthodoxã accepit. q̃ apd̃ eos post obitũ beati petri remixit. ac ecclias ad sctm̃ petꝝ antiquũ appellatã extruxit. Habet hec vrbs ꝑter amenitatẽ ꝛ ciuiũ vrbanitatẽ. tẽplũ pmagnificuz. ꝛ turrim pulcherrimũ singlari ꝑstantioꝝ constructã. Nobilitatẽ q̃z ꝓuicina oppida. ꝑqz finitimas vrbes dispsaz cũ summa ꝓcordia. ea ciuitas collegit. q̃ dignissimis ꝓuilegijs libꝝ magistratũ ac rẽpublicã cũ ciuibus ꝑ vicissitu

dinē gubernant. Episcopatum quoq; nobilez habet cui & principes prefuerunt. Abluit autē preter rhenū hec vbs insignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

¶ De obitu athile regis hunorum.

DRofectum ytalia Athilā vt p̄missuz est auxilio leonis pape & iā in norico supiori que nūc ps austria. ps baioro na dicit. sexta decima ducentē athilā honoria valentiniani impatoris soror p eunuchū pellexit. vt sese cupientissimā in vxorem p̄cibus miniscz a fratre extorq̄ret. Id aūt magna vbor instātia athila intentauit. impetraturū se vouit. & tamē hō luxū pditissim⁹ ptinere nequiuit. q̄n mlt̄is quas haberet. & secū in exercitu trahere vroribus. alia (cui ildiconi erat nomē) adderet. cuius nuptiaz beneficio, mors eū optūa e medio sustulit. Tāq; post nuiuū pfusus hilariusq; celebratū. resupinus alto in sopore cum demersus esset. sanguis e naribus profluens vitalibus opletis meatibus eum necauit. Quod qui dem illa nocte scribunt multi cognouisse per somniū apud constantinopolim marcianum cui visum sit videre athile aram (quo armorum genere hūni in primis vterentur) fractuz esse. Et intra id tempus germaniam omnē. dacamq; sarmaciā & ceteras prouincias ad danubium rhenumq; sitas perdidit romana res publica. Hispania q̄z vlterior aquitania & vascania atq; illa eduensiū vesuncionūq; gallie pars quā burgundiones anno vbis capte. lxj. ceperunt. sunt amisse pariter factuz est annis sequentibus de senonēsi pharisecoz francz subiecta quoz olim puinciarum nulla postmodū pro romanorum imperio est recepta.

Euthices hereticꝰ

EVthices heresiarcha pstātinopolitanus abbas. per hoc tps suū dogmatisat errorē. & ne sentire cum nestorio videret diuinā cū humana natura. in idē cōpositiz recidisse affirmabat vnūq; factū. nec vllo mō inter se distingui debere. hāc heresim cum flavianus pstātinopolitanꝰ eps dānasset Theodosio annuēte synodꝰ ephesina indicit. In q̄ dioscoro alexādro epo psidēte. euthices ipse iā dānatꝰ. exilio relegat. Thimotheꝰ q̄z hereticus insaniēs multos errores disseminauit. is

Linea summorum pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

concilio calcedonēsi. perpetuo exilio dānatus est.

¶ Anno mundi. 5670.

¶ Anno christi. 471.

SImplicius papa p̄ria tyburtꝰ p̄re castino pꝰ hilariū ip̄āte leone scdo. & zenone fuit. hꝰ vir sctissimꝰ ac rectissimꝰ. Instituit vt nullꝰ inuitꝰ in ep̄m penitꝰ promoueret. & ne cleric⁹ vllus possessionē būficij a laico recogn̄sceret. qđ postē a gregorio & alijs pōtificibꝰ confirmatū est. Romanā aūt sedē esse p̄mā oīm ecclias declarat. Vrbē p̄terea p̄s byteris in q̄nq; regiones diuisit. p̄ma erat petri. scda pauli. tertia laurētij. q̄rta iohis lateran. q̄nta sctē marie maioris. Hic optimꝰ pōtifex has basilicas dedicat. & p̄mo basilicā stephāi pthomartyris i celio mōte. basilicaz andree apli nō lōge a templo sctē marie maioris & alias. At cū ecclias romanas nō istituti solū vex etiam donis auxisset et creasset q̄z ordie p̄s byteros diaconos & epos mouit & sepelit i petri basilica. vj. nonas martij. Sedit a sūt ānos. xv. mēses vnū. dies. vij. Vacat tū sedes dies. vj. & viginti.

FElix ei⁹ nois tertius p̄ria romanꝰ. p̄re felice p̄s byteros ex regiōe fasciole. vir diuinꝰ intētꝰ q̄ cū intellexerat petz euticianū quē ob heresim in exilio pulsum. instigāte achatio pstātiopolitāo epo tūc demū ab eodē reuocatū ee. vñ concilio congregato sctūs pōtifex fraudē subesse veritꝰ ex auctoritate sedis aplice concilio bñ sentictiū approbata petrū & achatiū dānat. in eodē concilio pstituit vt accusatꝰ apud indicē. sp ppter rōnē darent indūcie. Instituit p̄terea vt eccl̄ie ab epis cōsecrarent. Idē q̄z felix basilicā sctī agapiti edifi

cauit non longe a basilica sctē laurētij martiris Et cū er institutōe sacroꝝ ordinū qs in vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄s byteros. viij. t xx. diaconos. v. cp̄os. xxx. creasset. moriē t sepelit in pauli basilica. Sedit ānis octo mēses. xj dies. x. t. vij. Vacat tū sedes dies. v.

Mamertus ep̄s

Mamert⁹ ep̄s his dez tpib⁹ ob sctitatē at q̄ doctrinā magno hē in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta prim⁹ (vt aūt) supplicationes q̄s grecꝰ letanias vocāt instituit ob freq̄ntes terremotus q̄ tū marie gallias verabant ac ꝓpter bestiarū q̄s dā incursiōes. q̄ tum pp̄lm suū plurimū ꝓtriuerat Et hec q̄dē latini minores dicūt. ad maiorū differentiā quas magn⁹ gregoriꝰ in sci marci festo instituit. ¶

1 letanie

Remigius ep̄s

Remigiꝰ etiā remē sez ep̄m virū sanctissimū ac doctissimū huiꝰ tpib⁹ fuisse sunt q̄ dicāt. q̄ clodoueū (vt hystorie referūt) frācoꝝ regez cū innūerabilib⁹ frācis baptizauerit. q̄ ꝑter sctitatem maximā cū in diuis scp̄turis p̄clarissim⁹ hē. cōmētarios vtiles in nouū t veteri edidit testamēto. Septuagita t eo ampli⁹ cū in ep̄atu erplesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt āt anno dñi. 468. kal. octobris.

Gelasij papa

Gelasiꝰ papa natōe apher p̄re valerio vir scūs q̄ vt ad pōtificatū assumptꝰ fuit. manicheos in vrbe deꝑhēsos exilio dānat. eoꝝq̄ libros apud basilicā dive marie publice cōburit. deinde diligens q̄ dei sunt multa ꝓstituit q̄ ad eccl̄iasticū cultū ꝑtinebāt t p̄mo vt nullus bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis ap̄lice) ꝓmoueret Statuit itē vt nullus mēbro mutilat⁹ ordinaret p̄s byter hymnos q̄z multos ad imitatoꝝ ambrosij cōposuit. Et libros. v. ꝯ eutichē t nestoriū edidit. t duos ꝯ arriū. Basilicas deīde plīmas in vrbe dedicauit. oñditq̄ q̄ libri inter apocriphos forent deputādi Demū cū p̄s byteros duos t. xxx. dyaconos. tj. cp̄os. vij. t. lx. creasset moriē ac sepelit in basilica petri ap̄li. xj. kal. decēb. Sedit annis q̄tuor mēses octo dieb⁹ decem t septē. Vacat tūm sedes dies septem.

nulg bigamg

Anastasius papa ei⁹ nois sedit. p̄cia romanꝰ. p̄re fortūato anastasio impante fuit. Hic cū primū bon⁹ t catholicꝰ haberet ab achatio seduct⁹. dū eū reuocare clāculū teneat. clerū a se graviter alienauit q̄ se a cōione pōtificis tū marime subtrahit. q̄ etiā sine catholicoꝝ ꝓsensu potino thessalonicēsi diacono cōicasset. q̄ tū achatij errorē imitabat. hāc obrē ferūt diuīo nutu hoīez subito morbo correptū interijsse. Sūt q̄ dicūt eū in latrinā effudisse intestina dū necessitati nature obtēperet. Ex cōicauit (vt q̄dā scriptores referūt) anastasium ip̄atorē q̄ achatio faueret. hec de anastasio sufficiūt. q̄ er sacris ordinib⁹ semel decēbri. mēse habitis p̄s byteros. xij. epos. xvj. creauit. sepultus est aūt in basilica petri. xiij. kal'. decēb. Sedit ānū. j. mē. x. dies. xxiij. Vacat tūm sedes dies quattuor.

Linea imperat oꝝ Zeno

Zeno factꝰ impator cū leo p̄mꝰ valitudine correptus leonē sēz er mariagene soroe sua nepotē t zenonis isaurici filiū ei⁹ impiū designauit successorē. q̄ nō ita multo post gui morbo oppressus cū finē vite sibi adesse cerneret patri zenoni impiū reliqt. vl' vt alij scribūt mortuo leone zeno ꝓtinuo augustalē nactꝰ ē dignitatē. leone aūt de q̄ ꝓmissuꝝ ē quē pater leo in regni asciuerat ptātez. Mē sua zenonis impiū sōmidās occulte clericū fecit. Et rigete vehemēter zenone vt filiū p̄deret. p eo aliū forma silez obtulit. q̄ leo deinceps in clericatu ad instiani vsq̄ tēpa virit Ipō q̄z āno augustul⁹ apud ytaliā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato impij regimē invasit annali deinceps circulo evoluto cū rege vandaloꝝ genserico fed⁹ initiū est ab horese patricio. hec dū apud romanos gerunt adnocer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finib⁹ ytaliā ꝓpare cōtendit. inde āli quātis annis italie t vrbis vsus ē ptāte. vñ augustulus inopinabili metu ꝓterrit⁹ spōte miserabilis purpurā abijciēs cum vix. x. j. mensibus

Anastasius

repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ qꝺ̄ romam imperiū cū hoc augustulo perijt. Anno ab vrbis conditone. M. cc. xxix. ab incarnatione vo dñi ānо quadringentesimo septuagesimo qnto. Zeno aūt augustus cū p annos. xvij. reipublice p̄fuisset apud vrbē cōstātinopolim vite terminū accepit. /

Anastasi⁹ post zenonis excessū anno ab incarnatione dñi. cccxcij. purpurā induit. hic romain dec⁹ imperij. eutichiāe hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo q̄ ciuitates q̄s dā visegothis (q̄ arriānā heresim tenebāt (abstulisse t p̄ciosā transmisit tunicā eūq; patriciū creauit. sed postmodū p acsiaciū cōstātinopolitanū cp̄m corrupt⁹ fact⁹ ē hereticꝰ. Anastasi⁹ itaq; dñi heresi q̄ delaps⁹ fuerat pseueraret duasq; in xp̄o naturas deitatis videlz t hūanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho succesſerat. direxerat enodiū titinēsez ep̄m Allios q; cū eo p̄stātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto quaten⁹ anastasiū ad ecclie reducerēt gremiū. Js nō salubria eoꝝ monita spreuit. ß insup etiā a suis aspectib⁹ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos t pōtifici t alijs iubere volum⁹ nō aūt iuberi. nauiq; fragili ipositos mādat ne vspiā p totā grecia ad aliquaz ciuitatū accederēt. quā ei⁹ ipiā temeritatē diuina p̄cin u o vltio subsecuta ē. Nā cū iā septimū t xx. impij ānū ageret. ictu fulmis p̄cussus interijt

Hec dū apud romāos gerunt. ostdit sese a veusto cladū ipij fomite nouus turbo quē romāi p̄cipes illi⁹ emuli suscitarūt. Si q̄dē herculi t turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi p̄stituto ab inferioꝝ danubij hostijs sunt p̄fecti. fuerūt āt hij herculi t thuringi exercit⁹ athile reliq̄e. q̄ hernaco t durith athile filijs a seipis alijsq; pplis p̄lio supatis. apud danubij hostia cōsederūt. ipi itaq; italiā ingressi. aq̄leia ad sinistrā relicta trauisinos vicētinosq; t ide in britiāos iterflererūt. Jgit augustul⁹ ipator de odoacrꝰ odnētu certior fact⁹ imisit oreste genitorē suū quē militie mgr̄m declarauerat quē postea auxilia deseruerūt. iō in vrbē ticinū se recepit Jnsecut⁹ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit. recepitq; diu t ptinaciter oppugnatā. inde cedes ciuiū romanoꝝ q; legionū facta t nedū direpta vrbs ticiniū. ß t̄ scū agro igni ferroq; vastata. Oreste āt captū placētiāq; pductū odoacer ip̄e inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄b⁹ tertiti crudelitatib⁹ ceteri italie populi certatim deditōz facere p̄rerūt. Odoacer rriij. ytalie imp̄auerat t ciuitates p̄ libidine gubernabat. Zeno aūt p̄stātinopoli imp̄ās theodorico p̄suasit. vt in ytaliā trāsiret. ab iniust⁹ occupatoꝝ citates vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos t syriniū t iliriciū ytaliā petijt odoacri duces sibi obuiā fuere ñ p̄cul ab aq̄leia super sontiū amnē victores gothi tādē in vrbe rauēna adoacꝝ obsederūt ad extremū pactōe res cōp dsita fuit. vt sil' socij dñatōis eēnt. vex hec regni societas nō diu p̄mānsit. eū occultas inter se suspitōes hr̄ent. p̄ueniēs theodoric⁹ odoacruz ad cenam inuitatum occidit.

Odoacer rex Theodoricus rex

Theodoricus theodomeris ostrogothoꝝ reg⁹ ex arilena p̄cubiā filio. xvj. i. perij zenonis ānо ytalie totius dñio potitus ē t sol⁹ cū gothis p ytaliā dñat. fuit ei⁹ dñatio ñ admodū dura. t si ptē agroꝝ vt nup odoacer diuisit t p suis retinuit. Cetez ciuitates p seipsas ac p cines suos gubernari p̄misit. Jp̄e vo sedē regni rauēne p̄stituit ibiq; inhabitauit. vtij t. xxx. ānis theodoric⁹ in ytalia regnauit. vir oīum barbaroꝝ mitissim⁹ q̄ t si rauēnā sedē regni fecisset. tn̄ vrbē romā q̄d fieri potuit exoꝝ nauit. Nā t sepulchꝝ octauij instauravit. t spectacula de more exhibuit. t edificia ac basilicas pleraq; restituit. nihil omisit qd̄ ad optimū p̄ncipē p̄tineret. at vero vt regnum aliqñ stabiliret. t clodouei frācie regis filiā andefledā in vxorē duxit. Et sororē hondrico vandalorū. t filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibata in mr̄imoniū collocauit. indeq; post clodoueo frācoꝝ regi socio suo bellū intulit eo q̄ alaricū visegothoꝝ regē genex suuz interfecisset. t vasconiā p̄tē regni sui occupasset. Jdeo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā p̄ frācos trāsiuit ac gall' igēti p̄lio supatis. vasconiā iterato recepit. nec postea in terra segnis ociosusq; p̄mānsit. nam t siciliā totā cū oib⁹ adiacētib⁹ regno suo adiūxit. t dalmaciā q̄z sibi subditā fecit. itaq; mlta gessit dū rex fuit t nomē e⁹ ad modū celebre t gl̄ riosuz fuit nisi q̄ extrēo tpe crudelitatis ifāia su

bist. obsimachū ⁊ boetiū sena. ro. ab eo necatos. tridentū vrbē in alpib⁹ muro cinxit. tādem apoplexie morbo corrept⁹ statim expirauit.

TErremot⁹ maximus pō cōstātinopolim p quatuor mnēses cōtinuos hiis dē tpib⁹ fuisse dicit. Sed infante q̄dam monēte vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ⁊ īmortalis miserere nobis statim oīno cessauit. Quod quidē verbū postmodū in calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatum fuit.

SIgna q̄z plima in celo appuerūt. In aq̄lone celū videbat' igneuz fulgurātes q̄z haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud dolosam. riu⁹ deniqz largissimus defluxit.

Acephaloz hᵉᵖʰ

ACephaloz pessima heresis calcedonē se p̄ciliū impugnantiū p hoc tp̄s exoritur. q̄ iō acephali dicti eo q̄ sine capite. i. sine auctore habeant'. vt p̄z in canō. xiij. q. iij. c. acephali hi q̄ppe duaz subaz p̄petatē in xp̄o negabāt. vnā tm̄ in eius dē persone naturam predicantes.

FErūt ea tēpestate ⁊ delsei ossa in alexādria trāslata eē. ⁊ corp⁹ barnabe apli cū euāgelio ei⁹ manu scripto reptum

MIchaelis archangeli reuelatōz gelasio iā p̄missū pontificāte apud apuliā i monte gargano tertio kal. octobris factā fuisse tradūt. vbi ⁊ postea tēplū miris edificijs extructuz fuit. eoq̄z loci ob deuōtōz. tantā pplox frequētiā singulis āis p̄uenire dicūt vt nō solū xp̄iani ꝑ ⁊ īfideles q̄z ad patrociniū sci angeli ad implorandū freq̄ntent.

EPiphanius papiensis ep̄s. vir diuina humanaq̄z sapientia prudentissim⁹ his tpib⁹ apud theodoricū regē propter eloquētiā ⁊ scitatē magno in p̄cio habitus est. cuius auctoritate ⁊ sanctitate ytalia a barbaris vexata liberata est.

SUnt qui scribant germanum altisiodorensem ⁊ lupū trecharen. ep̄os his temporibus fuisse. qui tum multū iuuere xp̄ianam fidem. gentiliū ac pelagianoz opa plurimū labefactatam. Genofeua virgo q̄ germano p̄sente deo virginitatē deuouit apud dariūs claret.

Boetius

BOetius anici⁹ manilius seuerin⁹ xp̄ianissimus vir ⁊ p̄sulari dignitate insignit⁹. poetaq̄z ac p̄hs celeberrim⁹ sima chiq̄z gener. hns q̄z tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo manliū vocant eo q̄ a manilio trorīto originē duxisse tradant q̄ cū vere catholicus esset nec arrianis (etiā p̄sepe rogat⁹) obtēperare vellet ⁊ ipe a theodorico rege sub velamēto affectate libertatis post socerū suū ticinū exulare iubet'. vbi postmodū instigātib⁹ hereticis perpetuo carceri damnat'. In quā q̄dē calamitate p̄stitutus ad recreandū aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterinū enerue p̄inū excogitauit ⁊ excidit. q̄ q̄dē modernis tpib⁹ musicis celebre instrūm habet' ibidē q̄z p̄stitut⁹ ad multoꝝ vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula de p̄solatōe phisica. de trinitate. ⁊ ō vnitate xp̄i. de tropicis etiā. Plura q̄z etiā ex aristotele transtulit. hūc deniqz virū optimū ⁊ scīm theodoric⁹ rex cū in sniaz sinā oīno flecti nō posset. arrianoruz rabie cōcitat⁹. post longā carceris squalorē imperāte iustino seniore augusto āno. ſ. dñi nostri. 520. apd papiā p catholica fide occidi iussit. cuius corp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhūc habet' p̄ditū. Et sūt q̄ dicūt eū in cathalogo sanctoz ob eā rem fuisse relatū ⁊ sanctum seuerinum vocitauit.

Symachus

SImachus patricius ac senator romanus orator ac p̄hs insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet' a theodorico rege ob suspitionē affectate libertat' apd papiā exilio dānat'. ⁊ in carcere p aliq̄d tp̄s tridit'. deinde ab exilio reuocat⁹. diris supplicijs tādē interfect⁹ est. hic nāq̄z romanā rempūb. sua sapientia suisq̄z scriptis plurimū illustrasse dicit' eo q̄ librum epistolarum elegantissimum scripserit in quo hec sententia. Semper natura equalibus gaudet.

Symach⁹ q̄z Semp natura equalibus gaudet /

Fulgentius

Fulgentius natõe aphricanus rupẽsis epc̃s z p̃clarissimus doctor his tpib⁹ floruit. q̃ in sardinia cũ alijs catholicis affrice a trasimũdo vãdalor̃ rege ob catholice fidei defessionẽ exulatũ missus est. nil p̃ termisit qđ ad verã tpi fidẽ ptineret. docendo. p̃dicãdo. monẽdo. edidit z libros de ttitate. de lib̃o arbitrio de regl'is fidei. Scripsit z ꝯ pelagianã heresim. oꝯnes q̃z habuit ad pplos elegãtes q̃dez

Gnenadius

z gũes z p̃sertim de ttitate dñi z c̃. Scripsit ð ꝓtinẽtia ꝓiugatoꝝ ꝙuãda ad theodor̃ senatorẽ libꝝ vnũ. ad pbãde virginitate seruãda z plura alia.

Gnenadi⁹ cp̃s vir grece latinaq̃ lingua erudit⁹. libꝝ ð dogmatib⁹ xpiams cõposuit. z ibidẽ qđ cuiq̃ ad salutẽ necẽriũ eẽt declarauit. doctrina q̃z ac morib⁹ eccl'ie multũ pfut. z diuũ hieronimũ imitat⁹ libũ de viris illustrib⁹ edidit. Victorin⁹ aũt natõe aq̃tane⁹ arithmeticꝰ insignis rõnez pascę ad cursum lunę tum redegit. eusebiũm z etiam theoplium ea in re superans

Hegesippus

Tenuit etiam scriptis suis ecclesiam dei Hegesipp⁹ vir doctissimus qui z monachorum regulas composuit z sancti senerini abbatis eleganti stilo vltam edidit.

Faustus

Faustus aũt apud gallos episcopus multa tum scripsit copiose z ornate. p̃cipue opus eius laudatur contra arianos scriptũm.

Rauenna

Rauẽna. z si vrbs vetusta. aurit tũ eã ostrogotha gẽs fuit ãt oli oppidũ ssa bĩor̃ ãpritq̃ rauẽnã mũris nũc extãtib⁹ tybi⁹ipator̃ qđ lr̃e docẽt exbitales ad portã ei⁹ clausaz. q̃ aure ðr̃ q̃drato lapide speciosã Cũ ãt theodoric⁹ rex gothor̃ ex thracia veniẽs cũ ꝓiugib⁹ z libis cũq̃ oib⁹ rebus suis gothos mouẽs. tãdẽ in vrbe rauẽna odeacꝝ obsedeẽt. hec obsidio lõgi⁹ remorata ẽ gothos q̃z ipi ab initio existimarent. Jdq̃z accidit ñ loci qđ enim neq̃ a mari facil̃ obsideri rauẽna p̃t. cũ sit in ipo littore constituta. neq̃z a mediterranea regione. cum etiaz fossam habeat ex pado deri-

uatam. ac stagnis quibusdã ⁊ paludib⁹ coartetur. Itaq; gothi tirennio ferma toto circa illam cõmorati post pactione facta. Theodoricus gothi rauennã itarrũt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cui⁹ rex theodoric⁹ italie oĩs dalmacie hũgarie. germ̃nie. ⁊ partis nõ parue gallia⁊ dñs. annis duo de quadragita eandem incoluit ciuitatẽ. ⁊ qđ cõstat supbas in ea edes basilicasq; cõstruxit. Visit ei⁹ regis monumẽtũ ab amalasuntha filia positũ extra rauẽne menia. in quo sctẽ marie monasteriũ ẽ edificatũ in rotũdo ea rõne appellatũ. q⁹ altare maius ecclie chorusq; viginti capa⁊ mõachor⁹ ordine vt ẽ moris i stallo psalẽtiũ vnico atq; integro rotũdo lapide cõtegunt. Valentinian⁹ etiam impator cũ .xxx. annis qb⁹ impauerat. In ea plimũ vite egit menia ampliauit. ⁊ ei⁹ epo xij. ciuitatũ subiecit epos. videlicet a rimini. cesene. forliuij. fori pompilij. fauẽcie. fori cornelij q̃ ymola dr. bricie bononie. mutine. regij. parme ⁊ placentie. que ciuitates postea sub exharcatu fuere. ⁊ ei⁹ epm iohãnez tunc appellatuz pallio er cãdida lana vti voluit. q̃ tũc sol⁹ vtebat impator. vñ postea cũ romanis põtificib⁹ rauẽnates cõtendere p̃sumpserũt fuit q̃z olim exarchor romanor sedes. nũc aũt senatui veneto subdita. Pplo q̃z nũc rauẽna est infrequẽs q̃ viros oli habuit. tũ sctos. tũ etiã doctos appollinarẽ. vitalẽ. ⁊ ei⁹ filios gerũasiũ ⁊ pthasium. Vicinũq; medicũ oĩs martyrio coronatos Johannẽ nominis ordine decimũseptimũ põtificẽ romanũ. Petr⁹ rauẽnatẽ fori cornelij episcopũ. q̃ multas sacri eloquij scripturas eloquentissime diluidauit. Et cassiodor⁹ vibis rome senatorẽ. regũq; ostrogothor⁹ epl'arũ scriptorẽ et post monachũ. Genuitq; supiori seculo gnilemũ phisicũ quẽ petr⁹ paulus vergeri⁹ notissimũ amicissimũq; sibi hoiez magnis effert laudibus. Genuit ⁊ eodẽ tpe iohem grãmaticum rhetoricq; doctissimũ. quẽ solitus dicere fuit. leonard⁹ aretin⁹ oĩm in re. sed potissime in hac vna grauissim⁹ locupletissimusq; testis fuisse p̃mũ a q̃ eloquẽtie studia tanto pe nũc floretia longo postliminia in italiã fuerunt reducta.

¶ Anno mundi. 5693. ¶ Anno christi. 494.

Simmach⁹ papa natõe sard⁹ pre fortunato mortuo anastasio põtifex creatur. nõ sine magna discordia. nã dum ps cleri simmachũ apd basilicã pstãtinianaz põtificẽ decernit ps altera apd basilicã marie in vit noua. Laurentiũ in locũ demortui ana-

Linea summorũ pontificum

Simmachus

Hormisda

Johannes

Felix

stasij subrogauit. Seditiõingẽs in senatu ⁊ pplo romano biffariã diuiso orta ẽ. vñ omniũ psensu. pciliuz rauẽne indicit. discussaq; re pñte theodorico simmach⁹ tadẽ in põtificatu psirmat. q̃ certe magna clemẽtia vsus. laurẽtiũ cõpetitorẽ nuterinis epm ẽdit finmach⁹ vo maicheos tum ab vibe expulit. eorũq; libros añ fores pstãtiniane basilicẽ p̃cremauit. basilicas vo mlt⁹ añ ornauit aut a fũdam̃tis erexit pauperib⁹ q̃z ad basilicas petri ⁊ pauli habitacla extruxit. curauitq; ne qđ eis dẽsset. qđ ad victũ ptineret. amator em̃ pauperũ fuit. Redẽit ⁊ captiuos in diuersis provincijs mlta pecũia. pstituit itẽ vt die dñico vl' natalicijs martyr⁹ caneret hymnus. Gl'ia in excelsis. Nil postrẽo omisit qđ ad oĩm potẽtis dei gl'am ptineret. Creatis deniq; .ij. ⁊. lxxx. pbris. diacõis. xvj. epis. cxvij habitis de more sacris ordinib⁹ moriẽs ab basilicã petri sepelit. xiij. kal. augusti sedit ãt ãnis. xv. mẽ. vi. vacat tũ sedes dies septem

Scisma q̃ntũ fuit inter simmachũ ⁊ laurẽtiũ vt p̃missuz ẽ. vex ãno. iiij. p⁹ clerici q̃dã seditõib⁹ gaudẽs. adiuuãtib⁹ festo ⁊ probino senatorij ordinis viris. laurẽtiũ revocãt. q⁹ ere indignat⁹ rex petr⁹ altini epm romã mittit q̃ pulso vtroq; sedẽ teneaz Vex simmach⁹ habita. c. ⁊. xx. epor synodo ⁊ obiecta pstãti aio diluit. ⁊ oĩuz sin ijs obtinuit vt laurẽti⁹ ⁊ petr⁹ malor oĩuz capita relegarẽtur. orta ãt ob hãc rẽ tãta seditio rome ẽ. vt multi tũ ex clero. tũ ex pplo passim crederẽt nec sacris virginib⁹ parcerent. Opprimuntur eorũ multi⁹ gordian⁹ p̃sbyter vir optimus ad vin-

Sta ⁊ exaltõ dñico die rãtauci ⁊ tribuit

Voluit xanos nuptias no
occulte ꝑ publice fieri debe.

Sexta etas mundi Solium Clx

a° 712
felix ꝓtg mada° exma
ommonie.

cula scti petri. nec finis tante cedis facta fuisset in fausto cōsul cleric⁹ miserat⁹ ꝓtra probinū tā ri mali auctorē arma sumpsisset.

Hormisda papa natione campanus patria frusinonius. patri instō hic pontificatu inito hortante theodori co ꝓuincialē synodū in vrbe habuit. omniūq; consensu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q; sinodo multa cōstitit. t primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordines ꝓmoueret. Voluit itē rpianor nuptias nō occulte sed publice fieri debere. Vetuit ꝓterea sacerdotib⁹ t alijs ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent sine spāli epi licentia hic grecos reconciliauit clerūq; cōposuit. frācorū rex ei dona pciosa obtulit. delata t dona tū aurea t argentea delataq; euāgelia cū tabul' aureis gēmis distinctis a iustino impatore. voti gra. Omauit t tēplum bti petri theodoric⁹ rex trabe argētea mille t. xl. libraz. certauit t hor nisda mūerib⁹ cū his ꝓncipib⁹. Locauit enim aū altare ꝓstātiniāe basilice coronā argenteaz libraz. xx. cū thuros argēteos ser. His demuz ersnia pactis cū ordib⁹ er more. moritē ac sepelit in basilica petri. viij. id⁹ augusti. Sedit annis nouē. diebus. xviij. Vacat tum sedes dies ser.

Thes e⁹ nois ꝑm⁹ papa natōe thusc⁹ prē ꝓstātio orthodore fidei diligētissim⁹ obstinator. vt tādē hereticor nomē extingueret. arrianos expulit. eorūq; ecclias catholicis assignit. quā q̄dē rē theodoric⁹ egreferens. iobez pōtificē theodor duosq; agapitos oratores ad iustinū mittit. q̄ cū adhortarent vt arrianos restitueret. sin sec⁹ oēs ecclias catholicas demolitur⁹. pbenigne accepti legati. ꝑmo cuz flectere iustinū nō possent ad lachrimas versi petētes vt pitture italie subueniret. eo piū hoiem pepulere t arrianos suis legi⁹ viuere sineret. iohānes rauennā ad theodoricū rediēs in carcerē ppere ꝓsicit. ac pax absuit q̄n eū stati occideret. adeo i hoiez exarserat t fide t moib⁹ cū iustio sentiētē. Perijt tū sctissim⁹ hō in carcere pdore siti. t iedia. Pui⁹tū tria restituit cimiteria nerei t achillei. felicis t adaucti. t pscille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū. sepultūq; i basilica petri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹ men. viij. Vacat tum sedes dies. xviij.

Anno mundi. 5713. Anno christi 514.

Felix ei⁹ nois q̄rt⁹ papa. natōe sami⁹. prē castorio p⁹iohis potificis felicē dormitionē. rei diuine curā gerēs pūarchā ꝓstātinopolitanū declinātē a fide arriathēate nodauit. vir q; optim⁹ multa i vrbe extruxit edificia. t maxīe cosme t dāiani tēplū. qd adhuc extat. basilicā q; sctī sabinini via salaria ictēdio ꝓsuptā. Hic inter cetera sue sctitatis opa iuxta doctrinā. b. iacobi apli mādauit ifirmos aū obitū iūgi. Deniq; hītis d̄ morte sacris ordib⁹ vbi pbyros. v. t. l. creasset. diaconos. iiij. epos. ir. t. xx. moritē ac in basilica petri sepelit. iiij. yd⁹ octob ānis q̄tuor sedit. mēsibus duobus. dieb⁹. xiij.

Linea impatorū Justin⁹ senior

Vacat tum sedes dies tres.

Iustin⁹ senior ānō ab incarnatōe dni. l. xviij. punito anastasio heretico augustuli potiē solio. Is cuz ipiū accepit. orthodoxe fidei amator t ꝓtector acerrim⁹ fuit ac statim nūcios ad pōtificem mittit. q̄ t sedis aplici auctoritatē ꝓfirmaret t pacē ecclijs oib⁹ erogaret. q̄tū p religionē ꝓcederet. ad hūc ob cāz rei tegrādē fidei direct⁹ ab hormisda pōtifice vir scitate pāpu⁹ germā⁹ capuē vrb⁹ epūs digne suscept⁹ ē. multorūq; dubia corda i fide solidauit. vt tādē diligētissimū fidei obstinatorē se ꝓsiteret hereticor nomē p virib⁹ extinxit t q̄marime arrianos oēs ex ꝓstātinopolitāa vrbe expulit. atq; eor ecclias assignit. qd̄ q̄dē theodoric⁹ rex ea labe infect⁹ egreferēs simmachū t boetiū ro. ꝓsules vt ꝑmissū ē papiā relegauit. ac iohānē pōtificē ro. i carcerē misit. eo q; iustin⁹ catholice pietatis defēsor honorifice sucepisset eūsil' cum socijs carceris afflictōe pemit. Sz hāc ei⁹ ūm anissimā crudelitatē mor aīa duersō diuina secuta ē. nā. xviij. p⁹ facin⁹ die. subita morte defunct⁹ ē. ei⁹ aīaz solitari⁹ q̄dā apō lipperā insulā vir magne vtut⁹ sperit. inter io. papā t simmachū patriciū deduci. t in volcāi ollā q̄ ei loco pria erat demergi. At vo iustin⁹ admodū senex cū augustalē dignitatē āni s. xj. administrasset. iustiniāo sororis sue filio impatore designato. apud cōstātinopolim in pace q̄euit.

Clodone⁹ frācor rex rpian⁹ childerico patre ei⁹ morte sublato in regnū succes sit t regnauit ānis. xxx. vir vtiq; potēs t armis strēnu⁹ crothildē chilperici burgūdionū regis (quē chilpericū frater su⁹ gnodobaldus occidat) filiā p hūc modū accepit vxorem. Audierat clodoue⁹ crothildē forma egregiā. vtute ēt puellas id erat⁹ pstare. missis nūcijs t secrete explorauit an sibi mīimōio vellet copula

ri.puellā cui regis fama ⁊ regni potētia erāt nota. ꝓfecit. eaq; in sponsiōe id solū est pacta. vt cū ipa esset xpiana. Clodoueꝰ q̄ cum suis stācis idolatra erat. fieret xpianꝰ. Gundebaldꝰ burgundie rex patruꝰ eius ei tradidit. quāq; vero pacta vxoꝛi clodouiꝰ de baptismate suscipiendo in seipo nequaq; seruauerit. tñ duos filios ex ea susceptos xpianos fieri pmisit. Nō multo post̄ crothildē actepat vxorē. b. illū magnū gessit aduersus gūdobaldū vxoꝛis patruū ⁊ burgūdiones. q̄ in bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequana āmnes sita suo adiūxit impio. Interuentu tñ vxoꝛis sedato. Alteum q̄ multos duranit ānos suscepit aduersus alemānos. Cū q̄ gente nō minꝰ q̄z sua viris fortibus armisq; instructissima. plio decertauit. q̄ in plio suos in fugā cōuersos vidēs. memoꝛ est factus pmissionis quā multotiēs requisitꝰ vxoꝛi seruare neglexerat ⁊ ipam plij aduersitatē ob id solū sibi accidere suspicatus ē. hinc deo celi ⁊ terre. quē crotildis vxoꝛ p̄dicaret vouit illiꝰ ꝓfilio p̄buisq; acq̄escere. si sui strato hostili ex ercitu victoriā obtineret. tantaq; moꝛ facta ē puersio. vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repressi p̄mo fugiebāt franci. hostē repellerēt ac cede cōmissa in fedā cōuerterāt fugā. alemānis in deditōz acceptis. Clodouiꝰ eis tributa imposuit. q̄t ānis psoluēda ⁊ in frācia reuersus. xxv. regni sui anno a sctō remigio remēsi ep̄o cū oīi frācoꝛ multitudie baptizatꝰ fuit. Ac deinceps frācoꝛ regnū augeri cepit. Respirāte deīde aliquātulū republica xpiana. Clodouiꝰ pulsis arrianis hereticis ⁊ catholicos reduxit ⁊ pariseotū ciuitatē regni caput ꝓstituit in q̄ post moꝛtē q̄euit. vxoꝛq; eiꝰ regina bonis opibus pollēs apud vbē thuronicā plena dierū ad dñm migrauit. Delatūq; fuit inde coꝛpꝰ parisiꝰ a filijs eius hildeberto ⁊ lothario. iuxta clodoueū maamalasiūtha regia/ gno honoꝛe sepulata

Amalasiuintha filia tūc vidua theodorico rege gothoꝝ sine ꝑle virili defūcto cū athalarico eiꝰ nato i regnō successit. Erat vō athalaricus admodū puer. itaq; cura atq; gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit̄ regina incūbebat. Statim igit̄ regina pueri gubernatōz susciēs lēis latinis eruditēdū ⁊ moribꝰ informādū curauit. Ita vero fruere admodū gubernatōz exercebat. ꝓhibēs gothoꝝ iniurias. supia sexū em̄ prudētia vsa. ⁊ pūs decreta. mala pcertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ simachi filiꝰ bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātibꝰ aūt gothis filiū non lēis sēd rei militaris disciplina regē suū imbuēdū esse. Igit̄ vite lasciua in varias egrotatōes plapsus. xviij. etatis anno defunctꝰ est. Amalasiūtha vō seductōibus gothoꝝ diu verata. mortuo filio athalarico q̄ cum molestē vixit. theodatū ꝓsobrinū suū regni ꝓsortē fecit. Crat aūt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis lēis edoctꝰ. vt ⁊ tpm suoꝝ historiā elegāter scripserit. ⁊ platonicā optime calluerit. segnis tñ ad res agēdas habebat. Is g̃ ad regnū būficio regine assumptꝰ. statim ingratitudinē oīdit. eāq; captū in vulsini lacū insulā relegauit. Hec ꝑfidia multos gothos pturbauit. i de eā occidi pmisit. ac filiā eiꝰ in vxorē ac regni sociā accepit. q̄ ⁊ postmodū. v. ānis regnauit. Idq; ip̄ator iustinianꝰ egre tulit. hec inē cetera sua edificia patri suo monūmētū supbissimis edificijs extra rauēnā extruxit. q̄ in locō nūc sctē marie monasteriū edificatū habet̄ qđ monachi sctē iustine nunc incolere dicuntur.

Ioniſiꝰ abbas ⁊ doctoꝛ egregiꝰ p id tē pus laudat. eo q̄ rome cōputū sūi. i. pascalē calculū mira rōe cōposuit.

Sueruꝰ q̄z ep̄s treuerēn. vir oī sctitate ꝓsignis hac tēpestate claruit. ¶ Et sctūs victoriꝰ ep̄s massilen. q̄ filiū maruchas regē psaxe a demōio libauit ⁊ eutheriꝰ ep̄s lugdonensis.

Concilīū aurelianēſe

Arturus rex

Concilium aurelianēse ⁊tiū tēpestate hac clodoueꝰ regis inssu idicit. qđ q̄dē sanctus mellāiꝰ ꝓgregasse dr. q̄ i loco etiam q̄tuoꝛ alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Prio sb̄ bto siluestro papa. auctore mario ep̄o. Scdo auctore aureliano ep̄o. Tertio hid̄ mellāio ep̄o auctore. q̄rtū auctore albīo andegauēsi ep̄o. q̄ntū honorato bituricēsi ep̄o. auctore qđ ꝓbat in decret̄ xv. di. c. sexto synodus

Arturum brittannoꝝ regem ⁊ quidez cātatissimum per hec tempa regnum susce pisse ferūt. virū sane bellicosissimū atq; fortissi

mum. q̄ ꝛ lorica pulcherrima vtebat Regi q̄ dē tanto cōdigna-sed ꝛ in capite aurea galea i qua draco sculptꝰ videbat. Clipeū q̄z aureum p̄ se ferre faciebat-in quo dei genitricis imago depicta videbat. vt eā sp aduocatā suā in memoria in oī re reducere posset Lanceā p̄terea arduā latāq̄z ꝛ cladibus aptā quā quocūq̄z ibat secū deferri faciebat. ꝛ gladiū habuisse ꝛ portasse dr. cū quo. rl. ꝛ lx. viros vno p̄lio cū interfecisse phibet. hunc virū xp̄ianissimū fuisse ferūt. ꝛ fidē catholicā ampliasse. acq̄ plura regna sibi vendicauerit. Quā odrē ꝛ rotundam mensaz apud comubiā ciuitatē instituit. Tandē in p̄lio cū multas hostiū strages dedisset. ꝛ ipe vulneratus in insulā deferr-inde sublatus nusq̄z cōparuit. quē ꝛ nūc vsq̄ britones exspectare dicūtur.

Cassiodorus

CAssiodorꝰ monachus rauenēsis vir q̄ dē doctissimꝰ his tēporibꝰ ob clarissimā eiꝰ doctrinā magno fuit in p̄cio. q̄ cum primū cōsul eēt ꝛ senator. diuino tactꝰ spū res mūdanas sprevit. ꝛ monasticā vitā cōplexus est. ꝑ aīs monachatū theodorici regis ytalie cancellarius. ꝛ ex pte eiꝰs multas epistolas edidit ad psonas diuersas de negocijs secularibus. ꝛ ad agitandū intellectum psalteriū lūculenter exposuit. Deinde cronicaz insignem de pontificibus atq̄ imperatorib⁹ comolauit. In qua p̄sertim de thedato rauenne rege contemporaneo suo multa conscripsit. Edidit preterea librum de ratione anime ꝛ librum de orthographia

Priscianus

PRisciānū q̄z eruditissimū grāmaticū atq̄ phm patria cesariēsem. hoiez certe greca ꝛ latina lingua doctissimū ꝓ hoc ipm tps apud ꝓstātinopolim floruisse tradūt. q̄ cum gāmaticoꝝ oim princeps haberet. ea in facultate vtilia edidit opuscula. nā de ptibus oronis ad iulianū patriciū cōsulē libū edidit. Sir ꝛ de constructione. deq̄z accentibꝰ alios libros edidit. De naturalibus q̄z questōibus ad eostre ꝑsaz regē volūm egregiū scripsit. atq̄z de cosmographia libellū cōposuisse fert

Arator

ARator sete romane eccle cardinalis diaconus ꝛ poeta laureatus hac tēpestate mira floruit eloquētia q̄ inter cetera ingenij ꝛ virtutis sue opera apostolorum actus versu exametro eroranit. atq̄ alia valde eleganter cōposuit.

BRandanus deniq̄z hybernien̄sis abbas sanctissimus per hec tēpora ob eximiam sanctitatem atq̄ doctrinaz marimo in precio habitus fuit. de quo etiam admiranda scribūntur. pater trium milium monachorum extitit

Brandany Abbas

FLorit circa illud tempus sidoniꝰ apollinaris apud auernoꝝ vibez ep̄fecto factus ep̄s vir ꝑm seculi dignitate nobilissimus. ꝛ litterali disciplina eruditissimus. vir aūt ingenio⁹ cotumate eloquentie multas difficiles epistolas scripsit.

Brigida virgo

BRigida virgo sanctissima natōe scothica imperante senioꝛe iusto refulsit sanctitate ꝛ miraculis admiranda in socia de christianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarum rerum. studijs ītoleuit. pudicicie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructuz laboris sui postulans-facta autem oratione ad dominum-ceteras cooperatrices in abundantia preualuit. quam cum parentes desponsare vellent. ad episcopum Machillam nomine p̄rexit qui pallium album ꝛ vestem candidam super caput eius imposuit. inde suam virginalem coronam domino nostro Jesu christo offerebat. vocatis messoribus cum tota prouincia pluia erundaret. in eius messem gūta aque non cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus cerui siam in potum. Cum illa non haberet. aquaz puram benedicens-conuertit in cerusiam optima ac illis dedit. Lapidem etiam in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti. Ceco etiaz nato oculos restituit. Multa vero alia mirabila fecit.

Benedict⁹ abbas

BEnedictus abbas italic⁹. mōachoꝝ olim pē his tpibus dispsos mōachos i vnū collegit. atq; diuio spū illustratus eis regulare vitā cōposuit. Ei⁹ sctissimi viri vitaq; insignē ꝛ miraculis clarā beatus gregorius scribit. Fuit itaq; bñdict⁹ ex nobili genere in puincia Nursie ortus Vetustū igit̄ a scriptoribꝰ celebratū est nursie nomē. qđ q̄dē oppidū libertate. ß in pmis dtō benedicto monachoꝝ patre alūno clarissimū. Jbi etatē moribus trāsiens nulli voluptati aīm dedit. inde rome liberalib⁹ lrāꝝ studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos p abrupta vicioꝝ ire cerneret eū quē q̄si ingressu mūdi posuerat pedē retrahit. ne in p̄cipitiū tot⁹ iret. Despectis itaq; lrāꝝ studijs relicta domo rebusq; paternis. soli deo placere desiderās. deserta loca p aliq̄t tp̄s incognit⁹ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regiōe supi⁹ celsis in montib⁹ sublatū velut Plinius appellat sublaqueū nobile nūc oppidū lacui eiusdē ꝛ tī prisci nois īminēs reddiditq; vtrūq; fama celebratū. bti bñdicti ibi magis diuturna puersatio q̄z eius toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit ibi i dextra amenis ripa ab ipo sub laci lacū ad vicū vsq; varronis incisus. saxeo in mōte ductus aq̄ꝝ q̄ formis ptim in eo incisis mō. ptim altū defossis. ptim sublimi fornice mūroq; excitatis romā. xl. miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūndē locū pueniēs q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ passuū abest in artissimo specu trib⁹ ānis exceptо romano monacho hoībus incognitus. mansit. ꝛ artissimā vitā varijs tentatoīb⁹ duxit. cuius virtutes vt clarescēt postea in castro cassiñ. qđ clarū appellat. ꝛ māgne vite meritis. ꝛ apostolicis virtutib⁹ effulsit. Fuit aūt h̄ sctissim⁹ vir inter cetera vtutū monimēta pphetico spū illustrat⁹ q̄ multa futura ꝛ occulta cognouit. cui⁹ fama totila ostrogothoꝝ rex duct⁹ vt tēptaret ei⁹ sctimoniā sese famulū indumēto mētit⁹. aliū i regio apparatu p̄misit quē statī ꝓgnitū vir scūs lz sordide vestitū ad se in mōasteriū vestibulū vocauit. ꝛ q̄ illi erāt vētura pnūciauit. ix. ānis regnabis. x. morieris. iñ cū in ſūma vēeratōe hūit plāq; alia scūtatis sīg ostē dit p̄cipūe i vase vitreo i q̄ venenū vino miscuerūt frēs. vbi sīg crucis edito rūptū fuit. Obijt tādē in dño anno salutis. 536.

Monasterium cassinense

ORdo mōachoꝝ. b. bñdicti ortū hūit nō lōge ab aq̄no abrupti ciuitate in mōte cassino vbi oli cassinēsis ciuitas fuerat. postea mōasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit Diu⁹ em̄ bñdict⁹ monēdi pm⁹ dedit q̄nis lōge añ illū monachi plū fuerūt cū tū sctūs vir diu in solitudie vtuibus signisq; succresceret. mlti ob dei famulatū ad eū ꝓgregati sūt. vt inde. rij. mōasteria ꝓstrueret. In q̄b⁹ statutis p̄ib⁹ duodēos mōachos deputauit. Postea mltos discipl̄os ꝓgregauit. q̄ꝝ ope totū ferme orbē obtiere meruit. Cuius clarissimo ordie cū plūmi tū sctitate tuz scia emersere vri. Jllāq; regulā pmū mōachis nigris ꝓtulit. Eā tī nōnulli postmodū cōpleti sē mōachi. q̄ꝝ de nūero fuerunt cisterciēn. a diuo bernardo plūmū aucti. camaldūen. cloniacen. celestini mōtis oliueti. nou⁹ ordo siluestrini. et q̄ hūiliati appellant. hi oēs ꝛ alij plūmi q̄nis diuersō habitū. diuersisq; ꝓstitutoīb⁹ int̄ se differāt. eā tī p̄fitēt regulā dignissimū atq; approbata. In germania q̄z in eodē ordie differētes sūt lcū mellicēses. castellēses ꝛ burfeldēses i ea vigēt. Jdē q̄z ordo cū a fūdatoris sui reglari bus institutis psepe decliasset. nō modicā reformatōz ānō salutis. 1409. apd̄ patauinā vrbē i mōasterio sctē iustine sumpsit. ꝛ eoꝝ institutōes engēi⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex hmōi sctissimi ptis ordinē. ad. xiiij. summos pōtifices emersisse. Cardiales vo. 18. Ar-

chiepos ⁊ epos. 1464. Abbates insignes. 1500. fuerantq; canonizati mõachi. vt Johes vicesimus secundus scribit. ℣℣.

Scolastica

SColastica germana di ui bñdicti ab ifãtia deo dicata quã fr semel i ãno vi sere ꝓsueuerat cũ certo die i laudib⁹ dei sacrisq; colloq; is vsq; noctẽ tps ptraxissent. acceptis cibis cum repetere mõasteriũ cupet soror sca mõialis petijt vt secũ mãeret de celestis vite gaudijs locutura q̃ extra cellã manere nõ se velle diceret ad ei⁹ pces tãta pluuia ac cõuscatõ erupit. vt nec eũ frib⁹ suis extra limẽ pedẽ mouere potuisset iñ totã noctẽ insomnẽ p sacra spiritalꝫ vite collo q̃a durerũt. Seq̃nti die cũ vir scus ad mõasteriũ redijsset. p⁹ triduũ in cella eleuatis in aera ocul' vidit sororis sue aiã ꝺ corpe in colũbe spẽ celi secreta penetrare. Js ei⁹ gl'ie ꝓgaudẽs. eius obitũ frib⁹ denũciauit q̃s illico misit vt sacrũ corp⁹ ad mõasteriũ defferrẽt. at in sepulchro qꝺ sibi ꝑparauit sepelierũt. q̃ facto ptigit vt q̃rũ mẽs vna sp fuerat iu dño. eoꝝ q̃z corpa nec sepultura separaret.

BOnifaci⁹ ei⁹n ois scẽs papa. natõe roman⁹ pre sigisbũdo p⁹ felicẽ ipãte iustiniãõ fuit. vt q̃dã affirmãt. naz sine ꝓcẽtõe põtifex creat⁹ fuit. mã ⁊ dioscorus diuisõ biffariã clero. i demortui felicis locũ subrogat. Eragitat⁹ aũt cler⁹ hec seditõe dieb⁹. viij. ⁊. xv. morte dioscori a tãta pturbatõe tãdẽ libat'. vñ bonifaci⁹ ad ꝓfirmãdã eccliaz ꝓuersus istituit ne q̃spiã sibi i epatu succedẽ deligeret. qꝺ postea multi põtifices ꝓfirmarũt. Jnstituit itẽ vt in demortui locũ alter põtifex si fieri posset tertia die sufficeret ne dilatio seditõz faceret. diuisit ⁊ pplin a clero dñi celebraret. Vetuitq; p ne q̃z ciuili neq; criminali cã eps apud ciuilẽ iudicem aduocari posset. At cũ in põtificatu sedisset ãnis. ij⁹. dieb⁹. ij. moritꝫ ⁊ in basilica petri sepelit'. Sedes aũt mẽsib⁹ duobus tum vacat.

¶ Anno mundi. ℣723. ¶ Anno christi. ℣24

IOhes scẽs papa. patria romã⁹ pre ꝓiecto ex celiomõte iustiniani tẽpe fuit q̃ stati vbi põtificatũ iniit. anthimũ epm dãnauit q; i arriana heresim decliasset. sũt q̃ scribũt hũc epm ꝓstãtinopolitanũ fuisse. Justinian⁹ vo sedẽ romã cũ mũeribꝫ mittit. q̃ ⁊ romanũ põtificem suo noie salutarẽt. ⁊ mũera hec bti petri tẽplo offerrẽt scyphũ aureũ circũdatũ gẽmis libraz

Linea summorum pontificum

Bonifacius

Johes secundus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

ser. scyphos argẽteos. ij. libraz. xij. calices argẽteos ij. libraz. xv. Johes aũt põtifex ꝺ q̃ pauca admodum scribũt historici. morit' vbi et sacris ordib⁹ semel habitis p⁹ byros. xv. epos. vnũ ⁊. xx. creasset Sepelituꝫ in basilica petri. vj. kal. iunij. Sedit ãnis duob⁹. mẽsibus. iiij. Vocat tũ sedes dies ser.

AGapit⁹ papa. patria roman⁹ patre gordiano p⁹ bytero ecclie setõz iohis ⁊ pauli põtifex creat⁹ a theodato statim ad iustinianũ mittit'. ⁊ infẽsiz q; amalasiuntaz athalarici mẽtis in insulaz lac⁹ volsinẽsiũ relegauerat interficiq; iusserat cui⁹ mulieris iteritũ iustian⁹ egre tulit. Agapit⁹ itaq; eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptꝰ. cũ pacẽ ipetrasset ab ipatore tẽtat' vt eutychianã opionẽ ꝓfiteret. Vex cũ iustinian⁹ ob ea re holez scissimũ abhorrere cerneret. p̃cib⁹ mias addit tũ agapitus. Ego inq̃t ad iustinianũ xpianissimum pncipẽ vẽire optaui. ſ dioletianũ inuẽi. qui xpianoꝝ hostẽ fuisse ꝓstat. hac libtate loq̃ndi ⁊ dei mutu iustinian⁹ pmot⁹. ⁊ fidẽ catholicã ãplex⁹ est. ⁊ pulso anthẽio ꝓstãtinopolitano epo q̃ eutychianã heresim tuebat'. mẽnaz catholicũ i ei⁹ locũ suffecit. agapito cõsecrãte. q̃ haud ita multo post constantinopli morit' cui⁹ corp⁹ locul' plũbeis cludi suz romã deferẽ. ac in basilica petri sepelit'. sedit autẽ ãnis. xj. diebus. xxj.

SIlueri⁹ papa natõe cãpan⁹ pre hormisda epi theodato. iubente pontifex

creat. cū ātea nō regū. sed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine q̄z decreti rō. morē em̄ his clericis minat⁹ est. Interea instigāte vigilio diacono, siue romano ⁊ apocrisiano theodora augusta syluerio impat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe ꝓstātinopoli antheū reuocet. id cū recusāret scribit ad belizariū mulier vt pulso siluerio in ei⁹ locū vigiliū sufficiat. Belisari⁹ aūt rei bellice intent⁹. rē antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testib⁹ q̄ affirmarēt siluerium vrbē romā gothis hostib⁹ ꝓdere voluisse. hoiez coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio. cuculla monastica sumere. q̄ in pontz insulā in exiliū missus nō sine opione scitatis morit. vbi annū vnū. mēses. v. dies. xij. i pōtificatu vixisset. Vacat sedes dies ser.

VIgili⁹ papa. pria roman⁹. pre ꝓsule. ipāte iustiniāo pōtif ex creat instabat tū theodora vt ꝓstātinopolim ꝓficisceret anthemiūq restitueret. cū id negat se facturū. iō adiuuātib⁹ q̄busdā romanis ad ꝓstātinopoli pduciť vbi theodora tētare cepit vt id p̄ staret. cui ille. malle se q̄duis suppliciū pati respōdit. q̄z sniaz iure factā mutare. vñ ita cesus est vt paulū abfuerit q̄n tū vt occideret. fugiēs itaq; i tēplū sctē euphēie qđ haut pcul aberat iñ a crassatoribus trahit. ⁊ iniecto in colle ei⁹ fune. tāq; latro p totā vrbē vsq; ad vesp̄ā trahit. ac etiam deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua. a liquādiu vitā duxit. ita patient. ⁊ eq̄ aio vt sp diceret se etiā peiora meritū si diū ꝓ petis pena irrogaret. iñ instāte narsate cū romānis vigilio reuocat⁹ cū syracusas in sicicā puēisset quē tot mala. tot cure occidere nō poterant. ex calculo Lancea impatoꝝ morit. eiusq; corp⁹ romā deferť ⁊ apud sctm̄ marcellū via salaria sepelit. Vixit in pōtificatu tū rome tū alibi ānis. xvij. menses ser. dies. sex ⁊ viginti.

Justinianus

IVstinian⁹ sororis iustine fili⁹ romanoꝝ p̄ncipū maxim⁹ augustalē adept⁹ est p̄n cipatū. q̄ mox vt impialia iura suscepit adrepatoz rei publice stat⁹ aīm intēdit. ⁊ august⁹ romanū felici sorte regebat ipiū q̄ ⁊ bella ꝓspe gessit. ⁊ in cīs ciuilib⁹ mirific⁹ fuit. Nā p ba lisariū patriciū ingētē virū p̄sas fortiter deiēcit. ⁊ vādaloꝝ gētē capto eoꝝ rege Gelismero vsq; ad internitōz delenit. Affricāq; totā p⁹ annos. xcvj. impio romāo restituit. Rursusq; belisarij virib⁹ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege supauit. mauros q̄ post hec affricā infestātes. eoruq; regē athilā p̄ hoñez ex cōsulē mirabili vtute pstrauit. pari etiā mō vt alias gētes belli iure cōpressit. quā ob cā; ppt̄ honoꝝ oim victorias vt alamanic⁹. gothic⁹. alanic⁹. vādelic⁹. affricanūsq; diceret hē hec nomina meruit. Extruxit q̄z idē p̄nceps intra constātinopli vrbē ipi dño q̄ est sapīa dei pris tēplū qđ greco vocabulo ahiā sophiā. i. sctāz sapiētiā nōiauit. Cui⁹ op⁹ adeo cūcta edificia excellit. vt in totis terraꝝ spaciis huic sile nō possit inueniri. Erat em̄ h̄ p̄nceps fide catholicus in opib⁹ tect⁹. in iudicijs iust⁹. Jōq; oia ei pari rebāt in bonū. Leges etiā romāoꝝ q̄rū pliritas nimia erat ⁊ inutil. dissonātia mirabili. breuitate correxit. Cū em̄ ipatorē tāti pstat ingenij. tāteq; doctrine fuisse. vt mirū nō sit. si leges romanas sparsas ⁊ icōpositas in ordinem ad vtilitatē hoim̄ redegerit. Hac tū in re p̄silio ⁊ opa iohes patricij tribūiāi theophili dorothei vsus ē. q̄ tū docīna ⁊ auctē insignes hēbāt. in mēsuz nāq; illud libꝝ pelag⁹ (q̄ vsq; ad. q̄. milia pene librōs erāt extēse) coacervatis sil ab vrbe p̄dita vsq; ad hec tpa tot iudicijs. in. l. libros titulū digessit q̄s nūc pādecta appellāt qđ oēz ciuile docīnā p̄tineat. Idē q̄z legū epitomē fecť librōz. iiij. in q̄b⁹ huiť vniuersaꝝ legū textꝰ cō phēdiť. has aūt leges institutōes vocat. Diem⁹ etiā iustiani codicē vbi oēs p̄stitutōes p̄ncipū q̄ vtiq; in mlt⁹ volūinib⁹ hēant intra. xij. libros coartauit. Jnť hec iustiniāi maximi ac diuini ingenij vir cū impasset ānis. xxxviij. vita decessit. Et iustin⁹ mior apud constantinopolim rē publicam regendam suscepit.

QVinta sy Cōciliū Constātinopalitanū, nodꝰ habita ē apd constātinopolim. iussu agappiti pōtificis ac iustiniāi impatoris iā din incho ata tpe vigilij ānο salutis. 538 p fecta fuit. Cō tra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affirmabāt hea

Quinta synodus Hita
apl'g stantinopolim

tissimā vginē mariā solū hoiēz nō etiā deuz ⁊ hoiēz pepisse. q̄ q̄dē in synodo statutū est vt beata virgo maria diceret̄ q̄ dam nobis suo ptū edidisset. ibi q̄z p̄fuerūt euthices archiep̄s p̄stāti⁹ ⁊ appollinar⁹ patriarcha alexandrin⁹ cū vigilio papa q̄ oēs. xiiij. capl'a anathematizādo scripserūt p̄ pdicti theodori ⁊ soci cū ei⁹ blasphēias. declarātes vginē gl'iosaz vt p̄missuz ē deū ⁊ hoiēz pepisse. Cui synodi vniuersal'ecclia auctoritatem maximā cōtulit. ⁊

Basiliarius

BAsiliari⁹ patricius vir in armis strenu⁹ belli dux a iustiniāo ipatori cū ingēti mlt̄itudine p̄stitutas p̄mū persas aggressus ē. q̄ trāsgressis roma nox termis. eorūz regiōes guiter pp̄labāt̄. q̄s magnis plīs fudit. atq̄ ex volūtate p̄ncipis p̄stātinopolim triūphas ingressus ē. Interea ad affricā quā iā multis ānis vādali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisari⁹ missus ē. q̄ mor p̄lio cū vādalis cōmisso eox magnas copias fudit. Regēq̄ ipox gelismerū capiēs p̄stātinopolim misit. Carthago q̄z post annū sue excessionis. lxxxvj. recepta ē. Inde iustinian⁹ belisarium multis iā plīs gl'osuz aduersus theodatum dirigit. vtq̄ etiā ytaliā a gothox seruitio liberaret. belisari⁹ itaq̄ dū aliquātū tpis apud sicilia morā faceret. Rex gothox theodat⁹ extinctus ē. huiꝰ in loco vitigis successit Cōceptas g̃ p̄ theodatū belli vires in vitigē cōuertit. egressus ex sicilia ad cāpaniā. neapolim venit. quaz tandē p̄ vim capiēs ingressus. ñ etati nec sexui pcēs plures pimēs cūcta rapinis diripiēs. inde q̄z egrediēs romā ppauit. q̄ ingresso gothi q̄ in vrbe morabant̄ noctu egressi. relictis patētib⁹ portis rauēnā fugiūt. Belisari⁹ aūt supuentu vitigim cū magno exercitu rat⁹. menia vrb̄ p tpe vallo ac fossa celerrime muniit vitigi supuēiēte cū exercitu. ad cētū nāq̄ milia hoim secū duxisse ferē. Interim Belisari⁹ auctis copijs cū p annū integrū ⁊ dies. ix. menia vrbis tutat⁹ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incēsis castris rauēnā pficiscit̄. eo belisari⁹ ppter vitigim in vrbe captū p̄stātinopolim secū ducit. v. āno postea q̄z in ytaliā vēerat

VItigis goth⁹. obscuro genere int̄ eos nat⁹. his tpib⁹ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creat̄. 7. v. an

Vitigis rex gothox

nis regnauit vir certe rei militaris sciētia p̄clar⁹. q̄ regno suscepto theodatū obtrūcare fecit. q̄ mortuo rauēnā ppauit ⁊ oēs gothos dispsos p ytaliā congregauit. et nepotē theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorem duxit. q̄ vitigis ignobilitatē plurimū cōtempsisse dicit̄. h aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbē obsidētes vniuersa p circuitū direptiōib⁹ et incendijs absumūt. quoscūq̄ romanos repiūt gladio extinguūt. cūcta sacra loca denudātes. impugnātes ptinue vrbē. ß caute belisariꝰ defēsat̄ industria. Augebat̄ insup rome famis penuria. tāta siquidē p vniuersum mūdū eo anno maxime apud ligurią fames excreuerat (vt vir sanctissim⁹ dacius mediolanēsis antistes retulit) q̄ plereq̄ matres infeliciū natox membra comederent. cum p annū cōtinuū gothi romā obsedissent demū territi rauēnā redierūt. Vitigis vero coacto rursus in vnū magno gothorū exercitu cum Belisario conflixit. factaq̄ marima suox strage in fugam conuersus est. Quē iohānes magister militū cognomēto sanguinarius noctu fugientē p̄sequēs viuū comp̄hendit. Romāq̄ ad belisariū adduxit. patrata Belisarius victoria cōstantinopolim redijt secū vitigim deferens. quo viso iustinian⁹ valde letatus est. Cūq̄ nō multū post patriciū effectū admīstratoz illi iuxta p̄sarū terminos tribuit. Ibiq̄ vitigis degēs vitā finiuit. ac sic q̄si gothorum regni finis fuit

Tottila rex gothorum.

TOttila q̄ ⁊ baduila dr vltim⁹ ostrogothox rex. capto vitigo gothi transpadani chelpidax sibi regē p̄stituunt qui eodē anno perimit̄. Cui succesit exrari⁹ in regnum p̄ficiūt. Moroq̄ collecto vndiq̄ exercitu. vniuersam rursus italiā inuadūt. Exinde p cāpaniā vtriq̄ dr bñdicti cenobiū iter faciētes pueniūt p que lucanie ⁊ bruciox fines regiū p̄ficiscuntur. Nec mora siculū transgressi fretū siciliā inuadunt inde quoq̄ romam petūt. eāq̄ obsidionibus circumcludūt. que tanta tunc fames penuria perpessa est. vt p̄ magnitudine inopie natoruz

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Purgatorium Patricy Epi

siorum carnes comedere vellent. fessis nimiu ro. nec valentib⁹ mania tueri. Totila a porta hostiēsi vbē ingressus est. q̄ pcere romanis cupiēs p totā nocē buccinā clangere iubet. q̄ se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerent. aut quibuscūqz locis occulerēt. habitauit aliquāto tē poris cū romanis q̄si pē cū filijs hāc illi vt videt aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitatis extiterat) bū patris bñdicti quez olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vbe aliq̄ e numero senatoꝝ cōstātinopolim afflicti pperāt quib⁹ calamitatibus roma subijceret principi nareant qui statim narsen eunuchū suū t cubiculariū cū manu valida mittit. Js ad ytaliam veniēs magno cū gothis certamīe cōflixit. Quib⁹ ad internitōz pene ꝓsumptis regē totilā q̄ iā decē annos regnauerat iterfecit. vniuersam ytaliā ad reipu. curā reduxit. ac sic. lxxij. āno postq̄z theodoric⁹ ytaliā adeptus fuerat. Gothis deletis eoꝝ nomē euanuit. nā q̄ plio supfuerāt nō gothi ꝑ ytali vocari volūerūt. eo q̄ in ytalia nati t emtriti essent

Narses eunuch⁹

Narses Justiniani eunuch⁹ quē nōnulli scribūt bibliopolā puo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset imperator. cognita hois vtute euz in ordine patriciat⁹ ascinit Pietatis em religiōis. misericordie munificētie. grē. postremo vnicū exēplar tum oīb⁹ erat. Js igit calculari⁹ impial' acceptis auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos hrēt. q̄ maris adriatici sinū in ytaliā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄b⁹ ad internitōz deletis. cū t totila apud brixellā male pugnās occidit t theias in ei⁹ locū subuect⁹ nō longe a nuceria fortiter oppugnās vtute narsetis oppimit. onorati igit lōgobardi mlt̄ mūeribus ad ꝓpria victores redierūt. t pānoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigāib⁹ q̄bus dā delatorib⁹. q̄ narsetē oderāt. hortez ab ytalia ad se cū ignominia vbor reuocat videlicet vt eunuch⁹ ad lanas t pēsa rediret. ferēs id iniquo aio. narses rndit. se talē ortūrū telā q̄ inextricabiles errores emulis atq; inimicis suis pstaret. Itaq; odio metuq; exagitat⁹ in neapolim secedēs legatos mor ad longobardoꝝ regē dirigit vt paupa pānonū rura desererēt. t ad ytaliaz annetis repletis diuitijs possidendā venirēt. si mulq; multimō pinoꝝ genera aliarūqz rerum spēs. q̄rū ytalia ferax ē mittit q̄ten⁹ eoꝝ aduenti ndi aios possit allicere. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempus ex hac luce subtractus est.

Patricius epūs

Patricius epūs hyb̄nie archiepūs scotoꝝ ordinat⁹. p xl. ānos sctitate ac doctrina totā insulā hibernie ad xp̄m puertit t plēs mothios resuscitauit. captiuos ppijs impēsis redemit. ecclias mlt̄as extruxit t plura milia hominū baptizauit. vex cum hanc gentē ferinā repisset. neqz se credere velle dixerūt. nisi tormēta malox t gaudia bōrum cernere possent. vt reb⁹ visis certiores fierēt q̄z pmissis. appens postea dñs post ieiunia t orōnes ei euāgeliū t baculū tradidit t in desertuz locū eduxit foueā rotundā extrinsec⁹ obscuram oīdēs vbi p diē naturalē penitēs vere ab oīb⁹ pctis purgaret. t hec tormēta t gaudia videret. vbi ecclia; pstruxit t canonicos bti augustini pstituit. t clauē ad foueā dedit. Suo tēpe mlti ingressi se exptos testati sunt. q̄x relatōes iussit in ecclia ānotari. Ideo locus ille purgatorij patricij nūcupatur.

Signa terribila nocte visa sunt apud ytaliā āno dñi. cccc lxx. Ignee em acies in celo appuerūt. t sanguis stillauit a nubib⁹. hūanū q̄z sanguinē q̄ postea effusus ē significarūt. Ae deinde ꝓtinuatis imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹. tā ta aq̄x vi auct⁹ ē tyber vt magna strage ppli hūiliora loca submergeret. t sili mō ī alijs ciuitatibus t locis accidit.

In flumine aia lia fouma viri t mulierꝫ repūtātes appuerūt a mane vsq; ad nonā. cū cesarie. p lixa vsq; ad lūbos. aliaz ptē aqua tegebat. Ferunt q̄z montē scissum i gallia magnū sonitū dedisse t inde cepsum ann

Columbanus.

basilicis ⁊ hominib⁹ mirandū demū dedisse.

Leonard⁹ vir sanctissi⁹ natione gall⁹. de ciuitate cenomanoꝝ oriund⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est. ab eoꝝ Sctūs leonard⁹ salutarib⁹ imbutus disciplinis q̄ epatū renuit relictis ob⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās vbi aula regia venationis cant erat cōstructa. ⁊ regina partu ibi pciditaret. leonard⁹ inuenore inuēt⁹. a rege introducit. fusa aūt ob p̄ces regis oīone ad deū impetrauit regi duplex gaudiū matrē cū ple salua. Ideo rex sibi de auro ⁊ argēto offerens. q̄ renuit. admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit. q̄uis rex totū dare vellet. sola accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire possz vbi monasteriuz cōstruxit. ⁊ cū duobus adiunctis monachis in abstinētia mltādegebat locū nobiltatū (eo q⁹ a rege nobili dat⁹ fuisset (apellauit. vbi multis miraculis chorūscauit. ⁊ qui cūq; in carcere nomen eius inuocauerūt mox ruptis vinculis liberati exibāt. Demū octauo ydus nouēbris multis clar⁹ virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quāta dñs p eū miracula facit. mltitudo ferri ⁊ varietas i ei⁹ basilicis oñdūt.

Maur⁹ mōach⁹

Maur⁹ romanus mōach⁹ btissimi patris bñdicti pcipuus discipul⁹. Multa em ex romana nobilitate bñdicti scitate moti. in montē cassinū puenere religiōis grā inter q̄s maur⁹ q̄dē ac placidus insignes habent. Ferūt aūt gallos nūcijs ⁊ lr̄is benedictū rogasse vt vnū aliquem ex dicipulis suis ad se mitterēt. q̄ gallos monasticā vitam edocerrt. q̄re benedictus maurū eo misit. q̄ oibus vita ⁊ moribus rōnez bene ac beate viuendi dedit. quiq; etiaz mlta mōasteria pstitūit. quibus gestis post annos viginti octo. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta. non sine magna sanctitatis opinione bona senectute. xviij. kal. februarij quieuit in pace. eius dici festum eo die celebratur.

Columbanus abbas vir religiōe ⁊ sanctitate insignis per hec tempora in hibernia insula claruit. vbi multis constructis monasterijs post in burgundiam venit. Ibi deq; luxoniense monasteriū constituens innumerabilem quasi gentem aggregauit. ⁊ rectū viuendi modum oīb⁹ tradidit. Cepit quoq; increpare theodoricū regem cum concubinarū adulterijs miseere

Ideo in eum auia brunichildis erarsit ingenti furore. Et rex cum de monasterio ammoueri pcepit. egressus itaq; apud avalonem castrum ueniens. Porro theodoricus rex diuinitus p cussus inter fragrātis ignis incendia mortuus est. Sanctus deinde columban⁹ miraculis claruit. in loco siluestri de fructibus arborum victū pcipiens ⁊ minister eius nuncians ei q⁹ tēpore collectionis vinum inuenisset comedentē pcepit ei vt fruct⁹ ⁊ poma diuideret ⁊ visi partem pro sui sustentatione. reliqua ei pro cibo assignaret. Animal autem obediens nihil de pte p viro assignatā gustauit. huius discipuli plures fuerunt ⁊ specialē gratiaz ejciendi spūs a dño pcepisse legit. epatum oblatū renuit ⁊ p⁹ multa miracula in domino requieuit. tertio kal. nouembris.

Herculanus epūs

Herculan⁹ epūs pusiū. cū septimo anno obsidionis cap. martyrio coronat⁹ fuit qui preerat exercitui ad Totilam misit inq̄rens q̄d de episcopo agendum esset. ait episcopo prius a vertice vsq; ad calcaneū tolle corrigiam ⁊ tunc caput amputa. hunc herculanū episcopū pusinū super vibis murū deductū capite truncauit. ⁊ cum inciderit. ⁊ corpus extra murum pjecit. q̄daz caput adiungentes cum puero sepelierunt iuxta murum. post. xl. dies corpus quesierunt vt in ecclesia ponerent. ⁊ corpus pueri vermibus scatēte ⁊ herculanū integrum (vt nec capitis abscisio nec aliqua vestigia viderent) reperierunt.

Edardus q̄z sctūs tornacēn. epūs miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celū aptū fuit vt duo luminaria añ eū p horas tres splendorem dederūt. frater eius gildard⁹ rothomagen. epūs fuit ⁊ ambo vno die nati et pontifices creati.

Simeon i colūna

SImeon in columna anthiocenus ex vtero matris electꝰ de quo mira referūtur Is primo egit vitam monasticam inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans Tandem vo annis quadraginta in finem vite sue super colūnam stetit

¶ Anno mundi.5753. ¶ Anno xpi.574.

QElagiꝰ papa eiꝰ nois primꝰ.pria romanꝰ.patre iohāne vicario.post vigiliū pōtifex fuit.hic t si in multis periculis t turbationibꝰ ostrogothoꝝ fuit.eccliā tñ dei nō deserēs.cōstituit vt heretici t scismatici cohercerī'etiā secularīū manu posset.qñ ad sanitatē rōnibꝰ nō ducerent.t clericis i sacri constitutis.mādauit vt septē horas canonicas quotidie celebrarēt. Voluit itē vt vna q̄q; pincia r.vl.rij.cōtineret ciuitates.ḥ aūt accusatꝰ q̄ malo⁹ vigilij cā fuisset.cū iustiniā⁹ vigilio pferret eū.videte pplo t clero crūcē tāgēs t euāgeliū iurāndo susceptо se a tāto crimine purgat iñ narses ad vbē veniēs supplicatōes p rebus bñ gestis a scō pangcio vsq; ad.s.petꝝ celebraret vbēq; a sinthis libatā.q̄d fieri pt instaurat.vna vo cū pelagio instituit.vt vll⁹ ābitiōe vl'pcio ad q̄s uis saeros ordies admittat.Tādē rj.sui pōtificatꝰ āno.mē.x.die.viij.t.xx.moritꝰ in basilica petri sepelit.vbi ex sacrꝰ ordibꝰ bis mꝫ se decēb.hitis.pbros.xxvj.diacōos.xj.epos vo.xl.creasset.vacat tū sedes mē.iij.diebꝰ.xxvj

¶ Anno mundi.5763. ¶ Anno christi.564.

IOhes.iij.pa.natōe ro.pē anastasio ex illustri gñe oriū.iustini tpibꝰ fuit q̄ iustiniano successit.vir q̄dē prudētissimꝰ mitisq; ḥ pōtifex t sctōꝝ cimiteria restituit.t iacobi ac philippi ecclaz a vigilio inchoatā pfecit.t narsetē romāis ñ dissilant iratū q; de se male opiarent.id q; ad sophiā scpsissent.e neapoli ad vbē ducit vbi haud ita mltoꝰ narses moritꝰ cꝰ corpꝰ loculis iposituꝫ pstātiopoli defert.iohes q; pōtifex tpibꝰ armēi fidē xpi recepe.mltas clades tū passa italia ē itrūpētibꝰ pincia barbaris.qs q̄dē pētēdere pdigia illa tēpestate visa t ignee acies in celo appētes vt pmissuꝫ ē deniq; ḥ pturbatō nū ac doloꝝ plenꝰ.et ateq; gndeuꝰ moritꝰ ac in pasilica petri sepelit.pōtificatꝰ sui āno.xij.mē.rj.die.xxvj.vacat tū sedes.mēsibꝰ.x.diebꝰ.iij.

¶ Anno mundi.5773. ¶ Anno xpi.574.

Liea sūmoꝝ pōtificū Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

BEnedictꝰ pmꝰ pa. natione ro. pē bōifacio tyberij sēdi tpibꝰ fuit vir sane optimꝰ t tāto hōore dignꝰ q̄ italie t pīm rome labore fāe vna cū tybio augusto subuēit missō ex egypto frumto a seuissima fāe libauit vbē ipaz iedia pene cōsumptā Jncuenientibꝰ bñdicti pōtificꝰ pcibꝰ quē tiberiꝰ mirū imodū dilexit t obꝫuauit.vexꝝ paulopꝰ (vt q̄dā scribūt) solicitudie t dolore quē in calāitatibꝰ vbis rome t pricie italie pcepat moritꝫ.iiij.pōtificatꝰ sui āno mē.j.die bꝰ.xxviij.vacat tū sedes mē.ij.diebꝰ.x. Jn cuiꝰ tūba sic scriptū tradūt Magnis tuis mōumīta pē bñdicte relinq̄s. Virtutū titulꝰ decus atq; dolor ¶ Anno mūdi.5783. Anno xpi.584.

QElagiꝰ sēdꝫ.patria ro. pē vigeldo a tybio ad ipatorē maurieū tyberij genetū puēit.ḥ in inssu principis cū pōtifex creatꝰ sit.Cū extra obsessaz ab hostiꝫ vbē mitti q̄spiā ñ posset.Nil eñ tū a clero in eligēdo pōtifice actū erat.nisi ei⁹ electōꝝ ipatoꝝ approbasset.missus itaq; pstātinopoli ad placādū ipatorē.Gregoriꝰ monachꝰ t dyaconꝰ vir optimus atq; doctissimꝰ vbi ex sinia pōtificis oia pegisset.neq; q̄q; ocio t igenio suo abusꝰ t libros moraliū in iob cōposuit.Et euticiū pstantinopolitāe vbis epum ita pñte augusto dispūtatōibꝰ puicit vt oia q̄ libro suo de resurrectiōe pscripserat retractare coactꝰ sit.Dicebat enī corpꝰ nostꝝ in illa resurrectōis glia vēto aereq; subtilioꝝ futurū.ob eā rē tāgi ñ posse.qđ pillud dñici ē palpate t videte q; spūs carnē t ossa nō hz quēadmodū me videtis hēre.Pelagiꝰ aūt vbi gregorium rogatu ppli romāi ad vbē reuocasset t domū paterna in xenodochiō pauperū senū redegisset.t ba

silicā laurētij martyris a fundamētis extruxisset pestilētia morik. q̄ tū marie europam oēm vexabat. Anno pōtificat⁹ sui. r. mēse. ij. dic. r. sepult⁹ ē aūt in ecclia bti petri in vaticano. Vacat tū sedes mēsib⁹ ser dies octo. 7. rr.

Linea imperatorū Justinus minor vel iunior

Tyberius sēds

IVstin⁹ iunior ſiue minor rē publicaz apud ꝓstātinopolim regendā suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Et in nulla re similis fuit. vir in oi auaricia dedit⁹ capar deoz atq; hoim ꝓtēptor habit⁹ ē senatoz spoliator. Cui tāta fuit cupiditatis rabies. vt archas iūberet ferreas fieri. Inq̄b⁹ ea q̄ rapiebat auri talenta cōgregaret. Quē etiā ferūt in heresim pelagianā delapsum. Hic cū a diuis aurez cordis auerteret iusto dei iudicio amisso rōnis intellectu. amēs effect⁹ est. Hic etiam tyberiū adsciuit. q̄ ei palaciū vl̄ singulas puincias gubernaret. hoiez iustum 7 strennuū. Vroz q̄z eius sophia impiū vsq; ad tyberij sēd. tpa gubnauit. cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ꝓstātinopolitāo iugo p longobardos ablatū est. Igit̄ iustin⁹. r. j. āis regnāsset amētiā quā incurrerat. tādē cū vita finiuit. Ferūt hūc vixē in hystria regiōe ytalica ꝓdidisse. Et er suo nomie eam instinopolim appellasse Quā quidē in loco munitissimo ꝓpter barbaroū incursiones ꝓstituit. vt populi ab egisdez agitati ibidem tuerentur.

TIberius Cōstantin⁹ mortuo iustino romanoz regū sumpsit impiuz. Hic vt iā dixim⁹ iustino adhuc cesare cuz palaciū regeret 7 eū p adoptionē in filiū 7 regni her edē suscepat. ac merito certe cuz in hoie ea ornamēta cēnt. q̄ in optimo pncipe requirūtur. clemētia. iusticia. pietas. religio. sapiētia cōstātia. Et ꝓpetua fortitudo. vez inter alias ei⁹ vtutes benign⁹ 7 liberalis in oēs. potissimū vero erga paupes habit⁹ eā. Et cum multa de thesauris quos iustinus aggregauerat. Sophia augusta frequētius increpabat cum quod rez publicam redigisset in paupt̄atem. Aiebat ille Confido indomino. quia non deerit pecunia fisco nostro. tū vt paupes elemosynā accipiāt aut captiui redimant. Hoc est magn⁹ thesaurus. Deambulās vero p palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoreā. in qua erat crux dīnica sculpta. 7 ait. Crucem dīi qua frontem nostrā 7 pectora munire debemus. Eam sub pedibus cōculcamus. Et dicto citius iussit eandē tabulam auferri meliozq; loco atq; honestiore reponi. Post hoc vero vna. atq; altera inuenta est. Sub qua tantā vim auri 7 argenti reperit. quātā hominis būficientia requirebat. Cuius quidē magnā ptem pauperib⁹ erogauit. Ferūt etiam narsetis thesauros ad eum ex ytalia delatos fuisse. Quib⁹ cōflatis ad magnificētiā 7 liberalitatē vsus est. 7 ne quid ad integrā eius felicitatē deesset exercitus quem in persas miserat. victor rediens tantam predam ad eleohantis. rr. auerit quantum vllus vnq; antea. Hoc requirebant eius merita erga gen⁹ humanum. Hec religio in deum saluatorē nostrum. hoc postremo eius beneficiētia erga populum romanum. que 7 armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantin⁹ postq̄z imperium septem rexerat annis. sentiēs sibi diem mortis imminere. vna cum conāli Sophie auguste. Mauricium genere capadocem virum strennuum ad imperium elegit. ornatamq; suam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperiū meuz cum hac puella concessum. vtere eo feliz. memor semp vt equitate 7 iusticia delecteris. Hec postq̄z dixit de hac luce ad eternam patriā migrauit. Magnū luctum populis de sua morte relinquēs. fuit enī summe bonitatis in elemosynis promptus. in iudicio iustus. In vindicādo cautissimus. nullum despiciens sed oēs in bona voluntate complectens. oēs diligēs ipeq; dilectus ab omnibus.

LOngobardi enim quibus nutrita barbe longitudo patrij ydeomate dedit nomē a Scādinauia germāie insula oceani originē habuere. Et q̄ ꝓfecti Aionē 7 thatonē habuēr duces. Isq; facto fūctis Agelmūdū sibi regē imposuit. Eoq; a pplis q̄s dicunt būlgaros histri accolis interfecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necem vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosq; maxima afflixit clade de orto enim huius lamussij refert Paulus q̄ meretrix quedam vno partu. septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos piecisset. Agelmundus rex vidēs puu

los eruit facin⁹. hasta q̄ manu gestabat eos volnerare cepit. vn⁹ ex eis iniecta manu hastam cōprehēdit. rex miscōia mox illi magna pnū cias e piscina abducādū abduxit. que eoz lin gua lama dicit lanusiū noiauit. q̄ cū adoleuis set strēnu⁹ in oib⁹ adolescēs euasit. t post eum xl. annis regnauit. q̄ defuncto tertio rex Lethu ē suffect⁹. Qui cū annis. xl. regnasset Hyldooch filiū sibi instituit successorē. Et post eū ⁊ntus Godooth longobardoz regno pfect⁹ est. Cui successit classo. Inde subrogat⁹ ē in septimū re gē fili⁹ chato. Qui pfligatis hercul paulo post interfect⁹ ē. Octau⁹ regū Vnacho. Valtarith fi liū habuit successorē. Post quē decim⁹ t nō no nus put scripsit Sigisbert⁹ lōgobardoz rex fu it andoina q̄ pmū ea gēs in pānoniā traducta fuit. Postq̄ annis. xj. de. xl. Rugilādā puinciaz habitauerat. In pānōia aūt sub ipo andoino pmū t postea sub alboino ei⁹ filio. Qui vnde cim⁹ rex fuit annis. xliij. lōgobardi habitauere di gnitate aucti t maxīo potētatu. Lōgobardoz aūt in ytaliā ingressum fuisse cōpim⁹ bñdicti pape pōtificis initio t iussio miore annū ia. xiij. apud Cōstātinopoli ipāte. fecerūt iter longo bardi p patētē portā q̄ ab ipo ꝓditi orbis ini tio relicta fuisse vī barbaris ad ytalie inuasio nē. Decrētes nāq̄ pānoin p noticiā q̄ pri⁹ ba uaria nūc ea in pte dr austria pūenere. liburne am q̄ tūc sicut t nūc dict⁹ est ꝓuincia foriulij. oppidoq̄ foroiulio cū ipa (aut dat nomē) pui cia p icolaz dedicōi potiti ad planez fluuium cōsederūt.

Alboinus rex

Alboin⁹. xj. longo bardoz rex. quem narses vt pmissuz ē cū oib⁹ copijs postq̄ guni mūdū gepidaz regē occidis set t gepidas vsq̄ ad ītermi nōz deleuisset. Et pānonia in ytaliā ad cōpescēdas sedes vberiores q̄ in pānōio occu pauerāt. lētis t nūcijs accer sit. obtēpans itaq̄ narsetis monitis alboin⁹ ytaliā p syrmiū ingressus. cū oīb⁹ lōgobardis tā viris q̄ mulieribus. adiūcti etiā sibi. xx. sanon̄ milib⁹. cū ipis vroīb⁹ ac li beris armētis q̄z p foz iulij ytaliā intrauit. cuz exercitu lectissimo. pmo oēz venecia occupat. in de in subriā igressus mediolanū vi capit ac di ripit. papiā triēnio obsessaz in ptātē suā tādez redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronā se ꝓtulit. quā regni toti⁹ sedē pstituerat. Erat tūc tertius t dimidi⁹ exact⁹ ab ingressu lōgobardoz i yta liā ānus q̄ in tpe alboin⁹ oi pene ethuria t ari mino ac cisalpine gallie ptib⁹ a bonōia papiā vsq̄ oīb⁹ (excepto grex illo) potit⁹ vī vibibus vī oppidis. veronā igit ē ꝓtulit. In q̄ vbe vt orē diuitias q̄z t oēz regiā suppellectilez hēbat. Reb⁹ āt vt erāt tūc in ea gēte letissimis. ludos celebrauit. t qō oia apō ea barbarie supabat ludoz leticieq̄z gñe ꝓuisis ebrietatibusq̄z ē idul tū. Bibebatq̄z rex ea pathera quā ex gūmūdi gepidaz a se i pānōia inuect⁹ crāco lamib⁹ cir cūdato aureis pauisse. t cū imoderati⁹ hūisset hilarior ac ppa amēs redit⁹. misit Rosimun vroi e regiōe discūbēti patherā mero penā. ip se alta iclamitās voce vt cū prē gūmūdo bi bēs leta cēt. q̄ vroi adeo alte insedit pectori mu lier⁊ vt ex ea hora statueret pīni crāci ludibriū viri iteritū vīdicare. egitq̄z tāta rē marie in hūc modū. helmechildis erat lōgobard⁹ t nobil⁹ t in armis feroz. q̄ adolescētia floriēs. t corpe fa mosissim⁹. puellāo ppibat. rosimūde obsequo insistētē. qō cū ñ igraret regina effecit vt puel lea q̄d ardēt cupiebat sese illi in ꝓbitū ꝓmitte ret. eū postea adolescētē his artib⁹ ad lasciuiēt⁊ aīm in sniaz trahēdū vt rata erat efficacissimis pellectū. rosimūda in reg⁊ caput armare cēpta nit. c⁹ postea ꝓsuetudine rosimūda q̄dē dlecta bat. quēq̄z in cubiculū secreto ducēs ppōita re gni spe alboinū obtrūcare cōpulit. vez cū ad uersantib⁹ lōgobardis. ō spe regni decedisset. Ambo ad lōginū q̄ tū rauēne pētat ꝓfugēt. nec ita m̄ltop⁹ scipos inmicē venēo petentes die er tremum claudunt

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

Longin⁹ grec⁹ pm⁹ ytalie exarch⁹. h anno p⁹ captā vniuer saz ferme italiā. nouū in ita liā addurit mgrāt⁹ nom̄ er archat⁹ ytalie. q̄ int̄ptabat sūm⁹ ytalie mgrāt⁹ t ranē ne se ꝓtinēs nūq̄z iuit ad vi bē romā. vī q̄ cēt ispiciēdā. iadmistratē ē vo italie. tvi biū q̄ in iustini imperatoris ptib⁹ cū roma t ra uēna durauerāt. hūc pm⁹ p̄uauit morē. vt ñ p uincie aut regiōi pesset pse siue q̄spiā mgrāt⁹. ß singlē vibes singla oppida a singlis custodirē tur. regerēt̄q̄z mgrātibus q̄s appellauit duces parē itaq̄ faciēs vibē romā alijs italie vībib⁹ vī oppidis hac vna in re illā honorauit. qō im positū tūc mgrātū pside appellauit. ß q̄ succes serūt sūt appellati duces. vt postea p mltos an nos sic roman⁹ appellaretur ducatus sicut nar niensis Sp olitanus q̄z est dictus. Neq̄ enim post Basilium qui eniz cum Narsete consule

fuit. vel ꝓsules roma habuit vl senatū legitime coactū. sed aduce greculo hoie. quē exarchus exrauēna mittebat res romana ꝑ multa tpa administrata ē. Durauit q̄ppe hic magistratꝰ ferme. c. t. xxiiij. ānis. Exeoq; defuncto smaragdꝰ suffectus fuit.

Leander cps

Leander toletanꝰ (vl vt q̄dā volūt) hispalēsis ep̄s. Vir plane sctūs t doctrina p̄cipuꝰ. In q̄ eloquētia t doctrina pariter certabant. Cuiꝰ p̄dicatōe exēploq; t industria tota vesegothoꝝ gens ꝑ rearedū eoꝝ regē ab arriana impietate ꝓuersa ē. Multa ei cōposuit tum ad ꝓfirmatiōnē nostri dogmatis. tū ad ꝓfirmatōz arriane fidei. quā (tanq; teterrimā labē) Vādali exaphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. hic aūe insigni viro btūs gregoriꝰ papa adhuc monachꝰ moraliū suoꝝ libros scripsit. Cuiusq; vita multis signis t miraculis in fine claruit. Jō inter sctōs relatus cuius festum tertio kalendas Marcij celebrat

Johānes elimōsa

Johes elimōsa seu eleemosynariꝰ latine aleradrie vrbis ep̄s ꝑ hoc tps orientalē eccl'am quoad fieri potuit in fide ꝓmouit. legendo disputādo. scribēdo monēdo docendo. licet multos aduersarios habuerit. signa quoq; magna. nec non eleemosynas plurimas t alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrē t admirādā leontinū quidaz nepolitanꝰ ciuiuꝝ insule ep̄iscopus vt in vita ꝓpatrum historiam pulcerrimam scripsit.

Acū tum demū de noie ytalico putasem in tanta rep̄ turbarōe. nisi sctissimi viri piture puincie succurrissent. ꝑ erat ecclesie aq̄leiensi paulus p̄siarcha vir sanctitatis fama ꝓspicuus. Js vbis aq̄leie paulo añ nouo parūq; valido muro cincte munitoni diffisus. cū clero sctōz reliquūs t oi sacra suppellectile migrauit gradū. ꝑrit etiaz tarusine ecclie felix ep̄s rauēna oriūdꝰ vir. vt ea tēpestate doctꝰ t cū vita integer is longobardos adesse intelligēs ad alboinū ire cōtendit tranisinis. vt nouerat iratū salutē t honoꝝ ecclesie sue cōseruationem impetrauit.

Fortunatus cps

Fortunatꝰ ep̄s tudertinꝰ (vt ait gregorius in ꝑmo dyalogoꝝ in effugādis spiritibꝰ immē se virtutis grā pollebat. ita vt nō nunq; ab obsessis corporibꝰ legiōes demonū pellere. Et cū multos hoies libaret. Etiā equū cuiusdā militis in rabiē vsuꝝ. vt cūctos dilaniaret. facto signo crucis ad māsuetudinē reduxit. cuidā q; ceco lumē restituit cū nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiēs ex fide petit vt vi uens consueuerat traditur.

Fortunatꝰ alter vir singlar' lr̄ature t eloq̄ntie gallos ad meliorē cultū redegit sc̄ptis t exēplo. Ad sigibertū cui eo tū regē libellū de gubernando regno ꝓscripsit ac beati martini vitā eleganter cōposuit

Germanus eps

Germanū ep̄m parisiensez. sunt q̄ scribāt virū q̄dē sanctissimū hoc tpe fuisse. q; frācie regis sp̄ in officio ꝓmanuit. Et adeo quidē. vt inter se certatū religiōe. pietate. gr̄atia. hūanitate sit. Nil enim in germano cernebant. qd id si non imitarentur. tantum valent boni pastoris exempla.

Sampson eps

Sampson dolensis episcopꝰ. mira claruit sanctitate. in eius consecratione columba celitus emissa sup caput sedit quousq; ep̄s ordinatus fuit. Suus quoq; discipulꝰ Erbinꝰ post sua fata claruit

Amandus eps

Amandus episcopus Traiectensis i Vasconia cum eo tempore populus valde vetocissimus esset sua eniz sanctitate ac predestinatione. mitiorem ac etiā benigniorez vitam totum populum ristum redegit ac reformauit.

Gregoꝰ thuronēsis episcopus

GRegoriꝰ turonensis archiepiscopꝰ octauo iustini anno ordinatꝰ in omibꝰ clarus habet. Fuit autē aluernie regionis idigēa. Ser de cimo cinde ānis in epatu exegerat. Cum gregoriꝰ magnꝰ i sede aplica sfrogatꝰ ē obiit tandē. xv. kal. decēb. Hic scpsit historiā regū frācoꝝ. Miracula q̄. b. martini pꝰ obitū eiꝰ lib. iiij.

Radegundis regina franeie

RAdegūdis regina frācie d̄ ēgiōe thuringie ex berengario ortā. post deictā pr̄iaz regal̄ pda abducit. Ea in sortem lotharij regis in vero mādēsez ducta ad nutriēdā custodita. inde in sucessione nupsit terreno principi non tñ sepabatur a celesti/ mira postea peregit pietatis opa eā medardꝰ postremo nonionij mutata veste dño cōsecrauit. porro mōasteriū pictauis coopāte dei gracia mōasteriū p ordinatōez lotharij regis pstruxit vbi i mlitudine mag abbatissa in oñi abstinētia ⁊ miracl̄ virit. morsq; eiꝰ gl̄osa fuit. eꝰ transitꝰ recolit̄ ydus aūgusti.

GRegoꝝ magnꝰ Gregoriꝰ magnꝰ doctor (ob eiꝰ sanctitatez ac sapiētie p̄cipue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortꝰ/ pr̄ez habuit gordianū matrē siluiā nobilissimos romanos. At tum summā philosophie apicē in sua adolescētia attigisset Ac rex ⁊ diuitiaꝝ copia abūdaret ⁊ oīa deffuit ⁊ religiōis statū p̄elegit. varijs tū seculi curis ac negocijs impedit̄. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia pstruxit. Septimum intra menia vrbis sub honore sct̄i andree apostoli ppr̄ijs fabricauit. in q̄ relictis sericis aūro gemmisq; vili mōastico habitū tegebat̄. Cuius pfectio in plogo dyalogi eiꝰ oñdit̄. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vir subsistere valeret. vt sepenumero syncopi laboraret. Monachus igit̄ Romanus ob probitatez ⁊ sanctitatē maxime in precio habitꝰ fuit. Qui ⁊ multa tūz constantinopoli. tūq; rome p rp̄iana religione ad multoꝝ eruditōz edidit opa. Moraliū in Job libros dialogoꝝ pastoraliū. Jtē regist̄ sup ezechielem ⁊ omelias ⁊c̄.

¶ Anno mundi. 5793. ¶ Anno christi. 594.

GRegoriꝰ magnꝰ papa eius nominis primꝰ patria romanꝰ pater gordiano. viro senatorio. vno oīm pfensu inuitꝰ etiā pōtifex creat̄. Anno dñi ⁊c̄. d. ac. v. viij. Js aūt cū principis pfensu reqreret̄ nūcios cū l̄r̄is miserat. Qui mauricū obsecrarēt. ne pateret̄ electōz cleri ⁊ pp̄li romani ea in re valere intercepte sint l̄r̄e a pfecto vrbis ac discerpte scripteq; alie. Quibꝰ rogabat̄ vt quez pp̄ls ac clerꝰ in pontificē legisset eūdē impator pfirmaret. q̄ mhil ei nūciari iocūndiꝰ ac gratiꝰ potuit cū secū familiariter dū pstātinopoli erat gregoriꝰ vir isset. filiūq; eiꝰ fonte baptismatis leuasset. Remittit itaq; Mauricius nūcios q̄ gregoriū pfirmaret. cogerētq; pōtificat̄ tabnacla suscipe. Js itaq; nō sibi pr̄i. ꝫ vtilitati hoīmq; ac honori diuio pfulēs quē certe ob religiōnē ⁊ pietatē reb̄ oīb̄ sp aī tulerat. spretis opibus posthabit̄ voluptatibꝰ atq; oī ambitōe ⁊ potētia. gubernacula reipūblice xp̄iane suscipiēs ita vixit. vt vsq; ad tpa nēa. neminē ex successorib̄ parē habuerit. ne dū sup̄iorē vel sctitate vite vel diligētia in reb̄ agēdis. vl̄ doctrina ⁊ scriptis. doctor etiā hūmilim̄ pm̄ oīm pontificū se seruū p̄uoꝝ dei scripsit. Ac oīs institutio eccl̄iastici officij veteris pr̄tim ab eo est in uēta ⁊ approbata. Supplicatōes maiores pter pestē sedandā ac statōes instituit. Ex romanis q̄z q̄büscūq; reb̄ potuit basilicis romānis dedicataq; gothoꝝ eccl̄ia q̄ i subura est Agathe martyris noīe. paternā domuz in clino scauri posita nō lōge a circo maxio in mōasteriū redegit. q̄ in loco ⁊ hospites pr̄tuo accipiebat. ⁊ pauperes vndiq; pfluētes cibo ⁊ potu in vita retinebat. Vir certe oī laude dign̄ tādē pfirmata oī rōe ecclā dei. ānō. xiij. mē. vj. die. x. pōtificatus sui moriē. phoce vo ip̄atoꝝ ānō. ij. sepeliturq; collacrimātib̄ oīb̄ in basilica petri aī secretariū. q̄rto ydꝰ marcij. Eiꝰ vo i morte mēsib̄. v.

Sdiebus vñ. xx. sedes romana tū vacat

Abiānꝰ papa eꝰ pr̄ia ig̃rat ac merito q̄dē gre. sucessit hō ei obscuro loco natus obsq; moribꝰ reb̄ gestis greg. viri sctissimi aduersat̄ ē. nā cū suo pōtificatu fāe laboraret̄ instarentq; paupes vt etiam pietatem Gregorij elemosynis imitaretur. nil aliud re-

Sedes Romā retrō p̄fert fanſert

Linea ſummoꝝ pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

ſpondebat. q̄ Gregoꝝium populatē famā aucupantem patrimoniū eccl̄ie largitionib⁹ diſſipaſſe. Paululū etiā abfuit q̄ libri eius cōbūrerent. Adeo in Gregoriū ira ⁊ inuidia eratſerat homo maliuol⁹. Hic tñ ſtatuit vt hore in eccleſ̄ijs diſtinguerent officij gratia ⁊ accenſe lampdes p̄tinuo retinērent. potiſſimū vō i ecclesia beati Petri. At cū annū vnū. menſe quinq. dies ix. i pontificatu ſedisſet moritur fin⁹ q̄ eius a ſancto iohe per portā aſinariā ⁊ pontē miluiū i basilicā petri deferūtur. Vacat ſedes ei⁹ morte. menſes xj. dies ſex ⁊ viginti

BOnifaci⁹ terci⁹ papa p̄ria roma⁹ vir ſacerdotio dignus / a phoca imperatore obtinuit. magna tamne cōtentione. vt ſedes beati petri apoſtoli. que caput ē omnium eccleſiarū ita ⁊ diceret ⁊ haberet ab omnib⁹ Quē quidē locū eccleſia p̄ſtātinopolitana ſibi vendicare conabat fauentib⁹ interdū malis p̄ncipib⁹. Merito enim ſedes romana ceteris aīſtet. Ei⁹ itegritate ⁊ p̄ſtātia cūcte hereſes p̄futate ſunt ⁊ explose. itde ſynodo habita plura inſtituit. Tādē eius vita ⁊ decreta extincta ſūt. pōtificatus ſui mēſe. ix. Sepul⁹ ē aūt in basilica petri vacattū ſedes mēſe vno diebus ſex.

C Anno mūdi. 5837 C Anno chriſti. 614

BOnifaci⁹ quartus papa natiōe Marſus patria valerienſis. patre iohe medico. Hic tēplū ſancte marie rotūde q̄ veteres pantheon. Quia cybeli ⁊ oīb⁹ dīs cōe eſſet. a phoca imperatore obtinuit cōſecrauitq; q̄rto yd⁹ Maij in honorē btē Marie virginis oīmq; martyrū Electis p̄ius gētiū ſimulacris lustratoq; tem

plo vnde poſtea virgo ad martyres appellata eſt. Quo facto etiā domum patrimā in monaſteriū redegit fundoſq; ſuos monaſterio aſcribit in monachoꝝ vſum. Quib⁹ ⁊ p̄dicandi ac abſolūendi poteſtatē tribuit. Verū non ita multū poſt. diē extremū obiens. Sexto pontificatus ſui anno menſe. viij. die. xiij. Quo quidem tempore peſte fame ⁊ inundatōe aquarū laboratū eſt. Sepelit in basilica petri. Vacat tū ſedes ei⁹ morte mēſib⁹. vij. dieb⁹. v. ⁊. xx.

Line aimperatoꝝ

Mauricius

Phoca

MAurici⁹ tyberij gener. q̄ defūcto iuſtus purpura. redimit⁹ diademate. ad curiaꝝ p̄ceſſit. acclāmatiſq; ſibi laudib⁹ largito pplo mūera p̄m⁹ ex greco genere cōfirmat⁹ eſt. huic eni ⁊ ſi capador erat ipiū tñ ob vtutez ⁊ strēnitatē in reb⁹ agendis cōmiſſuz eſt. At vō longobardi cū poſt morte alboini. xx. ānis ſub ducibus fuiſſent. Eutharim regem ſibi creant. Quē ⁊ flouiuz appellarūt. quo quidē cognomēto oēs longobardorum reges deinceps vſi ſunt. Mauricius autē pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertum francorūm regem mercede ad id bellum ſollicitat. Qui ſtatim compto gallorum et germanorum magno exercitu cū Euthar decertans magno capto incommodo ſuperatur. Hac autem clari victoria Longobardi gentes vſq; ad fretum ſiculum peruenere. vibes etenim omnes ytalie ad poteſtatem ſuam redigentes. Quo minus vero vibe Roma din obſeſſa poterentur. facre hymbies. et etiam quidem frequentes quibus etenim hoſtes a menibus propelluntur. Interea vero mauricius ſuperatis in etrūria ⁊ campania. Herercho etenim Romano duce Longpbardis nationibus in omnia vicia prolapſis. legem tulit vt qui Romane etenim militie aſcriptus eſſet. niſi finita militia. vt cum monachus et etiam debilis ex vulnere factus. deo etenim militare non poſſet. Hanc obiem etiam motus eſt Gregoius hominem admonet. ne etiaam eius religionem impugnet. Cuius benignitate ex infima ſorte hominū ad ſummuz

S. Marie rotunde

gradum dignitatis puenerat. Preterea cū. Johānē. Cōstantinopolitanū epm vniuersalem patriarchā treasset. monuisseq; Gregoriū vt obtemperaret. Respōdit homo cōstantis igenij ⁊ fidei potestatē ligandi ⁊ soluendi petro traditam eiusq; sucessorib⁹. nō epis ꝓstantinopolitanis. Nequaq; his malis cōtentus longobardos adhortat. vt romanos adoirēt. Jdeo agilulphus exciſaloina romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū āñū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū rediit. At mauricij nō sponte ꝫ coacte penitentia duct⁹. cū Gregorio mitiꝰ agere cepit. fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe cōtra hostes dimicans victoriam obtinuit hūi q; q aures appellant ei⁹ virtute deuicti sunt Interim vo milites stipēdijs suis defraudati. Phocam centurionez imperatorez creant. ⁊ Mauriciū obtrūcant. postq; vnū ⁊ xx. annis regit.

Phoca. extincto mauricio ei⁹ q; filijs theodosio tyberio Cōstantino ⁊ auocato romanor regnū inuadit. p octo annorum curricula pnabat⁹ ē. veniensq; cōstātinopolim imperator receptꝰ ē. magnā de se spem prebuit. ß rerū exitꝰ multor fefellit opiniones. Nam suo tpe pse cosdra rege in romanas prouincias irrūpētes. supato phoce exercitū hierosolimā occupant. Templa xpianor pphanant ⁊ diripiāt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sctissimum eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hāc obrez ab oībus potissimū a senatu spret⁹ phocas ab geraclio copiar ⁊ affrice pūncie duce impio ⁊ vita priuat. Remq; publicā romanā heraclij⁹ eiusdem filius regendā susteptit.

Concilium ad. s. Petr rome

Hsynodū apud sctū petr Rome vir sanctissimus gregorius papa habuit (ne villa tre ecclesie deessz) q̄tuor ⁊ xx. epor ū in qua multa sustulit q̄ nocitura. multa etiam addidit que pfuturā fidei nostri videbātur. In ea q̄ppe synodo primo q̄ttuor ꝯcilia. s. Nicenū. Cōstātinopolitanū. Ephisinū ⁊ Calcedonēse decreto publico approbauit. ⁊ cōfirmauit. nec nō q̄ntū veneratus est. Vetuit in eo cōcilio vt nūllus bigamus ordinaret pbyter. Statuit etiā vt eps semel dūtaxat cōsecraret. Mādauit pterea vltimā volūtatē modis oībus obseruare debere. Jnstituit pterea ne quid ornat⁹ ⁊ ꝯcet⁹ inter sacrificiandū deesset vt ad uersū vni⁹ psalmi introit⁹ misse fieret. et vt nonies kyrieleyson caneret ⁊ alla. in canonē redegit. diesq; nr̄os in tua pace disponas. Preterea supplicatōes maiores (q̄s greci letanias vocāt pmus instituit stationū q; magnā ptē mayrie q̄ in basilica petri hītur. Quid plura oēm ecclesiastici officij institutoz ipe sctissimꝰ pōtifex instituit ⁊ approbauit.

Hsynodū q; habuit postea bonifaci⁹ papa. iij. epor duo ⁊. lxx. pbyteror. xxx diaconor. iij. in q̄ instituit ne q̄s sub anathematis culpa in locū defuncti pōtificis aut epi subrogaret. nisi tertia saltē p⁹ obitum eius die. vt ne anathematizaret q̄ largitiōe vel grā ad pōtificatū vel epatū aditū sibi q̄reret. Voluit itē electōz epi a clero piter ⁊ pplo fieri. eāq; ita ratā fore si a pncipe ciuitatis approbata esset. Cōstituitq; vt nitid⁹ pānus qō corpale diceret super altari in cōsecratōe semper a sacerdote poneretur.

Hērūt iudeū quēdā imaginez crucifixi telo trāsfixisse perhec tpa a q̄ illico sanguis copiosus effluxit. a q̄ iudeus maculā cōtraxit. xpiani id videtes p vestigia sanguis ad imaginē sanguinē emittentem peruenerūt. quo cōperto iudeū lapidibus obruunt.

Tanta inundatio aquar. anno sexto Mauricij imperatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit em diluuiū in finib⁹ venetiar ⁊ ligurie seu ceteris regionibus ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacūne possessiones seu villar hoīmq; pariter ⁊ animantiū magnus interit⁹ Tātū tūc athesis fluuius excreuit vt circa basilicā zenonis martyris. q̄ extra veronensis vrbis mūros sita est vsq; ad superiores fenestras aque ptingeret. facta est aūt hec inundatio. xvj. kal. nouēbris. Sed ⁊ tāte chorusca tiones ⁊ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tpe

Septiformis letania ẽ instituta /

solent. In tantũ time fluui⁹ tyberis excreuit vt aque ei⁹ sup̃ muros vrbis influerẽt. Et marinas in ea regiones occuparẽt Tũc p alueũ eius dẽ fluminis. cũ multa serpentũ multitudine draco etiam magne mireq; magnitudinis per vrbẽ transiens vsq; ad mare descendit. Subsecuta ẽ statim hãc inundationẽ grauissima pestilentia. quã ingninariã appellant. Que tante pplm̃ stragi destinauit vt de inestimabili mltitudine vix pauci remanerent. Primũq; pelagiũ papã ptulit deinde pastore interẽpto. sese per pplm̃ extendit In hac tribulatione beatissimus gregorius papa electus ẽ q̃ dũ septiformẽ letainã fieri ordinasset. Vnius p̃ spacio dũ hi deũ peterent. Octuaginta ex eis subito ad terrã corruentes spiritũ exalarunt. Septiformis aũt letania dicta est. q; omnis vrbis populus a beato gregorio in septẽ ptibus deꝑcaturus dominũ diuisus est. Hũ primo nãq; choro fuit oĩs cler⁹ In scdo oẽs abbates cũ mõachis suis. In tertio oẽs abbatisse cũ ꝓgregatõib⁹ suis. In q̃rto oẽs infãtes. In q̃nto oẽs laici. In sexto vniuerse vidue. In septimo oẽs mulieres ꝓiugate.

Augustin⁹ et melitus monachi

Misit hac tẽpestate diu⁹ gregoriu⁹ magn⁹ augustinũ melitũ et iohẽz. cũq; his monachos q̃sdã pbatissime vite q̃tũ monitis et pdicatõibus fidei nẽe dogma. Angelli tũ primũ integre receperũt. augustin⁹ enim et melit⁹ optimi mõachi et anglorũ cpi atq; apli in ꝓcio habiti deo auxiliãte a mõitis et efficacissimis exhortatõibus totã illã ĩsulã a fidẽ xpi tãdẽ pduxere. ibi dẽq; demũ senio ꝓfecti ñ sine magꝝ sctitatis opinõe in dño q̃euere. et cũ scti fuerint. eorum festa septimo kal. Julij celebrantur.

Tunica incõsutil

Vnica incõsutil dñi nostri iesu xpi a btã virgine maria cõfecta que forte vni militũ obtigerat. his tẽporib⁹ nõ procul ab hierusalẽ apud vrbẽ Zephat in archa marmorea eo loci reposita ab epis Gregorio anthiocheno. thomaq; hierosolimitano. ac iohãne constantinopolitano icorrupta et immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxime in ꝓcio habita fuit. qui ipam suscipiẽtes hierosolimã detulerunt. et in eburnea archa collocauerũt. ferunt hanc tũnicã p⁹captõez vrbis cõstantinopolitane in man⁹ thurcorum deuenisse

Hermigildus rex

Hermigildus quidam visigothorum rex hispaniarum et visigothoꝝ regis filius. per id tempus a patre lemugildo rege i carcerẽ trudit⁹. et paulo post iniquissime interficitur. eo q; leandri hispalensis episcopi viri sanctissimi ꝓdicatiõibus ab arriana impietate ad veraz catholicamq; fidem cõuersus fuisset. Nã cum leander ipz hermigildũ cõuertisset. et ipsum catholicam declarasset. pater ira commotus leandrum pontificẽ multis incõmodis et iniurijs affecit. et filium ipsum constantissimum tandem interfecit. ad cuius corpus postmodum cantus angelicus auditus fuit. lampadesq; ardentes vise. Sed et ipse pater paulo post in egritudinem prolapsus leandrum reduxit. Et de iniuria atq; peccato veniam postulauit. et ricardum secundum filiũ regem constituens catholicum. et verum christianum effici procurauit.

Sanctus Basolus abbas
Sanctus Sindolphus presbyter reclusus in francia
Sanctus Euthonicus britonicus
Sanctus Similianus abbas
Sanctus Wungalotus presbyter
Sanctus Gangericus episcopus Cameracensis
Sanctus Furfeus filius regis yhernie
Corpus beati stephani prothomartyris Romam translatum est
Sancta Phara virgo nobilis fuit
Sanctus Walbertus qui fuit discipulus sancti Columbani
Sanctus Deicola qui etiam fuit discipulus sancti Columbani
Sanctus Cumbertus episcopus colonien̄sis sanctitate claret
Sanctus Bauo qui per sanctum Amandum ex predone conuersus est. vitam solitariam in artissima penitentia et abstinentia peragens ceteris enim sanctitatis sue exempla prebuit.

Artharis rex

ARtharis flauiꝰ longobardoꝝ rex. post quaz longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creatus rex. regnauit annis septez. Hic daphonis regnis filiꝰ fuit. quē lōgobardi flauiū cogminauerūt. q̄ ꝙ adolescens rex sōlimatꝰ fuerit multis tñ editis facinoribus laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū ptē ei obtulere. Hit pharā oppitū nō ignobile in abdue flumis ripis cōdidit. ac Buxellū ciuitatē i marrine padi positā obsēdit ⁊ debellauit. ac tā dē solo equauit. Qua q̄dē elatus victoria ad sinistrum fretū omnia p̄ssiuit. ac multas ytalie ciuitates in suam postatez redegit Sz ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atq; germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq; franci lionē romanū ducem ex roma ciuitate Cumacinaq; insula q̄ in laeu lario erat expulit. Et ingētes inde diuitias sustulit. Qua ditatus p̄da statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorē. quā obiē childericus francoꝝ rex q̄ huic arthari inimicissimꝰ erat. in bauerū furēs cū inopinate aggreditur ⁊ ex bauaria expulit. q̄ relicto regno cum filia theudelinda in ytaliā ad generū fugit. eo tñ anno quo cā duxit vxorem desunctus est.

Thaudelida regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generositate ⁊ sanguis claritate inclita. q̄ ⁊ si in p̄mordio regni sui etate iuuenis formaq; spectabilis ac diuitijs abundās fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione ꝑspicua fuit. Cuius quidē virtutibꝰ scribūt incitatū btūm gregoriū eidē dyalogum suum de moribꝰ misisse. Cuius lectōe p̄ferocē viri sui aīm ad religionē ⁊ mitiorem cultū redegisse. Erat cui matrona insignis. ⁊ fidei xp̄iane studiosissima. Hec q̄ppe p̄ter reliqua pietatis sue opa. monasteriū celeberrimū in honore sancti Columbani abbatis apud bobiū ciuitatē sup bissimis edificijs sua impēsa cōdidit ⁊ plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicā beati Johannis baptiste. modoecie edificauit. Qd oppidū decem milibꝰ passuum a mediolano distat. Et eandē ecclesiaz p̄diis ac vasis aureis ornauit. In qua q̄dē basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps p̄pter mulieris exemplum longobardi oēs Johannē baptistam in patronū p̄cipuum susceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphꝰ longobardoꝝ rex post artharim regē sup lōgobardos regnauit ānis. xxj. Mortuo nāq; arthari rege p̄dicto. Cū longobardi de electōe futuri regis diu discordes fuissent. Et habita ꝺ noua rege creando ꝓsultatiōe cum nequirēt in aliquē consentire. Cōuenerūt vt quēcūq; theudalinda ex longobardis ducibꝰ delegisset maritū. Is in regē ab oibꝰ acciperet. fuit nāq; ingētis virtutis mulier. Et p̄fecto digna. Cuiꝰ indiciū tanti facerēt longobardi. Ea itaq; indicio de se facto vsa. agilulphū q̄ erat thaurinensiū dux virū bellicosiz adolescētia formaq; florentē sibi maritū ⁊ longobardiē gētis regē apud laumellū papiensiū oppidū declarauit. Prima vero cura quā nouꝰ susceperit rex agilulphus fuit captiuos redimere. q̄s childebertꝰ de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ipō rege pacem implorare. pacēq; nactus ex ducibꝰ qui antheri fuerāt rebelles punire ⁊ mimulfum insule sctī iulian ducē primū interfici curauit. Jd cum resciset gandulfus bergomēsis dux illiꝰ exēplo territꝰ sibi p̄spicere cepit. obsessus tñ venia petita deditōez policitū abire p̄misit. Sed ⁊ vlfari tarnisinus dux eodē tpe res nouas molitꝰ captus ac in vinculis ad regē p̄ductus ē. inde iteq; hostes interfici curauit. Rebusq; paccatis bellum ptra romanos susceperit ⁊ oppidis circūquaq; captis romā p annū obsēdit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi q̄ benerenti erāt inducias violarūt. Zoto cū qui erat dux beneuentanus monasteriū Cassinēse inuasit ⁊ abbate monachi q; cū singulis vestimētis ⁊ vnico codice ordinis continente fuga p̄lapsis. sacrū id cenobiū a barbarie illa spoliatū. ⁊ solotenus destructū fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videt. quā gregorio tste sctus pater bñdictꝰ futurā p̄dixit affirm. q̄s vir apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi aie cōcederent. Bonitus aūt q̄ tunc erat quartus a btō bñdicto abbas cum monachis eno-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

latis roma se ꝓtulit. Sz zoroni paulo post eā cō
missa impietatē defuncto subrogatus ē ab agi
lulfo rege i beneuētanū ducem arrigis ad quē
aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa i
signis per quā illi caffinensis monasterij vene
rationēq; suasit. Ducere deide longobardi exer
citū i patauiū. Erat tunc padua vrbs sine me
nib⁹ latericio vel lapide cōpactis. vallis plan
tisq; tantū modica mlita. a tēpoib⁹ atile per
annos circiter seraginta. sine menib⁹ et frequē
tia ciuiū fuit. primūq; sub Theodorico rege fre
quētare ac vallo muniri cepit. Quare illis i an
nis q ꝓpe cētū ad hui⁹ obsidionis tempora in
tercedebant oia edificia materia asseribusq; cō
structa erant. Id cū cernerent longobardi. ven
tos nacti valsdiores faculas ignitasq; sagittas
scorpionib⁹ infecerunt. Et pmo incendiū inchoa
uit quo ppiqua illico corripiente vrbis pars
maxima est cremata. z inde vrbē incendio va
stauere. Monssilitis ciuitas cōem cum padua
habuit sortem. inde agilulfus ticinum est reuer
sus. Tandem per intercessionē religiosissimi
ydolis rpi fidem cum longobardis cōpleras. ec
clesiasticorum bona restituit. ac deinde vita fun
cto adoaldum puerulum filiū cū theudolinda
matre successorem reliquit.

Deus dedit papa. pria roman⁹. pre ste
phano subdyacono pontificatu oibus
suffragijs adept⁹. Hic cū esset optim⁹
pē clerū mirūm modū dilexit z auxit. ferunt
hūc tante scitatis fuisse vt q̄ndā obuiū elepha
tie morbo laborātē. osculo suo lepra statim lib
auerit. Cōstituit aūt ne filij patrini puellā e sa
cro fonte a pre leuatā ducere in vxorē posset.
Deo aūt dedit ei⁹ tpa ad hec etiā notiora face
re z terremot⁹. z scabies q̄dā ita ad elephanti
az tendēs. vt deformitate ꝓgnosci hoies n̄ pos
sent. morit pōtificat⁹ sui āno. iij. die. xxiij. ac se
pelit in basilica petri. vj. id⁹ nouēbris. Ei⁹ mor
te ep̄at⁹ tū vacat mēsē vnū. dies. xv j.

Sisebutus rex

Sisebutus visego
thor rex eo tpe ri
chardi regis filius
regre cepit. z regnit ānis. 36
Hic cū pmū gētis eēt rpia
nus fact⁹ stati plimas hy
spanie ciuitates. q̄ ad roma
nos defecerāt recepit indeos
q̄z oēs in regno dephēsos g̃
uioribus supplicijs ad rpi fi
dē cōpulisse. rogatu (vt aiūt heraclij q̄ in fatis

Linea summorum pontificum

Deus dedit

Bonifaci⁹ q̄ntus

Honorius prim⁹

Severinus

Johes quartus

habuerat sibi cauēdū a cir
cūcisis ee. cū tū p⁹ ea haud
satis fati ncātatē circūspi
ciēs a sarracenis circūcisio
nē obs̄uātib⁹ oppssus sit
Tādē cū eēt strēnu⁹ vir oēs
hispanias ciuitates roma
nis abstulit. at tū demū cō
stātinopolitani impatores
in hispania impare desie

Brunt

Bonifaci⁹ q̄nt⁹. papa
natōe cāpan⁹ pre iohe pō
tificatū init eo tpe q̄ exle
theri⁹ patrici⁹ romā ab he
raclio missus vidicata io
hānis exarchi morte. semet
ipm regē ytalie creat. Vir
certe singularis hūanitat
z clemētie mag̃ in oēs beni
gnitate z gra vtēs. nulliz
gen⁹ officij (qd bonū pa
storē deceret. ꝓtermisit q̄
cū eēt doct⁹. ne q̄ ad eccias
cōfugerēt inde vi extraheret. ne ve acholiti reliq̃as
martyrū attrectarēt. qd p̄s dyteri aut subdyaconi of
ficiū. Mandauit itē vt q̄is in loco sacrilegi anatēati
sarent. Vtue testamētū ius
su pncipis vbiq; valeret. ci
miteriū bte nicomedis fe
cit z dedicauit. i clericos vo
integre viuētes vnice libe
ral⁹ z munific⁹ fuit. Morit
aūt bonifaci⁹ pōtificatus
sui āno. v. die. x. z in basili
ca petri collacrimātib⁹ oi
bus sepelit. Si⁹ aūt in mor
te dieb⁹. xiij. sedes tū vacat

Honori⁹ pm⁹ papa na
tōe cāpan⁹. pre petro
nio viro ꝓsulari. eo tpe pō
tificatū init q̄ theudelin
da morit h reb⁹ externis a
liq̄ntulū q̄et⁹ doctrina mo
rib⁹ sctissimis oēz ppe cle
rū renouauit atq; mlias in
vrbe eccias restituit. Et ba
silicā. b. petri tegul eneis ex

ioue capitolino sumptis cooperuit. edē agnetis martyris via Nomentan. vt carmē i aspide indicat. Edē pancratij via aurelia restituit Templa q̄q; anastas ij ad aquas salinas. templū q̄ tuor coronatorū. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissim⁹ anno pontificat⁹ sui. xij. mēse. vj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit̄. q̄rto yd⁹ octobris. Cui⁹ morte annū vnū mēses septē dies. 18. sedes vacat.

¶ Anno mūdi. 5823. ¶ Anno xpi. 624.

Severin⁹ prim⁹ papa patria roman⁹ patre Labieno in demortui honorij locū subrogat⁹. ab ycatio toti⁹ ytalie exarcho in pōtificatu ꝓfirmat̄. vana tūc em̄ hebetur cleri electio. nisi id impatores aut eor exarchi ꝓfirmassent Vir siquidē singularis pietatis & religionis. amator pauperū. incalamitosos benign⁹. in oēs munific⁹ ac grāosus. in rep andis tēpl̄ splēdid⁹. Qui cū in his sūmope versaret̄. pōtificat⁹ sui āno prio. mense. ij. morit̄ ac sepelit̄ i basilica petri. q̄rto nonas augusti. vacat tū sedes mēses. iiij. dies vnde triginta.

Iohes q̄rt⁹ papa natōe dalmata. patre venācio pōtificatū iniēs statim mira pietate vsus ē. Ex reliq̄s em̄ thesauris q̄s ysaci⁹ apd̄ lateranū reliq̄rat captios oēs q̄s potuit. Istros & dalmatas a captiuitate redemit. Hic pōtificatu susc̄epto. statim mandauit q̄s res eccl̄ie aliq̄ temeritate inuadere p̄sumeret. ad q̄duplū restituere cogeret. Suo q̄z tēpe rhotaris q̄ arioalde in lōgobardor regnū successerat lz iustitia & pietate insignis habit⁹ sit ad arrianos tū declinat. passusq; ē vt eodē tpe oib⁹ regni sui ciuitatib⁹ duo cp̄i pari ptāte p̄essent. alter em̄ catholic⁹. alter arrian⁹ hēbat̄. Johes autē plen⁹ o pib⁹ bonis pōtificatus sui āno. j. mēse. ix. die. ix. moriēs in basilica petri sepelit̄. iiij. yd⁹ octob. Vacat tū sedes mē. j. dies. xiij.

Linea impatorū

Eraclius

Eracli⁹ in augustū assumptus a sergio patriarcha ꝓstātinopolitano coronatus orientale accepit imp̄iū. Is eulotherium gētis patricie cōstātinopolitanū impiał aule cubiculariū. & ducē rei bellice scientissimū in ytaliā misit. deditq; illi copias & pecunias q̄ res ytalie cōfirmaret. Et copias q̄scūq; focas in primis asye & europe p̄incip̄s habuerat. q̄sq; genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroē q̄ prouincias in fide manētes ab illi⁹ impetu ꝓseruaret. Nā cosdras mesopotamia palestinaq; occupatis hierosolimā inuaserat. Eaq; vrbe tūc opulētissima potit⁹ diruerat eccl̄ias & loca sctā q̄squā nō nihil ven eratōis videt̄ sacratissime crucē dñice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt ptē quā helena ꝓstātini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisq; ornatū exedificauerat. āno ip̄ij sui. vj. ꝑse oī asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma vterūt. Alexādriaq; capta paulisp̄ se ꝓtinere q̄ eraclian⁹ imp̄ator is pater magnū in affrica exercitū passe nūciaret̄. sed obijt eo tpe eraclian⁹ qđ cū p̄sis renūciatū esset carthaginē cepert̄. Eo igit̄ tpe eracli⁹ magno cōpato exercitu multas p̄uincias a p̄sis occupatas in suā ptātem redigit. Ducē p̄sarū singulari certamine ex eā deturbat & interfecit. Cosdroā regē p̄sax oppressit filiū eius captū & baptisatum in regnū paternū restituit p̄sidē ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. q̄z ptē militib⁹ tribuit. ptē vero tpandis tēplis. q̄ se diripuerant designat. ip̄e p̄terea alia onust⁹ pda cū septē elephātis hierosolimā redit̄s. crucē dñi a p̄sis ablatā secū deferēs. eo loco reponit in q̄ antea fuerat. captos a p̄sis in patriā remittit. tāusq; rebus serto expeditōis illi⁹ anno. q̄ erat imp̄ij. xij felicissime gestis. eracli⁹ dñicā crucē reduxit. pōpā instituit solēnissimā. q̄ deducēte crucē dñi ip̄e sic manib⁹ vlnisq; gestauit. vetū ē ad portā q̄ in locū caluarie foras ducit. & cū erat turba que p̄cedebat. ip̄e ad iter ceptū anhelās nullo tenēte ante portā subsistit. Tūc patriarcha qui lateri herebat. inq̄t nedū ihm crucē sibi balulantē in ceteris emularis q̄ purpura iaspidibusq; q̄bus ille paup̄tatis mgē carnit onerariis. humilias impator. & vestē mutauit plebeiam. & iter nudis pedib⁹ est ingressus. Tūc que clusa illi videbat porta patuit. inde in caluariā detulit. Js aūt impator in cōstantinopoli triū phaturus suam item apud romanos gloriaz innotescere voluit. Sed infelix eracliꝰ p⁹ actū triumphū ad studia Mathaseos est cōuersus. aurispicine incantationūq; presagijs indulsit postergās xp̄iane religionis obseruantiā ac ca-

nere vates. cui grande illi periculum atq; imperij eversionem a circūciso populo imminet. ideo habreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelꝰ adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitaꝝ dicentium in xpō vnicam tantū esse voluntatē. Tādē heraclius audita sarraceonoꝝ licentia capta pīsertim anthiochia veritꝰ ne hierosolimam occuparunt crucem dñi constantinopolim deferri curauit. postremo morbo inter cutis aque quam greci hidropisim vocant diem obijt cum imperasset annis triginta.

FErunt his diebus ignē e celo cecedisse. Iridēq; grādem appuisse vt hoies cōsummationē seculi adesse putabāt ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilētia grauissima. que estiuis mēsibus plures cōsumpsit. Visiq; fuerūt angelus bonꝰ et malus ciuitatē pertrāseuntes. at quotiēs angelus malꝰ venabulo iussu boni angeli domū aliquā pcussisset. tot ex eodē domo sequenti die morte dissoluti sunt.

QRodigia q̄z multa et quidē horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates ꝓtendere videbant. Nā vno et eodē anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. nec non et est apud insulam Delon duo maxima monstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et etiam valde multa hincinde consimilia apparuere

Machdmetus

MAchometus arabs. vel vt alij volūt psa fuit. nobili orta parente. deos gentiū adorante. sed matrē hebraice gentis habuit ismahelitā. His ex duabus hmōi omnino sibijnuicem aduersantibꝰ superstitionū sectis originē trahens nulli eoꝝ oīno adhesit sed hō acerrimi calidissimiq; ingenij inter xpianos puersatus. pricipio sissimū humano generi ex duarū hmōi gentiū legibꝰ cōflauit incendiū. Nāq; inter arabas apud quos magnū ambiret honoris locū publice ꝓclamatꝰ est. nō ininria cōsilioē cū oī familia deletū cē q̄ se ꝓ deo adorari fecisset. hō oīm scelestissimus q̄ et ipe ydola sculptiliaq; manu facta adorari solitus fuisset. Subsequenter de lege hebreoꝝ quam magna ex pte arabes sectabant. xpianorūq; traditiōibus ita disputabat. vt vnā eadēq; ē vtrāq; affirmaret. Licet magnis vtraq; gens abducere erroibus. quos q̄dē errores ita ipse moderabat. vt hebreos reprehēderet ihm xpm ex vgine natum. negantes. quod sui maiores futurum expectandumq; predixerant aduenisse. christianos non redargueret leuitatis. quibus persuasum sit ihm dei amicissimum et ex virgine natum ob probria et demum mortem crucis a iudeis perpeti voluisse. Et suam ipse predicans legem futurā affirmabat. vt si eam acciperent custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nuncio obsequerentur. sese in libertatē asserant. et principatu regnoq; finitimos potiantur. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito compescuit solicitatis eius ad defectionē militibus pollicitationibus et premijs. Tandem sarraceni et arabes arma sumentes a natiuitate christi sexcentesimotertio ac vigesimo ita heraclij duces superarunt vt hominem felicem primo mox infelicissimum reddiderint duce machometo. qui cū magnum se dei prophetam assereret. et magicis artibus asianos et aphricanos deludens. Ita po

nō post machometh statū vxoribꝫ ducendi
statuit & alia

pulos quos dā cōcitauit nona a se religione imbutos. vt paulū abfuerit q̄n oīno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq; alijs sirie ⁊ cilicie vrbib⁹. Jnualescit eius secta nunc multo magis q̄; ante. Naz tota asia ⁊ aphrica maginaq; pars europe mahometanis p̄cipibus subiecta ē instant nūc thurci terra ac mari vt nos tanq; amiculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet⁹ quoq; (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̄iana se iūgeret hereticos q̄sdam in cōponendis legibus maxime vo nestorianos secutus ē. multa hinc inde p̄tra legē Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligens ac in vnū quasi corpus redigens. Et vt seductos pp̄los forti⁹ irretiret statuit q; homo tot vxores precipue ad quaternarium numerum de propria cognatione ac concubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tamen vsum interdixit. his qui p̄cepta legis seruarēt p̄misit paradisum videlicet deliciarum ortuz. vbi optati cibi ad vota. plurimas vestes. ⁊ virgines ad amplexum. angelos ministrātes esse asseruit. Qui vero legem cōtemnerent infernuz cōminatus est. Cum demum sex annos regnasset. Anno domini. 632. etatis vero sue tricesimo quarto. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultum a sarracenis ⁊ thurcis mario in precio nunc vsq; habitum est.

Jsidorus ep̄s

Sydorus hyspan⁹ hispalensis ep̄s. leandri successor. beati Gregorij pape discipul⁹ his temporibus propter doctrinam virtutesq; ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiq; fuit. Qui multa tum scripsit. que fidē christianam mirifice iuuant. de summo enim bono. de viris illustribus. ethymologiarum libros. hystoriā preterea ab adaz vsq; ad tempora heraclij. vitas quorundam sanctorum. hystoriam longobardorum. atq; alia pene innumerabilia. Et tum constet eum q̄uis laude dignum ob doctrinam ⁊ sanctitatem. Eius natale decimooctauo kalendas Februarij celebratur. /

S. Goar

Goar veniens ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. q̄ in suburbāo treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasq; sanctorum reliquias collocauit. ibi diuq; noctuq; deo seruiebat vigilijs orōne predicatione multos ad fidem rectā deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. Jnfantem triduo mortuum viuum ac loquētem reddidit. Episcopatuz treuerensem oblatum a sigberto rege fr̄ācorum renuit. Demum vero in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati columbani discipulus. Jta. tūc in occidente viuebat vt etiam in vita sancti nomē mereretur. Floruit itaq; temporibus heraclij impatoris in germania ob cuius merita monasterium sancti Galli in constantiensi episcopatu constructuz fuit. Jn quo per plures monachi virtutibus ac miraculis claruerunt. Et cum numero. 400. sancte viuerent. vnus nomine. Erubinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. Tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in domino quieuit. huius vestigia secutus est eustachius abbas. secura ⁊ sancta. Jn cuius honorem beatus eligius monasterium virginum edificauit. Ferunt etiam basilium quendm ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignem tum habitum fuisse

Johannes gerū dinensis ep̄s

Johannes monachus gerundinensis postea episcop⁹ religionem christi predicatione ⁊ scriptis vbiq; tuebatur. hic enim genere Gothus in Lusitania natus ē. vbi sapere aliquid per etatē cepisset. constantinopolim proficiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde decessit. vt Lusitaniam rediens arrianam heresim. que tuz inualuerat facilime confutaret. Hanc obrem brachianam ab hereticis relegatur. Verum postea mortuo lemungido rege qui hereticis fauebat in datiam rediens. Et multa scripsit ad eruditionem ⁊ doctrinam nostram. perti-

nentia. ⁊ monasterium condidit. Rationem q̄z vivendi monachis scripsit.

Adoaldus rex

ADoaldus Agilulphi regis et Theudolinda filius post patrem cuz matre ipsa theudalinda regnauit annis. 10 huic nanqz pater ad acquirendum presidium vir duz quadrienio Theodoberti francorum regis filiam desponsauit. qui regno susceptо ob matris prudentiam pacem cum omnibus longobardis ytaliciszq per decennivz quietissime tenuit. quo in tempore multa sacrosanctis ecclesijs donauit.

GEntherius nomus erarchus natione grecus Patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc ano post Johannem ⁊ Smaragdum erarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis quinqz qui statim vt rauennam applicuit. sese ytalie regem declarauit. Sed postea cum romam petere vellet obarrogantiam a militibus suis in itinere interfectus est. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius epꝰ

ELigius episcopus noviomensis his temporibꝰ ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam multipler signorum numerus commendat. Is de territorio lemonice vibis oriundꝰ patre eucherio matre vero terrigia natus. quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. francia adijt. aurifici regis se coniungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui etenim eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. creuit itaqz fama eius per totam curiā regis. Tā tum autez pauperes diligebat vt quicquid poterat ad nuditatem suam eis errogabat. inde etenim mundo abrenūcians. plura vero cenobia auxilo regis edificauit. Cum etiam a tēpore brunechildis. vsqz tempore Dagoberti simoniaca pestis in gallia viguit. pro qua enim ferenda summe vigilabat. Ideo enim post Acharium episcopum ad episcopatum Noviomensem assumpptus est. Prefuit autem beatus Eligius noviomensis episcopus mandensi. metropoli. tornacensi quoqz regali civitati quondam. noviomensi quoqz ⁊ flandrensi ⁊ gandensi ⁊ carturicensi certis tamen diebꝰ in loco adoptato egenis seruiebat. corpus etiā beati Quintini reuelauit per cum eligium episcopum noviomensem dominus deus noster iheſus christus. Successiones quoqz inuenit sā ctos martyres scilicet Crspinum ⁊ Crispinianum. Apud parisius enim cecum hominem illuminauit in ponte. Hec autem sepulchra auro argento ac etiam gemmis perpulchre fabricauit. Germani. Seuerini. Quitini. Luciani. Genouefe. Columbe. Marimiani et etiam iuliani. Et precipue etiam beati Martini Turonensis. Dagoberto rege frācie prebente impensas. Mortuus est autem beatus Eligius noviomensis episcopus anno vite sue septuagesimo Anno autem revoluto post sepulturam suam corpus suum pulcer ac incorruptus inventus est. Capilli quoqz ac barba eius crevisse in tumulo videbantur.

Rupertus epꝰ

RVpertus episcopus ex regia stirpe francorum ortus. Tempore enim Hildeberti regis Francorum wormacensem rexit episcopatū post obitum regis a Duce Berthario qui sanctas ecclesias devastauit. virgis cesus a sede wormacensi cum iniuria pulsus. quem Theodo dux Baioariorum in vibe Ratispona cum magno gaudio susepit. qui eum cum proceribus relictis ydolis cum frequentia populi baptisans. per Noricum vsqz Pannoniam predicans. Jhesum christum lumen fidei ministrando pervenit. Tandem vero ad inuarium fluuium vbi olim iuuauia que nunc Saltzburga appellatur proficiscens. que olim inter barbaras vibes eminebat nobilissima. Sed dilapsa ⁊ virgultis operta. quem locum cernens cum cathedram episcopalem ydoneuz. proprietatē a duce baioarlorum ac capiens. basilicā in honore. s. petri construxit ac missis discipulis loca montana ad fidem produxit. Ideo apostolus baioarie.

austrie-stirie ⁊c. nuncupatur. Is post multa sctitatis opa cum xliij. ānis epali sedi prefuit i die pasce ad xpm feliciter migravit. Post obitū beatissimi viri Vitalis Aozologus. Saulꝰ Ezziꝰ. Johes. abbates ⁊ monachi sctī petri. sedē epales laudabiliter rexerūt. Deiede sctūs Virgilius ex hybernia veniēs tpe Pipini regis francorum in episcopū Saltzburgensem ordinatus qui carinthiam cum suo populo ad fidez reduxit. postremo plures ex eodem cenobio sancti Petri per Germaniam in claros viros euaserunt.

Saltzburga

SAltzburga olim iuuauia ⁊ petena dicta. noici vetustissima ciuitas. nunc metropolis baioarie. quā tēpe Julij cesaris ortū habuisse dicūt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attineant nunc confusis oībus. germanie attribuunt. Norici ēm vicinarū Alpiū incola vt plinius scribit. Thausci olim dicti sūt. hoc ēt tpe circa carnos in pmis germanie oris sūt incole qui thauri dicūtur. Cimbris ēm illiricuz temptationibus. haud vero longe interiecto tpe cum tres fortissime gētes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tēpe in ytaliā. erupissent. partim p noricos descendisse plutharchus ait. vterq exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Vnus nō longe a Saltzburga in eo videlicet loco q̄ alpibus primus est. alter ad athesim. trecenta quadraginta milia barbarorum cesa ⁊ centū quinquaginta capta scribit liuius. Fuit motus ille vniuerse ytalie. non modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroq per Noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerūt. Quas sub micio gallici belli qđ vltra alpes gestū est. C. cesar duabus additis đ prorimum finit. vt ipse scribit in Galliam traduxit. Vbi enim excisam rupem militari opere patefecit. vt enim ex vetustissimo epigrammate precipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocat. Licet enim magna ex parte ob vetustatem abolito datur intelligi. C. iulius cesas. Reliqua etenim tum loci aspetitate tum etiam vetustate legi nequeunt. Julianus etenim cesar sine imperator socero atq etiam genero suo suffraganibus ex omnibus prouincijs pleriscq alijs Gallias prouincias potissime elegit. Cuius etenim emolumento ac etiaz oportunitate ydonea sit materiem trium horum. Et initio quidem Galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. morq etiaz cum satellitibus suis ⁊ etiam cum valde magno exercitu ⁊ copiosa multine. ac etiaz per senatum &

matã. Cetex cum istrius. pãnoniꝰ. illiricis et germãis bellũ illatũ est. hac veluti via vbi mõ Saltzburga sita romanis armis accessus patuit ⁊ rediꝰ. Germanos igit iuliꝰ cesar aggressus in faucibꝰ montiũ arcẽ munitissimã eo loco extrui creauit. vt milites ad eã refugiũ adiuuandũ. Et satellites ex ea auriliꝰ ⁊ iuuamẽ haberẽt. Et inde castrũ iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabat. Fluuius q̃z cui adiacet huuarꝰ dicꝰ Arci nomẽ dedit. A q̃ ciuitas inde cõdita Iuuauia dicebat. Hz aũt hec vbs paludes. plãiciẽ. colles ⁊ mõtes. paludes pascua pbent. aucupia ⁊ venatões nõnullas. Piscatões q̃z se diuersis locis nõ incũmode exhibẽt. colles ac mõtes romani trãsalpinaꝝ merciũ causa ptrãseũt. Vbs igit iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribꝰ munita turribꝰ altis. sedes regũ fuerat. Habuitq; tẽpla deoꝝ sub antiq̃ gente marmorea. Et cũ multo tpe floruit. Inde tẽporibꝰ attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incẽdiaq; sustinuit. Et cũ ingenti cede hominũ immunita desolata ac penitꝰ diruta fuit. Postea diuꝰ Rudbertꝰ anno salutis .lxxx. supra .l. cũ theodonẽ baiariox ducẽ cum locis finitimis ad fidẽ xpi reduxisset. Tandẽ ad iuuarũ fluuiũ veniẽs. qui nunc salcaha vocat repiens vbẽ dilapsaz ac virgultis cooptã instauravit. que olim inꝰ baioarie vbes eminebat nobilissima. Ratꝰ hanc p epatu idoneã pprietatẽ a duce obtinẽs. Extirpatis arboribꝰ ⁊ vepribus. ⁊ reptis edificijs basilicã in honore scti petri ꝓstruxit. Et cenobiũ ordinis scti bñdicti cuz munificẽtia ducis instituit. Rexitq; eccl'az epalẽ ãn'is. xliij. Relinquẽs btm̃ vitalẽ successorẽ. Postea virgiliꝰ sctũs ibi epꝰ eccl'az catholicam ꝓstruxit. Et corpꝰ diui rudberti ad eã trãstulit. Gebhardꝰ deinde epꝰ arces de nouo instauravit. Et ciuitas in oi ornatu incremẽtũ hũit. magnis nũc menibꝰ ambit. Et mõasterioꝝ tẽplorũ ediũ ⁊ artis edificijs ppulcris eronat. Multis pterea sanctoꝝ reliquijs excolitur.

¶ De hijs subscripta adduntur.

Tũc adriana vetꝰ que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi. quã retinet Saltzburga sero vocata
Js sanctus obijt eraclij principis euo
Legẽ dum odidit Mahumet nephãdã sabeis
Qui successorem sibi fecerat ipse vitalem
Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausologꝰ sauolus. post hos eius veneran dus

Inde flobirgisus pastoris nomẽ adeptus
Joannes post quem sedem possedit eandem
Virgilius exul post hũc meruit fore presul

¶ Anno mundi. 5833. ¶ Anno christi. 634

Theodorus papa natione grecus. pre theodoro epo hierosolimis. pontificatũ iniens. oĩa q̃ ad dignitatẽ religiõis ptinere arbitrabat circũspiciebat. vt bonũ pastorẽ decet. In oẽs maxime aũt erga pauperes. mira benignitate vtẽs. Cõstituit hic inter cetera cerei pascalis benedictõz fieri ī sabbato sancto. Cẽsuitq; neminẽ separi debere q̃ nũpserit post simplex votũ. Hic pyrrhũ patriarchã cõstãtinopolitanũ ⁊ sergiũ ac alios hereticos exilio dãnauit. Cõuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sanctorũm corpora pmi ⁊ Feliciani martyrum reliquias ex arenario vie nomentane ob latas in vrbem deferens in basilica Stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̃z basilicam edificat via flaminea non longe a ponte milvio ⁊ statim dedicat. duo postremo oratoria construxit. Hijs ita constanter et sancte peractis moritur pontificatus sui anno sexto. mense quinto. die. xviij. sepelituzq; in basilica Petri pridie ydus May. Episcopatꝰ autem diebus duodꝰ et quinquaginta tũ vacat.

Martinus primus papa. patria tuder tinus. patre fabricio in theodorii locũ suffectus. legatos statim Constantinopolim misit qui paulum adhortaretur. vt omissis erroribus suis aliquando veritatis callem ingrederetur. at monitis pontificis obtemperare noluit. ideo cum dignitate priuauit ob quod constantius imperator indignatus. Olimpium cubicularium suum ytalie exarchum creauit ac mandans ei vt Martinum papam captum ad se mitteret. Hac enim discordia freti Sarraceni Alexandria cum ingenti classe soluentes Rhodum peruenerũt captaq; vrbe colossum. fama celeberrimum demolitu sunt. Et cuius enim ere noningentos camelos onustos ferunt. Constantius vero tot calamitatibus nihilo melior factus est. Theodorum enim Caliopam cum hijs mandatis iterum in ytaliam mittit. vt primo quoq; tempore beatum Martinum pontificem ad se vinctum mitteret. Js etenim a Romanis perbenigne exceptus. cum salutandi causa Martinum pontificem simularet. homini cahenas inijcit. Eumq; constantinopolim mittit. Vnde postea in

Cerei paschalis ī sabbato sto g̃stituit benedici

Linea ſūmox pōtificū Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Vitalianus

Adeodatus

cherſoneſum ponti exilij cā deportat vbi q̄ndā b. clemēs romanus p̄ſul exulauerat. Martinꝰ aūt multis calamitatibꝰ circūuentꝰ ac inopia rexꝫ oīm p̄ſſus. tādē i exilio moritꝫ pōtificatꝰ ſui āno vj. mēſe vno. diebꝰ vj. ⁊ xx multis vtutū ſignis vſq; in hodiernū diē refulgēs ⁊ ex h̄ inter ſcōs martyres relatus ē. Cuiꝰ feſtū. x. die mēſis nouēbris celebrat. Sedes aūt rome. xiiij. menſibꝰ tuz vacat. q: nil certi de ſctiſſimi viri morte habebatur.

EVgeniꝰ p̄mꝰ papa natōe romanꝰ p̄re ruffiſino e celio mōte Martino in pōtificatū ſucceſſit. Eo fermente q̄ petrꝰ in locū pauli heretici p̄ſtātinopolim ſufficit. Hic em̄ ⁊ ſi meliꝰ aliq̄ntulū de religiōe ſenſit q̄z paulus. nō tm̄ vſq; adeo fieri nouā tenuit. quā ſcā romana eccl'ia p̄dicat. pōtifex aūt Eugeniꝰ ſtatuit vt q̄kbz q̄s carceres h̄ret ad delinq̄ntiū p̄nas clericoꝝ. voluit vt iuxta eccl'ias ſacerdotū domicilia ꝓſtruerent. Mā dauit q̄z mōachis ne q̄ ſeq̄ cā ſine ſui ſuperioris licētia clauſtꝫ exiret. fuit autē vir mire pietatis. religiōis mā ſuetudinis comitatis munificētie pōtificatꝰ ſui anno ſecūdo. mēſe. ix. moritꝫ ac i basilica petri ſepelit. q̄rto nonas Junij. vacat tuz ſedes mēſis j. dies. xxviij.

VItalianꝰ papa. p̄ria Signinus ex oppido volſcoꝝ. patre Anaſtaſio pōtificatū init. Vir quidez optimꝰ ⁊ diuini cultꝰ cupidus atq; aſſiduꝰ. Quāobrē regulā eccl'iaſticā cōpoſuit. ⁊ cantū ordinauit. adhibitis ꝓſōnātiq̄ (vt q̄dā volūt) organis theodoꝝ archiep̄m ⁊ hadrianū abbatē viros doctiſſimos atq; optimos in brittāniam mittit. quā anglia vocāt. q̄ eos in fide ꝓtinerēt. Tādē bn̄ er ſinia q̄tū in eo fuit gubernata eccl'ia. āno. xiiij. pōtificatꝰ ſui mēſe. vj. moritꝫ ac ſepelit in baſilica petri. vj. kal. februarij. vacat tum ep̄atus. men. iiij. diebꝰ. xv.

ADeodatꝰ papa patria ro. patre ioniāo ex mōacho pōtifex creat. Vir religiōe ⁊ oīm comitate p̄dit. in delinq̄ntes clemēs in pauperes bn̄ficꝰ. in hoſpites benignus. erga calamitoſos miſericors. eccl'iaz beati petri via portuēſi iuxta pontē meruli tū inſtauit ac dedicauit. Aurit ⁊ monaſteriuz ſancti heraſmi in celio mōte edificijs ⁊ fūdis. vbi ipſe monaſticā vitā duxerat. Et ad abolēda p̄digia q̄ ſepenūero tp̄e ſuo appuerāt. Supplicatōes frequētes habuit. Demū vo pōtificatꝰ ſui āno. iiij. mēſibꝰ. q. diebꝰ. v. vir ſanctiſſimꝰ moritꝫ. cōllacrimātibꝰ oīnibꝰ. ad baſilicā petri ſepelit. vj. kal. iulij vacat tū ſedes mē. iiij. dies. xx

Linea imperatoruz Cōſtantinꝰ tertius

Heraclion

Conſtans

OCōſtantinus tertius in locū ōmoritui heraclij patris primo ſuſſicat. Cū em̄ coſdioas rer p̄ſax victorijs inſoleſcēs vt p̄miſſum eſt paci vt p̄ſentiret nullis p̄cibꝰ p̄mūque pollicitationibꝰ adduci potuit. Quāobrē imperator eraclius expeditionē in barbaros deſtinauit primūq; omniū ꝓſtātinopolis defenſiōi p̄ſpexitꝰ Cōſtantinū filiū ceſarē declaratū regni p̄ſōtē accepit Sergio venerabili patriarcha ⁊ bonoſōr patricio ſpectate virtutiꝫ viro illi in administrationis ſocios attributis. Inde poſt obitū eraclij iſte conſtantinus q̄ patre adſente conſtantinopolim gubernabat illi ſūffectus ē. Qui q̄rto aſſumpti impij mēſe venēo extinctꝰ ē a martina nouerca ⁊ eracleone fratre quos pyrrhꝰ patriarcha conſtantinopolitanus ad id flagitiū inſtigaret.

HEraclion mortuo frē ipius occupat eo potissimū tpe q̄ cyrr⁹ sergi⁹ ꝙ pyrrhus acephalox heresim instaurantes. vnā opatōz in rpo hūanitatis. s. ꝙ diuinitatis. vnāq; voluntatē p̄dicabāt. Er hys autē pyrrh⁹ q̄ ob heresim i affricā relegat⁹ fuit quā primū de heraclij morte cercior est fact⁹. Er affrica romā venit. prolutusq; ad theodori pōtificis pedes poposcit veniā errati. qō apud cōstantinopolim ꝓpetrauerat. Erinde oblatam a pontifice ꝙ clero romano recte fidei ꝙ religionis rpiane formulā reuerenter accipiēs in priam ē reuersus. Vbi postq; flagitiū illud martine ꝙ heraclioni suasit. prius vitā amisit. q; tanto quesitū scelere patriarchatū potuerit obtinere. Cū igit̄ p⁹ mortē ostātini heracleon ipiū tenuit ꝙ turpit̄ ꝙ iniq̄ssime rēpublicā administraret. senat⁹ populusq; cōstātinopolitan⁹ in martinā eraclionēq; insurgēs lingua illā. hūc naso mutilatos releganit. q̄ in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a pplo ē occisus.

COnstās Cōstātinopolitan⁹ ipator. q̄ fuit fili⁹ ostātini dolo necati. p⁹ heraclionē p̄dictū illico in impatorē assumpt⁹. Et in demortui pirrhi locū paul⁹ patriarcha a senatu ꝙ pplo est suffect⁹. q̄ a theodoro pōtifice romano. vt rectā fidei normā acciper p lras req̄sit⁹. obstiate rēnuit obedire. quē theodor⁹ pōtifex roman⁹ dignitate p̄uauit. qr orthodre fidei normā ꝙ rōnē suscipe recusabat adiumāte ei⁹ stulticiā ostātio i eadē heresim stolide nimiū plapso. vñ ꝙ martinū papā in cersonā ponti ciuitatē. apud quā alter romanus pōtifex. b. clemēs longe añ exulauit in exilium misit. indē ostāti⁹ expeditōz in ytaliā pauit nō q̄dē vt iuxta famā tūc a se accurate distermiatā longōbardos ytalia eyceret. ſ vt vrbē romā ꝙ subiectas illi pūncias diuitijs ꝙ ornamētis spoliaret. Euti romā via appia ostātio vitaliano pōtifex maxim⁹ clero ꝙ pplo multitudine sociat⁹. sexto ab vrbe miliario obuiauit. introducutusq; impator bti petri p̄mo ꝙ p⁹ aliasvrbis eccias accuratissime inuisit. Et postōz primis. v. aduēt⁹ sui dieb⁹ basilicas ꝙ publica rome loca pābulauerat. direptōi opā ipēdit. Etei q̄cūq; vidisset ex ere aut marmore adornatum posita p singulos dies aut loco abstracta. aut vi plusipe ornamētox septē i dieb⁹ vrbe rome detrarerit quā barbari antea in. cc. ꝙ. lviij. annis p q̄s impiū inclinauerat. vt in p̄dā abstulerant vel ꝓfregerāt inde neapolim rediit ꝙ postea in ciciliā nauigauit. Desēdit vo syracusi⁹ vbi misessus q̄dā armeni⁹ ordies in orientali⁹ exercitu ducēs illū in balneo interfecit. anno imperij sui. xxviij. In eiusq; locū mezēti⁹ cui⁹ fraus de necatū ostātiū putāt ipator a militib⁹ creat⁹

CŌciliū rome tpe martini pa. SInodū Rome martinus pōtifex. c. ꝙ l. epox hūit ob paulū pūiarchā ostātinopolitanū. cui⁹ apocrisarij quos ad paulū miserat. ꝙ illū vt resipisceret vigerēt. ostātij iussu in diuersas insulas relegati fuerūt. qō cum audisset martin⁹ i eo synodo rome ꝓgregata p̄mo ꝓdēnatōz cyri alexādrini ꝙ sergij ac pirrhi ostātinopolitanox priarchax inouauit. deinde paulum pūtē piarchā dānauit ꝙ priarchatu cēsuit amouēdū. Interea vo dū hec ageret̄ pax ytalie q̄ inter romāos ꝙ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbati iā cepta ē lōgobardis oīa ad suam vtilitatē trahētib⁹. ꝑ vo recusantib⁹ romanis q̄ pter ius fasq; mādarent̄ marie vo cū rotharis arriana labe inq̄nat⁹ nullā ferme citatē hēret cui ñ arrianū ꝙ catholicū epm ꝓposuisset

Jodocus

IOdoc⁹ heremita sctōs. p h tps vtutib⁹ clar⁹. q̄ cuz eēt Britonū regis fili⁹ spreto regno ꝙ mūdialib⁹ pompis i heremū secessit. vbi cū aliquādiu sctissime vixisset Tādē i pago pōtico multis miraculis claur⁹ in dño q̄uit Sūt q̄ scribūt eo tpe ꝙ vicētiū belnacēsez epm ꝙ medu ardū archiepm remēsez sctitate ꝙ docrina i pcio fuisse. hijs addūt ꝙ regina alpha gallā matronā Egiltrudis regia / genere ꝙ sctitate insignē. et renaldū traiacen. epm vita ꝙ miraculis clarum.

EGiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. q̄ trib⁹ nupta viris virgo pmansit. cuius mortue corp⁹ p⁹ vndecim sepulture spe ānos incorruptum est inuentum.

Aurea

AVrea virgo scissima ipius eligij pontificis discipula. p ipm tps apud parisios disciplia scitate ⁊ pcipua patientia clarissima. plurimū flouit. cuius scitate ⁊ prudentia pmotus eligius ipaz ecc. vgib⁹ pfecit. fuit aūt genere nobilis.

Forseus

FOrseus q̄z hybernie regis filius p id tēpus cū duob⁹ germanis ꝓceptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno pcio euaserūt. Js mōasteriū i loco quē vocāt latiniacū construxit. Nec multo post ordinatis fratrib⁹. migrauit ad dñm. post q̄ttuor aūt ānos ab eligio ⁊ ausberto epis immaculatū corpus sine vlla putredine transferē. huius natale celebrat. quarto nonas marcij.

Oswaldus

OSwald⁹ rex nordmānor⁹ āno pio heracliōis imperatoris a penda mercior⁹ rege pimit. Js q̄ttuor ydeomatū gētes. videlicet pictanos. scotos. brittones. ⁊ anglos in sua subiectōz accepit huius dextera multaz elemosinaz largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a fratre. Oswino apud vibem bembaburch cōpositq in scrinio pio miraculo monstratur

Gerdrudis

GErdrudis scta nini gellensis anno cōstātis. xx. obijt. hec fuit filia ytte relicta Pipini que instinctu sci Amandi monasteriū nivigellense fūdauit. Cui filiā suā Gerdrudā virginē deo dignā pfecit q̄ die sui obitus appuit cuidam abbatisse treverēsi nomine modeste sibi familiaritate cōiuncta. suaz felicem transmigratōz ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegari⁹ epus

LEodegarius epus tpib⁹ ꝓstātini ipatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in gram recepit. q̄ leodegariū varijs tormētis afflixit post famē ⁊ carceris squalorē. post oculor⁹ euulsionē post plātarū ꝓcisionē. post lingue ⁊ labior⁹ excisionem cōsummauit tandē martyriū p capitis abscisionē. fuit hic a nobilissimis pentib⁹ regi clotario cōmendat⁹. Et a didone auunculo suo pictauiensi epo eruditus. inde ob prudentiā ⁊ cōsiliū cū in regio palatio moraret. tantā scōz deum de pietate sollicitudinē habuit vt ebroensi eccle mereret in pōtificē pmoueri. Js post obitū suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit

Vigilius epus

VIgili⁹ q̄z circa ides tps genere nobilis ⁊ scitate pclar⁹ in Antissiodoren. epatu sedit ānis. xxvj. vbi extra vibem eccliaz btē marie cū monasterio ꝓstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei appellat. h̄ p pter scitatē suā inimicis in stitie odiosus. a warachono. senescallo regis strāgie in scotila silua occisus ē. Qui waracho successit in eodē principatu ebronio q̄ scim Leodegariū occidi fecerat. Et ipe ebronius in morte visus est a demonib⁹ in infernuz deportari. Cum aūt vigili⁹ ad ppria veheret vibē p civitatē seuonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere erierūt. Cathenas ad pscriptam eccleſiam suam deferebant.

Cesarea regina persarum

CEsarea persax regina. Circa hec tpa dū pside eriēs nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu ppter xpiane fidei amorē ꝓstantinopolim venit. āno. dc. lxx. ac. lxxx. Que q̄dē ab imperatore honorifice susceptā p aliq̄t dies nō multo post caracterē baptismi vt desiderabat suscepit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psax rex. legatos statim cōstantinopolim mittit. q̄ vxorem ab im-

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

peratore repetant. Rñdit impator in arbitro regime esse standi vl discedēdi. pinde eā sciscitētur Interrogata regina respondit. Nūq̄ reditua in pīam nisi rex rpiani nomē susciperet. Qui statim recognita cū .xl. milib⁹ hoim cōstātino polim pacato veniens pbenigne ab impatore susceptꝰ. vna cū militibꝰ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte leuatꝰ. catholica fide ꝓfirmatus ē. accepta sua cōiuge letꝰ ⁊ gaudens multis ab augusto honoratꝰ muneribus. in regnum reuertitur.

Rotharius

ROtharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annais. xvj. Is licet multis p̄ditus virtutibꝰ Arriana tū labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄ca pitanē trarit. vt ciuitatibꝰ subiectis duos habebat episcopos. vnū catholicū alterum arrianū in re militari p̄stans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis maritimis vsq̄ massiliā in suaz redegit potestatē. Tanti insup fuit igentij. vt leges que sola memoria in vsa habebat. in serie quandā redegerit. ⁊ librum edictū appellari mandauerit. prius enim longobardi sine lege fuerunt. Erat aūt (ipso in eodem codice referēte) annus septuagesimus primus q̄ longobardi ytaliā intrauerāt. vt in prologo libri ptz. Huic cū aliquando theodorus exarchꝰ bellū indixisset. apud saltemiā mutine vtrisq̄ annē acriter pugnatū est. vt exarchus septem milia amiserit. Tandez Rotheris sine filijs defunctus est.

ROdoaldus filius successit qui regnauit annis quinq̄ hic theolinde rehine filiam duxit vxorem. qui tamen libidinibus immersus in adulterio mulierꝭ deprehensus a viro occisus est.

ARipertus deinde rex regnauit annis. 9 Is apud papiam oraculuam pulcerrimū in honorem saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios pertheritem ⁊ gundibertum reliquit successores. quoruz temporibus longobardi pacem cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ seruauerunt. Sed varijs ipsi inter se motibus agitati sunt. grimoldus nanq̄ beneuentanus longobardorum dux ipsos fratres discordes esse intelligens. magnas duces copias papiam venit. qua ex vrbe cum ptheritem puerum regem fugasset. gundibertū fratrē expulit mediolāo. Eas discordias exploratas habens clodoueus rex francorum. copias in ytaliaz misit. qui cum in transpadana regione magnam fecissent predam a grimoaldo ytaliaz sunt expulsē. Sunt tamen qui scribunt gallos hac ratione deceptos esse. longobardi cū simulata fuga. castra rerum omni copia ac vini potissimum plena relinquentes haud longe in insidijs constiterant. galli vero castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluntatez effundunt epulis ⁊ vino replentur. quare superuenientibus hostibus cū somno etiā grauati passim veluti pecora ab hostibus creduntur.

SArraceniq̄ p id tēpus intantū hauserant opes. vt post subactas ⁊ q̄ete possessas. que romanoꝝ fuerāt puincias asie. europā inuadere p̄sumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexādria soluētes rhodē insulaz romani impij q̄ueneruūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Et cuius ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimꝰ rhodo vastata sarraceni egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldꝰ .x. lōgobardoꝝ rex. regnuit ānis .ix. Is abeunte ex ytalia ꝓstātio i cisalpinā rediēs. foꝝ popolij sabatho sctō aggressus cesis oibꝰ diripuit. ac solo (q̄uis fuere in hꝰ rege multe p̄clare coꝝpis ⁊ aie dotes. tm enim prudētia ⁊ ꝓsilio valuit nō solū in rebꝰ exterꝝnis verūetiā in domesticis vt q̄dā capla ac q̄dā vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepe. fuit p̄terea mediocris stature coꝝpe validꝰ. capite caluo. pmissa barba. nec aio minꝰ in rebꝰ agendis q̄z coꝝpe pmptꝰ. post fleubothomiā factā i brachio dū arcu columbā sagitasset erupto denuo sine intermissione sanguīe die obijt. sepulꝰ est aūt papie in basilica bti ambrosij q̄ ipe sua ipensa edificauerat. pertaris aūt aripti regis filiꝰ i ytaliā rediēs tertio mense post grimoaldi mortez

OFregno paterno sine ptentōe potitus est Onstātio ipatore sublato cū oēs passim dilaberent sipuenientibꝰ cum ma

Dagobertus rex

gna classe sarracēis ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat' vñ postea onūsti preda alexādriā redeūtes vibis q̄z rome ea ornamēta secū detulere q̄ pstātius aduexerat.

Dagobert⁹ frācor rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec ꝓsilio min⁹ q̄z manu ꝓmpt⁹ morit'. Cuius aiaz e manib⁹ demonū liberatā ferūt Dyonisij ac mauricij martyris ac etiā martini ꝓfessoris auxilio. q̄s sp̄ dñi vixit vt patronos coluit ⁊ tēplis honoratiores reddidit. Hic aūt oībus bonis insignit⁹ regnauit ānis. 34. Vex ab angelis infensus perpetuam cum eis suscepit inimiciciā hic intercessiane heraclij oēs iudeos in suo regno babtizare fecit.

Erfordia

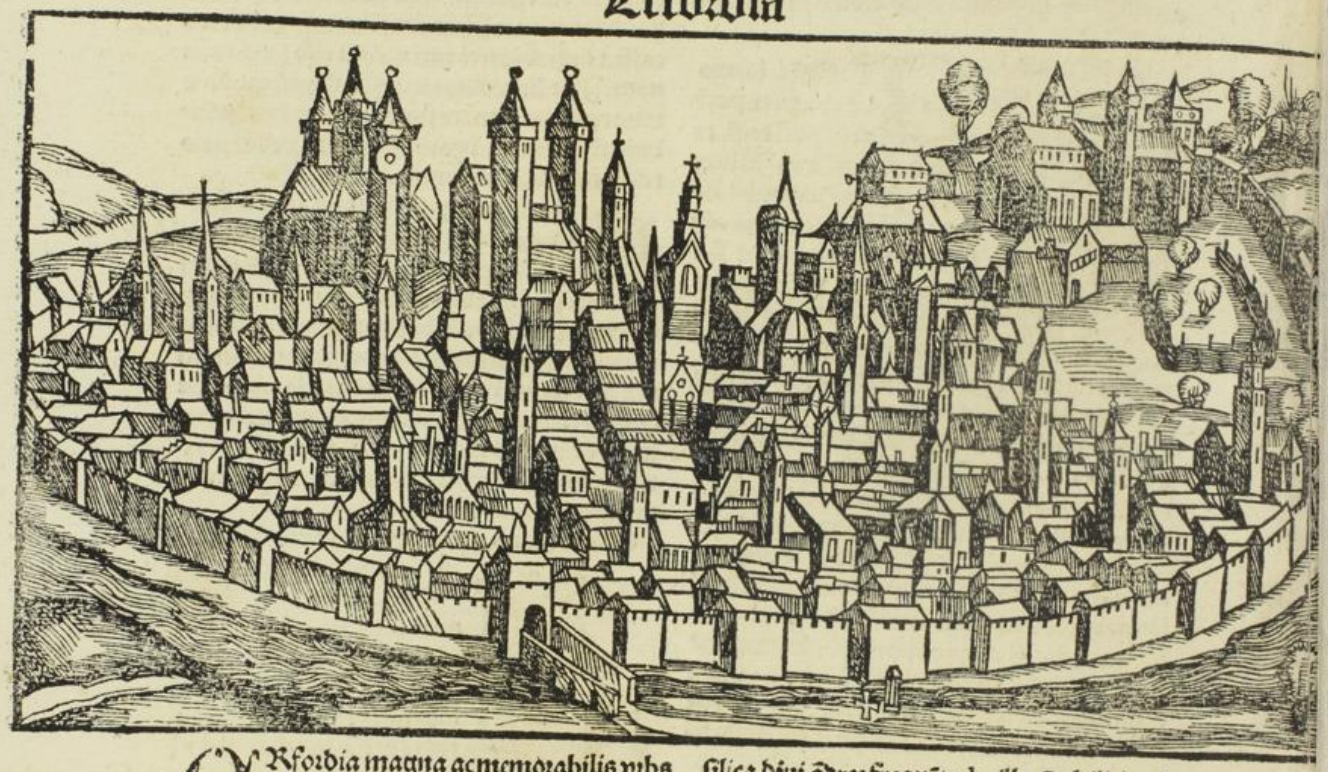

Erfordia magna ac memorabilis vibs prouincie thuringie caput. a p̄sēl erphesfurt appellata. montem habet excelsū. qui nūc sancti petri vocitat'. cui a temporibus Theodosij imp̄atoris sub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originē habuit. Frāsci romanoz p̄sides. a rheno ytaliā versus abiecerunt. Et se regi ppio subiecerūt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientē vers⁹. Ex consilio regis francoz merwigū ei⁹ cognatū in regē elegerūt. Js arcē construxit in eo monte. ⁊ castrū ppe Erffordiā vbi nūc ecclesia sācti Dyonisij erat. qđ vulgares Merwisburg nominat. Post ei⁹ obitū hassin⁹ in thuringia regnū sūcepit. Cui⁹ vxorē postea hilderic⁹ rex francie duxit i cōiugē. Per ea tempa i loco vbi nūc basilica diui ādree frequētat'. villa Schildingorde erabat. in bruleto quoq; ppe fluuiū Gera (q̄ nūc ciuitat' illabit'. ⁊ mediam ferme p̄terfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgat'. ⁊ plurimū decorat'. Molicor sagar sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud ei⁹ molendinū transit⁹ siue passagiū olim extitit. at cū temporib⁹ clodouei regis francoz ad ānuz salutis. xxvij. ⁊. xl. Erffordia ortū hūit' a molitore dicto atq; trāsitu erphesfurt denoīata fuit Regnāte postea apud frācos tagoberto inclito rege. Js post castrū in mōte desolatū mōasteriū celeberrimū sctō petro dicatū ordinis diui bñdicti ꝓstruxit Jnde mons sancti petri appellat⁹ fuit. Eccl'iaz q̄z scti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiep̄s maguntin⁹ sub pipi

no francorum rege. cum thuringiam ad fidez conuertisset. ecclesiā gloriose semperqz virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatū ordinauit. q illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est. z herba fullonū que sandix ac saponaiā dicit p tingendis pannis feracissimus. Per cuius arua gera fluuius z alia fluuia pterfluūt. regionē vbertim irrigantes. ppter qđ et pecorū pascuis habundat. Post annū deinde lxvj. supra milesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasteriorū ac ecclesiaz ornamētis mirifice crauit. thuringeorūqz celeberrima sedes fuit. eoq totius regionis ferme media sit. z bladis aliisqz necessariis copiosissima habeat. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eaz ob rez multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tertij impatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colaniensi liber euasisset. In oia genera flagitiorz ruptis tpantie frēnis pcipitē se dedit. Mōtes oēs colliculosqz saronie z thuringie castellis munitissimis extruxit. psidiumqz imposuit. quibus cū victui necessaria minus sufficerent pmisit. vt ex prorimis villis et agris hostili more pdas agerent. z ad ipsa castella muniēda circumquaqz manentes cogerent. Nez ne manifesto tyrānide notaret si cōtra innocētes atqz in regnū ppriū grassaretur vt impietatē suā quadā religionis specie palliaret archiepm maguntinū modis oibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti aī pluries instituerat exigeret pollicens se ei in erigēdo summa ope affuturū. Et dicto obtpore nolentes regia maiestate coacturū. Ea tū pactiōe vt ipaz decimaz ptē sibi. que z regie magnificentie z tanto labore suo digna foret tribueret Ita eps vanissima spe aiatus. Synodū indixit in Erphesfurt. v j. ydus Marcij statuto die aderat rex. archieps z Hermannus Babenbergēsis eps z alij q ad discutiendā causaz fuerint euocati. Turingoz spes z fiducia potissimū in abbate fuldensi nitebat. Cū hij ecclesias decimales plurimas z predia in thuringia haberent. qui publica discussione interpellati p decimaz redditōe primo p deū archiepm rogabāt. vt antiquitus tradita monasteriis legittia i cōgulsa manere sineret. q z sedes apostolica z veteribus z recentb⁹ scriptis crebro firmasset. Et pdecessores archiepi sui nunqz infringere tēptassent. Jd atroci responso archiepiscopus repulit. pdecessores suos rudibus in fide auditoribus lac potū dedisse non escā. que nunc resecare vellet. z pfectis solidū cibū ministrare. Tandē thuringi improbato synodo sedez apostolicā appellarunt. sed rex capitali sententia prohibuit. postea exortū fuit bellū saronicū. Nulla deinceps exacto facta est decimarum. Gaudētibus thuringis quod occasionem inuenissent vt traditas sibi a patribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod cum decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctorum corpora per illustrissimos delata sunt. videlicet Adolarij Eobani Seueri episcoporum. z Vincentie quibus z aras z basilicas edificauerāt amplissimas. In ea quoqz anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimuz ortū habuit. Vbi sunt edes amplissime studentium z legentium. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi pdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastatiōes ac direptiones p incendia varia. Neqz aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. que per fatalem ac aduenticium ignem totiens exusta sit. Vltimo incendio magna ex parte concrematur. In festo eī gervasij Anno Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie z Seueri in ponte mercatorum. foroqz raparum z ante gradus in edibus laycorum ac canonicorum damnum sensit. vt pene tertia vrbis pars incendio perijt.

DOmus papa patria romanus. patre Mauricio. eo tempore pontificatū iniit. Quo Grimoaldus Longobardorum rex moritur. Quo quidez anno maximi imbres fuere z multi fulminibus afflati interiere. et frumenta in agris emarcuere. Vnde ob hoc pontificatum romanus in maximis turbinibus suscepit. Fuit autez sanctitate vite z doctrina valens. vt clerum diuersis ordinibus distinxit. z etiaz honoribus auxit. Monachos vero quosdaz syros cum nestorianis sentientes in monasterio boeciano deprehensos. z castigatos in varia mōasteria diuisit. pterea rauennatē ecclesiaz a romana iā pridē segregataz z ob eā rem aliocephalim appellataz sedi apostolice lobtēperantez reddiderit. Hic insup honori z cultui diuino consulens vestibulum sancti Petri (quod paradisum vocant) qua-

Linea sūmox pō dripitū marmoribꝰ stra-
rificū Donus

uit. Instauranit ptērea. ⁊ restitutas dedicauit eccl'iaz aplox via appia sitaz. At donꝰ pontificatus sui ānō v. mēse. v. die. r. moritꝫ ac sepelit ad basilicā petri apl'i iij. ydꝰ aprilis. Cuiꝰ i morte ep'atꝰ vacat mensibꝰ. ij. dies. xvj.

Agatho

¶ Anno mundi. 5863.
¶ Anno christi. 664.

AGatho pmꝰ papa natiōe siculus. pē romano ex mōacho pōtifex creatur. Vir certe tāte sctitatis vt leprosuz obuiū factum oculo suo statim liberaue rit. Tāte ptērea mansuetudinis ⁊ humanitatis, fuit. vt neminē ab se vnq̄z tristē dimiserit. Nactꝰ itaq̄z ip'atorē moribꝰ suis haud quaq̄z dissimilē. monochelitax cā pcliū apud pstātinopolim habere pstituit. Expectauit itaq̄z donec cō stātinꝰ a bello in pēiaz rediret ꝙ sracenos a se victos impio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim pstātinopolim mittit Johēz portuensez epm ⁊ Johānē romane ecclesie dyaconē. hos p benigne susceptos mira charitate pstantinꝰ adhortatus est. vt omissis cauillatiōibus ⁊ sophisticis altercationibꝰ. ex equo ⁊ bono oīm ptroversia sublata duas ecclesias vnā tandē faceret. agatho vero cuiꝰ tpe post solis ⁊ lūe eclipsim peste ac grauissima quidē laboratū est. pōtificatꝰ sui ānō. ij. mēse. vj. die. xv. moritꝫ ac sepelit ad sctm̄ petrum ārto ydus Januarij. Cuiꝰ morte annū vnū mēses. v. sedes tum vacat

Leo secundus

LEo eiꝰ nois scds papa. natōe siculus. patre paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eiꝰ scripta idicāt. ptērea vo adeo musice pitus cū habitꝰ. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄z ad melioꝝ pcentū redegerit. Idē q̄z instituit vt in celebratōe par pplo daretur. Sertā vo synodū ita suscepit vt eas dē anathematisauerit quos scta synodus pnte pstātino dānauerat. Cōcessitq̄z nccitate vigēte oī die baptisari debere. Instituit ptērea ne ad archiepi scopatū assumptꝰ p vsu pallij aliorūue officiorū quicq̄z ecclie psolueret. qđ vtā hodie obseruat. Cū ex hac largitione quotidie mala oriant. At leo in quo pter doctrinā ⁊ eloquentiaz singularis religio. mira pietas ⁊ clemētia fuit ponificatꝰ sui mense decimo moritꝫ. sepelitq̄z collacrimātibꝰ oībus tanq̄z publico pente orbati ad basilicā Petri. iiij. kal. iulij. pꝰ ei⁹ morte mēsibus. xj. diebus. xxj. ep'atus vacat

pallium

¶ Anno mundi. 5883. ¶ Anno christi. 684.

BEnedictꝰ iunior. sine scds papa patria romanꝰ. pē Johe. ab ineunte etate xpo militās. diuīe scripture ita opā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatōe in rebꝰ diuinis tū singularis haberet. Ob eiꝰ humanitatē pietatē grāz ī oēs marie vo erga paupes. Quibus virtutibꝰ hoim̄ corda ita sibi deuinxit. vt tū vnꝰ haberet. q̄ oim̄ sufragijs ī locū demortui leonis merito surrogaret. Ad hūc pstātinꝰ ip'ator hois sctitate pmotꝰ scriptōnē misit. vt deinceps quē cleꝰ pplꝰ exercitusq̄z romanꝰ ī pōtificē delegisset. eūndē statim vex xpi vicariuz esse oēs crederēt. basilicas plēs restituit. marie laurētij in lucinā ac bti Valentini. Moritꝫ autez pōtificatꝰ sui mēse. r. die. tij. sepelituzq̄z apud btm̄ petrū ydibꝰ Maij. q̄ vt oībus vita carus fuit. ita post mortē ab oībꝰ vt sctus. ⁊ bn̄ vt de hūano genere meritꝰ celebratꝫ. Eiꝰ in morte sedes vacat mensibꝰ duobꝰ. diebꝰ quindecim.

pstātinꝰ imperator sanctus missit?

x vicarium ee edrze ppm

IOhes. v. papa natōe syꝰ pria anthiocenꝰ. pē Cyriaco pōtifex creatꝫ. eo ferme tpe. q̄ impator pstātinꝰ moritꝫ. vir singlaris religiōis ⁊ mā suetudis atq̄z doctrīe oim̄ psensu pōtifex creatꝰ in eccl'ia saluatoris q̄ pstātiniana appellatꝫ ad lateranū. ea tōe q̄ leo scds psecratꝫ a tribꝰ epis hostiesi ⁊ velitrno. quē q̄dē morē posteri deinceps tenuerē. deniq̄z valitu diariꝰ eū libellū ō pallij dignitate eōposuisseꝫ pōtifi. sui ānō. j. moritꝫ. sepelitq̄z ad. s. pe. iiij. nōas augusti. eꝰ i morte sedes vacet mē. ij. diebꝰ xviij

Synodꝰ 6 apt gstantinopolim

Linea impatoꝝ
Cōstātinꝰ ꝗrtꝰ

COnstātinus cōstā-
tij augusti filiꝰ ex-
tincto vt ꝓmissum
est qđ sialiā ꝓstāte augusto
punitoqꝫ q̄ ei successerat me
sentio siue missesso tyrāno.
romanoꝝ regnū suscepit re
gendū. Romanisqꝫ princi-
patꝰ ē ānis decē ⁊ septē. Js
aūt cōstātinꝰ q̄ priꝰ fuit a ꝓ
stancio genitore in cōsortē imperij assumptus
illo interfecto vt oñdimꝰ territꝰ ē. ⁊ oia vbiqꝫ
adeo trepide adminstraūit vt si aliqua fuisset
vis illata. visus sit imperiū facilima amissurꝰ
Vir postea catholicꝰ modestusqꝫ ac omni boni
tate integerrimꝰ. q̄ suscepto imperio heracliuꝫ
atqꝫ tyberiū fratres suos in imperij consortiuꝫ
accepit. Licꝫ sint q̄ scribāt eosdē frēs pueros ne
ad impiū aspirarent nauribus mutilasse. inde
mox ecclias collapsas. que sub heraclio ab he-
reticis dirute fuerāt instauraūit atqꝫ alias de-
nuo edificauit. ⁊ cū esset armoꝝ vir strēnuꝰ sar
racenos romano impio infensissimos bello de
uicit. ac vectigalia reddidit. Decimo eñi impe
rij eiꝰ anno ꝑ sarracenos cebleī victoria ꝓstā-
tinū potitū inuenimꝰ. vt ea afflicti clade sarra
ceni tributū impio pēdere ꝓmiserāt. Accidit qꝫ
optimio in tpe par illa. q̄ bulgari post pauꝫ
traciā inuaserūt. Cōgressiqꝫ illis pānoniā iuꝝ
⁊ mesiā supioꝝ ꝓstātinꝰ insignē accepit. dadē
cūqꝫ potiꝰ fugeret quā oedē referret. pauci ab
illis oblate cupiētissimꝰ acq̄uit. Satis nanqꝫ
bulgaris feracissimi agri ꝑuicias danubio cō
tinētes ramani pncipis auctoritate pacta secū
federa habitare. inde ꝓstātinopolim redūt. Et
vi grecos romāe eccīe vniret sextā synodū aga
thonis pape rogatu ꝓgregauit. Deniqꝫ cū esset
bonis opibus plenus moriē filio iustiniano in
imperio relicto.

monochelitaꝝ
hereſis damnat

In basilica ꝑtē
Sophie missa thē ꝛel

6ta Synodus

Synodus. vj. vlis apud con
stantinopolim

SExtaꝫ vlez sy
noduꝫ apud ꝓstātino
polim ꝓstātinꝰ
impatoꝛ celebra
ri iussit. interfu
erūt āt agatho-
nis pape legati
Johes portuē-
sis epūs ⁊ alter
Johes romane
ecclie dyaconꝰ. Cōuenerūtqꝫ ad impatoꝛis edi
ctū ducente octuogintanouē epi. Acta aūt est
cū mōachelitaꝝ q̄s supra dirimꝰ aduersus fidē
catholicā ꝓtēdisse. vnicā tantūmō esse in xpo
voluntatē. Erātqꝫ duo primarij cause aduersa
rij Georgius ꝓstātinopolitanꝰ ⁊ macharius
anthiocenus epi. quoꝝ georgius auditis rōni-
bus faciliter in catholicoꝝ sententiā adduc est
passus. macharius aūt ptinax. ⁊ nimis diu pa-
tribus resistēs. nō solū est dignitate pūatꝰ. sed
simul cū mortuis sergio. pirrho paulo ⁊ petro
eiusdem hereseos auctoribus sathane tradit
ad extremū qꝫ cū aliq̄t pfidei cōplicibus romā
relegatus. Et theophaniū abbatē vero sentiē-
tem in locū macharij anthiocenū epm creant
Hac aūt re ex sententia felicit gesta. vt deo gra
tie agerent q̄ vtrāqꝫ eccīam vnaꝫ fecisset. sentē
tia ⁊ animis iohes epūs portuēsis octaua pasce
orā principe ⁊ pātarcha. corāqꝫ populo ꝓstā
tino in basilica sētē sophie missaꝫ latīe celebrat
approbantibꝰ oībus q̄ tū aderāt. verū esse et
sctm illū sacrificādi morē. Et q̄ aliter sentiūt a
retro ⁊ honesto discedere. Hec est aūt sexta sy-
nodꝰ. q̄ Cyrilli. Athanasij. Basilij. Gregorij.
Dyonisij Hylarij Ambrosij Augustini. Hiero
nimi. snīa conclusum est. duas naturas ⁊ opa
tōes in xpo esse. Explosaqꝫ illorum pertinatia
qui vnicā esse in dño voluntatem dicerent. vn
de monochelite vocati sūt. Ea reintegrata fi
dei leticia Agathō ⁊ romani paucos menses
sunt gauisi. q̄ pestis tunc quanta raro alias p
tres menses romam populata est. ⁊ ipse Aga
tho est defunctus.

Cometa

STella crinita quā
greci Cometam
vocant indicabat
profecto tot clades que eti-
am tribus integris mensi-
bus quotidie apparuit. ⁊
cum hoc etiam pluuie val-
de magne ac etiam chom-
scationes ⁊ etiam frequen-
tia tonitrua qualia etenim
nunqꝫ antea ab initio mū-
di fuēre. Vise sunt etiam elementa in vibis ro
me ⁊ etiam totius ytalie exidium coniurasse.
Nanqꝫ enim tanti tamqꝫ etiaꝫ continuati im-
bres tonitruis ac etiam cum fulgoribus com-
mixta fuerunt. vt etiam valde maxima ar-
mentorum passim morientium iacturam eti-
am popul sint perpessi. q̄squaꝫ plurimos etiā

viros ea tẽpestate fulmĩb⁹ afflatos i terrisse iue nimus ⁊ maturescẽtia pluuiax initio i campis fruñta emarcuine vt solatio fuerint populis le gúmina. quox fet⁹ p̃mi grana in terrã vẽto im biane discussa cũ herbidũ cespitẽ pullulassent ad maturitatẽ demo puenerunt i Lisalpina potissimum.

Eclipsis solis ⁊ lũne

Post solis q̃q ac lu ne eclipsim peste grauissima labo ratũ ẽ q̃ papiã depopulata est vt cines iuga montiũ pe terent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe nascerent. /

Conon papa. Tra cia oriund⁹. i sicilia educatus. Inde ro mane eccie militans ex p̃sbi tero põtifex creat. Vir siq̃dẽ bon⁹ ⁊ tãto p̃nci patu dign⁹. Nã dũ roma petrũ archiep̃m ex ercit⁹ vo theodox p̃sbiterx in Jãnis demortui locũ sufficere conarẽtur. Tãdẽ post longã alter cationẽ in hanc sentẽtiã venere omnes nutu di uino impulsi. vt cononez eligerent. Erat enim moribus litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quẽ nõnulli ãgelicũ ob ve nerãdã caniciẽ ⁊ dignitatẽ forme appellarunt. ai simplicis ⁊ integri modestie ⁊ iusticie singlari. ꝑstãtie ⁊ prudẽtie plusq̃ hũane sp ẽ hit⁹ hãc obrẽ e vestigio oẽs ad q̃s ptinebat eũ con firmarẽt cũ maria acclamatõe laudũ suax. idẽ fecit Theodor⁹ exarch⁹ rauẽnas. q̃ tũ post initi um põtificatũ statim inualitudinẽ incidit. vñ paschal archip̃s byter ac tnesauri põtificis dispensator regnãdi cupid⁹ io annẽ hexarchũ pe cunia sollicitat. vt ei⁹ suffragijs p⁹ mortẽ cono nis põtificat⁹ sibi decernat. accepit pecũiã quã q̃ nihil eox q̃ promiserat p̃stiterit. moritur ãt co non põtificat⁹ sui mẽ. rj. die. iij. sepelit q̃ ad. s. petx. rj. kal. octobris. vacat tũ sedes mensibus duabus. diebus tribus ⁊. xx.

¶ Anno mundi. 5893. ¶ Anno christi. 694

Sergi⁹ papa natõe syr⁹. pria anthioce nus pre tiberio. adeodati põtificis tpe romanũ ascisciẽ. Deinde vo ob ei⁹ do ctrinã ⁊ diligẽtiã circa misteria ac rẽ diuinã p ordines ꝑscẽdẽs sede sisinne ad duas dom⁹ cũ titulo ei⁹ loci creat frequẽtare tũ magis atq̃ magis cimiteria cepit. q̃ ex re tũ sibi nois cõpa nit vt defuncto cononе in ei⁹ locũ suffect⁹ sit. nõ sine altercatõe tũ. nã vt ps ppli romani mayi

Linea sũmox põ tificũ Conon

Sergius

Johãnes sextus

Johãnes septim⁹

Sisinnus

me theonox archip̃sbyte rũ peteret ⁊ nõnulli ob er archi iudicib⁹ sꝯornati pa schalẽ noiassent psq̃ vtra q̃ i palatio lateranẽsi ꝓue nissent tãdẽ cleri ppliq̃ vo ta i sergiũ ꝓuẽerũt quẽ po ste a iustinian⁹ ipator cum sue synodi nollet acq̃escere ad se vinctũ p̃ zachariã p thospatariũ suũ trahere p̃ cepit. ꝑ milites ytalici id ad mittere noluerũt. Vex eux pacẽ obtinuisset ad eccliax instaũratox manũ apposu it. ⁊ q̃ maxime petri basili cã ablatã reddenib⁹ renouatisq̃ tignis stillicidijs ac pi etib⁹ in ãtiquã formã resti tuit. ibiq̃ ptẽ dñice crucis inuẽit in capsula enea. ⁊. b leõis pape corp⁹ vili⁹ iacẽs honestiore loco reposuit cõ stituit p̃terea vt in fractiõe dñici corpis ter caneretur agn⁹ dei. his tot reb⁹ insi gnis põtificat⁹ sui ãno. xiij mẽse. viij. die. xviij. morit ⁊ in basilica petri collacimã tib⁹ omnib⁹ sepelit. vj. ydus septẽbris. vacat tum sedes mensem vnũ dies viginti.

Iohãnes ei⁹ nois. vj. pa patõe grec⁹ põtifica tũ iniit q̃ theophilati⁹ yta liã peteret Js põtifex resti tuta basilica. s. Andree in vaticão. fracto q̃ tecto di ui marci atq̃ ornato alta ri p̃cipis aplox petri du ctis colũnis de tra lenaq̃ atq̃ etiã vt erat aio pi⁹ ex erario eccle mltos captiuos redẽit. Morit ãt põtifica t⁹ sui ãno. iij. mẽse. iij. mar tyrio vt q̃dã volũt. sed a q̃ martyriũ passus sit ñ sat ꝓstat. sepultũ ad cathecũ bas sebastianas via appia q̃dã affirmãt. Ei⁹ ex morte vacat tũ sedes mẽ. j. dies. xx.

IOānes.vij.papa natōe grec⁹.pre platōe eo tpe pōtificatū iniit q̄ iustinian⁹ pstātinopolim reuersus.tyberiū t leontiū a q̄ fuerat imperio deiect⁹ spectāte ppl'o interfici iussit. fuit aūt vir m'te elo9ntie t sanctitatis. Qui in basilica petri oratoriū (ita eñ appellāt) locū oādi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ pietes vmiculato opa intecti.terra leuaq̄ q̄r ādā sctōrū patrū vul⁹ oñdebāt. Basilicā pterea.s. Eugenie restituit iā pdē vetustate collapsaz. Cimiteria q̄z sctōr marryr Marci marcellini Damasiq̄ pōtificis exornauit. Postrēo vo m'tas basilicas pictura t statuis sctōr cultiores reddidit. Morit aūt.ij. pōtificat⁹ sui āno.mēse. vij. die.xvij. Sepelitur q̄z in basilica petri añ altare dei genitricis q̄d ipe extruxerat.xv.kal.nouēbris. Ei⁹ aūt in morte.iij.mēsib⁹ sedes vacat.

SIsin⁹ papa vl'vt alij volūt Sosim⁹ natōne syrus. pre ioāne.xx.tātū dieb⁹ in pōtificatu vixit. Js lz pedagoga t cyragra ita laboraret vt neq; ābulare.neq; cibū capere posset. tñ ita vibis rome t reip.x̄piane curā gessit. vt nil ptermiserit. Et añ pontificatū t in ipo mgrātu q̄d bonū pōtificē deceret. Jā eniz materiam oēm pabat q̄ t menia vibis t tēpla vetustate collapsa in meliorē formā restitueret. Veruz subita morte corrept⁹ in basilica petri sepelit' vij. ydus nouēbris. Vacat tum sedes mensem vnum t dies decem t octo.

IVstinian⁹ scōs sine iunior Cōstantini iā dicti fili⁹ post prēz in impio relictus impauit pma vicēānis.x. Vir siq̄dez pmo bon⁹ t prudēs ac elemosinar⁹ pfusus largitor. Quaso bies pstātinopolitanū admodū auxit impiū. Et multas leges pdēs diuinā honorauit religionē. Et cū p decē ānos gubernacula tenuit affricā a sarracenis abstulit. Et cuz eis dē pacē terrā mariq̄ fecit. Sicut affricā libi amq; āmittere defūcti prīs res noue fecerunt. Jta eas dē puincias exorte piter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Si q̄dē gizite sarracenor⁹ ammiratho sub idē tpis q̄ pstātin⁹ vita fūcto baldalō illi suffect⁹ ē. Qui audiēs iustiniani impij iura oī puinciar⁹ pensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p ei⁹ fēd⁹ affrica t libia i pmis fuerūt impio restitute. Affirmātq; non nulli scriptores eo in federe interuenisse. vt per ānos.x. q̄ terminos in pace fuerat assript⁹ sarraceni singlo q̄q̄ die nūmos mille aureos solue re p̄ uūq; vnū ex gēte sua. t vnū itē equū romano imperatori mittere tenerent. Interea vo cū in

Lima Imperator Justiman⁹ scōs sine iunior

Leoncius

Tyberius tertius

Justinianus

deū iustinian⁹ tū in hoīes mira incōstātia vsus. t sarracēos t bulgaros pter federa pacis inite adorit. a q̄b⁹ certe pl⁹ incōmddi accepit q̄z intulit. t pstātinopolim rediēs a ciuib⁹ omnib⁹ odio habit⁹ q̄ senticiā pfecti vbi ñ cōpescuit. q̄dq; synodū hūisse ad q̄ cū romāi pōtificis clericq; pueniss ent oratores. iterata sūt sexte synodi acta q̄b⁹ inēmirta sunt aliq; ritu catholico abhorrētia. Subscripserūt. vo imprudētes romāi pōtificis oratores. ß ea subscripto sergi⁹ pōtifex vt p heretica iudicata noluit appbare. Irat⁹ vo ē iustinianus t mittēs zachariā pthospatariū romaz iussit sergiū pōtificē pstātinopolim deportari. vex milites herarchat⁹ ytalici rapt⁹ p pe armis pōtificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaq; iustinian⁹ pfidie q̄ in oēs vtebat'. t impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si q̄dē leoncius patricius annuente gallinico patriarcho pstātinopolitano insurgēs populum arma cōcinit. Et carcere vi fracto multos educēs morti pp e cuoq; pedor addictos. iustinianū impio deiectū cepit nareq; mutilatū curauit' cersonam ponti ciuitatem exilio deportari.

LEoncius patricius vel vt alij volūt leos scōs impator pulso iustiniano impium occupās. imp auit ānis.3. Eos imperij mot⁹ explorat⁹ hñs habdimelech sarracenor⁹ āmirath⁹ affricā inūasit. in quē leoncius impator iohēz patriciū militie magistr⁹ cū exercitu misit. t q̄dē iohens sarracenis cōgressu s. eos fugere cōpulsos omniū affrica extermināuit. Vex nō multa post seditōe inter eos orta. Tyberiū quēdā ciuē pstātinopolitanū impa-

rore creat. Qui pfectim pstātinopolim cū exercitu adnauigās leoncū capit. ⁊ eode affectuz supplicio q iustinianū dirim⁹ in carcere pjcit. maiori ludibrio hominē reseruans

Tbei⁹ ei⁹ nois tert⁹ impator leonci capto ⁊ incarcerato impauit ānis. vij. h pstātinopolitan⁹ nobilissim⁹ erat ciuis cū exercit⁹ iohis In affrica relict⁹ tumultuari cepit. absimaz cui tyberio fuit ꝯgnomē duce prio post impatorē acclamauit. Js impiuz vt aliq̄ q̄sitū. vt alij oblatū accipiēs nequaq̄z moras sibi apud affricā trahēdas existimauit Et cū exercitu pene oi nauigās pstātinopolim puenit. fauebāt vo ciues assininū. agnatoz q̄z factio potentissima. Vñ dū leonti⁹ foz palaciū q̄z seruare nitiē ingressus absimar⁹ vbē cepit. Leonciū naso mutilauit ⁊ in carcere maiori in forumnio resuauit. Qui susceptο principatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dirisset i somno vidisse caput suum aqla obūbrari. Vez instinian⁹ in pōto ad regē bauaroz pfugiēs q̄ honorifice suscept⁹ ei filiā vroē dedit. ⁊ ad recupandū impiū auxiliū pstitit q̄ tiberiū eiecit ⁊ impiū rursus recepit.

IUstinian⁹ olim august⁹ itez ope bauaroz ⁊ bulgaroz pstātinopolim reuersus impauit ānis. xxvj. cū em ad sctī Johis pōtificat⁹ initiū iustinian⁹ scōs cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p se ferret residēdi ipi intentōez. ciues absimaro impatore fideles illū cape intētarūt. Sz is dā abiēs ad bauaros pfugit. Quoru rex aut vt ipi appellabāt cacan⁹ illi honeste habito filiā spopōdit vroē. ⁊ tū āno vir duz elapso cacan⁹ ab asimaro pecūia corrupt⁹. iustinianū ⁊ hospitē ⁊ genez pdere ē pact⁹. qō cū resciset iustian⁹ fugiēs bulgaroz regi tebellio se cōmisit. q̄ susceptā aduene aurā illū p arma i priaz reduxit. igressus pstātinopoli iustinia⁹. leōciū q̄z a q̄ fuerat ipio deiect⁹ i carcē inuētū eduxit. Et vtrūq̄z inimicū inspiciēte pplo occidi iussit. gallinicū priarchā obcecatū romā relegauit. Et q̄tiēs stillātē trucis naribꝰ muruz abstergeret quēpiā aduersus partiū excarnificari iussit inde cū filio tyberio in plio occubuit

HOc tempe aquileie ob impitiā fidei q̄ntū vlē pāliū suscipe diffidit donec salutaribꝰ. b. pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris tpi eccl̄ys ānuere psentit. Facta ē aūt hec synod⁹ pstātinopoli epi⁹ pape iulij sub instiniano pncipe p theodoz ⁊ oēs hereticos q̄ b tā⁹ mariā solū hoiem

Synodus Aquilegiensis

nō deū ⁊ hoiez genuisse affirmāt. In q̄ syno do catholice est institutū. vt. b. maria sp vgo theotocos diceret q⁹ sicut catholica fides hz non solum hominem sed vere deū ⁊ hominem gennit.

Theodorus

THeodorus Anglox archiepus doctissimus optimusq̄z per hoc tpus apud angliā floruit. Et inter cetera librum egregium edidit. In quo declarauit qua etenim penitētia vnumquodq̄z peccatum dilui posset. ⁊ alia cōmētaria perpulchra in diuinis codicibus scripsit. Sanctus q̄z theodorus augustudinensis episcopus virtutibus claruit.

Lambertus epus

LAmbert⁹ vir sanctissimus apud leodiuz ea tempestate martirium subijt. eo etenim q⁹ pipinum reprehenderit. q⁹ vxori pellicem alpiadem superinduxerit. Hoc autez facinus alpiadis fratrem cōmisisse aiunt qui etiam postea morbo prediculari consumptus est. Hic nanq̄z sanctus Lambert⁹ episcopus ex nobilibus atq̄z etiam diuitibus parentibus natus est et a primeuo etiam sue iuuentutis litteris sacris eruditus est. ita etiam pro sanctitate sua etiam ab omnibus christianis hominibus amabatur. vt etenim Trayacensi ecclesie post theodardum magistrum suum pmoueri in epm mereret. Cum vero childericus qui eum promouit qui eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eum suo honori priuarunt. ⁊ Pharamundum in locum eius statuerunt. Lambertus vero episcop⁹ cū duobus pueris monasterium ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamundo iterum reductus. vbi enim multos verbo ⁊ exemplo puertit. Dodo ci contrarius.

Beda vñabbas ptz

Eaz permodi crucis in oroñe pstratū directo iaculo sui impij i leodio peremerūt. Jnde occulto nauigio ad pontificalē eccīaz pduxerūt. 7 ppē hostes illico sepelierūt. Scūs āt chunbertꝰ successor eiꝰ celitꝰ ad monitꝰ corpus. s. lāberti a traiecta leodiū cū magīs miraclōz glīa transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicꝰ presbiter 7 monachꝰ ꝓgnōmēto venerabil. vir latina grecaq; ligua nō mediocriter eruditꝰ. Anno domini. 692. pr̄iana religione multū laborauit. Hic trigesimum sue etatis annum agens. p̄sbiter ordinatꝰ ē. Et in extremo natꝰ angulo orbis omnes turas pstrinxit. Eo p docendo 7 p̄dicando vsq; i senū aūt scribēdo nō destitit. vt p nouē. 7. 50. annos 7 docere 7 libros cōponere nūq; lassꝰ visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atq; modestiaz venerabilis cognomētū adeptꝰ ē. Scripsit eīm multa in actꝰ apl̄oz. in lucā 7c. Edidit 7 librū de tpibꝰ omeliasq; pleraq; quibꝰ multū gallici sacerdotes vtunt. Edidit q̄q; cōmētarios in vetꝰ ac nouū testamentum. 7 libz de gestis anglōz. Qui postremo circa annū dni. 734. etatis vero sue. lxxij. plenus bonis opibꝰ die obierit in sctōz nūero cōputari meruit. Strabo q̄z 7 haymo viri doctissimi bede frēs sunt habiti q̄z alter pleraq; omelias elegāti ꝑ mōe cōposuit. alit̄ vo geneſim cōmētatꝰ ē. Bedā aūt innūmerabilitatū a Sergio papa vt romā iret scripta pape ad etelfridū abbatē mōasterij vbi erat Beda

Corpꝰ. s. bñdicti ferūt tpibꝰ (ondūt sisinij pape e mōte cassino furto sublatū ppē solitudinē loci 7 in galliam trāslatū fuisse. Vel vt alij scribūt de mōte cassino ad monasteriū floriaceñ. cū scolastica sorore fuisse trāslatū p monachū noie aygulfum.

Pipinus dux

Dipinꝰ austrie. vl̄ vt alij volunt austerie dūx 7 gubnatoz cognomēto vetulꝰ seu brevis. occupādi regnū frācie fūdamēta iecit. Jñ caroloz gl̄oriz nomē apd̄ frācos initiuz sumpsit. cū is itellerisset bertariū q̄n dā igbilē. cuiꝰ opa theodoricꝰ frācie rer plimū vtebat oibꝰ odio eē coactis i vnū ingēti copijs i galliā traijcit. ac theodoricū cū bertario obuiū factū. collatis signis fūdit fugatq; . Saluteē sibi berthariꝰ fuga q̄siuit. Jn regnū vo theodoricꝰ se recipiēs. pipinū victorez pace sēq̄stra regni gubernatorē 7 maiorem domꝰ (vt galli aiūt) efficit 7 ertūc frācoz reges degenerātes victores regnū admistrare ceperūt. pipinꝰ igit reb⁹ i regno cōpositis ꝑ sāguineo suo i administratōe ꝓstituto. Jpe i austeriā rediit. vbi. vij. ānis regnauit.

Ferraria.

Ferraria insignis vrbs. veteri padaũ apposita. quam etenim ciuitatem p̃mo menibus circumdatam a Smaragdo patricio ⁊ etiaz ytalie exarcho. circa annum domini. 700. ⁊ ornatam fuisse hystorie tradũt. Nominis enim cauſaz hanc asserũt vetusta rauennatium ecclesie monumenta. q̃ vbi illi⁹ archiepiscopi tria iurium ecclesie sue loca a tribus metallorum nominibus appellauerint. Aureolum forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentam pado primario oppositam ab argento. Aureolum forliuiensis augri in ameno colle situm. ab auro etenim et argentum pado primario oppositam ab argento. Ferrariamq̃ a ferro. Cum autem ciuitas ferraria ab ipso conditionis initio in partibus Rauennatium Romanorumq̃ simul aduersus longobardos durasset. illis enim a Carolo imperatore victis. post donationez vero de exarchatu Rauennate factaz Romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tãdem vero quo tempore Germani imperatores sacrosancti ecclesie aduersari ceperunt ipsa quoq̃ insignis ciuitas Ferraria sub alterutris facillauit. Sed tamen ad Annum salutis vndecies centum Matildis comitissa venatorumz rauennatumq̃ auxilio eandem vrbez ab heinrico tertio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quem marchiones estenses amicitijs diuitijsq̃ potentissimi in vrbe Ferraria essent Salinguerra quidem ferrariensis per eorum ⁊ celsini amicicie occasionem presidia vsus. Friderici enim barbarossi instigationibus auxilioq̃ ferrarie dominium occupauit. In eaq̃ ciuitate regnauit annis decem ⁊ nouem. Quem innocentius quartus pũtifex romanus venatorum auxilio. ad annum salutis duodecies centenum atq̃ quadragesimum expulit. Et marchiones estenses ferrariaz sibi paulopost subigere inceperunt. vbi Olandinus estensis primo prefuit. Sed anno abinde seragesimo octauo presulante Clemente quinto cum Azzo estensis marchio beatricem Caroli secundi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco etenim eius filio propter nouercam superinductam parer in carcere coniectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariam vrbem potitus est. Qui cum vidisset ferrarienses se sacrosancte ecclesie subdere velle in vindictam. mediaz Ferrariam incendit. propter quam iniuriam pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo q̃ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti enim ipsis marchionibus per arma pulsis. et ex ciuium deditione ferraria sunt potiti. eamq̃ vt dimitterent adduci non poterunt. Licet enim Clemens quintus pontifex Romanorum ciuitatem Veneciarum ecclesiastico superimposuerit interdicto. Vnde etenim omnia eorũ bona vniuersam Galliam brittaniamq̃ dicta fuerũt. nec enim paruissent iussionibus Clementis pape. nisi legatus sacrosancte ecclesie pallaguria florentinorum ⁊ ttiam karoli regis fretus auxilio in ytaliam de auimone veniens. Venetos vi ac etiam armis ferraria primum. post castello thealdo quod eniz ad pontem retinebant magnis cuz vtrinq̃ cõmissis cedibus deturbasset. Fuit itaq̃ postea semper ferraria ciuitas sub estensis familie regimine ac gubernatione. ac etiam pontificib⁹ obedientissima. sub hac etenim lege ⁊ statutis vt quot annis decem milia nummum aureorum Romane ecclesie daret ac persolueret. ⁊ quasdam etiam conuentiones cum Venetis habuerunt quorum etenim obedientia ⁊ pace opibus potentiaq̃ valde plurimum creuit hec insignis vrbs ferraria vt quod etiaz multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio sũmo pontifice romano ibi celebratuz. Cui etiaz interfuit Johannes paliologus imperator cõstantinopolitanus. Quod vero preteritis tẽporibus nõne. sed huic splendidissime ciuitati ferraria defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim ciuitate superbissima principum ac ciuium pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasium sit nostris temporibus. multi humanitate philosophia ac legum peritia viri excelluere. presertim viros habuit nobiles litteris humanitatis ornatissimos.

Herpipolis vernacula lingua wirtzburg appellata p̃cipalis ac inclita ciuitas frãcie orientalis q̃ franconia dr. quã mogan⁹ flumi⁹ montib⁹ bohemie ortus plabit. In q̃ dyana dea vsq̃ ad tpa. s. kiliani martyris colebat. q̃ ducẽ Gotzbertũ ac subiectũ pplm̃ i fide orthodoxa instruxit. filius hetanus dux in mõte wirtzburg ob honorẽ marie virginis glose. p̃mã ecclesiã cõstruxit. Et cũ regio franconie ptim plana. partim mõtosa sit. Montes vero haud ipsi valde difficiles sunt.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Agerem vero non admodum pinguis. Nanq; plerunq; arenosa est. Multis etenim in locis consiti colles cum vineis, gratum etenim perducunt vinum. Marime vero apud Herbipolim insignem civitatem. Et q̃quam terra in multos partita sit dños tñ herpipolensem episcopum ducem Franconie dicunt. Cuz t ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui etiam francorum dux habetur. Et cum rem dimidiam facit gladium in altare nudum ante se habebat. Estq; prope vrbē Herbipolim in excelso monte (quem etenim montem nostre domine appellant) arx arte ac etiam opere munita t spectatu digna, vbi prelatus vt plurimum habitat ac residet. Estq; super alta ripe constructum valde pulchrum castellum. a tribus enim partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars etenim quarta foueam habet. pontemq; bonam ac firmam. p funditas fouee valde altissima est. In hac etenim parte turris est valde fortis vndiq; etiam cum bonis propugnaculis valde bene promonita. In cuius enim turris summitate custos residet. qui cor̃ac etiam cum tuba damitat. Murus cancelli duplex est. in medio vero platea est articularis. Estq; in ea capella ad diuinum cultum peromata. vbi etiam are consecrate sunt. Sunt etiam t ibi mansiones q̃q; plures. tum ample tum decore Cellaria quoq; t eiam valde bona magna atq; perampla. et stabula etiam valde multa. Habet etiam hec insignis civitas Herbipolis tres collegiatas ecclesias. Preter basilicam episcopalem valde merito summam dictam. Habet etiam hec insignis ac etiam laudabilis civita videlicet Herbipolis quattuor ordines mendicatos. Ordo q̃z etiam sancti Benedicti ad sanctum Stephanum locum valde aptum possidet. Carthusienses q; domini theutonici. t etiam ordo sancti Johannis cum scatis ibi domicilia habent. Habet etiam hec insignis civitas Quinq; monasteria sanctimoniallium. Extant etiaz in hac inclita civitate herbipoli quinq; parrochialium ecclesie. t etiam duo valde honesta hospitalia ad sustentationez pauperum hominum Sacellum item beatissime virginis Marie cum turri valde mira arte constructa ac edificata. Habet etiam hec civitas insinis Edes pulchras canonicorum ac etiam civium hanc vrbem valde marime ornantem. Huic etenim sedi episcopali nunc preest nobilis ac etiam p stantissimus episcopus dominus Rudolphus de Schernberg. qui etenim nonagesimum etatis sui annum nunc excedit. Et episcopatuz istud cum innumeris diuitijs ac etiam aliz varijs possessionibus auxit.

Herbipolis. Wirtzburg im Franckenlandt.

Linea sūmox pōtificū Cōstātinꝰ

Gregorius scdꝰ

Gregorius tertius

Onstātinus papa natōe sirus. pre iomne. vir doctissimus ⁊ lingua latia greca qꝫ erudit⁹. eo tpe pōtificatū iniſt. q̄ rome triēnio fame laboratū ē. q̄ q̄dē in re ita oēs tū vel marie pan pes iuuit. vt ꝓstātinū celitus missuꝫ hoies arbitrarē tur. Et cū iustinian⁹ nil im mutauerat p̄ter hoctiñ qđ sedē apl'icā veneratōe dein ceps obseruauit tutatuſqꝫ est vidediqꝫ ꝓstātini pōtificꝫ admodū studiosus hominē rogat vt ad se ꝓficiscat p̄missa classe q̄ tutius nauigaret appropinquāti aūt vbi regie ꝓstātino tyberi⁹ iustiniani filius cū re regio comitatu. Et cyr⁹ patriarcha cū oi clero honoris cā ad octauū lapidē ob uiā ꝓdeūt. vbē ingressi in regiā pdurere. Justin⁹ p⁹ vbē ingressus. nō ſolū pōtificē amplectit. verūetiaꝫ ei⁹ pedes veneratōis cā exosculat. inde iustiman⁹ defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Cōstantin⁹ eā habita synodo non mō philipici ⁊ iohis monaci opiniones improbabāt. verūetiā decernit vt sctōrū patrū imagines q̄ ser ꝓcilijs ab oib⁹ ꝓbatis interfuerāt. In porticu bti petri depingerent. cū inteleltisset eas a philippico e parietib⁹ sctē sophie ignominie cā abrasas fuisse. Preterea ꝓstituit ne ipatoꝛs heretici nomē publicis scriptis aut p̄uatis in ere argēto plūboue reciperet. post ea moriť ꝓstātin⁹ septio pōtificat⁹ sui anno. die. xx. ac in basilica petri sepelit tertio ydꝰ februarij. sedes mēses vnū. ⁊ dies. iiij. vacat.

¶ Anno mundi. 5913. ¶ Anno christi. 714.

Gregoriꝰ scdꝰ papa. p̄tia romanꝰ. patre marcello vir certe optimꝰ atqꝫ sctissimꝰ. tāteqꝫ eruditōis ⁊ facūdie habitus vt facile quinceret oēs male de catholica fide sentiētes. Nā sub sergio pōtifice sacris iniciatus. sacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tāte fidei ⁊ integritatis est habit⁹. sumēs deinde diaconat⁹ ordinē. ꝓstantinopolim cū ꝓstantino pōtifice ꝓficiscit. vbi cum acriter disceptaret q̄busdaꝫ de rebus ad fidē ptinentib⁹. ita acute rñdit. vt oibus ingenij sui ⁊ doctrine admiratōꝫ iniſceret. Post ꝓstātinū deinde in pontificē electus. quāq̄ aliq̄ stephanū scdm illi suffectō scribantur. Jnito aūt pontificatu ⁊ menia vbis aliq̄ er pte vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice p̄ncipis apl'oꝝ. lauretiq̄ martyris extra muros. Monasteriū q̄ via hostiensi positum nō longe a basilica sancti Pauli apostoli Et mōasteriū scī andree qđ barbarenū cupat restituit. Huius p̄terea hec peculiaris laus ē. q̄ eius opa germani ad fidē ꝓuersi sunt. missō eo bonifacio ⁊ alios q̄ eos e tenebris educeret p̄posita veritatis luce. Pace inde foris patta gregorius iterū repandis locis aim adiecit basilicā nanq̄ sctē crucis in irlm iam pridē destitutā restituit. domū paternā mortua mē in honorē agathe dedicauit. eoq̄ loci monasteriū extruxit. Indeq̄ leonē impatorē hereticū habita synodo excōicauit. Eo q̄ sctōꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum aūt suo exēplo oēs ad virtutē ⁊ sctitatē incitabat. pontificatus sui anno xvj. mēse. ix. die. xj. moriť. sepelit q̄q̄ ad basilicā petri. iij. idus februarij. Ei⁹ in morte ep̄atus tū vacat dies. v. ⁊ xxx. cētū āt ⁊ octo. ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tertiꝰ papa. natōe syrus. patre Johe vir singularis doctrine ⁊ humanitatis. precipue greca ⁊ latina lingua eruditus Mentē diuīe scripture ita callēs. vt nano tuz disertior p̄dicatōe atqꝫ interp̄tatōe ea q̄ occulta rū ⁊ admirabiliū haberet. orthodoxe fidei ita acerrimꝰ defensor fuit. vt ob eā rem maximoꝝ principū graues simultates ⁊ amicicias susceperit. nō armis nō minis cuiuspiā egradu ꝓstantie sue deiectus. Tāte postremo hūanitatꝫ fuit vt ⁊ paupes mira charitate cōplecteret. ac elemosynis foueret. vt vero oīm parēs ac pastor merito vocaret. Hic itaqꝫ pontificatu inito statim cōciliū celebrauit. In quo leonē tertiū imperio simul et cōione fideliū p̄riuauit q̄ sctās imagines e sacris edibus abrasisset ⁊ statuas demolit⁹ esset. Hic oratoriū pulchꝝ in bti petri basilica ꝓstruxit. in q̄ de reliquijs fere oīm sctōrū recōdidit. In canone q̄ misse hec ẏba adiūxit. q̄ꝝ solēnitas hodie in ꝓspectu diuīe maiestatis dñe de⁹ nr̄. Hic nōnulla tēpla vetustate collapsa instauravit ⁊ mōasteria erexit ac monachis regulas addidit. qua integre ⁊ sancte

vinerent. Instauravit ꝛ menia vrbis magna ex parte. Idē fecit cōtum cellis iā ꝓpe desertis. Tādē bene de deo ꝛ hominib⁹ merit⁹. ānō pōtificat⁹ sui decimo. mense octauo. die. iiij. ꝛ rr. morit. ac in basilica petri sepelit. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus cessauit sedes dies tantummodo octo.

Philippic⁹ q ꝛ bardanus impator post iustinianū impauit āno vno ꝛ mens⁹. vj. Vir sane magni ꝛ maximi ꝓsilij cuz cōstātin⁹ pōtifex abiens a ꝓstantinopoli iustinianuz adhortat. ne in philippicū cersone erulā tē grauis⁹ aliqd decerneret. verit⁹ ne aliqd mali oriret. Vex iustianus ꝓsilio pōtificis bñ monētis neqq; obtempans. classē in pōtū mittit. eo aio vt philippicū interficeret. Eduxitqz iustinian⁹ copias q̄ntasqz potuit ex constantinopoli thraciaqz cōtrahere ꝛ pliū duodecimo ab vrbe miliario est cōmissū. Fuit id plium atror. ꝛ post multā vtri⁹qz exercit⁹ cedē impatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusqz filius fractis fugatisqz eox copijs eo in plio occubuēt. philippic⁹ ea in victoria impiū adeptus. illi fidei cacholice romanox pōtificū traditione discessit heretici puersō vsus ꝓsilio lras ꝓstātinū pōtifi cē clerūqz romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatib⁹ a fide cathoilca alienis. Nec dum vero assenserūt pōtifex ꝛ cler⁹. ß romano ppl'o magnis acclamatō ib⁹ postulāte philippicū pōtifex scismaticum iudicauit. iussitqz vt nulla in re diuina aut publico prinatoue actu ei⁹ nois aut impij mētio haberetur nec diuturnitas fuit ipa in impio pestis. Naz cū defunctus eet pōtifex ꝓstātin⁹. anthemius q ꝛ anastasi⁹ aui⁹ ꝛ ꝓstātinopolitan⁹ ipm philippicū ipio deiectū cepit. ꝛ oculis eunlsis cecatum trusit in carcerem

Anastasi⁹ cognomēto artheni⁹ impator post philippū ipauit annis trib⁹ q̄ pncipatu inito philippicū captum oculis priuauit. lras pterea ad ro. pontificē dedit. q̄b⁹ catholice fidei ac serti synodi accerrimū defensorē futurū pollicet. Anastasio autē impante patronat ciuis britianus pontificis romanis suasionib⁹. b. benedicti monasteriū cassinēse edificijs ꝛ monachox frequentia instauravit. Anno postqz a longobardis destructū fuerat. crū. is vero impator est exhibita romano pontifici reuerentia. p⁹ acceptas ex more ꝓfirmatas pdecessox pontificū ꝛ concilioꝝ sanctiones sarracenos xpiane religionis ꝛ romani impij hosies agitare ꝓstituit. Itaqz parata ingēti classe alexādriā egipti vrbē a legat⁹ invadi iussit. ß ipius duces exercit⁹ me dio in itinere rebellātes ꝛ a militib⁹ spret⁹ ipio deijcit. cogituqz a theodosio q̄ i ei⁹ locū suffect⁹ ē sacros ordies recipe ne ei sacris initiato āpli⁹ ad ipiū redire liceat.

Linea impatoruz

Philippicus

Anastasius

Theodosius

Leo tertius

Theodosius eius nois tertius supato anastasio imperiū occupans impauit anno vno. Cum eī duces exercitus anastasij arma in ꝓstātinopolim retulerūt. crearuntqz impatorem theodosium quendaz qui ꝛ si erat ignobilis. et publicanos scriptum facere consueuerat. Is noūus ꝛ rei militaris ignarus imperator anastasium audiens copias vt imperium reciperet reparet. illi aūz suo impij assertori exercitu occurrit. Et exercitus vtriusqz ad niceam confluxerūt. potitus victoria theodosi⁹ nulla anastasium alia affecit iniuria quam q̄ ne vltra vt pmissum est de imperio cogitaret clericā ordinauit. Verum susceptō imperio catholicus impator statim imagines sanctorū patrum (vt ditim⁹) a philippico demolitas restituit ꝓstino in loco mandauit. postea theodosius anno imperij primo nondum elapsō a Leone tertio deiectus. ꝛ sine lesione dimissus abire. monasteriū est ingressus.

Leo tertius impator post theodosiuz impauit cum cōstātino filio annis. xriiij Theodosio eī eiecto impiū accepit. ꝛ apud cōstātinopolim oia tunc pessimo loco ehanc sui imperij diuturnitate in xpianā religionē ꝛ romanos pontifices impius fuit. maximasqz sub eo calamitates subiecte imperio ꝓvincie acceperunt. Nam primo eius impij an-

no. ⁊ q̄ndo Attilas amoturusq; citerioꝛē hispaniā inuaserāt. sarracēoꝝ asiā incolētiū ingens multitudo in thraciā traiecit. et eoꝝ dux classes mile naues habētē adducens cōstantinopolim terraq; mariq; obsedit. Ciuitas vo ꝓstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostib⁹ nō ē capta. horrēdaz tñ ꝓpessa ē calamitatē q̄ pestilentia eā populata ad trecenta mortaliū absumpsit. At leo imp ator quē hec ad sanctimoniaz trahere debuisset. postq; sarracēoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia roma pecuniis exhausta. basilica q; ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et qō pōtificem primo blanditijs egit. vt si in suā vellet grām promoueri sanctoꝝ ymagines vbiq; in ytalia. sicut ipse fecit ī oriētali impio aboleri deponi incendiq; cūraret. Gregoriꝰ aūt tāte impietati nō mō non obtpat. Verū etiā oēs catholicos admonet. ne intñ erroꝛē timore vel edicto ꝑncipis vllo mō dilabant. q̄ cohortatōe adeo certe atati sunt ytalie ppli. vt paulū adfuerit. q̄n sibi aliū impatoꝛē deligerēt. Verū cū in obstinatōe persisteret. Postremo excommunicatus ⁊ maledictus interijt.

Egidius abbas

Gidiꝰ natōe grecus athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝓ hos dies sāa exēplo ⁊ miraculi signis fuit. lr̄is etiam ab infātia erudit⁹. post obitū pentū pīmōtij. rpm secit heredē. vex hūane gle deuitās piculū. clā litt⁹ maris petijt. repertis enim nautis nauē consendit. factaq; oratōne tēpestas sedata fuit. Et cū a relatē venisset. biēn. cuz sctō cesareo eius vibis epo māsit. vbi febricitāte triēnio curauit. ad heremū ire optās. claz discessit. cū veredāoq; heremita viro sctō din māsit. et meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vteraq; miraculis coruscaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitatōz in antro cū fonticulū elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝓparatā in nutricē habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā sibi ꝓbebat. Cū die quadā serui regis in venatōe ceruā insequerent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiens orauit. vt eā sibi dñs illesam cōseruaret. vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vuln⁹ infixit. milites speluncā apietes vidētes sctñ senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā petierūt. quez karolus rex cum oi honoꝛe suscepit. Is ad monasterium rediens apud nemasenses vbē filium ꝑncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatione dñi fratribus obitū suum nuncians vt pro eo orarent. spiritū suum dño cōmendauit. vbi angelos animam eius ferētes audisse testati sunt Claruit circa annūm dñi. 700.

Bonifacius archiepiscopus

Bonifacius primus archieps tpibus ꝑdictoꝝ pontificū floruit. Qui monachus cristes doctissim⁹ atq; eloq̄ntissimus. ꝓ magnitudine animi e brittānia ad grēgoriū scōm summū pontificē venit. cognita hois vtute ⁊ sanctitate. petēte pipino in maguntina sede metropolituco iuxe totius gallie principē ac epm cōstituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓposita euangelica luce illustraret. ac fidē veraz doceret vbi predicatione ⁊ exemplo. Thuringie hassie. saxonie. austrasie ⁊ in frācia op⁹ imposituꝫ egregie egit. Fact⁹ aūt archieps āno ı pi. dccv. auctoritate sedis aplice ⁊ pncip ū frācie duas episcopales sedes ꝓstituit. vnā ī castra wirtzburg vbi burkardū collegā suū epm ordinauit. Alterā in eystet cui wilibaldū ꝓfecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonum in regē frācoꝝ vnxit Jō archieps scōs post papā censet. Tādē lullū sibi successore ordinās obpdicatōis officiū Frisiā petijt. vbi nonas iunij martyrio coronatus est. cū vbū indesinent ꝑdicasset ac ꝓfuisset eccīe ānis. xxxvj. cuz pñti vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martirij peruenire meruit.

Qrca hec tpa ducē⁹ venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a prīarcha pplo⁹q; veneto. a tribūis pceribus⁹q; cōctisq; plebeis ī eraclea ciuitate paul⁹ lucio⁹ eraclean⁹ creat⁹ dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis. 8. Cui marcell⁹ suffect⁹ ē a pdītōe eñ vibis gubnatōis formā sub tribūis ⁊ cēturiōib⁹ hūert. Inde ppt̄ frequentes aduersarioꝝ ī cursus repmēdos. de cōi cūm ꝓsilio. hūc hoīez tāto dignū honoꝛe delegerūt. q̄ statim cū lōgobardis fed⁹ iniit ⁊ venetā ciuitatez p viri⁹ ap̄liare curauit. pui eñ mōeti aū fuit eo duce auctoꝛe ap̄liata. Īstructisq; classib⁹ huc illucq; p negotiarōib⁹ nauigare ceperūt in pyratas quoq; repressit.

Qesari⁹ eps vir sctūrate ⁊ scia p̄clarus p hec tpa decē omelias ad mōachos

inter cetera scripta edidit. ¶ Sanctus q̄z wolfrām⁹ zenonen⁹ ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clar⁹ fuit albin⁹ ep̄s ad egauēsis. 7 remigi⁹ ep̄s rothomagēsis. Sanct⁹ itez amat⁹ archiep̄s ⁊glorum sanctus claruit.

S. Colonat⁹. s. Kilianus. s. Totnanus

Sanct⁹ kilian⁹ ep̄s in frācia orientali hoc tpe claruit Is genere scot⁹ de nobilib⁹ natus p̄tib⁹ Et in insula hibernia siue scotia facunda / clarissimis viris ꝓgrediēs. cū ex ea colūban⁹ gall⁹. burckard⁹ 7 kilian⁹ eū suis viri illustres ꝓdierūt. is lr̄is eductus spretis humanis reb⁹ mōasterium ingressus. In oī obediētia 7 frūgalitate vitaz pegit. inde p ecclīasticos ordines p̄s byter ordinat⁹ cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ contē platōi opā dare posset. brittāniā deide ad galliā ꝓfectus. postea in germāiā pueniēs in herbipoli vrbe frāconie inter gētiles cū coronam martyrū optaret degebat. nec semē dei effudit. vez p̄ romā adijt. Cū eo tpe conon summ⁹ pontifex romanus p̄sset gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūrit. ac in ep̄m ordinauit. vbē ingressus cū colonato p̄s byter. 7 totnano dyacono. iterato ad castrū wirtzburg ostrofrancie pueniit. in q̄ Hosbertū ducē repit. Cū vernaculam linguā illico addisceret semē dei spargere cepit relicto igit̄ diane cultu. dux cū tota pene p̄uincia orthodoxe se fidei subiecit. 7 in die resurrectōis dn̄i baptisat⁹. habuit aūt vxorē geilanā que olim fris ꝓlūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiēs. duci persuasit. vt eā dimitteret. ob eā rem geilana kilianū odio ꝓsecuta. ordinat⁹ tor tonib⁹. viros sanctos reuelatōe diuina p̄monitos in oratōne p̄sistentes interfici iussit. Cumq palmā martrij obtinuerūt. clam sepulti sunt cū libris ac sacris vestibus. ne palā fieret eorūz interit⁹. tādē iuuēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio p̄emit. ꝓpr̄ijs dētib⁹ s̄ laniās. alter in rabiē v̄sus gladio se p̄emit. geilana v̄o demonib⁹ molesta. clamās ait. Juste torq̄or. q̄ sctis viris tortores adhibui. 7 cū magno cruciatu infelicē fin̄ē habuit. Hij gloriosi martires totā franciaz orie talē miraculis 7 sanctitate illustrant.

Sctūs Wilibaldus episcopus

Sanctus wilibaldus natus est ex sancto Richardo sueuorum duce. atq; Anglorum rege Bunnaq; castissima eius vxore. Qui cum hierosolimam atq; terram sanctam peregrinus visitasset. 7 inde romam reuertisset. a Gregorio tertio summo pontifice. Cui tam propter religionem tum etiam propter fidei sinceritatem dilectus fuit. sancto eniz bonifacio magūtine sedis archiepiscopo commendatur 7 a sancto bonifacio (qui eius auūculus fuit) vndecimo kalendas Augusti p̄s byter ordinatur. Et thuringie in loco cui Sulzdurg vocabulum est anno salutis. 740. sue vero etatis quadragesimo primo episcopo Eystetensi preficitur. Quod sctūs Bonifacius ex predijs 7 mancipijs à suigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiam sedis magūtine scriba quem vulgus cancellarium vocat. hocq; priuilegio dotatur. vt ipse einsq; successores officio scribe sedis magnitudine perpetuo frūantur. Et ut concilijs ac etiam inconuentionibus a dextris archiepiscopi Magūtini primum locum semper obtineant. accepit etiam archiepiscopus maguntini vestem insignem. quam etenim rationale vocant. Quam etiam veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic enim vir. sanctus Wilibaldus supra ripam fluminis quod alimonium vocatur. In vasta enim solitudine. succisis nemoribus insignem ciuitatem Eystet edificare ac exigere cepit. In qua ciuitate et monasterium solenne sanctimonialium ordinis sancti Benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis valde admirabilis. que eteniz sancta walpurga virgo fuit sororis sancti Wilibaldi episcopi. De cuius etiam reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus ac etiam malehabentibus prebens remedium. Nunc enim presidet ecclesie Eystetensi. que 7 aureatensis nuncupatur. presul dignissimus Wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

Setā walpurgis

Eÿstet

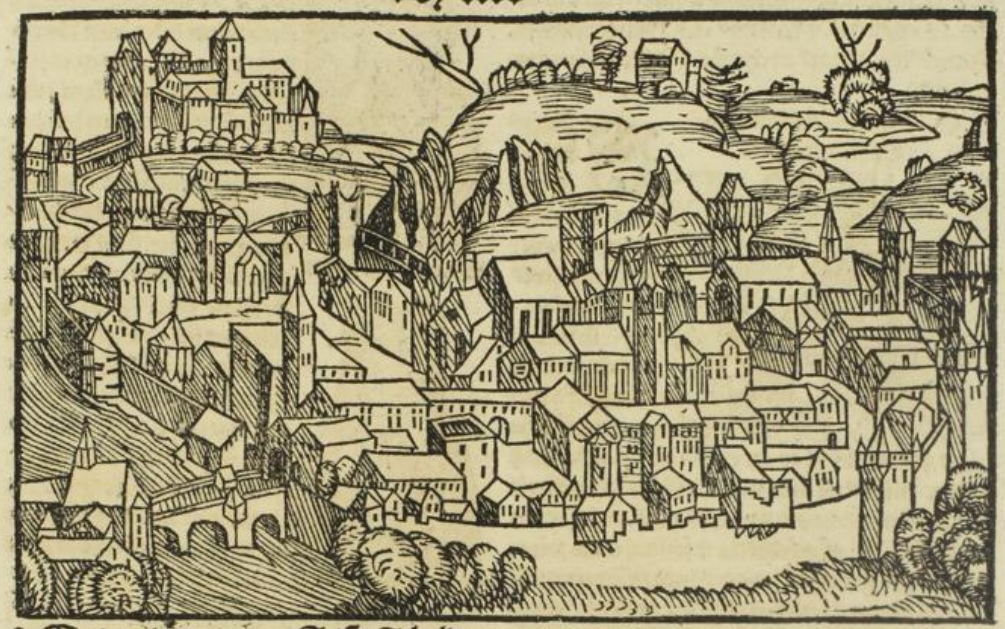

Sebaldus pfessor dignissimꝰ ac sctissimꝰ hac tẽpestate. vir quidaz (vt quidẽ ferũt) doctrina ac sanctitate in germania valde florũit. Is enim ex nobilissimis ortꝰ parentibꝰ. regis dacie filius ac regine castissime. qui votis ⁊ pcibus a deo hanc sobolem impetrarunt. Ab ineunte etate disciplinis ac lr̃is traditus. p adipiscendis liberalibus artibꝰ in adolescencia parisius petijt. Cũ eruditissimꝰ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regũ francorum matrimõio ei iuncta fuit Ver spretis mũdialibꝰ pompis. relicto regno sponsaz elegãtissimã nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremũ secessit. vbi cum annis .xv. sanctissime viuisset. Inde deuotionis gratia. romaz ueniens. a gregorio scõo summo pontifice. ad germanos p̃dicatõis grã directꝰ. wilibaldũ ⁊ wunibaldũ frẽs itineris comites habuit Et primo apud longobardos deinde ratispone doctrina ⁊ vtutibꝰ ac miraculis claruit. Postremo apud Nurẽbergã in solitudine nemorũ religiosissimam ac pfectissimam vitam. vsqz in finem exegit. Vbi preter doctrinã pplo exhibitam. miraculorum gloria nominatissimus evasit. Tã

Sctũs Sebaldus

dem plenus dierum ad oratorium fratruz. sancto martio dicatũ Nuranberge(vbi modo ecnobiũ ordinis diui benedicti ad santũ Egidiuz nuncupatum) peruenit infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dominum. Cuius sanctum corpus ab indomitis bobus ad locũ sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomẽ extructa fuit. Quẽ postmodũ summi pontifices propter crebra miracula in sanctorum confessorum numeruz aggregarunt. precipue martinus quintus papa eiꝰ papa festum per vniuersum orbem. decimoqr to kalendas septembris celebrari iussit. Quam obrem apud Nũrembergenses summo honore quotannis colitur. Cum Nurenberga preclara vrbs meritis huius dignissimi patroni augmentum in omni honore ⁊ etiã cum gloria vbertim sensit.

Luitprandꝰ rex

Luitprandus aiſpriã di p̃dicti filius longobardoꝝ rex supstite adhuc patre regnũ accipiens. regnauit anno vno ⁊ triginta. ⁊ mensibus septez Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat quippe giganteo corpe atqz vasto ⁊ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatiorꝰ haberetur. iust. cia vero ac clementia ita in

signis habebat. vt difficile iudicaret. qua in re maiorē pmeret laudē. xpianissimꝰ etiaz adeo fuit ac religiōis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmiserit vnqz papie qz tēpla plurima miro extruxit ornatu. karolus autez marcellus rex cum huic compater. et etiā amicissimꝰ fuit. et ei auxiliares copias ꝯ sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū qz filiū in cisalpinā galliā. vt ei ex more capillū succideret. trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiēs donatū muneribꝰ ad pentes remisit. Sed. xij. regni sui anno (cupiditate impādi motꝰ) capitis circū quaqz oppidis. romā vrbē obsidere cepit. Gregorius pōtifex legatos nauigio terrestri itinere nō licebat. ad karolū francie pncipē statim mittit. q̄ hoiem rogarēt. ot pma qz tēpe laboranti rome et eccle auriliū ferret. karolus rogatu gregorij patrocinijū ecclie suscipiēs. luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obsideat. obtempat. atqz vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pōtificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā pterea anconā ex picētibꝰ. Et q̄qd a longobardis. xx. ānis in etruria occupatū fuerat restituit. Vex nō ita multo post etate grādeuꝰ. vite sue cursuz explevit. Eiusqz corpꝰi basilica. b. hadriani sepultū fuit

Rcholdus frisonū dux hoc ānō ad pdicatōz wolfrāmi senonēsiū epi cōuertit. q̄ cū baptismū susciperet statuisset in lauacrū intrauit. Et illico dubiꝰ factꝰ. alterū pedē retrahit dicēs vbi nā ex pribus meis plures sunt in inferno. statim intinctū retrahit pedē dicēs laudabiliꝰ est vt plēs q̄z pauciores sequt. atqz ita in sua fatuitate delusus. morte impremeditata est

Octuetre duo hoc anno Januario mēse p dies. xv. in celo vise sunt. q̄z vnꝰ solē pcedebat. Alter vo vespi seqbat

Othmarus

Othmarꝰ ex puincia alimanie natus a fre suo ad curiā ductꝰ lris ac virtutibꝰ instructꝰ. Indō titulo sancti floriani ad sacerdotiū promotus et p victorē comitē ob suā religatōz ac famā in plātum assumptꝰ. et p balchramiū in cellā btī galli et pipini auctoritate in abbatem electus. quē locū possessionibus plurimū adhibit. atqz edificijs. mirā observans abstinentiā. paupertatis amatoꝝ. et elemosynaꝝ largitoꝝ. et asello p equo vtebatur. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt pat paupū diceret. Jdeo hospitale p eis extruxit. Ab emulis tñ psequebat. Infamatꝰ de femina ad exiliū pdenatꝰ. ad ī sulā rheni relegatꝰ. vbi post multas miserias. xvj. kal. decēbris bono fine q̄ euit. post ānos. x. ad mōasteriū sancti galli placā pstantiensez miraculis multis. et sedata tēpestate pductꝰ fuit. Vasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustū. nullum detrimentum vini sensit. /

Concilium rome ppe imagines

Concilium mille pene epoꝝ celebrauit gregoriꝰ tertius pōtifex romanus. in basilica b. petri rome. in q̄ q̄dē leonē imperatorē vt dctm̄ est ipio silis et fidelitū cōione priuauit. eo q̄ statuas et sctōrum imagines demolitꝰ eet. In q̄ pallio decretū ē imagines summa cū veneratōe prout antea pseruari. declarauitqz idē pōtifex in eo pcilio imaginū sctāz veneratōz esse licitā. Et hmōi statuti violatores ecclicatibis sinā innodauit vt hēi canone de pse. di. iij. c. platū. Cū eī leo. iij. imperator apte inuehi in pōtificē nō posset. edictū pponit. vt oēs q̄ sub impio romano ēent. sctōz oīm martyruz et angeloz statuas atqz imagines e tēplis abradicarēt et auferret. tollendo (vt ipe dicebat) ydolatrie cā. q̄ vo sec⁹ fecisset eū se p hoste publico habiturū. gregorius aūt tāte ipietati oēs catholicos post pcilū admonet ne in tñ errorē timore vel edicto principis vllo modo dilabantur. /

de pse dis. j. c. plato

Romę cōcilium propt' imagies ipe ḡgorij tij

Karolꝰ marcellꝰ

Karolus marcellus pipini senioris filius his tribꝰ pallacio regis fracie pficit cū pipinꝰ breuis senis pfectꝰ rebꝰ humanis exemptꝰ est. Superes erat pipini vnicꝰ filiꝰ carolus cui marcello fuit cognomē. calpiade pma vxore genitꝰ. superstesq̄ erat pia plectrudis vxor quā karolus vt genitricē potiꝰ q̄z nouercā venerabatur. Nec tñ pti nere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis exitio ihiaret. hic dagoberto pue-

ro rege Raginfredi ipulso copijs in pipini do
minia pāte. karol⁹ nisi igēio usus aufugisset. vi
tā cū pncipatu i carcere amisisset. Paulop⁹ ka
roko marcello iā carcere libato. obijt dagobtus
Inde apō frācos karol⁹ marcell⁹ se de chilpi
co frācoꝝ rege ⁊ ragifredo illi⁹ gubnatore vlci
sci cupiēs magnū pauit exercitū. Ad pīosvo
plij clāores hū duo in fugā vsi ī cruētā karolo
victoriā reliq̄ūt. postea motu nouerce isidiaꝝ
se libare constitit. Coloniā itaq; ducēs exercitū
vibē mūitissimā - q̄ plectrudis se cū pipini q̄n
dā thesauro ꝓtinebat illā vi cepit. ⁊ poti⁹ the
zauro cū nouerca. Illa vo clā oīb⁹ lōgū emēsa
iter addanubiū ⁊ eo trāsmisso puēit ad bulga
ros. Cū postea sol⁹ regnū frācie obtinuit. mol
tis tū aduersantin⁹. marie vo endōe aq̄tōie du
ce. ⁊ chilberico rege. vex karol⁹ marcell⁹ trans
misso seq̄no fluuio i aureliāos motēs. vno⁹ im
petu hostes fūdit. fugatq;. ac regno frācie sol⁹
potit. Renū deide trajcēs. saxōes alemāo. sue
uos. bauaros regno suo adjcit Vex cū itelleris
set sarracēos ab endōe igalliā euocatos. mag
nis itinerib⁹ in hostē pficiscit ⁊ vincit ñ lōge a
turonū finib⁹. ⁊ ex sarracēis. ccdxxv. milia fuis
se occisa. cū ex frācis mille tū. ⁊ q̄ngēti fuēt in
terfecti ī eo plio scribūt hystorici. karol⁹ āt roga
tu gregorij pncipiū eccīe suscipiēs. luitprandū
regē amicū ⁊ cōpatrē rogat. vibē ne obsideat.
ac pōtifieē vexet. Js obtpat atq; vibē obsidiōe
soluit. at karol⁹ pacatis ytalie reb⁹ in burgūdi
ones vsus eos vi capit. ⁊ p̄ modestia socios ap
pellat. Jnde aūm indurit frisones domare tūc
ydolatris. ⁊ xp̄iani nois inimicos p⁹ frisonuz
victoriā in p̄riaz ē regressus. Lugdunū q̄z arela
te massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimuz
sarracenoꝝ regē in auxiliū vocāt. Js itaq; cuz
mag̃ exercitu rhodanū trayciēs auinionē vi ca
pit op̄tūitate loci p̄ arce vsur⁹. inde interfect⁹
sarracenis. narbonē pficiscit. haud pcul inde
in vallē corbariā descēdit. vbi ierat planicies
ad dimicandū aptissima. amore⁹ alter ex sar
racēis hispanie rex arbitrat⁹. karolū in fugaz
vsuz in vallē igredit. Tādē cū iacrit vtriq; pug
natū ē. cadēte amoreo. fūdunt hostes athimuz
nauigiū nact⁹ in hyspaniā vlteriorez fugit. at
sarracēi hi cladib⁹ domiti. tra pyrrnō se dein
ceps ꝓtinēt. vñ visegothi⁹ oēs in karoli ptātē de
uenere. Postrēo karol⁹ marcell⁹ gui morbo cor
rept⁹. suadētib⁹ amicis regia se armis occupa
ta. filijs suis diuidit. Nā karolomāno maiori
natu austria ⁊ sueuia. pipino vo iūioi burgū
dia. ⁊ ps frācie obtigit. mouit aūt karol⁹ vir ai
magni ⁊ sapia singlar. ap̄ vermenā vicū ysa
ro fluuio ꝓtinētē. Anno mgrat⁹ sui. (quē maio
rē dom⁹ vocāt). v. ⁊. xxx. Sepelit parisi⁹ i ba
silica dyonisij martyris.

EOdē ferme tpe cū in sardinia bti augu
stini epi corp⁹. eo añ ānos. ccl. et hispa
nia trāslatū. q̄ vuādali catholicas af
fricē eccīas arriais tradiderūt. tua hereſi inq̄
nādas. Quare luitprād⁹ longobardoꝝ rex in
sardinam mittēs. id bti Augustini corp⁹ mag̃
redēptū p̄cio in ytaliā p̄duci. Et inde papiā de
ferri curauit. ⁊ egregio de loco recōditum fuit.
Sarraceni inde territi vt intra pyreneū arma
karoli formidarent.

¶Anno mundi. 5633. ¶Anno christi. 734.

Linea sūmoꝝ pō
tificū Zacharias

Stephanus scds

Paulus prim us

Zacharias papa na
tōe grecus. ex patre
policramo. p⁹ gre
gorij pōtif. ex q inter opti
mos pncipes nūerat. fuit ci
vir mitissimi ingenij. mire
suauitatis ⁊ gtie oi vtute p̄
dit⁹. cleri ac pp̄li romani a
mato. q̄ in initio pōtifica
tus sui ardētē bell ytaliā in
ueniēs. legatos de pace cō
ponēdo statim ad luitprā
dū Lōgobardoꝝ regē mi
sit pseq̄ntē bello trāsmūdū
spoletanū ducē. Vex cū a le
gatis eadē re nil ficret ipe co
mitāt clero romāo in sabi
nos pficiscit. Ferūt āt octa
uo miliario a narnia regez
pōtifici honoris cā obuiaz
fctm. ex eq̄ descēdisse ac pe
dib⁹ virū sctissimū in vibē
cōitatū fuisse. q̄ seq̄nti die
inter missaz solēnia orōez
publice hūit elegātē. i qua
oñdit q̄d marie regē xp̄ia
nū decret. sive pacē sive bel
la gerat. ac orōne pmotus
rex arbitriū oē cōponende
pacis ei cōmisit. Zacharias
aūt pace vbiq; parata mlt⁹
basilicas ruinā mināntes restituit. Porticū q̄z ac
turrim añ basilicā lateranēsez a fūdamētis ere
xit. bibliothecā. b. petri restituit. Jdē q̄z basili
cā. b. gregorij in velabro cōdidit. Eoq; loci ca
put ip⁹ sctī collo cauit. Venetis p̄terea inhibuit
sub excathēatis pena. ne xp̄i gnos xp̄i signo nota-

tos sarracēis ⁊ gētilib⁹ vēderēt. vt mercatores facere ꝓsueuerāt. Cūq; greca latinaq; lingua eruditissim⁹ hērek. Quattuor dyalogor⁹ libros. b. Grego. in grecū trāstulit. Cū vo ita sctē ⁊ integre ppl'm dei ānis. x. mē. iij. cū maxia oīm benivolētia gubnasset. morit ac sepelit in basilica s. petri. vidib⁹ marcijs. Ei⁹ aūt ex morte ep̄at⁹ tuꝛ vacat diebus duodecim

¶ Anno mundi. 5943 ¶ Anno christi. 744

Stephan⁹ scds papa natōe romanus. Hic ꝓstātino pōtifex creat⁹ hūeris oim (adeo erat oīmib⁹ grt⁹) in basilicā salvatoris q̄ ꝓstātiniana dr deportat. Erat enim vir singlar⁹ religiōis ⁊ prudētie. amator cleri ⁊ prudētie. amator. ac elemosynar⁹ ⁊ restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ⁊ scriptor. pastor pauꝑū. pupilloꝝ ⁊ viduar⁹ defensor. q̄ aistulphū lōgobardoꝝ regē romāoꝝ agꝝ invadētē vbis ⁊ mūerib⁹ lz frustra a tāto scelere auertere conat⁹ fuit. Ei⁹ rei cā ꝓficisci ad pipinū regē frācie instituit. cui pipin⁹ karolū filiuꝝ adolescētē. q̄ postea a reb⁹ gestis magn⁹ dict⁹ est ad cēteſimū lapidē honoris cā fit obuiā misit. pipin⁹ tertio ab vrbe lapide ex eq̄ descendit pedes viri sanctissimi exosculat⁹ ē. frenū papalis eq̄ regis ad pallaciū vsq; pduxit. at pōtifex ꝓstātini ꝓsecrauit. atq; imp̄iū e grecis adfīcos trāstulit. quā postea Leo tertius ex̄cutōi mādauit. Foris itaq; pace ꝑta atq; aucta. Synodum habuit in q̄ oues suas. atq; eoꝝ pauores recensuit. delinq̄ntes castigat. errātes in viā rectā deducet. Ignaros docet ⁊ admōet. q̄d deceat episcopū q̄d p̄sbr̄m q̄d deniq; oēs sacris initiatos ppōit. restituit. ⁊ basilicas q̄s dā ab aistulpho dū vrbē obsideret cōmūitas. Tādē de deo. ō patria. de ciuib⁹ suis. deq; oīmib⁹ xp̄ianis meritus pōtificat⁹ sui ān⁹ v. mēse. j. morit. Et sepelit in basilica petri collacrimātib⁹ oīmib⁹ tāq; cōi patrē orbat. vj. kal. maij. vacat tū sedes di. xxvij

Paul⁹ p̄m⁹ papa natōe roman⁹ p̄e constātino. stephāi scdi frat. hō sane mitissim⁹ ac clemētissim⁹. q̄ in patriarchatu mores ⁊ doctrinā ecclīastica pdidicit. sb̄ gregorio scdo. ⁊ zacharia pōtificib⁹ a q̄ in dyaconat⁹ ordinē cū frē ascit⁹ ē. Vex mortuo frē in ipso pōtificatu cū successor qreret. fuere q̄ theophilactū archidiaconē p̄ponerēt. p⁹ longā p̄rētōz sol⁹ bonoꝝ omniū suffragijs ob integritatē vite ⁊ doctrinā paul⁹ pōtifex decernit. ꝓstātini ⁊ leonis tpib⁹. fuit autez saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq; malū p malo redderet b̄ō malos a q̄b⁹ ꝓsepe iniuria afficiebat in bono vincere. h aūt tāte pietatis ⁊ hūanitatis fuit. vt noctu cū duob⁹ ⁊ eo āpli⁹ trib⁹ familiaribus cubicula paupū egrotātiū circuiret. vnūquēq; eoꝝ ⁊ vbis ⁊ elemosynis ad recupādaz valitudinē cohortat⁹. Carcerē q̄z frequenter adibat. Indeq; plerosq; ere alieno nexos ꝓsoluto creditorib⁹ pcio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuētas fraude causidicoꝝ tuebat ⁊ elemosynis sustētabat. idē q̄z ꝓgregato clero vniuersoq; pp̄lo ro. corp⁹. b. petronelle. petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litter⁹ notato. petronille filie dulaissime. ex via appia in vaticanū detulit canentib⁹ (vt fit) sacerdotib⁹ populoq; celebritate agēte. atq; corp⁹ ip̄m sanctissimū in tēplū appollinis ad caput basilice peveritate collocauit. morit ⁊ paul⁹ in basilica pauli via hostiēsi. restitutis q̄busdā eccl'ijs vetustate collabētib⁹. pōtificat⁹ sui ān⁹. x. mē. j. Eiusq; corp⁹ mag̃ ⁊ solēni pōpa in vaticanū defert. vacat sedes tū annū vnū mēses vnūm.

Linea impeatoꝝ
Cōstātin⁹ q̄ntus

Leo quartus

Constantinus sextus cognomento

Constantinus quintus huius nominis

Onstātin⁹ q̄ntus leonis impatoris filius. post p̄em sol⁹ imperauit annis. xx. q̄ paternaꝝ ip̄ietatū emulator leges ⁊ patrū sanctiones p viri⁹ p̄seq̄ nō destitit. Et i oīmi vite sue tpe maleficijs ⁊ magicis artib⁹ luxurijsq; deseruiuit. Jsq; cōstātiu⁹ impator sacras ymagines vbiq; demolit⁹. ꝓstātinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistentē cū vberib⁹ necasset. i locū demortui Nic taz spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pontifex ipse oīmi expre religioni ꝓsulens nūcios ꝓstātinopolim mittit. q̄ imperatore adhortarent. vt sacras ymagines ⁊ stātuas restitueret. Jd si facere recusaret. eidē anathematis censurā minorent. Sed ꝓstātin⁹ i sacrilegio suo pitnax. ⁊ sanas admonitiones ꝓtēpsit ⁊ sabinū. i grām bulgaroꝝ regē in demoliendis sacris imaginib⁹ e⁹ ip̄ietē imitatū. in grāz recipit cū añea bulgaros bello ꝓsternentos fuisse. Mtos q; monachos ac seculares cathlicos Anastasij heretici constantinopoli-

ani p̃iarche suasu p̃o recta fide interfecit. Pestilẽs inde aura a sicilia ⁊ calabria p̃grediens ad regiã vrbẽ ita molestabat hoies. vt plures edes sine hoib⁹ relinq̃rent. anastasi⁹ cũ sterc⁹ ore eumeret misere obijt. Demũ cõstãtin⁹ imp ror plaga pessimi incendij diuinit⁹ pcussit. ⁊ clamãs adhuc viu⁹ igni suz inextinguibili tradit⁹ morte obijt. ascito p̃us leone filio eius noquarto in partem imperij.

Leo q̃rt⁹ pstãtini q̃nti filio⁹. Anno dñi. 777. post patrẽ impator. impauit annis. v. cui pẽ hirenẽ nobilissimam mulier oim pulcherrimã in matrimoniũ collocauerat. ex q̃ filiũ pepit noie pstantinũ. Huius leonis tpe vir impiũ etiã noie vigebat. Nã illud in otiẽti barbari ptinue occupabãt. ⁊ romani iã a bello destituti ad gallos respiciebãt Sic itaq̃ mortuo pẽe q̃ de bulgaris triũphauerat in syriã expeditõz durit. Sed lenib⁹ factis exarsionib⁹ vsti hostes in se vẽturos didicit. domũ intrepidus rediit. Et ocio dedit⁹ se in nũeris imersit flagitijs. Amabat aũt lapides p̃ciosos. ferũt eũ qui iaspidũ cupiditate flagraret. nec aliqua eox q̃ntitate saciari posset. p̃ciosissimã que sctẽ sophie sacrario inerat coronã capiti imposuisse. gestasseq̃ p vibẽ ⁊ carbunculos q̃ interãt fulgorẽ flãmis ⁊ lapideã frigiditatẽ pumax incendio diuina vltiõe ꝓmutãtes illũ ad interitũ ꝓpe necis paterne simile pduxisse. quo vita functo hyrenes ⁊ vror ⁊ filio⁹ cõstãtinus imperium acceperũt.

Constãtin⁹ sextus leonis p̃dicti ex hyrene vxore filio⁹ imp̃auit cũ matre hyrẽa annis. x. Que q̃dẽ pndẽtissima ⁊ religiosa impatrix. q̃ forma speciosissima atheniẽse pẽe genita iuste impiũ ⁊ magna cũ pplox q̃ te administrabat Cõtinebatq̃ filiũ ne auita paternaq̃ vicia in quo illũ nature pclivez esse intelligebat imitaret. Et cũ religiosa eẽt. Therasiumq̃ pstãtinopolitanũ tũc laudate vite patriarchã libenter audiret. Eius psilio synodũ in nicea vibe sẽdm trecẽtox q̃nquaginta epox pgregari fecit. In q̃ synodo execrantiũ ymaginũ sacratũ veneratione hereseos ppetuo abdicata est. Sed non diu tulit pstãtinus hic sanctũ matris impiũ. q̃ patris flagitia subsecut⁹ pualuitq̃ cõstãtini filij iniquitas. Qui modestiã actam pbatos q̃ salutiferos mores gentricis diutius ferre non valens. eam ab imperij administratione deiecit. Is q̃ primuz in pncipatu solus ingenitam potuit maliciam exercere. in multos desenit. In primisq̃ delitijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam enim quandam duxit vxorem cui postmoduz ancilla nomine Theodoram imperiali corona decorauit vxorem in monasterium trudens. Quibus ete nim flagitijs irritati cives hyrenez reuocarũt Que reuersa constantinuz cepit ⁊ effossis oculis in carcerem missu. ⁊ cum solus in imperio fuisset annis quinq̃. vbi vitam suam finiuit. Inde enim mulier sola annis quinq̃ imperauit ⁊ imperium rexit. ⁊ etiã cum karolo fedus iniit.

Aistulphus rex

Aistulphus Longobardorum rex. regnauit ãnis octo Qui enim rex regno susceptο omnes romanorũ partium ytalie agros cum rapinis incursationibusq̃ sedauit. quem pontifex permonera ⁊ etiam oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruaturum. Sed Aistulphus rex Longobardorũ ex breui post contractis copijs Romam ciuitatem rursus obsidione cingit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit. comminatusq̃ est vt nisi sese ac etiam vibem Romam dedant. eos vero poste siue velint siue nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec etenim cessauit pontifex Aistulphum regem longobardorũm cum muneribus pertentare. Et cum nihil solito magis proficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spem presidij litteris faceret cum populo romano cõstituit opez regis francie implorandã. Epistolas vo pipinum dedit. at pipin⁹ coegit ipm pristinas pacis pditões accipere. vñ romanis reddidit erat chatũm. Tandẽ post multa bella in veneratione appoplexia interijt.

Gangolfus

Gangolfus vir sctus circa tpa dicti pstãtini i burgũdia claruit. Hic quẽdã fontẽ i gallia emit ⁊ cum oriri fecit in burgundia. Is cum vxez suam de adulterio arguꝛet. at illa vehementr negasset ait. Si enim vis vt tibi credam, tunc denuda

brachiū tuū. ⁊ affer lapillū de fonte sine lesiōne. q̄ cū immersisset statiz cōbustuz retraxit. dimisit eā aī dimidio pte substātie. Inde occisus est ī domo sua a clerico q̄ adulteriū cōmisit. Cuius corp⁹ in feretro cū duceret ad sepulcr̄ multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ācilla vroris nūciasset ſbridēs ait. Jta gangolfus miracula facit. vt an⁹ me⁹ cōtat. Morꝫ anus sonos tūpes ac numerosos emittere ī desinēter cepit. qđ ei postea euenit in oīi vita sua sextis feriis. in qua vir martyr ē effect⁹. quotiēs vbū aliquod proferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit qđ pipin⁹ experiri dignat⁹ est.

Vt ang me mat Jta gangolffy miracla fa

Amelic⁹ Amic⁹

Amelius amic⁹ ⁊ ep̄s pipini regis francoꝝ orti miri mō sibi cōsimiles. De hijs duob⁹ pueris ex gestis eoꝝ narrant mirabilia. Un⁹ fuit ex comitatu ī ernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q̄. cū a parētib⁹ baptismi grā roma deferent. In luca ciuitate seinuicē inuenerūt. Et societate inter se firmata romā ingressi sūt Tāta q̄ inter puulos societas ⁊ volūtas erat vt un⁹ sine alio nollet cibū sūmere nec in alio cubiculo quiescere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militū eos cū gaudio de sacro fōte susceperūt. postea mira gesserūt in vita. q̄ recuserūt in vita. que recensenda cū ad longa ducerēt. quos de⁹ vna cōcordia cōiunxit in vita. morte q̄z separi noluit Cū ī diuersis ecclijs tpe karoli sepulti eēt mane corp⁹ amelij cū sacrophagū in ecclesia regali inuentum fuit.

Burkardus

Burkardus ep̄s herbipolēsis sctitate et miraculis claruit. is in anglia ex nobilissima parētela floruit. cū frē Suiduno postea ibi ep̄o q̄ peregrinij ac p sanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkard⁹ studijs liberalib⁹ trad⁹ cū doctus esset. natali solo relicto gallie comete limitē attingēs in hūili loco sub habitu pegrini delituit. postea p bonifaciū archiep̄m ex monacho (cui zacharias summ⁹ pōtifex romane eccl̄ie p̄erat) in ep̄m ordinat⁹ fuit vt wirtzburgense oppidū dyocesi sue p̄tigmz per auctoritatem apostolicam. episcopalez cathedram sortiretur. Acta est igit̄ hec institutio noui pontificatus apud vibem wirtzburg Anno dn̄ice incarnationis. septingentesimo q̄n̄q̄ A 71
gesimo primo ad incrementū ecclesiarum germanie. maxime ad salutem orientalis francie. er p firmat⁹ de zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo p̄mo pontifice. vixit aūt in oī virtute ⁊ abstimentia ac elemosinaꝝ largitiōe Tandē me gingando cum inuestitura episcopatū cōcessit ⁊ nauim consendit adiunctis sex monachis ⁊ codices quos scripserat ad castellum hahenburg p̄ficiscitur. vbi incontemplatione ac oī sanctitate migrauit ad p̄m. anno salutis septingētesimo nonagesimo primo. cuz per quadraginta annos cum omni laude p̄fuisset.

Carolomannus

Karolomannus karoli marcelli filius. Cum pater grauī morbo corruptus suadentibus amicis. karolomanno maiori natu Austria ⁊ sueuia. pipino vo iunioti burgundia ⁊ pars francie obtigit. karolomannus autem haud multo post patr̄ obitum seculo abrenūciare p̄stituit. Itaq̄z suo eiꝰ proposito desiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie commitibus secum ductis romam se contulit. ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus ⁊ habitū monasticuz est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriū accedēs p̄fessionē in eo ⁊ ꝑpetuo cōmorā di votū emisit. postea cōferens se in franciā. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellum in longobardos dissuaderet. illū a claustro cassinensi profugum. in vienense monasterium relegauit. vbi haud multo post merens indignabundusq̄z interijt.

Albinus ep̄s

Albinus ep̄s⁹ Andegauensis. miraculis ⁊ sanctitate per hec tempora predar⁹ fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Aluius quoq̄z episcopus albinēsis cū discipulo suo valētiniano triumphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti bñdicti iã. xxxiiij. annis affluxis furtũ a gallis mõachis vna cũ corpe sororis sue Scolastice ablatũ per ꝑces carolomani ad zachariã ꝑ pipinũ ex floriacensi monasterio. q̃uis molestẽ nimis ꝓcessum fuit vt monachi cassinenses reportarent. q̃uis molestẽ nimis cõsensum fuit. vt monachi cassinẽses reportarẽt. q̃uis quidẽ frãr. cũ monachi floriacẽsis videntes se tãto patre orbari ad oꝛonem cũ lacrimis se ꝓtulisse & corpꝰ apud eos ꝑ mansisse.

Pipinus rex

Pipinꝰ iunioꝛ karoli marcelli filiꝰ. q̃ post mortẽ pr̃is. cui burgũdia & frãcie ps obtigerat cũ iã karolomanꝰ mõasterium ingressus fuisset. dominꝰ regie vꝛis ꝑfectus genitoꝛis auiq; vita emulatꝰ. eos gl'a superauit. Longũ eẽt referre singula. q̃ i germãos aq̃tanos burgũdosq; gessit quibꝰ in regionibꝰ. cuꝝ gentis frãcoꝝ & eius regis childerici noie oia gerebant gl'ia ampliores. nihilo maioꝛi habuit impedimẽto. q̃ꝝ & regẽ ꝑpe amẽtẽ variꝝs furentẽ ineptiꝝs tollerare cogebat. Jõ q̃ frãcoꝝ gesta scripserũt. aiũt. ꝓceres ꝑl'osq; eiꝰ gentis pipini virutẽ. & ecõtra childerici regis amentiam debitis pẽsantes meritis. zachariã pontificẽ romanũ. ꝓsiluisse ineptũ ne regẽ vltro tolleret. dũ an pipinũ merita fraudandũ regia dignitate censeret. Cũq; rñdisset pontifex eũ (qui regia meliꝰ obire mũera posset) habendũ regẽ frãcos publico totiꝰ gentis ꝓsilio pipinũ declarasset regẽ childerico in clericũ tonsurato. atq; ita regũ familia meroningoꝝ regnare desijt i gallia. q̃ reguauit ãnis. 296. sub regibus vno & .xx. Pipinꝰ. aũt a zacharia papa & postea a stephano põtifice cõfirmatꝰ Jn eccia romana ducẽ ac bellatoꝛẽ ptra aistulphũ longobardoꝝ regẽ ꝓstituit. quẽ in papia obsedit. q̃ pacẽ vltro obtulit. postea apud frãcos rex pipinꝰ gloriã indices potentatũq; adaugebat. Quo eni tẽpoꝛe ab ytalia in frãciã rediit. Tarillo dux baioarioꝝ sese cõmendatũ illi subdidit. Et sarões eiꝰ amicicia ꝑcario poriti trecẽtos eq̃tes in quã cunq; expeditõꝫ iuberent. dare ꝓmiserũt. Maius aũt negociũ fuit pipino in aq̃tanos q̃bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandẽ pipinus senecenti indulgẽs eam expeditõꝫ oẽꝫ carolo filio adolescentꝰ durit demãdandã. Proseq̃ens in aq̃taniã. karolus burboniũ daremontẽ. & multa de auernis cepit faustisq; auspicijs militiã karolus inchoauit. vt ãno inde. vij. dũ ducis alterne a pipino genitoꝛe. & ipo karolo expeditõibꝰ. aq̃tania frãcie fuerit sublata Quo in tpe pipinus in thuronijs apud sctm̃ dionisium est defunctꝰ. Erat annꝰ in q̃ hec fiebant põtificatus Pauli decimus. q̃ & eius vite vltimus fuit. ꝑ eius pontifices tpa tm̃ valuit pipini regis francoꝝ respectꝰ in quẽ desideriꝰ lõgobardoꝝ rex oculos semp habuit intẽtos. vt nullis interea motibus ytalia aũt roma fuerit agitata.

Origo gẽtis turcoꝝ

Turci interi meliores sedes expetẽtes tũc pmũ asiã inuadẽtes. alanos pmo. pꝰ colchos. Jn asie melioris pꝑtes & ad extremũ ꝑsas. sarracenos agroꝝ direptiõibus. & mortaliũ magnis reptoꝝ aut ꝓgredi ausoꝝ cedibꝰ infestarũt. Anno dñi septigẽtesimo q̃nq̃gesimo quinto. 1475 Jueruntq; & ipi thurci scythe ex his q̃s alexandꝛũ macedonẽ intra hyperboreos mõtes ferreis clausisse repagulis. cuꝝ alij tradãt scriptores. tñ btus hieronimus affirmat. Turci eni vt ethicas phs tradit in asiatica scythia vltra pyrricheos mõtes & thoraciãtas insulas ꝓtra aq̃lonis vbera sedes patrias habuere. Gens truculẽta & ignominiosa in oẽ ctis stupris & lupanaribus fornicaria. cõmedit que ceteri abhominant. Regnãte apud frãcos pipino caucaseas egressi portas exinde põtuq; capadociãq; trãsgressi. ad reliq̃as finitias gẽtes sensim illapsi sunt. Tãtas aũt habuit vires turcoꝝ insultꝰ. vt sarraceni pacẽ secũ habere nulla alia potuerũt rõne. q̃ restituto ꝑsarũ regni noĩe. qđ sarracenos foce & craelij tẽporibus insuũ ostendimus confudisse. Verũ post multas illatas inimicẽ acceptas clades. de pace inter sarracenos & turcos ꝓuenisset decretũ est vt turci q̃ in ꝑsidehabitabãt sarraceni appellabant. atq; ita equiore animo sarraceni asia regnare turcos passi sunt. Et q̃ etiaꝫ eos breui acceptos mahũetanã superstitiõꝫ videbãt adeo erãt ingẽia ad malũ ꝓna. deniq; ꝓcedẽti tpe in solũ põtũ & capadociã. vex galaciã bithiniaꝫ lycaoniũ. ꝑsidiã vtrãq; phrigiã. pãphiliã. ciciliam. cariam & omnem asiam que minoꝛ vocatur vltra citraq; thaurꝫ ad oras Jonie. et

littora hreci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarch⁹ regni finis eo tpe aut paulo p̄ us occupata. ab aistulpho lōgobardox rege rauēna finem hūit. postq̄z mgr̄at⁹ exarchox. ānо. v. c. lxx. supra cētesimū magno rome c ytalie malo. narsete deiecto ea calamitas ichoauit. Duraūerat aūt vsq̄ ad h̄ tp̄s sub. r. exarchis. ip̄a nāq̄ exarchat⁹ appellatōe p̄tinebat. oē. q̄cq̄d a placētis agriq̄z papiē sis finib⁹ padi int̄ appēdini paludes stagnaq̄z venetox ad adriaticū p̄tinet. in q̄ rauēna cesarea forliniū fox pōpiliū. fox corneliū nūc imola dictū. bonōia mutia regiū pma c placentia q̄ pipin⁹ sūpato aistulpho pōtifici ro. donauit

S. Encherius

Encheri⁹ lugdunē sis ep̄s h̄ tpe multis miracul̄ clar⁹ fuit. q̄ cū ernobilissimo senatox viro ort⁹ fuiss̄. ad religiosaz vitā habitūq̄z p̄uersus diu intra spelūce cuiusdā septa i orōnib⁹ c ieiunijs deo deūotissime seruiuit. deinde apud p̄fatā vibē renelante angelo i pōtificali cathedra sōleniter collocat⁹. multis q̄d virit claruit miraculis.

Theodorus

Theodor⁹ ytē tycinē sis ep̄s vir sctissim⁹ c mlta lr̄atura insignit⁹ hac tēpestate clarus fuit. q̄ c nōnulla mēoratū digna scripto mādauit.

Anno mundi. 5963.

Anno x̄pi. 764

Onstātin⁹ eiⁿ nomis. ij. papa natōe ro. paulo pōtifici succedēs. Nā cū paul⁹ pōtifex apud. b. pauli eccl̄iaz spm̄ in extremis duceret theotonē nipusinū ducē q̄ lōgobardis sp̄ studuiss̄ desideriū ipulit germanū suū noie cōstātinū pōtificē a ro. susc̄pi curaret. Is toto rome hitās magⁿ vsus audacia. copias a nepesō asciuit eorūq̄z armis stipat⁹ p̄stātinū fauētib⁹ q̄busdā amicis largitōe c pollicitatōib⁹ corruptis pontificē creāt. Alter etiā philippic⁹ pict̄ c pancox factōe in pōtificē p̄phāat⁹. breui ē delect⁹. cū stati abdicare se mgrātu armis cōpulsus ē. cogit̄ c gregor⁹ p̄nestin⁹ ep̄s p̄stātinū ipsuz laicū sacris stati iniciare atq̄z ep̄m inūgere

Linea sūmox pōtificum Eostantinus secundus

Stephan⁹ tertius

Hadrianus primus

Eius man⁹ ita ob eā rē exaruisse miracl̄o dicunt̄. vt eas ori admoueri nō possz Cū vo p̄stātin⁹ mūera pōtificat⁹ p ānū obstinate exercuisset. c ep̄os p̄s bioscq̄z more pōtificū ordinasset tādē a sede dēicit̄ a pp̄lo romāno ita c in dignitate recepto p primicerīū t̄ pōtifex coacto. stephan⁹ terti⁹ canonice in pōtificē est elect⁹ q̄ p̄gregato p̄cilio in laterano. Inde p̄stātinus oculis capit̄ in mōasteriū iclusus turpit̄ eīcit̄ Sūt q̄ eiz int̄ pōtifices nō enūerant.

Anno mundi. 5974.

Anno christi. 774.

Stephanus eiⁿ nois. iij papa natōe sicul⁹. prē olibo ānо dñi. 768. pōtificatū init̄. Vir certe doct⁹ atq̄z erudit⁹ marie vo eccl̄ie asticis strēnu⁹ ad modū ac p̄stās. h̄ em̄ a teneris q̄uis romā venēs mādato Gregorij tertij in mōasterio sct̄i chrisogoni rōnez bñ viuēdi c doctrinā eccl̄iasticā p̄didicit. accepto clerici ac mōachi ordīe. Vocat⁹ deinde a zacharia pōtifice in p̄archatū lateran̄. Cū ei⁹ vita c doctrina ab oib⁹ p̄bar̄et. s. cecilie p̄s byt̄ cū titulo instituit̄. postrēo in basilica sci hadriani int̄ tria fora a trib⁹ ep̄is p̄secrat⁹. c ab vniuerso clero ac pp̄lo vt ver⁹ pōtifex salutat⁹ adcorrigēdū mores aīm adiecit indicto atq̄z p̄cilio egallia p̄fect̄im c ytalia p̄gregās cler̄ in laterānēsi basilica. mlta inter se de cōponēdis rebūs eccl̄ie collocuti. p̄stātinū p̄dictū abrogarūt c p̄mo ei⁹ decretis abrogat̄ institutū ē oīm̄ p̄sensu ne q̄sq̄z laic⁹. nisi p gd⁹ eccl̄iasticos ascēdēs pōtificatū occup̄e auderet. sub anathēat̄ penc. cōstitutū ē p̄terea vt q̄ p̄stātin⁹ in re sacra egisset irrita hērent̄ p̄ter baptismū c chrisma. his exsententia peractis decretū est. vt die sequēti supplicationibus haberent̄. quib⁹ c deo grās agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctz petrum nudis pedibus a pontifice c hominibus qui tum aderant. maxima omni religione

Tandem hic pastor q̄z diligentissimus⁊ verus petri successor.ac xp̄i imitator.quarto pontificatus sui anno moritur mense quinto.die.vij ⁊.xx. sepeliturq; in basilica petri. Sedes tū vacat diss nouem.

HAdrianus primus papa p̄tia romanus.p̄re theodoro summe nobilitatis viro.pontificatū inīes nequaq; a maioribus suis degeneravit. Hic ex magnitudine aī ꝓsilio doctrīna sctitate vite cū q̄is optimo p̄tifice cōpari p̄t. Vir patria ⁊ sobole sua dignus.iō natus vt eo vastigiū effectus fuisse videret.vt karoli magni frācoꝝ regi vtuti corrūdēs.rē romanā ytalicāq; ab illo erigi adiuuaret. Vir dū facta sūmo ꝓsensu hn̄s p̄tificis electio in publicū erierat.cū is magnanimus ⁊ p̄tiē sue affectus carceratos ab affrica liberauit.eruleſq; in patriā revocauit.qđ cū restitissz desideriꝰ tanti viri amicicia ne frācis regibus adheret.occupe q̄siuit legatos mittit.vt federa secū.⁊ in p̄mis cū gente lōgobarda intret ad quē rū dit p̄tifex.seq̄ pacē cū oibus ⁊ in primis cū longabarda gēte cupiat hr̄e.nullā posse vbis desiderij fidē adhiberi.q̄ viderit federa stephano p̄tifici ꝓmissa toties violasse. Misit ad karolū oratores opē imminēti rex ecclie. erciduū implorātū.interea karolus desideriū regē ⁊ clausos secū in papia lōgobardos illā obsidionē bernardo patrueli sne cū pte copiaꝝ cōtinuādā reliqt.⁊ sexto mēse obsidiōis karolus sctm̄ resurrectōis dn̄ice pasca in vibe celebrari ꝓstituit assumptis secū epis ⁊ abbatibus cui p̄tifex obuius q deduceret misit karolus Adrianū p̄tificē ad sūmas q̄ extāt.b.petri basilice marmoreas scalas in atrio expectātē nō cernus.sed oibus scale gdibus p̄ns ⁊ postea p̄tificis pedibus oscula figēs salutauit.postea itū est ad basilicā.vbi mutuo sacramēto p̄uāda ppetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ⁊ a terrore bellico securus ad ornandā vibē sacrasq; basilicas aīm adiecit.corpus bti pauli laminis argenteis inclusit mlte aq̄ductus⁊ murū instruxit.nil p̄termisit in vita.qđ ad bonū p̄ncipē ⁊ optimū p̄tificē p̄tinet.morit aūt p̄tificatus sui āno.xxiij.mē.v.die.x. sepelitq; magna cū laude i basilica petri.vj.kal. Januarij

NIcephorus patricius.post hyrenē augustā ipauit ānis.9. Hic egreferēs hyrene mulieris impiū eā dolo captā in lesbon insulā releganit. Et tū ipe etiā assumpto impio pacē cū carolo constituit. Eius in fedus

Linea imperatorū

bus illud acurate legit interveniſſe.vt veneta vibs ytalie maritima vtrūq; reuerita imperatē ppūs vtere legib⁹.⁊ sine bello sine pace nutris ptiū cēseretur Eiꝰ pacis formulā cū oratores karolo in germania apud Saltzburgā agente detulissent.romā illos misit.oia vt gesta erāt romano p̄tifici relaturos. Eodē tē āno q̄ primus erat ipū a nicephoro,pacio assūpti aron admirhas sarracenorū trecēta milia in subiectas ꝓstātinopolitano imperio asie p̄uincias durit eiꝰ adūctu imperator p̄dite formidans pacē enim ab illo abiectissime petijt.quā ingēs ꝓditōis obtinuit solēni federe pactus se quottānis illi turcorū milia. pro iperij ydeomate.⁊ tria itez milia pro capitis sui salute intributa soluere. Paulo tū post neq̄q;.saniori vsus ꝓsilio nicephorus scauratione filiū imperij cōsortem declarauit. Qui adolescens a turpi genitoris pacto cum sarracenis dissidens.multa diuersa in locis accepit incōmoda.nicephorus aūt bulgarorum bello implicitus multis eget victorijs vsus. q̄ primūq; ad pacē cū oratoribus karoli in cōstātinopoli firmādā redire potuerit.in p̄lio, quod apud mesiā supiorē cum chrūno bulgaroꝝ rege gessit supatus occubuit.⁊ scauratius filius vulnere sēm aūt eodē in p̄lio accepto ꝓstantinopolim reuersus impiū assumpsit.quē nō post annū.vt aliq̄ volūt sed tertio impij mense michael sororiꝰ eius deposuitz⁊ illi in ipio succesſit.

MIchael cōstātinopolitanus imperator post scauracū sororiū suū ipiū assumēs impauit ānis.ij. Vir sane pius ⁊ sctāꝝ traditionū emulus. Eiq; nihil antiqus fuit quā inchoatā a nicephoro pacē cū karoli oratoribus q̄ multos mēses ꝓstātinopoli expectauerāt ꝓfirmare ꝓditōes q̄ fuerit scriptores paucissimis explicauit vbis.vt orientē cū ꝓstātinopoli michael⁊ karolus occidētē cū roma hēret Sz paulus addit hispaniaꝝ ptes.q̄bus recipē-

Synodus septa

Sexta ætas mundi Folium Clxxxvii

bis tantoꝑ carolus īsidauerat īpatori gre
co redditas fuisse. ⁊ venetoꝝ monumēta q̄bus
ꝑcordat' gotfredus hūr venecią vībē ea ꝓditio
ne in Cōstantinopolitani ꝓtibus mansisse. vt
immūnitatib⁹ ꝓdē a karolo habitis ꝙ ytaliā
uteret. Detulit vō Michael eatē⁹ Carolo. vt
cū illius oratorib⁹ suos ipe Aq̄sgranū mitteret
pacis formulā reddituros. fuerūtq; hij Micha
el ep̄s. ⁊ arsaci⁹ theogenistrisq; ꝓthospatarij q̄
cū Aq̄sgrani. venerant anditis. oīa q̄ petere ani
mū indaxerūt. carolus cōcessit. Hic aūt cū ali
quādiu aduersus būlgaros p̄lians supior exīs
Postremo apud Andronopolim vict⁹ fugatus
q; copias atq; aīm āmisit ꝓstātinopolim q; re
uersus impio se abdicauit. ⁊ mōasteriū intrās
vsq; ad mortē ibidē religiose virit. ¶ Hui⁹ tpi
bus vir impiū etiā noīe vigebat. Nā illudin oi
ente barbari cōtinue occupabāt. ⁊ romāi iaz a
bello destitūti ad gallos respiciebāt. Jō in seqn
tib⁹ praro fit mētio de impatorib⁹ ꝓstātenopo
litanis siue grecis. Vex de carolo magno ⁊ ei⁹
succes̄orib⁹ ꝓsequimur hystoriam.

¶ Synodus septima

Hyrene ma
ter ꝓstanti
ni mulier prūdē
tissima ⁊ religio
sa statī adep
to impio ꝓcliaz
scōm in nicea vr
be. ccc. ⁊ 30. epō
rū ꝓgregauit in
q̄ institutū fuit.
vt q̄ sacras ima
gines delēdas decreto dicerēt. ppetuo anathēa
te nectarent. Sancitūq; fuit ſpūmſctūm a pa
tre filioq; procedere

Hadrian⁹ q̄z papa pace ō Longobar
dis parta septimā synodū trecētoꝝ ⁊
l. epoꝝ habuit in q̄ heresis feliciana
de imaginib⁹ tollendis abrogata est. vt testat
gratian⁹ de ꝓse. dis. 3. c. vlt. Mandatumq; fuit
laycis vt nullo mō de pontificis re-electōe sē in
tromittere p̄sumāt. vt in canone. lxiij. dis. c. nul
lus laicoꝝ. Vetuit etiā pontifex hadrianus infa
mes ad sacerdotiū ꝓmoueri. vj. q. j. c. oēs. Mā
dauit itē ne clerici extra foꝝ suū in iudicio tra
herent. xj. q. j. c. cleric⁹. Alij deniq; scribūt qđ the
ophilati⁹ ⁊ stephan⁹ epi insignes noīe synodū
francoꝝ germāorūq; epoꝝ hūere in q̄ etiā feli
ciana heresis de tollēdis imaginib⁹ abrogata ē.

Ne clerici ex̄ foro suo ad iudicia
trahant

feliciana heresis de tollendis imaginibus
abrogata est

Aurea laminā his dē tpib⁹ apud ꝓstāti
nopolim in sepulchro cuiusdā inuen
tū fuisse traditur. In q̄ scriptū erat. Xp̄s
nasceť ex virgine maria. ⁊ credo in eū sub ꝓstā
tino ⁊ hyrene. o sol iterum me videbis.

Desiderius rex

Desideri⁹ vltim⁹ lon
gobardoꝝ rex Ay
stulpho rege defunc
to post eū regnauit annis
xviij. H̄ p̄mo etrurie rex fuit
q̄ cū aistulphi obitū audis
set. statim regnū invasurus
longobardoꝝ copias vndi
q; ꝓtraxit. et vt id obtineret
p̄ rachesiū q̄ mōachi habi
tū sūpserat. mólta pontifici ac romāis polli
cit⁹ ē. Quāobrē eos in suā sniaz traxit. Et ita re
gnū in pace adept⁹ ē. Eo q̄ppe tūc lōgobardoꝝ
vtns ob delicias lāgueſcere cepat. At desideri⁹
oim aduersariox metu liberat⁹ a spōsiōib⁹ pū
tificī ⁊ romāis factis aīm reuocauit. multasq;
iniurias illis inferre cepit. Vñ pōtifex. Zacharī
as ad carolū magnū reclamās. rogat vt desi de
riū admōeat ab inferēdis iniurijs pōtificis ca
nere. quē p̄ legatos admonet vt res iniuste ab
latas pōtificī restituāt. panē igit vtrinq; exercī
tus. ß carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte
copiaꝝ in trāsitu alpiū ionis montē occup̄et.
cū reliq̄ exercitū p mōtē emisſiū in ytaliā desce
dit. fusoq; ac fugato desiderio obuiā facta. oīa
lōge ⁊ late pplāt ⁊ capit. Desideri⁹ aūt despa
tis reb⁹. tāto accepto incōmodo papiā se rece
pit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini
reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas incolebāt. audi
ta desiderij calamitate romā veniētes. se ac sua
oīa romāi pōtificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti
exēplū ancōitāi auxiliates firmāi. At carol⁹ reli
cto bernardo patruele suo ī obsidiōe ticiī. vr
bis cū pte copiaꝝ veronā pficiscit. aldegisius
vō desiderij fili⁹ inde abiēs ad impatorē ꝓstāti
nopolitanū ꝓfugit carolus acceptis in deditōz
oīb⁹ ferme trāsalpine ytalie vrib⁹ romā petit
Vbi reb⁹ cōpositis carolus cū bona hadriani
gr̄a in trāspadanā rediēs. sexto mēse postea q;
obsideri cepta ē papiā deditōe occupat. Jnde
paulus ⁊ alcuin⁹ ijs dē pene vbis habz illū tini
castra reuersum. papiaq; p deditōz potitū ad
duxisse in frācią desiderij. q̄ ad leodiū fuerat re
legat⁹. quāq; alij scribāt. Qui in desiderij demē
cia vsus. hoiem spoliatū regno nō etiā vita lng
dunū cū vxore ⁊ liberis exulatū mittit. vbi po-

karolg magnus

ſtea longobardis frācos p̄fecit. q̄ eos in pace re
tinerēt. atq; ita āno ſalutis nr̄e. lxxvij. t. vt p̄ti
ficat⁹ hadriani pape longobardor regnū finē
accepit. Inde ea gēs ducētis iā. xxx. t pene duo
bus annis maiori ytalie portiōe potita. nihil iā
extremi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt ſub duo
bus annis maiori ytalie portiōe potita. nihil iā
extremi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt ſub duo
bus. t. xx. regib⁹ ab alboino vſq; ad deſiderium
porrectum

Paulus diaconus

PAulus longobar-
dus hyſtoric⁹ t aq̄
legien. patriarcha
tus dyacon⁹. deſiderio regi
ſuo ob doctrinā t ingeniū
admodū caru⁹. Que cū ca-
rolus magn⁹ in gallia duriſ
ſet libertate donauit. in pre
cioq; aliquādiu habuit. ve
rū cū poſtea cōpiſſet hoies deſiderij libertatem
q̄rere eū in diomedis inſulā relegauit. Vñ poſt
aliq̄t ānos auffugiēs t ad arachim ꝓueniēs ro
gatu adelperge deſiderij filie t arachis vxoris
Eutropij hiſtorie. duos libros addidit a iuliano
p̄ncipe vſq; ad p̄mi inſtitutiōi tpa oia p̄ſcribēs
Mortuo deinde archi. caſſinēſe cenobiū ingreſ
ſus reliquū vite ſctiſſime vſq; ad mortē ducens
Sepe ad carolū regē lr̄as elegātes t hūanita-
tis plenas ſcripſit. ab eodēq; a q̄ fuerat ob lr̄a-
turā fuat⁹ viciſſim accepit. Rogatuq; karoli
vitas t lectōes cuilibet ſctōr festinitati ꝓueniē
tes collegit hymnos q̄; elegātiſſimos edidit.

Iſuard⁹ mōach⁹

ISuardū q̄; mōach
um natōe gallū vi-
rū in oi doctrina cru
diſſimū tē peſtate hac flore
iſſe ꝓſtat. eo q̄ euſebij ceſari
enſis morte karoli magni inſ
ſu oēs act⁹ t ſctōr legēdas
breues elegāti ſtilo i vnū col
legit. t ad vnū volumē re-
degit qđ Alcoi⁹ p̄ceptor ka-
martirilogiū appellauit. re
pit q̄; q̄ ſingul dieb⁹ pluſq;
trecēta feſta ꝓcurrebāt. idō
ſtatutū fuit vt diceret t ali
or plimor ſctōr martyrū

ALcuin⁹ natōe gall⁹
Caroli magni vt
aiunt p̄ceptor. Vir
greca latina q̄; lingua egregie doct⁹. nec non
t theologor phorūq; ſui tpis princeps. his tpi
bus eas ob res apud carolū magnū mario in
p̄cio habit⁹ ē. Cū eum in dyaletica rhetorica. et
aſtronomia eruditū fecit. Qui t bonifacij ar-
chiep̄i magūtini p̄cibus. oriōnes miſſales atq;
alia eccl'iaſtica officia (gothor ptūrbatōe dep
dita) oīno refecit. atq; eius rogatu karol⁹ gym
naſiū e roma pariſius trāſtulit. qđ etiā ab athe
nis eo loci trāſlatū fuiſſe ꝓſtat. q̄ t cenobium
ſcti Martini thuronis donāte karolo regendū
ſuſcepit. qm̄ oēs religioſi voluptuoſe viuentes
in eo monaſterio nocte vna ab angelo infelici
ter pierūt. hic cū erudit⁹ theologus haberet li-
bros de trinitate cū queſtionib⁹ ſpeculū punlo
rum. de eccleſiaſtico dogmate de rōne āie t plu
res alios libros ad r̄pianaq; religionē ptinentes
edidit.

Carolus magnus rex francorum

CArolus Francorum
rex cui poſtea ex ma
gnitudine rerū ge-
ſtarū magn⁹ cognomē fuit
p̄re pipino defuncto regnū
accipiēs. regnauit i totū an
nis. xlvj. cū Pipin⁹ liberā in
frācos prim⁹ ptāte habuit
t auctoritate pōtificis t frā
cor decreto plena dñandi
ptāte ſuſcepta regnās ānis
xv. Ei ſucceſſere ſuꝑſtites filij duo. karolus t ka
rolomānus eq̄ regno inter ſe ptito. Sz nō mul
to poſt defuncto karolomāno. franci eaz regni
ptē. q̄; ille poſſederat karolo fratri detulerūt fe-
rūt aūt karolū natū in ingelheim q̄rto miliario
a magūncia vrbe. de q̄ gotefrid⁹ viterbiēſis ſcri
bit. Pipin⁹ morit. cū ſurgit carolus acer. natus
in ingelheym. cui bertha fuit vngara mat. Pi-
pinuſq; pater cronica va ptz Js aūt exēplo p⁹
Pipini obitū aduerſus aq̄taneos belluz geſſit.
inde cōpoſitis reb⁹ belloq; citi⁹ oīm opinōe ꝓfe
cto cū victore exercitu in regnū reuertit. p⁹ ha
drian⁹ romāe eccl'ie pōtifex a deſiderio longo-
bardor rege opp̄ſſus. oratores ad karolū miſit
vt opē t auriliū ferret. q̄ nō ſegni⁹ quā ſi hoſtes
in gallia eēnt exercitū pat. t magnis itineribꝫ
in ytaliā ꝓtēdit. Et ſupatis alpib⁹ in thaurinū
deſcēdit. atq; ꝓtinuatis caſtris in agr̄ vcellen-
ſem puēit. facta vtriq; ptāte pugnādi pliū cō
miſcere. Jn ea pūgna ſupati lōgobardi in fu-
gā vtunt. deſideri⁹ Papiā cū paucis militibus
Petit karolus regē p̄ſecut⁹ in agr̄ cianū exerci-

tū ducit. tādē capit̄ desideri⁹ vna cū vxore ac liberis vt p̄missus ē. Tūc summo būficio karoli ytalia sē p̄mū exerit Carol⁹ ꝗ̄t ꝓfecto lōgobardox bello sarōicū inēmissū bellū cū domū reuocabat. qđ biēnio ⁊ p̄fectis ei⁹ leniter admīstratū fuit. Saronū gēs lōge marīā fuit ac bellicosissima hi falsos deos colētes cū frācis ptinue bella gerebāt. Sepe plūs vlcti ꝓditōet acceptās obsides dederāt. ꝑ apō frācos null⁹ pleniss̄ima victoriā dōita eox ꝓfidia ꝓsecut⁹ fuit. Hec palma karolo magno q̄si diuio nūmine reꝑuata. Igit̄ ingētē exercitū pat diē dicit. q̄ die ꝓpe ripā flūmis rheni oēs conueniāt. magā alacritate suscepta a frācis expeditō fuit. sic renouatū saronicū bellū q̄ nec mai⁹ vllū nec gūis diuturnius q̄z Tres em̄ ⁊ xxx. ānos certatū ꝓstat. Tādē penitus saxōes debellati. se suaq̄z oīa ptāte karoli p̄misere. Victis imposite legēs vt patrijs cerimonijs. falsisq̄z dijs posthabitis xp̄iānā fidē ꝓfiterent. Cū vō ea tēpestate barbare gētes hispania q̄uis p̄uincie oppressaz tenerēt. ad eā liberādā karol⁹ mētē conuertit. q̄ questi supatis pyrēei iugis i fines hostiū puēit. Exēplo ciuitat̄ nōnulle spōte deditōz faciūt augusta ⁊ pāpilōia due opulētissime tot⁹ hispāie vrbes. q̄ mandata karoli aspnabant̄ vi capte ac ꝑde militib⁹ date sic hispania pene oēs in frācox ptātē dūcit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gētes solicitat cū fra co bello aggressus. Qui inde nulla tēptata fortūa pace ꝓstituit ac obsides dedit. Hijs reb⁹ gestis cū in mag̃ gla magnisq̄z opib⁹ regnū actotares frācox eēt. statuit karolus aduersus hunnos q̄ hostib⁹ suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Cōstatq̄z nullū bellū a karolo gestū in q̄ maior sit hoīm cedes edita maiorq̄z illata clades in gētē vō hunox multitudinē ⁊ pene nobilissimū quēq̄z eo bello absumptū marimā q̄z vim auri atq̄z argēti a frācis in galliā trāsportataz Cū ꝫ stat⁹ rex in gallia eēt romāi aduersus leonē pōtificē ꝓuratōz ineūt de q̄ in seq̄ntib⁹ ⁊ gestis karoli p⁹ coronatōz augustalē fit mentio.

Rolandus

Rolandus

Rolād⁹ palatinus comes caroli ex sorore nepos. vir p̄stās fortitudīē incōparabilis ⁊ vtutis ac magnitudis. cuius fortia facta p vniuersū orbē celebrant̄. Cū karol⁹ exercitū in galliā reduceret p pe pyrenei iuga in vasconū in sidias incidit. ⁊ prelio inter eos inito p⁹ ingentē hostiū cladez. ceciderē in ea pugna dolo hostiū nō vtute cōmissa anselm⁹ ⁊ Egibard⁹ summi in bello duces. Rolād⁹ q̄z cecidit. Sūt q̄ dicāt eū siti nō vulnere p̄dictatū. q̄ duces belli tutat⁹ fuit. Paulo aūt p⁹ ꝫ. ppli ac eox reges a karolo domiti. meritas p fidie sue debitas q̄z penas dedere.

Taxilo baioarie dux

Taxilo bauarie dux vronis. vt tradunt stimul⁹ ꝓcitat⁹. copias. cogit. his tpib⁹ finitimas gētes sollicitat. hūanos q̄ ea ꝑte q̄ bauaria in oriētē spectat sibi ꝓfines erāt societate ⁊ federe iūgit. Erat ei cōiūx desideri⁹ regis lōgobardox filia. q̄ fortunā p̄is in q̄ alō ferēs. nec nocte nec interdiu virū q̄escere pat̄. mōere vt memīsse vellet socex suū motte mitiorē vitā ducere. Nemine cē ꝑter eū. q̄ posset ei libertatē vēdicare. Hijs mulierib⁹ instruct⁹ furijs exercitū pabat carul⁹ celeriter ꝓfect⁹ i fines bauarie venit. Taxilo cōterrit⁹ tādē parere cōstituit ⁊ deditionē fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū alios q̄z multos electissimos inuenes

Aldegisius

Aldegisi⁹ desideri⁹ fili⁹. q̄ ate expugnationē papie circa padanis i greci az cōfugerat hijs tpib⁹ grecox multorū auxilio fret⁹. cū magna mān ad repetēdū paternuz regnū in italiā venit. q̄ multū ꝓfic⁹ a francis auspicio prefectox supat⁹ ⁊ capt⁹. ac multis supplicijs affect⁹. tādē vitā miseram in tormentis finiuit.

¶ Anno mundi 600 ¶ Anno xp̄i. 804.

Leo e⁹ nois tercius papa. arripio pē. pōtifex creat̄. Vir q̄dē doctissim⁹ q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ ⁊ erudit⁹ disciplina ecclīastica vt dign⁹ esset q̄ ceteris ātefer etur erat ꝓtereapast⁹. integer. pudic⁹ facūd⁹ doctox vtrox ita amator. vt eos vndeq̄z ad se p̄mijs alliceret. Eox q̄z cōsuetudine mirū in modū delectaret. p̄dicationib⁹ q̄z admonitionib⁹ q̄bus plurimū ob eloq̄ntiā ⁊ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas in digētib⁹ p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingēij. creat̄ itaq̄z pōtifex vno omni cōsensu. q̄ postea dū supplicatiōes

Linea summoꝝ pontificum

Leo tertius

Stephanꝰ qrtus

Paschalis

Cometes

a btō Gregorio institutas rome egit cū pplo ⁊ clero pascal⁹ piniceri⁹ ⁊ cōpulsus ꝑ byteri q̄rū vite sordes a supioꝝ vibus aliq̄ infestat⁹ fuit. armatis stipati illū interceperūt. q̄z fraudibus apud eidē btī silnestri capt⁹. ac pōtificali amictu ꝑuat⁹ ⁊ carnifices debilez virib⁹ pōtificez ꝓsternētes lingua capt⁹ ps illū exceca tara. plib⁹ etiā digitis ⁊ in curuis vnguib⁹ q̄z oculoꝝ fere possent ꝓcuua effodie bāt. Et multo madēs cruore leo apud scti erasmi monasteriū in custodia ē habitus. Quo in loco loquelaz illi ⁊ visuꝫ affirmat biblio thecari⁹ diuino mūere restitutū affuit tūc afflicti senis reb⁹ auxilio vni⁹ albini cubiculariꝰ fides. q̄ nocte pa rabiā custodes fallēs ad beati petri basilicā pduxit ⁊ vi nigisiū ducē spoletanū ꝑsidio accersiuit ꝫ paucos ibi moratꝰ dies leo ad carolū ꝓpauit. Trāsgressuꝫ alpes et⁹ rex in saxonia pōtificem summa acceptū reuerētia vt rediret in patriā exhortat⁹. Redeūti romā leoni cler⁹ pplusq̄ man⁹ ad miliū vsq̄ pōtē ꝓcessit obui⁹. Jn veniēti romā karolo q̄ ordinū dispositō occurrerit saxonū frācoꝝ lōgobardorū q̄s enūerare posset. Exceptū in principis aplo rū basilice atrio karolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vibē dimisit. Et nō multo p⁹ karolus cler⁹ ⁊ pplm in. b. petri basilica conuocauit pōtifex ambōe ꝓcēso euāgelia xpi cerni⁹ tenuit ⁊ iureiurādo affirmauit se oim rex q̄ sibi obijciebant insontē eē. Erat is dies ydum decēbris āni salutis octingentesimi. Et in die natalis dñi inter missaꝝ. solēnia ad ipas. b. petre basilicas celebrata. leo pōtifex pplō romani scito pābuscq̄. carolū imp atorē romanoꝝ declaratuꝫ dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tūc pplus roman⁹ q̄ aderat frequentib⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ⁊ pacifico impatori vita ⁊ victoria sacro inūngēsq̄ ꝓfecto balsami oleiq̄ liq̄mine ad pipinū se conuertit eūq̄ ytalie regē declaratū piter inūxit. Tādē leo a fundamētis edificato apud scti petri amplissimo hospitali qđ greci xenodochiō vocāt. moritur pmo ac. xx. pontificat⁹ sui āno ¶ Quo etiā cometes appuit. vt nōnulli putāt tāte calamitatis indiciū. Sepelitur aūt in basilica petri pdie yd⁹ innūq̄. Einsin morte lū sedes vacat diebus decem

¶ Anno mūdi. 6015 ¶ Anno xpi. 814

Stephan⁹. iiij. pria ro. pre iulio q̄ pōtificatu suscepto mēse. iij. ad lndouicū imperatorē in gallias pficiscit. q̄ in aurelianis erat. ⁊ honoratissimū ei q̄z obuiā misit. marie theodolphū aurelianoꝝ epm cū clero ipe ad pmū lapidē pdiēs cū maria veneratōe in vrbē introduxit. erat stephan⁹ ex nobili gñe ortus tāte doctrie ⁊ integritatis. vt facile apd oēs scientia totis nomē nāciscer et. ⁊ vt ferunt lndouicū inūxit atq̄ coronauit. ⁊ cū sepe dē cōpōnēdis ytalie reb⁹ collocutus fuisset roma rediit secū magni pōderis magnoq̄ estimatōis detulit. quā ludouic⁹ sua ipēsa. b. petro dicauerat at scissim⁹ pōtifex ad vrbē rediēs. vij. pōtificat⁹ sui mēse vita funct⁹ in basilica petri sepelit. Sedes aūt eius morte vacat dies vndecim./

Pascal⁹ ei⁹ nois pm⁹ papa pria ro. pre Bonoso. nulla inꝓposita ipatoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrē vbi pōtificatū iniit. statim legatos ad lndouicū misit. q̄ eⁿ rei culpā oēz in cler⁹ ⁊ pplm reiicerēt. q̄ ab hijs vi coact⁹ eēt pōtificatū mun⁹ obire accepta hac satisfactōe ludouicū risit pplo ⁊ clero. maioꝝ institutā ⁊ pacata ꝑuāda. caueret ne deiceps maiestatē lederē hūc āt stephan⁹ pōtifex dū vineret ob eⁿ vtutes ⁊ docrinā mōasterio. b. stephāi martyris in vaticāo pfecerat Jnito igit pōtificato corpa scōꝝ minⁿ eligiose iacētia ⁊ vrbē cū maria veneratōe introducta honestiore loco recōdidit. pria redis tē plū a fundamētis extruxit. ⁊. b. cecilie. coq̄ loci ⁊ ipius vgis ⁊ ei⁹ spōsi valeriani tyburtij martirini martyꝝ. vibani. lucij pōtificū corpa collocauit. Multasq̄ basilicas vetustate q̄ssatas restituit. Tādē nullo religiōis pietatis hūanitatis exēplo ptermisso. pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. morit. sepelit⁹q̄ i basilica petri Vacat tum sedes dies quattuor.

Linea imperatoꝝ Karolꝰ magnus

Karolꝰ cognomẽto magnꝰ. ꝓ suis eximijs meritis. ac singlari fide ob oĩm rpianoꝝ libtatẽ. Cũ paterni regni fines in gallia rheno ligeri oceanoq; in germania dannubio ꝛ salo fluuio. Et hijs aq; tania vascania hispania pene totã. Et eã ytalie ptẽ in q̃ lõgobardoꝝ regio fuerit. bellica ṽtute adẽptã adiunxit. adiecisseq; saroniã. q̃ ẽ nõ modica germãie ptẽ vtrãq; pãoniã. ꝛ vltra danubium datiã histriã ꝛ totũ liburnoꝝ regnũ. Oẽs deniq; barbaras gentes q̃ germaniã inter rhenũ occeanũ ac danubiũ incolũt. ptim armis subactas. ptim bñficio allectas in suã ptatẽ redegit. hijs tãtib us opibus. tãq; rebus egregie gestis eã sibi famã nõ solũ i gallia ꝫ etiã ꝓ vniuersuz orbẽ cõpauerat. Anno salutis. lxxxj. põtificatꝰ leonis pape. ãno. v. summi impij dignitatẽ (Posteaq; ꝓstãtinꝰ magnꝰ relicta roma ad oriẽtẽ deiedit ꝛ sublatũ imp̃ũ. ccc. ꝛ xxx. ãnis post augustulũ in occidẽte cessanit) egregia sua ṽtute occidẽti restituit et augastꝰ appellatꝰ. impatoris nomẽ dignitatẽq; suscepit. Et nõ solũ vt p̃missuz assentirẽt sed etiã applaudẽte ppl'o romano. atq; ita impauit ãnis. 14. factꝰ itaq; romanoꝝ impto. post amplissimã dignitatẽ susceptã. cũ in galliã rebiturꝰ iter ꝓ hetruriã faceret. in memoriã dignitatis adepte floretiã vrbẽ. quã olim magna ex pte deleuerãt gothi. in ꝑstinũ statũ cũ sũma celeritate restituit. Oẽmq; nobilitatẽ ꝓ oppida vicina dispsaz in ciuitatẽ redurit. nouis mẽibꝰ cinxit. tẽpl'ornauit. Cũ reuertisset in galliã exceptꝰ ẽ eiꝰ aduẽtꝰ ab oĩb ppl'is incredibili honore atq; amore. cũ bella. xlvij. ãnis (tot eñ regnauit) incredibili felicitate. tũ magnitudie q̃dã ai tũ etiã ingenij atq; ꝓsilij ꝓfecisse tradũt. q̃bꝰ regnũ satis ãplũ a pẽe acceptũ lõge magis posteris suis reliq̃t. Fuit ãt karolꝰ pcera statura. lato ꝑctore. latis hũeris. magnis vegetisq; ocul' naso paulo eminẽtiore. forma deniq; ꝛ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorẽ sil'p se ferre videret cũ regia q̃dã maiestate piũctũ. hẽbatq; in voce splẽdorẽ. ꝛ in incessu totoq; corpis motu sũmã dignitatẽ. ꝓmissaz gerebat barbã. ualitudine fuit ꝓspa venatõib gallorꝝ morefreq̃nter studebat. ratꝰ ad sanitatẽ cespis cõferre. Tradũt ꝑterea eũ balneis ꝛ aq̃s natura calidis plimũ delectatũ Jn aq̃s grani vbi sedes regni eiusq; regia erat marĩs sumptib tẽplũ ꝓdidit ꝛ. b. marie dicauit. in qõ sudariũ ꝛ btissime ṽginis marie camisiã trãsmisit. Vex ad eiꝰ regias ṽtutes addidit eloquẽtia copiãq; dicẽdi ꝛ bonaꝝ artiũ disciplinã. Hũit aũt ex plib vroꝝib pulcerrimaz sobolẽ. ꝫ er hildegrade carolũ. pipinũ ludouicũ ꝛ filias pres. filios q̃z doctissimis hoĩb erudiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerẽt lãificio assuescere fecit. Caral aũt iã senio grauis cũ intellerisset pipinũ quẽ regẽ ytalie ꝑfecerat mediolani mortuũ eẽ. ludouicũ filiũ minorẽ. aq̃tanie regẽ. ꝛ imp̃ij successorẽ. Bernardũ vo nepotez ytalie regẽ declarat. Eiq; mãdat vt ludouico rebus in oĩb obtpet. fines imp̃ij hos eẽ voluit in galliã rhenũ ac ligerim in germania dannubiũ ꝛ sanũ fluuios. hijs aũt puincijs aq̃taniã gnasconiã. magnã ptẽ hispanie. cisalpinã. galliaz. saroniã. vtrãq; pãoniã. ystriã liburnos addidit. Stabilitũ aũt suis posteris nõ solũ frãcoꝝ regnũ. sed etiã impatoꝝ nomẽ cũ venatũ a regia aq̃sgrani eẽt. ꝓfectꝰ domũ rediit cũ febre. cũ lateris etiã accessisset dolor. morbis sil' ꝛ senectute ꝓfectꝰ. vita excessit etatis sue. lxxij. ꝛ rpiane salutẽ. iv. supra. 80. ãnũ. v. kal'. februarij. eiꝰ corpus in basilica aq̃sgrani solẽni fuere sepultum tali epigrãmate karoli magni rpianissimi ispatoris romanoꝝ corpꝰ sub h sepulchro ꝓditũ iacz Trib ãnis añq; e vita migraret testim ꝓdidit. duas ptes epis metropolitanis dari iussit. in reficiẽdis ecclijs ꝛ p paupib inũdas. Tertiã vniuscuiusq; rõe hita filijs filiab nepotibusq; tuis ꝛ ãcill' reliq̃t. Erãt inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea precipue magnitudinis q̃ꝝ vna q̃ ꝓstantinopolitãe vrb sil'itudinẽ referebat basilice. b. petri. Alliã in q̃ forma vrbis rome cernebat ecclie rauẽnati dono dedit. Tertiã q̃ toti orb descriptõz ꝓtinebat. Et aureã filijs suis reliq̃t. Fuit itaq; carolꝰ si eiꝰ res gestas. tũ domi tũ foris. inspicimꝰ. tãte ãplitudis ꝛ integritatis impatoꝝ. vt postea nemĩnez supiorẽ. ne dum parem habũerit.

a° 12 suc etat obyt karolꝰ magnus a° j.

Epigrã karoli

Karolus fert testamentũ.

Tvdeꝰ q̃dã his tpibꝰ. apud syriã etñs. q̃ dã die vilipẽdiũ rpianoꝝ rpo imagi nẽ lãcea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit q̃ ꝓdigio tremore correptꝰ. ne sanguis depiret vas vulneri apposuit a q̃ plurimi sanitati iudei ad fidẽ rpi plres sunt ꝙuersi sanguis aũt diuino ꝓsilio postea mãde allatũ allatũ. ibidẽ vsq; i pñs ppẽ crebra eiꝰ miracula magno in pcio ꝛ gloria hitus ẽ. Carolus im

Gregorius qrtus. xvi anos dñi 80 q
rel Britate bñi stiry oim stiry et
nouebris instituit Adinstantiam
Ludouici imperatoris ⁊c

perator: hūs auditis ad leonē scripsit. vt de his eū certū redderet leo vo cūseditōib⁹ sp vexareť ab vrbe discedēs. mōtuā pficiscit ad visendum xpi sanguinē. Is a mōtuanis pbenigne susceptus approbato xpi sanguie ob fregntia miracula. qō ⁊ alij pōtifices postea efficere ad karolū pficiscit. vt hoiez vitatis ygnoscēde cupidus ei⁹ rei certiorē faceret ⁊ de rebus ytalicis vt premissum est.

¶ Anno mundi. 6023. ¶ Anno xpi. 824.

Linea summorum pontificum

Eugenius sēs

Valentinus

Gregorius qrtus

EVgeni⁹ ei⁹ nois. xij. papa. pria ro. pē boemūdo. pascali suffect⁹. ei⁹ tpe octauū scisma fuisse ferūt. inť hūc eugeniū ⁊ qndā noiez zinzinnū ppť patq discordias at eugeni⁹ dignitate corpis. ⁊ pstātia ā insignis. ob hūanitatē ⁊ eloqntiā. omniuz. tā dē ysensu obtinuit. q̄ in ito pōtificatu. spretis reb⁹ oib⁹ hūanis vť poti⁹ fortūe dōis ad mūificētiā ⁊ liberalitatez vsus. Adeo rē frumētariā cmauit. vt nullibi vili⁹. q̄z rome annona vēderet. ac paupū pupillox viduarū cās ⁊ vitā ita tutat⁹ ē. vt ab oib⁹ merito pater pauprn diceret. tādē cū optim⁹ hic pōtifex his artib⁹ in pōtificatu ānis. iiij. vir isse mortē collacrimātib⁹ oib⁹. ⁊ sitaz vicē poti⁹ q̄z mortē sctissimi vir dolētib⁹. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. qđā scribūt eū ab emul⁹ occul⁹ excecatū ac martyrio coronatū. Ei⁹ corp⁹ in basilica petri sepelitur.

VAlētin⁹ papa pattia ro. pē leōcio. q̄ apō pascalē ⁊ eugeniū viros sctissimos. ⁊ doctrnā ⁊ rōez bñ ac sctē vīuēdi a teneriś ānis vsq̄z ad maturā etatē didicerit. Nō ludis ñ iocis aut voluptatibus intēť⁹. vt pleriq̄z oēs adolescētes saciūt. ß doctrinā ⁊ bñ vīuēdi normā ex lectōe vetex ⁊ explosētox pōtificū sumēs. Cūq̄z tāte vtutū ⁊ sanctitatis eēt. vt ñ dū pśbit. ß diacon⁹ sūmū pōtificat⁹ gdū meruit. postrēo ā pietate clemētia liberalitate. tū in vita ꝑuata tū in pōtificatu nulli mai⁹ rū sedēs ē hit⁹ has ob res olim ꝑsensu pōtifex creatus. meritis hoim q̄ tū erāt id fortissime exigētibus. rl. pōtificat⁹ sui die mortē ac in basilica petri sepelit. ꝑgrētib⁹ oib⁹ eū hoiez sibi morte sublatū esset q̄ state labefactari romana libertas ⁊ xpiana religio vix poterat.

¶ Anno mundi. 6033. ¶ Anno xpi. 834.

GRegor⁹. iiij. papa. pa. ro. pē iohe titali sā marci pśbr. Vir nobilitate insignis. sā tate clar⁹ doctrina ⁊ eloqntia pcipu⁹. q̄ tāte modestie fuit. vt electa clero pplōq̄ ro. ñ pus pōtificū num⁹ obire volnit. q̄z a legatis ludouici ip̄atoris ob eā cāz romā missis. q̄ diligēter tātā electōz discussērat ꝑfirmat⁹ ē fecerat id ludouic⁹ ñ superbia mot⁹ ß ne iura impij amitteret. q̄ppe q̄ nata clemēs ⁊ hūanissim⁹ sit hic⁹. q̄q̄z intra eccleste ⁊ dignitatē sp tutat⁹ ē. q̄ pōtificatu suscepto. mor corp⁹. b. gregorij trāstulit atq̄z eo loci collocauit vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamētis. fert ab eode corpa sebastiani ⁊ tiburty a cimiterijs iuz q̄b⁹ añ iacebāt ad basilicam petri trāslata fuisse. Insup ⁊ rogatu ludouici ip̄atoris oim sctox celebritatē kal. nouēb. īstituit obseruādā. quā q̄dē cōmendatōz galli ⁊ germani p̄mo obseruare ceperūt. eāq̄z rē magnope a rabano mōacho theologo insigni carminib⁹ ⁊ psalmis laudatā fuisse scribūt p⁹. m. lta ait bōa opa morte gregorij pōtificat⁹ sui āno. xvj. sepelit⁹q̄z i basilica petri. sedes ei⁹ i mōrte dieb⁹. xv. vacat

Pipinus rex

PIpin⁹ karoli fili⁹ natu maior cuz pē a papa ytalie rex declarat⁹ regnauit ānis. xz. vir q̄dē clarissimus nec pri vlla in vtute difficilis quē pē in vngaros misit. q̄s cito granib⁹ p̄lijs supatos ad deditōz cōpulit. Eoq̄z bello ꝑfecto. ipm in bñuētanos misit q̄ grimoaldo duce finitios pōtificis agros turpiter vexabāt cosq̄z pdomuit. vt egre se mēi bus merēť in theate obsedit captaq̄z vicitas prede sit ⁊ incēdio subiecta. Ortana erit ⁊ paulo post luceria in deditōz acceptis hūc etiā pateri vēatos sibi falso accusatos misit ⁊ eradiū atq̄z

Bernardus rex

eqliū inuasit ꝑť qō multe fāilie nobiliū venetias migrūt q̄b⁹ gestis etiā mltā alijs plijs egregie ꝑfectis mediolanū veniēs i bidē vitā am multa gloria in pace finiuit

BErnhard⁹ carolt mag ni nepos p⁹ pipinuz a

carolomagno ytalie rex declarat. ⁊ regnit ānis
9. huic carol⁹ p̄cepit. vt in oib⁹ ludonico filio ei⁹
⁊ successori obtemperet. vex karolo mortuo man
datis obsēq̄ nolunt. q̄busdā ytalicis epis ⁊ sediti
osis ciuib⁹ instigātib⁹ ab impio oino ꝺfecit. Et
citates ac pplos in sua v̄ba intrare cogit. Et cū
recessisset impator. cā in p̄uētu pposita. nepotē
lese maiestatis crimine dānatū. hostē iudicauit
Erūq̄ copijs coact⁹ gallax germānie ⁊ baioario
rū p̄incie i ytaliā durit. reb⁹ āt ytalie breui pa
catis impator nobiles ytalicos pditōis p̄iūctos
iugulari iussit. bernardū aūt ⁊ si illico ad imp
atoris aduētū armis depositis ad misdiā ꝓfu
gerat. ⁊ sil'ēpos in frācia pduxit. ⁊ p̄uētu iterū
sup̄ iudicio aq̄sgnū habito gladio truncidat⁹. epi
v̄o sinodali ꝺcreto ꝺpositi i mōasterio relegati

Linea impatox Ludonicus primus

Ludonic⁹ eius no
minis p̄m⁹ cogno
mēto pi⁹. post ca
rolū magnū ip̄atox. patre
karolo defūcto āno salutis.
815. impiū suscipiēs. impa
uit cū lothario filio annis.
25. Agebat in aq̄tāis hiber
na ludonic⁹ quādo illi caro
lū ꝺ p̄rez biss̄e renūciatū ē. q̄ a aq̄sgranū repetēs
delat⁹ legatiōes q̄ ad gētotē vēerāt p̄mo aū
diuit. deīde p̄uinciali celebrato cōuētu ea q̄ ro
mānox impio ⁊ frācox regno administrandis
visa sūt necessaria ordinauit. Legationū aūt pri
maria fuit leōis cōstātinopolitāi ip̄atoris. q̄
michaeli p id tp̄s suffect⁹ erat. vbi innouata fu
erūt federa. p̄mā exinde expeditōz bernardo⁹ rege
cōitāte. aggressus ē in danos. obstitit v̄o hyems
cū id pelag⁹ glacie p̄cretū erat. qd cū ip̄ator rex
q̄z intellexisset. medio ferme hērētes itinere ad
padebrūnaz saxōie ciuitatē in hibernis p̄tinue
rūt. Eaq̄ iā hyeme media quū eēt allatū ex yta
lia romānox p̄mores in leōis pape mortē p̄inras
se impator regē in ytaliā inssit caratux. ne q̄d ꝺ
trimēti regnū ytalie pateret. Ingressus romaz
bernard⁹ rex illico in gnē p̄cipitosq̄z morbū in
cidit res ro. p gerardū comitē ꝓposuit in steph
anus. iiij. pa. q̄ tertio q̄z creatus erat mēse in frā
cia accedēs ludonicū impatorē apꝺ aurelianas
inūrit ⁊ impiali diadēate insignivit q̄ impio su
scepto ꝺ guascōes. grauissima bella p̄misit tādē
eos in suaz ptātē redegit. De ñ britōes seu āglos
res nouas molietes armis in officio p̄tinuit erat
postea sarracēis cesar augustā incolētibus pacē
p̄cessit. Mainz tū tuēdis danox regibus nego
cū impatori fuit. q̄ saxonū obp̄nabāt limitē ⁊
tū paulo post occasiōe oblata freti cū solamo ⁊
gotfredi filijs ꝓfligerūt. illisq̄z plio fusis heroldū
in paternū dacie regnū redurerūt. tā multis re
bus variis in locis bñ gestis ludonicus impator
p̄uētū in aq̄sgrano celebrauit. in q̄ ecclīasticis re
bus ꝓpositis. lotharīū p̄mogēitū imp̄ij ꝓsotē de
clarauit pipinusq̄z tūc. vj. filius aq̄tonie. ⁊ ludo
uicus. iiij. bauarie reges appellati sūt. q̄ dū fierēt
bernardus ytalie rex fatui adolescēs ingētij q̄rū
daz magtū ytalie instigatōe int̄ q̄s fuere medio
lan. cremonen. ⁊ aurelianen. ep̄i impatori vt p̄
missuz ē rebellauit. capitali sūa p̄uīt. Cū brita
nia ad alios motus p̄paret ⁊ in andeganis nū
ciabat. ad hos sedādos ꝓtulit se impator. eo eō
uenisset omia repit q̄eta. Sz alid accepit inco
modū. q⁹ ermelgardā vxorē ex q̄. iij. filios reges
tūc sup̄stites susceperat. lōgo ꝓfectā morbo ami
sit lotharīū postea filiū in demortui bernardi
locū ytalie regē dedit. qnē ro. a pascali pōtifice
pplōq̄z ro. vocatū pōtifex ip̄e in basilica. b. pe
tri inūctū coronatūq̄z regē ytalie primo. ⁊ post
ea augustū appellauit. ludonic⁹ deiū mitissimi
impator ingētij sp̄ multū fidei aplice detulit. fu
itq̄z ado. vt. iiij. ro. pōtifices q̄s. rr. vsq̄. ānox illi⁹
imp̄ij epa hūerūt adimmēto nūq̄z carnerint. q̄
in romānox p̄secutōibus sepenūero indignerūt
ludonicus q̄z bulgaros post petitā impetratā
q̄z pacē p̄nōtox limites ingredi ausus sōla mit
tēdi in eos exercitus oīs tatōe a moribus abstine
re fecit. lotharius v̄o ytalia pacata in gallias re
diēs. cū ludonicus p̄ carolū (cui calno ꝓstea
ꝓgnomē fuit) natu minimū frībus ceteris oīm
bus p̄ferret. Invidia stimulatus ludonicū in ca
stodia reclasit. vex eodē anno inter eos p̄uētōe
facta liberatus impio restituit. tandē michael
ip̄e impator grecus primo ⁊ breui post gregori
us pōtifex. ⁊ ludonicus impator eodē ferme mē
se. diē obierūt ip̄e in b. arnolphi basilica sepelit̄

Mauri his t̄pib⁹ in sicilia classi ꝺlati ex
tētoz fetā late incēdia p̄misērūt. delata
in cialias classis veneta cateus p̄fuit in
fideles q̄p̄imū vela a longe ꝓspexerūt in affri
cam reditēt. p id tp̄is venetox dux iustinianus
fuit. āno eius. vj. ducatus. b. marci euāgeliste cor
pus a q̄b⁹ mercatoribus ex alexādris vēetis ꝺla
tū ē tali ordie id factū recēsent sacerdotes p̄mi
sisōib⁹ mercatox ducti capsa q̄ sctuz p̄ habit eor
pus apta. illō ꝺsporte iposuerūt q̄ mercatox p̄ui ꝓ
meatum ad naues perferre consueuerant. tunc
parati ad id astutiores vestitu sordidissimi co
lores sportam oleribus porcinisq̄z carnibus su
p̄iectis plenam cum medio foro iocabund

pergebāt. obuiauerūt a sarracēis porcinj ex actores porcinisq; carnib⁹ q̄b⁹ machometici sup stitō e vesci phibāt. ideoq; visū q̄z abhorrēt. int olera reptis eāzit qđ porc⁹ eoꝝ ligna ē sportā ad nauī ferri pmiscerūt. ide p oliuēsez portū corp⁹ i vrbē quercerūt. q̄ āno ⁊ seq̄nti eccīa q̄ nūc extat sci marci vēetijs edificare cepta ē. Et tūc sēat⁹ venet⁹ marci ymaginē tāq; vtbis patrui in vexillis deferri statuit.

Raban⁹ monachus

Raban⁹ monach⁹ natiōe germanus abbas fuldēs postea magūtin⁹ archiēps theolog⁹ q̄dē p̄clariffim⁹ ac insignis poeta. p hītps. in psa ⁊ carmine plūmū valuit q̄ ex ingenij sui magnitudie mltos edidit libros p̄apie op⁹ mirandū ꝺ laudib⁹ sctē crucis cōmētat⁹ ē idē libuz palipomenō ⁊ Machabeoꝝ hūit etiā ꝑmōes satis elegātes ad pplin potissimū in celebritate oim sctoꝝ. Seditq; ānis. x. āno salutis. 846

Strab⁹ itē mōach⁹ gall⁹ eminētissim⁹ pmē tator diligētissim⁹. rabāi p̄dicti auditor. p hec q̄z tpa ipso p̄ceptore suo iferior ñ fuit q̄ in libros biblie ppulchre cōmētat⁹ ē. scripsitq; ꝺ offiais ecctē ad ludouicū impatorē ⁊ multa alia.

¶ Anno mūdi. 6043. ¶ Anno tpi. 844.

Sergi⁹ ei⁹ nois scds papa. pria romanus. patre sergio e regiōe q̄rta. p⁹ gregorij pōtificatū intjt. Hic cū prius os porci vocarēt ob turpitudinē nominis mutare vocabulū coactē ⁊ pgmēto sergij nomē assumpsit. eāq; ꝓsuetudinē mutādoꝝ nominū a posteris assumptā videm⁹ vt q̄ pōtifices crearent. suo omisso maioꝝ noia sibi inderēt. Licet ab oīb⁹ nō sit obs̄uatū. Cōstat aūt Sergiū ex illustri familia ortū neq; a maiorib⁹ suis degenerasse. adiuuātib⁹ ei⁹ p̄claraꝝ ingēiū Leōe iij. Stephāo. iiij. Eugēio. ij. ⁊ Gregorio. iiij. sub q̄ꝝ moribus ⁊ docīna ita virit. vt solus mortuo gregorio dign⁹ hēret. q̄ pōtificiū mun⁹ obiret. h itaq; pōteficatū suscepto ad ornāda tēpla puer sus basilicā sctoꝝ silvestri ⁊ martini vetustate collapsā restituit. In easq; mlta scoꝝ corpa collocauit. struxit ⁊ a fūdamētis ad ipius basilicā latus in honore scī petri ⁊ pauli mōa sterīū vbi ꝓtinus res diuina agebat. Romāi q̄z tyrā imāitatis metu e⁹ p̄cib⁹ libtati sctissimū pōtificē vcꝝ xpi vicariū ⁊ vnicz patrie pētē p̄dicabāt. Demū re ecclāstica bene ac integre gubernata. iij. pōtificat⁹ sui anno mortē. sepelit⁹q; in basilica petri. vacat tū ei⁹ in morte romana sedes mē. ij. die. xv

Leo qrt⁹ papa. pat. ro. patre rodolpho āno incarnationis. 840. pōtifex oim ꝓsensu ꝺ cernit ac merito q̄dem. vir em̄ fuit in ei vita p̄uata etiaz religiōe. innocētia. pietate hūanitate grā libtate doctrina ecclastica p̄apue insignis. e⁹ gesta p̄clara si cūcta ꝓscribe nē volūinis modū. vidēnt. sē q̄ arbitrāt⁹ h⁹ sactissimi viri oīonib⁹ deū p motū sarracēoꝝ rabiem naufragio dū onusti p̄da domū redēūt cōpescuisse. libat⁹ āt sarracēoꝝ metu ꝑ illa in vestibl̄o atrij latera neū. posita ex marmore cō struxit. hūc q̄z tāte sactitatis fuisse ꝓstat vt basiliscū s̄pēē (quez latine regulum appellāt) suis oīonib⁹ e fornice sctē lucie ignis in orphea expulerit. ei⁹ alitu ⁊ veneno multi mortaliū pierāt. ⁊ in cēdiū illō sig̃ crucis extinxit quod din p domos saroniū ⁊ longobardoꝝ vagatum

Leca sūmoꝝ pontificum Sergius secundus

Leo quartus

Joānes septimus

dīni petri basilie cap̄ p̄pinq̄bat. h āt factū. vtj die assumptōis. postea vt fest⁹ celebratus ē Restituit q̄z vrbis mēia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hec vō. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fūdamētis extruxit. sua q̄z diligētia corpa sctoꝝ q̄ttuor coronatoꝝ imēnt. Eorūq; tēplū in splēdiore formā instauravit sctos epos sub altari ⁊ alia mlta sctoꝝ corpa ibi addidit. at dū his reb⁹ q̄z diligētissime vacaret sarracēi cū classe magna ꝑ neapolitāos romāo s̄q; aduētabāt. ip̄e illico q̄nta potuit mān hostiā p̄ficistit. suosq; p̄mo ad cōionē adhortat⁹ oīonē hūit. ds e⁹ dextra b. pe. abulātē in fluctib⁹ ne mergerēt erexit ⁊c. his dictis sctō sig̃ crucis pugnādi copiā fec̄ p⁹ lōgū certamē hostes supāt fugāt q̄z in romā cū gaudio reuersus in vaticanū anxit. leoincū q̄z vrbē ꝺ suo noīe appellant ꝺūceps hostib⁹ liceret ecclē. b. pe. leui incursiōe spoliare. hanc aūt vrbē p̄mo pōtificat⁹ sui āno inchoatū demū. vj. ab ꝑ solut. Ex mūbijs ꝛo sarracēoꝝ pluma restitut

NB. Commentum Gerfridi a Sabolij. Similis enim Joannes nec in SS. Pontificum. suppicienda. tale. reperi. Interea. Pulvinij ab pidis. O. L.

Tãdē optime de eccīa dei. de q̄ vbe roma. ac uo mīe xp̄iano meritus. mortꝰ anno pontificatus sui octano mēse tercio. die. vj. xvj. kallendas. augusti. Sepelituꝛq̄ basilica petri. vacat tū sedes mansibus dñobus diebus quindecim./

Gānes āglicꝰ (ꝛ vt ferūt) er magūcia ortus. malis artibꝰ pōtificatu adeptꝰ Mētitꝰ em̄ serū cū femina esset adolescēs admodū athenas cū viro docto amatore p fiasciē. Jbiq̄ p̄ceptores bonaꝝ artiū andiēdo. tātū p̄fecit vt romā vēiēs paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hr̄et. ne dū supiores. Legēdo aūt ꝛ disputādo docte ꝛ acute tātū bēiuolētie ꝛ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone i eiꝰ locū (vt Martinꝰ ait) oim cōsensu pōtifex crearet. Vex postea familiari cōpressa eū aliq̄ occulte vētrē tulisset. tādē eū ad lateranēsez basilicā p̄fisceret. itra theatrū (qđ colloseū. vocāt) a nero nis collosō ꝛ sētiz clemētē dolorib⁹ circūuēta peperit. Eoq̄ loci mortua. pōtificatꝰ sui āno secūdo. mēse vno. diebus. iiij. sine vllo honore sebellē Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ipm̄ q̄n ad lateranēsez basilicā p̄fiasciē. detestādi facinoris cā viā illā p̄sulto declīare. Et eins dē vitādi erroris cā dū p̄mo in̄ sede petri collocat ad eā rē pforata. gēitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Theodolphꝰ aurelianēsis ep̄s. vir gēere scientiaq̄ ac disciplia p̄apuꝰ p̄scriptis tēporib⁹ i p̄cio ernis apud ludouicū imperatorē falsō accusatꝰ ꝛ carcere mancipatus. vbi insignia edidit mommēta. p̄cipue versꝰ illos (qui in ramis palmaꝝ ante fores ecclesiaꝝ cantant) cōposuit videlicet Gloria laꝰ honor tibi xp̄e redemptor. Cōtigit impatorē in festo palmaꝝ illac iter facere. dū ep̄s illos decantari faceret. impator ludouicꝰ demolitꝰ ē. Et optimuz ꝛ insontem ep̄m absoluit ꝛ ad suū ep̄atum cū gloria remisit.

Linea impatorū Lotharius

Lotharius ludouici p̄dicti impatoris filiꝰ. post p̄ez im patrē ludouico filio. quē imperij p̄sortē fecerat ānis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit impiū. ludouico aūt vir dū ad sepultura apud trecēses elato. tres ipiꝰ defūcti impatoris frēs. lotharioꝰ. ludouicoꝰ ꝛ carolus ob regni ytalie successionē vehemētissimis inter se odijs exarserūt ꝛ illico armis coꝛreptis. maioribꝰ p̄tēderūt motibꝰ oim q̄s post cathelanicā cū athila plīū gallie senserūt. Nāq̄ in antisiodorēsi agro apud fontanicum coactis copijs. quos vnusquisq̄ eoꝝ summis conatibꝰ ducere potuit. plīū est cōmissum. In q̄ (vt scriptoꝛes tradūt) stragez francoꝝ gētis quāta nusq̄ alias fuisse sectā. Licet aūt ludouicus carolusq̄ supiores euaserint eoꝝ tñ sicat ꝛ lotharij vires adeo iminūt. vt finū an extremis tuēdoꝝ facultas singulis sit adempta. Fugiēs er ea pugna lotharioꝰ cū fracto lacerocq̄ exercitu suo. aq̄ grauī. se recepit. Cunq̄ insecuti frēs illo itē oppido disturbarūt. q̄ vxorē ꝛ filios secū rapiēs p lugdunū viēnā delatꝰ copias reparauit. Tā multis inde ytalie galliaꝝ ꝛ germanie p̄uinciaꝝ ac vbiū ꝛ optimatū legatōibꝰ pulsati sunt ipi frēs. vt inducias p̄sentirent. p quaꝝ occasiōe de pace ꝛ pene hereditatis diuisiōe agit ceptū. Et er ytalia q̄dā insserij p̄fecti sunt. iter q̄s georgiꝰ archiep̄s ranēnas primꝰ ē habitꝰ. q̄ cū sēdo plio apud lotharium cōponēde rei cā eēt. ac fortūa ad ludouicuz ꝛ carolū inclassēt. totū comitatū in plio amittēs. Eo em̄ cū treecentis eq̄tibꝰ venerat. vir solus strage fuga plapsus ē. Atuero. ij. cōez totius regni calamitatē ꝛ interitū missati federa pacis in hūc modū ineūt. vt carolus caluus occidētalis p̄ni regni ptes a brittānico occeāo vsq̄ ad mosaz fluuiū. In q̄ pte regni francoꝝ maneret nomē possideret. ludouico cederet oēs germāie terā vsq̄ rheni fluēta ꝛ trāsrhenū q̄cūq̄ genitor possideret. lotharius cū impij titulo romaz haberet ꝛ ytaliā. ac p̄uinciā galliaꝝ romanaz q̄ olim narbonen. dicta. Cū ea galliaꝝ itē pticula scaldū inter ꝛ rhodanū fluuios. q̄ acceptū tūc ab eius impatoris subiectōe nūc etiā suat lotaringie nomē. Rebus āt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quē regni sociū asciū asciuerat p̄fecit. Eo denicq̄ anno q̄ a fōteuēticio plio rv. lotharioū impatorē abdicasse se impio ꝛ monasticū induisse habitū historici tradūt Per qđ tps alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex essecus relinq̄ns ludouicū ipatorē. nō ita mlto post vitā cum morte mutauit.

Sensērūt ꝛ tūc gallie siē ꝛ ytalia cū saracēis. q̄ntū mali ipatoris lotharij et frm discordia attulit rebus suis. Nāq̄ normanni in quibus emergis appellatio fuit duce Romano eoꝝ rege. cum per ligeris

flumñ ostia ingressi. aq̃taniã oẽz deuastarunt. Et nullis q̃ resisterẽt ertñtib⁹ ob nr̃os hertia ab ill⁹ insñla aliq̃tq̃ mõasteria sũt cremata. Ertiñ nor mãni p gallią lõge lateq̃ vagati burdegalam sc̃õnã engolisimã pisios thuronũ nouiomagũ aurelião⁹ pictauos. Et mlta oppida plima castella pplati sunt. nec tñ ausi sunt vi ceptis de frãcia vrbib⁹ diu morã trahere. Sz in aq̃taniã reuersi. Eã p sede regni ppaz tenere pstituerãt.

GRãdinẽ mire magnitudis his tpib⁹ in gallia decidisse tradũt q̃ pecora mlta. t nõnullos hoies interemit. Visa ẽ tũc in ipis grãdinib⁹ gnũ duriss imũ mire lõgitudis

TErre q̃z mot⁹ ytaliã cõcussit. Jñ incertis locis. v. bes t mõtes corruerunt

COaste insup innũerabiles ser alas habẽtes t dẽtes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrã opierũt. herbas segetes t arbores ac vniuersa viriditates hñtia deuastarũt. Tãdẽ piecte in mare t ad littora in terrã eiecte. secuta ẽ magna putrefactõ. t iñ mortalitatẽ magnã. aerẽ inficiẽtes generalẽq̃ hominũ interitũ suscitarũt. Anno q̃z lotharij impij scdo apparuit cometes.

APud ostiã vibẽ affrñ itex in ytaliã redeũtib⁹ pspe pugnarũt romãi. vex sarracẽi erñt ad ytaliã corã flectẽtes achonã vi captã spoliatãq̃z incẽderũt nec fuit maior cladis accepte psolatõ. quã ppli fuga mediterrãea dilapsi magna erpte mauror⁹ man⁹ impia sensere

Adulphus rex

ADenlphus anglor⁹ rex vir qdẽ rpianissim⁹ et romãe ecclie deuotiss im⁹. circa illa tpa pmo totꝰ anglie mõarchiã tẽuit. regnũ accipiẽs. regnit ãnis. vij. romã p rexit. q̃ inẽ cetera mẽoratu digna ob singlarẽ religiõez vniuersaz insulã ro. ecclie tributariã fecit voluit nãq̃ vt singule dom⁹ q̃tãis singulos argẽteos ecclie t sc̃õ petro itributũ psoluerent.

Eadimũd⁹ rex

EAdimund⁹ postea ãglor⁹ rex vir qdez religiõe t sanctitate pcipuꝰ. q̃ cũ eẽt acerrim⁹ rpiane religiõis defensor. multa bella p danos infideles gessit tandẽ supta⁹ martyrio coronatus. Ei⁹ caput abscisuz lup⁹ seu⁹ illesuz, seruauit.

Linea summorũ pontificũ

Benedictus tertiꝰ

Nicolaꝰ primus

Hadrianus scdꝰ

BEnedictꝰ tertiꝰ papa. patria romanꝰ pñ petro. Js ob vite sanctitatẽ merito bñdictꝰ vocatꝰ ẽ. t rex diuinax grãz. sub gregorio em̃ militãs cũ ab eo subdyaconatꝰ gdũ accepisset. ita deincepsvirit. vt mortuo leõe tanti põtificis successor haberet adhũc itaq̃z in ei⁹ electione pões tãq̃z ad vnicũ t benignissimũ sidꝰ a deo in terras missuz eũ pontificẽ decernũt. Qui flẽs ac deũ ac sanctos testes faciẽs. se neq̃q̃z dignũ eẽ. q̃ tãte sedi pficere tur dicebat. Sz oñib⁹ acclamantib⁹ t ei⁹ electõz appbantib⁹ inuitꝰ põtificiuz manꝰ suscipiẽs. in atriũ laterañ. pducit. t in sede petri collocat. iñ in eq̃ albo sedẽs ad ecclaz sc̃ẽ marie ad pspe ducꝰ ieiunijs triduo t orõnib⁹ vacauit. deũ rogãs vt sibi liceret sc̃ẽ t ecclesiã suã integre gubernare

Certi tñ rhodoldi pontificis epi factõz secuti. anastasiuz a leone pontificatu deiectum pferri conati fuerãt sed cognito errore veniã petentes hominũ sanctissimũ de morte adorarũt. Jdẽ facere t ludouici imperatoris legati. ad pfirmandã cleri ac populi electaz romã missi. tante em̃ mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe t animo. vt taz in magistratũ pstitutus q̃z in via puata omnibus carꝰ t gratꝰ videret. mltas ecclias vetustate collabentes restituit. Ea q̃ instituit non verbis tantum sed etiam reipsa comprobauit. sacerdotũ em̃ funeribꝰ semper interfuit. egrotos preterea invisit. pauperes aluit. calamitosos consolatꝰ est. viduas t pupillos acerrime tutabat. His artibꝰ vitã sanctissimã cõtinue ducebat. moriẽs suũ corpus ante fores ecclie beati petri apostoli sepeliri mãdauit. pontificatꝰ sui ãno secundo. mẽ. vj. die. ix. interi vo dies. xv. cpatꝰ vacat.

¶ Anno mūdi.6063. ¶ Anno ıpi.842.

Nicola⁹ eius nominis ꝓmus patria ro man⁹. patre theodosio. bene ꝛsctē a tene ris annis. educat⁹ primo subdiaconus a sergio. mox ꝙ diacon⁹ a leōne creat. qui benedicti corp⁹ suis manibus nō sine lacrimis tūmulo collocauit. Quē post multas viglias ꝛ oīones in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. ꝛ fugientem in solio apostolico vaticanum, conquisitum in atrium lateranense perduxerunt. ꝛ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri cōsecrat⁹. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tum ad pontificatum. tum ad imperiū pertinentia. Ei postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis imperato legatos cum muneribus romam misit. Pontificie autez dignitati consulens ioannem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. ꝓpter obiecta crimina recusantez venire dignitate priuauit. quē deinde in graciam recepit. Liberatus autem pō tifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (qui prius antiqua nunc noua appellatur) restituit regeni bulgarorum cum omni prouincia ad fidem xpi litteris ꝛ sanis admonitionibus conuertit. ꝛ eis epos presbiteros dedit. Pacem inter ludouicam ꝛ beneuentanum ducem composuit. Postea ludouico presente ꝛ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demum in omni genere virtutis illustrat⁹ nono pontificat⁹ sui anno. mense nono. die. xiij. moritur. Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad predecessoris sui exequiū sepelit. sūt q̄ scribāt p⁹ morte ei⁹ annis plurib⁹ sedē vacasse.

Hadrianus eius nois scds. patria romanus. patre Calaro epo sergio pō tifici familiaris fuit. vir q̄dē optim⁹ liberalisq; ac in paupes maxime munificus. Hac ꝛ alijs virtutibus tanto in pcio apud oēs vnicū Hadrianū deligerēt. quē ad basilicā laterānensem nolintē detulere. Quo audito ludouicus impator cōfestim legatos romā misit. ꝛ hmōi electionē approbās romanos ad modū laudauit. q̄ summū pontificē sancte ꝛ integre creassent. nō expectato aliorū voto. Is aūt pō tificatū adept⁹ oīa que ad honorē dei ptinebant diligenter circūspiciebat. verbis. exēplo autoritate. tū sua tum maior vnūquēq; ad bene beateq; viuendū cohortatos. circūuentos etiaz aliorum iudicijs ꝛ potēcia acerrime tutat⁹ est. haberi etiam synodū cōstantinopoli passus est. qua ꝛ pulsus phocius vir seditiosus ꝛ restitutus ignacius iam añ iniuria pulsus. a bulgaris q̄s rogatus. vt virū vita ꝛ doctrina insignē in puincia mitteret. vt in fide retinerent q̄ aliquo misit. q̄squā bulgari a cōstātinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotib⁹. grecos cepetūt. Hadrian⁹ vero sese oibus ecclie hostib⁹ q̄ ad fieri poterat obijciēs. cū mortuo ludouico carolō filiū inunctur⁹ eēt morit. pōtificatus sui āno v. mense. ir. die. xij. Et in basilica petri sepelit. Et tūc cessauit papatus dies duodecim

pulsis latinis scr̄ dotibus

Linea imperatorū Ludouic⁹ secund⁹

Ludouic⁹ ei⁹ nois. ij pre lothario ō fūcto āno salutis. 846. impauit sol⁹ annis. xxj. q̄ oli a sergio papa in regē inūct⁹ fuerat. Cū lothari⁹ ludouicī filiū quē regni sociū. vt missus ē ascinerat in ytaliā cū igēti exercitu misit. hunc socios addidit drogonem metensem epm atq; alios viros ecclīasticos prudentia ꝛ auctoritate dignos. q̄x pscijs utereť. Is aūt adolescēs nimia felicitate elat⁹ q̄cūq; iter fecit cedib⁹ oīa ꝛ rapinis vastat icēdit ꝛ diruit. Vex cū vbi appropinq̄sset. eiq; obuiā honoris cā romāi cives obuiā pdijssent. deposita feritate illa gallica mitior eē cepit. q̄ ei pter spiaz igredi vbē pacato agmie liceret. Octauo aūt ex q̄ venerat die. vbē tib⁹ oīb⁹q̄ aderāt ludouicū regē oleo scō inūgit. corōna dōat. ytalie regē decernit. kēplūq; b. petri igressi. pōtifex ipm augustū declarās. imperij corona eū corōauit. atq; q̄cq̄d honesti postulasset (q̄tiēs ab vbe discederet) facile pcessit Cesari itaq; ꝛ august⁹ declarat⁹ ꝛ corōat⁹ stati romā egrediēs pacate agmie papiā pcessit. vbi ꝛ deiceps oēz vitā suā romā eūdo ꝛ redeūdo cō triuit. suis q̄s dieb⁹ sarracēi ex affrica pcessi beneuētanor regiōe deuastabāt. in q̄s ipator ludouic⁹ copijs illico vnicūq; pctis lotharium frēm in adiūtoriū initat. q̄ cū exercitu ingressus ytaliā cū iniq̄ ꝛ enormit iret. tū excolore. tū morsb⁹ arāceq; ō gēte sua p mltos amisit. ipe vo lothari⁹ in via morbo corrept⁹ apō placētiā obijt karol⁹ aūt rex audita morte lotharij. regnū ei⁹ lotharingiā inuadit. ad h impator ludouic⁹ lotharingiā cū karolo patruo hīta pactōe diuisit ea ꝓditōe vt ludouic⁹ ipator a q̄sgrani pallaciū cū sua portōe hēret. Tandē ludouicus suauissi-

Bulgaria

mus imperator vltimū die clausit anno impij sui vt supra.

SAnguine tēporibus ludouici imperatoris p tres dies ac noctes pluisse historici scribunt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

TYberis quoq; fluuius hoc āno adcoronā vrbē veranit vt nō nisi linthrib⁹ de vico ad vicū transire liceret. Nā t'ecclesiam sancti laurentij in lacina. t monasteriū bti siluestri. t totaz illam planicie m q a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā t ad anentinum ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putatuz sit hac inundatione t multe domus euerse sint. t plures arbores euulse. t sata passim disiecta. Neq; hoc semel eo anno. s itez decembri mense rome accidit. emendare hec damna vel poti⁹ delinire pōtifex Nicola⁹ enix⁹. nullū genus officij t pietatis in suos omisit.

BVlgaria his temporib⁹ literis t admonitōnibus Nicolai pape ad fidē rpi veniēs cuius rex cū oīi pūincia conuersus est. Vex nō quidm tunc primum vt multi habēt scriptores rpiani sunt effecti. Sed cum longo ꝑus tempe scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eorūq; rex regno filijs relicto monach⁹ ē effect⁹. Et Sueropilus Dalmacie rex. subditaq; illi sclauoz gēte qui a bohemis germanis originē habuit tūc pmū ad rpi fidē sūt cōuersi. Pōtifex autē eos atq; ꝑsbiteros (vt premissū) est destinauit. q pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmaret. Nā photin⁹ ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoz nāq; rex tāte fuit pfectōnis t sācitatis. vt maiore filio. regno collocato Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idē fili⁹ corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succensus dignitatē reassumpsit. t in filiū ꝑcitatus illū regno deiecit atq; eius effossis oculis in carcerem piecit. Iunioriq; filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tū mortuo bulgari non ita multo post ꝑstātinopolitanoz sacerdotū donis t pollicitationib⁹ corrupti. pulsis latinis ꝑsbyteris grecos acceperunt. Que q̄dez seditiōes malox incendia inter grecos t latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tēpis regni dalmacie diuisio. Cui⁹ mēbroz nola. etate etiā nūc i vsu hītur. Siquidē vetusti nois dalmacia grecie regio prima. ab oriente macedoniam ab occasu histriam. a meridie pelagus adriaticū. a septētrione pānoniā habuit. Nouā aūt in diuisione a cāpis dalmacie hic hystriā vsq; ad aciā rubeā. Et versus montana a flumīe drino trās ipm flumē macedoniā vsq; rasciā t atra flumē bosnā vocauere. Rassiaq; t boßna pregni ad aciē regionib⁹ habent.

ET fere per eadē tēpa sarraceni cretam insulā aggressi. ea oi sint potiti. quoz ps marima in ytaliā nauigans. oīs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydrontū vtentes tenuerūt. vel desertas fugientib⁹ habitatorib⁹ incenderūt. alissq; tū tunc in locis rpianis prospere succedebāt.

PAcē ptērea Nicola⁹ papa inter ludouicū imperatorē t annalisiū bīnētanū ducē cōposuit. Is aūt iūctis sibi cāpanis t lucanis atq; sannitib⁹. t vana greco. spe subleuat⁹ a ludouico impatore rebellās illi⁹ fines hostis ingredit. cui ludouic⁹ repugnās ipm bīuenti tādē obsidet. donec in dānoz refectiōe pecuniā accipiēs obsidionē dissoluit. vex aliquāto post andalisius p eadē imperatorē necare pauras cū ab eodē armis reperi t⁹ esset in sardiniam fugit.

SVnt q̄ scribant btū cyrillū ex chersona ponti sci clemētis corp⁹ romā tuz detulisse. Idq; in eccla his rpib⁹ sancti clementis appellata reconditū fuisse. nec ita multo post arilliū mortuū eo loci sepultū iacere

ARioldū quoq; regem danmoniū cū vroze ac filijs ferunt baptisatum magunce cui imperator frisiam dedit.

¶ Anno mūdi. 6073. ¶ Anno rpi. 874

IOhānes octauus papa. pria roman⁹ pre gūdo. initio pontificat⁹ sui. carolū qui cū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrē nō ita multo post adinuātib⁹ q̄busdaz amicis e vinculis plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in francia ꝑfugit vbi p annū immorat⁹. t regē inuit. Et ptroversias quasdā inter ecclīasticos ortas sustulit. Vñ abiēs apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In q̄ t multa ad fidē ptinētia sunt instituta. Et flādrē. qui tum primū ex locis nemoriosis ad me

Linea sum pon.
Johannes .viij.

Martinus .ij.

Adrianus .iij.

Stephanus .v.

liore cultū venerant eps datus est. vex cū ytalia a sarracenis vastaret. Cumq ia montis cassini monasteriū cepissent ac diripuissent. iohannes romā accitus adiuuantibus principibus xpianis agarenox magnā ptē ytalie ac sicilia expulit. Carolū preterea q ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit. tercinsq carolus appellat9 est. Constituit aūt iter cetera si qs sacerdos aut layeus homicidiū faceret ppetuo irregular3 haberet-et ad sacros ordines nllaten9 admitteret. Vir sane vtraq lingua doctus. vt e greco i latinū et septimā vniuersalē synodū. et yerarchiā dyonisij ariopagite. et vitas mltox sanctox carolj grā i latinū eleganter et docte transtulerit Cū vero in pontificatu annis. x. diebus. ij. vixisset morit-et in basilica petrj sepelit. Vitā quoq gregorij .j. q tnor libris in dyaconatu p scripsit.

Martin9 .ij. natōne gallus-patre palumbo. Post iohannē pontificatū iniit. Sunt q hūc marinū vocent. martin9 itaq. cuius ō breuior est qr breui tpe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude iohannē pontificē ita seditōnibus agitatū fuisse. vt ei i vincla iecto auffugere necesse fuerit. Martin9 aūt mal'tribus pontificatū adept9 breui morit. annū em et menses. v. tm̄nō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē tpis.

Adrianus .iij-papa. patria roman9. patre bñdicto. tanti ai fuit vt initio pontificat9 sui statī ad senatū pplm̄q retulerit. Anno dñi. viij^c. xcv. ne in creando pontifice impatoris auctoritas expectaret. qō quidē instituū a nicolao .j. temptatū potius q̄ inchoatū dicit. Adrianus aūt pon. de q̄ clerus pplusq ro. magnā spē concepat. ob eius vtutē et magnitudinē ai. anno .j. mense. ij. pontificat9 sui morit. sepeliturq i basilica petrj collachrymantibus oibus et ige miscentibus tantā pntē iniquo tpe tā repente sibj ablatū esse.

Stephanus huius nois. v. papa. patria rōman9. et via lata. patre hadriano. pontificatū iniit. eo tpe q normannj adiunct3 decis vastarūt galliā. Hic itaq quoadiuxit in mlta pturbatōne normannox hūnox ac ytalicox sp fuit ß multox virox illustriū in tanta rerū pturbatōne et quāmaxie sanctitate lūitpr andj ticinensis ecclie dyaconj. valdridj bauari. berardj pictauiensis epi mirifice recreabat. Quox vita et moribus ita xpiana fides inolenit. vt et monasteria mlta et sacella magnis sūmptibus in vtraq gallia sint condita. Morit aūt stephanus pontificatus sui anno. vj. diē. xj. Vacat tā sedes diebus. v.

Synodus q̄nta p̄stantin'.o

Synodus. quinta apud p̄stantinopoli fieri curauit iohānes. viij. pon. ro. q̄ faciens grecox cū latin3 vnionē qō sarracenis exterminā dis marie oportuna videbat. In celebratōne huius pcilij. ccc. lxxxiij. patres fuerunt. quid aūt declarandis fidei xpiane articl' ea pfuerit synodus canonū libri hnt. ß quid nobis constat nulla grecos inter et latinos secuta ē fedex compositio. p quā sarracenis melius resisti potuerit. Eodē em anno illi creta insula egressi dalmalcia oīa inuaserunt. et nō solū exposita mari loca sed facta plerisq in locl extensione mediterranea vexarunt. q gradū vsq delati oppugnata diu vrbe ideo nō sunt potiti. q veneti vicine vrbis piculo excitati laborantibus p̄sidiū attulerunt. et fugatos inde sarracenos mari q̄ supero expulerūt. Ideo basilius impator constantinopolitanus vsum ducē venetū. ptho spatariū imperialem declarierit. qui. xij. campanas magni ponderis impatori dono misit. eas primas constat fuisse. quas grecia alicubi habuerit.

Linea impatorꝝ. Carolus.ij.

Carolus.iij.

Carolus aũt.ij. cognomento calu⁹, anno.j. iohannis pon. impare cepit. Et regnauit annis vj. Is cũ brittonibus bellũ p.v. ptinuos gessit annos. et deserere nõ audebat. veritus ne cũ in normannos duce cepisset, si britones a tergo ꝑmerent resistere neq̃ret Carolus aũt interea homuoyo brytonũ duce primo. et postea crispoyo eius filio supatis occisisq; brytania potitus. se in regẽ lemonice vibis vngi curauit. Et frantiã cũ exercitu ẽ ingressus. Per qõ etiã tps alter eius frater bayoarioꝝ et germanoꝝ rex i franckfordia obiit. Implicitũ tunc recipiendarũ frantie vrbiũ bello carolũ caluũ assumpsisse romanũ imperiũ. et regno germanie sua iposuisse presidia magꝭ ꝓfuse ac nude tradi ab oĩbus. apud oĩs tñ scriptores ꝓstat q̃ carolus caluus impatoris noie assumpto romã se ꝓtulit. et a iohanne viij. pon. ro. coronatus. allico in frantiã reddiit. compositisq; illic rebus romã est reuersus interea carolomann⁹ et carolus. q̃ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erãt exercitu ex oĩbus germanie ꝓuinciis coacto. in ytaliã aduersus patrũ ducere ꝓstituerant. mouerantq; signa. quũ caluus copiis ytalie raptis subseq̃ iussis mantuã accessit. Veronã eo ꝓsilio ductũrus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sz cũ apud mantuã languore ai egrotare cepisset. venenata potõne quãzedechyas hebreus (q̃ vtebat medico) dedit mortuus ẽ. Et caroli calui morte audita iohannes põtifex ludouico ei⁹ filius cui balbo cognomen fuit frantie regi vt impator declarare ẽ studuit. Contra vero nulli ex nobilitate romana carolũ tertiũ germanie regẽ. qui vt oĩdim⁹ cũ carolomanno fratre exercitũ in ytalia ducendũ habebat patũ impatorẽ fieri adiuuarũt. Et captũ pontificẽ in custodia habuerũt. Ille vero fuga. plapsus vt ꝑmissuꝫ ẽ ad ludouicũ balbũ regẽ in frantiã se ꝓtulit. et p annũ ibi moratus cũ regẽ amicissime ex more iunxisset. romã a carolo tercõ impatore vocatus rediit. cumq; inuctũ imp̃ij dyademate ornauit. Fuit aũt carolus. ij. vir xp̃ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atq; ecclesias celeberrimas hinc inde condidit. Et rẽ diuinã admodũ aurit.

Carolus.iij. cognomento grossus. impauit annis. xij. anno ab incarnatõne dñi. viij^{c}. lxxxj. hic gallie et germanie rex q̃ alemaniã ꝓ portione accepat. In ytaliã mouens exercitũ. Totaq; longobardia i deditõne accepta. romã venit. a iohanne pon. vt in vibe roma liberius viuere liceret imp̃ij corona donatus. augustus appellatus est. Cũ eñ ludouicus. ij. annis imperasset. et iã assumpto veneno obiisset. carolũ hunc iunxit et solus impauit annis. v. q̃ imp̃ij dyademate isignitus ꝓfesti in normannos copias durit. q̃ frantiã et lotharingiã infestabant. rapinis et icẽdiis. compta eñ morte ludouici se curiores effecti nobilissimã galliarũ vibẽ trenerim inadũt. et in cena dñi ꝓuinciã adiacentẽ igñe denastarũt. cũ carolus. iij. i ytalia cẽt. et a pũcipibus germanie et gallie vocat⁹ vt regnũ paternũ a normannis liberaret. q̃ illico assumpt⁹ lõgobardis bayoariis saxonibus et frisonibus alemanis ac thuringꝭ ꝓ normannos mouet exercitũ. Eos aũt breui adeo ꝓsit. ꝓclusitq; vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̃ianũ quẽ impator de baptismatꝭ fontibus leuauit. Sunt q̃ scribunt stephani. v. pontificẽ tpe carolo cognomento grossum q̃ iam annis xij. impauerat. potestate deiectũ ab optiatibus suis fuisse. ob segniciẽ corpis et ingenij tarditatẽ. in locumq; eius arnulphũ nepotẽ suffectũ fuisse. Anno seq̃nti ludouic⁹ filius caroli regꝭ fran. obiit. ac i monasterio. s. dyonisij sepelit. relinquens carolomannũ regni heredẽ. qui nõ multo post ab apro in venatõne passus diẽ obiit. et inde carolo impatori q̃ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat subiiciunt. ferũt nõnlli carolũ ad tantã penuriã in egrotatõne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus ꝯuiter accepisset

Tẽpib⁹ caroli calui comitat⁹ flandrensis exordiũ sumpsit. neq; tante opulentie ac nois. eo q̃ erat sic nũc cernit. sed a forestariis regꝭ fran. regebat. quoꝝ liderius et ingerlan⁹ et audacrus sub pipino et carolomãno et ludouico rectores flandue fuerunt. nec tũc comites dicebant. Balduin⁹ autẽ filius audacri rapuit iudith filiã caroli calui ꝓpter qõ ab oĩ eccl̃ia ꝓsensu cpoꝝ excõicatus ẽ ex iussu caroli. Inde epoꝝ et optimatũ suoꝝ ꝓsilio reconciliat⁹. carolus impator balduino et ius

bith flandriā dedit. In comitatu perpetuō possidendā. ac eoꝝ hæredibus. /

Johannes scotus.

IOhannes Scotus. Vir pspicacis ingenij ac diuini. et melliti facundie et in diuinis scripturis eruditissimꝰ. apd carolū predictū mlto in pcio fuit. Js ex scotia puincia ī frātiā ad carolū veniens ipsius impatoris iussu et rogatu yerārchiā dyonisij āriopagite e greco latinā fecit. Composuit et libꝝ de natura diuisione. de nū mūificentia elfredi allectꝰ. venit ī angliā et monasteriū melberiense a discipulis quos docebat sūlis ꝓfossus monē pertulit. et martyriū. Liber eiꝰ de eucharistia postea in vercellensi synodo a leone. ix. celebrata dānatus est. Fecit et comentare in yerarchiam.

Anastasius. /

ANastasius ecclesie ro. bibliothecariꝰ. Eo tpe vtraqꝫ lingua plurimū eruditus ī precio habitus. septimā vniuersalē synodū et vltimā dyonisij yerarchiā. ac mltas sanctoꝝ vitas caroli impatoris predicti grā in latinū transtulit et plura eleganter eōposuit.

Anno mūdi. 6093. Anno ꝛpi. 894.

FOrmosus papa post stephanū pontifex creat. Hic portuensis epūs aliqñ iohannis pontifi. seueritatē veritꝰ epatū suū deserens i gallias aufugit. Vex cū reuocatꝰ redire abnueret. anathemate notatꝰ romā veniens oi ecclesiastica dignitate priuat. Prophana indumenta simꝫ cū moribus assumēs. Sunt q̄ arbitrantꝫ hoc iō formoso accidisse q̄ eius ꝓmotiōis ꝓsa. et auctor fuerit q̄ iohannes captus et ī vincula ꝓiectꝰ est. Hac itaqꝫ ꝓtumelia motꝰ formosus ab vrbe discedens iureiurando affirmauit sē nunqꝫ postea vel romam vel ad epatū rediturū. At vero martinꝰ pontifex iohannis successor hoiez postea iuramento solutū in patriā et pristinā dignitatē restituit. vñ ad pontificatū non ita mlto post largitione potius q̄ꝫ vrute ꝓdicentibus q̄busdā assumit. Qui statim inito magistratu. ecclesiā beati petri principis apostoloꝝ leui pictura exornauit. Tandē pontificatꝰ sui anno. v. mense. vj. moritꝰ. Vacat tū sedes diebus. ij.

Linea sum. pon. Formosus

Bonifacius. vj.

Stephanus. j.

Romanus.

Theodorus. ij.

BIbliothecarius lateranensꝭ. xxj. sum. pon. qui pꝰ eos fuerunt ad. lx. annos gesta adeo nude scribit vt vix parentū patriecꝫ pontificū illoꝝ noia. et q̄t in pontificatu fuerunt. vel annis vel mēsibus vel diebus ponat Ceteriqꝫ scriptores et si de gestis rebus ꝓuinciarū vnde originē habent. aliq̄ aliqñ vana et supflua dicūt. Pauca tū ad romanū imperiū. romanosqꝫ pontifices er scriptoꝝ ariditate faciētes. annoꝝ ad. lx. ꝓ quos dicti pontifices vixerūt altiusculē repetem. Verū ne scio q̄ fato accidisse dicam vt vna cū industria impatoꝝ simꝫ etiā pontificū virtus et itegritas defecerit. q̄ quidē tpa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate platonis tales soleant esse reliq̄ ciues. q̄les sunt i repu. principes. p̄cipue aūt hij octo seq̄ntes pontifices breui tpe sederūt. variisqꝫ ꝓtentōnibus agitati. Nā stephanus iohannis facta confirmans formosum damnauit. corpus eiꝰ mortuū absciso duobus digitis manū in thyberī. pilici mandauit. Rursus theodoricꝰ acta stephani reprobans formosi approbauit. seq̄nteqꝫ pauca laude digna factitarunt

BOnifacius. vj. papa. Bnatōne tuscꝰ in demortui formosi locū pōtifex creat. quantū aūt in pontificatu virerit magna ꝓtrouersia ē. plus eñ alij minꝰ qui dā tpis hūc ascribūt plures tū affirmāt pontificē hunc diebus tm̄ō. xv. j. in pontificatu vixisse. hꝰ faciūt hystorie in q̄bus nlla vel par-

na de hoc hoie fit mentō. Moriens vero i basilica petri sepelit.

STephan⁹ eius nois. vj. patria ro. agnanius ep̄s pon. creat⁹. tanto odio p̄secut⁹ est formosi nomē vt stati ei⁹ decreta abrogauerit. res gestas rescinderit. Licet quidā scribāt ip̄m stephanū ep̄atū anagnie a formoso p̄secutū fuisse Referuntq; stephanū tanta rabie desęuisse vt hito p̄silio corpus formosi e tumulo tractū pōtificali hitu spoliatū. indutūq; sclari. sepulture laycor mandauerit. abscisis tn̄ dextere ei⁹ duobus digit⁹ vt p̄missuz ē. ill' potissimū quibus i p̄secratōne sacerdotes vt̄unt in tyberi. p̄iectis q; vt ipse dicebat p̄ ius sacri romā et sacerdotiū repetiisset. q; a iohanne. viij. iure spoliat⁹ fuerat. Magna fuit hec p̄troversia et pessimi exēpli. cū postea fere sp̄ seruata hec p̄suetudo sit. vt acta prior pōtificū seq̄ntes aut infringerēt aut oīno tollerēt. Tandē pontificat⁹ sui anno. j. mēse. iij. morit. sedes aūt ex ei⁹ morte. iij. diebus tū vacat

ROman⁹ papa stephano surrogat⁹. patria ro. qui nō ambitōne aut largitōnibus (vt multi sui tp̄is) pōtificiū mun⁹ obtinuit. ꝑ ō more petri pōtificatū iniit. stephani tn̄ pon. decreta et acta stati impbat abrogatq;. hoc nempe pōtificū intentō atq; vtus tota i alteri⁹ nois ac dignitat⁹ extinctōne erat. cōmemorare tn̄ hui⁹ pōtifex⁹ nomen libuit. q; in sede petri tercō pontificat⁹ sui mense demorit. /

THeodorus. ij. papa. patria ro. pōtifex creatus vestigia seditios⁹ sequit. nā et formosi acta restituit. et ei⁹ sectatores in p̄cio habuit. impante ad huc i ytalia (vt q̄dā volūt) arnolpho. De isto p̄pter brevitatē tp̄is nulla habet memoria. is em theodor⁹. xx. sui pon. die morit.

ROmannia q; est gallor regni pars a normannis nup̄ime ad fidē p̄uersis illā colentibus nomē assumpsit. qui aūt fuerint normanni vt q̄dā scribūt haud p̄stat. sunt tn̄ qui dicāt eos ex norwegia i galliā descendisse. hij nāq; vna cū danis p galliā igne ferroq; debachantes a carolo mlt⁹ p̄liis attriti coacti sunt fidē x̄pi accipe. ptemq; gallie ill' ad icolendū p̄cessit q; vltra seq̄nā flumē est. et hodie normandia dicit. hac tn̄ lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliāt afferrent. ne vi ꝑ benignitate ei⁹ loco illa obtinuisse videret. post rotifredū regē duces plura bella gesserūt. /

ARnulffus. vij. gallor impator. post carolū magnū an. salut⁹. viij^c. xcj. i loco caroli. iij. suffect⁹ fuit. Js nepos ei⁹

Linea imp̄atorū. Arnulphus.

impauit an. xij. et cū eēt germanie rex. eū formosus a p̄ seq̄ntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. et primo ingressu bergamo capta ambrosiū ei⁹ comitē sine spēdio necauit. ideoq; romā petēs for. pon. i pristinā dignitatē restituit. a q; deinde coronat⁹ in fran. rediit. hic primo sumptis armis magūtinos debellauit. īde i nor. q; cū danis p. xl. an. galliā infensissime vastauerāt. Postea orientalē frantiā. bayoariā sueuiā. saroniā. thuringiā. frisiā et lothoringiā rexit. Frantiā vero oddo saroniū duc⁹ fili⁹ tenuit arnulfi aut. Cendebuldo filio de nō p̄ genato lothoringiā donauit. verū postea nimio successu elatus. ita p̄sumar i oīs. tū vel marie i ecclesiasticos fac⁹ ē. quē ferūt pediculos vermes ita totū inuasisse corpus vt nullo potuerit medi camine adiuuari. Ei⁹ sepulchr̄ monstrat in cenobio. s. hemerami ratisponę. Desit aūt in arnulfo gens fran. imp̄ij ro. culmine decorari ad annū circiter. c. post̄q; felicibus et cū mult⁹ europe. p̄uinciis tū ytalie faustissimis an̄spiciis carolus cepat impare. Sicq; vero eius tp̄is gestas res et vniu⁹sitatē ytalie regimē cū ad. lx. q; sequunt annos compabit. p̄fecto itelliget nulla vnq; tp̄a sibiinuice' magn⁹ fuisse p̄dia. vt quēadmodū afflictā laceratā. et oībus bonis sub exarchor a p̄ stantinopoli miss⁹ tyranide exhaustā ytaliā caroli et q̄si oīm ei⁹ successor magnificentia bonitas liberalitasq; erexit instauravitq;. ita p̄ eos ad. lx. an. ab adriani tercij fine ad iohannis. xij. initiū pontificat⁹ dissidentes. iter se latini nois p̄incipes et icursantes barbari ac externi. eā p̄ pe modū ad desolatōnez iteritūq; p̄durerit. essi citq; hoc tp̄m malignitas vt oīs fere scriptor diligentia cessauerit.

TUm gens scithya q; supioribus diebꝰ innumera pene manu finibus egressa. nō p̄ius i itinere sedes cepit quā ad p̄ sanguineos vngaros panonia icolētes p̄uenit. Post pancos itaq; annos q; aduenerāt arnulfo apō fran. stephani vt docuim⁹. v. pon. tpe i impa. creato. longobardi loca icolentes. sive q; in p̄dicte vnga. gent⁹ p̄sidio adūsus arnul. īpa. sp̄auerūt ill' aduersari ac apte inicari ceperūt. romanicq; nullū ab imp̄atore novo dissidiis regno fran. auxiliū adūsus rebelles long. affuturꝫ intelligētes. berengariū foroyulien. ducē romā quīndū creāt imp. Hunni iteri sive q; ipi aduert⁹

sui p̄ncipio dicti sunt vngari. prima in germa nos expeditōe dealti. mlt̄ morta libus vl̄ cesis vl̄ captī. loca sacra atq; pphana ꝛ spoliaruut. ꝛ ferro igniq; destruxeunt. nec miorē in gallijs vl̄ rex̄ predā vl̄ edificiō̄ ō̄molitō̄ ediderunt.

Monasteriū Gigniacen ꝛ Cluniacū

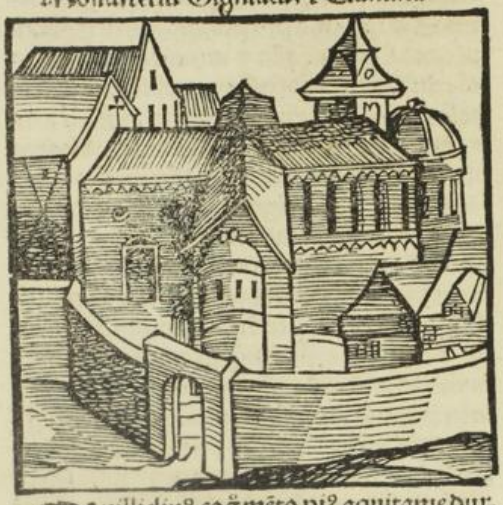

Guilliclm⁹ cog̃mēto pi⁹ aquitanie dux. ꝛ alucrnie comes. hic dē ec̄ tpib⁹ ꝛ fide cōuersatiōe moribus religioneq; atq; doctrina in precio marimo fuit. q̄cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in paterno fundo magnificētissimis inchoauit opib⁹. Et bernonē virū doctissimū eidē loco abbatē p̄fecit. marimis p̄uilegijs ei designatis. vnde manachi possent viuere.

Berno abpas

Berno abbas gigniaci cenobij patria burgūd⁹ ex q̄dā comitū clarissima familia natꝰ his tpib⁹ ob sctitatē ꝛ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolph⁹ rex

Rvdolphus corona sibi imposita rex burgundiox statuit. qō regnum multo tempore durauit.

Gvnderoldus maguntie archiepiscopus a normannis vorm acie martyrisat.

Remigius q̄ antisiodoren. epūs exponēdis scripturis diuinis ꝛ humanis hoc tpe claruit

Linea sūmox pōtificū Johēs. ix.

Benedict⁹ q̄rtus

Leo quintus

Cristoferus

Sergius tertiꝰ

Iohānes nonꝰ papa. p̄ma ro. post heodox pontifex creatꝰ. formosi cāz in integꝝ statim restituit aduersante magn̄ ppl̄ romani pte q̄ ex re tāta seditio orta est. vt paulū admodū ab iusto p̄lio abfuerit. Js ranē nā. pfectꝰ. iiij. ꝛ. lrr. cpox habito quentu ꝛ stephani res gestas iprobauit ꝛ formosi acta restituit. dijudicās pperā a stephano sactū. q̄ cēsuit eos itex ordinādos ec̄. q̄s formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc idit. q; pōtifices ip̄i a petri vestigijs discesserāt. tū vel marime. q; res publica r̄piana ignauos ꝛ desides p̄ncipes hēbat q̄x marime intererat nauiculā petri fluctib⁹ eragitari. ne si gubernator aliqñ resipisceret. p̄ncipes ip̄os vt malos nautas e repu. dejceret. iohānes āt pōtificatꝰ sui āno ij. die. xv. moriēs. mil ō se dignū mēoria relinq̄t. nisi q; sēditiōes q̄as dā ppe extinctas reuocauit.

Benedictꝰ q̄rtꝰ papa patria romanꝰ. pōtifex creat. ob eꝰ hūanitatē ꝛ clemētiā. q; marima cū laude tū marie in tātis corruptis pōtificū moribꝰ vitā pstāter ꝛ sine infamie nota peruirit. Vex nec q̄q; ab ipo factitatū cōptū habemus q; magnope laudari possit. acciderat eni illi etati q; o is vtus-tā in capite. q̄z in membris ex hoim ignauia p̄sumpta fuerat. Nā vbi oppib⁹ lasciuire cepit ecclesia vsis cultorib⁹ a seuerita te ad lasciuia pepit hec pox tēta. a q̄b⁹ ambitōe sctissima petri sedes occupata ē.

potius q̄z possessa. hec tū b̄ñdictis laus ē. q̄ in tā corruptis moribus graviter ⁊ ꝓstanter vitā ducēs. pōtificat⁹ sui anno tertio mēse q̄rto mo rit̄ vacat tum sedes diebus sex.

LEo q̄ntus papa cuius patriā historici nō ponūt. pōtificacū aūt adept⁹. a chri stoforo ei⁹ familiari dominādi cupidi tate electo capit̄. ⁊ in vinculis conjicit̄. qō sine magna seditōe. ⁊ multoꝝ interitu fieri nō po tuit. Christofer⁹ itaq̄ sedē occupat. xl. leonis in pōtificatu die qui videns se honore spoliatū (⁊ marie a familiari cui multa ꝓtulerat b̄ficia dolore aī paulo post pertīt. cū ab eo potissimū honore spoliat⁹ fuit. quē ipe. vt lupū domi alu erat. vt illud theocriti enutrito lupos q̄ te co medant

ORistofer⁹ papa. cui⁹ patria ⁊ ꝓgno mēto ob ignobilitatē ignorat̄ leone de iecto pōtificatū malis artib⁹ adeptus male amisit. Septio enī mēse. dignitate ac me rito q̄dē elect⁹. monastica vitā vnicū damito rū refugiū obire cogit̄. in monasteria enī tā q̄z in insulas clerici male de eccl̄ia dei meriti re legebant̄. Sergi⁹ aūt ei⁹ successor postmodū co gnita hois intātate illū e mōasterio traxit. ⁊ in custodia publica in vinculis ꝓiecit. nec multo post ad maiorē sui penā in arctiori custodia cū reinvit̄ vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Appitō michael.

AIchael archāgeli apparitō ante hec tpa in apulia iux ta Siponti vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriaz opidū vna cū templo edifi cijs q̄z alioq̄ apparatu cla rissimo cōditū fuit. ad quid nūc vsq̄ toti⁹ xp̄iane religi onis oīs populi marimo concursu frequēta re dicuntur.

POst hec quoq̄ tempora ignee facies in celo ⁊ stelle micantes discurrentesq̄ p̄eter consuetudinē vise sunt. Vñ nō ita multo post vngari ytallā cū exer citu ingressi. multas vicis sim intulere accepeq̄ dades

¶ Cometaq̄ solito rutilā tior apparuit. ⁊ secuta ē ni mia inundatio aquarū p̄e cipue in saxonia.

SErgius eius nois tertius papa natiōe ro. patre b̄ñdicto pontifi catū iniens. basilicā lateranēsem. que tū corruerat restituit. Hic iraq̄ dyaconus existēs formosi factoz ne pontificatū cōsequeret plurimū pro secutus fuit. Ea ꝓpter a Formoso reprobat⁹ fuit. Sed ipse. suscepto pontificatu in galliam pfectus Lotharij gēa ⁊ amicicia fult⁹ in ytaliā redijt. Et christoferū monachū papatus in nasorē capiēs in vinculis retrusit formosa acta ita improbavit. vt denuo ad sacros ordies eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordine dignus censuerat. ⁊ in vltio nē sue iniurie. eius cadauer e sepulchro tractū capitali ordine dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. ei⁹ cadauer e sepulcro tractū. capita li supplicio ac si viueret effecit. corpusq̄ ip̄m in tyberim p̄sci iussit. tanq̄ sepultura et honore humano indignū. ferūt piscatores corp⁹ ip̄m inter piscādū reptū. ad basilicā petri detulisse atq̄ dū fun⁹ celebrat̄ sctoꝝ ymagies q̄ in tem plo locate erāt. corp⁹ ip̄m venerat⁹ fuisse. Ser gius aūt his artib⁹ vitā ducēs. septimo pontē ficat⁹ sui anno. mēse. iiij. die. xvj. moritur

Linea imparoꝝ Ludouicus tertius

Lomadus ꝓmus

Heinricus primꝰ

LVdouicus ei⁹ no minis tert⁹ aru olphi imparoris fili⁹. p̄ri succes sit anno sa lutis. 902. regnavit aūt an nis. x. Confuso aūt existen te impio minime ad coro nā impij pervenire potuit. qūē tū franci in regē fran coz germanoq̄z genito ri intitulo impij subrogā runt. Et in oppido forchē rer creat̄. vtq̄ cendebuldo cui p̄ncipes lotharingie ad uersabant̄ resistentiā face ret. ad regnū totius belgi ce vocatur. quo cōpacto cē debuldu lotharingiā ferro igniq̄ devastabat. tādē a comitib⁹ sceſano gerar do ⁊ mā fredo in bello oc cidit̄. Anno aūt ab icarna tiōe dñi. dcccv. Ludouic⁹ fili⁹ bosonis p̄incie roma ne ⁊ burgūdie regis fili⁹ p taurinos ytaliā est ingres sus. Cūq̄ toti⁹ italie regno

pro suo arbitrio potiret dimisso milite. veronam cū paucis se contulit. vbi a quibus dā traditione captus reuocato berengario oculis priuatur Inde berengarius regnum ytalie cum imperio accepit. Ludouicus autem rex germanusq; impator sine heredibus mortuus in quo & frater cendebuldo karolorū genealogiam finē habuisse dicunt ac sic imperiū quod annis centū & decem karoli magni Gregentes possederat. demum ad longobardos transfertur. ludouico autem defuncto. occo dux saxonū ab oībus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnum recusabat.

COnradus primus filius conradi. quē comes albertus occiderat consilio p̄ dicti ducis ottonis. qui regnum accipere renuit. cōsensu omniū francorum rex creatur. anno domini. dcccclvij. quē alij ponūt nonissimū oim caroloꝝ. hic ad coronā imperij non peruenit. & cū in ytalia non imperauerat. ytali eum inter impatores non numerant imperauit tamen apud gallos & germanos. annis septem. anno regni eius primo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis & baioarijs iuxta rhenū sternuntur. Post dux baioariorum arnulphus Conrado regi cōtrarius cum vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsq; ad obitum conradi permansit. Conradus aūt moriendo anno regni sui septimo coram regni sui principibus heinricuz ottonis Saxonie ducis filium designauit regni huius successorem.

HEinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius. in francia orientali regnauit. & anno dñi. dcccxx. in germania imperiū assumēs imperauit āmis. xviij occidentalē franciā tum carolo regi parysij regente. Heinricus aūt per pontificem coronatus non fuerat. fuit aūt in choercendis hungaris atq; bohemis vir glorioſissimus. quos ingressos violenter saxoniam incredibili cede p strauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorez habuit Mathildim. que illustrissima matrona mire suauitatis & gratie ac mansuetudinis mulier. omniumq; aliarum virtutum splendore illustrata fuit. de qua nonnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute iaronum familiaz plurimū exaltauit. et qua genuit ottonem magnum. & heinricum ducem Baioarie Soror autem huius heinrici baba genuit albertum comitem. de quibus etiaz in sequentibus hystorie ponuntur. Heinricus q̄z sacram lanceam mirandi operis & clauis christi Jesu crucifixi sanctificatam a Rudolpho rege burgundie nimis exoratus. additis muneribus & parte prouincie sueuorum. Et hanc adinsigne & tutamen imperij posteris reliquit. Eam tamen alij a bosone rege prouincie fuisse translatum. Anno regni heinrici decimo q̄nto. Otto filius eius vxorem ducit filiam Eduardi regis anglorum. Tandem dum ad obtinendam imperij coronam romam pergeret. diem vltimum clausit is licet in vincendis inimicis glorioſus extiterit. tamen pacificus non effugatis ab ytalia tyrannis benedictionem non accepit imperialem. Relicto filio Ottone primo qui factus est imperator.

Albertꝰ comes babenbergensis

TEmporibus Ludouici tertij Albertus nobilissimus comes Francorum ottonis Saxonuz ducis ac ex filia nepos Conradum (q̄ enim a quibusdam Ludonici regis filius fuisse dicitur) occidit enim ob ea re rex Ludowicus albertum in castro Babenberg bello inuadit. Cum viribus enim se posse profice redubitaret. Hattouis enim archiepiscopi maguntini dolo. ad imperatorem ductus est. capite enim sive plectitur. que etenim hystoria in descriptione insigni ciuitatis Bambergensis infra latius patebit. Ex eius enim sanguine ferūt originem trariſſe Albertum. qui enim postea Marchiam orientalem pannoniam superiorem

HAtto maguntinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normanis enim occiso. Is enim cum comitez Albertum ducem de Babenberg dolose eum tradidit ad occidendu

dum. postea rex conradus eum in ducem saxonie heinricum sollicitans. ob potentiam eius sibi suspectā. ad quod cum iam torquim auream archiepiscopus fabricasset. Que collo ducis secum conniuantis iniicetetur. dolo enim p dito frustratus est. Et post triduum morbo vl languore ⁊ vt etiam alij ferunt cum fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus est. Dicente enim ei cum magna voce in aere Sic peccata lues. sicq; ruendo ruës.

Babenberga

BAbenberga preclara ciuitas franconie quā radiantia fluminis (vernacula ligua rednitz dicᵗ) diuidit. In bono ac fera loco sita. Is fluuius non longe a Nurenberga pegnicio amne eroneratᵃ pbetq; babenbergensibus oblectamentū variū ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomodata. deinde in moganū descendēs q̄ nō paucos franconie plabit vibes. supra ciuitatē in edito monte arte natura ⁊ arte munita. Lūitolfus pnceps saxonie suis tpib⁹ clarnit. cuius filius otto. genuit heinricū humilē primū romanorūq; regem q̄ germanie prefuit. Et filia babā a qua hec ciuitas babenberga vocitatᵃ. Quāq; nōnulli montē pauonis appellāt. Hec baba cōmitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quem conradus dux frācie occidit. nongētesimo ⁊ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francorū comitē. pscripti ottonis saxonie ac thūringie ex filia baba nepotē q̄ conradū fratrē Ludouici regis romanoꝝ ob necē frātris vita priuauit. Quāobrē in arcē vibis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. ob quam rem ad dolos recursum est. Hatto episcopus maguntin⁹ ministeer sceleris inuentus est. Qui pfectus ad albertum litis arbitrium se dixit. Rogauitq; albertum. vt ad imperatorem in castra descenderet. quia vel pacem ei daret. vel in arcem reduceret incolumem. credidit albertus. accepta iurisiurandi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide ⁊ promissione hattonis archiepiscopi. cum eo pergens a castro suo. Vir autem arcez ingressi tum hatto vereor inquit ne diu apud imperatorem morari oporteat. vtilius fortassis consiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba psulis. Et in castellū rediens. hattoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab eo requisita qno sumpto ad imperatorē cum eo prerit. vbi mox captus. ⁊ capitali sententia damnatus. condemnatus. monet archiepiscopum de facta securitatis sue pmissione. Respondit parum religiosus episcopus se fide ⁊ pmissione satisfeciſſe. ipsum q; a castro egressum. incolumē semel in castrum suuz deduxisse. cum od prandium introiuit. bis reducere non promisisse. Infelix albertᵘ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari frau

Folium

de vsi vnū ex captiuis ab hanybale romā missis. vinctū remisere. Predia que albertus habuit imperio postea cesserūt. Otto vero. iij. impator predia pleraq; diuo heinrico tradidit. vt in priuilegio eius scribit. Nouerint oēs cristifideles qualiter nos obinterventū dilectissime genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro bayoarioꝝ duci heinrico quoddā iuris nostri predium. ciuitatē videlicet babenberg nominatā. cū omnibus ad hanc respicientibus ꝛc. nostra imperiali potentia in perpetuū vsum proprietarī concessimus. firmiterq; donauim⁹ ꝛc. Eam vbm deinde heinricus impator sanctus plurimū eornauit. Ecclesiā ac aulā episcopalē celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta virgine kunegunda. Nā nil in vita pretermiserunt. quod ad honorē dei pertinere secerneret. qui post mortē in eadē basilica summa ac regali multis miracul' clarent. Ibiq; berengarius sepultus est. qui regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo captus in germaniā ductus. illic exulans obiit. Ornaturq; hec ciuitas edificiis publicis ac sacris edibus perpulchris. Habet et sanctū ottonē eius loci episcopū apostoli cū pammeramie. cū verillis dīni georij. Creditur quoq; duas e ser ydriis ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū a domino saluatore. euangelistarū tradit hystoria. Et gladium cū quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudē vero vibis ac descriptionē gothefridus viterbiensis elegans hystoricus his sequentibus edidit.

Bauaricas fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. varieq; vagando relictus
Montis pauonis. vibis amena colit
Noie vulgato mons babenberga vocat'
Flumine crassat'. vicinaq; terra rigat'
Ponsq; supstratus. cingit vtrunq; latus
Vibs laudāda nimis mōt' sub cresc̄it ab ymis
Indeq; sublimis fit turribus in sitn primis
Montis ab vibe tū culmina clerus habet
Agmine muroꝝ series precincta domoꝝ
Ecclesie forma. mont' caput auget et ornat
Mons pauonis habet colles sibi collaterales
Tres quasi ꝑsimiles. vibis q; principales
Ipse nitens medius. preeminet absq; pari
Pulchriorꝝ illoꝝ loca marima dat monachoꝝ
Templaq; multoꝝ reliquit dant canonicoꝝ
Quarta ps flumio ꝑbet vtrumq; forū
In crucis ḡ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter habet

Lxcvi

Vertice stat iacobus leua michael retinet
Fertq; secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognoie claudi
Hec et maiora multa fuere bona
Cuius et ossa bona sunt admiracula pna
Hoc opus hec dona sua ptulit alma coronā
Me vocat hystoria pano beate vale

ANastasius tercius papa. Patria romanus. sergio pontifici surrogatus. pontificatū iniit. quo landulphus beneventanus princeps graui prelio in apulia cū grecis decertauit et vicit. Hic vir bonus modeste et integre i pontificatu vixit. nec in se quicq; habuit quo reprehendi possit. Quē pontificē. hac vna in re laudare possumus. q; neminē eorū qui ante se in pontificatu fuere ignominia aliqua notauerit vel maledicentia p̄secutus sit. a quo cū nil memoria dignū gestū sit. ij. anno pontificatus sui moritᵉ. et in basilica petri honorifice sepelit'.

LAndo papa. Patria romanus. anastasio successit. Huius aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint qui eū inter pontifices non numerent. marime vincencius hystoricus. Aliter martin⁹ sentit. et gothefridus qui scribit. landū auctoritatē suā interposuisse. quo minus berengarius et rudolfus comitis guidonis filius inter se decertarent. Landus aūt. vj. pontificatus sui mense. die. xxj. moriens. in basilica petri sepelit'.

Ordo cluniacensiū sub regla diui bñdicti icepit

ORdo cluniacensiū anno dñi nongentesimo. xiij. sub regla dīni patris bñdicti ab oddone abbate viro vtiq; sanctissimo initiū sumpsit. nā berno abbas monas

Oddo primus pater Cluniacensis. Oddo nē olim musicū cluniacensis Cenobij ꝓstituit. abbatē ea ꝓditōne vt ecclesia cluniacensis q̄tannis gignacensi persolueret xij. denarios. Oddo aūt mire ac incompabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs cū eiusdē ordinis monachi a primis eoꝝ patris bñdicti īstitutionibus plurimū declinanerāt. quā obrē ꝓmotus oddo abbas feruorē semimortuorū denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ īstructionē scripsit. Et laudabil' institutō beati bñdicti in diuersis cenobiis reuirit. ℔ a remigio antisiodorensi i musica dyaletica a primo est eruditus hystoriā de sancto martino edidit. vbi et paulo post in dño sanctissime quieuit.

Johannes eius nominis .x. patria romanus. patre sergio pōtifice anno ab incarnatōne dñi nostri. ix^c. ix. pontificatū iniit. Presul rauennas is antea fuerat. Episcopatu deiecto populi tumultu. Verū lando mortuo pontificatū adeptus. spiritus militares magis q̄z religioni deditos gessit. Indigebat aūt huiusce modi pontifice ecclesia. qui confestim ptra sarracenos ytaliam in multis ac variis locis occupantes cū albericio ethurie marchyone in auxiliū accito conflixit. et superbans ab vibis finibus suis

Linea sum-pon. Anastasius. iij.

Lando.

Johannes .x.

Leo. vj.

Stephanus. vij.

mouit. Is in triumphi modū romā rediens alberici odiū in se ꝓcitauit. et cū eū e roma expelleret. vngaros in ytaliā vocat. q̄ plus calamitates q̄z sarraceni ytalie itulere. Johannes aūt seditione militari a militibus guidonis comitis captus et in vincula ꝓiectus. cernicali in os ꝓiecto necat. Pontificatus sui anno. xiij. mense. ij. die. iij. Eius in locū alter iohannes subrogat. Ver quia vi sedē occupauerat. e loco statim deiectus ꝓnumerari inter pontifices nō meruit.

Leo. vj. patria roman⁹. legitimis suffragiis pontifex creatus. vir vtiq̄z bonus. qui nil tyrannicū in vita p̄ se tulit integre et modeste v itā ducens. acrei diuine ꝓsulens. reuocare ciues ad concordiā temeritate prioꝝ pontificū adhuc tu multuantes. componere res ytalie. pacare externū hostē. propulsare barbaros a cernicibus ytalie conatus est. Sed dū in his opibus laudabilibus versaret. vij. mense. die. xv. pontificatus mouit. sepeliturq̄z ad sanctū petrū.

Stephanus ei⁹ nominis. vij. patria romanus. eo tempe pontificatū iniit. quo vngari alemoniā saxoniamq̄z populantes. ab heinrico germanie rege apd̄ merspurgā ingenti clade supati sunt. Eius autē vita mansuetudinis et religionis plena fuit. Qui. ij. pontificatus sui anno mense. j. die. xij. mouit. Indeq̄z beati petri basilica sepelit.

Berengarius eius nominis primus. Forojulianoꝝ dux. roma oriundus et longobardoꝝ regū stirpe ꝓgenit⁹ et in bellicis artibus prudentissimus. Ludonico predicto superato. primus in ytalie partibus imperiū sibi vendicauit. Impauitq̄z is berengarius annis. iiij. Romani cū et ceteri ytalici lū ab impatore dissidiis regni frantie implicito auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berengariū ducē forojulienſem creauit impatorē. Nec tū adeo in creatione illa fuerunt vnanimiter ꝓcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regē ytalie declarauerūt. In ytalia vero quintia creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cōmissis preliis concurrerūt. primisq̄z in congressibus guido hunc berengariū incommodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui superiorē euasit vt guidonē in ethurie ciuitatibus quas tenebat. In suoq̄z ducatu et dñatu spoletano se oportuerit ptinere. Itidē fecisse dicit ambrosio alio bergomensi comiti.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Reges ytalie.
Berengarius.j.

Hugo.

Berengarius.ij.

Berengarius.iij.

Quibus sublatis et interfectis berengarius in vnū copiis suis ꝓtractꝰ. cū romanis etiā bellū gessit qđ quidē landonis pape prudentia cito sedatū fuit. Guidone aūt mortuo lambertū filiū illi i regno successisse certū est. cū quo plimas ꝯtatōnes habuit. a q̄ (vt nōnulli affirmant) postq̄ abvngaris cū. xiiij. armatorū milibus apud forūiuliū fugatus fuerat. apud feronā supatus ē. Berengariꝰ imperij sui vires nomenq̄ ad eā ytalie ptem q̄ nūc longobardia ad alpes vsq̄ obtinebat. Magna cū tū erat iter ytalos germanos et frācos de possessione impij ꝯtentio. vñ et ḡuissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. omniq̄ puinciarū calamitate. annitebant tū romani ytaliq̄ impij nomē in puincia retinere. Ferūt igiē berengariū a landone pōtifice fuisse coronatū.

HVgo arelatensꝭ comes post berengariū impe rauit in ytalia annis. x. hūc elegerūt ytali ꝯ rudolffum burgundū qui berengariū impio priuauerat cui cedēs absq̄ ꝯtentione rudolphus i burgundia se recepit. Duxit vero vt debuit hugo ytalie regno potiꝰ rudolfi regis exēplo admonitus suspectā coꝝ a q̄bus vocatus fuerat fidē. et dato sampsoni cuidā ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorantes in exiliū egit. Nec tū hugonē regem sua satis tutata est prudentia. q̄ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. aliisq̄ domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quē vēronenses primi regē ytalie appellatū intra menia acceperunt. vbi paribus animis est decertatū. Vicitq̄ hugo et veronensibus reiectā in racheriū episcopū suū rebellionis culpā deprecantibus peperit. eps papiā in exiliū est actus tandē hugo cū parasset iniurias stephani pontificis mctati vlcisci in ipso apparatu mouit.

BErengarius. ij. post hugonē. vel vt alij volunt post berengariū primū. accepto imperio impauit in ytalia annis. vij. Hic itaq̄ cū cisalpinā galliā tantūmō tueret. iter hungaris dedit vt in ethuriā irent. euersis vrbibus ingentem predā asportarūt. Per idq̄ tempus post pacatos hungaros imperiū ytalie. vt restauraret adnitente berengario thiranni quibus formidolosa erat eius potentia pnicios is ytalie machynationibus resistere prererunt. Rudolfo burgundionū rege suasionibus pollicitatōnibusq̄ in ytaliā accersito q̄ predioꝝ hominū ytalie magnatū potius q̄s exercitus suis viribus fretus. berengario pulso in illius quondā impij parte ytalie tribus annis regnauit. nec tū diu tardauit vltio. q̄ bonos earū regionū eque ac perfidos afflixit. etenī vngari ad q̄s berengariꝰ confugit salardo duce in ytaliā venientes. et omnia p̄ q̄ incedebant vastantes papyā obsederūt et vi captā ferro et igni absumerent sunt adnisi. Tandē berengario. ij. quē ytalia pulsuꝫ ad vngaros ꝯfugisse dirimꝰ. apud illos. vel vt ali qui habēt scriptores apō bauaros vita functo. berengarius tertiꝰ in ytaliā venit.

BErengarius. iij. primi berengarij ex filia nepos. in ytaliā veniens. anno salutis. ix. c. xxv. imperio potit. Quē vero et quantū adduxerit exercitū. aut eius gentꝭ ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos ꝯstare videmus ipm stephani. vij. pontificis tpibus ytaliā ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabriscq̄ noua excursione vastatis. beneuentū vrbē obsident. spoliatamq̄ incendūt. Quibus vltra pgredi vt romanos inuaderent fines parantibus romani pontificis iohannis. x. suasionibus impulsuscq̄ adducti guidonē comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Js in barbaros ducens furentes repressit. Berengarius quoq̄ imperiū quietemq̄ in ytalia reintegrare cupiens. Pacē federaq̄ cū hungaris firmauit. hungariq̄ rabie q̄ in ytalos tot p̄ annos assueti fuerant in externos versa alemaniā demo populare ac vastare ceperunt. Ferunt aliqui hunc berengariū annis. viij. regnasse. licet alij ea aliaq̄ de q̄rto berengario similia scribant.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Linea sim. pon.
Johannes. viij.

Leo. vij.

Steffanus. viij

Martinus. iij.

Agapitus. ij

Anno mundi. 6133.
Anno christi. 934.

Iohānes. xj. papa. patria romanꝰ. eo tpe pontificatū init. q̄ sanguinis fons gemme largissime effluxit. future magne calamitatꝭ indiciū. Nā et genua a sarracenis ex affrica venientibus tū capte ac diripte. Et vngari y ytaliā ingressi. longe oia ac late pplati sunt. Johānes xūt pontificatus sui anno iiij. mense. x. die. xv. morte. Vacat tū sedes dies. xij.

Leo. vij. pa. natōne ro. Lvgone et lothario i ytalia impantibus post iohānē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. qui pontificatu assumpto. cū remissus eet. Pontificatus sui anno. iij. die. x. morte. Et in basilica petri sepelit. vacat tū sedes dies tres.

Iohanne. xj. pontifice anno. ire. xxxv. saraceni affrlcā incolentes. vt iā premissum ē. ingēti ducta classe oīa omnē etrurie maritimā poplati sunt. et genuā circūacti. vrbemq; gui obsidione pssam ceperunt. in q̄ maxia vsi sunt senitia. vrbem spoliata. Et is q̄ arma ad defensionē induerant. primo ipetu cesis. oīs pariter puberes masculos cū facta preda navibus iposi tos abdurerūt. quidā tam scribūt impuberes gentensiū ex affrica in patriā breui reductos fuisse.

Vm creatus ē pontifex Leo. vij. ad eius anni terni tempa gibellinus scribit heinricū germanie regē ac impatorē. de quo p̄missuꝫ obiisse. Cui sit in regno imperiiq; titulo suffectus orto filius mathilde saronie regis filia. de qua in sequentibus mentio fiet.

Stephanus. viij. papa. natōne germanus post leonē pontificatū iniens. Cū pontificatū susepisset ita a romanis seditōnibus veratus ē vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit ymo vero (vt martinꝰ refert) i tanta seditōne mutilatus. turpiter aliquādiu vitā duxit. Cū ob inhonesta vulnera pdire i publicā erubescēret. pabat quidē rex hugo tantā iniuriā vlciscī. ß in ipso apparatu morte. Cui quidē lotharius filius i regno succedens. hac de re nullā mentionē fecit. vel q̄ populi romani amicus eēt. vel q̄ breui regnavit. biennio em̄ post morte patrꝭ suppuerit. Stephanꝰ vero pon. sui anno. iij. mense. iiij. diebus. xij. morte. vacat tū sedes diebus. x

Sanctus Biptus.

Bipertus. qñ alij vgibertū appellant. lotharingie quintie nobil princeps. vir sanctitate et ceterꝭ vtutibus insignis. hisdē tpibus ob clara miracula sanctꝭ ascribit. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret genalitense cenobiū in francia ppriis impensis. magnificētissimis opibus breui extruxit

Sanguinis q̄ꝫ fons h̄ anno vt p̄missuꝫ est. hystoricꝭ testantibus i genua vbe maritima i loco vbi dicit fontanella. p̄ die integrā largissime effluxit. q̄ et future calamitatꝭ vrbis civibus demonstrauit. vt de sarracenis ex affrica soluentes genuā vsq; pruenerūt iam dictū est.

Martinꝰ. iij. papa. patria romanꝰ. vir q̄dem mansuetissimꝰ qui placabilitatē et mansuetudinē stephani. vij. imitatus ē. Pontificatū em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totū addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosynis pascens. non curauit tū huius tpibus europa ipsa bellica rabie. nā cū otto anniteret ytaliā ingredi. aduersante lothario magne cedes vtrimq; cōmisse sunt. adhortante tū eos martino pontifice vt ab armis discederent. cū vbiq; fama et penuria rerū oīm laboraret. Pontificatus aūt sui anno. iij. mense vj. die. x. morte et in basilica petri sepelit. sedes. vacat dies. xij.

Agapitus. ij. papa. natōne ro. ardente tūm bello ytalia pontifex creat. Homo sane

magnanim⁹. qui ottonē germanie regē ꝓtra berengariū impatorē. cognita eius supbia vocauit. Cuius ope inter hūc pontificē et ipsum berengariū qui oīa sibi ꝑ ius fasq; vendicabat lites cōposite sunt. Fuerat h̄ vir valde innocens. et reipub. xp̄iane amator p̄cipuus. q̄ pontificatus sui anno. ix. mense. vij. die. x. mouit. Eo fere tpe quo oddo cluniacens⁹ monasterij abbas in dño quieuit. et i basilica. b. petri sepelit.

LOtharius eius noīs. ij. hugonis ꝑdicti filius. patre defuncto iperiū suscipiens impauit annis. ij. Berengarius eiñ tercius magnis externox adductꝰ copiis in ytaliā reuersus. ad primā aiᵒ aduentantꝰ famā rebelles in vgonē ai. multꝰ in ytalie regionibus sunt ostensi. Js cū puidisse vgo qđ viribus nequisset. consilio puidere perrexit. Missis namq; ad hostē iam aduentantē oratoribus cū eo his constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filiᵒ et berengariᵒ ytalie reges equo iure oīa administrarent. Viguitq; aliq̄tannis solo noie consortiū. qđ berengariᵒ acri vir ingenio lotharij spreuit. q̄ apud papyam cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotꝰ iure eā ciuitatē et mlta oppida obtinebāt. se ꝓtinens iuriā dissimulauit. Vgo iteri post pax q̄ relatū redierat die obiit. Lotharⁱᵒ aūt romanox amicus ꝑ ottonē heinrici filiū bellū durissimū susc̄epit. q: cū otto romā ingredi anniteret. hic eidē aduersari cepit. ꝑ quo marie cedes hinc inde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus erat annᵒ regni berengarij tercij. q̄ in tpe lotharius solo noie rex fato ē funct⁹. Et berengariᵒ alundā ne alicui nuberet et ꝓtonij sui dominiū. et ytalie regnū ꝑ dotꝰ occasionē inuasuro. publice apd papyā carceri mancipauit. Eo aūt mortuo ottoni nupsit.

RVdolphus q̄ apud veronā berengariū superauit. qđ ferūt postea tribus annis impio potitū esse vt p̄missum ē. Js rudolphus burgundie dux. q̄ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti i ytalia cesserat postea francox rex factus regnauit annis. ij.

QVid tpe berengarij impatoris aut lotharij regꝰ nomē auctoritas vel potētia effecerit. et an tres vel q̄tuor berengarij extiterit. vt ignoret facit scriptox aridit⁹. Igit cū obscure de berengariis mentō fiat nlls mirabit. quin vincentij bellouacens⁹ fratrꝰ martini polonica sens⁹ archiep̄i. sycardj cremonens⁹ ep̄i. ricardj et guilhelmj monachox. gōtfredj viterbien⁹. et fratrꝰ ptholomei de luca chronicox libros plegerit. ne eīs omīs eox haci re errores qđ longū esse recenseam⁹ qui ū aliq̄ eox dicāt primū berengariū quatuor et scdm. xij. annis ꝑiū tenuisse tpa lotharij et tercij berēgarij ad xiij. annos ꝓtrahunt vt. v. ipsos impatores latinos cū regibus et tyrānis itertextꝰ. p annos. ij. de. xxx. tm̄ mō in ytalia fuisse vltimᵒ dictox scriptox lucensis affirmet. Quanq̄ igit pauci dictox impatox regū et tyrannox tpa distīguere possint. Jd certū habem⁹ a berengarij primi initō impio ad ottonis. j. ex germanis legitimi impatorꝰ coronatōnē a iohanne. xij. pon. romano facta. annos ad. l. interfecisse Et ipsum ottonē berengariū in lombardia primo regnare p̄missum. Postea in exilio egisse.

Reges ytalie.
Lotharius. ij.

Rudolphus

Berengarius. iiij.

Albertus filiᵒ suus

BErengarius q̄rtus quē alij ꝑ tercō ponunt. mortuo lotharⁱᵒ impatore imperio potit. et cū alberto filio impauit annis. xj. Vir certe dignissimᵒ. et acri aīo. et industria celebris. qui cū apd vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducē vngaros superasse. Js eiñ aūlegia capta cū forte tunc vngari ytaliā inuadere dispositi iustinopoli aduenerūt. q̄bus sese opposuit heinricᵒ. et cōmisso bis ꝓlio vngari accepta primo et iterū clade repulsi in vngariā redierūt. Inde omnē ytalie ꝓtemditissimā que aūlegiā papyamq; intercedit excursione pplatus est. Berengariᵒ repente statōnibus exercitu papyā ꝓperare cepit. qđ cū habuisset explorat⁹ heinricᵒ exercitū apud papyā nauibus iposituū deduxit in padū. Jnde ꝓtinuato ex eo loco itinere ītra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliā obtinuit. et impatoris nomē sibi indidit. et albertū filiū yta

te regē nūcupauit. Cūqz nimiū oneribus et vectigalibus ytalos p̄mere cepit. et alundā lotharij regis in garda veronēsi agri cū sola ancilla carceri mancipasset. et oia sibi ꝯ ius vendicare. ytalj p agapitū ottonē regē in ytaliā vocant. q̄ eos in regno ytalie deturbauit. et alundam vxorem duxit.

Albertus berengarij filius apd rauennā p̄stituus venetos mercatores multū affecit incōmodis comaclensiū. eīm nauigio qd illi haud quaqz tenue tū habebāt fretū. mare illud latrociniis tenebat infestū. Id cū venetj diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie p̄tracto in comaclū ducto oppido primo impetu captū cū oppidanox nauibus icenderūt. captos aūt oppidanos et iuramento ne vltra i prēdā cuipiā aduersum se obedirent astrictos dimiserūt illesos. Otto deinde ꝯ berengariū in ytaliā descendit. quē tandē post magnas cedes victū in potestatē accepit. Et stati alterū in p̄stantinopoli. alterū i germaniā exilio relegauit. vbi demū ambo vitā finierunt.

Taris hūgarie rex

Taris rex hunnorox. Hūgaros suos pulsos de bauaro quē in ytalia opinarer regnare vltrox. patissimo exercitu ytaliā irrupit. tātusqz ytalox aios tūc pauor inuasit vt vltimū impendere exterminiū p̄tremiscerēt. Berengarius vero siue p̄pitōre vsus fortuna. siue p̄stitj prudentia. albertū mittens filiū tari multa oratū peruicit. et acceptj nūmox modiis argentox (vt traduut) decē. recedens ytalie pepcit.

Hungarj eīm postq̄ p germaniā primo postmodū p galliā satj fuerant debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentj alluuio tot tantasqz natōnes et p̄uicias satj supqz inundauerat. ytalia sue calamitatj pte nō curauit. ytaliamqz ingressi. Veneruntqz via forojulienſi. malo ytalox ab initō mūdi barbarj patefacta. furentesqz vngarj cede incendiis et rapinis cuncta vastantes. Albericus q̄z marchyo cū p inuidiā ingratitudinēqz eroma pulsus fuit. vngaros ad oppssionē romane vrb accersiuit Ea aūt gens romanj agri fines qd in p̄mis albericus q̄siuerat nequaqz attigit. Ethuriā vero omnē quā albericus saluā esse pactus fuerat. cōmissis summa et alias inaudita ipietate cedibus icendiis et rapinis ppe destitutā desertamqz reddidit. oīs eīm mortales feias atqz acmares q̄ cedibus supfuerant aut fuga plabi neqū erant i vngariam abduxit. Tandē sub otone. j. imperatore ipetū in germaniam fecerūt.

Bohemia añ hec tpa ad xpm p̄uersa. vbi worzyuous vltimus paganox ducū a beato methodyo moranorū archiepo cū ludymilla p̄iuge ad baptismi gr̄iā p̄ductus ē. xpc. v. anno post i pi saluatoris ortū. ludymilla sancta mulier hīta etiā miracul' claruisse fert. xpianā aūt veritatē ampleri fidē catholicā inter bohemos magnopē ampliarunt Ludymilla filia fuit comitis flawiborij d castello bzew. qd postea melinca dictū est.

Duces Bohemie.

Spytigneus.

Spytigneus filius horzi wogij primi pi ani ducis bohemie. post obitū ei⁹ principatū obtinuit. Is eīm ex ludymilla sancta muliere tulit duos filios spytignēū et vratislaū. primus patri successit. q̄ mortuus sine filiis fratri principatū reliqt. Comunx aūt vratislay drahomitia d duriſſima gente luticen. saris. mulier audax et ad scelus prona. duos piter filios viro peperit wentzeslaū et boleslaū. priorē ludymille tradidit educandū. alterū ipsa nutriuit. alūni ex nutribus imati mores. Wentzeslaus pietatē colere. māsuetudinē p̄ se ferre. i pia sacra venerari. elargari mīta paupibus. nlli obnoxius esse. Boleslaus ydolox sectari culturā. honores ambitōsē q̄rere. ad ulterari. rapere. occidere. i scelera cuncta plabi. pater supma ordinans ludymille q̄sq; liberi adoleuissent gubernationē p̄uincie dimiserat. Id egre drahomycie fuerat socrū in castello thetin strangulari iussit. ipsa iperiū accipiens in eīs crudel' etiā wentzeslao filio ifesta cui p̄ferre fratrē nō dubitauit.

Vratislaus.

Wentzeslaus dux bohemie filius vratislay quē beata ludymilla vt nepotē charissimū i fide xpiana gloriosissima matrona bohemox p̄uia mar,

garita. ac sacris lr̄is et eloq̄is poptime ibuebat. Quē post cibiq̄ pcissimū fuere tradūt. corpis mayestatē decor. vginitatē ad vltimū vite seruasse. diuina i templis officia di nna nocturnaq̄ nunq̄ neglexisse. et noctē quidē tpe nudis pedibus sup glaciē ac niuē iter agētē vim frigoris minime sensisse. Iniisse eū iubēte pplo (adhue viuente mre) principatū creuerat iā wentzeslay nom̄. miraq̄ pplī charitate atq̄ admiratōne celebrabat. sed q̄nto ceter̄ dilectior tanto acrius se i odiū fratr̄ matriseq̄ pcitabat. Fit puiniū apd polislaū matre iubente. vocat wentzeslaus. q̄ et si mortē instare pdixerat. facta tī de peccat̄ suis cū sacerdote ex more xp̄iano pfessione. fraternā domū ingredit. Ibiq̄ statī boleslay manu peussus iterii. wentzeslay sanctitatē. q̄ die cesus ē xp̄m deū testimoniū pstitisse memorie pdierunt. q̄ regi dacie p visum apparēs. suo martyri edē pstrui mandauit. Ipsum autē wentzeslaū multis miracul̄ claruisse. atq̄ inter sanctos martyres ab ecclesia receptū tradunt.

S. Wentzeslaus Dux Bohemie.

Otto primus rex

Otto ex mathildo. filia theodorici regis saxonū et heinrici regis filius ei successit in regno. Is pclarissima multa matiaq̄ in regnis frantie et germanie gessit. et cū eius vtutes fama etiā in ytalia celebris haberet. agapitus pontifex. multiq̄ pceres berengarij albertiq̄ filij tyrannidē eosi. illius opē rebus afflict̄ ytalie poposcerūt. qui cū. l. et eo vt aliq̄ volunt ampli⁹ armatoꝝ milibus mouit. trita et aperta p forojulij regionē via. ytaliā ingressus berengariū impio et albertū regno ytalie deturbauit. Ytaliaq̄ potit⁹ alundā lotharij quondā vroē carcere eductā in vroē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vroe anno vir dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secunda fuit appellatio. Ottoq̄ rex iterea boleslaū bohemoꝝ duc̄ inimicos in se aios p ferentē domuerat. Quo felicitate dū oibus i locis rex pstantissim⁹. Idemq̄ vir optimus otto vtiq̄ glosi et simlr̄ saluberrimi facinoris occasionē est nactus cū vngaris bohemis. vt infra patebit.

De progressu imperii ac translatōne eius in germanos.

Impiales tituli. iperiumq̄ a romanis. galliisq̄ ac longobardis ablati. Et ab ottone nūc susceptī. i germaniā hic primū transferūt. vbi et nūc vsq̄ conseruant. Et q̄n deo aūiliante h̄ in loco i germanoꝝ iperiū deuenim⁹. nō alienū videt̄ p hui⁹ excellentissime dignitat̄ cognitōne. panca de pgressu sacri imperij in mediū afferre breuissima ex amplissimis alti⁹ repetētes. qd̄ mari auctores tā legū impatores q̄z sancti doctores d̄ cesarea potestate sentiant. ac eius translatōne i germanos.

Romana regia potestas. quā sacrū iperiū vocitant ab ipsa humane nature tōne. q̄ optime viūendi dux est. Cuiq̄ oīs parere oportet. origine ducit. Eractis namq̄ ex paradiso delitiaꝝ primis pntibus Cū in agris hoies atq̄ in siluis bestiaꝝ mō vagarent. victuq̄ sibi ferino vitā ppagarent. aīa aduertit hō. nā rōnis pticipē illū deus creauit. hoiem hoī ad bñuiuendū marie pducere. societatemq̄ fore plurimā necessariā. Sic g̃ qui segregati prius vitā in siluis more ferar̄ ducebāt siue docente natura. siue deo volente totius nature mgr̄o isimlr̄ puenere. societates istituerunt. domos edificarūt. oppida murr̄ cinxerūt. artes inuenerūt. et cū alter alteri⁹ cōmodis iseruiret. placebat mirū immodū singulr̄ vita ciuil̄. dulcisq̄ nimiū videbat̄ et ppinq̄or et amicoꝝ psuetudo. cui⁹ fuerant pri⁹ exptes. vex sicut ab hoie multa pane hoi cōmoda. sic nlla est pestis q̄ hoi ab hoie nō nascat̄. Ceperunt itaq̄ hoies violare societatē. fidē frangere. pacē turbare. iniuriā pciuibus vicinorumq̄ tū opibus tū mrimoniis isidiari. rape aliena. phas omne obrūpere. nec eiī pacis emola mē litiū suiq̄ pdiga cupiditas passa ē diu manere ius sancte societat̄ illesum Cum g̃ premeret̄ ab initio multitudo ab his q̄ viribus erant editiores. ad vnū aliquē pfugere. placuit vtute prestantē. qui et iūrias phiberet iferri tenuoribus. et eātate pstituta summos cū isimis pari iure teneret. Idq̄ nedū vna in gente ß in pluribus factū est. atq̄ hij sunt q̄ postea regis nomē obtinuerūt. quoꝝ pstituendoꝝ cām publica dedit vtilitas iusti ppe mē et equi. nec sane aliā ob cām rege fuerat opus. nec tante dignitat̄ fastigiū cuiq̄ cōmittere oportebat. vt ceteris oibus pferret. honorareť ab oibus. ac peciperet oibus. nisi vt esset q̄ publica tueret̄ ac iu-

stitiã ministraret. Vex cũ plurimos reges orbis haberet-cepit (vt fit) pluritas principiũ discordiã parere. nã cũ mõ de finibus. mõ de iurisdictõne prenderent. nec esset q̃ lites dirimeret. mist gladius. cum nemo minorẽ se altero reputaret. ferentibus ac furentibus bell. nec ciuitas cũ ciuitate. nec pincia cũ pincia poterat dulceq̃ illud ac suauissimũ humane societat cõmertiũ phibebat. Sz affuit pfto benigna humane nature prudentia. q̃ suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̃ sunt queq̃ futura sunt male disponi. Hanc igit̃ opante ad vnũ principatũ. quẽ greci monarchyã. nostri vero iperiũ vocitant reduci singula placuit. Nec eñ aliter par poterat vniuersal haberi. Hinc illud affrioꝛ imperiũ exortũ est. hinc grecoꝛ principatus alexandri magni virtute atq; fortuna ex europa in asiã ac lybiã ampliat. hinc carthaginense. Sed cũ hec iperia nunq̃ sibi totũ orbem subiecissent. ac ꝓpterea pacẽ vniuersalẽ parere nõ potuerunt. placuit sine humane nature altrici. sine ipsi nature dño rectoriq; deo. romanũ imperiũ excitare. Roma igit̃ vt pmissum ẽ. ab initõ p reges gubernata ẽ. septemq; regibus paruit. qbus exact duo pstituti sunt penes qs summũ ius eet. Ad extremũ cũ neq; pplus neq; senatus sat probe pincias vibemq; regerent data ẽ vni ptas vt ratũ esset quicqũid ab eo pstitueret. Cui rei principiũ iulius cesarẽ prestitisse nõ est ambiguũ. Constituto vt dixim principe lege antiqua q̃ regia nuncupat. pplus ei et in eũ omne suũ imperiũ ac potestatẽ ꝓtulit. nec eñ vel populare regimẽ qd̃ pollitiũ vel optimoꝛ ciuiũ quod aristocraticũ appellat. tam iustũ tamq; pacificũ esse potest. quã monarchyam qd̃ in romano principe recognoscim. qd̃ aliqñ p ytalos. aliqñ p hyspanos. iterdum p affros. dalmatasq; pstat administratũ. Peruenit etiã ad grecos diuq; apud pstantinopoli tante gloria dignitatis pmansit. Et quãuis aliqñ duo insimul fuerint augusti. vt dyocletianus et marimian. nõnunq; etiã plures. id tñ vsurpatõne magꝛ q̃s iure ptigit. In apibus eñ inquit gregoriꝰ princeps vnꝰ est. grues vnã sequunt. impatoꝛ vnꝰ. Obuenit autẽ hec dignitas nunc senatus electõne. nunc ppli vocatõne. nunc militari fauore. nũc principis ordinatõne. Demũ vero negligentibus romã grec. camq; nũc barbaroꝝ. nunc alioꝝ direptioni relinq̃ntibus. populus ille romanꝰ qui sino sanguine tñ parat imperiũ. Quiq; suis vtutibus monarchyã fundauerat orbis. veniente in auxiliũ eius carolum magnũ francoꝝ regẽ natione germanũ. qui vt bẽ sacraq; loca ab oi hostiũ ꝓuersione defendit primo patriciũ post augustũ ꝓcurrente summi ꝓsensu pontificꝭ acclamauit. a carolo itaq; magno imperij dignitatẽ occidenti restitutã. vsq; ad ludouicũ armulfi filiũ imperiũ apud gallos non puũ habuit icrementũ. vex postea principũ illoꝝ ignauia. splendor ille romani impij i obscuras tenebras ꝓuersus ẽ. atq; impiũ quod annis. c. et. x. franci potiti fuerãt. demũ in longobardos deductũ est. Postremo i germanos duce ottone heinrici regis filio translatũ est. Taliq; modo i germanos romanũ impium ꝓstat esse translatũ. atq; vsq; in pñs obseruat. qd̃ p varias manꝰ deductũ. Nunc ad fridericũ tercium ac filiũ eius regẽ maximilianũ p legitimã electionẽ deriuatũ est. Quibus sinpma in tpalibus est ex alto cõmissa potestas. vt bella feliciter pagant. pacẽ decorent. et reipub. statũ sustentet.

Ad quas res oñs ppli. oñs natões. omnesq; reges ac principes huic impio libentibus animis se submittent.

¶ Anno mundi. 6153. ¶ Anno xpi. 954.

Iohannes. xij. papa romanus ꝺ via lata. patris alberici potentia fretus. pontificatũ occupat. Octauianus is quidẽ primo vocabat. Albericus eñ quidã romanus ciuis potentissimus p factionez cũ magnatibus unitã. pq; vim clero et pplo illatã filiũ suũ octauianũ creari pontificẽ obtinuit. q̃ iohannes. xij appellatus ẽ. Js vitã ne dũ pontifici ꝑ aiam q; primato turpẽ in pontificatu duxit. Quippe q̃ pter venatõnis (cui se totũ dedit) lenitatẽ. mulieres palã habuit concubinas. Erant tũ rome duo ꝓsules ex nobilitate q̃tanis q̃ ad vetusti ꝓsulatus exemplar summe rex pẽssent. et pfectus itẽ ex nobilitate creatus pplo ius dicebat. ex plebe aũt creati singul annis. xij. qbus de carconibus erãt appellatõ. senatus vicẽ ꝓsulũ deliberatõnibus obtinebãt. Parebant vero romanis a quibus mgratus annuos accipiebant oñs vrbes et oppida vicina ethrurie citra vibeuentanũ tudertinũq; agros i vibẽ vigentꝭ. Et quicquid a neapoli et a marsis reatinisq; ad vibẽ ptinet. vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerant. Octauianꝰ itaq; potentia i satis libera ciuitate fretus pontificũ munꝰ humerꝭ suis nequaq; ꝓueniens sibi desummi. Hac quidẽ indignitate moti duo cardinales lẽis ottonẽ obsecrant vt clerũ pplmq; romanũ e manibus be-

Linea sum pon.

Johannes.xij.

Benedictus.v.

Leo.viij.

Johannes.xiij

Benedictus.vj.

rengarij iohannisqz.xij. vt dicare conaret, aliter xpiana fidē cū impio periturā. quoz iohannes vterqz noie dyaconus vterqz dignitate. et ordine erat. silesqz lras ad ottonē mlti ytalie ppli et potētes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret re p indices patefacta. Johannes.xij. iracundia eius erat ipotēs exanduit. et cardiales dyaconos naso vnū manu alterū mutilauit. hāc obrē otto i ytaliā mouēs vbē ingrediēs a iohanne honorificentissime suscipit. coronaturqz vt quidē tradūt accepto germanie pannonieqz titulo. Translato tū imperiū ad germanos impio alij a leone hīsactū existimāt. Compositō aliqntulū statu ciuitatis cū iohanne secrete colluctatus. eū a flagitiis deterrens ad vtutē cohortabat. Vex cū nequaqz moueri e sinia vbis eū cerneret. ad minas puersus. Is iudiciū reformidans i siluis more fere aliquandiu delituit. Inreri post paucos qz rediit mensēs obiit. Et vt mlti hīnt scriptores i adulterio deprehensus. pontificatus sui anno.ix. mense.iij. die.v. Eius vero in morte sedes dies xij. vacat.

Benedictus.v. papa. Patria roman. ex dyacono i seditōne pontifex creat ab his potissimū qui iohānis cognatōne factōneqz priū xti fuerant. Cū prius otto leonē electū confirmasset. pterea tū bīdictū in petri aplā sede p romano pontifice ioquerūt. Ea cū itellexisset otto nō vltra vbis cōminatōnibusqz agendū ratus. primū oi agri et ditōnis roma noz ciuitates et oppida. Pleraqz capi diripi ac magna ex pte vastari curauit. Romā exinde adeo pssit obsidione vt modiū furfuris p eā tēpestatē. xxx. aureis venūdatū fuerit. tantisqz coangustatos mal' romanos bīdictū ottoni dederunt et leonē acceperūt. Edomita romanoz pterua otto i germaniā reuersus bīdictū apud hausburgā relegauit. Vbi post paucos menses vita ē functus. Vixit autē in pontificatu mensibus. vj. dies. v. sedes deinde diebus. xx. vacauit.

Leo.viij.papa. ciuis et latronens ecclesie primicerius. a clero pploqz romano pulso iohanne pontifice creatus añ bīdictū. quē otto i sede petri confirmauit. qz cū furentes romani et passione obcecati eiecissent. agentē impatorē spoleti adiisset. Otto eos vi et armis cōpulit leonē suscipe. q̄ stati romanoz iconstantiā pertesus auctoritatē omnē eligendi pontificē a clero. populoqz romano ad impatorē transtulit. Leoqz piter vix ad tertiū mensem qz restitutus fuerat supstes fuit. anno em̄ pno mēse grto moritur.

Iohannes.xiij.papa.narmens eps. Patria romanus. Patre iohanne epo leoni successit. quā petrus vrbis pfectus capitali odio psecutus est. Accersit autē gotfredus in cāpaniā comes potēs armatis stipatus iohannē in pontificē lateranensi cepit pduxitqz i adriani molē. quā tūc sicut et nūc castellū. s. angeli appellabant. Pontifex ibi aliqt custodit diebus i campaniā ductus ē ad gotfredi libidinē retinendus. vex interfecto gotfredo eiusqz vnico filio a iohanne capuano principe. Pontifex. xj. mense sui exilij romā ppere rediit. otto cognita pontificis calamitate romā pueniens psules pfectū cū de carchonibus in vincula picit. Inde cū otto senio pfectus obiit. nō multo post iohannes pōtifex. vj. pontificatus sui an. men. xj. die. v. snbsecutus ē.

Benedictus. vj. papa. Patria ro. iohanni i pontificatu et calamitatibus successit. q̄ et ipse a cincio cive ro. et quidē prepotenti i castellum. s. angeli trusus. Eo in loco nō multo post strangulat. Vel vt alij hīnt fame morit anno. j mense. vj. sui pontificatus.

Otto primus germanoz impator. henrici regis nobil' heres in regnū succedens. anno salutis. ix. xxvj. Postqz in germania. xviij. annis regnauit impator a pōtifice declaratus impaūit an. xij. Primo in palatio aquisgran. a hildiberto archyepo magunti no primus coronatus. Vir vtiqz xpianissimus et

Anno salutis dcccc xxvj

Otto prim⁹ germanor⁹ imp⁹

Linea imp⁹or⁹. Otto primus.

ecclesie romane amator atq; acerrimus defensor. Qui domito boleslao bohemor⁹ duce post liberatū ludouicū regē frantie pacē regno dedit. Eodemq; tpe vgo magn⁹ comes pisien⁹ q̄ sororē ottonis in mrionio habebat. Ludouico regi fran. iterato inimicari cepat. Qđ cū intellexisset otto ne ꝓtinendo in fide soror⁹ satis ꝓnuncios līas q; ꝓficeret. sēda expeditōne i frantiā delatus ipe cōpesuit. et regi parere ac subesse coegit. Dux q; gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat i vxorē aduersus francos vt hostis ad andernacū ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens i reno submergit. Rex aūt belgicā igressus totā in deditionē redegit. Post hec rex ludouicus viduā gisilberti vxorē in ꝓiugē accepit. Vngari siue q; vicinos ꝓtiguosq; bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q; illū frantie expeditōnibus occupatū min⁹ resistere posse crediderūt. ipetū in germaniā fecerūt. atq; sup licū fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā ꝓsederūt. Quibus otto pabus vdalrici sanctissimi illi⁹ vibis epi mot⁹ occurrit. Duxit vero illos magna spe nec minori ꝓfidentia plen⁹ otto et pibus aior⁹ ardoribus. puibsq; hinc inde odiis plio qđ a liqđ diebus p solas noctes iterimisse fuisse ferūt decertatū est. Quamq; vero ottoni et germanis victoria cesserit cruentissima. Cecidit em̄ in eo plio gener regis ꝓadus et dux wormacien⁹. hungari tū nō fusi supatiq; potius q̄s pene ad ītermitōnē cesi fuerūt. Adeoq; tūc eneruata ē potentia vngaror⁹ vt multis postea tpibus se ꝓtinuerit. Tres i eo plio reguli ad potestatē ottonis viui ꝓducti sunt. q̄s germani ottone etiā vt phiberet adnitente. laqueo i vngaror⁹ dedecus suspensos necauerūt. Ea tot tan tarumq; diu et multis ꝓtinuata⁹ in locis victoria⁹. ottonis fama romanis ytalisq; suasit. vt cū berengario albertiq; filio. tū etiā ceteror⁹ ytalie tyrannor⁹ mal⁹ sine quereret ottonē oraūerūt vt romanā ecclesiā liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonē nōie annū etatis. vij. agrntē in germanie regē apud aquisgranū coronauit. Ottoni rome appinquanti romanos obuiā effusos fuisse. Illūq; triumphi apparatibus i vibē deduxisse multi ꝓcordant scriptores. Johannem q. xij. ottonem cesarē romanūq; imperatorē augustū coronasse. Alij eā coronatōnē leoni. viij. attribuūt. quā opinionē gratianū in decretis secutū vidisse videm⁹. Inde cū iohanne multis istitit vt a flagitiis tpans vitā pōtifice dignā duceret. et cū sua sciones pax ꝓdesse itelligeret epos ytalie puocauit. sed ptinax i turpitudine iohānes roma fugiens i montibus delituit. Cū magn⁹ ad imperatorē parsus factus. efflagitatumq; ē vt quēpiā ille dignū pontificē designaret otto modestia vsus electū se iubēte a clero et pplo leonē ꝓfirmauit. q̄ facto et rebus vib rome cōpositis otto spoletū accessit. Jo q̄s grecos i apulia et in calabria supauit. et romanor⁹ iperiū ad francos orientales redūxit. atq; i goslaria saxonia argentifodinas iuenit madeburgā vbi sepult⁹ est ornamētis plurimis decorauit et metropoli fecit. Demū ibē ab eo ottolini vocati i ytalia ꝓfituti sunt. Alia insup facinora laude digna iniectissimus h̄ imperator strēnue gessit. Erat em̄ mitissimi et singularis clementie hō. susceptā itaq; ip̄ij dignitate singul⁹ ꝓpe annis ex germania i ytaliā veniebat. Tandē ottonē filiū ad modū sener romei pij ꝓsortē fecit. q̄ facto i germaniā ꝓfect⁹. senio ꝓfectus vienne moritur. Cui⁹ corpus i madeburg germanie vibē delatū in tēplo. s. mauricij qđ ip se sumptuosissime ꝓstruxerat sepelit.

dux wormane pb

Ferunt multa ꝓdigia tū ytalia apparuisse. Nā et lapis d̄ celo mire magnitudinis cecidit. sciente ventor⁹ et ymbruū. procella. Et in vestibus multor⁹ signū crucis quidē cruente diuinit⁹ apparuit. q̄ quidē portenta indicare magnas clades et calamitatē ecclesie multi interp̄tabant.

Scisma q̄s. r. et. xj. sustulit otto magn⁹ imperator. deposito em̄ iohanne cū populus ac cler⁹ ro. leonē creasset absente ottone a ꝓsanguineis iohānis leone eiecto bñdictū subrogarunt. Jndignatus otto coegit romanos abrogato bñdicto leonē suscipe.

Eclipsim horribilē sol passus ē die veneris hora diei. iij. q̄ die i hyspania ad amarā rex sarracen⁹ a radamiro rp̄iani⁹simo rege gallicie i bello supatus est.

In ytalia cometes mire magnitudinis apparuit ꝓtendens famē. q̄ secuta est. Rexq; otto corpus. s. Jnnocentij i vibē madeburgā transtulit. Anno q̄s ottonis. xxxij. co

Cometa

mes quidē eius familiarē rome a dyabolo arreptus. vt dentibus se discerperet ad iohannē.xiij.pontificē deducē vt cathenā.s.petri i collo circumdaret. fallaces clerici aliam cathenā apportauerūt atq; adhibuerunt. Cū nihil remedij sentiret neq; percipere allata cathena qua sanctus petrus princeps apostolorū ac primus pontifex ecclesie romane a nerone crudelissimo in carcere ligatus fuerat. collo suo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi absciſa manu. se non dimissurū ait imperator. ad sedandā litem ac discordiā a papa iohanne predicto obtinuit. vt amulū huius cathene exectū episcopus theodoricus obtineret. Id summo honore obseruauit.

Madeburga.

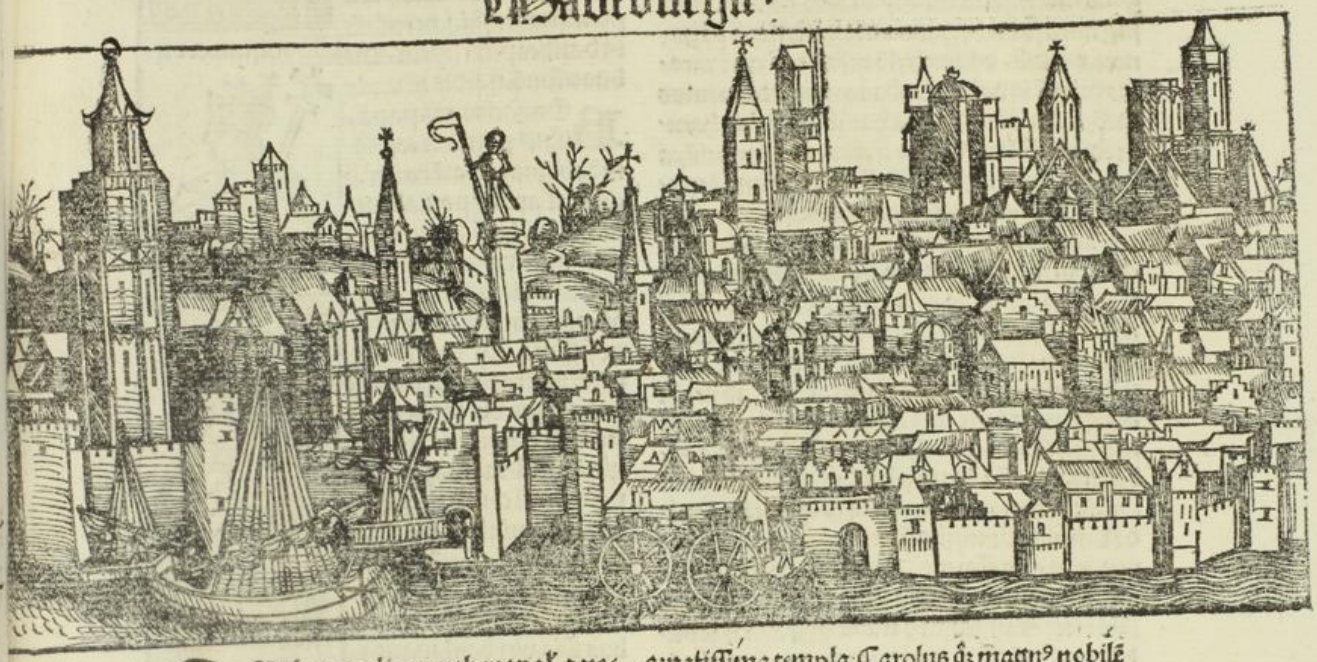

Madeburga olim parthenopol' a venere parthenia appellata. q̄ ibi colebat. et vbs vḡinū dicta. metropolis ac primaria saxonie vbs. ad albim fluiū sita Is fluius in mōtibus exoriens. q̄ bohemiā moraviamq; disterminat. et pūnciā mediā ferme plabit'. primo i occidentē. deinde i septentrionē versus. vt pūnciā relinḡt p angustias montiū et abrupta qualiū preceps saxoniā petit. Quā duas in ptes dirimens. madeburgā vbē magnā alluit. deinde i occeanū fert'. vbiq; a reno flumine eq̄ terraq; spacio distans. nō minor illo p labens agrū. neq; romani albim ipm (vt strabo tradit) transcenderūt quē pleriq; germanie terminū sarmaciaq; quondā dixere. Hec inclita vbs imperatorū pontificūq; honesta sedes. Tres in ptes dividit'. Estq; munita menibus ac ppugnacul'. turribus q̄ ac fossat' excellit. In eaq; sunt magnifice domus. ppolite plateę. ampla et ornatissima templa. Carolus q̄q; magn' nobilē epatū ibi ordinauit. p fecto eū longo bar. bello. potentissimo rege capto nullā moā interponē dā putauit q̄n i gallia p festi rediret. Saxonicū q̄ppe intermissū bellū cū domū renocabat. saxonū gēs lōge maxīa erat bellicopiosissima pene german-oū hij falsos colātes deos. cū neq; diuini neq; hūani iur' q̄q; pēsi hērent nihil eq̄ ac religionē nr'aq; hostesq; ei deditos oderāt. pri erāt franci cū quib' ptinēter bella gerebāt. hec palma cū carolo magno q̄si diuino mūnere reservata videret'. sic renouatū est cū saxonibus bellū. q̄ nec mai' vllū n' ḡni' diuturniusq; a carolo gestū fert'. xxxiij. ann̄ annos cū ferocissimis gētibus certatū p strat. Tandē penit' saxones debellati. se suaq; oia potestate caroli pmisere. Victi iposite leges vt patriis cerimoniis. falsisq; diis post hītis xp̄iana fidē p fiterent'. magnū numerū obsidū darent. modicis terminis. Erat autē

carolo in bellis gerendis h primū prepositus finis. vt rpiane fidei legē q̄ntū in se eēt extolleret. Ideo purgata saxonia. x. epatus in ea instituit. sedes prima pontifica l' ab eo fundata. ecclesia osnaburgen. sup hasā fluuiū in honore. s. petri q̄z simme coluit. sēda halberstaden. in honore s. stephani q̄ prius in osterwick fuit. tercia mindens sup wesarā fluuiū in castro wedekini. q̄rta bremens in honore. s. petri sup weserā. q̄nta padebornens fundata i honore beatissime v̄ginis marie. sexta vdens in loco fardan dicto sup alerā fluuiū. septima monasteriens in honore. s. pauli. octaua hyldensemens quā carolus primū in aulica fundauerat morte puentus incōpletā reliquit. nona hambergens in hammonis idest iouis castro q̄ olim aquilonariū caput fuit. decima sedes epalis celebrima ē madeburgens in honore diui mauricij fundata super albiā in parthenopoli quondā partena dicta. et tū a carolo magno istituta fuit primo in stryde sup dominio comitū de swalenworch. q̄ nunc de lippia appellant. deinde translata ad valerslene postea ad vrese. tandē p ottonē. j. imperatorē gloriosum anno salutis. ix. c. xxx. ad madeburgā mutata. et eius auspicio in primatū alemannie sublimat. cui primus epūs p̄fuit. s. adelbertus. vir oīm vtutū plen. Habet hec vrbs insignis in honore. s. mauricij ex quadrato lapide templū ornatissimū. ottonū cesaz nobile opus. et in eo. s. florencij corpus. Credunt q̄z vinā e sex ydriis ibi eē in q̄bus vinū ex aq̄ factū a dño saluatore euangelistaz tradit hystoria. hāc plebibus ostendūt. materia marmorea ē ac plucida. vini capax q̄ntū equus ferre possit. Alterā et minorē apud hyldenenses eē affirmant. Verillum q̄z. s. mauricij h quotannis ondit. Mgētus vrbis ius ciuile romanoz abbreuiatū et saxonica lingua ꝓscriptū. nō sine reuerentia custodit. qđ magni caroli auctoritate firmatū tradūt. Eoq̄z in decisione causaz vicine gentes recurrunt. magna et venerabil' eaz legū auctoritas habet. Extat in ea ymago ppulchra rolandi. q̄ caroli ex sorore nepos fuit. p̄stans fortitudine vir. Et post ingentē hostiū cedē in plio cū de hyspania victa exercitū in galliā reduceret. a vasconibus interiisse dicit. Hic est rolandus quē (vti fama est) tempestate sua corpis robore et aī magnitudine. longe ceteris aliis p̄stitisse. Cui fortia facta p vniuersum orbē celebrant.

Rolandus

¶ Anno christi. 974. ¶ Anno mūdi. 6173.

Linea sum. pon.

Donus. ij.

DOnus. ij. papa. Patria roman⁹. Benedicto pontifici surrogatus. Hic mulet modestie et integritat⁹ fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit q̄ magnope laudaret. Nō tū vel aliq̄ iniuria affectus. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui. j. moritur. Et in basilica petri sepelit. Diebus tribus mēsis. ij. sedes tū vacat

Bonifacius. vij.

BOnifacius. vij. papa. Cui⁹ patria et cognome obignobilitatē reticet. h cū mal' artib⁹ pon. adept⁹ fuisset. male etiā amisit. nā inito mgratu ꝓspirantibus sil' bonis ciuib⁹ relinq̄re vrbē coact⁹. indeq̄z recedens pciosissima q̄q̄z e basilica. s. petri subtrahens ꝓstantinopoli ꝓfugit. vbi tādiu subsisti q̄ ad diuendit⁹ q̄ sacrilegio abstulerat magnā vim pecuniarū compasset q̄bus tanq̄z adminicul' occupande tyrannidis fret⁹ vrbē repetit. cines ro. largitōne corruptur⁹. Obstabāt conatibus suis viri boni-marie vro iohan. dyaco. car. qnē captū adimuātibus q̄busd̄ pncōsis hoib⁹ oculi' stati prinauit-atq̄ ipse tantoz malox auctor siue timore siue pnia patrati sceler⁹ vitā finiuit. Virit i pon. men. vij. dies. v. vacat sedes dies. xx.

Benedictus. vij.

Johannes. xiiij.

S. Vdalricus epūs

JOhannes. xv.

Dalricus augustē. ex clarissima comitū de Dillingen p sapia ort⁹

In cenobio sancti galli enutrit⁹. qui litteris ac
diuino cultu instructus. cū et habitū religionis
optasset. ab hrdusa admonitus ne faceret. cū cū
futurū episcopū denunciaret. a consanguineis
deinde episcopo adelbeano traditus. Tandē
diuino nutu in episcopū promotus. totū se dimi-
ne contemplationi ac restaurandis ecclesiis de-
dit. Qui suis virtutibus ac orationibus mira
gessit. in hungarica expeditōne pcipue cū otto
impator eos vicit. Amisit q̄z in eo bello duos pol
dū fratrē et regnū boldā filiū sororis suc. Inde
ecclesiā dine ac sancte martyris affre instauras.
ac ecclesiā sancti iohannis ac steffani. pthomar
tyris. Tandē post mltas pacientie coronas an-
no ab incarnatione salutis nostre. ix⁰. lxxiij. sue
etat⁹ vero. lxxxiij. sacerdocij. l. migrauit ad supos.
iter sanctos relat⁹. Sepult⁹ a dino wolffgan-
go epo ratisponēsi in ecclesia sancte affre. Fulgz
sanctitate ac miraculis clarissimus.

Benedictus. viij. papa. patria roman⁹. sta-
tim inito pontificatu synodū remensem ce
lebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū et nigro-
manticū damnans. armulphū epm ab ipso gil
berto pulsum in integrū restituit. Hic annuente
ottone sene ottonē ei⁹ filiū cū theophania vxore i
lateranensi ecclesia coronauit. Vir aūt optim⁹
istabat vnūquemq; rogando vt i creando im-
patore reipu. xpiane psulerent. Morit pontifi-
catus sui an. viij. men. vj. Vacatq; sedes die. v.

Iohannes. xiiij. papa. Patria romanus. vel
(vt nōnulli volūt) papiens⁹ bndicto surro-
gatus. h post assumptū pontificatū mense. iij.
a romanis capit⁹ et i mole adriani vt i publica
custodia iclusus. ibi tandiu pedore carcer⁹ ine-
dia et molestia ai macerat⁹ quoad vitā turpiter
finiuit. Quo mortuo et i basilica petri sepulto.
cessauit papat⁹ dies. x. Deiectus ne pontificatu
fuerit. vel ob ipotentiā et thyrannidē vt quidā
putant vel ob iuidiā maligno⁹ et seditioso⁹
quorundā haud satis pstat adeo sunt confuse
istor⁹ tempe hystorie.

Iohannes. xv. papa. Patria roman⁹. Patre
leone p̄sbytero e regione galline albe pontifi
catū adept⁹ miro odio i cleros erarsit. vñ et me
rito ab ipsis cleric⁹ odio hitus ē. marie vero qd
diuīa humanaq; oīa cognat⁹ et affinibus suis
elargieb at. Post hīto dei honore et romane se-
dis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradi
dit. vt ad nr̄a q̄z tpa pueniss e cernim⁹. His de-
nigz erroribus ac rapacitatibus inuolutus deo
volente moritē. viij. pontificat⁹ sui mense. Sepe
liturq; in basilica petri.

S. Conradus epūs

Conradus q̄z ostā
ciens⁹ epūs p id tps
et ipse religione sā
ctitateq; ac doctrina atq; ali-
is vtutibus isignissim⁹ fuit
Is ex nobilibus i germania
ortus pntibus. lr̄is erudit⁹. a
nothingo epo ostanciēsi an-
ditor eāq; inde pposit⁹ effect⁹
Post eius obitū a. s. vdalrico
ac clero i epm elect⁹. inde eccliam ostantie et du
as alias añ portā ostrui fecit. Et cū tercia vice
yerosolimā peciss et i eccla. s. mauricij sepulcr
dñi adinstar yerosolimitani ostrui fecit. Cele-
brans i die pasce aranea in calice delap saz cū fi-
ducia sumpsit. q̄ postea hora prandij sine lesio
ne de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandē diez post va-
ria miracula obiit. vj. kal decembris. epatus sui
anno. lxij.

Linea impatorū.
Otto. ij.

Otto. ij. impator.
quē otto magn⁹
pater impij ostr
fecit. quē etiā pontifex cū
theophania vxore in latera
nēsi eccla coronauerat. an-
no dñi. ix⁰. lxxv. solus impa
re cepit. Vir q̄dē et ipse op-
tim⁹ et eccle ro. acerrim⁹ de
fensor. qui cū esset vir stren
uus añ acceptū imperiū pa
cē regno grecorū dedit. et theophaniā iohannis
ostātinopolitani impatoris sororē in mrimoniū
accepit. Nā otto pater filiū ottonē re in sarrace
nos grecosq; bñ gesta. reuersum ostorē impij as
ciuit. Volnitq; in impatorē a romano pplō ex
purisca ostitudine acclamari. quē pontifex inun
ctū impiali dyademate isignuit. Hic post mor
tē patris in germaniā rediit. et heinricū bana-
rorū ducē sibi rebellē domuit. ß dū ea occupat.
expeditōne otto impator. Lothari⁹ rex fran. in
lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā roma
ni impij puinciā occupauit. et aquisgran. dela-
tus agros pplatus est. In quē cū otto ex bana-
ria duriss exercitū. Lothoringia i potestate fa
cta. lotharius in pisius ē reuersus. ottoq; i fran-
ciā ingressus laudunensiū suessionūq; agros va
stat⁹. pisiorq; q̄z suburbia icendit. dū in patriā co
pias reducit apd aurū. flu. nō nil icō modi acce-
pit. Deīnd vero cōpato maiore exercitu i ytaliā

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

ꝑ basiliū et ꝓstantinū impatores grecoꝝ iohanni genitori defuncti suffectos veniens. q̄ iam calabriā et eā partē ytalie occupauerant q̄ ad siciliā vergit. apd basentellū supatus. Otto impator fugiens cū repente ad littus scaphe se cōmisisset a pyratis quis eēt ignorātibus iterceptus ē. in siciliamq; pductus. ꝑ ibi agnitus. se ꝑmissa sicul' ingenti pecunia liberati. romamq; perduci obtinuit. Et de pyratis sumptū est a siculis supplicīū. Cū romā pueniſſet otto pquirendis ꝙgregandisq; fracti exercit' sui reliq̄is diligenter opam impendit. Et q̄ copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos aiaduertere nō auderet. Jrā in bñuentanos exercuit vbē capit et incendit. Translato inde. s. bartholomei corpe romeq; in īsula tybernia collocato. eo loci marie q̄ olim ionis hostia lycaonia dicebat. Ferunt ottonē bñuento deleta i vbē romā reuersum de q̄busdā sumpto supplicō. nō multo post translatū. s. bartholomei corpus rome mortuū. et in vestibulo. b. petri (qd̄ padisum vocant) labro porphiretico. qd̄ adhuc itroeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercō filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchyonis vrore

Bruno eps

BRuno colonien⁹ eps. Ottonis primi germanus ob vite sanctitatē maxīo in ꝑcio hitus est. q̄ preter doctrinā et sanctitatē monasteriū celeberrimū apud coloniā sub titulo. b. panthaleonis martyris fundauit. ac magnis impensis tandē pfecit. Js post wifridū archiepatū colonien. suscepit. huiꝰ opa a roma coloniā corpa sanctoꝝ elisij. patrocli cū baculo sancti petri translati sunt.

Odyolo abbas.

ODyolo post ma yolū sanctū abbatē cluniacen. qui in eluniaco magnū sui apd posteros vita et miracul' exemplū reliq̄t. Hac tēpestate flouit. q̄ ex clerico bernacensi i monachū pfessus cluniaci fit abbas. q̄ rexit monasteriū p annos. lvj. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sanctitatis memoranda cōmemoratione omniū fideliū defunctoꝝ post festū omniū sanctoꝝ in burgundia primū ad celebrandū adinuenit et instituit. Qd̄ quidē sanctū institutū ad oēs ecclesias iohannes. xvj. pontifex observandū transmisit et approbauit. Js anno icarnatōnis. M. ccc. viij nocte circūcisionis spūm beatū reddidit deo.

Eduardus rex.

EDuardus anglor Et ipse tū regno. tūq; sanctitate c alrissim⁹ exitit. q̄ postea nouerce sue dolis ac fraudibus iterfect⁹. martyrij palmā adptus miracul' claruit mlt'.

Alpharabius phs.

ALpharabiū natione arabū insignē. quidem phm hisdē. uetꝰ pibus viguisse mlt'q; scripsisse tradūt de q̄bus etiam pauca apud latinos habent cōmentaria.

Ludouicus rex.

LVdouicus q̄rtus ei⁹ nois. francoꝝ rex et vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. post lotharīū franc' regnare cepit. Cū nullos ex blanca habuit filios. Hugoni strenuissimo militi ex testō regnū et vrorē donat. Cuius genelogia ac posteritas nunc apud francos regnat.

Thedaldus comes

THedaldus Camesij regiensis oppidi comes. athone patre comite defuncto successit. Vir aīo et rebus bñgest'. Cui⁹ ob merita pontifex iohannes ferrariā ytalie vbē eidē possidendā ꝓcessit. q̄ cenobiū in agro montuano celeberrimū in honore diui bñdicti fundauit. qd̄ postea gloriosa mathildis filia ei⁹ celeberrime pfecit. magnis adhibit' ornament' et prediis.

IOhannes. xvj. papa. natōne roman⁹. Pontificatū iniit ottone impante. sed non dū coronā imperij adepto. Fuit autē is iohannes i pontificatu suo vir tante doctrine vt mlta et quidē eleganter ediderit. Agi-

tatus deinde seditõnibus a crescentio ꝓsule romano iperiũ vrbis sibi vendicare conante. cupiditati hois cedens. exulatũ in ethruriã abiit. At vero crescentius cognita iohannis indignatõne qua ottonẽ ꝓtra se cũ exercitu i ytaliã vocabat ipsi⁹ pontifici cognatos et amicos q̃ in vrbe remanserant. ad hominẽ mittit rogatũ vt omissa accersendi ottonis cura ad vrbẽ cũ potestate redeat. Polliceturq; se ei in oĩbus obtpaturũ. Precibus igit̃ suis ꝓmotus ad vrbẽ venies ꝓdeunte obuiã crescentio cũ oĩbus mgr̃atibus et vrbana multitudine. et crescentius cũ vniuersis seditõsis petita venia pedes pontifici eroseu lati sunt. atq; ita i pcordiã redacti vitã simul cũ q̃ete in finẽ traduxere. Moit̃ aut̃ pontificat⁹ sui an. r. men. vj. die. r. vacat tũ sedes diebus. vj

BRegorius eius nois. v. natõne saxo. Patre ottone. bruno antea vocatus. ottonis tercij auctoritate ob ꝓsanguinitatẽ pontifex creat⁹. verũ ottone i germania exĩte seditõnibus romanoꝝ et potissimũ crescentij ꝓsul̃ eragitat⁹. in etruriã primo. mox i germaniã ad impatorẽ confugit. q̃ absente inter romani crescentiũ. Denuo cũ summa potestate ꝓsulẽ decernũt. q̃ statim iohannẽ natõne grecũ epm placentiũ nõ min⁹ pecuniosum q̃z doctũ pontificẽ creat. Cui⁹ nomẽ quidẽ supprimũt alij. xvij. vocant. at crescenti⁹ cognito ottonis cũ magno exercitu ad vrbẽ aduentũ. menia et portas q̃z diligentissime fiemat Molẽ adriani mimit hinc postea crescentij arx appellata ẽ. Supueniente deinde impatore vrbẽ oppugnare adorto ppls romanꝰ cũ nequaquã tantis copiis par eẽ posset. clementia ottonis fretus germanis portas apit. Tũ crescenti⁹ et iohannes ꝓsilij et auxilij iopes in arcẽ adriani ꝓfugientes sese acriter ꝑ hostes turbant̃. verũ ꝓposita spe venie dũ ex arce ad impatorẽ se ꝓferunt. multis vulneribus a mltitudine crescenti⁹ ꝓfodit̃. Johannes aũt effossis pri⁹ ocul̃ pontificatu simul et vita priuat̃. In pristinamq; sedẽ gregorius. xj. mense q̃z pulsus fuerat restituit̃ Is cognita iperij imbecillitate sanctõnẽ retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandẽ. ij. pontificat⁹ sui anno mense. v. moit̃. Vacat tũ sedes diebus. xv.

JOhannes. xvij. placenti⁹ epꝰ. vt ditim⁹ potentia crescentij romani ꝓsulis fretus. quẽ pecunia corrũpisse creditũ est. tpe gregorij. v. p factõnẽ pontificatũ occupat. quã pecuniã e constãtinopoli detulerat. Scisma igit̃. xij. fuit iter istos pon. vex brevi tpe durauit. nã cũ ignominia moit̃. r. vsurpati pontificatus mense. Vacat tũ sedes dies. xx.

SIlueste⁹. ij. papa natõne gallic⁹. gilbert⁹ antea vocatus. Hic mal̃ artibus pontificatũ adeptus ẽ Adolescens eñ et floriacen si cenobio i aurelianẽsia dyocesi posito cũ monachus esset relicto monasterio se totũ dyabolo tradiderat. hyspali ciuitatẽ hyspanie bonarũ artiũ cã peuenit vbi cũ doctrine cupidus eẽt. qua i re tantũ ꝓfecit vt breui optimus ꝑceptor euaserit. Et vt ferunt ottonẽ impatorẽ et robertũ regẽ fran. ac alios insignes ꝑclaroscz viros habuerit discipulos. Igit̃ ambitõse et dyabolica dominandi cupiditate ipulsus largitõne primo archiepatũ remensem inde rauennatũ adeptus. Pontificatũ postremo maiore conatu adiumante dyabolo ꝓsecutus est. hac tñ lege vt post mortẽ totus illius esset. Impatorq; nõ vt ꝓmiserat sed vt pessimũ magũ ꝓsecrari fecit. Sciscitatus dyabolũ quãdiu i pontificatu victur⁹ esset. Rñdit. Si nõ attigeris ierusalẽ diu viues. Dũ itaq; pontificat⁹ sui anno quarto mense vno. die. r. in basilica sancte crucis in yerusalẽ rome sacrificaret. fato se morituꝝ stati cognouit. vñ penitentia mot⁹ et errorez suũ coram pplo fassus. et oĩs primo posthita ambitõne. et dyabolicis fraudibus ad bñ viuendũ adhortatus ẽ. Deinde vnũquẽq; rogauit vt post mortẽ corpus suũ membratim detrũcaret dissectũ et totaliter lacerat̃ tũ sup currũ imponeret

Linea sum. pon. Johannes. xvj.

Gregorius. v.

Johannes. xvij.

Siluester. ij.

Johannes. xviij.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

eoqꝫ loci sepelirent q̄ sponte ab eqs vectū foret. Ferūt itaqꝫ dei nutu et prudentia vt scelerati dicant apud deū locū venie sibi relictū esse. si in vita aliqn̄ penituerint. equos ipsos sponte ad lateranensem basilicā puenisse. Eoqꝫ loci sepultū corpus fuisse.

¶ Anno mundi. 6203. ¶ Anno xpi. 1004.

Iohannes eiꝰ nois. xviij. papa. Cuiꝰ cognomen et patria ob ignobilitatē ignorat. quarto mense. die. xx. Post initū pontificatū moritᵉ. Vñ ob brevitatē pōtificatꝰ nil ab eo vel a q̄piā alio gestū memoria dignum scribitᵉ. nisi q̄ illo q̄nquemestri pontificō multa prodigia apparuere futura mala iudicātia. Visus et cometes. et terremotus multe vrbes passe.

Linea impatoꝝ. Otto. iij.

Otto tercius. sēdi ottonis filiꝰ impator. Anno. ir. lxxviiij. admodū puer patri i regnū succedens. impauit annis. xviij. Hic a pntibus in vtutibus oibus ecclesieqꝫ romane defensione nō degenerans bella mlta etiā cū gloria ingenti pfecit Cū autem post obitū ottonis. ij. de nouo impatore creando psultato haberet. et alij ottonē terciū secundi filiū. alij heinricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerent. Instanteqꝫ ytali q̄dā vt crescentio numentano res cōmitteretᵉ. germani statim q̄ tum freqntes rome aderāt ottonē terciū delegere. Pontifex aūt ne seditio aliq̄ oriretᵉ germanoꝝ sniam approbat. q̄ postqꝫ impator creatꝰ fuit. prinsqꝫ romā peteret ad cōponendas germanoꝝ res. xj. annos psumpsit. Inde romā p fectus a gregorio ex saronū gente psanguineo. quē obtinuit pontificē declarari. breui post imperij romani benedictōnē dyademaqꝫ accepit. Et usqꝫ facti celebritate finita. Otto impator archangeli michaelᵉ edem q̄ est in gargano monte. votꝫ se exoluturus q̄ prīdē emiserat inuisit. Inde romā reuersus breui se pstulit i germaniā. Tulerāt intiquo alio gregorij factā creatōnem q̄rē viri dū excesserat ytalia otto. gregorij minis et maledictis exterritus impatorē adiit in germaniā desidentē intellexerūt romani futurū vt impator furens romā rediret. Jō crescentiū psulē creauerūt. Venit iterī otto et magnis fretus quas adduxerat copiis vrbē pene in circuitu obsedit. Populus pacē impatorꝫ suppler orauit. germani admissi. et iohannes pontifex atqꝫ crescentiꝰ in sancti angeli arcē se abdiderūt. et cū ad impatorē se pferrent exēutes in medio itinere interciptūntᵉ. et crescentiꝰ exestigio pfossus. Johannes oalis orbatꝰ est vt pmissum fuit. tūc gregoriꝰ q̄ntus ad. xj. quā abierat mensez restitutꝰ. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltōnē sumpsit. paulo post eā fecit d̄ impatoris electōne sanctionē. quamuis etiā panca de vltimis ottonibus hystorici scribāt tā feroces vero tamqꝫ mirabiles fuerūt vt vnꝰ pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinariꝰ alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dā scribit. Otto post otto regnauit terciꝰ otto. Tandē ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obiit. Eiꝰ corpus in germaniā reportari pcepit. vt maioꝝ sepulchro inferretᵉ. Certū est em̄ romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electōne sanctōnē oderent. cū ferro armatꝰ munitū neqrent pfodere. veneno interfecisse. Nec tū ausus ē tunc etiā romanꝰ populus sanctōni vt p̄ facerent intentare.

Adalbertus epꝰ.

Adalbertus nobili genere. apud bohemos natꝰ post ditimarū primū prage epm. hꝫ tpe ob papuā eius sanctitatē et doctrinā pragensis epꝰ. martio in pcio habitꝰ est. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis et adulteriis assueta) nō esse cerneret abiit romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio i monasterio. s. alexij tā diu delitūit donec iussu pontificis matī suas oues repetere iussus ē. quibus cū esset prius ingtus in vngariā pfectus. et stephanū vngaroū regē cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi grāz pduxit. et poloniā ingressus gaudentiū fratrē in ecclesia gnesinensi pdicaturū euangeliū ordinauit. Postremo pruthenos adiit apd̄ quos dū xpi legem q̄ diligentissime pdicaret gladio cesus martyrio vitā finiuit. Post cuius obitū. s. stephanus rex in honore eius dē adalberti strigoniensem metropolitanū ecclesiā fundauit.

Malatestarū vetustissima et regia flaminee pruincie familia. His tpibus ex germania in ytaliā veniens plurimo adiutorio ptra thyrannos romano imperio fuit. Ob cuiꝰ bñficia atqꝫ seruitia otto terciꝰ arriminū vrbē eidē pcessit. et mltis ac magnis priuile

gijs ⁊ gratijs illã extulit. Que familia postmo dũ in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi principes fortissimi ac grauissimi senatores emerserũt. q̃ pla loca edibib⁹ ac sacell'ornata-

S.wolfgang⁹ epꝰ

Wolfgang⁹ epꝰ Ratisponensis in ordine.rj. Js natiõe sueu⁹ ex nobilib⁹ ortꝰ pẽtib⁹. in ceno bio auhẽsi ac in herbipoli p ma ediscẽs artis rudimẽta Cũ postea in arte hũanitatis doctꝰ en asisset-ac sui nomini rõez in armario posuit strurerat edicalã mãdrita lupanibulus istaz Jnde necessitate heinrico archiꝑsuli reuerensi iunctus. officiũ scolastici exercuit ac in clericũ ordinatꝰ. decanꝰ electus clericos in oi honestati vonit. verũ archiepo rome mortuo ad tps pruinoni colonien̄si archiepo adhesit postea vero relictis mũdialibus pompis mõasticũ habitũ indnit. ⁊ p.s. vdalricũ epm factꝰ ꝑsbyter. Visione sci othmari habita licentia sui abbatis exiit in noricũ veniens orientẽ versus pannoniã ꝓdicationis gratia petijt. vbi heremiticã vitã in omni sanctimonia ꝓegit. Fretꝰ auxilio pilgrini patauien̄sis epi ac auctoritate ottonis secundi imꝑatoris Ratisponensi ecclesie ꝑficitur epꝰ. vbi in oi doctrina salubri ac virtutibus ꝑcelsis miraculisq; p annos.vj.⁊.xx. ꝑfuit. tãdẽ anno dñi.994. felici fine quieuit a leone nono summo pontifice ob crebra miracula sctoꝝ numero additus. Dimus eni dux baioarie Heinricus deuotionis gratia accedẽs ad sepulcrũ sci wolfgangi eius monitu reperit in muro eraratũ. post ser. Js post affluꝝ tempus dierum mensium annoum ser arbitratus se morituꝝ his transactis in regem romanorũ meruit coronari. Jdeo deo ac sancto wolfgango gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius epꝰ

Racherꝰ epꝰ veronen̄. ꝑus mõachus vir doctissimꝰ multa cõposuit. q̃ ꝛ heresim ãtropomothitaꝝ q̃ in citrapadana ꝓuincia surrexit scriptis ipugnauit. ß pax dur ait. Jste ei epꝰ eruditissimꝰ ⁊ ceteri cõprouinciales epi virili aio ocurrẽtes exterminarẽt. Dicebant aũt antropomothite vt graciã⁹. xxiiij. q. iij. scribit ꝑ eo q̃ q̃dã rustica simplicitate deũ hũana mẽbra hẽ'que in diuis libris scri pta sũt arbitrabãt. ãtropos eñ grece latine nũcupat hõ. Jgrãtes dñi vocẽ q̃ ait. Spũsscriũs ẽ deꝰ in corꝑe ẽ nec eñ mẽbris distinguit nec corꝑis mole censetur.

S.Dunstanus

Dunstanꝰ archiepꝰ Cantuarien̄. miraculis magnis. ⁊ vite sctitate clarus fuit. is plura mõasteria fundauit. et in die sue defunctõis (vt fertur) ab angelo antiphonaz didicit. o rex gentiũ ⁊ dominator eorum

Ethgarus rex

Egarus anglorũ rex post ethelstanũ patrem anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis.ix. vir per oia xpianissimus. de quo habetur q̃ inter cetera virtutis sue opera singulo pene ãno monasterium vnum construebat.

Adeobaldus

Adeobaldus quidam vltraiacen̄sis episcopꝰ eñz his dem quoq; temporibus a scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudem virginis marie ⁊ sanctistime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus

Theodoricus episcopus Metensis vite ac etiam sanctitate sue valde ꝑclarus fuit. et in ordine episcopatus septimus fuit. is etenim reliqnis de ytalia ad se deferri iussit ac eos curauit. et cum hoc sancto fine vite sue quieuit ac obdormiuit in domio nostro ihesu christo.

Hatto

die mensis habuit in fressen

Hatto archiep̄s

HAtto archiep̄us magūtin⁹ p̄us ab bas fuldensis. is Wilhelmo filio ottonis p̄mi. q̄ tpe hademar⁹ abbas fuldē. monasteriū fulde mag nifico ope ꝓstruxit in ep̄atu succ̄ssit. h̄ a mūrib⁹ deūorat⁹ in rheno phibetur qz multitudinez paupm in horreo tp̄e famis q̄si datur⁹ collectā elemosynā ꝓcremari p̄cepit. Nomē q̄z mures delētes a pa rietib⁹ ⁊ tepetib⁹ abraserunt.

Odo episcopus

ODo ep̄s cātuaricēsis. clarus vite ⁊ sc̄itate hac tēpestate flouit. Siꝛ aufridus traiectensis ep̄s ⁊ gerhardus episcopus cameracensis

Abbates insignes

OMnes isti abbates venerabiles sc̄i ca hec tpa flouerūt guilhelm⁹ dimonēsis. ri chardus virdunēsis. popo stabulensis. oster⁹ leodicēsi berno augiensis abbas.

Mostꝛ i vascōia

ANostꝛ mirabile i vascōia apparuit. duo habens capita. ab vmblico ⁊ sursum di uisa. habens quoq; pectora ⁊ in vna p arte comedens. aut dormiens. Alia neutrū faciebat.

Hugo. ir. rex frācie

HVgo magnus cognomento caputius. Ludonico francorum rege defuncto ex ipsius testamento regnuz obtinens. regnauit enim cum vxore sua annis quattuor. Sunt qui dicunt comitez parisiensium eum fuisse vl ducem fuisse eius pater qui dem robertus tyrann⁹ fuit quem dantes florentinus poeta in suo tractatu ō purgatorio capitulo secūdo v. Chiamato macellariuz fu isse dicit. hic tamen francorum regnum non ea amplitudine obtinuit. q̄ ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tunc etenim omnis transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed translato in saxones imperio nō modo germania ⁊ beluecia ⁊ magna pars belgu re. Quinimmo burgundia imperio cessit.

OOrestas imperialis. reglaisq; potentia non solum nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominum saluatorem nostrum Jesum cr̄istum dei filium. in cuius manu sunt omnia regna mundi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus describeretur orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiaz pro se petro tributum iussit. Interrogatus quoq; an cesari cēsum dare liceret. Viso nommisinate. reddite q̄ sunt cesaris cesari. ⁊ que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit imperator non negamus agri ecclesie soluam. Jus de iustiniano cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nanq; sicut in spiritualibus romano pontifici. singule patriarche p̄mates q; ceteriq; pontifices ⁊ prelati subiecti sūt quamuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. ⁊ adhuc perfidum hussitarum genus inficiatur. Sic ⁊ romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo imperatore. tanq; firmissimis columnis formata fuit. Cognita enim imperij imbecillitate. varietateq; fortune. quo diuus apud germanos. summa potestas remaneret. Illeq; pre ceteris preesset qui virtute ⁊ dignitate ceteris prestaret. gregorius quint⁹ summus pontifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de imperatore eligendo. quaz vsq; ad tempora nostra seruatam videmus. videlicet solis germanis licere principē diligere. Qui cesar ⁊ romanorum rex appellatus. cum demū imperator ⁊ augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonum auctoritas imperatorem in temporalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiunt temporalia. Quis non videt ⁊ populos ⁊ principes omnes ab imperatore qui totius mundi dominus est recipere temporalia. sibiq; idcirco debere obedientiam. Nempe quamuis aliqui parere romano negant imperio. Nemo tamen post Augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam

indit⁹ vt sub alio quam romani regis titulo mundi dominum orbisq; principez sese ausus fuerit appellare. Ceterum ni horum sententiaz expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicunt exemptione. quamuis istorum proteruitati potius armis quam legibus obuiandum foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamē aliquid in hac re scribere. Cuncti profecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegium autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliunde. non est opus confutatione. Cuz enim romanum imperium adeo super omnes mortales in temporalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre p̄ iudicium. Certum enim est talia priuilegia nō valere que summam auferunt potestatem. Nascuntur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt etiam rapine multimode. committuntur etiam cedes absq; numero. Cum pace turbata hinc atq; inde bella crassentur. Existente nemine nē qui maior omnibus iuris ordine litib⁹ possit imponere modum. Quod si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerentur obedientiam si vnum dumtaxat in temporalibus supremum principem recognosceremus. Floreret vbiq; terrarum par. optimā dulciq; omēs concordia frueremur. Cuius rei signum manifestum q̄ ab initio nascentis mūdi vsq; in hoc ani nunq; pacem fuisse legimus vniuersalem Nisi eum ad vnum cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis occulto dirigebat Quod licet ob reuerentiam christi redemptoris nostri tunc contigit qui nostram hūmanā q̄ formam induit. Sufficeret tamen debet diuinum illum mūdi fabricatorem viam hanc ostendisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur p̄uilegia que monarchico regimine obuiant. Ex quacumq; veniant potestate nō habere vigorem. Eaq; non solum per successorem sed ab ipso quoq; qui concessit esse cassanda. Nec enim tollerare principem decet. que ad subuersionem tendūt imperij. Sed aiunt aliqui propriis se virtutibus id priuilegij se meruisse. q̄uis imperij non interuenerit auctoritas. dicunt enim se suis armis. suoq; sanguine prouincias vendicasse. que vel a barbaris vel ab hostib⁹ christianino rūm litis occupabantur. nec romanum recognoscebant imperium. Quod q̄ ridiculosum atq; iniustum sit ex superioribus licet intueri Semper nanq; maior est vtilitas publica q̄ priuata. nec etenim committendum est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis nerūos elidit. sāsima sub imperio facit. Et omnem humane societatis concordiam dirimit. Non tamen propterea regum z aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumq; correptionem quando tyranni efficiuntur ad romanū principem pertinere Causas regum asserim⁹ cesari remittendas. teneri omnes pro salute cōmuni impetatori parere. venire ad bellum vocatos conferre impensas. mittere auxilia. prebere transitum. elargiri comeatum. nihil fugere quod cesarea maiestas iniunxerat. vt quaz a suis subditis obedientiam exigunt. eandem sub domino prestent impetatori.

TRansl atio ad alemanos romano imperio. quo solidiori firmitate sub sisteret fundatum. firmatumq; dicitur. supra quattuor columnas. scilicet quattuor dūces. quattuor marchiones. z quattuor lantgrauios. quattuor bürggrauios. quotuor comites. quattuor barones. quattuor liberos. quattuor milites. quattuor ciuitates. quattuor villas quattuor z rusticos. vt sequens figura ostendit.

De institutōie electorūz imperij

Electores septē sacri impii
Imperator gloriosus
Spirituales
Epūs treverēsis
Epūs coloniēsis
Epūs maguntinus
Quatuor Marchiōes
Misne
Morauie.
Padn
Brādēburg
Suevie
Braunsweig
Palatin
Nürnberg
Meidberg
Quatuor
Limpurg
Tōsis
Westerburg
Quatuor libari
Adenwaldes
Andelaw
Quatuor
Weldingen

Sexta etas mundi Solium CCui

Rex Bohemie

ertz drůch sess Seculares
Palatinus rheni

Dux saronie

Marchio brandēburgēn

Lotharingi.

Ungattnor lāt
grāuie
Döringen
Hassie
Leuchtēberg
Alsacie

Bůrgrauie Reneck Strůßburg

milites
Strůneck Franēberg | Schwarzburg

Ungattnor cōmites
Kleuen Zilie Sophay p tij

¶ Electoꝝ imperij institutio

Anctoꝰ d ipatoris electõe. fecit gregoriꝰ .v. ad. xj. quã obierat mẽsẽ rome restituꝰ acerimã d accepta a romãis iniuria vltoꝰ supsit. Ottõe em̃. iij. p successionẽ ñ sine difficltate ipatore creato idẽ põtifex et eadẽ gẽte natꝰ ꝓ gẽrãos ipij ibecillitatẽ ac fortũe mutabilitatẽ. vt diutiꝰ apd germãos sũma impij maiestas remãere posset. synodo ꝓgregata statutũ tulit d impatore deligẽdo. sol licere germãis (q̃ inde electores sũt dicti) pncipẽ deligere. quã sctionẽ huc vsq; p ãnos supra. tl. ꝑuatã videmꝰ. vt in futuꝝ nõ p sanguis successionẽ ipiũ duceret. ß p solos germãos ꝓceres vna cũ bohemie rege ipatoꝝ deligeret. q̃ cesar tũc ꝛ ro. rex dictꝰ. si a romão põtifice corõabit ipator augustꝰ appellat. de q̃ ꝓfirmatõe pleniꝰ hẽ et. d eles. c. venerabilẽ Sũt ꝯ hij electores vt in figura claret. Magũtinꝰ. Treuerenſ. ꝛ colõiceñ archiepi. Et marchio bradẽburgẽsis. Palatinꝰ comes. Dux saxõie. rex bohẽie. Distincta sũt ãt int eos officia vt. iij. primi sũt cãcellarij. Germãie primꝰ. Scds gallie. ytalie tertiꝰ. Et bradẽburgen. marchio cãerariꝰ Comes Palatinꝰ dapifer. Dux saxonũ ensis portitoꝝ. rex bohẽie sit pincerna. quẽ tñ his additũ fuit ad tollẽdas electoꝝ discordias. De h̃ q̃dã scribũt. Sũt aũt officiales isti Magũtinꝰ Treuerenſ. Colõien. q̃libet impij sit cãcellariꝰ hoꝝ iñ palatinꝰ dapifer. dux portitoꝝ ensis Marchio ꝓpositꝰ cãere. pincerna bohemꝰ. Hij statuũt regẽ ꝑuãtq; p ordinẽ legẽ. atq; creãt dñm cũctis p scla sũmũ Annũ in q̃ hec sãctio fctã ẽ primũ vel vt alij scribũt supra. Millesimum xpiane salutis fuisse inuenimus

Aoma ãt ꝛ modũ dligẽdi regẽ nouũ p. vij pncipes electores romãi impij ꝛ eoꝝ ꝓdu

Augusta

Metis

etiam ac vocationez quō adesse teneant francfordie in vrbe circa Mogamū. ⁊ q̄ pagēda sūt ac q̄ ordine aurea bulla edocet. quā carol⁹. iiij. ro. imp̄ator in solēni dieta Nurēberge. āno. M. ccclvj. edidit. elect⁹ deinde cesar ⁊ ro. rex appellat⁹. tū demū ip̄ator ⁊ august⁹ hē. si eū ro. pōtifex p̄firmat. nostri ei ip̄atores nō eligūt añ p̄secratōz corōationēq; ro. reges appellāt. q̄si p̄les existimādū ip̄atoz q̄ regū nomē. Atuero prisci ro. p⁹ expulsū. tarquiniū superbū ob odiū regū. nomē regiū fūdit⁹ sustulerūt. Sēat⁹ p̄sulto statuētes ne quē d̄inceps regē in vrbe eē liceret. Cū ip̄atores p multi tot annis rebū ⁊ felicit̄ aduersus honoris cā appellarēt. Tres em̄ gd⁹ maioz dignitatū apd ro. (d̄ q̄z principe loq̄mur) fuere rex dictator ip̄ator. ex his sup̄ma oīuz ptās rex fuit. P⁹ regē vocōz tenuit dignitat̄ locū dictatura p⁹ dictaturaz imp̄iū ⁊tio gdu p̄seq̄t. Juli⁹ āt cesar eū sepi⁹ p⁹ victoriā eēt ip̄ator. ab exercitu appellat⁹. ñ imp̄atorū aut regū. ꝑ dictator⁹ nomē usurpauit. ⁊ātū odiuz reg⁹ nomē in vrbe p̄rerat. cū āt cupet reg⁹ nomē ⁊ vereret ppli indignatōz molit⁹ expeditōz in pthos atq; asserēs in libris. Sibillinis p̄tineri ñ nisi a rege pthos supari posse. se regē dici procurauit. q̄d matur ādem mort⁹ sue cāz p̄buit p̄ipra⁹. ē āt imp̄iū armoz exercituūq; ad tutādā augēdā q; rēpublicā cōmissa auctas. nec q̄m mos ille abolenit oīno. nec solū ex usu. ꝑ ex mēoria q̄s germānoz abijt. hūc recētōz p ples ferme ānos p̄uatū ātiquū arbitrēur. seq̄mur a nr̄is maioribus religiose istituta ⁊ ad nos usq; traducta que p̄fessus r̄pi fideliū approbauit. ⁊ d̄ iceps diligētissimis doctissimoz historicaz scripte (q̄d vnicū refugiuz) oblectemur. nec curiosi q̄d ceteri loquantur.

dignitates

¶ Anno mundi. 6203.
Linea summorum pontificum
Johannes. xix.

Sergius quartus

Benedict⁹ octau⁹

Johes vigesimus

Benedictus non⁹

¶ Anno christi. 1004.

IOĀnes. xix. papa pīa ro. eregiōe porte metro politāe. iohī pontifici suffect⁹. q̄ pōtificatū iniēs. ad ocīū p̄uersus ⁊ ip̄e nil dignuz mēoria gessit. is āt (vt q̄dā au ctores ferūt) pōtificat⁹ sui āno iiij. mēse. iiij. morit̄. sepelit̄q; i basilica petri. vacat tuz sedes

SErgi⁹. e⁹ nois. iiij. papa. pa. ro. pīe martio ort⁹ fuit. p⁹ ioānē p̄dictū pōtifer suffect⁹. Vir sctissime vite gteq; p̄sinctu dis ⁊ añ pōtificatū ⁊ i ip̄o ma gistratu fuit i paupes libāl. in amicos ⁊ fāiliares iocūdos. in ōlinḡntes clemēs. i ptūaces mo dest⁹ Tāte p̄terea pudētie fuit vt toto suo pōtificatu nil cō missū sit. q̄ merito rep̄hēdi gu bnātis negligētia posset. Jn deū ei mētē oēz p̄uertēs q̄d sa ctū pōtifices oēs dērēt iuste at q; integre oia er ai sui snia bene nata ⁊ morib⁹ istituti gubna bat. interea vo h⁹ p̄silio ⁊ mōi tōib⁹ p̄nceps ītalie p̄posito fēd re p̄silia ieunt pellēdi sarracē nos e sicilia. id q; moliri pibus aīs et copijs instituunt. Oñ ⁊ guilhelm⁹ magni tācredi nor mādie duc⁹ fili⁹ adiumātib⁹ eti az cāpāo ⁊ salernitāo p̄ncipi b⁹ illos ⁊ sicilia breui tpis spa cio expulit. dñi hec i ytalia ⁊ a pulia agerent̄ labōrāte italia ⁊ fere toto vbe t̄rar fame ac peste sergi⁹ vir sctissim⁹. vj. pō tificat⁹ sui āno. die. xv. morit̄ sepelit̄q; i basilica petri vacat tū sedes diebus octo.

¶ Anno mundi. 6213.
¶ Anno christi. 1014.

BEnedict⁹ ei⁹ nois. viij. pa pa. tusculā⁹ pīe gregorio q̄ ini to pōtificatu ⁊ i demortui Ottōis tertij locū heiricū ip̄a torē. ij. istitutōz gregorij. v. crea ū corōa ip̄ij dona. in oib⁹ i reb⁹ heirici cesar⁹ defēsiōe vtebat. ß eo mortuo ōfēsore e sede pulsus p̄ seditōz. alioi locū ei⁹ suffecto pellit. vez postea inita cū inimic⁹ suis p̄cordia. pulso adulterio pōtifi ce. in vrbē cū dignitate rediēs. nec mlto p⁹. xj. pōtifi cat⁹ sui āno. mēse. j. die. xiij. morit̄ sepelit̄q; i basili ca petri. Sūt etiā q̄ referāt papue petr⁹ dāian⁹ doc tor ō isto bñdicto. ep̄m q̄ndā vidisse die q̄dā in soli tudie hūc bñdictū papā eq̄ nigro insedētē eūq; iter rogasse. q̄d cāe h ect. cur mortu⁹ eq̄ n. gro iuheheretur Rñdisse dirit. q̄nit̄ torq̄or. tū bñdictū hoiez rogasse vt pecūias q̄s occltanerat (locū idicat) paupib⁹ suo noie erogaret. nā q̄ ātea date fuerāt elemosynarū noie nil ei p̄fuisse q̄ ex rapinis pata p̄stabat fecit mādatū episcopatus. ac statim episcopatu se abdi cās ⁊ vitā mōasticam plexus est.

Obs. xx. papa. pa. ro. pīe gregorio ep̄s portuen. vt q̄dā volūt vl̄ vt alijs p lacet nullis sacris inicia t⁹ pōtificū mun⁹ eo tpe q̄ p̄rad⁹ demortui heirici lo cū ip̄ator creat̄ accepta deiū ab eo ip̄ij corōa quē p⁹ ea ro. sedītōib⁹ ⁊ aplīs plūs plimū verauere. ß p̄radi cesar⁹ auēte ⁊ potētia libat⁹ fuit. romāis q̄s eritū i imiat⁹ ēsi. diuti⁹ quēadmodū cepāt pōtificē sedītōi b⁹ verass. iohes āt e⁹ vita mirifice laudat̄. xj. pōtifi cat⁹ sui āno. die. ix. morit̄ vacat tū sedes dieb⁹. viij.

Bñdict⁹. ix. pa. vt q̄dā volūt bñdicti. viij. nepos ⁊ patria tusculan⁹. pīe alberico. hūc romāi tā q̄s hoiez ignauū ⁊ nulli⁹ p̄cij posi esede deijciūt Jn eius q; locū sufficiūt. iohēz sadinū ep̄m. Silnestruz iij. appellātes. Quo post. ix. ⁊. xl. dies pulso. denuo bñdict⁹ restituit̄. Js āt p⁹ mēsez. ⁊ die. xxj. cū cerne ret se ityl bitur eadē discrimia iohī archidiacono. s Jo. ad portā latinā q̄ p⁹ ea grego. vj. appellat⁹ est. pōtificū mū⁹ libe cessit l̄ (vt q̄dā affirmāt) vēdidit. hāc obtē merito ab oib⁹ bñdict⁹ ip̄e accusat⁹ ē ⁊ iudi cio diuio dānat⁹. Cōstat ei silacz e⁹ admodū mon struosiz p⁹ mortē cuidā appuisse. inrogatū q̄d illa honēda iago p̄ se ferret cū ātea pōtifer fuisset. q; in q̄t i vitas ñ lege ⁊ rōe vixi. Jō volēte do ⁊ pe. e⁹ sedē ē oib⁹ p̄bris fedani silacz meū pl⁹ feritat̄ q̄s hūani tat̄ i se hz. Nā cū ānis. x. mē. iiij. die. ix. p̄ internalla sedē petri occupass tādē morit̄. nec vacasse tū sedes dici p̄t cū pōtificatū vēdidit Scisma igit̄. xiij. eccl̄ie p̄fusione ac scādalo plenū fuit inē bñdictū ⁊ alios.

HEiric⁹. ij. ip̄ator ānō dñi. M. j. l̄ vt alij vo lūt ānō icarnatōis. iij. supra. M. ottone mortuo germāi electores p̄cesso iuri tūc p mū initēte s heiricū ducē bauarie cesarē declarāt. q̄ ñ p successionē ß ab electoribus p̄dict⁹ cesar ⁊ augustus ele ct⁹ ip̄anit ānis. xxij. vez ab historicis p̄stim italicis heinric⁹ p̄m⁹ appellat̄. vidim⁹ tñ ei⁹ scripta babēber ge in q̄b⁹ se sedz scribit gotfrid⁹ q̄z viterbien. cū heur ricū sedz ⁊ p⁹ eū antōi⁹ floretin⁹ ep̄s claudiū filiū be zionē vocāt. hāc vocatōz igē i seq̄ntib⁹ obs̄uabim⁹ aūt tradi videm⁹ suū in italiā aduētū p ānos. xij. di stulisse. multa em̄ cum gall' plurima cum meten-

Linea imperatorum
Heinricus secundus
Kunegundis

Conradus secūd⁹

hūgarie rex ⁊ subiecti sibi ppli ad fidē xp̄i fuerūt p̄uersi Sororē eñ suā regi hūgarorū i vxorē collocauit Ita aūt caste ac sctē cū vxore vixit vt vterq; i morte miracul' clarūerit. In vita ei nil p̄termisere qđ ad honorē dei ptineret. Naz ⁊ bambergens'z fundarūt epatū. Et diu⁹ imp ador mltis p̄dijs dotauit ac ornamētis decorauit sedes q; epales hiltēsheym (vbi a p̄uergena trit⁹ ⁊ litteris edoctus fuit. Magdeburgaz. Argentinam. Misnam. Merspurgam. que omnia barica immānitate adiacentiū sclauoꝝ vastate fuerāt restaurauit. Deniq; post multa bella in bohemia gemā. ytaliaq; strēnue gesta. obijt ad annū salutis xp̄iane primū ⁊ xx. supra mlesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui xp⁹ morte ēt multis clarnit miracul'

Conradus sēs origine suea⁹ siue vt ceteri volūt natiōe francus. ⁊ ex matre de primis fr̄acoꝝ regibus. q̄ a Troia venerāt originē trahebat. defuncto heinrico imperatore anno salutis M.xxj. ab electorib⁹ in germania cesar deligit. Qui in heinrici imperatoris milicia ordines duxerat. Et sin̄ in ytaliā aduentū armis ferme trib⁹ distulit. Per qđ tēpus mlti ytalie magnates ⁊ ppli p̄iuratōe inita sese in libertatē asserere ⁊ declaratū cesarem cū aduenisset armis repellere p̄stituerūt. Jd cū intellerisset Cōrad⁹ neq; eñ in ytalia obscurus veniēs in ytaliā copiosus duxit exercitū. Mediolanū cū venisset armis ē repulsus. iō agro vastato mediolanū obsedit. Nō p̄m⁹ inde moturū cōminat⁹ q̄s piter incēsus vibē solo equaret. ßdū in die pentecostes colonie. archiēps missaꝝ solēnia in ppinq̄ vibi eccl'ia celebrares p spm̄ vidit. cōradoq; dixit btm̄ Ambrosium germāis exādiū. nisi abscederēt cōminari. Jta q; cōrad⁹ motis a mediolano castris romam veniēs aurea a ioanne. xx. corona ⁊ imp̄ij titulus inter eudonē anglo⁊ ⁊ rudolphū burgundionū reges ē ornat⁹. inde romā p̄fect⁹. pacatā post se linquēs ytaliā in sclauos p̄mo. post ea in hūgaros duxit. cōpressisq; illoꝝ motibus exercitū apud treueros metēsesq; reducū distribuit in hibernia. Cōrad⁹ vo impator apud treueros p̄stitut⁹ cū rudolph⁹ burgūdionū rex suoꝝ seditōib⁹ verat⁹ fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄ricinio se cōmisit regnū illi burgūdionū p̄misit. qđ ab ipatore in p̄uinciā redactū. ⁊ burgūdia postmodū longo tpe impial' appellata ē. Rex aūt anglo⁊ filiā suā heinrico cōradi ipatoris filio i mrimōiū collocauit. Jā cōradus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs diſtēpātia aeris multos amisit p̄ncipes reuersus in frāciā in traiecto inferiori moritur āno regni sui. xvij. ip̄ij vo. xiiij. Fuit vir armis strēnus. p̄silio p̄uid⁹ sapia forensi p̄ditus ⁊ ciuili ⁊ in religiōe xp̄iana deuotus.

Cometes anno tertio heinrici horribilis aspectu appuit flāmas hucatq; illu⁹ dispgēs. Solis itē eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq; in sanguinē versa visa ē Et terremotus fuit magn⁹ Jnsup ⁊ facula ardēs instar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus mal' p̄festim in ytalia marime. ⁊ in toto ferme terrarū orbe valida fames ē subsecuta. paulo q; p⁹ i ytlia tāta peste laboratū ē vt plures mortui q; supstites hērētur. quā calamitatē fonsi lothrigia in sanguinē vsus futurā indicauit.

Gloriosi atq; scissimi ipatoris heinrici. q; inē ceteros reges germāie cū sua cōthorali diua kūnegūdis vgie sctā. vitescitate ac vtutib⁹ p̄celleb at. ob e⁹ merita arborē de ei⁹ genealogia. Jtidē ō maiorib⁹ kunegūdis ipatricē posuim⁹. q̄ i morte miracul' multis clarnerūt. Arbor aūt sigta. i q̄ radice luitolf⁹ saxōie dux pōit descripte pgēiei p̄. ⁊ i ramis ei⁹ ⁊ frōdib⁹ ab eo descēdētib⁹. filij ⁊ nepotes vsq; ad heīricū scm̄ ponūt distincte ꝺscribit. Et a karolo magno origo vxoris eius manifestat.

Sexta etas mundi
Genealogia diui Heinrici imperatoris

Serta etas mundi Solium Lxix

Genealogia sancte kunegundis imperatricis

TEmporibʒ inuictissimi impatoris karoli magni. q̄ nulla interposita mora in sarones ydolatras copias mouit cū q̄bus ad plēs ānos bella gesserat vicit. ⁊ fidem xp̄i suscipe coegit. Inde illustrissimʒ dux saronie luitolfus noīe regimē. puincie susceptit. Is romā petijt. corpusq; scī innocētij a sūmo pōtifice obtinuit. Cuiʒ filiʒ natu maior bruō bella cū donis gessit ⁊ in mare baltheo pūjt. Otto alter filius in ducatu saronie successit. Hic habuit filiū q̄ heinricʒ hūmil dicebat. Et filia babā matrē alberti comitis bambergeñ De cuiʒ noie idē mons bamberge dictʒ ē. quā ob necē frīs sui cōradi ludonicʒ impator vt p̄missuʒ ē decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Cōradʒ occisi cōradi filius. in regno instituit. mortuo q̄ sine herede cōrado. p̄mates heinricū hūilē coronauerūt. Is duxerat mathildē scē quersatiōis feminā. Ex q̄ genuit ottonē magnū ⁊ heinricū ducem Baioarie. Otto enim magnus genuit Ottonem tuſſum. qui Otto secundus genuit tertium. Heinricus dux baioarie genuit Heinricū cum sanctū. Is Hezilo dictus qui ab incarnatione domini. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti Hermanni cum tali epigramate. Heinricus romani regis pater ⁊ defensio legis Bauarie cultus pius est. Hic etenim dux Heinricus sepultus. Fuerunt etenim ei nati duo filij et etiam vnica filia Primus etenim pius Heinricus Bambergensis postea impator secundʒ bruno episcopʒ augustensis. filia aūt geysila que nupta stephāo regi hun-

garie regnū ad xpi fidē conuertit. diuꝰ aūt heinricꝰ impator vxorē vt sororē diligēs. quā nūq; cognouit. cū plē senō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutās epatū in honorē sci petri sanctiq; georgij ꝓstituit pluraq; alia pietatis opa. Js appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu añ cellā heremite fancte transiens. heremita sapiens fenestrā vltimū de societate interrogās quis esset. Js rndit legio demonū sumꝰ. q̄ ad mortē cesaris pperamus si in eo q̄d repiemꝰ. Ille adiurans dyabolū vt rediret. q̄ reuertēs ait. Nihil pfecimus. bona em̄ & mala eius in statera posita. aduſtꝰ ille laurentius ollā aurē Ammēsi ponderis attulit. Et dū supasse videbamur illa ad bona piecta pondꝰ accessit. ideo iratus aurē vnā olle pfregi. Appellauit antez calicē diabolus ollā quā impator ecclie mersburgēsi in honorē diui laurentij fieri fecerat cui ob magnitudinē due aures inerāt que adhuc pplo quottannis ostendit. Reptūq; ē imperatorē heinricū tunc migrasse. Et vnā aurē calicis fuisse fractū. tertio ydus Julij.

Carolus q̄z magnꝰ optime de romana ecclia meritus. ac solēni decreto a pontifice summo impator pnūciās tandē senio grauis ludouicū filiū aq̄tanie regem & imperij successorem reliquit. Ludouicꝰ aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios habuit. Carolū regem gallie alterum ludouicū regem francie. Tertiū Sigifridū rheni comitē palatinū. Js ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicam genuit. Theodoricꝰ primus epatū metēsez rexit. Alter adelbertus canonicꝰ metēsis. tertiꝰ palatinꝰ rheni heinricus nōie pnūciā baioarie sibi adiūxit. Cui eni filia a deo data fuit oi pbitate & sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori mrimonio iuncta cū eo in oi castitate vsq; ad obitū vitā celebrē egit. Verū instigāte diabolo eā de milite suspectaz habuit. iō supcandētes vomeres. xv. passibus nudis pedib⁹ eā incedere fecit q̄ ascendēte ait. Sicut me o deꝰ ab heinrico & oībus alijs intacta nouisti. ita me adiūua. Cui vox audita est dicere. Virgo maria te virginē liberabit totā q̄ candentē massaz illesā pcurrit. Tādē pꝰ obitū mariti in monasterio a se fūdato in hassia cum oi sctitate ac virtutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migranit ad dñm. sepulta deinde bā berge ad latus heinrici quā Innocētiꝰ quartus papa. post crebra miracula sctāz fetui aggreganit. Cuiꝰ festū tertio martij celebre hē.

Coruscātes p annū

Contigit tpibus heinrici impatoris mirabile puꝰ inauditū. Cū in villa q̄dē saronie in madeburgēsi dioēsi. vbi erat ecclesia sci magni q̄dā sacerdos missaz celebraret in vigilia natiuitatis dñi. r. & vij. viri sil'cum. xv. mlieribꝰ in cimiterio ecclie vbi celebrabat choreas ducendo alta voce cantarent. sacerdotē q̄ ipm celebrātē impediebāt. mādat illis sacerdos. vt tacerēt aut inde recederēt. q̄ sacerdotis vba deridētes. desistere noluerūt. Js amaricatꝰ impcādo inḡt. placeat dō t. s. magno. vt ita cātātes pmaneatis vsq; ad ānū chorisantes & ita factū ē vt toto illo āno sine intermissione aliq̄ cōisādo cātarēt. Mirabile dictu toto illo tpe neeros nec pluuia sup illos ceidit si nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tpe attrita sūt. āno ātrevoluto horebtꝰ archiepꝰ in cuiꝰ diocesi hꝫ mirabile ꝓtigit ad locū veniēs a nodo q̄ sacerdos illos ligauerat absolūit atq; añ altare dicte ecclie reconcilianit. filia pbiti cū. ij. alijs ꝓtino exāinata ē. ceteri ꝓtinuis tribꝰ noctibꝰ pris dormierūt aliq̄ postea abierūt. Ceteri vo penā suā mēbroꝝ trēore pdierūt. hꝫ scriptū reliqt vberꝰ q̄ fuit vnus ex eis.

Willegisus eps

Willegisius archiepꝰ magūtinꝰ. is ortū hūilē hns prēz qui currū & biga facere solebat tō i thalāo ornato grossis lēis scribi insstit. cui ipe clauē sub diligēti custodia siuās itrare solns ꝓsuenit. Et legēr scriptura q̄ talē erat willegisē recole vñ vēteris. hꝫ appēdit & rotas in piete vt statū sue pauptatis agēscereti de rote i vexillo ecīe magū tine hñt. Js heiricū ꝓseruit

Geisila regina

Geisila vxor nobilissima sororis heinrici imp atoris stephano vngarie regi collocata.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Reges hungarie

S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

Cuius opa rex ipse & ppli hũgarie integrã rpi fidẽ accepere.

Stephanus hũgarie rex. filius geyche. ex sa rolth filia gynla natus adolescẽtia sua bellũ ꝯ Cupã ducẽ fortẽ & potẽtẽ gׄliosam gessit & victoriã obtinuit postq̃ regie celsitudinis coronã diuinit⁹ adeptus fuit. fãosiz bellũ ꝯ gynlã auũculũ suũ pegit. quẽ cepit ac cũ vxore & filijs in hũgariã misit & regionẽ eius vltra siluã hũgarie adiũxit. accepta vero vxore geisila mirona sctissima heinrici ꝓdicti sororis ad iuuãte alberto pragensi epo ꝑm⁹ stephanus rex vir eius. & postmodũ oẽs regni ppli ꝓuersi. & ipi se fidi subiugarũt. fuit enim innocẽtia. benignitate. religione. gra ac hospitalitate regina insignis. Ꝑ hec Stephanus rex denicit ducem bulgarox opulẽtissimuz ex cuius spoliis cenobiũ in honore sci patri in ciuitate. q̃ vet⁹ buda vocat extrui fecit. cũ vo oẽs vicinas natões subiugasset. coronã emerico tradere volẽs vt diuio obsequio acceptẽplatõi vacare posset. Js tñ morte pẽ tus. Stephanus igit eracerbat⁹ graui morbo corrept⁹. Tãdẽ sctitate & gra plen⁹. xxxvij. sui regno incarnatõis dñice. M. xxxviij. in die assumptõis marie sctox ꝓsortio adiũgit. Sepult⁹ in basilica albẽsi. quã i honore dei genitricꝭ ꝓstruerat. vbi crebs claret miracul cũ sua cõthorali

Emericus hũgaroꝝ rex stephani regis et gisila vxoris filius. Cũ ples habuit filios. ille ꝑ ceteris in ꝓmeuo adolescẽtie flore supra rõem hoim naturã diuio mũere sublimat⁹. iusticia prudẽtia. mãsuetudine. miscõdia. largitate. hũilitate. & patia armat⁹. faitq̃ deo amabilis et hoib⁹ honorabilis. Cui pater admistratiõis et gubernãdi regni solicitudinẽ cõmisit btus dux morte ꝓuent⁹ ppria. rapt⁹ de medio ne malicia mutaret intellectũ. Et adhuc cũ sponsa vxore sua virgo existẽs. migrauit ad dñm. Qui post ea ꝓpter eius frequentia miracula. sanct⁹ ab omnibus existimatus est.

Ladislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate ꝑcipu⁹. cõi ꝓsensu ad regni gubernacula elect⁹. q̃si laus diuinit⁹ data ppo interptat. Js ob celestẽ coronã regiã capiti suo nũq̃ imposuit. Susceptο regno fuit cõsolator afflictoꝝ. subleuator oppssoꝝ. pi⁹ pater orphanoꝝ. & ab incolis regni pi⁹ rex appellabat. adauxit rẽ publicã. hũgarie dalmaciaz atq̃ croaciã adiũxit. bella q̃z plura ꝯ cũ nos habuit. de q̃bus mirabilẽ victoriã diuinit⁹ obtinuit. Contriuitq̃ dñs amos & rex cuz triũpho in hungariam rediit. Jnuasit & ruscias q̃ regi fidelitatẽ polliciti sunt. Irruitq̃ in poloniã et bohemiã. de q̃bus cũ gaudio ad ppria remeauit. Ꝑ hec i prochia castri bihor iter fluuiorum (quẽ locum vvarad noiauit) ꝓstruere fecit. scitate tãdẽ ac virtutib⁹ plenus migrauit ad consortia angeloꝝ ãno regni sui. xix. sepult⁹ varadini. ãno dñi. M. cc. lxxx. tertio kal augusti.

S. Robertus rex

Robert⁹ rex frãcie ea tẽpestate nomin⁹ piã. quã rega lẽ vitã ducebat. nã & doctrina & sctitate oñs reges rpianos ãteibat. vt disputatõib⁹ nulli sedes hãret. quem merito laudam⁹. Cui⁹ ptera tãta fuit religio. vt q̃tiẽs sibi ꝑ occupatões bellicas liceret. horas canonicas vna cũ sacerdotib⁹ caneret. hac ãt pietate h̃ meritũ ferũt vt cũ oppidũ q̃dã ex hostib⁹ obsideret. nalz horas suas intermittret. menia hostiũ diuinit⁹ corruerãt. statimq̃ irruẽtib⁹ suis oppidũ capet & cũ pitissim⁹ cẽt music⁹ ferũt eũ seq̃ntiã Sctis pũs assit nobis gratia cõposuit & alia.

Fulbertus epus

Fulbert⁹ q̃z eps carnoten. ymnũ chor⁹ mone ir lin fecit & sole iusticie & stirps yesse. Js a btã vgine lacte ei⁹ recreatus ẽ i sua infirmitate.

Heribert⁹ itẽ archieps colonien. vtutibus ac sanctita

Gre claruit

Ebhardus patricius ve

netus pānonū epūs vir vtiq; bon⁹ atq; doctissimus his dē tpib⁹ martyriū ab hostib⁹ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ptulit aio eā capientes incredu li ad carrū ligauerūt ⁊ in mōte altissimo educē tes p̄cipitē dederūt. ⁊ turpit̄ laceratū iterfecerūt.

Vdo epiſcopus

VDo archiepūs madeburgēsis. Jn ea dē vrbe scolaris in doctr' obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat sapiētia ⁊ eruditi. ⁊ cū doct⁹ esset. metropolitanus postea efficit. imēor p̄ce salutis voluptati indulgēs bōa eccl'e neglexit. iō oīb⁹ odiosus. Jn in valle lilioꝝ abbatissa ordis cisterciēn. ad libitū hūit. in nocte vor intonuit. Cessa de ludo q̄ lusisti satis Vdo. q̄ in delictis p̄seuerās. Tādē Fridericꝰ canōic⁹ eiusdē eccl'ie nocte in choro sctī mauricij videbat turbā scrōꝝ. ⁊ vdonē pena capitis dānatū q; pugil decollauit. q̄ de lattere abbatisse adductꝰ fuit. ⁊ a v̄gine maria coram filio accusat⁹. ac sic infelici fine p̄iit. hꝰ horrē di p̄digij mēoriā. cruor infelicis vdōis in marmore cādido oīm tat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ

Hericꝰ q; abbas lobien. Et albo abbas cenobij floriacen. tū claruerūt. sctūs q; mederic⁹ abbas ebroicens ac eruditꝰ epūs leodien. sapia ac scia clarus. silr rogeri⁹ epūs bellouacēs oī virtute preclarus.

Siluester ei⁹ nois. iij. papa. p̄ri aro. patre laurētio. i locū pulsi bñdicti surrogat⁹. nō diu in p̄tificatu mānsit. ir. ei ⁊ rl. die factōne suoꝝ bñdict⁹ restituit. Cū g̃ in iuste occupatā aplicā sedē diebꝰ vñ. l. tenuit. benedict⁹. ir. in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq; vno supra xx. p̄manētes. eā Johi archidiacono p̄mo suo vl' vēdidit vel p̄misit kalendis mais. q̄ gregoriꝰ. vj. appellat⁹. eo eñ tū p̄tificat⁹ deuenerat. vt q̄ plus largitōe ⁊ ambitōne. nō sctitate vite ⁊ doctrina valeret. Js tātū mō dignitatis gradū bōis oppssis ⁊ reiect' obtineret. quē morē vtinā ñ retinuissent nr̄a tēpa hic eū p̄m sabin⁹ cardinal'ñ a collegio ß a largitōe p̄tifex creat⁹ q̄ pulso bñdict⁹ denuo restituit. tumultuāte vrbe ⁊ nūc vnū nō aliū appetēte. Cū ppls recto caruit ⁊ malos plures q; bonos faceret. Anno mōi. 623. Anno xp̄i. 1034

Gregorius. vj. papa. sctī iohis ad portā latinā archidiacon⁹. vl' vt alij scribūt archi-

Lineſummnrum pontificum Silueſter tercius

Gregorius ſextus

Clemens ſecūdus

Damaſus ſcūs

Leo quintus

canōic⁹. p̄tificato a bñdicto (vt diri⁹) accepit has obres heiric⁹. iij. sibi nūciata. i. iq̄ vt debuit aio ferēs copias in ytaliā ducēdas ad die quēire iusserat i ytaliā cum magno exercitu veniēs romeq; turbatā rē eccl'iasticā cōpōere ē ānisus. p̄ib⁹ itaq; ñ rome solū ß vianax q̄s italie ptiū ac ordinū q̄rūcūq; religiosis ex more p̄uocatis. synod⁹ celebrata ē. in q̄ bñdict⁹. ir. siiiester. iij. ⁊ gregorius sūt dānati. cūq; tāq; tria t eterria mōstra abdicare se mḡratu coegisset. sydegerū babēbergēsē epm cui clemēti. ij. finit appellatio. p̄tifex creat. gilbt⁹ tū hystoriaꝝ scr̄or affirmat gregoriū bñ ꝺ ecclia dei meritū eē ad sedē aplicā labefactatam sua magnitudie breui restituerit cū latrōes q̄s semicia pegrint ad vrbē religiōis cā accedētes necabāt. e medio sustulit. iō a p̄nicios⁹ hoibus homicidā ⁊ sanguis hūani appetētissimū habitu; id q; a cardinalib⁹ p̄dicari solitū t Motū gregoriū i ea egritudine q̄ postea morit. cardiales vocatos vbis castigat. q; id qđ iuste fecisset linore repḧderet. inq̄t cū morti⁹ fuero corp⁹ aī fores eccl'ie sistite vecti⁹ obs̄ atas fecē mē data atq; porte cohorto grauni vēto apte sint. ⁊ corpus oīm admiratōe introlatuꝝ magne sctitatis opiniōe. q̄ in p̄tificatu sedit ānis duobus. mē. vij. durāte se. smate

Clemēs ei⁹ nois scūs babēbergēs epūs ātea syndeger⁹ vocatus p̄tifex creat heirico. iij cesare ānēte vel ip̄āte. in synodo ad h̄ collecta. ab eoq; h eini ic⁹ augusti ip̄atoriſq;

titulis pñte ſynodo eſt ornat⁹ tradūt vero multi hūc clemētē romāos ne in errores ſupioribus ſiles inciderēt.iureiurādo adactos a pōtificum electoib⁹ phibuiſſe niſi iuſſu imperatoris id facere cogerent.fecit id imperator cū videbat eo licentie factioſum.quēq; z potētē q̄uis ignobilē deueniſſe.vt corūptis ſuffragijs tātā dignitatē ꝓſeqūr. Interim heinric⁹ capuā vſq; ꝓfect⁹ poſtq; ſatis pricipiā cōpoſuerat.romā z inde in germaniā ē reuerſus. Vix dū heinric⁹ germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ ſui āno nono obijt veneno.vt aliq̄ dicūt ab ſumpt⁹.

DAmaſus ſcds natōe bauar⁹ cognomīto bagnari⁹ pontificatū p⁹ clemētē inijt. Js aīt ſtephan⁹ vocatus q̄ ſtephani cura Clemētē ſerūt infectū.qđ ea rōne aliq̄ creditūt q; illico poſt clemētis mortē pōtificatū p vim occupat. Damaſus aūt tātūmō tres z.rr. dies vixit. Adeo eni inoleuerat hic mos.vt iā cuiq; ambicioſo liceret petri ſedē inuadere.ſed obſtit deus vinder vt is ceteris exemplo eſſet.

LEo.ix.natōe aleman⁹. Anno dñi. M. xlix. pōtificatū hac rōe inijt. Nā vacāte ſede romani primuſq; de noui p̄ncipis creatōe q̄q; inrētare.heinricū imperatorē in ſardiā agētē adierūt pōtificē ab eo de mala ꝓſuetudine petituri. Cūq; rex illis ſatiſſacere cupiēs nullū theuthonice gentis plātū ad ſue volūtatis aſſenſus inducere poſſet.ad germāos ſe vertit pniciq; p̄ibus primonē ep̄m tullenſem virū ſimplicē. Cui per veſoncū in pōtificali habitu romā petēti abbas Cluniacēſ z yldebrandus monach⁹ ſaona etruſca vrbe oriūd⁹ forte obuiarūt. vſq; adeo aūt dictor religioſor ſuaſio valuit.vt ep̄us pialis apoſtaſie euitare cupiēs.papalia depoſuerit ornamēta.deduxerūt illū romā pegrini habitu incedētē. Tandē die ſexti mēſis ab inchoata vacatōe vltima in leonē nonū romanū pōtificē canonice ē aſſumpt⁹. Fuit aūt vir pietate innocētia benignitate gratia hoſpitalitate adeo inſignis.vt eius domus pegrinis z paupibus ſemp patuerit. Et leproſi ante fores inuētū i lecto ſuo collocari precepit. Js māe q̄ſitus nuſq; repertus x̄p̄m paupis loco recubuiſſe creditū fuit. Mortē aūt ſui pontificatus anno quinto menſe ſcdo die ſexto.

HEinricus eius nominis tertius. Conradi predicti filius. ſiue vt alijs placet gener. quē electores ſucceſſorem derūt. anno dñi. M. xl. iniuit annis .x.z. vij.

Linea imperatorū Heinricus tertius

Js genitori ſuo nō diſſimil⁹ in vtutibus immo preceliōr perhibetur accepta vxore patre viuente filiam regis anglorum pulcerrimam.q̄ de adulterio falſe accuſata eam puer quez ex anglia adduxerat ꝓpter delationem gigantee molis ſe oppoſuerat in duello (diuino freti auxilio) deffendit ſuccisō poplite.victoria potitus. Viro inde repudium conſenſit.z in habitu religioſo vitam finiuit. Inde nobiliſſimi ducis pictauiensis Guilhelmi ſororem agnetem duxit vxorē Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs hiſtriones mīnos z ioculatores iuſſit expelli.atq; omnia que illis more pricipuz in veſtibus equis z pecunia danda erant paupertibus dedit. Fuit autem natura admodum iocundus hominibus affabilis omnibus humilis.hoſtibus terribilis.et pauperibus pius z largus. Heinricus autez primo electionis ſue anno in oldericum regem bohemorum hoſtiles animos pre ſe ferente ducens.ideo re infecta in germaniam ſe recepit.q̄ pars bohemorum germanorumq; copias.pars quoq; prelioꝝ euentus habere vidit. Sz eo qui ſecutus eſt anno.cum maiore paratioeq; ereratu eundem ingreſſus olderiam regem prelio ſuperauit. Cū captoq; z per federa liberato egit. vt bohemi quot annis romano pricipi tributa ſolvere tenerentur diſſidebant eo tempore hūgari z magnis cōmiſſis prelijs.ps Petro regi ſuo minor numero ſed dignitate melior fauebat. maior alta adnerſabatur. Eumq; finem he habuerūt contentiones.vt pulſo per arma petro z albo ino quodam in regem aſſumpto diſſidiaq; nihilominus z certamina inter pricipes z populos continuarent. Confugerat vere ad ceſarem petrus. Et ſue vngarorum ſaluti opez ſup plex orauerat. Quare ingreſſus vngariam cū exercitu heinricus imperator albuino fugato Petroq; reſtituto.regni illius contentiones motuſq; ſedauit. Rome interim inaudita alias in pontificem diſſidia inchoūerant Cum magno igitur comitatu cum etenim ad componendā pacem romam venit.vbi ſynodo congregata benedictum nonum. Siluestrum tertium. et gregorium ſextum.pontificatu ſe abdicare coegit.z ſyndegerum epiſcopum bambergenſ.q̄

clemens scōs dictus est creauit pontificem. vt p̄ nissum est. a q̄ etiam coronā imperij accepit. q̄ facto romanos in verba sua iurare compulit. vt decetero pontificū electioni. se nequaq̄z inter futuros nisi de mādato impetratoris id facere cogerēt. inde capnā p̄ficiscens multos milites secū adduxit. q̄ sarracenis regione infestis resisterent. atq̄z inde in germaniā regressus. cōstātiensi synodo affuit. vbi oib⁹ veniā rogantib⁹ indulsit. ac pacem in sueuia ac alijs p̄uincijs regia censura cōfirmauit. Tandē languore deficiens obiit filiū pu⁹ regē p̄stituēs. sepult⁹ Spyre

Vincenti⁹ Gall⁹ z martin⁹ cū Gotfrido viterbiensi hystoriarū scriptores. ō huius heinrici ortu miraculoso. diuinaq̄z p̄monitōe hystoriā admonitōe bignā composuere. Conrad⁹ em̄ imperator scōs milli violatori pacis parcēs. Vñ hac occasione mot⁹ Leupold⁹ comes violator pacis verens ab imperatore occidi. in siluā remotissimā fugit ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Cōtigit ab imperatore a venatōe sua fortuito casu illuc diuertisse ac ibi pernoctasse q̄ nocte vxor comitis masculū pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O imperator infans iste. erit tibi gener z heres Qua voce trina vice audita imperator diluculo surgens. reptis suis famulis duob⁹. p̄cepit vt infantē occiderent. q̄ humana misericordia moti sup arborē posuerūt. regi cor leporis p corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiēs ali iussit. z in filiū adoptauit. Cōgo post imperator in domo ducis cernēs hūc adolescentē hīs eū suspecūne eis sit qnē occidi iusserat. In eōstrē assumit. p̄cipiēs vt lr̄as regie deferat in q̄b⁹ p̄cipiebat regine vt visis lr̄is illico eū occidi faciat. Is rem ignorās in domo sacerdotis q̄escēs q̄ dormiēti lr̄as subripuit. ac apuit hūs horrēdis visis. alia scp̄ta apposuit. Cū videris hūc o regina p̄festi ei filiā nr̄az dare velis. vti diligis vitā tuā. q̄ cū his abiēs ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortūe rē variasse dr. Ille aūt loc⁹ nemor vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat. vbi nobile

cenobiū mōachor erructū fuit Cū hec vba eē ponūt mirabil' p̄fecto de⁹ in oib⁹ operibus suis

Ignea trabes mire magnitudinis in celo visa ī inter australē z orientalē plagā ar rens sup̄ solē ad occasū vergēs sup̄ terrā cecidit

Heinric⁹ hic nobilis imperator. cū in die penthecostes in germania apud maguntiā id festū solemiter ageret et paulo aū missaz loca iurta imperatorū soliū parent dyabolo incitāte inter famulos archiepiscopi maguntini z abbatis fuldensis cenobij orta dissensio q̄s dñs eaz iurta imperatorē ppius sedere deberet. Cū hic abbas tante potentie fuit. vt multa milia armatoz imperatori mittere poterit. habēs p̄uilegiū vt ad dexterā imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnā. atq̄z furore theuthonico oia cōmiscente ecclesie pauimentū sanguine replet. Verū episcopis z alijs cōuolantib⁹. vnitas inter eos reformata. templū purgatū. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cū ad illū versum seq̄ntie ventum est hūc diem glorioſum fecisti. vox ab aere lapsa ē dicens. hunc diem bellicosuz ego feci. q̄ audito rigentib⁹ oib⁹ p̄ timore. imperator diligenter intendēs leticiā dyaboli. Tu inqt oīs malicie inuētor diē luctuosum fecisti. nos p̄ dei grāz q̄ illū gratiosum fecit. p̄ aupib⁹ z indigentib⁹ gratiosuz redem⁹. Cōpleta cū sūma deuotione missa. vocatis egenis z paupib⁹ oia p̄ciosa cibaria eis distribuit. suis manib⁹ illis seruiens

Maleficia quedaz auguriatrix i anglia fuit quam mortuā demones horribiliter extrahebāt. cū dū clerici psallerēt. Se imponētes sup̄ equū terribilē p̄ aera rapiūt. Clamores q̄z terribiles (vt ferunt per q̄tuor ferme miliaria audiebant.

Imporib⁹ q̄z heinricij. imperatoris ecclesia gloriose resurrectionis in hierusalē. que ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus redificata fuit. Post q̄z enim egiptiorū potentia contra persas imalescere cepit. ante thurcoz aduentū ab egypto in anthiochiam regiones vniuersas occuparūt. Vrbs quoq̄z sancta cum adiacente regione in eoz dominū venit potestatem. Inde profectus calipha em̄ impietate plenus deo z hominibus odibilis. inter cetera nephanda ecclesiam dominice resurrectionis (que per venerabilem virum maximū eiusdem loci episcopū p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea p

modestum tempe heraclij impatoris instaura
ta) fundit⁹ deijci mandauit. Diruta est aũt an
no ab incarnatione domini. M. rviij quo tem
pore ei ꝓfuit vir sincerus heresim nomine eius
dẽ tyranni auũculus. matris eius frater. Inde
conditio fideliũ ex dolore mestissimo ⁊ pluri
bus augurijs in peius se vertit. Exempto reb⁹
humanis prescripto tyranno. filius ei⁹ daher
mia⁹ ex petitõe cõstantinopolitani agere cepit
reedificãdi potestatem fidelib⁹ concessit. Cũ au
tem vires rp̃ianor⁹ in hierosolima ꝓ instaura
tione nõ sufficientes esset habita petitõe ad im
peratorẽ constantinopolitanũ. Is de ꝓprio fi
sco sumpt⁹ necessarios ministrari precepit. Eã
qꝫ vt nũc est ecclesiam sancte resurrectõis ãno ab
incarnatione dñi. M. rlviij. miro ardore reedi
ficarũt.

Cãpã⁹ astrõom⁹

CAmpan⁹ celeberri
mus doctor. ⁊ mari
mus astronomus.
Hac tempestate in precio
erist̃es. nonnulla accuratis
sime scribit. atqꝫ errorẽ ali
quantulũ. in ptolomei ma
gni astronomi calculatione
adinuenit. videlicet q̃ ad. lu
ne ⁊ stellar⁹ motũ. ac etiam
in nonnullis alijs. Hũc tñ
p̃clarũ virũ ereusatũ hz cũ hoc eẽ nõ ꝓuenerit
ob ingenij defectũ. vex ob penuriã tp̃is. mari
me q̃ ad motũ octaue spere ad quẽ longũ tẽp⁹
requirit⁹ ei⁹ theorica ac cõput⁹ laude digna sit

Guido musicus

GVido q̃dã celeberri
mi nois musicus.
patria etruscus ex
ciuitate arretio natus. Et ip
se per hoc tempus plurimũ
clarnit. ⁊ canendi modum
in sacr⁹ videlicet ꝑ flexuras
⁊ digitorũ notas dinumerã
do melius tulã reddidit. ac
regulas tradidit.

Hugo abbas

HVgo cluniacensis ab
bas homo sanct⁹ (preter
doctrinã) genere pietate re
ligione. clementia atqꝫ insi
gnis. per hoc temp⁹ in odi
lonis abbatis loco substitu
tus nõnulla perscripsit eru
ditione ⁊ laude digna.

Landfrancus

LAndfrancus natio
ne papiensis. doctor
quidem eximi⁹ ⁊ an
helmi egregij doctoris ꝑ ce
ptor. His dem temporibus
in gallijs insignissim⁹ fuit.
q̃ cũ apud parusi⁹. legendo
scribendo. disputando claris
sim⁹ hz aberet. tact⁹ diuino
spiritu scolis abrenũciauit
⁊ ad ppria remeauit. vbi rebus suis paupib⁹
erogatis marima aꝫ humilitate quoad vixit
soli deo tanqꝫ ver⁹ rp̃i seru⁹ militauit. q̃ postea
er abbate cadom̃. fact⁹ archiep̃s cantuarien⁹.
pler aqꝫ bona in eccles̃ijs anglie fecit. Hic p̃ cete
ris libris insignẽ nole Scintillarem cõtra beren
garij errores cõposuit. ⁊ alia preclara edidit.

Theobaldus

Theobaldus etiã nobi
lis frãc⁹ vir religiosissi
mus. his dẽ qꝫ tpibus
apud vicentinos ⁊ doctrina ⁊
vite sanctitate multo in precio
fuit. ac quedam composuit.

Hermãn⁹ Ia⁹

HErmannus preterea
contractus ⁊ ipse re
ligiosus patria ale
mannus ingenij prestantissi
mi vir hac etiam tempesta
te cum in diuinis exercitatissi
mus esset. multos quidem ⁊
egregios composuit hymnos
atqꝫ in honorem beate virgi
nis marie nonnullas celebres
qꝫ composuit. inter quas sal
ue regina precipua habetur.
Sed de qnadratura circuli
multa ⁊ docte ⁊ acute descri
psit. ac quedam alia.

Salue regina da⁹ papie

ORp⁹ gigãtis. ea tempestate pallantis
Euandri filij. in quodã sepulcro rep
tũ ẽ. ad cuius capũt lucerna accẽsa in
uẽta est. Cuius sepulcri epigrãma erat. filij⁹ mã
dri pallas quem lancea turni. militis occidit
more suo iacet hic. hos versus tũc ñ editos arbi
trant. quãuis carmẽtis litteras latinas inueniſ
se dicat. ß ab ennio vel alio poeta antiquo. ha
bebat id cadauer in medio pectoris vuln⁹. Cu
ius hiat⁹ q̃tuor pedib⁹ ⁊ semis mensurat⁹ est
lucerna aũt ardens inuenta nullius liquoris aſ
pergine aut flatus violentie extingui poterat
Sed q̃dam subtilioris ingenij subtus flãmam

Berengarius

stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer subintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tāte vastitatis erat. vt muro applicatū altitudinē meniu vinceret. Sed dieb⁹ pcedētib⁹ stillicidijs ifirmū cōem mortalium corruptionem agnouit-soluta ante nerui sq; fluentib⁹.

Berengarius

Berengari⁹ doctor natōe turonens⁹ andegauens⁹ archidiaconus p hec tempera cum diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinem p̄mo confusus in eucharistie sacramento turpiter erranit ⁊ multorum animos ipso suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorem suū publico pcilio vercellis habito emendauit. vt in decretis habet-de consecra. dis. 2. c. ego berengari⁹. Emendatiōeq; facta. statim sophistice discipline studio omisso primo oīa paupib⁹ etogauit factus q; pauperimus labore manuū suaruū quoad vixit viuere volnit. ⁊ vniersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Concilium q; vercellense sequentib⁹ annis in vercellar ytalie vrbe leonis p̄tificis iussu contra istū berengarium ⁊ eius errorē celebrat in quo quidem concilio idē berengarius andegauensis archidiaconus cuius dā ecclesiastici erroris auctor damnatus fuit Et postmodū (vt dictū est) illustratus optime vixit.

Ordo vallis vmbrose.

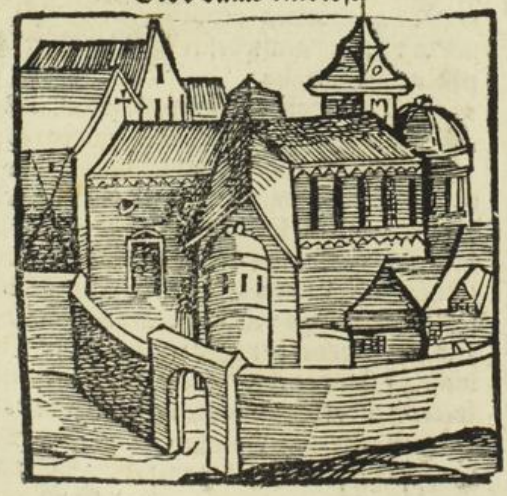

S. Johes gualbert⁹ monach⁹

Circa idē tēp⁹ anno dñi. M. xl. cla ruit btūs Johes fundator ⁊ institutor ordinis vallis vmbrose. sub regula militantis bti bñdicti cū q̄busdā pstitutionib⁹ eorū supadditis. Et in habito griseo. q̄e religio mlta monasteria in tuscia ⁊ longobardia sūpsit habet. Hic itaq; gloriosus setūs de ciuitate florentie ciuis dus pr̄e Gualberto milite florētino nat⁹. hac de causa. vt ex ei⁹ habet hystoria ad religionez se ptulit. cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrem suū obtruncauerat. Die q̄dā ex agro florētiā rediens armator multor manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrem interfecerat non pcul a mōasterio dīi miniati in montanis incidit. Qui cū se circumuentū videret nec salutis spes sibi pponeret. Ad hui⁹ Johannis gualberti pedes humiliter pcidit. supplex p Jesum xp̄m crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniam dari. et fraterne cedis culpam suam ignosci. quibus precib⁹ commotus Johannes oīe illud quod susceperat odium de fratris nece statim infregit. ⁊ culpam omnem cōdonauit. At cū vltra pgressus ecclesiam dīi miniati occurrentem intrauit. ⁊ ante crucifixi effigiem constetisset. ⁊ omne crimē cō misisset. Illico cunctis cernentib⁹ crucifixi imago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q; ob eius reuerentiam capitali inimico pepercisset. Adhuc crux illa p̄o indicio tanti miraculi in ecclesia miniatis prope florentiam in monte cū veneratione vsq; in hoc tempus demonstrat. vbi olim fuit monasteriū nigror monachor nunc aūt alborū. id est montis oliuarum. Talis igitur miraculi monimento vir sanctus p̄motus statim se religioni contulit. ⁊ vt heremita in eam appennini partem que vallis vmbrosa dicitur secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se gratiam maiorē expertus est. atq; ita primus monachus deuotissimus illius sacri ordinis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomen ⁊ originē duxere. Hec quidem religio postea virū sanctitate ⁊ scientia clariſſimis floruit. Johannes autem factus religiosus ieiunijs ⁊ abstinē

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

tia esse et potus ac etiam vigilijs carnem ac cor pus suum domare cepit. et ocium vitare. et ora tionibus et etiam pijs operibus frequenter insi stebat. Deinde etiam in miraculis fuit multus copiosus. languidos sanitati restituit. Tandez beatus pater Johannes senio confectus infir matus congregauit omnes abbates varijs ex loris prenuncians suum exitum hortatus om nes ad obseruantiam regule et vnitatem. et di lectionem fraternam sumptis deuote sacramē tis spiritum suum celo reddidit. Anno incarna tionis domini nostri Jesu christi. Millesimo septuagisimotertio. quarto ydus Julij celestia petens miraculis plurimis valde clarus. quas ob causam paulopost Gregorius huius nomi nis septimus pontifex eum in numero sancto rum retulit. Sepultus autem fuit post obitum suum tertia die in ecclesia monasterij de pasig nano. post cuius transitum deus omnipotens multa miracula per eum fecit.

Ulma

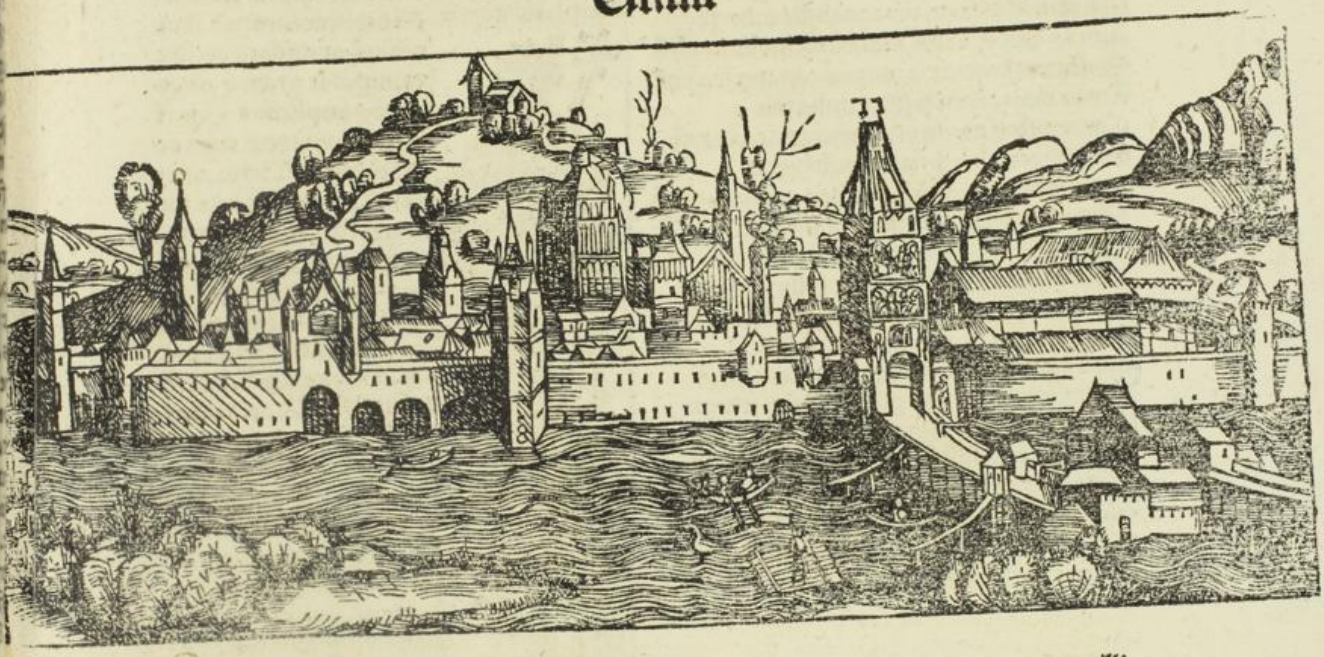

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlterio rem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro et blauo fluminibus in eo loco eonerantur. indeq; nauigabiles redditur vt Sueuia baioaria. Austria. et pannonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda Cum vero hec inclita vrbs Vlma in fundatio ne imperij inter villas quattuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti Parisius et Thironem villas nominabant. Ipsa vero ci uitas vlma tum muris fossatis ac menijs atq; etiam publicis ac priuatis edibus peromata. existat. Et cum nobilibus familijs a tempori bus Karoli magni imperatoris aucta sit. ideo in eius laudem ac etiam in descriptionem illi us insignis vrbis vlme metra heroico deducta carmine edita sunt.

Vlma decus sueuie. q̄ primo ab origine ducat
Principiū nullis sat certum annabilis extat
At q; et antiqua et presignis sit. probat ipsum
Nomen. quod latio desumptum est fonte. q; apta
Vlmetis plena posita est vligine terra
Nanq; vbi defoditur circum vrbem glittea crassis
Arboribus tellus abilis reperit. et inde
Barbarie spreta. nomē capit vlma latinum.
Vrbs libertina est. romani subdita dino
Imperio regis. villis ex quattuor vna.

Non q̄ villa fiet. sed quondā forte reuicta et
Vi belli vastata. iterū cōstructa carebat
Templib⁹ certis muris. firmissima iam nunc
Ipis cōtiguo hos a parte danubi⁹ alueo
Preflui. hic sapido replet⁹ pisce. breui illū
Per mediam labens vrbem cursu blan⁹ intrat
Preterea cincta est fossatis ipsa profundis
Turribus excelsis. domibusq̄ impleta decoris
Affluxit ꝛ pluri populo. q̄z multa per orbem
Oppida que septi spacio perlacius extant
Pulcras iter habet structuras grande labore ꝛ
Arte atq̄ expensis. opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine. cui vix equabilis orbe est
Ampla quidē valde. grandis q̄z molis in altū
Sustenrat laquearia magna. caparq̄ freq̄nt⁹
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniūt. h magna dei veneratio crebro est
Quo sol eois erurgens montib⁹ ignes
Spargit vir templū parochos continet vnū
Vlma senatores prudentes obtinet. illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Vnde breui crenit. locuples ex paupere serua
Facta hera. q̄ multas iā opulentas cēsib⁹ vrbes
Perpetuis supat. comitat⁹ tris fere cū oi
Appēdice suo retinet. promoto ere coemptos
Viam inter plures. non parvo deniq̄ fructu
Mercem agitat. panno lino lanaq̄ parato
Vescanicā hinc aliq̄ vocitāt tractata frequentat
Negociū variū est. hoīm hinc ps maria sese
Hic nutrit. peunt multi ditant in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cūctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

Victor secundus papa gebhard⁹ antea vocatus ecclesie eystetensis (que oli aureata dicebatur) episcopus in ordine decimus septimus. natione alemanus ex bauaria pontificalem dignitatem post leonez adept⁹. magis heinrici gratia. quamq̄ aliqui scribant libris suffragijs. verebatur enim cler⁹ populusq̄ romanus heinrici potentiam victorē igitur proponunt legato Ildebrando ad heinricū ob eam rem missō. qui omnia ex sententia Romani cleri imperatorisq̄ perfecit. at victor in sede omnium consensu confirmatus. magnam synodum abnuente imperatore florentie habuit. In qua quidem multos epōs tū symonie. tū fornicationis causa episcopatū priuauit

Linea summorūq̄ pontificum

Victor secundus

Stephan⁹ nonus

Bñdictus decim⁹

Nicolaus scōs

Alexander scōs

clerumq̄ admonuit quib vero maxime ad se pertineret proposita pena hijs q̄ leges canonicas trāsgrederent. Sunt q̄ scribāt victorē ad heinricū p̄fectum magnificentissimeq̄ ab eo habitū. alij vero yldebrandū eo profectū putant Is eū heinricū imperatorez. ne aliqua a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrādū subdyaconem ad illuz misit. q̄ oportune cū accidit vt imperator graui q̄ obijsset morbo implicitus heinrici filiū romanorū regez accesare direxit. Victor autez pontifex pontificatus sui anno secūdo. mense tertio. die quartodecimo moritur. vacat tū sedes dies xj.

Stephan⁹ nonus papa Fridericus antea vocatus. natione Lotharing⁹ cassinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū ponti ficē canonice est creatus. pōtificatū adept⁹ statim curauit. vt mediolanēsis eccl̄ia q̄ a romana diocēsis fere ānis ij solēnit se subtraxerat. Inter alias eam maiorē supiorēq̄ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliā atq̄ burgundiā labe symoniaca inq̄natam intelligens. yldebrandum archidiaconem ipis purgandis reformandisq̄ prouincijs legatum misit. qui eo munere fiant ꝛ cater⁹ diligenter atq̄ feliciter vsus cum autem concilium florentie conuocare cepisset. ad octauum mensem octauumq̄ pariter diem defunctus est. Florentie quoq̄ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedict⁹ .x. natione campan⁹. qui prim⁹ nunc⁹ dicebat. dū vir exeq̃ pontifici stephano in florētia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vibis terrā possidētes capitanios tūc appellabāt. pontifices ex factiōe suā creare cōstituerūt. prim⁹ tū oim gregor⁹ de tusculano ex gente patricia romanus mintiū velitrensē ep̃m inuit⁹ ac reclamantib⁹ cardinalib⁹ ⁊ clericis q̃ rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinūit quē benedictū voluit appellari. Per id vero tēporis agnes tertij heinrici impatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationē q̃ gerebat. Mintio igit̃ velitrense in romanum pontificatū intrusō yldibrand⁹ archidiacon⁹ cardinales ⁊ ep̃i alijq̃ ecclīastici cū canonicaz electōz rome neq̃rent facere. senas accesserūt vbi plimoz ꝓsensu yldebrādo instāte. gerar d⁹ vir tanto magistratu dign⁹ electo benedicto pontifex creat. Benedictus itaq̃ mense nono die. xx. pontificatu dejectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus sēds papa. natione allobrogus. antea voc at⁹ episcopus florentin⁹. ob virtutem ⁊ animi p̃stantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernit̃. Jsq̃ prudentissimus pontifex eo in cōcilio formam pontificum romanorum a cardinalibus eligendorū̃ instituit q̃ distinctione vigesima tertia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundū quam institutionem factam pontifici. patribusq̃ placuit generale concilīū apud sutrium convocari. Jbiq̃ anno domini Millesimo q̃nquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ ꝓceres iterfuere benedictū abdicare coegit. inde romam ꝓficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit. vt in decretis habet̃. In eodem concilio quidā revocatū ab errore suo Berengarium ferūnt. q̃ arbitrabat̃ in sacramento eucharistie non eē verum christi corpus nisi vt in signo ⁊ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricū quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus aūtem vir omni vita probatus. tertio pontificatus sui anno. mense sexto. ⁊ die. vj. ⁊ xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Berengarius

Alexander secundus. anshelmus antea vocatus. patria mediolanensis. episcopus lucensis mortuo Nicolao ob humanitatem benignitatem ⁊ doctrinam absens etiam pontifex creatur. Jsq̃ Luca accessitus in pontificali habitu romaz venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeretur. Giberto parmensi viro potentissimo ad modum annitente ab Heinrico imperatore obtinuere reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur. Reuersi igitur in Longobardiam pseudo episcopi conciliabulo suorum coacto cadolum parmensem in antipapam elegerunt. Cui Cisalpini omnes obtēpauere. ꝓter Mathildim optimā ⁊ religiosam feminam. Superueniente deinde Cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōtis graue prelium committitur. Repulsus ab vrbe. quem cincius romani p̃fecti filius postea egre in aerem Adriani perduxit. Cognito errore Heinricus imperator Alexandro restitutus. veniens ad Vrbem. pontificatus sui anno vndecimo. mense sexto. Moritur. in basilicaq̃ lateranensi sepelitur.

Linea Imperatoz Heinric⁹ q̃rtus

Heinricus quartus Heinrici tertij predicti filius Anno domini. Millesimo quinquagesimo septimo. patre suo defuncto licet adolescens ab electoribus cesar appellatus. Imperauit annis quadraginta octo. vel vt alij habent quinquaginta. Mortuo nanq̃ patre sub custobia matris sue agnetis imperatricis fuit. que aliquanto tempore prudenter imperium rexit. cum pace gubernans Js postmodum concilio suorum deceptus. spretis matris consilijs ab eo alienatus. que discessio maxime discordie seminatiū fuit. Imperatrix autem religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū̃ involui. vitam religiosam elegit. ⁊ ad monasterium fructuariense se contulit. Inde devotiōis causa ⁊ ab ottonis colonien sis archiepiscopi tyrannide pulsa. contulit se romā. ibi vitam celibem duxisse ostenditur. Nam locorum sanctorum dulcedine capta sanctis operibus ⁊ elemosynis vacans. sancto fine quievit. Cuius corpus in ecclesia beati Petri iuxta altare beati petronelle sepultum est. Nec multos post tempore Cōrad⁹ eius fili⁹ scō genit⁹ quem pater adhuc viuens ytalie p̃fecerat. moritur ⁊ florētie honorifice sepelit̃. Heinric⁹ aūt rex victoriosus rome coronat⁹ p apulia ducto exercitu in patriaz cū honore reuersus. Fuit longo tempe ꝓceps

admodum valde gloriosus et etiam fortunatus, ore facundus, ingenio acutus, elemosynis largus in re militari fortunatissimus. quamuis in fine imperij ob recompensationez atrocitatum & persecutionum multas neduz a principibus verum a proprio filio pertulit calamitates. adolescentie vsus libertatem saxoniaz incolere pre ceteris regionibus cepit. Verum cuz cepisset nobiles opprimere & venatui ac ludo magis qz administrande iustitie operam dare, gens saxonū animis acerima, eum despicere ac plura in eum romano pontifici nunciare cepit. Relicta igitur saxonia, alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cum summorum pontificum auctoritatez potentiamqz diminuere statuisset. Et contra Alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmēsem episcopū agente eius vxore reclamante pontificē creans, inde cedes exorte. Dum hec in ytalia fierent, Heinricus rex bello saxonū implicitus. Et si illos insigni plio superauit tamen subigere nequiuit. Nec tamen ei victoria cessit incruenta. qz cesa suorum militū quinqz milia amisit. Ea vero ex victoria tantū intumuit vt nepharia queqz in pontificem sit ausus. primumqz illi obedientiam subtrahere volens. Sigifredo id archiepiscopo maguntino inuasit. Cui⁹ edicto apud wormaciam concilia bolum conuocatum est. & episcopi abbatesqz regnoz Heinrici ne gregorij in pontificē haberent sunt admoniti. qua impulsus causa Gregorius hos episcpos cōmissis priuauit ecclesijs. Heinrico antez gubernationē titulū & dignitatez regni interdixit omnib⁹ principib⁹ & populis auctoritate apostolica absolutis. Inde prelati principes & populi pars regni Theutunicorum maxima animis ab heinrico alienari cęperunt. primiqz saxones exarserunt in bellū. Cognita itaqz gregorij censura Heinric⁹ per litteras suppler venia precat. Eius precib⁹ permotus pontifex camissium agri regiensis, opidū ad mathildim cōcessit. Illuc Heinricus cū omnib⁹ copijs propere properans, deposito imperiali ornamēto, denegatū qz primo die ingressuz equanimiter tollerās, loco p noctē non mouit, & glacie ferunt, cōcalcataqz din nive per asperrimū hyemis sydus solum, in quo rex stetit vel iacuit, obrigniſſe. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū, regem in sinuz matris ecclesie recepit, pace iureiurando firmata, imperator papiam versus iter arripuit, vbi paulopost pacē federa abrūpens, reb⁹ nouis studere cepit. Et quorundaz episcoporum seditionibus concitatus, gregorium pōtificem denuo deponere studuit. Et habito conuentu gibertum rauennatem archiepiscopum pontificem creat, eumqz dementez appellat. & secū romam hostili animo adduxit. vbi prophanata basilica petri gregorium i adriani mole obsederunt, qui ad guiscardū apulie ducem misit, & cum magno impetu romaz venit, pauefactus Heinricus in germaniam cum clemente abiit angustam vrbem obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono, aquisgrañ. filiū iuniorem Heinricū quintū regem fecit, qui anno deinde sexto, in patrem ira ercan descens maximis prelijs ac probis affecit. apd leodiū vrbem eū prelio superauit, qua iniuria & damno confractus cū merore vitam egit lugubrem, ac demū cum dedecore animā exalauit. ante hunc imperatorem, nullum imperatorem a pontifice summo excommunicatu fuit. In leodio igit primo sepul⁹ inde ad spyrenses vrbem delatus quinqz annis inhumatus mā sit, demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

RVdolphus saxonie dux cum heinricus reb⁹ nouis studere destitit, pacis ei federa abrumpens, eo alemanos principes in dignitate rei motos ppulit apud forcheym in regez eleuatur a quibus deductus magūtiam in medio quadragesime a Sigefrido metropelitano in regem inungitur, posthabito Heinrico primo pecūt heinricus a pontifice vt rudolphum execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vero cum impetrare nequiuisset, sumptis armis magna dade & incerta victoria vtrunqz dimicatuz est. Missi vero tum qdem ab vtroqz legati ad pontificem rogatum vt in partes suas declinaret. Quib⁹ etenim nil aliud ipe respōdit. qs vt ab armis discederent. Sz cum priusqz ea perficerentur iussa, illi enim iterum primo cum grauiori ac crudeliori prelio concurrerunt. Et postea auditis nunciis parere dicto summi potificis spoponderunt. Subsecuti vero erant missi ad res alemanie inspiciendas summi pontificis oratores. Albinensis episcopus Cardinalis, & quilegiensis patriarcha & paduanus episcopus, quib⁹ respōdit Hein-

ricus nisi. Rudolphus pontificis auctoritate communicaretur se nullatenus assensurum. Heinricus igitur coactis summo conatu copijs ad rudolphum regem in Saxonia agentes in uadendum duxit. Cui rudolphus aduenienti trinis castris obuius est delatus. Congressi iaz quarto prelio rudolphus casu a suis vulneratus longiuscule retrocessit. Heinricus fuga prolapsus loco tam abdito latitanit. septimo tandez die preter omnium spem fuerit inuentus inter vulneratos Rudolphus expiras in Mersburga sepelitur.

Ordo grādimontensis Initiū hūit āno. lo 78 per Stephanum.

Sctus Stephanus

ORdo grādimōtē sis sub pre stephano. āno dñi. M lxxvj. ortū hūit. h filius stephani nobilissimi viri d aluernie ptibus. a patre suo i puericia doctus e bīnētū. vbi a. s Milōe archiepo. rēj. ānis educat regulā bñ viuēdi didicit. deniq discedens pagratis multis heremis. 7 d canōicoz mōachoz et heremitaz vita q imitāda sint mēorie pmendās in aq̄tania ppe lemōicas adnōtē nēoiosū q muretū dr xpo duce pueit. vbi fontes repit 7 rupes terrā deptā. 7 inulā q tota siluestris no uo hospiti suo potū frigidissimū 7 domū ventis exposita offerēs. afflictoz cepis 7 reqez mētis maifestis indicijs pmittebat. tūc gaudens Stephanus. ibi deo se seruituz oī tpe ꝓpodit xxx. etatis sue ānū agēs habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs 7 oronibus ptinuis fructibus do ab⁹ est panis 7 aq̄. 7 interdū farine sigilinee sorbiciūcula atq̄ postq̄ disponēte do discipuloz ei⁹ nūerus creuit. Insilnō q̄si vn⁹ ex illis fact⁹ ē. ß mīor oīb⁹ illis. Tādē in infirmitate ꝓstitut⁹ in q̄ decessit frib⁹ ait. Deū vob relinq̄. cui⁹ sunt vniuersa. Si amādo paupt̄atē ei adhesritis. ipe prudētia q̄ gubnabat oīa vobis largiet q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm āno etatis sue. lxxx. In ordine dyaconat⁹ ꝓstitutus Pio pre orbati frēs petr lemōicēs in pore eligerūt. sub ei⁹ regimie pfecerūt frēs. mōachi sancti augustini locū pdictū mureti in q̄ deo s̄uiebāt ceperūt calumniari. ptendētes ad ius eoz pinere. Sz q̄ potius auferēti tūnicā 7 pallū volebāt dimittere. hre locū aliū q̄rebāt vbi caput sue religiōis instituerēt. nulloq idoneo repto. Tādē ꝓsiliū inierūt vt locū idoneū de⁹ oīnderet Et cū ter agn⁹ dei cantatū eet. vox celestis audita ē. In grādi mōte. in grādi mōte. In grādi mōte. Quā prior 7 nō nulli frēs audierūt. Finita igit missa venientes ad locū sibi reuelatū satis muro vicinum ecclesiam 7 domos fecerunt Et accipientes sanctum corpus in grādi montem transtulerūt. paucisq scientibus subtus ꝑ sbyterium ante altare recondiderūt. vbi post paraliticus positis insanus sanitatem accepit. 7 cecus visum. 7 alia miracula fecit que prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit /

Petrus Damian⁹

PEtrus damianus doctor sacrosancte ecclesie Romane. Cardinalis ac episcopus. et in diuinis scripturis eruditissimus. ⁊ hijs temporibus eas ob res multo in precio habitus est. In ytalia etenim vita 7 scientia insignis. qui 7 nonnulla laude digna edidit opuscula. Sermones quoq elegantes scripsit 7 regulam heremiticam de ordine vite heremitice. Item librum contra iudeos. narrat et plura alia exempla que suis temporibus cōtigerant. Erat enim vir religione 7 humilitate ac sapientia nominatissimus. Qui cum cardinalis episcopus esset. vt soli omnipotenti deo cum humilitate ac deuotione seruiret episcopatui cessit. vt etenim omnipotenti deo liberius vacaret. Et cum hoc a Gregorio summo pon-

Johes Serapion

Isaac medicus

Seno & Arnulphus

tifice eā ob rām reprehenderet libr pulcerrimū ad eum scripsit. reddēs rōnez qre epatuz dimiserit. Dñic⁹ ait lorica ferrea vestit⁹ erat ad carnez. duobus ferreis circulis cinct⁹ i corpe & duos p armos brachioz

IOhānes medic⁹ cog mēto serapiō p idē tēpus claruit. Et ō simplicib⁹ medicinis mlta p̄scp̄sit ac libr breviarij de morbis arcedis. & qm̄ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio eni roseū sonat vt testis Plinius li. xxj. ca. xiij

Saac Benimirā medic⁹ celeberrim⁹ salomōis medicus fuit. & ipe tēpestate istac. in medicina pla scripsit ō dictis vlib⁹ & practicalib⁹. de febrib⁹ ō vrina & stomacho. In phia q̄z ō elemēcis & diffinitōib⁹ tract⁹ composuit.

SEno epc̄s trevirēn. a comite trevirorz theoderico capt⁹ & tertio de urbe p̄cipitato. tādē gladio percussus interijt.

ARnulph⁹ q̄z scūs cenobio. s. medardi signis & vtutib⁹ pallebat sua sctitate elegit p positū inclusiōis. Jnō abbas eius dē mōasterij tādē iussu pōtificis sūmi epatū lugdunēsis rexit

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicorū regulariū. tpe gregorij pape septimi & heinrici imperatoris āno dñi. millesimo. lxxx. resurgere cepit in ecclesia. b. Quintini belvacēsi. Qui p̄mū ab apostolis. postea a btō augustino epō & doctore eximio regulariter instituit⁹ sub mgrō yuone venerabili einsdē ecclie p̄posito postea carnotensi epō. de isto ordine illi insignes viri & doctores claruerunt. Hugo de sancto victore. Et richardus de sctō victore. Et hugo de sctō follicto. ad istū q̄s ordinē ptinere videt ordo premonstratēsiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

DVo clarissimus canonū doctor & carnotēsis epūs apud gallos matio in p̄cio habet q̄ & inter cetera sue virtutis & ingenij opa. que edidit. post ysidor hispalensez epm decreta collegit. Et abbreviauit aplica. atq; ea i vnū collegit volnmē. q̄ postmodū & quidā hugo cathalaēn. epūs. Et p⁹ eū gratian⁹ i meliorē formā redegit. alia q̄z mēoratu digna p̄posuit

Rasis medicus

RAsis medic⁹ celeberrim⁹ ac nātōe persa seu aphrican⁹ h⁹ tpe vigvit & clarissimus fuit. cui alij bachilo p̄pnz nomē fuisse tradūt ß auicēna in. iij. sen. tertij canōis. T. z. c. 7. meāethū cū appellat. q̄ cū i almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. et eadē gua

er oībus añ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumia. Et in eadē lingua er oīb⁹ añ se medicine auctoribus inscripta collegit volūina & p̄mo de medicia carrectōe li. j. De cura morboz iūctaz. Libz ptinētē oēz medicine sciaz. cōtinēs rasis appellatū libūq; almāsoris ad rematthildis cōitissa

gē ei⁹ nois. Deq; morb⁹ puerorz libz. ac diuisionū libūvnū. in astrologia q̄z aphorismorum atq; etiam in alchimia libros. ij. & alia mlta.

MAthildis comitissa nobilissima & optia atq; illustris femina p h⁹ tps cū ro. eccia bñ sentiēs vtute & reb⁹ optie gestis clara & inclita vbiq; predicat.

Hec ẽm nobilissimũ bonifaciũ et magnificũ virũ. et beatricẽ heinrici filiã habuit pntes. Que cũ vnica eẽt filia. post ipsos pntes in dñio luce parmeregũ ferrarie. mantuleqz ac eius ethurie ptis quã nunc patrimoniũ vocam⁹ successit. Quã obrẽ in tota ytalia clarissima fuit. Et propterea quendã pncipẽ nolle gotifredũ in ytalia potentissimũ duxit maritũ. Cũ certe illustris feia nõ mõ richardi et guilielmi apũlie et calabrie ducũm et heinrici potentiã xtra ro. pontifices exercentẽ magnanimiter rep̃ssit. et que ꝺ ecclesiasticõ in re occupauerant restituere coegit. Verũ cũ heinricus filiꝰ heinrici cesaris in ytaliã a patre missus dũ apud parmã vrbẽ mathildim et eius virũ pfligass̃et. et gotefridũ interfecisset. ipsa mulier azonẽ estensem (qui prioris viri in q̃rto gradu cõsanguineꝰ erat ignorãs) accepit maritũ. Cũ quo p aliquot menses cohabitans. tandẽ recognita gregorii ꝓsulit pontificẽ. quid sup hoc agere ꝓsuleret. Cui pontifex imp̃anit. vt ptinus ab eius ꝓsortio abstineret. Ac sic diuortio facto deinceps oronibus et vigiliis deo et ro. ec. militare studuit. Tandẽ vero anno salutis nr̃e. 4. etatis aũt sue. 69. in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamẽtũ suũ hoc mõ ꝓfecit. In primis namqz oĩs seruos et ancillas liberos eẽ voluit. deinde vasa quoqz aurea et argentea. vestes q̃z oĩs pãocissimas ecclesiis ꝓdonauit. Mantuanũ insup monasteriũ ab ipsa p maiori parte sua ipensa ꝓstructũ. Ac canusiũ frixionariũqz monasteria. atqz p illas basilicas plurias predijs et aliis dongriis immunerabilibus ampliauit. His gestis extremis ꝓstitutã oia sacra ab anshelmo epo deuotissime et reuerẽter suscipiens. Postq̃z etiã omne eiꝰ patrimoniũ beato petro ꝓdonauit. sanctã aiam deo reddidit. Eiusqz corpus (nllo honoris genere qꝺ ipendi magno pncipi possit nõ adhibito) ab vniuersis clericis et populis ad sanctũ benedictũ agri mantuani defert et mansoleo qõ nunc cernit sepelit.

Testam⁹ tui dy.

GIbertus antipa hoc anno ab heinrico cesare primꝰ epoꝝ male sentientiũ synodo hita ꝑ gregoriũ papã in germania pontifex creat. et clemens appellat. Qui cũ heinrico et eius filio coniunctis copiis in ytaliam veniens romã profectus. leoniã vrbẽ mor cepit. et in vrbẽ deditionẽ recepit. Tandem post multa gesta morte subytania correptus scelerũ penas dedit.

Linea sum. pon. Gregorius. vij.

Victor. iij.

Vrbanus. ij.

Anno mundi. 6273.
Anno christi. 1074.

GRegorius eiꝰ nominis. vij. papa. natõne hetruscus patre soanensis. patre bonizo yldebrandus monachus cantea vocatꝰ. post alexandrũ pontifex factus. Vir dũ eius põtificis exequie solẽniter ex more erant celebrate. quũ clerus et populus cũ funeris pompã ꝓgregati yldebrandũ archidiaconũ acclamarũt. a beato petro in põtificẽ esse electũ. Ad eosqz clamores erciti cardinales ꝓclame igressi eundẽ canonice delegerunt. quẽ gregoriũ. vij. placuit appellari. Js annꝰ erat heinrici. iiij. cesaris regni duodeuigesimus. p q uod tempus bello ille cũ saxonibus guissimo plecitus erat. Vir certe deo et hoibus gratissimus. prudens. iustus. clemẽs. Pauperũ. pupillorũ ac viduarũ patronus. Et eccle. ro. ꝓ hereticorũ improbitatẽ et malox pncipũ potentiã res ecclesiasticas p vim occupare conantiũ vltor. acerrimꝰ defensor. adeptus põtificatũ statim heinricũ imperatorẽ admonet. ne deinceps largitõne corruptus. epatus et bñficia alicui p symoniacã cupiditatẽ cõmittat. Gregorius itaqz oratores ad regẽ misit denũciaturos se si in põtificatu ꝓfirmaret. nullatenꝰ errores illius toleraturũ proinde aut aliũ pontificẽ fieri curaret. aut se ad satisfactionẽ cõdignã pararet. Rex hñ facti mõ ac veritate cognit⁹ electioni eius assensum p̃buit. Nihiloqz minus p̃stitit in sniã heinricus. Quamobrẽ oratores breuense epm qui regis pximacie adiutor ipulsoqz fuerat excõicato. romã sunt reuersi. Paulopost hermannũ bambergensem et aliũ ꝓstantiensem epos rome agentes. et de symonia pnunctos põtifex dignitate priuauit. Jeinnio subinde quadragesimali adueniente gregorius põtifex pcilium laterani cũ celebraret interfuerũt guibertus rauẽnas archiep̃s et maxia longobardie epoꝝ pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suaden

te giberto obtemperare noluit. immo gibertus vir seditiosus contra gregoriū cinciū romanū ciuem prefectiq; vrbis filiū virū vtiq; temerariū concitat. qui structis insidiis pontificē in natalis dñi nocte celebrantē cepit. et in turrim reclusit. Romani sequēti die eū liberant et cinciū persequunt. edes eius subuertunt. Qui ad heinricū confugit. quos omnes papa anathemate notauit cinciū et eius adiutores. Heinricū quoq; dignitate regia priuauit. Verū paulo post synodo habita in ea multa constituit. Heinricus ite habito conuentu episcopoz male sentientiū. gibertum denuo pontificē creat. clementemq; appellat. romā venientes gregoriū in adriani mole obsederunt. Js a roberto apulie duce liberatus. secumq; cassinū ac salernū perducit. Vbi non ita multo post pontificatus anno. vij. mense vno. diebus tribus sancte et pie moritur.

VJctor tercius papa. desiderius antea vocatus montis cassini abbas. pontifex creatus statim gregorij partes suscepit. Contra gibertū antipapā tutandas quā ob causaz heinricū imperatorē sibi constituit inimicū vt aliqui ferunt eius fraude (vt martinus scribit) veneno in calicē iecto. dū sacrificat necat. Verū vt vincentius sentit dissinteria periit quamq; id a suspitione veneni nequaquā alienū. veneno eñ petiti corruptis et labefactatis intestinis interdū in dissinteriā vertunt. Anno igit vno. mense ūrto. pontificatus sui. nō sine suspitōne dati veneni moritur.

¶ Anno mundi. 6283. ¶ Anno xpi. 1084.

VRbanus eius nominis secundus. Otto vel Odo vocatus. monachus eboniacensis primo. deinde cardinal hostiens. Postremo quinto mense post mortē victoris pontifex creat. vir quidē doctrina et sanctitate vite quouis grandi magistratu dign. Cuius etiā plurime ad mathildim extant epistole sticco plene. Js vero parum romanis rebus nouis studentibus fidens. melphym se contulit synodū habiturus qua tucius eo pficisci liceret. Pontifex itaq; cū in ytalia nullibi quietis locū cerneret in gallias pfecturus placentie synodū habuit. in qua licentiā quorūdam ecclesiasticoz mirifice compescuit. Inde vero in gallias abiens rē memoratu dignā aggressus est. Concilio eñ apud clarūmontē habito. principes gallie ad recuperandā iherosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eumq; inuenimus gibertū antipapā postea vouisse. vt vbanus secundus pōtifex romanus cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatumq; claromontensi in concilio statuisset. Eo anno qui christiane salutis nonagesimus quartus supra millesimū fuit sacimus est aggressus maximū excellentissimumq; omniū qui fuerint pontificis romani cuius spiā dictu auspicijs et auctoritate hactenus intentata. Liberande eñ a thurcis sarracenisq; hierosolime et ptinenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus et ea que concilio inerat ex omni orbe christiano multitudine ad contionē vocata. Vir ipse eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiā christi dederint. signumq; crucis susceperint. quo facto romam statim rediit vt compositis in ytalia rebus. ytalos quoq; animaret. Sed maximis seditionibus a iohanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo iohanne liberior factus ad componendū ecclesie statū animū adiicit. Tandē vir sanctus post multas persecutiones et labores duodecimo pōtificatus sui anno. mense quarto. die decimonono apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis moritur. quarto kalendas augusti. Eius corpus per transhybernia regionē ad vitandas inimicoz insidias qui etiā mortuū ledere conabantur. ad sanctū petrū delatū ibi honorificentissime sepultū.

Ordo Chartusiensiū

ORdo chartusiensium in galliis anno dñi. M.lxxxvj. in dyocesi gratianopolitanensi a Brumano theologo viro sanctissimo initiū sumpsit. qui post sui institutionis originē auspicē christo in domibus ac per

Anno dñi. 86

Bruno ex colonia oriundus

sonis augmentū accepit. ideo ab alexandro tercio et ḡrto et ceteris pōtificibus summis approbatus sic confirmatus extitit ac variis priuilegiis donatus. Cū inter oēs ordines ecclesiasticos primatū non rōne epis sed rigoositat⁹ semp tenuit. et propterea eū speciosissimā ecclesie columnā appellant. Et h̄ quoq; stupendo eventu principiū habuit. Cū in florida ciuitate parisius gimnasiū celeberrimū floreret. et in oī genere doctrinarū et variis regionibus scholares atq; doctores clarissimi lr̄is opaz darēt. Inter ceteros vn⁹ singularis scientie claritate. pbitate vite. marīe fame pollebat. Cui post obitū in ecclesia solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingēs numer⁹ doctoz magistroz et alioz conueniebat. Corp⁹ vero mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent surrexit. Et in loculo residens voce magna cunctis audientibus clamauit. Justo dei iudicio accusatus sum. Quo dicto vt prius iacuit. de qua voce oīs territi obstupuerūt decreuerūt ne sepulture ea nocte traderet. ꝙ die sequenti iterū conuenirēt. fama p vrbē diuulgata. multo plures ad spectaculū conuenerūt q̄ eadē forma p̄fata verba dixit Et vt eritū huius rei scire possent. tercia die tota ferme ciuitas cōfluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Justo dei iudicio damnat⁹ sum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo ecclesiastica sepultura damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q̄ discipulis ait. Videtis quō tam celeberrim⁹ ac ab oībus sanctus reputatus misere periit. Numquid et nos perire volum⁹. et nō potius saluari. Nō est locus salutis nisi mundū relinq̄mus. Sic compuncti solitudinē quesierunt.

Bruno prim⁹ Carthusiensis.

Bruno vir sanctus et clarissimus phs atq; theologus. Natione theutonicus. ex vrbe colonia. literis a primeua etate eruditus. Remensis ecclesie canonicus. scholariumq; apud ipsius magister. hisdē tpibus cū in gallis legendo scribendo et disputando clarissim⁹ haberet. Relicto seculo et pompis eius. cū septē viris doctissimis in heremis chartusie secessit. ibiq; monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersatōnis satis arduū ibidē instituit. Quē rigorē obseruātiarū post annos. cccc. vsq; in p̄sentem animū sequentes summe obseruarūt. hūt em̄ prolixa ieiunia. oīb⁹ sert⁹ feriis cū pane et aqua. abesu carniū semp abstinent. etiā in ḡuissima egritudine. q̄ ad vestitū sp cilicio ad carnē induunt. q̄ ad solitudinē. nunq; exeūt excepto prioze et procuratore. ac in cellis soli manent cū arto silentio vigilias magnas hūt ob officij plenitatē. Cuius sancti ꝓpositi hugo grānopolitan⁹ epūs qui ab eodē brūnone habitū monasticū percepit auctor fuit. Ferunt et alīq inter ceteros brūnonis discipulos vrbanū papā vnū fuisse.

Hugo epūs Gratianopolitanus

Hugo gratianopolitanus epūs. Cui⁹ mater de eo pregnans p somniū elegantē puerū concepisse ait. Quē sistendū dei aspectibus sancti in q̄bus erat et beatus petrus deferebant in celū. ideo natus et puer factus addiscendis lr̄is applicatus fuit. speraba em̄ singularis meriti et gratie futurus apud deū. diuina q̄z gratia plurima virtutū ornamenta in eū ꝓgessit. heremi⁹ chartusie calienſ. Abbacia ecclesiarū. heremi⁹ canonicoz regulariū et apud sanctū miserium. et apud gregoriū domus. ipso annuente ceperūt. ipsaq; spū aliter et corpaliter foouente pfecerūt. Hic solitudine chartusie deū sine dignationi ꝓstruētē habitaculū vidit p somniū stellasq; septē sibi prestantes itineris ducatū. Et sanctitat⁹ eius odore tracti ad ipm̄ venerūt septē viri qui oīs vno desiderio succensi locū heremitice vite ꝓgruū querebāt. Hoz prim⁹ vt premissum fuit magister bruno vir religione et scientia famosissim⁹. aliiq; q̄tuoz lr̄ati et duo layci quos hugo benigne susc̄pit ac voti cōpotes fecit. Cuius ꝓsilio chartusie solitudinē intrarunt. atq; extruxerūt. Hic autē sanct⁹ vir multis vtutibus ornatus q̄ cunct⁹ inibi hītātibus ꝑ signe sanctitat⁹ exemplū prebuit ecclesie dei admodū vtilis. cpalem sarcinā exuere ac q̄etī aie vacare desiderans. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. quāuis senio grauatus. Credebat em̄ eni sola auctoritate et exēplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis et egrotus. q̄z quiuis alius sanus et robustus. Inde cepit indies magis deficere aderant viri de chartusia et de calesiensi et ercubiarū domibus ad seruiendū nec vlla psona secularis ad obsequiū admittebat. Tandē anno dñi. M.c.xvij. etatis sue. lxx. ꝓsecratōnis sue. lij. mortē obiit. qui p innocentiū. ij. sanctoz cathalogo est ascriptus.

¶ Expeditio xpianoꝝ ꝓ liberāda hierosolima facta tempore vrbani secundi. Anno. 1094.

¶ Temporibus vrbani ꝑcilio apud clarūmontē hito. sua elegāti oꝛōne pōtifex pncipes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis iā diu occupatā aiamit. Vox eni oim dictu mirabile vnico vt apparuit ore ꝓlata intonuit. deꝰ vult deꝰ vult. Ad quā vocē pōtifex subiūxit. viri fortes. ea que dñs in os vestꝝ posuit vba vobis in bello ꝓ tessera erunt. Et iturī in expeditionē pseueraturiqꝫ i bello sancte crucē et rubenti panno sagis insuta pectus insigniunt. Dū vero pōtifex cū patribus dē impatore deligendo ꝑsultant. mlta hoim milia in ꝓtionis loco cruce signati sunt. paucosqꝫ intra mēses. ccc mortaliū milia in id deuota. bellū se itineri accinxerant. Interea cruce signati pncipes diuersis viis iter ad ꝓstantinopoli sunt ingressi. primusqꝫ oim petrus quidā heremita abstinētie fama celeber ducē se multꝫ exhibens ꝑ alemaniā hungariamqꝫ perrexit. Cui gothefridus eustachius et balduinꝰ fratres cognoie bolionij comites eni bononie gallice. et quidā potentissimi erant se illis itinerꝫ socios addiderunt. Maiores vero pstantiū ducū et nobiliū manꝰ. hinc podiensꝭ epꝰ belli dux. et raymundus sancti egidij comes. Jndē hugo maguꝰ philippi francoꝝ regꝫ frater. et robertꝰ flandrie. et stephanꝰ carnoti comites. transmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerunt. primo romā peruenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Triputo ꝓfecte copie. vna brundusiū. barulensem portū alia petit. et tercia ydruntū. Boemūdus autē relicta melphy cū. xij. milibus electoꝝ hominū ytalice iuuentꝫ in eandē expeditionē pficiscit. Peruenerat iā ꝓstantinopoli petrus heremita et in suburbiis castrametatus. et nec eos ex galliis alemanosqꝫ ductos adeo ꝓtinere scuit quin in ꝓstantinopolitanos fecerunt hostilia sacris spoliatis. ꝓmotus itaqꝫ suoꝝ malis alexius impatoꝛ petrū compulit. negato cōmeatu ante ꝑ bosphoꝝ traiicere. q̄ nicomediā primo. morniceā peruenientes ciuitatē ipsam natura et psidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt Turci vero nō mō tūc. sed piusquā a claromōte discessum eēt. quid xpiani mollirent intellexerāt q̄ nicea defensoribus obsidionicqꝫ pferende necessariis cōmunita. Vex cū obsidentibus cōmeatꝰ deficerent. dilaberenturqꝫ passim milites xpiani Cuiꝰ rei causa a sarracenis insidiis oppressi. relinq̄te obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimētū accepere vt raynaldus dux alemanoꝝ abnegata fide xpi cū aliq̄bus militibus deditionē fecerit. et petrus ꝓstantinopoli redierit. Queres alexio grata. apto marte repellere conat. Tū boemundus alexiū partim minis. tū pollicitatōnibus ad pacē ineundā compulit. vt iter tutū per loca iperū facere liceret et cōmeatū preberet. Jtetumqꝫ ad niceā ventū est. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militū p lacū submitti vrbi adiacentē ꝓtinuo poterāt. Verū supueuientibus e ꝓstantinopoli lembis nō paucis. in lacū missis. rex oim inopia oppidani pssi. dies post. liij. ab initio obsidionis deditionē fecere Jnde munita nicea. iter p loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamundus herbidū solū ad riuū quendā inuenisset. equos et iumenta reficere ꝓstituit. Subito cū sarraceni adorti sunt. quē oppssissent in hugo et gothifredus cū. xl. milibus equitū ꝓfestim opē tulissent. Pugnatū est vtrunqꝫ acriter. Eo autē prelio q̄ medi thurci sirij caldei sarraceni arabes interfuere ad. xl. milia hoim cecidisse scēnti die cognitū est. Solimannꝰ antē eoꝝ dux effusa fuge inde abiens. Jnde xpiani segetibus iā maturescentibus aditi sine vllo incōmodo yconiū primā lycaonie ciuitatē puenere. Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heraclea tarsumqꝫ cepere. Tū balduinꝰ prestanꝫ aiet ingenij. vir primꝰ oim in asia dominatū adeptus ē. Traso donatus. flexit inde in ciliciā maioꝛ exercitus q̄ minoꝛ armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie in anthyochiā mouere. transmissis altissimis montibus. Aliquot inde pgressi milia passuū xpiani ad flumen puenere vbi antiochye prope ꝓtiguū farfar noie. qđ vado transiri sine ꝑiculo nequit. castris firmatis duces vrbē ꝓtemplati. captiuos scisitati sunt. q̄ esset ciuitatꝫ forma. Rñderūt regē illiꝰ esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta habēt Reblata prius inde ab antiochyo orientis dñatore eius nois primo. dicta ē antiochya. Duplicicqꝫ circumdat muro. ꝑs cuius interioꝛ latericio exterioꝛ q̄drato lapide structa ē. Laqꝫ superbā ꝑ se ferens specie. thurres. cccc. lx. habet. colles. iiij. vrbe includunt. in quoꝝ celsioꝛ ad orientē solem spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt oīs sit machinamentoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisiriā. Situsqꝫ vrbis fluminibus fontibusqꝫ irriguus. agros habet fertiles. et glebe maximā vbertatē. vicinusqꝫ lacꝰ optimis habundat piscibus.

Nicea urbs.

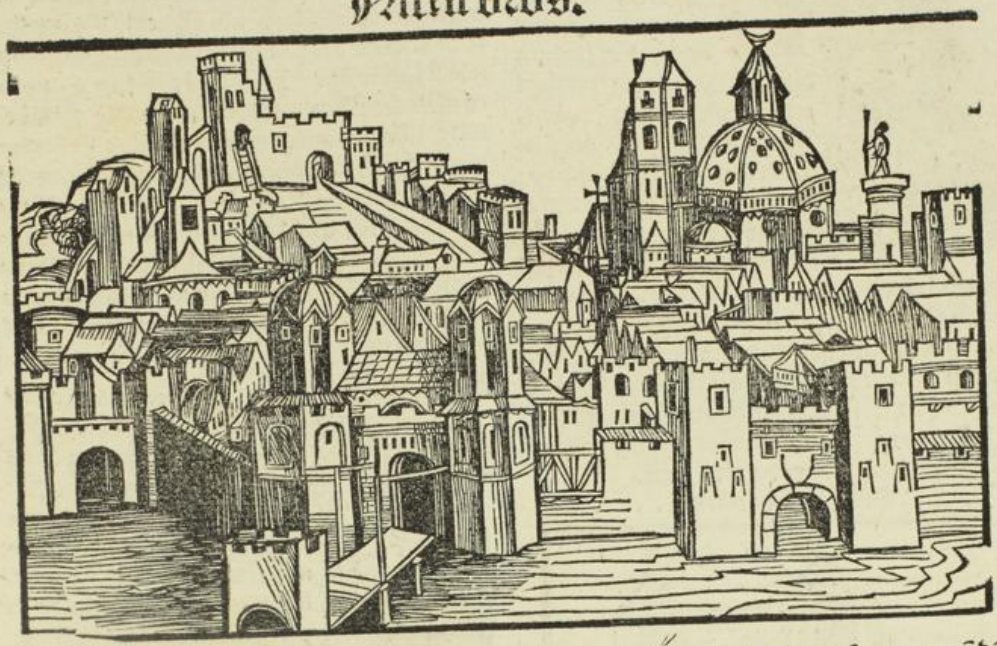

Recedit a mari ⁊ litio vrbs ista. xij. milia passus. vbi farfar fluui⁹ portū efficit. nauiū etiā ceterarū capacē. Accepit aūt ea ciuitas matīa ab ecclesie primitiue exordio ornamenta. Cū petrus apostolo⁹ princeps primā in eā patriarchalē instituit. tenuitq; sedē. Theophilusq; ad quē euangelista lucas eadem oriundus ciuitate actus apostolo⁹ inscribit. Septimus a petro antistes in illa constitutus vt prophani regⁱ antiochi nomen aboleret. Eā de suo noīe theophiliā appellauit. adeo sub christi noīe flouit vt ep̄os tres supra quinquaginta et centū patriarche suffraganeos. et seraginta supra trecētas ecclesias vrbs habuerit. Cū itaq; christiani ad eā vrbē natura loci densissimo sublimiq; muro minitissimā diu sedendū esse intelligerent. mīta in ꝯcilio agitata sunt a ducibus ꝓuisa. Anno igit̄ salut̄ nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta est. Et a boamundo normanno roberti apulie duc̄ filio viro vtiq; clarissimo. post durissimā obsidionē capitur pirrho anthiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebente. Qui boamundi virtutē admiratus. dediturū se illis vrbē spopondit. Si reliq; christiani eidē cū imperio esse boemundū paterent̄ ingressi vrbē christiani oībus fere pepercere in p̄sidio sarracenor⁹ tantummō seruitū est. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiēs ab armenis trucidat̄. Sola arx superat. quā dū boemundus acerrime oppugnat femur sagitta traiicit̄. Verū supueniente corbane persarū regⁱ militie principe. cū seusadolo cassiani filio autiochiam recuperaturis. Boemūdus iā ex vulnere integer pugnandi copiā facit. Penuria rerū omniū vrgente decertare instituit.

Spera dñi.

Cum res christianorū in antiochia p̄fecto afflicte erant. vt apparerent oia desperatōnis plena in prope diē futura nisi deus nē christianor⁹ salutē tutelamq; sibi esse cordi miraculo ostēdisset. Nam q̄ lancea q̄ ihesu christi latus in cruce aperuit p̄ spiritalē viro religioso factā reuelationē. in sancti andree ecclesia est. Quo diuine p̄fectionis signo in magnā spem erecti ais. duces cū hostibus confligere statuerūt. Perlata itaq; lancea illa tanq; vexillo optimo. qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemundus ac cedit. quor⁹ de numero ad centū milia periisse constat. et quindecim milia camelos ceperūt. inde x̄pīani tantā p̄dā abdurerūt vt ab extrema ōpia ad summā oīm rerū vbertatē ob lanceę ipsius miracul̄ puenerunt.

Hildebertus epʒ.

HIldebert⁹ cenomā nox gallie epʒ. vir ingenio et scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulationes ac carceres ac vincula apud romam pʒ christo et eius ecclesia sustinuit. vbi et epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdā elegantiores de suo antrilio. librumqʒ pulchrū. de tedio hui⁹ vite querimoniamqʒ sui ipsius ptim metrice ptim̄ psaice composuit. atqʒ orōnē deniqʒ ad trinitatē pulchertrimā ac aduersus quosdā de eucharistia. multa alia edidit.

SAnctus q̄ʒ maurillus. epʒ rothomagensis. sanctitate preclarus. eo tpe vixit.

Ordo Cistercienſium.

ORdo Cistercienſiū anno dñi millesimo nonagesimooctauo in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate heremo cistercij primo ortū habuit. Qui ordinē vrban⁹ papa sub dicti abbat⁹ regula. mlcis tñ additis pstitutionibus pfirmauit. Et plurimis priuilegiis dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cū in epatu lingonensi monasteriū religione pspicuū ac fama celebertrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et variis deinde possessionibus atqʒ viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas virtutibus deficere cepit. celestiū amatores. hec vbertima spernētes ac paupertatē eligentes. vn⁹ et vigiti monachi cū patre roberto egressi. post abrupta pualliū. ac itineris difficultates varias tandē ad cistercium in cabilonensi dyocesi locū vaste solitudinis horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit̄ a deo pordinatū locū acceptāt. ibiqʒ nouū locū religionis et ordinē instituit. a quo loco cistercienſiū ordinē nūcupare voluit. Freti deinde pſilio. oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonensis sedis aplice legati. Ac walteri cabilonenſ epi. heremū in abbatiā extruere ceperūt. Qui breui in oibus mirū immodū crenit. ac viros innumerabiles doctrina et sanctimonia illustres ptulit. In latere sinistro eius ecclesie. triiij. sanctoʒ abbatū sepulchra cernunt̄ in dextra magni alani cū suo epigrāmate.

Robertus abbas.

RObertus vir sanct⁹ abbas molinenſ. ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cū alberico. oddone. iohanne. stephano. letaldo et petro monachis heremū petiit. cistercij auxilio ac auctoritate fretus hugonis archiepi lugdunenſ ac oddonis burgundie ducis vt districtius maioʒ instituta obseruaret. In cabilonensi dyocesi monasteriū fundauit. inde ad molisinū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locū sine cessit. cuius industria in sancta religione ac laudabili pʒuersatione pfecit. Et a paschali summo pontifice priuilegiis exceptionibusqʒ dotat⁹ fuit

Stephan⁹ abbas

STephanus abbas cistercij religionis paupertat⁹ ac discipline regularis amator. Anno. M.c. vij. tpibus heinrici quinti cartam charitatis auctoritate sigilli aplici pfirmatā perfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aio afflictus ferentes observantiā admodū rigidā. in nocte pʒ somniū vidit ingentē mltitudinē hoīm claustrū adiisse. Illico sequenti die bernhardus cū fratribus et comitibus ingressus ordinē cistercienſiū. plurimū auxit ac decorauit. vt infra patebit.

Hierosolimoʒ receptatio. et regni eius apud christianos principium.

DVces tpiane expeditōnis ad kalendas octobriū diē antiochie cōuenerunt. Boemundus princeps antiochie de-

dardus. Interea vero mortuo hugone magno reliqui duces raymundo excepto q̄ cesariā capa docie obsidebat pficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in licā simul ꝓuenientes. Tortosam oppugnare adorti tribus mensibus frustra ꝓsumptis. soluta obsidione tripoli mouere. Et pacē supplici illius regulo dederunt. Postera die nonarū maij q̄rta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere ceperūt. Primisq; castris bethelon oppidū arduo i monte situ est peruentū. Secundis ad vbē zebarim i cui⁹ finibus ab aq̄ laboratū est. Tertiis ad flumen beraym. Inde p calles arduā supantes montē. Postero die q̄ntis castris baruthū vbē maritimā peruenere. Et subinde ad sagittā. post ad surrū. dehinc ad acrū singul castris ē descensum. petenteq; p diē q̄ secuta ē itineri initi. nonā oppidū cayphas nomine tandē decia die ad cesareā applicuerūt maritimā vbē inclitā palestine. quā beatus asserit hieronim⁹ birgos oli. id ē stratonis vbē appellatā herodem ꝑ maritimos insano extructā opere augusta cesaris octauij noie cesareā appellasse. Morati apd eā dies duos. tercio ramolas adeuntes. eā inuenerūt metu a thurcis sarracenisq; desertā. Exinde motꝰ de tercia vigilia castris ꝓgressi passuū milia. sole vix dū orto primū vbis hierosolime menia ꝓspexere. Videres vero tūc varios summo i gaudio motus ꝑs clamores in celū attollere iubilos ꝑs et cantic⁹ optimū maximū ihesum venerari. ꝑs lachrymis vbertim i genas fluentibus in facie ꝓstrata sanctā vbem sanctū veneranduq; sepulchrū domini saluta bat. Ea autē vbs (vt ꝑmissum ē in supioribus) in palestina syrie regione arduo i monte sita mōtibus pariter arduis circumdat. nec flumina intus. aut prīo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū syloe amnē tenui et q̄q; p estatē nulla fluentē aqua. Qui montē syon radēs. vallē ioſaphat mediā secat. Quā ob aquarū necessitatē. ā sternas aquā continentes pluniā intus et extra ager multas et prope infinitas habet. Pertinet autē eius ager ad varias gentes xp̄iani nois inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab orientali plaga. sedumei egyptij et philistei a meridionali plaga. et maritime ciuitates ptholomayda q̄ et acon tirus et tripol ab occidentali. thiberiasq; cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septemtrionali in hierosolimitanos fines spectant. Itaq; quā primū ad hierosolime menia portasq; ventū est. nihil antiquius duces duxere q̄ vbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca duabus exercitusq; dispicere. Christiani igit compatam oisariā commeatu. q̄tuor locis oppugnare vbē magnis viribus adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iuliis vi cepere. ꝑcipua tū in recopanda tanta vbe laus gothifredi fuit. q̄ parte muri ei ac frībus ad oppugnandū assignatū primꝰ ascendit balduinoq; potestatē fecit. vt i vbē descendens xp̄ianis portas raluderet. q̄bus certe irrupentibus tanta cedes facta ē cū in vbe vel maxie in tēplo vt morientiū ernor tales hoim supgrederet. Cepissent eadē q̄ die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad supiora tēpli expugnanda rediturū esset ciuibus miserabili voce planctuq; supplicantibus. Et p eos ꝑsidi oū primoribus ē pcessa vita. In hunc q; modū yerosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij. rcir. sup̄ milesimū salutis an. Postq; heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti tēplo duces vbis et illius purgatōne a cadaueribus sarracenis iniuncta. eruerūt arma. et ad sanctū dñi sepulchrū cernui vel potius repentes pretere. Idē fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris pdeuntes xp̄iani numero pauci hierosolimis hītare ꝓsueti. Quibus oīdentibus vbi dñs ihs in horto captus. vbi verberat⁹. vbi passus. vbi deinde obseruatus. et demū ascendit in celos didicit ois populus.

Gotfredus primꝰ rex hierosolime

His p octo dies sūma deuotione obtī spiritalibus gaudiis. de rege vbi dando agi ceptū est. Quā ad creationē cū ois ꝓuenisset xp̄ianoꝝ exercitꝰ nc vota strutari. nc suffragia iniri optuit. q̄d illico gotfredū bolioniū regē nō magis multitudo ois. q̄ ipsi duces acclamauere. Gestat⁹ ita q; ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulchrū gotifredus iter missarū solēnia accuratissime celebrata. rex hierosolimitan⁹ est appellat⁹. ꝑis vir eximi⁹ dominiū vbis q̄d tanta principū populoruq; xp̄iane expeditionis ꝓcordia oblatū erat accepit. regni vero titulū et ensignia iō se nolle dixit. q̄ ideō nephariusq; duceret dyadema aureū / peccatore hominis tionē capiti ꝑponere. cui vbe in q̄ saluator mūdi eternꝰ rex spineā suo sactissimo madentē sanguine coronā gestasset. Inde arnꝰphus ꝑsbyter. ꝑis nihil i hūanis rebus q̄d adeo felicitatē ptineat diuturnū est. Anno em̄. j. post captā tot laboribus urbē gotfre. febri correptꝰ morie

Balduinus rex. ij. hierosolime.

BAlduinus frater cū gotfredus febre correptꝰ obiit. magno oim xpianoꝝ qui terrā incolebant sanctā ꝓsensu. nō sicut frēdns sēd rex hierosolome ē creatus finit. is annus xpiane salutis supra millesimū centesimus primus. quo in anno secundus vrbanus pontifex romanus tanq; re ab se inchoata dominici sepulchri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus et ipse liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cū sarracenis magnos exercitus recuperande hierosolime eā conduxerunt. Jn quos parū consulte intulit conflictus. Tandē vocauit genuenses et venetos et acon vrbē terrā mariq; oppugnans obtinuit ac sarracenos fudit atq; fugauit. indeq; egyptos secundo prelio superauit. Et calyphā, eoꝝ regem interemit.

STella insolita h̄ anno prima quadragesime hebdomada feria serta circa vesperum in austrū et occidentē lucere visa est. Et ꝑ dies. xxv. eadē hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi vise sunt due lune parū ante diē. vna in oriente et altera in occidente. Non multo post cometes longos et flammeos crines per mane ducens apparuit. De quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit venisti multis matribus lugendū. dudū est q̄ te vidi. Sed nunc multo terribiliorē te intueor patrie huius exidiū minantē.

¶ Anno mundi. 6293. ¶ Anno xpi. 1094.

PAscalis eius nois secundus papa. natione ytalus e flamminea ꝓuintia. patre crescentio. matre alfacia. Rayneriꝰ ante pontificatū vocatus. vrbano pontifici substitutus. quē gregorius septimus ob virtutez et doctrinā sancti clementis presbyterū creauit. Jn quo quidē loco clerus ipse post vrbani mortem. eundē pascalē vita priuata ꝓtentū quippe qui antea monachus fuerat etiā nolentē et latitantē pontificē creat q̄ dicerat humeros suos neq̄quā tanto oneri sufficturos. Sed expetente

Linea sum. pontifex pascalis. ij.

Gelasius. ij.

Calistus. ij.

populo. eligente clero collaudante cardinaliū senatu pōtificū munus suscepit. maxime vero cū ter acclamatū esset sanctus petrus rayneriū virū optimū pontificē elegit cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eiꝰ imposita comitante populo et clero equo albo ad lateranū perducit. Jnde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti quoriūdā seditōnibus ꝓsulturus. copias suas in gibertū antipapā mittit. q̄ non multo post subita morte correptꝰ. a malis in ecclesia dei nō statim q̄ enit. Richardus campanus comes albertū quendā sufficit attellanū quē qui statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coctꝰ relegat. Cauerses aūt agri ꝓnestini. icole theodaricū quendā pōtificē creauere. Verū ij q̄ penitētia ducti. v. et. c. die e pōtificatu deiectū. anachorite habitū indnere cogūt. Pacta tandē ecclesia romana pascalis vir magni ingenij ad vrbem castellanā et beneuentū ab hostibus occupatam recepit. His et aliis plurimis facinoribus strenue gestis in cisalpinā proficiscit. vbi guardastallū agri cremonensis oppidū quentu multoꝝ principū et episcopoꝝ habito de homagiis de feudo magna habita ē ratio. Rome preterea ecclesias. xv. consecrauit. Dedicataq; ꝓneste agapiti basilica romā effusa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandē rediit. qua quidē ex frequentia imalitudinē incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis ecclesie sacramentis cohortatusq; clerū ad pacē et concordiā. Pontificatus sui anno decimooctauo. mense sexto. die septima. Moritur quindecimo kalendas februarij, Sepeliturq; in basilica constantiniana.

GElasius secundus. Johannes antea vocatus. patria cayetanus patre crescentio. Ex nobili genere natus. ingenioq; a teneris annis nutritus. educatus et bñ doctus in monte cassi-

no religionis fundamenta ꝓdidicit ſub obdiſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rē ab vrbano ſecundo romā accitus. Vir et ipſe ſanctiſſimus et oi laude dignus. ſi vitā ꝓtinentiſſimā. ſi mores. ſi doctrinā inſpicias. Nā et ꝓſtāter et ſancte in tantis ꝓcellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno omniū ꝓſenſu pōtifex creat. Verū cincius fregepanis ira ob hanc electionē ꝑcitus q vnū ex ſuis cardinalibus collegio ꝑpoſuerat. quē pontificē eligerent. in monaſteriū pallacij cū armatis ſatellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quemquā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ꝓterit in vinculaq; conicit cardinales fugā parantes ex mulis et equis deiicit nullumq; genus contumelie ꝑtermittit. Non tulit tantā iniuriā populus ro. ꝓeſtim liberatus in lateranū ducit vbi de more coronat. Perſequente deinde illū heinrico impatore i gallias ꝓfugit vbi ab abbate cluniacenſi magnifice et ſplendide ſuſcipit intereundū eccleſias in tillano et in tornaco dedicat. tandē ad cluniacenſe monaſteriū ꝑueniens. ibi dū multa in eccleſie reformationē tutelamq; cū regibus et principibus mollirēt. pleuresi correptus pontificatus ſui anno primo die. v. moritur. Sepelit autē eius corpus intra limina cluniacenſ cenobij.

¶ Anno mundi. 6313. ¶ Anno chriſti. 1114.

CAliſtus. ij. Guido antea vocatus. natione burgundus. vienenſ archiep̄s. origine a regibus francie anglie atq; etiā alemanie ꝓſapia ducens. et vt alij hñt comitis burgundie frater a. cardinalibus q cluniaci tū aderant pontifex creat. vex nō prius pōtificiū habitū ſibi deſumpſit q; intellerit ſe ab his q; cardinalibus ꝓfirmari. q rome et in ytalia remanſerāt. Renūciis cognita romā veniens populo obuiā ꝓdeunte vrbem ingredit ꝓgratulantibus oībus. Rebus autē ex ſinia rome cōpoſitis beneventū ꝓficiſcit quo principes ꝓuenere q iureiurando ꝓmiſerūt ſe in poteſtate pape ſemp affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricū impatorē mittit. q pace ſine vlla ꝓtentione cōpoſita ad vrbē redeuntes. capellā pacis ad lateranenſem baſilicā ſuſpendere. publica igit letitia exorta ē. Pontifex q interea beneventū delat infauſta in expeditione ſua multos ſibi chariſſimos febribus correptos amiſit. Et ipſe mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq; relatus ē. at caliſtus pontifex valitudine vix dū reintegrata ꝓciliū laterani nongentoꝝ patrū ꝓgregauit. in quo cū pace inter multas diſſidentes cōpoſuit. tū maxie eccleſiaſticā ſtatū reformauit. et q̄ plurimi faciendū eſt dominicū michaelē venetoꝝ ducē vt laborātibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ rebus ſubueniret miſſis cū vexillo eccleſie nūciis exorauit. Tandē de deo deq; hoībus bñ meritus pontificatus ſui anno. v. menſē. x. die. vj. in dño moritur.

Linea impatoꝝ. Heinricus. v.

HEinricus eius nois q̄ntus. ꝑdicti heinrici q̄rti filius anno ab incarnatōne dñi. M. c. vij ab electoribus delectus impare cepit et impauit annis. xx. Is viuēte adhuc patre rex ro. declaratus genitorē bello fuerat ꝓſecutus. q̄ maiori ex pte circa leodiū coloniamq; eſt geſtū. Mouerat aquiſgrano cū exercitu filius in genitorē leodij agentē ducturus. et ꝑmiſſe cohortes apud moſam pontē occuparunt cū paterni milites in illos delati ꝑlio decertarunt priuſq; q̄ heinricus filius acceſiſſet ſui pōte deturbati clade haudquaq; ſunt ꝓfecti. Receſſit itaq; heinricus filius in colonienſes fidē genitori ſeruantes auxilio archiep̄i fauent ſibi fretus. Coloniā paruo obſeſſo tēpe recepit. Inde ep̄m rothardū in herbipoli ponens ſecūritate ab vrbanis accepta dimiſſis ſaxonibus cū bauariis ad obſidiū nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. ſoluto exercitu ratiſponā acceſſit. quē pater illico ſubſequēs rubertū ep̄m in herbipoli reſtituit et auxilio ratiſponenſiū filiū vrbe fugauit. poſtea reuerſus leodiū ꝓſtituerat illius obſidionē priuſquā potiret nullatenus relinquendā. ꝓtinuauerat q; menſes. iiij. cū pater ad aunū regni vnde q̄nquageſimū in angore ai eſt defunctus. et heinricus ipſe filius eius noie q̄ntus regna quibus tunc potiebat retinuit iuſtiore titulo gubernandā. Reliquumq; q̄ in patris fuerat poteſtate a populis ē pmiſſum. inde annos. v. primos accepti in paterni mortē regni germanie illo ꝓſiruando totos adhibuit. nec pontifici romano paſcali ſecūdo ea rōne aliter moleſtus fuit q; q et ipſe ep̄os aliosq; eccleſiaſticos ausus ē in iuſſu pontificis inueſtire. Cumq; pontificē ea auctoritatē petitā ꝓſtantiſſime vidiſſet denegare dolrem ē aggreſſus et ad ſertū regni an. veniens cū exercitu i etruriā oratores ꝑmiſit q̄ oſtēſis mādatis regē ſpoſpōderūt ſi ad coronationē admitteret iuratuq; ſe oēs inueſturā oīno omiſſu-

rū vt omnes regnoꝝ suoꝝ ecclesie iura p̄priu. et beatus petrus sūū habeat patrimoniū sic a ka rolo ludwico heinrico sc̄o et aliis impatoribus factū fuerat. ea sponsione solemni firmata misit pontifex sūriū legatos q̄bus rex ex p̄cepta rome formula iuramēto p̄misit. Venit itaq; heinric⁹ ad tercīū ydus februarij ad montē gaudij qui et malus dicit. Cui postea die significri cū vexill' et multitudo populi cū olīue romusaī occurrerūt. cū est ventū ad sup̄mos scalatū atrij gradus p̄ strauit se rex ad p̄tificis pedes et eleuatū ille ad oris oscula admisit prius q; introducere p̄fessio nē ex more impatoriā fecit. et tūc a p̄tifice impa tor appellatus ē. Postea petiit impatorē pontifex vt p̄missa seruaturꝰ investiturꝰ abrenūcia ret. ille secessit ac paschalē cū vniuers ecclesie p̄la tis p̄ fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā conuertit. Postera die populus romanꝰ armis correptus ꝯ theutonicos isurrexit tandē vrbe eiecerūt. Im pator autē in circuitu vrbis rome i vindictā oia suburbana icendio p̄sumpsit. Romanis tū vt se admitterēt muneribus donisq; tentauit. vna tū romanoꝝ vox fuit vt munq; admitteretur q; pontifex et cleri liberi eēnt. Cōpositis igit rebus impator a p̄tifice p̄firmat et coronat. Voti cōpos factus in germaniā cū pace rediit. atq; ma thildim filiā regꝰ anglie in maguntia sponsam accepit. Deinde decio iperij sui anno i ytaliā rur sus venit cū rite coron ari nō obtinuerit a mau ricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in manus calisti pape iura ecclesie resignauit absolutōnis b̄ficiū impetrauit. postremo dū inferiores par tes rheni circuire parat i traiecto frisie vrbe mor bo correptꝰ die clausit extremū. Inde p̄ coloniā ad spirā ductus iuxta auū cultu regio sepelit. ad cuius tumulū tale iscriptū est epitaphiū. Filius hic. pater hic. auus hic. pauus iacet istic. In ea dem q; basilica spire de his impatoribus p̄mis sis hec scripta i sepulchris marmoreis p̄tinent. Conradus secūdus impator ro. an. M. xxxix. no nas iunij obiit. Huiꝰ heinrici filiꝰ tercius dictus niger ro. impator an. M. lvj. obiit nonas octo bris. versus septētrionē scriptū extat huiꝰ. filius heinricus q̄rtus dictus senior ro. impator. M. c. vj. septimo ydus iunij obiit. Filius eiusdē heinri cus q̄ntus iunior ro. impator. Anno dn̄ice incar nationis. M. c. xxv. kal. aug. obiit. hec addere li buit ob varia dicta hystoricoꝝ.

Anshelmus lucens epūs vir doctrina et sanctitate p̄cipuus p̄ hec tpa floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti bndicti in mantuano agro mathildis i pensa edificaret. eodēq; in loco sepult⁹. ac man tuā deinde translatus in cathedralē ecclesiā ne a vicinis furto subriperet cū miraculis p̄tinuo cla rior fieret. vbi nūc vsq; miraculis clarus q̄escit.

Anshelmus epūs.

Anshelmū quoq; ali um fuisse ea tempe state scribūt. Is vir doctissimus et apud anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde can tuarien archiep̄s sit factus. et p̄clarissima opa composu it de meditatōnibus. Cur deꝰ homo. de libero arbitrio. de si militudinibus monologion. de p̄destinatione. et plura alia p̄scripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mente reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus p̄tim in būrgun dia. p̄tim in frantia ac normania ad sanctitatē pegit et p̄ceptorē lanfrancū elegit q̄ in candoni ens cenobij regimine assumptus ipse p̄uonis of ficio functus est grinlacensem.

Felicia q̄z hec tpa fuerunt q̄ etiā sigibertū monachū balbatensem virū spe ctate doctrine p̄tulere. q̄ in oi scientia li terarū ingeniosus. tempoꝝ descriptor post hec tempora obiit.

Ordo Templatoꝝ

Ordo tēplatoꝝ militū (vt mihi assen rāt) sub gelasio isto p̄. apd iheroso limā initiū sumpsit. et. cc. ferme p̄ an nos p̄duravit. Aiūt eni veteres p⁹ subactū a go-

elfredo clarissimo lotharingie duce hierusalē regnū quosdā pios homines de militari disciplina conspicuos. eos q̄ peregrinos veneranda loca devotione visitantes incursionibus et latrociniis cernerent infestari. Deo suā militiā devouisse et apud hierosolimā commorantes peregrinantibus vltro sua subsidia impendebant. His primo numerus paucus. et voluntaria paupertas. et magister vnus in porticibus templi fuit. Et qua etiā sortiti cognomē. Habitātes itaq; nō longe a dñi sepulchro pegrinos ingenti charitate suscipiebant atq; eos p̄ sacra loca amari deducebant. et inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide et gratia multi pegrini in europā redeuntes mirū in modū commendabant. Et elemosynas donariaq; largissima eis conferebant. Cū plurio pio opi adhererent ab honorio summo pontifice palliū albū p̄ habitu et vite regula p̄cessum ē. Cui pallio postmodū ab Eugenio successore rubea crux supaddita. cui militarent clarius p̄buit argumentū. Quibus et beatus bernhardus abbas regulā composuit obseruandā. Sane dū pene eos pauptas nouerca libidinū viguit militie votū et viuendi exhibita norma optie obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamen dū pio operi vndiq; rpiano opera affluenter opē afferunt. sensim subintrare delitie atq; libidines incepere. et vti a principio relictis pituris diuiciis hoies sacro opi subintrabant. sic in p̄cessu q̄si ad patos thesauros ceperunt ipacientes inopie euolare. inde castris vibibus populis impare. sibi quietē. seruis bella cōmittere. et militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimū sublimare. quibus sic indeclinū a virtute labentibus eoꝝ exterminationē sub clemente. v. pontifice infra edocebim⁹

Anno dñi. M.cc. ab incarnatione (vt scribit Vincentius) cepit ordo templaris militie. qui dicunt sancti iohannis yerosolimitani. hi degunt sub regula be. augustini hītes habitū nigrū nō laycali p̄ sub cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnandū corpaliter ꝑ infideles. Quoꝝ locus principalis rhodis insula. Qui subdunt magno magistro rhodi. Similiter oīa eoꝝ oratoria p orbem dispersa que multa sunt et opulenta. Et q; pauci eorū sunt clerici. priuilegio tū personali et reali clericoꝝ gaudētes sunt horasq; suas ex ordine dominicali videlicet pater noster indies p̄ficiunt. De quo inferius fiet mentio.

Apud indos generale et precipuū est cognomē suorū patriarcharū iohannis presbyteri. Quos in primis matheus apostolus. deinde eunuchus candicis regine in ethyopia constituere. Et indiā beatus thomas apostolus ad fidē conuertit. Johannes aūt presbyter non solū pontifex p̄ et magnus impator

tensē. Cui imperio. lxxij. reges parere et tributa pēdere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxxij. sūpra centū archyepiscopi president. In ciuitate aūt pmarima noie bibuth sedem pontificatus et imperij habent. Anno autē dñi .M.c.xx. iohannes patriarcha vnus de marinis indoꝝ romam veniens Calixto papē. cardinalibus. ac ceteris prelatis in publica assistentia narrauit quomodo sanctus thomas apostolus quotannis diuinissimo sacramento populū in india cōmunicat manu sua porrectū dignis et retractū ab indignis apud ciuitatē hulnā

Burdinus antipapa. hyspanus

Burdinus antipapa. natōne hyspanus. Quē heinricus quintus impator secundo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat sinitij se continuerat. Cui benedictus nomen datū fuerat p̄ id temporis apud vibem romam secundo calisto pōtifice romano rebus ecclesiasticis intento p̄ra eum pontificis nomen vsurpare volens In ea vibe cetani comites tirannoli defensauerant. Dumq; calistus pallio intentus esset vias illi claudiam et aurelianā adeo latrociniis fedauerant vt nemo illis romam tutus securusq; posset accedere. Quamobrē calistus pontifex copiis vndiq; contractis sutriū obsedit. Cuius oppidani infelicem burdinū e vestigio dederunt. Isq; camelo conuersa in bestie caudā facie imposito romamq; perductus nō minus in vibe q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. Abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in cauense monasteriū detrusit. Multa interim calistus in rogeriū sycilie comitē se regem ytalie appellantē animo nō minus celso q̄ irato dum molit obiit vt supra p̄missum est.

S. Bernhardus abas clarevallenſ

BErnhardus clarevallenſ abbas. natione burgundus. ex caſtellione burgundionū caſtro nobili ortum habuit et parentibus nobilibus. Cuius pater teſſelin⁹. miles ſtrenuus ac deuotus. opidi defontanis prope diuionē. mē acleth. et caſtro mōtis barri. q̄ preter bernhardū tercio genitū. v. ſilios ac filiā ſanctimonialē in luce produxit. q̄s cibis cōibus ac groſſioribus (vt liberius in monaſterijs deo ſeruire poſſent) enutriuit. vidit aūt ſomnijū dū in vtero geſtaret bernhardū catellū candidū in dorſo ſubruffū et latrantē preſagiū futurox vt magnos latentoſ detractores eccleſie faceret. Cū. xxij. attigiſſet annū cū. xxx. ſociis (relicta domo paterna) in ciſtercienſi monaſterio anno. M. c. xij. religionis habitū deuotiſſime ſuſcepit. qđ a ſtephano religioſiſſimo viro añ per annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū profecit vt breui tpis ſpacio ob maximā ſanctitatē et doctrinā clarevallenſ abbas ab oībus creatus fuerit. Cui quidē loco maria cū gloria p. xxxvj. annis preſuit. Et in vita ſua monaſteria. c. et. lx. ſui ordinis extruxit illuſtrans eccleſiā ſanctitate vite et ſuauitate doctrine et miraculox gloria. Preter eā laudabilē vitā et ſanctitatē maximā ingenij ſui plurima edidit monimenta. de conſideratione ad eugenijū papā. de canticis can. de amore dei. libū meditationū et plura alia. omelias q̄s varias. epaſs ac ſermones. Cū apud orientales ediſſa vbs xp̄ianis ablata eēt. bernhardus tantam noī chriſtiano iuſtā ignominie notā indigniſſime tulit. Is princeps platos nobiles et populos galliarū pene ſingulos adiens ineundā eſſe expeditione vexilla crucis in barbaros pferenda pcionabundus clamabat. et conradū ro. regem ducēde expeditōnis mūn⁹ induxit. Deniq̄ poſt multa miracula perpetrata conſummatis vite ſue annis circiter. lxiij. obdormiuit in dño.

PEtrus Alfonſus circa annū dñi. M. c. claruit genere iude⁹ antea moyſes vocatus. q̄ relicto iudayſmo baptiſmi ſacramentū deuotiſſime ſuſcepit. ac libū pulcherrimū per modū dyalogi elegantē compoſuit. in quo ptra iudeos et ſarracenos egregie diſputat. Alij tñ ſcribūt illū ad uerſionē veniſſe circa annū petrus Alfonſus. nā dñi. M. c. vj. et ab alfonſo hyſpanie rege ex ſacro fonte ſuſceptū. Et id̄ factū in die natalis ſanctorū apoſtolox petri et pauli. vñ ob veneratiōnē et reuerentiā ei nomen impoſitū fuit petrus. Et ob hoc Alphonſi cognomentū habuit. Ea geſta ſunt in ſede hoſtienſis ciuitatis. qui poſtea xp̄iana legē oibus p̄ſtantiorē eſſe ꝓcluſit.

SAcro igne hac tempeſtate in occidente multi accendunt. membris inſtar carbonū nigreſcentibus. quāobrē an. dñi. M. c. xxviij. multi de pago ſueſſionico ſacro igne ſuccenſi ad eccleſiā beate Marie in ciuitate ſueſſionū ſitā ꝓuenerunt. ibi diebus paucis miſericordiā dei et be. Marie p̄ſtolantes ſalutē ꝓſecuti ſunt.

SAnguis h̄ an. ydibus in nūj in agro emyliano et flāmineo pluit. Et apud rauennā et parmā. q̄ res plurimis terrori fuit.

POrca quedā in liginenſi porrochya teſte vincencio gallo enixa ē porcellū hoīs facie hn̄tē. Eodē q̄z anno pullus galline q̄drupes natus ē.

ACies ignee apparuerūt in celo que p̄ totū celum ſperſe pluria pte noctis viſe. et ſtelle pplures de celo in terrā cecidiſſe viſe ſunt. ſupfuſa aq̄ fumus cū ſono exibat.

HYems inſup aſperrima fuit p̄ qua ſtatim valida ſubſecuta ē. ac hoīm mortalitas. lueſq̄ aīaliū agreſtiū et domeſticox. ſtrages q̄z animum mutuo ꝓtantiū extitit.

TErremotus p̄terea in yta lia multis in locis. xl. dierum ſpacio ꝓduranit vt ville amote ſunt.

LVna. xiij. intempeſta nocte ſtellis lucentibus eclipſim paſſa verſa eſt in colorem ſanguineū.

MOnstrū quoddā gemini corpis mulier peperit. ante habens faciē hominis et retro canis.

Johannes de tpe.

IOhannes de tēporibus. q̄ fuit armiger Caroli magni. Et vixit annis. ccc. lxj moriē.

¶ Anno mūdi. 6325.

¶ Anno christi. 1124.

HOnorius secundus. qui et lambert⁹ flagnani ymolensis agri genitus. hostiensis ep̄s eo tpe pontifex creat⁹ quo balduinus ab hostibus p̄cio redemptus antiochyā hierosolimitano regno adiunxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ litteratura et moribus tanto magistratu dign⁹ videbat⁹. vex nō adeo eius ingressus laudat⁹ cū ambione quorūdā potius q̄z omniū bonoꝝ pontificatū inierit. Nā populus ipse saronē sancti stephani cardinalē pontificē precipide nimiū optabant. id q̄z se cupere leo fregepanis oñdebat. At vero cū id velle leonē cardinales quidā cernerent ne ex eius snia pontificē legerent omisso saxone theobaldū sancte anastasie p̄s byterū cardinalē pontificē delegunt. quē celestinū appellarūt. tunc leo nō amplius imorandū ratus lambertū de quo aū premissum pontificē preponit. cleroq̄ electionē approbante. qui inde oim consensu pontifex marim⁹ consalutat⁹. qui cardinales quosdā viros insignes creauit. quoꝝ opa postea magnis in rebus usus ē. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquennio ac mensibus duobus vixisset collachrymantibus oībus moriē. et in basilica lateranensi nullo nō genere honoris adhibito sepeliē.

IInocentius secundus ad annū salutis tricesimū et vndecies centenū honorio successerat. Patria romanus. ex thiberina regione patre iohanne. qui pōtificatu susc̄epto statim in rogeriū rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracundia magis q̄z viribus ad eā rē aggrediendā necessariis. fretus tumultuario ptractū impetu exercitū in illū durerit tanta pfectus celeritate vt apud sanctī germani opidū improuisu impetu sit repulsus. opidoq̄ capto. At guilhelmus calabrie dux rogerij filius cū exercitu veniens cōmisso prelio.

Linea sum. pontis. Honorius. ij.

Innocentius. ij.

Celestinus. ij.

pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus ē. Rogerius tñ modestia vsus pontifice cū suis liberato quicq̄d voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā innocentius aduterinū pontificē nouū sibi suffectū reperit. Petrū petri leonis filiū qui se anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente innocentio primarias vibis ecclesias aureis argenteisq̄ ornamentis. et conflata inde ingenti pecunia multos in vibe coꝝ perat. quā obrē sibi et suis timens innocentius conrado sabinensi ep̄o cardinali vicario suo in vibe relicto roma migrans cū cardinalibus et curia p pisas et genuam ad philipū regē in frantiā est delat⁹. Inde celebrato apud clarūmontē concilio petr⁹ antipapā et sectatores cū damnasset aurelianū se contulit. In belgis deinde habito concilio in ytaliā cū lothario impatore rediit. Celebrato apud placentiā concilio pisas se contulit. et cū genuensi populo rebus breui cōposit⁹ tandē romā accessit pontifice in lateranū et rege in auentiuz montē a populo pductus quies pata est maria ciuitati. celebrataq̄ synodo laterani ꝓstitutionē q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat i niicere violentas inter alia fecit. Afflixit vero hui⁹ pontificis extremo tempe omnē ytaliā fames valida. Pontificatus sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moriē.

Ne quis violentū

CElestinus. ij. Guido antea vocatus. sancti marci p̄s byter cardinal⁹. natōne tuscus mortuo innocentio ad annū salutis terciū et quadragesimū supra vndecies centenū pontifex creat⁹. oim ꝓsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitat⁹ q̄d nōnulli ciuitatē castelli eē affirmāt tiphernū ab antiquis appellatū. Hic beatus in hūmōdi dici potest q̄ null⁹ seditionibus toto suo pōtificatu obbreuitatē tempis vexat⁹ fuerit. Propter hanc vt arbitror cām. q⁹ vbiq̄ peste laboratū est. ex qua et ipse pōtificatus sui mense. v. moriē. sepelitur q̄z in lateranensi.

Otto epūs Babenbergensis.

OTto babenbergensis epūs ex suevia ingenuis ortus parentibus litteris traditus et polonia aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse polonie in curia heinrici imperatoris assumptus post rupertū faciente heinrico in epm babenbergensem ordinatus. Postea cū armis quor pfuisset pomeraniā prouinciā adiit. ea em iuxta sita in refusionibus triangularis apparens q in occeano daciā habet. in alia prussiā. et in tercia parte poloniā attingit vsq ad saxoniā. quā sua suaui doctrina ac miraculis. relictis ydolis deo reddidit. et ad christi cultū reduxit. Varia q monasteria in plerisq locis extruxit. Celeberrimū quoq fontis salutis cenobiū auxilio comitū de abenberg pdiis auxit. Apud ratisponā pruuennig et alia monasteria in epatu halberstatensi patauiensi et aquilegiensi fundauit. Is itaq vir sanctus et multis virtutibus adornatus anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus moritur. Sepultus in choro cenobij montisi monachor. Quē locū singulari affectōne semp coluit ac edificiis ornauit et fontē plūbeis fistul' e vicino monte in monasteriū reduxit. Et a pontifice ob miracula et eas res in sanctor pfessor pfectiū refertus est.

Balduinus rex iij Jherosolime.

BAlduinus eius nominis tercius hierosolimor rex prioris balduini pdecessoris frater. Qui anno. ij. regni sui gazim thurcor minoris asie ducē supatū comphendit. seqnti anno damasci regē et improuisu hierosolimā hostili aio petente fudit. Antiochiamq ciuitatē hierosolimitano regno adiunxit. deinde aclanitarū regē vnico plio repulit. et baldinū damasci regulū. tandē defunctus nullū filiū. sed vnicam tm filiā dimisit.

EOtharius qui et lintherius dux saxonie patre gebhardo. defuncto heinrico v. sine liberis. principibus maguntie cū legato ecclesie romane puenientibus in demortui heinrici imperatoris locū legitimis suffragiis cesar creat. licet valde renitens et se tanto honore indignū dicens. voto oim ad regnū tractus fuit. anno dñi. M.c.xxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suor militū. Progeniē deinde heinrici castigans. ideo fridericū et fratrē eius conradū nepotes ex sorore heinrici imperatoris rebelles habuit. vñ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuente quieuit. Impio itaq suscepto illico innocentiū papā a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adiit. sacramento adactus ē expeditionis breui pande. cū qua tutus romā vere primo duceret. Et magno pfestim exercitu compato in ytaliā cū pontifice venit. Romāq ingressi pontificē in lateranū perduxit. Et mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cuius bñficio ductus innocentius ipm impiū coronā solēni pompa coronauit. Qui mox in germaniā ad cōprimendos bohemor motus rediit. quibus sopatis. Cū pontifex pisas puocatū ex vniuerso orbe aggressus ē pciliū celebrare. in quo pstitutiones quas dā edidit. illico rome et in rogerij principatu studiosi p pontificis innocentij absentiā caput attollere inceperūt. viribus marie inuiti. quas rogerius offerebat. Quare accersitus a pōtifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. et reductā classem paulo ante pisani patissimā edurerūt. Pontifex aūt et imperator terra p fecti. rogerius sibi timens. dū in siciliā pfugisset oīa amisit q in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rayonē lotharij imperatoris comitē attributo ducatus apulie titulo cū aliquot germanor cohortibus pfecit. Tantis rebus nō magr feliciter q facilitur pfectis. redierūt in vrbē principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaq imperator mīte prudentie ac clemētie princeps fuit. q in toto suo impio nil gessit qđ merito ab aliq reprehēdi potuerit. q tandē de deo deq hoībus bñ meritus ī patriā suā iter faciēs vbone morbo correptus sū filiis vitā finiuit.

Lotharius. ij.

FVlco andegauensiū comes Balduini pcedentr gener. in qrtū irlime regē fuisse ctus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic piissimus vir fuit. et i armis acerrimus ppugnator. In hūc igit fulconē qui duobus filiis militaris rei scientissimis uteret legatr rarior barba

Fulco.v.rex ir̃lime ri ipetus fecerũt. Primoq; oi

um thurcos simũ circãcolẽtes psicũ immumera viroꝝ milia statuisse ir̃pianos ir̃lmã vsq; ducere. Rex factus ẽ certior qñ antiochenũ illi agrũ po-pulabundi cepant infestare. Durit tñ in illos et ꝓgressus audacissime irruentibus tria milia iterfecit. totidẽq; ex eis captos tanq; in triumphũ hierosolimã ligatos trarit. Ad quã turcoꝝ cladẽ ercitus rex alaph gẽte thurc⁹. nõ magꝭ suis turc⁹ q; arabibus. caldeis. babiloniisq; auxiliaribus copiosissimo fret⁹ exercitu edissam i-uasit mesopotanie cinitatẽ. qua balduin⁹ gothi fredi fratrẽ q; postea fuit. ij. ir̃lime rex potit⁹ fuit Captaq; a barbaris vrbs sũma et alias inaudita crudelitate direpta ẽ. Nã preter occasionẽ in oi etate cõmissã. archieps et clerus ois q; fidẽ ir̃pi abnegare noluerunt gladio appetiti sunt. Et q; oia supare visim ẽ mala. speciosissimas ex nr̃is mulieres. et nobilitate ꝑstantiores. q; barbari sup altare. s. iohannis bap. qõ scirent nr̃is religiosissimũ eẽ violauerũt. Ediffam eẽ vrbẽ illã nobilẽ medoꝝ. ad quã sacre tradunt lr̃e tobiã filiũ suũ misisse gabello. Quãquã. b. thad⁹ apl̃s ad fidẽ ir̃pi predicatõnis diuini vbi ac miraculoꝝ v̄ tute ꝓuertit. Et q; (. b. thome apl̃i ossibus decorata) ab agarus rex fuerit qñ ad dñm ihm date epl̃e sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rñsa ꝑcipe. q; postq; .xliiij. ãnis a ir̃piano ppl̃o fuerit refecta. ꝓter hũane ꝓditõis mores talia a barbar⁹ sit ꝓpessa. q; nlla rõne sint nisi a ꝓditissimis tolleranda. Fulco aũt rex q; ea sibi posularet accepta calamitas min⁹ q; optimit ꝓsideras dũ leporẽ ex acconensi agro exagitat. eq; in caput v̄so occubuit. balduinusq; fili⁹ eo noie rex. iij. regni titulũ gubernationemq; accepit.

Hugo abbas.

HVgo abbas cluniacens⁹ augustudinẽsis idigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licꝫ renitẽs de volũtate oim factus abbas. bon⁹ sc̃ia. melior ꝓsc̃ia. optim⁹ tpantia. forma angelic⁹. moribus cõpositus. sermone suauis. Tandẽ senio ḡuatus põtio successori cõmisit. vt humilitat⁹ et innocẽtie thesauros custodiret. et in dño quieuit.

Helinandus ep̃s

HElinandus itẽ laudunẽs⁹ ep̃s in oi sanctitate ꝑclarus floruit. Et mauritius ep̃s rothomagensis miraculis insignis claruit.

Pataua. Bastian.

PAtauia ꝑclara. diuesq; olim ciuitas. inter danubiũ cnũq; sita. quã prisci cesares ecclesie tradiderũt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus

ex alpibus. q̄ germaniā ab ytalia disterminant atq; in loco mitr⁹ danubio nomē amittit. Vrbs ipsa in longū tendit. nec magno negotio formā īsule suscipet. siquis ab eno foneā in danubiū duceret. nec vnu. v^c. passus sūt ex vna i alterā aquā Sup vno pons ē ligne⁹. qui. xvj. habet arc⁹ et ciuitat⁹ partē que trans flumē est ciuitati maiori ꝓiungit. Est et ali⁹ pons sup danubiū p quē via ē ad montes q̄ bohemiā respiciūt. Post hos montes fluuius ali⁹ niger admodū plabit. qui ex bohemia veniēs oppidulū indeox et terciā patauie ptē diuidēs sub castro p̄sulis danubio q̄si ex opposito vno se īmisceat. Itaq; tria flumina vno i loco ꝓiungunt. ac ꝓpterea locū istū quidā vbo ytalico passum h̄ est transitū vocitāt. Nā et p hunc locū merces ytalie i bohemiā ferebant Et superiores theutonici austriā vel hungariā petebant. sicut et hodie fieri videm⁹. In medio vrbis tēplū est diui stephani primi martir⁹ huius cīpatus patroni. egregie ceptū ꝑ nondū pfectum Chorus h̄ admodū pulcher edificat. apud h̄ tēplū edes epi sunt ad eā partē que respicit ynū. tū capacissime. tū splendidissime. Trans danubiū due q̄s sunt arces epi altera i summo mont⁹ cacumine. altera i radicibus apd̄ aquas vbi danubius et niger bohemie flumi⁹ (qui etiā fert vniones) ꝓiungunt. Est ad sublimiorē arcē grandis ascensus atq; difficil. qui tm̄ ex vno angulo pōt oppugnari. ꝑ tot ibi munitiones addite sunt tā muroꝝ q̄s foneaꝝ vt expugnari posse nulla vi hoim videat. Ibi et aule sunt et camere splendidissime. quas q̄ viderit nec ornaci⁹ aliquid. nec municius vsq; q̄s esse pntauerit. at vbi descenderis i arcē qui ifra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. et aulas q̄s plures. Sunt em̄ theutonici mirabiles mathematici. oīs q̄s gentes i architectura superant. Ornat⁹q; hec ciuitas insignis patauia corpib⁹. s. valētini. qd̄ tarilo dux baioarie ad eū locū deduxit et. s. mailiani archi epi laureacens ꝑ sanc. tuptū ex laureata i patauiā translatū. Fuit em̄ laureata vrbs admodū īsignis i ampla campoꝝ planicie. et sup flumen qd̄ anasum vocauit a q̄ nē vrbs nomē anasum habet. vbi oli eccl'ia metropolitica florvit. laūreacens dicta. beatusq; marilian⁹ (vt p̄missum ē) archiepatū rexit. et inde martirio coronatus fuit Sz postq; athila rex hunoꝝ vrbē hanc deleuit vbi arx erat opidū ex noie fluminis restrictū est Sedes vero metropolitica i salzburgā trāslata

Hugo de.s. victore ti affirmant) regular⁹ et parisiensiū clariss⁹ doctor. circa an. dñi. M.c. floruit. Singularis in vlte. pbitate et sīa eruditus in oībus artibus liberabilibus vt nullus ei suo tpe equal' haberet. ideo in m'to pcio fuit. Qui pter sanctitatē de qua mira legunt⁹ tum docendo. tū scribendo mult⁹ admodū p̄fuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacrament⁹ valde necessariū lib⁹. et alia opuscula sz dydascolicon. de disciplina monachoꝝ speculū ꝛc. Sermones q̄s elegantes cōposuit. Infirmat⁹ ad mortez eū vicio stomachi ob vomitū laboraret ne sacēo irreuerentiā faceret ait. Ascendat filius ad patrē suū. et serv⁹ ad dñm suū qui fecit illū. Et eucharistia disparuit Et vir sanctus deo suo spūm reddidit.

Hugo de folieto.

Hugo alter de folieto. q̄ sanct⁹ petri corbiens scribit fuisse canonic⁹ singularis eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de claustro aīe admodū notabilē edidit in q̄ de sanctitate claustri. et pia⁹ seculi et de ordinatione claustri material. de abusionibus claustri. et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celestino successerat. per cuius tpa latus ad latinos infaustus edisse direptōnis et nꝛoꝝ cladis ac ignominie acceptus nūci⁹ et nꝛoꝝ aīos in nouę expeditōnis ꝓgregande ardorē inflāmauit. Js lucius. tj. patria bononiens p̄bre alberto tituli sancte crucis in ierlm p̄sbyter cardinal' fuit. quā qui dā basilicā ferme collapsam ꝓpriis erpens restituit. Qui inito pōtificatu nil ptermisit. qd̄ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernhardus clarevallens vir et sanctitate et doctrina insignis (vt p̄missum ē) patrociniū religionis xp̄iane assumens. principes oīs xp̄ianos tū litter⁹ tū nunciis adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i verillū sumerent. Vex dū pōtifex i his vsare. peste absumit. Pontificatus sui mense. xj. die. iiij. ac in basilica lateranensi sepelit.

Anno mūdi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Eugenius. iij. pisis ecclēsis. s. anastasij abbas in monachū antea a bernhardo viro

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Richardus d'sito victore.

Linea sim. pon. Lucius. ij.

Eugenius. iij.

Anastasius. iiij.

sanctissimo electo. defunctis lucio pontifici ecclia. s. cesarei erat suffectus. maiore sanctitate q̄z rex gerēdaq̄ pacis spe a pribus delectus. Cū tū postea haut quaq̄z minus prudentia q̄z bonitate valuerit q̄ vbi romanos istare minis etiā cognouit q̄ sui confirmarent senatores noctu abiit i sabinos q̄z farsene monasteriū delatus cardinalibus et curialibus roma accersit. consecratus ē. rex cū postea ro. nō minas tū ꝑ etiā facta ptēneret. pacē cū pontifice constituerūt ea conditione vt in sedē suā pacific⁹ rediret. fuitq̄z solēni pōpa et sūma ppli letitia introduct⁹. q̄ postea cū rescisset ro. nequaq̄z bono aio ꝑ fraudē i grāz secū rediisse. insidias veritus tiberij dilabit. quē ro. haud secus q̄z gelasiū oli armis telisq̄z iniect⁹ persecuti sunt. apulsus pisas. illico i frantiā nauiganit. reptū ibi. b. bernardū didicit rē ecclīasticā pessimo i asia eē loco. ābo. s. virilnduciū regē francoq̄z orauerūt vt cruce insignit⁹ expediti one ptracta cōstātinopoli se ptulerit. Tandē cū erat ann⁹ salut⁹. lij. supra decies centenū. Engeni⁹ pon. in ytaliā est reuersus quē ro. bñ et honeste acceptū in lateranensez duxerūt. Isq̄z in vno quē suprinit āno preter cōpositā rē ecclīasticā vibes tarracinā sitiā et norbā et fumonis arcē quas tirāni occupauerāt i ditionē recepit. et tibure obiens in. b. petri basilicā est delatus. Pontificatus sui anno. viij. mense iiij. die. xx.

ANastasius. iiij. patria ro. patre bñdicto abbas antea. s. russi veliterne dyoces⁹ et cardinali pōtifex creat. Adeptus aūt pōtificatū calicē pulcerrimi opis magneq̄z estiationis lateranensi basilice ꝑdonauit. et edes egregias apud pontheon q̄ sanctā mariā rotundā vocant breui edificauit. plura q̄z mente destinauerat. tū ad dignitatē ecclie. tū ad ornatū vbis ro. ptinētia si ei aliq̄ vinere licuisset. laboratū esi h̄ pe fame i tota ferme eūropa anastasio clā et aperte pauperibus ipsis elemosinas pbēte. Qui pōtificat⁹ sui an. j. mense. iiij. die. xviij. moriē. Sepelit⁹q̄z in lateranensi basilica conca porphiretica.

RIchardus de sancto victore. vir quidē doctrine spectabil. canonic⁹ regular⁹. s. victoris pisien⁹. q̄ sine vlla dubitaōne disputator acutissimus ꝑ hec tpa parisius clarissimus et indit⁹ fuit. q̄ preter sanctitatē etiaz infra scripta guiter quidē et copiose edidit opuscula. videlicet ō trinitate. de spū blasphemie. ō ptāte ligandi et alia. sermones ad populū elegantes et doctos.

Richardus ō sancto victore.

MAlachias ortus in hiberina vbi educat⁹ et edoct⁹. Cui⁹ pntes genere et porentia magni extiterūt. q̄ in ciuitate ardinacha a malachia q̄ in cella ecclie deo seruiebat formaz vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus pbyter vices epi gessit. Vacante epali sede eo renitēte. xxx. etat⁹ sue ꝑsecratus eps conereth introduct⁹ ad hoies bestiales q̄s ad mores optios pduxit. Inde post mortē celsi i archiepm assumpeus itrans ardinachū toti⁹ hibernie metropolitan⁹ efficit. Ne dū autē hiberniā sua doctrina ac miracl̄ illustrabat. verū et scotiā. Cuiq̄z hibernia pallio careret. qđ ab innocentio ꝑmissum erat. Accedens igit eugeniū ptransiens. clareualle febre corrept⁹. postea in dño q̄euit. Sepultus i oratorio btē Marie. Anno. M. c. xl viij. iiij. nonas nouembris.

Malachias epus

COnradus eius nois. iij. Heinrici. v. nepos. grie sineu⁹. Lotharioimpatore rebus humanis erēpto apd̄ ꝑfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū imperiū assumit pñte theodorico portuensi epo aplice sedis legato. a q̄ deinde aquisgrani coronā regni accepit. et impauit annis. xv. resistebāt tū saxones et heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognoiatus supbus. Conuētio principū bamberge postmodū ertitit. vbi cū vidua lotharij ad pacē et grām regis sunt recepti. heinricus vero bauarie dux q̄ insignia impialia i castro nurmberge occupabat. cū ad regnū aspirabat. coactus tandē crucē lan

guelffi
gebellini

Linea imp̃atoꝝ Conradus.iij.

ceã et alia reddidit. iudicio pri cipũ a rege ꝓscript⁹. iiij. comitatus militibus ſaroniã petiit vbi vitã finiuit. Cõradus igit̃ q̃ in regnũ ro. nois ſucceſſerat. hita pace i germania i militia nomẽ dedit. fuit em̃ princeps i clitus ac clemẽs a diuo bernar. abbate plurimũ dilect⁹. cuius hortatus in ſarracenos crucẽ vna cũ ludouico fran. re. ac alphonſo hyſpa. et hei rico angl̃. regibus. aliiſq; pluris principibus ſum pſit. at conradus copiis nõ ex germania magꝝ q̃z galliis freꝝ ingẽti mlt̃itudine q̃z eterne vite ſpes accepto ſalutar̃ crucis ſigno traxit. ꝑ ſtãtinopoli ẽ delat⁹. Emanuelq; ij. grecoꝝ imp̃at. vir celeſtiſ⁹ xp̃iano noi ꝓtra ac ſimlabat hoſtl̃ aduenã ducẽ blande exceptũ quantũ potuit doloſis artibus i ſuã pollicere amicitiã eſt admir⁹. ꝓcibuſq; cõ pellit̃ nllo cõpato cõmeatu ycõniũ ſtati ducere. ſe em̃ p̃ſtaturꝝ oia q̃ exercitui neãa erãt emanuel pol licebat̃. Obſeſſa ẽ vrbs nã et artificio munita ali quãdiu et acriter. et dũ tant⁹ deſidet magꝝ q̃z op pugnat exercit⁹ valitudo. et nõ magꝝ corp̃m q̃z aioꝝ egritudo q̃ſq; valẽtes deq; ac iualidos debi leſq; ꝓſternat. nc̃ ſatꝭ itellectu ẽ tũc qđ ab ipis po ſtea reſcitũ grecꝭ morboꝝ q̃litas effectuſq; edocu it gipſũ farine ac pani quẽ greci ip̃ortarẽ fuiſſe cõ mixtũ. quãobrẽ conrad⁹ re ifecta i traciã retroceſ ſit. Poſtea ꝓrad⁹ ludouicuſq; reges greci imp̃atorꝭ dolos malꝭ ſuis edocti iuuenũ ꝓuenientes exercitũ. balduino regi ir̃litano ſuã opam ſũt polliciti. vi ſiq; ẽ nihil magꝝ ꝓducere q̃z damaſcũ copias du cere. Tandẽ ir̃lm̃ pueniẽs ſeat⁹ fuerat ludouicũ re. diuerſo itinere portuenꝭ quidẽ eps car. quẽ enge ni⁹ pa. ſedis ap. legatũ miſerat ir̃limã itaq; ductu ri i damaſcũ tres xp̃iani reges cardinalez q̃z lega tũ et ſil̃ patriarchã ir̃limitanũ. multos q̃z eps ex peditõni itereẽ caruerũt. iunctꝭ copiis aiſq; magꝝ nis conatib⁹ obſidẽt. quã vrbẽ ſeruos abtahe fim daſſe ꝓſtat loco cãpeſtri nãq; arida ꝑ artificiõ vbe re atq; fecũdo. ager em̃ effoſſis cuniculꝭ ductiſq; fi ſtul̃ vñ irrigari põt mirã vbertatẽ pre ſe fert. pu ãnis i regione vnic⁹ ꝑterlabẽs linguĺã q̃ndã facit in q̃ caſtra poſuerãt vñ facile cohibere ab aq̃tõne opidani poterãt. vex aſſirio quodã ꝑſuadẽte cui marie balduin⁹ in rebus arduis credebat. caſtra ad alterã vrbis ꝑtẽ tranſferunt̃. Damaſceni inde ab aq̃tione eos ꝓhibẽt. q̃re cũ ſiti fameq; laboraret̃ ſoluta obſidione cũ tant⁹ exercit⁹ re ifecta ad iopẽ reduſſet. ꝓradus ludouicuſq; cõmunitos male hiroſq; exercit⁹ ſuos i europã reducẽtes ad ꝓpria ſunt reuerſi. Rogerius q̃z a pontifice in regẽ ſublimatus guelfonẽ predicti heinrici fratrẽ in germania pecuniis inductũ ꝓtra ꝓradũ ad bella mouit. q̃ apud caſtꝝ winſperg victꝭ. Eundẽ poſtea hein ricus filius ꝓradi q̃ poſt cũ regnatum erat ſi ſup uiriſſet bello denicit. Tandẽ rex ꝓradus anteq; bn̄ dictionẽ imp̃ialẽ percipe potuiſſet. anno dñi. M. c. liij. apud bambergã vita exceſſit.

MVlti extimãt ab iſto guelfone duce ba ioarie guelffos appellatos. cuiꝰ peſti ferũ nomẽ marie in ytalia inualuit. cũ auferat vnitatẽ et pacẽ vt nunq; inde poterat ex tirpari. Nã hic guelfo viuẽte ꝓtadoſe imp̃atori i poſuit. hiꝭ ppli ytalicoꝝ q̃ impiale dñiũ in ytalia detractãt vſq; i diẽ hodiernũ guelfi nũcupant̃. ſ̃ q̃ i ytalia aliã ptẽ fouẽt gebellini. Ceteri aliã cãz aſ ſignãt vñ dicant̃ fautores eccl̃ie guelfi et fautores impiĺ gebellini. de q̃ latius infra fiet mentio.

Ludouic⁹ rex fran.

LVdouicus rex francie. ludouici filiꝰ patri i frã coꝝ regno ſucceđs. re gnauit an. xlviij. vir ingẽtis aĩ et vtut̃. q̃ diligẽs ea q̃ dei ſunt. xiiij. regni ſui an. vna cũ ꝓrado ceſare cũ ingẽti mlt̃itudine xp̃ia noꝝ ad expugnatõnẽ terre ſan. i ſubſidiũ xp̃ianoꝝ (q̃ ibi indies ferebant̃ deficere) aioſiſſime trãſiit. veniẽs ꝓ ſtantinopoli inde trãſiẽs p̃ helleſpontũ in bithimiã de ſcẽdit itere a p̃ aliq̃t dies ephesiz cõmorat⁹. Tandẽ appropinq̃ns ad ir̃limã rex ro. ꝓradus pr̃iarchã obuiã miſit i vrbẽ et ad venerabilia loca ductus. poſt cladẽ ac fallaciã pactã apd̃ damaſcũ ferme p annũ in ir̃litano regno pmãſit cũ vxore ſua. de mũ cũ principibus in ppriũ regnũ rediit.

AD eo tpe latinoꝝ ꝓditõ apd̃ oriẽtales re giones indies i peius vgere cepit. cũ pri us ſola coꝝ noĩa hoſtibus formidini e rant. Tandẽ hoꝝ principũ pfidia ſine dãno deſpe rerãt. Inõ nec vires xp̃ianoꝝ ſuſpectas habuerũt iõ noꝛodoin⁹ antiocenã puintiã moleſtare cepit.

Hildegardis.

HIldegãdis i regione alemanie apd̃ win giã ſ̃et iuxta renũ vgo admirabil̃ floruit. pfecte etat̃ cui tantã diuina vir gram ꝓtu lerat vt cũ layca et illr̃ata eſſet. mirabil̃ tñ rapta freq̃ntius i ſomnis diſceret nõ ſolũ qđ ver bis effunderet ſ̃ etiã q̃ ſcribẽdo

latine dictaret vt dictãdo catholice doctrine libros ꝓficeret. q̃ multa ferẽ prędixisse dr futurꝫ. hec ad colonienses scribẽs de futura clericoꝝ tribulatõne. dicit q̃ clerici gloriã absq; merito habere volũt et meritũ absq; opere.

Gratianꝰ.

GRatianꝰ. s. pauli monachꝰ. patria etruscꝰ de ginsa ãtate thuscie natꝰ. q̃ an. M.c.xlix. apd bononiã ytalie vbẽ ob eius doctrine magnitudinẽ mazio in p̃cio hitus vbi monachus. s. felicꝫ in ãbitu supioꝝ carmina oĩtant eũ plura ꝺdidisse. Cũ inter cetera siue lucubratõnis opa decretoꝝ libꝝ accuratissime collegit. cuiꝰ principiũ est hũanũ genꝰ duobus regit. qd quidẽ celeberrimũ opus eugeniꝰ pont. approbauit. et legendũ publicꝫ gymnasꝫ ꝓcessit. Jpm aũt libꝝ in tres diuisit ptes. vizt. distinctiones. cãs. et de ꝓsecratõnibus. primã aũt ptẽ in vnã et. c. pticulas distinxit. sedam in. xxxvj. cãs. ac terciã de ꝓsecratõne nũcupauit. et hãc q̃z in. v. distinctõnes diuisit. quãuis aliq̃ fecerũt cõpilatões canonũ. vt ysidorus et vuo carnotenꝰ. tñ aliis reiectꝫ hoc solũ in vsu ẽ. Primꝰ huiꝰ cõmentatoꝝ seu glosatoꝝ fuit hugo. scõs iohannes theutonicꝰ. apatiũ q̃z notabilẽ fecit archidyaconꝰ qui dicit rosariũ decreti.

Petrus lõbardus.

PEtrus lombardus parisiensꝰ epꝰ et nonaria cisalpine gallie vbe oriũdus. p̃ id q̃z tpꝫ (vt vincẽtius gallꝰ testat) apd pisiꝰ inter doctos nõ solũ sue etatꝫ ß et prioꝝ seculoꝝ lr̃is ornatissimꝰ. et bonitate vite atq; ingenij acumie clarissimꝰ et celeberrimꝰ fuit. Cuiꝰ rei gr̃a sñiaꝝ libros accurate doctissimeq; cõposuit. laboriosuz certe opus ex mltoꝝ sanctoꝝ patrũ dictꝫ vtiliter cõpilatũ. Hic q̃z maiores glosas psalterij et epłaꝝ pauli ꝺ mulꝫ dictis ordinauit. nã cũ eẽt iter frantie mistros opinatissimꝰ gloſaturã epłaꝝ et psalterij ab anshelmo p glosulas iterlineales marginalesq; distinctã. et postea a giliberto ꝓtinuatine ꝓductã latius et aptius explicuit. multaq; de dictꝫ sanctoꝝ addidit. atq; sermones mltos et doctos atz elegãtes ad pplm hũit

PEtrus cognomẽto comestor circa idẽ tpꝫ floruit cũ predictꝫ. nõ carne ß virtute frater. in galliis vt vincentiꝰ gallus narrat hystoriã scolasticã cõposuit. vbi vtriusq; testi hystoriã diligenter et accurate explanauit. Insup et

Petrus comestor. q̃dã incidẽtia de gestꝫ gentiliũ ex

libris iosephi indei et quoũndã gentiliũ hystorias locis ꝓgruis. inseruit. Alia nõnulla edidit. sed et versus quosdã in laudẽ beate Marie virginis pulcherrimos composuit. In isto igit centenario annoꝝ post. M.c. dñice incarnatõnis ecclesia in doctrinis multũ illuminata est. Quidã affirmant hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cũ dolerenõ posset iniunctũ sibi fuit. de hoc tantũ doleas qũod nõ potes dolere. Verũ non contemperanci fuerunt quamuis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus.

GVilhelmus adhuc puer in anglia crucifigit a perfidis iudeis in die sancto pasche in vbe nomie norwico. de quo puero postea valde mirabilis et inaudita visio legit

GEnuenses hac tẽpestate cũ et ditione diuiciisq; et gloria admodũ clari hẽrent a prado isto cesare signãdi pecuniã et aureã et argenteã priuilegiũ obtinuerũt cũ ipsius sz nota. q̃ et nũc vsq; apd eos ī fidẽ p̃missoꝝ fideliter seruatũ est. Nã vsq; ad id tpꝫ vt iacobus eoꝝ theologus refert genuenses nisi pa pienſi moneta et quibusdam parvulis qui bruneti dicebant vsi fuerant.

Auicenna.

AVicenna medicus omniũ doctoꝝ medicine clarissimꝰ. eminentissimi ingenij vir. his tpibus vniuerso orbi clarissimus habetur

qz vt ferē dñs cordube et princeps vrbis ēius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a patribus intelleri in sua vrbe ꝓstrui hospitale habitaculū vbi infirmi ponebant infirmi. qs ipse visitabat. Hō fuit colore brunꝰ et iocundus. qz pulsando et cantādo libz fecit canticoz. et alia. Et vt ferē satis iuuenis mortuꝰ est et vitā finiuit Non eñ attigit. l. annū. Scripsit tñ vltra medicinā in oi gñe disciplīe. et in nālibus et mathematicis et moralibus et dyaleticis. Fuit ḡ dñio princeps. practicꝰ in medicina et in oi gñe disciplīe eruditꝰ. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qꝫ tpibus. b. augusti. nō fuit nec eē potuit vt aliqꝫ somniāt. M. eñ et. r. anni ferme sunt exq. b. augustinꝰ fuit q tpe auicēna eē nō potuit. dicūt autē repiri eplas mutuas. iter vtrosqz qđ absurdū est. mirabile eñ esset cū in volumie eplaz augusti ad viles psonas eple scripte sunt. et eple ad principē habite nō noient Auicēna qz scalas asportatas de. s. iacobo noiat q tpe augusti nō erat vbi nūc est. rpianos itē nominat et coz ꝓsuetudines de carne et coralio. cū rpiani pauci nois erāt et nō manifestos ritꝰ obseruātes tpe augusti. Credit igit fuisse tpe auerrois aut paz añ. Algazel etiā et alpharabiꝰ videnť fuisse ꝓtemporanei auicēne q fuerūt tpe auerrois. Declināte ḡ impio ro. et arabibus hyspaniā occupātibus floruit. q cū in oi doctrina eruditissimꝰ eēt libz excellētissimū cōposuit. metaphisicā deiñ accuratissime enucleauit. distinctiusqz ac clarius p ceteros medicos post alios medicos i lingua arabica. postqz oim medicoz scripta vidisset medicinā omnē in. v. libris descripsit. Scripsit qz de viribus cordis et plura alia.

Auerrois cōmēta.

Auerrois qz medicꝰ. cognomēto cōmentatoꝛ. phs quidē. et ipe apd cordubā hyspanie vrbē hoc tpe vt ex libro eiꝰ qui d celo tractat haberī floruit. Fuit eñ a natitate rpi an. M. c. l vt asserit ꝓaliator. et egidiꝰ ro in suis qtlib. q. de vnitate itellectꝰ. dicit se vidisse filios auerrois in curia frid. imp. Multa autē cōposuit et adeo excellenter in oīs aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū ꝓmeruerit. deinđ desba orbis đ tiriaca. libz qz pulchz đ medicina colliget appellatū. ac alia mlta alia edidit. auicē ne tñ ac medicoz emulus dictus fuit.

Auenzoar medicꝰ

Hoar etiā medicꝰ cognomento sapiens. q auenzoar dicit. his dē tpibus fuisse et claruisse ipse met in. xv. tractatus sui q teisir inscribit libro. s. ij. c. v. testatus ē. atqz cū oboali auicēna i carceribus fuisse eodē libro memi nit. Hic cū eēt eruditissimꝰ vir libz medicine noie teisir ad qn dā regē dedit. indeqz nōnulla ꝓsilia cōposuit. dicitqz se vniuersaz medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aboali abinceni sunt noia arabica patrē et auū significātia. Abon eñ et abin apd arabes idē est qꝫ filiꝰ. mos eñ (vt oīs asserunt) apd arabes fuit. vt scriptores in titulo nomē patrꝭ et ani ponerēt et suū tacerēt vt maioribus honores deferent.

Thomas archiepus cantuarien. in iuuentute oibus ḡtiosus relicta curia regali i anglia a teobaldo archiepo in archidyaconū assumptꝰ. inde in regno heinrici regis anglorz cancellariū effecit. vt sua prudentia malignoz hoiz sensicā tpa ret. q post decessuz archiepi ecclie pficere ꝓcurauit. Cū autē rex. s. thomā ad volūtatē suā in detrimentū ecclie iflectere conaret. Cumqz post innumeras iniurias discessit die. xvij. ad portū venit et i naui ala pua cū duobꝰ sacerdotibꝰ transiecit us i flādriā. quē pa. alex. tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiēs. pace reddita. vij. et ilij sui an. reuersus. Vir autē optimꝰ et. ss. ab heinrico ang. re. cū iura sua et ecclīastī. dignitates qs sibi pdictꝰ rex et publica eiꝰ ptās vsurpauerat. resarcire et in statū pristinū reuocare annitere. post exiliū damna ptūelias atz obprobria post pntū et amicoz ꝓscriptōnē et alia atq; alia supplicia. tandē martirio coronatꝰ est. Sepultus tandē in sepulchro marmoreo An. M. c. lxxiij. Interfectores eiꝰ quidā digitos dētibus auferebant. alij sanie defluētes defecerūt. quidā paliti dissoluti inisa obiꝰ inditia ꝓstiterūt. Vez alexandū audit et cognit crebris ipsiꝰ. b. thome miraculis eū in sanctoz cathologo ascripsit.

Norwegia. prouincia hisdē quoqz tpibus vinaci pdicatōne alban. epi i pi fidē recepit. ob aiꝰ bñficiū atqz virtutē postea

anastasio.iiij.defuncto.mario oim ꝓsensu pontifex ꝯatus hadrianus.iiij.appellatus ē.

¶Anno mundi.6353. ¶Anno christi.1154.

Linea sum.pon. Adrianus.iiij.

Alexander.iiij.

Adrianꝰ.iiij. papa natione anglicus. albanus epꝰ ēt a tercio eugenio cardinalis in norwegiā missus cēt vt premissum ē, quintiā oīm terre cognite occidentaliū vltimā ēt gentē multitudine copiosissimā primꝰ oīm rpianoꝝ rpianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaq; creato pōtifice romani ꝓsules suos fiant ꝑ anastasij tpa administratōi vrbis ꝓfecerūt. tē tatusq; a romanis tū precibus tū minis vt ꝓsulibus liberā vrbis administrationē relinq̄ret. vtq; i lateranū ꝓfi ciscereť faciende ꝓsecratōnis ēt. qō facere recusauerit nisi prius arnaldus brixianꝰ antea ab eugenio dānatus ex vrbe pelleret. Interea cardinalē sancte pudentiane via sacra ad pōtificē accedentē. Romani ad cosme et damiani edē armis aggressi. vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbē romā ecclesiastico suppositer interdicto. et forte postremi tūc erāt sacri qdragesimales ieiunij dies. qō cū populus egerrime ferret pmicit prudentioꝝ sniā vt arnoldo seductore pulso et ꝓsulibus depositis pōtifex sanctū in laterano celebrat pascha. Guilhelmū sicilie regē. qui mltas ecclie occupauerat vrbes deinde ḡui anathemate notat. Fridericus autē primꝰ imperator creatꝰ cisalpinā galliā cū exercitu ingressus cū ad vrbē venisset et pōtifex in basilica petri fridericū impij corona donaret. et a romanis tumultꝰ ercitaret pōtificis ꝑ tibus imperator leniē. hic postea ro. dictōnē plurimū auxit. Nā et circa lacū sancte cristine mlta castella munuit. et radicophanū qō nūc senenses obtinent muro et arce prope inexpugnabile reddidit. primusq; pōtificū vrbē veterē inhabitauit. a q̄ ea vrbs cultior reddita ē. Cū vero istis romanis ad vrbē rediisset verareťq; a ꝓsulibus libertatē romanā restituere conātibus arrygnanū petiit. vbi nō mlto post mortē pōtificatꝰ sui anno. iiij. mēse. x. corpus romā delatū in basilica petri sepelit nō longe a sepulchro eugenij pontificis.

¶Anno mundi.6359. ¶Anno rpi.1160.

Alexander.iiij. papa patria senenꝭ. patre rainucio. mortuo adriano. xvij. cardinaliū suffragiis pontifex creat. Et si canonice lectus fuit. multas variasq; i pontificatu passus ē agitatōnes. q̄bus initiū dedit octavianꝰ quidā romanꝰ titūli. s. clemētis ꝑsbyter cardinal. quē victorē appellatū a tribus tm ꝓfanatꝰ. victor ad fridericū imperatorē alexandꝝ hostāte philippo francoꝝ rege toracinā ꝓfectꝰ ꝓscenso navigio i frantiā contendit. quentuq; i claromōte hito anathema in imperatorē et octavianū statim enūtiat. quā ob cām fridericꝰ tres alios ꝓ hunc alexandꝝ successiue pontifices creauit. nā victore mortuo primo pascalē. post calistū. deinde innocentiū ꝓstituit. At vero romani creatis ꝓsulibus alexandro pōtifici amicis cū strati ex frantia revocāt. conjunctis oībus ꝑbenigne suscipit. Cisalpine igit gallie populi i spem libertatis erecti anno salutis. M. c. lxv. i fridericū arma sumūt. ideo cōpatu exercitu ē ytaliā venies ancona discedēs romā movet. valuis reseratis illū furientē ingredi pmiserunt. His itellectis pōtifex sibi timēs nocte intempesta cū familia vrbe abiit et bñuentū accessit. eius q̄z vires ꝑ horrescens coq̄ suis vestibus sumptis eo in habitu venetias ꝓfugit. Et ad diue vginis ō charitate monasteriū paulo añ a marco iuliano ꝓditū ꝓfectus ab icolis recipit. et ortulo ꝓficit. Post aliq̄t vero mēses cū quidā noīe cōmodus cū ibidē agnouisset. velut i sensatus ꝓfesti ad sebastianū ducē accessit. Et silenter i vrbe veneta adesse pontificē romanū retulit. Qui re cognita mox senatū ꝓgregās cū oi appatu ad pōtificis diversoriū accessit. cōptoq; ibi pōtifice ro. cū solēnitatibus ad diui marci tēplū cū oi gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more ꝓsedisset. pncipē et senatū cū oi pplo bñdixit. ipator vero audiēs pōtificē venetiis adē ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcendū pōtificē venetias misit. Cui sebastianꝰ dux ocurrēs facto ꝓgressu ipm suspauit. et venetias vinctū pduxit. ad pōtificē ducis. q̄ curante pax iter pōtificē et patrē augustū cōponit. altera vero q̄ secuta ē dies fridericꝰ venetias venit. et pacē a filio ꝓfectā hoc mō approbauit. vt rome et q̄ ditionibus erāt ecclias tice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. ꝓfesti ad ianuas templi diui marci accessit. et ibidē vniuerso astante populo. imperator iussit vt se hūmi ꝑ sterneret et venia denuo postularet. et pontifex cesaris collū pede cōprimens ad ipm taliter ait. Scriptū est. Sup aspidē et basiliscū ambula-

bis.et pulcabis leonē et draconē. At fridericus. Nō tibi inquit ꝑ petro. cui successor es pareo. At pontifex. et mihi et petro. Ac sic iter impatorē et pontificē pace cōposita. et ducē atq; senatū ornauit. agentē postea tuſculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri ecclīastici adierūt. regē ipsū ab iniusta nō purgatū. quē nec̄. b. thome cantuarien. archie. ꝓscīū fuisse crebris rumoribus allatū erat. Quibus audit̄ pontifex duos cardinales i angliā misit. q̄ reuersi retulerūt multa ispexisse plura audiuisse miracla. q̄ ad. b. thome sepulchꝝ deus oñderat. Quāobrē pontifex illū in sanctoꝝ martirū xpi numerū retulit. Cumq; tercio ꝟ pontifex romā ꝓfectus eēt apō lateranū ꝓciliū celebrauit vt ad xpianā rempu necessaria ꝓstitueret. Interi post longos et assiduos labores iā quieturos a tirannic̄ ꝓturbatōnibus. pontificat⁹ sui an. xxj. die. xix. rome mouit. sublat̄ pri⁹ e medio quor̄ scismatic̄.

Linea impatorū. Fridericus primus.

FRidericus primus cognomento barbaros sa. natōne sueu⁹. filius friderici ducis sueuoꝝ. fratr̄ scz conradi regis. natus ex darissima progenie karoloꝝ. post conradū. iij. apō francfordiā cōi voto principū delectus impator. Anno dñi. M. c. liij. impauit annis. xxxiij. primo sedatis discordiis in germania ꝓsertim longobardiā ingressus terdonā obsidebat. q̄ ea potitus ad vrbē romam tanta ꝓperabat celeritate vt pontifex sibi timēs in munitiora quēq; urbē veterē primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardinaliū se recepit. missis tñ hincinde oratoribus friderici⁹ in campis sutrinis debitā pontifici reuerentiā ac tutele sponsionē exhibuit. A quo breui post ī principis apl̄oꝝ basilica coronatus ē. ß in ea celebritate romani cū pontifice adriano parū concordes ꝓpter ꝓsules impatorē suspectū ducentes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercit⁹ magn⁹ in prat̄ neronis tentoria habebat. plebs romana eruptōne facta germanos ſuadit. cedes haud pua cōmissa ē et reddita cedis vicissitudo. excit̄ ad tumultū impator incensis in romanos aīs ferebat. quē pontifex oratū tantisꝑ deliniit vt captiuis dimissis ciuitati culpā. inuentut̄ temeritatē. reiicienti pacē ꝓdonauerit. Impator paucos moratus dies ī germaniā redīit vbi dinortiū cū filia marchionis dipoldi ō vogburg ob ꝓsanguinitatē fecit. et cū beatrice burgundionū comit̄ nobilissima filia nuptias fecit. Eoq; tpe ducē bohemie regio noie decorauit. et marchyonatū ansirie inducatū quertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori. alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octavian⁹. Obsidebat ea tēpestate fridericus cremā opulentissimū ytalie ī longobardis oppidū. interea omnē romane ecclesie terras et vrbes vexabat. Terdonaq; primo spoliata. mediolanūq; post solo eq̄ta ē. cui⁹ ppm in ser portarū tribus diuisus ser agri sui loca decio ab vrbis solo distātia miliario hītare coegit deinde cremā maris affecit incōmodis. Cōmouit ea credulitas ceteroꝝ ytalie pl̄oꝝ aīos. Veneti q̄ nihil tūc in cōtinēti ytalie solo possidebant. salubertimi ꝓsilij auctores. quoꝝ suasionibus ꝓstat veronenses patauionesq; et vicentinos societatē belli ꝓditōnibus iniisse. q̄ cū friderico i mediolanēsibus agēti nūciata eēnt. suos germanos vndiq; ꝓuocauit et papiēsiū cremonensiūq; auxiliū fretus veronā duxit. Verebat aūtē ne alexādri auctoritas sibi aliqñ afferret incōmodū. Papā igit̄ dolis aggressus ē. Cū deiñ otto filius capt⁹ venetiis tenebat. venetoꝝ opa friderico absolutionis bñficiū (vt p̄missum ē) ꝓmeruit. Sebastiano aūtē duci et ei⁹ successoribus ac senatui veneto h̄ donaria seu priuilegia ꝓcessit. et primo quidē finale candidū q̄ solis pōtificibus rosꝓtandū ꝓsuetudo ꝓcedit eidē largitus ē. Itē q̄ plūbo coopl̄as sigillare deiuceps possent q̄ tñ summis pōtificibus licitū erat. Tercio vmbrellā que ē ornamentū galero ꝓsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedē in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tñ in pape theatro sedes eēnt. Demū in ascensione dñi veneti in tēplo san. marci indulgētiā plenariā perpetuo duraturā obtinuerunt. q̄ vsq; in p̄s ꝓdurant. Quinto ipsi duci. viij. vexilla sericea diuersoꝝ coloꝝ obtulit. Sexto deniq; cereū albū eidē ꝓdonauit. q̄ oia venetiis ī pallacio san. marci ꝓpulchre depicta habentē. Fridericus tandē eccle ro. reconciliatus quentionē principū nūrmberge habuit. firmata pace l̄ras pacis p germaniā misit. cruce signat⁹ magno compato exercitu ad siriā expeditionē sumpsit. cū amplissimo q̄z exercitu ex alemania ē ꝓfectus. vnde cimq; castris p hungariā bulgariāq; et traciā ꝓtinuato itinere apō ꝓstantinopolī primū desedit quē vt bosphoꝝ q̄z celerrime trāsmitteret. ysaac impa. ꝓstant. eo diligenti⁹ iuuit q̄ magī potēta tū illi⁹ diu anteā formidauerat. primā vero ō tur

Heresis Waldensiū. alias pauperū de lugduno

Solium

cis phlomeniā vbē fridericꝰ cepit et yconiū delatus nō magr eius agrum q̄ adiacentē regionē magnis populatōnibus incendiisq; vastauit. Armeniā inde minorē ingressus oīa que sunt adita in suā compulit potestatē. adeo vt nec prius nec post suo vnq; exterminio magr timuerit saladinꝰ. sed tantā rpianoꝝ spem infelix hora succidit q annē rapidū sudoris lauādi caumatisq; mitigandi auidior temere et in explarato ingressus tantoꝝ exercituū impator enectus ē. Mortuꝰ est h̄ inclitus princeps anno impij. rrrviij. Vir certe magnificus atq; p̄clarus. magnanimꝰ. largus. strenuusq; atq; facundus. q̄ auxit imperiū vt post karolū magnū gestoꝝ magnificētia vir parē haberet in plerisq; p̄ter p̄secutionē ecclesie

·CLxxvii·

Heresis waldensiū seu pauperū de lugduno q̄ h̄ tps initiū sumpsit. Cuius auctor quidā noīe waldo lugdunensꝭ ciuis fuit. Js cū diues admodū haberet opibus relictꝭ et paupibus erogatꝭ. dyabolica suasione ductꝰ euangelicā p̄uptatē oīmode obseruare studuit. vñ cū ydeota eēt quosdā vulgares libros cū quibusdā sanctoꝝ dictꝭ p̄scribi fecit. Quos nō sane itelligens suo iflatus spū predicando sanctoꝝ aplōꝝ officiū sibi vsurpare arrogauit. Congregatꝭ itaq; innumerabilibus q̄si discipulꝭ multos et quidā pessimos errores disseminare cepit. prelatos et clerū penitꝰ aspernendo. Monitus aūt rñdit. obedire oportet deo magr q̄z hoībus. et cū in suo sensu obdurat⁹ p̄sisteret. tādem veluti hereticus pessimꝰ anathematꝭ vinculo innodatꝰ patria ppellit. Que res facta ē in laqueū maximū simplicioribus. adhuc multꝭ in locis hec fatuitas viget.

Gvllhelmū heremitā ordinis heremitarū. virū vtiq; sanctissimū. oli aquitanie ducē. et pictauiensiū comitē anno dñi. M·cc.lvij. in galliis virtutibus et miraculꝭ clarū fuisse pstat. q̄ a primeuo iuuentutꝭ sue anno a bea. bernhardo abbate sufficienter edoctus dū cunctꝭ celsior haberet mortē pre oculꝭ sibi cōstituere voluit. timensq; ne aliqn̄ morte subytanea raperet. spretꝭ seculi pompis in vastā heremū secessit. et ibidē sub diui patris augustini regula pfectus rpi seruus esse cepit. Factusq; religiosus q̄nto altior in honore fuit tāto se humilioꝝ subdidit. Et sicut antea loricatꝰ hostes et barbaros pulsare psueuit. ita in deū uersus loricā sup nudū induens crebris orōnibus vigiliis et ieiuniis suū corpus afligere voluit. Hanc vbē multi nō mō seculares verū et eiusdē ordinis fratres atq; alij p̄uati ad eū pfluebant. et tanq; bonū patrē ordinisq; instauratorē quo adhuc sub tugurio obseruabat. Js cū cisterciensiū ordinē in galliis modico tpe et plurimū auctū et mario in preciū habitū. suūq; heremitarū ordinē adeo in oībus labefactatū dirutūq; atq; vastatū vt nulla q̄si religionis facies ex eo videret. collabentia nāq; videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. et laborantē sine charitate et inopia offendit vt nullū fermē religionis inditiū in eo videbat. Ordinis sui vir sanctus et p̄clarus calamitate pmotus animū suū ad instaurandū adiecit vt breui qualescens ex multitudine religioso rū et monasterioꝝ melioꝝ faciē ordo diui augustini in galliis pre se tulerit. Hanc obē ordinis conditorē appellarūt guilielmite vulgo appellabanꝭ. Hicitaq; concessione anastasij pontificis ac hadriani eius successoribus relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. et primū monasteriū apud parisius frantie regionis sub mendicationis titulo edificauit et extruxit. Huius autē ordinis heremitarū precipuus fuit albertus gallus. qui viuendū sua doctrina et vite sanctitate ordinē hunc postmodū multū auxit. Hic siquidē guilielmitarū titulus in galliis vsq; ad innocentij quarti pontificis tempa perseuerauit. Verū eo mandante post habita eius denominatione et omnibus diui augustini heremitꝭ ad ciuitates vbiq; accersitꝭ innocentius et successores oīs sub vno titulo heremitarū sancti augustini appellari voluit atq; precepit.

Ordo heremitarū sancti Augustini.

Soles tres p̄ hoc tempus nonas sept̄bris in occidente simul vise sunt. Et post duas horas ceteris deficientibus q̄ medius fuerat solus occidit. Similiq̄ modo p̄rinis annis tres lune apparuere. et in media signū crucis. Hec visiones interp̄tabant a nōnullis indiciū esse discordie grauissime. cardinaliū in electione pape et principū in electōne impatoris cū p̄tra alexandr̄ vt p̄missum quatuor electi fuerant. qō scisma. xx. annis. xvij. durauit. Terre motus etiā circa hoc tempus pluribus annis nōnullas quassauere p̄uincias. et q̄ maxime siriā atq̄ aliciā in quibus multe vrbes diu mutarūt. quedā eō magna populor̄ strage corruerunt.

Johannes Mesue medicus.

Johannes medicus. mesue filius. qui mesue alterius fuit filius hameth filij hali filius abdele regis damascenor̄. Et ipse his dēt̄pibus in medendis languoribus clar⁹ extis. de medicinarū solūtiuarū rectificatione. ac eor̄ p̄prietatibus libū vtilē scripsit. Aliū quoq; a romathariis ac medicis putilē. quē anthidotariū appellauit grabadin. Edidit insup in quo canones vniuersales posuit. Et cū de curis morbor̄ scribere ordius fuisset et a capite inchoasset scribens de morbis cordis interiit. et manchū opus reliquit. q̄ petrus apponus patauinus pfecit. licet etiā incōplete.

Johannes Carnotēsis episcop⁹.

Franciscus tī de pedemontiū egregiā addit̄onē perfecit. An christian⁹ fuerit quidam dubitant. licet tanq̄ fidelis et bon⁹ deū p̄sepe appellet.

Johannes Carnotensis eps. Et beati thome cantuarien⁹ familiarissimus hō. doctrina et eloquentia clarissim⁹. his tp̄ibus in p̄cio exīs libr̄ de vestigiis phor̄ et nug⁹ curialiū composuit. ac etiā vitā ipsius beati thome accuratissime edidit. Atq̄ alia quedā scripto mandauit.

Hartmannus eps Brixenensis

Beatus hartmann⁹ brixenensis eps in territorio patauiensi ortus i adolescentie primordiis mundo renūcians. canonicis regularibus sancti nicolai in patauiensi vrbe tradit⁹ vbi i sancta vita moribus ac litteris edoctus euasit. Conradus salzburgensis eps eū inuanie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionē leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nonā p̄lationē regendā suscepit. Mor autē p̄positus factus. corpusculū suum multis ieiuniis vigiliis aliisq̄ supplicijs vehementer afflixit. Humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo autē reinberto epō brixenensi in demortui locū communi voto clericor̄ in epm postulatus. vbi in oi sanctitate et miraculis vitā peregit. Mundanas ac carnales delitias a se p̄sus abdicauit. orationi ac cōtemplationi se totū dedit. Summa insup eius abstinentia fuit et mirabilis vite austeritas. Cilicio q̄ sub habitu vtebat. oua lacticiniaq̄ ex p̄cepto archiepi solū sumpsit. carnē em̄ suam plurimū macerabat. A friderico imperatore plurimū dilectus. ira eius in alexandr̄ papam mitigans. qui vt patrē ac confessorē deinceps eum semper colebat. Claruerunt igit̄ eo tempore due olive in ecclesia dei. eberhard⁹ archiepūs salzburgens⁹. qui in solstitio estiuali. x. kal. iulij migrauit ad dñm. Et beatus hartmann⁹ qui glorioso epatui brixenensi p̄fuit. et omne tempus suū vigilando. aut orādo. aut p̄templando. aut legendo cōsumpsit. et qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens. plenūs tandē dierū positus in balneo aquarū in solsticio hyemali. x. kal. ianuarij feliAlmericus. vj. ierosolimor̄ rex

cē aiam deo reddidit. q̄ postq̄ sanctissim⁹ vir celo receptus. pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius merit⁹ mirū immodū auxiliū inuocantibus vberrime p̄stat.

Almericus fr̄ius ierosolimor̄ rex. Defuncto tercio baldwino eius frater in regno susce-

ctus est. regnauit annis. xij. vir per omnia strenuus et multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico inarduit. namq; asconā templariis a fratre baldwino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egyptios duxisset dregmoni regi egyptij copiarū profecto congressus magnā in barbaris cedē edidit. Alexandriā paulo post delatus primariā egyptioz vrbem quā thiracinus saladini thurcoz regis prefectus soldano egyptio fraude subtrahere rat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eū nullo pacto rpianis subtici sint passi. Extentis almerico regi se promiserūt vt in soldani potestatē per manus suas reducerent. almericusq; pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexandrie potestatē. qua in pecuniarū dissolutione cū fraudē almericus intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nunc chairū vrbem potentissimā obsedit quā cū aliquando obsedisset. potiendi quidē spe nō caruit. sed a milone quodam de planta sedracus pecunia a soldano accepta abiit re infecta. Pauloq; post in ascolonā vrbem egregiā durit. aui expugnande emanuel grecoz imperator contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. et tamen almericus parandis commeatibus negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionē soluere sit coactus. Eo autē almerico haud dui post defuncto balduinus filius successit.

Sanctus Albertus beluacensis.

Anshelmus Eps.

Philippus rex Francorum

Elizabet monial.

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamina martirio coronatus est.

Anshelmus episcopus beluacensis per hec tempa cū in omni sanctitate moribusq; pclaris viruisset die obiit. Ad cuius sepulchrū diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleū vsurarius quidā administrabat.

Philippus rex francoz ludouici superioris regis filius post patrē regnauit ānis. xliij. Is postea cū audisset hierosolimā a saladino captā clemente pontifice admonente. cum multis christiaanoz principibus syriā adnauigauit. Cūq; ptholomayde vna cū richardo anglorū rege se recepisset. et inde hierosolimā repetituri essent ambo. hierosolimoz regno cōtendere ceperunt. demū philippus hic indignatōne commotus simulata infirmitate in europam (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgressus reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit. Ferunt hystorie hunc philippū religiosoz oratōnibus miraculose finisse natū. quia cū ludouicus pater iā septuagenarius liberis careret vniuersis populis precepit vt dñm instanter deprecarent. Quo facto hunc genuit filiū.

Elizabeth monialis beata in saxonia. miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. precipue libroz viarū domini appellatum.

¶ Anno mundi 6384.

¶ Anno christi. 1174.

Lucius eius nominis tercius papa. natione thuscus. lūca vrbe et gente nobili oriund. Cū alexandō pontifex romanis gloria magis q3 annis plenus die obiit omniū consensu pontificatū iniit. consules aūt a romanis deponi curauit. multo cū ex nobilitate populoq; romano ope et auxilio quos iā diu ea thirannis ad rapinā omnia peruertens fastidisset inuitebat. sed adeo consularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit sēnitū. Nouo em apud romanos exemplo quoq;

Linea sum. pon.

Lucius. iij.

Vrbanus. iij.

Gregorius. viij.

Tj

Joachim Abbas.

pontifici studuisse compertū est. qui fuga sibi tardius consuluerint effossis oculis sunt cecati. et pontifex fuge sine necessitate ad bonū conuersū consiliū quod rome destinauerat veronā concilium conuocauit. rebus hierosolime titubantibus super eas allaturus veronā pfectus ꝓcliq habito et romanoꝝ licentiā ac superbiā improbauit. et principes oīs xp̄ianos adhortatus ē vt in asia laborantibus succurrerēt. verū dū ob hanc rē mū cīj vltro citroq mitterent luci⁹ vir optim⁹ pontificatus sui anno. iiij. mense. ij. die. xviij. verone moritur. sepeliturq magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. Hic ante mortē nō immemor patrie suc eā ornauit. ab friderico imperatore quo cū in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄s momenta lucensi vterent.

URbanus tercius papa. patria mediolanensis. patre iohanne e gente cribella. pontificatū iniens quo tpe fridericus occidentalīo. imperator heinricū filiū prouinciis et vribus quas de ytalia romanū tunc possidebat imperiū prefecit. Qui quamprimū pontificatū iniit reuocare ad concordiā christianos principes primo annitus est. ne dissidentes a barbaris opprimerentur. At vrbanus quē audita guidonis lusiniaci regis noui et tripolitani comitis dissidia. et quē saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbē christianoꝝ generali edicto ōmittendis in asiā copiis monuerat. Idq cū seri⁹ negligendisq ardore sui animi q̄ ferebat fieri cerneret. venetias petere constituerat xp̄iauā eo militiā festinantius copiosius q sua presentia conuocaturus. Jamq ferrariā attigerat quū infelicis prelij rumore primū. post certiore. atq quā erat maiore christianaꝝ retū exercitū minij nuncio ad se platn febre et dolore correptus est. Ex quo breui mestus ferrarie in itinere mortē pontificatus sui anno. j. mense. x. die. xxv.

GRegorius. viij. papa. patria beneventan⁹ summo omniū consensu pontifex creatus. qui ardore animi par suo ꝓdecessori. sed tpe acceleratiorē habuit mortis euentū. et statim nuncios et litteras ad principes christianos mittit. eos cohortatus vt viribus oībus vna secū comparato exercitu terrā mariq hierosolimani ab hostibus captā recuperarent vt cū admittenda in terrā sanctā christianoꝝ militū auxilia totis animi corporisq viribus insudat. pisas se contulit. quo pisanos inter et genuenses acerrimo contendētes bello pacē facilius cōponeret vt vtrūq populū bello maritimo prepotentē in sanctā expeditionē excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq parti conditionē vt classe armata in barbaros ducerent christianos in asia verantes dū hec intentiore cura vir sanctissimus agit pyssis morit pontificatus die sui. lvij.

Joachim abbas.

JOachim abbas calaber ad vribanū pōtificē verone accessit Is marime doctrine et excellentissimi ac prope diuini ingenij vir hac ipsa tempestate apud guilhelmū regē et catabros omnes clarus et inclitus fuit qui spiritu prophetie (vt aiūt) repletus. futura q̄si presentia disserebat. cū primus nō multū ab homine doctore didicisset donū intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facunde scripturarū difficultates enodaret. et cū plurimū eruditus esset nonnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. et quā marime in apocalipsim. vbi et multa predixit. et potissimū de ordinibus mendicantiū. Item cōtra petrū lombardū theologū libꝝ composuit qui postea damnatus et reprobatus fuit. sicut patet in principio libri decretaliū. Ferē q̄s multa scripsisse. libroscq suos dño pape emēdandos obtulisse. et ei multa de futuris reserata aiūt de duobus regibus francie et anglie apd̄ messanā hyemantibus. aliq̄n interrogatus q̄d sibi de expeditione sarracenoꝝ sperandū esset. respondit. nondū adesse tempus quo hierusalē recuperari posset. Sup his autē que scripsit de futuris tempibus nos rerū incertarū presagiū relinquere conuenit iudicio posteriorꝝ. Alia q̄s pulchra scripto mandauit.

Balduinus. vij. rex iherosolime.

BAlduinus eius nominis quartus. Almerici supioris filius. septimus hierosolimorū rex. post patrē regnauit in yerusalē. annis. vj. Qui etsi lepra percussus fuit. regnū fortiter prudenterq administrauit. nec animus illi. nec rei militaris peritia inferior habebat. Cū em̄ ad terciū vtriusq regni annū apud astolonē prelio concurrissent maiores saladini copias balduinus fudit. et altero ite prelio apud thiberiadem cōmisso inter eas viginti milia sarracenos thurcos et arabas presente saladino mi

nores copie balduini profligarunt. Balduinus igit saladino thurcor regi prestantissimo quotiens congrederet fortiter resistebat. et tamen illius virtutē eximiā et suūipsius lepre incommodū secū reputans futuris christianor asie rebus p sua prudentia pspicere constituit. Cū em detrrente morbo vxorē ducere noluisset liberor spe destitutus nepotes quesiuit relinquere successores. Duas nāq sorores suas in matrimoniū collocauit. quarū primogenita nomine sybilla guilhelmo marchioni montisferrati longaspata cognomine, appellato nupsit. que primo anno filiū peperit cū balduino de anunculi nomine appellatio. hierosolime tandē quartus balduinus lepra magis q senio confectus interierat. quintusq balduinus et ipse rex successerat.

Ordo humiliator.

ORdinē humiliator hisdē temporibus quā maxime in cisalpina gallia initium sumpsisse ferūt. quidā tamen scribunt sub impatore heinrico gesta. Verū cū fridericus predictus barbarossa totā cisalpinā galliam variis incommodis laceraret infinitos prope viros cū mulieribus et liberis in germaniā perpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōmuni consensu vestibus induti albis ad impatorē accessere misericordiā de precauere. quor humilitatē vt vidit cesar pietate pmotus annuit vt in patriā redirent. Reuersi exules et forte ex voto emisso plurimi in vnū conuenerūt facultates suas in lanifitio exposuerūt. cepertūt vicia vitare. humili veste incedere. cepit odor pie conuersationis p regionē illā diffundi. Secundo viuere restrictius ceperunt ac viri in vnū habitare. et seorsum mulieres exercitia corpalia continuantes. Demū numero mltiplicatis et pcipue in clericis diuinis officiis se applicarunt. Sumpseruntq p norma viuendi partē regule beati bñdicti supiores eor prepositos nominantes. Deinde facultatibus tū personarū numero mirū immodū creuerunt. in monasteriis tā fratrum q monialiū p partes tuscie et longobardie. Deinde anno dñi. M.cc.ob religionē et vite sanctitatē approbatus est ordo. et modus viuendi p innocentiū tertiū. et postea p successores multipliciter priuilegiatus.

¶ Iheroſolimitane vrbis vltima captiuitas

Guido rex.

GWido lusignan⁹. Sybille balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo balduino et eius nepote balduino parulo octauo loco. regnū susciens regnauit annis duobus. Post obitū em balduini leprosi quintus balduin⁹ puer et ipse rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes et guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. Dumq res ipsa magnis christianor hierosolime agentiū simultatibus tractat balduinus puer regni hierosolime christianor ad octauū anunculi necis mēsem defunctus est. eā pueri regis mortē sybilla genitrix precognitā tenuit futurq qd apparebat veritā. ne tripolitanū comitē populus et militia omnis in regē hierosolime accerserent. multisq astuta mulier non magis pollicitatōnibus q largitōnibus a patriarcha. episcopis. proceribus magnatibusq guidonē virū suū presentē et ipsum instantē hierosolime regē creare obtinuit tulit vero grauiter tantā iniuriā raymundus comes tripolitanus indutias cū saladino constituit. que tripolitanū comitatū a fauore christianorū penitus seperarūt. quin etiā tiberiadis et galilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulans. eundē quoq principatū regno hierosolime p nuptias abstulit. Erant tūc temporis saladino cū christianis inducie quas vir astutus obrumpere satagebat. cū fortuna eius consiliis fomentū addidit. quā obrē saladinus ingenti peditū et equitū exercitu compato ptolomayde primo. post berytū et maritima occupanit. postmodū in ascalonē ducens qui aliis auctus copiis. que ab antiocena populatione diffugerant hierosolimā durit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatōnibusq p decem dies frustra ibidē continuatis. alia atq alia p viginti itē dies castra fecit. obsessiq igens

populi multitudo desperatione magis suppeciarũ adducti q̃z oppugnantiũ timore perterriti. deditionẽ ea fecerũt conditione vt cũ suppellectili quã humeris singuli ferre possent abire pmitterent. Initaq; factã condeditionẽ secunda die octobris anno nono et octogesimo postq̃z in cristianoꝝ fuerat potestate. Migraturi hierosolima christiani heraclii patriarchã et cleri facto agmine sunt secuti. quarũ pars antiochiã. pars thirũ. pars alexandriã petiit. Saladinus hierosolimã ingressus campaniã primũ turribus deiecit basilice dehinc etiã eccleſie christianoꝝ inmẽtis in stabula sunt complete preter templũ salomonis olim celeberrimũ. manserũt ea in vrbe christiani asia orientis suriani armeni iacobite georgiani et greci.

Linea sum. pon. Clemens. iij.

Celestinus. iij

CLemens tercius. patria romanus. patre ioanne cognomento scolaris. demandatũ sibi papatũ accepit. Pontificatũ iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictũ proponit. Rem christianoꝝ in asia magis magisq̃z indies periclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto christianos admonet. excitat. hortat vt crucis salutifere signo non magis humeris q̃z cordibus affixo arma in barbaros assumant. de eterne felicitatis gloria triumphũ singulis parturam. Cõcinit vero ea romani pontificis exhortatio christiani orbis principes fridericũ romanoꝝ imperatorẽ cognomẽto barbarossum philippũ regẽ frantie. Richardũ regẽ anglie. Oddonẽ ducẽ burgundie. quos innumera pene archiepiscoporũ epoꝝ et aliorũ principũ virorũ multitudo secuta ẽ. quin etiã ex ytalia veneti et pysani classes patissimas edurere. et frisonibus quoq; et dacis triremes quinq̃ginta. duodecimq; ex flandrensibus christianã expeditionẽ sunt secute. et guilhelmus sicilie rex vltimã omniũ opam tantis multisq; exercitibus navauit. q̃ classẽ sua mare a barbaris pirathisq; pacatũ vbiq; reddidit. Insuperq; annonã ex apulia siciliaq; importauit. Hij principes in asia posimodũ varia vsi fortuna acriter pugnarunt. At clemens ad cõponendas res ecclesiasticas animũ adiecit. Nã et mores clericoꝝ quorundã non satis pbatos seueritate sua emendauit. Et clarũ sancti laurentij extra muros edificauit. et lateranenses edes nõ mediocri impensa restituit. templũq; vermiculato ope ac musino ornauit. Moriens deinde anno pontificatus sui. iij. mense. v. in basilica lateranensi sepelit̃ ducta ingenti funeris pompa.

CElestinus tercius papa. natione romanus. patre petro cognomẽto bubonis. antea yacintus dyaconus cardinal' grandeuus vir et virtute insignis in terciũ celestinũ est suffectus. Qui egre fereos apertã siculoꝝ rebellionẽ in suũ prede cessorẽ imprudentissime intentatã eos compescere constituit. Vir quidem p omnia bonus. qui heinricũ coronã ornauit. Et quo adnixit nil pretermisit. quo terra sancta (ita eã hierosolimã vocant) recuperet. In tantis aũt pturbationibus rerũ. tantoq; sumptu bellico edes egregias tũ apud sanctũ petrũ tũ ad lateranũ edificauit. qua recipi pontifices pcommode possent. Preterea vero nomen viterbio dedit. ecclesiamq; cathedralẽ fecit. Mouit autẽ pontificatus sui anno vj. mense. .j. die. xj. Sepelit̃ in basilica petri. bonis omnibus p dolore et desiderio hominis lacrimantibus.

Saladinus rex.

SAladin' egypti rex. noradino sarraceno rũ rege defuncto. cuius loco tanq̃z vir fortissimus et strennuus ab omnibus subrogatus. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim cõtra egyptiorũ regẽ in bello pcessit. quo tandem capto et occiso vniuersam egyptũ et siriam omnẽ conquisiuit. et suo imperio adiecit. Deinde in chtistianos mouens regni hierosolimitani. terrã cũ magno ingressus exercitu gentẽ peccatis hominũq; abegit predã. et congressos predicatoribus christianos milites. in quis templarij fuerunt multi. maiori ex pte occidit. Attamen primo et secundo plio a balduino rege leproso superatis. Verũ compatis denuo copiis contra emanuelẽ grecoꝝ regẽ monet. quẽ et simulata fuga aliq̃n in angustas conualles ptrahens tandẽ superat et capit. Cuius victoria elatus in christianos de hierosolimoꝝ regno pretendentes cũ maximo exercitu pcessit. Ipsam tandẽ ciuitatẽ senectem (quã christiani reges post gothefridũ regem p

annos octo et octuaginta cū magna gloria possederant) post maximā christianorū stragē vt premissum est cepit. et de ea triumphauit. Templumq; salomonis qđ thurcis pariter et sarracenis sicut et christianis consueuerat sanctū esse. illudq; prius q; saladinus ingredi voluerit aqua lauari rosacea. et suis lustrari execratōnibus curauit. Profectus inde impiger saladinus in thirū duxit. quā vbē conradus marchio nō magr̄ cuibus q; ceteris qui eo confugerant christianis publico pmittente concilio defensandā et perpetua ditione tenendā accepat. Hic quippe saladinus clarissim⁹ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laudē nisi christiani nois caracter. Qui moriens tandē mandauit i sui funeris tropheū tale añ corpus suū deferri spectaculū videlicet pānū nigrū in lancea sūspensum. cui p̄cederet preco clamans. asie totius domitor et tanto regno tantisq; opibus moriens. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier.

Alpaidis mulier sancta de cadota eo tpe clarnit. cui diuinitus collatū est annis multis in corpore degere et corpalis cibi nō egere. Hec genere infima officioq; bubulca. sic corpe marcida. et p̄ exilis intestinis inedia euacuatis'. venusta tamē et corpulenta i vultu cernebat ac si delitiarū copia frueret frequēter rapiebat in excelsis et angelo duce freta. Illud q; admirandū feminā rure editā et educatā rurali opere assuetā tam prudentē in consiliis et circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominē scientiā. in ea delegisse sedem plerique arbitrabant.

Linea impator. Heinricus. vj.

Heinricus eius nominis sextus. fridrici primi filius. anno dñi. M.c.xc. defuncto genitore consensu principū. romanor̄ impator delectus impauit annis. viij. a patre aūt prius rex designatus corona aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso' leodiensi ep̄o in gratiā redeunt. Anno deinde electōnis sue tercio celestinus pontifex romanus postridie coronatōnis sue heinrici cū sexto fridrici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratū in regē romanor̄ impatorē constituit. ea iniuncta conditione vt heinricus ipse regno citra vltraq; fretū sicanū propriis recupato sumptibus et censū; solueret annuū et iuris ecclesiastici terrā sibi redderet possidendā. idq; quo rex facilius assequeret constantiā normanno rege natā virginē in monasterio panormi agentē occulte edoci curauit. eamq; natu grandiorē q; qui filios p̄natura. videret dispensatōne apostolica illi i matrimoniū collocauit. reddidit vxo heinricus impator primā omniū vbē thusculā pontifici celestino. cuius et romane ecclesie iurī erat. Isq; preter hec vna in re considerantissimus ro. pon. pmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora fanditus est exīsa. et vt omnis in futurū instaurationis spes adimeret ruinarū illius sara romā sunt delata. que in clivo hui⁹ tpis capitolino ad memoriā conseruant. Ingressi regnū cū exercitu rex heinricus et regina primo imperij anno neapolim obsederūt. sed cū pestilentia exercitū in nasisset re infecta abeuntes in alemaniā accesserūt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliā exercitū duxerat. venerataq; secū constantia vxor fridericū filiū afferēs primū (quē preter omniū opinionē nimis anno sa peperat) Isq; secundus fridericus postea vir factus ecclesiā p̄scatus est. quoq; negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet. et ipsa subinde sicilia in eor̄ potestate sunt facta. Constans vero tunc fama fuit heinricū panormi agentē thesaur̄ ingentē a normannis regibus tanto prius tpe tantaq; successor̄ prosperitate cumulatū elam expilatū in germaniā transmisisse. Is a pōtifice accersitus vrore et filio panormi relictis ro. se contulit cū eoq; pontifex celesti. mlta egit vt recupande hierosolime curā susciper. Qđ quidē munus cū p̄ se nolu erit p̄legatos exequi spopōdit. priusq; ro. et ytalia decederet nauigiū ex oi sicilie regno et iponendas vere primo copias pari curauit. pariterq; alpes transgressus archiep̄m maguntinū et saxonū ducē legatos declarans onus illis iniunxit. copias ex omni germania ꝓtrahendi. qua tempestate sarracem affricā mauritaniā incolentes ingēti classe in hyspaniā vlteriorē delati congressum plio castelle regē supatumq; ceperunt. et plurima tūc ea gens barbara de hyspanis subegit. quor̄ partē bethicā olim. nūc granatā vsq; i hec tempa anno. M.ccc.xcvij. tenuerunt. Tandem cū in regnū heinricus rediisset messane in sicilia agens cū grauiter egrotaret ad innocentiū pontificē ro. mittens vxorē sibi et fridericū filiū puer̄

cōmendauit. Philippū vero sibi germanū fratrem. cuius totius ethurie dominiū sub ducatus titulo ꝓcesserat. q̄ntū in se fuit ro. impij et simul gubernationē regni sicilie q̄usq; filiꝰ adoleuisset administrationē retinere curauit. ꝓfectoq; testamento panormi diē obiit. Ea igit̄ mors et rē in asia xp̄ianā et simul omnē germaniā maris involuit motibus. Fuit em̄ in agendis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facundus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynandus monachus.

Helynandus in territorio belluacensi frigidi montis. monachus. his tpibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. Qui cū esset vir doctissimus ac disertissimus. diligēti cura de oībus rebus gestis chronicā p pulcrā ab initio mundi vsq; ad hec tpa cōposuit. ac i mario volumine digessit. At hꝰ opus ita dissipatū et dispersum ē vt nusq̄ totū reperiat̄. Scripsit et alia opuscula et sermones.

Papias

Papias natōne longobardus. in latina et greca lingua egregie doctus. p hec tpa floruit et multa cōposuit. et inter cetera preter latina vocabula. q̄ diligenter in ordinē redegit. et de ordine dicendi optie scripsit. Atq; plures epl̄as elegantes doctasq; composuit. Azo doctor iterp̄s.

Azonē preterea patria bononiensem. virū vtiq; celeberrimū atq; insignē. et in iure ciuili ꝓsultissimū. Joannis bosiani (qui summā breuē sup pandectis cōpe suit) auditorē cū predict̄ floruisse ꝓstat. q̄ cū esset diuini ingenij vir in legibus optios ꝓfecit appatus. ac summā celebrē edidit. q̄ apd oēs etiā nr̄os euo magno habet̄ in p̄cio. Insup additōnes pluriminis in summis addidit. Quē baldus legū fontē et electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus.

Martinus similiter bosianus et cremonensis eius doctrine et professionis doctor. de q̄ in glosis ꝓsepe fit mentio eo tpe floruit. quē angelus de perusio iuris lucernā et mundi speculū appellat.

¶ Anno mundi. 6405.

¶ Anno christi. 1204.

Linea sūmoꝝ pon. Innocentius iij

Innocentius tercius. papa natione campanus. patria agnanin⁹. patre traimundo e familia comitū. vir certe in oi gr̄e vite ꝓbatissim⁹ atq; doctissim⁹. qui a primeua etate parisius l̄r̄is opam dedit. Js añ pontificatū doctrina et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū referē. Quo mortuo in eius locū omniū consensu pontifex sufficit̄. Quantū autē fuerit gloriosus pontifex opa eius ostant. q̄ si oia scribenda forent ingens volumē efficerēt. qui cū eroſam haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq; ab alieno exigeret p̄ter scriptores. ac bullatores. q̄bus modū prefixit. hostiarios q; a notarioꝝ cameris amouit vt liber ēet aditus. statim q; vbi magistratū iniit bellū asiatico animū aditiens germanos ꝓpter heinrici mortē in asia tumultuantes retinere i officio l̄r̄is. nunciis p̄miis. pollicitatōnibus conat⁹ est. Vex id frustra tētauit. at vbi videret sarracenoꝝ potentiā in asia ꝓcrescere apd lateranū maximū ꝓciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stātissimi. Postmodū multa librorꝝ volūmina cōposuit inter q̄ ertat liber d̄ miseria ꝓditōnis humane. et libros d̄ sacro eucharistie. d̄ sacro baptismi. Habuit itē sermones tpibus et solēnibus diebus accomodatos. decretales q; antiq̄s composuit q̄s obseruari mandauit. Vir doctissim⁹ et oi ornatissimus vtute. eo pontificatu sese dignū breui oēdit. Nā inter ceteras decretales q̄s grātes reliq̄t tres eos pontificatus sui initio edidit. primā que d̄ iudiciis habet̄. quotiens orbis princeps alter i alterꝝ delinq̄ret et correctionē ad pontific̄ respectare. et venerandos eē principibus q̄ntūuis maxim⁹ sacerdotes sēsam. Terciā q̄ue extra d̄ electōne habet̄ singularis fuit. Jnuere hui⁹ pontific̄ virtu-

tem et doctrinā beati dñici et franaſci aſſiſiatis ſanctitas. Improbauit ꝑterea abbatꝫ yoachim libellū quendā non ſanā doctrinā pre ſe ferentē. Dannauit et errores almerici heretici q̄ poſtea pariſius cū ſectatoribus ſuis exuſtus ē. qui affirmabat ydeas q̄ ſunt in mente dīna et creare et creari. cū in eo nil niſi eternū et incōmutabile ſit Dixerat ꝑterea ī charitate ꝓſtituto nullū peccatū imputari. Nec innocentꝰ opa pietatꝫ in tanto pontificatū ꝑtermiſit. Extāt etiā rome duo huius pontificis opa ſitu. vtilitate et vſu longe diſtantia. Hoſpitale ſanctiſpūs in ſaxia a longobardis et ſaxonibus ibi ſolitis habitare appellatū. qđ in vaticani ſubūrbio celebre et ditiſſimū hoſpitalitati ampliſſime deſeruit vnū. et alterū turris appellata comitis vriſani operis. q̄ muro omniū totius vrbis rariſſimo ſublimitate ſurgit eximia. Eſtq̄ ad fox oli nerue ad veteris ſub ure principiū que ꝑ etatē noſtrā et diu añ inhabitata nulli oīno vſui ēaut fuit. Indeq̄ baſilicā ſancti ſixti q̄ extat in auentino celebris tūe ditū tā inſtauranit. Vex dū pernſij tollende diſcordie cauſa (que inter genuenſes et pyſanos vigebat) profectus fuiſſet morīꝫ pontificatus ſui anno. xviij. menſe. vij. die. xxj. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt poſt eius mortē nil earū rerū que in vita egerit laudauerit improbauerit q̄ immutatū ſit. Hic q̄ primū ordinē diui auguſtini heremiticū ſub tutela apoſtolica ſuſcepit.

Concilium lateranenſe.

Synodꝰ maxima hoc anno apud lateranū ab innocentio pontifice predicto ꝓ recuperanda hieroſolyma celebrat. Cui interfuere mille et trecenti prelati cū hieroſolimitano et conſtantinopolitano patriarcha. Metropoli. lxx. epi. cccxij. abbates. priores. conuentuales. viijc. greci et romani impij legati. regū vero itlm. frantie. hyſpantie. anglie et cipry oratores. Venere mlta tū quidē in conſultationē nec decerni tū quicq̄ aperte potuit. q̄ et pyſani et genuenſes maritimo et ciſalpini terreſtri bello inter ſe certabant. Verū decreta ibi ꝑlata fuere quibus tā layco ꝙ q̄ clerico ꝙ mores componerent. /

Ordo iohannis boni

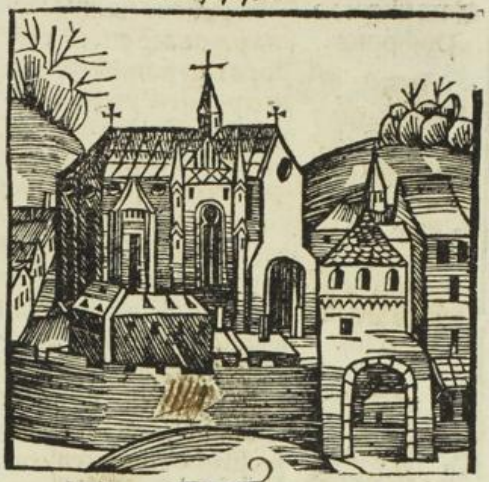

Iohannes bonus ordinis heremitarū diui auguſtini inſtaurator. natione mantuanꝰ his tpibus i flaminia et vmbria vitā religioſiſſimā ac ſanctiſſimā duxit. multa monaſteria ibi erexit. inde fratres zambonite vulgo appellati ſunt. Tandē cū vir ſanctꝰ. l. annis i flaminia cōmoratꝰ fuiſſet ī patriā reuerſus plenꝰ dieꝝ et opibus bonis. anno a natiuitate dñi. M. cc. xxij. migrauit ad dñm. Cuius corpus tranſlatū in monaſteriū ordinis ſub titulo ſancte agnetꝫ fabrefactū. ſummo ſeruet honore vbi indies fiūt miracula.

Philippus ſuenie princeps et etrurie dux. heinrici ipatoris fr̄. quē idē heinricus moriens filij friderici religrat tutorē regnū accepit. vex heinrico mortuo maria iter electores orta ē diſſenſio. i germania ei electoꝝ ps ottonē ducis ſaxonie q̄ in aſia fuerat germanū fratrē delegit. ps philippū qui ab heinrico iſtitutꝰ erat cenſuit ꝓſeruandū. et res bello diſſidioſiſq̄ diutiſſime acta q̄ philippo rex frantie ottoni rex anglie fauebat. ꝓpter hāc diſſenſionē imꝑatoris deligēdi ytali neq̄ philippū neq̄ ottonē ad iperiū admittūt. ꝓter id tm̄ tpis qđ inter coronationē et depoſitionē ottonis iterfuit. p reliquū vero eorundē impa. tps vacaſſe iperiū ſcribūt. p hilippus aūt anno. M. cc. alſaciā bello deuaſtauit. gentinā obſēdit et in ſuā poteſtatē accepit. ſe[illegible] i a[illegible]o ſimilia i thuringia peregit. lantgrauiū d[illegible]ctū in grām ſumpſit. innocentiꝰ vero pon. qui ſtabat heinricū et friderici patrē ꝓ ra roma. egiſſe eccliaz ottonē impatorē ꝓnūciauit.

Linea impatorꝝ. philippus.

Otto. iiij.

Philippus ira succensus arma parat. acꝰ ottonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otto ꝙz composito exercitu vna cū iohanne angloꝝ rege pugnandi copiā facit. Iunctꝙ singularia certamina precipue apd coloniā. Ad annū ꝙz pontificatꝰ innocentij octanū otto ille quē ro. regē impatorem ꝙ istituerat a philippo vbiꝙ succubuerat agrippina colonia germanie vrbis p̄clara ottonē pulsum postremo omniū conseruauerat. Quā vrbē philippus arta p̄sit obsidione. ottoꝙ facta eruptione congressus supatusꝙ a coloniensibus ē expulsus. Qui tpi cedentes philippo impatori debitā obedientiā prestiterūt Tandē principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impator declaratus. ac sic. ix. annis nō sine molestia hanc dignitatē retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiꝙ p arma impio quies. quem lantgraius thuringie princeps multis in suā sententiā tractis circūueniens. Vel vt alij scribunt. Otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kal. iulij. Corpus bamberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit autē benignus. ac largus. debilis corpe. attamen virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

OTto dux saxonie. huius nominis quartus. Anno a natiuitate dñi. M. cc. ix. cū philippus impator a comite palatino interceptus fuisset. impator a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romā p̄ficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. Verū post acceptū ab ipso pontifice dyadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terrā ecclesie hostiliter inuasit. nā radicophanū montē faliscū siue vt corrupte appellant flasconē et totā pene romandiolā p diuersas legiones diuersosꝙ legatos occupauit. et ad regni neapolitani regiones conuersus vt eas ꝙz caperet est admirus. friderico secundo quē romani pontificis auctoritas et promissa protectio securū redderet. nilꝫ tantis motibus ꝓspicante. eos vero motus pontifex innocentius iuquo ferens animo ad ottonē misit Qui eū suadendo. hortando. admonendo perpincere conarent. vt capta de ecclesie terra feudatario redderet. qui peiora indies molieb̄at. vnde pontifex eū anathemate primū percussit. deinde perseuerantē et vias omnes romanas latrociniis infestantē imperio et alemanie regno priuatū depositumꝙ pronūciauit. Secutos eū prelatos et proceres ac omnes alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt non magis possent ꝙz deberent ab eius imperio reuerentia et obedientia se subtrahere. quāobrē rex bohemie. lantgrauius thuringie. ac archiepi magunt̄ins treuerensisꝙ. dux austrie. et ex militibus prestantiores quiꝙ eū deseruerunt. Cū etiā germani electores impij philippo suadente francoꝝ rege ꝙz primū de priuatione ottonis certiores facti sunt fridericū secundū sicilie regē vigesimū agentē annū in romanoꝝ regē declarauerunt. Philippus eñ frantie rex ottonē iohannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatu deiici optabat. Quibus tandē deterritus malis atꝙ periculis otto i alemaniā se recepit. et quecunꝙ de ytalia ceperat in romani pontificis friderici ꝙz sicilie regis potestatē rediere. Vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatū superatus. Tandem anno salutis nostre. M. cc. xviij. otto imperator mestus languensꝙ animo breui obiit. Veneti autē rebellantē cretā in fide armis ptinentes anno dñi. M. cc. xiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus q̄ arcentenses i officio ptinerent.

Raimaldus epꝰ.

RAinaldus archiepꝰ colonienſ post destructā mediolanū a friderico impatore corpa trium regū ad coloniā tradurit. post gloriosam vitam in dño quieuit.

Richardus puer.

RIchardus ꝙz puer. Parisius a iudeis martirium passus multis claruit miraculis. quā obrē philippus rex frantie intelligēs iudeos p plura quotannis mala peregisse in vitu perium christianoꝝ priuatis bonis omnes e regno frantie expulit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Crucifitorū ordo in synodo lateranensi diu inchoatus ꝑ aliqñ intermissus ab ipso innocētio tercio pontifice anno pontificatus sui. xviij. restituit. Et confirmat ac mltis fauoribus cōmendat. Jd qz maxime factū est eo q̄ quedā albanensiū pestifera heresis surrexerat. que tantā in populo romano deroqz seditionē excitauerat quantā vnqz antea. quā obrē causam pontifex ipse multos cruce signatos impulit ꝯ eos arma sūscipe. quibus deuictis crucigeroꝝ ordinē iam sopitū et oblitteratū instaurans multis priuilegiis et gratiis mirabiliter auxit. Eidē autē ordini postmodū innocentius quartus deuotione affectus apud lugdunū existens regulā composuit et dedit in quo p̄cepit ipsis religiosis semp crucē in manibus portare. Ipsius aūt ordinis auctorē et ducē quiriacū episcopū et martirē tempe constantini magni helene matris primū fuisse tradūt. qui etiā cū iuliano apostata cū multis christianis passus fuit. ꝗ idē ordo ad nihilū fremensqz in presens redactus

Thartaroꝝ regni principiū.

Quid quidā ꝑsa ex ignobili familia. inter eos natus. thartaroꝝ gentis rex. vir quidē magnanimus ꝑ hec tpa ex indie montibus vna cū omnibus sue gentis viris ac mlieribus hostili aio egressus ꝑ vicinas quasqz vrbes spolia multa exegit et populū suū hoc mō

alerit. quibus spoliis allectus inde parthos venit et pariter terrore mediā. assiriā. persiā. armeniam et sarmatas nō longo tpe pnadens circa meotidis paludis littore ꝓcessit vbi et accolis suis sedes ꝓstituens in maximā euasit potentiā. vt regnū eoꝝ nūc multū creuit in finibus hungarie polonie et intra mare ponticū et in aquilone. et hi nunc vsonē cassanū habent principē. Sunt aūt thartari homines turpes. oculos grossos ꝓminentes habent latas facies et frontes nasosqz latos mediocres. et statura tante arrogantie vt dominū suū cham filiū dei appellent. Plinaqz de eoꝝ moribus hystorici scribunt.

Ordo carmelitarū.

Ordo carmelitaꝝ ꝑ hoc tēpus in siria apud carmelū montē ab alberto hierosolimitano patriarcha excitat. Et multis priuilegiis ab eo sublimat. atqz eidē regulā suo iure confectā obseruandā primo obtulit. et confirmauit. in qua ꝑ habitu fratribus eiusdem ordinis capā supiorē ex sirico cū quibusdā largis virgis scz albis et griseis circulatā more helye prophete (vt tradūt) assignauit. et deferendā constituit. Jsqz ordo cū in orbē diffunderet. locis et viris ꝑstantissimis indies multiplicaret. multas ipugnationes ꝑ multos annos ab emulatoribus pertulit. sed postmodū honorius pontifex eius nois tercius cernens ipsam sanctā religionē et ordinē a multis ipugnatū et aliqñ persecutū cū nō satis ꝓbatū conspiceret deuotōne motus primo pontificatus sui anno mutatis priꝰ circulatis clamidibus ob honorē b. vgis marie i albas sub titulo vginis marie de monte carmelo approbauit et ꝓfirmauit. Aiūt eñ ordinē istū dum in siria cū habitu illo procederet maxima

in reuerentia et deuotione apud ſoldanū egypti extitiſſe. et multas illi elemoſynas et benefitia contuliſſe. ſed eo habito mutato eū e finibus et regno ſuo eieciſſe. quāobrē neceſſe fuit illū in europā traiicere vbi mirū immodū excreſcens clariſſimos. et ſanctitate et ſcientia viros protulit. Quoꝝ de numero precipue fuere angelus declamator ardentiſſimus albertus ſicaulus cirillus grecus vir doctiſſimus. qui preter libros multos a ſe editos ſpiritu prophetie clarnit. Et alij clariſſimi.

S. Dominicus.

Dominicus hyſpanus. vir ſanctitate et doctrina plurimū decoratus. predicatoꝝ dux et pater inditus. ac chriſtiane religionis. quaſi matutinū ſydus emicuit p hoc tempus. Is in calogura al'. calaroga pago eronienſis dyoceſ natus. Cuius pater felix appellatus mater iohanna. qui tres filios habuerunt qui poſtea litteris edocti ſacerdotiū acceptarunt Tercius beatus dominicus cuius mater preuidit i ſomnis ſe geſtare catulū accenſam ore faculā baiulantē. qui egreſſus ex vtero totū mundū incendere videbaē. prefigurans ex ea predicatorē eximiū naſcituꝝ. fuit em̄ vitiorū mirabilis obūrgator. oppugnator hereſū. fideliū diligentiſſimꝰ exhortator. ab infantia q̄z cū eo miſeratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fratribus ſociis predicatorū ordinē incredibili feruore fundauit. quo diuinitus inſtituto ab gloriosa dei genitrice Maria religionis habitū aſſumpſit. Et cū in tholoſana albienſi q̄z galliarū regione hereſis pullulaſſet. ac late et longe cepiſſz ſerpere. beatus dominicus tūc primū fama noſci ceptus ad eas extirpandas ſe contulit. Erant vero q̄ armis eā ſectā tueri admitterent. qua comes toloſanus notabaē infamia. Quare datus ē ab innocentio pōtifice et a francoꝝ rege ſymon de monte forti beato dominico adiutor. qui cū cohorte ab hieroſolime expeditōne reducta. A ſancto viro aduerſantiū arma conatuſq̄z retudit. tantiſq̄z ea hereſis deſipa erat radicibus vt qui ſeptimo ſchoauerat vir tandē vltimo pontificatus innocentij anno potuerit extirpari. Pater aūt religionis exiſtens. poſtea ab honorio qui ſciſmaticos apō tholoſam domitos audiuit. ordinis confirmationē obtinere meruit quo confirmato cū plura monaſteria extiſſet. et multis ſignis ac miraculis claruiſſet. ac varias regiones docendo et predicando luſtraſſet. Tandē anno ſalutis tercio vicesimo et duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis auguſti migrauit ad dñm. Quē poſtea gregorius. ix. auditis eius miraculis et vita preclara in ſanctoꝝ numero aggregauit. 1208

S. Franciſcus.

Franciſcus ſeraphicus natione ytalus. ex aſſiſio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiq̄z diuinus Ac primus inſtitutor ordinis fratrū minoꝝ. et fundator mirificus. Circa annos dñi. M. cc. viij. primo negociator humanus et affabilis ac pdigus vſq̄z ad annū. xxv. Inde terrena omnia deſpiciens. chriſtū in omni vita ſectatus eſt. Et cū aliquādiu pedibus calciatus et corrigia cinctus inceſſiſſet. ſententie dominice memor dicentis. Qui venit ad me et nō renūnciat omnibus. nō poteſt meus eſſe diſcipulus. Abiectis omnibus tunica incultam et contemptibilē funē precinctā induens nouū moꝝ ordinē conſtituit. cū quo velut ſol in orbe radians chriſtianā religionē plurimum illuminauit. Tantū aūt in ſeipſo rigorē auſteritatis exercuit. vt in temptatione carnis. in pruinali tempe nive vel glacie operireē. Paupertatē q̄z dñam ſuam ſemp vocabat. Malleabat potius ō ſe vituperia q̄z laudes audire. omnicq̄z ſtudio precauebat ne paupertatis metas tranſiliens. ad ſuperflua diffluereet. ardentiſſimoq̄z martyrij deſiderij feruebat. Ideo ſexto conuerſionis ſue anno ſiriā petiit ac ad ſoldanū acceſſit. Qui cū omni honore ſuſcepit. Duobus aūt annis ante obitū eius vidit in viſione ſeraphyn vnū in aere ſex alas habentem cruci manibus extenſis pedibuſq̄z coniunctis affixū. Alarū vero duas ſuper caput rectas. et duas ad volandū extenſas habebat. Porro duabus totū corpus tegebaē. Cunq̄z diutius cogitaret apparebant in manibus eius q̄ſi fixure clauoꝝ. latenſq̄z ipſius dextrū veluti lancea perforatū. Interea cū fratribus ſuis ſic abeo inſtitutis nouā dediſſet regulā. et chriſti ſtigmatibus inſignitus fuiſſet. et nomen ſuū in orbem diffudiſſet. cū nulla carni ſue requiem dederat a conuerſione ſua decimo octauo anno. et multis languoribus p̄teritū tempus effluxiſſet.

bnobus sequentibus grauioribus pene gericepit. Tandez plenus bonis opibus apud assisiū vrbem suā. anno salutis nostre. M. cc. xxvij. nonas octobris in domino feliciter obdormiuit. ꝛc. Quē et biennio post gregorius. ix. anditis eius crebris miraculis magna pius ob eā rē conuentu habito in numerū sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cc. lxx. litteras de stigmatibus eius xpi fidelibus misit.

TErremotus atque portenta mlta his annis vbiqz ferme fuere. ita vt antiochia et tripolis atqz damascus magna ex pte conuerint. Cathina etiā sicilie in sula cōtra aquarū natura pelagus retrocessit. et hominū ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines onis anserū grossiores cecidere.

VIsum est q̄z signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro. declinans in occidentē indirecto sideris quod astrologi corona adriagne appellāt. Visusqz radius q̄si trabes magna p multos dies ascendens in altitudinē firmamenti. Predicatores his temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

¶ Anno mundi. 6413. ¶ Anno christi. 1214.

HOnorius tercius papa. patria romanus. patre almerico eiue romano gentis tercio suffectus innocentio. et ipm eius nominis tercū. perusie cardinales in romanū pontificē creauerūt. Qua in creatōne ad sextū predecessoris diē obit⁹ facta. maior solito adhibita est festinantia q̄ pusini ciues difficultatē hierosolime rerū. et bellorū ytalie sedandorū necessitates perpenderūt. et coacto in conclaui collegio penuria cibi p dies singulos maiore facta vt properarent. vim honestissimā attulerunt. Consecratusqz pontifex destinatū a predecessore pacis in ytalia constituende tractatū p oratores legatosqz continuauit. Ipse romā intra primū creatōnis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat eū cū petrus anthisiodorensis imperator constantinopolitanus. quē paulo post et volē simul vrorē idē pontifex in basilica sancti laurentij. que via tiburtina extra muros insignis visit.

Lincea sum. pon. Honorius. iij.

Gregorius. ix.

Celestinus. iiij.

impiali dyademate decorauit. Et rebus christianorū in romana consulturus q̄ hierosolimis p future viderent iohannē de columna cardinalē romanū. portuensem episcopū apostolice sedis legatū declarauit. impialesqz titulos honorius friderico secundo contulit. Quē post in rebus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū. dignitate priuauit. Ordinē heremitarū p̄ut innocentius fecerat. p tegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicatorū et minorū cōfirmare voluit. hierosolimorū regē eratia ad se romā venientē benigne suscepit. Erant vero honorij pontificis decretales mulcte. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis repata cū cenobio basilica. tū sanctasanctorū ad lateranensem ecclesiā instaurata celebris sanctimonie oratorijs. Bene autē ac beate vitā ducens vt bonū pastorē decebat. anno pontificatus sui anno. x. mense. vij. die xiij. moritē. Sepelituꝛqz in basilica sancte Marie maioris ad p̄sepe.

GRegorius nonus. papa natione hernicus. patria anagninꝰ e familia comitū innocētij tercij nepos. qui et laterano vbi creatꝰ fuerat ananiā p estati caumata sē ptulit. vñ fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctā cuius voto prīdē cruce signatꝰ se obligauerat. tandē iniret forte cōminaret vt nisi breui exeq̄ret excōicatōnis priuatōnisqz sniās ab honorio p̄decessore in illū p̄mulgatas. confirmatas etiā atqz etiā aggūaret. Promisitqz fridericus sē se vouerat. dictumqz est veris rps ad cōueniendū brunduſij. venerat eo magna mlt̄itudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius hassie qui brunduſij vna cū magna pte militū morit̄. dū fridericꝰ egritudinē simulans in sicilia se continet. Hec fraus ita comprehensa est. cognita eū lantgrauij morte celerrime eo ad nauigasse omnemqz eius supellectilē diripuisse. Cognita igit̄ deceptione. ac etiā fraude fride-

rici honorij tercij sententiã in fridericũ latã confirmauit. Inde perusij pontifex assisiũ petiturus. vt qui de francisco viro sanctissimo miracula audierat presens cognosceret re comperta vt audierat. in sanctorũ numerũ statim retulit. Ceperant interim romani senatores qñq; vnũ. qñq; binos creare. hanibalq; ex hambalda gente romana nobilis senator heresi consentiebat. in quã multi inciderant sacerdotes. Hiq; pontificis reditũ formidantes tumultũ concitauerant sed diuina vltio compescuit. Thyberis eñ eã inundationẽ excrescens multa damna mortalibus intulit. Et tanta peste laboratũ est vt decimus quisq; vir superfuerit. Pontifex mira clementia vsus publice omnes priuatimq; etiã distributa pecunia cõsolatus ẽ. veteres cloacas purgari nouasq; plurimas construi curauit. Vrbis dignitati et valitudini vno tpe consulens. Accessit post ad vrbẽ reatinã pontifex curiã in ea aeris salubritate consecraturus. qua in vrbe beatũ dominicũ in sanctorũ numerũ retulit. Spoletũ postea estate cũ diuertisset beatũ anthoniũ cognomento paduanũ ob innumera miracula sanctorum confessorũ collegio congregauit. Qui tandẽ multis quassatis erumnis a friderico suadentibus. frantie et anglie regibus conuocauit omnes orbis christiani ad conciliũ. Verũ fridericus terrã mariq; vias preclusit. Cardinales pysana classis intercepit ad amalphiã vrbẽ ducti. in custodiã postmodũ tenti. Dũ aũt eo tardatus captorũ cardinaliũ et prelatorũ impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obiit. pontificatus sui anno. xiiij. mense. iij.

Celestinus quartus. patria mediolanensis. et ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus. vita et doctrina insignis senex admodũ et valitudinarius in locũ gregorij suffectus. ad fridericũ mittens obsidionẽ fauentie continuantẽ multis illũ de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed prius quã fridericus responsum dare potuerit. celestinus ipse duo de vicesimo pontificatus die defunctus est. Cui vt successor daret vno et vicesimo mense laboratũ est. Causasq; diuturne vacatõnis apostolice scribũt. tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipsis absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus et collegas assensisse. videntes omnem ytaliam friderici moibus quassatam esse. et imminere per singulos dies periculũ ne vrbẽ romã caperet.

Linea impatorũ. Fridericus. ij.

Fridericus eius nominis secundus imperator. Anno dñi. M.cc.xij. ottone. predicto imperij titulis priuato. ab electoribus eius loco surrogatus. Et ab honorio pontifice confirmatus et coronatus. imperauit annis. xxxiij. Natus ex heinrico sexto et constantia sorore regis sicilie. Que cũ antiqua eẽt sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret omnis suspitio et mulieres liberũ haberent aditũ in lucem editus. Is sub gubernatione ecclesie et innocentij orbato patre emtritus. Deinde potentissimus impator ytalie. sicilie. sardinie. hierusalẽ et sueue. dñs quo nullus magnificentior romanũ imperiũ tenuit. Fuit eñ armorũ strenuus. linguarũ sc; latina et vulgari. greca. gallica et sarracenica peritus. vigorosus. liberalis et magnificus. Verũ viciis nõ caruit luxuriosus nihil curans nisi tpale. cũ multis pontificibus romane ecclesie bella gessit. Fecit tamẽ magnifica edificia p omnes ciuitates regni aputlie et sicilie. Validissimã arcẽ capuana dicta in neapoli castrũ prutense et arcẽ sancti miniatis. Habuit ex prima vxore heinricũ et conradũ. qs consortes regni fecit. Ex secunda filia iohannis regis hierosolimitani iordanẽ ex concubina fridericũ regẽ antiochie. manfredũ principẽ tarenti postea regẽ sicilie. et rentziũ quẽ fecit regẽ sardinie. Fridericus itaq; primo post habitã magũtei regũ alemannorũ coronã. In sueuia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade quã otto afflictus erat. Aquisgranũ imperatoriã vrbem obsidione pressam recepit. vbi tercij innocentij romani pontificis auctoritate regiã iterũ de more coronã accepit. Et vt aliquã erga deum ostenderet gratitudinẽ cruce insignitus. voto se tũc publice obligauit subsidij christianis i asia agentibus afferendi. ne etiã pontifici quoq; romano ingratus esse videret. comitatũ de regno sicilie pmisit fundani perpetuo eius donationis iure a romana ecclesia pcalialiter possidendũ. inde in romanorũ regẽ electus ottone defuncto romã rediit. Qnẽ honorius impiali dyademate insigniuit. Obierat paulo prius constantia eius mater prestantissima mulier. nõ magis annorũ qua prudentie plena. que viso filiũ adolescentiã

supergredi incipientē. Qui duos ꝺ triginta ageret annos. ad eā diē in virtutū via ꝓtinuisse ꝙ ea de medio sublata mores vsquequaq; mutauit. In pontificē em̄ spreta iureiurandi religione anno coronationis primo mlta et quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitiis a rebellione tparet. admonentē magis magisq; indies spreuit. vnde eū durit pontifex anathemate nisi resipisceret et ablata redderet deterrendū. sub ipm̄ fridericus impio priuatus. vt rebus ꝓsuleret alemanie. q̄bus ob noui imperatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decennē illi in regē dedit. tribus abinde annis supuixit honorius. ꝓmisit postea fridericus qꝺ voauerat. et qꝺ pontifex gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe brunduſio solvit. ꝑ ceteri ad destinatū in accone cursum velis ardentissime remisq; ꝓtendunt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brunduſiū est reuersus. At gregorius pontifex tū intellexisset fridericū in ytaliā reuertisse q̄ntis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cipri subsistit. Seneſcallo militie siue magistro cū copiis ptolomaydā premisso q̄ soldani conatus inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaydā adnauiganit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oia restisset repulsam dedit. quāobrē frideric⁹ ꝓsultius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tharentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapoli anxius aduolauit iuerat ptolomaydā magister militie theutonice puteorū. qui cū ipso friderico in ytaliā rediit. faventia deinde anno obsidionis prope in friderici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qꝺ tunc primū paduā est translatū. inde in mutinenses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate contentus fuit. Continuatū postea est duos ferme annos bellū atroꝝ variumq; et longobardie ac oi ytalie ꝓnicioſissimū oibus quos ꝑ ytaliā partiū gibelline et guelfe labes ifecerat auxilio nō magis militū q̄ pecuniarū odio partiū vtrunq; ꝓtribuētibus. Tandē quartus innocentius pontifex excōicationis depositionis priuationisq; sniam in fridericū ꝓnuntianit. oibus iuramento absolutis. et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. put in sexto ꝺ iudiciis nūcha beā. Et cū tanta pontifex lugduni inde rex francie in eggypto cū gloria et dignitate reipub. xpiane gererent. xpianos ipse in longobardia crudelitate ꝓsequit. Inde apud parmā prelio superat⁹ postremo in ciuitate firenciola in finibus abruccij infirmatus māfredi filij ausu veneno vel suffocatione interiit. Cui h̄ epigrāma affixit. Si ꝓbitas sensus virtutū gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Nō foret extinctus fridericus qui iacet intus.

Eclipsis solis anno. M.cc.xxxviij. toti⁹ circa horā. ix. die. vj iunij facta est. et tanta obscuritas aeris fuit vt nocte adeē crederent. cām ignorantes ad priam redierūt. Designabat ꝑm iudiciū (q̄ fallax vt plurimū censeret) mortē gregorij noni et oppssionē ecclesie ꝓ fridericū.

Terre etiā motus marini repente exorti. et adeo grandes vt in montibus saluiis ad quinq; hominū milia periſse dicant. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. vbi ad centū hominū milia demersa referunt.

Ordo predicatoꝝ

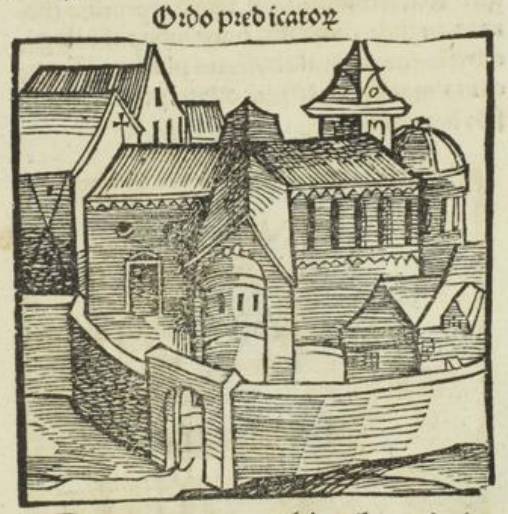

Ordo predicatoꝝ his tpibus veluti nouū sydus a beato dñico diuinitus excitatus. et sub regula diui augustini institutus. Dū em̄ ad lateranense ꝯciliū cū fulcone tholosano epo et ad innocentiū adiisset. petens ꝓfirmationē. cū prenouitate rei sē difficilē exhiberet. nocte i somnis videns lateranen. ecclesiā suis compagibus resolutā grauē minans ruinā Cui occurrebat vir dei dñicus humeris suis casurā fabricā sustētare videbat. Qua visione motus. petitionē attente acceptauit. Hortans vt cū

fratribus regulā eligant. reuersus ad. xvj. fratres tholosē regulā predicatoꝝ ordinarūt. Interea innocentio mortuo ab honorio ista ꝑscripto pontifice ipso patre dñico istante auctoritate aplica tandē approbat̄ et confirmat̄. Ordo ḧ inter ceteros ordines ꝯ hereticos quāmarie extinguendos semp impetuosissim⁹ est habitus. Et ne predicationis officiū impediret. proposuerūt terrenas possessiones et reddit⁹ annuales ꝓsus abiicere. qđ postea in capitulo ḡnali bononie executioni mandatū fuit. Confirmationē itaq; ordinis sub regula augustini et ꝓstitutōnibus additis ab honorio accepit. Jpm ordinē postea raymundus dñici successor. ac reliq; vita et doctrina atq; ordinatōnibus mirūimmodū aurere. Quoꝝ de numero precipui fuere. petr⁹ martir veronenſ. thomas de aq̄no. et vincentius inter sanctos relati. reliqui q̄s vt petrus de tharentasia. innocentius q̄ntus appellat⁹. et bn̄dictus. xj. papa. hugo cardinalis biblie postillator. albert⁹ magn⁹. petr⁹ de palude. iacobus de voragine. anthoni⁹ archiep̄s florentinus. et alij innumerabiles doctores et sanctissimi ꝓfessores. q̄ illū ꝑ viribus aurere. rog̃ geri⁹ et alberus brixienſ. vgo ō argentina. thomas anglicus. vincenti⁹ burgundus theologus et hystoricus. atq; alij hystorici plurimi q̄ sua doctrina moribus et exēplis ordinē protexere et infide decorarunt.

Ordo minoꝝ

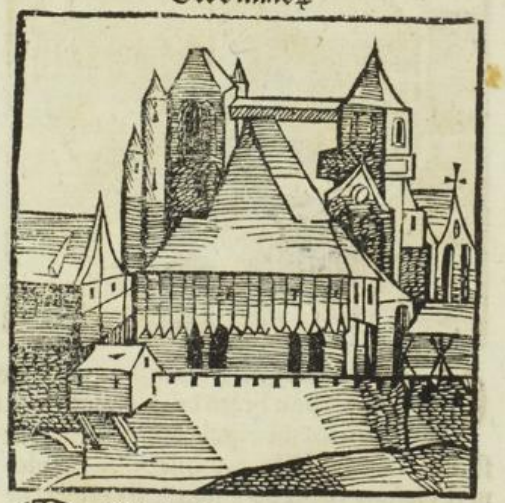

ORdinē etiā minoꝝ hac tempestate tercio kl̄. decembris honorius pontifex (et vt ferūt difficilime) confirmauit. Noluerat em̄ antiquus hostis hūc ordinē in ecclesia dei admodū ꝓficuū. ideo obstitit vt ad nihilū redigeret. Hunc itaq; ordinē diuus franciscus tanq; voluptatis ac pauptatis ortū multo labore plantauit. in q̄ vt quieti⁹ et securius a mundi fluctibus elongat⁹ soli deo vacare posset. Jpse franciscus beatissim⁹ primo itroiuit vt reliquos spūalibus et doctrine gr̄e aquis irrigaret. Jbidē ḡ constitut⁹ diuino afflante spū post suā ad deū pfectā ꝑuersionē cernens accrescere fratrū et filioꝝ suoꝝ numerū. vite normā et regulā composuit atq; descripsit. interpositis i ea sacri euangelij verbis. ad eius pfectionē feruentissime anhelabat. seruandamq; ꝓfratres suos vbo pariter et et exēplo edocuit. Regula aūt et vita fratrū minoꝝ vt ipse ait. Hec ē dñi nr̄i iesu xp̄i sanctū euāgeliū obseruare. viuendo ō obedientia. sine proprio. et in castitate vsq; ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortolo emerserint viri qui ipm signis et doctrinis illustrarūt inter p̄cipuos numerant̄ ludouicus ep̄s. anthoni⁹ vlixbonenſ. bonauentura cardinal̄. et bernardin⁹ senenſ in catthologo sanctoꝝ relati. ß et nicolaū eius nois q̄rtū. alexandꝝ quintū. et sirtū quartū pontifices marios. de quibus et aliis latius ifra dicē. inter doctores etiā solēnes sacri ordinis numerant̄ alexander de ales. richardus de media villa. et innumerabiles alij.

ANno salutis primo vicesimo duodecesq; centeno thartari gentes cithica georgianā armeniamq; maiorē direptas vastatasq; suo subiecerūt imperio. inde ripheis montibus trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. q̄ transiluanā contingūt. in poloniā et post in hungariā penetrarūt. quas xp̄ianas regiones populatōnibus incendiisq; late cōmissis magno affecerūt incōmodo.

HJerusalē ciuitas q̄s a cordirio magni saladini filio obsidentibus damiatā xp̄ianis quinta vice funditus enertit. templo dñi tantūmō integro relicto. Et cū sepulcrū domini nr̄i iesu xp̄i violare etiā statuisset p̄cibus xp̄ianoꝝ pulsatus ab scelere destitit.

Sancta Clara.

QLara virgo admirabilis et sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere trahit originē. Cuius pater miles. mr̄ ortulana dicta. diui francisci disciplinis et exemplis in diuino ope plurimū erudita. His tpibus apud assisiū vibē virtute sanctitatis et ḡtia in p̄cio habita. que ad ecclesiā san

eti damiani cõmigrans collegiũ sanctũ panpeꝛ dominarũ ordinẽ inchoauit.in hoc arto recluso rio p.xlij.annos miranda carnis sine maceratõne et in operibus virtutũ claruit.diuersa q̃z miracula signo crucis peregit.Cũ sub impatoꝛe friderico quassata esset ecclesia.Et in assisiũ hostilis furoꝛ irrueret.Et sarracenoꝛ gens apud damianũ sanctũ.intra claustrũ virginũ influerẽt. Clara infirma ad hostiũ agmen se duci iubet.et ante hostes poni p̃cedente ea capsula argentea i qua erat sacramentũ eucharistie.et in oratione cũ lacrimis ait.placet mi dñe inermes ancillas tuas manibus tradi paganoꝛ.custodi famulas tuas.illico ad aures eius intonuit.ego vos sp̃ custodiã.et mox qui muros ascenderant obsidionẽ derelinquũt.In religioso eius transitu innocentius quartus cũ cardinalibus eũ visitans.ab eo remissionẽ omniũ peccatoꝛ obtinuit.in dño confortata.xvij.diebus nullũ cibũ sumpsit.tandem ait ad animã suã.vade secura.quia bonũ itineris habes conductoꝛẽ.In crastino igit̃ beati laurentij egredit̃ anima eius sanctissima.et ad sanctũ geoꝛiũ vbi corpus beati francisci primo conditũ fuerat deportat̃.Agnes autẽ soꝛoꝛ eius nuptias euocata intericetis diebus subsecuta est et cũ sanctissime vsq̃z ad vite exitũ vixisset et dñs ad gloriã eius plura miracula fecisset.anno.M. cc.lv.alexander q̃rtus in sanctarũ cathalogo eã aggregauit.Et eius dici festũ pridie ydus augusti celebrari mandauit.

Sanctus Anthonius de padua.

Anthonius patria hyspanus.vlirbona ciuitate oriundus.ordinisq̃z minoꝛũ frater.Vir vtiq̃z sanctus et mltis virtutibus adornatus.Is in baptismo ferdinandus appellatus.primo canonicoꝛ regulariũ habitũ suscepit.Cumq̃ audisset fratres minoꝛ apud marrochiũ p̃ cristo necatos.p eis habitũ minoꝛũ accepit.vbi nocturnis vigiliis corpꝰ mira abstinentia macerauit.Hic gloriosus pater cognomine de padua dictus.cũ ibi predicans diu requieuit.et rome de mandato summi pontificis peregrinis plurimis predicaret linguã sic monit vt tam greci latini francigene theutonici q̃z anglici omnes qui audiebant clare intelligerent.Et cũ inter religiosos nõ solũ sue etatis sed priꝰ seculoꝛ omnibus litteris ornatissimꝰ haberet̃.sacraꝝ litterarũ archa cognoiari meruit.Et cũ thoIose bononie ac patauij din theologiam egregie docuisset.hac tempestate patauij infinitus clarus miraculis mouit̃.et a gregorio nono pontifice eas ob res statim in sanctoꝛ confessoꝛ consortiũ refert̃.anno.M.cc.xxxij.Inuenta est postea in translatione corporis positi de loco vno ad aliũ.lingua eius in oꝛe adeo recens rubicunda que p̃ plures annos cũ corpoꝛe sub terra iacuerat ac si tũc decessisset.quã beatus bonauentura affatus ẽ.O lingua benedicta que semp̃ deũ benediristi.nũc apparet quantisancti meriti fuisti.Anno deinde dñi.M.cc.lxiij.cũ eius meritis patauina vrbs de manu ezelini tiranni liberata esset ciues ecclesiã pregrandẽ atq̃z pulcerrimã ad eius honoꝛẽ extruxerunt.

Ordo fratrũ theutonicoꝛ

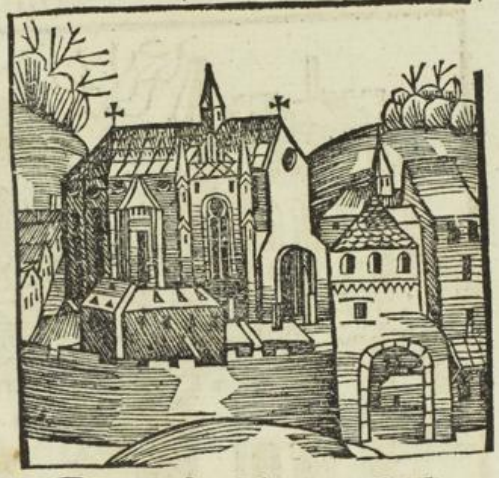

Ordo fratrũ theutonicoꝛ in prussia per hec tpa ortũ habuit. Cũ pruteni barbara gens et ydoloꝛ cultrix vsq̃z ad friderici cũ imperatoꝛẽ eius nominis secundũ fuit. Sub eius vero imperio cũ amisissent xp̃iani pto lomaydẽ sirie ciuitatẽ.fratres theutones sancte marie appellati.inde fugati in germaniã rediere. Viri nobiles et rei militaris periti.qui ne p̃ otiũ marcerent.friderico accedentes prussiã germanie conterminiã christi cultũ spernere direerunt. Sepe illius gentis homines in sarones ceteroſq̃z vicinos excurrere.ad orientẽ eñ massonite poloniq̃z rura colunt.occidentẽ saxones occupant.aquilonẽ balthei maris excipit litus. Ingentẽ igit̃ vim pecoꝛ atq̃z hominũ abigere.esse igit̃ in animo sibi cõpescere barbarã gen-

tem. Ammat tantū imperator prōuintiā. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eā armis acquirant. Conradus quoq; dux mosauie et cuyame qui seus terre domini affirmabat. Jus suū in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio ipsi friderico fuit. qui literas sub aurea pulla confirmatas cōcessit. Illi sumptis armis breui tempe omnē ferme prussiā subiecerunt. Frumenti ferax regio est. aquis irrigua. et plena colonis. Multa ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenā efficiunt. pecorū ingens vis atq; multitudo copiosa multa venatio. piscatio diues. Et illo quoq; tēpore lingua theutonica introducta est. et cultus christi gentibus imperatus. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulā pomezanensis. colmensis. warmiensis et sambiensis. Arcem item nobilem pulchram et amplissimā marieburgū vocant. Hic sedes magni magistri est. Et eū tetthones huius religionis inuentores primi fuere. nemo ad eam recipit nisi theutonicus sit et nobilis et parentibus ortus. Ob eam rē vestimentis albis vtunt. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. Barbam omnes nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt et ministrant. Pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. neq; litteras discunt. magne his opes fuere. nec minor potentia q̄z regibus et principibus est ipsis. Sepe cū polonis contendere.

Damiata.

De damiata et eius expugnatione.

Principes christiani. quos olim tercij pontificis innocentij feruenti diligentia. et lateranensis concilij decreta ad hierasolime liberationē inflammauerant. in magnū coierant exercitū. qui partim terrā. partim mari constantinopolim. Et inde cardinale columna sedis apostolice legato deducente. acconem se contulerant. Fuerūtq; primarij inter eos proceres andreas hungarie rex. venetorū nauigio fretus. quod libenter et sponte dederant. quibus eis concessit. q̄ in omni dalmatia regnum hungarie ad eam diē habuerat. Et dux austrie heinricusq; misnensis comes. Et gualterius regis frantie camerarius. quibus iohannes hierosolime regi coniunctis. in concilio actum est. damiatam egypti vrbē nilo contiguā vt primam omniū caperent adnitendū. Ea cū in potestate facta apparebat chayrū et babilonē contiguas vrbes amplissimas et commode occidere possē. Et intercluſas commeatu facilime expugnari. Quo soldanoq; gentis sarracene principū domicilio in christianoq; potestatē facto futurū confidebant. vt omnis ea barbaries sarracena nō solum hierosolima et terra sancta. sed orbe ipso

terrarū exterminaret. Jtum est itaq; nō magis cupientissimus q; confidentibus procerū militumq; animis. Et mēse mayo anno salutis duo de vigesimi et duodecies centeni. damiate obsidio inchoata. Ea civitas olim eriopolis a pertinace elio conditore eius appellata est. Triplici muroꝝ lateritio densissimoꝝ munimento cingitur. quā nili annis particula. ad romani tyberis magnitudinē ambit. vt insulā sed ob longam arctamq; efficiat. A babilone quoq; nouatur ad damiatā vrbē egypti versus orientē. distans ab ea dietis pene tribus. Jtur quoq; ad alexandriā occidentē versus distans a babilone diebus tribus p terram. et ser p aquam. Porro vsq; ad damiatā septē dietē sunt a monte sinay. Sita est autē damiata vrbs inter mare et flumē nili. decoratur aūt hec civitas in. cc. viij. turribus altis. minoꝝ turriū incertus est numerus. Turris quoq; erat pharea. non quidē crassitudine et celsitudine illi similis. quā ad pharon et nilum stante romano imperio fuisse legimus. sed que suburbiū et mercatoꝝ appotecas ac publica horrea a pyratis nocturnisq; predionibus tutaret. quamobrem sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriq; presidia et munitiones vndiq; instaurauit. Eas dū nostri appugnant munitiones turrimq; vndiq; machinis quatiunt. Multi p dies singulos cecidere. cū tamen ea maior in barbarie accasio committeretur. Euicitq; fortissimoꝝ ex omni prouintia alternis pugnantiū nostroꝝ virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altiū sopitos esse aut p errorē abesse percipiens socios aduocauit. schalas comportant. portam securibus malleisq; refringūt. Acarrentes qui ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiq; interim patente ingressi porta vrbe potiti sunt. Anno tandē dimidio atq; integro postq; fuerat obsessa. portis vbiq; munitionibusq; christiano militi ad custodiā attributus. Prima vero omni machonaria vrbis primaria in gloriosē semp virginis et dei genitricis Marie ecclesiam instaurara. ac in episcopiū dedicata est. Habuit insup per id temporis damiata amplissime opulentissimeq; civitatis speciē. repertamq; in ea rerū omniū copiā auri argentiq; et ditissime suppellectilis vim marimā. legatus regesq; et duces exercitus militi christiano equa distributione largiti sunt. Quin etiā de agroꝝ diuisione in tempe facienda actū est.

·CCxxxvi·

Apud damiatā vrbē egypti interea res christiana p singulos dies. magis magisq; floruerat. cardinalis de columna legatus sedis apostolice. et andreas rex hungarie et ceteri proceres in bonā venerant spem. fore vt soldanū sarracenosq; breui conficerent. Tandē placuit eis omnibus et singulis in cayrū babilonemq; ducendū. Ad quas vrbes soldanus omnes prope sarracenoꝝ copias contraxerat. Post q; igitur christiani duces in castris populationibusq; sociati occasio soldani obuenit. nili in sum mas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione chataractas vbiq; defodi curauit iumētis sublata in primis pascēdi facultas. Et quod in castris paratū erat destructū est stramen. Tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. Jn eā adducti rerū difficultatem. alia quoq; angebant maiore. q redditurī damiatā aliam depressis in locis aquas incidere verebant. Jtaq; missis oratoribus pacē christiani his conditionibus impetrauere vt damiatā cū rebus in ea repertis soldano dimissa. p tem q; sancte crucis nostri dei quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis christiani acconē thyumq; redirent. Quibus vrbibus et earū oppidis par octo annis esset cū thurco sarracenoq; seruanda. Que igitur in gloriosissime dei genitricis semperq; virginis Marie purificatione habitari cepta est damiata. ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcitie inquinanda. Js annus salutis erat primus vicesimus duodecies centenus.

Sancta Elizabeth

Elizabeth mulier sancta et filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie. Circa annos domini mille ducentos et triginta in alemania claruit. Ab adolescentia sua religioni studuit. actōnes suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplum pacientie. speculū innocentie.

Facta nubilis multas persecutiones passa est a consiliariis sponsi ipsius. et a proximis suis contempta. Sed cū dominū suū exorasset spontaliā suoꝝ principatuū intenderet. beate elizabeth ad omnia exercenda que ad opus dei omnipotentis eiusq; matris semp virginis spectant. liberā facultatē concessit. Totis igit viribus pi-

etatis operibus se contulit. In quibus optime vsq; ad mortē perseuerans. delectabilia oīi pro-prio subtrahens pauperibus ministrabat. eosq; balneabat. et lectos eor sternebat. eosq; tegebat. fila trahebat. vasa cōquinaria scutellas ollas patellasq; mundabat. et plura alia paūperibus administrabat. Insup et hospitale paūperū construxit. Que bonis operibus et virtutibus erudita. tot operū bonor manipulos protulit. christo copulari ac associari desiderans. Terreni q; sponsi consortiū declinauit et mundane glorie. Depositis eius vestimentis de manu magistri conradi de marpurck oriundo griseam tunicam p vestitura induit. contempta diuitiarū ipsius iactantia. se mundo prorsus fecit ignobilē. Tandem decimaquarta die kal. decembris ad dominū migrauit. et honorifice sepulta fuit. Inter innumerabilia miracula que deus omnipotens p eam taliter ostendebat sedecim mortuos potenter suscitauit. et cecū natū illuminauit. Quamobrem et ipse gregorius. ix. pontifex ipsam in sanctarū numero asscribi et aggregari voluit. Et eius festum tredecima die kal. decembris celebrari precepit.

Gregorius.

Decretaliū libri q̄nque ad similitudinē quinq; corporis sensus. hac tempestate a gregorio pontifice nono (raymūdo barchynonense adiuuante post innocentiū tertiū) in ordinē redigunt. Et in quinque partes diuidūtur. In quarū prima de summa trinitate et fide catholica. deq; constitutionibus. de rescriptionibus et ceteris officiis tractat. In secunda vero de iudiciis et cooperantibus ad iudicia. In tercia alia parte de vita et honestate clericorum. In quarta q̄ de sponsalibus et matrimoniis. Demū in quinta parte de criminibus et penis tractat eor.

Raymundus.

Raymundus barchynonensis ordinis predicatorum tercius generalis magister. post iordanē secundū magistrū ordinis. Vir morū doctrina ac vite sanctitate conspicuus. p hoc ipsum tempus gregorio pontifici in quinq; decretaliū libris componenti et laboranti auxilio plurimū fuit. et eos in formā redegit. Bononie quoq; ius canonicū docuit. Et summā de casibus perutilē confecit. Inde etiā ordinationes et constitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinē redegit. Et in conuentū barchynonensi infirmatus in domino feliciter quieuit. et deo comendans animam. sepelitur q; honorifice. Et vt ferē magnis miraculis clarnit.

Accursius legū doctor.

Accursius legū doctor excellentissimus. natione florentinus. consultissimus vir inter omnes alios doctores. Superioris azonis etiā doctoris auditor. hac tempestate vt ipse de semetipso in autentica contestatur floruit. Qui cū bonarum septem artiū liberalium studiis ornatus et doctus eēt. ac etiā sapientia reipublice gubernande plurimū insignitus haberet. totum ciuilis iuris corpus primus glosis ornauit et exemplauit. Deinde aliis viris peritis atq; illud ad legendū commendauit.

Bartholomeus Brixianus decretor doctor.

Bartholomeus brixianus clarissimus et doctissimus decretor doctor. istis temporibus clarus existens ac vitam laudabilē exercens. ad decreti glosas eo ordine quo nūc habent compillauit et fecit. Et nonnullas disputatōnes varias atq; difficiles in decretaliū libris composuit. Scripsit preterea epistolarū volumē et q; plurima vtilia opa. Ac chronicā de ytalie prouintiis et vrbibus.

Odofredus doctor vtriusq; iuris.

Odofredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus. exceellentissimus. atq; omni erpientia eruditus. azonisq; auditor. eo tempe cū vtriusq; iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiū et vtilissimū opus composuit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

¶ Anno mundi.6443. ¶ Anno cristi.1244.

Linea sum.pont⁹. Innocentius.iiij.

Innocentius quartus papa. synebaldus antea vocatus patria genuensis. familia flisca. e lauonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifer creat. Quo nuncio fridericus impator non admodū delectatus est. Norat em̄ hominis virtutē. et animi magnitudinē. Js em̄ mentis sue conscius. ferē ex composito rndisse. bonum se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū̄q̄ pontificē permutasse. Innocentius autē pontificiū habitū indutus romā veniens magno applasu susc̄pit. pactisque de morte in coronandis pontificibus fieri consueuerūt. de pace cū friderico inelinda mentionē facit. Vex cū paratas sibi a friderico insidias cōperisset. Genuēsiū nauigio fretus qđ apud centumcellas in portu cōsederat. Et nauigans genuā incolumis pucnit. vbi periculosissimā incidit valitudinē. ex qua cū conualuisset ad philippū regē in frantiā se contulit. ingressu rhodano amne aduersō francie regnū pontificē innocentiū ter summa veneratione excipi curauit. deducicq̄ lugdunū. Quā in vibē concilīū pontifex cū celebrare constituisset. sue primū consulit honestati. fridericū admoneus vt lugdunū se conferret. Et cū morā grauiter pontifex patresq̄ ferebant. sententiā in fridericū excōicationis depositionisq̄ pnunciauit. Ad eā nunciationē exaudiuit fridericus vt necessarioꝝ pontificis edes parme et villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentius tandē nono accessus sui anno gallīis et lugduno vt in ytaliā rediret mouere constituit. quē gallici omnes magno honore magnoq̄ fauore psecuti sunt. qui preter acta in concilio nunc extantia libros doctrina plenos apūd lugdunū et scripsit et edidit. cōmentarios in vetus testamentū. apparatus nouellasq̄ et autenticas decretaliū. et de iurisdictione et auctoritate imperij petro de vineis respondens apologeticas libros fecit. Et sanctū eadimundū cantuariensem in sanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniq̄ ab eo pōtifice qđ seruat primū est constitutū vt romane ecclesie cardinales in publicū adequitaturi galero rubente insigniant. Et non solū quo a ceteris sint inferioribus et successoribus conspicui. sed vt ipsi admoneant debere. qui illa post pontificalem maiore omniū omnē et decorant laudabili dignitate et honore ad effundendū pro fide catholica et christiani populi salute sanguinem paratos esse. Cū vero perusiam vbem iā peruenisset. petrū veronensem ordinis fratrum predicatoꝝ a praiissimis atq̄ a malis hereticis interemptum in cathalogo sanctoꝝ christi martires retulit atq̄ scribi fecit. Idem etiā fecit de sancto stanislao cracouiensi episcopo. qui in sua vita et post eius obitū maximis claruit miracūlis et prodigiis. Accersitus deinde a proceribus et magnatibus regni sicili neapolim proficiscitur Jbiq̄ morit et sepelit in ecclesia sancti laurentij martiris. pontificatus sui anno vndecimo. mense secundo. die duodecimo. Cuius quoq̄ decretū fuit vt octaua natiuitatis gloriosissime virginis marie in ecclesia catholica quottannis celebraret.

Alexander quartus papa cum morte innocentius ad annū salutis quartū quinquagesimū duodecieſq̄ centenum. in choanrē mense ianuario prereptus est. Alexandrum hunc pontificē eo nomine quartū. et raynaldo cardinale hostiensi. natione campano cardinales qui omnes in expeditionem secuti erant in vrbe nuncupata neapolitana breui creauerunt et confirmauerunt. postposita mora vt rebus ecclesie catholice a manfredi violentia prouiderent. Manfredum statim admonet ne quicq̄ contra dignitatem christiane ecclesie moliatur. Magni certe animi prouidentie et consilij vir beneficus et virtuosus. maxime vero erga pauperes christi. et bene de religione meritus. Vnde libellos quosdam contra paupertatem editos ac cōpositos a quodam nomine guilhelmo de sancto amore perpetua aboleuit. Interea alexander pontifex prenominatus quamplurimū ananie fuit manfredum publica in contōne excommunicauit ac damnauit. et parandis copiis quas octauiano cardinali mitteret propio legato suo operam adhibuit intentissimam. Et ezelinū tyrannū de rumano atq̄ alios quamplurimos tyrannos et psecutores persequi vbiq̄ nō timuit.

Alexander. 4

Sed et inter gemenses et venetos lites discordiasq̃ componere non destitit. Ex visione qua beatū et sanctū augustinū vidit. vnionē fratrū heremitarū a predecessore inchoatam ipse perfecit. Ordinemq̃ ipsum (relicta deinde heremo) vrbes petere et incolere precepit et coegit. vt et ipsi doctrine verbo pariter et exemplo. necnon et confessionis audiende aucti. sicut et ceteri quamplurimi salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum confirmauit. Quibus etiā vna cū ordinibus predicatorū et minorum fratrū multa priuilegia exceptiones ac etiā indulgentias contulit. Quos certe mira benuolentia summaq̃ deuotione semper prosequi nō destitit. Et earundē religionū viris doctis et eruditis admodū fauit. Et ad cardinalatus episcopatusq̃ ad ceteros q̃ dignitates multos promerit Tandem postq̃ alexander clarā virginē pontificatus sui tercio ananie in sanctorū collegiū retulit viterbiū ad pacē inter venetos et gemenses tractandū se contulit. Qua in re diuius vexatus eo loci tedio animi tandē mortē. et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelit. Pontificatus sui anno. vij. vacat tū sedes mēsibus tribus. diebus quatuor. Varia et maiore parte aduersa tū omni pontificatus tempe. tū maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnū sicilie contra que ac sciuerat. et vrbē florentiā in manfredi hostis ecclesie potestatē venisse. constantinopolim a catholicis amissam. bellū inter potentissimos vtalie populos venetos gemēnsesq̃ eodē quo obiit anno vidit.

Fridericus Cesar.

Fridericus cesar diu pontifices persecutꝰ cū maximis calamitatibus romanā sedē affecisset. Tandē ab innocentio in lugdonensi concilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. et regnis sicilie et apulie priuat. Post cuius depositionē vacauit imperiū annis viginti octo. Vtali ea tempa inter regnū appellant vsq̃ ad gregoriū decimū et rudolphum impatorē.

Heinricus huiꝰ nominis septimus. rex romanorū declarat. Res em̄ germanie inquietissime fuerunt eo q̃ germani electores imperij facte de friderico priuationi et simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute inniti lantgrauiū thuringie heinricū alemanoꝝ romaorumq̃ regem designauerant. Et conradus adolescens alemanie rex a friderico genitore pridē institutus illum regni ingressu et possessione armis impetiit sed predicata (iubente pontifice) in conradū fridericiq̃ fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauij presidia fautoresq̃ conciuit. breui tamen mortuus est lantgrauius p fluuio ventris sine herede. Sepultus in ysinaco.

Wilhelmus comes holandie. post obitū lantgrauij. contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit. et a frisonibus est occisus. et hij ambo ad pontificalē benedictionē non puenerunt.

Guelphoꝝ et Gibellinoꝝ ortus.

Linea imperatoꝝ

Inter regū. Heinricus. vij.

Wilhelmus

Conradus.

Guelphoꝝ et Gibellinoꝝ pernicio sissima nomina. ad totius ytalie interiū per hec tempora et duobus alemanis fratribus. vt aliqui scribunt tumultuantibus. ad inuicē romano pontifice et friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena in aliud maius seipsam precipitauit. In multis em̄ ac pene omnibus et singulis populis eo tunc dementie impietatisq̃ processum ē. vt quem pater filiū. frater fratrez. amicus amicā. et sic de aliis. videri contraria sentiente pelli patri sit passus. aut confodi repugnantem. Factumq̃ est stupenda celeritate vt studia partiū factiones q̃ et populorū sectiones per omnē ethuriā pene dinoscerent. Cui infectioni a friderico disseminate nomina quoq̃ aut ipse aut ex suis germanis vt premisimus aliqui indidere. Verbo em̄ q̃ certe germaniā est studiosos ecclesie guelphos et impatorie factionis gibellinos placuit appellari. Et vt ptolomeꝰ lucensꝭ refert. qui paulo post ea tempora scripsit.

Ea in fausta rebus ytalie nomina primū apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē ytaliā preter vnicam vrbē venetā infecere. tantaq; rabie quinquaginta ducentis et eo amplius annis ad hec vsq; tempora sub infausto eor nomini titulo senitus est vt peiora inter seipsos scelera quandoq; ytali commiserint. iis que a barbaris iā cessantibus fuerant perpessi. Vrbs eñ in vrbem populariter. prouintia in prouintiā. populi pars in alterā. nulla ipellente alia q; harū partiū causa gessere bella. quor nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitantesq; solū ea debachati sunt insania atq; pietate. sed quingentē se inuicē passuū milibus patr peres egeni. eque ac diuites et factiosi cū sorte obuij fierent nefaria inuicē commiserunt. non modo eñ diuisa sunt insignia in preliis preferenda sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipsi hominis incessus. digitor concrepitus. et oris hyatus suā habuere partiū significationē. De huiusmodi peste baldus inris cōsultus tractatū quendam edidit.

COnradus friderici filiꝰ ex yole iohānis hierosolimitani regis filius susceptus. quē pater rerū omniū heredē reliquerat. Cū genitor fridericus apud florenziolā graui et periculoso laborasset morbo. ex quo cū conualesceret manfredus filius ex concubina nobili muliere susceptus compressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legitimo genitū matrimonio regnorū potentatusq; omnis successio deuolueb at. Jsq; conradus a wilhelmo rege alemanie. quē lantgrauio suffectū ostendimꝰ. continuato pudem agitatus bello post friderici patris mortē in sue uia gentis sue patrimonio parū per se continuit. Tandē conradus amicitia fretus ezelini transpadanā ytalie regionē vniuersam tirannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūq; exercitū in apuliā transportauit. Erat verū quod rerū euentus et gesta docuere conradus genitori friderico in clemencia ambitione et malignitate p quā similis. sed morū elegantia et facilitate quā ille artificio quodā pre se ferebat carens et prudentia illū vel potius patris astutia destituisse videat. Jnde neapolim furens minarumq; redundans obsedit menia ipsius multis in locis aperuit. Capue vibis muros euertit. et aquinū nobile oppidū incendit. partimq; in germania desedit. partim recipiendo sicilie regno vsq; ad obitus diē intentus fuit. moriens non sine suspitione veneni procurante mafredo. quod medici pecunia corrupti disteris opera propinarunt conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē artiumq; curam reliquit.

MOns quidem maximus in burgundia impiali a monte dehiscens vallesq; coartans Multa agricolarū milia oppressit. Et vt auctor vasculi tempor refert cucurrit mons iste p multa miliaria. ac quinque hominū milia suffocauit et interfecit. et tandē ad alios montes mirabiliter accessit.

Sanctus Cirillus Carmeli prior.

SAnctus cirillus grecus. melliflui carmeli prior. doctorq; tū vite sanctitate. tū prophetie spiritu conspicuus multa posteris seculis p futura conscripsit. et copiosis miraculis ac prodigiis deo et sue matri procurat gloriam mundoq; stuporem. Tandem laudabiliter exp irauit.

GRossoni sive grossoyni gens arabica cor deuota superstitione soldano babilonis impellente christianos in asia habentes p tempor is diuersis agitarunt in locis: congressosq; templarios et hospitalarios sepenumero male mulctatos repressrunt. Denumq; hierosolimā delati tūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filiis intactos percepimus esse seruatos. ipsi maxima confecerunt occisione. Sepulchrū vero dominicū ad ea intactū tempa seruatū quanta maxima fieri potuit ignominia et simul vastitate fedatū est.

Sanctus Lodouicus rex frantie.

LOdouicus beatus Rex Frantie. defuncto eius genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus et in regem inunctus. et francis regnare et imperare cepit et regnauit annis. xlj. in omni probitate et prouidentia. Hic cū christiane religionis ardentissimus emulator esset a blanca regina etiā deuota muliere

ab annis puerilibus in omni virtute ꝙnutritus. Qui nil cogitabat. sapiebat. vel loquebat'. aut operabat' nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitū congregauit. Cū antea ludouicus rex francoꝝ permittente. vel vt videt' curante baldwino impatore constantinopolitano pignora reliquit preciosissima venetis ab ipso impatore concessa lanceā spongeamq; et partē ligni sancte crucis dominice passionis. Copiis igit' christianoꝝ in egypti littus ad nili ostia expositis sarraceni damiatā incolentes vbe populariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legatus patriarcha hierosolimitanus. Inerant et ex galliis episcopi et abbates. Ad ydus deinde octobris robertus comes pictauiensis. eius regis germanus frater nouas ex galliis damiatā copias transportauit. Quā ipse ludouicus re difficillimo prelio obtinuit. eaq; capta cū sarracenis varia prelia gessit Tandem ab eis supatus et captus damiatā pro eius redemptōne reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe prospere dimicans. morbo tandē in exercitu eius ꝓualente vna cū iohanne filio et martino patriarcha et ꝓceribus regni sui iterū. quē post modū bonifacius octauus audiens eius frequentissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postq; corpus suū relatū fuit parisius.

Sanctus Eadimundus archiepus.

EAdimundus cantuariensis archiepus anno dñi. M. cc. lvij. ab innocentio quarto summo pontifice numero sanctoꝝ aggregatus. Qui nō multo ante ad dñm migrauit. Vir mire sanctitatis et magne ꝙsidentie Is ex albendonie anglie villa originē duxit. a munditia nomen sortitus. vnde carnē suā nulla pollut immunditia et virginitas incorrupta vsq; ad obitū permansit. Factus magister artiū missas indies audire consueuerat. que consuetudo scholaribus suis ꝓfuit. Inde sese ad theologie studiū transtulit. postea quasi predicator egregius. disputator acutissimus. Vacante sede archiepiscopali cantuarie eccle electus magnis virtutibus emicuit. Persecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia et mari transito ad potegniacū monasteriū peruenit. inde solciatū adiit post perceptionē sacramenti infirm⁹ existens. in lecto sedens caput sup manū reclinans obiit. xvj. kal' decembris. Corpus ad pontigniacū in ecclesia sancti iacobi sepultū miraculis et virtutibus fulget. Deus em̄ mirificauit sanctū suum ex omni pene genere languoꝝ colendumq; prebuit vniuersis.

Sanctus Stanislaus episcopus.

STanislaus Episcop⁹ cracouiensis in polonia. Vir doctrina et sanctitate illustris. p hec tempora claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocenti⁹ quartus summus pontifex sanctoꝝ numero aggregauit. Qui in vita et post mortē magnis miraculis effulsit.

Albertus de Tarpano Carmelita.

SAnctus q̄z albertus. de tarpano. carmelita siculus. vir meritis signis doctrinaq; clarus et totius perfectionis exemplar. hoc q̄z tempe floruit.

Lapis cadens.

LApis grandis in monasteriū sancti gabrielis his tempibus cecidit. Habens sancte crucis et ymaginē christi valde expressam. et desuper aureis litteris habens tale scriptū. Jhesus Nazarenus Rex Judeorum. et ceci illuminauit.

Sanctus petrus fortanēz rosa despinis ortus. martir. de ordine fratrum ꝑdicatoꝝ.

PEtrus nouus martir. patria veronensis. ordinis fratrum predicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. Parentes em̄ hereticos habuit. qui hereſim manicheoꝝ sectabant'. adolescens factus mū dū parentesq; relinquens. ordinē fratrū ꝑdicatoꝝ ingressus In eo autē ordine xxx. annis laudabilē duxit vitā. Fervens amator fidei. cultor precipuus propugnator ardentior. Pro hac mortē subire cupiens. Cū igit' d̄ ciuitate cumana vbi fratrū suoꝝ ordinis pre. prior fuit. p exequenda inq̄sitione ꝑ hereticos sibi aplica sede cōmissa me-

diolanū ire vellet anno dñi. M.cc.lij. pridie kal. may ob ipsius catholice fidei defensionē dū a lacu lario sine cū mano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martirij coronā adeptus est. cultellū eiꝰ lictor arripuit et p latera eius transfirit Cū vero fidei pugil hereticoꝝ dogma pestiferū in vita sua plurimū eradicauerat. post mortem tamen suā eius meritis et miraculis choruscantibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū ecclesie redirent. Ob cuius sanctitatē et frequentia miracula ipm̄ innocentius pontifex sequenti anno in sanctos xpi martires retulit.

Etzelinꝰ tirannꝰ.

Etzelinus alberinusq; fratres de romano. cū ea etate i marchia tarvisina familie nobiles ceteris pstantiores erant. apud bassianū carrarienses. et marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro sancti bonifacij comites et cū ceteri haberent vetustiorē pro sapie origine. etzelinus loco natꝰ erat obscuriore. Cuius auus eisdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat i ytaliā. Hic vero sub friderico secundo cū esset vita et moribus p quā ad simil' auctus ē opibus adeo magnis. vt tirannidē sibi pstituerit maiorē ceteris oibus quas ab sq; imperij aut regni titulo ytalia raro alias ptulerit. Primaq; vrbs verona i illius partes etzelini opa est reducta. Cōpositā interi alemanie re fridericus i ytaliā est reuersus. Primi q; omniū patauini blandiciis dolosisq; libertatis retinende factis ab etzelino pollicitatōnibus decepti ptes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinꝰ frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cū theutonica sarracenicaq; cohorte ita imisso vt sarracenis portas alemanisq; pallatiū ser uantibus in apertā seruitutē padua sit redacta. Preserti qi carrarienſiū odio atq; invidia aro estensis marchio friderici vel potius etzelini ptibus adherebat. Multos deinde exilio dannauit. puulis testiculos et oculos amputauit et effodit vt terroꝝ omnibus incuteret. ac nullis innocentie locū reliq̄t. Quibus male gestis vincentiā pari erroꝝ suo adiecit impio. buriānā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate desevit. Vex cū vigesimo sue tirannidis anno omnē ferme venetiā provintiā dilacerasset. Mediolanū sibi subūcere temptasset. Omnes vicine civitates cū eis fedus inierūt. Et martinus turrianus i mediolano primariꝰ cū reliquis sociis arma in etzelinū durit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinū turpiter vulneravit. Et apud sontiū desperatōne ductus vulnus suum manibus discerpens vitā emouit miserā. Hicq; finis tiranno fuit. qui q̄tuor et triginta annis civitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis.

Hvgo cardinalis sancte sabine. Vir vita et doctrina insignis. cū innocentiꝰ quartus summus pontifex doctoriū viroꝝ familiaritate mirifice delectabat. quos etiā ad dignitatis gradū euerit. hunc hugonē cardinalē promulgauit. qui ob dignitatē acceptā a priore vita muſquā decessit. Ordinis sancti dñici prius frater habebat. Scripsit idē hugo et glosas i bibliā et pcordantias vt istoꝝ vocabulo vtamur.

Manfredus rex.

Manfredus friderici impatoris et cōcubina nobili filiꝰ conrado fratre defuncto. sycilie regnū obtinet et. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus ne quicq; contra ecclesie ditionē eo in regno moliret. monitis pontificis obtempare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredē. Et cū ab eodē alexandro excōmunicatus fuisset. et contra eū paratissimū exercitū misisset. ipse accersitis multis sarracenis ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. in ethuria q; factiones monet. maxime vero florentie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florentinos itaq; pontificis ptes defendentes iuxta fluviū arabiā vt gibellinis vrbē relinquere sint coacti. Quāobrē vir anus quartus statim in francia misit. et carolū sancti ludouici regis fratrē e gallia vocauit. et eo regni sicilie rege declarato contra manfredū obiecit. tandem beneventū peruenit. facta cū manfredo pugnandi copia multis vtrimq; interfectis. Manfredū demiq; carolus interfecit. et sic carolus regnū in pace obtinuit.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Urbanus quartus. 29ᵗ Nobile virū nō nasci, ꝑfici virtus et nobilitatis ē festum corporis xpi plenius agendi instituit, &c

Linea sum. pon. Vrbanus. iiij.

Clemens. iiij.

URbanus quartus papa natione gallus ex trecesi gallica vrbe oriundus. patriarcha hierosolimitanus alexandro pontifici sufficit. Hic etsi humili loco natus ꝑstanti tñ et eleganti lingua fuit. Qui alicui lacessitus q vili patre ortus esset. Rñdit. nobilē virū nō nasci sed fieri virtus et nobilitas est. Hic pontificatu suscepto eandē manfredi tirannidē quā et alexand pass⁹ e galliis stati milites cōuocauit quos manfredo obiiceret. Cuius fuit postea institutū solennitatē corpis cristi cū processionibus et octauis a cunctis fidelibus celebrari. p quibus indulgentias maximas ꝓcessit. Maiorē etiā interea solidioremq rebus suis ecclesie opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei ꝓficiende spem q primū est allata cruce signatos cē sinit dimittendos Nā oratū frantie regē lodouicū facile in sniam duxit. vt carolus puincie et andegauoꝝ comes ipsius lodouici ꝓsobrin⁹ ac gener iuribus potiret. Caroliscq pontifici et regi facilē se prebens. oia disponere ac parare cepat. tante expeditōni. tanto muneri exeqndo necessaria. cū vrbani pontificis renunciatā mortē creditū est ꝓstitutū caroli facinus turbaturā. Pontificatus eñ sui vrban⁹ mōrit perusij anno. iij. mense. j. die. iiij. Et in cathedrali basilica sepelit. Vacat tū sedes mensibus. v. Hic ordines mendicantiū fauoribus et priuilegiis multū iuuit.

Clemes. iiij.

CLemēs quartus papa. guido pri⁹ fulcodij appellatus ē. natione narbonens. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē et doctrinā pontifex creat. Is eñ iure ꝓsultoꝝ toti⁹ gallie primarius ꝑstantis q aduocati causarū in regū frantie curia laude coronat⁹ esset. Vxorem q et filios habuit. qua defuncta podiens primo epūs. post narbonens archiepūs. demū et cardinal et sabinens simil epūs fuit. Eū itaq celebris fame et magne rerū experientie cardinalē pontifex vrban⁹ cōponendis inter heinricū anglie regē et symonem montisfortis comitē illius ꝓsobrinū ꝓtentionibus legatū miserat. de q legatione pontificat eū addita dignitas reuocauit. Raroq alias quicq opportun⁹ accidisse visus est. q eius pontificis in ytaliā aduentus. Quē manfredi insidias timentē nauigio quidē mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserunt. Qđ constat perusiā primo cū aduenissz accersiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q vrbe amoliri et parere ꝑsit. q caroli prope diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. qmq carolus paulo post massilia soluens cū. xxx. triremibus i tiberim ē delat⁹. romamq puenit. Clemens aūt doctrina. pietate. religione. humanitate. modestia et charitate in primū et pauperē christi ornat⁹. Bona ecclesie ita acūte dispensauit vt plus deo q affinitati et cognatōni tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quārū altere i monasteriū collate. xxx. libras turonensiū paruoꝝ dedit. Altere aūt q marito sue conditionis nupserat trecētas libras turonensiū dotis nōie numerari iussit. hac cōditōne ne quid vnq amplius peterent. Habuit et nepotē clericū. quē vbi cōperi tres ꝑbendas (ita eñ canonicatus vocant) habere optionē facere cōpulit vt quā vellet ex his retinere. duas relinqret. Verū instantibus amicis vt nō solū qui habebat nepoti dimitteret. ꝫ maiora et plura tribueret. Rñdit vir sanctissim⁹ se deo nō aūt carni et sanguini victurū. deū ita velle vt sua in pias cās eroga rent. nec eē dignū petri successorē qui plus cognationi q pietati et ꝛpo tribueret. Dū aūt viterbij eēt hedwigē polonie duc̄issam in sanctas retulit Delectatus ē mirifice doctrina bonauenture. Reliquū vite sue tps ieiuniis. vigiliis. orōnibus aliisq bonis opibus ꝓtriuit. hac cōmendatōne moriens vir sanctissim⁹ cū sedisset annis. iij. mensibus. ir. magno d se apd oēs relicto desiderio. viterbij sepelit. hinc ꝓtentio inter cardinales orta ē. cū dignus clementi successor queret. propter qđ vacauit sedes annis. ij.

Bernardus cōpostellanus doctor.

BErnardus cōpostellan⁹ sacerdos erudi tissim⁹ et iuris vtriusq doctor. innocentij sapientis familiar et capellan⁹. Cuius pontificis erēplo et diligentia ercitatus. libꝝ in primo decretaliū mentione dignū edidit. quē et apparatū vocauit. Alia etiā quedā composuit.

COmetes noua stella in celo anno dñi M. cc. lxiij. apparuit insigni magnitudine sup̄a tres menses. surgens ab

Cometa insignis. oriente cū magna luce. Et ad

Linea impatorꝝ.

Inter regnū Alphonsꝝ.

Richardus.

medium celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo pmo apparente. vrban⁹. iiij. pontifex infirmari cepit. sed eadē ipsa nocte q̄ vrban⁹ obiit et ipse extinctus est. sic defecit apparitio eius.

Mpij electores post obitū friderici et conradi filij anno. M. cc. lvj. de impatore deligendo ꝓtendentes bifarie diuidūt. In q̄ diuisione duos impatores plures eligerūt. scz alphonsum regē castelle/ et richardū comubie comitē vel comarchū fratrē regis anglie. sed neuter ꝓfirmatus inter regnū adhuc in aliquot annos ꝓrogat. vsqz ad tpa gregorij. x. et rudolphi romanorꝝ regis.

Tolomeus lucensis seq̄cqd rerū eius tpis gestarū scripsit. vidisse pfatus ō carolo nude vt alij direrit. quo sdā adiit cardinales a clemente pontifice missos. carolū in lateranensi ecclesia hierusalē et sicilie regē. et beatricē vroiē reginā declaratos coronasse. Constat q̄z q̄ carolus dictorꝝ regnorꝝ corona ornandus p solennē stipulationē ꝓscriptaqz que extant annos duos de quinquaginta mille aureos in feudi pensionē subiectionisqz et recognitionis romane spopondit ecclesie. Hisqz in fēderibus actū nec successorū cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electoribus demandatū esset accipe administrandū. Nā et si terrebat pontificē friderici primi et secundi impatorꝝ memoria. Presentis q̄z tpis mor⁹ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle imperiū ad qđ in controuersia elect⁹ erat. armis et largitione adnitebat accipere. et comitē comubie fratrē regis anglie illius aduersariū paruifacientes. germani electores in carolū faciliter ꝓsensissent. nec id equo tulisset aio alphonsius. quē constat in ytaliā ducturū fuisse. nisi eū distinuisset heinrici friderici fratrū suorꝝ suspicio motuū. quos regno pulsos extra hyspanias emulare cepit. heinricus em̄ in gallias. fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo ꝓcitarent. Et erat heinricus ditissim⁹ et hyspania asportat⁹. Tandē alfonsus vir prudēs mortuo richardo intuitu pacis voluntarie cōtrā gregorio. x. oi inre cessit.

Mirabilis pegrinatio pplorꝝ q̄ a puericis incipiens. nō solū ytalie pplos. verūetiā exteros adeo commouit. vt nō long⁹ agminibus crucē seq̄ntes ad ꝓuicinas ciuitates misericordiā ꝓclamantes. et pacē supplices cōmearent. Pueri q̄z vsq̄ ad. xx^m. dyabolica machinatōne cruce signati sunt. ac p legiones ad diuersas portus mar⁹ pueni entes. multi a piratis captl. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magn⁹.

Albertus magnus. natione sueuus. ex oppido laūgingen in ripis danubij sito oriund⁹ Ratisponēsis epūs. et ordinis pdicatorꝝ pfessor. his tpibus parisius clarissim⁹. et oībus pferendus fuit. doctor ecclesie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sanctitate et doctrine tante fuit q̄ nemo ei aponendus ne dū equiparandus sit. qui ō nē magni cognomen adept⁹ est. Anno dñi. M. cc. lxj. Ratisponensi ecclesie epūs in ordine. xxviij. pficit. Ob amorē tū doctrine relicto epātu p multos annos colonie et parisius publice theologiā et phiam docuit. Qui et oia opera aristotilis cōmentatus ē. et theologiā xpianā acutissime aperuit. Sup quatuor sententiarū libros scribens. magnā partē biblie exposuit. euangelia et epl̄as pauli egregie declarauit. de aialibus q̄z libꝝ perpulchꝝ cōposuit. et alia laude digna. Tandē octuagesimū septimū agens annū colonie spūm deo reddidit. et in coro ecclesie sancte crucis aū summū altare in archa sarea assistente sifrido archiepo colonensi Bonauētura car. summo honore sepultus fuit. Miracul⁹q̄z in vita et post obitū vt fert̄ claruit.)

Bonauentura natione thuscus. patria balneo regius. Johanne fidanza. et rietella fidelibus pingibus ort⁹ Anno etatis sue circiter. lxij.

habitū religionis sancti francisci devotissime susscepit. docente illū alexandro de ales tantā doctrinarū perfectionē adeptus vt septimo ingressus sui anno delectus libr sententiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. et cathedrā magistralē accepit. Tredecimo ipsius ingressus anno ordinis minor generalis minister et theologus eminentissimus. Ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatē maximā) etiā ingenij gratia et auctoritate maxima preditus. clarissimus in toto orbe habitus est. Qui prece teris doctoribus luculentissime et copiose tū super quatuor sententiarū libros scripsit. Postillasq; sup lucam et alia scripsit de contemplatione de sex alis seraphin. regulā noūciorū. diui q; francisci hystoriā maiorē et minorē compilauit. atq; ordinis constitutiones. Eas ob res et propter eius frequētia miracula cū etiā cor ipsius (incinerato corpore) incorruptū inuentū fuerit. Sixtus quartus pontifex siimmus anno dñi. M.cccc.lxxxij. in sanctor pontificū numero merito ascripsit. /

Alexander de ales doctō irrefragabil'.

Alexander de ales parisiēsiū irrefragabilis et precipuus doctor. et ipse hec tpa clarissima reddidit. Qui in vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapientiā ac precipuā ei⁹ devotionē quā habebat ad beatissimā et gloriosissimā dei genitricē virginē mariā minor habitū susciperevoluit. Cū ob eius amorē aliquid postulanti si possibilitas foret p viribus adimplere pollicebat. Cui frater qui p vibē cū sacco elemosinā petebat ait. Cū diu mundo servietis cū magna fama et religio nostra nullū habeat magistrū. rogo vt dei amore et virginis matris eius ad vtilitatē aie vestre et nostre religionis honorem habitū assumatis. Is respondit statim te sequor et faciā quod petisti. Seculū deserens ordinē minor ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā et celeberrimā composuit. quā in partes quatuor diuisit. Insup et vniuersum ferme vetus et nouū testamentū postillauit. propter quod fons vite appellari p̄meruit.

Gwido bonatus.

Gwido bonatus. astrologus. p idē tempus in siderabilibus disciplinis vniuerso occidenti notissimus et celeberrimus fuit. Cui adeo ea in facultate apta fuerunt omnia. vt nil apud eā illi incognitū fuerit.

Martinus scotus.

Martinus scotus. (Vt aiunt) frater magne doctrine et singularis vite vir p hec tempa rome in precio fuit. et hystoriā breuē composuit. quā martiniana appellauit. Hanc tū laudē predicatores ordinis sui martino episcopo tradunt.

Alexander de villa dei.

Alexander de villa dei. sacrarū literarū. pfessor de ordine sancti benedicti quānis aliqui fratrē minor fuisse scribant. p id tps etiā in grammatica libr vulgatissimū composuit. quē doctrinale appellari voluit et in p tes tres diuisit. cuius initiū Scribere clericulis &c.

Vincenti⁹ gallus'. ordinis predicator

Vincentius gallus patria burgund⁹. belnacen⁹. hystoricus et theologus. ordinis p̄dicator frater. p hoc ip̄m tps claruit. Et innumerabiles hystorias multis sub voluminibus comphendit. q̄tor eñ speculā edidit de oi scibili materia. doctrinale. morale. naturale et hystoriale. quod vsq; ad annū dñi. M.cc.liiij. perduxit atq; alia multa cōposuit. videlicet libr gratie. libr de sancto iohanne euangelista. libr de eruditione pueror regaliū. et consolatoriū de morte amici. Et quāmarie de laudibus dine ac gloriose semp virginis et matris marie tractatū celeberrimū edidit.

Florentini mortuo friderico cesare qui eos plurimū veneratur i libertatē sese vendicantes et guelffos ab ipso cesare electos i patriā reducentes rempu. reformarunt. vñ et. xij. antianos creauere q̄ gibellinis resisterent et ius populo dicerent.

Discordie q̄s ac lites p̄marie inter ianuenses et venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere. q̄ adeo pestifera p̄tagione p̄ualuere. vt res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit p̄nitiosa. et vniuersē xp̄iane religioni i laqueū magnū p̄uenerit.

Paleologox imperij principiū apd̄ cōstantinopoli sumpsit ex cū michael paleologus grec. theodoro impatori affinitat⁹ p̄uinc⁹ pulsis e grecia gall⁹ ac venet⁹. duobusq̄ theodori filiis p̄mlis. q̄s idē ex testamēto cōmendatos reliq̄rat interfect⁹. imperiū sibi desumens inpanit annis. xlv. Ingent⁹ spūs vir. Et ita latinox imperij finis fuit qd̄ p annos. lviij. apd̄ eos duranit. Exinde greci paleologi. c. xcvj. annos impauerūt vsq̄ ad annū dñi. M. ccc. liiij.

Michael grecus

Hostiens⁹ cardinal⁹

Henricus cardinalis hostiensis cognomento etiā hostiens⁹. vir humani diuiniq̄ iur⁹ pitissimus. hoc tpe eas ob res apud alexandr⁹ pontificē mario habeb⁹ in p̄cio. q̄ ab ipso pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulū lecturas putiles cōposuit ꝑ et summā admiratione dignā in vtroq̄ iure conscripsit. quā galli vltra montani cōpendiosam vocant.

Odofredus

Odofredus alter a supiore celeberrimus legū doctor. his tpibus floruit. et ea in disciplina nonnulla compo⁹ suit. et quā. m. arime sup cod⁹ ce digest⁹q̄ toto lecturas accuratissimas.

Aymonē anglicū ordinis minox generalē ministrū theologū sanctissimū cū supiaserit ptis floruisse ꝑstat. q̄ inter cetera ingenij sui monimenta breuiariū alexandri pape iussu correxit et rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor.

Thomas de aquino ordinis p̄dicator doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in confinibus apulie et sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij cēnt. doctrine ac religionis viā tratisse vidēt. quo in tpe p̄adus ex gēte sueua impator aq̄nū vastans. Thomā p̄ntes eius genere nobiles. et i oppido primarij patria ꝑfugi. cassinensis cenobij monachis cōmendatū reliquerūt alendū. vbi liīs ac religioni opam dare cepit. Eius ēm pater landulfus noie. mē teodora e neapoli originē habuit. q̄ et in ipsis ifantie rudimēt⁹ dei gēa p̄edit⁹ deinde ordinē diui dñici ingressus. religiosissimā ac pfectissimā vitā vsq̄ i finē exegit. vbi etiā p̄ter doctrinā mariam ad eā peruenit doctrine excellentiā vt nemini phie et theologie scia sēds habeat. Coloniā ēm pgens tm̄ ꝑfecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locū teneret. vbi q̄tuor libros in sententias edidit. inde anglic⁹ doctor appellat⁹. romā deinde ab vrbano accersit⁹ sp̄rnet⁹ dignitatibus q̄ vltro offerebant. totū se lectōni et scriptioni dedit. et eius rogatu mlta ꝑscripsit. Reliquit post summā theologie i tres ptes diuisaz in q̄stiones distinctā. summā p̄tra gentiles. catheną aureā. in q̄tuor euāgelia. cōmentaria in bibliā. et aresto. libros et plima alia. totā quoq̄ naturalē phiam ac moralē cōmentatōnibus exposuit. declarauit et iob. cōposuit et officiū de xp̄i corpe. q̄ in ope plime figure ve. testi⁹ tinent. Qui etiā miraculox gloria noiatissim⁹ eua sit. Tandē iterato romā vocat⁹ vt ad p̄cilium lugdunēse p̄ gregoriū. x. celebrandū accederet. ꝑperās. cū apud cassinū montē fuisset ifirmitate correptus. anno dñi. M. cc. lxxiiij. sanctissime migrauit ad dñm. nonis marcij. quē postmodū iohānes. xxij. pon. ꝑpter crebra miracula i sanctorū confessox et doctox numero aggregare voluit apud auinionē. xv. kal. augusti. anno. M. ccc. xxiij. a transitu ei⁹ ex mundo. l.

Carolus rex

CArolus Ludouici regis francoꝝ frater-manfredo rege iterfecto. a clemente papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. vij. atq; ita paulo post sicilie et apulie regna i suā ptāez redegit. In q̄bus cōpositis rebus e vestigio vi terbiū cū vniuſo exercitu ad pontificē venit. vbi audiēs pradinū adolescentē pradi sueuj nepotē i ytalia a gibellinis ꝑ guelfos fuisse vocatū. In etruriā gibellinos domitos illico venit ibiq; magna de hostilibus strage edita. pradinū cepit et capitali sinia puniuit. Inde i regno ꝓfirmat⁹ pacē cū pysanis iniit. et cū eis in affricā in ludouici regis germani subsidiū traiecit. Ibiq; ludouico fratre ex peste mortuo ūuento aī tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt perpetuo annis singul' sibi suiſq; successoribus tributū aliq̄t penderet. inde in regnū rediit vbi petro aragonensi sicilia se subdidisse repit. Deniq; et ipse carolus moriē. et neapoli sepeliē. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratū fuit. q; maria anthiochie principis filia cui id regnū debebaē (qđ hugo eiꝰ nepos occupauerat) illud carolo huic regi dauerat.

SEcta flagellātiū i ytalia ortū habuit. et ide in alemaniā et galliā ꝓgressa bifarie. q̄ sē nodosis flagell' in q̄bus aculei iserti erant flagellabant ad ostentationē Et q̄ secta multi graues errores pullulabant. in plerisq; locꝭ circa fidē et sacramenta ecclesie. q̄ postremo in ptē igne et gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hanc oꝝnē a summis viris laudatā hac tēpestate. Benedictū sit dulce nomen dñi nostri ihū xpi Et gloriosissime v̄ginis marie matriꝭ eius inetnū et vltra amen. Nos cū ple sua bñdicat v̄go maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singul' iterationibus auctoritate clementiꝭ pape ob petitōnē ludouici sancti regiꝭ frantie tres annos indulgentiarū habebit.

Philippus rex.

PHilippus. s. ludouici regis filiꝰ patre germano i affrica functiꝭ. ibidē regiū munꝰ suscipiens. regnauit annis. xv. Vir certe vite sanctimonia patri ꝑsimil. qui vitande ꝓtagionis cā ꝓmotus. dimissa affrica. i ytaliā adnauigauit. pacē inter genuenses et venetos ad quinq̄nniū composuit. Multa q̄z et laudabilia ꝓ fide xpi tū domi tū foris exegit. pietatiꝭ opa. Et inter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iā diu a beato marimiano i villa sui nois ꝓditū. ornatiore sepulchro et maiore sacello exornauit. Eiusq; caput seorsum i theca argentea recludens. Alia q̄z consilia et mlto maiora ꝓfecit opa.

Linea sim. pon.

Gregorius. x.

Innocentius. v.

Adrianus. v.

GRegorius decimus papa natō ne ytalꝰ. patria placentinꝰ e vicecomitū familia mediolano pulsa. teobaldus añā vocatus. laudensꝭ archidyaconꝰ in asia etiꝭ. viterbij collegio cardinaliū pontifex creaē. Vir certe in oi vita clarus prudentia rerū gerendarū. fortitudine aī. qua pecunias et res humanas ꝓtemnebat. vsus humanitate. benignitate i paupes xpi. et eos potissimū. qui ad gremiū sedis aplice ꝓfugiebant. Hic pontificatu suscepto pacis amator genuenses et venetos magnis se cladibus afflictos ad componendā pacē aīm adiecit. Philippi ꝑdicti regis fran. vsus prudentia. Eaq; ꝓfecta florentiā cū carolo sicilie rege accessit. agentē florentie pontificē pulcerrimā ꝓtemplatū vibē. qua erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuoꝝ impatoꝝ operibus ea vibe exortes exulesq; agebant. Et carolo rege in suā perducto

Rudolphus comes de Habspurg

sniam ill' reducendis opam cū pñtibus dare cepit. pugnandi ius īterdixit. pfect⁹ inde pontifex recto itinere lugdunū uenit. p celebrando gñali ꝯcilio. q̄ et paleolog⁹ impator ꝯstantinopolitanus pfectus. Et rudolffus in impatorē ab electoribus delect⁹ est. Re in ꝯcilio bñ gesta pōtifex grego. iter ad ytaliā est igressus. Cū uenisset bellicadox expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. q̄ multis ē questus nullā ut debuerat rudolfi ad iperiū electionē habuisse rōnē. eū pontifex mltis placanit rōnibus ut p̄tensum ius suū nouo impatori designato cedere ꝯsenserit. Inde p̄ viennā lusanamq; transmissis alpibus longobardia pontifex iter fecit. Cūq; aretiū peruenisset sanct⁹ et summa dign⁹ ueneratione diē obiit. Pontificat⁹ sui anno. iiij. mēse. ij. die. r. Ad eius celebre etiā nūc sepulchr̄ sanctitas sua q̄nta fuerat miracl' crebrescentibus est ostensum.

INnocentius q̄ntus papa. natōne burgundus. petrus tarentasius antea vocatus. ordinis. s. dñici insignis theologus. sacris lr̄is doctissim⁹. anno dñi. M. cc. lxxv aretij pontifex creat'. Sub ip̄m tps florentini legatōne sōlenni romā missa absolutōnē ab excōicatōne et interdicti amotionē ab innocentio impetrarūt. genuenses et venetos dissidentes i suā sniam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. q̄ secunda die serti mensis q̄s fuerat designat⁹ in lateranensi palatio defunctus q̄ ante dignitatē apō parisi⁹ predicando et scribendo mario fuit in p̄cio. Qui cū esset doctissimus in sacris codicibus aliq; vtiliter declarauit ac sup sniarū libros mlta egregie cōposuit.

ADrianus q̄ntus papa. patria genuensis. familia flisca. othobon⁹ antea vocatus. ex flisthea gente comitū lauanie genuensi. rome i atrio lateranensi i pontificē est assumpt⁹. Fuit aūt innocentij q̄rti nepos. sanctiq; adriani dyacon⁹ cardinal' ab eodē creatus. Vir certe magni ai. viterbiū statim pfiscat' vt caroli potentiā minueret. ad rudol sumq; illico miserat q̄ ptra ac gregorio. r. p̄mi serat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie iplicit⁹. impij iura spernere videbat. turiorem q; ytaliā a carolo et aliis thiirannis reddidisset. et ꝯstitutōnē de eligendo pontifice i meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. q̄ et alia dū magno adrian⁹ molit' aio ad l. vel vt aliq; habent. vl. pontificat⁹ diē viterbij obiit. sepeliturq; in quentu fratr̄ minor̄. Vacat tū sedes dies. xxviij. Concilium lugdunense

COncilium seu synod⁹ maxima hoc anno lugduni a gregorio. x. p̄dicto pontifice indicit'. vbi attentiore in primis cura atq; diligentia de afferenda hierosolime rebus ope ē actū. Contulit vero se ad id ꝯcilium michael paleologus grecor̄ impator cū magno comitatu. quectus. xiij. vice i sententiā ro. eccle grecos toties deficientes ptraxit. Et vnioni oriental' ad occidentalē eccliam tridentina tūc eius gent⁹ peioratōne ꝯsensit. Secutiq; illū nonnlli tartharee gētis scithie p̄ceres sacro baptismatis charactare pfessi. r̄pianos se et catholicos fore pfessi sunt. Sed et rudolfus ab electoribus germanis i romanor̄ regē impatorem q; declarat⁹. ea p̄ditōne a grego. pontifice ꝯcilio ē acceptus. vt seq̄nti anno i ytaliā pacificus veniēs romā ad coronā inunctōnem q; accipiendā se ꝯferret. Exinde rebus hierosolime q̄ntū posset mariam opē ferret. Multaq; ibi decreta fuerūt ordinata ad electōnē summi pōtificis. et ad r̄pianā religionē ptinentia.

CAnno dñi. 1273.

Linea impator Rudolphus

RVdolfus comes ō habspurg post longā vacationē impij et deuastationē bonorū in regno ro. elect⁹ est cōi voto principū. et rex ro. designat⁹ hac p̄ditione. vt seq̄nti anno romā peteret coronē accipiende cā. Confirmat⁹ a grego. in fauorē terre sancte. Fuit aūt vir prudens i agendis strenuus in armis iustus. deū timēs. cui nil ad excellentiā laudis deesse videbat. robustissimo qui dē corpe ac pulcerrimo aspectu viguit. p̄silio q̄s ac magnitudine ai ac egregia liberalitate extitit decoratus. his p̄ditōnibus cesar fact⁹ impauit annis. xix. iplicit⁹ mltis agendis i regna germanie. Alffonsus q̄s psuasione gregorij pape ius omne suū rudolffo p̄cessit. cū aūt rudolffus curie magister ottocari regis bohe. olim fuerat. vex r̄piane publice pfectus inde nō minus belli q̄s domi clarus. missis ad ottocarū legat⁹ aū-

ſtriã et carinthiã ceteraſq; vicinis ytalie puincias tanq; iurꝫ impiꝫ repetit. Js em̃ othocarus q̃ et primiſlaus dicebat. v. bohe. rex cũ obiiſſet fridericus dux austrie ſine liberꝫ ſorore eius margarita hereditatẽ accepit. hec anꝰ othocarũ ſibi virũ accinit. q̃ non tã ꝓiugis etatem q; dotẽ aũ volues ſterile mriõniũ ꝓtraxit et principatũ nobilẽ ꝓſecutꝰ. Et vdalricus q̃ eo tpe carinthiorꝫ principatũ tenebat et viri ſobole careret. accepta pecunia carinthiã othocaro carniolã marchiã ſclauonicã et alia tradidit. Repeciit igiẽ rudolfus qñ nec austria muliebre feudũ eſſet. nec carinthiã in iuſſu ceſarꝫ vdalricꝰ vendere potuiſſet. renuit othocarus et impatori q̃ aliqũ ſibi ſeruiniſſet ipacato rñdit aũ. ß interueniẽtibus amicꝫ ea lege recõciliati ſunt vt auſtria impatori cederet. Exin datꝫ acceptiſq; filiabus affinitas vtrimq; iungeret. quintie. de q̃ bus lis eẽt dotales fierent et othocarũ in vba ſua iurare more maiorꝫ expoſcit. Tandẽ ꝓuocatus vbis vtoris othocarus collectis nouis copiis ꝓueniũt ambo cũ exercitibus in campis auſtrie trans danubiũ. eõmiſſum ẽ atrox ꝓliũ ipſa die. b. ruſſi anno ſub incarnatõne vbi. viij. et lxx. poſt. cc. et. M. dũq; marte dubio pugnatũ. Ad extremũ relictus a ſuis rex bohe. dũ fortiter pugnat occidit. Corpus eiꝰ pmittente rudolfo i bohemiã translatũ regio honore ſepultũ. Et wenzeſlaus filius regnũ deinde obtinuit. viij. annos natus. marchio brandeburgen. tutorio noie. v. an. gubernauit. Nicolaus pon. nihil ducens antiquꝫ carolj potentiã immittere. idq; itentatũ atq; ꝓfectũ eſt. vicariatũ em̃ impiꝫ i etruria illi obligaturꝰ rudolfum iperatorẽ excuſatõi ſue ꝓtendit quẽ ſimulauit opẽ hierlime rebus ex ꝓſtituto afferre. eq̃ſitũ rñdiſſe id a ſe fieri poſſe nec debere niſi vſurpatã carolus dimiſiſſet quã ſimulatõẽ vtrimq; pontifex ꝓtimuit. Rudolfus em̃ hꝫ ipſo etrurie a carolj vicariatu libertate facto delinitꝰ romandyolã et rauennatũ exarchatũ pontificj et ecclie reddidit. Nã poſt fractas apd forũliniũ bononienſiũ et florentinorꝫ copias oĩs romandiola ĩperatorias erat ſecuta ptes. et minima q̃ ſinguli darent ppli tributa pcipiens rudolfus eos ꝓnilegio ſub ĩperio titulo liberos eẽ dixit. Tandẽ rudolfus ſenio et egritudine ꝓfectus ad quẽ acceſſit wenzeſlaus cũ ꝓthocali gũtha filia ceſaris i erfordia die obiit. ad ſpirã deductꝰ inter romanos impatores ſepelit. Anno dñi. M. cc. xcj. die xxij. menſ iulij.

Conradinus

COnradinus fridericj ſueuj impatoris ex filio nepos a gibellinis ꝙ guelfos in ytaliã vocatus. cũ mario alemanorꝫ ſuorꝫ exercitu veronã primo deinde papyã venit. indeq; p carrarienſiũ oppida ad genuenſiũ mare tranſiit. Poſtea maiore ex longobardia et romandiola gibellinorũ compato exercitu adiuuante guidone ferentano comite marſtalanj regꝫ carolj apd aretiũ interfecit. Jnde romã pceſſit. pontifex viterbij cũ tranſeuntẽ adoleſcentẽ videret. dixit ipm tanq; agnũ ad cedẽ perduci. Dũ em̃ cũ carolo campeſtri loco pugnauit. Conradinꝰ et auſtrie dux adoleſcẽtes etate. ſicut et ifortunio pares ſigna vbi toto pliꝫ tpe fuerãt relinq̃ntes receſſerũt agaſonis cuculione ꝓtecti p deuia latitarũt. Die autẽ viij. ab accepta clade recogniti ad carolũ pducti publico illos iudicio ĩterfici iuſſit. Poſt huiꝰ ꝓdj mortẽ ducatꝰ ſuenie cũ ſignis ſuis nobilibus et armis defecit. Cumq; imperiũ romanũ duces ſuenie vſq; p annũ. M. cc. l. gloſe rexerũt.

VEnerat ad pontifꝫ heinricus adoleſcens. richardj regis comubie oli comitꝫ tunc defuncti filiꝰ multa paterni oli regna negocia apud ſedẽ aplicam tractaturꝰ. Guido monteforꝫ et ipſe adoleſcẽs cũ philippo rege franco dẽ ſe ꝓtulit. Forte accidit vtrũq; ad rẽ diuinã. s. laurentij eccliam q̃ viterbij ẽ celebris. eadẽ hora petere. ß guido poſterior ingreſſus ꝓſpectũ liberalj ac regia potiꝰ facie adoleſcẽtẽ caterua famulatꝰ ſtipatũ quodã ex ſuis indicante richardj filiũ eẽ didicit. a q̃ ſymon pater i anglia p dolũ fuerat ĩterfectꝰ. nullaq; loci tenꝰ reuerẽtia icautũ aggreſſus ĩterfecit. Equitibus inde ſuis et piter philippj regꝫ ducẽtibus ad ruffinum ethurie pfectũ incolumis pꝛuenit.

HEgwidis duciſſa polonie. vidua mire ſanctitatꝫ. paternũ genꝰ et bertoldo marchione bladenſi. ducecq; morauie. maternũ ex agneta filia marchionis cuental. et comitꝫ derochlitz ꝓtraxit. ĩ oppido kitz ỹng lẽis docta heinrico cognomento cũ barba

S. Hegwidis. duci Syalie in vxorem data: tres filios totidemq; filias genuit. Cuius senior i bello p̄ tartharos defecit. Nobile monasteriū ordinis cisterciensiū in trebnitz hand longe a vratislauia extruxit. cui filiā gerdudē cū .c. v̄ginibus p̄fecit et post obitū mariti vitā celibē in eo duxit. Inter ymagines q̄s veneraba. beate virginis ebūrneā miro amore amplexaba. in manibūs gerens neq; i morte dimisit. Tandē cū in oi virtute ac abstinētia vitā deduxisset longā felici fine quieuit. qnā clemens obtrebia miracula inter sanctas retulit.

Linea sum pon. Johannes. xxj.

Nicolaus. iij

Johannes. xxj. natione hyspan⁹ vel portugalensis. patria vlixbonen⁹. tusculan⁹ ep̄s cardinal⁹ petr⁹ medic⁹ a̅ña vocat⁹ pon. creat. Is vir alioq̄n doctus et vitor doctrina emltor amantissimus tū ignoratōne rerū gerendarū leuis fuisse dicit. Ferūt hūc mlta scripsisse canones quos dā ad medicinā ptinētes atq; libr q̄ thesaurus paup̄x dicit. Primā vero i pontificatu curā suscepit michaelē pale. ad p̄missum in lug. pci. vnionē ita hortari vt nisi eā seruasset. Carolo ipsi regi fauorē fuerit p̄stiturus. p eius dē pon. tp̄a veneti anconitanos bello mariq; acerrimo p̄secuti sunt. Eodē q̄z tpe templarij tirū vrbē p expeditōne x̄piana administrantes solitā a̅ bellū gennen. iurisdictionē et portorior exēptionē venet⁹ in ea vrbe reintegrarūt. Tergiuersat⁹ est iterea v̄bis paleo. cū iohan. xx. pont. q̄ ruina oppressus camere qūā edificari curabat. viij. pontificatus mense exacto viterbij interiit.

¶ Anno mūdi. 6476. ¶ Anno x̄pi. 1277.

Nicolaus. iij. papa. patria romanus. ex familia vrsina iohannes cayetan⁹ a̅ña vocat⁹. pon. tandē creat⁹ p̄tracta in sex menses electōne. Nā cardinales post itertū iohānis illico romā accesserūt nouū in laterano pontificē delecturi. Et carolus rex senatorio fungitur⁹ munere p̄clausis custodie curā habuit. q̄ rebus ecclie multū sibi plurimū obfuit. Dū em̄ apte p̄tinaciterq; gallicū potius q̄z ytalicū creari pontificē p̄tendit. Electō sertū prope mensem cū magno rerū orbis x̄piani dāno ē dilata. et ipse maximū inde nō magn⁹ patr⁹ q̄z populor ytalie odiū incurrit. subsecuta ē eius creatū tā repentina q̄z digna correctō iohānē cayetanus cardinale. s. nicolaj i carcere tulliano i terciū nico. pon. declarato. Js em̄ gente oriundus vrsina i romanis p̄stantissima ai dotibus corpisq; ornatissim⁹ fuit. vt mlta fecerit. plima intentauerit suā prudentiā et ai magnitudinē ostendentia. Nihil tū in p̄tificatu durit antiq̄us q̄z caroli potentiā ininere id sua igenij derteritate p̄fectū est bertoldo em̄ vrsino nepote i romandyole comitē declaratō cū nūcijs et lr̄is rudolfi missō omnē romandyolā p ecclia recepit. postq̄ē latin⁹ car. alter p̄tific⁹ nico. ex sorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā sedis ap. legat⁹ accessit. Fuit a̅ñ vir magni p̄silij. in p̄cendis dignitatibus cōis oibus habit⁹. iō albanū ex ordine minor hostiensez ex ordine p̄dicator delegit. Edificiis p̄terea edes pontificios ornauit. Scribūt nemnē a̅ ipm sacrificare religiosius visum cū sp solēnia ageret lachrymas funderet. Erat religionis observantissim⁹. nō curauit tū reprehensione cū suos nimis amare dicit. in. iij. pontificat⁹ anno p̄pe exacto apoplexia rotentus vitā interrupit. Vacauit mēsibus. v.

Guilhelmus placentin⁹ medicus.

Guilhelmus placentin⁹ ciuis et medicus sui tpis celeberrimus tēpestate hac veron floruit. et ibidē in cirugia libr edidit ac vniuersaz medicinā de egritudinibus vniuersis postea q̄tuor libris accuratissime comphendit. curas vberrimas ad iūgens.

Guilhelmus Durandi speculator.

Guilhelm⁹ durandi ordinis p̄dicator⁹ vt aiunt p̄fessor. cognomento speculator. p̄uincialis ep̄s. hostiens⁹ discipulus. et canonū p̄stantissim⁹ doctor. Hoc tpe sicut ipsemet i suo speculo i titulis d̄fendis testatus ē sum̄a p utilem cōposuit quā speculū noiauit. a q̄ speculator⁹ cogno

mentū accepit. Aliud q̄s volumen edidit vt qui dā ferūt qđ rōnale diuinoꝝ officioꝝ appellauit

HArraceni et affrica soluētes vtroſq; hy spanias oppimūt. ſ xp̄iani celice signa ti i eos irrūpētes maria cede ꝓfligarūt

QVm in traiecto hoies vtriuſq; ſexus ſup pontē coreis ac vanitatibus ope rā darent, ptigit ſacerdotē cū diuiniſſimo ſacro eucharistie ad egrotantē deferendū ptranſire. Jlli īmemores diuine rei cultū vllū. ac reuerentiā adhibentes, ponte fracto in aqua moſe ad. cc. hoīes aq̄s absorpti ſunt atq; pierūt.

QVlier quedā nobil' in ꝓſtantienſi dyoceſi. cū pareret iſoli tū partū edidit. Cū leonē viſu mirabilē hac tēpeſtate pepit.

QOnſtrū quoq; i ſuꝰ uia ſapiori apđ oppidū eſlingen vt ferūt mulier enixa. ab vmbilico vſq; ad ſummitatē duo habens pectora. ac capita ſe inuicē reſpicientia. brachia q̄tuor ſe inuicē āplectentia et duo ferenda. Jllico tū poſt obitū partū obiit.

QOmites nobiles ſuevie, xv. federe ſe ꝓiungentes rudolfo īmpatori moleſtias quāplimas iferentes. iter q̄s p̄apui fuerūt comites đ montfort. helffenſtein et đ wirtenberg ac tockenburg. eoꝝ tū bonis ac poſſeſſionibus vaſtati s. iperio ſubiiciendos ꝑpetuo cogit. Deinde caſtra p̄đonū in germania i pleriſq; deuaſtans ab alpibus ytalie vſq; ad brytaniā pacē firmauit.

QOntinuauerūt ad id vſq; tp̄is veneti et genuenſes bellū prudē apđ ptolomaydā ichoatū. de q̄ aliq; repetere ad h̄ tps cū ſe oportunitas loci dederit ducim⁹ ad annū. M. cc. lxiij. Rayuerio zeno duce. veneti. lv. triremes ad ſicilie oīa miſerūt que claſſi genuenſi vt ſperauerant nō inuenta Aſiā nauigauit. Caſuq; apđ tyrū obuia genuenſiū naues cetea ē erpugnata. portū deinde venet⁹ eadē qua nauī ceperat letitia īgreſſus tyro vt potiret adiutus ē auxiliis ad erpugnationē terreſtribus ptolomayda accone accerſit⁹. ceſſit tū conat⁹ manis. q̄ſitā interi reddendi cōmodi vicē genuenſ̄ inuenit. q̄ nauim onerariā tardaſq; r. venetiis ſolituras q̄ in aſiā mercimonia deferrent certior factus. Triremes. xvj. ad gulfi fauces curauit poſt ſcopulū in iſidiis expectaret. ſ admoniti ab explo ratoribus veneti et poſit⁹ in littus mercimonis ab epyrot⁹ ꝓtecti naues vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta. xliij. triremiū. tribus genuenſiū triremiū. quaꝝ p̄fectus erat lanfrancus borboni⁹ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. qđ cū genuā eſt platū educta advolauit duo de trigīta triremiū claſſis. que p quā ſitā accuratiſſime venetā ad drepani portū reperit. ꝓflictuſq; habit⁹ eſt acerrim⁹. in quo maximū genuenſ̄ reſpu. accepit incōmodū. uamq; tribus et ſuis triremibus in p̄lio cremat⁹. ceteree oīs p̄lio ſup̄ate vtrimq; crudeliſſime fuerūt cap̄te. q̄ clades accepta a genuenſi effecit vt michael paleologus illi⁹ ſocietate ſpreta inducias cū venet⁹ ꝓſtituerit q̄nquennales. Eodemq; anno triremes genuenſiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venet⁹. xxx. apđ mothonū ꝓcurſure quū viderent retroceſſit genuenſ̄. et nauis oneraria mercibus venetoꝝ magni valoris plena. apud euripū expugnata potiti ſunt. Eademq; genuenſis claſſis oīa crete circūuecta caneā illi⁹ inſule oppidū cepit. ſpoliatūq; penitusq; diripuit

SCribit ptholome⁹ lucenſ̄ nicolaū p̄tificē niſi eius ꝓſilia mors occupaſſet. reges duos. vnū longobardie. alterū etruſcis fuiſſe datum quo regibus ſicilie atq; germanis impij titulo abutentibus euertendi tota ytaliā (ſicut prius ſepe fecerant) adimeret. inmuitq; viſinos eū potius fuiſſe q̄ alios ad id faſtigij euecturū. Quinetiā ꝓſtat ſummū pontificē ipſum deturbando ſicilia carolo nō mhil

iustus dedisse petro arrogonū rege iohannis pthicj opam suaso vt iure hereditario pstantie vxoris sue ptenso id regnū recipe admitteret. Cō stituit vero is pontifex lege promulgata neminē regio sanguine ortū senatorē vrbis dō cetero fieri Et alius q̄cunq; fierent anni tpis i magistratu pcedere nullī etiā iuri ponēs auctoritate licere.

TArthari armenis iuncti centū milia babilonē supant. et multis eox interfectis in fugā vertūt. sicilia q̄z insula hō anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Vbi apulie princeps caroli ipsi filius naturali plio ab aroganū filio cū multis captus in apuliā ducit et carceri mancipat.

Linea sum. pontī Martinus. iiij.

Honorius iiij.

MArtinꝰ quartus papa symon antea vocatus. tituli sancte cecilie pbyter cardinal. natōne gallicus. patria turonensis. Tandē post longā contentionē qui ad quintū et dimidiū in diuisionis mensem ytalicis visinox absentia supatis pontifex electus. viterbij coronari nolūit cp ei ciuitati ob impetū in cardinales visinos factū interdictū a sacris putabat. Et vibē veterē delatus. ibiq; coronā accepit. Resurrectōnis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in nouī amicissimiq; pontificis amplexū cucurrisset oblatā ab eo senatoriā dignitatē adiministrauit. q̄ a nicolao priuatꝰ fuerat restituit. ciusq; instantia paleologū impatorē pacta lugdunen. pcilij nō seruantē. et petrū arragonensem ꝑ ius fasq; siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis. M. cc. lxxxj. gesta fuere. Eius q̄ secutꝰ est anni principio perusini i fulgmates delati. postē editā in agro vastitatē obsiderūt vrbēque inde vi capta pontifex illico perusinos exōicauit. ß missi oratores eos igenti pecunia mletatos ecclesie pciliauerit. Bellū deinde i flamminia ꝑ forolivianos ab ecclesia deficientes gessit. quos etiā breui adiuuante guidone montis ferretri i fidē recepit. Pontifex aūt tot arū circūuentus vibenatis etiā tumultuantibus (nā gibellini guelfos expulerant) perusiū pficiscit. vbi nō mlto post lenta febre diu veratus. tandē mouit pontificatus sui anno q̄rto. mense vno. sepeliturq; i cathedrali basilica. Ad cuiꝰ sepulchꝝ mlti valitudinarij delati. pristinā valitudinē sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. Vir aūt bone vt pstitit mentis et oia pbe i pontificatu gesta cū sanctimonia pegit.

CAnno mundi. 6484. CAnno xpi. 1285.

HOnorius q̄rtus papa. patria romanus. e gente sabella vetusta pcerū familia. Jacobus antea vocatus. dyaconus cardinal. presbiter pontifex creatus. Cū nec diuturna sedis aplice vacatō deberat. Romā venit anno salutis. M. cc. lxxv. frater eius pandolfo senatoriaz dignitatē tū gerente. Per cuius tempa magistratus romana res iuste et q̄etissime fuerat adiministrata. Pontifex aūt apd sanctam sabynam i auentino habitauit. quas eo tunc edificatas edes nunc desertas dirutasq; videmus. Fouitq; hic pontifex gallicox regū vbiq; partes. Fuit aūt vir i omni vita pbatissimus. et xpiane religionis amantissimꝰ. Naz et ordinē carmelitarū non satis in concilio pbatū. mutatis clamidibus nigris in albas. Et a mlt̄is impugnatū priuilegiis confirmauit. Solū autē cardinalē iohannē boccomatiū epm thusculanū suo pontificatu creauit. viros dicens et eosdem bonos et doctos. nō etiā rudes et rerū humanarū ignaros i tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit vt quotannis estate pīsertim tybur pficisceret vitandi estus vrbani causa. vnde multi egritudines oriunt. Cū vero armis a guidone feltrano vexaret. tandē supato guidone totā flamminiā breui recipit. Non diu tū post moritꝰ pontificatꝰ sui anno. vj. die. j. Corpusq; eius a sancta sabyna ad basilicā petri magna funeris pompa transferēt sepeliturq; sepulchro marmoreo qd adhuc extat. vacat tū sedes mensibus. x. cū apud sanctā sabynā conclaue haberet. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

RVdolphus impator cancellariū suū in ethruriā mittens principalē de fisco genuensem oīs qui pecuniā attribuerunt in libertate dimissos imperij fideles pnunciauit. p quā occasiōnē lucenses. xij. milibus aurei datis libertate donati sunt. Et florentinus pplus ad quietē iā perdgta nouā inchō

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

auit saluberrimamq; regiminis formã. Que i nostra q; tempa licet aliqñ a gallicꝭ regibus interrupta pmenit. Creati cñ sunt ser magistratus bimestres futuri. q̃bus artiũ prioribus fuit appellatio. et septimꝰ breui additus vexilifer iustitie appellatus.

Oppida quedã in supiori suenia q̃ prius ville censebant. ab impatoribus múris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt. ꝑcipue q̃ling reutling et hälbrũnna.

Qisdẽ marinũ. leonis effigiez habentẽ. hoc ipso anno apud centũcellas mense februario captũ fuisse tradũt. quẽ e mari extrahentes vlulatũ et hois planctũ dedisse ferũt. Et ad pontificẽ in vrbe veteri platũ vniuersos i stuporẽ sui conuertit. Et signũ magni distidij fuit.

Overulus villosus et visoꝝ more vngulis armatus. his tpibus ex ipsius martini ꝓsodrina nasciẽ. Quã ob causam martinꝰ rubore pfusus oñs visoꝝ ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secũdus rex sicilie.

Carolus secũdus sicilie regꝭ filius hoc anno patre defuncto. adolescentulus patri i regnũ succendẽs. regnauit annis. xxv. Hic galloꝝ suoꝝ exercitu fretus. ꝓtra petrũ arragonensem monit. Et post mltoꝝ vtriusq; pꝛcedes petrũ ipsum carolus vulneras haud tanto post interiit. Et deinceps ab aduersario liber reliquũ tps in pace consumpsit. q̃nto deinde regni sui anno cũ etiã vngarie rex sine virili ple defecisset ex vroria hereditate etiã illud regnũ accepit. et carolo primogenito suo ꝓcessit. Tandẽ cũ. xl. etatꝭ annos cõplesset moriens. xiiij. ex maria vxore hungarie regꝭ filia reliquit filios. iv. sꝫ mares et. v. femellas. quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus hungarie regni titulo ĩsignitus. ludouicus q̃ ordinẽ minoꝝ induit. et postea ĩ sanctoꝝ numero aggregatus fuit. et tercius robertus q̃ illi et patri i regnũ successor fuit.

Wentzeslaus eius nois secũdus rex bohemie.

Wohemie rex filius otocari post iteritũ genitoris filiꝰ. viij. annos natus ab ottone marchione brandeburgensi i frãconiã adductus regnũ tutorio noie ab eo. v. annis gubernauit. Reuersus puer sub ipso matris fuit. regnũ deinde ex wentzeslaj arbitrio ordinatũ. Quo regnante eoipso anno q̃ ptolomayda a sarracenis occupata i hanc vsq; diẽ tenet. Pragã ferme vniuersam igne familiari erustã liberalitate regis ciuiumq; diligentia atq; impensa ita ĩstauratã vt felix incendiũ fuisse videret. Vxor deinde eius gutha filia rudolffi cesarꝭ bella iter albertũ fratrẽ suũ et marituũ diremit. Ferũt autẽ in coronatione wentzeslaj minꝰ. ix. ccc. equitũ milia apd pragã ex regia curia cibos accepisse. Peditũ vero ifinitã multitudinẽ pastã subiecisse et bolonus wentzeslaũ a quibus dyadema suscepit. filiũ quoq; sui nois. xiiij. annos natu petentibus hungaris regẽ dedisse. ꝑcũ bonifaciꝰ pon. maximꝰ carolũ adolescentẽ regꝭ sicilie filiũ eo misisset. et hungari aĩm mutarẽt filiũ suũ albe coronatũ et sacra simĩ coronã ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatꝭ ãno ex tabe cũ obiisse scribũt. Mortẽ eius bohemos magno mere pscatos. Fuerat enĩ mansuetus et clementis simꝰ princeps et admirãdus sanctitate. cui successit wentzeslaꝰ eodẽ noie moribus tñ longe dispar

Thadeus florentinus medicus.

Thadeus natione florentinꝰ. medicus celeberrimus his tpibus apd bononiã legendo clarꝰ erũs. q̃ cũ doctissimꝰ haberet adeo obscura oia hypocratis et aliorꝝ principũ ĩ medicina deteruit et explanauit vt alter hypocrates suo tpe hitus fuerit. Et q̃nũc ad manꝰ habent hec sũt exposito affoꝛismoꝝ hypocratis. et pnosticoꝝ eiusdẽ. duasq; expositões diuersis tpibus accomodatas sup libꝝ galieni qui dicit microtegni hoc est minor ars. Itẽ libꝝ de seruanda sanitate. Et ad varias valitudines consilia mlta Itẽ in libro acutoꝝ hypocratis expositionẽ edidit. ac e. iã in synagogis iohannicij et aliq̃ alia Tandẽ octogenarius moritꝰ bononie. circa an

nōs dñi. M.cc.lxx. Qui ob celebrē eius famā diuicias cumulauit innumeras. Nā a principibus ytalie vocatus. l. aureos in mercedē diurnā paciscī consueuerat. Ab honorio vero summo pontifice semel vocatus nō prius accedere voluit q̄ centū aurei illi indiē statuerent. vnde liberatus pontifex. xm. illi aureoꝝ condonauit

Philippus francoꝝ rex. Cognomento pulcher. Philippi regis filius. Hoc anno patre ipsō defuncto francis regnare cepit. Et regnauit annis xxiij. Hic contra eduardū anglorū regē grauissimū bellū gerens multa incōmoda accepit. atq̄ bonifaciū octauū pontificē propter ipsius arrogantiā in carcerē trudi fecit. Indeq̄ cū templarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoꝝ magistrū cū multis cruci fecit. ac alios crūdeliter interficiens. reliquos oīs timore perterriti e regno fugierūt. Judeos etiā direptis eoꝝ bonis ob auaritiā suā. et quedā eoꝝ maleficia e regno suo expulit.

Philippus francorum rex.

Egidius romanꝰ ordi. heremitarū.

Gidius romanꝰ ordinis heremitarū generalis prior et bituricensis archiepꝰ. ac primas aquitanie declaratus. his tribus ob ingenij magnitudinē theologorū princeps appellatus est q̄ quidē comicij potest si a curioso lectore eius volumina p̄spiciant. hic namq̄ ex illustri columnensiū romanoꝝ familia natus cū longo tpe ordinē suū omnemq̄ ecclesiā doctrina et moribus illustrasset. plurimoq̄ labore p̄ceptoris sui thome aq̄natis opa apud parisius defensasset. Tandē miraculis clarus beato fine quieuit. Quo sanctitatis merito beatus doctor appellatus ē. Pluraq̄ edidit librorū volumina. Sup libros sniarū. Compendiū theologie. Sup oīs aresto. libros etiā rethoricoꝝ. quodlibeta et varia alia.

¶ Anno mundi. 6487. ¶ Anno xpi. 1288.

Jcolaus quartus papa. natione piceuus. e cinitate asculana. hieronymus antea vocatus. ordinis minorū frater Linea sum. pon. Nicolaus. iiij.

Celestinus. v.

deinde presbyter cardinalis apd̄ sanctā sabynā. x. mense post mortē honorij pontifex creat. Collocaturq̄ in petri ipsius sancti cathedra Jsq̄ illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinā. et post annū romā reuersus apud sanctā mariā maiorē curiā tenuit. Cardinales creat ex oi fere religione. oīs em̄ pi ter amabat. nec plus se debere affinibus et cognatis. q̄z cūctis bono arbitrabat. basilicā apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit vt in fornice maiori appareat. vñ saluatoris ipsiusq̄ pontificis et iacobi cardinalis ymago adhuc cernit. auteriorē quoq̄ et posteriorē partē basilice lateranensis restituit. p eius viri alioq̄n boni tpa multa in orbe xpiano infelicissima acciderūt. In primisq̄ vbs roma ciuiū agitata dissidiis incendia atq̄ cedes plurimas pertulit. vnicū tamen habuit secundus pontificatus predicti annus letissimū. pacē arrogones inter et gallicos reges pstitutā. Ea vero constitute pacis letitia haud quaq̄ fuit xpiano pplo diuturna. Tripolis em̄ secundo pontificatus anno ferro aclāma a soldano eversa fuit. quamq̄ multos milites. ppto cre transmisit. aliosq̄ plures cruce signādos mittere curauit. Quarto deinceps nicolai pontificis anno rudolffus imperator germanus obiit. Adolffusq̄ assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt quidā putant) q̄ male sibi cedere oīa videret rome pontificatus sui anno. iiij. mense. j. die viij. morit. et apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberi eligere pontificē liceret. rem ipsam discordiis intestinis biennio mensēq̄ tercio in longū dedurere. Vacat tū sedes annis tribus.

Celestinus quintus papa. petrus morone. Us antea vocatus. Professione anachorita patria esernien sis secundo a silmone miliario cenobium incolens ad maielle montis radices peligne genti religione pre ceteris omnibus venerandū atq̄ colendū. Instante carolo rege ea tino cardinali pontifex eligitur et creatur.

Celestin v

Jsq decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestinusq tercij nomen assumens a collegio rogatus adduci nō potuit. q̄ accersitis ad se cardinalibus aquilā vrbē vsq accessit. vbi ꝓsecratus. rij. creauit cardinales. seruauit vero eandē vite normā austeritatemq celestin⁹ in qua tot añ annos fuerat maceratus. paucis extrinsecus dignitati ꝓcessis. Cui inseruire ac se accomodare ꝑ viribus ē adnitus. Sed ptim aī parua ac oīno nulla destituit et pientia. ptim calliditas et iportuna aulicoꝝ decepit auaritia. ptim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne ꝓhibuit. et multa illico omitti. plerag perperā et sordide cōmitti cepta. Jnde pernicosas ē viri insensati ineptias plurimi propalā vociferati sunt. q̄ sancto viro renunciata sua serūt. vt male populo xp̄iano sibi et aie sue peius assumptū pontificij muneris onus ābrenunciando dimitteret. id aī multis cōmunicatū ad caroli reg⁹ aures pueniss. cū perpulit vt pontificē amantissimū regni sui decus neapoli diceret. qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittendi ꝓposito videret. Fernit aūt benedictū cayetanū cardinalē ananinū gratia dolosē vsum qua apud pontificē ceteros aī cedebat. iuris pontificij decreta q̄ excellenter doctus erat vndiq ad suā intentionē selecta ea rōne illi ostendisse. vt ipositū sibi salutis animarū totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimans dimittere statuerat. qđ cū esset facturus ꝓstitutōnē edidit declarantē pontifica licere romano pontificalē dimittere dignitatē. Post parumq cardinalibus collegialiter congregatis. pontificatu quē paulominus sermensibus administrauerat se abdicans alteri⁹ subrogandi potestatē illis arbitriumq pmisit. Nec multi intercesserūt dies cū benedictus ipse in pontificē est delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomen. Petrus aūt morroneus ad prisca anhelans heremi vitā clandestine neapoli est ꝓfectus. Quod cū bonifacio ē renunciatū. missis equitibus retractū de via illū in custodia haberi iussit. Verebat enī vir ipse astutus ne popnli petrū potius sanctitate recognita conspicuū q̄s se doctrina et elatione redundantē pro petri vicario sequērent. Campanie deinde in arce tā arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sunt q̄ scribunt eum post mortē miracul' claruisse. quē clemens q̄ntus sanctoꝝ numero ascripsit. Cuius celebritas xiiij. kal. iulij obseruat.

Vgolinus epūs.

Vgolinus vbenentanus ordinis heremitarū diui augustini luculentissimus theologus et doctor. primo arriminensis epūs. et postea ꝓstantinopolitan⁹ patriarcha. per hoc tps parisius primā cathedrā tenens mario in pcio habitus est. qui vna cū litteris moribus etiā ornatissimus esset. Et ipse ecclesiam dei tū docendo legendo et scribendo mirū immodū adiuuit. Scripsit hic primo de differentia ydeomatū libū vnū. et sup quatuor sententiarū libros laudabilia cōposuit cōmentaria. Sed et quodlibeta plurima omniū iudicio dignissima disputauit.

Vgo cardinalis

Vgo q̄s boliomus. ꝓdicatorū ordinis insignis doctor et cardinalis p̄sbyter. Hec ipsa tpa tū vite sanctimonia tūq voluminibus a se editis illustrauit. Jdē fecit iohannes de parma ordinis minorū professus sacre theologie magister ornatissimus.

Linea imperatoꝝ Adolffus.

Adolffus comes. de nassaw. Vir strennus. a germanis electoribus post obitū rudolffi oīm suffragiis cesar creatus. Jn eiusdē imperij spem titulūq assumptus est. et impauit annis sex. Vir certe insignis ꝑ parum militie et pecuniis potens. Qui impio susceptoquāuis a pontifice nō coronatus fuisset. Anno dñi. M. cc. xcij. exercitū mouit et potenter misnā ingrediē. cui occurrit wentzeslaus rex bohemie in grünheim vbi filiū suū rupertū et agnetā filiā wentzeslai ꝓsponsalia iungūt. marchyonatumq misnensem imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auriculo q̄ndā principū electoꝝ cū adolffo bellā gessit i ꝓfinio agri spiren. ac wormacen. ꝑ ter militū paucitatē potiꝰ oppressus q̄s superatus. ab alberto filio rudolffi occidit apd montē germanie i bello q̄ cū eo gessit i die scōꝝ ꝓcessi et mar.

De amissione locoꝝ orientaliū.

TRipolis vrbs asie insignis. Secundo pontificatus quarti nicolai anno obsidione et viribus facta est in soldani babilonie potestatē. Quā quidem vrbem ditissimā post commissam in mortalibus cedem maximā. postq; abactā. asportatā omnifariā rerū predā igni primū. post ferro absumi dirimiq; curauit. Progressusq; eodē furoris impetu barbarus. thyrū. sydonē. barutū. et earū vrbiū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. et sicut tripolim incensam dirnit. Jsq; princeps astu et prudentia eque. ac viribus et potentatu pollens. ne ea clade accepta nominis christiani principes occidentales in asiā concitet. induciarū federa in duos annos ptholomayde habitatoribus christianis concessit. Nicolaus tū pontifex p crucē de more assumendā edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille quingentos ipse equites ex publico ecclie fisco curauit comportari. quos et multi in magnū exercitiū sine certo prestantiq; duce secuti sunt. Qui quo plures eo pniciosiores. ptholomeyda vrbs popultime frequentata innumeris. q̄ntos nūc nō temere alat. aliq; vrbs ytalie. Et septē diuersis magistratuū gētiumq; generibus p̄mebat. Ea militū multitudo cedibus rapinis et incendiis aliq̄m diu debacata. in agris soldani. tulit pacienter dissimilauitq; diūtius. q̄re soldanus tandē anno ipso exacto centū quinq̄ginta armatoꝝ milia in ptholomaydā ducē filio suo ūmisit. ipse morbo implicitus tenebat. Filius p etatē ardentior amplissime vrbi obsidionē admouit. Jnde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptholomayde predā exercitui donauit et accuratori solito. vsus oppugnatione ad eamq; paulo post animoꝝ conseruationē est ventū vt publico omnes pfilio mulieres primū pnulos et debiles cū suppellectile emiserint. Deinde constituerint. xij. milia armatos in vrbe retinendos. manserūt ex primoribus rex cipry. qui paulo post multitudinē est secutus. patriarcha hierosolime. templariorumq; magistri. qui non prius vrbē destruere q̄z soldanū viderunt. Soldanus tandē ptholomaydā a paucis quos nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit et mortalibus in ea reptis ad vnū cesſ Sed tanto tenebat illius excidende vrbis desiderio. suppositō eo ītante ignis maximā partē absumpserit. menibus inde et vrbis parietibus passim solo equatis. Annus erat salutis. M. cc. xc. qñ tandē reliquias amisim⁹ victorie illius celeberrime quā anno añ quarto de ducentesimo vrbani pon. auspiciis expeditio inchoauerat. salue tū manserūt ad tempus cipus insula et armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinoꝝ.

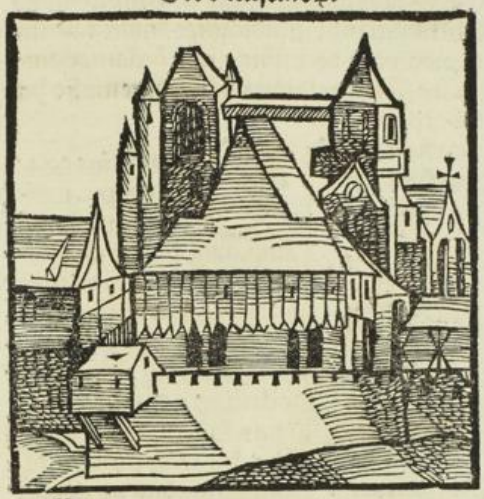

ORdo celestinoꝝ a celestino papa predicto eius auctore cognoiatus. tempestate hac sub regula diui benedicti initiū et mirū incrementū sumpsit. eo q̄ ipso sanctissimo viro in carcere defuncto propter eius crebra miracula mlti nobiles et doctissimi viri spretis seculi bonis et pompis ordinē ingressi cito et viroꝝ numero ac cenobioꝝ constructione mirabiliter ordinē aurere.

Ordo seruoꝝ.

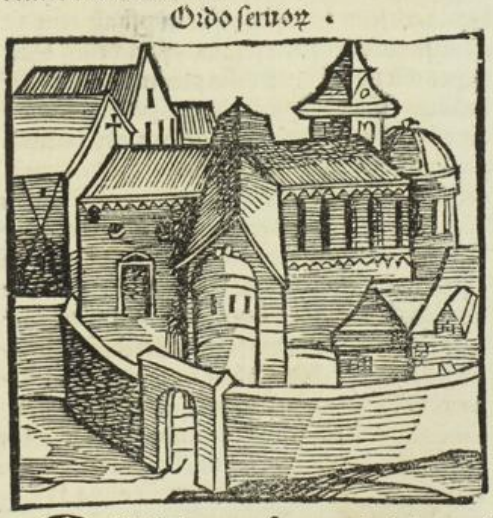

ORdinis quoq; seruoꝝ virginis marie Philippus vir religiosissim⁹ primus institutor fuit. qui nō longe a flore-

tia vrbe quieuit. Hanc aũt religionẽ sub dini patris augustini regula excitauit. atq; ipsam verbo et exemplo aliq̃bus additis constitutionibus in formã redegit. Quẽ ordinẽ a multis impetrabatũ benedictus postea. xj. et bonifacius atq; vrbanus. vj. et alij priuilegiis et exemptionibus munierunt. et inter mendicantes numerauerũt Qui ordo viris doctissimis et in declamationibus clarissimis ac locoꝝ multitudine multo habetur in precio.

Linea sum. pont. Bonifacius viij.

Bonifacius viij

Benedictus. xj.

BOnifacius octauus papa. natione hernicus vel campanus. patria anagninus. benedictus cayetanus antea vocatus. neapoli pontifex creat̃ in vigilia natalis dñi. M. cc. xciij. Vir quidẽ doctrina et ꝯscientia rerũ insignis. Diu eñ in curia versatus fuerat. Et ꝑ omnes dignitatis gradus ad pontificatũ peruenerat. Nã cũ esset sancti martini in montibus presbyter cardinalis. adeo pontificatus dignitatẽ exoptauit. vt nil ambitione et fraude ꝑtermiserit qđ ad eã consequendã pertinere arbitraret. Aiũt clanculũ quosdã subornas qui in cubiculũ celestini hoīs simplicis ei psuaderent vt pontificatũ dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aũt pontificatu oñs ꝓtemnere cepit. Gibellinos oñs odio psequebat. iõ petrũ et iacobũ cardinales colũnenses vna cũ sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tũ laude dignũ. q̃ duplicẽ celebritatẽ et aplis et euangelistis et q̃tuor ecclesie doctoribus. gregorio. aũgustino. yeronimo et ambrosio statuit. Jdẽ dũ in vrbe veteri esset. b. lodouicũ ex regia francoꝝ stirpe ortũ ex carolo scdo ordinis. s. francisci ꝓfessum in sanctos retulit. Erat annus salutis ō tredecies centeno sdo. Sextũ edidit. qđ dicẽ iuris pontificij celeberrimũ. Vrbem q̃ exulibus que gibellinoꝝ auspiciis ab ecclesia defecerat breui recuꝑauit. Alberto duci austrie impij ꝓfirmatõnẽ bis terq; petenti negauit. Jubileum q̃ idẽ retulit anno. M. ccc. q̃ plenã delictoꝝ oñm remissionẽ his ꝑstabat q̃ lũmina aplorũ visitassent ad exemplũ testamẽti veteris. Jubileũ nanq; l. q̃ anno repetebat. Jdẽ etiã. c. q̃ annis obseruari mandauit. Ob hanc rẽ eo anno tanta vndiq; hominũ multitudo romã venit vt vix itercedere ꝑ vrbẽ amplã quidẽ et vastã liceret. Francoꝝ regnũ propter violatũ ingentiũ alberto impatori subiecit et titulũ impij romani primus mirociens denegatũ ꝓcessit vt rex q̃ francoꝝ pateret. qđ cũ albertus ꝓsensisset põtifex vna eadẽq; celebritate hinc philippũ francie regno priuatũ inde albertũ romano et illo ornatũ ꝓnunciauit. Philippus interi a sara edoctus guilhelmũ roma petere iussit. saram q̃s̃ latinã redigerat regionẽ. qui anagniã clã noctu ingressus adiuuantibus gibellinis q̃s bonifacius diu multumq; vexauerat ac pontificẽ mil tale metuentẽ in domo paterna capit. et in eodẽ in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentẽ. ꝓductũ romã pontificẽ intra. xviij. diẽ dolore aĩ confectus periit. Pontificatus sui anno viij. mense. ix. die. xvij. Sepelitur q̃s in basilica petri sepulchro a se antea extructo. qđ adhuc extat in sacello a se condito.

BOnifacius. xj. papa natione tarmisinꝰ nicolaus antea vocatus cardinal̃ hostiensis. rome kal. nouẽbris pontifex creat̃. Tertiũ eñ co pontificis casũ cardinales perusiã accessere vbi ad duodecimũ mortis bonifacij diẽ benedictũ ordinis predicatoꝝ pontificẽ creauere. qui ab ineunte adolescentia ordinẽ predicatoꝝ ingressus. tantũ valuit vt ad general̃ dignitatẽ proueuerit Vir quidẽ pontificatu dignissimꝰ. qui magnũ brani tpe virtutẽ sine documentũ prestitit. ita eñ vixit vt post mortẽ inter beatos merito censeat̃ Js guilhelmũ cum. v. ciuibus ananinis excõicatos ꝓnuncians. regi francie titulũ libertates et priuilegia restituit. iohannẽ et iacobũ cardinales de calũna in gr̃am recepit. Jnde mens sanctissimi viri fuerat pacata ytalia tartaros siriã et palestinã ingressos xpianos iuuare a q̃bus lr̃is et nunciis ad tantã rẽ ꝑficiendã ꝓtinus inuitabat̃ vt cõmodius efficeret stati cũ curia perusiũ ꝓfectus ẽ. vbi infirmitate correptus nonũ die obiit. pontificatus sui mense. viij. die. xxij. rẽ destinatã omittit. Sepelit̃ aũtẽ magna pompa in ecclesia fratrũ predicatoꝝ. M. ccc. iij. Vacauit tũ sedes menses. xj.

SExtũ pontificij iuris libꝝ his annis bonifacius ipse pontifex edidit. quẽ atribus doctissimis viris exq̃busdã nouis decretis a se editis cõpilari mandauit. et publico edicto obseruari. et in publicis ginnasiis legi de

bere ꝑcepit·quē statim archidyaconus bononiensis erplanauit. Ludouicus cps tholosan⁹ ordis mīoꝝ

LVdouicus felix sanctus et regali ꝓgenie patre carolo scdo rege sicilie. mē maria regina sicilie et hungarie. originē habuit. in etate tenella religiosū preceptorē hīs. ductus in cathelonia cū duobus e frībus suis datus obses. ꝓ liberatōne regis caroli genitoris vbi ꝑ septē annū a frībus ordinis minoꝝ liberalib⁹ ac diuinis artibus īstructus doctus enasit. vt publice ac priuatim dispūtaret. clero ac pplo verbū dei manifestaret. Fuit in oībus sōdulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitat⁊ amator vt excepta mē ac sororibus cū sola numq̄ loquerat. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pon. primus ordinē minoꝝ ꝓfessus et habitū suscipiens epatū tholosanū regendū accepit. vbi multa opa pietat⁊ ꝓfecit. Demū in infirmitate vltima ꝓstitut⁹ susceptis deuotissime sacris. resolutus in morte ad celū feliciter euolauit. Quē dns magnis miraculis magnificauit. Consummatis eīm opibus bonis tpa multa expleuit.

Linea impatoꝝ.

Albertus primus

ALbertus huius nominis primus dux austrie rudolffi olim patoris filius. Anno. M.cc xcviij. adolffo impatore oppsso ac interfecto germanoꝝ. impator declarat⁊ et impauit annis. x. Vex cū in prima electione nō oīs electores ꝓsentes fuissent ius electōnis i manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret. Iterato electores cōmuni voto cesarē declararūt. et postea aquisgrani coronā regni accepit. Vir vtiq̄ bello et armis strennuus. licet quida eū monoculū et aggrestē aspectu auaritiaq̄ susceptū scribant. cū liberoꝝ suoꝝ cōi vtilitati cōmodū ꝓposuit. Qui suscepto impio a pontifice impū ꝓfessionē erga se tulanit. quā ab arrogantissimo obtinere nē potuit. cū a bonifacio pō. vt eū de more ꝓfiteret missis terq̄ quater oratoribus īpetrare neq̄uit. Vex cū inter philippū francoꝝ regē et bonifaciū ipsū (vt erat alo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo q̄ philippus apd parisius magnū ꝓgregasset ꝙuentū vbi bonifacij cōmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando cōmemorata ad futuꝝ ꝓcilium appellauerit. Bonifacius ira pcitus ꝓcilio habito nō solū albertū ꝓfirmauit ꝫ etiaz philippi regnū alberto huic subiecit. q̄ res mlt⁊ discordias et occasiones inter tpianos suscitauit. Huic alberto fē rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wenzeslai regis bohe. soror noie agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea natus ē iohannes q̄ paterne hereditatis diuisionē ab alberto patruo peciit. q̄ ei sertū vīde in ob probriū misit. Deniq̄ h albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū flu. transisset. iohannes ꝑdictus albertū patruū suū circa reinfelden nō longe ab oppido pruck. vel vt alij hñt sciafusa dū simlamice iter agerent sua manu interfecit. deinde pria ductus clementē. v. pon. maximū qui sibi purgationē indulgeret apd auinionē adiit. Pontifex impatoris occisorē ab impatore iudicandū ait. Venit g̃ pysas iohannes. vbi cū cesar heinricus. viij. eius nois impator ꝓsidebat. a q̄ iussus religionē ingredi heremitarū. s. augustini. in eaq̄ perpetue penitere nō recusauit Mortuus ē in eadē vbe et in ede sui ordinis sepultus. Mē eius iohannis cordata mulier fuit et ingenio feroci. que cū accepisset germanū suū in wenzeslaū ꝓtentū regno bohemie oblatū imperiū recusasse. At ego inq̄t si regno potior glebaq̄ vna mihi mō desit. aut qd reliquū est subiicia. aut imperio excida.

GRant eo tpe scdo carolo regi neapolitano nati post. s. ludouici morte sūpsti tes ex maria vxore regis hungarie filia marcs. vj. femelle. v. eorumq̄ maior natu carolus martellus hungarie regnū materna. scds robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. terciusq̄ philippus tarentinū obtinuit principatū. Natarū prima clementia noie carolo philippi regis frantie primogenito nupta erat. scda noie blanca iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno aī. v. carolo martelloq̄ et ludouico postea sancto q̄s tenebat obsides i matrimoniū accepat. Cū eo itē et pacis federe leonora tercia fridericus arrogo iacobi frater titulo et ipse regni sicilie ornatus vxorē habuerit.

WEnzeslaus. iij. rex bohemie. vij. filius predicti wenzeslai. Qui cū ebrietate et turpissime pti corpis dies noctesq̄ indulgeret. et alioꝝ bona diripet. alioꝝ vxoribus illuderet apd demuntiū moranie ciuitatē. dū solus in domo decani pontificat⁊ edis

pambulabat tribus vulneribus confossus duo de viginti natus annos interiit. Ignoratus est necis auctor quauis conradus eques turingus cruentā gestans pugionē. etire regiā visus fuit. nā is prius obtruncatus est pplō tumultu q̄z crimen ꝓfiteret. Venerat eo tē pore pragā dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis noīe anna natu maior iā pridē nūpserat. hūc bohemi regē sibi deligūt. Id egre fert albertꝰ imperator q̄ repente coactis copiis bohemiā ingressus heinricū regē deturbat. rūdolphumq̄ filiū suū regē constituꝰ elizabeth senioris wenzeslai relicta in matrimoniū ei tradita q̄ regnū eiꝰ solidius eēt. qui cū magna bohemorū spe regnare cepisset. subytaneo morte correptꝰ primo regni sui anno absq̄ liberis decessit. Ob eius obitū dissidentes inter se bohemi. alij fridericū rudolffi fratrē. alij heinricū. quē deiecerant petierūt. vicit heinrici factio trucidatꝰ alterꝰi ptis auctoribus. et quāuis albertꝰ imperator cū magnā copiis bohemiā ingressus regionē longe lateq̄ afflixerit. heinricū tamen regno elicere nō potuit priꝰ a nepote vt añ diximꝰ. occisus q̄z mediatā bohemos exequere t

Wenzeslaus. iij.

COmetes future marime cladis indicium hac tempestate i celo opparuit. afflictionē ꝛ pianoꝛ indicans. q̄ anno in solēnitate. s. andree tantꝰ repente terremotus ecortus ē quantus antea nunq̄. qui et multā diebus p interualla pdurans multa dirnit edificia

QVm eo tpe quidā electores imperij p̄cipue ecclesiastici principes ob diuersa dissidia in albertū regē varias pturationes ac simultates attemptarūt. dicentes adolphū suū dnm in bello pemisse. iō eū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rē ceteri principes primarij in regno germanie rudolphū palatinū reni impij iudicē statuerūt vt deinceps futuris tpibus sua industria hoc officiū pagere deberet. Et q̄ psuetudine reges romanoꝝ monerent. ne aliq̄d malū vituperatione dignū in regno molirent. ac indigni impio indicarent.

SEductoꝛ ac dolosus quidā ostentabat se fore fridericū imperatorē indiciis variis. quē olim pditū fuisse ac nllubi postea inuentū fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab imperatore cō prehensus detectꝰ fallaciis igne combustus fuit

IVdei q̄z anno. j. alberti imperatoris aucti in plerisq̄ locis ob male gesta nūmberge. in herbipoli. rotenburge. ac ī plerisq̄ locis finitimis igni traditi sunt. nō serui. nō etati pcentes. infelicē gentē aliq̄t milia piisse ferunt̄ seruati infantes baptismi gratia.

QVm anno vnde tricentesimo et millesimo iacobū arragonē siculū regē obiisse diē increbuisset. robertus calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliā tradnctis copiis cathina vrbe potitꝰ est. Philippus q̄z tarentinus dux frater suus cū patissima classe illico ē suffectus. Sicili interea correptis pplariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent̄ terra mariq̄ pauerāt. et fridericū arragonē ea vocauerūt rōe vt regnū trinacrie sibi etiā tardiusule aduenturo ꝓseruandū cē. plene ꝓfisus copias ex hyspanis traducendas. vel adhibita longiore mora ꝓtraheret. Nauigauerat interea siluestriore disciplina classis philippi principis tarentini eam p̄ se ferens securitatē quā ne excepta a roberto fratre oī sicilia debuit oīare. q̄n etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi q̄z primū e longinq̄ apparuit absq̄ bellici apparatus armatura obuiā est ꝓgressa. in vtrāq̄ igit̄ classem pari socordia ꝑ motu ventoq̄ dispari vicissim se petentē siculoꝝ classis magno ordine.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

maiorisq; apparatu. mario animoꝝ ardore delata ē. primaq; ipetito q̄ posteriori nauigare cepat. roberti ducis classe armamētisq; destituta nllo si culoꝝ labore dissipata ē. parti demersa ptim intercepta ē. parti ad hostiles portꝰ adducta ē. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratōne catinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit sicilis cū philippensi classe plūs his duobus icomodis robertꝰ dux aiantiꝰ in fugā sententiā iclinauit. catina itaq; i ciuiū ptāte relicta cū paucis q̄ ex vtraq; classe supfuerāt triremibus i ytaliā est reuersus.

Dinus iurisdoctor.

Dinus mugelanus iurisq; vtriusq; pitissimꝰ doctor. hꝫ tpe claruit. et primū locū inter doctores i ytalia obtinuit. eo q; i dicendo. disputando. decidendoq; tantā loq̄ndi vi habuit. q; co pīte vniuersalis legalis hie synodus adeē videret. et pptereā copiose elegāterq; totū ciuile ius mlcis voluminibus declarauit. Tā sup infortiato digestoq; veteri ac nouo pulchre scripsit. In sup et de mandato bonifacij pape et post archidyaconū bononien. in iure pontificio sertū declarauit. scripsit etiā psilia elegātissima.

Petrus de bellapartita.

Petrus de bellapartita natōne burgundus pdicti dini pfessionis et doctrine psilis. hisdē tpibus floruit. q̄ et ipsō dino nō miuꝰ docte et acurate sup toto digesto codiceq; ac istitutis scripsit. Habentꝰ etiā eius centū disputatōnes a se edite. et i matrimo pcio apō doctos hite

Anꝰ aduenerat salutis. M. ccc. in q̄. viij. bonifaciꝰ pontifex vt pmissum ē prudenti pioq; vsus psilio patres imitatꝰ veteres. te. annū instituit iubileū. c. inde quoq; futuro anno. cuiꝰ ea fuit rō vt q̄ ex transalpinis vltra marinisq; venientes. viij. q̄ ex ytalia et eiꝰ insulis. xv. diebus sacra vbis loca orādo obirent plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea sum. pon. indulgētia aliquibi fructū attulit q; diffidentes aliq; et acerrimis etiā capitalibusq; inimiciis publice et priuatim vsi in pacē beniuolentiaq; pciliati sunt.

Acobus de arena natōne pomens iurisꝫ psulcus pitissimꝰ. Cuiꝰ opiniones in explanandis legibus. vt bartolus testat sp de mente iuris exciterūt. His tpibus breuiter. vtiliterq; sup digesto toto et codice scripsit. indeq; disputationes pulchras. ac tractatū de erassione composuit.

Jacobus de arena iurisconsultus

Jcolaus de neapoli his ꝛtempanaus erūs sup prima inforciati et toto volumine copiose et pulchre conscripsit. ac quedam alia edidit.

Nicolaꝰ de neap.

Johannes scotus ordinis minoꝝ theol. subtilissimus. anno. M. ccc. vel circa velut alter apollo floruit. et p̄ ceteros theologos subtilissima quedā opa edidit. Et sup libros sniaꝝ pcipue sup. iiij sniaꝝ quē ipse (vt aiūt) in ordinē redegit mlta subtila scripsit. vñ et doctor subtilis dicit. qđlibeta etiā plima disputauit. in diuinis etiā codicibus cōmentarios et alios tractatꝰ edidit. qui quidē commentarij q̄d valeant absq; nēo testio ipsi oīdūt. sup libros aresto. q̄z matie. metaphisice q̄stiones putiles disputauit et alia quāplurima composuit

Johannes scotus ordinis minoꝝ.

Hūc autē lacte siue sapie multos enutrisse discipulos tradunt. sed q̄ matie pficere hos finisse dicūt. franciscū maronē anthoniū andreā iohannē grandonē atq; alios cōplurimos. quoꝝ ingeniis mirū immodū phia creuit. deniq; aplopleticus iteriit. quānis a plerisq; puteꝰ q; viuus fuerit defossus.

Raynerius ordinis predicatoꝝ.

Raynerius pysanus ordinis pdicatorū. mgr egre. doctrina et eloq̄ntia q̄uis vir optimꝰ. ac pene modū sanctꝰ. vt ex eiꝰ opibus habemꝰ. summa i veneratōne hac tēpestate habet. Et summā copiosissimā multarū lucubrationū et vigiliarū plenā scribere orsus ē. In q̄ certe q̄nteq; lr̄ature ac sanctimonie vir fuerit vel ex hꝫ pcipi pōt q̄d cū in ea

quicqñ vtilitatī difficultati sue necessariū est. diuinarū scripturarū studio plenissime inueniat̄ sine sui laude et prefatiōne (vt plerumq; fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio ꝛc.

Nicolaus de lira

NIcolaus de lira minor ordinis theologus eminentissim⁹. in ordine claruit. Qui cū ꝓtra iudeor impietatē et disputationibus et scriptis diu aduersatus fuisset. Etiā nouū et vetus testamentū in eor contumeliā et obprobriū plurimis voluminibus diligēti cura cōmentatus ē. propter qđ nomen eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile et dilatatū opus edidit. Et ꝑm sensum lr̄alē bibliā exposuit. reprobans opiniones hebreor falsas. et ertoritas exponens ex eor libris confutans. Addidit q; aliud volumen magnū in q̄ ponit expositiones hystoriarū ꝑm sensum mysticū vel moralē vel allegoricā. Ferunt hūc primo iudeor doctorē fuisse. Et propterea eor linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo in doctrina iudaica ꝑuersus ad xp̄m et habitū minor suscepit

Alanus doctor.

ALanū aūt doctorē celeberrimū. Cognomento vniuersalē. nō nulli hist̄ribus ascribunt. Qui cū in oi scientia admirādus eēt p̄cipue tū in theologia ac philosophia excedens vniuersalitat̄ vocabulo insigniri meruit. Cuius sepultura in loco cistercij oñdit̄. Exeūtibus de oratorio ecclesie ad dexterā. in sepulchro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersal⁹ epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepiliuit. Qui duo qui septē. qui totū scibile scinit.

Clara virgo

CLarā oppidi montisfalconi oriundā. augustiniane religionis heremitarū aluñā. virginē vtiq; insignē et sinceritate vite clarissimā. Anno. M. cc. lxiv. apud eundē montisfalconi spoletane vrbis oppidū. animā celo reddidisse ferunt. Que sanctissima virgo tant̄ certe extitit decorata merit̄ et miracul̄ vt sanctorū cathologo pie ascriptā putari possit. De cuius sanctitat̄ preconio h̄ vnū referim⁹ testimoniū quod apertis ocul̄ videri potest. Quodq; de q̄dis sancto nunq; lectitatū vel repertū est. Ea si quidē defuncta i eius corde stati crucifixi ymago clara et apta visa est. cū ipsius passionis īsignibus. in quo etiā tres lapilluli eiusdē ponder̄ inuenti sunt eminentissimū sanctitat̄ indiciū.

Hermannus. Hezer.

FRaticelli de opinione et hereſis eor. a bonifacio pontifice. damnat̄. et viq; diligenti cura pquisita exterminari iubet̄. vñ hermanni corpus eiusdē secte auctorē apud ferrariā. xr. annis sepultū qui p̄ sancto colebat̄ exhumari et eruri fecit. Qđ malū tpe iohannis. xxij. diffusum est. q̄ suis ꝓuentibus dāpnit̄ summis pontificibus aduersari ceperūt. In antris noctu conuenientes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. q̄bus media nocte finit̄ alta voce admonebant masculū et feminā carnali copula cōmisceri. luminibus illico extinct̄ quemq; virū primā mulierē ꝓsternebat. et execranda cū infantulo postea nato exercebant p̄ singulas man⁹ tradebat̄ baiulandus q̄sq; animā eiulabat. deinde assabāt. collectosq; cineres in vasculū mittentes. vinū supinfundebāt. q̄ nouicios et execrabilibus huiusmodi ꝓsecrandos epotabant. Extant adhuc huiusmodi crudelissima et dyabolica hereſi aliq̄bus in locis abdit̄ et vallibus nōnulla p̄uēticula ptinaciter in sua pfidia pmanentes.

¶ Anno mundi. 654. ¶ Anno christi. 1350.

Linea sum. pont̄. Clemens. v.

CLemens quintus papa. natōne vascomus. burdegalens ep̄s. bernardus gothomantea vocat⁹. patre betrando milite natus. post longā ꝓtentionē pōtifex creat̄. Cardinales cū coartati a perusinis in pclaui tandē in hūc bernhardū burdegal. cōm tūc agentē in galliis ꝓuenerunt. Is decreto electōnis ō se facto apō burdegallā accepto. lugdunū se ꝓtulit. Et clement̄. v. uoīe assumpto. cardinales illuc ad se lr̄is accersiuit. qui oia facta parandi mora mense augusto

Dulcing et vxor Margaritha kerzer

nni salutis quinti tredecieſq centeni acceſſerūt
Fuitq ea curie translatō annis.lxviij.q̄ multas
dei eccleſie p̄uaricatōnes.mlta inuerit r̄piano po
pulo detrimenta. Interfuerūt lugduni pontifi
cis coronationi philippus rex frantie.caroluſq
frater ſuus in frantiā et ytalia reuerſus. Johā
nes dux britanie.et quicquid nobilitatis ois gal
lia tūc habebat. Dumq pompa ei⁹ celebritatis
et more et p vibē duceret. muri pina gentiū preſ
ſura ianuantiū impulſa corruit. Cuius caſu dux
britanie et multi ignotiores opp̄ſſi interiere. caro
lus regis frater debilitat⁹. et pontifex ipſe adeo
in turbā preceps deturbatus ē. vt mitra et capi
te excuſſa yaſpidē preciosiſſimū amiſerit. Creā
uit vero clemens cardinales et galliis tā multos
vt facile tūc p̄iectura oīs aſſeq potuerit. ponti
fex romanū deinceps nō niſi et gallicā creari poſ
ſe. ytalie aūt et vbi rome viſus ē ſatiſfeciſſe ei du
obus iacobo et iohanne colūnienſibus. quos ad
capellū et integrā dignitatē reſtituit. Ne aūt ro
mani curie abſentiā diuturniorē ſicut ſibi con
ſcius erat. futurā egreferētes aio rebellarent. tres
cardinales attributa ſenatorij muneris ptāte ro
mā accedere curauit. quor auſpiciis ipſa roma
et ytalia ois gubernabat poſtmodū eius iuſſu
dulcini hereſis oppreſſa ē. ac templarior religio
penitus extincta. Venetos propterea propter fer
rariā occupatā anathemate notauit. Ac ſacra
menta interdixit. Idē in florentinos et lucenſes
egit. Jō florentini gr̄aſſimis exactōnibus clerū
gr̄uare ceperunt. Cū ad componendū eccleſie ſta
tū animū adieciſſet concilia habuit. vbi demen
tinarū liber poſtea confectus eſt. vbi etiā celeſti
num papā ſub nomine petri ſanctis confeſſori
bus aggregauit. Deinceps vero variis egritu
dinibus afflictatus. nūc cū diſſinteria. nūc ſto
machi et laterū dolore cruciabat. Octauo pon
tificatus ſui anno. menſe decimo. die quintode
cimo moritur. Vacat tū ſedes annis duobus. men
ſibus tribus. diebus ſedecim. Dū non ſatis inter
cardinales conſtat quē potiſſimū deligant. Nec
minor quidē diſcordia inter electores imperij tū
fuit. mortuo heinrico. Eius aūt corpus in vaſco
niā patriam ſuā deferē. vbi in beate marie vir
ginis de vzeſta cēplo dyoceſis vaſatenſ ſepelit.

DVlcinus et margarita vxor ſua hereſi
arche. apud vbē longobardie nouari
am. cū anno ſalutis. M.ccc.vij. in re
bus r̄pianis varij motus agitatōneſq inciderūt
ſectatores vtriuſq ſexus ad mille nacti virus diſ
fundere cepant. Eo pnicioſius q̄ ſacerdotes et reli

Dulcinus. Margarita gioſos in pplor inuidiā

adductos. ſpantes ſi
mulatā puritatē q̄ndā
et innocentiā vite ppone
bant p̄m quā immixti fe
mellis mares. laſciuia ad
libitū debaccari. q̄ peſtis
duobus annis pdurans.
Eos itaq a clemente ro.
pon. nuncij in montē co
actus excelſum alpibus ptinentē. fame et frigore
pfectos ad vnū ſuſtulerūt. Captis deniq dulci
no et margarita vercellas pduci iubent. et pri
mo lacerari inde eor oſſa p̄cremari et in ventū
diſpergi p̄cepit. Nec hec peſtis oīno deleri potu
it. quin adhuc in montibus tridentinis aliquē ci
us reliquie remanſerunt.

Concilium Vienenſe.

ANno. M.ccc xj. kal. nouembris pali
um generale ī vbe narbonenſis
gallie vienna ce
lebrari cepit. vt
añ fuerat publi
catū. in quo ade
rant pluſq̄ trecenti epi vltra alios p̄latos d̄ variis re
gionib⁹ orbis. Et cū clemēs vt ſatiſfaceret. pmiſ
ſioni facte regi fran. d̄ delenda memoria bonifa
cij cū eū rex illū hereticū fuiſſe p̄bare itendebat. pci
liū aſſentire noluit. pceſſum tū in re. fran. iuſtū
declarauit. ſtatutū fuit q̄ oīa bona q̄ fuerāt tē
plarior māſioni hoſpitalariorum aſſignarent. ſ
facte fuerūt ī eo pci. p̄tōs gr̄ales p̄cernētes ſtatū
religioſor. et libr clemētinar a ſe cōpoſitū ibidē
edidit. Petr q̄morroneū qui celeſtin⁹ fuerat in
numer retulit btōr. Jn eo pcilio ad alteri⁹ anni
medietatē p̄trahēs d̄ ſubueniēdo irlime mlta v
ba fecit q̄ in irritū ceciderent. et decreta. pmulgauit
extantia q̄bus de ſuo noīe clemētinā appellatio
perſeuerat

HEinricus eius noīs
viij. vel vt alij ſcri
bunt. vij. (q̄ heinri
cū lantgrauiū turingie iter im
patores nō nūerāt) comes lu
cenburgenſ. (Que ytali co
marchū vocant) cū albertū
imperatorem Johannes ex
fratre nepos eū interfeciſſet.

Linea impatorū
Heinricus. viij.

Electores germani apud franckfordiā conuenientes in romanor imperatorē anno dñi. M. ccc. viij. eū delegerunt. Quē et aquisgrani germani regni corona et infulis honorifice decorauerunt. Legati ipsius regis. dux baioarie cognatus eius et dñs guido de namurco fr comitis flandrie cū romanū pon. auinione agentē adissent petitā romani imperij confirmatōnē. ea impetrarūt conditōne vt intra biennū ytaliā ingressus roma coronandus accederet. nō aūt pfixi termi finē expectauit heinricus ꝑmissis in ytaliā oratoribus ad ꝓpinqua alpibus regni germanie loca ytalie ꝓtinentia venit. primiq; ex ytalia diti sunt ab impatoris oratoribus florentini. qs impator creatōnis sue initio apd franckfordiā dedicerat nois impatorij i ytaliaq; ceteris oibus hostes ee. nā multos ꝓstat ytalos patria pulsos. ꝑserti gibellinos non ethurie magis quā omniū ytalie regionū. qui noua diligendi creatione etiā apd electores expectata illū magnā victorie et āplitudinis spem erectū quid agendū. quidendūq; eet subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus impator vir sapiēs iustus et gr̄iosus. i armis strenuus. catholicus et honestus. consilio et aio iuxta potēs. Is iterea elizabeth alterā wenzeslai regis bohe. sororē. viij. et. x. annos natā clā iussam ad se venire. apd spirā ioanni filio suo. iiij. annis minori nrrionio ꝓiunxit. Eodē tpe tribus compatis exercitibus vnū ipe in ytaliā addurit aduersus brixienses. qs armis cinctos impata facere cōpulit. longobardosq; oēs in ptātē accepit. Alterā aduersus comites wirtembergēses direxit. sacro impio rebelles. qbus ex. lxxx. castellis ac mūnitissimis oppidis q obtinebāt duo et. lxx. armis expugnata ademit. Tertiū ex franconibus ac baioariis compatū duce petro archiepo magun. cū filio in bohemiā misit. Trangresso interi alpes heinrico thaurinen. ad qs primū descensur erat pplariter obuiā ꝓfecti sese et vrbē eius arbitrio ꝑmisere. pariter fecerūt astenses qbus vrbibus rex vicarios dedit. exinde papie comes symon collubian vercellaq; anthonius laude vrbiū primarij cines heinrico occurrentes vicarios acceperūt. et scaligeri veronen. obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbē familie due turriani et vicecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionū principes erant. Heinrici aūt exercitus vrbi appropinqns vtroq; terruit. ea intelligens heinricus pacē ꝓstituende auidus vrbē ab vtriq; publico ꝓsilio in dñatū accepit. Leupoldusq; austrie dux cū germanor cohortibus vrbi ꝑsidio ē impositus. Heinricus interi ferreā imperij coronolā nō modecie vt debuit ꝑ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnanda. post auertēda brixia occupatus ē. Oratores qs ad venetos miserat redeūtes patā ee retulerūt. eā rēpub. nauigiū qd postulasset prebere. q ad regiones vrbi rome ꝓpinq̄ores cū oi exercitu trāsportarent. Per qd itē tps veronenses vicentini et patauini et tarusini missos ad se vicarios acceperūt. Ipse deducentibus q apd eū assidui erant a medeo sabaudie comiti et pysanor gennensiūq; oratoribus p placētinos genuā se ꝓtulit. At heinricus cū mensem. iij. genue egisset marsq; quā expectauerat trāq̄llitate oblata triremibus. xl. genuensiū saonensiūq; pysas petiit. eq̄tatu terra p lucens ꝑmisso. Rome deinde coronatus tres cū cardinales dicūt hystorici a clemēte ro. pon. legatos romā venisse. Heinricū aplica auc. coronatu ro. a cardinali hostiensi et prateusi coronā accepit. Renitente roberto rege neapo. florentiā inde obsidione artissima cinxit. Pysas senasq; in ptāte habuit. robertū regē priuatū regno ꝓnunciauit. et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandē impator incidit in egritudinē. ex qua vt conualesceret. medicor consilio balnea adiit maceraiensia. cū aūt ea balneor lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis itē consulētibus purioris aeris loca petere voluit. Itumq; est bonconuentū quod oppidū duodecimo a senis miliario distans. dū obsidione incipit premere diē obiit. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptholomeus vero lucensis affirmat veneno eū perisse a predicator ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusq; addidit id florentinorū industria factū ee. quicquid ei rei veritas habeat. satisq; supra certū est. nō magis florentino et lucensi ac ceteris eius secte ethruscis. quā roberto regi salutē in ea morte quesitā esse. Multis vero econtra ea mors incomoda perniciemq; attulit. Cuius corpus in vetusto ac nobili pisar templo sublimi loco post arā maiorē amici condiderunt. Fuit aūt animo magnus et non infima. (si longiori vita functus fuisset) egisset. Imperauit solū annis. v. mensibus. viij. Quo mortuo vacauit imperiū anno vno.

Fecerat romani imperij ante hunc heinricū quo ad rē ytalicā vacatio. vt omnes pene vrbes solite impio parere tirānis eodē pene capitaneat titulo appellat subessent. Nāq; tres aīa impatores ab accessu in ytaliā abstinuerant. vt nō absurde ꝑiū vacasse

ytali dicāt. hic verona scaligeros. mantua passerinos. padua carrariēses hēbat. Et matchyones astenses. qs anno aīi. lx. salinguerra electo ferrariā. pecclesia administrasse ferunt.

Ordinis templariox extinctio.

Cui tempestate cū adhuc clemens pontifex cū curia morā haberet in ciuitate pictauiensi. rex francie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pontificij denuncians magistrū templi et mansionis. suosq fratres quibus dā erroribus infectos. et sceleribus involutos eē. Maiores em̄ mali fomes tēplarij multis aīi annis in asie bellis q aduersus infideles gesta sunt pnicti oīm pniciosissimi. xpiani em̄ spernentes blasphemantesq ac penit⁹ deridentes. p quo pugnare psueuerant. eos thurcī et sarracenis p̄sensisse. et nostrox expeditionibus fuisse aduersatos pstitit. vñ multi eox vario affecti supplicio ceteri oīs predijs redditibusq et bonis q possidebant amplissimis spoliati sunt. q parti concessa sunt. rhodiis hierosolime hospitalariis. partim noua attributa religionibus i hyspania aduersus sarracenos betice olim nunc gnatā incolentes a pontifice istituti. Quantū autē ordo tēplariox (vt in supioribus p̄missum ē) augebat tantū nunc minuebat et sanctitas. iacobus burgundus origine et ex dūis molay genit⁹ ingenij ad tēplariox militiā se stulit. in q̄ prefect⁹ prioratui ditissimo moriente mgō interuentu. principū in magisteriū sublimat⁹ emicuit. Accumq ē vt philippi francox regis eius filiū ex sacro fonte susceperat indignationē incurreret. q eo ventū est vt pmittente clemente pontifice summo templariox primates oīs. vna et eadē die. philippi iussu. p omne sūm regnū capti detinerent. vna cū iacobo ordinis tā ingenij magistro. Et inde p̄ sidiis regis occupata oppida. thesauri ornatus oīs. cū omni supellectili i regiā potestatē redacti. captiuiq deducti parisius. quibus diu seruatis i vinculis cū varia et obscena obiecta eēnt. et frustra cuncta negantibus. Rex iratus mgō cū tribus sociis reseruato. ceteri dānati incendio. verū palis alligati et aī oculos staret ignis et carnifex. q̄nto cruciatu paterent miseri voces i celos oīdebant. se veros xpianos aiebant et sanctissimā eox fuisse religionē. Jacobus deinde cū tedio diuturni carceris esset attritus. lugdunū deductus et exortatōnibus variis suasus. quedā ex opposiet clementi sūm. pontifessus ē. ideo retractus parisius dū coīā duobus legatis ex latere sententia legeret. ipse cū vno ex sociis q delphini vienēs frater erat. se mori dignū ptestant⁹ nō q vnq̄z que legebant perpetrasset. hinc tū in deletionē templariox sententia subsecuta. Jacobus cū fratre delphini ad supplicij deductus q ambo rege spectāte itrepide et pstanter subiere. nil aliud q̄z qui dudū ocubuere testantes.

Trusian⁹ medic⁹ plusq̄z cōmētator.

Trusian⁹ medic⁹. florentin⁹. thadei medici auditor. tēpestate hac q plusq̄z commētū sup tegni galieni mira doctrina p̄scripsit. Hic q̄z cū in practica artis medicīe (vt mīti ferūt) infortunatū se p̄spiceret. religioni se totū dicauit. et cartusiensiū ordinis habitū accipiens carthusin⁹ effectus est monachus.

Richardus de media villa.

Richardū autez de media villa theologū eruditissimū ordinis minox hisdē tpibus nō nulli asscribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit vt nulla lītatura ei in diuinis codicibus latuerit. q et inter mīta ingenij sui monimēta q̄tuor sententiax libros optie et vtilissime explanauit. Extant q̄z et mīte eius postille. et alia mīta.

Iacobus de viterbio ordinis heremitarū sancti augusti sacre pagine celeberrimus p̄fessor. et neapolitane ecclesie archiep̄s. dignissim⁹ et virtutū oīm decoratus. p hoc tps

in precio eristens tractatū de regimine christiano ad clementē istū pontificē dedit. ac magistrū sententiarū egregie exposuit. et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri et torso ingenio habitus eēt. speculatiuus doctor appellatus est.

Cometa.

Ano. M. ccc. xiiij. tres simul lune i celo apparuere. et fulgor q̄z dicūt cometem q̄z aquilone v̄sus apparebat q̄si ad finē virginis tribus mensibus. Et eodem anno eo deficiente in mense nouembri obiit rex frantie. philippus. q̄ annis. xxix. regnauit. Cū in venatione aperrura equi quē rex eq̄tabat se igessit. ex quo de eq̄ cadens paulo post mortu⁹ est. Hic fuit pulcherm⁹ hominū sui tp̄is. statura magn⁹. optime cōposita hīs membra. Vex deditus corporeis oblectamentis p̄cipue v̄ natōnibus. curā regni suis relinq̄ns. quibus nimiū credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Js post se reliq̄t tres filios. sc̄z ludouicū regē nauarre. philippū comitē pictauiensem. et carolū comitē marchie. Omnes hij tres pauco tpe reges frantie fuerunt. viri pulcherrimi. et in vxoribus eox male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie q̄n strangulare fecit. Philipp⁹ vxorē q̄ repudiauerat reassumpsit. q̄ multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē p̄uenisse opinant. q̄ in gradibus p̄hibitis p̄tra xerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi perpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodiox militū principiū.

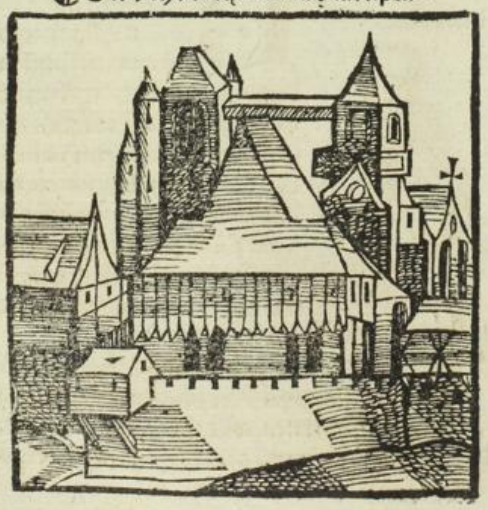

Rhodus insula. cuius descriptionē suprā perfecimus. licie opposita. hoc anno. M. ccc. viij. in xp̄ianoꝝ potestatē deueniens religioni beato iohanni dicatis auctoritate pontificis cōmendat. Hij nempe religiosi cū hierosolima omnino depdita esset. et templarij in magnos errores plapsi a romano pōtifice fuissent extincti in eā insulā sese recipientes thurcos eius dños eiecerūt. neq̄ vllo pacto thurcox viribus hec insula restitisset nisi religiosi milites. Qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. Et vrbem pene dirutam instaurantes et desolatā christianoꝝ suffragiis instauꝛauerunt. Naualiaq̄ et classes reformantes. et non solū insulam ipsam tutati sunt. sed cypꝛis et aliis finitimis christum colentibus magno presidio fuerunt. Quoꝝ virtute quicquid in oriente nostre religionis ac conuersationis est christo nostro saluatori ac redemptori seruatū fateri licet. Jpsis igitur militibus rhodioꝝ fide et gratia ac religione clarissimis christianā fidem professionis voto ingenti virtute tutantibus templarioꝝ bona p̄ summos pontifices et quamplures alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione permoti etiā regulā beati ac diui augustini profiteri sponte voluerunt. quam ordinem et a summis pontificibus romanis et priuilegiis et beneficiis plurimis ecclesiasticis honorati sunt. Soldanus totius egypti dominus toto quiennio armata classe eam eos maxima perturbatione eos verasset maiora pertulit q̄z intulit damna. Thurci etiā q̄natuor vicibus diuersis temporibus eoꝝ agros inuaserunt. sed maximam cladem inde reportauerunt. Nonissime mahumetus thurcoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus fit mentio. ferunt rhodios quoddā castellum sancti petri nominatū munitissimū habere. quod magno sumptu custodiunt. vbi christiani de manibus thurcoꝝ fugientes sepe saluant. Jn Johannes dicatis quo milites canes nutriunt.

et nocte extra castra emittūt de quibus dicit q̄ christianos ex odore cognoscant. eosq̄ aduentantibus blandiuntur. thurcos autem ac pagones atq̄ alios omneꝫ infideles cuiuscunq̄ p̄geniei existant latratu p̄dam et morsibus insectent.

Johannes rex Bohemie

IOhānes heinrici imperatoris filius. cui genitor elizabeth alterā wenzelai sororē matrimonio ꝓiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. Eoq; regno suscepto. xxv. annis regnauit Vir certe bonus et multe bene volentie insignitus. et potenti manu regnū gubernauit. et patre in ytalia agente apud germanos vicario noīe administrauit iperiū. Patre vero defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq; nō paucis annis tractatus ē. Brixia eñ bergamo. luca. parma regio et mutina atq; aliis vrbibus potius ē. quibus in ꝓtectionē suscepta illas et arcibus et menībus munire studuit. Et in bergamo arcē munitissimā adhuc ertantē edificauit. Post hec eḡ a iohanne recepta est. et vratislauiensiū ciuitas quā dux slesie occuparat heinricus. et alie ciuitates slesie ei subiicium̄t. Gerit et aduersus anstrales bellū in q̄ victor iohānes suos milites p̄da nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos in auxliū vocatus p̄lioq; memorabili seimiscuit. i quo cū multis militibus cesus iteriit. Relicto filio carolo q̄ tū. xxj. annos agebat.

Dantes poeta.

DAntes aligeriꝰ. p a tria florentinꝰ vates et poeta ꝓspicuus ac theologoꝝ p̄cipuꝰ. qui licet er longo exilio dānatus. tenues illi fuissent substantie sp tū phisicis atq; theologicis doctrinis ibutus vacauit studiis. vñ cū florentia a factōne nīg pulsus fuisset parisiense gimnasiū accessit. et cū circa poeticā sciam eruditissimꝰ esset opus iclitū atq; diuinū lingua vnacula sub titulo comedie edidit. in q̄ omniū celestium terrestriumq; ac infernoꝝ pfunda ꝓtemplatus singula queq; hystorice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliud q̄ de monarchia mundi. Hic cū ex galliis regressus fuisset friderico arragonensi regi et dño cani gñdi scaligero adhesit. Deniq; mortuo cane principe veronēsi et ipse apd rauen. anno dñi. M. ccc. xxj. obiit

¶ Gesta ea tempestate in ytalia.

DArchio estensis. q̄ ferrariā p ecclesia administrauit. mutine et regio vrbibus post annū iubileū frena iposurat ad tantū deuenerat potentatū vt sibi carolus rex neapolitanꝰ beatricē filiā ex maria regina vroꝛe suscepta azoni tūc march. dederit vroꝛē. Cuius mrionij honoꝛe et letitia azo haud q̄q; diu gaudere potuit. Anno eñ. v. a inbileo et eiꝰ mrionij. j. friscus quidē adolescēs quē ex aliena vroꝛe sibi filiū ee dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. et ferrariensibus nōnull' epoq; inꝑmis adnitētibus ferrarie mutine et regij dñiū obtinuit. rogatiq; veneti copias frisco auxiliares cū nauigio imiserūt. castellū eñ tealdū noīe pōti erat ipositū quo padus ab vrbe i ripā transmittit vie ꝓtinentē bononiā pducenti. qđ castellū absq; nauigio capi posse frisci diffidebat. eos motos cū intellexisset cardinal' cognoīe pelagura quē clemens pon. bononiā legatū miserat venetis sub anathemate cōminatōne vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerēt. hiq; machinis iterea castello tealdo apulsis et nauibus ferrariensiū qui ꝓposito ꝺ vulgi ꝓsuetudine mutato ppli et ecclie dñiū acclamabāt vbiq; icensis ptem q̄s vrbis pōti ꝓtiguā cepant. nc̄ puīs erauditer ꝑliꝝ tumltū legati iussa potuerūt q̄s pōs a venetis igni ferroq; iterrupt et castellū tealdū fuerit occupatū. frisci iterea pplm sibi rebellē domare aggressus rinaldo q̄dā de marcharia eq̄tū ductoꝛe opa crudelr nauāte fretꝰ ferrariā pene media incēdit. sedato parumꝑ a venetis tumltu. deditionē illi' exclusō frisco facere ꝓsenserūt. tuncq; ferrarienses tanq; in subiectionē accepti a motibus tparunt. Pelagura legatꝰ interi cruce signā dos ꝓpositꝰ aucto. ap. vite eterne p̄miis venetos ferrariensesq; bononiā ꝓuocauerat. et clemens pon. v. venetis publice apd auinionē ercōicatis interdixerat sacris. q̄s vbicūq; repirent capi iussit. ꝑseruis venūdari. quāobrē factū est vt apd londonū flandrienses q; et gallioꝝ loca mlti valoris venetoꝝ mercimonia i predā a locoꝝ dñis fuerūt directa. Miserat itē clemēs pon. p̄ter pelladurā legatū. duos q; in etruriā cardinales vi eius ꝓuintie motus bellaq; cōponerent

Robertus rex

RObertus caroli scdi sicilie et apulie regis filius. patre defuncto in regnū succedens regnauit annis. xxiij. rer certe inclitus et vtutū omniū singulare decus quiq; et a multis tū oratoribus tūq; poetis titul' fuerit decoratꝰ. eo q̄ ꝑter rei militaris disciplinā etiā inter ceteros sui tpis egregiꝰ theolo. et phs. ac medicine p̄ceptoꝛ hēret

Et non mō his ptentus. sed etiā cū esset etate ḡn
dens et senex etiā in poesi franciscū petrarchā
audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa
in auinione rite susceptis ex galliis bononiā ad
legatū pelagurā pfectus quē ecclesie nomini tu
multuanti ferrarie pfecit. inde neapolim iturus
virū insignē presidio reliquit. Vex cū iohannē
fratrē contra heinricū impatorē romā misisset.
heinricus ira succensus robertū mayestatis reū
fecit et regno priuauit. que res a clemente ponti
fice improbata fuit. Deinde gennensiū vibē in
potestatē recepit. Tandē nullo supstite sibi filio
moriens andreā hungarie regē nepotē suū post
se regnare pcepit. licet iohanna eius sororꝫ regnū
administrare volu it.

¶ Scaligerorꝫ dominꝫ principiū.

Canis Scaliger

Canis scaliger qui er
rebus stremue ge
stis magno cogno
mento appellatus est. Et al
berti scaligeri capitanei filius
vir vtiq; magnus et rebus be
ne gestis clarissimo pconio in
signitus. verone sibi dominiꝫ
um vendicās regnauit annis
ferme. xx. quā certe tanta iusti
tia sapientiaq; ac pietate gubernauit vt etiā pi
cenū siue romandiolā omnē potiꝰ bonitate sua
q; aliis armis aut missilibus sibi subegerit. Erat
namq; multe eloquentie princips comesq; phu
manus necnō et in omnes liberalis atq; doctorꝫ
virorꝫ tū ecclesiasticorꝫ tumq; oratorꝫ et hystori
corꝫ ac poetarū assidua familiaritate ꝓiunctus.
Inter quos dantē florentinū poetā ob eius do
ctrine pstantiā magnis honoribus semp prosequ
voluit. Tandem cū vibē veronā marimis edifi
ciis illustrasset. Anno dñi. M. ccc. xxix. die. xxij. iu
lij sine virili ꝓle deficiens duobus nepotibus al
berto sco et mastino fratribus vibis dominiuꝫ
concessit. Eius corpus cunctis collachrymanti
bus cū marima fimeris pompa apud templū
iuxta vibis forꝫ sepultū fuisse constat. vbi supra
templi ipsius valuas adhuc p magnificū erat
sepulchꝝ sua ymagine et epigrammate notatū

Ludouicus rex.

Ludouicus philippi regis francorꝫ filius. post patrē regnare cepit. et regna
uit annis duobus. Vir quidē catholice
et xpiane religionis amatoꝛ. qui sinscepto regno
post annū presentiens sparsos p diuersa galliē
oppida diu delituisse. eo qꝫ in conclaui apud ca
pentariū de pontifice deligendo sēditione orta duo ex cardi
nalibus interfecti fuissent sta
tim eos in vnū coegit. et vt lu
gdanū congregarent p futu
ro pontifice deligendo sanxit.
Cuius sanis consiliis annuen
tes iacobū portuensez epm ele
gerunt. Quo quidē anno cū
pontifex esset electus ipse rex fi
nē vite sue fecit. relicto in regno iohanne filio par
vulo. qui puer diebus tm. xx. regnauit.

¶ Carrarienſiū regnꝫ principiū.

Marsilius Carra
riensium princeps

Marsilius carrarien
siū nobiliū princeps
Cū patauij dñatū
desumpsisset. et in ea nō tiran
nice sed paterne pluribus an
nis regnasset. magni canis
scaligeri veritus potentiā ei
dē vibis dñatū sponte cessit.
sed et sequenti anno cane ipsō
defuncto post tridie ab inte
gro vibē ingressus dominiū
reassumens. x. annis regnauit. Vir certe man
suetissimi animi et regie vbanitatis insignitus
ac multis virtutibus decoratus. qui cū sine viri
li ꝓle defecisset vbertino patrueli ex testamento
omnē sua hereditatē reliquit.

Ano dñi. M. ccc. x. Cinitas ipsa veneta
tumultū sensit. cū buiamons rerū no
uarū cupidis vna cū quirinis et bas
liis regnū affectans maximū tumultū in vrbe ex
citauit. p petrū grandenigū ducē. sed eius puiden
tia cito vbi quies data illi de domo quirinoꝝ.
cū eoꝝ sequacibus e ciuitate pulsi destructis eoꝝ
domibus. Hec fuit prima destructio familie fac
ta venetiis ex partialitatibus. Principaliores cū
duobus florentinis decapitati sunt. ideo consiliū
decē virale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū io
hannes soranzius ducatū venetoꝝ rexit iacobus
quirinus et marinus barocius viri prepotentes
et domi nobiles rempublicā subuertere tempta
sent. pditione coniuncti capitali sna puniri fecit
Quibus cesis ad precauenda in futurū malū ser
peratores sancti marci ex senatus consilio con
stituti sunt qui rempublicā diligenter curarent.
Hic dux prudentissimꝰ et timorate cōscientie vir
scies venetos omnes propter ferrarie occupa
tionem vt premissum est anathemate notatos.

Dimissa ferraria ab solutionis beneficiū sibi et omnibus impetrauit.

Arnaldus de villa noua quincia

ARnaldus de villa noua quincialis.

magnus phs. Parisius dogma suū ereranit. et ppropheciā daniel' et sibille erithree. p.bare nitebat aduē tū xpi. Et psecutionē ecclesie futuram esse. inter. M. ccc. et M. cccc. dñi annū ferme in M. ccc. lxxvj. anno adesse. super ea re libz edidit. cuiꝰ titulus ō speculatōne aduentꝰ antixpi. Js tū reprobatus et q̄si hereticus reputatꝰ. Cū magistros parisienses cōplurimos aduersarios habebat. verēs ne ad manꝰ inq̄sitoris deueniret clā auffugit. et pfectus i sicilia. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papā in mari mortuꝰ est. Dixit em xps. Nō est vestrū nosse tpa vel momenta q̄ pater posuit i sua potestate. Vñ oms volentes determinatū tps in his assignare aduentus sc̄z xpi vel finis mūdi erronei repti sunt.

Philippus rex

PHilippus ludouici francoz regꝭ frater. iohāne eiusdē ludouici filio defuncto i regnū

succedens regnauit annis. v.

Petrus de abano. Conciliator

PEtrus apponꝰ seu de abano paduensis patria patauinus. medicꝰ celeberrimus et phs. oi etate admirandus et peripateticus. ytalicoz olim illustrissimꝰ. Parisiensi ciuitate doctor celeberrimꝰ. libz ibidē discolias i medicina sedantē. inchoantē. pciliatorē. fama cognitū tandē in propria eugenia vrbe feliciter terminauit. Hic anno legꝭ gratie. M. ccc. x. pfundissimū illud pplexmatū arestotil' commentariū edidit Propter cuiꝰ intentū ꝓstantinopolitanā vrbē vt grecū disceret pmeauit. Quo tandē instructissimus multa galieni volumina nō pauꝭ medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit i latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni populoz regimine floruit. Liberaliūq̄ oīm peritissimus. Pater in astronomia in q̄ plurimū enitu-

it. Lucidatorē inquā opus ḡuissimū compilauit. Scripsitq̄ iohanni pon.ro. libz de venenis pulchz. Ac mesue libz in medicinis manca a corde vsq̄ ad calcē pfecit. Ferunt quidē hunc magicū maximū fuisse. et multa p eandē artē ostendisse.

Dynus medicus.

DYnus ō garbo medicus florentinus. His tpibus claruit. Qui cū brunū patrē in arte cyrugie medicū habuisset illū in phisica eruiendū thadeo florentino medico tradidit. Qui adeo eruditissimus eū asit vt vtilissima i auicennā ediderit cōmentaria. Scripsit et in galienū ō malicia cōplexionis diuerse. Atq̄ in hypocratē de natura fetus. q̄n et in phia ac medicina varias et pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus.

GEntilis fulginas. perusinꝰ prestabilis sapientie medicus. hꝫ ipso tpe diui pteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. q̄ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicennel. bris testimoniū p hibent. Fuit em subtilissimꝰ rimatoꝛ verboz auicenne. hꝫ etiā preter pdictos cōmētarios ꝓsilia varia etiā ꝫ pestē composuit. ac q̄stiones p̄cipue de ḡdibꝰ medicinaz ac alias subtilissimas disputauit.

Matheus silvaticus medicus.

MAtheū aūt silvaticū medicū mantuanū genere nobilissimū hisdē tpibus floruisse ꝓstat. eo q̄ ad robertū sicilie regē et medicū diuinū opus de oibus simplicibus medicinis et earū proprietatibus dederit. Ac alia quedam insup quampulchria edidit.

CAnno mundi. 6516. CAnno xpi. 1316.

IOhannes. xxij. papa. Jacobus cathurcensꝭ antea vocatꝰ. epꝰ portuensꝭ. Post longā vacā xxiij. cardinaliū altercatōnē lugduni i monasterio fratz p̄dicatoz pontifex creatus. q̄ anno salutis. M. ccc. xvj. ro. ecclesie cardinales. Philippi pictauoz comitis. ludouici fran

cor regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdūnū inclusi pōtificatus vacatōni supra duos annos ꝓtinuate finē imposuerunt et nonis septembris i ecclesia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vero auinionē cū curia ꝓfectus octo cardinales in ieiuniis q̄tuor tpm aduētus dñi creauit. quor de numero fuit iacobus cathurcensis eius ex sorore nepos. et iohannes cayetani e gente vrsina. q̄ primo pontificatus anno rcq̄situs ludouicū bauarie ducē in regē electū ꝓfirmare. iō recusare dixit q̄ ꝓter admissum i consobrino secū in ꝓtroversia electo scelo multa p̄sumpserat facere et ꝓcedere. Imperatoris ro. legittime p gradus oīs istituti excedentia ptātē. Vir vtiq; doctissim⁹ et multa prudentia decoratus et doctor virorū amantissim⁹. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archyep̄atū transtulit. Cuius quidē castella ser in ciuitates erexit. adeo p̄terea rebus nouis pontifex ipse studuit vt simplices ep̄atus bifariā diuiserit ac diuisos i vnū redegerit. et abbatias in ep̄atus et ep̄atus in abbatiā vicissim transtulerit. Hac tū gratitūdine vsus est q̄ clementinarū editōnē ꝓfirmauit. Ordinē grandimontensem q̄ndā improbor factōnibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputat⁹ his q̄ ordini obessent. additisq; istitutōnibus quibusdā quibus tanta religio constaret. Cesaraugustanā ecclesiā cū admodū diligeret i metropolitanā erexit. v. cathedralibus ecclesiis ex. xj. que tarraconensi subsunt huic assignat⁹. Instituit et nouū ordinē militū. Et cū multa ꝓbe egerat rē ecclesiasticā ꝓcernentia thomā vnū erphordensem ep̄m. et alterū thomā aq̄natē predicator ordinis anno pontificatus vij. in numerū retulit sanctor xp̄i dñi ꝓfessor. Eo q̄ secutus est anno salut⁹. M. ccc. xxxj. ludouici bauarie duc⁹ electōne abrogata i illū tanq̄ ecclesie rebellē ac scismaticū censuras exercuit. multos deniq; hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā frater⁹ petri q̄ quentū ad vmitandā xp̄i pauptatē aliaduerterat. affirmātes xp̄m

eiisq; discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quor numero mlti damnati et exusti sunt. Tandē anno etat⁹ sue. xc. morit. auenione Pontificatus. xix. anno. mense q̄rto. relicta i thesauris tanta vi auri q̄ntā nullus añ se pontifex

¶ Anno mundi. 6534. ¶ Anno xp̄i. 1335.

Benedictus. xij. papa. Patria tolosan⁹ ordinis cistercien⁹. Jacobus antea vocatus sancte prisce cardinal⁹. Cū iohannes pontifex anno salut⁹. M. cc. xxxiiij. defunctus ē ad diēq; abinde. xvj. i pontificē est assumptus auenione q̄ celebrata legatōne cardinal⁹ visin⁹ auinionē applicuit. Būdictus q̄q; i pontificatu nihil durit antiq̄ns q̄s pmlgatas a iohāne i ludouicū censuras abrogatōnemq; repetere ac ꝓfitmare. p que tpa principes ppliq; i ytalia bello socij hinc pontifex⁹ morte audita i vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia p̄sumebant. q̄re vrbes q̄tuor q̄s solas i ro. ecclesie reuerentia iohannes bohem⁹ rex p̄sidiis ꝓservabat. inter se ꝓstitut⁹ federibus sunt ptiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pontifex verit⁹ ne vacante impio ytalia ab aliq̄ externo hoste inaderet. Luchynū vicecomitē iohannemq; ei⁹ fratrē archyep̄m medyolanen. medyolani aliarūq; vrbiū quas possidebant vicarios istituit. Pariq; forma mastin⁹ scaliger verone et vicentie. guilhelm⁹ gonzaga mantue et regij. albertin⁹ carraria padue. et opizo estensis ferrarie mutine et argente vicariatū auctoritate ap. habuerūt. et q; portio estē si data iurū esset ro. ecclesie censum illi. x. milia aureos iposuit annis singul⁹ p̄soluendū. Semel aūt in toto pōtificatus sui tpe ser p̄sbyteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe ꝑ vndequoq; ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄terea ꝓstātie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄cario vel pollicitatōnibus nunq; potuerit Bonos eñ diligebat et vicissim malos ac scelerato apte odio habebat. Cōponere itē pacē inter philippū frantie et eduardū anglie regē sepe tentauit p legatos ac finstra. Pontifex aūt rē sepius temptatā emittēs edes pontificias cū turribus et pomer⁹ ichoauit ac p̄fecit. suoq; iussu ipensas basilice. s. petri tectū restituit quēad modū epigrāma ad eius statuā in eadē basilica positū indicat. Morit aūt pontificat⁹ sui anno. vij. mense. iij. die. xvij. die. xvij. Multā vim auri nō cognat⁹ suis effundes ꝑ ecclesie reliquit In morte aūt optimi pōtifex⁹ et doctissimi omnes fere collachrymauūt. Eius tales fuerūt fune.

Talis esto filius quales gnatos habere cupis.
Malus morte. bonus aũt magꝫ vicũ formidat
Que scis legendo serua. que nescis legendo disce
Eque turpe est carere amicꝫ et eos sepe mutare
Optime ꝓseruanť amicia si ꝑces eoꝝ cogitant.

Linea im patoꝝ Ludouicꝰ bauarꝰ

Fridericus

LVdouicus q̃rtus. filius ludouici ducis bauarie. Anno dñi. M.ccc.xv. a q̃busdã electoribus ꝑtentionẽ electꝰ. impauit annis. xvij. Heinrico eñ mortuo in germania electores aquisgrani ꝓuenientes duos in controuersia ad ip̃eriũ delegerũt. inter se ꝓsobrinos. Ludouicũ bauarie et frridericũ austrie duces. Belloqꝫ inter eos orto. id duranit annis. viij. Tandẽ copiis ꝺ repente contractis ꝑlio inter mũldorff et ottingen in quodã prato ꝓcurrerũt in q̃ cedes vtrinqꝫ ꝛ australibus maior fuit. Fridericusqꝫ supatus et captus. carcerẽ est ꝓiectꝰ. Deinde benignitate ludouici dimissus ea ꝑditõne vt decetero nllius ducũ austrie ꝑ adipiscendo ip̃erio ꝑ duces bayoarie se opponat. Vex ꝑmissi ĩmemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus q̃z ea elatꝰ victoria ꝑ imꝑatore illico sese gessit multa disponens ꝓcedensqꝫ que ꝓfirmatũ coronatumqꝫ deanit ro. pon. ꝓsilio indicioqꝫ subiicere. Ardentibus eñ dissidiis atqꝫ bellis ytalie ciuitatibus faces imꝑatorie auctoritatꝫ addidit. nꝫ la pon. ro. auctoritas hita rõne. Primũ tñ oĩm er lombardis matheũ vicecomitẽ galeacimmqꝫ marcũ. Luchymũ iohãnẽ et stephanũ filios ita fouit vt ab vibis medyolani tyrannidẽ tũc primũ impudentꝫ ceperit aspirare. Romã igiť ꝑfectus vicecomites oĩno beniuolos fecit vt eis adiumantibus impũ titulos facilꝫ ꝓsequi posset. At iohannes pontifex vicecomites et ludouicũ imꝑatorẽ cũ guelfos opprimebant anathemate notauit. Reuersus ludouicus i germaniã ad exercitũ ꝓgregandũ paulopost cũ maris copiis denuo ex germania ꝑfectus tridentũ venit vbi rursus medyolanũ petiit atz ibidẽ a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus ẽ Inde cũ in britianos duriisset et in grãm suscep̃tos in ethrurã accessit. vbi a castrutio lucensi dño magna hũanitate exceptus ẽ. Romã tandẽ puenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quo ad ꝓceres et vibiũ ytalie oratores q̃ ꝑtinue ꝓfluebant oĩs aduenissent q̃ adhuc pompa pridẽ ad oĩa templa basilicasqꝫ vibis destinata. et ad eius accessum ichoata laterani die ꝑfira q̃escceret. q̃ die kalendarũ nona nõ quidẽ sarra columnensis qõ florentino ꝝ hist monimẽta. ꝛ stephanꝰ senior. et sarre tũc pueri genitor iussu cleri ac ꝑpli anno dñi. M.ccc.xxvij. corona illũ insigniuit vibẽ eñ romã duo primarij nobiles ex is q̃s nũc barones appellant sese regꝫ ro. vicarios dicentes. gubernabant. eratqꝫ is annuus mgr̃atus a ro. senatu creatus. gessit tñ mgr̃atũ illũ q̃nqꝫ vnicus. q̃ dũ abesset alius sustinebat. Coronatꝰ imperij corona suasit ro. aggressus ẽ rẽ nepharia. erectũ in antypã petr̃ corbarien. ordinis minorũ debita ro. pon. reuerentia adorauit. Jõ ro. hystorici eũ inter imꝑatores nõ numerãt et cognomento bauarũ appellãt. Johannes igiť pon. a cõmunione ecclesie eũ interdixit et variis censuris publice ꝓdẽnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnũ ydoneus. latinã tñ linguã suo dãno nõ intellexit. Ferũt igiť hui⁹ discordie inter papã et imꝑatorẽ vdalricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Js ob diffamatõnẽ murmberge p. xv. ꝑlatos se insontẽ reddens. In vindictã lr̃is regꝫ inseruit summũ pon. bestia orta a mari et alia puicia eo ignorante scripsit q̃ in vltima etate fatebať. de qua re imꝑator admodũ doluit. Tandẽ in venatõne ꝓstinꝰ a ducissa austrie deforma ex vasculo in q̃ dupler potus erat hausturũ sumẽs illico de eꝝ cadens i nemore ꝑpe furstenfelt in sinu cuiusdã rustici obiit. Anno dñi. M. ccc.xlvij. ipso die gereonis sepultus i parrochiali eccesia v̊ginis marie i vibe monaco. Inde filij sui i lantsperg regiones diuiserũt. Senior ludouicus et ludouicus romanꝰ in roma natus. et dux otto iunior bayoariã cũ oĩbus attinenciis. obtinuerũt. ꝛ steffanꝰ wilhelmꝰ ac albertꝰ bayoariã inferiorẽ possederũt. hannoniã holandiã selandiã et frisiã. Habuit q̃z ludouicus imꝑator fratrẽ rudolffum comitẽ palatinũ. Js elector impij in electõne friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio i anglia vitã finiuit. relinq̃ns tres filios rupti rudolffi et albertũ. quos ludouicus imꝑator summa beniuolentia fouit et terrã eꝝ portõne diuisit. Ab his principes palatini et duces bayoarie coꝝ deinceps originẽ habuerũt.

Principes palatini et duces bauarie originez habuit

Cometa.

STella crinita quã cometã vocant vltimo anno ludouici quarti impatoris duobus mensibus visa est.

FAmes q̃z ingens p̃ vniuersam ytaliã. in q̃ mendicantiũ auxe vel in humano q̃z cibo vix sustentate fuisse traditur.

RObertus apulie rex nullo sibi superstite filio

Andreas rex.

morit. et andreã caroli fratris sui atq; hungarie regis neptẽ vxorem dederat. post se regnare iubet. Qui regnauit annis tribus.

ANdreas deinde apulie Rex laqueo necatus ẽ p̃sentientibus. Post quẽ septem annos sub varia principũ contone. id regnũ in armis fuit.

MOnacum.

MOnacũ vbs supioris germanie. ad ripã ysare flumnis sita. Inter vbes principũ in germania p̃clarissima. in bayoaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeaẽ nobilibus tũ edificiis tũ publicis tũ priuatis ceteras ciuitates anteellit. Habet enĩ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et quamq̃z tpibus ottonis primi impatoris p̃ditionis sue initiũ sumpsit. A ludouico tũ quarto iã p̃scripto impatore ampliata. et edificiis ornata fuit. Otto primus cũ in germania imperiũ anno dñi. ir. lxij. assumpsit. in bayoaria partẽ regionis heinricus bũnsuicensis. materna hereditate possedit. et i arce vering domiciliũ habuit. Quo tempe publicus transitus super ysarã in eo loco extitit. Is dux heinricus pontẽ vltra flumẽ p̃pe curiã monachoz fieri cõfecit. in eo loco vbi nũc vbs monacũ sita est. Iti muneq̃z iter ibi fieri ordinauit cũ oppidulo p̃ no. Superare antistes albertus frisingensis q̃relas apud ottonẽ cesarẽ mouit. cũ in suis theoloniis et ĩmunitatibus damnũ sentiret. Impator antiquã p̃suetudinẽ itinerũ obseruandã p̃cepto ring mandauit. Interea obiit dictus heinricus relinq̃ns filiũ ernestũ noie. paulo q̃z post vxor ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Iñ otto relictã heinrici ducis bayarie dñaz adelheidẽ accepit vxorẽ. Cuius filius ernestus. (ob egregia facinora apud exteros ĩ plerisq̃z locis gesta) ottoni q̃rtus nuncupatus est. Peciitq̃z imperatorẽ obnixe vt ex oppido vbẽ cũ publica via facere posset. q̃ post varios tractatus p̃sensit ea p̃ditõne vt q̃tannis. l. ℔. dñi. ad frisingã p̃solueret Ea forma hec vbs initiũ cũ regiis priuilegiis. ac immunitatibus ortũ habuit. Cũ itaq̃z hec vbs p ernestũ initiũ sumpsit idies augmentũ in populo ac structuris sensit vsq̃z ad ips salutiferi M. cc. lxx. dũ conradus epus frisingen. ecclesie p̃

fuit diuisa in duas prochyas fuit. Cū prius sub una basilica. s. petri extitit puisa. q̄ basilicā alterā. b. marie v̄ginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandē tpibus ludouici q̄rti ducis bayoarie ac ro. impatoris incrementū ingens habuit. q̄ per muros suburbiū et alia edificia pleraq; addidit. Et arcē antiquā cū monasterio fratrū minor. diui francisci. et cenobiū heremitarū. s. augusti. in vrbe extruxit. et post obitū in ecclesia diue v̄ginis marie añ summū altare sepult⁹ fuit. vbi corona impial' cū suo epytaphio cernit'. Condita ē igit' vrbs monacū in loco ameno ppe ripas ysare. vbi transit⁹ nōnunq; negociator. ex ytalia ad germaniā freq̄ntat'. Habetq; nūc arcē ornatissimā. et edē principū amplissimā. in q̄ aule et camere splendidissime. quas q̄ viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitiꝰ in eo loco vnq; fieri putauerit. testitudinata loca plura hīt. mirari ḡ potius q; cōmendari pñt. Cū vero hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nūc hac tēpestate vrbis dñium inclitus princeps albertus gener friderici tercij ro. impatoris bayoarie dux possidet. q̄ sua magnificentia plures nutrit leones. Et quamq; plini⁹ scribat i europa inter acheloū tñ et nesum amnes leones eē ß longe viribus pstantiores is q̄s affrica aut siria gignant. In ea tñ vrbe leenā catulos parere compertū est.

¶ Forestor nobiliū priuilegiū.

Mapheus.

Mapheus bergomēsis ex nobili vetustaq; forestor familia natus. nō mō iuriū ciuil' et pontificij habunde doctus. ß et eloq̄ntia et rerū gerendar prudentia isignitus. tēpestate hac ppter ea sdē p̄clarissimas v̄tutes apd ludouicū bauarū impatorē marimo in p̄cio hitus ē. q; et indult' et priuilegiis eisdē grat' pcessis optie ptestatus ē. Nā eidē successoribusq; suis ob ḡta forestor familie obsequia in ipm exhibita. munificētissimū priuilegiū immunitat' et exemptōnis liberalissime pcessit. pstituens eū successoresq; eius suū palatinū eximens eū ab oibus oneribus. dans eis libertatē notarios et tabelliones creandi. illegittimos venaturales legittimandi. Insup etiā pcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittim posse pstituere et ordinare. Id priuilegiū datū fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. M. ccc. xxx. Approbatumq; habet' per potentatus

Raynaldus

Raynaldus estens⁹ Marchyo aldrouandrini estensis filius. h̄ anno post fratrē ferrarie dñatū accipiens regnauit vna cū nicolao fratre annis q̄tuor. Mortuo em̄ azone carceribus a friseo ei⁹ filio captiuato. Atq; in defriseo a p̄cibus pulso et ita facto. aldrouandin⁹ fratri successit. q̄ mouiens raynaldū hunc et nicolaū forma elegantes et strenuos reliq̄t filios q̄ vbis principatū resumentes. stati gallor p̄sidia eiecerūt. et vrbē ab eor fraudibus liberauerūt. Vrbe itaq; i sua ptate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio starent argentū rauēnat' ecclesie oppidū regno adiecerūt. Cuncta deinde p circuitū depopulati sunt. Cū vero carolus et mamphredus cū beltrando copiar ecclesie duce eos hostes adorinnē et i fugā vertūt. Inde legatus ferrariā obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit et ecclesie exercitū dissipauit. Tandē cū bona pace mortē obiens obyzonē nicolai fratris filiū regni reliquit successorem.

Ordo militū Jesu Christi.

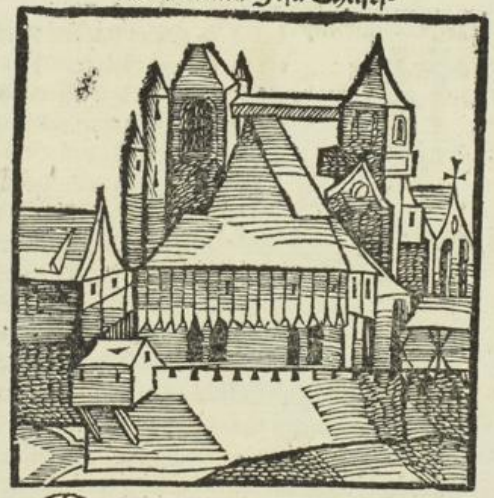

Ordinē nouū militū ihu xpi his tpib⁹ iohānes pon. summ⁹ instituit. q̄ militare sub xpo dicerent' in lusitania (q̄ portugalia dicit') q̄ sarracenis resisterent circūquaq; discurrentibus. et bethicā atq; affricā incolentibus. Bethica apd antiq̄s ea ps hyspanie dicebat' que ad mare mediterraneū vergit nostris tpibus ḡnate nomē obtinēs cocco (vt arbi

tror) quo ea ps hyspanie marie habundat. Coc cū autē nunc gnā vocant. vñ lane ificiunt. Huius aūt ordis (quē dirim⁹ a pontifice pstitutū) caput i marino siluensʒ dyoceʒ oppido repositū est. vbi pncipalē domū pstituit. militibusqz oia bona templarioꝝ annuente rege portugalie pcessa sunt. q̄ liberi⁹ militie xp̄i vacarent. Cuius censor et moderator ē abbas alcohasiani monasterij cistercienʒ or. vlirbonensʒ dyoceʒ. Qui et pscribēdi et exauctorādi militē facultates habz

Clemētinaꝝ codicē etiā his tpibus iohannes pon. xxij. pfirmauit. et p gimnasia legendū trāsmisit. mandauitqz doctoribus oibus publicoꝝ gimnasioꝝ vt libū ipm publice legerent. Clemens em̄ predecessor apd̄ viennā gallie vbē. ccc. patꝝ vt p̄missum ē pciliū celebrauerat. In q̄ pstitutōnes plurimas religiosoꝝ statꝰ pcernentes pstituerat. vt habeā eo in libro de statu manachoꝝ et in agro mendicantiū. quo ad p̄dicatōnes et pfessiones et sepulturas. vbi daā forma seruanda. Illas igit laudabiles et sanctas pstōnes approbans iohānes colligere fecit. et i vnū volumē redigens clementinaꝝ codicē ab ipso auctore clemente appellare voluit. In ipso etiā. b. frācisci regulā ad verbū declaratā pscripsit vt in. c. exiui ð padiso.

¶ Scisma. xxj.

Petr⁹ corbarienʒ.

Petrus natōne pyce nus corbarienʒ ratine dyoceʒ. ex corbario oppido natus. ordinis minoꝝ pfessor. h̄ anno ꝺ iohannē pon. iubente ludouico impa. in antipapā ppha nat̄ et nicolaus. v. appellat̄. Hunc rusticū hoiem q̄ vroꝛē hñs iuuenē renitētemqz pseudo religiosus debita ro. pon. reuerētia adorauit et vt verus xp̄i vicari⁹ a plūbus salutat̄. Nec defuerūt flagitiosi et illi silēs apostate dānati capite. et alia pditoꝝ turba q̄ et secuti sunt ydolū et ab eo adulterinas cardinalatus p̄sulatusqz et sacerdocij dignitates acceperūt. q̄ comua erigētes iohānē pon. publico edicto hereticū direrūt et cū fraticellorꝝ ð opinione h̄ auctor et fautor existeret eandē scolā sathane p viribus augere annitus ē. Affirmabāt em̄ hū ad coopimentū sue iniq̄tat̄ xp̄m et ei⁹ discipl̄os adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōiter habuerit. ppter qð et iohannes pon. creat̄. vij. cardinalibus viris doctissimis etiā theologoꝝ mltoꝝ cū eis synodo pgregata. reqz diligenti disputatōne discussa dictū pposuit. q̄ eos declarauit ptinaces hereticos. q̄ hoc decetero affirmare tēptassent. quā obrē pontifex tres errauagantes cōposuit et ad gymnasia publica transmisit. deniqz cū petrus ipse a bonifacio pysano captus. et ad ro. pon. in auinionē pductus fuisset venia petita in carcere p triennīū mansit vbi et mortuus est.

Augustin⁹ de anco.

Augustinū etiā aconitanū or. heremitaꝝ diui augustini pfessum. vir sane et doctrina et vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate pstat. q̄ et ipse libꝝ de ecclesiastica ptāte ad iohannē pon. p̄dictū inscripserit. Et vltra cū oīs sue etat̄ theologos sine ptradictōe excesserit a matheo exordiens totū nouū testū accuratissime declarauit. Inter q̄ cōmētaria i pauli epl̄as admiratōne digna habent̄. ß et sup actus apl̄oꝝ sup apocal̄. et epl̄as canonicas adinstar. b. thome opus edidit aureū. Tractatus q̄ sup mag nificat cōposuit.

Albert⁹ patauin⁹ or. he.

Albertutus silꝝ patauin⁹ eiusdē heremitaꝝ ordis. Et. b. egidij romani auditor erudi tissim⁹ theologus p hoc tps i declamationibus ad papā princeps p̄dicatoꝝ hitus est. q̄ cū eēt doctissimus cōplurimos sermones tū q̄dragesimales tū dñicales festiuos ad clerū pplmqz erudiendū edidit. Sz et pentathenchū et pauli epl̄as sup oīs cōmentat⁹ est. Propter ei⁹ doctrine p̄stantiā in palatio patauino honorat⁹ fuit.

Bonauentura.

Bonauentura patauin⁹ itē or. p̄dicti. oli general pri or. et titul⁹ s. cecilie cardinal̄ p̄sbyter his tpibus doctrina et eruditōne mario in p̄cio fuit. q̄ cū acerrime ecclesie libertatē ptra tirānos tueret̄ a carrarien̄si dñio tandē sagittatiꝰ fit⁹ martyrio coronat⁹ ē.

Rochus natōne narbonensis. pfessor xp̄i. apud montē pessulanū oppidū

S. Rochus.

narbonenſ gallie agatha oli ſiue apathopol' appellatū. Ex patre iohanne. mre vero libera (eius oppidi dño) originē duxit. q cū xij. attigisset annū cibo et potu pcissimo vti cepe rit. mortuoq patre ac mre hereditatez amplā egenis p̄ius distribuere cepit. et principatū ſe abdicans patruo ſuo oppida paterna cōmendauit. et abiectis rebus oībus breui veſte indutus cū pileo et pera et baculo et gallia i ytaliā pegrinꝰ puenit. vbi plures ciuitates et caſtella ſez romā. aquāpendentē. ceſenā et alia plima loca truci peſtilentia veratas cruci impſſione ſanaſſet. q cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placentiā transpadanā vrbē morbo ifectā ſe p̄tulit. et ad quod dā hoſpitale diuertit. et egrotātes oīs ad vnū videt ſignat et ſanat. Labore igit ſomnoq gūatus a deo p̄monitꝰ q̄ cruciatꝰ corpis pati debebat. ſtati acuta febre et ſagitta ſiniſtra cora trāſfixus fuit. vt eo dolore ardoreq nullā quietē inueniret. expulſus ab vrbe ad nemꝰ vrbi vicinū repſit vbi bonā valitudinē a deo p̄ſecutꝰ eſt. indeq digreſſus i galliā longz itineribus delatꝰ ē. q armoꝝ ſtrepitu verabat ac bello. in paterno denicq oppido qđ patruo donauerat erīs a lictoribus tanq exploratoꝝ compheſus i vincla p̄iectꝰ ad principē deducit. inde i carcere q̄quennij tps p̄ſumpſit. q eracto cū maria paciētia et vite auſteritate a patruo icognitus detentꝰ velut alter alterius ro. Anno dñi. M. ccc. xxvij. ſumptz diuiniſſimis ſacris anno vite ſue. xxxij. migrauit ad dñm. pro quꝰ orando ad dñm vt q̄ deinceps nomē ſuū inuocarēt a peſte ptegerent. Ad latꝰ eius tabella his ſcriptz inuēta ē. Peſte laborantes ad rochi patrociniū p̄fugientes p̄tagionē illaz truculentiſſimā euaſuros ſignifico. Qđ vbi ad patruū principē delatū fuit. cognoſcēs illū ſuū eē et fratre nepotē in lachrymis puolutꝰ ſanctiſſimū corpus ſumma pompa ad templū deferri fecit. ac tēplū extruxit. vbi p mltos annos ſignis et miracl' effulſit. Cuius viri ſancti merita dū apud ytalos latuiſſent. Tandē anno dñi M. cccc. xv. ad ipſos ex germania nomen rochi delatū fuit. eo q p̄ſtantiā germanie vrbē vbi p ciliū generale celebrabat a peſte maria liberauerit. vbi nūc ſacella et are p vrbes p vicos et caſtella extruunt. ad q̄ p̄fugientes eius merita experiunt. Cuius feſtū. xvj. kal. ſeptēbris celebrat. Eius corpus anno. M. ccc. lxxv. venetias furtim delatū a ſenatu et pplo ſumma gloria exceptū eſt. et templū celeberrimū ingenti ipenſa p̄ſtruere ceperunt.

Johannes andree.

Iohānes andree. patria bononienſ iuriſconſultꝰ. etatis ſue celeberrimꝰ et p̄tificij quā marie vberrimꝰ fons tēpeſtate hac flouit. et nouellas ſup decretales edidit celeberrimas. Ac ſertū clemētinas q accuratiſſime gloſauit. Atq in ſexto alias nouellas cōpoſuit. Inſup et opus mercuriale. et in additōnibus ſpeculi aliud pegregie edidit. et i laudē diui yeronimi opus yeronimianū appellatū cōpoſuit. Ipſius aūt clariſſima geſta et alia ad eū ptinētia ex additōnibus ipſius extra de vi. et ho. clē. in titulo de filiis p̄by. optime colligunt. Obiit aūt anno dñi. M. ccc. xlviij. bononie ex peſte qui ei diſcipulꝰ iohannes calderini meminit in. c. nra d cohabitatōne cle. et mu.

Cynus.

Cynꝰ piſtorienſ. ex nobili ſimbaldoꝝ familia natꝰ dyni auditor. et p̄dicti iohan. andree amiciſſimꝰ. ciuil' iurz p̄ſtantiſſimꝰ ſui ſeculi doctor. p id tps lecturā vtilē ſup codice caſtigata et accurata doctrina p̄ſcripſit. Atq ſup primo digeſti veterz pte vſq ad ti. ſi ex noxali cā agit et in ſcōa pte ſup ti. de re cre. Sup reliqs aūt partes p viā additōnū compoſuit.

Oldradus.

Oldradū autē delaūde p̄ſiliatorē aduocatū dyni diſcipulū et iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis iſignē p ipſum tps floruiſſe p̄ſtat Qui et ipſe in iure ciuili poſt ſe mltas reliqt lecturas et p̄ſilioꝝ peregregiū opus.

Johan. calderini.

Iohannes calderini ciuis bononienſ iohānis andree p̄cipuus filiꝰ et diſcipulus eruditōne et ſanctimonia iſignis. et ipſe p idē tps pōtificiū ius tū legendo diſputando atq ſcribendo plurimū illuſtrauit. Eo q ipſius in decretalibus plurimi extent cōmentarij ac p̄ſertim in ea facultate pegregiū opus

Johannes de monteuilla.

IOhannes mandena q̄ a ceteris de mōteuilla appellat. nominatissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus. natōne anglic⁹. ⁊ magnā partē orbis terre pegrinando pagrauit. et maxim⁹ orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie et indie variis liguis ad oblectationes p̄scripsit. et p hec tpa felici fine q̄enit.

Franciscus maron.

FRanciscus maron ordinis minor. theologus doctissim⁹. et ipse eodē tpe multa opuscula ad xp̄ianā religionē pertinentia edidit. Et quāmaxie in sacris codicibus postillas memoratu dignas cōposuit

Michael de cesena

MIchael de cesena ordis minor⁹ generalis minister. hisdē tpibus cū super ezechielē et sup̄ sniar⁹ libr⁹ p̄pulchre scripsit. a iohāne pōtifice errore quodā notat⁹ generalatus officio priuat⁹. Dixit em̄ cristū ac discipulos nil priuati habuisse. Ipse tñ scripts et rōnibus se innocentē oñdit. Et ppterea suis scriptis in iohannē pontificē plurimū inuectus est.

BEllū atrocissimū inter philippū regē frantie et eduardū regē anglie initiū sumpsit. Philippus em̄ francor⁹ rex triū regū frater scz ludouici philippi et caroli patruelis regnare francie. anno. M.ccc.xxviij.cepit. et. xxij. annis regnauit. Hic cū eduardo anglorū rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius victus fuit. et cū multa pdidisset tñ vienensiū p̄cipatū emit et regno suo adiecit. Benedictus q̄z xij. cōponere itē pacē inter philip. fran. et eduar dū anglie regē sepe temptauit p legatos ac frustra. q̄ maris cladibus q̄z sepissime iter se certarūt. nā eduardi classis supra scluſas nō longe a porta flandrie tanta vi cū gallis dimicauit et vicit. vt ad. xxx^m. gallor⁹ vna pugna iterfecta referant. Et vt alij hñt tantus effusus ē sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videret

Franc. petrarcha

FRanciscus petrarcha. natōne etruscus. florentin⁹ origine. et antiq̄ familia. honestisq̄ pntibus fuit. q̄bus patria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecēsi exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis. M.ccc.iiij. die lune ad auroꝛē kal. augusti. ingenio vero sublimi ad oñe bonū et salubre studiū apto. ⁊ ad moralē precipue phiam ad poeticā. pno. corpus iuuenilibus magnax viriū obtigit ⁊ dexteritatis eximie. forma illi elegans fuit et mayestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo supior. plena facies. rotundiora mēbra et i senecute ad crassitudinē corpus vigens. colore erat viuido iter candidū subnigrū et visu plongū tps acerrimo ita vt ad. lx annū munitissimas quasq̄ lras sine adminiculo legeret. sanissimū p omnē vitā corp⁹ habuit p̄terq̄ in extrema senecute. Is aretij natus primū vite annū necitegx ibidē egit. ser sequentes anchysei rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pysis. ac deinceps i gallia transalpina ad leuā rhodani i vrbe cui auenio nomen ē. ibi pueritiā sub pntibus egit. Primas lras aggressus i corpantoras vbi liberales artes didicit Inde studio legū nō spōte addictus q̄driennio i monte pessulano. triennio bononie fuit. Pater audiēs negligenter eū iuris studiū sequi. poetas colere. et in eo negocio delectari tandē suo arbitrio eū reddidit. Inde poeta insignis et orator facundissim⁹ euasit. Post hec gallias et germaniā pagrauit in q̄ parisius vrbē et plura regna vidit. Inde reuersus romā a stephano de calūna i multo honore hītus. vbi i capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auinionē rediit et i valle p̄exigua amena q̄ clausa dicit buccolicū carmen scripsit. et vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū et verone cū dñis de la schala versatus vbiq̄ charus. Jacobi de carraria benivolentiā adeptus. patauinū veniens. et a venetis cū magnis honoribus acc̄itus. Tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando legendo et scribendo tempus contriuit. Postremo labore confectus. anno ab incarnatione dñi. M.ccc.lxxiiij. apopleticus sanctam christo reddidit aiam. Corpus vero ibidē in sepulchro marmoreo quattuor columnis sustentato sepultū fuit.

Virit aũt.l.annis vna min⁹ die. vir oĩbs ſſ̃ecu lis admirãdus.a q̃ eloq̃ntie ſtudia ercita tunt Scripſit etiã de remedio vtriuſq; fortune. de ſe creto ꝓflictu curaꝝ ſuaꝝ. de ignoratia ſui et ali oꝝ. epiſtolaꝝ duo volumina. libꝝ rerũ memo randaꝝ. affricã et materna lingua libꝝ ſanctoꝝ tũ et triumphoꝝ. et pleraq; alia.

S. yuo doctor.

Vo natione bryto. eruditiſſimus iuriſ conſultus. p hec tẽ poꝛa ꝓter doctrinã et ſinglaꝛẽ eloq̃ntiaz q̃bus egregie iſi gnitus erat. mira etiã pieta te ac miſericordia in paupes vſus. celeberrimus habitus. Angelica cũ floꝛuit ꝓtinen tia. et vitã ſuã a vino et a cã niũ eſu penit⁹ alienã reddidit. corpus cilitio ope ruit. ieiunijs et oꝛõnibus diſciplinas vigiliaſq; admiſcebat. nudã ꝓ cubili terrã luteã. rigidũ ſa ꝛũ ꝓ ceruicali. Sacrũ biblie volumẽ q̃ ſibi co mitẽ elegerat capiti adaptabat. ſuamq; omnẽ cũ paupibus q̃s ꝓcurando ꝓtegebat ꝓuerſatõ nẽ durit humilimã. Patrimoniũ amplũ cũ ha beret ſpem i deo collocans paupeꝝ et oꝛphano rũ ac vidnaꝝ cãs ꝓ virili ſp̃ueri voluit. Hic ig it̃ almiſtas yuo aduocatoꝝ oim lucerna ꝓdig nã laboꝛis ſui mercedẽ a dño ꝓcepit. q̃ mortuo cũ crebus fulgeret miracul' inter ſanctos aggre gari meruit. vñ eius feſtũ. vj. kal. ſẽptembus co lebrari iuſſum fuit. Et de eo ſcribit. Yuo pater le gũ cuſtos ꝓtector et amplũ egregiumq; decus. cui ſe debere fatent. Jura tuo tot. ens debellata fauore. Aptus eras iuſtas miſeroꝝ ſumere cãs.

¶ Gonzagoꝝ regni principiũ.

Ludouic⁹ gonzaga

Vdonicus gonzaga Vir aio et vtutibus ꝓ̃ens atq; ꝓclaꝛ⁹. His annis quadã calliditate atq; prudẽtia mantue vibis principatũ paſſerino bona coſſo ademit et i ſe ſuoſq; ſuc ceſſores vſq; in hodiernũ diẽ tranſtulit. Paſſerinus ipſe et ſui ꝓdeceſſores ipm principa tũ ꝓ annos multos poſſidere. ß diſſenſionũ fac tionibus ſubort⁹ adeo mos inoleuit vt cuiq; fa ctioſo liceret ciuitatũ principat⁹ occupare. In de pontifices roniani et impatores ꝓpter egre gias huius ꝓclari familie vtutes ipam vibẽ et principatũ eiſdẽ confirmarũt quãuis quidẽ ſcri bant gonzagas nõ factõne ß cõmuni pplꝝ de lectõne vibis dñatũ obtinuiſſe. q̃ ex theutoni bus fuere ciues q̃ mantuã incoluerũt.

¶ Ottomannoꝝ turchoꝝ regni principiũ.

Ottomannus.

Turchi ottomanni ab ottomanno primo princi pe nuncupati. q̃ noſtr⁹ tpibus totã ferme aſiã minorẽ. et greciã parti armis ptim ſe ditõnibus ſibi ſubdiderunt. tempeſtate hac adhuc iohan ne pontifice ꝓdicto ꝓſulante. ab ottomãno quodã turcho crigui cenſus et obſcuri prin cipia ſumpſere. a q̃ poſtea ot tomanni turchi ſunt appel ati. Hic primꝰ turchoꝝ rex. orta inter turchoꝝ principes ſeditõne auctoritatẽ breui et nomen adeptus ẽ tpe. vibes et oppida nõ pauca ptim vi ptim de ditõne in ſuã poteſtatẽ recepit. q̃ moriens orcha nes filius ſucceſſit. q̃ rem inchoatã a patre lon ge lateq; propagauit. quẽ ſecutus amurates fi lius duobus ꝺ grecoꝝ impio diſcrepantibus ab altero qui ſupari timebat in auxiliũ accerſitus ꝓſulto bellũ ꝓtrahens vbi ambo ꝓſumptis vi ribus fractos aĩaduertit. i eos arma ꝓuertit et plurimũ grecie ſibi ſubiecit. Is vita functus du os reliquit filios. ſolomanũ et pazayte. ſoloma no extincto res vniuerſa ad pazayte deducta ẽ. q̃ priuſquã a tamerlane caperẽ res magnas in grecia geſſit. dimiſſus nil dignũ egit et ingloꝛi us apud aſiã obiit. cuius filij complures. quoꝝ primus calopin⁹ natu maiꝰ q̃ntus rex regnũ poſt patrem ſuũ obtinuit. Cui vita ſuncto oꝛcani filio ſuo tenella etate adoleſcentulo relicto Is quorundã principũ auxilio ad regnũ deue nit. q̃ paulo poſt a moyſe patruo extinctus ſuit. et nõ multo poſt et ipſe patruus nullo ſupſtite filio deceſſit. quẽ mahumetes frater tertiꝰ ex pa zayte filiꝰ ſubſecut⁹. rex. vj. regnũ obtinens. ma gnas res i europa geſſit thurcoꝝ regulos vi atq; armis oppſſos regnis eruit. Ipſoq; mortuo a muratẽ filiũ dimiſit heredẽ. qui muſtaphã pa truũ ſupatũ et interemptũ victor vniuſum reg nũ obtinuit. Hic mahumetũ habuit filiũ virũ ꝓclariſſimũ. qui duo iperia et tri. regna acceſſita ſuo adiecit dñio. de q̃ infra fiet mentõ. Hicq; de ficiens pazayte primogenitũ impatorẽ adhuc extantẽ dimiſit. Hec ẽ ottomannoꝝ ꝓgenies et

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

origo. adeoq; thurcor nom̃ auctũ est vt q̃ olim asia vocabat nũc thurciã vocitẽt. A thurc' em̃ vniuersã possidet. Odericus or. minor

Oderic⁹ vir sanet⁹. de ordine minor. i asia et india euãgelisando discurrit. miracul' clarus. et q̃tor sanctor martyrũ corpa de ciuitate hormes transtulit p mare ad supiorẽ indiã in ciuitatẽ carrã non sine miracul'. Et descripsit pegrinatõnẽ sua. Bartholome⁹ pysan⁹ or. predicator

Bartholome⁹ natõ ne pysan⁹ ordinis pdicator. theologus et insignis decretor doctor p hoc ipm tps pysis floruit. Et multa laude digna cõposuit. Inter q̃ putile op⁹ et q̃si diuinũ ad pfessor instructõnẽ edidit. qđ summã pysanã seu magistruciã appellauit. eã em̃ (ipso referente) pfecit. an. M. ccc. xxxviij.

Albertus brixian⁹.

Albertũ brixianũ. eiusdẽ pfessionis. et lr̃ature licet maioris sanctimonie vir cũ eodẽ claruisse et miracul' floruisse tradũt qui pter sanctitatẽ mariam et ipe summã celebrẽ de casibus cõposuit cui aliq̃n. b. augustinũ cũ. b. toma aq̃nate apparuisse tradũt. eiq; dixisse thomas. mihi par ẽ in gloria v̄ginali ß in immundicia cordis prior

Ludolfus carthu.

Ludolphus aleman⁹ ordinis carthusiensium prior argẽtinens vir doctrina et mor sanctitate pspicu⁹. hac ipsa tẽpestate p optime vitã dñi ihu xpi egregio volumine et quodã celesti artificio. ymo pot⁹ diuina revelatõne q̃s studio fabricauit. In q̃ certe se oñdit venerabilẽ virũ et oim rex tã diuinar q̃s humanar. et potissimũ ipsius ihu xpi vite. put potuit hoi esse possibile plenissimã habuisse notitiã. Alia q̃s laude digna ꝫ deuotus atq; venerandus pater edidit.

Thomas argenti-

Thomã de argentina ordinis heremitarũ generalẽ. eo tpe floruisse ferũt. q̃ sup q̃tuor sniar libris et ipse commentaria dignissima edidit q̃bus scholastici i germania marie vtunt. cũ plurimũ alior scriptis pstare censeant. statq; constitutiones ordinis i formam redegit.

Vbertin⁹ carrarien⁹

Vbertinus carrariensis marsilij patruel' hoc anno ire gentiũ. et ipsius marsilij testamento padue dñatũ suscipiens. regnauit annis. vj. Hunc cũ mastin⁹ veronensis princeps magnis affecsset cladibus tandẽ lacessitus eidẽ vrbẽ tradidit. q; venet' et luchyno vicecomite pcurantibus par pfecta ẽ et vbertino ciuitas reddita. quẽ stati bñdictus pon. aplica et iperiali auct. ipm in ea pfirmauit. et deinceps q̃ ad virit ipsaz i pace possedit. Ipso denicq; mortuo cũ marsili⁹ eius fili⁹ successisset eodẽ anno a iacobo vbertini patruele pspiratõne facta iterfectus fuit. et ipe primatũ vrbis susc̃pit.

Astesanus or. mi.

Astesanũ de astcisal pdine gallie ciuitatẽ. ordinis minor oi doctrina excellentissimũ pfessu. his dẽ tpibus celebrẽ ac pclarissimã summã tã in theol. q̃s in legibus edidisse tradunt.

¶ Anno mundi i. 6542.
¶ Anno christi. 1343.

Clemens. vj. Pa. lemonicens. Petrus antea vocat⁹. Primo monachus deinde archyeps rothomag. Postremo no. may. M. ccc. xlij. pontifex auenione creatus ẽ. Fuit vir multe doctrine cõpositeq; eloq̃tie. liberal' in oñs et phuman⁹. q̃ primo an. pon. fuit viij. pbyteros cardinales creat. dyacones. ij. sc̃z frratrẽ suũ monachũ tullens pfessionis et guilielmũ ex sorore nepotẽ. Vex cũ intelligeret totã ytaliã in tumltu eẽ luchynũ et iohan. vicecõ. vicarios isubrie pfirmauit. Extimabant em̃ sol⁹ vicecomites ludouico bauaro duci resistere posse in ytaliã (vt ipse pdicabat) descensuro.

Linea sum. pon. Clemens. vj.

Innocentius. vj.

atq; etiã tridentinũ vsq; ꝙ uenit. q̃ vicissim vt par pari pontifici redderet in ditõne ecclesiastici mltos vicarios impiali auctoritate ꝓfirmauit. Que quidẽ versucia mal' (vt aiũt) auibus in põtificẽ relata successores i hãc diẽ suos mult' ac pene ppetuus icomodis turbinibusq; agitauit. Johannes eñ de vico vibis rome p̃fectus nõnulla i viterbiensiũ finibus paterna possidens hereditate vicari⁹ in viterbio impialis ẽ factus. Eo deniq; titulo galeotus maletesta et fratres arimini i romandyola pysauri sanicq; i marchya anchonyta. Anthonius ferretan⁹ vibini dyolfus. et ita i aliis pleriscq; loc' dños ꝓfirmauit. Clemẽs aũt pontifex quosdã cardinales er auinione romã misit q̃ statim vibis cõpnocentes petrũ sarã columnensem et iohannẽ visi filiũ senatores declararũt. et nicola⁹ renc̃ public⁹ scriba q̃ statim vibis i sinã potestatẽ redegerat. deinde. vij. mense mutata veste ad carolũ in bohemiã pficisc̃. quẽ clemens pon. ob multaq; lingnaq; peritiã in ludouici ꝓmeliã ab electoribus i cesarẽ designari fecerat. ab eo auinionẽ missus pontifici dono dat'. Postremo clemens in oibus boni pastoris officio functꝰ. Anno dñi. M. ccc. lij. Pontificatus sui anno. x. mense. vij. die. xviij. mortuus auenione sepelit' adhibita honesta funeris pompa.

IVbileus annꝰ petentibus romanis vt quẽadmodũ bonifacius. viij. olim ꝓcesserat vt. c. q̃ anno (qđ seculũ antiq̃ appellabant vñ ludi sec'lares appellati sunt) plenã peccatoq; oim remissionẽ. visitantibus limina apostoloq; petri et pauli. l. q̃ anno id facere libenter annuit. Cũ dicerent etatẽ hoim iubileũ illũ centũ annoq; attingere nõ posse. Clemens igit'. vj. ad q̃quennariũ numeq; redurit. q̃ est ꝓpie iubilei numer⁹. Cũ aũt annꝰ aduenerit iubileꝰ tantã rome p̃sentiã potiꝰ q̃s freq̃ntiã pplorũ petrarcha q̃ interfuit fuisse refert vt nihil ob fuisse pestẽ apparẽt. ꝑ eroi euro'rpianũ ꝓfessa enoñ illa ꝓfluebat dieb⁹ singul' mltitudo. Oddeq; ãno medyolani pestẽ solito maiori

ptinuasse petrar. asserit. nã pest' adeo triennio totã ytaliã peruagata ẽ vt vir decimꝰ quisq; ex millesimo hoie supfuerit. nec id qđ idẽ mirũ cũ ob iubileũ ꝓtagione hoim et multitudine vndiq; romã cõmigratũ squalore situ pedore oia infecerent'.

INnocentius. vj. papa. Patria lemonicens'. ste phanꝰ antea vocatus. Pontificij ciuilisq; iuris vir p̃sultissimꝰ. pcurator primo. mor ep̃s claramontan⁹. deinde cardinal' Pontifex tandẽ dñi erat salut' annꝰ. M. ccc. lij. Fuit aũt vir integerrime vite magneq; ꝓstantie et seueritat'. q̃ ecclesiastica bñficia nõ nisi ꝓbatissimis sacerdotibus tũ vita tũ doctrina dedit. Post coronatõnẽ illico statuit vt oiñs p̃lati omneq; q̃ bñficia habebant ad ecclesias suas sub anathemat' pena ꝓficiscerent'. Dicebat eñ ones pascuas a ꝓprio pastore nõ a mercenario custodiri debere Impensam q̃; domesticã que magna erat imminuit. Familiã suã ad certũ et honestũ redigens numeꝝ virorꝝ ꝓbatissimorꝝ. Idẽ vt facerẽt cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribꝰ p̃terea sacri pallacij solaria istituit. ne muneribus corruumpi i decernendis litibus ob inopiã possent. Vici victu parcus ẽ hitus. in sumptu bellico largissimꝰ. dũ bello repetit q̃ a tyrannis superioribus tempibus occupata fuerãt. Jsq; cũ curiã purgasset p̃lat' in ea dissidentibus q̃s ad suas quemq; ecclesias ire iussit. nihil durit antiquius quã legatũ in ytaliã mittere. a q̃ vibes et p. tintie iur' ecclesie tyrannis vi deturbat' recipe rent'. Legatusq; fuit egydius ď gente carilla nobili in hyspanis sabynoq; ep̃s cardinal' vir quo ad vires et potentatũ licuit. Trayano hadriano et theodosio vtute equipandus. q̃s principes hyspanici romane reipub. potentissimos pudẽ saluberrimosq; ꝺedcrat. Oia vere oppida breui recepit q̃ tyranni occupauerãt. Cui⁹ pontificis suasione et prudentia iter genuenses et venetos. deniq; fedus initũ est. ac inter pysanos et florentinos pacẽ composuit tumultuante potissimũ ciuitate romana i creandis senatoribus discordiã optime sedauit extremo senatore ad vibem misso. Erat aũt' marie intent⁹ ab olendo bello q̃ inter anglos et gallos gerebat'. Parare et classem ꝓ hostes rpiani nois ꝓstituerat. Jn tantis vero ai ꝓturbatõnibus afflictat⁹ innocentius. pontificatus sui anno. ix. mense. viij. die. vj. morit'. et in monasterio diui andree carthusiensiũ ordinis qđ ipse extra auinionẽ ppriis impensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linea impatorꝝ. Carolus.iiij.

Carolus eius nois quartus. Johannis regis bohe. filius the inrici impatoris nepos. Anno salutis.M.ccc.xlvij. iubente eñ clemente.vj. pontifice i ludouici dedecus et depssionē in cesaremqꝫ eū fecerat declarari. Ab electoribus impator designatus. Impauit annis.xxxij. Vir multaꝝ linguaꝝ et lrāꝝ peritissimꝰ. iustusqꝫ et rectus ac timens deū bonos diligens et malos sceleratosqꝫ odio hñs. Js ob iusticiā nonnllas leges ꝓdidit. q̄ adhuc extant et caroline nuncupant. Js viuente patre aduersus thartaros feliciter dimicauit. ciuitates lombardie a patre acceptas armis tntatus ē. Pugnauit adolescens cū veronēsibus. eosqꝫ ꝓlio fudit. In ea pugna bis eq̄ deiectus nō dubitauit. tercō ꝓcēdere facinoraqꝫ fortissimi militis edere. Nomē huic carolo i baptismate wentzeslaꝰ fuit. qđ in ꝓfirmatōne a carolo francoꝝ rege mutatū est. Apud quē puericie rudimenta pegit. Fuit q̄ carolus vir magnorū operū. qui regnū bohe. tū religionis cultu. tū legū ac bonoꝝ moꝝ disciplina illustrauit. Nam ſcola liberaliū artiū ab eo in praga erecta est. Noua ciuitas menibus cincta. Pallaciū regiū magnificentissime edificatū. monasteria mlta fundata. arces ꝓstructe admirabiles. Par toti regno tradita. adeptus iperiū rursus ytaliā ingressus. Traxerat carolus rex diutinā mantue morā. cuius presentie timor vicecomites ꝑ ac illee ꝓpectauerat ꝓcordes effecerat. q̄re ad sola ainhelans coronatōnē socios belli ꝺ lombardis cū vicecomitibus ꝑ inducias q̄etos reddidit. et medyolanū delatꝰ ferrea ꝺ more corona ſignitus ē. Jnde romā petiturꝰ subsistit i pysanos receptusqꝫ in vrbē factiosos vtriusqꝫ ptis a q̄bus introductus erat pari ingratitudine depssit. Senenses illico sese illi absqꝫ vllo federe pmiserunt. pariter volaterani. piter miniatenses fecere. nec abesse poterat q̄n florentini iugū fuerint accepturi. Tandē puenit romā carolus. et a duobus cardinalibus q̄s ea de cā innocentiꝰ papa miserat coronatus ē. Gibellinis q̄ iampridē florentia eiulauerant eiectis. guelfos i suū locū restituit. longobardos in ptātē accepit. Reliq̄s ethnicis ptibus ꝑ suo arbitrio leges dedit. Coronatus itaqꝫ rome magnifico apparatu nonatores rerū qui aduersus ecclesiā sentiebant ro. pontifici iudicandos tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pōtificatꝰ annis. carolus impator his (de quibus ditimus) ꝑ ytaliā gestis rebus rome coronatus i ethruriā deinde i lombardiā morꝫ in germaniā rediit. Johanni deinde fratri suo moraviā possidendā ꝓcessit. Vicegradū nouis muris ac ꝓpugnacul cōmunivit. Corpus. s. viti detulit pragā. Pontē multanie q̄ eruendatōnibus corruerat i praga restauravit. Ecclesiā pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta eēt. clarus ꝓfecto impator nisi vt aliq̄ scribūt bohemici regni gloriā magis q̄z romani impij q̄ finisset et wentzeslaū ex filiis suis natu maiorē impio sibi successorē adhuc viuens ordinare conatus esset. Jdqꝫ pecunia. Nā cū principes electores haud facile ad eā rē trahi posset qđ virtute obtinere nō potuit ꝑcio compauit. ꝓmissis cuilibet electori. s. milibus aureis. q̄s cū repñtare nō posset publico ill romane reipu. vectigalia obligauit ppetuū impio malū. Nec post hoc extollere caput iperiū potuit. Carolus aūt cū omnē ferme etatē vltro citroqꝫ ex ytalia i germaniā eundo et redeundo ꝓsumpsisset. tandē etate iā grandeuus saluti ꝓprie ꝓsulens wentzeslaū filiū vt ꝓmissum ē anno dñi. M.ccc.lxx. cesarē faciens impij successorē sibi delegit. ac sic cū patre filiꝰ imperauit annis. viij. Postremo carolus impator cū pleraqꝫ glorioſissime in impio gessit anno. M.ccc.lxxviij. humana functus vita decessit.

Guntherus comes de schwartzeburg

Gvntherus comes. de schwartzeburg vir magnanimꝰ. fauore quorundā electoꝝ vl electōne principe carolo q̄rto ro. impatori sese opposuit. scribens noiansqꝫ sero. impq̄ collectis copiis cū bella acriter ꝑ carolū regē bohe. agitaret. et nec ꝑce nec terroribus flecti posset sumpto veneno morte obiit. Jn q̄re suspectū carolū ꝑ quēdā phisicū habuerūt. q̄ mortuo nullo resistente. carolus q̄ete regnū gubernauit.

Anno. M.ccc.lj. comes sub septentrione decembrio mē se apparuit. q̄ extincto stati

Solium

graues ventoꝝ estus subsecuti sunt. et celestis trabs priore ardente parte y celū labi visa est. Scribunt: q̄ aūi pontificis īnocencij. vj. mortē tantā solis defectionē factā esse q̄ntā nunq̄ antea. Visum itaq̄ oibus est tante mortis planeta etiā signa aliqua dedisse.

·C Lviii·

Flagens q̄z vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientiū terrore. p celū dilapsus est et bestiolas multiplicato numero ioriente e celo tradidisse ferunt.

Praga·

Praga caput regni bohemie. ciuitas pmarima. Cuius descriptio ob vetustatē merito dudū posita fuisset. Vex carolus q̄rtus impator tā magnifica in ea peregit. vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū et in ceteris vrbibus tempus antiquitat̄ ac originis nō semp obseruatū fuit. At praga (vt bohemice narrant hystorie) post tpa abrahe initiū habuit regū pontificumq̄ honesta sedes. Tres in partes diuisa q̄bus noia indiderūt. paruā pragā. veterē ac nouā. Parua sinistrū latus multitudie fluminis occupat colliq̄ pungit. in quo sita est regia et sancti viti pōtificale augustumq̄ templū. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis opibus adornata. inter q̄ pretoriū et fox et letā curiā et collegiū impatoris caroli mirificis efferūt laudibus. Jūgit autē minori prage lapideo ponte. xviij. arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit. pfunda. et vtrinq̄ muro munita. Hec q̄z ciuitas ampla ē ad colles vsq̄ ptendit. quox alterū. s. caroli. alterū. s. kathetrine appellant. terciū vicegradū in arcis modū eredificatū. vbi et collegiū est. Est aūt hec ciuitas insignis in puincia bohemie. q̄ porcio germanie ē. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formā eius rotundā tradūt. cuius dyametx triū dierū itinere expedito patet. Silua vniuersam claudit. Irrigat̄ pluribus fluminibus sed cunctos multania excedit q̄ metropolim regni pragā influit. De noie ciuitat̄ cū disceptaret iussit libussa ex artificiabus q̄ primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidū. Interrogatus faber lignarius q̄s pia. lumen se agere dixit. qđ bohemice pba dicit indeq̄ nomen vrbi datū. ß corrupto vocabulo postea pragā dixere. Jn hac puincia aliquo tē pore amazonice feie regnandi cupidine ducte domiuiū habuerunt. postea duces vsq̄ ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vj. et. lxx. supra mille ab ortu saluatoris xp̄i apud magutiū in concilio principū ab impatore heinrico eius nois. v. rex declarat̄ fuit. mauroꝝ regna qđ prius extinctū fuit in bohemiā translato. slesia lusacia. morania bohemoꝝ impio adiecte. Gilberus treueroꝝ archyep̄s cū eo pragā missus q̄ coīa puincialibus regē inungat regalibusq̄ adornet insignibus. Jn eode anno factū acclamāte populo vratislao regi salus honor atq̄ victo-

ria. Js vratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragensi erexit. in qua dū res agiē diuina nō prepositus tm̄ sed decanus et sacerdos dyaconusq; et subdyacon⁹ rem diuinā facientes cū alibus ornamentis vtunt̄. Et prepositꝰ quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit̄. Post vratislaū primum regē pluribus annis interregnū fuisse ferunt. nō regis noie sed ducis tm̄ vsos. et vlatislaū vno loco vratislao natū ab impatore friderico primo sibi et posteris regiā dignitatē obtinuisse scribūt qui pontē sup multauiā qua vetus praga minori iungeret magni opis edificauit. quē ratisponenses p̄fuerūt in. xviij. arcos vt dirim⁹ protensum. Deinde vdalricus q̄ carinthioꝝ principatū tenebat cū virili sobole careret accepta ex othocaro rege bohe. pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā. sclauoniā et portū naonis tradidit. Tempe postremo caroli q̄rti impatoris i maxima potentia et gloria fuit. et augmentū mirabile accepit. vt p̄missum est. Nullū em̄ regnū tota europa tā freq̄ntibus. tā augustis. tā ornatis templis dotatū fuisse q̄z bohemicā reor Templa in celū erecta longitudine atq; amplitudine mirabili fornicibus tegebant̄ lapideis. Altaria in sublime posita auro et argento quo sanctoꝝ reliquie tegebant̄ onusta. Sacerdotū vestes margaritis tecte. ornatus oīs diues. p̄ciosissima supeller. fenestre alte atq; amplissime. ꝓspicuo vitro et admirabili ope lucē prebebant neq; hec tm̄ in oppidis atq; vibibus ſ in villis q̄z admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud ripā multauie q̄ misa fluuius illi iungit̄ sitū. in quo regū corpa ꝑdebant̄ singularis excellentie. nā p̄ter edē magni et memorabilis opis amplū dormitoriū. ceteraq; officinas monachoꝝ magnifice ꝓstructas q̄driata portias fuit. que nō puū ꝓcluſit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouumq; testamentū ab initio geneſis vsq; ad apocalipsim iohannis litteris maiuscul' in tabulis scriptū ꝓtinebat̄. notis q̄ altius irent paulatim crescentibus ita vt a summo vsq; deorsum facilis lectio p̄beret̄. Flos igit̄ dulcedinis bohemia dicebat̄. que olim inter principes atq; reges dulcissimā redolebat suauitatē. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporē fetitū habet. faxit deus vt priori redolentie atq; splendori par fiat. Eius hystoria et regū gesta papa pius. ij. in hystoria bohemica disertissime ꝓsequit̄.

QAlamitosa gens hebreoꝝ in oppido bayoarie noīe deckendorff sito in littore danubij anno dñi. M. ccc. xxxvij mayestatē iheſu xp̄i in diuinissimo sacro mirū immodū contempsit et religionē nostrā illusit. Jd post varias punctiones in fornace ignis posuerūt. illesum tm̄ ab igne mansit. Jn incude q̄z malleis pcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita p̄fectus oppidi. hartmann⁹ de degenberg. cū ciuibus oppidi iudeoꝝ dom⁹ inuaserunt. nō serui. nō etati pcentes. veritate cognita debitis penis afflixerūt et neci dederūt. Sacramentū obseruatū in ecclesia sepulchri dñi miracul' variis in eo oppido honorat̄.

IVdei q̄z omnes q̄ in germania erant deinde anno dñi. M. ccc. xlviij. sequenti videlicet tpe combusti sunt. eo q̄ oīs regionis putcos intoxicare fuerunt amniri vt multi eoꝝ confessi sūt. periisse aliq̄t milia ferunt.

LOaste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentē istar denſe nubis celū obducentes vastarunt. Herbas et omnes fructus terre. quarū corruptione et fetore execrabilis pestilentia subsecuta est.

PEstis lugubris et miseranda hoc anno. M. ccc. xlviij. incepit. et p tres annos p totū pene orbē debaccata ē. que primo in asiā apud indos ob easdē bestiolas incipiens passim p prouincias irrepens vsq; in

brittan'nos. Per mare igit anno sequenti irrepens regna ytalie. postea francisci 7 brittannie denum germanie puincias 7 hūgarie sua cōtagione infecit. adeoq; desenit apud omnes gentes vt vix decimus quisq; ex millesimo homine superfuerit. in aliquibus locis vix tertia pars hoīm remaneret. 7 pleraq; loca ne dum cā pestria. verū arces. opida 7 vibes prius dereliecta sūt ac in solitudines redacta. Huic calamitati augmentum dedisse indeos in fontium intorecatione nulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordis heremitarum

GErhardum senēsem ordinis heremitaruz diui augustini sacrarum litteraz clarissimum interpretem. hac ipsa tempestate admodum senem obisse tradunt virum vtiq; ingentij eminentissimum 7 beati egidij roimitatorem precipuum. qui cum esset in sacra theologia doctus super primum sententiarum accuratissime scripsit. Deinde tractatus de prescriptionibus 7 de vsucaptionibus 7 de vsuris ceteriscq; contractibus opuscola edidit. quibus diuus Bernhardinus conterranius suus in tractatu suo restitutionum plurimuz vsus est. Hunc etiam tractatum Johannes an. eius contemporaneus multis in locis 7 maxime mercurialib⁹ plurimum commendat

GErhardus item eiusdem ordinis 7 doctrine professor patria bergomensis 7 Sauonensis episcopus eo tempore in precio eristens populo suo peste laboranti vt bonum decet episcopum magis prodesse admitus est q; preesse. qui cum pontificij iuris doctus esset in sertum decretalium commentatus est. 7 multa in laudem sue religionis in lucez deduxit. quodlibeta duo parisius disputauit 7 multa opuscula edidit. moriens deniq; non sine sanctitatis nomine bergomi iuxta maiꝰ altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

THomas florentinus medicus diui quondam medici filius hisdem temporibus non inferior ingenio fama ue patri subsecutus. etiam de arte medendi summam pulchram post se reliquit.

Bartolus legū doctor

BArtolus saroferrateus inrisco sultorum superioris seculi princeps 7 eius dem professionis copiosissimus explanator. Cyni 7 Jacobi bothigarij doctorum discipulus 7 auditor. Hijs quoq; temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabis fuit. Qui 7 pre ceteris legum interpretibus in digesto nouo 7 veteri. ac infortiato nec non 7 in reliquis legum codicibus preclarissima edidit commentaria. quorum celebritate atq; prestantia ipse vulgatissimus habit⁹ est. Scripsit 7 tyberiadis tractatum. ac alium de guelphis 7 gibellinis. Feruntur etiam eius preclara consiliorum volumina. Obijt autem anno domini. millesimo tricentesimo quinquagesimoserto. etatis vero q̄nquagesimoserto.

Franciscꝰ albergotꝰ legū doctor

FRanciscꝰ quoq; albergotus. natione aretinus solidus legum doctor 7 explanator bartoli amicissimus 7 familiaris ac imitator quedam extā tia composuit.

Jacobꝰ carrariensis

IAcobus carrariensis qui marsilium interfecit hoc anno postq; quattuor annis in patauio sceptra tenuisset. 7 ipse a guilhelmo eius ex pelice filio interficit. cuiꝰ parricidij hec causa fuit q; ab eo contumelioſe spurius appellatus est. mox vt domum regressus ē patrem in secreto accersiuit. 7 gladio impetens eum confodit. 7 statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt non euacuetur gladio peribit.

Carolꝰ imperator

CArolꝰ quartꝰ gloriosus imperator vxorem secum habens 7 filios venit ad vrbanū pōtificē rome agentem. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno. fecitq; padue et

bononia in ethruriã iter. dũ pisis ageret lucanos pisanis ꝛ miniate florẽtinis rebelles in deditionẽ ꝓ imperio accepit. nõnihilq; pecũiaꝝ extorsit. a populo florẽtio rebelliones timẽte. In quas subiecti eis de ethruria populi proclines erãt. si modo ꝑnceps ꝑstitisset assensum. sed is romã delat⁹ ꝛ paucis ꝓpter que venerat cũ põtifice expeditis. intra terciũ ꝙz aduenerat mẽsez italia excessit. Agẽte rome vrbanũ stimulauit vt apl̃oꝝ petri ꝛ pauli capita ꝓferet. q̃ die fauore inẽta locello cõdidit eminẽte in lateranẽsi eccia ertãte multo argẽto auroq; vndiq; gemmato plurimũ ornata. ¶ In scolã prageñ aliquãdo ingressus carolus quartus romanorum imperator. cũ disputãtes liberaliũ arcium magistros in horas q̃tuor audisset idq; purpurati molestẽ ferrẽt ac cene temp⁹ adesse dicerẽt mihi inãt temp⁹ ẽ. vobis minime. nã cẽa mea hec est. ¶ Idẽ carol⁹ hominẽ q̃ sibi necẽ parasset ad se vocauit eiq; aureos mille dono dedit quib⁹ nobilẽ filiã nuptu collo caret illi⁹ se vicẽ misereri dicẽs q̃ natu grãdior domi clausa esset homo gratias egit regi. ad cõspiratores egressus. nescieb̃ inãt carol⁹ q̃lis eẽt. nũc liberalem ꝛ misericordẽ ꝑncipẽ ferire nullo pacto possuꝫ. ¶ Huiꝰ caroli tempore sedicio magna orta ẽ nurmberge ꝑclara supiorꝫ germãie vrbe adherentib⁹ cũ cõsiliarijs ꝛ optimatib⁹ carolople bea cocio ꝓtrariũ sensit. Erãt aũt factiõis hui⁹ autores q̃dã de collegio fabraꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. industria tñ caroli sedata est hec factio. depositis em̃ cõuẽticulis ꝛ collegijs artificũ q̃ vulgo zũfft appellãt tãq; monopolium seminãtib⁹ in meliorẽ policiã vrbẽ ꝑfataꝫ reduxit. Macellariorum autem collegiuꝫ quia carolo cõsiliarijsq; adheserat ꝑpetuo quodã ludo carnisprium ꝓuilegianit.

ORdo iniesuatorũ fratrum Vrbano sequenti pontifice ꝑsulante apud senã ethurie vrbeꝫ initiũ sumpsit. hij nãq; turmatim p domos seclari habitu induti religiosorum more cum ingenti charitate ꝛ simplici quadam religiositate in sudore ꝛ labore manuũ suarũ in vnũ viuere ꝛ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romã vocasset eorum quidem viuendi modũ plñmum approbauit. ꝛa se laudatos cũ tunica alba ꝛ caputio cõtemptibili sibi ꝓ habitu datis abire ꝓmisit. ꝛ ad eorum ꝓtectionẽ confestim nepotem suũ virum gratissimum ꝛ religiosissimũ in ꝓtectorem assignauit. q̃ ꝛ ipse mox ad honestandum religionis habitum auctoritate sibi concessa griseam clamidem desup̃ deferendam sine calcamentis contulit. atq; eos in priuilegijs ꝛ gratijs plurimũ cõmuniuit. ꝛ ꝓ priuilegiũ speciale illos clericos apostolicos nuncupauit. nunc aũt plurimum multipliciter ꝛ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni p̃cij ꝛ optime vite habentur

Ordo iniesuatorum fratratrum.

ORdo itẽ nou⁹ canõicoꝝ regulariũ q̃ vulgariter scopetini nũcupat⁹ etiã in senẽsi agro. s. saluatoris ꝓ hec tpa a venerabilibus religiosis ꝛ pñib⁹ stephão vidlicz ꝛ iacobo andrea natõe senẽsib⁹ ordis heremitaꝝ dini augũ. initiũ sumpsit ꝛ breui magñ in p̃cio euasit. q̃ q̃dẽ ordo ꝙgregatõ. s. saluatoris appellata fuit. quã q̃dẽ ꝙgregatõz postea grego. rj. hui⁹ vbãi successor approbãs insigni ꝓuilegio int̃ canõicos reglãres ãnũeranit. hij plãe religiosissimi viri int̃ cetos eristũt q̃ ob memoriã reuerẽti amq; sue ꝑme religiõis habit⁹ sp̃ claustrale signũ vidz habitũ albũ cũ scapulaꝝ albo ꝛ asta sup̃ camiseã lineã deferre voluere ꝛ q̃cũq; statuta ꝛ ꝑmas ordinatões ꝙsueuere. et redditib⁹ em̃ viuũt. ñ ꝑdicãt. ß ꝙfessiões alioꝝ more audiũt. magni em̃ ꝑcij. maiorisq; opiniõis in dei eccia nũc vsq; habiti sunt. viros em̃ integerrimos tũ scientia tumq; vite sanctitate protulit.

Johãnes frãcorum rex

IOhãnes frãcoꝝ rex ãno. 1350 philippo patre defũcto regnare cepit. ꝛ regnauit ãnis. xxv. Hiccũ eduardo ãgloꝝ regi bellũ a patre ceptuꝫ ꝓsequis vj. regni sui ãno in pituriẽsi agro sup̃at ꝛ cũ philippo ei⁹

filio capitur. ⁊ in ea quidē clade pmarie gualterus athenar dux q̄ apud florētinos tyrānidez exercuit vna cū .xx. milib⁹ gallis interfect⁹ fuit. Verū tertio ciuitatis sue anno ipe eduard⁹ animi magnitudine mot⁹ Johem ipm cum oīb⁹ captiuis hac pditōe liberauit ac dimisit vt nūq̄ ptra se bellū gerere pſumeret. sed nō ita multo post fidefragus. hic pacē rumpens eduardū ab integro arma capit ⁊ eum vsq̄ ad internitōnem pſequ impulit. armatis igit centū ⁊ q̄nq̄ginta rostratis nauib⁹ ingentē exercitū ptra ioh̄anē in galliam duxit ⁊ maria clade vniuersū regnum diu affecit.

¶ Anno mundi. 6562. ¶ Anno xpi. 1363.

URban⁹ eiusdē nois .v. papa pria lemonicensis gui lhelm⁹ grisant antea vocatus sancti victoris massiliēsis abbas. absens etiam. legatione tūc ad vicecomitē fingebat oīm pſensu apud auinionē pō. creat⁹ vocat⁹ itaq̄ auinionē pō. inīes. vir singular⁊ virtutis. ingētis aī. innocētissime vite. Jsq̄ p sua prudētia res italie callēs nihil duxit antiq̄ ūius q̄s egidiū cardinalē hispanū ita lie legatū de latere creatū illico trāsmittere. q̄ rerū ⁊ itinez ita lie exp̄ientissim⁹ tridētina via ingressus ē. inuētumq̄ verone scaligez canē deinde accersitos gamagā ludouicū nicolaū marchionē estensez ⁊ frācisciū carrariū initis federib⁹ in barnabouē pacauit. vt plio supat⁹ ⁊ sauti⁹ egre ausugerit. inde oīa in pacē redegit. Quib⁹ gestis vrbanus ad q̄rtū sui pōtificat⁹ āūm i ytaliā venit cōponēdaz rerū causa. ei legat⁹ egidi⁹ cometi fit obuiā. romā pficiscit. liberat⁹ tāte legatōis onere q̄turus ob senīū. viterbiū redijt vbi ⁊ tertio mēse post moritur. vir singularis virtutis ⁊ pstātie. q̄ dignitatē ecclīastica mirifice tract⁹ ē. Assisiū delat⁹ in eccia bti frācisci tumulat. At cum carolus imperator intellerisset vrbanū romā pfectū eo ⁊ ipe vt pmissum ē aduolās. Urban⁹ apostolox capita apud sctā sctōz repta inde locellis argētēis recōdita ad altare mai⁹ basilice lateranensis collocauit. Duq̄ ea rome agit in vrbe veteri ⁊ montē faliscō pallacia pstrui curauit. Curiales transalpinos quox in ytaliam ducendox firmā cōcepat siriam inde pſōlatur⁹ q̄ scirent loca esse parata. ad que romā grauitatē aeris p estatis caumata declinarēt Breui aūt in galliā reuersur⁹ Johem haucut egregiū copiarū ducē e carcere missum copijs illis oīb⁹ pfec̄ q̄ antea sb egidio militauerāt ß reuersus in gallias apud masiliā interijt. pō. sui āno. viij. mē.

Linea summorum pontificum Vrbanus quint⁹

Gregorius .xj.

liij. scitatis vite. fama⁊ pstāti opione celebratissimus.

GRegori⁹ vndecimus papa pria lemonicēsis. petrus belfortis antea vocat⁹ sancte Marie noue diacon⁹ cardinalis. aut nione pōtifex omniū consensu creat. Huic em̄ adolescētē vir decimū septimū ānū attingentē clemens sext⁹ ei⁹ patruus cardialē creauit ⁊ ne videret carni sanguini magis q̄z eccie cōsuluisse Ēūdē ad exq̄sitissimos doctores marime vo ad baldū q̄ tū pusij legebat. disciplie gratia stati misit vbi in q̄ uis genere doctrine pfecit. Fuit p̄terea tāte innocentie ⁊ placabilitatis adeoq̄ humanⁱ⁹ et pi⁹ vt ab omnib⁹ vnice diligeret. Qui pōtificatu inito statim legatos ītaliā misit vt res eccīasticas recēp̄et Jn ita aūt cū bernaboue vicecōite pace cā oīa in p turbatiōe fiere. erāt em̄ inimici omnes (vicecomitib⁹ exceptis) venetis. ob q̄d multa mala in surrexere. Gregori⁹ interea pōtifex cū esset i italia cōuersat⁹. q̄ baldi iure cōsultissimi vt diximus pusie diu auditor fuerat prudēter cōsideravit sūū in ytaliā reditū pre ceteris posse rē eccīastica instaurare. ⁊ forte eo sic cogitāte episcop⁹ quē de rtditu ad suam eccīaz admonebat familiaritatis cōfidētia. ⁊ tu in q̄t pat sancte cur nō ad tuā ipe accedis eccleſiā. Quare gregori⁹ istituit pperare ß cū agnatis ⁊ gallicis id in p̄mis odiosum fore cernēs triremes in rhodano (celatis omnib⁹ causam) parate sunt ⁊ breui p⁹ pō tifex cū illis qui p̄sto iubēti affuere delapsus ē. perpetuaq̄ nauigatione tempestatib⁹ sepenumero agitata cum triremib⁹ vna ⁊ viginti p̄mo. post cometū. inde teram romā ianuario p uenit. Anno salutis xpi septuagesimo terdecesq̄ cēteno. q̄ pōtificat⁹ sui septim⁹ ⁊ relegationis in gallias romāe eccie septuagesim⁹ annū merabat. Fuit ea dies pplo romāo letissima. Florētio aūt terribilis. q̄ omnes existimauerūt pōtificē cū britōes āgliciq̄ tāto numero militarēt. Rē eccleſiastica breui cū tyrānox excidio instauratuz. Jndigebāt aūt omnia aduētu pōtificis. nā ⁊ mēia ⁊ basilice ac puata edificia vbi

qruinã minabãt q certe magna et pte restituit vt turris suo iussu edificata ad sanctã Mariaz maiorẽ indicat. Labefacti etiã ita ciuitatis mores erãt vt nihil vrbanitatis habere videret vt qlli mores aliũde petẽdi essent q rotũ orbẽ terraꝝ quõdã ad vrbaniratẽ redegerat. collocata itaqꝫ in vrbe sede sua põtifex (vt bonũ pastorẽ decet) oia circũspicere cepit. Egit tñ ꝓncipio ad uẽtus sui natura mitis ⁊ optia mẽte de pace cuz florẽtino pplo cõstituẽdo. quã illi oberrati magnitudinẽ nõ satis tutã fore suspicati artib⁹ declinauere ⁊ ad barnabouẽ ꝓuersi ãtiquũ hostez Sz cũ põtificis in ytaliã redit⁹ esset formidolosus intercessiõe ei⁹ Jobez hauanth peciã corruptũ ad suas ptes ũclinare fecerũt. q ex re anathemate notati oia interdixit papa. Florentini tñ sacerdotes celebrare coegerũt. iõ in eos bellũ mouet. ß dũ vir sctus agit oia q ad põtificẽ ptinẽt intollerabili vesice dolore morit sui põtificat⁹ ãno octauo. mẽse. v. q̃nto kal. aplis. M. ccc lxxviij. sepeliturqꝫ in basilica Marie in via noua sepulchro marmoreo qd adhuc visit cũ magno gemitu ⁊ lachrimis. lugebãt nõ mõ ꝓsentem sed etiam futuram calamitatem.

Brigitta vidua dña Suecie

Brigida alias Brigitta vocitata deuotissima xpi mulier natõe germana. suecie ꝓncipe ꝓnceps ⁊ dña. ex regiz ꝓgenie nõ solũ illustrẽ duxit originẽ. vex de nobilib⁹ deuotisqꝫ ꝓgenitorib⁹ ortũ habuit. Cui⁹ genitor speciali amore sctñ iacobũ visitãs oi die veneris ob memoriã passionis ꝓfessionẽ pegit. Mr cũ brigidã in vtero gestaret passa naufragiũ ob plẽ saluata fuit. Nata aũt puella trib⁹ ãnis q̃si elinguis obmutuit. inde ꝓfecte loq̃bat. post obitũ mris nutriẽda matertere sue tradit. creuit aũt in oi vtute ac deotõe. quã pr cuidã nobili ac prudẽti iuuẽi in vxrẽ copulauit cũ q ꝓ ãnos pl̃mos in oi honestate ac increcibili abstinẽtia. hũilitate mẽsuetudine atqꝫ labore pmãsit. Post mortẽ viri oia bona inter filios ⁊ paupes diuidẽs habitũ ⁊ vitã mutauit. pãnis lineis (nisi in velaminib⁹ capitis (nõ vtebat aspo induta cilicio. carnẽ macerabat. Ex ꝑcepto xpi romã petijt. cũ religioso comite deuotõis cã vrbano põtifici reuelatõz pñtauit ne auinionẽ accederet. Succesꝫ gregorio. xj. scripta misit vt curiã ad romã reduceret

Inde hierosolimã accedẽs pfecta pegrinatiõe romã remeauit. ⁊ p annũ graui infirmitate detẽta. cui xps tps resolutõis oñdit. Dieigit pnunciata audita missa sacramẽtis ꝓceptis int manus seruoꝝ dei emisit spñm. Cuius felix transit⁹ glorioſis miraculis ⁊ indicijs ostensus fuit. Anno dñi. M. ccc. lxxij. decimo kal. Augusti ⁊ ãno sequẽti trãslatũ est corpus ei⁹ post multoꝝ miraculoꝝ choruscatõz ab vrbe roma in monasteriũ vastẽnaz. ⁊ a bonifacio nono post ãnos xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationũ de diuersis misterijs sibi reuelatis cõposuit.

Ordo Sancte Bribide.

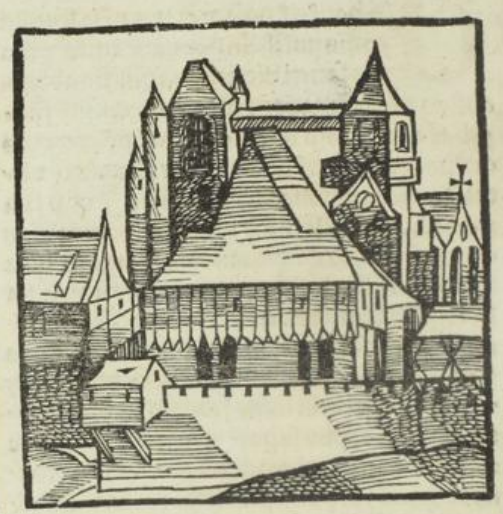

ORdo sctẽ brigide ab hac sctã ⁊ gloriosa muliere initium sumpsit. q̃ sci saluatoris etiã appellat. hoc ãno spũ dnino impulsa nouã religionẽ mõasteriũ duplicũ videlicet viroꝝ ⁊ mulieꝝ excitauit ⁊ instituit. Huiusce tñ religiõis ꝓmũ auctorẽ ⁊ institutorẽ diuũ basiliũ in grecia fuisse dicũt. Vex ꝓcessu tempis ad tollendas occasiones maloꝝ ⁊ obstruenda oia male loq̃ntiũ ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent Brigita vo spũsancto inspirata hoc mõ instaurare ⁊ renouare visa est. vt. s. viroꝝq̃ edificia cõnexa ⁊ ptigua haberent. habitatões tñ ita sciũcte vt de vna ad aliã nisi vrgente necessitate (indeferẽdo sacramẽta infirmis cũ magna cautela nõ facile) tiãsiri posset. Eorum tamen basilicam censuit esse cõmunem. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vero seorsum in superiori solario officiũ exoluerent prin

ēpelem cram abbatisse esse voluit-fratribus tantummodo diuina misteria assignauit quorum vnus esset qui confessor aut prior appellare tur. ⁊ alijs preesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ⁊ prouentus habere statuit ad fratrum ⁊ sororum sustentationem. Quorū omnium victus ⁊ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi fratres aut sorores monasterium egredi p̄sumerēt nisi magna ⁊ euidenti necessitate ac etiam de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ⁊ sorores per episcopos consecrarti iussit. Hij autem religiosi et tam femine q̄z etiaz mares habitum vti iubentur. tunicam cum clamide grisea cuz rubea cruce desuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. sed carnibus vescuntur trib⁹ dieb⁹ in ebdomada extra quadragesimam. ⁊ nihilominus diui Augustini regulam profitentur additis brigide sancte constitutionibus. ⁊ tam in fratribus q̄z in sororibus certum assignauit numerum secundum suas ordinationes. que enim omnia ipsa sanctissima Brigida a deo omnipotenti sibi reuelata ⁊ etiam dictata confessa est. Quam ob rem etiam summi pontifices eandem regulam cuz auctoritatibus apostolicis ⁊ etiam cum speciali p̄ uilegio approbatā ⁊ confirmatam esse voluerūt hec enim prophetico dono plurimum claruit. nonnulla de futuris preditit. de quibus daz regnis consummandis que omnia scripto mandauit ⁊ apud multos in precio habentur. apud ytaliam panca huius religionis monasteria habentur. in suecia vero ⁊ germania magna q̄dem ⁊ plurima ac opulentissima esse cernūtur Hij religiosi secularium confessiones aliorum more audiunt. ⁊ diebus festiuis predicant. conuersos habent quos etiam in exterioribus occupant.

Johannes bochacius

IOhannes bochacius de certaldo natione florentinus poeta ⁊ philozophorum atq̄ astronimus clarissimus. Anno ei ab incarnatione domini nostri Jesu christi. milesimo tricentesimo septuagesimo quito. cum esset etatis annoruz quadraginta duorum e vita migrauit. qui cum ameni ingenij esset vir ⁊ in latina patriaq̄ lingua in dicendo celeberrimus haberetur hos libros reliquit. de genealogie deoꝝ libros quattuor. de cim de preclaris mulieribus. de viris illustrib⁹ de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ⁊ c̄ belloꝝ egregium opus. gesta etiam imperatoꝝ ⁊ pontificum edocens. ⁊ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemoꝝ ⁊ plura etiam alia. vernacula quoq̄ lingua eius extant libri vt liber centum nouoꝝ ⁊ alij

¶ Anno mundi. 6577. ¶ Anno xp̄i. 1378.

Linea summoꝝ pontificum

Vrbanus sextus Clemens sextus

Bonifacius nonus Benedictus xiij

VRbanus sextus papa. natione neapolitanus hāno gregorio pōtifici. ex barēsi archiepo pontifex suffecit Vir certe calidus ⁊ iniuriarū memor ac vindex malebat. vidi ⁊ metui. potius q̄z diligi. q̄ pōtificatu susceptō (vt par erat) non pacem inter christianos componere voluit sed magis cardinalium ⁊ Johanne regine iniurias vlcisci pro viribus conatus est. propter quod florentinos anathemate notatos. vt in suam deduceret sententiaz absoluit. Inde cum natura inquietus eēt apud nuceriā cardinales creans quos dā er anti q̄s in carcerē pieeit. Inde genuā p̄fectus vsq̄ ad obitūz caroli apulie regis romā reuersus ē. p̄firmatis ecclesie ciuitatibus cum honore acceptus ad insidibias denitādas nouē ⁊ viginti cardiales vna die creauit. in q̄b⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres vero fuere romani. q̄b⁹ supatis paucos supuirit dies. pōtificat⁹ sui felicit̄ acti anno vndecimo mēse octauo. rome moritur sepeliturq̄ in beati petri basilica paucī admodū ei⁹ monumētō (vtpote homini rustici ineroiabilis flēti bus. huius sepulchꝝ adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto

Sexta vigesimū scdm oim pessimu
z scādalosissimū qđ p.ir.z.rrr. ānos
duranit h anno initiū sumpsit. mor-
tuo em gregorio.rj. cardinalib9 ad sctām mari
am nouā vt iusta de more gregorio solueret cō-
uenientib9. romani ciues blāde pus erort car-
dinalib9 vt romanū aut saltē ytalicū pontificē
crearēt. Ad eā postea temeritatē imprudentia
adducti sunt. eisdē pribus in pclaue clausis pit
est clamatū nihil tn terribile dictū aut factū vt
impssio potuerit appellari. Gallici vero nūero
tredecim vnū ex corpe suo vt haberēt pontificē
enitebanr. z inter qtuor ytalici romaniqz gene
ris vn9 gente visin9 papatū ambiebat Tulit ve
ro casus vt bartholomeū neapolitanuz creari
pōtificē vt pmissuz est in vibanū sertū sunt as-
sensi. Gallici vero pnia ducti ad varia loca ex-
tra vrbē cōfugerūt. accepto a pplo post in pōti
ficē vibano z a cardinalib9 q māserāt occulti ex
latebris pdierūt. z p tres menses habitus ē pō
tifex. Supuenientib9 inde estat caumatibus
optata gallicis occasio ē oblata. Oratū nanqz
pōtificē vt mutādi aeris ptertn ananiā eis lice-
rit se cōferri-vn breui fūdos pfugerunt. Erant
octo cardinales. q vicioſaz fuissi vrbani electōz
cāti aliū in pōtificē elegerūt gebenēsez eiqz sept
mo clemēti indita ē appellatō p orbē lras disse
mināt. clemētē vex rpi vicariū. hinc cisma ma
gnū in eccia dei oriri cepit vt duo capita in ea di
cerent ytalia cm germania z pānonia vrbano
Clemēti vo gallia hispania cathelōia z brit-
tania adhesit.

Clemēs vo mltas acceptasqz clades i galli-
as cū curia sua pfect ē vbi apd auionē vt
pōtificū moris erat sedē pstituēs vt ver9 pōtifex
a gallis oib9 vneratus est. z sedit annis.xv.

Bonifaci9 hui9 nois.ir. papa. pria neapoli
tan9 petr9 cognomēto tomacell9 antea vo
catus rome cardinaliū oim pssensu pōtifex crea
tur. Anno dñi. M.ccc.lxxxix. Hic tsi annoz cir
citer.rrr. esset dū pōtificatū inijt. ita tn deincepſ
vixit in tā florida etate z tāta peccandi licentia
vt nulla ei voluptas obūci posset. Fuit pterea
tāti ai psiliqz vt pm9 pplī romani vim oēm in
pōtificē trāstulerit. Creatis suo nutu mgratib9
oibus munita arce scti angeli z potētib9. inde
r. pōtificat9 sui āno ex assisio vbi multis annis
cōmorat9 fuerat romā regressus iubileū celebra
uit. At bonifaci9 rome vibis ad eccie subiectōz
reducte gla z peeuntis iubileo āno pceptis au-
ctus rem aggressus ē nouā que pōtifices roma
nos successores suos nō minus orbis rpiani qz
rome dnos reddidit. lege em pmulgata pstitu
it. nō licere cuiqz sacerdotj ad qđ pmoueret be
neficiū adipisci. priusqz pmi illi9 anni estimati-
onis pecūias pōtificali erario dissoluisset. soliqz
anglici cū legi in cathedralib9 parverint. in mi-
noribus beneficijs iussa pōtificis cōtempserūt. la-
dislaū pterea adolescētē in pūno regno apulie
collocauit. Studiū generale ditiōis sue ciuitati
rogatu alberti astensis marchiōis pcessit. Bri-
gidā in sctōx nūex retulit. Vex in multa rex p
turbatōe dim afflictat9 dolore latex tādē mori
tur pōtificat9 sui āno rliij. mense.ir.. M.ccc.iiij
Sepelituzqz i basilica petri sepulchro marmo
reo vermiculato.

Benedict9 ei9 nois.rliij. āno.1394. clemēti pō
tifici aduterin9 papa apud auinionem in
scismate suffect9 sedit ānis.21. vsqz ad pciliū con
stātiēse. cū clemēs antipapa auinionē obijsset i
ei9 locū pphanat9 petr9 hispan9 de lūa añ vo-
cat9 vir docktissim9 z vita omi. si ab ea tēpasset
ambitōe pstātissim9. Cui bñdicto. rliij. finit a su
is sectatorib9 appellatō. de q infra cū de pstātie
concilio opportunis dicetur.

Linea impatorū
Wenzeslaus rex

Wenzeslaus caro
li impatoris pdi
cti fili9. impator
anno.1379. pre defuncto
Cū iā vna cū pre impasset
ānis.8. solus post prez cō-
firmat9. impauit ānis.rrij
Quāuis impij bñdictōez a
papa nūqz obtinuerit wēz
slaus em etatis sui anno.2.
pmittēte pre regni Bo he-
mici sceptrū est assecut9. Erinde.xv. agens an-
nū cū piuge sua Johāna apud belgas in ciui-
tate aquēsi romani regni coronā accepit. Sero
deinde āno regina decessit. Et altera supducta ē
de domo baioarie. nomine Sophia lōge viro
suo pstātior. Fuit aūt pri in oīb9 dissimil. vo
luptatū sequar. ac labox fugiēs. vini prius qz
regni curiosior. Qui totū tps vite sue in extrēa
germania in otio z libidinib9 psumpsit. Ob qz
rem capt9 a baronib9. rvij. ebdomad in custo-
dia habit9 ē Johes dux lusatie. Et pcopi9 mo-
rauie magno reipub. malo cū libtati reddidere
capt9 est. z sdō p sigismūdū hungarie regē Et
alberto austrie duca in custodiā datus. Custo-
dia eius in egregijs edibus apud vienā habita
qbus exinde cognomē praga datum. qp eas rex

prageſiū incoluiſſet. Sz cū pax diligenr̄ cuſtodiret fingā eripuit. Regnoqz rurſus potit⁹ ē. Ne qz tñ vitā mutanit. ß pōre ꝓſuetudie vino ciboqz marcēs. lucē dormiēdo nocte ꝓfūgēs. Ab electoribus ipij eō probāte ro. pon. impio deiect⁹ domitor pēs illa dat⁹ egit eūn. Rupt⁹ cū ꝑlatin⁹ rheni aīaduertēs ipij dignitatē t hoīs ſacordiā zelo cōmot⁹ t vicioz inimiciſſim⁹. illū deponi pcurauit. Et ipe nolēs ſuffect⁹ fuit. ſub h vero rege vēzeſlao huſſitaz inſania ortū hūit. hij hereticī p⁹ varia attēptata cū nicolao q̄dā nobili i regia tumultuarie prūpētes. vēzeſlaū orauerūt. vt ſibi āpliores eccl̄ias elargiret. q̄ ia ppli hui⁹ ſecte maiorē ptē obtinerēt. Rex benigne nicolaū p̄mlt̄itudie loq̄ntē. vtqz i poſtez diē redirēt. iuſſit ille e ſpectu abīes pplares mag⁹ ac magis icēdit. Rex i arcē vice gradēſez vbi vicinā. puoqz tāto fluuio diſiūctā ſēſe recipit. Et paulo poſt i caſtellū nouū qđ ipe ꝓſtruerat. v. diſtās lapide cū pauc⁹ abijt. miſſis ad frēz ſigiſmūdū oratorib⁹ q̄ ei⁹ auxiliū iploraret. at hereticī p̄die kal' inlij furētes p̄toriū petiere ꝓſules. rj. metu pculſi fuga ſaluati ſunt. Septē q̄ remāſerāt t cū hijs iuder vir atqz alij nōnulli cines rapti inr̄cepti. et altiſſimis feneſtr⁹ i foz p̄cipitati. lāceis ac vultib⁹ irati ppli r̄cepti. dirū ſpectaculū dilāiati p̄buere. Camerari⁹ regni fuga ſibi ꝓſuluit ea cū regi nūciarent cūctiqz circūſtātes attōiti facinꝰ deteſtarēt. At ego inqt picerna futura hec p̄ſcierā. quē rex idigt⁹ correptū repēte inr̄ pedes ſuos pſtrauit. Et arrepto pugiōe conat⁹ ē int̄ficere. ß ipedit⁹ a circūſtātib⁹ egre illi vitā dimiſit. Nec mora palaſi corrept⁹. egrotāt cepit. atqz i fra. t. viij. dies ſigt⁹ noīb⁹ hereticoz. q̄s neci deſtinaueras. frēz aſſidue vocitās. t amicoz auxilia āri us erpectās. añ vita exceſſit. q̄z vocati p̄ncipes adeſſent. cū regiſſent i bohēia ānis. v. t. l. viriſſz ij. āpli⁹. Cōſumpſerāt corpa regū apd̄ bohēos añ q̄z ſepeliret. viij. dieb⁹ aromatib⁹ ꝓdita p ſacr vīb circūferri plāgiqz. Et ſeqntib⁹ āicis t baroī bus ꝓclamari i h vēzeſlao neglectū. ñ audēte regia nouā igredi ciuitatē. delatū ē cadauer ad eccl̄ieſiā. s. viti i arce t ide ad aulā regiā. ibiqz ꝓditū i ſepulcro qđ ipe ſibi delegerat. Sz cū poſtea mōaſt⁹ ipz ab hūtici⁹ diuiſeret. t ſepulcē regū effrigerēt cadauer aqz abijceret. piſtic⁹ aſ q̄ſpiā ꝓgnīe muſca vēzeſlao vēdere ſolit⁹. regē quē amauerat corp⁹ clā collegit. t i loc⁹ apd̄ ſe domi cōdidit. Inr̄iecto deide tpe. reb⁹ i meliorē formaz redact⁹. cū vēzeſlai corp⁹ reqreret acceptū. rr aureis illō reddidit. In circūgeſtatō ex more fcta. t iſtū ēge fū⁹ eribitū ac recēs obierat vēzeſlao. q̄ poſt depoſitōz ſe regē romāoz ꝓuenīeti-

Jodoc⁹ marchiō b⁹ franckfordie electoribus a magūtiñ. ac colōiēſi archiēpis in regē delect⁹. Lect⁹ ſigiſmūdū elegerāt. Sz is breui tpe ſine heredib⁹ mortu⁹. In brūna vo vibe morauie ſub ſceptro regali ſepelitur. Is cum patruum ſuum ventzeſlauz bohemie t romanoruqz regem viſitatū vēiſſet. Vocauit eū patru⁹ in penitiorē editū ptē. atqz i hūc modū alloqt⁹ ē. Et ſi satis ſcio nō eē e dignitate mea q̄ electores impij me reg̃ ro. abdicauerint. Solatio tñ ē. q̄ ex familia nīa h dec⁹ nō excidit. Ego te libēs volēsqz ſucceſſorē mihi datū accipio. Cūqz Jodoc⁹ his vbis teruit⁹. ad regis genua pcūbuiſſet. t ſibi nihil i pūtādū diceret. q̄ eaz rex oīno ignar⁹ eēt Ponemetū inqt nepos. nā neqz ipiū inuit⁹ depono neqz ſi retinere illō cupiā iura ſanguīs violare aſſim. Bono itaqz aīo eſto. Impuūqz ē tibi demādatū. ſuſcipe viris armis opib⁹ regni mei tāqz tui (vt libet) vtere letūqz t dōatū nepotē a ſe dimiſit at ille ſex tñ mēſes poſtea ſupuixit. Locū qz rupto baioario q̄ imperet fecit.

Vratiſlauia. ſleſie vrbs illuſtr⁹ t iclita apd̄ germāos ſarmatasqz gētes notiſſima cū āpliſſima cīas ad ripā oderē ſita ē. ſleſia ei⁹ pucia germāie oda irrigua erit. q̄ fluī⁹ i ſeptētrionē vgēs germāicas ſ gēteſ r i piſ ābob⁹ alluit. trāſoderā tñ polōica ligna puat⁹ t publicē edificijſſ magfice ornata hz ad modū decoratas baſilicas int̄ q̄s emiet eccia cathedral' diuoio. dicata. c⁹ epatū maiores aureū vocauer̄. huſſitaz bella luteū reddidit. io. tñ rot h tpe vrb ātiſtes iuris doctor ac variaz doctrinaz ꝓſultiſſim⁹ hūc epatū gl'ia t āplitudie plimū aurit. Mōaſteria q̄z hz p̄clara. hēmitaz dini Aug⁹. ad. s. dorotheā. minoz ad. s. iacobū t diuū Bernardinū diuerſaz tñ obſeruantiaz predicatoz ad. s Albertū canōicoz regulariū i eccia. b. marie vgis gl'oſe p̄mōſtratēſiū ad. s. vincētiū extra menia vrb. Extraqz i ea eccl̄ia collegiata ad. s. crucē int̄ eas tñ p̄cellūt due parrochie. ad. s. elizabeth t diuā mariā magdalenā minoreſqz eccl̄ias hz ppulchras. s. barbare. s. Criſtoferi t. s. Lazari cū pleriſqz alijs. Cum hec vrbs a variſs p̄ncipibus mūtatione dominij ſenſit. dū erga a Johe p̄e caroli q̄rti impatoris romani t regis bohemorum recepta eſſet. Et hec vratiſlauienſium ciuitas q̄z dux Sleſie occuparat Heinricus Legnicium quoqz. et q̄plures alie Sleſie ciuitateſ et ſubijcimtur etiam in eo bello Jn hac etiam deinde vrbe regnante in hac ciuitate magna tē

pestare apud bohemos ventzeslao rege. orta seditõe. Cõsules quax pma ptãs est. p fenestras er pretorio in foꝛ papitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. diruꝛ spectaculũ pbuere. Cuiꝰ rei auctores. Sigismũdus imperator paucis pꝰ ãnis securi pcussit. Sigismũdꝰ em̃ ipator paucis post ãnis securi pcussit. Sigismũdꝰ em̃ cesar postea impãs ob hereticã prauitatẽ delẽdã cuꝛ ad festũ natiuitatis dñice brunã (qđ ẽ moranie oppidũ) petijt ibiq. pragẽsibꝰ veniã petẽtibus ea lege pepcit. vt cathẽas ⁊ repagula tota vrbe depõerẽt. suosq mgrat⁹ accipẽt. Paruit praga attõita cãtas. Cũ regni pmores elegat⁊ i celũ maiꝰ aduẽtu noui reg⁊ gtulabũdi erposcerent. Cuiusq rectores sine ꝓtrouersia reliq vibes admitterẽt. Nec dubiũ videbat q̃n tota bohẽia la be hussitaꝛ erceſſit. si er brũna sigismũdꝰ recta via se pragã ꝓtulisset. Sz dinertit ille. vt fortas se fati sui erat. Vratislauiãq fleſie caput accesſit q̃ in loco ppꝰ vibanꝰ nõ diu ãtea ꝓsulatũ vt pmissiz ẽ a ventzeslao frẽ suo ꝓstitutũ p seditõz obtrũcauerat. Cuiꝰ sceler⁊ auctores securi pcussisset qđ vbi prage renũciatũ ẽ. diffisi đ venia cines erẽplũ vratislauiẽsiũ veriti. manifesto desciuerũt. Erecto pmijs cẽchõe q̃ arci pragẽsi perati i totũ regnũ lras dedere. Ne q̃sptã sygismũdo aditũ pberet. Qui dalmacie ligue hostis eẽt. Nec alia cura teneret q̃s regni pdẽdi. q̃ atiquã piruthẽoꝛ citatẽ ordini imri pignoris obligasset brãdeburgẽ. aũt a corona bohẽica alienasset. Hec igit cãtas sub ipio bohẽoꝛ ꝓstituta. deinde pꝰ varia bella ob pfidiã bohẽoꝛ mathie hũgarie regi subiecta fuit Post cuiꝰ obitũ iteꝛ regno bohẽie (cũ inclitꝰ vladislaus rex hũgarie ⁊ bohẽie regnis nũc pest) ipata facẽ pollicita ẽ. muro aũt admirabili cicta ẽ. Et i pre q̃s odera nõ alluit. fossa pfũda manu facta. Et muro lateritio mũita eriſtit ea crassitudie vt nõ facile affringi machis q̃at turres i mẽibꝰ crebꝛe. ⁊ ppugnacla locꝰ optũis ꝓstructa. Platee ac publice vie i ea ãple erãt. ad decorẽ ornate i modũ cruc⁊ vt oi spẽdore cũ eq̃tõe domoꝛ sese a spectui pbeant i foro ãplissimo pretiũ cũ t̃ri excelsa positũ ẽ Vbi hora cibaciõ. tibicines sua pludia exercent

Uratislauia

Uentzeslaũ bohẽie regẽ inẽ purpatos suos crebro sm̃one vsurpe solitũ fert. Ego si me deripiẽdis vibꝰ italie sors pnitẽ dederit. Ceteꝛ reꝛ pdã militibꝰ iptiar. Vini tãrũmõ apđ me spolia reꝑuabo. Si q̃s ãt cellaz vinariã i insso meo fuerit ingressus gladio feriret. Hũc pncipes electores velut iertẽ atq socordẽ vt pmissiz ẽ impio deiecerũt. Rupto baiuario i locũ eiꝰ suffecto. Ad quẽ citates theutonie oẽs defecere. dẽptis Nurẽbergẽsibꝰ. q̃ ventzeslao iurassent. Hij cũ hic iurisiurãdi religionẽ vererẽt ide vim baioꝝ timerẽt. Legatos ad vẽtzeslaũ mittũt. Quis e iuramẽto solui petãt. ac si necesse sit. Auri. xx. milia nũmũ in ea rẽ offerant.

festū visitatōnis ꝙ̄ glose
virginis marie. vbag 6.

Rer anditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qđ furstenberg baccarea censē vocant id est inter renensia vina vt putant optimū.

Jehannes de rupecissa or. minor

IOhānes đ rupecissa de ordine minor insignis theolog⁹. Ac in naturalibus doctus. tempestate hac p̄ter ea q̄ in sniarū libros accurate doctecq; scripserat. multa p̄dixit mor futura. In carcerē trusus multa đ futuris tanq; propheta scribere voluit. videlicet de duobus antixp̄is. et de ecclesie cō culcatōne et desolatōne terraꝝ. Et de p̄uersione omniū gentiū ad fidē xp̄i. et alia multa q̄ in yanuis adesse affirmabat. Et hec a dño iesu xp̄o sibi revelata fuisse. ꝓtestabat. qūe nō mō euenire. ß oppositū in oibus fuisse ꝓstat. Huinsmodi aūt ꝓnosticatores multi ab initio de his archanis decepti fuere. quibus satius fuisset silere q̄z talia temere loq̄ que pater posuit i sua potestate. Quābrē fides his ꝓnosticatōnibus adhibenda non est.

Symon de cassia

SYmon de cassia ordinis heremitarū. diui augustini theologus et egregius p̄dicator. p id rps tanq; medicinalē cassiā languenti aīe ad vite integritatē refrigerio traditus affuit. Qui vt verus euangelistarū interpres. Et iheſu xp̄i ymitator ver⁹. oia ipsius salnatoris gesta in ordinē colligens in. xv. subdivisit libros. quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed et aliū libꝝ de doctrina xp̄iana. de pacientia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spiritualiū. Opuscula aūt hec miro et quasi diuino ordine collegit. Epistolas q̄z edidit. plurimas documentis plurimis repletas. Hic florentie quāmarie spū prophetie floruit. et multo in p̄cio fuit. Vbi etiā monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. et nobiliū matronarū ac virginū illud replenit.

FEstū visitatōnis gloriose v̄ginis marie. ab vrbano. vj. p octauas celebrandū ad formā festiuitat⁹ corpis xp̄i vt stituit. ob impetrandā vnionē ecclesie i scisma te merit⁹ semp virginis marie.

Franciscus carrariensis

FRanciscus carrariensis senior vnicus dñi iacobini ex vxore regnat⁹ fratre ei⁹ guilielmo et p̄lio interfecto. in regnū paternū succedens. regnauit an. xj. Vir quidē splendidus et mltis v̄tutibus ornat⁹ ac plima laude dign⁹. q̄ patauinā vbē menibus castellis turribus. ac splendidissimis edificiis et edibus tū priuat⁹ tū public⁹ mirifice ornauit. Nec nō et p̄clara ac memoratu mlto digna in plūs gessit facinora. p q̄bus regno suo mlta p̄stitit icremēta. vex cū bernabmē vicecomitē sororiū a galeacio maria detentū defenderet. liberare statuisset. nō mō eū liberauit ß et regnū omne ac deniq; vitā ppriā p̄didit. q: ab eodē tandē galeacio supat⁹ et captiu⁹ abduct⁹ i modoecio furno seu carceribus cū interire p̄mi sit. Deniq; de octobrio mense anni. M. ccc. lxiij cū vita excessisset. Cui⁹ filius francisc⁹ ab duce corpus ipetrauit. et aromatibus p̄ditū patauiū cū mario apparatu deferri fecit. Et regiis exequiis i maiori ecclesia sepulchro marmoreo sepeliri fecit.

S. Katherina de senis

KAtherina ytalica. senarū vrbis etrurie oriūda. Cuius hystoriā frater raymūdus đ capua generalis ordinis p̄dicator. pscripsit. ex patre iacobo pannoꝝ tinctore. et lapa mrē pgenita. cū annū. xij. attigisset spreto p̄iugio p̄dicatoꝝ ter cij ordinis pfessa inumerabiliū virtutū preclarissima i mira austeritate et abstinentia virit. et mirabiles victorias i abstinentia habuit atq; visiones. quā rps desponsauit anulo hñte q̄tuor margaritas et adamantē in summitate. dñs q̄z cor ei⁹ abstulit tribuēsq; suū in latere cicatrim̄asit. dono phhetie admodū isignita. Tandē anno etat⁹ sue. xxx. mlt⁹ patrat⁹ miracul' rome deuotōnis cā ers. vite sue finē fecit. atq; ibidē ei⁹ sanctissimū corpus i basilica đ minerua ordinis pre. maria cū pplox freq̄ntia delatū cū celebri deuotōne et reuerētia sepelit. Quā sanctissimā virginē postmodū pius. ij. papa eius pter raneus anno salut⁹ nostre. M. ccc. lx. kal. may i sanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. q̄ q̄nte sanctitat⁹ q̄nteq; v̄tut⁹ fuerit idē pontifex memorabili relatu p̄secut⁹ est.

Johannes galeacius. primus Dux Mediolanensium

IOhannes galeacius. vicecomes. galeacij marie filius. primus medyolanensiū dux. Patre iā tribus annis defuncto. diuisa primū inter se et bernabouē patruū dñatōue quē insidiose itercepit et captū ad mortē custodiri pcepit. filiis oibus fugatis medyolanense regnū obtinuit et. r. annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit et veronā ac vincentiā suo regno adiecit. Paulocz post francis cū patauina vrbe comphendit. bononya qz senenses perusini sese sue potestati tradidere. Fuerat hic clarissimus princeps. statura pcerus. eleganti aspectu. litteris edoct⁹. et celebri elocūntia clarus. ingenio callens. ac in agendis astutus et sagax. Duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. et qua valentinā solā filiā genuit. quā carolo francoz regi nrionio copulauit. Aliā katherinā consobrinā suā bernabonis filiā. et q iohānē. mariā. angelū et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentī ai et potentie vir eēt postq xxx. annis sub titulo cōmitatus vtutū impasset. anno M.ccc.xcv. septembri mense archyepō medyolanēsi orat⁹ re missō ducat⁹ titulū a wentzeslao impatore ēntū milibus florenis obtinuit. et p man⁹ ipsius archyepi oratoris eodē mense ingenti pompa ducatus biretū et alia isignia recepit. viritq ea in dignitate an. vij. Tanta quippe erat eius ai magnitudo vt ad imperiū aspiraret. et nisi iā cito morte puentus fuisset ad id forte puenisset. Hic in papyensi vrbe iter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in q tantā librox copiā xtraxit qn tā alibi pauci viderūt. lepozariūq xtiguū muris cinctū iuxta illud xstituit. in q monasteriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū xstruxit atq dotauit. vbi et corpus suū tumulandū et testō legauit.

ECclipsim solis p ea tpa fuisse scribunt q ferme p horas duas duravit.

LAdislaus caroli regis filiꝰ qui et hungaria ab vrbano. vj. in ytaliā vocat⁹ ꝯ iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno M.ccc.lxxv. regine dolo interfectus ē. Ladislaus igit filius Tapulie regno

Ladislaus apulie hungarie rex.

succedēs regnauit annis xxix. cū adoleuisset hungarie regnū suscepit. ꝑ cū ibi res parū pspere ei succederent expeditione nō pauca suscepta et ydera de regno occupata venetis vendidit cū pecuniis ytaliā veniens apulie regnū obtinuit. et cū magnanimitat⁹ et prudentie eēt vir atq oim regū potentia et rerū pspecitate oibus p circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. Varia qz fortuna inter pontifices sequentes et regē semp fuit. Sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno pauratōne coz est sublatus. Sygismundus aūt qui postea augustus et impator fuit ladislao predicto ex hungaria armis pulso ad ipsum hungarie regnū vocatus id suscepit. et vsq ad imperij susceptionē xxv. annis regnauit. Vir certe bellator et reipu. xpiane acerrim⁹ propugnator ac defensor.

BEghardi ac secta fla Religio dealbatoz

gellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt. in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. Mirabilis qz populoz motus hoc anno. M.ccc.xcix. i tota ytalia factus ē. Nā ois fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas et lineas ad pedes vsq protensas cū capuciis instar religiosoz cappaz quibus facies velabant induit. Qua commotione et nobiliores feie simul et viri et principes. cpi clericq ac religiosi cuiuscunq ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu intercedere temptauerunt. Hoz siquidē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes commeabant. et processionaliter bini et bini pgentes pacē et misericordiā supplici clamore sepe et sepius clamabant. ymnos insuper cantabant. et quā maxime sequentiā a beato gregorio editā. stabat mr dolorosa. Duravitq huiusmodi mot⁹ mēses fere tres. vr initiū habuerit incertū. primi i ytalia lucēses fuere. vtriusq sexus induti albis ad tria milia. Huius tñ religionis auctor quidā sacerdos fuit qui tantam modestiam vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus alijs sanctus haberetur ꝛc.

Jpm tñ bonifaci⁹ põtifex apud viterbiũ vibẽ tandẽ ꝓphẽdere fecit. ⁊ tãq̃ supstitiosiꝫ ad sẽ ꝓ ductũ igni exuri fecit. hoꝝ aũt crucifixi ymaginẽ q̃ añ se deferti faciebãt adhuc lucẽses cũ maxima veneratione conseruant.

IVbilei ãnus hꝫ ãno. 1400. Rome iussu bonifacij põtificis celebrat. q̃ fere innũera hoim multitudo ꝓuenit ⁊ eo ãno ab ipo inbilei ⁊ maximã dealbatoꝝ freq̃ntiã tãta pestilẽtiã vbiq̃ fuisse traduũt. at apud florentiam vibẽ ad trigita hoim milia absumpta fuisse referant. Quarto q̃ ãno wẽceslai regis pestis seuissima pplata est bohemiã. In Praga vero in q̃t uor mẽsib⁹ in vna tñ sctẽ Stephani parrochia tria milia funeꝝ. ⁊. l. fuere. Pragẽses inter hec pplari tumultu ercitati atq̃ in furorem acti indeoꝝ domos innadiũt bona eoꝝ diripiũt domos incendũt. atq̃ intra duas horas non serui non etati pcentes infelicẽ gentẽ gladio cedũt pisse aliquot milia ferunt. seruati cõplurimi infantes misericordia bonoꝝ ciuiũ baptismi gratia accipere.

¶ Anno mundi. 6603 ¶ Anno ꝛpi. 1404.

INnocenti⁹ septim⁹ papa pria sulmonẽsis. cosmat⁹ antea vocat⁹. sctẽ crucis p̃spiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creat. q̃ iureiurãdo collegio spopondit. q̃ptimũ cẽt p vnione req̃sit⁹ pontificatu renũciare. vir q̃dem grãdeu⁹ ⁊ multaꝝ magnarũq̃ rerũ expientia instruct⁹. q̃ pontificatu suscepto in q̃bus vibani ⁊ bonifacij vestigia secut⁹ est. quos puat⁹ carpebat. nõ modo q̃ tãtope laudabat effecit. vex etiã iniq̃ aiõ ferebat si q̃s apud se ea de re verbũ vllũ fecisset. ꝓterea adeo tumultuose oĩa gubernabt. vt cuꝫ romani instarent q̃ cĩsima de eccl̃ia tolleret ipos ad ludouicũ nepotem tanq̃ ad carnifice missit. qui statim vnde cim ex ipis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua sentia pmot⁹ põtifex romanus acci to ladislai rege arma aduersus põtificẽ cepit. q̃ statim cũ ludouico nepote viterbiũ fugit inde po. ro. aulicos ei⁹ interfecit. Vex capitolio ⁊ põte milvio occupatis accredib⁹ pactis ira declinãte romani pontificẽ in gr̃am receperunt. q̃ cum romã venisset nõnullos cardiales delegit q̃x de nũero angel⁹ conatri⁹ venet⁹. postea gregorius. rij. appellat⁹. ⁊ Petr⁹ philargi cretẽsis Alexãder q̃nt⁹ põtifex postea creat⁹. tertiꝫ otto colũna martin⁹ post vocat⁹ creuit. ⁊ ludouicũm pdictũ agri piceni marchionẽ ꝓstituit. ipse vero non diu post rome moriẽ põtificat⁹ sui anno scdo. sepelitur q̃ in basilica Petri in sacello q̃d olim põtifi cib⁹ dedicatũ erat q̃d q̃ vetustate ⁊ situ coruẽ nicola⁹. v. postea restituit

¶ Anno mudi. 6605. Anno christi. 1406

GRegori⁹ ei⁹ nois. rij. natõe venet⁹ angelus corari⁹ antea vocat⁹ tituli sci marci p̃sbiter cardinalis põtifex creat⁹. ãno dñi. M. cccc. vj. pdie kal. nouẽb põtifex siq̃dẽ maxie seueritat⁹ ⁊ sctimonie p̃cipue reuerend⁹. q̃ põtificatu suscepto facta iterato ad deponẽdũ põtificatũ se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si bũdict⁹ q̃ alterũ põtificatũ gallia tenebat se q̃x abdicaret. Cohortãtes igit̃ in p̃cipo sese pdicti põtifices ⁊ ad mutuam abdicatõx offerẽtes. cũ vo d̃ eligẽdo loco q̃ sine discrimine vterq̃ venire posset mẽtio haberet. neq̃ d̃ ea re satis inter eos ꝓueniret. collusores ⁊ fidefragi ab vtroq̃ cardinaliũ ꝓuentu sunt habiti maiore diuisionẽ cõcitauerũt. Quapꝛopt̃ cõciliũ pisis celebratũ ẽi q̃ ambo d̃ collusiõe accusati ãbo põtificatu p̃uati sunt alexãder eligit̃. dũ gregori⁹ abesset armis oĩa rome circũsonabãt. gregori⁹ q̃si pfug⁹ de ꝓcilio ariminum ꝓfect⁹ a carolo malatesta pbenigne ⁊ splẽdide ẽ habit⁹. Benedict⁹ aũt p⁹ habitũ i ppinião ꝓciliũ q̃ tutior cẽt ad castellũ panischole locũ mũitissimũ ꝓfugit vbi diuti⁹ ĩmorat⁹. vterq̃ aũt licet i pisano ꝓcilio exauctorati eẽnt tãq̃ veri põtifices cardiales crearũt. marime vo gregori⁹. q̃ dũ luce cẽt de cõsensu cardialiũ q̃ nõdũ ab eo discesserãt gabelẽ cãdelinariũ cardialẽ creat. q̃ postea in põcificẽ elect⁹ eugem⁹ q̃rt⁹ appellat⁹ ẽ. h tãdẽ ad ꝓstãtie ꝓciliũ carolo malatesta oratore misso põtificatu se libe abdicauit ꝓ q̃ libera abdicatiõe ꝓuẽt⁹ ois eũ agri picẽi legatũ creauit si nõ multo p⁹ recanati ãi dolore defecit vbi ⁊ honorifice ꝓdit⁹ ẽ

Gregorius. rij.

Alexander q̃ntus

¶ Anno mundi.6608. ¶ Anno ẽpi.1409.

Alexãder ei⁹ nois q̃nt⁹ papa natiõe cretẽsis petr⁹ cãdian⁹ ãtea vocat⁹ ordinis minorũ frat⁹ t doctor archiẽps mediolanẽsis vir doctrina tsctitate vite p̃clar⁹ h̃ ãno in ꝓcali o pisano gregorio t bñdicto abrogtis oĩm cardinaliũ cõsensũ q̃ tũ in ꝓcilio pisano erãt põtifex creat⁹. q̃ in omni vita t etate p̃stãs. ab adolescẽtia ordinẽ minor ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologicecq; disciplinecq; vocauit vt breui t publicã scolã habuerit. t in libros sniãrũ docte t acute scripserit. magn⁹ q̃z orator. magn⁹ p̃dicator ẽ hit⁹. iõ a iohe galeatio duce mediolanẽsi accit⁹ pmũ locũ in ꝓsultatõib⁹ suis habuit Creat⁹ deinde rogatu galeacij victim⁹ eps. post ea nouariẽs mutato loco postremo p̃sul mediolanẽs factus ab Jnnocẽtio. vij. cardiał basilice. xij. apl'or creat⁹. q̃ dẽ gdu põtificeã dignitatẽ adept⁹. Adeo ãt mũific⁹ erat in paupes t viros sua benignitate dign⁹ vt breui nil sibi relinq̃rit. vñ t iocũ interdũ dicẽ solebat se diuitẽ eps fuisse. paupẽ cardinalẽ. medicũ põtificẽ. Jn eo defuit illa hñdi cupiditas. q̃ vna cũ re t etate accresc sil. Tãti ptera aĩ fuit vt ladislaũ regẽ potẽtissimũ q̃ ditõz eccie veraueratj regẽ p̃uauerit. soluto ꝓcilio bonõiã pficiscit Tãdẽ cũ gnit egrotare cepisset cardinał ad ꝓcordiã adhortat lacrimãtib⁹ oãb⁹ saluatoris v̄bũ pferẽs. Pacẽ meaz do vob pacẽ meã relinq̃ vob. statim moritẽ põtificat⁹ sui mẽse. viij. sepeliturq; Bononie in ecclesia fratrum minorum.

Rupt⁹ dux bauarie rex̃ bomanor̃ vocb⁹ pr latinq

Linea imp̃atorum
Rupt⁹ rex romãor

RVptus bauarie dux ac comes palatin⁹ rgeni ãno M. ccc. vñtzeslao bohemo p̃dicto impatore tãq; inutili (ppt ignauiã t socordiã impio p̃uato ab electorib⁹ im pator delect⁹ impauit ãnis. x. Colõie ab archiepiscopo colõiẽsi corona decorat⁹ fuit. hõ sane rpianissim⁹. iusticie cultor. in rebus bellicis strẽnuus t in defensione oppssor sollicitus t ppt ea a bonefacio põtifice in impio ꝓfirmatus. Hũc q̃dẽ florẽtini ppter ipius aĩ magnitudinẽ ꝑ galeaciũ mediolanẽ ducẽ vltima desp̃atõe ducti auxiliatorẽ ea in ytaliã ꝓditõe accersiuerẽt vt nõ p̃us pmissaz ingentẽ pecũiã accipet q̃ vicecomitis terrã cũ exercitu attigisset. vẽitq; extremo autumno impator vt bñdictõz impialẽ a summo pontifice accipet. t agrum vt pecunias a florẽtinis accipet bitrianũ. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed pte pecuniaz iam pcepta galeacij copijs ꝓgressus factusq; tridentũ rediit Colonien̄sis p̃sul t Leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cũ maxima copiaz pte domũ tedierũt. vnde venetis vocantibus et inde to pfectus taruisiũ paduã est delatus. ad quez florentini oratores sumptuosissimo quidẽ apparatu. sed copias illius desiderio minores. vt bellum resumeret trãsmiserũt. ductoresq; earuz copiaz fuerũt Sforcia attẽdulus cotignola romãdiole oppido oriund⁹ tunc pmũ nosci cept⁹ t balde sar mutinensis. Cumq; pecũiaz quoq; paucitatem addidissent florentini t in altercatõe pmen sem p̃sisterent t solutio pecuniaz negaret indignatõe pcepta impator abire constituit. eq̃tatu igit p terrã ad taruisium pmisso ipe venetias petijt visendiq; causa ciuitatẽ mirabilẽ. Susceptus aũt a venetis insigni magnificẽtia cũctis exhibitis. que ad honorandos p̃ncipes exhiberi solẽt. cladẽ receptã exposuit. tadez vero cũ neq; pontifex roman⁹ neq; veneti in fauorẽ auxiliũq; eius palã descẽderẽt. florẽtini autẽ ea postulata q̃ difficilia factu videbant. differrẽt. re infecta mẽse apl̃i patauio mones lõgis itineribus transalpes in germaniã rediit. Rupt⁹ antẽ ex vxore elizabeth filia burgrauij nurẽbergensis multos heredes reliquit. rupertus t fridericus ante patrem obierũt supstites reliq̃t ludouicũ. stephanũ iohãnẽ t ottonẽ iclitos duces. Filias q̃z tres. vna ducã austrie friderico de atheſi. alia comiti clevie quẽ sigismũd⁹ impator ducẽ fecit. tercia margaretha ducã lothũgie matrimonio iũcte fuerũt. Genitor aũt cũ filijs vsq; ad obitũ sẽ obedientia gregorij pape pmã sit. Cõciliũ pisanũ nõ rite celebratũ educẽs. Tãdẽ post gl̃osa gesta in impio t in germania. anno dñi. M. ccc. x. in oppenheim moritẽ obijt t in haydelberga ad sctm spm̃ sepultus

Concilium pisanum

OConcilium pisanuz p vnione ecclesie Pisis celebratuz fuit sublata eñ sepe ꝓueniendi Bñdictũ t gregoriũ anno dñi M. ccc. viij. de mẽse Maij car-

dinales recedentes post longā disputationē flo
rentie an ob pessimū scisma ecclie nociuū cardi
nales ꝓciliū ꝓuocare possent determinatū ꝑ do-
ctissimos viros id licite fieri posse. vtriusq; pon
tificis cardinales ꝑ celebrādo vniuersali ꝓcilio
ciuitatē pisaꝝ decreuerūt. cui rei cōitas flozētina
ꝓsensit. vñ significāter gesta ꝑ nūcios ⁊ lr̄as vo
carūt ad ꝓciliū oēs epos ꝓlatos ꝓncipes ⁊ com
munitates. ꝓuenitq; tandē in eo loco multitudo
magna cunctaꝝ fere nationum. In eo concilio
accusati de collusione pōtifices ambo. decretum
est vt oratores mitteret ad vtrūq; vt ad locum
accederēt. quoꝝ operam benedictus deriſit. gre
gorius non ad eos ꝓtinere congregare concilium
ait. Tandem ambo priuati sunt ⁊ alexāder na
tione grecus ad pontificatū assumptus q̄ pau
co tempe sedem Petri tenuit. Testatus est per
eam mortem quam ante oculos se continuo cer
nere dicebat nec reformidare cōscientia bñ acte
vite motus se existimare ⁊ credere que in conci
lio pisano decreta fuissent recte atq; integre fa
cta esse oīa sine dolo malo fraudeue anno se
re posteaq; sedere inceperat mortuus quo anno
laboraꝝ est fama ac peste. ¶ Per hec tempa
ludouicus andegauen. filius eius ludouici q̄ cum
Carolo de regno contendit. Pisas veniens con
cessionem regni appulie ab Alexādro papa re
cepit. Naz ladislaus cūcta effecerat quo cōcili-
um impediret. itaq; cum exercitu cōtra latisla-
um missus. Cūq; eo baldasar cosa ex latere le-
gatus. non multū tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa
vrbem romam commorantes nec vltra ꝓgres
seitrito capto redierunt.

S. Vincentius ordi nis ꝓdicatorum

Vincentius cathe-
lanus ordinis ꝓdi
catoꝝ declamator
⁊ theologus celeberrimus ex va
lentia vibe natus ac nobili
familia ferrariorꝝ. Cuius pa
notarius publicus q̄ tres hūit fi
lios. Petrum primogenitus
laudabilis vite ⁊ vroꝝ ha-
bens. Alium bonifacium iu
ris vtriusq; doctorē. q̄ mor-
tua vroꝝ ordinem carthusiensiū ingressus tā
tum sua prudentia effecit vt generalis ꝓris ordi
nis fieret. Tertium vincentium q̄ in virginita-
te ꝑmansit. ⁊ anno. M. cccc. ⁊ vltra non modo
celebri doctrina sed singulari sctāte insignis
fuit. q̄ cum ꝓdicatōis dono plurimum illustra
tus fuisset quo ad vitit ecclesiaz dei ꝓdicando ⁊
docendo ⁊ monendo non modo verbis. sed eō
exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimuz
opus euangelizandi triginta annis ꝓtinuans.
Tandem sedem petri tenente martino quinto
anno. 1418. impante Sigismundo ex hoc sec
lo migrauit. ⁊ cum in morte ⁊ post mortē pluri
mis clarueritmiraculis calixtus tertius pōtifex
eius compatriota anno deinde dñi. 1455. eas ob
res in sanctoꝝ confessoum numero euz aggre
gauit. ⁊ eius festum nominis aprilis celebrari
mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuita
te venetensi in ecclesia cathedrali q̄ ordo nō ha
bebat ibi cōuentū. ꝓdicabat aūt in vita sepen
mero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tā
to terrore vt oēs in timorem cōuerteret. vt pec-
catores futurā dei iram abhorrerent.

Franciscus martini ordis carmeli tarum

Franciscus martini ordinis carmeli-
taꝝ theologus cele
berrimus ꝓhocipm tps in p̄
cio existēs. cū multos erudis-
set discipulos ad agitādum
intellectū librum de cōceptōe
virginis Marie ꝓposuit.

Gerhardus groet cla
ret sanctitate vite
⁊ scientia ⁊ incepit
ꝓgregationem in daūdria ⁊
plura scripsit Johānes rufbroch clarus habet.
vir ad modū deuocatus ⁊ illuminatus. etiā multa
scripta in theutonico reliquit.

Heinricus yota sacre theologie ꝓfessor
Heinricus q̄s de hassia etiā doctor the-
ologie. hij duo luminaria ecclesie in
vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusinus p̄cellē
tissimus legis peritus
bartholi saxoferratē
sis discipul⁹. ⁊ ipe vna cum
āgelo ⁊ petro germanis hec
ipa tempora clarissima red-
didit. q̄ cum post magistruz
suum in iuribus ciuili ⁊ pō
tificio obtineret ꝓncipatum
infinita prope edidit libro-
rum volumina. Super toto
enim iuris ciuilis corpore peregregie comenta
tus est. Insuper ⁊ in secundo decretaliū ac feu-
dis scripsit. Ad ditiones ad speculum composi
itaq; clarissima consilia post se reliq̄t. Tandez

ob doctrine pstantiã a philippo mediolanẽsiũ duce publico salario papie vocatus. anno dñi. 1423. mense aprili ibidem defunctus apud fratres minores sepelitur.

Bartholomeus de saliceto

Bartholomeꝰ de saliceto iuris cõsultissimus ꝓ hoc tpe floruit ⁊ in legibꝰ nõnullos cõmẽtarios cõposuit. Hic cum apud albertũ estensem ferrarie marchionẽ in pcio cẽt cuꝫ ipo egit vt a bonifacio pontifice privilegiũ ꝓuocãdi studiuꝫ in ferrariã obtineret

Nicolaus florentinus medicus

Nicolaus erimĩ nominis medicus natione florentinꝰ ꝑ hec tempa exĩstens, in omni medicina grande opus componendo relinquẽs. qõ de oi medicina ex veteribꝰ ⁊ doctis medicis exq̃sitis accurata lucubratione extraxit. obijt denicꝫ florentie post multas curationes anno domini. M. cccc. duodecimo

Arsilius de secta sophia pataũinꝰ medicus. ⁊ ipe multaꝫ rex cognitõe insignitus cũ quedam edidisset in medicina super hippocratis libros multos scriptores ingenio ⁊ subtilitate pcelluit ⁊ suã patriã doctrina ⁊ fama ecornauit.

Johes ravenatꝰ grammaticus

Johes ravenatꝰ grãmaticꝰ ⁊ rhetor luculentissimꝰ his tpibus floruit vir certe marimi ingẽij ⁊ singlarissime doctrine. q̃ vt leonardꝰ arentinꝰ eiꝰ discipulus testat ꝑmus fuit a q̃ eloquẽtie studia tanto pelongo postliminio in ytaliã sunt redacta. Hic cũ a francisco petrarcha egregie eductꝰ fuisset. ⁊ ipe viros sequẽtes excellentissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras bizantinus. patria ẽstaminopolitanꝰ. vir domi nobilis. ne dum litteraꝫ grecaꝫ pitissimus. verũ oi doctrina ac virtutibꝰ nobilior atq̃ ꝑclarus hijs tpibus cõstantinopoli patria a turchis obsessa. vẽetias matri delatꝰ ꝑmo in eraudita eiꝰ fama invitatꝰ benigne ac postulatꝰ ⁊ lras grecas ibi docere cepit que iã septingẽtis annis ꝓcuerãt ⁊ ꝑ eum reuiuiscere cepẽrũt. Hic itaq̃ cum in ytaliã venisset ꝑmo venetias multos ¡adolescentes grecas docuit. indeq̃ a florẽtinis publico solario vocatus plurimos discipulos habuit. a iohe rauennato prędicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinꝰ. paulus stortia. petrꝰ paulus vergeriꝰ iustinopolitanꝰ oĩbonus vicentinus guarinus veronẽsis. carolus aretinus pogius florẽtinꝰ. franciscus barbarꝰ ⁊ frãciscus philelphꝰ ⁊ alij. Indeq̃ curiam romanã cũ secutus fuisset ⁊ apud cõstantiã vbi generale ꝯcilium celebraret accessisset ⁊ ꝑdicti discipuli dulcedine verboꝫ suoꝝ allecti eum seq̃ voluerũt. hic aũt ⁊ si oi sãa edoctus fuerit nihil in scripto qõ extat reliq̃t. Cõstãtie aũt deficiens a pogio florentino melliflua oratione cuꝫ epigramate honestatus est.

Crisolaras ẽstãtinopolitanꝰ

Tamerlanes

Tamerlanes magnus tartarorum seu parthorum rex incredibilis potẽtie vir. hꝫ etiã anno. 1402. vita excessit. qui ꝑmũ (vt aiũt) genere parthꝰ humili loco natus. gregarius miles. adeo inter suos corporis agilitate excelluit. vt brevi multarũ gentium dux fieret.

quibus parthoꝫ impio potitus scythas. hyberos albanos. persas medosq̃ sibi subegit. Mesopotamiam invasit atq̃ armeniam transito eq̃ euphrate cum quadringẽtis milibꝰ equitũ. sexcentis milibꝰ peditũ. oẽm asiam q̃ minorem appellamus obtinuit. Regem oim potentissimũ bazaitẽ thurcoꝫ dim̃ cum pari equitũ numero ⁊ magnis peditũ copijs finee suos tutantem. apud armenos ꝑlio supatum ducentis milibus hoim interfectis viuũ cepit. caueaq̃ in modũ fere inclusum. ꝑ omnem asiam circumtulit egregium admirandũ humanaꝝ rerũ spectaculum. Castra eiꝰ in vibis modũ ordinata fuere. statũto cuiq̃ arti loco ad vite vsum necessaria. summa semper rerum copia inveniebat cum nullus esset latrocinijs locus. Inde a tha-

nai flumine vsq; ad egiptū vniuersaz asiaꝫ p̄ currēs. smyrnas antiochiā. sebastē tripolim. damascū multasq; validissimas vrbes vi cepit diripuit atq; incēdit Soldanuz egiptioꝝ p̄ncipez bello suptum vltra peluſiuz repulit egiptū ingredi parātem vaste solitudines ⁊ deserta loca auerterūt vix bellicis artib⁹ insignē Damscuz capta cum arcis antique expugnatō difficilioꝝ videret. Cōstructa e regiōe altera q̄ antiquam altitudine suparet vi cepit. Capha vrbs genuēsium tunc colonia in thaurico cheronesō. nō p cul a Bosphoro cymerico erīstit. hanc cum tamerlanes inuadere statuisset. Schythas negociatores p̄misit. q̄ p̄ciosissimas aialium pelles minoꝝ quam cōsueuerūt p̄cio venundarent. sciens aurum abscondi posse. Morq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus est In obsidionib⁹ vrbiū prima die albo tentorio vtebat. secūda rubeo. tertia nigro. q̄ sese dabant in albo sedenti salutem cōsequebant. rube⁹ color moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū ⁊ oia in cinerem cōuertenda. Fama est pplos cuiusdam ciuitatis q̄ prima die deditionē neglexisset. pueros puellasq; oēs in candida veste ramos olive p̄ se ferētes exiuisse vt p̄ncipis iram placarēt illū oēs ab eq̄tatu cōculcari atq; cōteri iussit ⁊ vrbē captā incendi. Interrogat⁹ ab homine genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tāta crudelitate vteret. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignem oculis respondisse. Tu me hodie, eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant q̄ Tamerlanem viderūt cum hanibali similē. Deletis regib⁹ vastatis plurib⁹ ꝓuinciis onustū de victaꝝ gentiū spoliis exercitū in patriam reduxit. Et ciuitatem marchantem condidit ⁊ hostium spoliis ornauit. vita funct⁹ duos filios reliq̄t regni successores. q̄ discordia laborantes effecerūt ne parthoꝝ imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitaꝝ diui Aug. Et ipe theologoꝝ ⁊ phoꝝ p̄nceps. nec nō et disputatoꝝ acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia notatiss⁹ hit⁹ est. eo q̄ cunctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine ꝯtrouersia superauerit. ac etiā tanq; alē apollo post se futuros phos sue sapie lacte nutrierit. q̄ nisi matura morte p̄uent⁹ fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisq; scriptis superasset. Artū in iuuentute sup libros Aresto. cōmētaria scp̄sit. Et summā in phia logicā breuē. Sūmulā de naturalib⁹. atq; ꝓtra cecitatē indeoꝝ. Tandem iuuenis satis moriēs in sacristia sui ordinis sepulchro marmoreo sepelitur.

BArtholome⁹ de vibino ipi⁹ eremitaꝝ ordinis diligētissim⁹ doctor. ⁊ vibinat⁹ eps h̄ ipo tpe clarus effulsit. qui ⁊ si multa ediderit in p̄mis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetū redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spiritual bello.

TOrdanis itē alemanꝰ erudit⁹ theolog⁹ ob ipi⁹ doctrinā ⁊ multaꝝ ātiq̄tatū indagatoꝝ mag̃ in p̄cio fuit. Qui inter cetera pulchꝝ q̄dragesimale edidit. Apocalipsim pulchre explanauit.

FAcob⁹ q̄z ordis heremitaꝝ theologus. natō toletan⁹ hisdē tpib⁹ floruit ⁊ vniuersaz ferme scp̄turā sacrā cōplanauit ⁊ Sophologiū cōposuit p̄cellentissimū ad diuinā sapiaz p̄grendā suasoriū. Od q̄dē volumen q̄nti facūdū sit mlt̄z epigrāmatib⁹ declarat.

VEroā clarissima ac vetustissima ytalie cinitas. anno. 1405. vj. kal. iulij (a carrariēsib⁹ occupata ⁊ pessūdata) in venetoꝝ man⁹ p̄cedēte Johe maria vicecōite mediolani duce. p fraciscū gazagā. ⁊ iacobū fermē. ⁊ Paulū seuellū patriciū romanū deuenit. ⁊ tūc vsq; cū magno augmēto ipius p̄manſit.

(Bern.

OIse item potētissima ac supbissima etrurie ciuitas florētini ppli emula. h̄ ānō durissima obsidiōe ⁊ acerrīo bello dōita i ipi⁹ ppli florētini ditoꝝ ptātēq; deuēit Impetu ei facto florētinos vrbe eiecere. ⁊ ipaz i libertatē redurere. Florentini ignominiā nō ferētes bellū pisanis intulerūt iplacabile. Et commeatib⁹ vndiq; inclusis vrbē acerrīe obsidēt quā p⁹ aliq̄t mēses fama crudelissima laboratē. pdēte ea Johe gambacurta iugū ab integro suscipere coegerunt.

PAtauiū magne potētie ac spēdoris ciuitas ānō dñi. M.cccc. vj. obsidiōe a venetis oppssa in venetoꝝ man⁹ deuenit. Fraciscꝰ em̄ iunioꝝ carrariꝰ fraciſci seniorꝭ filꝰ cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim ve-

netū habęret initiū. Sed frācisc⁹ duri⁹ crūdesce re cepit. Indignati veneti cū frācisco ganzaga fed⁹ pcutiēs generalē ducē ꝑ eū ꝓstituerūt. ꝑmo veronā cepit ꝓcedēte mediolanēsi ducissa. Et ca pto Jacobo carrariensi vinc ū venetias trās misit. Inde in patauiū exercitū ducēs post ali ąs mēses cū fama opꝑssa eēt. ⁊ peste grauissi ma ⁊ ꝓtinuis oppugnarōib⁹. galeaci⁹ gāzaga franciſci fr̄ ignorāte carrario ꝑ portā scē crucis sibi a ciuib⁹ aptā copias introduxit. et casu car rariū repiēs. verbis ꝓuenerūt vt galeazio castri dñio ꝓcesso. ipe carrari⁹ ad senatū ꝑ misericor dia im petrāda cōmigraret. Et si ꝙ volebat im petrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt egrediens in ꝓstino statu restitueret. Jō carrari⁹ cū frāci sco tertio filio ad senatū in feste humili accessit. a q̄ nullā grām ꝑmeruit. ꝙ obiurgatōib⁹ mulcta tus in carcerē cū filio recludi iubet. Et stati mis sis cōmissarijs ciuitas noīe sena⁹ occupata est Que res galeatio molestissima fuit. Frācisc⁹ postmodū strāgulat⁹. fili⁹ q̄ mort⁹ genere pie rit dubiū. Supfuerāt ei⁹ duo filij. Obertin⁹ et Marsili⁹ q̄ añ captiuitatē vrb ad etruscos ꝓfu gerāt. At sic eo āno. iiij. Kal. decēbris veneti pa tauiū obtinuere. Et due potētissime ac illustris sime familie. s. scaligerox ⁊ Carrariēsiū ꝓpter eox dissensiōes sue diuturnitat⁹ ⁊ potētie. vno q̄si tpe finē acceperūt. Qui in verona ⁊ patauio p āños multos maria cū gl̄ia ipij sceptra tenue rūt ac sic veneti plimas ciuitates obtinuerūt. et eox nomen supra modum excreuit.

Ordo monachox montis olineti.

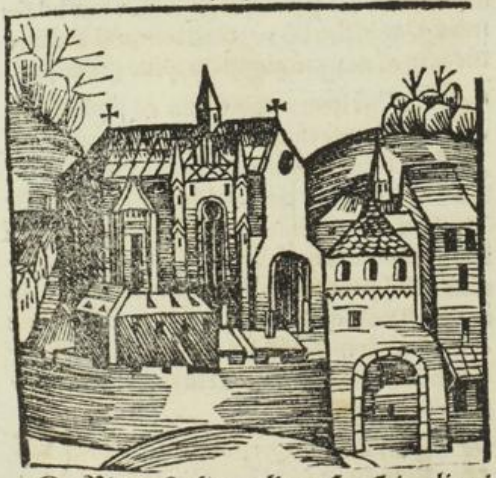

Ordo mōachox alboꝝ. q̄ mōtis olineti ordo nūcupat⁹. huius scismat⁹ tpib⁹ i senē si agro a q̄busdā nobilissimis senēsib⁹ initiū sumpsit. multi nāq; clarissimi senenses q̄s scismatū ⁊ bellicax rebat pturbatō. spūs sancti gr̄a inspirati. vibe vno aio egressi. nō lōge in mōtē q̄ olinet⁹ dict⁹ accrescere. vbi in vnū cō gregati. Et a curs mūdialib⁹ semoti. tāq; eremi te deuotissimi deo in orōnib⁹ ⁊ vigilijs ac crebris ieiunijs deſuire ceperūt. Quox exēplo mlti no biles ⁊ adolescētes ꝑmoti. desiderio celestis p̄rie ad eos sē ꝓflurere. Quāobrē incredibili fauore i dei seruitio excrescere ceperūt. Quox fama cum ad pōtificē pueniſſet ꝓncipaliores ad se romaz vocauit. Et eox viuendi ꝓpositū diligēti exa minatōe intelligere voluit. Cognitisq; eox vo tis. Exclamauit dicēs. hāc plātatōz eē diuinā nō hūmani cōsilij. Et hilaratus q; pōtifex illox vi tā ⁊ modū viuēdi. siat eox ꝑuilegijs ꝓstare di q̄libētissime cōprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē suscipet statim albū habitū ad diue v̄gis marie reuerentiā cū regula btissi mi bñdicti eisdē ꝓtulit. Quas maris ꝑuilegijs ⁊ gr̄ijs cōmunies int̄ mōachos diui bñdicti annū erauit. ⁊ multa mōasteria incolēda cōcessit.

Ordo nou⁹ mēdicātiū sub diui hiero nimi titulo p̄sulante. Innocētio. vij pōtifice nup defuncto ex tertio ordie seraphici frācisci. a q̄dā Redo noīe mōtis gra nelli comite apud fesulanā. Ethurie vrbē ꝑmo excitat⁹ est. Eius aūt coadiutox h̄ in scō opere Gualter⁹ marsus fuit. Et hi duo mire sctitatis ⁊ integritat⁹ viri huiusce reglar⁹ obſuātie ⁊ di scipline fūdatores ⁊ auctores fuere. ⁊ sctissimis instituꝝ cū doctrina atq; exēplo mirūimmo dū erexere. quē quidē ordinē gregoriꝰ. xij. iste pri uilegijs approbās sub regula btissimi p̄is au gu. q̄ ad vota ꝓncipalia aplica auctate ꝓfirma uit. Eugeni⁹ deide. iiij. vir vtiq; religiosissimus ⁊ ipe eadē auctate addit⁹ alijs ꝑuilegijs mēdi cātiū itex approbauit ⁊ ꝓfirmauit. Eis dā āt in memoriā p̄stine tertij ordis religiōis habitū gri seaz tunicā cū clamide silr grisea ꝑ hītu ꝓcessit.

Ordo ali⁹ canōic⁹ celestini hit⁹ ꝓgre gatōis sci georgij d̄ alga apd̄ veneti as hisdē tpib⁹ a religiosissimo viro postea p̄riarcha laurētio iustinião vtq; alijs re ligiosis ꝑmū incredibili fauore ⁊ q̄dā austerita te initiū sumpsit. Quā ꝓgregatōz. Eugeni⁹ p̄di ct⁹ q̄busdā ꝓstitutōib⁹ sibi dat⁹ sb̄ pma. b. Pe tri regla ꝓfirmabit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde crevit. Quox de nūero an thoni⁹ corari⁹ gregorij pōtificis nepos. inde ho

stiēsis cardinal. Et gabriel postea. Eugenius. iiij Qui mōasteriū a principio pēna hereditate plimū āplianit t ornauit. Fuere t alij ea i gregatōe successores vita t moribus pclarissimi. q religiōez dockna atq optīs erēplis p virili sua illustrarūt. Marinus, qnus egregius. t mapheus cōtareus venetus postea pōtifex t alij cōplures.

De heresi hussitarum t eius origine.

Johes wickleff

Perfidia hussitarum insana que sub rege wenzeslao etatis sue anno quinquagesimo ortū habuit. His tempibus germanos catholicos crudelē imodū armis vexare cepit. cuius originē t pgressus hoc loco psequi animus est. qm ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neq adhuc erticta regni bohemici magnā partem occupat. Rexerāt scolam pragēsez primo theutones id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atq indomitis. Ex quibus vir quidam genere nobilis ex domo q̄z putristis vocāt apd oxoniaz anglie ciuitatē lris instructus. cū iohannis wideffi libros offendisset qbus de realibus vniuersalibus titulus inscribit magnope illis oblectabat exemplaria secū attulit. inter que de ciuili dño. de ecclesia. de diuersis quēstionibus contra decretum. pleraq volumina veluti pciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ipe wicleffistaz veneno t ad nocēdū paratus vir in ciues eruomuit. Cōmodauit aūt scripta q attulerat his potissime q theutonicoz odio tenebāt. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus qd anserē significat cognomētū mutuat. Hic cuz eet ingenio peracri t ligua diserta multūq dialeticis oblectaretur t peregrinas opiniones amaret aliide ad modū wideffistaz doctrinā arripuit eaq theuthonicos mgros vexare cepit sperās eo nodo pfusos theutones scolā relicturos. Qd cū nō succederet a rege impetrarūt vt pragēse gymnasiū ritu pisiēses gubnaret. Ea res mgratū scole theutonibus abstulit. Quā ob cāz cōmoti mgri ac discipli theutonici generis iureiurādo adacti vno die supra duo milia pragā relicre. nec diu post circit tria milia secuti apud liptzk misine ciuitatē triū dieū itinere a praga distātē vniuersale studiū ererere. qd ab alexādro pōtifice pulegijs munitū ac pfirmatū fuit. t pillustres duces saronie dotatum ac structuris ornatū. a q liptzk in cūctis augmentū sensit. Bohemis scole sine gubernatō libera patuit. quoz pnceps habitus est Johes hus ligua potēs t mūdiciis vite clarus. q vbi satis fidei cōpactū sibi existimauit venenū qd iam pdē occulte cōcepat palā euomuit. Multa de libris wideffi in mediū attulit asserēs in eis oēm virtutē ptineri. adijciensq crebro inter pdicandū se postq ex hac luce migraret in ea loca pficisci cupere ad q Wicleffi aia peuenisset. quē virū fuisse bonū celoq dignū non dubitaret. Verum in lundano. xliij. articuli in eius libris reperiri ab archiepo canthuariēsi t alijs epis t doctis viris condēnati. Wicleff exhumat corpus cōbustū fuit. Sequebant tm iohem cleri fermoēs ere aliēo guati scelerib insignes t ab ecclia catholica recedētes ipaz valdensiū sectā t insaniā ampleri sunt. Hui pestifere ac iā pdē dānate factōis dogmata sunt. Romanū pōtifē relinq epis parē esse. Purgatoriū ignē nullū inueniri. Vanū eē orare p mortuis t auricie sacerdotal inuētū. dei ac sctōs imagies delēdas. mēdicantiū religiones malos demōes inueniūt. sacerdotes paupes esse debere sola cōtētos elemosina. Auricularem confessionem nugacem esse Sufficere sua quemq deo in cubili suo confiteri peccata sua. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotem quocunq loco sacrum christi corpus conficere. In canonicis horis frustra tpa teri. Jeiunijs ab ecclia institutis nihil inesse meriti. atq alios pleroscq errores edixere. Sed attulit nouā pestē petr dresensis. id ē oppidū misne sup albi situ. q apd ecclesiā sancti michalis populum predicādo instruebat. iacobellū misnen. aggressus mirare ait doctū virum errorē aliū nō animaduertisse. cōmuniōis eucharistie in q sub vna tm specie dñicū corp ministrat. cū apd iohānē euangelistam t apostolum xpi sub duplici specie pānis t vini summi debere videat. Eōmot his iacobell in vetustis codicib dyonisij psertim t cypani cōmunionē calicis laudata inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōionē calicis qquo pacto negligerent. Huic heritici psensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenissent in euāgelica lege fūdatū. Inde varia attemptata fuerunt vsq ad cōcilium constantiense sine fructu Apud em glatouiam nobilem monasterium fratrū pdicatoz extra mēia oppidi situ a fūdamentis dejciunt eaq pma ecctaz ruina in hussitaz

nónitate facta. decurrit in ecclesias monasteri
aq; passis nobilissima superis dicata templa.
ferro atq; igne vastantur. Per idem fame tē
pus surrexit. t alius pseudo sacerdos apud pra
gam Johannes quidaz ex ordine premonstra
tensium ipsius monachus t etiam in omne sce
lus audax. cum neq; bene sapere videret mona
sterii carmelitarū inuasit. Sophia interim an
ria quo pacto tueret crebris nunciis ac lētis Si
gismundū vocare. vicinoz auxilia petere atq; i
oēs ptes mentem dirigere. Sigismundū malo
vsum consilio in thurchos q̄ se iam prius castris
etuerant arma pius mouere quam bohemiam
petere libido incessit. q̄ si mox exercitū pragam
duxisset anteq; vires hereticoz coalnissent nun
q̄z ea incēdia germaniā exiuissent. At ille cū tur
chos lacessere parat bohemiam amisit t hun
gariam non defendit. Ea ꝓpter cum sero esset
eius auxiliū regina ex thesauro regio copias cō
parauit. arcem firmauit. pugnatumq; deinde
die noctuq; quinq; dieb⁹ seuissimis ausis mul
ti vtrinq; cesi. pretoriū incendio deletum ac ma
gnifice domus exuste

¶ Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Linea summorum pontificum

Johannes. xxiij

Martinus quint⁹

Iohes eius nois vi
gesimus tertius pa
pa pīa neapolita
nus t nobil. baldesar co
gnomēto cossa antea vo
cat⁹. scti eugenij dyaconus
cardinal⁹ h ano pdicto ale
xādro mortuo bononie pō
tifex creat⁹. sedit annis. 4.
mēses. x. Sūt q̄ scribant id
factū violēter ee. q̄ t lega
tus bononiēsis eēt t arma
tos milites tū in vrbe tū in
agris ꝓ statōe habuerat.
vt si pcario id obtinere nō
posset minis t armis tādē
ꝓsequeret. cum multi ꝓdu
cti fuerūt neminem appro
bare voluit. date inq̄t mi
hi Petri clamidē ego eā da
bo pōtifici. ille palliū hume
ris suis imponēs. papa ait ego suz. id q̄uis pa
tribus displiciisset. vteūq; est. cōstat eū pōtifice
creatū fuisse ad eamq; dignitatem semp aspi
rasse. Erat aūt hic pōtifex t ciuilis iuris peri
tissimus. vir in tempalibus quidē magnus. in
spūalibus nullus omnia atq; ineptus. t rerum
gerendarum experientia magistz vite sancti
monia preditus. Qui suscepto pōtificatū dies
aliquot bononie cōmoratus. t postmodum ro
mam ꝓfectus est. fuerat em illa prius aliquā
to de manibus erepta Ladislai. Iter eius per
agrum florentinum t senensem ad inferū ma
re inde per tarquinatem ad vrbez fuit. post hec
apparatus facti. missiq; aduersus Ladislaum
copie. duces enim militie erāt Paulus vrsus t
etiam Sforcia. Verum sequenti anno iterato
Johannem bello vexare cepit. Ideo summus
pontifex timore correptus florentiam primo.
Postmodum Bononiam venit. t non ita mul
to post Mantuam ad Johannem franciscuz
ganzagam profectus est. ibidemq; t laude t
cremone cum Sigismundo cesare de pellendo
Ladislao qui romam t multa ecclesie oppida
occupauerat conuentum habuit. Inde ad con
cilium Johannes omnium nationum consen
su ciuitates ad tollendum scisma duos cardia
les in germaniam misit. qui vna cum princi
bus gallice t germanice nationis locum ydo
neum deligerent. Constancia igitur germanie
vrbs ydonea est visa. Eo proficiscuntur omnes
t iohannes pontifex admonentibus quibus
dam ne id faceret. eo tamen profectus. Verum
superueniente sigismundo multa crimina pon
tifici obiecta sunt. quorum causa mutato habi
tu familiaq; clanculum noctu fugiens. Cum
iam amplius quatuor mensibus in concilio fu
isset schaffhusen abiit burgundiam petere fe
stinans. iussu friderici ducis per viam reten
tus imperatori traditur t in insula sancti mar
ci in carcerem conijcitur. Cansam fuge concili
um disquirere tum cepit. ad quadraginta ex
inde capitula contra eum probata sunt. merito
e pontificatu deiectus. ad ludouicum igitur ba
uarie ducem missus in haidelberga triennio as
seruatus est. Tandem eo in concilio martinus
pontifex surrogatus dum apud florentiam exi
steret t a cosma de medicis cive florentino ro
garetur iohannem a carceribus liberauit. Cuz
ad martinum venit sese pedibus martini sibij
ciens eum vt pontificem verum t vnicum re
cognouit. Martinus ea humilitate commotus.
primus cardinalis efficitur tusculanus. Nec
annum integrum superstes florentie e vita mi
grauit. vbi t a cosmo medice amicissimo suo
honorificentissimo sepulchro in diui Johan
nis baptiste templo magna adhibita funeris
pompa sepultus est.

Anno mundi.6616. Anno xpi.1417.

Martinus q̄nt⁹ papa.p̄ria roman⁹. otto cognomēto colūna pri⁹ vocat⁹ Ex illustri colūnēsiū familia nat⁹ h̄ns in celebritate.s.martini ep̄i et cardinali dyacono in cōstātiensi ꝯcilio nationū oīm et cardīaliū ꝓsensu pōtifex creat⁹. Is em̄ a teneris ānis.cura pentū moib⁹ et lr̄is imbut⁹. vbi adoleniſſet iuri pōtificio pusij op̄ā dedit. vñ ad vbē rediēs ob integritatem et doctrinā vbani serti referendari⁹ fact⁹. Inde diacon⁹ cardinalis ab Jnnocētio.vij.creatus. humanior fact⁹ patrociniū suū oīb⁹ p̄stabat. Jn quentu ꝓstātiensi cum multe in vtrāq; ptē altercatōes haberent ipe mediū quoddā tenuit cōi vtilitati sp cōsulens. hanc ob rem et impatori Sigisiūdo et cardinalib⁹ oīb⁹ grat⁹. Qui i pōtificatu ꝓstitut⁹ nō somno et ocio sed negocio et sollicitudini dedit⁹ oia ad rez p̄tinētia miro pfecit mō. Vir antea neq; sagax eristimat⁹ sed benign⁹ Jn pōtificatu tm̄ ita opinionē de se pius habitā redarguit vt sagacitas q̄dem in eo summa. benignitas vo nō supflua neq; mima repiret. Peracto demū ꝯcilio reuersus per fines mediolanen̄. Mantuanoq; ferrarien̄siū rauennatū florentiā venit. bononiā vitās q̄ se p id tps in libertatem vendicarat. florētie vero biennū fere resedit pp̄ portuno loco ad rem ecclie cōponendā. Nā et cū briatio q̄ ecclie oppida pmlta occuparat oppitulātib⁹ florētinis ꝯcordiā fecit. Illinsq; post hec fret⁹ opa bononiā redegit in suā ptātē. et ceteras vbes vbiq; recepit. ex q̄ eius plurimū creuit auctoritas. florētiā tandem abiens ciuitatē metropolitano honore exornauit romā desiderat⁹ puenit. vniuersa vbe eidez obuiā effusa. que eum nō secus ac patrie pentez expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ruinatis faciē habere videbat. Quā ob rem pōtifex pietate cōmotus ad eam exornandam cōponēdo osq; mores ita aīm adiecit vt breui cōualescens meliorē faciē p̄ se tulerit. plura in vbe restituit. Hic aūt vir in oi vita integer. Demū pōtificat⁹ sui anno q̄rto mense tertio rome apoplexia moriē. etat⁹ sue ānō. lxiij. Sepelitur q; ei⁹ mādato in basilica cōstantina añ capita ap̄lorū sepulchro eneo comitāte pp̄lo ro. et clero non aliē flēte q̄s si eccia dei si vbs roma vnico atq; optio pēte orbata fuisset. vacat tū sedes dies.xij

Sigismūd⁹ caroli q̄rti romāoq; ip̄atoris fili⁹ natōe bohem⁹ cœigie thutonic⁹ hūgarie et bohēie rex. ōfucto rupto romanoq; rege ānō salut⁹. 1410. frāc fordie ab electorii

Linea impatoq; Sigismundus

bꝰ cesar electꝰ t. vir q̄dē strēnuꝰ et ad oīa pagēda pmptuosissimꝰ. pnceps singulari prudētia. magnitudie aī. beneficētia et libalitate isignis. corporis q̄s maiestate ac ḋcore illustris. erat em̄ pclara facie. iditus speciosso atq; robusto corpore magnitudineq; aī si ue pace siue bello eximꝰ aci erogādo p̄sus is susceptο regno stat cū comitatu mario vniuersaz ferme cisalpinam galliā sedādi belli causa p̄currit. et cū milia ei⁹ egregia facinora memorie prodita sunt iter q̄ illud p̄clarissimū q; eccias catholicas in tres ptes diuisas coacto apd cōstātiā generali ꝯcilio ad vnitatē redegit. italiā galliā hispaniaz āgliā ei⁹ causa pagrās vt erat rp̄ianissim⁹ cū tota rp̄iana rempublicā ppt̄ scismata labefactatā cōspiceret oīm nationū ꝓsensu pstātie ꝯcilium idixit. vbi iohāne p̄dicto. gregorio. xij. et b̄ dicto nono pōtificib⁹ abrogat⁹. electoq; martio q̄nto vniuersam rēpublicā rp̄ianā sua industria suoq; maximo labore cōponere studuit. Mores etiā secularium q; clericoq; (nimia iam licētia labefactos (suo hortatu et vtute i meliorē reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt se regē appellaret missa corōa idulsit pius tamē ille vita decessit q; solēnia coronatiōis exp̄leret. prussiā q; rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoq; armis ademerat restitui iussit. wēzeslaū bohemie regem germanū suū q; regno iuste ceciderat vinculaq; quis negligēter custoditum magno reipublice malo q̄dā bohemi e carcerib⁹ surripuerūt ceteq; bello prius felic. quē nō turchi dū tyrat ß bohemi sepe acie fuderūt. vxor ei p̄ma fuit maria ludouici regis filia cū q̄ regnū accepit. illi⁹ causa duos et trigita i regulos hūgaria p̄marios q; alii q̄n rebellassent gladio peussit. ob q̄s rē et paulo p⁹ regina fatis sūcta in vincula cōiect⁹ ē. mulieri q; vidue cui⁹ vir interfecerat in custodiā tradit⁹ donec regni pceres supplicū decerneret ß nō defuit capto in extremis reb⁹ pudētia. q; vt erat facundia preditus et potens mulieri longe melius esse ostendit regium sanguinem conseruare quam fundere. dimissus ab ea barbaraz comitis Cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea comperatis auriliis regnum illud vendicauit. de proditoribus supplicium sumpsit. mulieris

vidue filios ⁊ honorib⁹ ⁊ opib⁹ iter p̄mos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia p⁹ mltas calamitates vix tādē potitus est. Alberto duci austrie generi suo moraviam ne defensore careret dona dedit. Cui filiā elizabeth ex barbara natam ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgēsem Friderico burggravio nurnbergēsi dono dedit. Varia aūt fortuna annos supra q̄nquaginta regnauit. In seniū deniq; perductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinēdā. ex germania in lombardiaz veniēs mediolanū igressus. inde p etruriā ad senēses trās̄it. a q̄b⁹ honorificētissime excep⁹ apud eos aliq̄d mēses exegit. Inde ad Eugeniū pōtificē romā se cōferēs ab eo coronā impij accepit. Tandē romam abiens Ariminū petijt. Deinde p ferrariensem agū iter faciens mantuam puenit. vbi aliq̄ot immoratus dies Johannez franciscū ganzagā Mantue dñm marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ptransiuit ⁊ Basileam petijt. dissidioq; patrū quod tunc erat cum Eugenio ad tempus sedato. Olmam se ꝓtulerat. Hic audita thaboritaz orphanorumq; cede legatos in Bohemiā mittit. hortat regni quietem. Illi magno numero apud Ratisponā cum cōueniūt regemq; suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus p danubiū vectus budā petijt. vbi reformato rex statu vocatis ad se Bohemoz principibus in albo regali. q̄dragīta milia nummū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit vbi consilio cum bohemis habito legatoz gesta comprobauit. His compositis sigismundus impator. ix. kal. septēpris āno. vj ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. q̄ pauloante hostis censebat extremis honorib⁹ excep⁹ ē. barones ac ciuitates iurauerūt. ⁊ magistrat⁹ quos ipe ꝓstituit acceperūt. Redierūt tunc mendicantes ⁊ monasterioz abbates. Jāq; reges ei populiq; xp̄iani de recuperato regno congratulabantur. Eugenius quoq; pontifex maxim⁹ auream rosam indicem sue leticie ad eum misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incommodum. Barbarā imperatrix de retinendo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iam annis nouum cōiugium mente complexa filiaz ex animo dimouet. non latuerunt imperatorem furentis femine excogitatus. in Moraviam se vehi iussit virsurum filiam anteq; vita excederet. Illa cuz viro alberto ad eū in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertum successorem suum nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supremam suam voluntatem exequantur. Regna q̄bus prefuerat genaro vltima voluntate reliq̄t. dicens beatum id regnum cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorum manus defecit. Corpus eius in Varadino vti vltima voluntate placuerat sepultum.

Expeditio in bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi.

MArtinus pontifex maximus vbi armataz heresim crescere indies animaduertit priusq; ap̄lic⁹ inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicum regia stirpe natum in germaniam profiscisci iussit q̄ contra bohemicam labem in arma concurrerent. Cui ⁊ impotor adiumento fuit. Instituti sunt tres exercit⁹. Saxōie ducces. ⁊ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Sēdm ex frāconib⁹ constitutum marchio brandenburgensis ductauit. Tertio p̄fuit otto treuerensis archiep⁹. quē renenses secuti sunt. Baioarij q̄z ⁊ ciuitates suevoz impiales igressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. uncti simul castrametati sunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciarentur non visum hostem fugerunt. Non dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis precibus vt redirent in hostem hortat q̄d cum frustra niteret vix siluam egressi superuenientes bohemi postremum agmen lacessere ceperūt. facta est ꝓfusio fuga. machinis q; bellicis potiti sunt. Exinde missa populati. cū franconiā redit et ne brandeburgensem agrum Nurmbergensemq; vastarent pecunia placati diuitē exercitum reduxere. Sigismund⁹ hijs cognitis nurembergā prefectus noua principum aurilia cōparat. Martinus quoq; pōtifex maximus. Julianū cardinalē sancti angeli lēis ac moribus excellentem cum ea legatione in theutoniam mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ adueniente tempe in basiliensi cōcilio q̄d ꝓpe diē futurū erat noie aplico p̄sideat. Is germaniaz ingressus mox nurnbergam ad sigismundum se confert. quo in loco frequentes germanoruz principes conuenerant. decreta est noua in Bohemos expeditio ad octauum kalendas Julij. Dux belli Fridericus Marchio Brandebur-

gensis declaratus. qui cardinalē sequeret. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. Johannes ⁊ etiam Albertus principes Brandenburgenses cum patre ⁊ herbipolensis. Babenbergeñ. ⁊ Eystetteñ. epi. ⁊ imperialiū ciuitatum magistratus. Treuereñ. ⁊ colonieñ. antistites auxilia miserāt. ⁊ cū his puinciaꝝ suaꝝ pmores supra. xl. milia eqtū fuisse traduñt. Ingressus cardinal' nūerosiꝫ exercitū ducēs mltas villas oppidaq; hereticoꝝ diripuit. bohēi q̄ iā pdē hostē affuturꝫ accepāt expeditas i armis legiōes coegerāt. interea siue pditō i exercitu fideliū fuit. (qđ plimi putauere) siue maior sua spōte mētes hoim pauor inuasit totis castr̄ trepidatū est. ⁊ pūsq; hostis vll⁹ in ꝓspectu dareť fedissima capta fuga. mirat' Julian⁹ vñ h timor. Suaderet ut forti aio hostē expectarēt. ꝫ frustra apud eos cohortatō fuit. sublata sunt raptim signa. ⁊ rapido cursu fugā maturauere. ℞ostis postea ex metu alieno ingēti pda potit⁹ est. Albert⁹ Austrie dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos dūxit. ꝫ fuga cognita p moraniā q̄ nō dū ei parebat infesta signa circūferēs. ꝯ. villas ferro ⁊ igne delenit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq; gētē illā afflixit vt ingū ei⁹ accipiēs pere sibi ea lege ꝑmiserāt vt circa religionē id seq̄ teneret qđ basiliēse ꝯciliū decerneret. exact⁹ in bohemia legat⁹ basileā se contulit ibiq; concilium celebrant.

Ordo nouus regulariū canonicoꝝ ⁊ congregatio sancte Justini ⁊ ℞ieronimi.

ORdo nou⁹ canonicoꝝ regulariū apđ ethruriā in lucēsi agro mōasterio frisonarie initium enim sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde etiam ab eugenio aucta lateranēsis appellata ē. ⁊ speciali ꝑuilegio canonicis regularibus beati augustini aggrgauit. ℞i a primo eorum auctore clamidē nigram cum nigro scapulari biretoq; nigro simpserē. ⁊ albo scapulari depositō camiseam lineā eius loco induere voluerūt. quā obrez vulgo fratres de la camisia congnominauit. ℞abuerunt autem viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ sanctimonia celebres.

OCongregatio etiam sancti Benedicti que sancte iustine nūcupat' hac tempestate in prouincia Tarusana apđ patauinam vrbem in monasterio sancte Justine primo per Ludonicum barbum patriciū venetum initium seu etiam reformationem accepit ⁊ ad viam veritatis reduxit ⁊ ad regularem obseruantiom perduxit. que congregatio viris prestantissimis ⁊ locis boniscq; tam temporalibus q̄z etiam spiritualibus excrescens. eugenius quartus summus pontifex romanus eam cum maximis priuilegijs iunit. deinde i ea innumarabiles viri non modo iurium ac etiaz sacre theologie doctrina. sed ⁊ eloquentia litterarum' tam grecarum q̄z etiam latinarum ornatissimi fuerunt.

ORdo deniq; monachoꝝ eremitarum diui ℞ieronimi ⁊ iam patrum institutis collapsus a venerabili viro Lupo hispalensi eius ordinis generali preposito nouis institutionib⁹ ex dictis beati ℞ieronimi i nstitutus est. quaz Martino pape obtulit ⁊ pōtifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militauit. ⁊ ipsa peromnia vixit. nisi q̄ griseo colore in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei exist

Sigismundus Cesar

Allata enim erant Sigismundo cesari ex hungaria regione aureorum quadrainta milia. Cum vero iam adue sperasceret. eaq; in regia recōdita fuere. Cum cubitum esset Sigismundus cesar. dum vero cogitat in quem nam vsum eam pecuniam conuertat somnus eum destitit. tuz enim ille excitatus cubicularijs. ite inq; ociue. cōsiliarios duceſq; militum huc ad me accersite

Vocati proceres media nocte trepidi. timebant enim ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeunt & que causa sit tam repentine sue vocationis inquirunt ab eo. Imperator cõfestim aperta archa inter eos qui ad cũ aduenerant pecũia distributa. ite inq̃t iã secure trãsqlleq; nobis dormire licet. nã qd̃ mihi sominum ademerat vobiscum q̃rit.

Concilium constantiense

Concilium generale apd̃ pstãtiã sueuoꝝ vrbẽ ad scisma tollẽdũ qd̃ nouez & xxx. annis pdurauerat Sigismũdi cesaris iussu & idustria anno dñi. 1414 pgerit in q̃ q̃nq; aderãt natões. ytalica. gallica germanica hispanica. & anglica. Quiq̃d vo hrũ nationũ suffragijs decerneb̃at id ita ratũ erat atq; p̃ pconẽ aut p notariũ publicũ p̃ cuia enũciab̃at si oim psensu postea pfirmatũ fuisset. Eo q̃z pfect⁹ Johes põtifex admonẽtib⁹ tñ q̃busdã ne id faceret. ne cũ põtifex accederet pnatus reuerteret qd̃ etiã ptigit. pficiscẽs tñ cũ virq̃busdã in oi genere doctrine pstãtib⁹ diu multũq; germanos disputatõib⁹ incertos & ãbiguos tenuit. qd̃ potissimũ decernerẽt. Verũ supueniente sigismũdo factaq; omnib⁹ dicẽdi qd̃ libet ptãte. põtificatu lz in nit⁹ se abdicauit. Gregoriꝰ vero carolũ maletestã legatũ mittẽs põte se abdicauit. Bñdict⁹ discussã aliãzdiu repõtificatu tãdẽ p̃uat. reiectisq; natõib⁹ q̃ cũ eo sentiebãt. In eodẽ q̃z cõcilio nõnulle hereses dãnate. in q̃ de reb⁹ bohemicis sermo habit⁹ patrũmẽtes ingenti cura pfecit. voluentiũ aio q̃ nammõ puincia sanari possit. Cõdẽnata ẽ igit̃ Johãnis wickleff heresis & duo er sectatorib⁹ eius cõbusti sunt. Johes hus & Jherõim⁹ ei⁹ discipulus tãq; hereſiarche. cũq; ibi q̃druẽnio ferme addãdos rpianoꝝ mores mlti plati p̃cipesq; pstitissent. tãdẽ de eligẽdo novo põtifice sermohit⁹ est. Placuit ex vna q̃q; natõe viros sex deligi pbatos. q̃ cũ cardinalib⁹ pclane ingressi dilgerẽt. Anno igit̃. millesimo quadringẽtesimo decimoseptio. sexto vd⁹ nouẽbris pclane ingressi Cõsentientib⁹ cardinalib⁹ duob⁹ & xxx. natõibusq; oib⁹ p̃ter oim opinionẽ cũ iã q̃druẽnio vero põtifice caruisset eccl̃ia. in celebri tate bti martini Otto colũna roman⁹ dyacon⁹ cardinal⁹ põtifex creat̃ oim leticia. effusus etiã nimio gaudio impator Sigismũd⁹ oib⁹ grãs egit añ põtificẽ pstrat⁹ summa veneratõe pedes eroſculat⁹ est. quẽ õ põtifex ampler⁹ nõ sec⁹ ac frẽm habuit g̃tias egit q̃ sua opa par tãdẽ eccl̃ie dei reddita eẽt. His gestis cũ p annũ in pcilio p̃stitisset & mlta ad rpianã religionẽ nec̃aria decreta fuissent Tandẽ ãno rpi. 1418. pciliũ põtificũ impatorisq; inssu dissolutũ fuit & in pace abiere.

Johes Gerson cãcellarius parisi⁹

Johãnes gerson cancellari⁹ parisiensis denoiat⁹ hac tẽpestate flouit & in pcilio Cõstantiensi nõnulla p̃ rege Frãcie & alijs absoluit. vir admodũ doct⁹. theolog⁹ summus parisi⁹ sacraq; lr̃aq; rpianissim⁹ doctor qui scripta varia & libros a se editos ecclesie p̃futuros post se reliq̃t. Is tandem anno domini. M. cccc. vicesimonono superos peq̃jt die duodecimo Julij.

Caspar slick cãcellari⁹ triũ cesaꝝ

Caspar slick dominus inter principes denominat⁹ matre ytalica ex comitibus alticollis agri taruisimi patre theutonico natus ex familia lazana prouincia Frãconice. ingenio dextro. facũdia suaui. doctrine vero cultor. ad omnia genitus q̃ecunq; ageret. quem simul atq; fortuna atq; virtus extulit. vt quod erat prius inauditum triũ cesarum successiue regnantium cancellarie p̃fuerit. Vnius ex ducibus slesie filiam sibi in matrimonium tradere non recusauerit. Sigismũdus egram illi & cubitum & alia in franconibus oppida dono dedit. Albert⁹ in hungaria Calesium & albam ecclesiam. Fridericus in austria gretzium Versatile profecto ingenium & nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vsus Eneas pius episcopatum Tergestinum. vnde etiam relique alie dignitates prouenere consecutus est. Mortuus vero est Bohemie ex apoplexia et apud carmelitas cum coniuge sepultus.

Nõ quid cesar ferit Sigismundus.

Constantia

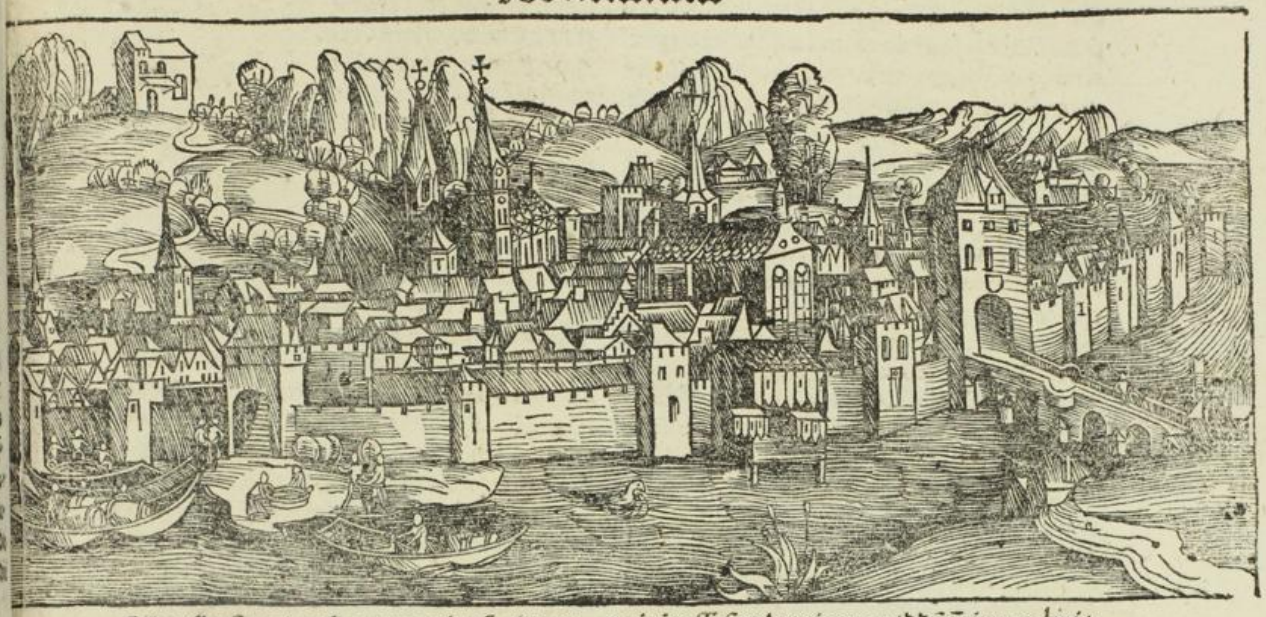

CONstantia vrbs germanie nō admodū magna ꝑ opulenta atq; formosa. cui ꝓpter menia. Rhenus lacū emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo est q̄ ab ipius vrbis porta ad germanos ptinet. Vltraq; pontē crebra edificia sec⁹ alterā fluuij ripā. Lacus autē olim amenissimus est. multaq; castella & vicos vndequaq; p ripas habet. aq̄ nitida fundo glareoso ac pspicuo. pisces fert varios. q̄dē & multiplices. ꝑ ꝑ tanta aq̄rū magnitudīe nō admodū copiosus. Viginti milia passuū in longitudine ptz. Latitudo alibi. x. alibi. xv. milia passuum extendit. Rhenus eīm curiēsq; pcurrēs agruz dū fines pstātienūm attingit duos lacus facit. Venetum scilicet & acroniū vt veteres appellabāt. inter q̄s pstantia sita. Hij nūc a loco & dominis sortiti nomia. Superior pstantiēsis & a castro & ei⁹ loci dīno de bodma lac⁹ bodmer dict⁹. Inferior ab oppido dicta cella rudolffi cellacensis denoiat. In infima lac⁹ superioris pte constātia. De Cōstātie vo antiq̄tate & origine ciues perpauci occurrūt. vt in alijs vrbib⁹. q̄ vel aui sui nomē & memoriā. nedū vrbis tenere videntur. Si tm diligenti⁹ pscrutet⁹ tabulā inuenies marmoreā vetustas lītaz ptinentē. Ex quib⁹ appet a pstātino pstātini patre. q̄ a diocleciāo & maximiano cesar dict⁹ est hanc vrbē nomē cepisse cū pri⁹ vitudūra nūcuparet. Hanc tabulā perpauci pstantiensiū legere sciūt. Tenetq; vulgꝰ opinio esse sanctuarium quoddā pāpue religionis. ita muliercule & cetera impita turba fucādis p eā manib⁹ & ad faciē refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerūt. cū tñ i bi scripta sit non sancto⁹ christi sed pſecutionem christiane fidei nomina. Mores q̄z & instituta ciuitatis sunt. Singulis ānis vnus ex ciuibus suffragio creat apud quē summa potestas cū impio sit. Hic non publicis edib⁹ sed in priuata domo sua & ꝑsueta habitat. Si quādo p vr bem incedit lictores habet virgas manu ferentes. Certo aūt habitu nihilo a reliqs differt ciuib⁹. Hic in caput vniuscuiusq; animaduertendi potestatē habet. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agat. astāt in cōcilio hūj q̄s sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis addūcuntur ibi & accusatorib⁹ & defensorib⁹ dicēdi contra reum. & p reo facultas dat. Auditis oib⁹ in sententiā itur. Si reus damnaret. lictores mgrat⁹ supplicio afficiūt. Eodē ordine de ciuilib⁹ causis cognoscit apud hūc magistratū & ei⁹ consiliū. q; liberā iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plimū valet. Itaq; si q̄ diserti reperiunt hūj aduocati in ciuilib⁹ & criminalib⁹ causis addūcti. plimū & gratia & dignitate ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij eīm sunt equestres generis. alij plebei. Plebei mercaturis & officinis inter-

Joannes Huss
Jeroig

dūt. Eq̄tes veterib⁹ patrimonijs cōtēti redidi
tib⁹ alūt. Equestrē dignitatē obseruāt. Si q̄s
plebei⁹ ditior fact⁹ ad eq̄strē locū pueire tētaret
ei nullo mō licere putāt. Nec nobilitas q̄ in eo
pphanari aut pollui dignitatē suā arbitratur
hoc eū facere pmittit. Ita per longa tempora
vterq; ordo in suis finib⁹ cōsistit. Cū eq̄tes ad
mercaturas t solidiora munera declinare i tur
pissimis sit. Plebeio autē ad eq̄strē dignitatem
se attollere nullo modo liceat nec nobilitas pa
tiat. Gubernacio tamen reipublice commūis
est plebeis t nobilib⁹. Ad septē miliaria a pstā
tia a trāsitu vo alpiū. xx. milia passuū oppidū
ertat Velchirachium id ē opulētū atq; vrbanū
edificia hz speciosa. vinetis t pometis pluri
mū habūdat. Flumen q̄q; rheni orit i alpibus
nō lōge ab eo loc cū ab italia trāsit⁹ fit ex sini
stra manu ß mox ad dexterā vergēs t suo gur
gite t multox icremētis adiutū ingēs t robu
stū decurrit iter oriētē t septētrionē recto aliueo
cōuersū. Aq̄m habet medij coloris iter ceruleū
t viridē cursiz rappidū. alueū arenosū. solidum
tamen. ita vt pedib⁹ pressus vestigio ñ signet.

Fuit tempor⁹ cōcilij i ea habiti i hac
inclita ciuitate ingētē multitudinē ho
minū fuisse ex omni natione xpiana.
precipui tamen erāt itali. galli germani. hispa
ni t āgli. q̄x suffragijs omnes cōcilij res geste
sūt. Prestātiores q̄s in eo fuerūt Johānes. xxiij
summ⁹ pontifex t Sigismūd⁹ cesar. v. epi. car
dinales. vij. diaconi cardīales. Patriarche. vij
Archiepi. xxiiij. Epi. 104. Abbates. lx. insig
nes. Generales q̄tuor ordinū. Duces. xxiij. Co
mites. xxl. Cōmūitates q̄z vrbiū tā ytalie q̄z ger
manie supiozis t iferiozis. Post electoz vo mar
tini Sigismūd⁹ cōclaue ingressus nullo habi
to dignitatis siue respectu grās oib⁹ cū lachry
mis egit. q; necessariū reipublice xpiane prope
extincte elegissent.

Johānes hus he
resiarcha

Johānes hus obscu
ro loco nat⁹ ex vil
la hus q̄d anserē si
gnificat cognomētū muta
tus. Hic cū esset ingenio pa
cri t lingua discreta multū
q; dialiticis oblectat⁹ t pe
grinas opiniones amaret.
Aūide admodū wiclefista
rū doctrinā arripuit. Jhe
ronimū hoiz eloquētē pdi
scipulū prage habuit. placuit sigismūdo impa
tore suadēte patrib⁹ in pcilio pstātiensi. vt bo
hemia sanari possit iohem t iheronimū ad sy
nodū euocari. q̄ cū ceteris
eius regni doctiores. tum
quia doctores ac heresum
principes habebantur. vo
luerūt ambo nō tā verecūde
aliena discere q̄; sua impu
dēter ingerere pati. docendi
q̄ppe q̄z discēdi cupidiores.
t audīti sunt in psensu pa
trū. Joānes etate t auctori
tate maior habit⁹. doctria
t facundia supior hieronim⁹. Lecti ex oi natōe
patres diuini atq; humani ingis doctores. sepe
cū his colloq̄uz habuere. dogmata eox a lege di
uina aliena eē monstrātur. neq; bonis pduce
re moribus rogauerūt ne pl⁹ sape quā eccia vel
lēt. peregrinas opiones relinq̄rēt. igēia sua vicle
fistax insania ne fedarēt. i edocēdis pplis nō de
docēdis exercerēt. possent in pspectu dei t ieccia
militāti sublime pseq̄ locū. Stetere i pposito p
tinaces bohēox aī. seuerātes se sctī euāgelij emu
latores. se xpi discīpulos eē. romanā eccīaz lōge a
traditōib⁹ aplox labūisse. q̄ opes t delitias secta
rel. dñatū in pplis exq̄teret. canes eqs alerēt. ec
clesiax bōa q̄ xpi paupib⁹ dērent p lasciuiā lu
xuq; psumerēt. pmores magne sinodis vbi pti
natiā t imutabiles aīos pditox hoīm animad
uertit. mēbra eccīe putrida q̄ sanari nō poterāt
ne reliquū corp⁹ ificerēt resecāda censuerūt. lata
ēin pseūu pēm aduersus ptīāces sinia creman
dos eē q̄ doctrinā eccīe respuerēt. por iohes igit
pbust⁹ ē. Jherōim⁹. ccc. xl. dieb⁹ postea in vin
cul hīt⁹. cū resipiscere nollet ß dscēdēs i laudatōz
ioānis hussi dudū ad ignē dānati vix illū iu
stū t sctm appellās illa morte indignū. se q̄z pa
tū q̄duis supplicū adire forti aīo t pstāti. mul
ti illū accessere viri eruditissimi. pcipue cardīal
florētin⁹ vt a sua sīa dimouerēt. ß cū ptinaci⁹
in erroib⁹ psisterabat p psiliū heresi dānat⁹ et
igni pbust⁹ iocūdo frōte ad icēdiū ppauit. flā
ma adhibita canere cepit ymnū quē fum⁹ t ig
nis vix iterrupit nemo phox tā forti aīo morte
ptulisse phibet. Cineres exustox ne rapent a bo
hēis i lacū piecti discipuli eox ex eo solo terraz
abstulere i q̄ ignis fuit eāq; veluti sacrā secū at
tulere i patriā. Johes t iherōim⁹ apd bohēos
martyriū honores meruere. nec miores q̄z petr⁹
t paul⁹ apd romānos hīti. Nūciat⁹ ei i bohēia
q̄ pstātie gesta fuerūt discipuli eox seq̄esq; oēs
in vnū queniētes mēoriā pmis dfunctox pfectā
celebrandāq; quottānis decernunt.

Jherōim⁹ hereti⁹

Joānes rochezāa

IOhānes rochezana hereſiarcha apd bohēos p lōga tpa pfidiā ſemianit. Oppidulum ē pragēſis eccliē ñ lōge a pelzina cui rochezana ē nomē. ex hō loco puer obſcuris pētib9 cēſuq tenūiſſimo nat9 iohes noīe pragā venit mēdicatuq victū grās grāmaticā t dyaletica didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagog9 factus ē. t cū valeret ingēio linguaq pmpt9 cēt in collegio pauperū receptus auditor iacobelli fuit poſtrēo pſbiter ordiatus pdicare vbū dei pragēſibus cepit. ex oppido vñ ortum hūit rochezane cognomē ducēte. t inde noīe t auctoritate valebat. t cū basiliēſi ſinodus bohēis ſcripſit vt legatos mitterēt iter legationē. ccc. eq̄tū ad baſilēā miſſa io ānes rochezana pſeudopragēſ. aplis deputat9 fuit. t poſtea ſedēte prage ſigiſmundo p tribunali fori ciuitatis rochezana cū q̄ttuor pſbiteris noīe toti9 cleri obediētiā romāe eccie ſeſē ptestare pfeſſus ē. t ſeq̄nti die abſoluti ab anathemate t p legatos pcilij in eccleſiā introducti rochezāe pfidie ſue nō ūnemor altare accedēs diuia re pacta vni quē inſſerat ex laicis adeſſe ſacrm ex calice dedit q̄mis alter ex pcilio legat9 id ſibi nō licere aſſereret. in q̄ errore pſeuerās tandē ſenio defecit.

Leōhard9 aretin9

LEonhardū aretinū (phm t oratorē ac hiſtoriaū elegātiſſimū ac pbatū tēpeſtate iſta floruiſſe pſtat. eo q̄ Jnnocētij vij. gregorij xij. alexādri et ioānis xxiij. pon. ro. vſq ad pcī liū pſtātiſſima integritate fide ſecretarij officium admūſtraſſet. deinde a florētino pplo accit9 cācellarie generalis ſibi cura demāda vſq ad extremū vite tps geſſit. Jnt viros illuſtres ob dicēdi elegātiā oīb9 pferēdus ē. Cū cēt optime doct9 lz mult9 occupat9 negociis ea tñ ſcribere voluit. t pmo eī adhuc grec9 autorib9 opā dare. Baſilīū de inſtituēdis diſcipulis trāſtulit. vitā q̄z viroq illuſtriū i plutarcho t vitā ciceronis cōpoſuit. trāſtulit q̄z libellū renophōtis d tyrāno. t alios libros platōis. et ariſtotele economicū ethicoq t pollithicoq libros. hiſtoriaz gothoq edidit. volumē etiā eplāq ac ſui ipſius hiſtoriā. d laudib9 florētie t reb9 florētinoq. q̄ hiſtorie cā sen at9 ei ſingl'are pmiū vſq ad mortē pſtituit. q̄ q̄dē mors fuit āno dñi. 1443. cū cēt etatis ānoq. 74. Multa pterea alia cōpoſuit i q̄b9 dicēdi elegātia t ſūma ipi9 ingēij vis appet

Poggius florētin9

POggius florētin9 orator facūdiſſim9 t lrāq aplicrū ſcptor diſertiſſim9 his dez tpib9 t ipe ob ſingularē doctrinā t dicēdi leporē. tū rome tūq pſtātie vbi pcilium habebat atq alijs in locis mario habit9 in pcio. Erūſq in pcilio q̄ntilianū olim depditū repit. in mōaſterio ppe pſtātiam hūc florētinū pter ingēij t eloq̄ntie ipius claritatē. Cū p.xl. ānos in curia ro. ſcptoris offīcio optime geſſiſſet. ad ſe vocatū ſūmo honore exceperūt. t honorarūt. Cōpoſuit aūt hic funebres orōnes ac alias plimas. Et libq facecia rū t epiſtolarū. Et e greco dyoniſiū ſicalum. t alios latinos fecit. De ſitu indie libm edidit t alia multa

Guaſparinus

GVaſparin9 bergomēſis ex barziza ruſculo nat9. Grāmatic9 q̄dem t rhetor celeberrimus. Hūjs tpib9 apud venetias ob ſingularē doctrinā in pcio erūs. etiā literas latinas ſemimortuas quaſi ab inferis reſuſcitauit. venetijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcētes pmoti ediſcēdi grā ad eū pfluere. Audita e9 fāa philipp9 mediolanēſis dux eū medialonēſib9 edocēd9 padua t vēetia euocauit vbi cicerōis ptextuſq cod er iteritū emaſit. iq̄. iij. li. cicerōis de oratore depditi q̄s ob lrās mlto labore ſupplauit. defect9 q̄z i q̄ntiliani de inſtitutōib9 t cyceroē d oratore emēdauit. ortogphiā i ligua latina cōpoſuit. hūt q̄z epiſtole t orōnes elegātes. criſtopher9 q̄z barzizi9 d pgamo medic9 celeberrim9 eiuſdē fāilie poſt

Antoni9 d butiro iuris doctor

ea doct9 t eloq̄ns hēbat padue. q̄ p9 ſe ſcripta reliquit.

ANtoni9 de butiro pria bononiēſis petri de ancharano q̄ fuit baldi puſini auditor cōpanē9 fuit. Vir certe doctiſſim9 ac vite ſcitate inſignis q̄ p ceteris decretales t cle-

mentina? optime explanauit. duoq; reportoria ad ius ciuile canonicumq; pertinētia cōposuit ac etiā cōsilioꝝ opes post se reliquit.

Frāciscꝰ zabarella cardinalis

FRāciscꝰ zabarella. natōe patauinꝰ ro. Ecclie cardinal? ꝓsbiter. iuris pontificij cōsultissimus. vir p̄h̄ tps dignitatez sua vt plato? decz l̄ris z prudētia plimuz ornauit. Is cuz doctissimꝰ z eloq̄ntissimus hēret copiose in decretalibꝰ ac clementinis multa edidit. z alia q̄dā mēoratu digna composuit.

Raphael fulgosiꝰ

RAphael fulgosiꝰ natōe placētinus excellētissimꝰ iurꝫ ꝓsultꝰ. tēpestate hac multa ad declaratōes iurꝫ ciuil? ptinētia. Sup digesto z codice cōmētatꝰ ē. ac ꝓsilioꝝ opa. raphaelē q̄z Cumanuz iuris ciuilis sultissimuz ptēporane um fuisse ꝓstat. Qui in digesto veteri multa z ꝓsilioꝝ volumina edidit.

Jhes de imola

IOhes de imola egregius vtriusq; iurꝫ doctor p ip suuz tps apud bononiā isignis z clarꝰ habitus sup primuz scōz z tertiuz decretaliū accurate scripsit. Sextuz q̄z ac clemētinas elegātissime cōmētatus ē. ß z in inforciato ac digesto nouo q̄dā composuit volumina. Obijt ātē hic vir toti ytalie notissimus. Anno a natali christi. 1436.

Jacobꝰ ꝺ forliuio medicine doctor.

IAcobus forliuien. egregius medicus. hac tēpestate floruit. quē dicūt cunctos q̄ phiā z medicinā ꝓfessi fuerāt excelluisse. Et ꝓpterea sup primuz canonē Auicēne Et sup eiusdē aphorismos z Tegni optime z egregie scripsit. libelluz ꝓterea de intēsione graduuz formaꝝ z earꝝ remissione cōposuit. Sepultꝰ tandē padue apud heremitās cū isigni epitaphio.

NVgo senēsis vulgatꝰ medicus post cuz diuia q̄dā ingēij z medendi ḡtia oēs q̄ añ illuz i ethruria flozuer̄t excelluisse credit. Qui sup primo Auicēne z aphorismi hypocratis scripsisse dr. Et consilia vtilissima post se reliquit.

Abbas siculus

ABbas siculꝰ. z ipe hec tpa reddidit clarissima. Cui ꝓpriū nomē erat nicolaꝰ ex cathania vrbe oriundꝰ pontificij in ris z phie pitissimus. primo apud senā ethurie vrbē pontificatuz ins edocēs. Cuz ingenij eēt clarissimi p̄clarissima monimēta in iure post se reliq̄t. vñ z decretales oēs plimis volumibꝰ z ꝺ egregijs sup oēs declarauit. Eius quoq; extant repetitōes ac ꝓsilia accuratissima

Barbara ꝓiuꝛ Sigismundi

BArbara Sigismū di ipatoris ꝓiuꝛ ex domo ciliēsi q̄muis senectute ꝓfecta post obitū mariti nouū ꝓingiū mente cōplera. Captiua z ipatoris cadauer vna vehit miserabile spectaculū z hūanaꝝ rex singulare documētū. Occurrūt lugubres hungari. nec teneri lachrymas in tāta rex nouitate p̄nt hinc defūcti regis corpꝰ fletū elicit. Inde regie vincula cōmiseratōq; excitāt. Liba deīde in bohemiā se recepit apud grecū regine. Ibiq; inter greges eroleratoꝝ ꝓbinos ꝓsenuit. nobil genere. infamis vita mulier. Intātāq; demētie cecitatē plapsa est. vt sctās vgies q̄ p fide ihū mortē subiere stultas publice cōpellere. q̄ voluptatis gaudia gustare nescierūt. Nihil deinde hoi suū eē dicebat. nisi voluptates. post hāc vitā aliā eē negabat. z interire aīas cū corpe asserebat. Sz hāc tā sceleste feminā in domicilio hereticoꝝ ex peste apud grecū defunctā scelerati z abhominabiles hussitaꝝ sacerdotes. piagā durere. atq; intra sua sacra regū tumul? ꝓdidere. nō sunt regibꝰ scripte leges. nec q̄q; in bohēia nō p̄missuz. fuit inerhauste libidinis mulier. q̄cillas ieiunātes z orātes increpanit. qꝺ corpꝰ frustra macerarēt. Fictūq; celi numē placere vbis crederēt. Viuēdū suauiter duz vita suppetit fruēdūq; voluptatibus

¶ Anno mundi. 6630. ¶ Anno christi. 1431.

Linea summorum pontificum Eugenius quartus

Felix quintus

EVgenius quartus papa ꝛia venetus familia cadelmeria ppla re q̃dꝫ ß ãtiq̃ pre ãgelo nat⁹ gabuiel ãtea vocat⁹. h̃ anno .M.cccc. nas marcij põtifex creat⁹ hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habit⁹ cãonic⁹ ꝓgregatõis sãcti georgij i aliga venetijs fuit. t eũ secũ romã recusãtẽ duxit. t primo thesaurariũ fecit. deiceps em̃ sen̄ſ. p⁹ in cardinalẽ ꝛtulit demũ põtifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristina vitaꝫ mutauit. Principio ãt põtificat⁹ sui malis ꝓsilis. ductus diuina hũana q̃ oia pturbauit. Nã t pplm romanũ ad arma ercuit. Et pcilio basiliensi viũ infinita mala orta sunt auctoritatẽ dedit. approbatis eoꝝ p lras aplicas decretis. Vexꝫ postea ad seipm rediẽs oia prudẽter ac ꝓstãtissime egit. Vir aspectu insignis t veneratõe dign⁹. grauis in dicẽdo potiusq̃ eloquẽs modice lr̃ature. multe ꝓgnitiõis hystorie p̃sertim. libalis i oẽs. tũ vel marie i literatos. q̃ꝫ familiaritate delectat⁹ ẽ. Nã leonardũ aretinũ carolũ poggiũ. auri spã trapesuntium. blondũ viros doctissimos secretis suis admisit. ad irã nõ facile moueb at ob iniurias illatas. t maledicẽtiũ hoim. aut minos t dicteria scribẽtiũ. gymnasia oia q̃ diligẽtissime fouit marie vo romanũ. ad qd̃ oẽ genus lr̃ature adhibuit. roligiosos mirũ in modũ dilexit. eosq̃ opib⁹ t immunitatib⁹ auxit. bella aũt ita amauit. qd̃ mirũ in põtifice videri debet. Et delphinũ karoli regis fr̃acie filiũ cũ magno eq̃ratu in basiliẽses ꝓfanerat. Cui⁹ impetu dissepat⁹ ẽ quent⁹ ille. Cõstãs ꝑterea in pactis seruãdis ẽ habit⁹. nisi qd̃ pollicit⁹ fuisset. qd̃ reuocare q̃ꝫ p̃ficere sati⁹ eẽt. splẽdidus in victu familie. pauus in suo. Et a vino ita alien⁹ vt abstemi⁹ merito vocaret. familiares hũit admodũ paucos. ß viros doctos. Et q̃ꝫ opa in gũib⁹ rebus vti posset Imp̃ator sigismund⁹ cũ. vj. mẽsib⁹ senis substitisset ad eugeiũ ꝓuersus inito cũ eo federe romã ꝓfect⁹. Corona imptj donat. vexꝫ mortuo sigismũdo imp̃atore a q̃ basiliẽse ꝓcilium incremẽtũ habuerat. Creatoq̃ ab electorib⁹ alberto austrie duce pcilium ferrariẽse inchoauit. eo ꝓfect⁹ ip̃ator grecoꝝ ab eugenio susceptꝰ ẽ. inde florẽtiam trãstulit. Et romanare deide eccias dei edificijs t sacellis ãnix⁹. vt ex capella põtificia t ereis. s. petri valuis appꝛt. monit aũt põtificat⁹ sui anno. M.cccc.lvj. Vir ingenio t gestis reb⁹ insignis. etat⁹ sui ãno. 64. q̃ ãno. b. Nicolaũ toletanũ in sctos retulit ꝓfessores. Sepelit⁹q̃ in basilica Petri. sepulchro marmoreo. h̃ epitapio. Eugenius iacet h̃ q̃rt⁹ cor nobile⁹. Testãt vite splẽdida facta sue. Ist⁹ aũ socros sepbuit alter ab occasu cesar vterq̃ pedes. Alter vt accipiat fidei documẽta latine. Alter vt aurato cingat honore caput. Quo duce t armenij gr̃oꝝ exẽpla secuti. Romanici agr̃ũt ethiopesq̃ fidem t̃c.

ELix q̃nt⁹ ãno dñi. 1438. die. 17. nouẽbris eugẽio põtifice a basiliẽsi concilio philippi ducis ꝓauratõe depposito. Et in cismate põtifex elect⁹. sedit ãnis. 9. q̃ creato euestigio magne sedicões in eccia dei exorte sunt. cũ r̃piana respub. trifariã diuisa. aut felicẽ aut eugeniũ seq̃ret. Essentq̃ q̃ naturales vocarent. q̃ neutri obtemperãret. Hic itaq̃ felix p̃m⁹ sabaudie dux fuit. q̃ pus comites appellebant. Et sigismũdo cesare titulo ducat⁹ obtẽto. cũ ãnis ferme. xl. post p̃ris pucie gubnacula tenuisset. Auncto p̃no ip̃io. pta vndiq̃ pace. ac demũ relictis pncipat⁹ gl'ice fastib⁹ in heremũ se recepisse. cũ ser viris eq̃stris ordinis etate etiã ꝓuectis. modo t põpis ei⁹ renũciasset. a d ripallie locũ tãq̃ padisiuꝫ delitiadũ sibi delegit. Cũq̃ eo in statu vitã celibẽ i tertis ageret a basiliẽsi pcilio põtifex electus fuit. barbã totõdit q̃ꝫ ꝓmissuꝫ nutriuerat. Ducatũ pmogenito suo tradidit. eccliasticas ceremõias didicit. stipat⁹ magna nobiliũ caterua basileã prexit. Vbi inter duos filios egregia facie adolescẽtes tãq̃ r̃ne p̃sul eccie coronat⁹. celebrauit sepe diui a bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardiales doctrina t auctoritate p̃stãtes assumpsit. Vexꝫ cũ patrel t hũiliatis amatoꝛ exisset. mortuo eugenio põtifice illico nullis pulsat⁹ pcib⁹ nicolai ei⁹ successoꝛ hũanissime cessit Relicto noie pape cardinalat⁹ honorẽ retinuit in pria sua legatũ de latere creauit. Desiciẽs demũ in senectute bõa. fuit aũt clarissim⁹ pnceps pter gen⁹ t sue elegãtie formã. ac regiã dignitatẽ t pmotã eloq̃tiã moꝛib⁹ integre vita t religiõe. s. i subortos clemẽs. i bello magnanimus t in oẽs iustissim⁹ ac demũ nimiũ felix. si senium suũ ecclesiasticis titul'nõ fedasset.

CIsma h. xxiij. inter eugeniũ t felicem

vsq; ad nicolaū .v. ob varias disceptatões an pō tifex eēt supra conciliū perdurauit. n̄ sine scāda lo reipub. rp̄iane

Scolis facta est defectio 7 varia bella 7 dissidia secuta sunt 7 cometa apparuit secuta ē occisio hominum in leodio.

Albert⁹ austrie dux Et p̄diciti sigismū di gener. ac bohemie hūgarieq; rex ānō dn̄i. 1438 rij. kal' aprilis īperator post sigismūdū creat⁹. imp auit ānis duob⁹. Vir q̄dem optim⁹. 7 i oīm virtute decorat⁹ religiosus princeps Et q̄ liberalitate simul iusticiaq; p̄staret. fuit in bell' audax 7 manu ꝓmpt⁹. is p̄mo apud alb̄ regalē cū iuge sua elizabeth kal'. Januarij summo ꝓsensu 7 applasu ppli coronat⁹ ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohemie designat'. Diademaq; suscepit. Inter hec 7 electores ipij apud franckfordiā ꝓuenientes. Ei⁹ felicitatē admirati 7 ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū impiū alberto cōmendāt. At illi acceptare impiū in iussu baronū. 7 nisi p̄mores hūgarie īdulgerēt haud quaq; licebat. q̄b⁹ haud ex vsu videbat' suū regē theutonib⁹ impare. dū sigismund⁹ romane rei cōsultur⁹. ytaliā germaniā ceteras q; p̄uincias pagrasset. hūgariā thurcorū direptioni parasse. atq; ob eā cām iureiurā do albertū obligarūt. ne suo in iussu impiū acceptaret. Vocati tn̄ ad regē q̄ tūc vienne fuit Multa in vtrāq; p̄tē dicta. Victi p̄cib⁹ p̄cipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensum dedere. impiū summa ꝓgratulatõe germanor ab alberto susceptū. Ille impio auct⁹. hūgariam rediit aduersus turcos q̄ rasciā inuaserant arma mouit⁹ Interea georgi⁹ paloci⁹ strigoniensiū pontifex die obijt q̄ coronā regni 7 p̄ciosam regni supellectilē in arce seruauerat. Quare cognita albert⁹ eo se ꝓfert. atq; regine dedit. que dū thesaurū regni corā baronib⁹ ad eā rez selectis recognoscit. coronā bti stephani regisq; sacrosanctā putāt. clam surripit. annuq; austodiēdā tradit. cetera obsignatis occlaudit

Linea imperatorum

Albertus

arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus thurcos exercitū duxit. Castra intra Titiā amnē 7 danubiū collocat. interea turcor imperator euicto castello exercitoq; dispositi filio. cui⁹ sororē in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu quā rediit. Sed in solito feruentis angusti calore verat⁹. dū peponib⁹ nimiū oblectaret'. vēnis solutionē incidit. Cū igit' dissenteria laboraret sentiēsq; periculū. viennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q̄ aerem in quo fuerat nutrit⁹ ferre aliq̄d ad sanitatē sperabat. Iter ingressus cū iam strigoniū preterijsset. 7 in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vrore pregnāte. obsignatoq; testamēto. in villa que longa dicitur. vj. kal'. Nouembris e vita decessit. princeps liberalitate 7 fortitudine clarus q̄ magna de se rp̄iane reipublice p̄mittere videbat'. Nec miora populi de sua virtute cōcepant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. ne q; em̄ biennio toto impauerat. statura eius pcera fuit. neruosus 7 validū corpus. facies terrifica. more gentis erasa barba. supi⁹ labiū intonsus. vestem haud splendidā baltheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corp⁹ eius in alba reconditum est.

Concilium basiliense

Concilium basilee anno dn̄i. 1438. ex martini pōtificis decreto cōgregat' p̄mo tn̄ ciente 7 pua admodū frequentia. auctoritateq; martini intritū inde turba plurima ꝓuenit epor 7 alior p̄latorum cum q̄busdā cardinalib⁹ q̄ ab eugenio recesserant. videlicet placentio bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et dn̄o Juliano romano cardinali sancti angeli legato in cōcilio generali. ibi deputato. Animaduertēs eugeni⁹ illos congregatos nō vacare ad extirpatōz hereseos bohemor 7 reformatione ecclesie ob q̄d ordinatū fuit. Tū pontifex ancipiti cura distract⁹. Et q̄d in bellis vndiq; p̄meret'. Et q̄d basiliēse concilū augeri indigesceret. Cōcurrētib⁹ eo hyspanie gallie germanie pānonieq; principibus

Qui oēm reipublice causam in arbitrio pcilij re ponebāt. Illud pmo qđē bononiā transtulit. cardinaliū oīm q̄ secū aderant psensu. Sed imperator aliiq; principes ⁊ plati q̄ tū basilee erāt non mō pontifici. non obtēp auerūt. Verumetiam eū bis terq; monuerūt vt basileā ydoneā. a mārtino celebrādi pcilij locū delectū. vna cū cardinalib⁹ pficisceret. Aliter se in eū actur⁹ vt in ptumacē. Eugenius eū dubi⁹ q̄d potissimū decerneret. misso tū eo legato frāciſco capitelista iure consulto patauinoq; equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionib⁹ philippi mediolanū ducis eugenius priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatū delectus fuit. quem felicem vocarunt. Conciliū igit̄ pulcerimū initū habuit. sed turpissimū exitū. ppter scisma subsecutum. Eugenius cognita iniusticia Delphinum Karoli francorum regis filium cum magno equitatu in Basilienses concitauit. cuius impetu puent⁹ illico dissipatus est.

Basilea

Basilea prouincie heluetice ciuitas. ampla clarissimaq; in loco regio extructa. Jū basilea dicta eū grece regal sōat. tū apū grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnū dicit̄ vel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quamuis vulgo ferunt ibi latuisse basiliscum. ⁊ post eius defectionem nomen vrbis reliquisse. hec vrbs rheno abluitur. et eam pene mediam diuidit. ponte tamen simul vrbis partes vniuntur. Js fluuius germanie celeberrimus ex rheticis alpibus ortus. qui varijs montiū impedimentis incitatus. cuz ripibus coartatur. terribili fremitu eluctuat. precipue prope oppidū. Schaffhusen. ingenti impetu perpreceps ruit. ⁊ sub oppido Lauffēberg artatus petris. spūma albissima pre fremitu ⁊ collisione apparet. Tandem atror spumans amplo ingite ad augustam rauricam. vsq; ⁊ Basileaz euoluitur. Et eam in duas partes diuingit. Ciuitati quoq; ac ponti in occulto insidiatur. cum terremotibus sepe numero quassata sit. Littora enim rodit. aluecos nouos querēs terram cauans. ventis ⁊ aquis replēs. hos motus excitat. Quamobrem veterem rauricaz augustam (cuius vestigia supra basileam cernūtur) defeciſſe arbitrantur. Cuius nomen Basilea a plurimis descriptoribus postea sortita fuit. Ea etenim insignis vrbs Basilea a rheno cōmoditatem valde magnam habet. quia inde etiam multam habet nauigationem. vt cum valde magnis oneribus etiam ad multas regiones nauigari possit. sancta Vrsula quoq; diuinam virginum cum sodalibus ad coloniaz nauigijs per rhenum ad vrbem Bsileam ascendisse hystorie multe tradūt. Rhenus autez

ꝛ si accolis multa quoq; dãna infert. vbertatez tñ glebe affert. Cũ h̃ vrbs etatẽ latericijs domibus pulcerrimis edibus .mõasterijs tẽplisq; magnificentissimis. hospitalib⁹ ãplis. alijsq; vrbiũ necessarijs cũ mag̃ ambitu ꝛ menib⁹ fossisq; pfundis eroꝛat habetq; agrum amplissimũ inter montana constitutum. qui ꝛ frumẽti vinicq; boni feracissimus est. Estq; vrbs celeberrima ꝛ antiqua. sed euenit in hac. q̃ in ceteris antiquis vrbibus (quarũ descriptio precessit) euenire solet. vt reliquie ꝛ monumẽta quidam vetustissimoꝛum opeꝛ ꝓspiciantur. verũ ita ruinis ꝛ terremotibus quassa ac vetustate ipsa consumpta. vt nec eius figure. nec ad quez vsum fabricata fuerint. quamuis diligentissimus prospectoꝛ queat agnoscere. Hec tamẽ mirum in modum aucta. Et post terremotũ cursus instaurata. Nouissime nostris temporib⁹ bonaꝛ artiũ gymnasio ornata fuit. Pius enim summus pontifex eius nominis secundus ob loci comoditatem post susceptum pontificatũ in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basiliensis plura egregie perfecit. Sita est autem in alsacia. cui quondã helvetia nomen fuit. tunc gallici. nunc germanici iuris prouincia. Cum Ludouicus delphinus vienensis in eius arum omnem fere militiam gallicã duxisset ingentemq; metũ basiliensibus intulisset ꝛ suitẽses ex federe socij ciuitati quattuoꝛ milia militũ latissime iuuentutis auxilio misissent. ꝛ acri bello dubio marte pugnatum esset. De ea pugna illico inferius mentio fiet. Habet hec inclita vrbs duas partes vt premissum est. Maioꝛ habet tres vertices. in vno vetustissimus dive marie erat templum summum. Episcopalis sedes aurilio diui Heinrici imperatoris secundi ornatum. In alio vero canonici regulares ad Leonhardum degunt. In tertio ecclesia sancti Petri sittuata est. Primus quoq; monasterium cum abbacia ad sanctum Albanus in acie vrbis erat. Inde minoꝛes augustinenses ꝛ predicatoꝛes in eo loca sortiti sunt. Domꝰ item cruciferoꝛum ꝛ dominoꝛum theuthonicoꝛum spaciosa loca occupant. Et moniales ad sanctam Katherinam ꝛ sanctam Elaram. et mariam Magdalenam. Minoꝛ autem pars huius insignis vrbis celeberrimum habet monasterium Carthusiensium. ꝛ ecclesiam Theodoꝛi ꝛ sancti nicolai ac alias basilicas. In hac quoq; vrbe insigni multe sanctaꝝ reliquie sunt ac ornatus varijs quibus decoꝛata exisit.

Friderico postea romano iimperatoꝛi Amedeus dux Sabaudie quem clerus apud Basileam congregatus eugenio quarto a summo pontificatu pontificato posito in illius locuz suffecerat felicemq; papam quintum vt premisimus vocauerat filiaz quam domi habebat viduam iuuenem ꝛ forma prestantem in matrimonium obtulit. simulq; dotis nomine auri nummum ducenta milia. si Engenio relicto se petri successoꝛem appelleret. horruit cesar minimeq; sacramẽto suo ecclesie sacramenta fedare voluit. atq; ad suos conuersus. vendere inquit alij pontificalia solent. hic libenter emat si reperiat venditoꝛem.

Leonellus estensis ferrarie marchio

Leonellus estensis ferrarie marchio primogenitus ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Nicolao apud Mediolanũ defuncto in ferrariensi regno succedens. regnauit autem annis nouem. vir certe magne humanitatis ac etiam prudentie ꝛ liberalitatis insignis. necnon ꝛ bonarum litterarum valde egregie doctus. qui regnum pace ac etiam cum iusticia gubernauit. ꝛ vbem Ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ꝛ plura etiam alia edificia superbissima construxit ac erexit. ꝛ vias ꝛ plateas etiam strauit. Monasterium sancte Marie ordinis sancti dominici erexit ꝛ se post mortem ibi sepeliri fecit. Hic Johannes franciscus gonzage mantuani filiam in vxoꝛem duxit. ex qua enim filia Nicolauz vnicum suum filium mire pulchritudinis suscepit cuius etenim tutelam ac etiam totius regni curam borsio moriens commisit.

Albertus dux

Albertus Austrie dux predictus antequ enim Romanus suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes ita suadituõe occidi iussit q̃ nollẽ ad rep̃m vex ꝛ singlaꝛẽ deũ querti mlti metu baptismũ susceperẽ. Ex quibus etenim vnum Fridericus antequ imperaret in cubiculum suum

accepit cumq; cum esset sibi coetaneus dilexit. Js post aliq̃t ãnos pria ducẽ ad iudaicã fidẽ sese reuerti statuisse dicit. friderico ꝑsuadet ne vitã vite deꝑat. Cũq; ẏba sua nil ꝓficerẽt theologos ex vienẽsi scola accersit q̃ iuuenẽ instruant addit p̃ces addit lachrymas. ꝓmittit minaꝫ. postr̃eo vbi frustra sese niti ꝑ̃guit inuit⁹ iuuenẽ in indiciũ req̃situ tradidit. ille ad suppliciũ ducẽ nullis obstructis vinclis (sit eñ petierat) vt pyrã ardentẽ vidit hebraicũ carmẽ incipiẽs in medias flãmas intrepid⁹ se ꝓiecit atq; ibi cũctus exust⁹ est.

Animaduertit religiosus q̃dẽ ꝑdicator ex ordine ꝑdicatoꝝ albertũ cesarẽ Ladislai patrẽ. q̃ sẽ monẽ suũ vẽne audiret somno ignatũ eẽ atq; altiori voce. q̃ro inq̃t ex vob q̃ astaꝫ. saluari ne ꝓncipes possint. Cũq; rẽ dubiã & admodũ difficilẽ reddidisset. iãq; rer excitat⁹ attẽtissim⁹ eẽt appagete appagete ait. nãq; si baptisati ꝓncipes ac in cunabulis moriant nõ est desperata eorum salus.

Petr⁹ paulus vergecius pria i ustinopolitan⁹ phs & orator ac iuris ꝓsul⁹ manõ & ligna greca latinaq; vir eruditissimus Chrisolore bizantini ꝑi auditor & carrariẽsiũ puncipuꝫ oli familiarissim⁹ ꝑ̃ tps ꝑdict⁹ virtutib⁹ celebrat⁹ magꝫ fuit i ꝑcio. q̃ cũ eloquẽtissim⁹ hẽret inter cetera hystoriã satis elegãtẽ de gestis carrariensiũ dñoꝝ edidit. & ỏ ingenuis moribꝰ libellũ. & in diui iheronimi laudẽ cultissimas orõnes cõposuit & alia multa.

Paulus vergetiꝰ

Maphe⁹ phegi⁹ pria laudẽs vir doctissim⁹. orator & poeta nõ vulgaris martiniq; pape datari⁹ ob dicẽdi elegãtiam rome floruit. q̃ aliq̃t editis libellis ptim metro ptim orõne solvta magnã laudẽ sortit⁹ est. Inter q̃s. xiij. eneidoꝝ libꝝ i vsu heroico cõposuit ei⁹ q̃ppe ꝓcuratõe & ipẽsa religiõe scẽ monice ex hostia tiberina romã trãslate sunt. & eis dẽ capellã atq; sepulchꝝ miro artificio suo sumptu extruere fecit vbi & corp⁹ suum in ea capella sepeliri volvit.

Franciscꝰ barbar⁹ patricius venet⁹ crisolore in grecis lr̃is discipul⁹ excellẽtissimi ingenij vir ob doctrinã & dicẽdi ꝓmptitudinẽ & rei publice administrãde prudẽtiã laudatissim⁹ habitus ẽ. Hic cũ eruditissim⁹ eẽt pulcherrimũ libruũ de re vxoria aceꝑas ornatissimas edidit.

Leonhard⁹ q̃s iustinian⁹ vir magni ingenij vtriusq; lingue grece & latine pitissim⁹. Jnde q̃dã greca in latinũ quertit vtpote cimonis & lucilli vitas. Hic bernhardũ iustinianũ filiũ genuit doctrina & prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq; lingue vir eruditissim⁹ atq; eloquẽtissimus fr̃anciscꝰ philelphi emulus hisdẽ tpib⁹ floruit. q̃ cũ metro tũ solvta orõne multa cõposuit. & q̃dã e greco quertit quã ob rẽ a florẽtino populo in suũ cancellariũ vocatus immunitatis beneficium consecutus est.

Caietan⁹ pria vicẽtiꝰ patauin⁹ canonicus theologus & phs sui tpis ꝑcipuꝰ in patauio gimnasio tũ legẽdo tũ disputãdo ꝓncipatũ obtinuit. & iõ accurati⁹ sup octo libꝰ phisicoꝝ cõmentatus est. & sup libꝰ ỏ aia & de celo & mundo ac alia cõposuit.

Concilium florentinum

Concilium florẽtie anno dñi. 1436. ab eugẽio põtifice ꝓ basiliense celebrat. Mortuo eñ sigismũdo imperatore a q̃ basiliẽse ꝑcilium incremẽtũ habuerat. creato Alberto duce austrie concilium ferrariense Eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo proficiscitur & Eugenius eo ꝙ aduentare imperatorem Constantino politanum Johannem paleologum intellexerat. Js ferrariam ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est a romani imperatores suscipi consueuerant. Verum cum pestis ferarie in oleuisset florentiam tranfferre concilium placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq; grecorum & latinorum contentione tandem eo vẽtum est vt greci rationibus victi faterentur et spiritum sanctum a patre filio procedere. vtq; in azimo sine fermento triticeo pane veruz corpus domini nostri Jesu christi consecraretur. ac purgatorij locum esse crederent. Postremo vero vt faterentur Romanum pontificem verum christi vicarium beatiq; petri legittimuz esse successorem primum in orbe locum tenere. qui & ouẽtalis & occidedtalis eccla'merito peret.

Abeūrib⁹ aūt grecis. 22. novembris re⁹ modo cōpositā gaudēres ī patriā rediere. Armēi etiaz cū fide nostra tōuēere. Preterea vt patres augē do basiliēse cōciliū ifirmaret. Eodē tēpore decē ⁊ octo cardinales creauit. Cuius de numero fu ere duo greci rutē⁹ ⁊ nicēus vt eox auctoritate grecox natio in fide cōtineret. q̄ haud ita mul to post in antiquos mores recidit.

Philippus

Philipp⁹ mediolanē siū dux. occupata gē ua vrbe. magnū ex ercitū iter fox cornelij linij qz fox cōtinebat Qua ppter suscipit aduersus eū a florē cio pplo bellū. qđ vsqz ad o bitū eius dē ducis duraūt ā nis. s. xxv. Infida tū nōnun qz ⁊ isidiax plena pace iter cedente.

Johannes dux Burgundie

Rācia aūt hec tempa dūm flore nunc in maiore fuit. Cum il lud regnū floretissimum supra modū p heinricū regem anglie vastaret. postqz aūt ali os bello deturbauit. nō sine grādi iactura suox ifelicissi me vitā finiuit.

Iohannes quoqz dux bur gundie hoc regnum eque lacerauit qui breui post occidit. ⁊ maiox multox occasio extitit. Cardinal⁹ sctē crucis tādē pacē cōposuit. quam burgūdi acceptarūt. anglici nō p̄senserunt. vex iosānes burgūdie dux p⁹ tenuīgas limitas cū sacra mētū āb o duissimū simpsissent. in p̄spectu re gis frācie atrociter occidit. ī mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hūjs diebus ita lia fuerūt Mi es vn⁹ aurial⁹ noīe Si gismundi īperatoris. curi alis p̄cipu⁹. ⁊ lucrecia i senēsi ethurie vrbe. am bo decori. amboqz speci osissimi. Verūz lucrecia mira pulcritudie p̄cel les. ves acta senis ē dū sigismund⁹ illic degeret ꝺ ij nāqz ceco amore adinuicē solo visu exarse re. Et tādē ad copiū finē puenere. Et cū ibidē p aliqđ tps dies suos dēduxissent. ob cesaris ab sentiā facta fuit sepatio. Et q̄ tanta vteqz ōrit ttristicia. cp lucrecia p⁹ longas lacrimas egritu dinē incidit. ⁊ qz cor suū aberat inter brachia mūis indignātē exalauit aiaz. Eurial⁹ vo post qz obisse vex amatorē ꝓgnouit. magno dolore p mot⁹ ꝓsolatōz vllā admisit nisi postqz cesar ex ducali sangīe vginē castissimā sibi mrimonio ꝓiūxit. Et qx exēpl' monet vt patis motibus studeāt. Qui enī nūqz sēsit amoris ignē aut la pis ē aut bestia Isse nāqz p deox medullas nō latet ignea famillam. horum hysteriam pius pon. añ pontificatum pulcre descripsit.

De adūētu delphini ī alsaciā ⁊pe pālij basilieñ

Ludouic⁹ delphin⁹

Uenit p hos dies lu douic⁹ delphinus vienēn. ac p̄mogēi tus regis frācie. cū magno ex ercitu infra limites ipy. Op pidūqz obsidiōe cinxit. Cui mons ēē mōs belligdi. qđ ab īpio comites de wirtenberg hūt in fēudū. Ibi cū aliquā diu delphin⁹ māeret. cuz ca stellanis tādē conuenit. vt sibi ad certū tps oppi dū traderēt. Quo lapso id labere restitueret. Nā aliter vi decreuerat expugnare. vt locū habe ret in q̄ morari posset. qz nō decebat regis filiū in cāpis degere absqz tecto. postqz aūt delphi nus belligradi potiꝰ est. fama vndiqz aduentū suū publicauit. ꝑ nō vno mō apud oēs. apud aliqs nāqz se in auxiliū nobilitatis venisse p̄dicabāt. tāqz in germānia p⁹ comites esset oppssa. Apd alios vo vocatū se dicebat p ro. regē ꝯ suū teñ. nōnull' ātse velle vēdicare iura dom⁹ frācie se assēuerabat q̄ vsqz ad renū ptēdi dicebat. et hac cā vrbē argētinā obsessurꝰ se affirmabat di cebat ꝓpter ducē sygismūdū se vēisse. et hos rū mores vbiqz publicari studebat. Nō q̄ ita eēt ꝑ q̄ fauorē ob eā cāz sese putabat habitur. De delphini exercitu varia dicta sūt. q̄ miora pro bāt. v. ⁊ xx. milia cēsent eē. Cōcordatū ē iter del phinū ⁊ alsacieñ. v. ⁊ xx. milia hoīm ex suo exer citu p hyemē in oppidis alsacie recipi dēre. ipse q̄z delphin⁹ ⁊ thuricen. ⁊ alijs obsessis ferre op pē p̄mittūt. Veniebāt iam delphini gentes. q̄ vulgo vocant armeniaci in subsidiū quoddā castelli. qđ swicen. ppe basileā obsidebant. swi censes. vt hec sēsērūt nō expectatis hostib⁹ obuiā pergunt. primasqz armeniacorum turmas inciduūt. Stragem dant. plurimosqz neci p̄ bent. Armeniaci vero retro pedetentī. fugiētes ad maiorē exercitum se recipiunt. Illi sangui

nis cupidi ⁊ auidi victorie dū gliaz q̄rūt ꝓpriā
salutē amittūt Vētū est ad hospitale scti iacobi
qđ vix stadijs q̄ttuor a basilea distat. ibi vni-
uersa multitudo armeniatoꝝ in suiceū. irruit.
Nō nullis aūꝫ portas basilieū. positis q̄ ereūtes
obseruarēt cederētq; cōmittit atrox ⁊ miss abi-
le ꝓliū. Cadūtq; ex vtraq; pte q̄plūimi ꝓlium a
ꝓncipio dici vsq; ad finē tractū est. Ad extremū
nō vicit suiceū. ꝑ vincēdo vatigati victoria lu-
gubris armeniatoꝝ fuit. Cāpusq; liber eis mā
sit nō virtute ꝑ multitudine supāt⁹ Ex arme
niacis dicūt aliq; plures stratos eē q̄s ex suiceū.
Magna cedes eāꝝ fuit ꝓles theutōi dū suiceū.
vlciscī volūt vitā amiserūt. Dū hec aguntur rex
romanoꝝ oratores ad delphinū mittit. epm au
gusteū. ⁊ ioānē d aich doctorē. nōnullosq; mili
tes ꝓscriptū. Quid cause sit q̄ impiū cū exerci
tu sit ingressus. Redeūt oratores ⁊ cū his delphi
nus suos ad regē destinat q̄nq; viros ꝓstantes
Interim ex pte eccliē basilieū. cardinales duo
arelateū. ⁊ scti ciriti ꝓlesq; aliī doctores delphi
nū adeūt. Et cū hijs cines basilieū. deꝓcantur
q; ne q̄ cōsilio l'ciuitati nocēt Is rursus suos ba
sileā cū hijs nūcios mittit. Qui hūerūt diuersos
ꝓcordie tractat⁹. Nā ⁊ oratores felicis pape ac
ducis sabaudie totiusq; suiceū. factōis illuc con
uenerāt oratores q̄ Nūrēberge fuerūt dixerūt.
delphinū vocatu regis ꝛ suiceū. venisse. Tādez
cū deuastatōz in alsacia pegerūt. nī sine nece suo
rū ad ꝓpria reuersi sunt. Anno dñi. 1444.

BRixia olim nobilissima cenomanoꝝ
gallorꝝ ciuitas. Et nūc q̄dē inter cete-
ras lombardie vrbes ad modū potēs
antea hec tpa. vj. yd⁹ marcij in venatoꝝ man⁹
deuenit. Cui⁹ cā fuit q̄ philipp⁹ dux quēdā vi
rū pessimū ibidē vecigalib⁹ ꝓfecerat. Qui in-
tollerabilia ciuib⁹ imponēs. ꝓpter qđ brixiam
lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq;
brixia cardinalis q̄z sepē crucis vltro citroq; se-
pius nuncijs trāsmissis. Tandē pacē a cōditio
ne inter philippū ⁊ phenetos cōposuit. vt bri-
xiā veneti et oppida brixianoꝝ cremonensiūme
que antea ipi ⁊ mantuanus marchio ocupant re
tinerent. Insup ⁊ bergomū ciusq; agrū lega-
tus ex fedre ipsis venetis designauit. hac etiaz
conditione. ne socios venetoꝝ florentinorumq;
bello lacesseret. Inde veneti tantā gloriā ⁊ vti
litatem consecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machi
nis vix est expugnata. Deinde bellum lucense
a florentinis suscipit qđ ꝑ āños tres maximo
cū vtriusq; populi damno ꝓtractū fuit.

Cosmas medic⁹ ciuis florentin⁹

QCosmas medic⁹ ciuis florentin⁹ potē
tissim⁹ ciuis q̄ e flo
rentia pulsus. cū anno dñi
1432. in vrbē reuocat⁹ esset.
gubernatōz oēm reipublice
statim reformare fecit. Vñ
⁊ multos alteri⁹ aduerse fa-
ctionis in exiliū egit. fuit eūꝫ
apud florentinos ciuis pri-
marius. oiqz nō solū ap ud
ytalos sed forte ⁊ apud exteras natōes opū af-
fluentia prim⁹ habit⁹ est. Verūetiā prudentia.
humanitate. liberalitate. bonorumue artium.
⁊ preserim hystoriarū ꝓstantia oēs superauit
Tanta fuit huius diuitiaꝝ abundantia vt suo
aurilio francisc⁹ Sforcia mediolanēsiū duca-
tū obtinuerit. Multa q̄z ecclesiastica edificia cul
tiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū
apud fesulas non longe ab vrbe florentina or-
dinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiaz
intra vrbē in honorē bti marci euāgeliste ordis
scī dñici a solo edificauit. In q̄bus bibliothe-
cas extruxit adeo supbissimas. vt oēs superent in
ytalia. libris notabilib⁹ in diuersis facultatib⁹
nō solū latinis sed ⁊ grecis. q̄ fuerāt nicolai de
nicolis viri studiosi lingue vtriusq; piti illā ex-
ornās. alia q̄z ca in vrbe extruxit monasteria ⁊
priuata edificia. Et nō longe a domo habitati
onis monasteriū seu canonicatū pmagnificaz
edificauit in honore diui Laurentij. Que ope-
ra viri magnificētiā ꝑ se ferūt. porro cū sic an-
nis multis vixisset. relicto filio petro virtut⁹ pa
terne imitatore. anno dñi. 1464. kal. Augusti
defunct⁹ ē in bōa senectute apud. s. Laurentiū
ꝓditū cū h̄ titulo. Cosmas medic⁹ pr̄ie pater.
Laurenti⁹ ex filio petro nepos oēs auitas vir-
tutes atq; diuitias reuiuiscere fecit.

Nicola⁹ enboic⁹

NIcola⁹ enboic⁹ sa-
gundin⁹ eps latine
⁊ grece lingue atq;
elegantie ꝓceps laudatis-
sim⁹ habet. Qui in frequēti
florētino ꝓcilio medi⁹ assi-
stens multis ⁊ eruditis viri
audientib⁹ disputantiū ver
ba atq; sententias tū grece
tum latine prolatas mira
celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro
citroq; in vtraq; lingua fidelissime ⁊ summo
ornatu reddebat.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Ambrosi⁹ florēci⁹

AMbrosi⁹ flaminius ordis camaldulēsis generalis abbas theolog⁹ insignis latine greceq; lingue accurate doct⁹. & bonis oib⁹ disciplinis ornat⁹ i eo pcilio clar⁹ hēt. tm̄ cetera sui ingenij monimēta. Diogenū Laerciō d moribꝰ & vitaphoꝝ ad cosimū mediceū e greco latinū fec̄. alia q; opuscla docta pposuit

Johes tortelli⁹

IOhes tortelli⁹ natione aretin⁹ romāi pōtificis subdiaconus & cubicularius. ac nicolai postmodū pōtificis pbē naꝰ & studioꝝ suoꝝ intim⁹ comes grecꝫ latinisq; lr̄is ac theologicis nō mediocriter doct⁹ hac tēpestate flouit. q; inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describēdi rōne op⁹ pclarū edidit. Et ortho grauitā suis lr̄is ornat. athanasij q; vitā ad Eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianuꝫ historicū aduerbū interp̄tatus est.

Antōi⁹ cermisan⁹ medicoꝝ mōarcha

ANtoni⁹ cermisan⁹ medicine mōarcha q; lectiōi ordinarie padue lōgo tp⁹ pfuit. Quez seq̄ntes miris extollūt laudibus. fuit hō hilaris ac iocūdus debite carnosus cōpleri one a deo sibi donatā optimā hūs. q; in senectute masculos pulcerrimos p⁹ se reliq̄t primꝰ ex mēte abocili casim in termis more inrisōsūltoꝝ apuit. Cōsiliaq; ex viscerib⁹ anicēne ad oēs egritudies posteritati reliq̄t. Die clausit extremū. āno legꝫ gr̄ie. 1441. xviij. augusti. sepultus apud sanctū antonium padue

Bartholom⁹ medicus d mōtagnō

BArtholomeū mōtagnanū phm & medicū celeberimū etas ista attulit. q; m̄ltaꝝ retū pgnitōe & sc̄pturaꝝ subtiliate ceteros sua etate physicos superauit. qd̄ pulcre libri d pꝰuatōe sanitatis a se editi ostēdūt adiecitq; his & cōsilia i medicinis de pticlari bus egritudinib⁹ a capite vsq; ad pedes. silr̄ d balneis. de mō cōponēdi medicinas. Et antidotariū in cōsilijs & alia multa.

Hugo medicus

HVgo q; senensis vulgatissim⁹ medic⁹. ph̄s ipm tps diuina quada ingēij & medēdi gr̄a. oēs q; an illū in ethuria flouerūt excellnisse credit. q; sup̄ primo Auicenne aphorismis hypocratis et tegni galieni. & pplia vtilia scripsisse dicit

Nicola⁹ Tollētinas eremitaꝝ. s. augustini pē q; āno dñi 1294. obierat h̄ āno. 1446. freq̄ntissim⁹ miracul⁹ clar⁹ ab Eugenio pontifice (toto astāte pplo romāo oiq; cardinaliū cetu) sctōꝝ pfessoꝝ nūero aggregat⁹. Voluerat tñ ioānes. xxij. pōtifex q; de e⁹ sctitate p̄apuā habuerat

Nicola⁹ d tolleto ordis heremitaꝝ

noticiā. hūc ei honorē ipuri. ꝑ multoꝝ belloꝝ scismatūq; turbinib⁹ verat⁹ ac etiā morte p̄uent⁹ id hāc ad vsq; diē delatū ē. Js sctūs ex piceno oppido qd̄. s. angeli nūcupat⁹. sub firmana ciuitate mr̄e amita. pr̄e cōpagano mediocribus pr̄ib⁹ nat⁹. adulē⁹ fact⁹ corp⁹ & aiaꝝ dño pscr̄uit. in adolescētie p̄mordijs mōdo renūciās ordinē heremitaꝝ. b. Augustini cōplex⁹ ē. inde multis ieiunijs vigilijs v̄beribꝰ corpusculū afflixit & ptēplatōi se totū dedit ois ei⁹ ꝑmo aut rarus aut cū op⁹ erat. de moribꝰ. d religiōe. d pietate. de mōi ptēptu. vl̄ de amore dei fuit & celesti patria. cilicio circaloq; ferreo subtrito vtebat. q̄b⁹ carnē suā plīmū macerabat. diabolicas etiā tēptatōes ptulit. in eo q; pphie spūs fuit. ad eaꝝ mlti lāguentes. nōnulliq; malignis verati spiritib⁹ ducti curati sūt. xxx. āis tolētino i quētu p manēs. nūq; carnes ova pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tpe reptus est̄ comedisse. Cū q̄da nocte diu in oratōne pstitisset. in cella sua obdormiēs vidit in somnis sydꝰ clarissimū situ nō altū. e loco natiuitatis pgredies qd̄ post oratoriū chori in tolleto terminiū habuit cognoscens p hoc se emigrandū. i eo loco sepultura elegit ad insinuandū clar. tatē sanctitatis eius. Sicq; sanctissimus vir celo receptus est̄. huius autem festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurentius vallensis

LAutēti⁹ vallensis vt aiūt cānonic⁹. nō min⁹ phūs ⁊ theolog⁹ quaz rhetor ⁊ grāmaticus hoc tpe clarus erūs. ad ioannez tortelliuz amicissimum suū Elegātiaz libros sex erneapoli dedit. qb⁹ nil vtilius excogitari potuisset scripsitqz dialeticā ⁊ quintilianū ꝓmētarios dignissimos. epl'as qz pauli suo mō i latinū vtit. Homerꝫ ipsū ⁊ herodotū ac thuci didē grecos latine loq̄ docuit. Nōnulla etiam alia acri cura ac diligētia cōscripsit inuectinas etiā aduersus multos composuit.

Athe⁹ palmeri⁹ natione florētin⁹ hi storic⁹ ⁊ phūs ac orator disertissimus. ipis qz tpibus vigiut. Et iter preclaros viros i cōcilio florētino ānumerat⁹ fuit. Chronicā eusebij de temporib⁹ quā diligentissime emēdauit. Et ab āno domini q̄dringentesimo q̄dragesimo octāo vsqz ad ānū. 1448. ipe ꝓfecit.

Blōd⁹ hystoricus

BLōd⁹ flauiꝰ foroliuiensis vir doctissimꝰ. ⁊ dicēdi gracia gratissimꝰ eugenijqz pontificis secretariꝰ dignissimus. hūpo tēpe eas ob res multo habitꝰ ē in ꝓcio. Qui preter orōnes ⁊ epl'as inūerabiles a se editas. maximā gloriaz ytalie ꝓtulit. q̄ ꝓceteris latē tē supra mille ānos hystoriā tāta attigit diligētia. vt. iij. ⁊. xxx. libris eādē diffuse ornateqz ostēderit. Nā oēm ne dū ytaliē ſ totiꝰ olim romani impij ꝓuinciaz regionūqz statū ꝓpulchre descripsit. indeqz ō roma triūphāte libros decē ⁊ de roma instaurata libros. iij. ac de ytalia illustrata libros q̄si. xij. ac alia multa. Quinqz hic post se reliq̄t filios bonarū litterarū ferocissimos. nec patri inferiores.

Guarinꝰ veronēſ

GVarinꝰ veronēsis crisolare bizātini discipꝰ. grāmaticus ⁊ orator ac phūs eruditissimus. grece latine lingue facūdissimꝰ. ferrariāqz legēdo docēdo ⁊ cōponēdo cū infinitā pene discipl'oꝝ turbaz ad se erudiēdā trariſſet. maximū laudis ꝓconiū ꝓmeruerit. Tādē verūtis postea ferrarie. ⁊ victorinꝰ mantue publico solario vocati. multos in vtraqz lingua erudire ceperūt. Inter qs etiā mātuani ⁊ ferrariēses ꝓncipes fuere. Hic guarinꝰ cū ect ingēij excellētissimi gmmaticales regl'as vtilr in ordinē redegit. indeqz strabonis gerographi europam. ⁊ vitā q̄tūdā ex plutarcho greco latias eloq̄ntissime fecit. hūt em ipiꝰ cōplurime elegātissime orōnes ⁊ epl'e a se edite. deficiēs tādē in senectute bona ferrarie apud carmelitas sepulchro marmoreo insigni decorato epigrāmate sepelitur.

GRegoriū tarpeiūtiū virū doctissimū ⁊ aplicū secretariū cū hijs floruisse ostāt q⁹ ab eugēio pōtifice rōe publico gymnasio vocatꝰ multis ānis hyspanos gallos germāosqz viros ꝓstātissimos vna cū ytalicis oratoriā ⁊ poeticā docuit disciplinā. Rhetoricā cōscripsit ⁊ alia.

GRegoriꝰ tiphernas rhetor vtriusqz lingue eruditꝰ strabōis asiā in latinū ꝓuertit. Johes qz aurispa secretariꝰ aplicꝰ rhetor locuiētꝰ in ꝓcio fuit. et quedam cōposuit.

Atoniꝰ guainariꝰ natōe papiēſ. medicꝰ celebratꝰ. hec ipa tpa suo igēio sua qz insigni doctrina clariorē reddidit. Qui in medicinis cōposuit ō febrib⁹. ō stomachi egritudinib⁹. ō matrice ō arretica ⁊ iūcturis ⁊ calculi passiōe tractatꝰ cōposuit. ferūt ⁊ ipiꝰ. ō fluxib⁹ ō pleuresi. ō peste ⁊ aliq̄ alia cōposita laude dig.

¶ Anno mūdi. 6646. ¶ Anno christi. 1447

Licea sūmoꝝ pōtificū Nicolaꝰ qnt⁹

Calixtus tertiꝰ

NIcolaꝰ .v. papa Thomas sarzanꝰ antea vocatꝰ. a sarzana oppido lucēſ agri humili loco ⁊ fāilia natꝰ. mīre ādeola. pre bartholomeo phisico. pōtifex olim ꝓsensis creat⁹ pridie nonas marcias. M. cccc. lvij. Vir certe tāto pncipatu doctrina comitāte libalitate magnificētia dignissimꝰ. Laudat⁹ eī ei⁹ libalitas q̄i oēs vsus ē. marie erga lr̄atos qs ⁊ officijs curialibꝰ ⁊ beneficijs miri fice iunit. Eos pmijs ad cōponēdū ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita ꝓpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sercētis iā ātea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splēdo-

rem aliquem adepte sint. Misit ꝛ lr̃atos viros per omnẽ europiã. q̃x industria libri conq̃rẽtur. q̃ maiox negligẽtia ꝛ barbarox rapinis perierãt. Hic cũ oim virtutũ ornatissimꝰ esset. Et i deũ ac hominẽ benemeritꝰ. vno eodemq; anno ꝛ epatum bononiesem ꝛ cardinalis dignitatẽ ꝛ põtificatũ adeptꝰ ẽ. Qui cũ põtificatũ iniisset pter spẽ oẽm mũdi principes habuit favorabiles. Ideo morꝰ felix hortãte etiã friderico cesare põtificatu se spõte abdicauit. Qua ex re galeꝛ cardinalatꝰ ei trãsmisit. Et legatũ germanie ꝓstituit. Ea cõcordia nedũ popul⁹ ro. ꝛ etiã totus mũdus a tanta seditione liberatꝰ admodum letatꝰ ẽ. Et friderꝰ impator creatus vna cum leonora cõiuge ꝓ corona accipiẽda romã cõcessit. Et ab ipõ coronã ꝛ bñdictionẽ acceperũt. Multa etiã glorioſus ꝫ põtifex i vrbe ꝛ extra edificia ꝛ splẽdide edificauit. i vrbe edes põtifex apud sctãm mariaz ad p̃sepe. Restituit ꝛ templũ sãcti Stephani a fũdamẽtis erexit sancti Theodori templũ. pãtheũ i medio vrbis positũ. M. agrippe opꝰ plũbeo tecto restituit. In vaticano aũt ꝛ põtificias edes i hãc formã q̃m nũc cernimꝰ redegit. Et muros vaticani prealtos ꝛ latos inchoauit. Et molẽ igẽtẽ q̃bꝰ coherceri hostes possent. ne edes põtificis ꝛ beati petri templũ (vt ãtea sepe factũ ẽ) diriperẽtur. Et tãt adhuc vasa aurea ꝛ argẽtea. crucis gẽmis ornate. ꝛ sacerdotales vestes cũ mitra põtificia. que hois mũificẽtiã ostẽdũt. Libros ꝓpulcros auro ꝛ argẽto redimitos magne multitutinis (cum adhuc impmẽdi ars non ꝓdijsset) suo inssu exscribere fecit. Elemosinas mulcas in paupes et v̊gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq; officiũ vendiderit neq; bñficiũ simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratꝰ erga se meritos. amatox iusticie. paeis actox ꝛ cõseruatox. iubileũ habuit. btm̃ q̃z bernardinũ ordinis minox in sctos retulit. Tãdẽ sine tedio aliquo marie cruciabat̃ post captã ꝓstãtinopoli a turcis siue febre ꝛ podagra q̃ potissimũ veratur. põtificatꝰ sui ãno octano. M. cccclv. moritur. Sepelituꝛq; in basilica petri honorificẽtissima pompa. cũ insigni epitaphio.

¶ Anno mundi. 6656. ¶ Anno christi. 1455.

QAlixtus tertius papa. natõe hispanus et valẽtia ciuitate. pre iohẽ. mre francisca genecosis pentibus natus. alphonsus cognomento borria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinalitm suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij ꝛ vtriusq; iuris peritus doctox. Et Alphonsi regis secretarius. Pontificato enim suscepto. Calixti nomen demore suscipiens. bellum enim thurcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiendum predicatores per totam europaz statim misit. qui omnes christianos in thurcos animarent. Et suis opibus eam adiuuarent. ex hijs autem facultatibus ad serdecim triremes rome edificatas in hostem misit. patriarcha aquilegiensi prefecto. qui triennio mari tima hostium asianorum vexauit. Jnsulas etiaz quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus autem rex ꝛ Burgundie dux crucis signum suscipiens. ituros se in hostem profitebantur. vel armatos milites missuros sacerdotibus interea aliquot dictũ supplicationes decreuit. Mandauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. Jn meridie campanis signuz dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarẽt. qui contra turcos continuo dimicabãt. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri Jhesu christi ipse ordinauit. Jussitq; eo modo atq; cum hijs indulgentijs celebrari quibus celebritas corporis domini nostri Jesu christi in precio habetur. Et propterea ad vsum cassanum persarum ꝛ armenie principem ad regez Tartarorum ludouicum bononiensez ordinis sancti franciſci fratrem misit. Cum multis eñ ꝛ magnis muneribus eos in turcum excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq; ad transigenda negotia pontificia animum adijciens beatuz Vincentium hyspanum compatriotaz suum Et beatum eadimundum anglicuz in sanctos retulit confessores. Calixtus autem papa in omni vita integerrimus cum elemosynas christi pauperibus frequentes dabat in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur autẽ pontificatus sui ãno tertio mense tertio. die decimosexto. Reliquit centum ꝛ quindecim milia nũmmum aureorum. quos in vsus bellicos contra thurcos comperauerat. Sepelituꝛq; in vatitano ad sinistram basilice sancti Petri in templo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatorū Fridericus tertius

FRidericus eius nomis tertius imperator Ernesti ducis Austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romāorū rege e vita sublato. Anno dñi .1440. cōi voto cesar delectus Inō coronā regni germānici apō ciuitatē aquēsez summo honore suscepit ⁊ ipauit vsqz in pñs ānis. 53. Is postq̄z discretōis ānos attigit mox religiōis indutū zelū. cepitqz rebus oībus diuini cultus augmētū pponere. qō sibi ⁊ suę nature bonitas ⁊ nobilitas sanguis suadebat Nā domus austrie pncipes (inter q̄s ⁊ plurimos ⁊ reges ⁊ ipatores flouerūt) tūc sibi pspe succedere sperauerūt cuz diuīo cultui bñ ⁊ pstāter famulati fuissent. Quorū vestigia Fridericus secutus Defūctō pētibus q̄z primū tutelā eruit vt locū videret in q̄ nra redēptō celebrata ē adhuc adoleuerāt trāsmare nauigauit. sacra visēs loca. vbi natus saluator. pūtatus in tēplo. baptizatus. ⁊ tēptatus. vbi conauit. vbi iudicatus. crucifixus ⁊ sepultus. ⁊ vñ celos ascēdit. Quid multa oscultatus ē terrā vbi fuerūt pedes eius q̄ nos redemit. felicēqz reditū cū gl'ia habuit. Fuit em̄ pncps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapiaguitas ⁊ vite integritas comitabant. corpe strēnuus. vegetusqz ⁊ robustus. aptus ⁊ patiēs ad labores. fortis pstāsqz ai. sobrietatō cultor pcipuus. De sua deniqz mānsuetudie. ō religiōe. de iustitia. de prudētia faciēdū vbū necessariū foret. Quō naturalitatē eccie romāe nocētissimā er natōe sua sustulerit vt obediētiā germanici populi magno labore. maiori simptu atqz industria cugeoīo ⁊ nicolao restituerit. Vñ secura ē. q̄ nūc fruimur eccliastice societatis vnitas Horremus tū ingredi cū puo nauigio magnū mare. neqz nostra hystoria ē q̄ maiestatē tanti pncipis p sua dignitate valeat explicare. vetustas em̄ impij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducēda forēt. ⁊ natio germānica q̄ sibi obsequit. domusqz ex q̄ pgnat⁹ est. Cū ea regū ⁊ impatorū sedes ⁊ sepe hūgarie sepe bohemie ⁊ aliq̄ polonie reges dedit. q̄ laudes eiꝰ habūde demōstrauit. Demū psona ppria que corpis ⁊ ate dotibꝰ egregie pollet. Satiē tū tacere q̄z maiestatē tāti pncipis temni vt nra ē hystoria patiere. Vereor em̄ ne q̄s me putet hīc inopie plaraqz scripsisse in grām impatoris nri ac pinde vanitatis arguēdū ee. qō viciū a gni viro pser tim scribēte lōgissime abesse debeat. q̄ tū nouit fridericū nemo adulatū dicet. Si eos adulari timō dicimꝰ q̄ mortaliū facta dictaqz supra verū extollūt. Cuz hec scripta eius laudes diminute magis q̄z ampliter attingūt. q̄s em̄ ei⁹ imperatoris egregia facinora habūde retulerit. q̄ annos tres supra q̄nquaginta sapiētissime imp̄iū gūbernauit. Oēs tandē q̄ modo regnāt q̄nqz regnaturi post hec fuerint fridericū tāq̄z speculū q̄ddā virtutū otueri appetere arbitror Si gl'iaz regionibꝰ. suis puincialibꝰ q̄etē parare voluerīt. Quā ob rem nō plenā hystoriā scribo. ſ ea dūtaxat exercpo. eaqz pstringo que ad erēpla virtutū ac pbitatis accomodari posse videant. Nūc igit ad sequētia gesta redeam⁹ Prohibēte scismate vsqz in nicolaū .v. rome coronatū destitit. rebꝰ germanie interim cōpositō Quo pōtificante ordinatis pūsidibꝰ austrie pse cuꝰ iter ad opidū sancti viti puenit. ibiqz natiuitatis dñice festa pegit Ad quē locū ⁊ ladislaum regem pficisci iussit. Inde villacū se cōferet id est oppidū ecclesie babenbergēsis supra dictū situ non longe ab ytalie finibꝰ. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari puenerāt. domi nobiles q̄z plurimi q̄ romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri mognope optabāt. Ibi q̄z dux austrie albertꝰ germanꝰ cesar erat. q̄ splendidū ex suevia comitatū ad se vocauerat. Lupidꝰ ⁊ ipe q̄uis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronatōis adesse solēnibus. Cesar relicto villaco alpes ascēdit q̄ germaniā ytaliaqz distinguit p̄missō alberto cum pte copiarū. ipe regē ladislaū secū ducens kal. Januarij ytaliā intrauit. āno post iubileū primo. Legatos venetoꝝ patricios domi potētes obuios habuit. q̄ eū ingēti gaudio exceperūt cū clero ⁊ reliquis occurrētes. Ad victū oia sine pcio ministrarūt q̄ cū q̄z cesar in territorio venetoꝝ puenit. O ecurrere frequentes ppli. laudare splendidū cesaris comitatū. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescētes capillos q̄z comas. lactea colla cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqz hoiem indicare. Multa super ladislao rege proloqui. angelicum vultum. q̄etos mores. vltra etatem gestus. Potissime aūt ternisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditio-

ne australiū se fuisse. quoꝝ adhuc in pretorio signa videnť. Patauini q̄z non ignorantes ad imperiū se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Suevia Francoma rhenicq partibus per vallē tridentinā Veronam Mantuāq trāseūtes. Ferrariā veniūt pstulantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariā petijt. vbi Borsius leto vultu honoratū se pbuit ac oēm magnificentiā ostentabat. Omissa ferraria bononiam pegit. vbi bessarionē legatuz apostolicū occurrentē reperit. Inde petiturus florentiā montes appēninos ascenderat. Ingressus postea florentiā exceptus honore marimo. occurrerūt duo cardinales Pamūq aūt florentie mortuꝰ donec edes cosme de medicis ceteraq splendi de ŭrbis structuras ꝛ populi magnificentiam spectaret. Senas pfectus est. Cū senis esset Leonora filia regis lusitanie filia alphonsi nepotis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim leta fronte nigerrimis atq illustribꝰ oculis. ore pauo. genis ad grāz rubescentibꝰ cervice facie cādida ex integro venusta. Impatrix igitur senas deducta est ieiunij scda die. Occurrerūt primo ciues natu maiores. deide albertꝰ ꝛ laudislaus. postea clerus. Fridericꝰ cum legatis apostolicis extra duas vibis portas sponse aduentū expectabat. qua visa in ample xambo venere. Vbi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē exerērūt. Cesar post iter suū vibē versus cōtinuauit. Apud viterbiū mandāte pontifice ingens honor illi exhibitꝰ est. ad vdus marcias ex Jutiro iter romā sūmo mane accepit. ꝛ quicqd nobilitatis in vibe fuit obuiā datū est. Venit deinde cesar in emminentē collē vnde vibem spectare potuit. Leta ois nobilitas. cui caput orbis vibē visere datū est. amictaq gentium columen romā. vbi de colle descensum est sacer senatus apostolicus occurrit. Sequēti die in pratis que proxima erant vibi ois cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea vestitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirifice ornata cultibus portugalensibus circumdata oīm in se oculos attrahebat. Laudislaus Hungarie ꝛ Bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanus cesaris militie ductor obeq̄tans suū cuiq locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod sancti Gregorij vocitant. deinde vexillum aquile. postq̄z vibem cesar intrasset eiꝰ equū mā regere marscalcus nudū ensem ante cesarem tulit. Episcopus spoletanus vicarius pontificis ac plurimi episcopi ꝛ abbates infulati sanctorum reliq̄as ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant sine baldachinū introducere vsq ad gradus basilice sci Petri p̄cedentes. ibi Nicolaus pontifex sede sedēs eburnia pontificalibus ornamentis indutꝰ. senatu cardinaliū circūstante verbis paternis ꝛ supra modū benignis Fridericū suscepit. q̄ pedibꝰ eius exosculatis auri massam obtulit. Tū quoq ladislaus ꝛ Albertꝰ ac demū imperatrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoꝝ regem coronaret. Idibꝰ igit marcijs apud sancti Petri summū altare. Fridericū in regem longobardoꝝ coronauit. ꝛ leonora p oratores despōsata inter missarū solennia. demū ei reiuncta fuit matrimoniū benedictū. Ab soluta mediolanensi coronatione postridie solennitas augusta lis cepta est. Romanus pontifex oim summā beati petri aram in sublimo throno cōsedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū Friderico. Lenore alterū deputatū. Fridericꝰ postq̄z iusiurandū beato Petro ꝛ nicolao in ea forma prestitit qua Ludouicū Karoli filiū iurasse decreta confirmant. alba indutus in canonicam sancti petri receptꝰ. Inde augustale paludamentū accepit. in mediam basilice profectus. trinā benedictionē suscepit. Exinde ductꝰ ad altare sancti Mauricij in scapulis atq brachio dextro p veteri more oleo sacro delinitꝰ similiter ꝛ leonora. Pōtifex rē diuina inchoauit. Inter celebrandū diuerse solennitates a prisis inuēte seruate sunt. Sceptq quo regia potestas indicat. Pomū quod mūndi dīnī ostēdit. Ensis qui belli iura demōstrat p varias vices data. Postremo corona aurea insulata p̄ciosisq coopta gemmis cesareo capiti imposita. Impatrix quoq post cesarē coronam ex manibꝰ pontificis accepit. quam coniugis Sigismundi fuisse constabat. Cesar quamuis ornamēta sibi precio incredibili compasset. In hanc tū solennitatem pallium. ensem. sceptrum. pomum coronamq Caroli magni ex archiuis nurmbergensium ad se deferri curauerat. Vt autem coronationi diuinisq rebus est impositus modus leonora in suas edes secessit. papa ꝛ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pōtifex palafredum ascendit. eiq cesar dextrato ris officium per aliquot passus exhibuit. eqno deinde consenso vsq ad ecclesiaz sancte marie

vna profecti sunt. Tunc papa in palatiū rediit Cesar in pontē adriani pfectꝰ est. vbi Albertū fratrē pluresq; ducs ⁊ comites ad militie pro uerit honorē. ter quemq; gladio paties. Trecē ti eo die peransi milites referunt. deinde cum sol occideret ad lateranū se contulerat. splendidum ibi conuiuiū habuit. Impator igit Friderici milleſimo quadringentesimo quinquagesimpscdo āno. die. xviij. mensis Marcij impatoria corona donatꝰ. Alfonsi regis arrogonuz pcibꝰ onerat⁹ vt neapolim sese cū impatrice cōferret. Statuit tanto regi morem gerere. Ad regem igit amicum pfectus ⁊ post eum leonora Qua aūt magnificentia neapolim impator introierat consultus arbitror reticere. Alfonsus q̄ antea neptem suā nunq; vidisset nuptā ⁊ in alto locatā ampler⁹ est. Māsit illic cesar ⁊ sanctā ebdomadā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesaurū suū quicq; pciosiz habuit In de cesar naues ascēdit romā petitur⁹. impatrix octo diebꝰ apud auū aulū postea māsit. deinde manfredoniā pfecta est atq; illo ex loco p mare venecias nauigauit. Cesar romā rediens tribuo ibi māsit. Rediens deinde Borsiū estensez mutine ⁊ regij lepidij ciuitatū ducē creauit qui pro tāta dignitate susceptā monile pciosiz dono cesari dedit. qđ patrem vno ⁊ viginti milibus aureis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauē p fluēta padi venecias petijt. Cum ciuitati proxim⁹ esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobilium oculorum mirabiles ludos brebentia Fracisc⁹ fostari dux venetū vir grādeuus q̄ triginta ⁊ amplius ānis reipublice pfuerat cū trecētis senatoribꝰ obuiam venit. mauditaz insolitam q; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autez apud venetias diebus decem. Sumptꝰ et ⁊ cōsorti siue magnifice non solū in vrbe sed in omni eoū territorio prebiti sunt. Deinde recedentē senatus vsq; ad littus profectus est. Fridericus post. missa ytalia cum germanie metas attigisset. horribili visu dictu mirabile viderī potest. q̄turbidam aeris faciem mutatumq; celi vultum offenderit. qđ presagiū future cladis multi iudicauerūt. Presertim cum intellexerant q̄ssdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem Ladislaū adolescentem Petentem enim ytaliam cesarem rogauerunt australes. vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret. Reiecta petitione. auctoribus duobus. Vlricis Altero cilie comite. altero cyzingero sumptis armis rebellauere. Redeuntem ex ytalia Fridericum apud nouam ciuitatem obsidione cinxere. Quibus ⁊ Heinricus rosensis natione bohemus cum ducentis equitibus ⁊ mille peditibus se adiunxit. Cessit furētī populo Fridericus pupillumq; adhuc tenerum dedit. qui summa alacritate apud Vienēses exceptus est. Hic gloriosus imperator inter liberos ex leonora susceptos primo cristoforuz habuit quem immatura mors abstulit. ⁊ Maximilianum ducem burgundie postea regez romanorum. cum filia margaretha vxore ducis Alberti in baioaria. Australes autem ⁊ si Fridericum cesarem accersitis bohemis in noua ciuitate ⁊ etiam in Vienna obsederunt. Eo demum redacti sunt. vt victores ex victo pacem peterent atq; in eam rem auri ser milia nummum quotannis penderent. Nouissimis autez diebus cum mathia hungarie rege bella variageſſit. qui ei nonnulla incommoda. ⁊ precipue australibus intulit. Viennam ac nouam ciuitatem in austria abstulit. Que post mortem mathie filius Maximilianus patri reddidit. In plerisq; tamen locis. Cum ei semper ingens cupiditas pacis ac etiam otij fuit. christianorum principum propter turcorum incursiones conuentū precipue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliquos annos Nuremberge. cū omnes proprium commodum quererent imperauit vt ab armis discederent ⁊ pacem inirent. Ratus veniſſe tempus. gladios in turcorum ⁊ infidelium non in christianorum viscera conuerti debere. Quam obrem anno salutis. 1486 filium eius maximilianum consortem regni fecit vt quod pre senectute adimplere non posset. per filium regem perficeret. Cum itaq; cesar noster inclitus habundat potentia numero hominum ⁊ copia gentium etasq; ⁊ prudentia ⁊ magnificentia conueniant (que precipue sunt ad res arduas capescendas) Speramus vt ille aut filius eius det pacem ecclesie. Et conponat nō modo principatus. ⁊ omnem populū christianum. sed vniuersum orbem ad vnicam veram fidem christianam ⁊ sanctam deducet ecclesiam. ad altissimi dei gloriam ⁊ honorem. sublimationemq; ihesu christi sui cum laude perpetua ⁊ eterna salute. quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat

S. Bernardin⁹

BErnardin⁹ senēs or dinis seraphici frāci sci pfessus ⁊ instau rator egregi⁹ sua etate decla mator. Js apud senā vbez ethurie nobili loco nat⁹. q̄ postq̄ lr̄as didicit. ac ponti ficij iuris aliquā pitiā ha buit. p̄imōio q̄ non tenue a pentib⁹ iā vita fūctis ac cep̄at inter xp̄i paupes ero gato. abnegās ſeculi pōpas. ad religionez dini frācisci ſeſe recepit. Amatorq̄ pauptatis eximi us. cum ordinē illū labentem ⁊ institutōe p̄me ua longe remotū offendiſſet. reducere fratres i viā cum diu fruſtra conatus fuiſſet. Neq̄ enīz indurati maiorū quentū mores flecti poterāt Vocatis ad ſe nōnullis q̄s sanioris mētis inue nit. ſeorſum habitare inſtituit. hijſq̄ domos ab vrbibus remotas ex elemoſina ſtruxit. Jubēs oēs vt patris franciſci voluntas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vaſtes laneas ſine lino habe re. cibo vinoq̄ vti modico. plumas oēs effuge re. in ſacco dormire. nihil de craſtino eſſe ſollici tos. ꝓpriū nihil tenenere pecuniā vti venenum malāq̄ peſtē fugere. victū elemoſyna quererē. humiles eē populis xp̄m ⁊ hūc crucifixū p̄dica re q̄ oia p̄m⁹ ipe implebat ſobrie⁹ p̄ in p̄dicatōi bus adeo plebi accept⁹. vt alter paulus crederet. p. xxx. ⁊ eo ampli⁹ ānos vniuerſaz ytaliā p̄dicā do circuiuit. q̄b⁹ reb⁹ adeo religionē auxit vt. l. ⁊ ampli⁹ cenobia p ytaliā ſui ordis a fūdamē tis erexit. ⁊ fribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ih̄u aureis lr̄is in tabella depi ctū oſtendere. Cui⁹ rei nouitatē cū pleriq̄ ip̄robarēt a martino pōtifice iuſſus ē nouū ritū relin q̄re. hūc in noīe ih̄u curaſſe morbos. ⁊ feciſſe mi racla nō ē ambiguū. Tādē apud aquilā brutio rū vrbē tenente vite curſu pacto ad celeſtē lucez tertio ⁊ lx. vite ſue ānō miracul⁹ conſcat. Jō ni cola⁹. v. pō. ānō ſalutis. M. cccc. l. in iubileo ad mitēte ioh̄e de capiſtrāo ſcōr ordini aſſcripſit. ac in cathalago beatorū patrū redegit.

IVbile⁹ hoc ānō. M. cccl. rome freq̄n tiſſim⁹ hoim freq̄ntia fuit q̄ nan⁹ gr̄e magn⁹ fuit vt quēadmodū ex lege ve teri coralis ⁊ aīal ⁊ ſuit⁹ ānō. l. extingueret. Re mitterent q̄z culpe. ⁊ onera pctōr oīb⁹ q̄ limina ſcōr apl̄oꝝ ſincera mēte p̄q̄rerēt. Jngēs igit̄ ppl̄i multitudo. ex oī xp̄iano ſolo p hūc ānū ro mā petebat. Licet aūt. xl. ⁊ āpli⁹ hoim milia die bus ſingulis p vrbē tēpla forisq̄ vaderēt. diſſo nięq̄ mores. deformes hit⁹ ac diuerſa liguaꝝ ge nera ꝯcurrerēt. Sapia tñ pōtifex actū ē. vt ne q̄ victui neccaria deſuerint. neq̄ tumult⁹ inter ciderint. Vnica tñ horēda viſu ⁊ auditu ſtipē da. paucis dieb⁹ añ finē iubilei calāitas accidit nā cū circa veſptinā horā baſilicā ſcti petri fre q̄ns ppl̄i multitudo pateret. neq̄ mior iā recep ta bñdictōe rediret. Facta ē in pōte quē ſci an geli vocitāt. Jngēs cūtiū ⁊ redeūtiū ꝯcurſatio. Cūq̄ hūj atq̄ illi a ſupueniētib⁹ vrgerēt p̄merē turq̄ turmis accidit alios ruere. alios ſupuēteſ vadere. Cūq̄ nōnulli eq̄s muliſq̄ veherent⁹ cuz iumēt⁹ vna pſtrati calcatiq̄ ſunt. Jnde mai⁹ diſcrimē ortū. Nā pietib⁹ pōtis eq̄to iacētiū ac mulo quāpl̄es in tyberi cecidēr̄t horrēdū ſpe ctaculū. alij vndis abſorpti. alij inter hoīm bur torūq̄ pedes oppſſi aias exalarūt. q̄z corpa di ligēter q̄ſta ro. pōti. accurate ſepeliuit. Ereq̄aſ q̄ hūjs ſolēnes fecit. capellāq̄ marmoreā i eo dē pōte paulo p⁹ ꝑſtruxit diuturnū tante clau

dis memoriale

ANno p̄cedēti peſtilētia ingēs q̄ p̄mo i aſia exorta. ac deide p illiricū dalmaci amq̄ in ytaliā p̄pēs. pl̄es poſtmodū ānos ad vltios germāie ⁊ gallie fines miſere. p oēs fe re pp̄l̄os debachabat. Deide in loc⁹ ytalie ⁊ q̄ mariemediolani deſeuit. ſeq̄ntibuſq̄ ānis vbi q̄ peſte laboratū ē. vt pauci ꝺ mult⁹ ſupfuerit. q̄ꝺ q̄dē malū p̄ter penuriā magnā. etiā ſupior ſol⁹ ꝺfectio ⁊ freq̄ntes terremot⁹ indicauere.

Alfonſus rex

ALphōſus fardinā di arrogōie regē fili us. c⁹ p̄ iohis vlteri oris hiſpanie rex. eq̄ lapſu animat⁹ fuit. ānō 1442 rex nato ſupato. ⁊ pulſo in reg neapolitāo ſuccedēs. reḡuit ānis ferme. 22. Cū diu ātea regſſet in arrogōia ⁊ ſardia atq̄ hyſpāia ānis mlt⁹. renat⁹ em̄ rex ludouici ādegauēſ fr̄ ex frā coꝝ gñe nat⁹ a ioha regīa ꝺ alphōſū regē in a pulio reḡ vocaat⁹ cū. iiij. ānis regſſet deijcit. q̄ maſſiliā vñ in mitio vēerat mari reuerſus ē. h⁹ alphōſi p̄ vir ſctūs cū defeciſſet iiij. p⁹ ſe relict filios. alphōſum. iohez. heinricū ⁊ petz. Hic cuz maior natu eēt regnū p̄nū ob timnit. ⁊ bellica tū rex gl̄iā pac⁹ laudib⁹ pferēs ad id regnū oc̄ios adiecit. in id mag⁹ c⁹aſſe deuēit. ⁊ p̄fectū ar cis maritie ad p̄ditoꝝ pellexit. ⁊ caſtellū cepit. i ꝺ bellū neapolitāis itulit. mortua āt regia ꝺ rēa tū, mouēs adꝺ neapolitanā vrbē lōga ⁊ duriſſi ma obſidiōe fatigauit. vt mlti fāe p̄ierūt. tādē

noctu p̄ cuniculū furti militib⁹ intromissis vrbē cepit. ⁊ paulop⁹ vniūsis regni p̄cerib⁹ domitis. vniuersū regnū in j̄ūā ptātē redegit. eoq; tāto reg̃ pacato neapoli rediēs curru aureo triūphās vrbē iuect⁹ ē p⁹ magnifica gesta. ⁊ dicta ac facta anto nij⁹ pā⁹ omita poeta clarissim⁹ diſtissime pscri psit. v. kal. iulij. clausisse ocłos tradit nullʼ ex se re lictʒ filijs legittis. nisi tm̄ ferdinādū adhuc ertātē ex p̄cubia filiū quē ⁊ in apulie reg̃ ex testō heredē sibi dimisit. Jn arrogōie āt reg̃ iohes fr̄ successit reliq̄t āt h̄ iclit⁹ rex cū sup tria regīsset reg̃. tātas di nitias q̄ntas vnq; vll⁹ ali⁹ p̄decessoꝝ regū fecerat q̄ si p̄ trouersia regū p̄cipūq; oim q̄s nr̄a etas tu lerit. ⁊ sapiētissim⁹ ⁊ fortissim⁹ hit⁹ ē. rex inē vo luptates moderat⁹ inter adulatores firm⁹ inē va na pleraq; p̄cipū exercitia doctrie studia haud

Julian⁹ cardinal

Julian⁹ cesarin⁹ (omisit cardinalʼ diacon⁹ Vir fidei ā ator feruētissim⁹. ⁊ oīb⁹ vtu tib⁹ tā diuinis q; hūanis orna tus. quē supioꝛib⁹ dieb⁹ eugēi us p̄ti. legatū in vngariā ad p̄ponēdū inē ladislaū polōie regē ⁊ vroꝛē alberti ip̄atoꝛis pacē miſ at. āno. 1444. apd budā regni vngarie caput in ter ip̄os optimū pacʒ fed⁹ inijſſet. eo etiā regē ip̄z ⁊ vngaros oēs d̄duxit. vt mag̃ cōpato exercitu ꝛ turcos europā occupe volētes p̄ficiscerēt. q̄ turco rū fines cū ip̄o exercitu hostili ato ingressi. inē da nubiū fluniū ⁊ adrinopolim a sol̄ ortu vsq; ad occasū cū hostib⁹ pugnātes ad. xl. turcoꝝ milia eo in p̄flictu occiderūt. inter q̄s. x. ⁊ viij. ex p̄moꝛib⁹ eoꝝ p̄cipib⁹ cecidere. in q̄ tm̄ pug̃ ladislaus ipse polōie rex virilit pugnās sagita sauci⁹ interijt. iu lian⁹ āt ip̄e mortuo rege cet̄os in p̄lio exhortans. dū rp̄iani ex multitudine turcoꝝ terga verterent pro christi nomine occubuit.

Ex rācisc⁹ Sforcia philippi marie ducʒ gener. āno. 1448. iij. kal. marcij iur̄ h̄ditario potⁱ q̄rt⁹ media lanēsiū dux efficit. ⁊ vna cū vxore blā ca maria regnauit ānis. 16. ⁊ mēse. j. vir certe indicē do acerrim⁹ ⁊ eloq̄ntissim⁹ q̄ sua eloq̄ntia mag̃ nimitate fortitudie libalitate⁊ prudētia vereſ q̄si i ꝛatores superauit cū i re militari victoriosissim⁹ fu it q̄ ec̄ ip̄a in iuuēili etate q̄ntas p̄mis ꝛ bracciū. ꝛ florētios vēetosq;. ꝛq; eugeniū pōtificē. ꝛ mediolanēses ⁊ alios ytalos obtinuerit victorias. mlt̄ in locis clarissima ert̄at trophea. ⁊ q̄ clarissime gesserit in multis po etaꝝoratoꝝq; sēptis vsanē q etiā p̄magnifice. ⁊ splēdide tm̄ mediolāi. tm̄ alijs in vrib⁹ edificauit. ⁊ in p̄mis castellū ionis me diolāi. aliō in landa vrbe p̄fec. hospitale magnifi cētissimū in vrbe fūdauit. Extra portā cūanā ap ud. s. mariā incoꝛoatā monasteriū cū eccia diuo nicolao d̄ tolētino dicta suasu vroꝛis blāche ma rie a fūdamt̄ edificauit. tādē ser p⁹ se relictʒ ex vr oꝛe masculʒ ⁊ ducib⁹ femellis. anno a natiuitate dn̄i. M. cccclxvj. marcio mēse mortu⁹ ē fūerat⁹ in gēti pōpa in marimo vrb tēplo loco sublimi.

Holis defect⁹ āno. M. cccclviij. iiij. kalē. septē bris hoꝛa. vj. facta est q̄ āno maria ⁊ cruētissima bel la multʒ i locis surrexerūt. in an glia em̄ ⁊ i gallia germāia. flā dria. pusia. pānōia. apulia. ac in vniūsa ytalia (vt dictū ē) ce des. rapie direptōes. incēdia va statōes ⁊ infinita ꝑpe mala ⁊ dāna sb̄secuta sūt grecʒ āt mortuo amurate turcoꝝ p̄cipe. multo maioꝛa illata sūt dāna. ⁊ seniora bella a machūe to ei⁹ filio excitata sūt. seq̄nti deinde bienio tanta vbiq; fuit pestis vt d̄ multis pauci remāserūt. Jd etiā malū frequētes terremotus indicarunt.

De expugnatōe p̄stātinopolitāe vrb̄ āno. 1453.

Onstātinopolis citas oriētʒ imp̄ij sēdes ⁊ vnicū grecie d̄icilū sapiētie h̄ āno. iiij kal. iunias a mahūeto turcoꝝ p̄ncipe p. 50 dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit ⁊ sedat āno regni mahūeti. iij. q̄ coactʒ vndiq; copijs mi rabili appatu ꝛra mariq; regiā vrbē aggressus. ⁊ d̄scptio in supioꝛib⁹ hita ē. Ad. iij. āt die capta to vrb̄ situ machinas inūeras craticulo sasq; ex v gulʒ vinibusq; ꝛtertas q̄b⁹ pugnātes tegerēt fos sasʒ admonit. erat āt mur⁹ fortʒ. q̄ tm̄ machine cā horibili cedebat. Bōbardaq; ingēs tutri iuxta. s. romāi portā collidit. ⁊ rūina anmuralis fossa tū replet eqtesq; vt via hostib⁹ pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis p̄cussis lapidib⁹ muros desparet Mēoratu ⁊ dā inuidi rp̄iāi ex colle birēes intromi tere curat. ē ei port⁹ ille i lōgū āgustiūq; ptract⁹ ⁊ quietalē plagā colligate naues ⁊ cathēa mūie bāt. ind hostib⁹ aditʒ ip̄ossibiles erat. quā obrez vt coāgustaret circūualleretq; magis vrbē iuffit in via eqre ex colle suppositis leuitis vasis lacera toꝝ vi ad stadia. lxx. trahi birēes. q̄ ascēsu q̄i sb̄ late p⁹ hac eo apice in d̄cliniū ad ripā leuissime si n⁹ intioꝛsū vehebāt. Jn pōtē lōgitudis stadio ꝛ ci cit. xxx. ex ripa vrbi oppasita q̄ vasis vinarijs col ligatis sb̄ p̄structis p̄siriſq; lignis q̄ exercit⁹ d̄cure ret ad murꝝ. diāeraliſq; cincto ingressum trāsitū ne p̄hibebat. Tādē dato sig̃ vndiq; n̄ solū p̄stāti nopolis orientis columē ꝑ ipsa q̄z pera ne q̄d au xilij grecis p̄staret oppugnrai cepta est. Turchi tursus sub uere muruꝝ portasq; quatere innixi.

Cernit varia peuntiū forma t plima mortis imago. Cumq defensio remissior fieret turchi animaduertētes acri⁹ incūbūt. In ingressu demū porte octingenti circiter milites ex latinis grecisq; piere. t iā hostis supiorē murū tenebat sara in cues deuolues. Cū subito capta vbe cesis oib⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ āt vbis ppla tōe pstātin⁹ paleolog⁹ t ipe mre helena genit⁹ oriēt⁹ ipator capite trūcat⁹ regni sil t vite finez fecit datis q; edictis vt a. vj. āis supra oēs vtriusq; sex⁹ psone nec arent. sacerdotes t vniuersi monachi diuersis tor mētor gnib⁹ necati sunt Reliquū oē vulg⁹ gladio datū. tāta sanguis effusio vt riui cruoris p vbē curreret. Sic nobilissima vbs p pstātinū pmū pdita i man⁹ infideliū venit. Ab e⁹ pditōe. M. c. xxx. vi circa. q̄b⁹ gestis oia in pdā dedit. sacra tēpla fedauit. postremo turchi varia nephāda peregerunt.

Constantinopolis erpugnatio a turchis.

Sūcassian⁹ rex

Vncassian⁹ felicissim⁹ psarū t armenie rex. cui ppium nomē assimbe⁹. anno. 1454 zenza psarū rege deuicto ac interfecto psis impare cepit. Hic pmū regul⁹ armenie cū cēt aio vasto. bello potēs ac sciētissim⁹ psepe pauciorib⁹ copijs magnos fuderat exercit⁹ t zenzo rege interfecto filiū captū in psarū regē coronare velle finxit t vsq; in thauris vbē q̄ psarū colnmē est pficiscit oia oppida t arces occupās. cū sat⁹ sibi cautū putasset nouū regē obtruncās psico regno potir⁹ ē et sumcassian⁹ appellatur. qđ latine magnū virū significat. q̄ postmodū bactrianos. medos t parthos t maiorē ptē oriētis sibi subegit. Cū eo calixt⁹ pōtifex amicicia ichoauit t magnū honorē pōtifici detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ venet⁹ nigropōte pdito q̄ndā oratorē misit q̄ auxilia p othomānū turchū expostularet. Rex ab eo eroat⁹ pfestim copias suas recēsuit t pmo ipetu si mau civitatē cepit. In de tarpezūtia invasit vbi ad. xxx. milia turchorū iterfecit. Post ñ lōge ab armēie mōtib⁹ bis ad invicē pflixer⁹ plio vt plēs e turchis neci dati sūt in aliq̄t interiect⁹ dieb⁹ cū turcho rege pacē iniit t natos mutuo pjugio copulauere.

Johes de capistrano

Johes capistrā⁹ p idē tpus a pontio op pido ñ lōge ab aq̄la vbe pstituto ort⁹. ordis btissimi frācisci pfessus tpiane religiōis pdicator ex apl'ca iussiōe theutoniā ingressus ē ac p carithiā ac stiriā vēit i austriam. cui sacerdotes ac plebes cū sctō⁹ reliq̄ijs obviā rūt Cumq; velut apostolice sedis legatum et dei nuncium susceperunt Johi occurrere oēs

vccole vestimentoꝝ eius fimbriã aride contige re. egrotes ⁊ male habentes ante pedes eiꝰ attu lere. e qbꝰ plerosqꝫ sanitati redditos rumor fuit Moratꝰ est aũt in germania diebꝰ aliqt viam dñi predicãs. mortalesqꝫ oẽs ad penitentiaz vo cans. Innitatꝰ aũt iohãnes nurembergã vrbẽ germanie petijt vbi vndiqꝫ pplꝰ morꝰ fuit. viri ⁊ mulieris impitũ fecerũt. intueri virũ lacr. mas leticie deuotionisqꝫ mittere. leuare in celꝫ manꝰ benedicere venienti. laudare mittentem tãgere. osculari q̃ prope sunt vestimenta velu ti celo missum ⁊ angelũ dei respicere. apud mi nores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisqꝫ comitibꝰ ministrata sunt Vi tam in hũc modũ duxit. vestitꝰ dormire. ãte lu cem surgere. matutinũ. laudes. primã. tertiam orare. diuina deinde celebrare. hisqꝫ pactis ser monem ad populũ latine pnũciare. post hec i terps q̃ dicta sunt ab eo q̃tũ capax ẽ exponere ppo. Finito sermõe ad cenobiũ sui ordinis reuer ti. ac serta ac nonis cõpletis infimos visere. diu apud eos morari. manꝰ oibꝰ imponere. Birne tũ sancti bernhardini ⁊ cruce qũe illi mortuo e uarib⁹ fluriſſe ferũt singulis egrotantibus se admonere p̃cari supler p oibus. erinde cenare demũ his q̃ se accedũt audientiã prebere. mox vesperas dicere. hisqꝫ cõpletis ad egrotos reuer ti atqꝫ cũ his vsqꝫ ad noctẽ se exercere. Cũqꝫ de mũ cõpletorio ⁊ alijs dilectis p̃abꝰ expletis cor pus q̃eti dare minimũ esse. qđ somno ferme ni hil. Ad reuisendos sacre scripture codices pau sillũ furari tempis. sic homo quasi celestẽ vitaz in terris agere immaculata absqꝫ sorde. quem pusillũ corpe nurmberge vidimꝰ. etate senecta annos quinqꝫ ⁊ septuaginta natũ. siccũ aridũ exhaustũ. sola cute neruisqꝫ ⁊ ossibꝰ cõpactum letũ tamen ⁊ in labore fortem. sine intermissio ne singulis diebꝰ predicamen. altas ⁊ pfundas materias absoluentem. Ferũt ⁊ hunc cesarem Fridericũ cupide audiuisse. multisqꝫ sermoni bus eius interfuisse. ac vestimentis cũ sacerdo talibꝰ donatũ cum apud Viennam ⁊ austra les anaritiã calcauit. libidinem subegit ⁊ ho nores seculi fugit tandem eũ cum honore dimi sisse. Cũqꝫ audisset innũerabiles rp̃ifideles a turchis capi ad panoniam accessit suis ex hortationibus grandi exercitu ibidem congre gato ꝓtra thurcos impetũ fecit ⁊ populũ exhor tantẽ apud belgradũ trans danubiũ oppidum tãto ardore rp̃icole pugnarũt vt magnũ de ini micis reportarũt triumphũ. ⁊ ferme ad sex mi lia occiderũt. Eo deniqꝫ mortuo magnis cum sico: rutilare miraculis ferunt.

Frãciscꝰ philelph uspoeta

Francisci philelphi um anconitanũ ex vetusto Tolletini oppido natũ eqtẽ q̃dẽ lau reatũ. ⁊ litteraꝝ tã grecarũ q̃z latinaꝝ excellẽtissime do ctũ ad hec vsqꝫ tempa cum magna fama pueniſſe con stat. q̃ ⁊ grecã piter ⁊ latinã oꝛõnem semp exercuit. In oñi genere sc̃i dicendi ⁊ pſa ⁊ carmine. Js itaqꝫ crisolare bizantini au dito: ⁊ gener fuit. q̃ cũ ab eo doctissimꝰ euasiſſ pmũ apud venetos. postea apud florentinos. Senenses bononienses ⁊ demũ mediolani phi lippo maria duce vocatus grecas latinasqꝫ lit teras plurimos docuit. ⁊ ibidẽ vsqꝫ ad hec fer me tempa sub q̃tuor ducibꝰ cũ ãnua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliq̃rat. sc̃z Spho cidiaꝝ. Satyraꝝ. de locis ⁊ sertis. lyricoꝝ pri uioꝝ. de morali disciplina. epistolare tã grecaꝝ rũ q̃z latinaꝝ. Oꝛões. 60. oratione soluta. Hip pocratis libros de flatibꝰ ⁊ corpis passionibus ⁊ in blutarco vitã galbe ⁊ othonis trãstulit. Obijt deniqꝫ bononie anno salutis nostre. M cccc. lxxxj. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predica torũ professoꝛ ⁊ sacraꝝ litteraꝝ do ctoꝛ tum diuinoꝝ eloquioꝝ et studioꝝ humanitatis doctrina. tuꝫ multa pru dentia ⁊ ciuiũ gratitudine claruit. ⁊ multos ser mones ad populos erudiendos ⁊ de sanctis p totum anni circulũ post se reliquit.

Fuasse fridericum imperatoꝛem num q̃z compertum est nisi cum in ciuitate Aquensi apud belgas. et cum Rome coronatꝰ est. idqꝫ iuramentũ cõstantissime te nuit. Cũ enim inreiurando promisisset que bo na possideret imperium nullatenus alienatu rum. et modo hoc modo illud ex eo peteretur. maluit auarus negando q̃ concedendo peritu rus videri. Eam vero ob causam petenti Bor sio marchioni estensi ducatum mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cum ducatum qui sub annuo tributo concederetur lucrari magis quam alienationis speciem habere. pre sertim cum mutina ⁊ regnum in potestate sua non esset In eum etiamquoqꝫ Fridericum

cesarem tertium cum nonnulli dicta probrosa iactassent. referentib⁹ aulicis an nescitis inquit Fridericus princeps quasi signum ad sagitas exposi tos esse. Turres quidem fulgura pre altas ferunt humilia tecta preterennt. At nobi scum bene agitur si verbis tantū impetimur.

Ladislaus rex bo hēie ⁊ hungarie

LAdislaus hungarie ⁊ bohēie rex. ac dux austrie filiꝰ alberti ce saris ⁊ sigismūdi impato toris nepos. Cū postumus nasceba. q̄ mor vt in lucez pdit apud albā regalē ⁊ ba ptismū rpiane fidei signa culū ⁊ militie cingulū ⁊ sa crā hungarie coronā (quaz mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatꝰ in tutela Friderici cesaris duodecim fer me ānis fuit. cui mr ⁊ ipm ⁊ coronā cōmenda uit. Cū ceciderisset in bello vladislaus polōie rex q̄ regnū hungarie assumpsit Ladislaꝰ cōmūi pceꝝ psensu rex designat suiseq auspicijs dein ceps in turchos pugnare cepit. Rex aūt paulo post magnificētissimis appatibꝰ bohemiā petijt atq in praga summos honores psecutꝰ regni coronā accepit. māsit ibi nō puo tempe nec vnq hereticoꝝ ecclias intrauit. priꝰ tñ q̄z rediret i austriā viatisslauiā nobilē vrbē inuisit flesitaꝝ caput. Postea comes cilie a ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat. Offēsus ea re regiꝰ aīmus dolorē tñ suppssit. Rex budā se ptulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. pcussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū durit in austriā. in austria de pinge regi tradēda diu agitatū. mlte virgies offerebant vexꝝ nobilissimo regi nulla dignior visa ē margaretha Caroli regis frācie filia. placet legatos mittere q̄ sponsaz petant De loco nuptijs eligēdo ptētio exoriē. hungari budā. Australes viennā. bohemi pragā tāte celebritate deputādā aiūt. factōe tñ georgij pogiebracij solēnitas prage destinata. Ordinatis austrie reb⁹ ingenti rex apparatu behemiā petit Inde due legatōes misse. altera ad fridericū impatorē de pace. altera ad karolū frācie regē filiam adducturā. In ea legatōe. 800. eqtes pfecti sunt. q̄duge aurate. matrone ⁊ virgines splēdido appatu que sponsaz ducerēt. Impator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cūcti germanie pncipes. ꝑ hos cogitatꝰ imatura moꝛs regis interupit. Ladislaꝰ igiē. v. kal. decēbris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgiꝰ vocatꝰ cū q̄ plura locutꝰ. finito sermone de curatōe aie actū rpiano more sacramēta exhibita. vbi anima amplius dimorari nō potuit. sacram candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginem oationem dominicam orsus pronūciato. sed libera nos a malo nil amplius locutus mortalis vite lumen reliquit. O inanē gloriam. quid dignitates opes. potentiam tantopere flagitamꝰ. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in precio etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̄z egrotare cepit extinctus est. Mortem eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kalēdas decembris regia pompa in sinu proaui sui karoli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti Viti prage.

THeodorus thessalonicensis, vir greca latinaq̄ lingua appime eruditus. pōtificis iussu quom alia egregia grecorum volumina tum theophrasti de arboribus plantisq̄ opus insigne in latinū conuertit.

VAria nunciata prodigia Anno millesimo. cccc. quinquagesimo sexto. in sabinis mense Februario vitolum capitibus duobus ortum rome sanguinem apud veneris portaz. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infans dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est. magno profecto indicia.

COmetes gradu quindecim. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quam nigrum appellant. millesimo quadringentesimo q̄nquagesimo septimo anno iunio mense gradu. 20. piscium per mensem visus varie mortalium mētes affecit.

MAumetes turchorum imperator ad thaurinum oppidum quod nunc albam dicunt ad confluentes sumi danubiumq̄ situm a paucis christi cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes etenim genere hyspanus cardinalis sancti angeli valde enim magnas illic copias cōparans. quo cum erat Johannes capistranus

de q̄ pciti pānonij ad inseq̄ndos barbaros ma
rimā stragē infinito hostiū nūero pua mān de
dere. bellū āt gestū ē die sci sixti. q̄ ē. viij. yd⁹ au
gusti. ob idq̄ calixt⁹ tertio pontificatus. eo die
trā figuratione dñi constituit.

TErremot⁹ pmarim⁹ āno dñi. M. ccc.
lvj. die. v. decēbris hora noctis. rj. Et
iterū. xxx. die eiusdē mēsis hora. xvj. fu
it vt in mēoria hoim nō sit t nusq̄ legit tā ve
hemētes fuisse t tā magnū spaciū terre occupas
se. pcipue in regno apulie. In neapoli bñuemo
t multis alijs civitatib⁹ t villis circūstārid⁹ er
q̄ multa tēpla t in neapoli pallatia. dom⁹ cuz
interitu magno hoim pecoriq̄ corruerūt. Et i
terra laboris capue. caiete. auerse ceteriscz vete
ris cāpanie vrbib⁹. fuerūt nihilominus t alij
terremot⁹ pcepti inter pūū t scōm etiā postea
ßtenues ita vt nullū dāpnū edificijs ac personis
intulerunt.

¶ Anno mundi. 6657. ¶ Ann o xpi. 1458.

Calixt⁹ sūmo⁹ pōtifi
cū

Pius scds

Paulus secundus

IUs ei⁹ nois scds papa eneas cognomēto picolhomineus anta vocat⁹, natiōe ytalus, senis oriūdus, cōsiniani ort⁹ pē silvio. mē victoria. Jō pri⁹ eneas silui⁹ poeta vocitat⁹ hī āno patx oīm pensu. xiij. kal. septēbris pōtifex creat. vir q̄dē oī laude dign⁹ eloq̄ntissim⁹ copiosissimusq̄, prudētie singularis. q̄ nō ad otiū. ß res maximas agēdas votat⁹. Js cosiniani cū p etatē discere potuisset grāmaticā didicit. annū vo decimū. x. viij. agens senas pficiscit vbi a necessarijs t cognatis adiut⁹ poetas pmo. mox oratores audiuit. qb⁹ facilitatib⁹ tāto igenio valuit vt brevi pclara poemata latīa ediderit. inde ad ius civile se ptulit postea dñicū capranicū secut⁹ basileā puenit. Deinde bartholomeū nonāriensez epm. t post eū nicolaū sctē crucis cardinalē secut⁹. Jteriū ad basileā pficiscēs p in honore apud oēs ē habitus. fuit cm̄ scriba in illo synodo t lrax aplicarū abbreviator. In eo aūt puentu psepe oravit. Legatōes plures pcilij cū obivit. Orator deinde ad fridericū imperatorē a felice missus tm̄ dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos t pthonotariū recepit Relat⁹ deinde in senatoriū ordinē. quē pnceps in reb⁹ grauib⁹ cōsulit. Creato aūt Nicolao pontifice dū ab eugenio subdyacon⁹ creat⁹ epūs tergestinus mortuus. in cui⁹ locū eneas se quidez inscio a pontifice t imperatore suffect⁹ ē. A calixto autez pontifice in numex cardinaliū refert. ingressus pclaue p⁹ obitū calixti pōtifex creat. accepta pōtificia corona pfirmata pri⁹ ecclie ditōe se totū ad curā reipublice xpiane puertit. Sigismundū austrie ducē q̄ in cardinalē ad vincula petri animaduertisset diris execrationib⁹ psecut⁹ est Maguntinū insup antistitē sēde deiecit. Beneuentanū q̄z archiepm sūmouit. nil regibus nil pplis timore aut auaricia pcessit katherinā senēsez inter sctas xpi virgines vtulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inventi tū alumis apud tolphā instituit. Cultor iusticie t religionis admirabil⁹ eloq̄o. Inter ferdinādū regē t sigismundū maletestā inducias cōposuit vt mantuā vbi cōez xpiano x quētū indixerat tuto proficisci liceret. media igit hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est. vbi magn⁹ erat pncipiuz nūerus. magna legatox vis actūq̄z est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto thurcis indiceret. Vrbē aūt romā multis exornauit edificijs. t tybure arcē cōstruxit. ac senis nōnūlla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt ptinentissime vite t otij inimicissim⁹. hō statura brevis. caput habuit ante ānos canū facie senecta. aspectu severitatē facilitate pditam oñdebat. Circa cultū corpis neq̄ moros⁹ neq̄ negligens. robustū ei corp⁹ natura debeb⁹at. q̄d tū longe pegrinatōes t crebri labores attenuerāt. accedebāt morbi eius familiarissimi tussis calcul⁹ t podagē q̄b⁹ psepe cruciabat. Duodecī cardinales suo pōtificatu vetenib⁹ addidit Quitādē ancone dū venator ducē belli sociū ancone expectat vt ptra thurchū cū innūerabilibus pplis pficiscerent. diuturna t lēta febri afflictatus mortuus ānno. lxiij. supra. xl. t mille. xxij. kal. septēbris. āno vo pōtificatus. vj. diebus. vj. minus ancona romā defert t in basilica scti petri pdit ad altare sci andree. Delectatus ē aūt mixto scribendi genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā avectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitōez quoq̄z rex antiquax nō omisit cum commētarioz libros scripsit t plura alia.

¶ Anno mundi. 6663. ¶ Anno xpi. 1464.

PAulus sēs papa p̄ria venet̄us. patre nicolao. matre polixena. Petrus barbo antea vocatus. Eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̄sbyter cardinalis hoc anno pridie kal. septembris pontifex creat. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iur. i mercaturā erat que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem anunculū suū pontificem creatū esse. substitit ab hortante fratre paulo barbo. ac litteris (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocat. ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post episcopatū cerviē commendatione adeptus prothonotarius ab anunculo creat. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarcham appellarūt cardinalis ab eugenio creat. Erat aūt natura bland. natura human. Mortuo ita q̄ pio in eius locum sūsectus est. duo bella q̄dem parua in ytalia sūscepit. que nulla re prius repetita bello sed insidijs inchoata postea d̄ seruit. In colligendis prouincijs ita diligens fuit vt ferre semper bñficia t ep̄at. hūjs cōmitteret qui officiū aliquod venale haberent vnde elici munus posset. his aūt pecunijs interdū etiam ad liberalitatem vtebat. Nam t cardinales pauperes marime t episcopos t principes ac nobiles domo exorres. virgines. viduas. egrotos frequenter iuuabat. Curauit item vt rome annona ceteraq̄ ad victū ptinentia vilibus q̄z antea venderent. Multa deinde edificia splendide ac magnifice tū apud sctm̄ marcū. tū vo in vaticano q̄d munificētiā ptinet extruxit. iust. q̄z habit. est. h̄ pontifex ac clemens morosus t difficil canonicos regl'ares e sctō iohāne laterano pulsos a calisto pontifice restituit Cognita aūt gregorij regis bohēie pfidia. i hominē vngaros t germanos p̄citauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes p̄tulit. coēptis vndiq̄ ac magnis p̄cijs adamātib. saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidib. vniōib. t q̄cquid gēmar. in p̄cio ē. Tādē vo decē cardinalib. creatis. q̄r de nūero fratrū sanonēs. ei. successor extitit. Et ū annos plimos viuere sibi psuasisset āno salutis nr̄. 1471. v. kal. augusti. q. hora noctis. Cū eo die let. cōsistoriū hūisset. t iocūdissime cenasset. apoplexia corrept. vitā cū morte mutauit. āno pontificat. sui. vj. mēse. r. ponūeiū esu. cācror. pastillor. pisciū succide ad modū delectabat. Quib. ex reb. orta credūt apoplexiā illā q̄ e vita sublat. ē. Nā duos pepōes t q̄dē p̄grādes comederat eo die. q̄ seq̄nti nocte mortu. ē. Ei. corp. in basilica bti petri mā sepulture traditū ē. Et tūc vacauit sedes dies. ir.

Antōin. ar chiēps florentinus

ANtonin. florentinus archiēps ordinis p̄dicator. p̄fessus pater. historiar. ac Romane vite. dignissime vite t morū vir. t sacror. dogmatū admodū doct. hūjs temporibus ob lr̄ar. gl'ias apud ytales in p̄cio habit. ē. Qui multa t grādia volumia. magno q̄dē p̄fecto labore. lōgisq̄ lucubrationib. posteritati reliq̄t. q̄ legentib. atq̄ audiētib. magnā afferūt doctrinā t volūtatē. Er q̄bus extat summa accuratissima in casib. p̄sciētie sacerdotibus p̄ necessaria. ß t multos hystoriarū libros ad erudiēdos mortales cōposuit. Tādē ano d̄ni M. cccclix. deficiēs. vj. nonas maij. nō sine magna sctitatis opinione fuit. cū crebris miracul' claruerit. Ei. aūt sctm̄ corp. ex domo epali. ad sctm̄ marcū ordinis sui delatū. cū magna pplorum freq̄ntia t venetatōe sepultū fuit.

Borsius marchio iū dux ferrarie sis

BOrsi. estēsis marchio. Et p̄m. ferrarie dux leonelli marchionis fr̄. Et Nicolai estēsis fili. defuncto leonello fr̄e maiore. in regnū ferarie succedēs. regnauit ān is 22. Vir certe ingēio diuino in q̄ nichil sucatū. nihil subdolū. Eius vba sapie plena opa aūt ḡuissima t sp regia ad cū cū friderico cesar accedēs visa hois celsitudine t ai magnitudie. illū mutine t regij (vt p̄missuz ē) ducē primo creauit. Deinde eract̄ mlt̄is ānis romā accedēs a palo pontifice magnifice except. ab eodē ducat. ferrarie insignit. fuit Nicola. aūt pater cū hos t alios ex pellicibus genuisset filios. senio p̄fect. alios ex vxore sūscepit libros videlicet herculē t sigismūdū. q̄s moriēs regni heredes sub leonelli tutela reliq̄t. q̄ eos neapolim relegauit. t regnū eē occupauit. Et cū ludouici ganzagi sorore habueret vxorem ex ea nicolaū tm̄ sūscepit filiū. Quo nato non multo post mortu. cū nicola. regno apt. nō eēt. hac p̄ditōe in borsiū imperiū deuenit. vt p.

obitum nicolao iureiurādo regnuz restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudētissimus ect herculē z sigismundū relegatos reuocauit. z eos ac nicolaū tanqz filios carissimos oēs hūit. erat aūt diuinaz humanarūqz litterarū egregie doctus. z doctoz viroz amator. Hic vibez ferrarie nitis edificijs ornauit. Nā arcē nouaz z curiaz pulcerrimis edificijs clariorē reddidit. Monasteriū insup toto orbe celeberimū ingēti impēsa ordini carthusiensiū a solo pstruit. deniqz anno regni sui. xxij. in pace qēuit. Ei9 corpus apud carthusiēses ingenti pōpa delatum humili loco sepeliri volvit

Ferdinandus rex

Ferdinand9 huius nois sēds. alphōsi regis ex pcubina filius. his tpib9 patre defuncto ex ei9 testamēto in nea politanū regnū eidē succedens. Alphōso aūt sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario z antiq iure ad sedē apostolicā devolutā cen sebat. Qō cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte supuenīēte disturbata sunt oia At ferdinand9 metu libatus ab eius successore pio papa regni confirmatōz. reclamantib9 gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea pfligauit. hunc pi9 pontifex cū vehementer diligeret. z regno cōfirmauit. z ei etiā annuū censum in pte relaxauit. Inde aurilio pōtificis Johem andegauensem renati filiū apulia fugauit. Pio pontifici postmodum mortuo ferdinand9 cum paulo eius successore. z sequētibus pontificib9 inimicicias susepit. q peterēt tributū qō singulis annis ecclesie romane pendebat z ob bene merita relaxari optabat Inde multo maiores simultates cuz senatu veneto ob cipri regnū pcepit. Et turcū in venetos (vt aiūt) pcitauit. Veneti igit cū turco pacē cōposuerūt. qui oēm vim belli in regē querterūt. z hydruntū maritimā ytalie civitatē ei abstulerunt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura dāna regno apulie intulisset. eo vero mortuo. difficilimo bello vibez hydrunt. rex p alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strenuū recepit.

Anno adhuc ferme sexto z quadragesimo. inter fratres beate marie theutonicoz z Vladislaum polonie regem. de regni finibus orta questione. vtraqz pars in gentes copias in bellum eduxit. At primi pmteni sine numero militū. sine animi ferocia exultantes. duos gladios p fecialez. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cum vitoldo fratre de suo hostias littabant. q audito feciale. non immit9 inquit prelij signū recipio Cōsecratoqz gladio quem elegerat. eo se scinxit. Et facta pugnandi copia. lituanos qui auxilio venerant primos opponit. quorum strage fatigata copia putenorum. Et ipsa polōis supervenientibus sternit cruentissimo prelio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione quadringenti cuz ipso magno magistro periere. Cesa ex plebe multa milia. q superfuerunt capti. Prussia preter oppiduz beate marie omnis ad polonos defecit. Seqūentibus annis Casimir9 rex polonie eis civitates munitas dantz z doriū abstulit. asserens portionem sui regni esse prussiam.

Albertus marchio Brandenburgensis. annis effluxis bellum aduersus urembergenses enitissime gessit. Grauē burgium ab eo multa vi oppugnatum est. Id oppidum in valle iacet viginti milibus passuum a Nuremberga. muro z fossa munitum. Et cum varia damna ab vtrisqz illata fuissent per Ludouicum Baioarie ducem. ad hos tumultus sedandos vocatum (cum diu laborasset) hoc bellum post varias dictas sopituz fuit. Deinde cum post aliqua tempora inter Ludouicum baioarie ducem predictum ac marchionem Brandenburgensem. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidem iniuria. z magna tum animi fiducia contendissent. post plures strages pncipes germanie pacem postulantes. Tandem vero res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex Francie

Ludouicus Karoli regis Francie fili9. hijs temporibus patri in regnum succedens. Fuit autem Karolus rex pientissimi animi vir. sed ingenij ebetis. Qui cum bellum contra heinricum anglorum regem. Et Johannem burgundiorum ducem excitasset. z multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. z hij multas civitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. de eius regno actum fuisset.

Tandem Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusiensiū. pacem cum duce burgundie composuit. quem tamen postea per insidias interficere fecit. quod infinita mala excitauit. Huius itaq; Karoli primogenitus Ludouicus. delphinatus regionis princeps. regno suscepto multos patri benivolos regno depulit. Inde cū libertatem ecclesie in regno minuere conaret. multos romanos pontifices habuit aduersarios. Inde cum Karolus aquitanie et normandie dux e medio p eum sublatus esset. quem ob eius sapientiam populi regnare arripiebant. Quod cum regni proceres ⁊ burgundie dux intelleriſſent. id ex sua procuratione facitatū. vetusta odia renouarūt. conspirantes ingentem exercitū in eum dedurerūt. Dux burgundie in Picardiam aduolans ciuitatē pichignetū cepit ⁊ pplanari fecit. at vero rex a suis destitutus Parisius cōmigrauit. regiam saltez tutatur. In normandia igit̄ innūera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionem Nicenū cardinalem in galliam misit. cū diu laborasset tantuz pfecit. vt cedes ac incomoda sopita fuerūt. Demū anno a natali christiano. millesimo quadringentesimo octuagesimo q̄rto. Remis deficiens. Carolum primogenitum suum annoum quindecim extantē habuit successorem.

Georgius rex bohemie

GEorgius pogiebratius bohemus post obitū ladislai hungarie ⁊ bohemie regis. accersitis proceribus gubernationem suam non expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernatōi commisere. Extinde cōstituta die qua nouus rex eligeret. Re pro regni vtilitate disserta. rex pronunciat militie domiq; apprime clarus. Cui ad res gerendas nec consiliū nec etas defuit. Ea res necati suspitionem maxime aurit. Inde ex pretorio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autem inclitum bohemie regnum vt premissum est dudum in pernicioſam Jacobelli ⁊ hussitarūm hereticā pauitatem (vt communionem sub vtraq; specie de necessitate fore eterne salūtis profiterent) prolapsum fuisse. Georgius vero rex bohemie qui se catholicū affirmauit. In manibus iam ensium ⁊ baciensiū episcopoum tactis sacramentis euangelicis publice iurauerit. dum coronationis recipet insignia. Qz deinceps fidelis ⁊ obediens esset sancte romane ecclesie. ⁊ cū se ac conthoralem cum liberis tali iuramento obligasset. per Fridericum Romanum imperatorem confirmatus extitit. Verum cum hijs omnib⁹ contraria ageret ⁊ hereticorum sectam foueret ⁊ amplectaret. Inde Vratislauien. et ceteri catholici homagium prestare recusarunt. Ideo papa pius. ⁊ post eum Paulus pontifex. grauissimis censuris eum ac totū regnū bohemie fulminarunt. At Paulus secūdus. anno Millesimo q̄dringentegmo seragesimo sexto publico consistorio cū heresi damnat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū septuagesimū primū supra quadringentos ac mille. idem Georgius bohemie occupator. morbo pijt.

Achumetes turcoz imperator. Expulso Thoma peleologo. ⁊ fratre secū deducto. peloponessum occupat. anno ei⁹ vndecimo. eodem anno trapisiuntū rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenem expugnat. diripitq; anno regni sui duodecimo. Postea veneti magna classe copissq; terrestrib⁹ in peloponeso veterem murū fossamq; ab vtroq; mari i ipso isthmo tumultuarie opera plurib⁹ simul locis erigere adorsi corinthū obsident. Turci vero laborantib⁹ suis auxilio properantes. p interruptas munitiones vi penetrant. ac christianos ad naues fugere cogūt. Tandem dux venetoz cū prestantissimis senatoz triremin ib⁹. duodecim per equara ornatissime instructis. Anconam pontifice pio adhuc spirante venit. quib⁹ e speculo procul visis papa decimonono kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

Aridericus imperator. extra cenam nūquā vtit vino. in cena leuissimū bibit ⁊ id aq; perdomitū Leonore auguste q̄ paterna in domo nūquam vinū gustasset. suadebant medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset Fridericus enea silnio vocato. Abi inq̄t. at q; imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. Adid nuncium Leonora. Et si viri iuſſioni tam libenter pareo quam vino si tamen vini vsuz mandauerit imperator. mori optauerim quam parere

Sub vtraq; spē.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis hu-
niadis gubernatoris
regni hungarie filius. Ladislao p̄dicto rege sine liberis extincto. Vngarie regnum cōsentientibus proceribus occupat. Ei⁹ pater quinquiam vnga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habit⁹ ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinct⁹ ē Comes cilie cuius caput erat a rege secundum. et eius asumculus. a ladislao humiadis filio in castro regio obtruncatur. Rex ladislaus quāq; vehementer commotus. tam atroci facinore dolorē tunc. suppressit. Rex budam repetij relicta alba. vbi secutos auriam humiadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorem comitis ladislaū natu maiorem. Qui quatuor et viginti natus annos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passis reuinctus post tergum manibus talari atq; aurea veste indutus capite eum plecti iussit. Mathiam vo captiuum duxit in austriam. Et profectus in bohemiam eum sequi mandauit. Cuz aūt apud pragā obijt mathias qua die rex dansit oculos eadē pragam applicuit quē georgius gubernator in custodiam suaz recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnum facta enim reconciliatione inter proceres mathias octo et decez natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cum vero id regnum sibi eōpetere cesar affirmaret. multa bella iter eos subborte sunt. regnum tamen ei cessit. Fuit autez xp̄iane religionis contra turcos defensor et propugnator acerrim⁹. qui pannoniā et alias prouincias a turcorum impetu tutatus fuit. Naz multis viabus ingenti p̄lio turcis superatis etiam partem bosnie recuperauit. Et turcoruz regnum incendijs. populationib⁹ cedibusq; inuolauit. Sed et bella in bohemia cum Casimiro rege polonie gessit. Par tñ composita hoc modo inter eos fuit. vt pannonia hūgaria moravia ac slesia mathie relinqueretur. et boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic autem prestantissim⁹ rex pateno more militaris glorie appetentissimus. bello fortunatus. Cū videret fridericum cesarem sibi aduersari. cum turco pace confecta in eum arma vertit. ac viennā urbem et alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccc. morbo extinctus est. et ad albam ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suā matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa cardinalis

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie tituli sancti Petri ad vincula presbyter cardinalis prestantissim⁹ atq; doctissim⁹. ea tempestate claruit q̄ tanta bonitate fuit dum viueret vt pauci meliores suo tē pore nati sint. viciorum omnium hostis acerrimus. ambicionis totus aduersarius. integritate animi immutabilis. honestorum laborum in declini senectute patientissimus. benefaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaruz omnium vbertate fuit. vt quicquid ex tempore dicendum incidisset id copia tali dissereret. vt ei solum facultati censeretur studuisse Vir supra opinionem eloquens et latinus. historias omnis non priscas modo. sed medie tempestatis. tum veteres tum recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tempore doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiumq; didicerat. philosophie aristotelice acerrimus discutator fuit. Theologie summus interpres. huius celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. ō pace fidei. Cribratio alchoriani. de ludo globi de mathematica perfectione. De apice theorie. de docta ignorantia et pleraq; alia. Js aūt dum ecclesie sue britinensis intra acrius tueretur a Sigismundo Austrie duce capitur. atq; honesto seruatur carcere. Pontifex autem Pius. cardinalis captiuitate graviter commotus. facunda oratione in Sigismundum publice inuehitur. et enim grauioribus interdictis deterret. Tandem liber euasit ac pace composita dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis reme decessit.

Bessarion cardinalis grecus

Bessarion. S. R. E. episcopus cardinalis Sabinē sis et constantinopolitan⁹ patriarcha Niceni veneranda nu ne occupatione terrarum vbiq; celeberrimus. hoc tem

Drückerej anfange
1490

pore floruit. de quo sapientissimo dici potest. Cuius cum ea fuit (vt paul⁹ pontifex summ⁹ predicabat) In rerum omnium maximarum vsu peritia. Ea in consilijs vel grauitas vel prudentia. vt nihil de summis vnq̄z rebus factū fuit si Niceni vnius desisset auctoritas. in studijs enim maioribus ⁊ humanis omnibus ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminem possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis q̄busq̄z tpib⁹ clariusq̄z scripsisse. Et quāq̄z summe reipublice xp̄iāe negocijs impeditus: merita tamen indignatione commotus ac veritatis studio incredibiliter inflammatus. defensionis platonice immo diuine philosophie libros aggressus ē. tanta id manifestate egit. vt conniciatorem calumniosum credi plato ipse diuinitatis secretari⁹ possit suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandem legatus ac franciam in reditu dum pacē facit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hijs temporibus primum in germania enata est Quantum igitur litterarum studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiaz rhein vrbem solerti ingenio librorum imprimēdorum ratio. 1440. inuentam fuisse aiunt. Hoc tempore in omnes fere vrbis pertes propagatur. q̄ omnis antiquitas paruo ere comparata a posterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite sūt Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit Quod si hec ars effluxis temporibus viguisset maxima pars operum Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaq̄z preclara opera malignitate temporum amissa non fuissent. Ideo in eius laudem quidam hos cecinit versus. O felix nostris memoranda impressio sedis. Desierat q̄si totum quod fundis in orbem. Omnes te summis igitur nunc laudibus ornent. Inuentore nitent vtraq̄z lingua tuo. nūc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce quando ars hec mira reperta fuit.

Nicolaus perotus Rhetor

NIcolaus perotus sarro ferratensis ⁊ Sipontinus ep̄s egregius theologus ac rhetor disertissimus. ad hanc etatem perueniēs. nonnulla i diuinis laude digna cōposuit sed ⁊ ad puerorum eruditionem commode breviterq̄z libellum edidit commentarios etiam in multis auctoribus precipue in marcialem opus vatium copucopie appellatum fecit. Ac quedam e greco in latinum transtulit

Robert⁹ ō licio

RObert⁹ de licio ordinis minor⁹ professor. Et aquile marsorum seu Abrutij vibis episcopus in doctrinis sacris doctissim⁹ vir. ⁊ noticie omnium ecclesiasticorum dogmatum sufficienter instructus. omnium predicatorum doctor. Hisdem temporibus ob eius clarissimam ⁊ ad mirandam predicationis gratiam. ab omnibus ytalis multo in p̄cio habitus est. Qui tantum in scripturarum studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiq̄z Roberti p̄dicationes nuncupentur. plurimas enim ad instructionem fidelium tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab omnibus presertim declamatoribus studiose leguntur.

Matheolus perusinus medicus

MAtheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tempore medicorum ac philosophorum monarcha. omniū̄q̄z liberalium artium cunctarumq̄z scientiarum. facile p̄ceps. preceptor meus eruditissimus. Quem ego hartmannus Schedel Nurembergensis. doctor patauinus. tribus annis ordinarie legentem audiuiuit. a quo demum prehabita per eum oratione elegantissima. insignia doctoratus padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiunxi. Cum enim sepius mecū animo cogito. q̄z maxim⁹ ac singularis in omnes amor sius extiterit. Quis est ideo rerum imperitus qui non putet ob incredibilem virtutē suam singulare ingenium. summam rerum experientiam cum perpetua memoria complectēdum. Cui em̄ ignota fuit verbor⁹ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui ⁊ artis poetice ⁊ oratorum summam cognitionē habuit. Qui nullum ciceronis opus aut man-

mani variis aliorumq; poetarum dimisit intactū. In astronomia vero geometria & arithmetica & musica opera a veterib⁹ edita totis viribus p̄scrutat⁹ fuit. Nec nec philosophia atq; medicina content⁹ demū sacris litteris delectatus. in eis tanq; mel in faucis dulcedinem abditaq; sensit. Reddidit igit̄ suos auditores auscultando dociles. benivolos. attentos. ac disertos. ipso orante. In eo nanq; maxima fuerūt oia. siue acumen ingenij. siue artis p̄tiā. siue orationis elegantiā cōmoditatēq; p̄sidero. Reliquit aūt post se oīones lapidissimas Cōmētaria in hypocratē. galienū ac Auicennā. Et arguta cōsilia in medicina tandē senio deficiēs Padue sepultus fuit.

Platina hystoric⁹

Bapti sta cognomēto Platina. p̄tia cremonēsis aplicus ab breviatore. magni animi & constantie vir. eruditione & eloquētia nulli inferior. his dē tēpib⁹ in p̄cio existens. a Paulo pontifice maximo. bonis & dignitate indicta cā priuatur & in carcerem detrudit̄. Et ibi vsq; ad pauli mortē reseruat⁹. Et q̄ tandē post multas calamitates a sixto pōtifice ei⁹ successore liberat⁹. & in statū p̄stinū restitut⁹. neq; ingenio suo abusur⁹. p̄ter libr̄ quē de natura rer & obsentijs ediderat. Egregiū etiā op⁹ de vitis & moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In q̄ etiā ipsorū p̄cipūq; ac ducū multor̄ res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opa & epistolas scripsit. Demū anno dñi. 1481. Rome ex peste defecit.

Dominic⁹ calderin⁹ p̄tia veronensis rhetor luculentissim⁹ & tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter erudit⁹. & in studijs hūanitatis eminētissim⁹. p hoc tēpus ipe diuini ingenij fecit opuscula in iuuenalē marcialē. suetoniū. & in Jbinnasonis interpratiōes edidit celebres. Saphos etiā epistolas cū ppcio. & cyceronis epl̄as ad atticū cōmentatus est. Et nisi immatura morte p̄ventus fuisset. p̄ plura alia edidisset. Obijt deinde Anno domini. 1477.

Dari⁹ philelph⁹ francisci philelphi oratoris fili⁹ eques auratus laureatusq; poeta philosophie & artiū doctor. p hoc tps toti ytalie clar⁹ extitit. Qui cū eruditissimus cēt funebres oīones p̄clarissimas. & alterius materie plūmas. & q̄dē elegātes hūit. Etāt ei⁹ ingenij opa in diuersis metror̄ generib⁹ edita. Richmos q̄s & cantilenas cōposuit. Deinq; & hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectōs vocat⁹ ibidē in anno dñi. 1480. vite finem fecit

Leodiū galliar̄ clarissima & potētissima ciuitas hāno. 1468. a Carolo burgundior̄ duce capta & ingenti edita cede. diripit̄. Supioib⁹ cū annis inter leodienses & burgūdionū ducē marie ptentōes agebantur. q̄s cū leodiensis eps extinguere tēptasset a conciuib⁹ suis vibe pulsus fuit. iō summ⁹ pontifex tricariensē epm legatū eo misit. Js in carcerē trudit̄. Quāobrē indignat⁹ dux vibē in germania pplosissimā p̄ntē & fauēte Ludouico francor̄ rege acerrimo impetu ac prelio vibem expugnauit ac eam euertit.

Arthias inclit⁹ rex hūgarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū ita yza tū loci natura tū vero menior̄ altitudie mūitissimū dedicīōe cepit. Inter hec sacro regni hūgarie diademate a māib⁹ friderici romāor̄ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex serto sui regni. Anno dñi M. cccc. lxiij. i die cene dñi astātib⁹ p̄cerib⁹ cū solēnitate maxima cor̄dat⁹. Post hec mahumetē turchor̄ ipatorē expugnatōe dicti castri iayza in fugā vertit. relictis machis & tormētor̄ generib⁹ īgloui⁹ in turchiā redijt. Tādē post aliq; ipa casir̄ siue castellū turchor̄ sabatz denotatū ad lit⁹ flumis zaue l'sani p̄ eosdē ex lignis terraq; multis curiosē forti ope p̄parat̄ū (vt sequēs. figura p̄mēdiamet̄r ac formā ostēdit) turrib⁹ ac fossatis ac vallib⁹ mecnō min⁹ militib⁹ mūtiū diro hiemis sēt rigore obsedit i q̄ lignea mēia ex tabulis fabricata sunt. q̄r tabular̄ cōpago ita solidū ē vt vix ab intēto posset tūctura cōprehendi Sūtq; tridiuia ambitu plitiore distincta porticus in oī decore disposite. Area vo curtis ingēti ambitu ācte vt amplitudoipa regiā aulā ostētat. Dūq; rex acrius plio insisteret. turchi rapto comite iohanne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput eius abscider̄ut cum flauescente copiosaq; coma haste suffixū ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditionē cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nonissime turchi anno M. cccc. xcij. iterato castellū inuāserunt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt.

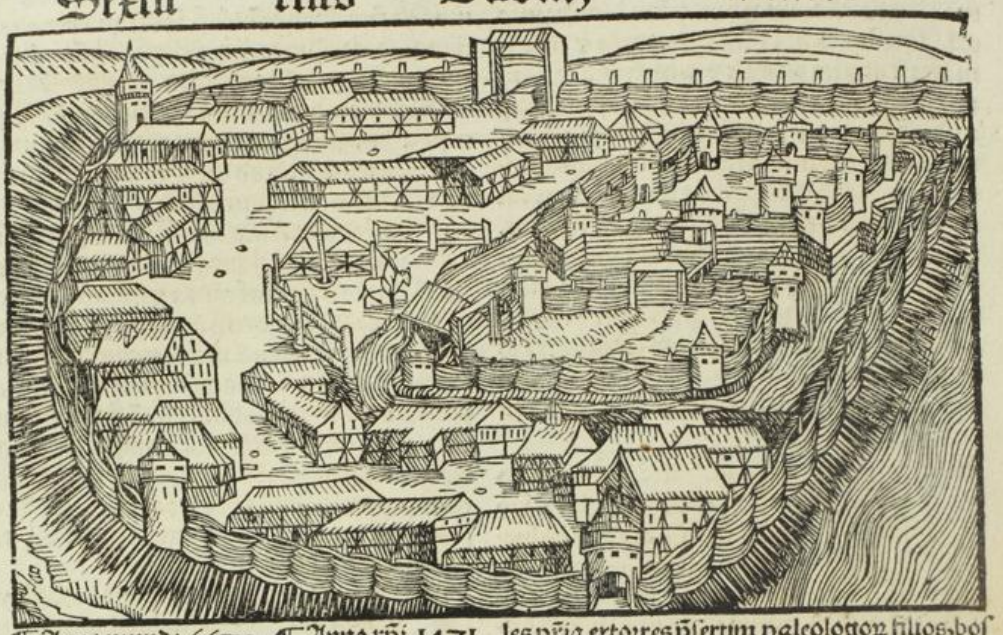

¶ Anno mundi.6670. ¶ Anno xpi.1471

Eneas summorum pontificum Sixtus quartus

Innocentius. viij

Sixt⁹ qrtus papa natõe ligur⁹ ex sauona vbe mariti ma nat⁹ frãcise⁹ antea vocat⁹ ordinis minox generalis mĩster hoc anno paulo pon. in diei crepusculo dũ solus in cubiculo dẽscit interitu sublato. v. ydus Augusti in ei⁹ locũ a pũb⁹ sufrect⁹ est. vir certe doctrina clar⁹ Is statim a pueritia diuinis misterijs a pentib⁹ dicat⁹ est apud ordinẽ minox iniciat⁹. Adolescẽtior fact⁹ patauinũ vẽit. fama ciuitatis illect⁹ ad sapiãm capescendã. in q̃ moratꝰ pr. fere ãnos nobilis alumnus. legẽdo. orãdo. scribẽdo vniuersũ orbẽ splẽdidissimis sapie radijs illustrauit. t iõ de potẽtia dei libx scripsit. libũq; de sanguine xpi. libx de futuris ptingentib⁹ t libx de cõceptiõe btẽ Marie virginis ac q̃dã alia. q̃ in ordine minox p oẽs dignitatis grad⁹ ad cardinalatũ puẽrat. fuit ãt añ põtificatũ ac etiã in ipo põtificatu mitissime ꝓsuetudinis t vite cõtinẽtissime. in paupes religiosos q; maxĩe munificentissim⁹. q̃s oẽs fouit ac priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos t familiares iocund⁹. in delinq̃entes clemẽs. pncipes ac nobiles pẽia extorres pserum paleologox filios. bosnieq; reginã turcho pulsos pecũijs adiuuare nõ destitit. t rhodiox milites ac Ferdinandum a turchis veratos incredibili pietate ꝓfouit. vbẽ romã cenosaz t vetustate in pleriscq; collabentẽ instaurãs. vias ei⁹ cultissime t decẽtissime strauit. põtẽ sup tiberim maxima impẽsa iecit t a se sixti põtẽ notãuit. Edes q̃z põtificias apud sãctum p etx cultissimas reddidit. Hospitale sci spũs in vaticano pmagnificũ fabricari fecit. in q̃ t vite sue ordinẽ spẽdide depingi voluit Et cũ maxie btissime vigini Marie deuotissim⁹ eẽt eccliaz sctẽ Marie de pp'o erigere fecit ac decorauit. atq; alia innũera bũficia vbi rome ꝓtulit. nilq; ĩ põtificatu egit q̃ merito repẽdi possit nisi q; ipe (vt fit) suos nimiũ amauit. ĩ quez errorẽ multi supiox ceciderc. Cuz ordelaphos e foro iulij depulit t iheronimo Riario nccario suo ꝓcessit. cui⁹ ꝓfilio arduis ĩ reb⁹ sp vsus fuit Jubileũ a paulo instituti. ãno. iiij. põtificatus sui celebrauit. Et. b. Bonauẽturã in sctox ꝓfessox nũero asepsit. Et lz h multos hũerit detractores optim⁹ tĩ põtifex fuit. sũma cũ alacritate t aiax custos erstitit. cupiditatẽ a se resecauit iras eẽpscit t malitias extirpauit. rr. Cardiales toto tpe sui põtificat⁹ creauit e q̃b⁹ tres fuerẽt romani. duo genuẽn. t. iiij. sanonen. inte q̃s iulian⁹. s. petri ad vincula ex frẽ nepos fuit vir certe phũan⁹ t comis fuit q̃ ipi⁹ corp⁹ maxia põpa t deuotissimis exequijs in nouo tẽplo seu sacello apud. s. petrũ in vaticano sepeliri fecit. cũ obisset pontificat⁹ sui ãno tredecimo.

¶ Anno mundi.6683. ¶ Ano xpi.1484.

Iacob symdzūg sub isto
Innocentio pbr ordinatg i zōna tua

Sexta etas mundi Solium CC lxxxv

INocēti⁹. viij. papa p̄ria genuēs. p̄e
arō cibox familia mediocri. ꝑ honora-
to nat⁹. Johēs baptista ātea vocat⁹ p⁹
sixtū pōtificē ex cardiali p̄sbytero. s. cecilie h̄ an
no idib⁹ augusti pōtifex creat⁹. Js ex genua q̄
adiacēs mari oriūd⁹. q̄ ciuitas ytalie pulchritu
die ⁊ rex oīm q̄ terra mariq; aduehunt opulē-
tia ⁊ edificioꝝ āplitudie ceteras excellit. Ab hijs
pētib⁹ ort⁹ q̄ generꝭ nobilitate ⁊ rex gestaꝝ glo
ria clarēt. fūilia cibox vetustissima. arani⁹ p̄
ei⁹ eq̄strꝭ ordis vir p̄batissim⁹. h̄ eps melffidē
sis. int̄ ceteros p̄ēs cū paupio: hūanioq; h̄ret
Sirt⁹ eīn q̄rt⁹ ob ei⁹ igenij ameitatē de tentata
tē atq; modestiā maiorē in modū eū dilexerat. in
datariū assciuit ꝑ ipi⁹ hūilitatē ac comitatē.
facilitatē moꝝ. moderatoꝝ ⁊ elegātiā pōtificiuz
mūn⁹ p̄meruit. Fuitq; i reb⁹ gerēdis prudētissi
mus eo ꝙ senis ⁊ ī vrbe legatōis officiū cū opti
me fūct⁹ fuisset magnā sui regimis ⁊ prudētie spe
p̄ib⁹ dedit. Cui⁹ pōtificat⁹ p̄ncipiū ciuiū suoꝝ
bell⁹ plēus fuit. ⁊ qđ ab oīb⁹ potētatib⁹ expetiui
t a suis obtiere ñ potuit. q̄buscūq; ñ oratorib⁹
a p̄ncipio ad p̄stādā ex more obedictiā ne dū i
ytalia venꝭ ex germāia ad se venētib⁹ sumope
pacē postulauit. armaq; oīb⁹ dp̄onere mādauit.
ß inimic⁹ hō vt optis e⁹ desideriis obsistere pos
set paulo p⁹ i lāguore maxim pōducēs curau
it ⁊ illico int̄ vrsinos ⁊ colūnen. vrb̄ p̄miores
dissidiū excitauit. diu cē int̄ ipas fāilias imorta
le odiū. q̄ vniuersiz vrbē suis factōib⁹ p̄bart. q̄
res magnā ai dolorē pō. infixit. ñ destitit tñ ar
mis ⁊ minis discordias extigueꝝ. mlta em̄ circa
pōtificiā dignitatē ac rēpub. xp̄iānā ⁊ ecl̄ax vti
litatē ordiāre ꝓposuit. ß ob brcuitatē t̄pis ⁊ ei⁹ i
firmitatē. bellū q̄z ⁊ epidimiā adiplere ñ potuit
beneficiū tñ ⁊ circa dēū atq; amicos p virib⁹ se
oñdit. nā p⁹ adeptā sanitatē corpis dōa eccle. s.
marie ō pplo ꝓdōauit. Leupol dū ducē aūstrie
diu ō fūctū ob crebra e⁹ miracla enarrata i sctō-
rū ꝓfessoꝝ nūero aggregauit. domū solacij q̄m
vocāt belluide ꝓpe vrbē romanā extruxit. cui⁹
structurā sil⁹ ac pictūrā ⁊ reliq; excede. xlv. milia
ducatoꝝ fert. ānō salut⁹. 1490 cpliētōz oratoꝝ re
gū. p̄ncipū ⁊ cōitatū rome hūit p expeditiōe t̄
turcos. Collectōz pecūiaꝝ p plēariasi dulgētias
i germania. p exeq̄nda expeditōe fieri fecit. au-
xilio raymūdi payraudi archidiacōi. c⁹ idultū ne
dū ad vitios vex adiferos se extēdebat. magnā
copiā ayri collegit. tādē oꝝ curā mētēq; ac dili
gētiā ad sbditoꝝ cōmoda. ad tuēdū dignitatē ecl̄ie
⁊ cōipas rebelliōes ōlēdas. ac religiōez (hito iaz
maxis laborib⁹ zizio sultādo) ꝓpagādā q̄uerte
rat. fuit itaq; ꝑstātissime iustitie cultor. pacis ⁊ q̄
dioſissim⁹ ātator ⁊ exūbātꝭ ānōe vigilātissim⁹ or
diātor. sedatꝭ hōorificētissime igruētib⁹ bell⁹ pe-
culiares ecclie pp̄los ⁊ ro. i p̄mis q̄s felicissimos
ꝙoptauit. Exultauit suo pe cū ad maiores dig-
tates viros extulit eruditos ⁊ ꝓbos. fuit p̄terea i
paupes mifficors. afflictoꝝ ñ min⁹ ꝑsolator q̄z
p̄ncipū susceptor libal. ⁊ di ac sctōꝝ e⁹ pūssim⁹
vēcrator. pōtificale ep allaciū miro sūptuoso ope
exornauit āplificauitq; visitat⁹ a dño pl'ib⁹ lon
giscq; morb. q̄s pacientissime tollerauit. Aduenē-
te danū diuie vocatōis hora sūptꝭ ex ritu xp̄iāo
darotissimo aīo salutarib⁹ sacris ītrepide ado
spm̄ reddidit creatori. vt securꝭ de imarcessibili
glia videret celestē vitā cū morte ꝓmutat. ānō
pō. sui. viij. die. 26. Julij. ānō salutis. 1492.

FRidericꝰ ip̄ator ānō. 1496. religionis
gratia media hieme romā venies mag
nifice a pōtifice susceptꝰ donatusq; ē. ac
cxij. eq̄tes creat kal'. iāuarij i pōte adriāi. Jnde
tergestū oppidū quū rebellasset ꝑ duces subuer
tit diriptq; magna ciuium cede.

MAumethes turchoꝝ ip̄ator. 400. nauiz
classe iter q̄s triremiū. 200. erāt ⁊ eq̄
tuz. 100. milia euboiā adort⁹. chalcidē
30. die expugnat subuertitq; magna suoꝝ cede
Veneti ide classē nauiū. 60. ifestāda turchoꝝ lit-
tora mittūt. Jea triremes. 60. 20. onerarie fue
runt anno. 1470.

COmeta magnꝰ p mē
sez iāuariū i p̄ncipio
āni M. cccclxxij crica
festū. s. agnetis visus igneo
colore rutilās crinib⁹ lōgis ni
grisq; q̄s in occidētalē ferebat
plagā. cui⁹ q̄dē corp⁹ p̄mum
circa libre p̄ncipiū fuit. postea
se tātū ī septētrionē flexit. vt
extra zodiacū migrasset. ꝑculdubio indicatum
sit. duravitq; die⁹. 80. Verū nō dū isto dissolu
to alter apparuit. cui erat coma ignita q̄si ari
etis signo posita videbat ⁊ caudā in ouētalem
plagā porrigebat. quē alij pticaz. alij ascō dicūt
Mortales grauit affecit seqnti em̄ ānō siccitas i
compabilis secuta ē ⁊ pestilētie bellaq; cruētissi
ma pluribus in locis euenere.

Cristiernꝰ rex

CRistiernꝰ rex dacie sue
cie norwegie gothoruz
dux holsatie stormarie
ī oldēburg delmēhorst comes
vir q̄dē xp̄ianissim⁹ ⁊ mlt⁹ virt̄
tib⁹ ornat⁹ ānō. 1474. romā
solūēdi voti gratia per vni-
uersam lombardiam ⁊ etiaz

thusciamq; transyt ab omnibus pōtentatibus honorificentissime exceptus fuit. inde Romaz ingressus prodeūte obuiā honorato q̄z cardinaliū collegio a sixto pon. maxi. celebri honore exceptꝰ est. ac p̄ singulari mūere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dominica Letare alicui er principibꝰ christianis donare cōsueuerant ⁊ ipse a sixto pontifice donatꝰ est. Ibidez cū de vniuersali ytalicoz̄ principū pace agi cepit. vt scilicet vno animo contra turchū coirēt sed res p̄fici non potuit. Inde digressus per omnes ytalie vrbes transiens p̄benigne vbiq; habitus est. domum deniq; reuersus aliquot āis cum omni sanctitatis exemplo supuixit.

KArolus burgundionum dux Nussiam Coloniensis agri oppidum ad rheni ripas obsedit. sed cum Friderico imperatore obsessis auxilio venisset iuito federe desessit in belgas.

TVbileus a Paulo pontifice primus per vniuersum orbem christianum institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. Millesimo quadringentesimo septuagesimoquinto. declaratur. Inde Ferdinandus rex mense Januario magnis hymbribus romaz venit iubilei gratia vt p̄ se ferebat. sed revera vt initum fedus solueret quod efficit. nam post modum inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux Ferrarie

HErcules est ēsis Nicolai marchionis filius ⁊ Borsij frater secundus ferrarie dux his temporibus nō sine magna contentione regnum paternum suscipiens regnauit vsq; in p̄sens cum omni laude. vir bonus ingeniosusq; ac rei militaris scientia eruditus. propterea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolanen̄. tanq; virum magnanimum contra alphonsum calabrie ducem ⁊ Jheronimum comitem ducem exercitus constituerunt. qui pleraq; eorum oppida cepit. Hic Helinoram ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorem. ex q̄ ser suscepit filios. quattuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs commotꝰ tergiuersatis venetis ruptisq; eorum federibus Ferdinando ⁊ alijs socijs colligationibus inhesit ⁊ venatorum immunitates violare cepit que res maximum incendium in tota ytalia extauit pro qua re Veneti illum terra aquaq; oppugnare ceperunt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi Alfonsus calabrorum dux Ferdinandi regis filius vir armis strennuissimus ⁊ pōtifex erecrationibas obstitissent de eo actum fuisset. Tandem pace inter eos omnes confecta inde vrbem Ferrariaz cum multis edificijs dariorem reddidit.

SImon beatus tridentinus puerulus quem enim ob miraculorum frequētiam beatum appellant. die Martis duodecimo kalendas Aprilis Anno ab incarnatione verbi dei septuagesimo quinto supra Millesimum quater centum in hebdomada sancta a Judeis in Tridentina ciuitate necatus christi martyr efficitur. Judei enim ea in vrbe degentes pasca eorum suo more celebrantes. cum enim christianorum non haberent immolandum cuius sanguinem in azimis suis vti possent puerum in hunc modum in Samuelis cuiusdam iudei domum furtim deportarunt. In sacra hebdomada ante diem Pasce luce tertia Vespere facto. Is ante fores patris puerulꝰ more sedens. cum non aderat genitor parvuli nec cara eius parens proditor quidā Thobis noīe astitit blanda voce morantꝰ

puerum. cuius etenim etas non dum ter decem mensēs viderat. fert illico famulis ad edes. Cū q̄ nor ruit hic gemini Sāligman. Samuelq̄. Thobias. Vitalis. Moyses. Jsrahel atq̄ mayer ante synagogam eorum leti eius pectora nudant. In eius collo primum ne vagire posset sudariolum apposuerunt ⁊ extensis brachijs primo priapolum forpicibus. mor genam dextram eius prescindentes. inde quisq̄ forpice carnem convellit. Subibus deinde peractis pupugere. cum ille manꝰ alter plantas cōtinet crudeliter sanguine collecto hymonos eorum more canentes. addūt minis verba. Accipias sis spense Jhesu. fecere sic olim maiores nostri. sic confundantur celo terra mariq̄ christicole. sic caput eius inter vlnas ceādit ⁊ vita libera ad superos fecit iter. unde ad cenas properarūt animas de sanguine eius in christi dedecus ederūt eoq̄ mortuo statim corpus in propinquuz domus eorum flumen proiecerunt ⁊ pasca eoruz cum magno gaudio celebrarunt. Querentes deinde antij parentes gnatum parvulum. postridie eum in fluuio invenerunt. qui illico vribis pretori scelus denunciarunt. Jspretor Johannes de salis nobilis Brixiensium civis legum doctor viso puero exhorruit facinus. ⁊ cōfestim vribis iudeos comprehendit ⁊ ecūleo eos sigillatim imponens tormentis astricti eo ordine crimen retulerunt. Quo diligenti examinatione cognito iudeos condignis supplicijs exterminauit. Presul vero eo tempore vribis Johannes Hinderbach collegit extinctum corpus ⁊ sepulchro mandat. multis euestigio cepit florere miraculis. Inde ex omni christiano orbe populoum concursus ad sancti huius parvuli sepulchrum est factus vt etiam vrbs ipsa cuz miraculis ⁊ opibus multis sit aucta'. Corpori vero ipsius pueri tridentini cives basilicam pulchram erexere

Consimile etiam scelus apud mottaz oppidum quod est in finibus agri forliulij post quinquennium iudei perpegerunt. Nam etiam alium puerum simili modo mactauerunt. pro quo tres eorum captiui venetijs missi fuerunt ⁊ cùm atroci supplicio contremati sunt

Terum Turchi inferiores ingressi misiam magna cede sternuntur. Dehinc magnam genuensium vrbem caphaz quam ad meotidem adhuc possidebant. Gemmenses expugnant. civitas populosa ⁊ mercatoribus plurimum apta init hoc anno cum genuensi eam prodente in thurchorum manꝰ devenit in littore euxini maris sita.

Dolle monstrum tempestate istac in veronensi agro nascitur que vnū tantum caput habens sed duos podices duasq̄ vulvas. ex ipsis ambabus superfluitates emittebat. Insuper vero quattuor brachia sed duo grossiora que pro voluntate movebat alia tenuiora ⁊ immobilia erant. ventres etiaz duos circa stomachum coniunctos habebat. hanc parentes per ytaliam circumferentes pecia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tyber reliquiq̄ omnes ytalie fluuij novembrio mense (ex multitudine imbriuz) ita excrevere vt extra alveum effluentes multa accolis damna intulerunt. quia non secus per vias mortales navigabant ac per eorum fluvium aluea facere consuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̄smarime tyber secum traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hyspania morte heinrici provincia dividitur diversis populorum studijs. Nam ferdinandus Johānis arroganie regis filius Heliſabetham heinrici sororē in matrimonium traductam ⁊ Alphonsus Portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptem fovens regnum diviserunt. Anno sequenti Ferdinandus rex hyspanie in agro numantino portugalie regem profugat

Johannes de mōte regio astronomus

Johannes de mōte regio alemanus non minor Anaximandrio milesio aut Syracusano. archimede. vtraq̄ lingua. greca ac etiam latina eruditissimus germanorum decus. hac quidem tempestate ob astronomiam ceteraſq̄ mathematicas disciplinas a Mathia pannonie rege nürmbergensibusq̄ perpetuo donatus stipendio. ⁊ cum hoc in germāia provincia ⁊ in pannonia

ac rome multo in precio habitus est. Qui cū in hungaria kalendariū ppulchrū ac quedaz alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq; a nostris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue astronomie tabulis reprobatisq; Gerardi cremonensis theoricis romaz ad emēdandam pasthilem dionysij computum a sixto quarto pontifice. accitus dum pleraq; posteritati parat nō sine maxima studiosoz iactura morbo periit. Usus est p̄ceptore Georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cuius theorice sciētissime imp̄sse circūferunt.

Nicolaus estensis q̄ de impio ciuitatis cū Hercule dissidebat. Ferrariā claz ingressus primo septēbris primo impetu aduersarios exterruit. mox cōcursu Sigismundi fratris herculis eiectus vibe palude latitans capit̄ nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In frāconia germanie nobili pronincia (que ab incolatu francorū orientalis frācia appellat) Anno salutis. M. cccc. lxxvj. in reb⁹ christianis varij motus agitationesq; inciderūt. Timpanista q̄daz aialiū brutoz pastor apud vicum Niclashau sen vocitatum sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pniciosius quo z sacerdotes z religiosos in populoz inuidiā adductus spernentes abiectos habere ceperunt. Is vero simulatā puritatem quandā z innocentiam vite p̄ponebat. edocēs vitam cleri ignominiosam fore. theolonia z pedagia dominis non esse p̄soluenda. omnes aquas z nemora omnibus liberā esse. ac non nulla alia nephanda in populū seminans. qui novitate gaudebant. ea sibi virginem Mariam enarasse predicabat. Undiq; igitur gentes votis occurrebant. diebusq; festis maximo concursu hominum longum sermonem in odium cleri deducebat. Eo igitur a Rudolpho episcopo Herbipolensi missi exploratores inde sectatorem principalem ad herbipolim ducentes igni tradiderunt. post cuius mortem hec peregrinatio virorum z mulierum euanuit. Narmbergenses quoq; sub mulcta ne quis de ciuibus suis accederet prohibuerunt.

Galeaci⁹ maria mediolanensis dux

Galeacius maria mediolani dux. Anno. 1477. ob iram erepti sibi fundia Johanne andrea Lamprogniano nobili Mediolanensi eo die qui prothomartyri Stephano celebris habetur in ipsius sancti marteris tēplo ad aram incautus confoditur. Qui post patrem Franciscum Sforciam dux declaratus regnauit annis nouem z mensibus decem vir promptissimi ingenij z excelso z magno animo princeps. Cum enim multa edificia in vibe Mediolano extruxisset perpulchre quoq; lapidibus sectis hanc insignem Vrbem vbiq; sternere fecit. Et paternum erarium pecunijs exhaustū diuitijs magnis replauit. In celebratione tamen diuinorum officiorum supremos cantores maximo sumptu z impensa habere nitebatur. Verum cum immoderata mulierū libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuersō astante populo z omnibus aulicis vulneribus (vt premissum est) confossus anno etatis sue tricesimotertio turpiter occubuit. z in maiore vibis templo eminentissimo loco iuxta parentes suos sepultus fuit. Relictis post se duobus filijs z filia et bona Sabaudiana vxore susceptis. Johannes autem Maria in festo Epiphanie etatis vero sue anno nono partum decreto in ducem sublimatus pulchritudine indolis z cum hoc promptissimi ingenij adolescēs astante populo bireto z reliquis ducatus ornamentis insignitus

Carolus burgū die dux

CArolus burgundionū dux philippi optimi ducis filiꝰ vltimus ex illustrissima regiaq̄ frācoꝝ familia natꝰ. vir fortis. seuꝰ. magnanimus ac terribilis sed iustꝰ. liberalis clemosynariꝰ. ⁊ diuinorum obsequioꝝ feruentissimus obseruatoꝛ Is cū vigesimū etatis attigisset annū. ⁊ gādauenses ciues a philippo patre quoddaꝫ priuilegiū extoꝛsissent non pauca militū collecta manu in eos duxit vrbe potitꝰ priuilegia in foro vibis eruri fecit. principatū q̄z suscepto multas cū Ludouico Francoꝝ rege concertationes habuit. pace postmodū confecta a leodiensibus germanis infensis omnez vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta post eadem ⁊ direptionē editaz vrbem complanare fecit. inde vrbe desolata relicta pro eduardo sororio anglie rege e Britannia a comite douerich ⁊ Heinrico portugalie rege pulso. exercitū multū congregauit ⁊ contra eosdem ⁊ Ludouicū regem bellū suscepit ⁊ breui illū in regnum remisit ⁊ arma in ludouicum regem conuertit. ⁊ multis incomodis attriuit. Per oratū pontificem paulū mox inter ipsos res composite fuerūt. His gestis ad nusciam collonensis agri oppidum. qđ est in ripis theni duxit ⁊ illud acerrime obsedit. Sed cum Fridericus cesar tertius eius auxilio venisset in regnū discessit. Deniq̄z cuz multas prouincias ingenti cede sibi subegisset. ad nansiam dictionis Lotharingie ducis vrbez peuenit vt contra sueuos (quos vsitatiori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. His tamen populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiunt vt fusus ac profligatus tandem obtruncatus. mortem obiit. Tria itaq̄z oppida sibi damnosa fuere. Jn rebus Gransen. gregꝫ Murthē. corpore nāsen. Vnicam filiam nomine Mariaz hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum Friderici cesaris filiū accepit maritū

FErdinandus neapoli rex. cum eni pacem qua ytalia vigebat. anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi Iheronimo fori cornelij (quam incolā itali dicūt) comite raphaelem dyaconum cardinalem diui georgij nepotem. sixti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulq̄z francascum saluiatū archiepiscopum pisanū cū famulicio. 300 hoīm florentiā misit. inq̄z diue libertate templo Francisco saluiato eucharistiam celebrante cōposita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos estimationis. multisq̄z aduerse factionis iulianū medicen cōfoderūt. Laurētius vero fortiter vulneratus pendentia conciliq̄z precipuo impetus hostiles cohercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisq̄z cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florētini vero cardinalem diui Georgij vsq̄z dū res componerentur retinuerunt.

2Ocaste eodem anno p ytaliaz vagate Bitrie agrū denastarūt. cū in bitriano agro in maxima multitudine aduolarūt. q̄ bitrianis ⁊ mātuanis maximū intulerūt damnū. qb⁹ nisi ludouici mātuani p̄ncipis sollicitudo obstitisset. sata queq̄z in tota lombardia corosissent

ARimaq̄z lues hoc ipo anno p totā italiā vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in bitriana vrbe supra. xx. hoīm milia ⁊ venetijs supra. xxx. hoīm milia p̄ierit. cā em̄ calamitatē solis eclipsis indicauit. q̄ eo anno iulio mense fuit. atq̄z locustarū multitudo.

VEneti gui ethurie bello ipliciti in macedōia ⁊ foro iulij magnis ot homāni copijs verati magno reip. detrimento totiusq̄z reipublice italie apto piculo. Cū. longū in flectēdo pōtifice tps ptriuissent. ⁊ āos. 27. maris ⁊ diutinis bellis p gretiā macedoniā. et foꝝ iulij a turcis verati iminēte piculo cū machūeto impatoꝛe fedꝰ pacissare. Qibꝰ illi redditꝫ q̄ sue sinoꝝue ditōis fuissent ac tradita. Scodra quā obsidiōe cinxerat spōdētes. 100. mille aureos ad. ij. āos solutarios. q̄s nobiles alumis mercatoꝛes cū iparoꝛe p̄rerāt. hꝰ pactoq̄z pueēre āno. 1479. vt vēeti p̄stātinopoli mgr̄atū mitterēt. quē baillū vocāt. q̄ venetoꝝ lites solꝰ dissolueret. ob qđ singulāis. 10. mille aureos illi pē

RHodij hz a turcꝫ nō pna dis (debāt sidia hūēt. pꝰtū p̄stātinopolꝫ erpugtōe ḡuia sensere bella. Cū. iij. ⁊. xx. annoꝝ curriculo p̄ples sibi vicias ditiōes sbegissent animo iflatus mahumet egre admodum tulit Rhodiam vrbem finitimam eius imperio liberam esse. Mahumetes igitur imperatoꝛ cuz

ingenti classe marimaq; bellatorum vi rhodū
petens. Appulit itaq; ea classis velorum cen-
tum decimo kalendas. iunij Anno incarnatio
nis. 1480. nuliteq; in terram exposito primū
in vertice montis sancti stephani ⁊ circa eius
montis colles castrametati sunt. ⁊ per tres fer
me menses vrbem bombardis alijsq; missili-
bus indesinenter per duces suos lacerauit ⁊ op
pugnauit. Verum petrus dabuson magnus
rhodiorum militum magister christiane reli-
gionis amantissimus. vir prudentissimus ac
magnanimus siue magnanimitatis magnum
experimentum dedit. diuina enim fauente cle
mentia principis ⁊ suorum virtuti fauente tur
chi fundūtur. propulsantur ceduntur. tantoq;
impetu terga vertunt vt sibijpsis necem affer
rent. fama satis constans est turchos visionis
miraculo exterritos. maiorem enim partem
exercitus amisit. vbi celitus christi iesu mini-
stri propugnantes visi militib⁹ rhodijs mira-
culo turchis terrori fuere maximo Fatenduz igi
tur hanc victoriam celo dimissam esse cuz tam
parua militum copia hosti potentissimo iam
muris potito restitit. Exactis igitur nouem ⁊ oc
toginta diebus imperator rhodiorum litrore clas
ses soluens phiscuz navigare properat. illic mi
lites ⁊ suppellectilem eronerat. vbi dies vnde-
cim moratus ad domesticos lares cum clade ⁊
ignominia reuertitur. Petrus autem a pontifice
sixto ⁊ ceteris omnibus europe christicolis pe-
cunijs aduutus. vbi laceratam insulam diligē-
ti restituit ⁊ celebriorem fecit.

De fratre Nicolao in suitensi.

Apud Suitenses montanos quos ita
li suiceros appellāt haud longe a ti-
mb⁹ lucernensiū in loco vasti solitu-
dinis hō sener solitarie vitam abstinentissimā
hoc tempe habebat. q̄ p annos. xx. sine oīi cor-
porali cibo vixit. quem fratrē nicolaū appella
bant. vir corpe ārduo. siccus exhaust⁹ sola cute
neruisq; ⁊ ossib⁹ cōpact⁹. Et q̄q; heremite diu-
tius ieiunent. ⁊ illesi. ppter ocū ⁊ vitā vmbro-
sam sicut incarceratis ptingit. non raro ⁊ sub
terra. ppue. cum ppter indigestionē plures in
ipis aggregent sūpfluitates flegmatice crude.
cū sint cōtinue in deū intuentes virtute anima
li virtus debilitat naturalis vt nocumentū nō
videat. pene a ieiunio. Estq; cōsuetudo in hijs
sicut ⁊ in alijs non pua res. Vex hic hō quasi
celestē vitā in terris egit. īmaculata absq; sor-
de. q̄uis nō nulli eum hoiem gloriosum dixerīt
suāq; vitā adiactantiā iterptati sunt. eoq; mer
cedē accepisse pdicarūt. ß sunt iniq iudices. qui
nō in meli⁹ q̄ occulta sūt interptant. q̄z q̄ patet
Cur nō virū calumnient q̄ longū vitaz in ar-
tissima pauptate ⁊ solitudine duxit q̄ multos
annos in bona conuersatione accedentiuz cos
consolando absumpsit. in abstinentia extrema
⁊ humilitate perseuerans. qui nihil appetiuit
qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis la
boribus humana laus. stultus est qui propter
rumusculos hominū suum corpus affligit. suū
q; gremium fraudat. Js sanctus ⁊ iustus ho-
mo. qui auariciam calcauit. honores seculi sube
git. qui patientiam obierit. qui nullum su-
bie fomitem ostendit. sola fiducia futurorum
teneri arbitratur. retributionemq; thesauri ce
lestis expectare potius iudicatur. Judicauit h̄
hominis perpetua leticia. quem nemo mestuz
vidit sed vultu semper eodem. Sciebat se mor-
tali culpa liberum. bonis operibus a contem-
plationibus intentum. Potuit etenim cum san
cto Paulo apostolo dicere. Gloria nostra hec ē
testimonium conscientie nostre. ⁊ decetero re-
posita est mihi corona iusticie quaz reddet mi
hi in illum diem iustus iudex. Per antistitem
quoq; constantiensem approbatus. Tandem
senio ac viribus deficiens eius senilem animaz
mollis dissoluit sopor. sepult⁹ in ecclesia sui pa
storis non sine miraculis quieuit. qui ⁊ finiti-
mis populis non nulla vaticinia predixit.

Hduntūm apulie maritima ciuitas
hoc anno. 1480. ab exercitu mahūe-
ti turchorum principis diu a pugna-

ta. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā trā-
uectus est in colle qui vbi ūminet castrametati
sunt vallo ⁊ fossa mnitissimi ita hidrūtū ob-
sederūt. vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tan-
dē diruptis manib⁹ ad vesperā ptracta pugn
supari hiduntrini. ingressi vbē turchi. archie-
piscopus obstupuit vt nec verbū trucidatus e-
mittere potuit. q̄ in hostiū manus deuenerunt
oēs capite pleri sunt. Francisc⁹ lurgus hiduntri
nor dux captus ⁊ exarmat⁹ medius pfectus ē
supia duodecim milia eu aserūt. trīn duo ⁊ vigin
ti. potiti pma victoria barbari ceperūt statim
vicina oppida sollicitare ad deditionē. ⁊ in pri
mis lucē ⁊ tarentū. Infelix igit aqula fuisset
si obitus machumeti nō interuenisset. q̄ mor-
tuo alphonsius dux calabrie vbē valida obsidi
one cinxit. Turchi audiētes sui pncipis obitum
diffisi posse vrbem tueri salnis reb⁹ suis sese al-
phonso tradidere. Qui vbē ingressus oia reti
nuit ⁊ turchos q̄s dā in mācipijs suis resanuit.

Anthonius rosel lus iuris doctor

Anthoni⁹ roselus natōe ethrusc⁹ vir
vtiq; bonus ⁊ mlta prudētia existimatus iu-
riū ciuilis ⁊ pontificij ac ali
arū bonaq; artium pitissi-
mus postq; multis annis
patauij ius cū magna glo-
ria docuisset sublatus fuit.
sepultus ad scm̄ anthoniū
padue cō hoc epigrā mate
Anthonius roselus de rozelis iuris mēarcha
Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de
potestate pape libros eruditos cōposuit ⁊ alia

Marsilius ficin⁹

Marsilius ficin⁹ flo-
rētinus. ingenij ex-
cellentissimi vir. vi
riusq; lingue eruditissimus et
multaq; scientiaq; locupletissi
mus. atq; inter platonicos do
ctores facile princeps. hac no-
stra tempestate septem ⁊ tri-
ginta platonis philosophi li-
bros qui antea neq; apud gre
cos facile inueniebant maxima cū diligentia la
tinos fecit ⁊ in lucē oibus protulit. neq; eo qui-
dem labore vt aiunt contentus fuit ⁊ ipius pla
tonis mentē prim argumētis. partimq; brevi
bus cōmentarijs explicare temptauit. De vali
tudine quoq; litteratorum perscripsit ⁊ plera q̄
alia vtilia.

Mahumeth turchoꝝ imperator

Mahumeth magn⁹ turchoꝝ imperator
octauus ex clarissi
ma othomānoꝝ familia na-
tus. Amurati principis filius
anno. 1481. q̄nto nonas maij
Postea q̄z in asia ⁊ grecia. 32.
annis regnasset dum in orē-
tis expeditionē cōtra hūnga-
ros pficisceret anno etatis sue
octauo ⁊ quinquagesimo in
castris non sine suspitione veneni morit⁹ ⁊ cō-
stantinopolim delatus sepelit. Js aūz patre in
regnū Asie successisset. quattuor ⁊ viginti an-
nos habebat etatis. Qui impio suscepto patrē
in oīibus superare ānixus est. Hic illico ob ei⁹
animi magnitudinē cinctis paterni regni vi-
ribus ingentes copias ex asia in Europam per
hellespontū classe traiecit. vbi multas grecoꝝ
vrbes occupauit. Castello quoq; haud longe a
bosphori littore ad euxinum edente condidit.
Et indeficiēte ob grecorum auariciam presidio
constantinopolim vrbez cepit. expoliauit ac de
ea triumpahauit. ⁊ in ea imperator declarat⁹
Confestim peloponesum omnem armis cepit
⁊ rpianuz populum in seruitutē abduxit. Jn-
deq; in achaiaz mouens ipsam et achraiam ⁊
epitum ⁊ maiorem macedonie partē atq; bul-
gariam cum vascia ⁊ seruia. ⁊ quicq̄d ab an-
dri nopoli. sanum q̄z annem ⁊ danubium flu
uiu m interiacet inuasit. valachia etiam eas ob
res timore pterrita. bosniam postmoduz ingres-
sus cuncta vastauit. mithilenem insuper nobi
lem genuensium insulam cepit. Dehinc sinopē
vrbem vetustissimam ⁊ trapezūndā diripuit
earumq; incolas vna cū eaq; imperatore cap-
tiuos abduxit. Euboiam insup venetoꝝ insulā
inuasit quā vna cum caleide eiusdē insule vrbe
expugnauit. in asia itaq; minore duodecim re-
gna obtinuit. videlicet pontū. capadociam. pa
phlagoniaz ciliciam. pamphiliam. liciam. cari
am. lidiam. phrigiam ⁊ omnem ferme hellē-
pontum seu moream. et multa alia occupauit.
hic cum innumerabiles filios genuisset baise-
tū ⁊ zaliabū legittimos post sē dereliq̄t. p q̄b⁹
eo mortuo tumult⁹ vbi pstāti opo litura inua
sit. baisetū tamen ipatorē cōstituerūt

Baasetus primogenitus mahumeti
Anno. 1481. sexto kal. iunij imperator

constituit ⁊ vsq; in p̄sens impauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in Asia p̄ regn cōcitauit, bursiā cepit. ⁊ se ibi regē constituit quē baisetus bello supauit ac asie patrimū regnum obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immersit. cū aūt anno. 1492. pānoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna edesq; ptulit. Zaliab⁹ aūt frater eius natu minorq; postea in regno francie sūb priore hospitalis sci Johānis hierosolimitani custodiebat. in sūmi pontificis innocētij octaui potestatē tradit⁹ vsq; in p̄sens tome sub cūstodia ad recūpandū residuum europe de crudelissima nunc barbarorū seruitute

Pestis pessima in tota fermē ytalia ⁊ germānia. anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plimū deseuit. vt multa milia hominū assumpsit. Eaq; lues nurmberge a solstitio estiuali vsq; ad solsticiū hyemale. iiij. milia hoīm deleuit. Venetijs vo senatores ⁊ Johannē nocentiū ducem extinxit

Fridericus impator ānō. 1487. cōuentū magnū nurmberge p auxilio ferēdo ytra hostes suas ⁊ profide xp̄iana habuit. ⁊ i eo p̄incipes germānie ꝯgregauit. cōmunitates q̄z ciuitatū impialiū cōuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie cōuentiones habite. vtq; oīa bella indutias haberēt cōcluserūt Interea gl'iosus imator Frideric⁹ inter cetera gesta laudabilia Cōradū celtis germanū virū eruditissimū in arce nurmbergēsi appollinarī laurea decorauit. bellaq; ea tēpestate inter Sigismundū archiducē austrie ⁊ venetos sedata sunt. Nec minorē dietā p̄incipū rer Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. pegit.

Moles rer maur⁹ genere ⁊ religiōe mahumeten⁹ hac nr̄a tēpestate in Bethica p̄uincia vlteriorus hispāie plaga q̄ granata nuncupat vsq; ad hec tpa regnauit. cuius p̄uincie ager excellentissim⁹ phibet. eo q̄ q̄necūq; ad hūanū victū sunt necessaria affluentissime gignat. Cuius mōtes ⁊ flumina aurum et argentū producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hūc q̄dem regē ferdinand⁹ lusitanie ⁊ citeriorus hispanie ⁊ tarracomie rex vna cū helisabetha vxore superiorib⁹ annis monino ejcere sarracenos decreuerunt. Bellum igit malacen̄. p̄mo pegit ānō. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tādz post longem obsidionē ciuitatis granate q̄ icepit a mēse maio anni nōagesimi p̄mi sarraceni mauri deducti ad magnaz rerū inopiaz desperantes de auxilio post infinitos cōflict⁹ bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝯclusa fuer̄t. postromo septio die iāuarij ānō salutis. 1492. rex ⁊ regia ac proceres et potentatus cum exercitu decem milium equitum ⁊. l. milia peditum electorum ciuitatē itrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorem in ecclesiam didicari mandauerunt.

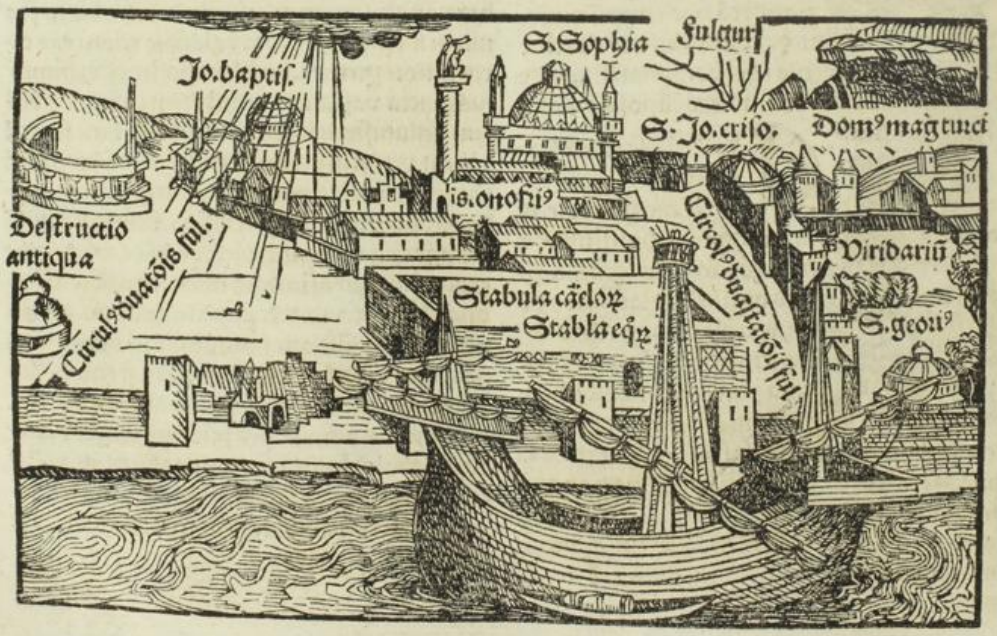

TEmpestas ingens ꝑ̄us inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēsis iulij. i regia vrbe ꝓstātinopolitana admodum desevit. Supior em̄ trium sydez ignes. q̄ decidui ad terras fulminū nomē hñt. cum ꝓtagiū nimiū hūoris ex supiore circulo atqz ardoris e subiecto per hunc modum egerant. Turbato itaqz aere cū collect⁹ humor habundantiaz sti mulabat. seu graui sideris ptu. Et cū in nube lu ctabatur flatus aut vapor. primo ingentia to nitrua audita. Exinde flumina ardētia visa. ⁊ longiori tractu fulgetra. Et quāq̄z a saturni si dere ꝑficiā ista ꝓsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematū est fulmine. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. rp̄iani id diuie pui dentie attribuūt. Vbi antiqua colūna ymaginem cōstantini impatoris habebat. fulgur et horrid⁹ impetus ne dū ptem eius deiecit. Verū vt veridici narrarūt negociatores veneti. ⁊ alij octingentos domos ignis rex edax consumpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ remansit. Ea forma vt circulus devastationis supra ostendit. ideo hanc figuram in laudabilem rei memoriam adiunximus.

QVm varia rerū miracula. effluxis tēporib⁹. vt ostendim⁹ euenerūt. visa em̄ horrēda ostēta corona trabes telluris hyat⁹ sanguineus polus. ardentes clipei et alia. lac pluēre celo visuz ⁊ lanā. carnem ⁊ cruorem descendentem. visi concurrentes montes. ⁊ luna sōlqz tripler. cruce signatus lapis excidit temporibus Friderici secundi imperatoris (vti premissum est) nonissime Anno millesimo quadricentesimo nonagesimo secundo. septimo ydus nouembris. i meridie sub friderico tertio impatore. ad agros ei⁹ proprios cum crepuit per aera fulmen. ingens lapis concidit. cui forma delte. acies qz triangula fuit. missus ab obliquo. hunc senserat Enshei m. Suntgaudia quoqz sensit. Cum illic in agros desiluit depopulatus humum in partes distract⁹. pond⁹ tamen graue adhuc habet

ET ad oīatōz obseruāc. tāq̄z futur⁹ omē. Ella p hec tempora inter regem Maximilianū. ⁊ regem Francie. ob ducissam brittannie. per multas clades gesta fuerunt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

¶ Anno mundi. 6691 ¶ Anno rp̄i. 1492

Linea summorum pontificum Alexander sextus

ALexander sext⁹ papa. natione hispanus. ex Valentia ciuitate rhodoricus borria antea vocatus. episcopus portuensis. Vacante sede post obitum Innocentij octaui omniuz suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad sanctū Johannem lateranensem vigesimo sexto die Augusti corona papali decoratus. Vir magni animi. magneqz prudentie. Is in adolescen tia bonome studijs litterarum operam dedit. gymnasiumqz illud scolasticam nō paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ disciplinaꝝ laude. ⁊ adeo singulatiū ac omnium rerum ornamento dotatus. vt calixtus tertius pontifex summus sedatis suo tempore ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneam senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoqz ex sororibus ei⁹ nepotes. cardinales creauit. L. Johannem cognomento milanū ex sorore nepotem. ⁊ Rhodoricam hunc Borriam. cuius virtutis ⁊ glorie liquidissimū documentum extitit. q̄ adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam q̄ non multo post vicecancellarij locum sortitus. Horum omnium scientia preditus ⁊ experientia referiissimus. vere designandus ⁊ euocandus fuit. Qui fluctuantem sancti Petri naviculam gubernaret. Et si herilis ⁊ regia ipsius faciei dignitas preseferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio Hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre prouincias aeris salubritate temperata. omniumqz rerum copia ⁊ bonitate precipua. viros progenerans. qui et corporis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ omnium virtutum gloria summi dariss imiqz sp ertitere. Dehinc erimia eius Valentia ciuitas. q̄ et sini antiquitate ⁊ situs pulchritudine ⁊ virorum copia. ⁊ omnium mercimoniorum genere longe reliquas Hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illustris borriarum familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamqz ⁊ familiam illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie anniculi eius Calixti semper emulator.

litteralis disciplinę. scientiarumq; peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adest enim humanitatis illa inclita cum auctoritatis ratione seruata. optimum ⁊ salubre consilium. adest etiam ⁊ pietatis cultus. ⁊ omnium rerum cognitio. que tã inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus ornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a dõ optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuersõ generi christiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq; sublimes ⁊ periculosos scopulos trasmigraturum. semitaq; tandem affectatam feliciter occupaturus. Postremo ne longioni sue laudis commemorationi aliquos defatigari contingat. Ceteri vero sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu susceptο maiestatem cum auctoritate augere conat⁹ est. Et si in principio sui põtificatus aduersitates multas sentiat. Magna tamen animo cõcepit. benignissimus deus suã gratiã donet. vt singula ad vtilitatem ac cõmodum reipublice christiane cum summa diligentia prosequatur.

Gens hominum calamitosum indei ⁊ si superiores temporibus in plerisq; locis germanie ac etiam in alijs pꝛincijs. diuinissimum sacramentum. cũ varijs temptationibus. molestijs ac erꝛoribus indignissime tractarunt. precipue in Vratislania patauia ⁊ Ratispona ⁊ ceteꝛa. nec impune hoc flagitium inultum fuit. Nonissime vero anno salutis nostrę. Millesimo quadringentesimo nonagesimo secũdo. die vicesimo secundo mensis octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principum Magnopolensium auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus ⁊ complices. Sacramentum corporis domini nostri Jesu christi. per hostiam maiorem ⁊ minorem obtinentes. has perforarunt. ⁊ cruoꝛ illico prosiliit quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi iudei ad predictum Petrum p̃ sbyterum deferũt. Principes autem illustres Balthasar ⁊ cum hoc magnus fratres re ipsa comperta cum vestigia vulnerum (que remanserant) cernerent. Judeos cum maiestatem domini nostri Jhesu christi contempserint. ac etiam religionem omnem illuserint concremari fecerunt. Recedat ergo omne infidelitatis ambigũm. Nec etiaz dubitat quisq; primarias creaturas. nutu diuine potentie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid enim ei possit esse difficile. Cui facile finit hominez (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiam sue sanctissime diuinitatis indũere. Cui promptuz est euz rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentum suum in regni sui consortio sublimare. Vt qui corpus nostre fragilitatẽ assumpserat. nos etiam in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam etiam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat cum deo patri in secula seculorum. Amen

Linea imperatorum Maximilianus

Maximilianus austrie ac Burgundie dux. filius imperatoris Friderici tertij. viuente adhuc patre suo Anno salutis Millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto. in Franckfordia cõmũi voto electorum Rex declaratur. Nunc vsq; vna cũ patre imperauit annis septẽ Vir summa virute decoratus. Corpori agili. rei militaris scientia insignitus. virtute q̃ nemini cedens. immo humanitate ⁊ liberalitate. cũctos reges antecedẽs. Rex

certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atq; in oi bus fortissimus nec vlla viciorum labe notat⁹ magnanimus atq; in armis strenuus. Is tē pore iuuentutis in Burgundiam accessit. Et mariam filiam ducis Caroli illustrissimam fe minam. in coniugem desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et p aliqua tempora in subiectis prouintijs cū gau dio ac iusticia regnauit. Quamuis Ludouicus francorum rex. aliqua que socer possidebat ade mit. Gaudebat itaq; hec regio felicior omni. q tanto duce celebrata fuit Qui enim iustus opti ma iura dabat. Sequana quondam hedua di cta prestans burgundium nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta mūnera. ⁊ no bilitatem virorum antiquam. ob ducez nouel lum. pariterq; comitem gaudebat. Brabantia quoq; optima Limburga. Lucenburga. gel dria. Et flandria diues opum ac populis potē tibus. Comitem hunc leta videre suum gaude bat. artosium item potens armis ac namurcū nobilis Hannonia. Holandria atq; Zelandia eum summe colebant. Mechliniaq; humana. ⁊ salina atq; Frisia. de suo nouo dominio exul tabant. Cum ducem potentem aduentasse sen tiebant. Certabant alij alios superare colendo dicentes. Venisti tandem gratissimus. Quo au tem tempore Maria eius vxor vixit cum omni pace ⁊ leticia regnum possedit. Et qua cum ge nuisset filium philippum. ⁊ Margaretham fi liam. Ipsa paulopost casu equi currentis de lapsa. fractis ceruicibus expiranit. Anno vero sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimum die vicesima mensis ianuarij. cū genitore Friderico imperatore Franckfordiam vrbem ingressus. Exinde die sedecima februa rij peracto officio diuino. in basilica diui Bar tholomei. Electores Romani imperij obserua to ordine bulle auree. felici consensu eum in re gem eligentes. Postea eodem anno die decimo mensis aprilis in ciuitate aquensi cum ingenti solennitate corona Caroli magni ex archiuis Nurembergensium per eos coronat⁹ fuit. Elu cebat enim in eo inaudita principandi scientia in deliberando grauitas. in conficiendo celeri tas. regnorum iusticie feruor ⁊ zelus modestia Item singularis benignitas maxima ac clemē tia. cum vite ac morum obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles. nul la ex parte priscorum suorum laudibus inferi or exaſit. Verum post vxoris (vt premissum ē) casu equi currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cum nollent eū super eos regnare. sed ⁊ a Brugensibus hone sto carcere detentus. A quo cum liber euasisset infinita mala apud flādrenses secuta sunt. nec dum finis. Victoriosissimus autem rex Mari milianus qui christianissimus inter princeps christianos censetur. mente reuoluens quomo do christiani ab infidelibus circumdati sint. Et ad angulum coartati. potentissimi quon dam domini ⁊ vibis possessores. Et quantum imperium amiserint. quot nobiles vrbes. quot ditissimas prouincias perdiderint Inter quas etiam iudeam terrā nobilem. terram sanctam. terram in qua prime nostre fidei flores apparu ere. Tacemus alexandriam. thebas. mēphim. ac oēm egyptum. ⁊ antiochiam. in qua primū christianum nomen auditum est. fons igitur ⁊ origo nostre salutis ad hostes defecit. hierosoli ma noui ⁊ veteris testamenti mater. ⁊ constan tinopolis columen grecie. Id inclitus rex anim aduertens pro singulis recuperandis. nullum la borem euitari debere arbitratur. iudei enim cuz federis archam amisissent. pro recuperatione nullum belli periculū vitauere. greci ob raptaz helenam. decēnale bellum gessere. Carthaginē ses propter fines paululum ampliandos cruen tissima prelia cum cyrenensibus commisere. Ro mani sepe sociorum causa sumptis armis i pug nam exiere Bellum aduersus infideles possesso res necessarium fore decernens sibi persuasuz ar bitratur. hinc tante religonis ignominie. ac pro bro quam primum consulere. Et si precedentes negligentes fuerint. honorem q suū paruifece rint. suum negligere ⁊ turpitudini notare non patietur. Ac glorioſim nomen detersa superio rum infamia augere peroptat. Quam obrez bel la germanie totis viribus sopire conabatur. cō uentionem principum Nurenberge per maxi mam. anno salutis pmo ⁊ nonagesimo supra quadringentesimum milesimuz peregit. p dies plures. vt pacem ne dum germanie. sed toti or bi ordinaret. prelatos principes ⁊ cōitates ad monuit vt huic salubri expeditioni contra infi deles adiumento esse possent. Adempta a do mo austrie per regem hungarie genitori resti tuit. pacem hungarie dedit. Dumq; per biennī um pax vniuersalis fuisset. Restabant adhuc reliqui exercitus Mathie quas nigram legio nem vocabant. qui tedio longepacis affecti pti to agmine in diuersas vtriusq; pannonie par-

tes euperant. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ Austrie infesta acie cōsederant fortalicia qō ipsi gentiliter tabernam vocant se munientes. Ex quo excursionibus suis omnia loca cedibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandem Friderici cesaris iussu obsidione cunctis expugnatoq; fortalicio multis ex his cesis. alijsq; captis. qui septingenti superant. hij oppidis ⁊ baronibus. quorum fines inuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia itrogarent. Itaq; trecentos ferme Viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. partim excoriatos partim adrogū assatos. partimq; coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cū ducissa Brittannie maximiliano in vxorez tradita interuēnisset. Huic sancto proposito expeditionem dedisset. Faxitq; deus glorioſus huic aduersitati finem. vt ecclesiam. vt religionem. vt fidem christianam. a barbarorum ⁊ infidelium incursibus deffendere possit. Videmus enim vniuersam fere asyaz aphenitibus ⁊ medis ad Hellispontum vsq; turcorum tyrannidi parere. Totamq; traciam occupare. ⁊ vniuersam greciam. Etholos. Epiratas. yllirios ad intimam vsq; dalmaciaz omnia premere deterrima seruitute. Insule pene omnes a sinu aduatico ad mareponticum iacentes vastate ⁊ desolate sunt. Et in proximos germanos ⁊ Hungaros sepe numero impetuz faciunt. Sperabimus autem regi Maximiliano nutu diuino. victoriam haud dubie successuram. dum cetere nationes hunc regez atq; ducem optimum sequentur. Cum diuitem ytaliaz nobilem Galliam. fortem hyspaniam. bellicosam ac popu͂losam germaniam adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs equi hijs pecūia abunde suppetunt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assūnt. In deo quoq; sperandum erit. qui causē sue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxilium implorantibus minime de futurum credimus. vinci ⁊ possunt. ac etiam sepe victi fuerunt per superiores principes vti premissum est. Minor est infidelium potentia q; feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maiorem ad eum concursum inueniet dedentium se populorum. quanta validior eius fuerit exercit⁹. Cum dominum glorioſum. principes occidentales secuti fuerint. Id omni christiane reipublice felix ⁊ fortunatum erit. Cum ipse maximū ⁊ florentissimum imperiū ☲ adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes consequentur ex hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad mundanam ⁊ celestem gloriam. plurimorum quoq; ⁊ amplissimorum regnorum. ⁊ ingentes opes ⁊ clarissima imperia peruentura. Demum auriliante domino Jhesu cum insigni victoria ⁊ glorioſo triumpho reuertentur. Cum autem rediderit inuictissimus rex Maximilian⁹. subactis turcis liberata Tracia ⁊ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam christianis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalem deum gratias peragent. O qualem ei currum apparebit ytalia ⁊ Germania. Quales gr̄ias aget ecclesia. que festa omnis christiana societas agitabit. Septentrionis ⁊ occidentis reges redemptem magnū imperatorem christiane reipublice seruatorem salutabunt. Cardinales cunctiq; presules ecclesiarum. ⁊ magistratꝰ vrbis. longo extra menia intervallo sacra frētes obuiam ibunt. niuei stabunt. Adfrena quirites. sternetur purpura. ⁊ ostro quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. matrone nobiles. virgineſq; rosas ⁊ lilia e tectis in eum spargent. Et variorum serta florum sacro capiti annectent Ipse curru sublimis aureos in plebem nummos iaciet. quocunq; in foro. quocūq; in trivio substiterit. novos ludorum facies offendet. Acclamabitq; omnis populus victori vitam et gloriam. atq; ita triumphans non in capitolium falsiq; Jouis edem. sed in apostolor⁹ principis beati Petri basilicam deducet. Ibiq; maximum sacerdotem Alexandrum sextum veū christi vicarium. Et regni eterni claues tenentē inueniens largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deosculatus sanctissimum patrem. secum in penitiorez palatij partem secedet vbi ⁊ de recenti victoria. Et de reb⁹ germāicis ⁊ etiam ytalicis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis resurget. et poemata componet. M. Antonius Sabellicus hystorias scribet mortalemq; regem immortalitati donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter oleres poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tanto rege ad pastores referem⁹ Hec habuimus. que per ocium Nurembergē se adiscerem⁹. Vos valete ⁊ boñ. consulite ex Nurberga decimo kalendas Junias. Anno ab incarnatione salutis christi Millesimo quadri

gentesimo nonagesimotertio.

CArtas reliquas sine scriptura relinquere conuenit iudicio posteriorum qui emendare addere atq; gesta principum ⁊ priuatorum succedentium perscribere possint. Non enim omnia possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. Intera enim aurum queritur. Et de fluuiorum alueis splendens profertur gloria. pactolusq; ditior est cenoq; fluento. Varij quoq; mirabilesq; motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros quibus ordine referant. Pauca tamen de vltima etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

QUod erat officium susceptj libri auspice christo. quãuis rudibus pene verbis compleuimus ꝓ ut ingenij mediocritas tulit. Decursus ei propositi operis sexetatibus. ad metam nostri temporis profecti sumus. Estq; annus quinquagesimus tertius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tertij. Ac filij eius inclitj regis maximiliani septimus ⁊ Moderniq; summi pontificis Alexandri sexti. annus sui pontificatus primꝰ. Diuino nanq; munere per tot regum ac imperatorum gesta. summorumq; pontificum ⁊ aliorum labores pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est. quo ab initio proram direximus. Si autem partem aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus ꝙ oportuerit erorbitatum est. a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimꝰ. Si vero quicq; labore isto in preteritorum gestorum cognitionem ac figurarum oblectationem deduxerimus deo gratiarum largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tandẽ perpetua de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanum rerum in huius operis calce differendũ. ne priora omnia sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur. nisi diuinum premium beatitudinis perpetue subsequatur.

QUam in primordio operis de principio mũdi explicaturi mus et diuine litere ad scientiam veritati nos erudiunt. mundum deniq; finem habiturum. De quo nũc in fine operis differemꝰ Plato enim qui de mundi fabricatione disserũt id explicare non poluit. qui celeste misteriuꝫ qõ non nisi a prophetis ac deo discitur ignorabat ideo imperpetuum dixit esse fabricatum quod longe secus est. quoniam quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initium cepit aliquando. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cuꝫ non videret quemadmodum posset tanta rerum magnitudo interire ⁊ hanc ꝑscriptõq; vellet effugere. semp ait fuisse mundũ ac semper futurum. Cũ tamen terraꝫ ⁊ aquã ⁊ ignem disperire. cõsumi extinguiq; videamꝰ. que sunt vtiq; mũdi partes. Intelligit totũ esse mortale. cuiꝰ mẽbra sunt mortalia. ita fit vt natũ sit. quicquid potest interire. Sed ⁊ oĩe qõ sub viso oculoꝫ venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurꝰ igit (auctore democrito) veridicꝰ in hac re fuit. q̃ ait ⁊ ortũ aliqñ ⁊ aliqñ esse periturũ. Propinquãte tandem huiꝰ termino seculi humanaꝫ rerũ statũ cõmutari necesse ẽ ⁊ in deteriꝰ neq̃cia insalescente plabi. vt iaꝫ nostra hec tempa q̃bꝰ iniq̃tas ⁊ malicia vsq; ad summũ gradũ creuit. In illius tamẽ insanabilis mali comperatiõe felicia ⁊ ꝓpe aũrea possint iudicari. ita eĩ iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebiscet. vt qui tũ forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuerent vndiq; ab iniustis. Soli aũt mali opulenti sint. boni vero in oĩbꝰ contumelijs atq; in egestate iacent. Cõfundet oc̃ius ⁊ leges interibũt. Nihil tũc q̃sq; habebit. nisi aut q̃situ manu. audatia ⁊ vi oĩa possidebũt. non fides in hoĩbꝰ. nõ paxꝫ nõ hũanitas. nõ pudor nõ veritas erit. atq; ita neq; securitas. neq; regimẽ neq; reges a malo vlla. oĩs eĩ terra tumultuabit fremẽt vndiq; bella. oĩs gentes in armis erũt ⁊ seinuicẽ opugnabũt. Ciuitates finitie inter se pliabunt. tũc pagbit gladiꝰ orbẽ metes eĩa ⁊ tanq; messes cũcta ꝓsternẽs. Postrẽo vo tã detestabile atq; abhoiandũ tps existet q̃ nulli hoĩm sit vita iocũda. Euertet fudit ciuitates atq; interibũt. nõ mõ ferro acq; igni. vey etiã tremotibꝰ assiduis ⁊ allunie aq̃ ⁊ morb frequentibꝰ ⁊ fame crebra. Aer eĩ viciabit ⁊ corruptꝰ ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. nõ inutili.

siccitati nunc frigoribꝰ nunc estibꝰ nimijs. nec herba hominiꝫ dabit fructū. nec seges quicqꝫ. nō arbor. non vitis feret. cum in flore spem maximam dederint. in frūge decipient. fontes quoqꝫ cum flaminibus arescent vt nepotus q̄dem sup petat. ⁊ aque in sanguinem aut amaritudinem mutabunt. Propter hec deficient ⁊ in terra quadrupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoqꝫ in celo mirabilia mentes hominum mhrimo terrore confundēt. Qui igitur celsa tenēt dominia atqꝫ imperia eos aperire oculos ⁊ aures reserare. hec sequentia ⁊ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibꝰ quātisqꝫ fortūe tragulis pectꝰ gerant. cū eius viribꝰ humana non obstare consilia q̄eant. ⁊ er preteritis gestis q̄ in lubrico positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniqꝫ parcentes. letis ponere modū discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irriratas cuentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerem conscendisse qua ceteros eminētos. si liberanit in puncto penasqꝫ offensis daturos. Vos igit̄ q̄ appropinquare diem illū cernitis q̄ sit ex hac vita migrandū. Deum summum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cū fide seruate. prudentū consilia sumite ⁊ benignos vos moribꝰ exhibete. humanitate ⁊ iusticia vt innocentes ad iudicium ventre possitis.

MVndum deus (vt premissum est in principio operis) ⁊ hoc rerum nature mirabile opꝰ. sicut ⁊ in archanis sacre scripture continet. sex dieꝫ spacio consummauit. Deniqꝫ septimū quo ab operibus reqeuit sanxit. Hic est autem dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomen accepit. Vnde septenarius numerus legitimus ac plenus est. nā ⁊ dies septem sunt ⁊ septem stelle que non occidunt. ⁊ septem sidera. que vocantur errantia. quoꝝ dispares cursus ⁊ inequales motꝰ rex ac temporꝫ varietates efficere creduntt De scriptis itaqꝫ seruetatibꝰ. Cū septima etas quiescentium indicat. Ab ascensione dñi aperta ianua q̄etis initiū habuisse ferunt. vsqꝫ in presens cum serta decurrit ⁊ vsqꝫ i finē mūdi cū illa ꝓtedet. Cū nunc de vltimo fine mundi pagat. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaꝝ interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipiet. Ideo liber Geneseos septimū diem vesperam non habere edocet. De aduentu igit̄ antichristi. ⁊ morte fine rerum ac de extremo iudicio. in vltima etate mūdi disserere placuit. Quommodo autem consummatio futura sit. ⁊ qualis erit humanis rebꝰ impendeat. si q̄s diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ seculariū prophetarum congruentes cū celestibus voces. finem rerū ⁊ occasum enūciant describentes. quasi fatigati. ⁊ de labētis mūdi vltimam senectutem.

De antichristo

IMminentiaꝫ temporꝫ conclusione duo sane certissima. nec dum instante iudicij indicia habemus fidem israhelitice gentis. Et regnū psecutōemqꝫ ātichristi. quā psecutionē trium semis annoꝝ futurā fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniens oīes passim q̄s impatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Helyam ꝓphetas ⁊ doctores ante hui⁹ erorū venturos immūdū aiūt. Qui israheliticam plebem ad fidei conuertant gratiaꝫ atqꝫ ad pīs suram tanti turbinis ptem electoꝝ insupabilē reddāt. Qui cū ipsi primo tres semis annoꝝ p̄dicauerint. Et sicut de vno eoꝝ. Helya prophetā Malachias predixit. conuerterint corda patrum in filios. id est antiquorum fidem. dilectionemqꝫ sanctorum morum. Qui tunc victu-

roda patꝝ ꝫ filios ꝯtem

ri sunt mente plantauerint. Tunc exandescēs illa horrenda psecutio. ipsos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres christi gloriosissimos. vel dāmatos apostatas faciet. Antichristus autez ex Syria. vel vt alij habēt ex Babilone de tribu Dan. Malo spiritu natus. Euersor ac prodito: generis humani. Qui reliquias illi⁹ prioris mali cum ipso simul deleat. Ille etenim tetterrimus erit. & omnium mendaciorum propheta. & seipsum constituet & vocabit. deum se coli videbit. vt tanquaz dei filium. Et dabitur etiam ei potestas. vt faciat signa atq; prodigia. Quibus visis irrhecīat homines. vt adorent eū per magicas artes a pessimis etiam imbutus magistris. adiungens sed yabolus. totam sue virtutis potentiam. per quam magicaz artem ceteris omnibus maiora patraret. indiuidnus comes attulit. Jubebat ignez descendere de celo. & solem a suis cursibus stare & imaginem loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiam sapientium valde plurimi allicientur ab eo. Tuncq; dei templum conabitur. & iustum populum persequetur. Et erit pssura. & contritio qualis nunq; fuit a principio mundi. Quicunq; crediderint atq; acceſſerint. ei. signabuntur ab eo tanquam peccudes. Qui autez recusauerint notaz eius. aut in montes fugient. aut comprehensi exquisitis cruciatib⁹ necabuntur. Idem iustos homines obuoluet libris prophetarum. atq; ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbem terre mensibus quadraginta duobus. Jd erit temp⁹ quo iustitia proijcietur & innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut milicie disciplina seruabitur. Non canos quisq; uerebitur. non officium pietatis agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. & miscebuntur contra phas. cōtra iura nature. Ita quasi vno communiq; latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cum enim hec ita erunt tunc iusti & sectatores veritatis segregabūt se a malis. & fugient in solitudines. Cumq; venerit hierosolimaz antichristus se circumcidet. Judeis se christum fore ostendens. qui adherentes templum instaurabunt. deceptis munera copiosa donabit. Quo⁹dam vero auricia subiugabit. Mittet quoq; per orbem vniuersum legatos suos Helyaz et Enoch qui per hec tempora etiam in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demum iuxta visionem danielis antichristus ad verticem montis oliueti diuertit. Jbi peribit. vnde saluato: ad celos adscendit. Percusso autez illo perditionis filio siue ab ipso domino. siue a michaele archangelo (vt quidam docent) & eterne vltione dāmato. Nō continuo dies iudicij sequutus esse credend⁹ est. Alioquin scire possent homines illius ēt iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antichristi confestim sequeretur. Post quantum vero tempus consummate denastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidem aduentus horam meritosanctiomnes diligūt. & citius adesse desiderant. Sed periculose satis agunt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sentencia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neq; angeli celoruz. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus q̄ interfecto antichristo supra Mille ducentos nonaginta dies. id est tres semis annos dies quadraginta quinq; prestolatur. quib⁹ est dominus atq; saluato: in sua maiestate ventur⁹. Quare autem post interfectionem antichristi quadraginta quinq; dierum silentium sit. diuine scientie est. nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

VArens hoim omniū Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite terminū (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliq̄ tempore sciret. Trāgressione autē dominici pr̄cepti. in eo factū est. vt legez illico sentirit in carne repugnātem. legi mentis sue. in sudore vultus sui vita illi agēda fuerit. Ex delitijs in erūmnas exulare iussus fuerit. Timor. tremor. sup eū venerint. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse cepit. posthabito obedientie merito bruto impetū expectauerit. expleto desiderio carnis corrūptōes senseri. Innocentia explosa nocere. nec min⁹ noceri posse suo piculo didicerit. cum tempe declinauerit. Immortalitatis statu amisso corruerit. p incrementa vinendi ad mortē festinauerit. Nos quoq̄ q̄ ab eo originem trahim⁹. ad curas sollicitudines. temptatōes. tū corpis tum aī insupabiles. Ad vltimū deniq̄ terribiliū mortē alligamur. Mature ab eo hanc conditionē sortiti A quo p pagatōez generis incepim⁹. Quid cū eos apello. Quos admodū p̄sens vita oblectat. in hac valle miseriaz. nec aliud inuenimus q̄z nature imbecillitatē. fortune ludibriū. voluptatis mutatōez. voluptatū inquinamēta. temptationū bellū assiduū. Cum ingredimur in mūdū ab infantia incipim⁹. Que etas q̄q̄d videt ignorat. Inde in pueritiā in qua nihil solidū sapere possumus. puehimur. ex pueritia in adolescentiaz In qua cū etate. t sanguine voluptatum incētiua coalescūt pgredimur. Ex adolescentia inuentā ascendim⁹. In qua sicut maiora p etatē audem⁹. ita maioribus curis implicamur. Et iuuenta in virilitate confirmamur. in q̄ grauiora plia nos discerpūt. ambitu. auaricia. liuore libidinib⁹. t varijs demū anxietatib⁹ consumimur. Ex illa in senectam descendimus. sed q̄z cōtinuis. t quatis nostra senect⁹ plena malis. Ex senecta in decrepitam decidim⁹. in qua continuus horor instantis mortis nos pulsat. t iritat. Aspiciamus te nudum informē inter vagitus. t lacrimas nascentem. Exiguo lacte solandum tremulū atq̄ reptantem' opis indigū. Mors aliena q̄z muta pascunt. t vesciunt caduci corpis animi inquieti morbis obsessum varijs subiectū passionib⁹ innumeris. consilij inopem. alterna leticia. t tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium q̄z quantumue sibi expediat. Quis cibi potuiq̄ modus ignorantem. Cui alimenta corporis ceteris animalibus in aperto posita. multo labore conq̄renda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus p̄cipitat. vigilie extenuāt. fames contrahit. sitis arefacit. auidū timidū q̄z fastinitatem. possessa deplorantem. t presentibus simul. t p̄teritis. t futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi conscium vilissimis vermib⁹ imparē. vite brevis. etatis ambigue. vati inevitabilis. ac mille generibus mortis expositū. Omitto q̄ ita cōpacti sumus vt ocio tabescam⁹. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et q̄cunq̄ a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta tempie non parū ledimur Per singula momenta tempoz aī celo vertimur. t veramur fortune ludibrio sumus. Que summa infimis. yma summis mutare gaudet Ita p oēm vite cursum angustiaz labor. et cūnaz. insidiarū plena oīa occurrūt. Si tamē arma charitatis. t scutū fidei sumpserim⁹ Mors si ad alteri⁹ vite p̄parationem actiōes nostras instituerimus. quantacunq̄ ea sint que occurrunt superabimus. Mors q̄z oīm dolor solutio ē vltra q̄z mala nostra non exeūt. que nos in illaz tranquillitatē. in qua anteq̄z nasceremur. iacuimus reponit. Mors q̄dem bene pureq̄ mortēt⁹ vita est. Hinc. t dissolui cupiūt (q̄ bene vixerint) t esse cū christo. vt bene acte vite p̄miū p̄sequantur lūmen eternū. t pfecto mors vite. que neq̄ dolorib⁹. neq̄ metu neq̄ invidie. neq̄ erūmnis vlli⁹ subiecta est. neq̄ ipi q̄z morti q̄q̄z obnoxia. Et si altius aliquanto repetamus. inueniemus mortē nihil aliud esse. quā peccandi finem. Nam cū Adam cōtra mandatū dei inflagitiū lapsus esset. ne viuendo culpa reuiui sceret. t in peccato persisteret. eius corpus e terra factū. terre de⁹ reddidit. nō vt creature quaz fecerat. sed vt p̄cō q̄d creatura ipa cōmiserat. finē imponeret. Deus igit t principiuz t finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidē p̄sus diuinitatis eius. Nihil ad nos ptinentia. Illud vero tantūmodo nostro relict arbitrio vt bene recteq̄ viuēdo bonū nanciscaremur finē. Hoc itaq̄ q̄ vnū nostruz est. id est q̄ in xpo dño nostro moliamur summa ope adniti debem⁹. Quod qui faciunt nō plane moriunt̄ ß trāseūt a corruptōe ad incorruptōz. a mortalitate ad immortalitatē. a pturbationibus ad tranquillitatem. Nō absurde fortassis quidam existimarunt mortem vero non modo malum non esse. sed bonorum omnium

Mors olim terribilis esse

Mors enim dolor solutio est

marimū. Verum enimuero quoniā neq; enarratōis diem. neq; horam nobis scire datū est. Per q̄s salutare fuerit. prepatos nos esse cū deo sentientes. ⁊ mandatis eius obsequētes. nec diem differre tutū est. sed insipiēter factū potiꝰ existimare. Plerosq; em vidimus summa corpis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nonnullos vsq; ad medicorum desperationē redactos conualuisse. Cum hec igit̄ omnia in dei tantuz potestate sint. nihil nobis reliquū videt̄. Nisi vt cum deo bene sentientes eius preceptis vt p̄ missimus tum in omni vita. tum in vite termino matime obediamus. Credimus firme omnes q̄ deus hominem fecit ad imaginē sui. Quid nobis facilius potest̄ accidere. quam dimittere luteum corpus viciorum sarcinam ⁊ ad eum euolantes redire. Qui nos non dedignatus est ad similitudinem sui facere. Quo spiritus diuino ipsius spiritu repletus diuinitatis particeps. ⁊ felicitatis eius agat eum perpetuo inter angelos ⁊ sanctorum choros.

MOrte nihil melius. vita nil peius inīq
O ꝓma mors hominum. reḡes eterna laborum
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorumq; graues adimis cervice cathenas
Exiliumq; leuas. ⁊ carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona partibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

QVam fragilis sit vita hominum. q̄z plena malorum
Quā huius. ⁊ miſa. voluite mēte cineſ
Cū regina. nec comites possint depellere mortē
Ne immensū numer⁹. nec numerus senū
Ergo omnes iuuenes pueri eūctiq; senesq;
Conspiciant. omnis me tua cē homo
Precipue q̄ me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequit̄ gladio
Quid mihi diuitie. q̄d opes. q̄d gloria mundi
Profuerint. nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq; auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq; regna mihi
Tam cuncta hec regio metuebat nomina nr̄a
Horebat famam imperiūq; meum
Nunc lapidis seruus nunc metuet improba Tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq; meumq;
Dilacerant corp⁹ ossaq; lecta iacent
Quauis diuitis fuerit mihi magna potestas
Vt mea sit priscis cōperanda bonis
Non tamē his copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq; priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis ois oīsq; priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq; simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenesq; senesq;
Matres atq; viri cuncta creata tremant
Ergo oēs quicunq; legent hec cramina nostra
Non dubitāt iam iam talia facta sequi
Itaq; te exhortor elegos q̄ legeris istos
Vt mors sit cordi consociata tuo

De extremo iudicio ac fine mundi

DIspositōe summi dei sic ordinatū est vt iniustū hoc scīm decursō tpm spacio terminū sumat. Extinctaq; protinus oi malicia. ⁊ pietatis ad btām vitā reuocatis. q̄etū trāquillū q; pacificū. aureū deniq; vt poete vocāt seculū ꝺo ipo regnāte floreſcat Impletis igit̄ tpib⁹ q̄ deꝰ mortui statuit terminabit̄ ipa mors. Et q; tpalē vitā. tpalis mors sequitur. Consequens etenim est. vt etiam re-

Ultima etas mundi

surgant anime ad vitam pennez. q finē mors temp alis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna est. in qua diuinos t inuiolabiles immortalitatis suc fructꝰ capit. Ita mors eiꝰ ppetua sit necesse est in qua pennas penas t infinita tormenta p peccatis pendit. Propinquāte vero huius termino seculi. pdigia mirāda p oīa elementa mūdi fient. Quibꝰ imminēs exitus vniuersis gentibꝰ intelligat. Diuus q; Hieronimus ex annalibꝰ hebreoꝝ signa quindecim dierum ante diem iudicij refert. an vero continui sint vel interpollati. non exp̄ssit. Prima die eriget se mare cubitis q̄draginta. sup altitudinem montiū. stans in loco suo quasi mūrꝰ. Secundo tantū descendet vt vix possit videri. Tertio marine belue appentes sup mare dabunt rugitus vsq; ad celum. Quarto ardebit mare t aque. Quinto herbe t arbores dabūt rorem sanguineū. Sexto ruēt edificia. Septimo petre ad inuicem collident. Octauo fiet generalis terre motus. Nono equabit terra. Decimo exibūt homines de cauernis. t ibunt velut amentes. nec poterūt mutuo loq̄. Vndecimo surgent ossa mortuoꝝ. t stabunt sup sepulchra. Duodecimo cadent stelle. Tertiodecimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum t terra. Quintodecimo fiet celū nouū. t noua terra. t resurgent oēs. Aperient igit inferi t resurgent mortui. de q̄bus iudiciū magnū ipse rex t deus fecit. Cū dies iste finem fatalem accepit t mortales ad iudiciuz immortalis dei venerūt. Veniet igit summi dei filius vt viuos t mortuos iudicet. Appebit aūt dñs in aere supra locū vnde ascendit. Instrumenta quoq; mortis veluti triumphi vexilla. crux. claui. lancea. Videbunt quoq; eius cicatrices quinq; vulnerū. Ac in valle Josaphat oīs homo iudicabit. Sed cum mundi t mortaliuz venerit iudiciū. quod deus ipse faciet iudicans pios simul t impios. Tunc demū impios quidem in ignem t tenebras mittet. Qui autez pietatem tenuerunt iterum viuent spū dei. dante honorē simul t vitā. Quod non modo pphete futurū esse ex dei spū. verum etiam vates et philosophi vt hidaspes ex instinctu demonuz cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodū fieri possit. Nec cū diuinoꝝ operum potest reddi ratio. Sed si a principio deus hominē nescio q̄ inenerabili modo instituit. Credamus ab eo restitui veterem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant t dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cum dissolui. aut in pulueꝛe reuerti. Maris etiā interdū pfundo sorbet. fructibusq; dispergit. colligi rursum t reintegrari in vnū corpus. Et ex aīa eadem homis opari Ad quos responsionē ex sermonibꝰ Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificat. nisi prius moriat. t qđ seminas futurū est. Semines sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū deus aūt dat ei corpus put vult. Quod cūt in seminibus que in terraz tacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne que lege dei seminat in terra futuruz esse non credis. Cur queso tam angustꝰ t invalidꝰ divine potentie estimator es. vt dispersum vniuscuiusq; carnis pulueꝛem in suā rōnem colligi t reparari posse non credas. An non censeas cū videas q etiā mortale ingeniū demersas in profundum terre metalloꝝ venas rimat. Et artificis oculis aurū videt. in quo impitus terraz putat. Et cum auri esse ppriam venā. t argenti aliā. Eriq; longe disparem. Ferri atq; plumbi diuersam. Intra speciem terre iacere mortale deprehendat ingenium divina virtus inuenire posse ac discernere non putabit vniuscuiusq; carnis ppriuz sensuz etiā si videat dispersus Sed ad hec temptemus aīas que intellectu deficiūt naturalibus rationibus adiuuare. Si q̄s semina diuersa in manu sua pmiserat. t hec iudiscere seminat. vel passim spargat in terram. nonne vniuscuiusq; seminis granū. quocūq; loci iactū fuerit competenti tempore p̄m nature sue speciem gumen producet. vt statuz sue formeq; corporis reparet. Ita ergo vniuscuiusq; carnis substantia q̄ vis varie diuersaq; dispersa sit. ratio tamen ipsa que inest vnicuiq; carni est immortalis. quia immortalis aīe caro est. Ideo tempe quo seminātis in terrā p̄mo veri dei voluntati arrisit. collectum vero terre atractumq; substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quam mors aliquando dissoluerat. Et ita fit vnicuiq; anime vt nō ad confusum t extraneum corpus sed ad suum q̄d habuerat reparetur. Consequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica puniri. Nō autem renascentur. sed resurgent. Et ideo corpibus induentur. Et prioris vite facinuumq; omnium memores erunt. Et in bonis celi sub9 collocati ac fruentes iocunditate immemorabiliuz copiaruū. presenti deo gratias agent. q malum omne deleuerit. q̄q; eos in regnum vitamq; p-

petuam suscitarit. Hec sunt que a prophetis futura dicuntur. Quorum testimonia ponere nō opus est. Cum tantam rerum multitudinem mensura libri non caperet. Qui hec diligentius voluerit scire. Et ipsō fonte hauriat. ⁊ plura q̄z nos in hijs libris compleri simus admirabilia requirat. Postq̄z tandem fuit terre mortalium confusio. Et ipse omnipotens. cum venerit in solio iudicare omnes animas ⁊ mundū omnem. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritq̄z corpus quod resurget a mortuis incorruptibile ⁊ immortale. non solum iustorum sed etiā peccatorum: Justorum quidem vt semper possint permanere cum christo peccatorum vero vt absq̄z interitione sua debitas luant penas. postremo iustus iudex perpetuitatem glorie iustis donabit. Impijs vero plenitudinē cōfusionis ⁊ penas ministrabit Quorum corpora permanebunt in eternum. vt sufficere possint cruciatibus ⁊ igni sempiterno. Cuius natura diuersa est ab hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur Qui nisi alicuius materie fomite alatur extingnitur. At ille diuinus pspicuus semper viuit ⁊ viget sine vllis alimentis. ac sibijpse eternum pabulum ministrabit. ac sensum doloris afficiet. Quanta autem felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. proficisci ad illum equissimum iudicem parentemq̄z indulgentissimum qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac brevibus bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Vniuersos igitur oportet operam dare vt se vel q̄z primum ad rectam viam dirigant. vel susceptis operatisq̄z virtutibus. huius vite laboribus patienter eractis. consolatorem deum habere mereantur Pater enim noster ac dominus qui cōdidit firmauitq̄z celum. qui solem cum ceteris sideribus illuxit. Qui libratāq̄z magnitudinē sua terram vallauit montibus. mare circumdedit amnibusq̄z distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit. ac perfecit e nihilo. perspectis erroribus hominum. ducem misit qui nobis iusticie viam panderet. Hunc sequamur oēs. hunc audiamus. huic devotissime pareamus Congrediamur cum hoste quem nouimus fortiter vt victores. ac devicto aduersario triumphantes premium virtutis quod ipe promisit a deo consequamur ⁊ in altissimum celum relicto stellato per illam immensam portā instar iris ingrediamur. vbi vbs illa beatorū ciuitatq̄z dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vbs vt verba Johannis in apocalipsi sonant. in se dei ⁊ lumen eius simili lapide precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens portas duodecim ⁊ nomina scripta duodecim tribuum filiorum israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mundi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta duodecim ⁊ in ipsis nomina duodecim apostolorum fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata. In enarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigabimus. Ex qua oriūdi immo in qua orti sumus ex meliore multoq̄z prestantiori nostri parte. Quantopere post longum erumnosum periculosum exilium eas regiones atq̄z illa loca plena magnificentie. ⁊ adventu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ omnibus qui hoc audiunt. Concedat dominus. fide quā suscepimus cursu custodita. cursu cōsummato. ex pectare iusticie repositam coronam. ⁊ inuenire inter eos. qui resurgunt in vitam eternam. liberari vero a confusione ⁊ supplicio eterno per christum dominum nostrum. per quez est deo patri omnipotenti. cum spiritu sancto gloria ⁊ imperium in secula seculorum. Amen.

COmpleto in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs eratū mūdi. ac descriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum brevi tempore Auxilio doctoris Hartmanni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno christi Millesimo quadringentesimononagesimotertio. die quarto mensis iunij. ⁊c

Deo igitur optimo. sint laudes infinite in scla seculorū. Amen.

De Sarmacia regione Europe

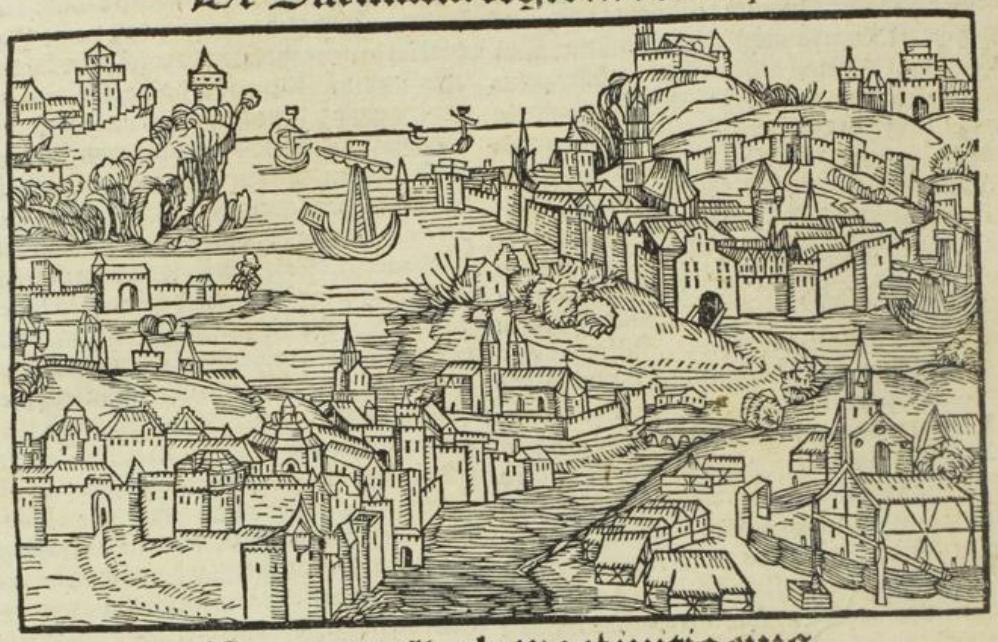

De regno polonie et initio eius

Quoniã de Boleslao (q̃ tertius Sarmacie rex extitit) paulo post mẽtio fiet. q̃re ⁊ de terra sarmacie ⁊ quo pacto illa regiũ sceptrũ meruerit breuiter absoluere ꝓposui. ¶ Est igit̃ Sarmacia nimis ampla ⁊ vasta regio sed inculta ⁊ in solitudine posita. ⁊ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiũ habet a meridie dacos ⁊ pannonas. Ab occidẽte bohemos. moravos schlesitas ⁊ theutonos. A septentrione mare germanicũ ⁊ sinũ codanũ ¶ Id vero qđ regni nomẽ tm̃ ptiẽ Poloniã vocant. hec duo noia sortitur. Nam ea ps terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi posnania ⁊ Gnesna surgit maiorẽ nuncupant. A Craco aũt primo duce vsq; ad etatem primi Boleslai non nisi duces illic impitabant. tempib⁹ aũt p̃mi Ottonis cesaris Boleslaus clarissim⁹ dux fuerat. Nõ is de quo in vita diui Stanislai dicem⁹. nã ille nepos ei⁹ fuit. q̃ ex monacho hui⁹ Boleslai filio nat⁹ fuerat. Iste igit̃ Boleslaꝰ regẽ Frãcie ⁊ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandẽ ob Ottonis cesaris p̃ces tali bello finẽ dedit ac fed⁹ cũ germanis ⁊ gallis contraxit. Otto aũt cesar videns tanti p̃ncipis animi magnitudinẽ. quã toti germãie ⁊ sarmacie notã fecerat se cũ Boleslao duce in sarmaciam ptulit vt ⁊ impiũ ⁊ ptãtẽ ei⁹ plari⁹ ꝑspiceret. Quẽ illustris dux summis honorib⁹ ĩ posnã suscepit. Nã trib⁹ ãte vrbẽ milib⁹ passuũ aut iõgi⁹ sericas lanas muriceasq; vestes auro argẽtoq; decoratas p̃ viã q̃ cesar itur⁹ fuerat. ꝑsterni iussit. et post ingressionẽ cesar⁹ ĩ vrbẽ posnam cuicũq; licitum fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnific⁹ splẽdidissimisq; ꝓuisijs ac theatr⁹ ceterisq; cerimonijs cesarẽ venerabatur vt nulla q̃z aurea illic foret̃ suppellectilia. q̃ post quoslibet cibos ĩ puteos quos fundi nemo certus fuerat deici ac depdi iubebat. multas alias põpas ac mũificẽcias cesari ottõi istaurabat. q̃ sat⁹ ãple vetusta sarmatica historia enarrat. Jãq; vidẽs cesar tãti p̃cipis libalitatẽ ⁊ mẽt; sblimitatẽ. diuiciaq; q; abũdãtiã non abre aio durit tãtũ clarissimũ ducẽ corõa regia dignu; fore eũ itaq; regali sceptro ac dyademate ornauit. ac ceter⁹ dignitarib⁹ sedẽ regiã req̃rẽtib⁹ celebrauit. ne aũt Boleslaꝰ iã illustr⁹ rer tãti erga cesarẽ bñficij ingẽ⁹ videret brachiũ diui ad alberti ãtistit⁹. quẽ prutẽi nefãda morte trucidarũt p̃mũ ẽ cesari obtulit. Jãq; aucto regni ĩperio vsq; ad ãnos salut⁹ nr̃e M.ccc. aut paulo antea rer polõie dũ absq; ꝓle discessisset. Tãdẽ dux q̃ lituanis ac russie presidebat ĩ regẽ electus

fuit. ß idola ãtea coluit. ß eo tpe q̃ illi regiũ sceptrũ de ferebat ꝛ xpiana religionẽ cũ oi terra cui preerat susceperit. itaq; lituãos ac russitas ad regnũ sarmacie sic adiũxit vt nõ nisi absq; certa ꝓditiõe dissolui possint. Js ergo illustrissim⁹ pn ceps prutẽos maritimas germanie gẽtes seuissimo bello subiugũ duxit ac ipiũ ampli⁹ extẽdit Vbi insignes vibes ertãt. Dãtiscũ ꝛ thurõia. ẽ ꝛ clarissima arx Mariebirgũ. cui silis nẽo mortaliũ vidisse fere⁹ multꝫ variis structurꝫ membr⁹. turrib⁹ ac fossis mũita vt nulli inimicoꝝ tut⁹ sit adarcẽ accessus. Ampli⁹ ipiũ ante aliq̃t ãnos fuerat. infastãte tũ tartaroꝝ ꝛ turcoꝝ pssima gẽte magnũ toti sarmacie dãnũ illatũ ẽ. Nã terra q̃ p⁹ Russiaz vadit quã gẽs Podolã vocat tota exusta ꝛ in solitudine posita ẽ vt ꝛ necessitatẽ pegrinãtib⁹ ferre nõ possit q̃uis fertilissima sit ita vt germania in altitudie vnius celsi viri excrescãt. ꝛ apib⁹ ꝛ melle tota redolẽs vt nõ satis illis loc⁹ sit vbi mella deserãt. ß arborib⁹ nãq; aut virgultis ꝛ siluis fauos sic educãt. Hercinũ aũt celebratissimũ nem⁹ q̃ i tota europa nihil pstãti⁹ sarmaciã totã pcurrit ꝛ circa Cracouiã salt⁹ suos extẽdit. p q̃s itur⁹ põt vnus q̃sq; vsq; in lituanã ꝛ scithiã. tãt⁹ brachyss regionẽ illã totã diuagat̃ ferax marias educẽs greges. Jn ea vo silue pte q̃ septẽtrionalior est bissantes fert q̃ ferox ac imanis belluta ẽ hũanũ gen⁹ marime odiẽs. aduescendũ q̃dẽ mari me conuenient. Formma autem gerit citrini coloris Frontem autem latam ꝛ cornua fert. vt nec venationi satis aptum sit nisi maximis vaꝛissq; laborib⁹ Metallũ vero nullũ q̃ plũbum sarmacia fert nõ alia q̃ saturni cã. q̃ terrã rigido infestat frigore. Salis aũt maria copia ẽ q̃ cetere longinq̃ gẽtes vtunt̃. qd̃ maximũ pstat toti regioni emolimẽtũ. q̃ nulla regi ipi maior i toto regno gaza ertat. Nã sub terra ercidunt̃ ingentia salis sara. extra terrã ãt aliud sal er aq̃ decoq̃t̃. Est ꝛ sarmacia ferax ꝛ vbima tell⁹ oi genere fructuũ ꝛ q̃q̃d ad pascẽdũ hũanũ corpus erpetit. Nũc addẽdũ ẽ clarissimã ꝓlẽ illustrissimi pncipis Vladislai. de q̃ añea dixim⁹. Js tres (vt q̃dã ferũt) vxores hũit ex q̃b⁹ duos suscepat filios. q̃ꝝ vn⁹ natu maior Vladislaus vocabit̃. alter casimir⁹. Vladislaus aũt p⁹ mortẽ pris regio insignit⁹ fuerat ipio. itaq; hũgarie ꝛ bohẽie ꝛ polõie regnis psidebat vbi clarissima gesta militari manu faciebat ac ipiũ ꝛ i pi anã rel gidnẽ ãpliabat. Nã regi turcoꝝ tm̃ terraꝝ depopulat⁹ fuerat vt ꝛ aũ pstãtinopolica stram metaret̃ vbi dũ suissima bella erga turcos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pãnones versis tergis fugam dabant ac regem cum pauc̃is sarmacie copijs in tanta hostium multitudine reliquerunt. Cassimirus vero dux lituanis ꝛ russie preerat. Jnde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in regem declaratur qui filiam ducis austrie sororem ladislai qui regno bohemie ꝛ hungarie presidebat in vxorem duxit. Ex ea ser suscepit filios ꝛ quinq; filias. Primogenit⁹ vero Vladislaus vocatur. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quandam animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dum Mathias rex hungarie discessisset ꝛ regnum pãnonie adeptus est. Huic erat proximus frater. cui Cassimirus nomen paternum datum ferat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At huic successit. illustrissimus princeps Johãnes salbertus iam futurum toti orbi spectaculuz. Js plurima illustria gesto militari bello aput tartaros ac ceteras gẽtes edidit. Post patris autem obitum regno successit. vbi fauente illi prospera fortuna regnuz virtute sua ꝛ optimorum doctissimorumq; virorum consilijs gubernat. Inclic⁹ vero dux Alexander quartus natus regius est. cui fortitudine ꝛ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituãi post mortem patris in ducem susceperunt. qui ꝛ maximum toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequitur Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequitur vestigia. is multis egregijs gestis clareret si illi aliquod felix fatum aspiraret. Celeberrimus autem Fridericus princeps vltimum natorum locum obtinuit. q̃ innata animi ingenua virtute relinquens vanos principũ tumultus ꝛ in quietam vitam ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcop⁹ Cracouiensis electus ad archiepiscopatũ Gnetznensem postea deuenit. Hij enim omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatez magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq; Prima nupsit. Georgio dũci bauarie. Secunda Friderico Marchioni Brandenburgensi Tertia vero duci Pomeranie. At due reliquę innupte apud matrem vitam ducunt.

¶ De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie.

Sacrus Stanislaus episcopus

Dus Stanislaus episcopus Carcouiensis vir magne apud deum auctoritatis totius sarmacie patronus ⁊ significr. Natus est Anno salutis nostre. Millesimo octauo in Rure quod Szeppanowo vocant. nobilibus ac valde claris parentibus. quorum cura fuit in templis diuino seruitio incumbere. ⁊ deum pijs placere pcibus. Js dum in iuuentutem deuenisset patr⁹ monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimarum litterarum studijs summa operam dabat. vnde etiam multis virtutibus floruit. sacro autem diuinoqz iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solent vt maiorum dignitatum honorem adipiscerentur. sed vt si quando locus statusue aut conditio sua ferre posset. vt tantū miseris quantum potentibus orphano pupillo iusticiam administraret. ⁊ etiaz vnicuiqz equo pondere quod suum esse iubente. id legere redderet. Tandem etiam paternas sedes rediens Cracouiam inclitam Sarmacie vrbem deuenit. Illic enim ob virtutem ⁊ scientiam suam canonicali dignitate fungitur. Mortuoqz antistite ibidem. celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hunc autem Stanislaum episcopum dum semper optimo ordine ac maxima cum diligentia statum suum deferret. curabat sacram religionem ac diuinū cultum ampliare. Empto tandez Rure a quodam milite. eoqz mortuo amici illius villam eandem iure hereditario diuo ac sancto Stanislao presule repetere conabantur. At ille testimonium huius stipulationis emptionisqz proferre non potuit. Nam hij qui huius rei satis edocti fuerant propter illorum impotentiam latebant. Vir ergo sanct⁹ Stanislaus episcop⁹ orationibus acieiunijs incubuit. confisusqz summi dei potentia. qua se iam diu munitum cognouerat accedens ad tumulum defuncti militis. a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide ⁊ arena pia ⁊ deuota oratione deum omnipotentē obtestabatur. ⁊ mortuum illum militem per quatuor annos in vitam reduxit. Eumqz coram tyranno Boeslao aqui quem taleins agebatur constituit. Astantibus vero illic suis aduersarijs ceterisqz regni optimatibus. quo se emisse villam apperte demanstrauit. Jamqz sen⁹ Boleslaus fedo turpiqz luxu insistebat. ac omnem in suas gentes perfidiam ⁊ tyrannidez exercebat. ac illustres viros egregiosqz ciues nefā dis diriscqz supplicijs exenciabat. Stanislaus vero episcopus christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqz regem intrepidus adiens vt talibus ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem vero a presule Stanislao in sententiam excōicationis ponitur. quare tyranⁿ⁹ Boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt presulem quocunqz esset loco trucidarent. Eo tempore diu⁹ Stanislaus episcopus Cracouiensis in secellum diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vibe conditum est deuenerat gratissimum illic omnipotenti deo offerens sacrificium. hunc etenim in locum dum ministri regis deuenissent. iamqz ter ingredi templum hunc conarentur. ter vero iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Jd postqz ad regias aures deuentū fuisset. magno fremitu rex Boleslaus in sacellum properat. vbi sanctum presulem Stanislaum iam sacrificia diuina offerentem deo immani verbere ac cum seuissimis ictibus eū truidat. Tandem vero per ministros suos in frusta partitus est. ⁊ extra vibem deiicitur vt volucres illud vncis rostris deuellerent. Sed diuina sic agente prouidentia aquile illic aderant que preciosum corpus sancti Stanislai episcopi in vnum colligerūt. summaqz diligentia illum seruabant quousqz ciues ipsi maximo venerandoqz ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandem in numerum sanctorum relatus vt premissum est in arcem regiam ad templuz diui Wenzeslai deductus in aurea vero tumba cum valde multis miraculis ⁊ virtutibus choruscat. quem etiam populus ibidem multo thure ac etiam precibus earum indies cum magno honore ac etiam ingenti laude sanctum ipsum veneratur.

Sequitur Cracouia ciuitas regia Sarmacie

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

CRacouiam vrbem regiaz insigni huic operi inserendaz haud absurdū esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas est teste ptolomeo optimo lucidioriq cosmographo. q eam Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̄stum Rhen⁹ z Albis in se clauserint. nos ea causa sane non indigna vrbē Sarmacie foro censem⁹. Hanc a prima ei⁹ origine repetendā satis dignā esse putaui. Sed ne plitiori ambiguane oratione narrando fabulari videar breuiter de ei⁹ situ quippiam narrare constituī. Cracouia igit illustris vrbs Sarmacie quam poloniam vocant ad rippā Istule non longe ab eius fontib⁹ sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie cōdita fuisse z eā suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū menib⁹ cingit. ppugnaculis z celsis turribus. post paruo muro z ob vetustatē ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminētib⁹ hostibus facilior adit⁹ phibeat. Hee quedā piscatiis aquis replete quedam virgultis frutice ac graminib⁹ virent. Post aggerem vero q̄ valli imminet amnis nō late fluens. Rudys dictus totam ciuitatem circumuit. Hic rotarū orbes agitat q̄ Cererem saris conterunt z emoliunt. Deductus tandē per subterraneos aniculos z cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa precipuum dive virginis Marie in medio vrbis erat cum duabus arduis celsisq turribus. Sūt z illic multa mōasteria. vbi multus deuotorū religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanq gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatoruz. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Jacinctus non dum in numerum sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templum vero sancti Francisci est ordo fratrū minorum non reformatus Ac cetera multa monasteria. Est z templum non longe a porta. Istule quod ad sanctaz Annam vocant. vbi beatus cantus celebris huius vrbis gymnasij docto: multis miraculis z prodigijs fulget. q̄zuis nondum in cathalagū sanctorum ascriptus sit. Hanc iuxta sacram edez situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisq virispollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studium eloquētie poeticis philosophie ac phisicis. Astronomice tamen studium maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorum relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui z eorum cruda elimat ingenia ac pollita reddit. Has edes diuus Vladislaus illustris Sarmacie rex duz ex prutenorum littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriam duriss̄et (Cuius quidē belli plurima clarissima monumenta hāc vsq

in etatem in arce regia de qua paulo post dicemus su pstant) magnis opulentijs extruxit. libertatib⁹ ⁊ stipendijs summis celebrauit. Nec incole vibis Sarmatico more viuūt. quos crudos ⁊ ignauos sarmatas prisci dixerunt Sunt nanq; illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate insignes. humanitatez ⁊ hospitalitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quosq; peregrinos offerentes. Victus illis splendidior q̄z ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequentior est. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Is quantū necessitas ferre potest si sumitur profecto nihil nature humane ⁊ ad corpus ipsum alendum conuenientius quic q̄z reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatz extat ⁊ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legum pollet. Ad vibis vero septentrionale latus adiacet parvum oppidum nullis quidem menibus cinctum quod Clepardium vocant. nihil dignum scriptum in ea q̄z egregia sacra sedes diui floriani strennui christiani fidei militis. Quam dinus Vladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisq; dignitatibus ac mūneribus refecit. ⁊ doctoribus gymnasium artium regentibus colendam reddidit Rupes autem ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celum sustentare videantur. Tandem arenis congestaq; terra obducte ingentez collem efficiunt. qui ea parte qua in Boream tendit vibi imminet. ⁊ ex alio lattere minosum carpathum alpe tumentem respicit. quam collis partem insignis Europe fluuius Istula quondam germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice parvo quidem fonte p̄siliens longius magis magisq; tumet. ita vt iā vndarum auctus mole que ex pannonicis mōtibus sese in eum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variasq; linguoum structuras defert. Tandem vbi imbrium ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secum ad germanicum occeanum in sinuz rodanum deducit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo autē colle primum est ingens templum in decus diui Wenzeslai ducis Bohemie conditum. vbi omnium illustrissimorum virorum monumēta ac etiam sepultūre extant. multis oppibus variisq; artibus extructe marmoreo alabastro q̄z lapide exsculpta. quos cūm maximo ritu ac pompa celebrari consuetumm est. In medio autem templi extat celebrate monymentum. in quo clarissimus christi miles dinus Floriāⁿ requiescit. Sunt ⁊ in eodem colle due sacre edes diui Michaelis ⁊ sancti Georgij. Post egregie nobilium curie ac edis sacerdotum. qui noctu dieq; templa venerantur. Post primum ingēs regia sedes maximis ac varijs structuris condita. que totius regni capitolium est. vbi tota regni Gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic marimis custodibus obseruatur. Extra collem autem est monasterium fratrum minorum religiosius ordinem seruans. nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacratum virginum. Huic ex opposito ad pontez ipsum est insigne hospitale ⁊ sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero Istule ripam erat clara ciuitas quaz Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quam Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit Est ea insigne physicum dive virginis katherīe vbi ordo Augustinensium floret. Tum ⁊ templum quod ad sacrosanctum corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac certere alie sacre edes. Extant ⁊ clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina Hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in hijs vibibus a vetustissimis temporibus gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sed brevitatem imitati finez hijs imposuisse dignum statuimus.

Vbeca seu vt alij scribunt Lubecū sa-
rome vibs illustris ac cesarea ciuitas nedū in germania verum ⁊ apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo Cimbrorum duce ad cimbricam chersonesson quondā edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saronie partem tenentes Bucconiā dixere. Aucta p̄ seuissimū principez q̄ kirto dicebat. quē ⁊ trutonē appellabāt. Anno xpi. M.c.iiij. Ea portio terre littoralis est inter magnopolensium holstadensiū q; ducatus duob⁹ fluminib⁹ baguiso ⁊ trauo irrigua. que limpidia flumina vernacula lingua wagnis ⁊ trab appellāt. Is kirto ex nobili pgēie mare mannox ⁊ martinopolensiū ortū habuit potens ac grauissim⁹ xpianox p̄secutor. qui dños de vagerī. q̄ de Stargardia seu de oldenburg vocabant in ferneū. ⁊ peldte interfecit. Un⁹ ex his ingenu⁹ euadens in daniā secessit heinric⁹ noīe Gorstalci comitis filius. Is post aliqua tpa rediens Kirtoni caput securi abscidit inde

sna vocem. Quo tempe heinricus ꝙr
tus impio romano ꝑfuit. In ea ꝓuincia oēs
basilice sacerdotib⁹ priuate deuastate erant fi-
desq; xp̄iana sopita. Vrbs q̄q; Lubicensis trina
vice ob principū bella p̄cipue ducis heinrici de
leone deuastata fuit ꝛ comitis Alfesis d holch
stein. qui post sedatā discordiam vrbem duci
heinrico ꝓmisit in eo loco vbi nunc sita est. Cū
eius sit⁹ prius ꝑpe Swartan. postea ꝑpe ber
neburg fuit vt doct⁹ Helmuldus refert. Exinde
ob negociationes ex germania alta ꝛ bassa et
ex varijs regionibus mirū immodū aucta est.
vt nunc vltra mare Baltheum seu germanicū
qd Stagnū vocant in Norwegiam Sueciam
Liuoniā. i Russiā Littuāiā Prussiā Poloniā ꝛ
Pomeraniā. in ducatū magnopolensium. in
daniam Angliam Flandriam Scociam ꝛ re-
gum francie omnes mercaturas p stagnū per
terrā in saroniā westualiam ꝛ marchiā frequē
tāt. Peritissimi astronomi scribūt hanc nobilē
vrbē initiū suū habuisse sub signo libre ꝛ fūda
tā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ce-
teris finitimis deuotiones ad modū diuinas
exerceāt. Sentit tū dulcē nucleū in amara testa
Deinde anno p̄mo ꝛ.xxx. supra vndecies centū
dñi inferioris vandalie lubecā deuastarunt q̄s
comes Alff. de holchstain iterato instaurauit
cū arce vbi nūc p̄dicatores habitant. In sep-
trione ac fine ciuitatis. Anno. M.c.lix. Lubicen
ses nemores damni illati copias in ꝓuinciaz ru
gen educentes cladem p effusionem sanguinis
principi ꝛ potentatui ei⁹ intulerūt. Episcopa-
tū lubicensiū āno salutis. M.c.lxj. antistes duo
decim⁹ de oldenburg seu Stargadia in vagerū
Gerald⁹ auxilio ducis heinrici d Leone primo
obtinuit. qui .tredecim. p̄bēdas p omna neces-
saria in decimis villis ac possessionibus dota-
uit. Creuit igitor Lubecum in potentissimam
ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cum aūt Fride
ricus huius nominis primus hanc vrbem ingē
ti exercitū obsedisset Heinricus lubicensis epūs
pacem a cesare impetrauit ea conditione vt sa
uore ducis heinrici cesari obendientiam presta
rent. Is antistes summam ecclesiam dicauit ꝛ
monasterium ad sanctum Johannem in vbe
extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabi-
tant. q̄zuis monachi ordinis diui benedicti hūc
locum primo possederūt. qui nūc apud cismer
ꝓuincie de holstain ꝑpe mare morā faciunt.

¶ Hūs temporib⁹ lubecū augustalis ac libera
ciuitas effecta ab impatore friderico liberalib⁹
donata vt caput olim vrbiū Stagnaliū decr-
ceps soret ꝛ in varijs priuilegijs etiam apud
exteros p̄cipue in londē ciuitate anglie. In nor
wegia in ducatu magni ducis moschauie. i am
pla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicaz ꝛ
curiā xp̄iano more habent) Ac in plerisq; locis
ac regionib⁹ magnis exemptionibus decorata
fuit atq; dotata. In Flandria q̄z ꝛ regno Da-
cie ꝛ suecie immunitatib⁹ gaudet. Jdē cesar fri
dericus priuilegia a duce heinrico ꝑhabita eis
cōfirmans p bullam auream vltro donauit vt
cōsules. xviij. habere possent (q̄uis nunc⁹ iste
p raro cōplet⁹ sit) Eosq; nobiles effecit. vt au-
rum more equitū deauratorū (exceptis calcari
bus) deferre possint. Hec inclita vrbs mūda ac
nitida existat in vertice ab vtraq; parte decliui
posita vt aque ꝛ immundicies libere descedant
ꝛ ob frequentes imbres vie purgāt. Ecclesia
cathedralis q̄z vocāt summā i meridie ac fine ci
tatis sita admodū longa ꝛ decora exīstit. orna
tur hec vrbs p̄ter ista q̄nor prochiāis basiliscq;
septē turres celsas p̄acutas ac pulcherrimas ha
bēt cupro ac plūbo tectas ac i summitate āuro d
coratas. Turris in ede sci petri corona deaura-
ta cū armis cesaris ꝛ vrbis insignita ē. Oēs q̄q;
decore edes sacre ornate ertāt. Jnt̄ has q̄nq; ec-
clesias basilica gloriosissime v̄gis marie eminē
tiā obtines. Habet q̄z duo monasteria vnū or-
dinis p̄dicatorū. alterū sancti frācisci ac hospita
le ad sanctū spiritū. Ciuitas vō aq̄s curtib⁹ mu
ro ac fossis admodū munita ē. Platee due lōge
ꝛ āple p vrbē posite sunt vbi edes recto ordie
site sūt extructe de laterib⁹ ornatissime ac varie
decorate existunt. Cetere vie has cruciatim se-
cant. Fox indies onustum piscib⁹ ꝛ carnibus
videt ac alijs necessarijs. Dilabit̄q; p̄mo flumi⁹
Baguiso a septentrione in meridiē ide in occi-
dentē. Ante ciuitatē flumen transuersarie ex
meridie in septentrionem fluit impetu mare
petens. In eo flumine nauigia minora a mari
ad lubecum accedunt vsq; ad murum ciuitatis. Ma
iores naues (onera plaustrorum. cc. l. decentes) in
littore maris perstant ꝛ ob profunditatem ad
duo miliaria ciuitati appropinquare non pos
sunt. Nouissime anno M. cccc. xcij. episco-
pus Theodricus natus de hamburg cum ro-
me confirmationem accepisset Lubecaz ingres-
sus vigesimusquintus lubicensium episcopus.
diuina gra nūc gloriose p̄sidet. Cetera omnia tā
ta vbis ob longitudinem scripturarum ꝛ varie-
tatem silentio pretercunda sore dignum duxi.

Lubera

Nissa schlesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs nata est. Slesia autem a principio vaste silue Hircine (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrate) portio vt tota plena ita ⁊ nemorosa fuit. Sed temporis processo sparsim villis habitari cepta est Vbi autem fidem catholicā siue christianam incole amplexi, sunt constitutis oppidis ad mitiorem cultum est redacta. Quam Odera fluuius celebratissimus per medium totam perlabitur. ⁊ Olsa Nissa Ola lisa Barusio Cattorum riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus auctus. Marchiam Brandeburgensem permeans in mare germanicum apud stetinum vndosus eroneratur. Latitudo enim eius quidem. sed longitudo nouem dierum itinere a limitibus hungarie vsq; in Marchiam Brandeburgensem extenditur. Primus episcopatus eius sedes Sinogronie Wartenbergensis. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bergensis episcopalis kathedra sine sedes est. delecta. Kazimirus autem illius nominis p̄mus rex Polonie vbi regia stirps masculia defecit a monasterio gallie Cluniacensis. vbi monachus fuit Papa dispensante ad regnum Polonie assumptus est. denarium sancti Petri viritim sine per capita in regno suo idcirco exigēdum ⁊ ad Romam mittendum instituit. Et sedem episcopalem Vratislauiam transferre curauit que nunc est (vti premisimus) omnium Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄z etiam populosa ⁊ edibus ⁊ templis valde ornatissima. Eius etenim antistes nunc est doctor Johannes Rott de wendig Eystensis dioecesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eum statum breui tempore multa industria reduxisse fertur. vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ipsa frumenti ferax et multum piscosa. carnibus etiam ferinis ⁊ volucribus valde habundans. ¶ Preter vero vratislauiam insignia loca sunt. Hec enim insignis vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz. Oppel Swedenitz Thesthen Olsna Franckenstain Monsterberg Saganū Brega. ¶ Monasteria vero complura insignis structure. ¶ Prouincia etenim ipsa regi Bohemie subiecta quam ab imperio in feudum recognoscit multi etenim antea duces ac etiam principes hereditarij ipsam non tam possiderunt q̄z eam fastarunt ⁊ inpactam reddiderunt. q̄ propter censuum exiguitatem ducalem statum eorum ducere nequiuerunt. rapacitati ibcirco dediti. Nunc vero est ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis opibus florent Cultus diuinus per Sleſiam longe plurim⁹

Tēplaq; tot⁹ oīb⁹ sacerdotib⁹ ⁊ alīs ornamēt⁹ ⁊ statur⁹ honorificētissima. Stat⁹ ecclīasticus ⁊ secularīū ⁊ religiosor; utriusq; ser⁹ numerosus ⁊ disciplinat⁹. pplūs facund⁹ ⁊ humanus. ⁊ deuotōi sup oēs germanie incolas dedititiss⁹ Nobilitas ē plūma ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Ser⁹ muliebris venust⁹ q̄dē ⁊ affabilis sed pudic⁹. plebs rustica Polonici ydeomatis agrestib⁹ laborib⁹ desidiose incūbēs potationi ē plus dedita. Inde ⁊ dom⁹ ⁊ agri eor; pax cultiꝰ negleti viles casas habitant. Agricole vo alemanicus melior exercent ⁊ vbanius domos p̄ suo captu ꝓstruūt. Sumpt⁹ multo minore p̄cio q̄; finitimis p̄uincijs cōpant. Sed qđ Slesie immēsum aliqn detrimētū afferet ē q̄ cēsuū dñi ⁊ possessores p̄cepta p loci ⁊ possessous q̄litate. nōnulla pecūiar; summa ānuē te supioritate ⁊ ꝓfirmāte venditori annuū censum in bonis suis inscribūt. quē vbi aliq̄t ānis soluerint postea dare reassant. Inde rustici (vt inter ꝫhētes pacū fuit) aut cēsuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimunt. qđ grauamē ipi rustici ferri nequntes domos ⁊ agros desē tes alior;uz fugiūt. q̄ loca sepe deserta relinquūtur. Et h̄ potissimuz capite Slesia maꝰ indies nisi q̄uideat suscipit detrimētū. Prouicia alioq̄n laude p̄sequnda. gēti pot⁹ ceruisia. Vino eromorania aut hūgaria aducto vtūt. q̄q; nōnihil vini i slesia apd crosnā hē qđ p maior; p̄cetra p̄uiciā p oderā i prussiā ⁊ alior;uz ꝺportat. Preter pānos lancos etigui p̄cij q̄ in hūgariaz deferūt ⁊ pisces i moraniā delatos nihil extra slesiā suis ercibꝰ ꝺportat. nimꝰ etiā ⁊ vginū ⁊ mlīr ornatꝰ auri ⁊ gēmar; ⁊ vestiū cultꝰ p uiciā ī pax ercūat. Ne hec vbes iclite ac p̄uincie (q̄r; noticia tardiꝰ ad nos deuēit) laude sua p̄nent eas in h̄ opi fine addicere libuit. ꝓfecto libe vbes p̄cipue lubicen. si diuitias. ordinē senatꝰ. hūanitatē moresq; pplī. maris portū. situ ⁊ edificia p̄spicere velimus. Digne igit̄ historia ac cōmemoratōe. Postremo si vbes plures q̄s adiungere velit dat̄ eis equa potestas.

Wissa

Ad deū optimū maximū ꝺ his q̄ mirabilia gessit p iustissimo ⁊ excelso Maximiliāo rege ro

AVctor ⁊ p̄nceps opose mūdi (māor
Qui q̄ deceptis opifer fuisti
Gentib⁹ inder-redditurus idem
Omnibus equus
Quam poteus rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutem
Quam reddis iustus scrutinator orbis
Quam sapiensq;
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es causē melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis p̄esse
Mitigas seruos. placidos acerbas
Sontibus fontes agitas ⁊ hostes
Hostibus viges

Norisse addens omnium pauorem
Fortium iustis animos leonum
Militum multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentq;
Precipis ponto tumeat. tumetq;
Imperas lune lateat. latetq;
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies & vsus
Mensis & anni.
Tanta cum regi dederis romano
Audias voces. iuuenum senumq;
Audias grates hominum. precesq;
Justa petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cum suis regem populis tueri
Principem serua. sobolem domumq;
Adde triumphos.
O deus serues decus hoc precamur
Cesari natum simul & nepotem
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisq; sic patrem foueas auumq;
Cutus exemplo peragant iuuentam
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbem dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper citiusq; vincant
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasq; gentes
Pellere. & castris spoliaro victos
Vt queant regna & reparare quondam
Christicolarum
Prosperos gressus animiq; motus
Austrie stirpis. fauea sq; felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra viget parando
Gloriam semper. ferat & suborus
Solis & casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandem mereantur omnes
Cum bone legi dederint subactum
Robore mundum.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriam eternus pater atq; natus
Spiritus sanctus deus & sequatur
Trinus & vnus.

Laus deo

Veteres veterum scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbē iaceret & somniantes q̄dammodo res germanicas attigerunt. Namq; si legamus vetusta tempora inuenietis germanos olim ritu viriſſe barbario. vestibus vsus lacertis. venationi tantum & agrorum culture dediſſe operam. Feroces quidem homines & belli appetentes. Sed argenti prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipsaq; Germania intra Mare & Danubium fluuium. Rursusq; intra Rhenum & Albim fluuios continebatur. nunc vero. q̄tum transgressi sunt suos proprios limites nō ignoratur. Nam plus fere est q̄ quod nacti sunt in gallia. Rhecia. Norico. Vindelico atq; in ipsa scithia seu Sarmacia q̄s quod intus habuerunt. Quid etenim memoremus nobiliſſimas vrbes splendidiſſimaq;. ditiſſima templa. opulentiſſimos etiam principes ac prelatos. Certe non videmus prouinciam talem esse que computatis omnibus Germaniam prouinciam superet. q̄ si resurgeret aliquis illorum Theutonum qui tempore Julij cesaris virit Germaniam peragret. vt ait ioiustus profecto diceret non esse eam terram quam olim viderat. negaretq; suam esse patriam. Cum vinearum & etiam arborum fructiferarum consitiones vsitatus hominum. vrbanitatem ciuium. Splendorem vrbium. tantamq; nitidam policiaz apud Germanos contuerctur. Verum hanc mutationem quis fecit nisi sancta ac vera religio domini nostri Jesu christi. Cultus q̄ppe christiane religionis a Germanis nationibus omnem barbariem expulit atq; ita expolianit. vt iam greci ipsi Barbari. Germani autem recte latini appellari mereantur. Siue igitur noua consideranti seu vetera mente repetenti nulla pertior. nulla ardentior. (inter omnes enim natio-

nes quas bello ydoneas iudicāt) germania vi-
det. Germanis enī eq̄ arma ꝛ pecunie sunt. et
vbi tot clarissimi principes. tot generosi ꝓceres
tot fortissimi eq̄tes. tot potētes ciuitates. tot di-
uicie. tot auri. tot argēti tot ferri minere. vbi tā
ta populi multitudo. tanta iuuētꝰ. tantū ai-
roboris. Cū deinde germanie fines. vt veteres
tradūt ab oriente vicella fluminis ꝛ vngare li-
mes fuere. ab occidēte Rhenꝰ. a meridie danu-
biꝰ. a septētrione oceanꝰ ꝛ mare baltheum qđ
pruteniā vocare possimꝰ. nūc q̄ztū extra hos
terminos possideāt ipsi videmꝰ. Germani enī
angliā pulsis britānis occuparūt. belgaꝝ hel-
uitiorūq̄z fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiaz
ꝛ noricū inuaserūt ꝛ vsq̄z in ytaliā pedē erten-
derūt. Germani q̄z hulmigeros q̄ nūc pruteni
vocant̄ ex manibꝰ infideliū detererūt. Soli er
alienis in germanico solo bohemi sedent potē-
tissimi ꝛ nobilissimi ppl̄, sed ꝛ illi germanico im
perio parere se aiūt regēq̄z hūt principaliorē er
regni electoribꝰ. Magni igit̄ bellicosi ac fortis-
simi deoq̄z excepti germani sunt. q̄bus adeo fi-
nes extendisse licuit. ꝛ sinpoēs mortales roma-
ne potētie datū finit obsistere. Nā terraꝝ ille cal
catorē oīm ꝛ orbis domitorē. Julꝰ cesar q̄z vis ſ̄
actis gallis sepe rhenū trāsuerit resq̄z marias
in germania gesserit bellicosaz tū ꝛ asperā sue-
noꝝ gentē dimisit indomitā. Augustꝰ octauia
nus cui ꝛ parthoꝝ ꝛ indoꝝ reges mūera mise
rūt. q̄ vnꝰ oim romanoꝝ fortunatissimꝰ credi
tus ē. Ille inquā felicissimus impator nullubi
vnq̄z nisi apud germanos succubuit. nā lolliā
vt varrianā cladē in germania ppessus ē. Lol
lianā maioris infamie q̄z detrimēti. varrianaz
pene ericialē tribꝰ legionibꝰ cū duce legatꝰ ꝛ au
rilijs oibꝰ cesis longū esset recensere q̄s intulerit
reipublice molestias german. q̄ ꝛ si romanoꝝ
fortūe aliq̄n cesserūt. postea tū ꝛ ipi de roma
nis. de gallis. de hispanis. ō hūgaris. deq̄z alijs
diuersis gētibꝰ sepenūero triūphatūt. Nec Ro
mani cū rex potirent res magnas sine germa
nis auxiliantibꝰ petierūt. q̄z tanta in bello vir
tus tāta in domo fides fuit vt cesarei corpis cu
stos cohors ex germanis potissime legeret. Sci
mus q̄z Gotfridū q̄ fuit Lotharingie dux cum
solis transrhenanis theutonibꝰ ꝛ aliq̄bꝰ gallicꝭ
paucis ytalis hūgariā peussisse. greciā penetras
se. hellespontū trāsisse. asiā pmeasse. irlimā ex
ptāte infideliū vēdicasse victis ac pstratꝭ oibꝰ
q̄ occurrerēt in medio gētibꝰ. q̄uis ꝛ turci ꝛ sa
racani nūerosi resistere conarent̄. in eiꝰ exercitu
decenta milia pugnatoꝝ fuisse tradunt̄. atq̄z
multo maiores copias sola Germania cogere
pōt. nā ꝛ impante Cōrado cū Eugenioꝰ tertio ro
manoꝰ pontifex xp̄ianos excitaret ꝓ tutela terre
sancte quā sarracni euertere conabant̄. Prute
ni cū ceteris vltrioribꝰ ydola colebāt ac crebis
excursionibꝰ nunc Saromā aut alios vicinos
xp̄i cultores infestabāt. Cōradꝰ aūt dimissis sa
ronibꝰ aut ceteris vicinis q̄ domi cuz prutenis
ac reliq̄s Barbaris decertarēt ipe cum rhenen
sibus. suevis francomibꝰ. Bauaris iherosoli-
mā penetrauit. Postremo q̄ longa ꝛ lata sit
germanica natio. q̄z religiosa. q̄uerax. q̄iusta.
q̄promissi tenax. q̄ ppl̄osa. q̄ diues. q̄ta illic no
bilitas. q̄z fortis ꝛ erꝑta militia. q̄tus eccliarum
ornatus. quanta gloria cleri. quāta principuz
magnificentia. q̄ntus splendor vrbiū que celi fa
cies. que terre vbertas. cū principe sit commu-
ne magis admirari q̄z recensere valemus. Cuz
igit̄ hoc opus hystoriarum ex officina Nurem
berge prodeat que vrbs inclita in medio ferme
germanie sita est ꝑpauca de germania in cal-
ce libri absoluemus p̄mittendo hystoriaz Enee
pij secundi romani pontificis rerum vbiq̄ ge-
starum in Europa sub Friderico tertio roma-
norum imperatore. Js enī ꝛ si natione senensis
sit se tū germanum fatetur cum de se scribat. ſ̄
cum eos iam annis supra. xxiij. germaniaz in-
coluerimus non reputamus extraneꝰ existima
re debere. Cumq̄ imperatori ipsiq̄ nationi lon
go tempore summa fide magnis laboribus ser
uierimus ꝛ nunc ad cardinalatum recepti ea cu
remus que nationis ipsius honori atq̄ vtilita-
ti conducant. ꝛ ita prorsus agamus. vt natiōe
potius germani q̄z ytali putemur. verum cum
antiquiora illa temꝑa sub obscuram ambi-
guitatem prebeant scribentibus ꝛ temporum
descriptio haud facilis cognitu. quandoq̄z de-
trahit legentibus fidem. Multa quoq̄z de hijs
inter veteres discordia. quam inde noſci ar bi-
tramur. quia nec montium nec fluminum nec
gentiū noia perseuerant. ꝛ prouinciarū regnoꝝ
q̄z termini multā varietatē accipiūt. Strabo
ne q̄ sub Tyberio cesare virit vsq̄z ad Ptho-
leneū alexandrinū qui ꝓ temꝑa antoni pij
situ orbis descripsit. haud eq̄dē magnū tps est
ꝛ tū tanta noīum variatio intercessit vt pauci-
simos ppl̄os ex his noiari videmꝰ apud vnum
q̄s noiauerit alter. Jō Ephorus quippe cymeꝰ
Socratis discipulus a suo tpe narrādi exordiuz
cepit. Calistenes ac Theopompꝰ q̄s eadez tulit

etas prisca illa minime attigerunt qui tamen omnes hystorici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua motus re eloquētissimus Eneas omissis priorū gestis i quibus scriptores nōnū q; dissentiūt ad recentiores hystorias se cōtulit Que igitur i germāia sub sno euo gesta sunt memoratu digna et i ceteris regionibus europe in isto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalat⁹ ono viueret accurate descripsit. hystoriā igitur ei⁹ deceps in primis perlustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ethera notus
Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu q; fac simile quisquis regnabis in orbe
Eneas pi⁹ papa Frideric⁹ terci⁹ romanorum imperator /

Reuerēdissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de hys que sub cesare Friderico tercio ipatore p Germaniam ⁊ Europā gesta sunt cū locoꝝ descriptiōe ad d. Anthonium Cardinalem hilerdensem incipiunt feliciter.

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero Cardinali hilerdensi appellato patri suo colēdissimo Eneas eiusdem ordinis non eiusdem meriti Cardinalis Senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ artheticis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellum afferens i quo Romanorum Cesarum non tam gesta q; nomina ⁊ pauca de moribus continebantur vsq; ad Wenceslaum Caroli quarti filium. Cunq; illi opusculo quattuor imperatores deesse viderentur. Nam Beneuenustus himolensis eius opis auctor sub wēceslao decesserat. Rogauit me librari⁹. vt adijcerē libello quod deerat. nolui turbare hoiēm. cōpleui ad etatē nr̄az impatorū numer⁹ breuitatē illi⁹ qui prece effecerat imitat⁹. At cū subiret mentē multa ⁊ magna inter xp̄ianos gesta esse ab eo tempe q; Fridericus imperiū accepit vsq; in hanc diē opusculū seorsum edere statui in q; singularia q̄dam ei⁹ temporis sub cōpendio ad posteritatis memoriam transmitterē digna memoratu. Edidi igiē breuē hystoriā tuoq; nomini dedicani. q; cū p̄i morbo mecū labores facile iter podragādū scripta mea ⁊ leges ⁊ indicabis. Fuisset fateor operēciū ab initio poti⁹ etatis nostre in hoc enū vsq; retrū gesta⁊ hystriam terere q̄madmodū menti mee sepe insedit. sed ea nō erat vni⁹ podagrationis ⁊ p̄sertim leiunio q̄dragesimali occurrētis lucubratio. Amat edes nostras ipsa podagra. nec tam recedit q; reuertit libēs fortasse ⁊ huic intentōi aliquā do subseruiet. Tu vale ⁊ si quid acerbi⁹ in quemq; scriptū offenderis non tam mee nature q; stimulis podagre vigētis adscribere. ⁊ quicq̄d inscite inepte absurde incurrerit sumpto calamo dele Ex vrbe Roma quarto kalendas aprilis. Anno dñi. M. cccc. lviij

Finis pheminj Sequitur hystoria.

v

Que sub Friderico tertio ei⁹ nominis imperatore apud europes et q̄ nomine christiano censentur insulares homines gesta feruntur memoratu valde digna mihiq; cognita tradere posteris q; breuissime libet Commiscebimus etenim aliqua interdum altius repetita. quemadmodum locorum rerumq; ratio exposcitulare videbitur.

v

De hungaria et gestis i ea olim pannonia appellata

Hungaria

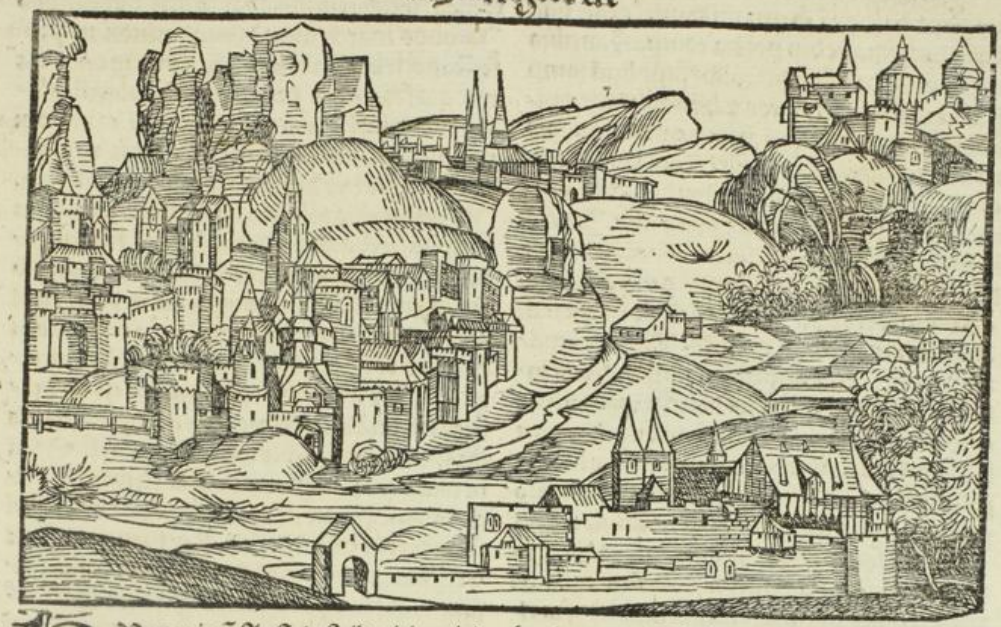

HVngaria q̄ Austrie Friderici patrie cōtermia est ⁊ in orientē vergit principiū narraciōis p̄stabit. Hanc pronunciam nōnulli pānoniā vocāt tāq̄ hungari pānonioꝝ loco successerit. verū neq̄ hūgaria pānonie termios implet. neq̄ illa tā lata olim fuit q̄s nostra etate. Hūgaria intra danubium eñ ⁊ alpes q̄ aditaliam ⁊ adriaticū respiciūt mare. Pannonia p̄tinebat ab occasu noricum enim̄q̄ amnem. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumen sauū p̄tingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit̄ ⁊ a theutonibus īcolit̄. Stiria q̄q̄ ysdē terminis continet̄ valeria quōdam appellata. Hungaria vero quāuis inferiorē pannoniam a flumio leytha vsq̄ sauum cōplera est danubiū tñ transgressa ad polonos vsq̄ p̄tendit̄. ⁊ que quondā arma tenuere gepide daciq̄ possident. Impiū gentis hūgarie mlto latius est q̄s ipa hungaria. nam ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illiricos q̄s bosnenses ⁊ triballi seu mysij quos tū seruios tū rascianos appellant. ⁊ gethe q̄s p̄im valachos partim transsiluanos nominant hungaroꝝ impiū subiecerūt. Et si nonnulli eo nostro thūrchoꝝ armis cuicti defecerūt hanc p̄uinciā q̄tenꝰ citra istrū extendit̄ sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pānonioꝝ rege subacto. ⁊ a montinis inter sauū ⁊ dranū fluuios p̄stratis. Daciā vero trās danubiū q̄ nunc hungarie portio est Traianꝰ impator edomuit ⁊ in solo barbarica p̄uinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianū recup̄ata est. Post romanos aliquando hūni scithica gens. aliquando vero gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania p̄fecti pānoniā occupauere. Postremo hungaroꝝ natio ex vltimis scithaꝝ finib⁹ inūndauit q̄ vsq̄ in hanc diē regno potit̄ ⁊ vltra citraq̄ istrū late dñat̄. Extat adhuc non longe ab ortu thanays altera hungaria nostre huiꝰ de q̄ sermo est mater lingua ⁊ moribꝰ pene simil q̄uis nostra ciuilior ē xp̄i cultrix illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria quā danubiꝰ interlabit̄ tēpestate nostra. Sigismundꝰ caroli quarti romanoꝝ imp̄atoris filiꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicus. varia fortuna ānos supra q̄nquaginta regnauit princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficētia ⁊ liberalitate insignis. corpis q̄s maiestate ac decore illūstris. Ceterū bello p̄sus infelix. quē non turchi dūtaxat sed bohemi q̄z sepe acie fūderūt. Uxor ei prima fuit maria Lodouici regis filia cum qua regnū accepit. illiꝰ causa duos ⁊ xx. regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellassent gladio p̄cussit. ob quā rem ⁊ ipe paulo post (regina fatis functa) in vincula cōiectꝰ est. mulieriq̄ vidue cuius virū interfecerat in custodiā traditꝰ donec regni p̄ceres suppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus p̄udentia. q̄ vt erat facundia potēs mulieri longe meliꝰ eē ostē

dit regiū sanguinē conseruare q̄z fundere. dimis
sus ab ea barbarā Hermani comitis cicilie filiā
duxit vxorem. nec diu postea compar auxilijs
regnū vendicauit. de pditorib⁹ suppliciū sūmp
sit. Mulieris vidue filios z honorib⁹ et oppi
bus inter primos regni pceres cumulauit. quo
rū adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius
comes regni paletin⁹ multa hui⁹ Sigismūndi
egregia facinora memorie pdita sūt. Inter q̄
illud p̄clarissimū q̄ ecclesiā catholicā i tres ptes
diuisam quarto apud cōstantiā generali cōcilio
ad vnitatē redegit. Jtaliā. Galliā. Hispaniā.
Angliā eius rei causa pagrās. Vitoldo lituanie
duci vt se regē appellaret missa corona in
dulsit. p̄us tamen ille vita decessit quā solēnia
coronatōis erpleret. Prussiā quā rex Polonie
frīb⁹. b. Marie theutōicor armis ademerat re
stitui iussit. Cū Venetis duce pipone florentino
grauia bella gessit. Venceslaū bohemie regem
germanū suū q̄ regno inutilis esset coniecit in
vinc̄la. q̄uis negligenter custodiū magno rei
publice malo q̄dem Bohemie carcerib⁹ surri
puerint coronā impij ab Eugenio q̄rto ponti
fice maximo rome accepit. Bohemia post mul
tas calamitates vix tandē potit⁹ est Marchiā
Brādēburgēsem Friderico burggrafio nurm
burgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barba
ra natā Alberto ducī Austrie in matrimoni
um copulauit. illiq̄ demū apud znoymā mora
nie ciuitatem moriens regna q̄bus p̄fuerat vlti
ma voluntate reliq̄t. ossa ei⁹ in varadino iacēt
Albert⁹ apud albā regalem cum cōiuge coro
natus Bohemie quoq̄ dyadema suscepit. Cu
ius felicitatem admirati germanie p̄ncipes z
ipsi⁹ suū sanguinem extollere decreuerūt Roma
nū ei cōmittentes imperiū. Jd alberto suscipe
re non licebat nisi p̄mores hungarie indulgerēt
q̄bus haud ex vsu videbat suū regem theutoni
bus impare atq̄ ob eam cām iureiurando Al
bertū obligauerāt ne suo in iussu impiū acce
ptaret. vocati tamē ad regez q̄ tum Vienne fuit
victiq̄ p̄bus p̄bucre consensum. ille imperiuz
nact⁹ in Hungariā rediit aduersus turchos. q̄
tunc Rasciā inuaserāt arma motur⁹. sed dum
Budemoriā facit (ea est regū sedes) inder ciui
tatis natōe theutonicus hungarū quempiā ob
delictū fluuio demersit. id Hungari molestissi
me tulerūt. q̄bus theutonicū nomē exosum est
Excitat̄ euestigio tumult⁹ hungari. arma cape
scūt. obuios theutones passim trucidant. fit fu
ga in arcē qua rex se continebat. diripiuntur ne
gociatorum domus. quoz pars maior theu
tonica fuit. Euangeliz abat eo tpe budensibus
Jacobus marchianus ordinis minorum pro
fessor doctrina lr̄arum z vite sanctimonia cla
rus. qui sedaturus tumultum simulacrū salu
atoris crucifixi manu gestans fiēti armatoq̄z
populo obuiam factus vt cedi parcāt vt rapi
nis ꝑstineāt vt arma deponāt suppler orat.
Illi verba eius minime intelligētes. neq̄z enim
tempus ferebat interpretem bñ sibi futurū au
tumant qui x̄pm suis ceptis ducem habeāt. sub
limēq̄z iacobū simulq̄z crucifixum in vnis attol
lunt ac bachati p vrbem nūc istam nunc illam
domum cōpilāt. fiunt tamen aliquāto mmo
ra spolia. z a cedibus temperatum est ob pre
sentiam iacobi q̄ mō precibus modo lachrimis
furorem incensē plebis lenire conatus est. Seda
to tumultu. Georgius palocius strigoniēsis ec
clesie pontifex moriē apud quem preciosa regni
suppellex in custodia fuit. Rex strigoniuz petit
z regina cum eo. aperiuntur arche in quis the
saurus obseruabatur coraz regina. et selectis re
gni baronibus. illa clam subtracta corona. quā
sacram appellant fideliq̄z anni tradita archas
claudit atq̄ obsignat. Albertus paulopost ad
dranam vsq̄z fluuium ꝑficiscitur ibiq̄ castra
metatus maiores copias expectat cū quib⁹ tur
chos inuadere possit. Smedromā vrbem rascie
obsidentes. p̄us tñ expugnatū est oppidum q̄z
auxilia venirent. ipse Budā reuersus cum dis
sintheria laboraret Viennā repetere statuit si
ue moritur⁹ inter suos. siue quod aereq̄ in quo
fuerat mutrit⁹ conferre aliquid ad sanitatez spe
rabat. sed in itinere magis ac magis morbo af
fectus relicta vxore pregnante obsignatoq̄z te
stamento in villa que longa dr. vj. kal. nouem
bris e vita decessit. religiosus princeps z q̄ libe
ralitate simul iusticiaq̄z prestaret. Fuit quoq̄z
in bellis audax z manu promptus. Moravos
z Bohemos armis subegit. Polonos late va
gantes intra regnū suū cohercuit Magna de se
x̄piane rei publice ꝑmittere videbat. nec mino
ra ppli de sua virtute concepant. pulcherrime
spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occi
dit que breui ad summū potentia creauerat. ne
q̄z eñ biennio toto impauit. Statura eius pro
cera fuit. neruosum z validū corp⁹ facies terri
fica more gentis erasa barba. superi⁹ labiū intō
sum. vestem haud splendidā. Balthe⁹ auro g̃
uis cinxit. nec vnq̄z lateri defuit ensis. Corpus
eius in alba reconditū est. Cognita regis mor-

te cõuenientes hungari indignũ ac periculosum existimãtes tñ regnũ vni⁹ femine iudicio subiacere reginã magnis p̃cib⁹ hortant Vladislaum polonie regem q̃ populũ armis tuteꝫ sibi vt virũ asciscat. Consentit mulier ea cõditione adiecta ne qđ filio p̃iudiciũ fiat si masculum pariat. Legunt in polonia p̃lati ecclesiarum ⁊ p̃ncipes regni natu ⁊ auctoritate maiores. q̃b⁹ iter agentib⁹ Latislaus postũm⁹ nascit. q̃ mox vt in lucem ꝓdijt apud albã regalem ⁊ baptismũ xp̃iane fidei signaculũ ⁊ militie cingulum ⁊ sacrã hũgarie coronã quã mater penes se habuit eadẽ die accepit. inde sublat⁹ in tutela Friderici Cesar⁹ duodecĩ ferme ãnis fuit. Cui mater ⁊ ip̃m ⁊ coronã cõmendauit. Legati q̃uis p̃hibente regina Vladislaũ adire quez magnis pollicitꝫ oneratũ in hũgariã trauerũt ⁊ imposito diademate regem salutauere. q̃ cum diu Ladislai mẽ vario euentu armis contendit hũgaris in duas ptes diuisis Vlric⁹ comes Cilie duz cõsobrine studet Latislaoq; regnũ defendit ea p̃tus a Polonis diu in carcere macerat⁹ est Dionysi⁹ archiepiscop⁹ Strigoniẽsis q̃ postea cardinalat⁹ honore donat⁹ est genere ac moribus illustris vtriq; regi diadema imposuit. Alteri volens. alteri coact⁹. vocatus em̃ ad Polonũ q̃ uis publica fide accepta budã petiuisset non p̃ us liberati siue reddit⁹ est q̃ Vladislaũ in alba coronauit. ipse q̃ primũ potuit domũ reuersus Polonoꝝ conatib⁹ summo studio aduersatus est. Julian⁹ cardinalis sancti Angeli ab Eugenio pontifice mario i hũgariã missus vir summo ingenio. singulari facundia. excellenti doctrina q̃uis indutias belli inter Vladislaum ⁊ elizabeth ad certũ tempus composuit pacez tamen efficere non valuit. regina mortua oñes pene hũgarie optimates ad polonos defecere. solus Giskra bohem⁹ rei bellice pitissimus. et mann ꝓmpt⁹ Latislai partes in hũgaria tutat⁹ est. q̃ sepe cum pua militũ manu ingentes hũgaroꝝ Polonorumq; copias vicit. fudit delevit bisq; Johannem Huniadem magnis exercitib⁹ cinctũ castris eruit. Hic Johãnes natõne valach⁹ fuit haud altis natalib⁹ ortus ꝑ ingenio dextro ⁊ aio sublimi ⁊ virtutꝫ amator. multa cũ turchis feacnda p̃lia fecit. ⁊ hostium spoliꝫ hũgarica templa ditauit. primusq; olim apud hũgaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse monstrauit. q̃bus ex reb⁹ excitatus Vladislaus ⁊ ipse p̃liũ cum amurate turchoꝝ imperatore cõmittere non dubitauit. de q̃ postea sino loco dicem⁹. Fedus iter Friderici imperatorẽ ⁊ vladislaũ q̃ se regẽ hũgarie appellauit. Julian⁹ cardinalis ex lege composuit vt liceret imperatori hũgaros cohercere si qđ in austria striduẽ dampnũ inferrent. idẽ p̃missuz vladislao est in friderici subditos hũgariã infestãtes. Gũtiũ oppidũ in hũgaria ẽ stirie atq; austrie proximũ hoc latrones occupauere ⁊ plerũq; circũiecta castella. ex q̃bus in austriã pfecti magnã vim pecoꝝ atq; hominum abegerũt. Motus ea re fridericus comparato raptum exercitu i hũgariã traiecit munimẽta expugnauit. ex latronib⁹ · lxxx. furca suspẽdit. Cuz cecidisset in bello Vladisla⁹ cõuẽtus hungaroꝝ apud Pestã habitus. locus hic transdanubiũ. bude opponit neq; muris cinct⁹ neq; magnificis domib⁹ exedificat⁹ ville speciẽ gerit. hic Latisla⁹ alberti filius cõi procerꝝ sensu rex designat⁹ suisq; deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit nec tamen felicioꝛa eius p̃lia q̃ poloni fuerum. Johannes huniades regni gubrnator assumpt⁹ absente rege prouinciã vt aiunt in virga ferea gubernauit. nec dũ rex affuit minor eo habit⁹ ẽ hic prostratis apud albã turchis quemadmodũ in reb⁹ rascie referemus breui tempore supueniens morbo extinct⁹ ẽ. Ferunt euz cum egrotaret noluisse ad se dñicã corp⁹ deferri. indignũ esse aientẽ serui domũ intrare regẽ. iussisse se q̃uis deficientibus viribus in templuz vehi ibiq; de more xp̃iano confessuz diuinã eucharistiã suscepisse atq; iter sacerdotũ man⁹ deo animã reddidisse. Felix spũs q̃ tãte rei quanta gesta est apud albaz nũcius atq; auctor migrauit in celũ. ¶ Latislaus q̃ ex tutela iã pridẽ imperatoris emissus ⁊ ī paterna regna recep⁹ turchoꝝ metu ex hũgaria in austriã se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris morte quo cũ cilie comes apartũ gerebat odiuz impellente ipso comite qui veluti sublato emulo letabundus id nuncij audiuerat. rursus in hũgariã redijt. sed dum apud albam spolia turchorum ⁊ interemptoꝝ hostiuz cadauera inspicit comes ipe cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tãquaz regis auunculꝰ leges hũgaris prescribebat. Ladislao hũniadis filio i castro regio obtruncat ẽ inde necem cõsecut⁹ vnde sperauit impiũ. Offenssus ea re mirũ immo dũ regius animus dolorẽ tamen suppressit nec dubitauit auunculũ iure cesum fateri Cadauer defuncti in ciliam missum est. Rex Budam se contulit vbi secutos curiam huniadis filios in

carcerem rapi iussit. percussoremq; comitis Ladislaū natu maiorem capite plecti Mathiā captiuū duxit in austriā. ⁊ pfect⁹ in bohemiā penes eū seq; mādauit. ipe paucos dies Pragemorat⁹. siue morbo pestifero vt pleriq; tradidere. seu veneno vt alij affirmāt diem obijt. nobilissim⁹ sanguis pēna origine ac materna ex impatorib⁹ ort⁹. Mathias q̄ die rex clausit oculos eadem pragā applicuit. quē georgi⁹ gubernator in custodiā suam recepit. Corp⁹ Latislai apud patruū Carolū quartū romanoz impatorem in arce Pragensi atq; in ede sancti viti reconditū est ¶ Defūcto latislao regi hūgari ad elegendum successorē a kalen. Januarias diem constituūt. Proceres apud Budā frequenter cōueniūt inter quos Michael zilagi magna militū stipat⁹ caterua pīsto adest. xij. milia equitū. peditū septem milia eū secuta ferunt. q̄bus statiua i pesta fuerūt. Michael sororis hūiadis⁊ mathie auūculus fuit. Cui ppter necez Ladislai nepotis cū plerisq; regni baroīb⁹ acerrime simultates erāt hijs potentia ei⁹ haud paruū ingessit terroꝛē. nec iam perculsa metu contio liberā regis electionē futurā arbitrabat. Michael vero cōuentum adiens nō sero circa armatos ad duxisse ait. non vt vim congregatis inferat. ſ vt eos deterreat. si q̄ sint q̄ libertatem principuz ac populariū in assumendo rege pturbare conent. Illud tm̄ se veluti vnū ex regni accol' monere vt Johānis hūniadis beneficia meminerint. q̄ vnus olim turchoꝛum arma ab hūgari o regno depulerit. clarasq; gentis victorias pererit indigna suis meritis pmia reddita. er filijs ei⁹ alterū crudeliter occisum. alterū in Bohemia captū seruare posse. Barones memoriam Johānis extollere. Mathiā ex captiuitate redimere atq; ei⁹ regni fastigio collocare. Q̄d pater sua virtute seruasset neq; ferendū. vt ad exteros ea potestas deferat' parcere se omnibus qui nepoti finissent insidiati. regni salutem ante oculos ponere si quem puincie vtiliorem ee arbitrent' nihil obstare q̄ min⁹ melior eligatur. fuit res aliq̄diu anceps cū baronū sibi q̄sq; timeret. Postremo recōciliatōe inter pceres facta. cuius auctoꝛem Johannem sancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moꝛibus excellentem. q̄ cum legatū agebat apostolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem nat⁹ annos nono kalendas Februarij inter q̄draginta milia viroꝝ q̄ medio in danubio tum glacie constricto impatientes magni secreti electionis exitū expectabant rex acclamat⁹. Nunc q̄isq; hec legis ⁊ futura pdicito singulare prosis humāe iconstancie documētū. Ex duob⁹ adolescentulis etate moꝛibusq; pene paribus. alter ex regio solio dū nouenupte thalamū exornat deferē ad tūmulum. alter dū capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat' ad regnū. Libertas eius ex gubernatoꝛe bohemie spōsalitijs atq; pactionib⁹ empta referē. Mirabile quod matrē repentina letitia nō examinauerit cū tot cladib⁹ afflicta filiuz primus regē appellatū audiuerit q̄z vincul' exemptuz in parte hungarie que trās danubium in septentrionē porrigit' ⁊ nunc Sepusiū vocat olim gepide cōsedere insignis latro examites natione bohemus hussitaq; pestifera labe infectus milites predādi cupidos vndecūq; ad se venientes benigne collegit eosq; fratres appellauit. ⁊ vniuersā regionē illā tributariā sibi reddidit ex edificatis munitionib⁹ locis oportunis. ex quib⁹ modo in vnā modo i alterā partē discurrere posset. predas in fine cuiusq; mēsis viritim diuisit. ex q̄b⁹ non plus accepit qui totū mēsem quā qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numeꝛo fratruz ascriptus. id sibi ex euāgelio pceptuz affirmauit quod si vinea dñi laboꝛantibus ⁊ qui prima hoꝛa ⁊ qui vndecima venerant equaz mercedem pmittit. Hec societas cuz lōge lateq; rapinas ageret ⁊ iā quinq; milia pugnatoꝛ in armis haberet idiesq; ꝯcresceret nō aliter dissipari potuit q̄z duce ipo Aramite ad stipēdia ladislai regis vocato. Transiluana regio est vltra danubiū sita quā daci quondā incoluere feroces populi. ⁊ multis romanoz cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ⁊ valachi. Theutones e saxōia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a septē ciuitatibus quas inhabitāt Sibēbūrgenses patrio sermone appellati. Siculi hūgaroz vetustissimi credunt' pmi omniū qui ex hūgaria veteri in hanc puinciā venerint. Eā ob causam q̄uis agros suis colunt manibus acrure viuentes greges pecoꝛ pascūt. nobiles tm̄ appellant'. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generosum dīm salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo amore hūgarie cōdōat'. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorum numeruz supra. lx. milium esse ferunt. Jussi vero in bellum exire nisi pareant capitali pena pleduntur. bona fisco applicantur. Valachi genus italicum sunt quemdmodum paulo post referemus pauci tamen apud transsiluanos inuenies viros

ercitatos hūgarie lingue nescios. In hac pro
uincia oppidū fuit qđ Bistriciū vocauere re-
gie corone subiectū. Jd ladislaus rex cū Vien-
ne ageret iohāni huniadi dono dedit. Tulerūt
id egre oppidā diuq; resistere. coacti tamē im-
parata fecerūt. Et mortuo Johāne eiusq; filio
Ladislao būde occiso. Michaelem zylagi q̄ p
Mathi-a altero Johānis filio regnū petebat.
turpiter reiecerūt. Jlle indignat⁹ q̄ primū La-
dislai reg⁹ mortē accepit eo cū exercitu rediit vi
oppidū expugnauit. rebelliū ciuium alijs oculos
eruit alijs manus amputauit alijs necem gla-
dio intulit. oppidū incendio deleuit. Jngresse
sunt paulo post trāssiluanam turchorū circiter
tria milia p̄damq; magnā abegerūt. pecoruq;
atq; hominum quos insecuti sibinienses ⁊ ipsi
thautones ad internitionē vsq; deleuerunt. vi-
ctores p̄da recuperata domum rediere. Vix ciui-
tatem introierant. cum michael ex alia parte
haud paruis ducens copias affuit ciuitati exi-
cium pans que bistricensibus aduersum se opē
tulisset. Sed cum sibinienses intra munitissimā
vrbem se continerent frustratus desiderio suo
minabundus recessit. ¶ Apud hūgaros obijt
etate nostra. Paulus vergerius Justinopolita
nus grecis ac etiam latinis litteris valde appri
ma instructus. cuius plura extāt opera ab eru-
ditis pbata. Arrianus qui Alexandri magni
gesta cum greco sermone conscripsit. Latinus
ab eo redditus est cum maximo shortatu Si-
gismundi Cesaris. Scripsit etenim de inge-
nuis moribus Grecas ac etiam Barbaras a-
micicias comparauit aduersus Malatestam.
qui enim Maronis statuam in foro Mantua
no deiici insserat. nobilem ac etiam insectiuaq;
edidit. Ex hungaris etenim qui studia huma-
nitatis secuti sint. eno nko claruerunt. duos no
uimus. videlicet. Johannem episcopūm Va-
radiensem. qui etenim regni cancellariam ob-
tinuit. Et alterum Johannem eius exsorore ne
potem suum. qui enim sub Guarino Veronē
se grecas ac etiam latinas litteras valde diligē
ter didicit. nec etenim minus versu q̄s soluta va
let oratione. Horum tamen originem Sclauo-
nicam ferunt. Scientiam enim iur⁹ valde plu-
rimi professi sunt. Inter quos etenim Dionysi
us excelluit. qui enim de gente Canysia natus
est. qui etiam Strigoniensem sortitus est eccle-
siam. honoreq; quoq; Cardinalatus vt ante di-
ximus emeruit. In re militari Nicolaus Way
da transiluanus. Michael vsatius. ⁊ qui Ca-
lisium inuasit. Pangratius nomē adepti sunt
Nunc enim clarus habetur Michael zylagi ex
aliena ruina magnus Johannes Huniadis
cuius etenim nomen ceteros obnubilat. non
tam hungaris q̄s etiam Valachis ex quib⁹ na-
tus erat gloriam auxit.

Valachia

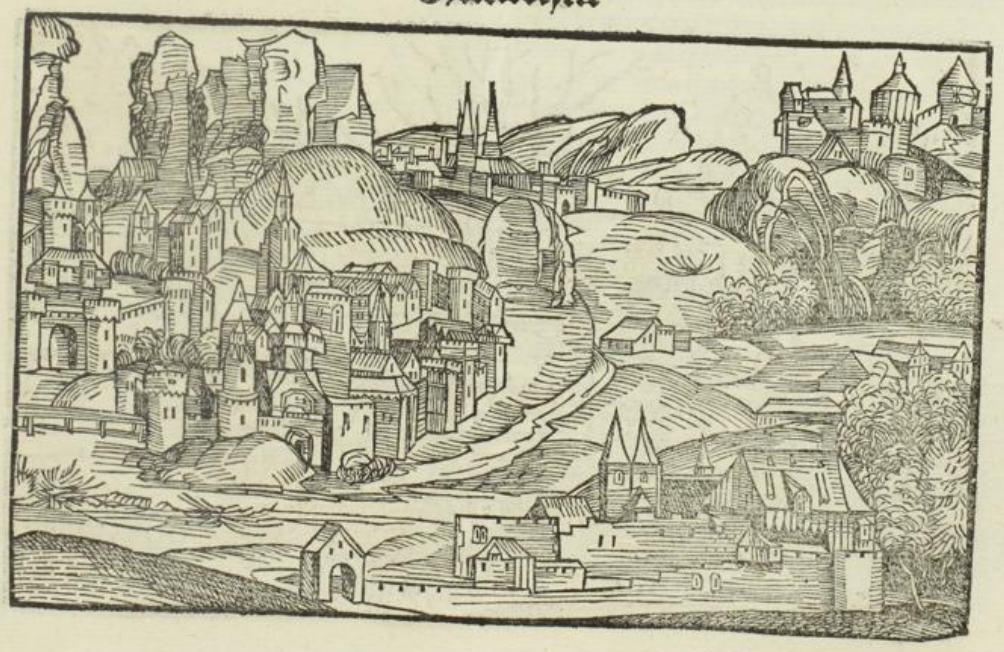

Vlachia per quã lata religio est a trãs siluanis incipiẽs vsq; in eurinium p tensa pelagus plana ferme tota ⁊ aq̃ rum indigna. cui⁹ meridiem hister fluui⁹ excipit. Septentrionem Roxani occupãt. quos nostra etas ruthenos appellat ⁊ versus fluuiũ thiram nomades citharũ genus quos tartaros hodie vocitam⁹. hanc terrã incoluere quondã gethe. q̃ ⁊ dariũ histaspis filiũ turpi fuga repulerunt ⁊ traciã pluribus cladibus affecerũt. Postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ⁊ Colonia Romanox que dacos coherceret eo ꝺ ducta duce quodã flacco a quo flactia nuncupata. Exinde longo tempis tractu corrupto vt fit vocabulo Valachia dicta ⁊ p flaccis Valachi appellati. Sermo abhuc genti romanus ẽ q̃uis magna ex pte mutatus ⁊ homini italico vix intelligibilis. Inter Valachas tempestate nostra due factiones fuere. altera danox. altera dragularum sed hij cuz danis impares eẽnt atq; ab illis multipharia oppimerent turchos in auriliũ vocauere. quox armis adiuti danos pene ad internitionẽ deleuerũt. danis vero Johãnes huniades hungarox impio fretus opem ferens non tam illos restituit q̃z sibijpsi claritatem ⁊ opes aquisiuit. Quippe q̃ Danorum agros ex potestate turchox ereptos ⁊ sibi ⁊ posteris perpetua possessione retinendo occupauit. Valachi ⁊ insulas histri accolunt. inter quas Peucen insulam apud veteres fassia nostani. Et in tracia quoq; sedes habent. Valachorum ps turchox impio ps hungaris pet. nonme latet difficilimam esse ꝓuinciarũ descriptionem quando ⁊ autores ipsi quos imitari oportet non solum varij verum etiam inter se cõtrarij ac magnope dissentiẽtes. inueniunt ⁊ ipsax ꝓuinciarum limites p dominantiũ auctoritate ac potentia sepe numero cõmutant. Nã que ꝓuincia latissima q̃ndã fuit etate nostra. aut extincta est. aut per modica. contra vero que nulla vel minima extitit. nunc latissimam florentissimamq; videmus Longobardiaz ac romandiolam non cognouere maiora nostra tẽpora Insubriam emiliam ac flaminiam priscus ignorant. Macedoniam vero sub Emathione rege a quo etiam Emathia cognominata per augusti clauserant termini. Virtus vero postea regum ac etiam gentis industria subtracti finitimis populis longe ac late protendit. Debet igit veniam equũ censeo si qui mea scripta legentes nõ eos locorum terminos offenderint. quos ipsi vel mente sua cõceperunt vel apud alios inuenerũt. non que ab alijs accepim⁹. seu veteribus seu etiam nouia autoribus incorrupta referimus. q̃uis non est propositi nostri. geographiaz edere. licet aliquando historia ipsa quam scribimus locox aliquã significatõez requirat sic eñ elucidior redditur.

Tracia

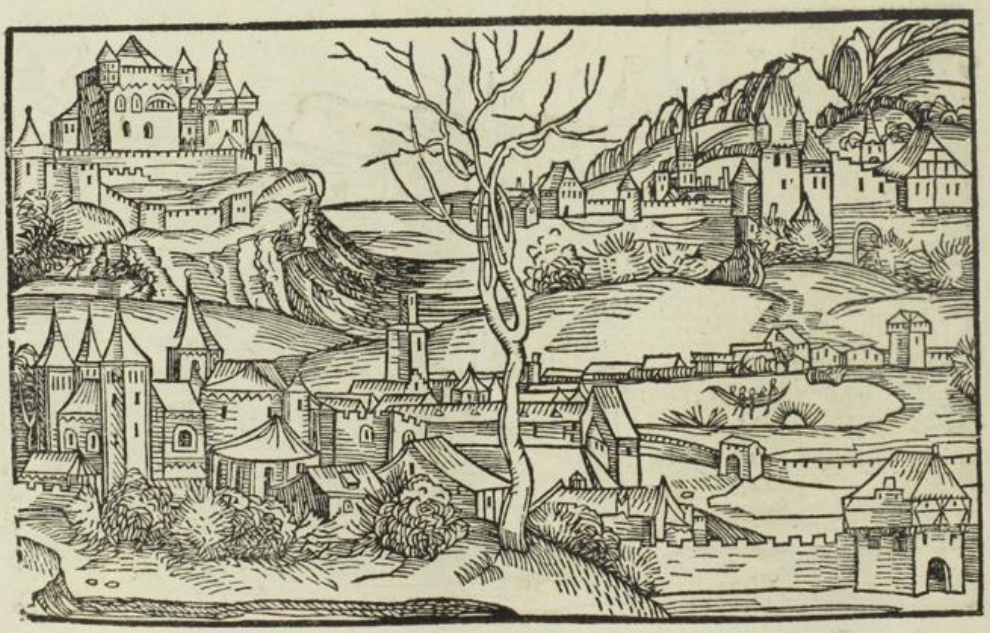

POst valachos igit̃ & hũgaros de qũib⁹ sermo habit⁹ tracienſiũ res geſte ſeſe offerũt. Tracia vo vt pleriq; autores tradunt ipiq; pſtãtiores ampliſſima prouicia eſt longe lateq; patẽs cui ab oriẽte eurinũ pelagus ac propõtis ocarrit. a meridie egeũ mare & ſtrimon fluui⁹. ſiq; macedonic⁹ ager. ſeptẽtrionez hiſter claudit. occidẽtis oĩa tũ peoniꝫ mõtes tuz pannonia & ſau⁹ ercipit amnis. in q̃ ſnia & plinium veronẽſez fuiſſe video. & Strabonẽ ipz q̃ iuga mõtis hemi tracia diuidere mediam affirmat. idẽq; dardãos. tribalos myſos ĩcolere tracia ñ ambigit. Tribalos aũt eos coluiſſe cãpos in q̃s vel raſciani mõ vel ſeruij ſedes habẽt nemo negabit q̃ ſcripta vetex pñti rex ſtatui conperauerit. Myſi vero poſt tribalos ad oriẽtem vſq; eurinũ protẽdũtur inter hiſtrũ & hemũ mõtez habitacula ſortiti hos hodie bulgaros appellant. Poſt q̃s maritima loca verſus meridiẽ ad helleſpõtũ vſq; romania ẽ natio greca q̃zuis olim barbara fuerit. Et iterum noſtro tpe deleta; greco⁹ impio diſatibus tũrchis in barbariaz redit. Huius pouicie metropolis ẽ Bizantiũ id eſt cõſtantinopol agios prius appellata Lacedemonij eam condidere duce pauſania. q̃bus appollinem cõſulentib⁹. vbi nã ſedes quererẽt mãdaſſe oraculũ memorie pditũ eſt vt cõtra cecos habitationẽ locarent. Cecos aũt megarenſes appellauit calcedonis cõditores. q̃ quoniã pi⁹ in traciã nãigaſſent. ſitũq; vbi poſtea Bizantiũ edificatũ eſt cõſpexiſſent. amiſſa tam locupleteripa tenuiorem e regione in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cõſtantinũ vero imperatorem cognomine magnum cum enim ſtatuiſſet imperij ſedem ex vibe Roma in orientem tranſferre quo facilius parthorum excurſiones compeſceret tradunt eccleſiaſtici auctores in Troadez profectum ibi regie vibis fundamenta eieciſſe vbi quondam agamenon ceteriq; grecorum principes aduerſus Priamum regem fixere tentoria. ſed admonitum in ſomnis a chriſto ſaluatore locum alium deſignante ceptum opus cuius diu manſere veſtigia infectum reliquiſſe atq; in traciam nauigante Bizantium petiuiſſe eumq; ſibi locum diuinitus oſtenſum diriſſe. mox vibem ampliaſſe. Noua etiam menia exciſſe. ſublimes excitaſſe turres. magnificẽtiſſimis tum priuatis tum etiam publicis operibus exornaſſe. tantũq; illi decoris adieciſſe vt altera Roma non immerito dici poſſet. Scriptores vetuſti qui Florentem vibem inſignem viderunt videre deorum potius in terris habitaculum q̃z Imperatorum putauere. Nomen vibi nouam Romam Imperator indidit. ſed vicit obſtinatio vulgi vt a conditore eius poti⁹ Conſtantinopolis vocaretur. In hac enim inſigni vibe multa ſub Imperatoribus epiſcoporum concilia celebrata. multe ſuppreſſe in criſtiana religiõe ſurgentes hereſes. multe namq; etiam hereſes. inuenteſunt. inter quas ea diutius manſit. que de proceſſione ſanctiſpiritus q̃zuis in plurib⁹ agitata ac reiecta cõciliis ad noſtram etatem vſq; perueniens. deniq; ſub Eugenio quarto pontifice. marime in florentina Synodo. quemadmodum ſuo loco dicetur. non ſolum a latinis. ſed ab ipſis & grecis damnata exploſaq; eſt. Verum etiam q̃zq; Joſeph patriarcha & Johannes Imperator gẽtis eiuſce cum latina eccleſia conceptis animis ſacre fidei ſymbolum decantauerit. Conſtantinopolitana tamen eccleſia credere quod Romana ſentiret nephas duxit. Cubierat i florentina patriarcha qui vnioni conſenſerat nec Imperator domum reuerſus diu ſuperuixerat Conſtantinus vero qui ei ſucceſſit ſiue enim deceptꝰ ſiue ſponte ſua inſanies haud quaq; vnioni conſentiens videbatur. & iam gregorium patriarcham priori ſuffectum quod ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat eccleſiaſtica bona inuadens. miſerat eo Nicolaus pontifex Romanus yſidorum epiſcopum Sabinienſem vniuerſalis ercclefie cardinalem virum induſtrium & qui rutenorum eccleſiam iamdudum rexerat pcentatum qua nam ratione grecancia natio legatorum ſuorum commenta reiceret cum latinis florentie habita. iaz ille imperatorem eiuſq; ſenatum in rectam viam pellexerat cum turchorum bellum duce & auctoritate moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtantinopolitanos emerſit de quo paulo poſt ſuo loco dicẽ. Video cõplures etatis nr̃e non auctores aut poetas dũtaxat rex & hyſtoricos eo errore teneri vt thencros noĩe turci appellẽt. credo eos idcirco motos. qm̃ tũrchi troyaz poſſidẽt quã turci coluer̃. ſi illoꝝ origo ex creta atq; italia fuit. turchoꝝ gẽs ſcithica & barbara ẽ de cui⁹ origine atq; pgreſſu q̃zuis ppoſitũ egredi videar dicere haud alienũ exiſtimo. qm̃ ſub euo noſtro intantũ hoc genus hoim aucũ eſt vt aſiam greciamq; tenens latinũ xpianũq; nomẽ late pterreat. ea narratio res q̃ traiacenſes apiet de q̃bus inſtitutus eſt ſermo.

Turchia

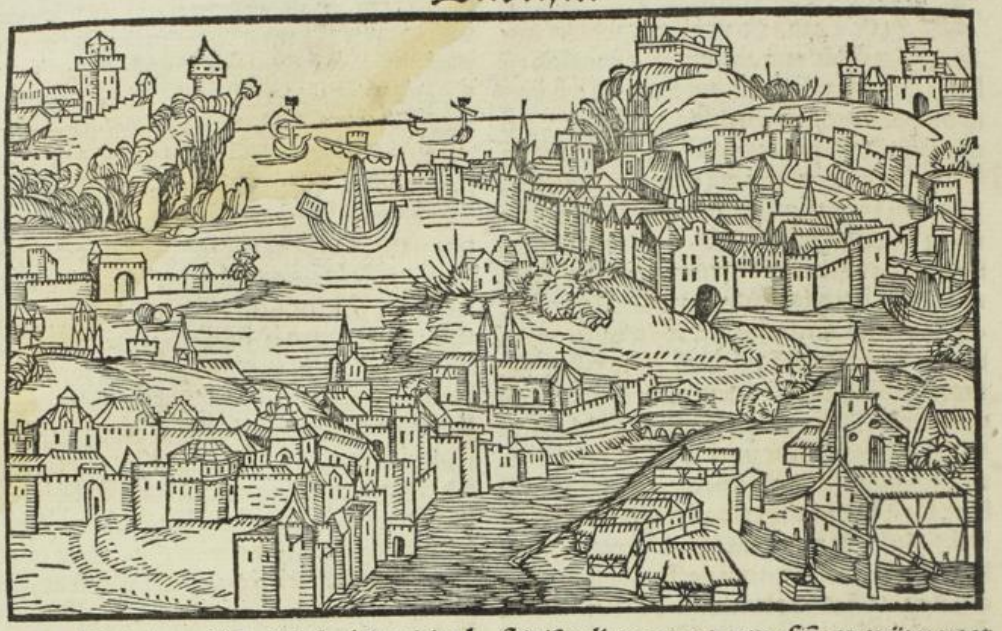

Turchi vt ethicꝰ philosophꝰ tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas cōtra babilonis vbera sedes patrias habuere. gens truculēte ignominiosa ⁊ in amctis stupris ac lupanaribꝰ fornicaria. Comedit q̄ ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vulturū carnes. nec ab ortiuis hominū abstinuit. diē festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romāoꝝ impiū audiuit magis q̄ sensit. q̄nis octauiano Augusto in aurolittoneo censum dedit. ⁊ id q̄dem sponte. nam cū vicinas vndiq; regiones annua illi tributa reddere animaduertisset nouū diem ac temporū deū ex ortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. hec gens teste othone hystorico ⁊ imperatoris Friderici patruo regnāte apud Frācos Pipino a caspijs portis egressa cū auaribꝰ q̄s Hungaros nostra vocat etas feroci pugna multis vtrobiq; desideratis cōflirit. Erinde pōtū capadociāq; transgressa ad reliqs inde finitimas gentes sensim dilapsa morte latronum clamdestinis q̄busdam ercussionibꝰ vires sibi vendicās occupatis q̄busdam montibꝰ ⁊ claustris oportunis vñ p occasiones facile irruptiones fieri possent vsq; adeo emersit ac sublata est animis vt palā iam ⁊ pari marte aduersum finitimos de agri pssessione certari ⁊ deniq; pcedente tempe non solū pontū ⁊ capadociā vsq; galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtranq; frigiā. cylices. cares. ⁊ eam asiā que minor vocatur ad oras vsq; Jonijse ⁊ littora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā pncipē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia q̄si pfactiones secuti. Ex hac gente quemadmodū nicolaꝰ saguntinꝰ vir grece ac latine hystorie pitissimꝰ ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ cētesimū circiter ānū Otomānus exigui tū census ⁊ obscuri inter priuatos nois ex collecticio milite non pua manu p seditionē cōflata crassari passim ac non solū reliq; as tpianas vexare. verū ⁊ hoies sue gentis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit cuiꝰ conatibus orta inter turchoꝝ pncipes seditio facilē cursum pbuit. nā illi dū sese inuicē laniant assētis vndiq; omnibus qui pro ingenio prede rapinarumq; percupiti essent auctoritatem breui et cum hoc etiam nomen adeptus est. oppida vero non pauca partim vi et etiam patim deditione in gubernationem ac potestatem suaz accepit. Ottomanno etenim filius successit cui nomen Orcanes. qui cum rem inchoataz a patre suo Otthomanno comode prosecutus est ⁊ admodum propagauit. Eum vero Amurates filius sūbsecutꝰ est. qui de duobus grecoꝝ imperio disceptantibus ab altero qui supari timeret in auxilium accersitus Turchorum primus. transiuit in greciam vbi consulto bellum protrahens. Postq; ambos eneruatis ꝓsumptisq; viribus fractos ⁊ d[illegible]essos animaduertit versis

vsque dié festum voluit. Vel saltem in mense augusto

vt aiũt pris arma in eos sine vllo discrimĩe per occasionẽ quertit. ⁊ occupato callipoli oppido poportũe incheroneso ad hellespõti fretũ cito cetera greca oppida appte petere bello palãq; sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri impiũ nõ dubitauit. magnãq; tracie ptẽ. nullis ferme obsistentibus audẽtib⁹ ditõi sue subiecit. Js vita fũct⁹ duos reliqt filios Salmanũ ⁊ pazeitẽ. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitez deducta est q; p; pos fortũe adept⁹ afflat⁹ vsq; adeo nouelli regni fines extulit vt thraciã pene vniuersaz excepta ꝓstãtinopoli ac pera thessaliam. macedoniã. phocidẽ. boeciã. atthicã. maioꝝ pte occupauerit. Miso; q; illiricos tribalos crebris excursiõib⁹ infirmauerit. Cõstãtino polim vo tũ oĩ agro suburbanisq; ac delicijs spoliauit. tũ longa ⁊ difficili obsidiõe vexauit. vt cives despata salute de deditõe agere cepint. pissentq; ꝑculdubio ⁊ in hostis seuissimi potestatẽ venissent in tãburlanes ille scitharũ ꝓpotens rex instar torrẽtis ipo incursu atq; impetu cuncta psternẽdo ac vastãdo pazeitẽ ipm occurrere ac reluctari conantẽ magno ꝑlio ⁊ ingenti strage superatũ in asia cepisset. Hic est ille tetroꝝ gẽtiũ in cui⁹ exercitu duodecies centena milia hoim fuisse traduntꝫ Xerse ac Dario maioꝝ quoꝝ copijs siccata flumia ꝓdidert. ira ipe sedei vocitauit. nec noi crudelitas defuit. multas ac ꝑclaras asie vrbes deleuit. hoies tanq; pecora trucidauit nõ etati nõ sexui pepcit. Damasaĩ nobilissimã Sirie vrbẽ diripuit atq; incendit. Pazeitẽ cathena vinctũ prãdens. q; si canem sub mensã sna comedere iussit. ascensur⁹ equus eo tanq; scabello vsus est. post cladẽ pazeite filij ei⁹ q; complures erant in potestatẽ grecoꝝ venere qm̃ picrũ euasuri in tharciã trasscere ꝓtenderẽt. Calapin⁹ aũt natu maior ad uersus quez Sigismund⁹ rex vngarie collatis signis ꝑlio iniens tumultuo se fusus castra ⁊ impedimẽta reliqt. Xpianoꝝ ingens occisio facta Johãnes dux Burgũdie in eo ꝑlio capt⁹ multo auro libertatẽ redemit. Calapino mortuo. Orcan eius filio tenella etate adolescentulo moyses patruus ⁊ regnũ ⁊ vitã eripuit. q; paulopost sine filio ꝺ sideratο maometẽ fratrẽ reliqt heredẽ. Js flaccis. i. walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationib⁹ trãs danubiũ vt añ ditim⁹ late dominantib⁹ bello attritis tributa grauia impauit. nõnullos in asia turchoꝝ regulos armis regnisq; penit⁹ spoliauit. xpianos sub impio suo degentes q; durissime afflixit. Machometo mortuo amiratez ei⁹ filiũ q; dum ꝓid temp⁹ in asia moraretur. audita patris morte in tratiã trasscere cõãte impatore grecoꝝ phibuit. diu muscaphãq; reliquũ ex pazeite filijs vt rex potiret emisit ⁊ summa ope ꝓsecut⁹ est. Sz muscapha pugna superato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnũ consecut⁹ Thessalonicaz illustrẽ grecie vrbem quã tamẽ Veneti possidebant vi captã expugnatãq; penit⁹ diruit eaq; victoria auct⁹ Epirũ atq; Echoliã nõ obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricoꝝ agros vastauit. oppida mlta vi cepit diripuit atq; incendit. vroꝝ⁹ more gentis q; plurib⁹ in unct⁹ est. Inter quas georgij seruie dispoti filiã duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eũ duxit exercitũ. Georius impar generi potentie furentẽq; veritꝰ hostem relicto vno ex filijs q; cum ꝑsidio Smedrã tueret. cum coniuge ceterisq; liberis ac gentis sue sacerdotibus in hungariã ꝓfugit. Expugnata est tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptũ Georgi⁹ patria pulsus diu apud hũgaros exulauit. Johãnes huniades iam p arma clarus sepe cum exercitu Serviã ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eoꝝq; duces acie conflixit. verũ q; uis Seruie magnã partez recuperauit non tamẽ Georgio cuncta restituit. multa sibijpsi retinuit multa dedit amicis neq; iniuria cum ipse sua virtute ꝓpria repulisset hostes ⁊ georgij suspecta fides esset q; medios inter hungaros ac turchos nũc hos nũc illos fellisset in hijs vero q; religionis eẽt neq; Romane ecclie auscultaret neq; mahometes legẽ sequerẽt. Libet qm̃ huc ventũ est. hui⁹ opa ad finez ꝓsequi qm̃ male pugnatũ eẽt in ꝑlio variensi. de q; paulopost dicem⁹. fugiens huniades in seruiam se recepit. Sensit aduentũ Georgi⁹ atq; obuiã fact⁹ venientẽ intercepit ⁊ quasi hostem cõcecidit in vincla. nec ꝓus dimisit q; oppida sue ditõis ab eo pridẽ occupata recepit nec mlto postea cũ Johannes versus Sophiã copias duceret videretur q; non parua turchis illatur⁹ dampna Amurati oĩa hungaroꝝ consilia patefecit. vnde ille admonit⁹ matrimã xpianis intulit cladem. quemadmodũ suo loco referet. Cũ vo Turchi cõstantinopolim expugnassent atq; in seruiã ducẽt exercitũ miarent. Scdo auxiliũ petẽs ad hũgaros trãsit ⁊ i austriã vsq; ꝓfect⁹ ladislaũ adyt regẽ. gndeu⁹ iam senex dign⁹ veneratu si recta de religione sensisset. ea in eo sermonis auctoritas ea etiam corporis maiestas fuit

Accessit hunc Johānes capistraneus ordis minorum professor vite mundicia ⁊ interp̄dicatoris euāgelij nostro tempe insignis q̄siuit an audire se vellet ānuenti qđ Romana eccl̄ia credit ⁊ docet exposuit diu secūp interpretē de sacris eloquijs disputauit ⁊ errorē sue gentis relinqueret magnope cohortat⁹ est. Jlle hoc deniq; responsum dedit. Annis. xc. vitā pduxi nec aliā religionem q̄z suscepi a patrib⁹ noui. sapientez me ciues mei q̄z nis infelicē hactenꝰ putauere. tu nunc qđ sepe agitāt senes delirū efficere cupis. laqueo vitā finire malim q̄z patrū traditiones relinq̄re. atq; hijs dictis e cōspectu abijt tā picu losum ē religionē imbuisse damnatā. Reuersus domū quem accepisset michaelem zilagi q̄ tum albe cū presidio p̄erat frēmq; ei⁹ Latislaū q̄duigis vectos vrbem eisse milites misit q̄ eos vel cōprehenderēt vel occiderent Michael vbi adesse hostes animaduertit curru desiliēs equū q̄ pene ducebat ascendēs veloci fuga saluat⁹ est Ladislaus in q̄driga rept⁹ multis vulneribꝰ cōfossus ac discerpt⁹ interijt. sed non impune id Georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis p⁹ diebꝰ illū ppe danubij ripā iter habere aggressusq; cū armatis captiuum abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redēpt⁹ est Georgi⁹ magno auri pondere non tamē diu supuixit cū trunce manus fluor sisti nō posset. atq; hic pfidi hois exitus fuit. Lazar⁹ filiꝰ post cū gubernationē susc̄epit exclusoq; fr̄e Georgio q̄ q̄ndā Amurates excecauerat. Js cū sorore quā nupsisse Amurato dirim⁹ ad opes maomethis cōfugiens frustra ei⁹ auxiliū implorauit. Obijt deinde Lazar⁹ de eni⁹ hereditate non parua contentio exorta est. Gregoꝰ turchorū auxilio paternū regnū nititꝰ vendicare. vxor Lazari relicta hungaricas opes implorat. nec Katherinā Vlrici comitis Cilie quondā vxor ac Georgij filia portionē hereditatꝭ despat. Johānes cardinalis sc̄ti Angeli ab ℌungaris inuitat⁹ eo pfect⁹ vt arces rastianas q̄ turchis in hūgariā aditū p̄dudunt aut apostolice sedis nomie recipiat aut ℌūgaris tradi aret. reb⁹ infect⁹ nō sine ḡui pculo vrbē man⁹ turchoꝝ evasit Budā rediit. Nos amuratis opa que medio cursu relinq̄mus pseq̄mur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliq; tā suis amat⁹ q̄z nostris odiosus cum centū milib⁹ pugnatoꝝ intrauit ℌūgariā late populat⁹ prouinciā sterilis ān⁹ impedimonto fuit ne regno peteret commeat⁹ penuria compulsus rediit Julianus cardinalis sc̄ti angeli ab Eugenio summo pontifice mario aduersus eum missus hungarorum extulit animos. ⁊ arma sumere psuasit. exercit⁹ christian⁹ vsq; sophiam ad arcū magnum pfect⁹ est. Sepe cū turchis pspere dimicatū non sine Johānis huniadis ingenti laude. q̄ cum copias duceret ei⁹ nomen apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātib⁹ pueris matrissfamilias taciturnitatē non aliter imparent q̄z Johānis p̄sentiā minitātes. Cōgregato tamē non puo numero turchi q̄niā r̄pianis cōfligere non dubitarūt. sed non tā felix ei⁹ pug q̄z fortis anim⁹ fuit. Supati virtute hūgarica multis cesis terga dedere. ℌūgari q̄ bello interfuere cupiditate glorie res suas ampliātes ac ꝺ magnis maiora tradētes impatori Friderico superatos bello turchos scripsisse. xxx. milia hostiū cesa captaq; multop̄la. Cardinalis sc̄ti Angeli ser milia dūtarat hostiū in eo p̄lio cecidisse suis litteris affirmauit. Signa militaria nouez capta Johannem ℌuniadem non ducis tantum sed militis quoq; singulari virtute vsum eiq; fides habita turchis ea christianoꝝ victoria plus pauoris q̄z damni attulit. nō hungaricas tantū vires. sed germanicas quoq; in se commotas arbitrantib⁹. Cōsternati ergo ac perculsi metu perinde ac totus occidens cōiurasset. pacem petiere hungari q̄ suas vires non ignorarent. nec tam potentie sue q̄z casui victoriam imputarēt pculosum existimātes sepi⁹ tētate fortunam oblatos vltro conditiones pacis nō recusarūt inducie belli in decem annos iusiurandum per sua sacra ambe date partes prestitere Despoto Seruie q̄ bello amiserat addita. molesta ea res Juliano cardinali fuit cui p̄sequenda victoria videbatur. Eugenio quoq; Romano pontifici nihil molestius nunciari potuit. cuius menti nulla maior cura insedit q̄z r̄piane fidei ppagande. Scripsit igitur cardinali nullum valere fedus quod se in consulto cum hostibus religionis perasssus esset. Vladislao regi Polonie. qui eo tempore hungariaz occupabat vti commenta dissolueret imperauit. iuramēta remisit. nouum instaurari bellum tum precibus tum minis exorsit. Ex christianis principibus auxilia petijt preter Philippum tamen Burgundie ducem neminem christiane religionis zelus commouit. hic solus classem instruxit que vsq; in hellespontum profecta turchis ex Asia eniz transitum prohibere in Europam conata est Franciscus cardinalis venetiarum

Eugenij nepos cum pleriſq; triremibus eo miſſus claſſi p̄fuit. Vladiſlao q̄ alienū regnum inuaſiſſet ere ſua viſum eſt ſollicitudinē belli prouincialib⁹ non deeſſe. Accerſitis igit̄ ex Polonia & bohemia ceteriſq; vicinis gentib⁹ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchor̄ agros inuadere ſtatuit Johanni huniadi caſtror̄ cura commiſſa q̄d agita circiter equitū milia fuiſſe tradunt. pleriq; dimidio minorem numerū p̄dicere. Reguli hungarie pontifex q; q̄plurimi interfuere. Julian⁹ ſcti angeli cardinalis milites cruce ſignatos non pancos ſecū duxit iter p̄ valachiā receptū. Deinde tranſito danubio i myſiaz ventū vt p̄ plana & campeſtria loca in romaniā tranſirent. Amurates hoſtium cognito aduentu cū grecis & turcis in europa manentibus non ſatis cōfideret exercitū aſianis militib⁹ compauit. ſed angebat animū tranſiciendi freti non mediocris cura. q̄ claſſem aplicā obtinere pelag⁹ nō ignorabat anno vt aiūt & multa volueti animo. Gennenſes quidam curas adimere q̄ ſuis nauib⁹ accepta pecunia trāſportare copias p̄miſerūt. Locus eſt vbi non ampli⁹ q̄z ſtadia q̄nq; latitudo freti cōtinet inter p̄pontidē & euxinū pelag⁹. tm̄ eſt ſpaciū qđ Europā Aſiāq; diſterminat. Boſphor Tracium direre maiores a bizātio. q̄draginta ferme ſtadijs diſtātem. Hic amuratis exercit⁹ trāſiect⁹ ē aureo nūero vectorib⁹ p̄ capita tradito. q̄ ſi vera eſt fama centū milia fuiſſe ferunt. Jam i p̄iani locū attigerāt cui varna eſt nomen. quoniam aduentare innūerabiles hoſtiū copias nunciatū eſt. Cedendū Vlatiſlao cardinaliq; videbat. & ne circūueniri ab hoſte poſſent munitus montanūq; locū petendū. at huniades aduerſari ac reſiſtere turchor̄ ſe noſſe vires dicere famam ſemp vero maiorem eſſe. Qđ ſi turchi oēs adſint hungar⁹ tamē impes fore illos aurea & diſcoloi veſte. hūgaros ferro atq; ere fulgere. chriſtianum agmen & ſtare patum & ſeq̄. nec turba nec ſarcinis pregraue intentū quo dux nō modo ſignet ſed & innuat. Contra ſi turchor̄ mores inſpiciant feminas magis eriſtimare debere q̄z viros. Si fugiat exercitus x̄pianus quē rex hungarie ducit in quo legat⁹ apoſtolic⁹ adeſt. in quo tot nobiliſſimi pceres militant nūq; deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis ſententia expectati hoſtes poſtera die viſi maioris exercitus ſpeciem prebuere q̄z fama ipſa vulgauerat ſiue q̄ metuentibus oīa vero maiora viderē. ſiue q̄ Amurates in cogēdo milite vulgate opinioni haud quaq; defuerat. Territus huniades eo conſpectu tum p̄mū periculi magnitudinē animo volues de fuga regem admonuit. ille ſerū conciliū arguens perniciosam magis fugā q̄z pugnā dixit. Commiſſo prelio ſperari victoriā poſſe. ſepe minoribus exercitibus ceſſiſſe maiores. nec tam multitudinem bellatorū q̄z audaciā & ordinem p̄ſtare victoriā. deū quoq; reſpicere meliorem cauſam p̄ſtātioremq; ſe' patiſ ſi mō audeāt exhibere. Fugientes victoriā hoſti tradere ferendaq; terga & multa ſuor̄ cedem. Magnifica quoq; verba Johānis pridie dicta plenus iraruz exprobrauit. Juſſiſq; omnibus arma capeſcere p̄liū expectauit. Amurates in primo colle conſederat. ex quo ſuo piter atq; hoſtes expectare potuit. dato belli ſigno. q̄ndecim milia equitum q̄ pugnā prouocarēt facto globo in chriſtianos impetū fecere ſingulis Albe veſtes ſuper loricas fuere. que vento agitate inſtar alarum p̄ ſe ferebant. totidem viridib⁹ induti ſagulis ſequebant aurea equorum frena mlt̄or̄ viſa & mlt⁹ galeax argēti atq; gemmarū nitor. ipſas quoq; gladiorū vaginas p̄grandes vniones ornabant. non detractauere x̄piani certamen. itū eſt ferocib⁹ in pugnaz animis. ſup̄ior acies noſtra turchos in fugam vertit. q̄z plurimis primo impetu proſtratis. pertulit ea res magno metu Amuratem. nihil tale ferentem fugiſſetq; p̄mus perdito exercitu niſi circumſtantes ſatrape comprehenſo eius equi freno ignauiam eius increpaſſent fugientiq; cōminati ſunt necem. perſtitit ergo inuitus iuſſiſq; fortiſſimis armis, ſumere prelium inſtauravit. pugnatum eſt ſumma contentione plurib⁹ nunc chriſtianis nunc turchis propinquiorem victoria ſeſe prebentem. cadebant hinc atq; inde q̄z plurimi. plures ex turchis quorū corpora parum tecta facile ſagitte enſeſq; penetrabant Poſtremo quom nouus in horas hoſtis incederet & ſanctiorum loca integri occuparent non tā virtute q̄z numero ſuparati hūgari paulatim referre pedem cepere tum Vlatiſlaus cum globo ſuorum quos erga ſe non minus ſortes q̄z fides habuit ex Polonia vt hoſtes ex acie victores diuertere. chriſtianiſq; animum redderet in tumultum quem tenere ab Amurate diximus circumiectoſq; vndiq; curtus impetum fecit. & ibi noua pugna commiſſa nouis iniectus ammirati pauor trepidatum totis vero caſtris. Nec etenim iam conſiſtendi eius animus omnino

aderat. qđ si huniadi par animꝰ ac regi fuisset
ꝛ arridenti fortune dedisset manꝰ haud dubiū
quin ea dies ꝛ amurati vitā ꝛ posteris eiꝰ im-
periū grecie abstulisset. verū ipe vt primū cede
re xpiana signa ꝓspexit quem decē milibꝰ hun
garis ac valachis ex acie se subtraxit atq; in sa-
lutato rege nutāte adhuc victoria fugā arripu
it fortasse rei militaris pitio nulla impugna sa
lus visa ꝛ saluare aliqs q̄s pire oēs maluit. Po
loni acceptā eo plio cladē huniadis vecordie at
q; ignauie tradiderūt ipe sua cōsilia spreta con
questꝰ est. Vladislaus sue sorti dimissus dū for
titer circa monimēta hostiū pugnat cū deiectꝰ
obtruncatꝰ est. caput ei hasta infixū p gretiaz
atq; asiā in signū victorie pplis ostentatū. Po
loni ad vnū cesi oēs direpta castra ꝛ q̄ munitō
nes cōtruū trebant necati. Epi ꝛ pceres hūga
rie q̄ aderāt eadē calamitate oppssi. Julianus
cardinalis dū fugit amisso plio qm̄ iaz hostes
euasisset hūgaroꝝ pfidiā invadere ñ potuit po
tū cū dātem stagnū forte reptū latruncali q̄dā
nouere ꝛ arbitrati pecuniā apud eū esse deiecto
equo necauerūt ꝛ ablatis vestimētis nudū ca-
dauer feris ꝛ volucribꝰ dimisere. Hic eritꝰ eius
viri fuit magni ꝛ admirabilis in q̄ nescias do-
ctrina maior an eloq̄ntia fuerit grata hoīs pre
sentia. blādi mores. vitā oī etate mitida. religio
nis zelus. q̄ oīa pro xpo ꝛ morē ipam ferre sua
serit. Huniadē vt ante dixim⁹ fugientem dispo
tus seruire cepit. Poloni regē suū hoc pacto bel
lo plurib⁹ annis vivere credideruūt captū nō in
terfectū arbitrati cardinali venetiaꝝ eiꝰ culpa
cladis magna in pte imputata est. cui neq; re-
tū vti par fuerat custodiuit neq; trāsfugetes ho
stes xpianis ducib⁹ qđ sēm fuerat eiꝰ officiuz
nūciauit. de nūero cesoꝝ minime ꝓstat illud ex
ploratū est longe plēs ex turchoꝝ acie cecidisse
Ceterū p numero copiaꝝ longe maiꝰ damnū
xpianis illatū. Victor amurates neq; fugientes
hostes insecutꝰ est. neq; gloriabundꝰ inter suos
magnifica verba iactauit. neq; vt anet assue-
uerat hilarē vultū ostendit. Interrogatꝰ quid
nā tristior eēt ꝛ cur nō victis hostibꝰ exultaret.
Nollem inq̄t hoc mō sepiꝰ vincere. iubēsq; va-
sa colligi. copias q̄ supfuerāt domū remisit. ipe
adrianopolim reuersus deo suo q̄ p victoria se
cerat vota psoluit. Exinde volues animo regni
curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄z
fortune veritꝰ que nulli ppetuo bona est. Acces
sitis pouinciaꝝ maioribꝰ. Maomethem ex libe
ris suis natu maiorem p se regem cōstituit. ipse
priuatam diligens vitā in asiam profectus cū
paucis ociꝰ sui comitibꝰ religioni cuidā solita-
rie se addixit. calibassa inter satrapas turcho
rū opibꝰ ꝛ auctoritate maior mahometi q̄ non
dū p etatem aptꝰ esset impio. gubernator datꝰ.
reliq; regis filij ne quas regno turbas excitarent
more gentis necati sūt. felicisꝰ apud turchos p
uatis q̄z regibꝰ liberi nascunt. Effluxit deinde
nō paruū tempꝰ in quo hungari turchos nec
turchi hungaros armis lacessere pūsumpserunt
Sua quēq; calamitas domi attonitū tenuit.
Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq;
ptis eliserat. nec turchis neq; hūgaris ex bello ido
neꝰ erat. Hos huniades. illos calibassa alieno no
mine gubernauit ferocior huniades reiq; milita-
ris pitior ignominiā varne acceptā oblini-
sci non poterat ꝛ abolere infamiam. resartire
damna quonā pacto valeret dies noctesq; me
ditabit spem bene gerende rei turchoꝝ q̄es pre
buit q̄ iam pridem nullū belli apparatū osten-
derant vires illis atq; animos defuisse ratus tē
pus idoneū existimauit. in quo pristinā recupa
re gloriā posset turchosq; pessundaret. quibus
si adfuit exercitus imperatorē tamen pro istis
prorsus defuturum arbitrabat. nec magis exi-
stimandū exercitū sine duce q̄z ducē exercitu ca
rentē. Coactis itaq; repente copijs ex hungaria
accersitis bohemoꝝ aurilijs mercennarioꝝ q̄z
militū non parua manu coacta ducere in tur-
chos statuit quos priꝰ aggredi ac cōficere cre-
didit q̄z nouisse ex hungaria nunciaret. eam re-
bus gerendis solertiā ac celeritatē adhibuit. Cō
siliū eius Georgiꝰ despotꝰ seruie vt ante dixi-
mus turchoꝝ ducibꝰ patefecit. Magnuz genti
pictilū imminens maius ostendit. pculsi eo nū
cio turchi q̄d agerent non satis intelligebant.
Amurates iam senior religioni addictus regni
curas abiecerat. Moamethes etate minor tan-
tā belli molem ferre posse non credebat. Cali
basse defutnrā obedientiā putabāt qua nihil
est in bello magis necessariū. Trepidare igitur
ac estuare modo huc modo illuc mentem con
uertere nullū consiliū satis placere. herentibꝰ in
deliberatōe nunc satrapis nihil tandem salu-
brius visum q̄z revocare ab ocio amuratem. ne
q; em̄ veterani militaturi sub alio credebant.
nec fortunā belli sub alio temptandā arbitra-
bant q̄z sub eo q̄ vincere consuesset. Calibassa
eius sententie auctor fuit. in qua re mae methi
animum vehementer offendit. Cupientes in ea
expeditōe sese virū ostendere. verentiq; ne im-

periñ amitteret si pater iterum regnū assumeret vt sunt hoim mutabiles volūtates. Missi ḡ legati Amuratem reuocare. qui compato mox exercitu in hostē pfect⁹ nō aliter q̄s si ad p̄dam pgerent alacres milites durit. Jam huniades cū copijs sophiam transierat pstratisq̄ q̄ occurrerant locorum p̄fectis hostiles agros late populatos loco q̄ basilia vocatur castra posuerat. quom adventare amuratis copie nunciarentur non expectauit huniades puocari prior ipe pugnam iniit. commisso plio anceps diu certamen mansit. qua pte pugnauit Huniades fusi hostes terga dedere nec parua strages edita. pari modo t amurates in comu suo victor hūgaros fudit. Postremo quoniam victor victorem incurreret non tulerunt christiani turchorum impetum qui q̄q̄ virtute prestarent numero tamen superati non tam victi q̄s fessi compulsi sunt cedere. Hūiades postq̄ suos neq̄ minis neq̄ p̄cibus sistere potest cum paucis er bello pfugit. Multi hungarie pceres t nonnulli ecclesiarum episcopi in eo prelio cecidere Gregorius miles ad internitionem cesus. nec tamen pauciores er turchis interiere. Emptam multo sanguine victoriam. Amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destinauerat mortem obijt. corpus eius more maiorum in Brusa sepultus Ea est bithimie ciuitas t asiatici regni caput. Paulo anteq̄ obijsset amurates durerat vroē filiam Scanderbeck nobilis in pēderarcha satrapis er qua natum filium nomine Chialpinum serum agentem mensem Calibasse moriens commendauit. ille moamethis gratiam initurus t matrem t puerum ei pdidit. Moamethes accersitis triginta vt aiunt matronis que puerum recognoscerent postq̄ certā amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filium reddidit. funusq̄ regio more fraternū durit. Auspicia regni paricidio cōsecrans. sunt qui calibassam alienū puerū chialpini nomine suppositisse ferunt illumq̄ p filio amuratis necatum. chialapinū vero ad Cōstantinopolim clam educatum. Post capenraz vero vbis inde subtractum ac venetias ducum. t hunc esse quem Calixtus pōtifex maximus pro fratre moametis in palatio custodire iubet. nos veri periculū ad grecos remittim⁹. ḡuis multa in hisce rebus figmenta intervenire nō ignoram⁹ t sepe tonsoris filios regio desungi honore viderim⁹. Moamethes igit̄ defuncto Amurate gubernacula regni er voto adeptus instituta maiora p ingenio correxit leges. ipse suas. domi fouisq̄ tulit erariū locupletauit. noua vectigalia excogitauit. copias aurit. in proceres t anlicos seuire. contumeliarine cepit. Hic enim ē ille Moamethes qui Costantinopolitanis vt supra inuenimus bellum intulit. De quo nunc referre qte accepimus haud alienum fuit

De expugnatione Constantinopolis

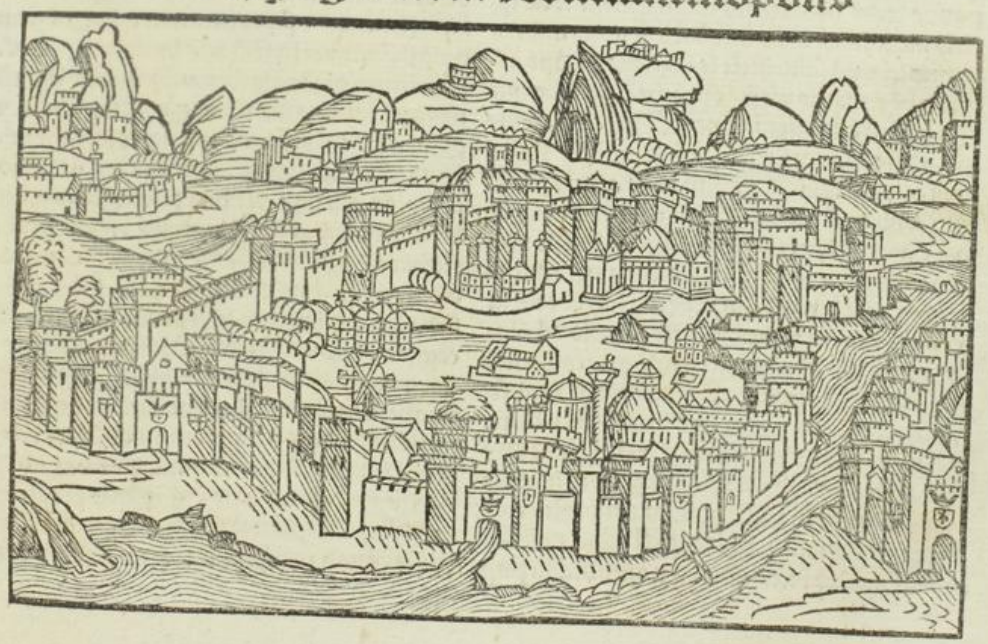

VOluerat iã pridez animo maomethes quonã modo Constãtinopolim sibi subigere posses neqz ad suam gloriam pertinere arbitrabat vibez in medio turchoꝝ sitã esse que suo imperio nõ pareret. tãtoqz maius inde nomini suo decus accedere si eã vibem expugnaret ãzto pgenitores sui idẽ conati turpib⁹ acceptꝫ destitissent. Cum paucis igitur participato cõsilio castellũ iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vibe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac munivit. bellum deinde vbi nõ modo indixit sed contra inita federa ꝓtra iusiurandũ intulit simul ꝛ gerere cepit. Senserant eĩ animꝝ greci diffidentesqz suis viribꝰ ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetentes. Surde proch pudor nostroꝝ pncipũ aures fuerẽ ceci oculi. q̃ cadente grecia ruituraq; rpiane religionis partẽ non viderũt q̃uis ꝓuatis quemqz aut odijs aut comoditatibꝰ occupatũ salutem publicã negleriſſe magꝭ crediderim. Maometh̃es interea coactis vndiqz copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariqz regia vibem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua per am oppidũ versus mare muros alluit vibis lõgitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo turribus ligneis eousqz erectis vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormẽtoꝝqz multiplici adhibito genere. oppugnata est vibs defensaqz summis vtrimqz viribꝰ. non paucis diebꝰ ad extremũ vocem pconis totis castris inclamatũ ẽ. Quinto kalendꝰ maij milites omnes ieiunijs sanctificẽt sequẽti die iarmis assint vibẽ extremis viribꝰ oppugnari. triduo ciuitatẽ militũ direptioni futurã. Cõstituta die ieiuniũ ad noctẽ vsqz seruatũ. exinde lucẽtibꝰ stellis inuitationes cõuiuia passim habita ꝛ q̃sqz amicum ꝓpinquũ notũqz habuit cũ eo hilaris epulatꝰ ẽ. atqz vbi satis ẽ bibitũ tãqz ꝑdeinceps nunquã visuri eẽnt amplexati eosculatiqz simul vltimum vale dixerũt. In vibe aũt sacerdotes sacras ferẽtes ymagines sequẽte populo vibẽ lustrare. auxiliũ de celo petere. affligere corpa ieiunijs atqz orõibus vniuersi ciues intẽdere. Subsecuta nocte ad sua quisqz loca defendẽda rediere. erãt muri vibis ꝛ altitudine ꝛ crassitudine toto orbe celebres sed ob vetustatẽ ꝛ grecoꝝ incuriaz pinnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune comunita. in his greci salutẽ posuere. armati milites inter muros ꝛ aĩmuralia pugnã sustinere decreuerũt. Triangulare pene vibis formam fuisse tradunt. duas ptes alluit mare nec muri desunt ad pulsandos nauales impetꝰ idonei. qd̃ reliqum mest ad terrã vergens post alta menia ꝛ antemuralia que annotauimus ingenti clauditur fossa. Ceptum est prelium paululum ante lucem cum miles Turchus periculi q̃; more patientior esset ac vulnera ꝛ sanguinez predarum dulcedinem pensaret pugnatum est in tenebris maiore turchorum pernicie in quos tela superna librabantur. At postqz dies illuxit dato signo vndiqz non solum Cõstantinopolis sed etiam ipsa quoqz pera - ne quid auxilij grecis prestaret. oppugnari cepta est sua cuiqz legioni murorum pars ac etiam portarum attribulata vt discretus labor fortes atqz ignauos distinguere ꝛ ipsa contentione decoris militaris virtus magis ac magis attenderetur. Pari modo ꝛ nauales socij attributas partes inuadere iussit. Admouentur vrbi lignee turres. conectãt milites dolabras falces scalasqz. Et iam elatis super capita scutis densa testudine succedunt. Greci saxorum pondera prouoluunt disiectaz fluitantemqz testudinem lanceis contisqz perscrutantur donec soluta compage scutorum exangues laceroſqz prosternunt. fit strages ꝛ iam turchi deficientibus animis languidius pugnant. sed adest Mahometes fortissimum quẽqz nominatim vocitans vtqz in prelium redeãt adhortatur. hos premijs allicit. illos minis deterret. instauranit ex integro certamen. turchi vero rursus subuere murum portasqz quatere inniti humeris ꝛ superiteratam testudinẽ scandentes ꝑhensare hostiũ tela brachiaqz nitunt. iteꝝ integri cũ saucijs semianimes exanimatibꝰ euoluunt. cernit varia pereuntium forma ꝛ plurima mortis imago. Johannes iustinianus apud Genuam ligium mecropolim nobili loco natus qui superioribus diebus solus vibez defẽdisse videbat in hoc certamine vulneratꝰ vbi fluitare sanguinẽ suũ animaduertit ne ceteros deterreret querens medicum clam sese pugne subtraxit. sed imperator vt abesse Justinianũ cognouit quo ierit percontatur. ingentiqz rogat ne pugnam deserat. ille nihilo magis flexus aperire portam iubet qua curaturus vulnꝰ in vibem redeat. Erant autem obserate vibis ianue quibus ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas militi esset ac propterea hostibus fortius resisteret. fit interea remissio defensio. quod turchi aduertentes acrius incum

bunt. Et quoniam pars muri iam tormentis
eneis disiecta fossam magna ex parte opplebat
rat per ruinas ipsas scandētes antemurale cō
scendunt grecosq; loco deturbant. Porta que
Johanni patuerat oīnibus apertam fugaz p
fusionem reddit. Tunc impator nō vt regem de
cuit pugnando sed fugiens in ipis porte angu
stijs q̄niam cecidisse oppressus calcatusq; obijt.
in tanta multitudine pugnatorum duo tantū
repti sunt q̄ se viros estenderūt alter grecus al
ter dalmata Theophilus Paleologus ⁊ Johā
nes sclauus. q̄ fugere turpe putātes quom diu
turchorum impetū sustinuissent multosq; ob
trūcassent. deniq; non tam victi q̄z vincendo fa
tigati inter cadauera hostiū occubuere. Justini
an⁹ in Peram quom diuertisset inde Chiū na
uigauit ibiq; seu vulnere seu molestia morbū
incidens inglorius viram finiuit. felix si in ip
sis Bizantij menib⁹ animaz exalasset in ingres
su porte. d. ccc. circiter milites ex latinis greciq;
periere. partim vulnerib⁹ ex tergo cōfossi par
tim vero cōcursione oppressi. ⁊ iam hostis supio
rem murū tenebat saraq; in ci es deuolues in
gredientib⁹ suis auxilio erat. Tū subito capta
vrbe cesis oīnib⁹ qui resistere ausi sunt in rapi
nas itur. Erat victor infinit⁹ numerus in libi
dinem ac seuiciam corruptior. Non dignitas.
non etas non sexus quēq; protegebat. Stupra
cedibus cedes stupris miscebant. senes exacta
etate feminas viles ad predam in ludibriū tra
hebant vbi adulta virgo aut q̄s forma conspi
cuus incidisset in manus rapientiū diuulsus
ipos postremo direptores in mutuam pniciem
agebat. dū pecuniam vel grauia temploz do
na sibi quisq; traherent maiore aliorum vi trū
cabat. Cumq; in exercitu marimo ⁊ dissono ex
ulibus socijs atq; exteri⁹ cōflato diuerse lingue
varij mores atq; cupidines essent ⁊ alind quiq
fas nihil illicitū toto triduo. In Constantino
poli fuit templū Sophie iustiniani cesar⁹ op⁹
toto orbe famosum ⁊ cui compari alterū neq;
at nubatū sacrum suppellectile ad omnes spur
cicias patuit. Ossa martyrū que fuerant illa i
vrbe preciosissima camb⁹ obiecta ⁊ suib⁹. Sā
ctorū imagines aut luto fedate aut ferro dele
te. altaria diruta. in templis ipsis aut lupana
ria meretricū facta. aut equor stabula. coacti
vero sunt serui viterib⁹ ac etiam tormentis do
minor abdita scrutari ac eruere. inuenti vero
non pauci thesauri quos in ipso belli principio
infelices suffoderunt aues q̄bus si p defensione
vrbis vsi fuissent suam fortasse vitaz ⁊ patrie
libertatē seruassent. sed auaro in aurū nulla po
testas. captiui omnes in castra deducti. Pudet
dicere christianor dedec⁹. dicam tamen ⁊ po
steritati tradere non verebor. q̄ndo persuasum
mihi est futurū aliq̄ndo ⁊ fortasse anteq; mo
riar q̄ tantam saluatori nostro illatam ignomi
niam vlciscant. Simulacrū crucifixi quem co
lim⁹. ⁊ vex deum esse fatemur tubis ac tymp⁹
nis preeūtib⁹ raptim ex vrbe hostes ad tento
ria deserūt sputo lutoq; fedant ⁊ ad nostre reli
gionis irrisionem item cruci affigūt. Exinde pi
leo quem sarculū vocant capiti ei⁹ imposito co
rona vndiq; facta. hic est inquiūt xpianor de⁹.
Tū lapides lutūq; iactantes miris dehonestant
modis. ß nihil obsunt hec deo nostro celū tenen
ti. nec maiestatem ei⁹ quoquo mō imminuere
possunt cui⁹ ea gloria ea sublimitas. cē ea bti tu
dinis pfectio vt nec laudib⁹ hūanis extolli nec
humiliari vituperijs vllis possit. nos ista ledūt
atq; cōfundūt p ignauiā atq; desidiā. dū veri
dei cultū periri sinim⁹ ⁊ in hoc seculo bonū no
men ⁊ in altero spē salutis amittim⁹. Post hec
cōuiuat⁹ maomethes quom forte pl⁹ solito ad
bibisset vt sanguinem mero adderet pncipes
optimatesq; ciuitat⁹ captos crudel⁹ ⁊ sanguina
ri⁹ carnifex fede miserecq; ingulari iussit. Kiriu
cius q̄ apud imperatorem plurimū poterat ceso
ante oculos maiori filio. altero ad illicitos vsus re
seruato securi percussus est. Duo alij ei⁹ filij oc
ciderant in bello. Jsidor⁹ cardinalis i eo tumul
tu captus quom veste mutata nō fuisset cogni
tus. ccc. asperis sese redemit. Jd gen⁹ pecunie ē
admodū leuis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ la
tinor alij gladio cesi sunt. quidam multo redē
pti auro. Jnsignis hic ann⁹ fuit expugnatione
cōstantinopolitana tam ex piano populo fed⁹
ac lugubris q̄z turchor genti faust⁹ letusq; qui
ab ortu saluatoris xpi secūd⁹ ⁊ q̄nquagesim⁹
supra millesimū q̄dringentesimūq; cucurrerit
annū. Perenses vetus colonia genuensiū qui ⁊
galathe nūcupantur cognita bizātior clade p
usquam rogarentur maomethi deditionem fe
cere. muri vrbis diruti. bona ptra fed⁹ direpta
femine pueriq; ludibrio habiti. Clabasse q̄ ad
eum diem nō sine maomethis displicentia vir
erat tanq; constantino impatori turchor con
silia prodidisset per miseros cruciatus vita ere
pta ingentes quas amulauerat opes exitio ei
fuisse tradunt. ⁊ quod amuratem dimisso im
perio ex priuata vita reuocauit ad regnuz. Au-

ans ei⁹ peamia Moamethes tanto rerū succes
su tumens in hūgaros expeditionem pare cepit
q̄ p triennīū circiter instructa accersitis ex omni
regno pceri⁹ penetratis tracie montib⁹ cū ma
rimis atq; infestissimis copijs ad sauū vsq; flu
men puenit. ⁊ q̄ngēta milia hominū in eius
exercitu fuisse tradunt plerīq; tertiaz ptem huic
nūe to subtrarere. Calist⁹ tert⁹ q̄ p idem tem
pus Romanam cathedrā fortit⁹ erat Johānes
cardinalem sancti Angeli cui⁹ supra memini
mus pstante virtute virū q̄ germanos in ar
ma cōsciret turchorūq; compescere impetū ad
eas ptes legatū misit. Is pmissa pectatoz in
dulgentia cūctis q̄ cōtra Turchos militare vel
lent adiuuante Johanne capistrano q̄ p idem
temp⁹ hūgaris euangelizabat. cruce signatoz
hand puū congregauit exercitū. non diuitū ac
nobiliū ſ inopis atq; incomposīti vulgi. Sur
dent opulentū aures euangelio nec diuin⁹ ser
mo principib⁹ audit⁹ est. cōtenti p̄senti rerū sta
tu potentes futurū christi regnū non nisi mori
entes inq̄runt. credula pauptas facile pdicatori
bus obedit. supra. xl. milia signū crucis accepe te
cta magꝝ fide q̄z ferro acies. Hūiades q̄z nō par
nas copias i armis habuit. appropinq̄bat spe
plen⁹ ⁊ incredibili sūpbia tumēs maomethes
nec iā sibi vel mōtes vl flumia obstare puta
bat gliari int̄ suos hūgariā iā pene victā assere
re. latioz impatorē i ppinq̄ eē dicēt. Deleto gre
coz ipio latiaz instare finē turchis oia pitura
spolia ingēcia pmittere. germaniā atq; italiaz
militū direptōi offerre. quia amicta turchoz ar
mis iactare. sed q̄z gūosus ei⁹ aduent⁹ tā turpis
atq; infamis recessus fuit. albā ad pfluētes da
nubij sanigz sitā puā vrbē oppugnare adorsus
obtinere neq̄q; potuit. pfregit machis pores mu
ros. irrupit in vrbē ei⁹ acies. pugnatū est iter diu
noctuq;. nūc victi nūc victores visi sūt hostes.
ad extremū vulnerat⁹ sub pupilla maomethes
relict⁹ ipedimēt⁹ p noctē trepid⁹ aufugit h⁹ pu
gne seriē i hystria bohēia pphēdim⁹. nō ē cura
h⁹ loco lati⁹ isistam⁹. Auctores victorie tres Jo
hānes hic legat⁹ cardinal⁹ auspicio res gesta est
Hūiades ⁊ capistrā⁹ q̄ plio iterfuere. vez neq;
capistrāi⁹ hūiadis neq; capistrāij hūiades mē
tōz facere i eis lēis. q̄s ō obtēta victoria sine ad
romānū pōtificē sine ad amicos scp̄sēt p suū q̄s
q; misterīū deū dedisse xp̄iānis victoriā affirma
uit. auariss̄ima honor⁹ hūana mēs facili⁹ regnū
⁊ opes q̄z gliaz petit. potuit capistrā⁹ primōiuz
ptēnet. voluptates calcat. libidiez ſbigēt gltam
vo spnēt nō potuit. Dicat forsitā aliq̄s nō suū illi
hōorē cure fuisse ſ di q̄ p pauperes ⁊ iermes rē xp̄i
anā saluat volueri t. credim⁹ huic assēntōi q̄uis
hūiadis misterīū se victorie nō auctorē direxit. fe
rūt maometē ab eo tpe nūq; p⁹ ea e⁹ cladis mēi
nisse q̄n mētē barbaq; manū dmulcēs q̄ssanſq;
caput ei diei maledixerit q̄ pug ad albā pseruit.

De Macedonia

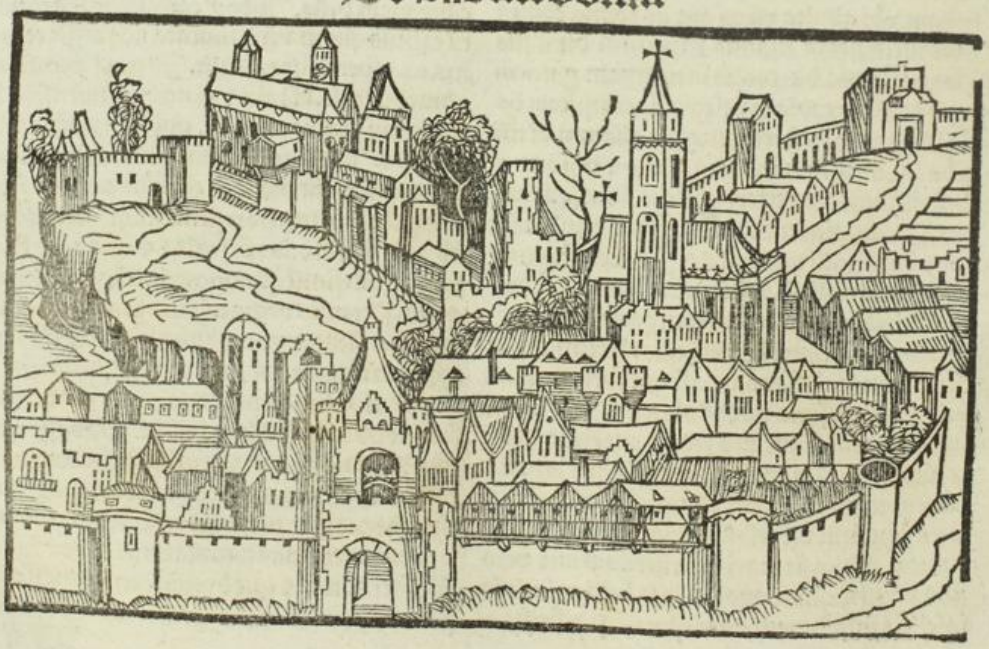

Rotima thrācie ad occidentē ⁊ meridiem cōiungit̄ Macedonia terrax impio quondam potita q̄ inter duo maxīa ptendit̄ egeū ⁊ adriaticum lat⁹ ei⁹ meridionale thessalie atq; magnesie terga ptegūt ptem septentrionalem Peonia ⁊ Paflagonia excipit. ⁊ ip̄e regiones in Macedonū postea intra cōcesserunt Macedonie addite. Epir⁹ quoq; Macedoniam attingit ⁊ illirica terra. altera meridiem. altera septentrionez excipiens. in adriatico littore dirachiū vetus ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita est nacta vocabulū Epidamnus antea dicta. ⁊ a corcyreis olim cōbita. nec pcul infra terram appollonia fuit optimis instituta legib⁹. ⁊ Augusti cesaris q̄ grecas sibi litteras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quōdam ciuitas. Quam tum epistole sancti Pauli apostoli tuz etiam magni Theodosij preceptis atq; implacabilis ira famosam reddidere. indignat⁹ em̄ ob cesos in ea iudices aliquando clementissimus impator vniuersum vibis populum trucidari mandauit vndecim milia virorum cesa traduntē Non tulit Ambrosi⁹ medio lanensiuz pōtifex tam immane facin⁹ incorreptum. Imperatorem ab ingressu ecclesie phibituz subire penitentiam cōpulit. nec maximus p̄nceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex p̄mulgata. vt lata p morte bon⁹ sententia ante dies triginta non exequat̄. Hanc vibem libere cōditōnis fuisse Plini⁹ tradidit. Strabo cōditorē ei⁹ Philippū Alexandri ptem affirmat. ambo eaz attribuūt macedonie. Andronic⁹ emanualis imperatoris Cōstantinopolitani fili⁹ hanc in partem hereditatis accepit. Demū Johannis fratris sui odio q̄ patri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (Turchox vt ante diximus impator) eripuit. Hic reliquā Macedoniā vsq; ad mōtes Peonie ⁊ quā modo albaniam vocant impio suo subiecit. Mira rerum mutatio ⁊ flura hūani impij gloria. hec ē macedonia q̄ne duob⁹ inclita regib⁹ vt philippo ⁊ alexandro Grecia Traciaq; subacta imperiū ptendit in asiam. Armeniam. Hiberiam. albaniam. Capadociā. Syriā. Egyptum. Thauruz Caucasum subiuganit. hec in bactris. medijs. ps̄is dominata. toto oriente possesso. indies q̄z victrix e vestigio liberi patris atq; Heraclis sigma circumtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime Turchox genti subiecta tributū pende re ⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnelia et thessalia

Magnesiam quoq; ⁊ thessaliā nostro tempere turchox arma inuaserunt. nobilissimi mōtes olimpus. pierus. ossa pyndus. insup ⁊ othris. laphitax q̄dam sedes turchox impio parent. penes q̄s ⁊. ltr. vrbes fuisse olim Plini⁹ affirmat. Tutū peneum turchi possident. Inter flūina rhessalia clarissimū iuste agoniphos hic. fluuius oriē inter ossam ⁊ olimpū nemorosa qualle defluens. l. ferme stadia pcurrit dimidio ei⁹ spacij nauigabilis. in eo cursu temep vocant. quinq; milia passuū longitudie vltra visuz hois seu de dextra leuaq; leuiter ꝓneris attollentibus iugis int⁹ sua luce viridantur. hac labitur pene⁹ viridi calculo. circa ripas gramine amen⁹ canor⁹ aniam cōcentu. atripit amnem orchon nec recipit. ß olei modo supnatantem. vt dictū est ab Homero breui spacio portatū abdicat. penales aquas diraq; guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec Plini⁹ de peneo. Tot ip̄ianis bona turchox arma eripuere. q̄uis nostram magis desidiam incussauerim. In thessalia regez fuisse tradūt nomine grecum a quo grecia dicta sit. Helenū quoq; in eodem loco regnasse a quo Helena nuncupata est. Homerus tribus nominib⁹ thessalos appellauit. mirmidonas helenas. ⁊ acheos. Hic sunt philarū angustie. persarū cede insignes. que licet olim p̄sarū imperium tenuere turchorum tamē armis claudere transitum minime potuere.

De Boecia

Post thessaliam boecia succedit ab ortū in occasum porrecta euboicuz mare criseumq; sinum contingēs therbaruz claritate apud omnes ferme historicos nominata Hic musis natale i elicōis nemore. hic sal⁹ cytharō et hysmen⁹ āmis ⁊ fōtes dirce arethusa ⁊ aagyppe. que patria quondā liberi patrī atq; Herculis fuit que fortem produxit epaminundam non cedēs Athenis claritate. ciuitas ea nostra etate exiguum castellum Thebarum et a Turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequitur hellis que a nostris appellata grecia. Acten. id est littus prisci vocauere. mutato deinde nomine acticā dixere. homerus cunctos acticā incolentes appellauit athenienses cum nondū edificata foret megra. ptēdit aūt Actica et Boecia vsq; in histmum corinthiacū pte sui que appellat Megaris. Circa histmum vero columna fuit in qua hic incrat titulus in pte Peloponesum spectante. Hec Peloponesus at non ionia. in pte vero megera intuente. hec nō Peloponesus sed Jonia. Idem enim Actici et Jones fuere. Qui ex de finibus cum Peloponesiaticis sepissime dissceptassent. Hanc tandem cōmuni cōsensu columnā erigi obtinuerūt. Acticam q̄nis saxosaz et sterilem. plerisq; tamen mirificis laudibus extulerūt. deorūq; domicilium esse direrunt. loca ipsa possidentium et parentum heroū. In hac ciuitas athenientsis quondam nobilissima fuit nullius indigna preconij tāta eius supfluit claritas. Eadez nostro tempore parui oppidi speciem gerit. In eo tamen saro quo vetustuz minerue templum fuit. arx est p omnem greciam nominata. tum operis magnitudine. tum difficultate oppugnationis. Hanc Florentinus quidam maometho' tradidit. Cum imploratis latinorum auxilijs nullius opem inueniret tyranci ob eam rem tradita inās euū ignobile ducat

De Peloponesso

Peloponessus actice iungitur totiꝰ grecie arx quondam dicta. nam p̄ter inhabitantiū in ea gentium nobilitatez atq; potentiā ipe loco' sitꝰ p̄ncipatū designat atq; impiū. multi sinus insunt et promontoria multa. insignes etiā et pmagni cheronessi. ipsa loco' varietate iocundi. formam eius platani folio simillimam dixere. longitudine et latitudine ferme ptez. Ab occasu in ortū stadioo' mille. cccc. pimetros sine ambitus omissis finibus vt Polibio placet. stadia quattuor milia continet. Arthemidoꝰ aūe supaddit. cccc. cui et Plinius consentire videt. ysidoꝰ auctorem secutus Idem duo maria terram ambire dicit Jonium et Egeū. Angustie vnde pcedit Istmos appellant. q̄nq; milia passuum latitudinis continētes. Has angustias pfodere Demetriꝰ rex. dictator. Cesar Gaius p̄nceps. Domicius Nero infausto (vt oīm eritu patuit) incepto tentauerūt Hic Corinthꝰ nobilis Colonia fuit Greci p̄ncipes postq; turchorum potentia in europaz penetrauit et mari ad mare pducto p angustias muro Peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murum examiliū appellauere. Hanc puinciā hodie moreā latini vocāt in ea achagia cōtinet. messania. Laconia. argos. et archadia. q̄ mediū parin sule obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta Boecia. et actica p̄ter athenas. ad Examiliū vsq; pfectus pterritꝰ grecis dirnit murū. tributumq; annuū (dedentibꝰ se peloponensibus) impauit. At cum hungari instante iuliano cardinali. sancti angeli aduersus turchos arma sumpsissent. confectisq; nōnullꝰ felicit̄ plūs ap̄liꝰ instarent vigerentq; hostes. Cōstantinus q̄ postea apud cōstantinopolim impauit ibiq; nectus est. vt ante dixim. Huius prouincie dispotus animo auctus et negare turchis tributum et examilium instaurare non dubitauit. ob quam rem magna deinde pecunia mulctatus est. et examilium denuo destructum cum victor Amurates apud vaynaz hungaros deleuisset. deuicta Cōstantinopoli. Albani q̄ cum plures Peloponessum incolebant sumptis armis Demetrium et Thomam Cōstantini fratres regno deiecere anneti sunt. nobilem quendam greculum ad regni festigium assimentes vtraq; pars auxilium Maomethis imploranit. Illi enim nobilior pars visa iustior auxilia aduersus alnos demetrio fratriq; tradita. Albam subacti priorib' dominis parueret Maomethi quindecim milium aureorum tributum pensuum. Thomas q̄nis hereditario iure imperatorem se dicere posset cuius maiores longa serie grecorum nemine imparauere. metu tamen mahometi eo titulo abstinuit. Cùm Calixtus summus pontifex. maxime christianos principes in sui pontificatus initio aduersus Turchos inuitaret existimauit Thomas Turchorum imperium proculdubio ruiturum. Maomethiq; tributum negauit. Cum vero non tam magnifica facta q; etiam verba esse animaduertit. persoluto enim tributo et adiectis donis Maomethi turchorum imperatori reconciliatus est. Nunc vero si vera est fama que per hos dies allata est violare et fidei maiorem subire penam compulsus Maomethi vero prorsus subiectus est Peloponessus tota Turchorum imperio adiecta.

Sequitur nunc de Achaia prouincia et ō descriptione eius.

Achaia

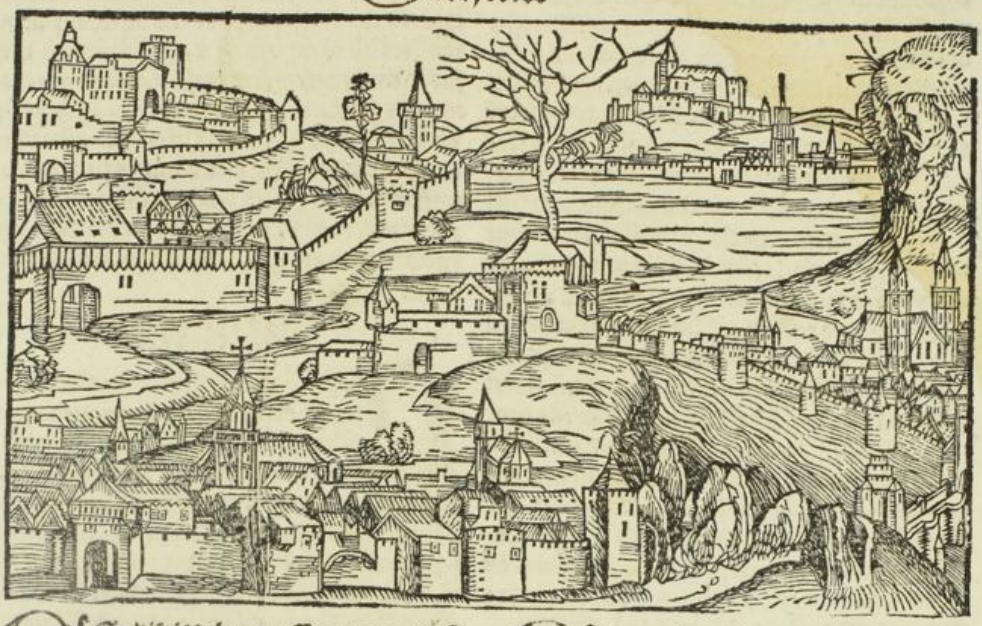

Gredieti Peloponessum peranguſti as iſtini ad reliquaz greciã Strabo ⁊ Plini⁹ occurrere acticam tradunt Ptolome⁹ achaiam ei⁹ fines hoc modo deſcribit. ab occaſu. Epyrũ a ſeptentriõe macedonia ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientẽ eiuſdẽ maris terminos ponit vſqz ad ſummũ promontoriũ. ad meridiẽ adriaticũ pelagus iuxta littus qđ Acheolus amnis irrũpit in corinthico ſinu. Quod ſi ita eſt acticã. boetiã. phocidez. theſſaliã. magneſiã. etholiã ⁊ acarnaniã achaia ipa cõplectit. Idẽ tñ Ptholomeus alio loco mediterraneas Peloponeſſi ciuitates cũeras elicẽ. burã. helenã. phereciã. ĩ achaia eẽ dicit. ⁊ p ãz eẽ achaiã intra peloponeſſuz affirmat nobis q̃ p nr̃i opis inſtituto res peloponeſiaticaſ ⁊ acticas breuit obſoluim⁹ ⁊ ad occidẽtẽ feſtiamus. acarnãia p̃ occurrit int̃ epiz boetiãqz p tẽſaz cui etholia vl̃ piũcta l̃ pmixta eẽ videt. hec hodie ducat⁹ appellat. Johs vitimili⁹ natõe ſi cul⁹ filiã ſuã diſpoto acarniẽ in mr̃imõiũ dedit. Erin̄ verãtib⁹ acarnaniã turchis ac genez obſidẽtib⁹ cũ puero eẽtatu mare traiecit. obſeſſores inuaſit. ſtragẽmqz mẽoratu dignã edidit. nam pua mãu ĩgẽtes fugauit copias ſalutẽqz gẽero pepit. q̃ tñ paulo poſtea p inſidias capt⁹ a turchis regnuz amiſit epirum tamen eius adhuc nomine teneri ferunt

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis mõtib⁹ incipit. ptenditurqz vſus orientẽ vſqz ad ambraciũ ſinũ p ſtadia mille trecẽta ſeptẽirionalẽ ei⁹ ptẽ ptholomeus macedonie ꝓiũgi tradit. ouẽtale achaie vſqz ad oſtia flumis acheloi. occidẽtale lat⁹ Jonico ercipi pelago aſſerit Strabo auſoniũ h̃ idẽ mare appellauit. in epyro. triũ. finiſſe gẽtes theopõpus tradidit. celebratiſſime chaões ⁊ molloſi regnũ q̃qz tẽuerẽ pus q̃dẽ chaões poſteri⁹ molloſi q̃ p regũ ꝓgnatõez er eacidaz ſanguine ꝓgẽiti mirumimodũ amplificati fuerẽt. Penes ẽs dodone vetus oraculũ ⁊ nobile viguit. Ora hui⁹ terremaritimã felicẽ atqz vberẽ tradidere. multeqz olim vibes ⁊ oppida munitiſſima in epiro fuere. ſed ꝓpter ppl̃oz rebelliones quib⁹ cum romanis cõtenderunt puincia vaſtata ẽ. lxx. cñ epyrataz vibes a Paulo emilio imperatore funditus euerſas eſſe auctor eſt polibius victis Macedonibus ⁊ p ſe rege ſupato Er quibus enim maximum numerum viris moloſorum ertiſſe ⁊ mortaliũ centum quinquaginta mila in ſeruitutem redacta. Plinius veronenſis hanc cladem Macedonibus attribuit. duaſqz etiam vibes ruiue adiecit. credo vero quia Macedones Epyrotarum imperium obtinebant. vtranqz vero gentem Plinium comprehendiſſe. Apud epyrum actica pugna late memorabiles cõmiſſa eſt. in qua ceſar Auguſtus

marcū anthoniū nauali prelio vicit ⁊ sil egypti reginam cleopatram. nam ⁊ ipa huic certamini pñs fuit. Ob quaz rem victor augustꝰ in ambrachio sinu vrbem ꝓdidit eiqz vocabulū indidit nicopolim id ē victorie ciuitatez. ambrachij sinꝰ hostiū paulo q̄z stadia q̄tuor maiꝰ ē circuitꝰ stadia. ccc. amplectit. optima oi er parte statio. Ingredientibꝰ occurrebant oli a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij templū quondam in tumulo ad hostiū eminēs ani campꝰ subiacuit locūqz habens in naualia. in quibꝰ cesar vnū viginti naues decimaz noie reposuit ab vno remoz ordine vsqz ad decimes adiūgens. Sinistra vero incopolis est ⁊ epyrotaz colonia. Cassope nostra etas epyrū arton appellat. Circa littꝰ eiꝰ paucis añ annis profectꝰ regie classis nomine Wilhelmꝰ marinus triremes venetoz insectꝰ cōprehendit atqz incendit in eodē littore apꝺ acroceraunios mōtes finiri hadrie nauigationem ioniuz incipe pelagus Straboni visum est. apud quem mare ausonium idem id quod ionium esse apparet. cuz Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nunc albania dicitur olim macedonie porcio fuit ad occidēte versa in qua dirathiū ⁊ appolōiaz fuisse ꝓdidimꝰ non incelebres pisco seculo ciuitates. Sermo genti neqz grecis neqz illiricis notꝰ. Cerdimus hoc genus homidum ex albania quondam venisse que vicina colchidi in asiaticia scithia memorat vt sepe barbaraz inundatio nationum grecie atqz italie prouincias occupauit. In hac terra potens Lamusa fuit qui xpianis pentibus ortꝰ paz tēar catholice fidie ad maometis insaniam declinauit. Sed q̄leuiter xpm deseruit tam facile Mahometis sacra contemsit. rediit em̄ ad paternaz legem. ⁊ q̄uis vtrāqz religionem cōtempserit neutri fidꝰ christianus tamen mori q̄z turchus maluit. Paulopꝰ Constantinopolitanam cladem morbo extinctus Georgius scanderbechus eiꝰ hereditatem accepit nobili loco natus q̄ etatem pene omnez in armis pro christi nomine pūgnando cōsumpsit. multas ⁊ magnas turchoruz turmas bello vicit ⁊ deleuit. soluscz quodammodo regionem illam in euangelio christi continuit. q̄uis hodie hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat. Rex Alfonsus sepe milites in albaniam misit ⁊ croyam vrbem in potestatem acceptaz a turchis defendit. Nepos scanderbechi ex fratre cum turchoruū parti fauens insidias patruo moliret ab eo captus est ⁊ ad Alfoncium missus in carcerem coniectus est. Calistus quoqz romanus pontifex auxilia pecuniaria Scanderbechio non pauca misit. Velona in albania ñ magna ciuitas est in portu maris sita qua breuissimus est in ytalia traiectꝰ. Hanc pazaietes primus ex turchis occupauit rebellantem amnrates recuperauit. nescio enim quod maluz minatur ytalie.

De illiria

Post albaniam illirice sequuntur gentes ad occidentez septentrionemqz versē. hoc etenim genꝰ hominum nostra etas Sclauos appellat. ⁊ alij Bosnenses. alij dalmate. alij croaci carniqz histri mmcapanē. Bosnenses introrsus ad Pannoniam vergunt septentriōi expositi. reliq̄ vero adiacentes mari ad timauī vsqz fontes ꝓtendunt. Hinc Ausonium illinc Pannoniam intuentes. Timauus autem in intimū adriatici maris sinum excurrit. cuius fontem matrem appellari marꝰ strabo ꝓdidit. In Bosna etenim rex gentis Stefanus nomine (sic enim reges suos appellare cōsuemere) q̄uis christi religionem sectaretur. diu tamen baptismi sacramento abstinuit. sed anno sapiori vocato ad se iohānj cardinali sancti Angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda pfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis turchis q̄bus cum fedele iunctus erat bellū indixit. nunc paululum mutare affirmat. In hac religione q̄plurimum heretici possunt. q̄s vocant manicheos pessimum genus hominū qui duo p̄ncipia rerum ꝓdunt. alterum bonorum. alterum vero malorum. nec p̄malum romane ecclesie tenent. nec christū equalem cōsubstantialemqz patri esse fatentur. horuz cenobia in abditis ⁊ mōtiū conuallib⁹ sita ferunt. in q̄bus egrotātes matrone seruentes sanctꝰ viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati pmittentibꝰ viris vota pſoluūt. promiscue inter mōachos pfinito tpe viuētes. hāc labē nulla sedis apl̄ice decreta. nulla xpianorum arma delere potuerūt. Sinit ad nostram exercitationem regnare hereticos deus.

De Dalmatia

In dalmacia ragusēos magnis affecit cladibus Steffanus inter bosnenses ⁊ Dalmatas ducatū possidens ⁊ mancheox veneno infect⁹. q̄ ⁊ si chr̄istianos p̄ insidias captos sepe turchis venūdauerit. mittere tamen oratores Romam ⁊ auxilia sedis apostolice petere non erubuit. ei⁹ vero belli sumpt⁹ ex chr̄istianis petens qđ gesserat in chr̄istianos nec defuere q̄ tam impijs verbis aures accomodarent.

De Croatia

In croacia australis mulier q̄ nuptias comitis cū esset inferiore sanguine. morū prestantia ⁊ forme elegantia meruit. dū lauandi animi gratia ex castello in castellū obeūt subito turchox̄ interuentu capta ⁊ apud eos aliquandiu detenta. impatientia tādem mariti non quo aurꝰ redempta est. Querat forassis aliqs vbi nam liburniam dimiserim⁹ quam p̄measse Anthenorem. ytaliam petentem insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sūt admodū p̄uinciax fines nec expedire noua facile est ne dum q̄s vetustissima possit absoluere. Plinius liburnie finem inicū esse Dalmacie dixit ⁊ tragurij marmore natū. in ea esse Salonam quoq; coloniam que ab iadera centū et duodecim milib⁹ passuū abfuit. Jadera vero centū seraginta a Pola distare. ex quo fit vt inter Croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt forsitan ⁊ Croatini nouū gentis nomen liburnox̄ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat puiscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniam dalmatiam atq; illiridem simul confudit. ⁊ illiridi q̄dem a septentrionali plaga pannoniaz occurrere dixit. ab ortu superiorem Mysiam. ab occasu Hystriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticū latus.

De hystria

Histriā veteres ytalie ptem tradiderūt in q̄ petiū ⁊ pola est ⁊ Justātinopolis quā caput hystrie vocant inconuenienter. italie tamē iungit adriatico sinu dissecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari qua cōtinenti applicat a tergo. lapidea est mōtana regio quā Pulsci Albaniā vocauere. Plinius Histriā adherere liburnie dixit. Ex q̄ palā fit croatinos liburnox̄ loco succedere. Histriam ab histro amne dictā ferūt quem a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pomponius mella ⁊ nepos Padiacola annes adhibuit nullus enim ex danubio amnis in Adriaticum effundit mare. Argumataz eos fabula decipit quos p̄ histrū ex mare Pontico in Histriam vectos memorie p̄ditū est. sed cōstat eos ex histro in sauū aduerso flumine nauigasse. Deinde veho nauportū quem hodie labacū appellari putauerim. cuius paludem lūgeū Strabo appellat. Ex Nauporto vero p̄ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū pueit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vibes ytalico sermone vtant̄ vtriusq; lingue peritiam habentes. pars p̄uincie melioꝝ ea que maritima vēetox̄ imperio subiecta est. Mediterranea. domus austrie possidet. Oppidum. s. viti quod ad flumen ticiū situ est falsenes habent. Ex quo loco ad aq̄legiam mille stadia esse tradidanus qui domuit histros tradidit finem ytalie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nostra memoria dignū gestum esse accepim⁹. q̄uis australes ⁊ venetos magna de finib⁹ cōtentio agitauerit ⁊ vtriusq; pci subditi armis cōtenderint ad quas lites cōponendas nos aliquando ab impatore missi q̄uis inducias belli fecim⁹ ⁊ nouos terminos cōstituim⁹ vniuersam tamen litem amputare nequimus.

De Carnia nunc germanie p̄uincia

Carni inter quos lapides enumerant̄ histros sequunt̄. Sclaui tamen quorū sermo regionē obtinet carnos bisariam diuidūt duplicem carniolam esse dicentes. Alteram siccam ⁊ aquarum indiguam in qua histros ponunt ⁊ Carsos. qui medios inter labacum ⁊ tergestum incolunt mōtes ⁊ ad Tymauum vsq; proferunt. Alteram vero irriguam in qua flumen sauus ortuz habet ⁊ nauportus qui habitus hodie appellatur ⁊ alij q̄z plures fluuij. In hac etenim p̄uincia dum Fridericus Romanorum imperator coronam regni theutonici apud aquensem ciuitatem peteret Vlricus cilie comes ⁊ Albertus imperatoris frater coniunctis viribus labacum insigne oppidum ex flumine cui adiacet dictū obsidione cinxere. diu machinis omnis generis oppugnauere sed a Friderici militibus non sine clade expulsi ⁊ castris eruti diuitem supellectilem p̄didere. hoc oppidum sclani ⁊ itali lublana vocāt ex lugia palude sumpto vocabulo.

De Carinthia germanie prouincia

Carinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat ad ortū ac septentrionē stirie iuncta. ad occasum ⁊ meridiem alpes Italas ⁊ fox Julij cōtingit. multe in ea valles colleſq; feraces tritici. multi lacꝰ. multi amnes quox p̄cipuꝰ drauꝰ qui p stiriam ac pannoniā in danubiū ferē haud inferior fluuo. Imperiū p̄uincie australes obtinent ⁊ archiducē appellat cui ea regia paret. Quotiens nouꝰ princeps reipublice gubernationē init solennitatem nuſq; alibi auditā obseruāt. nō longe ab oppido ſancti viti in valle ſpacioſa vetuſte ciuitatis relicē viſunt cuiꝰ nomen tempis abolenit antiq tas. Juxta in pratis late patentibꝰ marmoreꝰ lapis erectꝰ eſt. hunc ruſticꝰ aſcendit cui p ſucceſſionē ſtirpis id officiū hereditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris aſtat ad ſiniſtram pari macie deformis equa. frequens citra eum populus ⁊ omnis ruſticana turma. tuz princeps ex aduerſa pratorū parte procedit purpurati eius proceres ambiūt vexillū ante ipſum ⁊ inſigna ambiūt vexillum ante ipſum ⁊ inſignia principatus comes gorcye q̄ pallatij curaz gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. reliq magiſtratꝰ ſequunt. nemo in eo comitatu dignus honore videt niſi princeps p ſeipſi ruſtici ſpecie ferēs. agreſtis ei veſtis veſtis agreſtis pileus calceuſq; ⁊ baculꝰ in manu geſtatꝰ paſtorē oſtēdit. quē poſtq; ruſticꝰ ex lapide venientem conſpicatus eſt ſermone Sclauico (ſunt em̄ ipi carinthiani ſclaui) quis hic eſt inclamat cuius tam ſuperbū inceſſum video. reſpondent circūſtantes principem terre aduentare. tum ille iuſtus ne iudex eſt ſalutem patrie querens. libere conditōnis. dignꝰ honore. eſt ne chriſtiane cultor fidei ⁊ defenſor reſpondent omnes eſt ⁊ exit rurſus ille. q̄ me iure ab hac ſede dimoueat. Atgoricie comes. ſexaginta denarijs abs te hic locus emit. iumenta hec tua erūt bouez atq eqm oſtendens. veſtimēta quoq; principis que paulo ante exuit accipies eritq; domus tua libera ⁊ abſq; tributo. Quib⁹ dictꝭ ruſticus leui alapa p̄ncipi data bonū indicē eſſe iubet ⁊ ſurgens iumentaq; ſecum adducens loco cedit. Princeps veroꝰ ſcenſo lapide nudū gladiū manu vibrās ad omnem ſe partem conuertit equum iudiciū populo promittens. ferunt ⁊ aquam frigidaz ruſtico allatam pileo bibere tanq; vini vſum damnet. Deinde ad eccleſiam ſolienſem pegit que in propinquo tumulo ſita eſt ſancti Petri vocabulum habens ⁊ olim pontificalis fuiſſe vbi peractis ſacrificijs princeps ruſtica indumēta deponit paludamentūq; induit. comitatuſq; ſplendide cum proceribus in prata reuertitur ibiq; pro tribunali ſedens ius patentibꝰ dicit ⁊ feda confert. Fama eſt anno. d. ⁊ ducentesimo nonageſimo poſt chriſti ſaluatoris ortum imperante. Carolo magno ducem gentis

Iguotes a nomine ingens conuiuium pincia
libus ꝑparasse. ⁊ aggrestibus quidem ad con
spectū sum intromissis in vasis aureis atq; ar
genteis. nobilib⁹ vero ⁊ magnatibus ꝑcul ab
oculis collocatis fictilibus ministrare iussse.
Interrogatus aut ita faceret respondisse. nō tā
mundos esse qui vibes ⁊ alta palatia q̄s qui a
gros ⁊ hūiles casas colerent. Rustitis q̄ chri
sti ai angelium accepissent. baptismatis vnda
purificatis candidas ⁊ nitidas esse aīmas. nobi
les ac potentes qui spurecicias ydolorum seque
rentur. sordidas ac nigerrimas. se vero pro ani
marum qualitatibus instrurisse cōuiuium Ca
stigatos ea re nobiles cateruatim sacre baptis
matis vndam querentes breui tempore sub vir
gilio ⁊ arnone inuanensibus episcopis vniuer
sos christi fidem accepisse. Hinc hunos inuesci
endi principis rusticitati ductus. Fuit aūt dux
corinthie venator impūs ad quem lites venero
rum omnium deferebanē. vocatus in iudicio
coram imperatore querelantibus non nisi Scla
uonica lingua respondere tenebaē. Multa hu
ius prouincie fuisse ornamenta comemorant.
multa priuilegia. facile id creditū est quādo im
peratorem lodouicum eius terre ducatum filio
suo Arnolfo primogenitus cōcessisse nō ambi
guum est. Est ⁊ alia huius ꝓuincie cōsuetudo
in oppido quod Clagefurcium appellant cō
tra fures durissima. Si puis in furti suspicio
nem inciderit mox captus laqueo suspēsus vi
tam finit. Sumpto supplicio post triduum de
suspitione iudicant. si reum fuisse necatum in
ueniunt pendere cadauer infame sinunt donec
sua sponte consumptus decidit. Sin non de
positum in cimiterio condunt. iustumq; fūm⁹
e publico faciūt ⁊ anime gratas exequias. In
hac ꝓuincia comes gorcie Vlricus vir muliere
corruptior impuberes filias media nocte ad po
tum surgere cōpulit increpitans qui sine siti sō
nnū agerent. cum pastoribus ⁊ subulcis sepi
us q̄s cum nobilibus conuersatus est. Senex su
per glaciem cum pueris lusit. Inter vulgata ve
ro stolta frequentissime latuit. Raro etenim in
aula pransus est. Solus cocum adiens ofulas
in ipa coquina voranit. vestes vero iduit viles
ac perunctas. pectus nudum ⁊ apertum ostē
dit. oculi semper lachrimantes fuere. Quem cui
aliquando ad se venientem. Frideric⁹ imperā
tor ex fenestra intuitus esset me vocitans. age
inquit o Stea principem qui ad nos properat
contemplare. Si quem mandiorem pulchrio
remq; videris aliquando effare. mihi cum sa
tis principem comitemq; consid erassem feda
rusticitas visa est que dominatum assecuta e
gregium seruitio premeret. Hinc vror natione
vngara. forma prestanti ⁊ audacia plus q̄; vi
rili vincula induit. Mox Vlrici comitis Cilie
aurilio liberatus vrorem domo pepulit. nec eti
am diu post vita funct⁹ filios bone indolis ad
olescens ⁊ matri q̄s sibi similis reliquit here
des.

De stiria germanie pro
uincia.

STiria quam quondam valeriam in
uenimus nuncupatam ad orientem
pannonie iungit. latus eius septentri
onale austriā respicit. ad occidentem ac meridi
em carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē quoq; ꝓ
uincia montana est. q̄nis in orientem porrecta
planicies non paruas habet. Drauus ac mura
insignes fluuij terrā irrigant. mura in drauum
eroneraē. Ille in dannbium. Vbiū populi ple
rūq; teuthones Sclaui q̄ citra drauū rura co
lunt. Impium australis familie est in eo oppi
dum vetus qō ciliam vocāt nōnulli Sillatenz
appellatū quōdam existimant ⁊ opus fuisse lu
cij sille. de qua re nobis nihil exploratū est. mul
te ibi vetustatis reliquie visunē ⁊ romanorum
nomina pncipū sepulchralia marmora referūt
In eo ꝑfuit etate nostra fridericus comes. q̄ cū
esset in libidinem ꝓnissim⁹ ⁊ olim veronice con
cubine incensus amore legittimam cōiugem ex
comitib⁹ croacie natam sua manu interemisset
cōcubinam vero pater eius hermannus vt est
potentum iusticia ⁊ in ꝓfluentem dimersisset
vrores passim maritis abstulit. puellaz greges
in pallaciū rapuit. puinciales ꝓ mācipijs ha
buit. eccliaz bona diripuit. monetarum falsa
tores. veneficos. ariolos. nigromantes vndiq;
ad se cōscinit. Et q̄nis anno iubilei iā nonagēa
rio indulgentiaz causa Romā petisset reuersus
tū nihilo melior visus est. Interrogat⁹ q̄d sibi
Roma ꝓfuisset ⁊ in ꝑstinos mores relapso. Et
calciator meus inq̄t ad cōsuendas ocreas post
visam Romā redijt. Huic vita funct⁹ Vdalri
cus filius ꝓ cetera similis ingenio. tantum ⁊ elo
quentia maior. Quo sicut dictū est interfecto q̄t
tuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere.
vt qui viuens vndiq; bella cōciuerat motus q̄z
seditōes excitaret. Sed optimates terre posse
sionem imperatori Friderico tradendam cen

erunt ea lege vt competitoribus secundum pro-
uincie consuetudinem in iuditio responderent.
Relicta vlrici armis defendere que possidebat
decreuit. Friduricus manu potenti cum plura
castella obtinuisset in cilia tandem receptus est
Arces loca tradente iohanne vitonitio natione
bohemo. qui cu fuisset magister militie comi-
tis accepta cesaris pecunia a coniuge eius dese-
cit. sed mox penitentia ductus grande ausus t
in expiabile facinus tanquam scelus scelere re-
dempturus imperatorem iam sibi secutum t
cum paucis cilie morantem nocte concubia in
tera pere aggressus est. Corruptis nanq; opida
norum pleriscq; qui sibi aduenienti partem op-
pidi traderent. Hora constituta cum octingen-
tis equitibus intromissus cuncta miscere armis
cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi p̄-
ter consuetudinem in arce superiore t humana
ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat
pceres qui remanserant in oppido capti oēs in
quos t Johannes vnguadius cunctis stirien-
sibus opulentior cum Georgio fratre abduca-
tus est. necnon Vlrico Austrie cācellario. cuius
esset episcopus t ad ecclesiam confugisset par-
sum est vsq; adeo apud hoies nostri seculi dim-
na t humana iura pierunt. Traditori Bohe-
mio diuiti spolio locupletato non defuerunt ex
illo tempe adintores. ¶ Fama est ea q̄celebris
inter Stirienses nobilem quempiaz fuisse cui
sepe in animū ceciderat t seipsum laqueo suspē
dere. id egre ferentē et docto quodā viro reme-
diū petiuisse aduersus eam temptationē. Con-
siliū datum pptiū vti sacerdotē conduceret. q̄
sibi manente in arce quadam solitaria singu-
lis dieb⁹ rem diuinā faceret. parituisse nobilem.
atq; in annū ferme cōtinuasse nulla suspēdi co
gitatōe interueniente. Postremo rogatū a sa-
cerdote vt p̄sbytero vicino q̄ dedicationez eccle-
sie in primo monte habitu⁹ esset auxilio esse
posset. licentiā dedisse pponētē in animo pau-
lopost seq; t sacr̄ interesse stetisse diu postea nūc
vna nūc altera causa retentū. denicq; circa meri
diē pfectū agresti cuidā in memore occurrisse q̄
rem diuinā in monte pactū esse populūq; oēm
abhisse diceret. ptristatū eo nuncio nobilem in-
felicē se eē dicentē q̄ eo die sacrū corpus xp̄i non
vidisset. agrestem cōsolari cepisse venditurū si
vellet nobiles emere p̄miū qđ interessendo diui
nis meruisset. sagū q; nobilis petiuisse p̄cij noie
venditione facta nobilē nihilominus montem
ascēdisse atq; orasse in tēplo. reuersus autem in
proxima arbore suspensum agrestem inueniss
sed postea diris cogitationibus haud quaq; ve
ratum fuisse. In hac prouincia decoctum sal
ad vicinas regiones importatur. Ea t ferri mi
neras locupletas habet. t argenti fodinas nō
ignobiles. q̄uis in curia principum argentum
haud multum effundatur

De austria germanorum celebri prouincia

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Austriam describere hoc loco haud necessariū existimam⁹. de q̄ ꝑ̄az hystoriam edidim⁹. brevib⁹ tñ situs ei⁹ absolvet. hoc em̄ tpe diuisis esse terre limitib⁹. Austria olim pānōia supior dicta. ab oriente habet vngariā. ab occidente Bauariā. septēt̄rionez eius Bohemia ⁊ moravia terminat. ad austr vo mōtes stirie q̄ lōgo tractu ab alpib⁹ deriuā tur. Latitudo ei⁹ triū aut paulomin⁹ dietaruz Lōgitudo vo duplo maior. terra nobilis. aq̄s irrigua. vitib⁹ cōsita. ligni copiosa. agro feraci piscib⁹ plena. vino adeo cruberat. vt bohemis moravis schlesitē bavarē in dādo vino satisfaciat. exinq̄z q̄marias opes colligit. Dāubi⁹ eaz mediā secat flumi⁹ oim europe maxim⁹. Jnt̄ p̄cipuas ei⁹ citates ē Vienā pānonioz maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu murorū duū miliū passuū cigit̄ fossat̄ ꝓpugcul' toribusq̄z ⁊ maris suburbijs decorata. p̄ncipum Austrie p̄cipua ⁊ dignissima sedes. Jn ea pueriales p⁹ obitū Alberti cesarē Friderico se cōmisert ea lege. vt si masculū p̄gnās regia peret tutor ei⁹ eēt. sin femina terre dñs nato vt p̄dictū ē. Ladislao tutelā ei⁹ Frideric⁹ accepit. Milites q̄ sub alberto meruerāt cū stipēdio se fraudatos. dicerēt. prouinciā latrocinijs ac incēdijs vastauere. Eoz veratō. xl. milib⁹ aureis a Friderico redēpta ē. cū bohēis ⁊ hūgarē excursiōib⁹ austriam faciētib⁹. Et sororib⁹ ladislai senioz Wilhelmo duci sarōie nupsit. Johes huniades cuz regni hūgarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xij. milib⁹ eqtū ingressus austriā dēz agz inter Vienā ⁊ stirie mōtes diripuit atq̄z incēdit Petentē ytaliā cesarē rogauerūt austraules vti latislaū q̄ iā ꝑpe modū adoleuisset in p̄na hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōe auctorib⁹ duob⁹ vlrico altero cilie comite altero eizingero sumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apd̄ nouā ciuitatē obsidiōe cingere. q̄b⁹ ⁊ Heinric⁹ rosensis natōe Bohem⁹ cū cc. eqtib⁹ ⁊ mille peditibus se adiūxit. Et q̄zuis a Nicolao pōtifice mario iussi essent ne turelā cesaris impedirēt. Cōtemptis apl̄ice sedis mādatis ⁊ tāte maiestatis auctoritate derisa sceleratū ꝓpositū tenuere. Docta eo tpe Viennensis schola indoctā sententiā ꝓtulit. que p apl̄os ad futurum cōciliū interponendū suspendi posse romani p̄sulis mādata rescripsit. Ciuitas Vienensis ⁊ ois austria ex eo tpe in armis fuit semper temeritate religiōis penas pendēs. Cessit furenti pplo friderico pusillūq̄z adhuc tenerē ea lege nomine comitis cilie tradidit vt cōuocatus ad vibē vienā p̄sanguineis vtriusq̄z pt̄is ⁊ amicis de tutela. de oppidis deq̄z ceteris ꝓtentōib⁹ p̄ncipū. q̄ vocati conuenissent arbitriū diffinirēt. Ladislaus summa pplōz alacritate apud viennēses exceptus cūcta ex voluntate comitis admīstrauit. Ad cōstitutū cōciliū diem. Lodouic⁹ bavarie ⁊ Wilhelm⁹ saxonie duces. Albert⁹ q̄z Brādeburgensis. Carolus badēsis marchiones cōuenere. cū multi ex bohemia multi ex hungaria barones imp̄atoz legatos misit. q̄b⁹ ⁊ nos adiuncti fuim⁹. diu de iure ptiū disceptū. sed cum oia ex arbitrio victoris agerent nec leges defenderēt q̄ arma nō ꝓtaruissent infectis reb⁹ discessuz est. Disceptata sunt oia q̄ p̄miserāt australes imp̄atoi. dictū oē iudiciū fuit. neq̄z lr̄is neq̄z sigillis auctoritate habita barbara fide actum. Jn eo q̄uentu Ladislaus Johem huniadā qui sibi regnū a turchoz invasiōe seruasset ad p̄ncipat⁹ honorē euerit. q̄ sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedēs aurea regali paludamēto ac diademate ornat⁹ comitaz ei bistricēsem cōmisit. qđ eo in loco mime licuit. neq̄z em̄ regi hūgarie sub impio romano maiestatē gerere ius est. sed tāta reuerētia regū q̄nta eis p arma sive dar̄ sive relinquī Comes cilie dū regē quōlibet impellit ⁊ ad se cūcta rapiēs Eyzingeriū viennēseq̄z ꝓtenit. Cōcubinā quaz viro iterfecto sustulerat regiali pene honore dignar̄. Ex fauore tandē regio cadit ⁊ annuente Eyzingero e curia pellitur. quem in exiliū p̄ficiscentez q̄ttuor tantū eq̄tes comitati sunt. Albert⁹ marchione brandeburgensi ne p cōtemptū a populo lapidarer̄ ad portā vsq̄z vibis securitatem p̄bente. ¶ Sed q̄sseda ⁊ miserabilis ei⁹ fuga fuit. tam supbus ⁊ fauorabilis eius reditus fuit. Nam post annū cum iam ex Bohemia rex rediisset suadētibus p̄mor⁹ austrie baronibus revocatus. cum mille equitibus argento ⁊ auro fulgentib⁹ viennā repetit. cui extra portas vib⁹ ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiam. ⁊ oīs ferme nobilitas redeunti gratulata est. Plebs quoq̄z que paulo ante lutuz ac lapides in fugientem iactare tentauit sternere viam floribus qua redeunti transitus fuit minime dubitauit. vt est in vtranq̄z partem i modica sive annuerit sive oderit. Mira rerū mutatio⁷ ludenti fortune iocus. Eyzingerus extra greciam regis factus in castella sua rec. dens imperatori quem grauiter offenderat re cōciliat⁹ ē Nec diu postea adeo superbierant. q̄ Ladislai

regis ptes sequebantur vt nouę ciuitꝫ superbia in qua cesare absente iacebat puerpa impatrix intrare ꝑsumpserint ꝛ vrbem expugnare cõtenderint. quod vbi non successit erustꝫ que obtinerant locꝫ abierunt. Fuit sepe inter eos impatoremqꝫ ꝛ regem incassum tractata cõcordia. neqꝫ enĩ comes Cilie dum virit ex re sua existimauit vnanimes esse austrie ꝓncipes. At eo mortuo cum Eytzinger⁹ ex bohemia missus ad cesarem leges pacꝫ vtriqꝫ gratas diriſſe ꝛ iam q̃ turam ꝑpe diem austria videret interit⁹ regis subito nunciat⁹ non solũ concordiã ꝑturbauit sed magnarũ rerum ꝛ reipublice christiane salutarem eroriẽtẽ spem ꝓsus abrupit. Australes ꝛ a cesare ꝛ alberto fratre de tradenda gubnatõe req̃siti ꝓuincialium ꝓuentum habuere in quo legati cesaris seniori austrie ꝓncipi (si erat impator) debere ꝓuinciam direre. Albert⁹ suo ꝛ Sigisinũdi patruelis noĩe regie ꝑtem hereditatis exposcens suasqꝫ calamitates ꝛ inopias tanto sanguini alienam referens cõmiseratiõem inducere conatus est. Cõuent⁹ responsio fuit facturos ꝓuinciales quod ius eẽtasue dictaret. postq̃z frẽs inter se cõuenissent. Interea latrões trãs danubiũ in austriã ad moraue fluuis ripam munitũ locũ occupauere omnez circa regionem rapinis atqꝫ incendijs vexare ceperunt. aduersus quos ꝓfectus Albertus latrones vi cepit. interfectisqꝫ pugnando compluribus quingentos ꝛ q̃nquaginta captiuos adduxit. ex q̃bus octuaginta furca suspendit queres magnũ ei apud australes ꝛ nomen pepit ꝛ fauorẽ. Ulric⁹ vero Eytzinger⁹ cũ visitato apud nouã ciuitatẽ friderico impatore cui⁹ pti studebat viennã repetisset vocatus ab alberto nihil mali suspicans fidenter eũ adijt a q̃ mox capt⁹ in vincula cõiectus est ꝛ in priuato carcere clausus. indigna res visa ciuib⁹ murmurare dãnare oẽs factũ nemo tamen auritum miserο ferre volunt. Imperator sepe rogat⁹ Vienuam petere aliq̃diu distulit. veritus ne qua fraus inesset. interim Sigisinundus ex atheſi Vienn am descẽdit. deniqꝫ ad nonã ciuitatem ꝓfectus pricipat⁹ insignia ab impatore acꝯpiens ꝑ veteri consuetudine in eius verba iurauit. in q̃ solennitate Albert⁹ affuit. q̃ paulo post cum sigisinũdo Viennam repetijt ꝛ ambo a duce sus impatorem conspirantes. austriam sibi subigere conati sunt. quorum studia sentiens impator viẽnam petere statuit ꝛ accersito Ludouico bauarie duce magni nomis ꝓncipe eo se cõtulit imperatrice sequente. appropinquante vrbis populus opuiã prerit. Albertus vero ꝛ Sigisinũdus nobili comitatu extra vrbẽ imperatorez salutauere. habebat Albertus tria circiter equitũ milia in armis expedita que non longe a Vienna in quondam tumulo impatori se ostentarẽt magnũqꝫ metum venienti incussere. suspitionem aurit albertus q̃ sepe ad eos ꝓfectus ꝛ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbatur. Ferunt eius militie ducem Alberto dixisse. facile si libet hodie Vienne te dominum atqꝫ austrie facio. Nam q̃s phibet quominus fridericum impatorem eiusqꝫ comites intercipiã immue tantũ. ꝯoluta deiuceps hereditatꝫ questio erit. victori leges atqꝫ hoĩes fauẽt. Subdubitasse Albertũ aliquanti sper. demumqꝫ respondisse poteram ignoscere si quod ais me ignorante fecisses. at mandare turpia non possum. postq̃z introgressi vrbem sunt Albertus ꝛ Sigisinũdus in domo que piagensis appellat simul habitauere. impator priuatas ciuitũ edes incoluit. arx ꝓuincialiũ nomie custodiebat. Cõspirauere Sigisinund⁹ ꝛ Albertus eam nocte aggredi ꝛ irrumpe armataqꝫ militũ manu ingressi. iter iureirãdo se obstrinxere non rediturοs domũ nisi arcem intrassent Sensere ciues morqꝫ arma sũ mentes ꝑsidiũ in arce maius collocauere. instabat ciuile bellum ꝛ atrox pugna pro arce nec dubium videbat q̃n magno suo malo ꝓncipes commissuri ꝓlium essent. Stetit diu res in anticipati. ciuibus tueri arcem stabile ꝓpositum erat. ducib⁹ qui arcem intrare intrassent turpe videbat. infecta re demũ reuerti. at vim inferre plenũ piculi erat. Postremo cõuentum est. vt ingressi ꝓncipes arcem paululum ĩmorati potato vino exirẽt atqꝫ ita delusa magis q̃z impleta religio est. Postridie arx consẽsu prouincialium in tres ptes diuisa duas accepere Albertus ꝛ Sigisinund⁹. reliquam vero impator. Delectiqꝫ ꝓuinciales sunt q̃ lites fraternas dirimant ꝛ summa illis potestas data sed graue iudiciũ contra potentes est. nobilitas ꝛ ecclesiarũ ꝓncipes impatori fauentiores sũt plebei albertũ ꝑferũt magno se iudice q̃squis tuer. Multa sunt in hoc cesare que laudare possis. corpus egregiũ ꝛ species imperatore digna. animus sedatus ac tranquillus. ingemũ ꝑpicar. memoria tenacior. religionis ardens zelus. ingens auiditas pacis ꝛ oci. Singulatẽ virtutem in quouis homine diligit dignamqꝫ premio ducit edificat splendide. ortos tamẽ ꝛ gem

mas plus equo admirat̃ ⁊ amat ⁊ in rebus gẽ
rendis tardior ac remissior est. tenacẽ pleriq; ac
cusauerũt ⁊ ad rem min⁹ attentũ. id fecere pri
mi antecessores sigismũd⁹ ⁊ albertus cesares.
quor̃ pdigalitate cuiusuis cõpata liberalitas
auaricia videri pt. Ceterũ sfrideric⁹ nec sua pfũ
dit nec aliena diripit. verbis factisue tempans
Albertus frater ei⁹ longe dissimilis. celer in ag
grediendis rebus belli ⁊ glorie appetẽs. piculi
cõtemptor audax. laboris patiẽs. manu atq; in
genio pmpt⁹. pecunias inter amicos partit ac
pfundit. inter opes paup. in paupertate dines.
nullius rei magis q; fame auarus.

De Moravia germanie prouincia.

PRocedenti p austriã in aq̃lonem mo
rani occurrũt gens ferox ⁊ rapinarum
auida inter hũgaros bohemosq; trãs
danubiũ sita. Hanc puincia euo nostro Sigis
mund⁹ impator alberto genero suo. q̃ postea i
per auit dono dedit. Rebellantẽ ⁊ impata face
re recusantem albert⁹ magnis affecit cladibus
nam supra q̃ngentas villas vna pcursione cõ
busit. mortales multos neci dedit. pecus oẽ pe
ne abegit. iugũq; ferre pfidiam gentem coegit.
In hac puincia ciuitates ⁊ opida romane ec
lesie ritũ tenent ⁊ catholice fidei cõsentiũt. Ba
rones oẽs ferme hussitarũ labe infecti sunt. Hic
cum verbũ dei pdicaret Johãnes capistranus
⁊ in errores hussitar̃ vehementius veheretur
baronis non patui nomis quem Ezernahorã
vocãt secuta pcursio. q̃ relicta prior̃e psidia cur
duob⁹ milibus subditor̃ veritatem romane se
dis amplexus est. Prothasi⁹ filius ei⁹ doctrina
⁊ moribus clarus nõ diu postea Olomucensis
ecclesie pontificatũ obtinuit. Ea est vnica ciui
tas moranor̃ epalis. Regnũ aliq̃ inter mora
nos fuit latissimũ ac potẽtissimũ qd vsq; ad fi
lium Suatopulci durauit. cui⁹ fortunaz in bo
hemica cõscripsimus hystoria. At cũ filij⁹ suato
pulci ecclesiam dei spernere cepit regnũ genti ad
emptũ ẽ. qd̃ postea romani cesares i bohemiaz
trãstulerũt. In hac puincia cõplura sunt oppi
da plena pplo ⁊ opib⁹ abũdantia. inter q̃ bũ
na pncipatũ obtinet znoyma sigismũdi obitu
memorabile. hac nulli trãsit⁹ patet nisi armato
potentioriq; latronib⁹ oẽs additus obsidentri
bus. Sermo gẽti mixt⁹ ẽ theutonic⁹ ⁊ bohemi
cus. supant tñ bohemi quor̃ ẽ regionis impiũ
que gentes olim moraniã incoluit nõ facile di
scrim. q̃ tñ vero ex lectõe ptolomei accipe licet
martomãni ⁊ silesii cadiq; moraniã ⁊ austri
am q̃ trãs danubiũ iacet incoluisse videnť.

De Silesia germanie puincia.

SIlesia post moraniã seq̃t haud igno
bilis puincia quã fluui⁹ odera plabile
inter oẽs germanie natiões late cogni
tus. fontes ei⁹ hũgarie mõtibus q̃ Silesie ad ori
entẽ iungunť mare baltheũ cursum terminat.
Longitudo regiõis circiter. lxx. stadia. Caput
gẽtis aratislauia ẽ amplissima ciuitas ad ripã
odere sitã pulch̃ ac publicis edificijs magnifice
ornata. cui⁹ epatũ maiores nr̃i aureũ vocaue
re. Hussitarũ bella luteũ reddideť. i hac vibe re
gnãte apud bohemos wẽceslao orta seditõe cõ
siles q̃r̃ pma ptãs ẽ p fenestras ex prorio i for
tũ pcipitata gladijs ac lãceis irate plebis excep
ti dirũ spectaculũ pbuere ei⁹ rei auctores sigis
mũd⁹ ipator pauc⁹ post ãnis securi pcussit du
ces silesie multi nũero inter q̃s pr̃na hereditas p
capita diuidit hic scissa multas i ptes puincia
freq̃ntes calamitates incurrit. crebris exposita la
trocinijs. iter hos duces vnũ esse ferũt noie bul
conẽ quẽ apolienses appellãt. Qui glogouie resi
dẽs delitijs ac voluptatib⁹ dedit⁹ vsq; adeo in
saniuit vt neq; iferos neq; supos esse diceret. ani
masq; cũ corpib⁹ silr̃ pr̃isse iterũ putaret. Eccias
vl̃ nũq; l̃ raro igressus ẽ. Sacramẽt⁹ i pr̃ais pr̃
sus abstinuit nisi q⁹ abusus mr̃imõio vxor̃ q̃ si
bi ingrata eẽt relicta alťaz supduxit. q̃ ne peller
appellari ñ possit nisi p solẽnia mr̃imõij pr̃ugi
voluit. Silesite ſb ipio bohemor̃ cõstituti sunt.
nũc tũ impata facere detractãt. Georgiũ nouũ
regez admittere recusantes. Wilhelmũ saxonie
ducẽ secuti. q̃ regnũ bohemie ad se ptinere affir
mat ppt̃ pinqẽ q̃ latislai hungarie atq; bohe
mie regis sor̃ fuit. Gladi⁹ ei⁹ litis arbiter erit.
Sermo gẽt⁹ maiori ex pte theutonic⁹. q̃uis trã
sodanã polonica lingua p̃ualet Qo q̃s rem nõ im
merito q̃dã h̃ iloco germanie terminũ esse oder
am putauere. q̃uis idẽ fluui⁹ in septẽtrionẽ ver
gẽs germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarmatica

LIbet i hac pte germãie liq̃re fines ⁊ ad
orientẽ ac septẽtrionẽ sarmaticas inuisere
gẽtes. Polonia vasta regio ẽ q̃ Silesie ad
occidẽtẽ pria. hũgaris. lituanis ac pr̃ussis cõter
mia. Hic cracouia ẽ pcipua regni ciuitas. i q̃ li-

beralīū arciū scola floret. Sbigneꝰ hūic vbi p̄
fu t epūs lr̄aꝝ doctrina ⁊ moꝝ suauitate isignis
a q̄ plurimas accepimꝰ epl̄as multo sale ⁊ ro-
m n ⁊ elegāti a ꝓditas. cui ob singulares virtu-
tes ro n ⁊ eccīa isignē cardinalat⁹ honoris mbē-
tē pileū misit. Ciates polōie p̄ter craconiā pa
rū nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cō
ponūt pleraſq; luto liniūt plāa regio ⁊ nēoiosa
ē potꝰ gēti ceruisia ē ex tritico atq; hūulo facta.
vini rarissimꝰ vsus. nec vinee cultura cognita.
ager ceterꝫ ferar. mlta gēti armēta. mlta ferarū
vēatō. equū siluestrē p̄ter comu cerno silez edūt
feras q̄z boues venāt q̄s pisci vros vocauere.
pisce ac volucribꝰ abūdāt. argēto atq; auro in-
opes terra vectigalia regi pua Regnū i. iiij. ptes
diuisere maiores. has p circulū āni rex ābit. q̄li-
bet ps tribꝰ mēsibꝰ regē ⁊ curiā pascit q̄bꝰ era
ctꝫ ad alterā ptē fit trāsitꝰ. Statuta sunt q̄ pre
stare puiciales oportz. si māserit vltra p̄finitū tp̄s
rex suo viuēs simptu cogit cū rege gētꝫ patr nō
rū tēpestate obtīsset relicta filia Wilhelmꝰ dux
austrie i mrimōiuz eā accepit. illiq; regē p̄fecꝰ ē.
Nō placuit polōis rex theutōicꝰ. Vlatislaū ex
lituania vocauere electoq; wilhelmo ꝓiugē eiꝰ
⁊ regnū nouo regi tradidere. gētil fuerat vlatis
laꝰ ⁊ ydola coluerat. ß baptisma cū regē suscipe
nō recusauit. puersus ad rp̄m religiosiuz se p̄n c
pē gessit. mltos ex lituāis ad euāgeliū trarit. pō
tificales eccias nōnullas erexit. epos magꝝ hono
re p̄secutꝰ ē. int eā tāduz q̄tiescūq; turres eccliaꝝ
ispexit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ co
leret in eccīa vēeratꝰ. cū tartarꝫ regni limites in
festātibꝰ felicit dimicauit. pruēos mario bello
vicit. de q̄ int res pruēnicas mēorabimꝰ. ex pore
ꝓiuge plē n̄ sustulit cū q̄ mrimōiuz haud legit-
timū fuit. ex sēda iā ferme nōagēaria duo nati
sunt filij. vlatislaꝰ ⁊ cassimurꝰ. eo mortuo vla-
tislaꝰ regnū polōie accepit. cassimurꝰ lituāie du
catū p̄secutꝰ ē. pōr q̄z ad hūgarie regnū accersitꝰ
in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. q̄ re co
gnita solliciti polōi ꝓceres d̄ successore friderici
marchionē brādeburgēsez q̄ puericiā i reg trāse
gerat linguāq; gētꝫ ⁊ mores tenebat vt regnuz
accipet rogār. rn̄siuz datū ē casimuꝝ lituāi ducē
q̄ fē eēt d̄ fūcti regꝫ hērdē extaē scisitari eiꝰ aim
optēē cui frēnū p̄nūq; regnū cupieti ipediēntū
afferē e dignitate sua fridicꝰ n̄ duceret pi ex mode
ratōe ⁊ albtꝰ bauarie dux erga latislū alb̄ti fili
uz vsus ē q̄ bohēie regnū sibi oblatuz recusauit.
Fridericꝰ q̄z ip̄ator ⁊ ab vngaris ⁊ a bohēis ad
hērditatē latislai vocatꝰ nūq; audire sustinuit q̄
p̄ruele p̄iudiciū faceret. igēs laus n̄re etatꝫ ⁊ ma
gnū decꝰ germāici nois. q̄uis n̄ ābigo eē aliq̄s q̄
n̄ tā iuste q̄z ignie tradūt aliēis regnis quēpiaz
abstinere. q̄ qd̄ recti spēz hz n̄ laudar n̄ possim
casimurꝰ āt ⁊ si difficile a litnāi dimitteret q̄ suū
apd̄ se p̄ncipē retinēr cupiebāt. i polōia vēies pa
cificā regni gubnatōz accepit. nec diu postea so
rorē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduer-
sus fratres theutonicos qui sctē marie appellā
rur bella fuere d̄ q̄bꝰ in rebꝰ pruēicꝫ referemꝰ.

Lituania

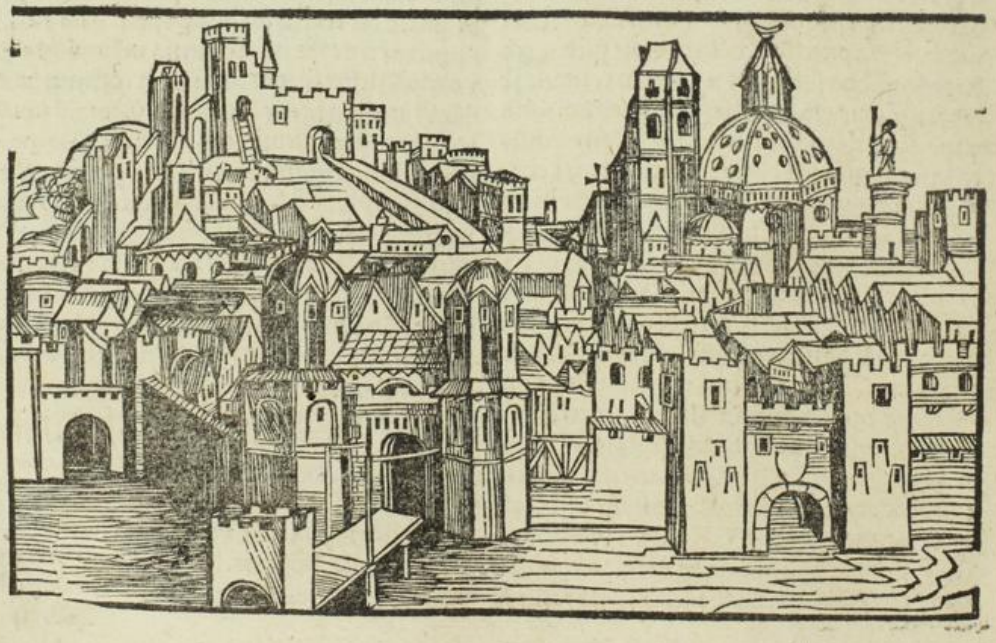

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriētē ꝓnera est palustris feme omnis ⁊ nemorosa. witold⁹ huic pfuit vlatislai frater. q̄ relicto idolox cultu cum regno polonie xpi sacramētū accepit. Magnū Witoldi nomen sua tempestate fuit. quē sub diti adeo timuerūt vt iussi laqo se suspēdere parere potiꝰ q̄z principis indignationē incidere voluerīt. Detractātes impiuz insutos vsina pelle. viuētibꝰ visis q̄s eā ob casaz nutriebat. dilanandos obiectauit. crudelibꝰ q̄z alijs affecit supplicijs. Eqtās arcuz semp tēsum gestauit. si quē conspicatꝰ ē aliter incedere q̄z voluit cōfesti sagitta ꝓfodit. multosq̄z p ludum interemit sanguinariꝰ carnifex. Vt esset inter pplares ⁊ ipz principē certuz faciei discrimē radere barbam omn⁹ bꝰ impauit. id vbi successit. facliꝰ em̄ certis q̄z barbe iacturā feratis. tōsus ipe mentuz ⁊ caput pdixt capitale intermiatꝰ supplicium Si q̄s principaliū pilos faciei capitisue deponeret. rex a cesare sigismundo lituanioꝝ appellatus priꝰ obijt q̄z legati diadema ferentes se cōuenirent. Successor Sindrigal vsaz nutriuit que sueta ex manibꝰ ei⁹ panē accipe sepe in silnas vagebat. redeunti vsq̄z ad thalamū pncipis ostia queque patebant ibi cōfricare ac pulsare pedibꝰ ostiū cum fames affuit cōsueuit. cui pnceps aperiens cibū pbuit. Cōspirauere nobiles aliquot adolescentes aduersus principez atq̄z vise modū secute sumptis armis cubiculi principali iamq̄ cōfricauere. credidit Sindrigal vsam adesse ostiumq̄z apperuit. ibiq̄ mox ab insidiantibꝰ cūfossus interijt. Prouincie de inde gubernatio ad casimirū puenit. Ad lituanos estiuo tempe difficilis transitus est. palustribus aquis cuncta ferme obsidentibꝰ. hyems pbet aditū astrictis gelu lacunis. mercatores super glaciem ac niue iter faciunt. plurimū dierū cibaria in vehiculis ferentes. nulla certa via metus (sciati in mari siderū) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neq̄ frequentes ville. opes apud eos pcipue aialiū pelles q̄b⁹ etas nra zobellinos armelinosq̄z nomina indidit. vsus pecunie ignotꝰ locum eius pelles obtinent viliores cupri atq̄ argenti vices implēt p auaro signato pcio soles accipiunt. Matrone nobiles publice cōcubinos habēt pmittentibꝰ virꝰ turpe ē ad legittimā ꝓiungē pellice adijcere solumm̄ tñ facile mrimonia mutuo ꝓsensu ⁊ iteruz atq̄ itez nubunt. multum hic cere ac mellis est. q̄ silueſtres in siluis apes cōficiunt. vini tarissimus vsus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta victum pbent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentꝰ sclauonicꝰ est. latissima em̄ est hec lingua ⁊ in varias diuisa sectas. Et sclauis em̄ alij romanaz eccliaz sequūt vt dalmate croatani. carni ac poloni. alij grecoꝝ sequunt errores vt bulgari. ruteni ⁊ multi et lituanis. Alij ppas hereses inuenere. vt bohemi. morani. bosnēses quoꝝ magna ps manicheoꝝ imitat insaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent quē ad modū multi et lituanis ⁊ idola colentes hoc magna ps eno nostro ad xpm̄ uersa postq̄z Vladislaꝰ in ea gente Polōie regnū accepit. Noui ego Hieronymū pragēsem sacris lēis appme eruditū vite munditia ⁊ facūdia singulari claz q̄ annis supra. xx. in heremo camaldulensi in appennio etrusco penitentiā egit. h oriente apud bohemos hussita hereſi fugiēs pestifex virus in Poloniam trāsiuit. vbi acceptis lēis a vlatislao rege commendatitijs pdicatꝰ euāgeliuz xpi ad Witoldum pncipē in lituaniā penetrauit multosq̄z populos Witoldi fauore sreꝰ ad salutiferā dei nī fidem puertit. veniteq̄ tandē ad synodū basiliensem vocatꝰ a iuliano sci angeli cardinale cum de rebꝰ bohemicis ageret narrabat h multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbantur. Audiebā ego et alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt credetē. libuit audire hoiez atq̄ ab eiꝰ ore relata ꝓgnoscere. comites mei fuerīt nicolaꝰ castellanꝰ q̄ tunc Juliani cardinalis domū regebat Bartholomeꝰ luceman⁹ archiepi medialonēsis scriba. ⁊ Petrꝰ noretā⁹ cardinal firmāi secretariꝰ viri ingnes ⁊ docti hoiem hoies in cella trāsthenuz apud carthusienses cōuenim⁹. cuius hec narratio fuit. Primi q̄s adijt et lituāis serpentes colebāt. pfamilias suū q̄sq̄z in angulo serpentez habuit cui cibū dedit ac sacrificiuz facit in feno iacenti. Hos iheroninus iussit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter q̄s vnꝰ inuentus ē maioꝝ ceteris quē sepe ad modiuz igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos gentem repit q̄ sacrum colebat ignem eumq̄z ꝑpetuum appellabat sacerdotes templi materiā ne deficeret mistrabāt hos sup vita egrotantiuz amici cōsulebāt. Illi nocte ad ignem accedebāt. mane vo ꝓsulētibus mīsa dātes vmbram egroti se a pud ignem sacrum vidisse aiebāt. q̄ cuz se calefaceret signa vel mortis vel vite oñdisse. victum egrotuz facies oñsa igni. ꝺ si dorsum ostēdasset moritur. ꝓdit. testari igit ⁊ rebus suis

ꝑsulere suadebāt. Delusionē hanc esse iheronimus ostendit ⁊ ꝑsuaso populo deleto templo ignē dissipauit ⁊ ꝓianos ꝙ mores induxit. Profect⁹ introrsus aliā gentē repit q̄ solez colebat ⁊ malleū ferreū rare magnitudinis singlari cultu veneraba. Interrogati sacerdotes quid ea sibi veneratio vellet. rn̄derunt oli plurib⁹ mensib⁹ non fuisse visum solē quē rex quidā potentissimi⁹ captum ꝓclusisset in carcere munitissime turris. gigātē deinde opē tulisse soli ingētiq̄ malleo ꝓfregisse turri solēq̄ liberatū hoibus restituisse dignum itaq̄ veneratu instrumētuz esse q̄ mortales lucē recepissent. Risit eoz simplicitatē iheronimus inanēq̄ fabulā esse mōstrauit. solē vero ⁊ lunā ⁊ stellas creatures esse ostendit. q̄b⁹ marim⁹ deus ornauit celos ⁊ ad vtilitatem hoim ꝓpetuo iussit igne lucere. Postremo alios populos adijt q̄ sacram coluere siluam vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo cultu digniorem putauere. Predicauit huic gēti plurib⁹ diebus fidei nr̄e aperiēs sacramenta. deniq̄ vt siluaz succideret impauit. vbi ꝑpl⁹ cū securibus affuit nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ꝓtingere auderet. p̄ quaq̄ iheronim⁹ assumpta bipp̄ni excelentez q̄ndā arborez detrūcauit. tū secuta multitudo alacri certamie alij ferris alij dolabris alij securibus siluā deijciebāt. vētū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetustissimā ⁊ ante omnes arbores religione sacrā ⁊ quā potissime dei sedez putabāt ꝓtere aliq̄diu nullus p̄sumpsit. postremo vt ē alter altero audatior intrepidās q̄dā socios qui lignum insensatum p cutere formidarēt elevata bipp̄ni magno ictu cū arborē cedi arbitrarent tibiā suā ꝓcussit atq̄ in terrā semianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝙqueri iheronimū accusare q̄ sacrā dei domū violare suasisset neq̄q̄ q̄sq̄ erat q̄ ferrū exercere auderet. Tū iheronim⁹ illusiones demonū esse affirmās que decepte plebis oculos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū dirim⁹ impauit ⁊ nulla in ꝓte lesum ostēdit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudie ingēs omus cum magno fragore ꝓstrauit totūq̄ nemus succidit. Erāt in ea regiōe plures silue pari religiōe sacre ad q̄s dū iheronim⁹ a mputādas pegit muliez ingēs numerus ploratūsq̄ eiulāsq̄ vitoldū adijt sacr̄ locū succisuz q̄rit ⁊ domū dei adeptā in q̄ diuinā opē petere ꝓsuescēt. inde plutias. inde soles abstinuisse. nescire iā q̄ in loco deū q̄rant cui domiciliū abstulerit. eē aliq̄s mioꝛes lucos in q̄s dij rn̄dere solebant eos q̄s delere Jheronimū velle q̄ nouā quedā sacramēta introducēs patꝛ morē extirpet. rogare igit̄ atq̄ obtestari ne maioꝛ religionē aufferri sinat. sequūtur ⁊ viri ⁊ mulieres nec se ferre posse nouū cultū asserūt. relinq̄re potius terrā ⁊ patrios lares q̄z religionē a maioribus acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldus veritusq̄ ꝑpl̄oꝛ tumultū ꝓpotius q̄z sibi deesse plebē voluit revocatisq̄ Iris q̄s p̄sidibus ꝓuinciaꝛ dederat. iubēs pere Jherōimo hoiez ex ꝓuincia decedere. iussit hec nob Jherōimus ꝓstāti vultu nihil hesitās ac p iuramentū affirmauit. dignū fide ⁊ g̃uitas p̄mōis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos q̄ accepimus inmutata retulimus veri piculū n̄ assumimus. ꝑsuasi tn̄ ⁊ nos ⁊ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rvthēi q̄s appellāt crossanos vt strabo videt litmāis ꝓtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulētē eccīam obtinuit ysidorus cardialis sabinēsis. cuius supra mētōz facimus. In hac gēte ciuitatē ꝓmarimā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores mag̃ labore pueniūt. magnas ibi opes fama t̄. ⁊ multū argēti pelleq̄ ꝑciosas vēdētes atq̄ emētes. pōderato argento nō sig̃to vtunt̄. lapis in medio fori q̄drat⁹ ē quē q̄ ascēdere potuerit neq̄ deiectus fuerit ꝓncipatū vrbis assequit̄. p ea re q̄ armis dimicauit sepeq̄ vna die plures ascēdisse ferūt ⁊ ꝑsepe seditiōes in populo emersere.

De liuonia nūc germāie prouincia.

Liuōnia deinde xp̄ianoꝛ vltima ꝓnciaꝛ ad septētrionē rnthēis iuxta gūt. tartari eā sepe incurrūt. In q̄ nr̄a etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthōici q̄. b. marie vocant hāc armis q̄siuere ⁊ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū eēt ātea gētil ⁊ ydola coleret. eā alluit ab occidēte mare baltheū q̄d pleriq̄ veteꝛ occeanū ē putaūt. nōdū septēnario vt hodie cognit⁹ grecꝰ atq̄ ytal fuit. xp̄iana religio hāc ꝑtē nr̄o generi apuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detesa barbariā mitioris vite cultū oñdit. balthe⁹ sinus adeo late ꝓtz vt incōpte magnitudis apd̄ aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britāico mari ducit. q̄d germanicū appellari p̄t. nā ⁊ germāie magnā ptē alluit. ostiū ei⁹ in occidēti ē nōlōge a cheronesso cimbrica quā dacia hodie vocāt. excurrēs aūt in orientē in septētrionē pādit̄ insulasq̄ ma

gnatis ambit. occidētale litt⁹ norwegi occupāt. ad septētrionē semiferos hoies eē tradūt. cū q̄bus nullū ligue cōmerciū nauigātes habēt siquis tñ ⁊ nutib⁹ cōmutare merces ferunt. meridionale littus saronib⁹ ⁊ prutenis tradit. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Ite liuōiā ⁊ prussiā paruaz terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝑ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gens neqz gentilis neqz vere ꝛ piana-polonoz impio parens. atqz hinc regnum Polonie ad mare protenditur ⁊ baltheum quem diximus sinum redeunti ex Liuonia in Germaniam per littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Dost massagetas pruteni se obiciūt qui ripas vtraqz vistule amnis accolunt. Is est sarmacie atqz Germanie terminus. Qui oriens in montibus q̄ Poloniam hungariamqz dirimunt. partem Polonie irrigat. prussiam vero q̄ longa est parrit. ab oppido vodomi vsqz dantiscum q̄ in loco baltheum influit. Hunc fluuiū alij vistulam vt diximus q̄bus etatis nostre sermo congruit. Alij istulam. q̄dam insulam vocauere. quod vltra fluuiū est sarmatici iuris fuit. quod citra germanici. ad orientē ac meridiē masonite Poloni q̄ rura coluit. occidentē sarones occupant. aq̄lonem balthei maris excipit littus. frumenti ferax regio est. aquis irrigua ⁊ plena colōis. multa ambiciosa oppida. multi maris simi⁹ si reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio dives. Ulmerico olim hanc terram incoluisse iordanis tradidit. quo tempore Gothi ab insula scandia incontinentem descendere. qui per insulaz (vt ille ait) vlteriorum terras inuaserunt. Ptolomeus autem a marobios ⁊ alaunos venedes ac etiam sitones penes Istulam fluuium habitare affirmat. Barbara vero hec gens ⁊ ydolorum cultrix vsqz ad Fridericum imperatorem eius nominis secundum fuit. Sub eius vero imperio cum amisissent christiani tholomaidem sirie ciuitatem fratres theutones quos sancte Marie diximus appellari inde etenim fugati sunt ⁊ in germaniam rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris valde periti qui vere ne per ocium marcerent Fridericum romanorum imperatorem eius nominis secundum accedentes Prussiam germanine co⁹terminam christi cultum spernere direrunt. Sepe illius gentis homines in latrones ceteroscz vicinos erantrere. ingentem vim pecorum atqz etiam hominum abigere esse in animo sibi compescere barbaram gentem. animat tamen Fridericus romanorum imperator. puincia q̄ frib⁹ ppetuo iure possidēdā tradat si eā armis acq̄rāt. iasem masonite duces q̄

se ei⁹ cere ⁊ dños affirmabāt. ius suum frib⁹ cessarāt. Grata oblatio fridgico fuit q̄ collaudato ꝓposito q̄s voluere frēs sub aurea bulla lr̄as ꝓcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̄q̄d prutenici iuris citra vistula fuit occupauere. Erin tranato fluuio vestutā ⁊ late patulā q̄rcum in castelli modū erectis ꝓpugnaculis inxta ripam munierunt. vbi collato p̄sidio vlteriores puntenos verare ceperunt. pugnatuz ẽ sepe pro q̄rcu ⁊ ingētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sunt bellz plurimis ānis ꝓductuz. ẽ ad extremū fortuna fr̄m impio arridēs oēm eis prussiā subiecit. vicre barbare natōes iugū subire. ex illo tpe lingua teuthonica introducta ẽ ⁊ cūlt⁹ x̄pi gētib⁹ ipat⁹. Ecclie q̄s pōtificales erecte trās vistelā pomesanie sis. culmēsis. ⁊ ambie sis warmie sis ad quā defūcto Frācisco epo puitatem nr̄az postulauere canōici. Calixt⁹. ſ. pō. mar. an mūte senatu ap'lico ꝓmēdauit. Que vna ē illis in ptib⁹ suo vtēs iure. nec subiecta frībus. reliq̄s epos religiōis hitū gestare optz. Quo i loco munitā q̄rcū fuisse ditim⁹. nobile oppidū eredficatū est qđ marieburgū vocāt. ⁊ arx nobilis atq̄ āplissima. Hic sedes magni mgr̄i q̄ cunctis frib⁹ p̄est prussiā incolentib⁹. Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōi mgr̄i. alter liuoniā regit. alter cōuent⁹ alemanie gubnat. Teuthōes hui⁹ religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit nisi teuthonic⁹ nobilib⁹ ortus pētib⁹ ⁊ cui ꝓpositū sit p tuēdo x̄pi euāgelio aduersus salutifere crucī inimicos armis depugre Ob eā rem vestimētis albis vtunt nigra cruce insuta. barbā oēs nutriūt exceptz q̄ in sacris altarib⁹ seruiunt. p canonicis horis dñicā orōnez vsurpāt neq̄ lr̄as discūt. magne his opes nec mior potētia q̄z regib⁹. Sepe cū polōis de regni militib⁹ receptis atq̄ illatis gladijs ptēdere nec totis virib⁹ belli fortunā eripiri recusarūt. cū vlatislao casimiri q̄ mō regt p̄ez ꝓrerāt ambe ptes vladissimas atq̄ ingētes copias Polōis lituani ⁊ tartari iuncti erāt. q̄s durerat vitold⁹ Teuthonici frēs er tota germāia vires ꝓscuerāt. postq̄s ꝓpe ad. xx. ferme stadia vterq̄ ꝓsedit. exercit⁹ spectāt⁹ ⁊ ipatiēs more puntēoꝝ mgr̄ caduceatore q̄ bellū regi denūciarz ⁊ duos enses in q̄s staret victoria misit facta ptāte vt quē vellet hostis eligeret. altez sibi remitti iussit. Accepit vlatisla⁹ alacrit nūciū dōatoq̄ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remisit altez mox iussi sūt milites arma induere belliq̄ signū datū. xl. milia eq̄tuz in amb ab⁹ castris fuisse ꝓditū inuēio. Vlatisla us tartaros ⁊ lituanos primū inire certamē iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Cōtra prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordinis sui militiā in exercitus fronte collocauit. commisso p̄lio inermes q̄dam tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt vigebat tū multitudo nec terga dar polon⁹ metuēs audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat. nec tā vulnerat pruten⁹ alacer q̄s ercipe vulnus tartarus videbat. Protractū est diu certamē. ꝓacta ingēs occisio lituani tartariq̄ velut pecudes mactabant. accū nou⁹ sp hostis emergeret defessi tā cede pacta theutones versare ferrū vix poterāt ⁊ iam remissius pugnabāt. qđ vbi Vlatisla⁹ animaduertit tum primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigentē immittit. fit subita irruptio instauratāq̄ prelij. non tulere theutones recentis agmis impetū. impar pugna recentis ac fatigati militis fuit. oritur mor fuga er pte fratr̄ fertit terga Polon⁹. Mgr̄ ordis vbi suos cedere videt. nec ia m vllam in auxilijs spez esse animaduertit collecta militū manu hosti sese obiectauit. occidit. fit fedior fuga. nec prius theutonicus fugere q̄s polonus perseq̄ desistit. Perierunt in eo bello ex pte fratrum multa hominū milia. inter quos viri primarij. quos vocant cōmentatores equestri dignitate insignes cum ipso magistro circiter sexcentos. nec Polonis incruenta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellū hoc anno decimo ⁊. ccc. supra mille gestū est post christi saluatoris ortum. Prussia fortunam regis secuta ois exceptoburgumarie ad victorē defecit. Sed interuenīte Sigismūdo cessare par inter fratres ⁊ Polonum cōstituta est. Pcussumq̄ fed⁹ pecūia polono data prussia reddita fratribus. nec deinde vsq̄ ad Friderici tempa qui nunc impat in possessione agri sui turbata religio est. Sub eius vero imperio cum populares graue sibi iugū fratrum exīstimarēt fedus inter se inire in hūc ferme modū. vt. xvj. viri singulis annis certis in locis cōuenirēt. q̄ ꝓuincialiū querelas ad vs⁹ fratrū audirent nec sinerēt quempiā indigne verari. Ex hijs quattuor ex religione viros assumi voluere. quattuor ex prelatis eccīaꝝ. patriq̄ numero ex nobilibus ac etiam ex ciuitatib⁹ hisq̄ parere oē voluere. Per idē tempus diuisa inter se religio fuit. alij magnū mgr̄m sequebantur. alij quosdā cōmendatores q̄ magistri regimē improbabāt. Magister vt populares sibi alliceret fed⁹ ipm incōsulto fratr̄ cōuentu ap-

pbauit. Fridericꝰ q̄s impator eidē federi robur addecit cautione tñ inserta ne p suas lras ins religionis lederet. mortuo deinde magistro q̄ fedus accepat ⁊ altero in eius locū suffecto Nicolaꝰ pontifex mar. legatū misit. q̄ puinciā pussie inspiceret. cognitoq; rerū statu q̄tū legatꝰ retulit ppl'ariū fedꝰ dānauit. vtq; ab eo discedentes anathema interminatꝰ impauit. quibꝰ pinacius in sentētia pseuerantibꝰ ex cōsensu ptumlis ad fridericū cesarem deducta est. ad quē rursus causa cognita dānato federe iussi pruteni sunt ad obedientiā fratr̄ redire q̄ eam puinciam emanibꝰ infideliū suis armis vendicassent multoq; sanguine coemissent. quare ciuitatibꝰ nūciata moꝝ arma in frēs populariter accepta sunt. ex q̄bus plēs cāpti atq; occisi. castella eorū euersa arces a fundamētis eiecte q̄nq; ⁊ q̄nquaginta oppida in ea rebellione ꝓspirauere. sed cū nō satis rem suā contra religionē sine externa ope tutā putarēt. Casimirū regem polonie sibi dūm asciuere denotū frēibus sanguinez q̄ fortunam patris eius expti fuissent. ille tū exercitu puinciā ingressus dedētes sese ciuitates i ptātem accepit. cum quo frēs diu varia victoria dimicarunt. plures fuere pgressus. inter q̄s mōorabilior q̄ apud canicū oppidū habitꝰ ē xviij. milia polonoꝝ obsidionem in eo loco tenebāt. in q̄s etiā rex ipse casimirꝰ fuit. oppugnabat oppidū dies noctesq; machinis admotis.

Rudolphus pnceps sagane vnꝰ ex slesie ducibus tunc religionis ductabat exercitū q̄ laturꝰ obsessis opē cum septem milibꝰ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum est pliū in cōspectu oppidanoꝝ summa vtriq; ꝓtentione atq; ardore. cesis hinc atq; iñ cōplibꝰ. cū suos referre pedē rudolphꝰ aīaduertit increpās iguiā fugiē tiū inermiatusq; necē acie sistit. ⁊ pgressus i mediū cū receti pugnatoꝝ mānu acre certamē instauraat. hos sternit. illos pfodit. fit sbita rex mutatō vigēte rudolpho cecidit polōꝝ rursusq; casimirꝰ retiet suos pugnāe seipz misceat ⁊ tāq; ex integro pertinaci ptētōe certat occidit in pugna rudolphꝰ. rex vo eq̄ dīscit. meliores ex vtraq; pte occūbūt. Postreo cesuz credētes polōi sinū regē despata victoria fingā arripiūt. rex ab amicis adiutꝰ vix ex clade erept̄ē. rudolphꝰ morte sua victoria religiōi pepit. ex polōis supra. vj. milia cecidisse feruntr. ex teuthonibꝰ q̄s n̄ panci pire. pꝰ cā cladē res Polōica nutare apd putēos cepit eo iclinātibꝰ populꝰ q̄ belli fortūa puertit. stat tñ adhuc ac pseueritus ⁊ alteriꝰ martꝫ iudiciū moraī. fert inter hos frēs oli mortuo mgrō cū de successore ageretur vnū fuisse q̄ rogatꝰ eligeī quē putaret religioni vtiliorē seipz elegisse dicētē nolle dieraī scīr se cogitatōes suas. alioꝝ corda igrare. si mgratꝰ sibi cōmittaī nō dubitare q̄n reipublice bene cōsultū eat. motos eius vbis reliqs ad mistratōez illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

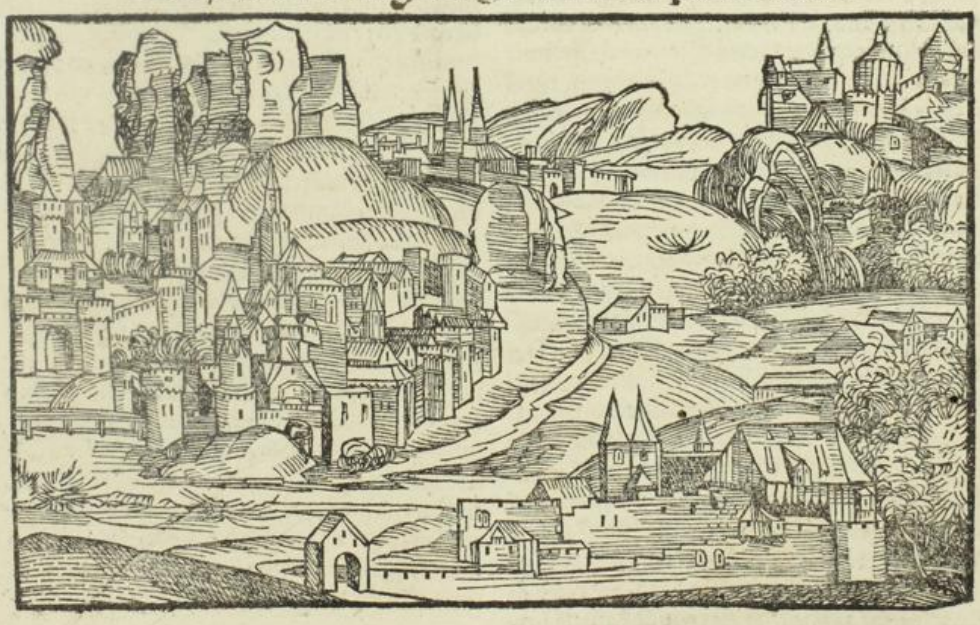

Dost prutenos saronicū nomen incipit. gēs valida ⁊ latissima cui ab occidente wesera apud antiqs vistergn⁹ fluui⁹ terminū facit pleriq; vsq; ad rhenū pten di sarōes arbitrati sunt. aq̄lonarē plagā dani obtinent ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones baioarij ⁊ bohemi siti sunt. oriētalē plagaz slesie simul ⁊ pruten obtinent. In his termis inclusi sunt thurigi. lusatq;. pomeraniq; q̄s oēs saronici iurē eē volūt. potes tū thuringos in ea terra ꝓsedisse q̄z sarōes aiūt. hos cū grecā sobolez eē affirmāt. et macedōie classib⁹ aduectā q̄ thuringos multis bell' defatigatos pēnis agris deiecerit qđ mihi nō fit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra saronicā namē cuius oēs veteres memiere. thuringos nemo antiqrū noiat q̄ germanicas gētes enumerāt. In adue tu pmo francoz q̄ tempe Valentiniani cesar germaniā intrauere Thurigos nomiari repio Ob quā rem male q̄driat hystoria veritati que thurigos priores saronib⁹ in germania fuisse cōtendit. Fatebor tamē saronie limites aliquādo maiores nam sicut impia ita ⁊ puincia rum limites erpte variant. Carolus magn⁹ imperator multa cum saronib⁹ bella gessit priusq; xpi cultum accipent eosq; magnis afflixit cladibus. Postq; vero deficiente apud frācos Caroli magni genealogia romanū impiū ad Sheutones orientales redijt. Saronum aucta dignitas est. inter quos plures imperatores fuere. singulari prudentia ⁊ rerū gestarum magnitudine clari. maxime vero tres Ottones q̄ sibijmmicem succesſere de romana ecclesia optime meriti quorū virtute prolatos saronie fines mīme dubitarim. Inter Pomeranos q̄ orientē saronie incolunt oppida sunt digna nomie Visimaria ⁊ Sūdis Gristoldia Stetinū ⁊ Rostochium. in quo scola liberaliū artiū haud cōtemnēda. ⁊ hec q̄dē mari prima multis ac divitibus negociatorib⁹ habitatū est. ⁊ in mediterraneis caminū pontificalis civitas cui⁹ dyocesis latissima est nec minor maguntia credit'. Epūs loci romano dūtarat pāsuli subest. Brādeburgēses i duas marchias diuidunt' q̄rū altera vetus altera noua vocat'. veterē marchiā plabit' albis fluui⁹. in cui⁹ littore Stēdalū est oppidū ⁊ gadelanū ⁊ gadelenū ⁊ soltuedelū ⁊ ostroburgium. Nouaz marchiam ir ersecat fluui⁹ odera haud multo iferior albi. In ripa frāckfordia ē diues emporiū ⁊ lucēsis citas. Strabo q̄z fluui⁹ eandē puinciā irrigat equāq⁹. tiberi berlinū in eius littore iacet. Est ⁊ aliud flumē Hortellū nūcupatū quod brāgeburgiū ex q̄ marchia nomē habet i duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiens. ibi epāl' sedes est ⁊ marchionū tribunal ad eius dē flumis ripā. Auelburgiū quoq; situ est pontificalis civitas. ⁊ circū nobile territoriū. cui prigenitza est nomē multuz referunt oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput misnēsiū civitas misna est vñ nomen regioni datū ē hanc quoq; albis alluit fluuius. H valida arx ⁊ in ea cathedralis eccl'ia. In hac quoq; puincia mlta sunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honorē martz a veteribus condita meseburgiuz hodie vocant. Silr Lipzig vbs dives mercatoz emporiū pclaraq; studio insignitū. In thuringia nobile oppidū ⁊ caput gētis. Herfordia magūtino pontifici subiecta studijs liberaliū artiū insignis. Nuburgensis q̄z civitas duci saronie parens. hec omia iure saronū vtuntur ⁊ lingua isdem moribus freti. Ceterū veri sarones madeburgenses nullo dubiā te habeant'. Bremenses quoq; Albersteten ses. Hildesinenses. verdēses. Bunsuicenses. Hamburgenses. Luneburgenses. ⁊ Lubicenses. In Madeburga archiepalis sedes habet' ⁊ in honorem sancti mauricij ex quadrato lapide dives templum ottonū nobile opus ⁊ in eo sancti Florenti corp⁹. Credūt q̄z vnam esse ydrijs ibi esse in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dño saluatore euāgelistaz tradit hystoria. hāc plebib⁹ oñdūt materia marmorea ē ac plucida. vini capar q̄z tū equ⁹ ferre possit. alterā ac minorē apud hildenēses esse affirmāt. Verillū q̄q; sancti Mauricij h quottānis ostendit'. magistrat⁹ vbis ius ciuile romanoz abbreuiatū ⁊ saronica lingua ꝓscriptū non sine reuerentia custodit qđ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. ec q̄z i decisionecausaz circum vicine gentes recurrūt. magn̄ ⁊ venerabilis eaz legūm auctoritas habet'. bremēses gl'iaz sinā ducūt danoz gentē ad xpm eē quersam. Nō est omitiendū quod de halberstadio tradit'. Hanc civitatem oltemia plabitur. fluui⁹. In medio vero umulus assurgit. in cuius cacumie planicies est duorum ferme stadiorum cōtinens longitudinē in cui⁹ extremis angulis duo templa sita sunt. alterz pōtificale. alterūq; btē virgis appellant. In medio late patet foz magnificis canonicoz edib⁹ vndiq; cinctū. vbis hec vocat' quod sub tumulo iacet sub urbiū appellāt. in monte nulla laicorum habitatio. Carol⁹ magn⁹ ⁊ h⁹ ecclesie fundator ha-

ber. cuius festuitas quotannis celebrat. vij. hic dignitates. viiij. pbende. Archidiacon at⁹ supra. vi. esse feruntur. In hac eccia singulis annis vn⁹ ex pplo deligitur quē peccatis grauioribus inq̃natum putāt hunc veste lugubri induūt ⁊ obuoluto capite p̄ma ieiunij die ad eccīam ducunt indeq; pactis diuinis officijs ejciūt. Is singulis q̄dragesime dib⁹ nudis pedib⁹ pambulat vbem ⁊ ecclesias circuit neq; ingredit neq; quemquam alloq̃tur. inuitat⁹ a canonicis per vices quod apponit comedit. sē mnus ei post mediū noctis in plateis p̄mittit. Die ionis sctaz post consecrationem olei rursus ad ecclesiam introducit ⁊ oīone facta a peccatis absoluit. pecuniasq; popul⁹ ei offert quetī ecclesie dimittūtur. hunc adā vocant ⁊ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optim⁹ ferat tritici. maturescentib⁹ frugibus culmoz altitudie equo insidentem hoiem ferunt excedere ¶ Bruūsuica oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populosum. munitū menibus ac fossatis. turres quoq; ⁊ ꝓpugnacula excellunt. magnifice domus. p̄pollite platee. ampla ⁊ ornatissima templa. q̄q; h̄ fora. q̄q; p̄toria ⁊ totidem cōsolat⁹ iura ciuib⁹ dicūt. Hinc appellati duces Brunsuicēses ⁊ tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quorum claritas cum potētia labente tempe defluit. ¶ Lubicensiū ciuitas potentissima est sine cuius auxilio vix vnq; dacie reges p̄tinere suos subditos valuere duodecim viri reipublice p̄sunt quos ꝓsules appellant. quoz ꝓpetua potestas ē. ⁊ in eēstri dignitate ꝓstituti sunt. pplarib⁹ nisi vocent nulla de regimie vbis ꝓsolēdi facultas. nec tī seruire plebs videt sua cuiq; substantia tuta est ⁊ libertas salnis legib⁹ vt velint viuere. equū iudiciū ꝓsules agūt. ab his cesar si excesserint appellat. ¶ Saronie nr̄a etate duces habent. fridericꝰ ⁊ Wilhelm⁹ fratres quoz alter electorem impij gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulimus. Fuit cum Brunsuicensib⁹ de electoratu dissensio. Sigismund⁹ imperator litē diremit. snia vt sepe fit potētioi alluſit. Alter hoz fraterū natu senior robustissim⁹ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ armis exercitat⁹. Crudelia inter eos diu bella exercuēre hereditatis p̄ne. causa. ⁊ q̃nis de pace sepe mētio fieret impediētib⁹ tī appellouio quez vice dñm appellāt ⁊ alijs pleriscq; potētib⁹ qb⁹ ea discordia questui erat. frustra oēs tractat⁹ abijt. ß cum vestatis iam agris tota ꝓuincia pessum iret appollini⁹ v ero fraternaz incensor discordiarum p annū iubileum Romam petisset rogauit fridericꝰ germanū suū vt ad se Lipzig veniret secum de pace acturus. annuit Wilhelmus iter ingresso direre consiliarij paratas sibi ⁊ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se pditū iret neue suos ad necem traheret. Quib⁹ ille at ego inquit libens mouiar si vos prius necatos videro. q̃ fraternas cōtentiones alitis atq; ita locut⁹ seq; iussis q̃ se amaret vrgēs calcaribus equum festino cursu fratrem adijt. Quo cū semotis arbitris cuestigio pacē cōposuit fedusq; pepigit. Magn⁹ vir q̃ se tā liberaliter ī potestatez dederit hostis. Magn⁹ ⁊ alter qui hostē ex fratre facerū rursus fratrē atq; amicum reddiderit Appollonius interim Roma reuersus ⁊ q̃ cuz eo sentiebāt ex Thūrigia plurima oppida possidebāt. exterminati sūt appollini⁹ in Cobūrga qd ē frāconie oppidū aliq̃diu se defēdit. Sz cum salutē in eo loco desperaret nullo⁹ auxilio fretus cū thesaur⁹ suis clam fugiens ad bohemos migrauit. Ex illo tempe quietē habuere saroneſ q̃nis bohemi castella quedā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hanc vsq; diem arma ptiū tenuere. nūc maior lis oritura videt qñ wilhelm⁹ regie sororis marit⁹ ad bohemie regnū aspirare ferē q̃nis terre ꝓceres aliū regē sibi assumpserint. ¶ Libet loco auday p̄uari hois inserere facimus. Conradus de kauff nobili loco apud saxones nat⁹ bellice rei ꝓtus manu pmpt⁹ ⁊ aīo impit⁹ cum se patria pulsum ⁊ pēna hereditate p̄uatū p iniuriā fridericī ducis existimaret scelus ⁊ incredibili nostra etate ppetrauit. Arx est in misna in alto monte ⁊ in abrūptis vndiq; rūpib⁹ sita altenburgium ꝓuinciales vocāt. ad radices mōt⁹ oppidū egregiū munitū ⁊ pplo plenū. iacet ī arce duo friderici adolescentes Ernest⁹ ⁊ albert⁹ educabant. huc cōrad⁹ intēpesta nocte magnis itineribus eū paucis comitib⁹ ꝓcedit ⁊ admot⁹ scalis pdēte pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos ī cubili ꝓphēdit itermiatusq; mortem si voce emitterēt sūib⁹ colligatos extrarit. haud dubi⁹ q̃n pduct⁹ bohemiā mag ꝓcio vēderet suasq; ꝓtūelias eo pacto magnifice vult⁹ videre iā siluā hircinā q̃ bohemiā a saxōia diuidit ingressus erat. iam picaliū oē transmissum putabat cū ī ūior captiuorum labore ac fame deficiens ⁊ q̃etam simul ⁊ cibū poposcit cui⁹ p̄cibus cōmot⁹ pdo ad carbonariū quendam diuertit affectuq; panem ⁊ cerusiam iussit. Interea

alter burgium

apud altenburgiū cognita tāte rei nouitate clamor exoriē attōiti oppidiāi rapti arma ꝓpescūt ⁊ preciosaz vēdicaturi p̄dā p̄cipiti cursu predonis vestigia insectanē. siluaz ingressis fortuna blandiē. q̄ inter multos tramites eū teneri sinasit q̄ recta durit ad carbonariū ibi cōiad⁹ dum puero cibū ministrat ex improuiso capiē ⁊ oblat⁹ p̄ncipi audacissimi sceleris capite penas soluit. Frideric⁹ eodē pene nūcio q̄ captos atq; abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibus parua vere saxonie portio paret. ¶ Sūt eñ in ea prouincia multi alij p̄ncipes. multe ciuitates q̄ vocanē impiales. multi epi ꝓpriū territoriuz hñtes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie pleriq; oppida his ducibus parent. Jus aūt eligēdi romanū impatorē sarōie ducib⁹ ex quo q̄dā p̄cipatu cōpetere asserunt inter misnā ſlesiāq; iacēte. cui⁹ caput oppidum est wittēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. In saxonia argēti mineras apud Goslariā otto p̄m⁹ impator inuenit q̄rum magni fuerūt reddit⁹. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. habet ⁊ fōtes amaros saxonia ex q̄b⁹ sal coq̄tur albuz qđ ad vicinas gētes deferē. Saline vberrime atq; ditissime apud lunebūrgiū habenē ex q̄b⁹ multi monasterioꝝ abbates ⁊ multi eccīaꝝ prelati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim questus salis vberrim⁹ has salinas lūneburgenſes violenter vſurpauere. Ob quam rem ⁊ a nicolao pontifice maxime. ⁊ a friderico imperatore augusto damnati sunt. Consolatus qui eius rei auctor habebatur auctoritate ap'lica deiectus est. Sed fauore Bernhardi ducis Brūnſuicenſie paulo postea in p̄stinū statū redijt. ⁊ q̄ nouiter consulatū adierant in carcerē p̄ſcinuē. ciuitati rebelli ⁊ eccīasticoꝝ bonorum rapaci sacris interdictū est. non tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tant⁹ est eūo nostro ⁊ in pp'lo ⁊ in clero auctoritat⁊ eccliastice ꝓtempt⁹. Est i Marchia Brandeburgenſi nō magni noīs ciuitas aḡs circūdata quā Hauelburg vocāt in ei⁹ dyocesis loco aspo ⁊ deserto puū oppidū est nomīe Welsnach. h̄ tres hostie habenē ex q̄b⁹ cruores sua spōte manasse tradūt. Ob eam rem magn⁹ pp'lorum ꝓcursus est ⁊ nautaꝝ vota h̄ soluunē. Vulgo locī ad sanctū cruorē vocant. Excessim⁹ scribendi modū saxonie ciuitates nomiatim cōmoratēs. id fecim⁹. q; veteres scptores pcissime de germania loquti sunt ⁊ tanḡ extra orbē ea natio iaceret. somniātes q̄dāmō res germanicas attingūt. ob eam rem dabiē mihi venia fortas se ⁊ aliq̄s grām habebit si germānicas distribuētes p̄uincias vt res oculis subijciam⁹ paulo p̄lixiores fuerim⁹ ꝓpositi nostri metas egressi

De dania vel dacia

In Gcloco qm̄ saxonie Dania iungiē. Priusq; germanie reliq̄s ptes absoluo de ip̄o danie regno vicinisq; regionib⁹ in aq̄lonē versis aliq̄ referre instituī non indigna cognitu. tria sunt in septentrionē vergentia regna sibijnnicē coherentia. danoꝝ qđ hodie dacā appellāt. suecioꝝ ⁊ norwegiorum. ¶ Dania siue dacia dicere volum⁹ ꝓsuetudini seruientes germanie portio est cheronēsi habens formā. hāc q̄ndam Cimbri habuere. vñ illa inūdatio barbaraꝝ emersit quā mari⁹ arpimas ytaliā petentē ac res romanas euertere minitātē ad internitōz deleuit. Possidonius. (vt Strabo refert) ꝓiecturā facit. qđ cymbri latrocinādo in certis errabūdi sedib⁹ ad paludes vsq; meothym militiā agitarit. ab eis eñ Cymeriū vocari bosphoꝝ arbitrabat q̄si cymbri cum cum grecorum lingua cymeros cymbros nominent.

De Suecia

Svecia cincta vndiq; mari plures continet insulas. in q̄s est scandania apd veteres late memorabilis hinc quoq; populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnes oli europā armoꝝ turbine ac ꝓcella inuolvit. nā gothas q̄ hunos bello vincere pānoniā. mysiā. macedoniā ⁊ omnem illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demū in hispania cōsedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Norwegia q̄ de ip̄o septentrione sortita est nomen cōtinenti p ruthenos iungitur ⁊ in arcton protensa incognite terre sen stricto glacie occeano vt pleriq; fabulantur cōtermina est. ad oriētis partē ac meridiem baltheo mari alluit. ad occidētē brittannic⁹ finit occean⁹. Dacia theutones hodie danoꝝ appellāt marchiaz. cui⁹ lingua germanis icognita ē. Ex norwegia venisse putāt q̄ cimbroꝝ occupauerit loca. In hac terra patrū nostroꝝ memoria voldimarius regnauit in suecia. magn⁹ aqui⁹ i norwegia quē ferūt diuinū fuisse hominē miro ꝓuicialiū amore atq; obseq̄o cultū huic

cōiunx margaretha fuit. Vladimari filia er q̄ natus olaus patri succedens breui tpe vita fū ctus regnū matri reliq̄t. ea ꝛ paternum adepta est extincto voldimaro. At magno in suetia hominē exīēte albert⁹ dux napolensis vocatu populi dyadema suscepit. Qui dñatū vicine femine ꝓtemnens bello daciā norwegiamq̄ lacessere cepit. occurrit ei margaretha coactis copijs i campis late patentib⁹ pugnatū est tanq̄ ipsa viri femie aim induisset. victus albert⁹ captusq̄ ꝛ in triumphū ductus regnū amisit. dimissus tandem infame senilū in paterna domo finiuit. Margaretha clarissima mulier trib⁹ imperauit annis ad senectutē vsq̄ magnifice ꝛ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cum tm̄ per sē ferre neq̄ret impiū heinricum Pomeranie ducem. xiiij. annos natum sibi filiū adoptauit regnaq̄ illi cōmisit. ꝛ philippam regis anglie filiā dedit vxorem. Js cū coniuge sine prole defuncta) nubere vlterius nolet. iamq̄ q̄nq̄ ꝛ q̄nquaginta regnasset annos ad extremū sub impio friderici populari tumultu ex regio solo deturbatus est. Et cristofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in eius locū suffectus q̄ auūculū suū. r. annis q̄b⁹ ipe regnauit in insula gothica regnare pmisit. Cristofero autē ex hūanis abeūte. dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci vo in electōe regis discordātes alij carolū equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ frēz natu miorē regno ꝓficiūt. pdēte adhuc electōis negocio Carol⁹ ūmissis militib⁹ scoltonie qd hodie scockhalm oppid ū clā occupat. i q̄ regia sedes habet. Canut⁹ p amicos arce inuadit. hic bellū inter frēs ortū ꝛ pugnā diu anceps. occisis vtrūq̄ plib⁹ ea demū lege iducie pacte vt ptās eligēdi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in q̄ cū Carol⁹ gtiosior eēt maiestas regni ad eū deferē. Canut⁹ pnatā vitā degit. Carolus vo nouo regno tumid⁹ atq̄ insolēs armatis nauib⁹ heinricū etatē ꝓsecū. nulli noxiū sibi ipi vinētē e gothia ppulsauit. q̄ etiā hodie ī hūanis agēs apd pomerānos (vñ illi origo fuit) puo ꝓtēt⁹ vitā agere ferē. q̄s sint īcerta mortalia ꝛ q̄ inuida suo exēplo docēt. q̄ trib⁹ potētissimis regnis exut⁹ nec ptā īsulā in q̄. r. annis delitu erat vsq̄ ad mortē retiere potuit. etate plēissim⁹ Sz neq̄ Carolo scelera sua īpunita fuere q̄ dū rpi ecclias pseqūit. religionē ꝓtēnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare phibet. inra diuina ꝛ hūana a Johe bñdicti filio vsalēsiū p sulē viro cordato ꝛ ipigro. a q̄ nobilitas regni excitata ē magno plio supat⁹ ac regno ppulsus in parua insula non longe ab ostio vistille ppe prussiam exiliū agit. Cristigerus in locū ei⁹ assumptus pietate ac iustitia melior. Jterum voro tria regna nostro tempore in vnum redegit. cui ꝛ Gothia paret. gothorum quondam sedes ꝛ patria.

Bohemia

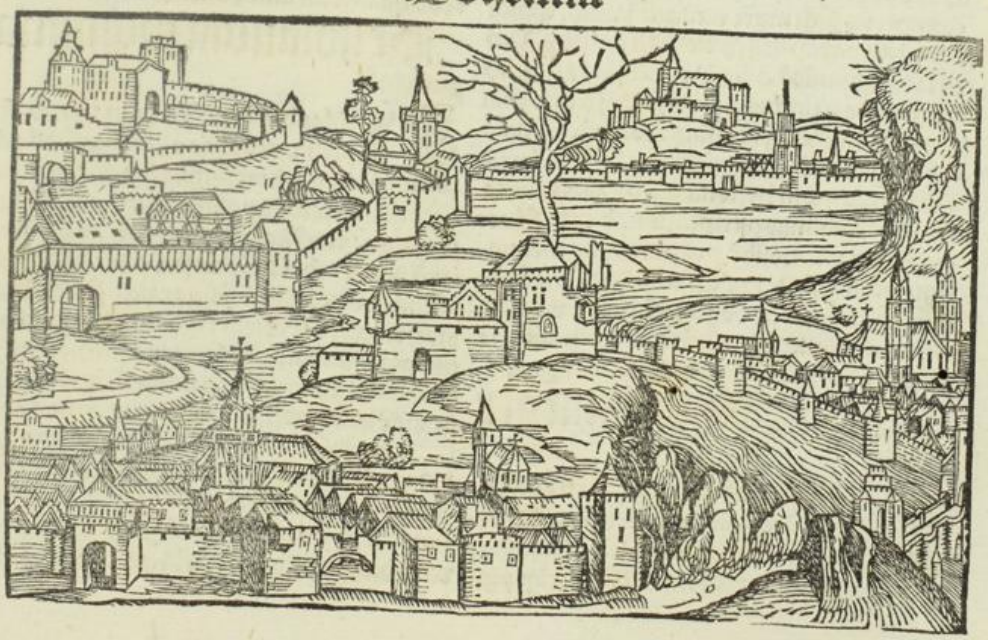

Bohomoꝝ mõ res gestas attigere ac situ referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia enim intra limites germanie ĩclusa tota aglonib⁹ exposita ẽ habẽs ad oriẽtẽ moranos ⁊ sclesitaꝝ ptẽ. ad aglonẽ saxões ⁊ misnẽses. ad occidẽtẽ a grũ noricũ. ad meridiẽ austriã ⁊ bauariã vndiq; germanie pplis cincta. Latitudo lõgitudoq; ei⁹ pene partiũ fortasse dietarũ. silua hercinia vniuersaꝝ cingit. albis vo pclarior ei⁹ amnis eã mediã irrigat. alioq; nõ pui nominis fluuios excipiẽs vt multaniam q̃ pene pragã mediã sãdit. tãdẽ p ẽualles ⁊ abrupta metiũ nemorosos q; salt⁹ hercinie silue pceps labit p misnẽses. puiciã fluẽs ppe hãburg vbi q; saxõie ĩ germãicũ mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. Praga reguꝝ bohemie digissima sedes. cadanũ. bruxia schlackẽwerdũ cutianũ cuꝑ argẽtiq; minerꝝ celebratissimũ. regio p;sus frigida. armẽtꝝ tũ ferꝝ ⁊ pisc⁹ habũdãs. ager ei optim⁹. frumẽti ⁊ ordei feracissimus. multa apud eos etate nostra memoratu digna emerserũt. multa plia gesta sunt. mul⁹ sanguis effusus delete fũdit⁹ ciuitates. spreta ⁊ pculcata religio exorta ẽ hussitaꝝ heresis. ad amitaꝝ pullulauit i;sania debachati sũt thaboritaꝝ ⁊ orphanoꝝ exercit⁹. duo silmia belli ziska ⁊ pcopius puinciã ex arbitrio suo diripuere. Johes ⁊ Jheronim⁹ q̃ populũ decepe in cõstãtiensi magno sinodo demũ cõbusti. Jacobell⁹ Cõradus rokezana ⁊ Petr⁹ angelicus euã gelij corruptores tãq; mgri veritatis habiti. q̃tuor reges extirpare. pestifer virꝰ non potuere. Venceslaꝰ Sigismũd⁹ Albertꝰ ⁊ Latislaus q̃ apud eos veneno extinctus credit⁹ est. Postremo georgius rex creat⁹ est q̃ hussitaꝝ labe infectus putatur magnus vir. alio quin ⁊ in reb⁹ bellicis clarus. sed oĩa hec in hystoria que de Bohemicis hỹs reb⁹ edidimus pscripta sunt. ibiq; de situ regionis ⁊ gentꝝ moribꝰ p captu nostro mentionem fecimus. inde igit assumendum erit q̃cq̃d huic operi de rebus bohemicꝝ deesse videbit. nos ceptũ sequẽtes iter inferioris germanie prouincias. deide ad superiores reuertemur ptes.

hussitaꝝ hęresis

georgius extirpare potuisse vid; no potuerunt

De phrisia, puincia germanie.

Phrisones ad occeanũ siti ab oriẽte saxoniã pting̃unt. ad meridiem Westualos. ad occidentem traiectensiuꝝ terre iungunt q̃q; ⁊ ipsos traiectẽses pleriq; phrisones esse volunt. Inter quos Ottonem inuẽio Phrisingẽsis eccie presulem. q̃ res germanicas haud impite scripsit. Albertus eps maguntin⁹ q̃ fuldense monasteriũ extit. cũ religionẽ xpi p;suadere Phrisis niteret ab eis interfectus ⁊ martyrio coronat⁹ est. Gens eadem feror. armis exercitata. robusti ⁊ pceri corporꝝ. securi ⁊ intrepidi ai. liberam se esse gloriaꝝ. quis Philipp⁹ Burgundie pnceps ei⁹ se tetre dñm vocet. Reuera Phrisia libera est suis vtens moribꝰ. ceteris nec parere sustinet nec domiari cupit. haud inuit⁹ phriso. p libertate morẽ appetit. dignitas in hac gente militarꝝ inuisa. Sublimẽ virũ q̃ se ceteris effert nõ ferũt magistratꝰ ãnuos eligũt q̃ rempublicam equo iure disponãt. Feminaꝝ ipudicitiã seuerius puniũt. Sacerdotes ne alia cibilia polluant sine cõiuge non facile admittũt. vir eã ptinere hoiẽm posse ⁊ sup naturam arbitrant. In pecorib⁹ ois coꝝ substantia est. ager plan⁹ ac palustris est multo germine fecundus. ligno caret bitumioso cespite. ⁊ sicco stercore boum ingens fouent. Ex hac gẽte tradit Corneli⁹ tacit⁹ impante nerone duos legatos romã venisse veritũ. ⁊ malorogem q̃ pompey theatrum intrantes cum vidissent quos dã cultu extremo inter senatores sedere ⁊ intellerissent id honorꝝ eaꝝ gentiũ legatꝝ dare q̃ virtute ⁊ amicicia romana pcellerent nullos mortaliũ aut armis aut fide ante germanos eẽ ercla manerunt ac digredientes inter patres cõsedere ob quam rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia prouincia germanie

Holandia q̃z puicia germanie ad septẽtrione occeão alluit mari. q̃ reliquũ ẽ rheni flamis brachia itercipiunt insulãq; pficiũt. palustrꝝ pascuosa. plibus stagnis ac marꝝ iterfusa finib⁹. nec desũt q̃ traiectũ nobile vbẽ i holãdia sitã dicũt. nob haud alienũ eẽ videt. Aliq̃ frisei traiectẽs. aliq̃ holãdie traditos eẽ vt sepe regionũ termios dñantiũ ĩpia mutãt. nẽa q̃dẽ etate neq; frisie neq; holãdie dant. Pricipat⁹ eccie traiectẽ. ipatoꝝ tãtũ subiicit latãq; possidet terrã diuersis meatibus rheni iterclusaꝝ cui ab oriente Phrisi. a meridie Westuali iũgunt. Holandia septẽtrionem excipit. ab occidẽte ducat⁹ gelrie. de q̃ suo loco dicemus rheno flumie distinguit. Impitissime vero ne dicã fassissime nõnulli etate nẽa traiectũ

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

gallice nationis ciuitatē esse dixerūt. Cū de pō tificis ageret electōe. nā q̄ pacto traiectū gallie dabim⁹ trās duo rheni brachia situ. Quin t q̄ cis rhenū habitāt colonienses. cluēs es q̄ ꝓstat eē germanos. Traiectēsiū q̄ppe situs. mos sermo q̄ germanic⁹ est. Traiectū diues t ppl̄osa ciui tas est. eps vrbis. xl. milia pugnatoꝝ si qñ ne cessitas ingruit educit ad bellū. forma viris ac mulierib⁹ egregia. ab exteroꝝ incursu t aquarū inūdatōe t ppria virtute defendunt. Pot⁹ genti ceruisia. vinū mercatores afferūt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe sēditōes fuere. cuz ep̄m vni pti acceptū altera recusaret. Desideri⁹ aliq̄diu ep̄atum q̄etem tenuit. deinde a ciuib⁹ electo⁹ romani pontificis t vicinoꝝ principum aduersus rebelles subditos auxilia implorauit. illi diefoldiū quendam ꝓtra ius phasq̄ sibi pre sulē assumpsere. Martin⁹ pōtifex max. anathe ma in eos pmulgauit. ꝓtēmpsere eccl̄iam obsti nati hoies. exspiri optuit arma. ingentes burgū doꝝ ducis vicinoꝝq̄ p̄ncipum copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax populus. vij. annis eccl̄ie mandata ꝓtempsit. desideri⁹ in exilio moꝛit. Canonici q̄ ppter eum patria pulsi fuerant Waltranium morsensem archiepiscopi colonien sis germa num successorem eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien. causa confirmata electio. iterū dam nata in concilio traiectensium rebellio. iterum frustra pugnatū. Postremo missus ab Eugenio legat⁹ Johes cesarien sis ep̄s q̄ postea ad car dinalat⁹ honoꝛē vocat⁹ mouinensis appellat⁹ cū retulisset vnicam pacāde pncie viā eē die foldio ignosci eiq̄ gentis p̄sulatū cōmitti exclu so Waltranio rebelli populo satisfactū est pul chre sane nulle victis leges fauent sacrosq̄ ca nones potentia vincit. Volucrunt exilisti q̄z im periū ludere traiectēn. q̄ mortuo diefoldo ep̄m ab eo datū recipe recusarūt. ꝑ aparitib⁹ philip pi burgūdie t potētia territi t p̄miꝝ conatib⁹ infeliciter nisi furore depōsito parucrunt.

De Selandia prouincia

inferioris germanie.

Vltimi germāoꝝ ab septētrione t occi dētē vsi. Salēdini sūt insulares ppl̄ rhe ni ostijs obiecti. int̄ q̄s p̄cipue mitel burgen. hūt. ea ātas ē egregie mūita. diues opū negotōe emq̄ marīe accōmoda c⁹ haud pua ptē āno sup̄iore incēdiū assūpsisse relatū ē. in curia ciuiū id euēisse ꝓstat. q̄q̄z pleraq̄ miracla refe rūt q̄ ptereo qr̄ nō sat⁹ dig testimōio cōprobant ē t brielū oppidū n̄ igbile aq̄s circūdatū. i q̄ eti az mlti mercatores nauib⁹ applicāt. n̄ trāsibo nūc rhenū germāicas q̄ t ibi hītāt gētes cōme morat⁹. Dabit⁹ suo loco ꝺ hijs q̄z dicēdi facta ꝓseq̄r veris ac certe germāie ppl̄s t q̄ ūgūt vel traiectēsib⁹ vl̄ phrisijs ad meridiē expediam.

Uestualia germanie prouincia

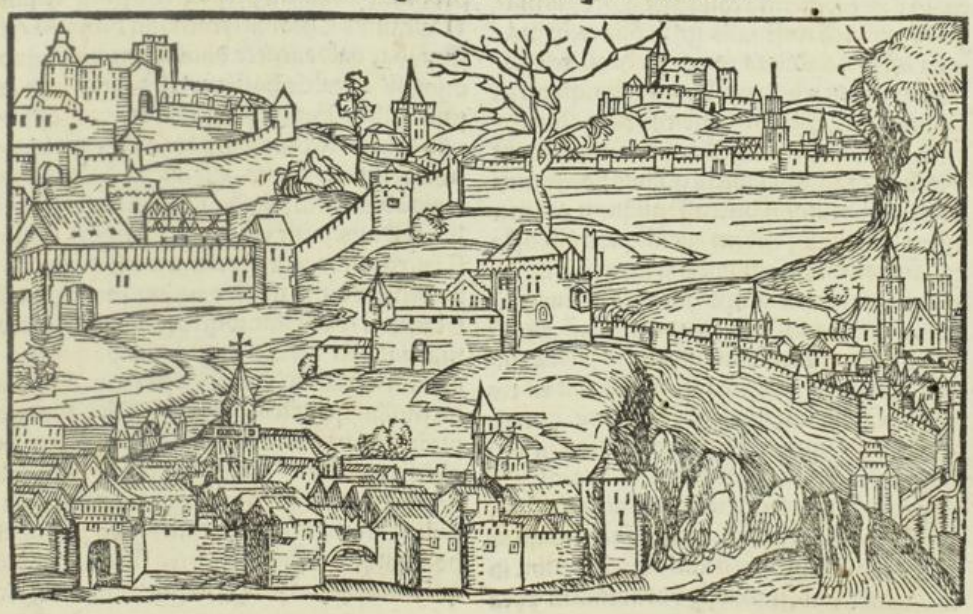

Westualia rheno flumio ab occidenti clauditur. visurgo ab oriente q̃m veseram hodie vocant. a septentrione phrisiam habet ⁊ traiectensium terram. meridiem hassie montes excipiunt q̃s anobos pholomeus appellare videtur. er quibus amasis fluuius oritur qui Padeburnam ⁊ monasterium non ignobiles ciuitates alluẽs mediam ferme prouinciã intersecat ⁊ per phrisiam defluens fertur in mare. Salas quoq; fluuius westualiam irrigat. inter quem ⁊ rhenũ cum drusus germanicus belligeraret domitis hostibus victor appetijt Quomõ autem cultores huius terre vocauit antiquitas difficile dictu est discordantib⁹ auctoribus. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sigambros appellare videtur. qui ducem elone cum romãis bella gessere. victiq; datis obsidibus pacem obtinuere. q̃uis calcata fide ⁊ proditis obsidibus rebellarunt. Pholomeus quoq; a parte septentrionali germanie circa rhenum fluuium bussatores habitare tradit paruos appellatos sicãbros. oquenos ⁊ lonsiobardos inuenio apud Strabonem circa amasim fluuium bructeros habitasse quos drusus nauali bello superauit. Bructeros autem bello victos ab austro in aq̃lonem ⁊ occeanum dilapsos. Ob quam rem coniecturam capere possumus hos esse qui hodie pructeni appellantur aquilonares populi de quibus supra diximus. facile namq; bructeros in pructenos sermo conuertit. Corolus magnus multa cũ westualis gessit plia eosq; magnis afflixit cladibus coegitq; christi religionem amplecti relicto ydolorum cultu. quam cũ sepius abnegassent. nec iusiurandum aduerterent. vt metu pene rebellionem compescerent occultos constituit judices quibus potestatem dedit vt q̃ primum deierasse aliquem comperissent. aut fregisse fidem aut aliquod aliud flagitium commisisse mox illum supplicio afficerent vbi primum comprehendi posset nulla citatione prouia aut defensiõe permissa. elegit eñ viros graues ⁊ recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Tarnit ea res westualos ac demum in fide continuit. cum sepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo suspensi inuenirentur. nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam. constabat frãgisse fidez. aut magnum aliquod scelus commisisse qui necati reperiebantur. id iudicium ad nostram vsq; durat etatem vocaturq; vetitum. q̃i ei presunt scabini appellabantur. quorum ea presumptio est. vt per totam germaniam iurisditionem extendere velint. Secretos habent ritus ⁊ cum hoc ⁊ archana quedam cum quibus malefactores iudicãt ea nondum quisq̃ repertus qui vel precio vel metu reuelauerit. Ipsorum quoq; etiam sabinorum magna pars occulta estque per prouincias discurrentes crimino̊s notant ⁊ referentes iudicio accusant. probantq; vt eis mos est. damnatiq; describuntur in libro ⁊ minoribus scabinis committitur executio. reus vero ignarus sue damnationi. vbiamq; enim repertus fuerit supplicio afficiatur. Degenerauit autem hoc iudicium. Nam ⁊ viles alique persone admittuntur ⁊ ciuilia negocia tractare audent. quibus enim erat solum de criminalibus permissa potestas. In hac etenim prouincia westualia nostro tempore susatenses ab ecclesia Coloniensi destituere. nec etiam diutino vexati bello multisq; etiam cladibus affecti ⁊ obsessione pertinacissima oppugnati ad obedientiam redire. cuius etenim rei causa ⁊ Theodricus Coloniensis antistes. qui Westualorum princeps habetur. Et Johannes dux Cleuensis nõ paruis inter se odijs contendere. Cum enim Susatenses ad Cliuensium opes confugissent Coloniẽses vero Sarouie duces ⁊ cum hoc non paruam Bohemorum manum in auxilium accepissent. Apud monasterium quoq; eiusdez prouincie ciuitatem propter ecclesiam quam Walranius Theodrici frater sini debitam ertimabat valde acriter dimicatum est. in quo enim bello multis hostium cesis. vnus vero ex principibus Brunsuicensibus qui dux copiarum fuit interceptus ⁊ in potestatem Coloniensis antistitis factus. Est autem Westualia regio admodum frigida neq; enim frumenti habundans. pane vero vtuntur nigro. cerusia vero potus eorum. vinum enim quod rheno vehitur valde magno emitur precio. opulẽti tantum eo vtuntur. idq; raro. Populus vero marcialis est ⁊ etiam ingeniosus. de quo prouerbium esse dicunt viciosos ⁊ fallaces Westualos facilius q̃s stultos gignere. Hic q̃s Theodrici presulis mentio incidit non est absre panca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locum negauerit. Quigo vero eius er familia Morsnensi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres vero fratres habuit. qui omnes supra sexagesimum annum vixere.

Heinricus vero natu maior paternum principatum cum summa diligentia ac sollicitudine gubernauit. Johannes vero secundus frater suus monasteriensem ecclesiam multis annis vsq; ad eritum vite sue summa cum laude ac gloria administrauit. Valranius vero ad Traiacensem ecclesiam & etiã ad monasteriensem defuncto fratre suo Johanni nequaq; aspirauit. cuius enim ad traiectam concilij Basiliensis fauore & ad Monasteriensem Nicolai pontificis institutione vteretur. Theodric⁹ vero ipse cũ Bononie iure pontificio operã valde magnam daret. a Johanne vero vigesimotertio summo pontifice romani ecclesie Colonicensez ecclesiam obtinuit. cui enim iam ser & quinquaginta annos non sine plebis ac etiam nobilitatis magno fauore prefuit. qui & si plurima pro defensione sacrasancte ecclesie sue Colonensi vario eventu bella gesit in quis modo strẽnui militis modo fortissimi ducis officiũ implenit. nunq; tamen domi aut sacerdotalia numina. aut etiã ciuilem administrationem neglexit. corpore vero pulchro & supra communez staturam valde eminentem. animo vero magno & perliberali. cuius pallatium illustribus semper patuit hospitibus

Sequitur de Hassia germanie prouincia & de descriptione eius

De Hassia germanie prouincia

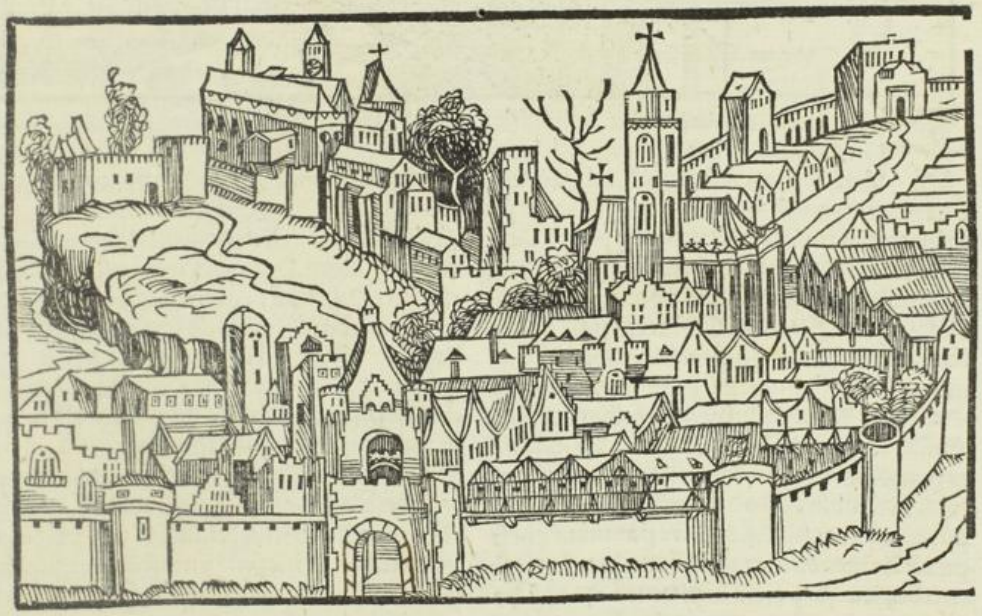

Inter Westualos vero ac etiam Francones Hassia iacet montania regio q̃ a rheno fluuio in septentrione porrecta Thuringie iungitur. Princeps vero gentis lantgraui⁹ etate nostra ad imperium vocat⁹ imparem vero se esse dixit qui tante rei molem sustinere posset. maluitq; parũo imperio parentibus suis sibi relicto vtiliter preesse. q̃z magnum accipiens dissipare. id quoq; sibi obstare ad rem christianam gerendam dixit. quia litteras ignoraret. Fuit tamen legum cultor. quas sibi patrio sermone exponi iussit. quotiens enim coram eo causa ventilata est. nec vnq̃z compertus est iniquam tulisse sententiam. Hic cum reformatus monasterium quoddam sue ditionis ingreditur & inuitatus cum monachis edidit venenum pro cibo inter edendum sumpsisse creditus est. nam & ipse & abbas qui reformationem petierat paulopost extinti fuerunt.

Sequitur de regione franconia

Franconia germanie superioris prouincia

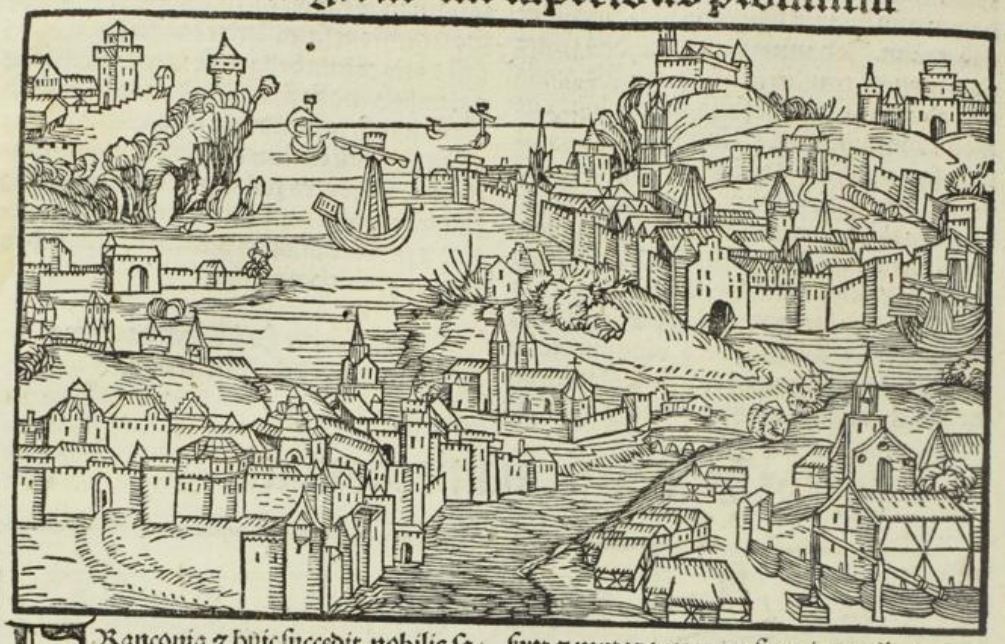

FRanconia ⁊ huic succedit nobilis sane ꝓuincia ad modū potens ab incolatu francoꝝ sic appellata. Franci q̄ dē troiani ab origie fuerūt. q̄ deleto Ilio duce p̄a mi magni p̄ami er sorore nepote p̄ pontū eurinū ⁊ meothidas paludes in scithiā p̄uenerūt. ibiq; ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. er q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ post euictaz incensamq; Troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝑfugisse. ⁊ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a q̄b⁹ albani ꝓdiert ⁊ deīde romā q̄ orb̄ ipio potiti sūt. Alij ꝑ bathēo re p̄ medios achiuos elapsi illiricos ꝑ penetraueī sin⁹. ⁊ reg̃ liburnoꝝ ad intimū adriaticū pelagus accessere vrbemq; ꝓdidere patauinā vbi sepultū Anthenorem tradūt. q̄ euecium fugas seam duxit a q̄b⁹ postea dicti veneti. quoꝝ ē hodie ingens potestas terra mariq;. Tertij vt diximus in scithiā penetrārūt. in quo ī loco in magnā gentē coaluerūt. Cumq; scithaꝝ multi Romano impio subiecti eēnt ⁊ ipsi q̄s tributa pendebant. manserunt fectigales vsq; ad tempora Valentiniani cesaris quo imperante Alani verare imperium ceperunt. Imperator vero proposito edicto libertatem in decennium eis promisit q̄ Alanorum ferocitatem compescerent. allecto eo premio Sycambri arma susceperūt. Alanosq; bello victos deleuere. Ob quam rem libertati in decennium ab imperatore donati sunt ⁊ mutato nomine franci appellati. quod actica lingūa siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocant. Exacto decennio cum Romani solita tributa repeterēt Franci ob ipsam hereditatem efferens facti parere recusarunt. Principes enim eo tempore frācis fuere Priamus ac etiam Anthenor antiqui nominis ac etiam virtutis quibus cniz copias ductātib⁹ plium cū romanis cōsertuz ē. in quo priam⁹ ipe cum fortissimis siue gētis cecidit. q̄ cladi supfuerūt ex scithia digressit sunt ⁊ in germaniā profecti in ꝓuib⁹ thuringie cōsederūt cū pucipibus suis priami ⁊ anthēoris filijs marcomede sq; et simone. Symo sine liberꝫ decessit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ quē sibi frācij regē creauere. ⁊ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crūtꝰ a q̄ frācorū reges criniti sunt appellati. p̄ idez tempꝰ gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū flumium in gallia sedes inuāserunt. Burgundiones quoq; iurta rhodanum habitabāt. qui ⁊ ipse paulo plus reges habere ceperūt. Franci vero trāsmisso rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarunt paulatimq; aucti potentia magūtiam. treuerim. agrippinā hodie coloniā sup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. suessonā. aurelianū inuasere. ita vt ab aq̄tania vsq; ad bauariā impiū extenderēt. Clodeuco aūt mortuo Meronaus successit filiꝰ a q̄ franci merouingi dicti sūt

post meronium hilderic⁹ regnum adept⁹. dux luxurioſe viueret a ſuis pulſus eſt. Egidio romano in ei⁹ locum ſuffecto hylderic⁹ regno p̄uat⁹ ad Biſinū thuringie regem ꝓfugit. cuius cōiugem p adulteriū pollnit. poſt octo aūt annos reuocat⁹ aggrippinā inuadens electis inde romanis magni regni ſui ptem recupauit. mortuo aūt egidio filius eius Siagri⁹ in ciuitate ſueſſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hilericū regnum recupaſſe relicto viro ad eū ꝓfugit a q̄ recepta t p cōiuge habita. Clodoneum ei pepit q̄ poſtea regnū adept⁹ p̄m⁹ Francoꝝ regum xp̄i religionē accepit. a beato Remigio baptiſatus. Illud aūt veritate caret qđ pleriq; tradūt agrippinam ab incolatu Francoꝝ vocatā coloniā. nam p̄uſq; franci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata eſt a claudio ceſare cōdita t ab ei⁹ cōiuge agrippiā nūcupata. Fuerūt inter clodoueū t ſyagrium aliqua bella. poſtremo vict⁹ ſyagri⁹ ad alaricū Gothoꝝ regem ꝓfugit qui non⁹ a magno alarico regnabat. Repoſcit a clodoueo ſyagri⁹ atq; obtent⁹ occidit. Romani q̄ reliq̄ p galliam habitātes exterminant. Clodoue⁹ olemaniā ſibi ſubegit Gothis q̄ t aq̄tanis bellū indixit. eoſq; ſupauit occiſo Alarico rege. ferē cum ad bellum p̄grederet ſi victor euaderet equum beato martino vouiſſe. q̄ duodecim t centum annos ante id tempus vita exceſſerat. victoria potitus equū tradidiſſe eūq; centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. qua ex re diriſſe regem ferūt. Martinū bonū auxiliatorē. eſſe negociatorem cax. hic Clodoui⁹ vxorem duxit. Glodoſindam filiaz regis burgūdionū. q̄ cū eſſet chriſtiana adhuc ei pagano iūcta eſt. magniſq; p̄cib⁹ virū rogabat vt baptizaret. natoſq; filios clanculū baptiſabat. Cauſa aūt q̄ clodoniū chriſtianū fecit eſſe ferē. q⁹ cū pugnaret cōtra ſuenos t pene victus eſſet votū vouit chriſtianū ſe futuꝝ ſi ex p̄liis euaderet. Ob q̄m rem mutata fortūa ex victo victor facē. ſubactis ſuenis chriſtiane religiōi ſe tradidit. cui⁹ posteri in Francia vſq; ad Pipinū nauū patrem Caroli magni regnauerūt. Tunc vero hilderico ſcō p̄ignauiā regnū adept⁹ eſt. Detōſo eñ eo t in mōaſterio retruſo Pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in frācia maiores damos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi ſeptīgenteſimo mortuo. Dagoberto minore Francorū rege filius ei⁹ p̄mul⁹ in tutela Pipini groſſi quē alij auſtigi filiū dicūt in tutela fuit t p̄ inſidias periit. Tunc grīwald⁹ filius legittim⁹ pipini groſſi regnū vſurpans a ꝓſanguineis Dagoberti reg̃ defuncti capt⁹ in cuſtodia obiit. Per idē tp̄s galli q̄ inter ſequanā t ligerim fluuium habitabāt aduerſus Frācos bella mouere t vſq; magūtiā excurrentes eā ciuitatē obſederunt. Franci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennūes ducatum accepit galloſq; bello repſſit. Prouinciā vo inter ligerim t ſeq̄niā q̄ nūc gandina vocabat a ſecarlingā vocari iuſſit. qđ poſtea apud theutonicos diu ſeruatū eſt. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili ꝓcubina pipini groſſi filius fuit inclitus vir t bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit t pater fuit pipini nani q̄ carolū magnū genuit imp̄atorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo Francorum genus cum ex cithia in germaniam venīſſent ibiq; diu conſediſſet germanicum eſſe ctum eſt. t terram. ipſam primo habitauit. t a ſe franciā appellauit. Verū cum creſceret imperiū ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme t magna germanie ps a mōte⁹ pirrhenis vſq; ad p̄nonie terminos frācia dicerētur. nā. q̄cq̄d frācis ſuberat francia vocabatur t in duas ptes diuiſa fuit. nā qđ ē gallie occidē talis frācie dicebat. qđ eſt germāie frācia dicta dicebat orientalis. Et germaniā q̄dā eatenꝰ ertē derūt q̄tenꝰ ſermo germanic⁹ ꝓtendit. nā q̄cq̄d eſt citra rhenū theutonice lingue ad frāciā orientalē ptinuit. hec gens ſub carolo magno romanoꝝ impiū meruit q̄ afflictā longobardico bello ſedē aplicā cōſolat⁹ eſt. Carol⁹ tm̄ q̄uis gallice potiret impio german⁹ tñ fuit. in germāia nat⁹ alitusq;. Cui⁹ ſedes plerūq; t aq̄ſgrano fuit que ciuitas theutonica eſt. ibi palatiū ei⁹ t caput oñdit. Ei⁹ poſteri impiū tenētes in gallia t germania regnauerūt. Deficiēte eñ maſculina lingua impiū ad germanos. id eſt ad Francos orientales rediit. inter quos p̄mus habitus t Otto. Otto primus

Eſt aūt impiū apud germanos non eo mō vt nemo impare poſſit niſi germanis ſed q̄m eligendi imp̄atorem auctoritas germāis tradita eſt. Plerūq; germanꝰ eligit. Eaz ob cauſam cū vacaſſet impiū p obitum lādouici Boſonis filij germani q̄ ea poteſtas germanū elegerūt t francū ex orientali frācia. ¶ Hec p̄miſiſſe volumus q̄m de Frācōia ſermo incidit. ſunt etenī multi q̄ Francos eos ſolummodo eſſe volunt q̄ circa Pariſius habitant t illis datū impiū eſſe volūt q̄s recti⁹ francigenas quis appellauerit.

Franconia vero vt nra etate recipit a meridie
sueuis z baioratijs iugit. ab occasu rheno. ab
ortu bohemos z thuringos. septentrione idē thu
ringi hassiq excipiūt. Prouinciā plabit haud
ignobilis amnis quē moganū vocāt. Pholo-
me⁹ hūc fluuiū menum appellare videt q̄ sup
iores germanos ab inferioribꝰ eūdem diuidere
affirmat. neq; aliꝰ fluuius ē q̄ eam diuisionē
aptius q̄z mogan⁹ efficere possit. Et hodie infe
riores germani vsq; ad magūtiā pcedūt. abide
supiores vocāt⁹. Mogan⁹ vo⁊ mōtibꝰ bo-
hemie ort⁹ in regiōe magūtie in rhenū exōerat
Ob q̄z rē ñ defuerūt q̄ magūtiā mogūtiā a mo
gano fluuio dici crederēt. Perlabit idē fluiꝰ nō
paucas ciuitates. quaꝝ illistriores sunt Herbi-
polis z Frāforidia. In Herbipoli nobil⁹ epi se-
des ē. q̄ et franconum diꝝ habet. z cuz rē diuinā
facit gladium in altari nudum ante se ha-
bet. In frāconia nobile emporium est i q̄ supi
cū iferis germani ꝓueniūt bis singul⁹ānis Ibi
quoq; īpator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob
quam rē palam ē impiū datum esse germanis
quando inter eos eligit⁹ z coronat⁹ z sic de
mum ad culmē glie. rome q̄; diadema suscipitur
¶ Et in franconia nobilis ecclesia bābergēsis
ad amnē regniciū sita. q̄; fundauit heinricus
scds impator. quē accole religiose colūt z sctm
habent. ibi q̄z Berēgarius sepultus ē q̄ regnuz
italie vsurpauit z ab ottōe ꝑmo capt⁹ in ger
maniā duct⁹ illic exulās obijt Supra ciuitatez
in edito mōte atq; ē natura z arte mūita in qua
nos aliq̄n cū epō loci prādiū fecim⁹ Albert⁹ no
bilissim⁹ frācoꝝ comes z ottōis saxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidisset. q̄ lo-
donici regis fuisse fili⁹ diceb atur in hāc se arcē
cōtulit z aliquādiu regis obsidionē ptulit. dif
ficilis expugnatō loci videbat. Ob quā rem ad
dolos recursum ē. Otto epūs magūtin⁹ miste
sceleris inuent⁹ est q̄ pfect⁹ ad Albertū lit⁊ arbi
trum se dirit. rogauitq; albertū ad impatorem
in castra descendere. qt vel pacē ei daret vel in
arcem reduceret incolumē. credidit albert⁹ acce
ptq; iusiurandi religione Ottonem secutus est.
vix vero arcem egressi erant. cum Otto vereor
inquit ne diu apud imperatorem morari opor
teat vtilius fortasse concilium erat prius sump
sisse cibum. Laudauit Albert⁹ verba presulis z
in castellum rediens Ottoni prandium dedit.
quo sumpto ad impatorem cum eo prexit vbi
mox capt⁹ est z capitali sententia damnatus.
cui archiepiscopi fidem implorante. respondit
parum religiosus pontifex se fidei satis feciss̄e.
q̄ semel redimisset incolumem cum ad prandiū
introiuit. bis reducere non promisisset. infelix
Albertus gladio obtruncatus est. Melius ro-
mani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab ha-
nibale romā missis vinctū remisere. Fraus em̄
vt inqt marim⁹ orator astringit piuriū nō sol
uit. Predia que albert⁹ habuit eccl̄ie Bamber-
gensi postea cessarūt. Est aūt Franconia parti
plana ptim mōtosa. mōtes ipi haud difficiles
sunt. ager non admodū pinguis. nam plerūq;
arenosus est. multis in locis cōsiti colles vineis
gratū ꝓducunt vinū. maxime vero apud Herbi
polim. multe silue z multa venatō inest. Ter
ra in multos ptita est dnos. q̄uis Herbipolen-
sem ducē francōie dicant vt ante relatū est. ma
guntina eccl̄ia z Bambergēsis plura obtinēt
loca. Palētin⁹ q̄z comes haud pua occupat ptē
Marchiones brādeburgenses tanq; burggra
uij. nurmbergenses potētes in ea sunt. multe pre
terea ciuitates impiales apud francones florēt
¶ De nurmberga dubium est francōia an ba-
uaria cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vr
bem ptinere normberga em̄ noricum montem
significat. ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem
fuisse. noricis aūt baioarij successisse. z nunc ea
portio terre baioarie q̄ inter danubiū z norn-
bergam iacet noricum appellatur. Ciuitas ta-
men in parrochia bambergensi est que ad frā-
cones ptinet. Ipi normbergēses nec Baioari-
os nec frācones videri volūt ꝑ tertiū q̄dā sepa
tū gen⁹. Vrbs ea nobilis magnificis opib⁹ pub
licis ac ꝓuatis ornata. Amne pegnicio interlabi
tur. in agro sterili z arenosa ꝓdita atq; ob eaz
rem industrioso pplo. oēs em̄ aut opifices sunt
aut negociatores. hinc multe illis diuitie z ma-
gnū in germāia nomē. Aptissima impatoꝝ se-
des. libera vrbs z in medio ferme germāie sita
Inter bambergā z normbergā Forchē iacet fa
mosum nineo pane oppidū. Incole patriam
fuisse pilati falso putāt. ¶ In hac ꝓuincia Fri
deric⁹ marchio brādeburgen̄. potētissim⁹ fuit
ipatori sigismūdo inē caros amicos habit⁹. Et
q̄ttuor filij fuerūt Johes Frideric⁹ Albert⁹ z al
ter Frideric⁹. Johi q̄ ꝑmogenit⁹ eēt electoratus
imperij debebatur. sed iudicium patris Frideri
cum pertulit qui secundo genitus erat z apti-
or ad obeunda imperij munera videbatur. pri
us itaq; q̄z moreretur hereditatem suam inter
filios diuisit. Fridericum vero in electorem in-
stituit. neq; male iudicauit. naz fridericus inter

ꝑceps germanie sapientie clarus habitus est. cuius consilio multe prouincie pacate sunt. Iustꝰ quoq; atq; honestꝰ tenax habebat. Qui posset regnum Polonie ꝓsequi ꝓ electionem baronū recusauit. vt ante dixim⁹. nec vero heredi iniuriam faceret. Albertus vero germanus eiꝰ cū norimbergensibus bellū intulisset oēs ferme teuthonici principes ad se traxit. Comites vero norimbergensibus suppetias misere. Graue id ⁊ diuturnum bellum fuit. in quo tot potentie cōcurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē plia cōmissa ferunt. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neq; de pace cōuenit nisi postq; exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus ruricolis interfectis. comeatus ⁊ pecunie contendentibꝰ defuere. tum q̄z par ex alberti sententia magis dicta. Hic albertus ab ipsa puericia ac teneris. (vt aiūt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit plūs q̄z alij sui tempis duces aut viderint aut legerint. Militauit in Polonia pugnauit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in Behemia fudit. stipendia in Austria fecit. ꝑdas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxerit. Ter citus innumerabiles. prostrauit ferocissimos hostes expugnauit munitissimas vrbes. In cōgressibus vero priōr inijt. victor enim e prelio excessit. vltimus vero in expugnatione oppidorum. sepe murum primus ascendit. ad singulare vero certamen crebris vicibus inuitatus. nunq; detrectauit. neq; etiā vnq; nō strauit aliquem hostem. In militaribus etenim ludis in quibus precipue hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunq; equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. In torneamentis vero etiam nunq; non victor exiit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud Theutonicos duelli quedaz species in prouocatores pariter armatos lancea acuta incurrerit. nullo vero vnq; damno affectus. cum aduersarios ipse nunq; non aquo deturbauerit. Quibus enim ex rebus non iniuri a Theutonicꝰ Achilles appellatꝰ ē. In quo non solum militares artes ⁊ etiā imperatorie virtutes singulari quadam gratia reluxere. Iſ nobilitas quoq; generis. procerasq; corporis. ac venustas ⁊ etiam virium robur ac facundia lingue admirabilem ac etiam pene diuinum reddidere

De Bauaria superioris germanie prouincia

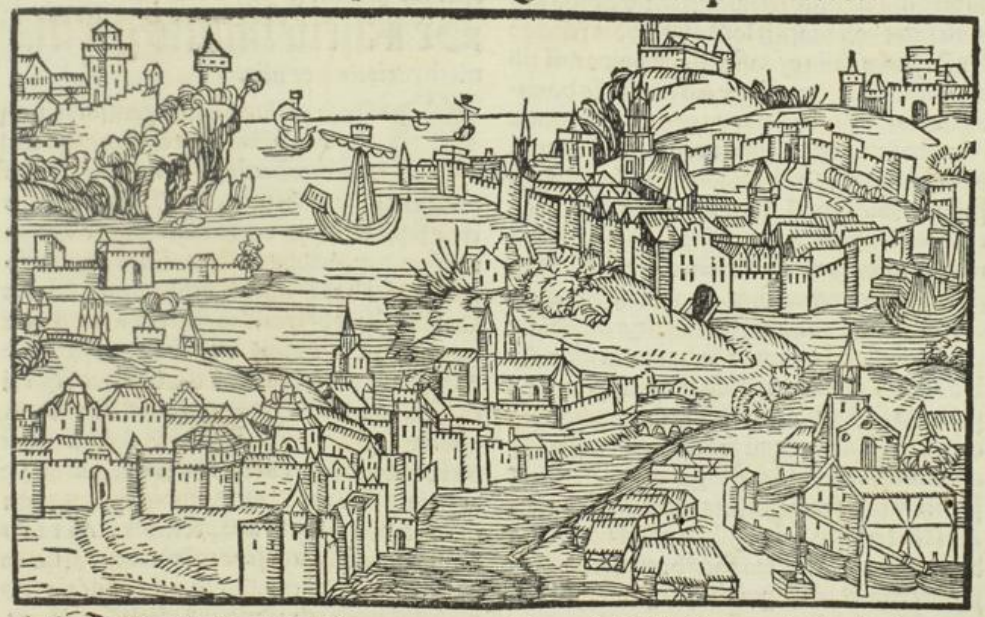

BAuaria ad ortum estiuum ac meridie ꝓtem franconie primat. ea q̄z plana ⁊ dines terra est. cui ad meridiē alpes italie iungunt. sueui ad occidentē ei solem recipiūt. Australes ac bohemi orientē. da nubius media ferme perlabitur. Inter austriam ⁊ bauariam alij vsaram alij enū terminū posuere. Suenos a bauarijs Lycus disterm-

nat amnis. Hāc olim regionē noricī tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratisponam ⁊ nurmbergā trās danubiū sita (vt aī dixim⁹) noricū appellāt. Baioariī aūt vnde dicti sint ⁊ vnde origenē traxerint nō facile diveri verū cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quaz moderni bauariā dicūt non difficile trahor vt boioarios a bois dictos ⁊ gallicā oli fuisse gentem. Huic opinioni strabo āpto ꝓmentatorio vires adhibet ita inq̄ens. Priscis igit vt diximus tēporib⁹ plurime gallox gētes fugium icolebāt de pado loq̄tur. e q̄bus amplissimi fuerāt boi insubres. ⁊ q̄ olim cū gesatis senones romana per impetū potiti sunt vrbe. hos romani posteriorib⁹ annis fundit⁹ deletos pdiderūt. boios vero e finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes hīstro locos cū thauristis habitarūt. bellum assidue ptra dacos agētes. Constat igitur boios i pānoniaz ꝓsedisse. q̄ ex loco facile successu tpis i noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē q̄z Strabo locū q̄ mō ꝓstātinensis vocat designās paululū ab eo distare rhetos ait. āpli⁹ helvecios vidēlicos p⁹ videlicos āt desīgnās boiox ēgionē eē affirmat vsq; pānōios. Ob q̄s rē satis indicat boioariox ēra a bois cultā fuisse. Idē Strabo germaniam describēs boios p⁹ hircinia habitasse silua asserit. ⁊ cīb⁹ agmine facto eox ūnasisse locū atq; a bois reiectos fuisse. Itaq; satis psuasuz esse pt boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager eīm eox trās danubiū hircinia silua nō parua ex pte occupat. Ea nūc germanica gēs ē sīmōe vtēs theutōico. neq; ds̄ta regio vt Strabo tradit q̄ suo fortasse tpe fuit. nūc culcissima ē. magnas atq; ambiciosas ciuitates habēs ⁊ opida nobilissima q̄x splēdorē nescim⁹ tota europa q̄ vincere possint. Pōtificales vrbes in ea. v. sunt. q̄x vna metropolica ē. Salzburgā vocāt ex flumie salza cui adiacz. veteres suuaniā vocauere. in baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ⁊ strūa dēformis Impia cōtē bella suscepit. venerādū q̄z senē ⁊ auctoritate īsignē. q̄ q̄ndā regnū frācie gubernasset i arce munitissima obsēdit ꝑ supis vltōz tāti sceleris petētib⁹ pius febre pausius occubuit. q̄z patris aīm i suā traherz sniaz. Ille in ptātē heirici eius dē familie ducis postea fact⁹ breui tpe vitā finiuit. nec heiric⁹ diu supuirit. q̄ cū phibuisset subditos i āno iubileo romā petere verit⁹ ne pūncia pecunia exhauriret eodē anno ad pēes suos addit⁹ est. Successit ei lodouic⁹ fili⁹ ex sorore alberti cesaris nat⁹ magni aī adolescens. glie cupidus ⁊ pecuniax ptemptor. q̄ iudeos ōēs publice positis edictis e suis dominijs exterminauit. Vxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua ꝓposuit q̄zuis sepe multū conat⁹ reconciliari cesari ladislaū regem neq̄urit. Albert⁹ eiusdem terre ac familie pnceps postq̄z pater ei⁹ Arnestus puellaz balnei custodē ab eo pdite amatā ⁊ in spē matrimonij susceptā apud straubūrgam danubij fluētis demersit. cū diu vitam in merore pegisset. tandem luctu pacto vxorem ex domo Brū suicen. duxisset. ex qua sobolem pulcerrimaz sustulit. sub impio Friderici podagra laborans. sepositis ceteris curis sectat⁹ musicā assiduis cātibus ac sonis aīm oblectauit. ⁊ venatōi opaz dedit. In Salzburga quā metropolicam i baioaria sedem obtinere diximus tres archiepi fuere. quox vltim⁹ Sigismund⁹ nomie dum scismatis pcella desciuit. cū adhuc esset ppositus Romanā eccliam magnifice iuuit. sed archiepūs a Nicolao pon. creatus litteras apostolicas q̄bus censura in australes impatoi rebelles subminabat in ecclesia sua publicari nō sinit sine metu potentie illox sine q̄ anathemate suspenso pacē meli⁹ inueniri putauit. ad quā componendam ⁊ ipse descendēs in austriā non parū operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis.

Circa rhenum q̄ flos germanie nostro tempe visit inter theodricū maguntinen. eccliē pōsulem ⁊ Lodouicū comitem palatinū rheni crebre dissensiones fuere ⁊ sepi⁹ ad arma ventū est. totaq; circūregio rapinis atq; incēdijs vastata. Cū maguntino marchiōes badēses ac brādeburgen. opē ferrēt Palatīo Jacob⁹ treuerēn. ātistes ⁊ nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico regis sicilie vxorē durerat. filiū ex ea natū ifātē adhuc friderico fē ei⁹ ꝓsentiētib⁹ ere optimatib⁹ arrogauit. gubnatōz puicie tāq; dīs accepit. electorē ipū se dixit. celibatū. i. sine vxore eē ippetuū ꝓmisit ne arrogato filio vxorē ducēs pīudiciū faceret. rogatus nico. pō. v. id gen⁹ adoptōis ꝓfirmauit. rem sanuit frideric⁹ ipator sepe mltū reqsit⁹. īsuenia albert⁹ friderici fē cū plib⁹ citatib⁹ variāte victoria bellū gessit. ab vlmēsib⁹ cōicatū rotēburgen. litigādo ꝑ sniaz obtinuit. i marchionatu badēn. pnceps iacob⁹ iustīcie ac prudētie fama inter germanos clarissim⁹ cū sibi ad hūanā felicita-

rem solam litterarum peritiam augeret. quos er coniuge legittima liberos sinstulit edisce re litteras cōpulit. Inter quos diuisio patrimonio cum Carolo p̄mogenito singulari industrie iuueni impatoris Friderici sororē matrimōio collocasset plen⁹ annis haud inuit⁹ e vita decessit

De thirolensibus populis germanie.

Thirolēses q̄ valles eni flumīs t athesis incolūt. cū sigisinūdū p̄incipem suū in tutela Friderici cesar⁹ ertēt ia grā diuscul ad se remitti frustra petiissent sumpt⁹ armis p̄fectos p̄incie q̄s cesar instituerat deiecerūt. t cū tridētini iussu ep̄i cui⁹ erant subditi in fide cesar⁹ p̄seuerarent cū exercitu eo p̄ uenere ciuitatēq; metu pulsaz. pditōe ceperūt. t arcē obsidiōe fatigatā ad deditōez cōpulere. er impactōib⁹ cū cesare puenientes mioi q̄s ar diderāt felicitate suū dīm obtinuere.

De Suitēsibus populis germanie.

Suitēses mōtani t feroces ppli. cū thuricēses er federe q̄d cū eis pepigerāt destituissent. cōparato exercitu in eoz agz cāctra vastātes eriere q̄b⁹ cum thuricēses p̄lio cōgredi p̄sumpsissent vsq; ad internitōz cesi sunt tātaq; Suitensiū in victos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco pte victorie epulātes cōgestis necatoz corpib⁹ t mensalia t sedilia ex illis apparauerint t appientes hostiū cadauera cruorē biberint. corda dentib⁹ laniauerunt.

De Alsatia alias helue tica populis germanie.

Alsatia cui quōdā heluetia nomen fuit tūc gallici nūc germanici iur⁹ puicia. Cū Lodouic⁹ delphin⁹ viēnensis i agrū Basiliensem oēm ferme militiā gallicaz eduxisset ingentēq; metū basiliensib⁹ incussisset. Suitēn. er federe socie ciuitati q̄ttuor milia militū latissime iuētutis auxilio misere q̄s cuz delphin⁹ appropinq̄re animaduertisset medium inter basileā t siuitēn. cū toto exercitu se opposuit. nec detractauere illi certamē q̄uis pedibus pugnaturi. xxx. miliū eq̄tū stare p̄ra se aciem cernerēt. pugnatū est summis vtriq; viribus Ad extremū nō tam victi q̄z victōdo sessi. Suitēsi. nimis audaces p̄sumpti facinorib⁹ penas dedere. nā paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs i campo iacuere. Rar⁹ tū er Suicēsib⁹ inult⁹ interist. Er q̄b⁹ plures gallor⁹ repti sunt q̄ lāceis suitēsiū p̄forati ad obtrūcādū hostē p̄ medias hastas dilapsi victā accepti vulner⁹ expetiere.

De Sabaudia

Amedi⁹ i Sabaudia dux p̄m⁹ ei⁹ gentis cū ānis ferme. xl. post p̄is obituz puincie gubernacula tenuisset t admirand⁹ aucto paterno impio. porta vndiq; pace formidādusq; cumulatis opib⁹ sapientia vicinis pplis ac p̄incipib⁹ videret. ac demū relictis p̄incipat⁹ glorie fascib⁹ in heremū se recepisse t sumpta penula ac retorto baculo cū seruiris equestris ordinis etate etiā p̄fectis mūdo t pompis eius renūciasset Ad extremū summi pōtificat⁹ honore er Basilien. congregatōe sibi delatum in ecclesie diuisione supis parum fauentib⁹ accepit. barbā totondit quā p̄missam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. ecclasticas cerimonias t orandi morem repente didicit. stipatusq; magna nobilium caterua t illustri comitatu circumdat⁹ basileā petit. vbi ab hūs q̄ generale cōcilium facere arbitrabantur in maxima populi multitudine que vndiq; ad spectaculū tante rei cōfluxerat inter duos filios egregia facie adolescentes. alterū Sabaudiā ducem. alterū Gebennarū comitem solemnibus p̄ more seruatis tanq; romane p̄sul eccle sie coronat⁹ est. Celebrauit sepe diuina. benedixit plebibus. officia curie ordinauit. cardinales doctrina t auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerunt ei cum rege francie Carolo. cum Alphonso rege arogonum (qui tamen hostis Eugenij ppe fuit) cū philippo duce mediolāi cū plib⁹ alijs de recipiēda auctoritate tractat⁹. q̄ oēs in cassum abire. Fuit t Frideric⁹ impator ap̄d eū in basilea p̄ dam nocte intēpesta abijt. reuertēti am ei tāq; vicario ihu ip̄i subditi ei⁹ tīm t Suitēn. ppli t basilien. t q̄ alberto pebāt bauarie duci p̄buerūt. Fuit cīm mag̃ spes obtinēde germanie cū. vj. p̄ncipes electores in eā sniaz fedus iniissent. vt nisi Eugeni⁹ postulat⁹ corū annuerit. Postulabāt. aūt priorsus res negandas infamedei quem felicem virum appellabāt obediētiam transirent. Sed cum illorum p̄silia Friderici⁹ peruertisset t qui sub nomine sinodi Basilee degebant abire iussit despato melioꝝ successu interueniēte p̄ legatos suos Carolo frācie

rege ecclesie pacē dedit. Et nicolao pontifici mar. reconciliat⁹ relicto nomine pape cardinalatus honorem retinuit. in quo paulo postea non sine boni viri opinione decessit. Felix princeps ⁊ nimiū felix si senium suum ecclesiasticis titulis non fedasset. Bolomerius qui eius quondam ⁊ primus ⁊ dilectissimus consiliorum princeps fuerat. ingentesq; opes apud eū cumulauerat. cum nobilitatis odium incidisset proditionis reus factus mortis sententiam tulit ⁊ in lacu lemmanum circa gebennam p̄cipitat⁹ magno saxo ad collum suspenso demersus est. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiens ad regē francie confugit. cuius opibus adiuta in patriam rediit. Johannes segobiēsis homo hispanus moribus ⁊ doctrina illustris. qui cū summos theologie p̄ceptores doctrina equaret ab amadeo dum se papam dixit cardinalatus eminentiam acceperat ⁊ deinde vnioni cōsentiens a nicolao pontifice mar. cardinalat⁹ demisso titulo cesariensi ecclesie p̄fect⁹ fuerat. in altissimis reconditus montibus paruo monasteriolo contentus. Vocatis ex hispania legis arabice magistris librum quem vocant alchoranum ⁊ in quo Maometis pseudo prophete. nō tam misteria q̄z deliramenta continētur in nostram linguam de nouo conuertit. et mendacia eius veris ac viuis rationibus ⁊ argumentis exposit. ¶ In arelato ad sepulchr̄ Lodonici cardinalis sancte Cecilie eius vbi episcopo quem Basilee in consensu patrum p̄sidentem vidimus magna miracul orū opinio orta est. ⁊ invalidorum frequens concursus spe sanitatis factus. Johannes vero comes armeniaci incesto sororis amore perculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quem paterna hereditate Carolus rex Francie armis eiceret.

Additio

¶ Promisit pius Eneas multarum rerum doctrina illustrissimus in exordio huius operis se in lucem ponere res europeas. Cumq; dirimēdas suis limitibus germanie terras absoluere nititur ipsius germanie superioris ⁊ etiam inferioris florem omisit. Nihil enim de sueton⁹ antiquissimis Germanie populis scripsit quos Strabo Juliusq; cesar in suis commentarijs re bellica miris extollit laudibus. quorum terra hodie multis ecclesijs pontificalibus celebratissimisq; vrbibus est referta. multi etiam in ea amnes clarissimi. Licus. Nectarus. Argos. Histesq; Danubij. Terra eteniz ferax est tritici. vinetis ditissima. ingenio sissimo marcialiq; populo exuberans. Omisit item vtraq; rippas Rheni a fontibus suis vsq; ad coloniaz agrippinam versus rippas inq; omni ex parte viriq; habitatas. maximis pontificalium vrbium imperialiumq; ⁊ principum oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticum ⁊ multorum fructuum fecundissima. vino adeo exuberat vt cūcta pene interranea. germania etiam inferior ⁊ totus pene occidentalis septentrio rhenensi vino se reficiat. ¶ Pontificales vrbes sunt Constantia celebratissimo Martini quinti concilio illustrata. Basilea. Argentina. Spira. Wurmatia quos olim vāgiones Maguntina. confluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis propugnaculis superbe. populus humanissimus ptim sua vberi terra. partim vero negociationibus. Nobilitas vero negociationibus intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorum vite partem agit. Preterijt vero eam alemanie partem quam limagus fluuius vulgo Lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpium glareosis lacum turicensem influunt. in rhenumq; exonerant. Terra enim hec non solum limago immo aliis celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castelliscq; fortissimis exuberans. quarum oredimus. bellicosissimus populus quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq; sit um imperium mirum immodum dilatauit. Omisit item flandriam. Hannoniaz. Brabāciam terras diuitiarum negociationumq; celebritate perspicuas. In quibus brugis. gnadauiz. Mechlinia. Antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanorum imperio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. propter viciniaz ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferioriscq; germanie famosiora loca describere nitterer magnitudine operis legentibus tedio afficeret. quapropter breuitati insistens studioso cuiq; que animum suum oblectant legenda cōmitto.

Sequitur nunc de prouincia Francie ⁊ de descriptione eius.

Francia

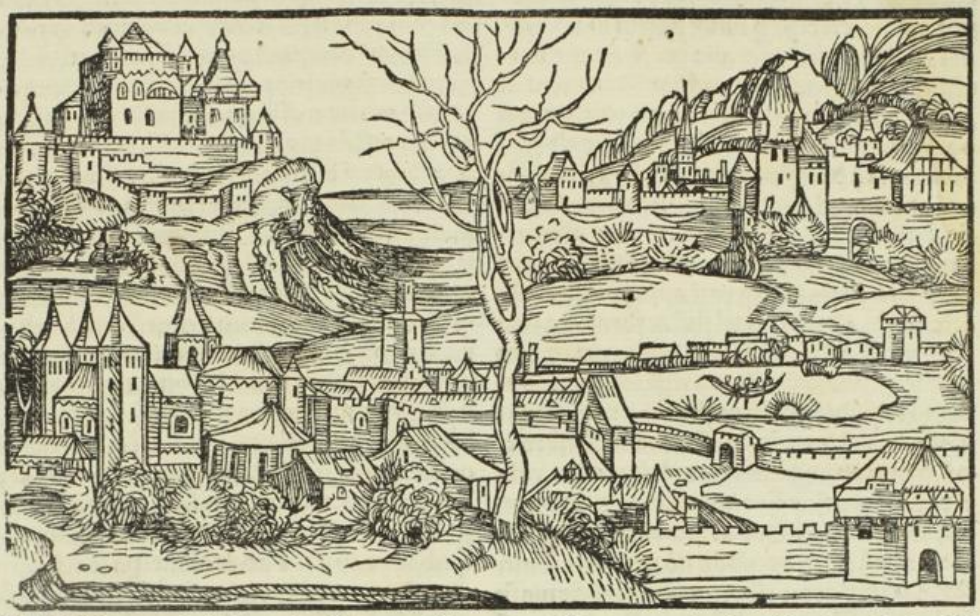

IN regno ipso francie qđ ętate nostra Johāna virgo lotharingeñ. diuinit⁹ vt creditur admonita virilib⁹ indumentis ⁊ armis induta gallicas ducēs acies ex anglico⁹ manus magna ex pte mirabile dictu prima inter ꝓmos pugnās eripuit. cū iā philippus Burgūdie dux paterne necis iniuria remissa relictis anglis ad Frācos defecisset. ingētes iter carolū regē ⁊ filium ei⁹ Lodouicū delphinū viennensem ꝓtentōes atq; inimicicie succreuīt Carolus andagouensis eo tpe delphini auūcularis apud regē plurimū poterat. ani⁹ potentiaz cum Johes alaernie dux ferrenō posset Borbonij quoq; princeps ⁊ frater eius spurius andagauensem gubernationem egris aimis intuerēt delphino vt a pre discederet sina serūt. sic cm̄ fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reiiceret regnūq; quod in ei⁹ manibus passim ire videbat melioi cōsilio regeret. Quib⁹ ꝑmot⁹ delphinus insalutato patre ad nuternēsem decessit. qua re cōpta rex compato raptim exercitu in alanconiū duxit. ⁊ expugnatis nō magno negocio pleriscq; munitionib⁹ ducem in deditionē accepit. Exinde cōtra filiū ꝓfectus. verū ciuitates minerue delphinū aduersus patris impiū tueri non auderent eū vt a se abiret rogauerūt ille in borboniū se recepit. nec diu post metuens borbonij regis irā filium patri cōcilianit. Cuius res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post tempe captus in ꝓfluentem demersus violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō longa temp⁹ mora renatus e regno secilie ꝓpulsatus filiā suam heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuente Francorum rege q̄ ex eo coniugio inducias belli sibi ac etiā regno suo salutares cum anglicis plurimū annoz obtinuit Quib⁹ cōclusis securus iam domi rex vt franciā militarib⁹ spoliis atq; incendiis diu agitatā tāndē sineret quiescere. Delphinū cum magna parte copiaz in helueticos. id est suitenses ⁊ basilienses quod supra est relatū dimisit. ipse cū reliquo exercitu in lotharingios ꝓfectus metensem tullensemq; agrū vexauit. oppidumq; non pui momenti quod spinale vocant dedentib⁹ oppidanis abecclesia metensi abstulit. Exinde Frācis⁹ aragonensis capto frutem oppido tosi. qđ in normania sicū i ptāte duc⁹ brittānie fuit. duoz potētissimoz francie atq; anglie interrūpsisse pacē visus est. De q̄ re missis vltro citroq; legatis cōtendit. Flothet⁹ nō paruis eqtatib⁹ a rege Frācie ꝓfect⁹ quadrigas feno oneratas i q̄ milites armati laterent p pōtem arc⁹ quo sequana flumi⁹ iungit. q̄ normannos a Frācia dirimit. edoctos rusticos educere iubet atq; i medio pōtis porteq; arc⁹ subsistere. ipiq; insidiis cū cohortib⁹ signū exꝑectauit. q̄ recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidat⁹ custo-

bꝫ̃ns tãdiu locum tenere dostec flothet⁹ aduo
lãs ⁊ põtẽ ⁊ arcẽ in ptãtem recepit. cui⁹ rei pce
pto nuncio ⁊ rex ipe p eundẽ põtem in normã
niã copias traiecat ⁊ ex alia pte Francisc⁹ brit
tãnie p̃nceps exercitũ dũxit. Dux Somerceti cã
pincipiã p rege anglie cum impio tenebat. qui
postq̃z tanti belli molẽ in se verti ꝓgnouit. Tal
bote copiaꝝ ducẽ fama claꝝ in reb⁹ gestis insi
gnẽ rothomagi apud se eẽ iussit sperãs ei⁹ ꝓsi
lio ⁊ armis ciuitatẽ ei⁹ mutare. aios aduerte
rat in fide ꝓtinere. ꝫ frustra ei⁹ ꝓsiliũ fuit. nam
rothomagẽses postq̃z regẽ appꝛopinq̃re didi
cẽrt missis ad eum legatꝭ suã ac fortunaꝝ sma
rũ pacti salutẽ exercitũ intra vrbẽ recipe ⁊ imp
atafacere ꝑmiserũt. q̃bus a rege collaudatis et
donũ cũ p̃sidio militũ missis vrbs regi dedita ẽ
Talbotus cũ duce suisq̃z oĩbus in arcẽ sese recc
pit. q̃ cum oppugnari cepta eẽt interuẽtu rena
ti regis vt agnitis q̃ in normãnia rettinebam
oppidis excederẽt. Dux ac talbotus cũ suis libe
ri eẽnt. ꝫ cũ p̃fecti oppidoꝝ nõ perẽt dux somer
seti dimissis i arce talboto ⁊ duobus p̃signis si
is clam recessit in angliã. arx postea dedita est
⁊ p̃signi ducis cum talboto in ptãtẽ regis facti
sunt. Talbotus vo cũ eẽt clara apud oẽs fama
quã nõ malis actibus ꝫ robore corpis ⁊ ingẽij
derteritate i aꝑto marte q̃siisset. data fide qõ
aduersus frãcos deinceps arma nõ gereret libe
re dimissus ẽ. Hic ãno iubilei indulgẽtie cã ro
mã venit vt q̃dã putãt absolutõz q̃siturus. eius
ꝑmissi qõ regi frãcie fecerat mihi h̃ mime cõp
tũ est. Illud ꝓstaꝝ talbotũ cum i angliã redisset
iãq̃z rex frãcie eiecta oi normãnia burdegalẽ q̃z
armis subegisset a rege suo nõ sine magnis co
piis in vasconiã cũ impio missum ⁊ burdega
lez recupasse ⁊ alia plerasq̃z castella q̃ ab impio
anglicano destinerãt ptim vi erpugnasse. pti
deditõe volũtaria r̃cepisse. id vbi rex frãcie resti
uisz ex estigio duos exercit⁹. struxit q̃ꝫ altex (c⁹
ctus erat gener suus comes clarimõtis ac ducis
borbonij fili⁹) cuz. xv. milib⁹ pugtoꝝ in q̃s toti
us milicie robur fuerit. ad vrbẽ burdegalẽ recto
itiere ꝓcedere iussit. altex quẽ ipe ductauit ex pꝛ
puratis suis ꝓsp̃sit. q̃b⁹ ⁊ comes õ scãpis ãnue
rat⁹ ẽ. quẽ electi inuẽes. d. ccc. eq̃tes ex brittãnia se
q̃banꝫ. iussit ⁊ hũc exercitũ retẽto apõ se comite
rex p̃ire. q̃ cũ. vij. (vt aiũt) leucis a burdebalia
ꝓstituissent pnũ q̃dã castellũ opougre cepertũt
Turri q̃dã inter burdegalã ⁊ castellũ ipm occu
pata ac sagittarioꝝ p̃sidio munita. Talbotus
vero postq̃z sibi cũ duobus exercitibus pugnan
dũ esse intellexit. eũ pus aggrediendũ cẽsuit quẽ
mioꝝ negocio supari posse cõsidebat. Egressus
igit cum robore sui exercit⁹ iã vespi ad turrim
quã dirim⁹ occupatã puenit. q̃ pmo impetu ex
pugnata sagittarios oẽs ibi captos circiter q̃n
gẽtos iterimit. eriũ mane ꝓfect⁹ cuz accepissz re
giũ exercitũ fugã pere. verir⁹ tãq̃z sibi emaibus
p̃da elaberet iussis alijs seq̃ cũ. l. galeatis mili
tib⁹. d. ccc. sagittarijs ꝑpei hostes aduolãs tu
multuariũ pliũ intit. Cõsultauerãt aliq̃z diu int
se hostes an retro pedẽ fugiẽdo referrẽt. ꝫ pudo
re ꝓpinq̃ regꝭ exꝑiri belli fortunã ꝺcreuerant.
Erãt eis. ccc. circit tormẽta enea q̃ arrib⁹ adue
rerãt ea pte p quã talbot⁹ vẽtur⁹ erat oppositu
rũt. multas pterea machias hinc atq̃z in colloca
uerẽt q̃b⁹ ignari hostes ꝓfici possz. vt q̃ furẽs tal
boti miles itiere qõ vnũ patebat i castra hostiũ
nesci⁹ marchin aꝝ pcurrit. dato tormẽtꝭ igne p̃
mo ꝓgressus. ccc. ferme militeꝭ ictu lapidũ et an
glicis piere qõ vbi talbot⁹ aiaduertit filiuz q̃ se
quebat vt abiret ⁊ ad meliora tpa se reꝑuaret
admõuit. at cũ fili⁹ diceret ñ eẽ sibi ex eo ꝓlio fu
giẽdũ in q̃ pr̃ pliatur⁹ eẽt ego inq̃t fili mi⁹ re
bus clarissime gestꝭ. nec mori sñ gra nec fugere
sine dedecore possum. te nũc milita re ingentez
nec fuga infamẽ. nec mors claꝝ faciet. ꝫ cũ filiũ
pl⁹ pietas q̃z eũ cõmonitõ pẽna moueret cohor
tatis focijs vt forti aio pugnã reintegraret. re
stitutõe suoꝝ facta in hostes. q̃ nũq̃z munitões
castroꝝ erire p̃simpserãt audacib⁹ inuect⁹ ais
haud puã illoꝝ stragẽ edidit. ꝫ cũ hostes ptim
loco. ptim tormẽtis ac nũero militũ supiores es
sent ⁊ iã crus talboto lapis e tormẽto missus ar
ripuisset. cesis ex maiori pte suis. ⁊ ipe tãdez cũ
duob⁹ filijs. altero legittimo altero extra mr̃i
mõiũ nato ⁊ vno genero ꝓcumbẽs cecidit. Hic
post tot sumptas ex hoste victorias clarissimi
viri erit⁹ fuit. quẽ britonũ potissimũ ꝓstãtia et
audacia ꝓstrauit. Burdegala iterũ in ptãte re
gis facta est brittãnie ducẽ eius germanũ q̃ nũe
rex potiꝰ cum diu sobole caruisset votuz vouis
se ferunt liberos si sibi supi darẽt. priores duos
altex mioꝝ. altex p̃dicatoꝝ religiõi ꝓsecratoꝝ
Erin voti cõpotẽ pmũ q̃ sibi nat⁹ est franciscũ
appellauit. scõm dñicũ. Natus ẽ ei ⁊ tertiꝰ filiꝰ
quẽ in angliã nutriendũ misit. Is cuz mortuo
pr̃e in brittãniã frãcisco regnãt e rediisset ab eo
captus ⁊ in carcere necat⁹ ẽ fame. ⁊ cũ neci tra
derẽt. impietatẽ sr̃is accusand⁹. q̃ nõ cõtentus
regnũ sibi debitũ occupasset. ꝫ aiam q̃z sibi ne
phari⁹ auferet. franciscũ coꝝ diuino iudicio

de paricidio rñsuz infra annū citasse. ob quaz rē cuz infra pfinitū tps Fracisc⁹ ydropisi laborās obisset. vt ē religiosa gallox natō correctuz cuz duita cēsura vulto creditū ē. Dñic⁹ ei succes sit q̄ cum h⁹ āno sine libebris decessisset. Artuz francox militie pncipē patruū suū successorē hūit. nō min⁹ prudētia q̄z armis gnē. Carolus dux arleanēs q̄ magno q̄ndā plio ab anglicis capt⁹ fuerat iaz sener in patriā dimissus. Defūcto philippo maria medialonēsi ducat⁹ tāq̄z er successiōe debiti sese titul' ornauit. In flādria gadauen. aduersus philippū burgūdie ducē rebellantē plib⁹ plūs victi. Ad extremū supra .xx. milib⁹ ciuiū vna pug̃ amissis. pfessi errorē philippo man⁹ dedere legisq̄z victores acceperūt. Idez philipp⁹ 7 oppidū lucēburgen. marīm ac munitissimū. qđ in saronū ptātē dotis noie venerat nō sine indignatōe latislai regis armis accepit

Delphin⁹ vienēsis cū mulierē q̄ndaz noie agnetā forma pstātē ac pri dilectā occidēt tēptasset iterq̄ rogz odiū incurrit. Cūq̄z nusq̄z alibi se tutū arbitrarēt ad florētes philippi opes pfugiēs. vt pmū pueīt miserem ei psanguinee inqt q̄ sine terra siz filio regz. ad quē Philipp⁹. dū tra mihi ē caue ne te sine terra dicerz. nā q̄ mihi ꝓuincie pēt cedē tue sunt. nec tibi min⁹ q̄z mihi obedi ant. Volo p⁹ hec 7 brabrācie oppida florētissima 7 ambiciosas flandrie ciuitates oñdit dñm eū 7 pncipē in pspectu suo appellari iubēs. Vē tū mō est in eum locū de q̄ breuissim⁹ ē in angliam traiectus. neq̄z em̄ plus q̄z .xxx. milibus passuum ad mare latum ē qđ flandriaz 7 angliaz interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmissō pelago anglie rebus cui q̄ndaz brittannie nomē fuit q̄z breuissime mutationes sub Friderico factas commemorari.

Anglia

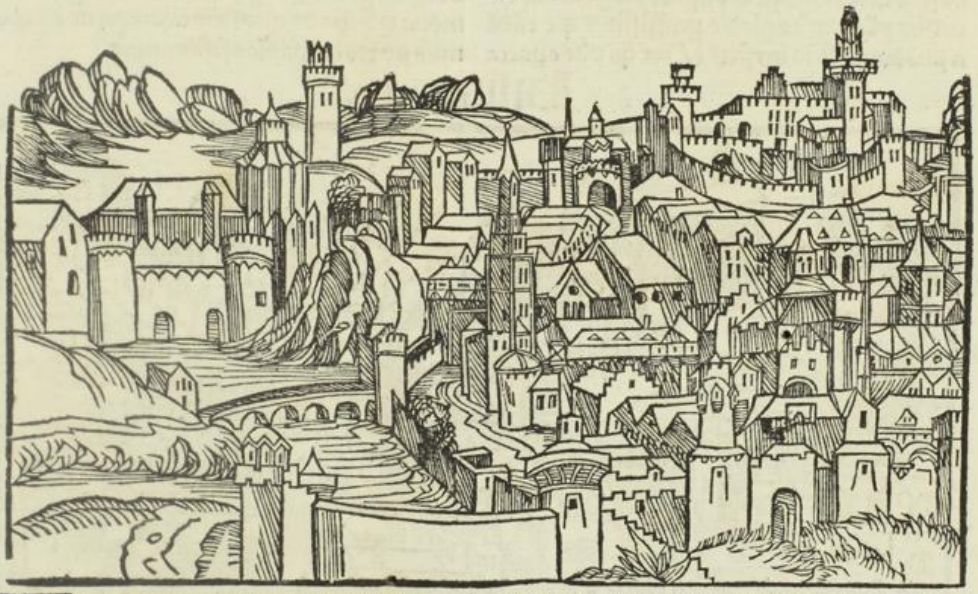

In anglia quaz tū albion tū brittanniam veteres vocauere. rex heinric⁹ solitudinis ac ocij cupid⁹ aliēo magz q̄z suo indicio regnū gubnauit. potēs apd eū in primis audit⁹ dux soffulti fuit. q̄ leges p suo arbitratu 7 pplis 7 principib⁹ dirit. ß cū res anglica apd francos minui cepisset 7 iaz imperiū gallicū in pstinaz gliaz emergeret. dux eboracēs coactis ñ puis coptis nec paucis stipat⁹ barōib⁹ lundonias vēit regis psiliuz mutaturusq̄z vt ipe dicebat regis 7 regni saluti psultans. ñ erpectauit ei⁹ aduētuz soffulti ß nauigio raptiz correpto p themisiaz fluuiuz saluti sine fuga psilere adorsus ē. ß destinataz q̄s mortē fugiat. missi q̄ cum pphēderēt p cōpēdia itineꝛ cursuz ei⁹ pueīr. ipsumq̄z mox interēptuz in pria naue q̄ vehebat obtruncauerūt. dux q̄z somerseti q̄ pdita norma nia in angliaz remeauerat potēsq̄z apd regē crebaē. in carcerē piect⁹ ē. nobiles viri q̄z plēs necati. nec sacerdotio pdit⁹ parsuz ē. Inē q̄s 7 amicus nē adaz molynes secreti regis signaculi custos 7 lr̄aꝛ cultor amisso capite truncat⁹ iacuit

nec diu pōsita cū būr eboracēsis domū rediſſet ſomerſeti pnceps e carcere miſſus pmitterēt rege gubernare regnū cepit. q̄ res ſup̄me ſibi cladis cā fuit. Irritat⁹ em̄ ob eā cāz pnceps eboracēſ. cū maiorib⁹ copijs q̄z pri⁹ lūdōias ppauit. cui cū rex obuiā vna cū duce ſomerſeti emiſſet putās illū aut vbox lenocinio placere aut regie maieſtatis auctoritate deterrere nihil profecit. Eboracēſ eqz cū eēt lōge potētior iuſſo rege vt in ptē ſe recipet in ſomerſeti ducē ac ei⁹ eq̄tatū irrūpit eūqz mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

SCocia ei⁹ inſule in q̄ ē anglia ſup̄ma portio ē in a q̄lonē vſq; flumib⁹ haud magnis t mōte q̄dā ab āglia diſcreta. Hic nos prunali tpe fuim⁹ cū ſol paulo ap̄li⁹ q̄z tres hous terrā illuiaret. Jacob⁹ eo tempe regnabat q̄driat⁹ t mlto abdōine ḡuis. q̄ cū olim in āglia capt⁹ xj. ānis in cuſtodia fuſis. ac dimiſſus tādē ſuſcepta ex anglicā ꝓiuge domū reuerſus plēs regios gladio pcuſſiſſet. t ip̄e tādē a ſuis domeſticis iterfect⁹ ē. Int̄ q̄s vltōe pacta filij ei⁹ regnū ſuſcepit. Audiuerā⁹ nos oli arborē eē in ſcocia q̄ ſupra ripā flumis enata fruct⁹ pduceret anetaz formā hītes t eos q̄dē cū maturitati primi eēt ſpōte ſua decidēt. alios in tra aliā in aquā. t in tra deiectos putreſcere. i aq̄m vo dimerſos mor aiatos enatari ſub aq̄s t in aera pluīs pēniſq; euestigio euolare. de q̄ re cū auidi⁹ inueſtigarem⁹ didicim⁹ miracla ſp remotis fugeē ſāoſāq; arborē nō in ſcocia ſ apd̄ olchades inſulas inueīri. Illd̄ tū nobis in ſcocia miraculū pñtatū ē. nā pauper pene nūdos ad eccl̄as mēdicātes acceptis lapidib⁹ elemoſyne grā datis leto abiſſe ꝓſperim⁹. Id genꝰ lapidis ſī ue ſulphurea ſiue alia pinguis materia p̄dituz p ligno quo regio nuda eſt comburitur.

De Hibernia

HIbernia nūc nobis abſoluēda ē que quo a brittānia diſiūcta freto. pti libera. ſcotoz amicitia ſocietateq; gaudet. pti āglicāo pet ipio. ſ qm̄ nihil dignū memoria p h̄ tps de quo ſcriptio eſt geſtū accepimus ad res hyſpanias feſtinamus.

Hiſpania

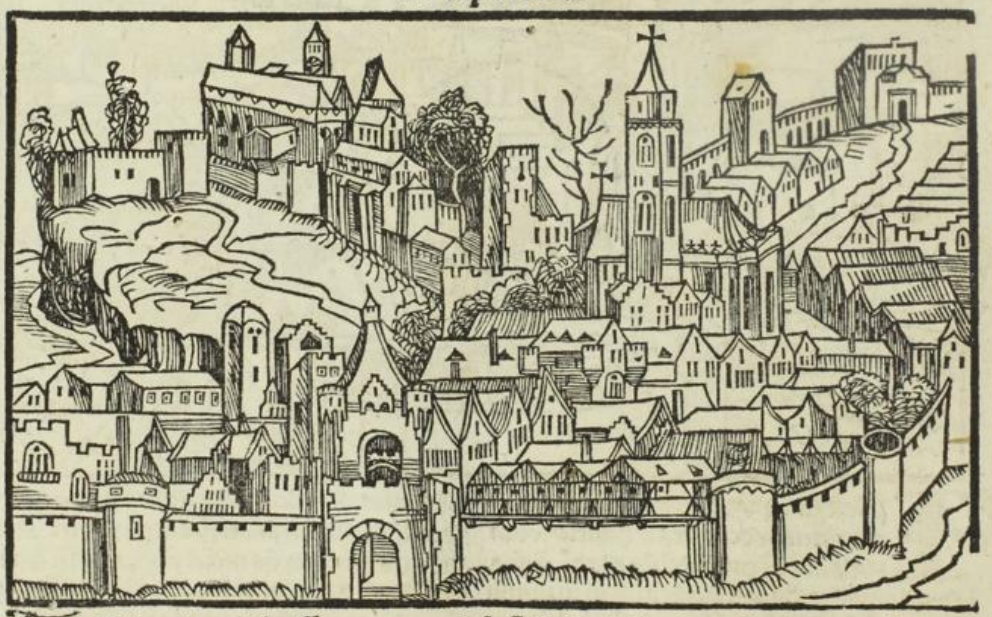

HIſpania regio latiſſima terra optias cōpāda viris armis potēſ. hec euo noſtro i q̄nq; reges diuiſa ē. p̄mū ac maximū caſtelle regē appellāt. primū ei arrogāt. Tertio loco portugallēſem. Quarto nauerre. Quinto regnū granate q̄d ab euāgēlio xp̄i alienū eſt de ritu machometi. Vltimū p̄ponūt in caſtella p̄nobili aclate diuanti regno. cui⁹ reges gothoz ſanguine creti nūq; gen⁹ variāt. Aluar⁹ de luna natōe aragonen. nobili genere q̄uis extra mr̄imoniū nat⁹ cū olim ioh̄i regi adeo inſinuaſſet vt vn⁹ oim regni regiſq; potēs videret Johemq; nauerrē regē t heinricū mgr̄m militie ſancti Jacobi potētia ſua oppumere ac re

gnū gubernare conat⁹ armis deturbasset. Post ea tñ aduersantes sibi regina redcūtib⁹ illis ⁊ regē in ptātē suā recipiētib⁹ curia pulsus. i possessiōib⁹ suis aliq̄diu pūat⁹ virit. felix si pcessu tui ocio nouisset. ß nulla ē regno deiect⁹ q̄es. Dux g̃ sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina pcipitaret) vēdicare conat regi dā suadet vti p speciē venatōis in salt⁹ sibi ppinq̄ores egrediatur. se cū potēti manu futur⁹ obuiā. nec dubiū quin regni optimates libertatē regi afferāt. nō fuit difficilis psuasio. rex cū paucis egressus pax custodit⁹. nā aluari iā pene nomē ertictū erit vbi ad insidias puenit locū mox clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultās milites libe⁊ regē saluare dixit eūq̄ secū abduxit. Quare fulgata cōfestim mira innouatō regni facta ē ⁊ ite⁊ ad alua⁊ regni gubernatō deuoluta. nec diu post cū eisdē iohe atq̄ heinrico atrox pliū cōmissum ē in q̄ ples vtriq̄ cecidere. victoria penes aluarū fuit. Heinric⁹ nō multis post diebus ex vulnere man⁹ qđ in ea pugna accepat morē obijt. magistratū ei⁹ aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq̄diu postea regis pē ⁊ regni moderator ē habit⁹. ad extremū tñ potentū inuidia succubuit. nā cum nobilem quēpiaz iussu regis ingrata sibi q̄daz reginciante se fenestra siue domus pāpitari iussisset. mox capt⁹ ⁊ in medio foro capitali sentētia dānatus nō tñ ignauus occubuit. sed numeratis suis in regē regnūq̄ meritis. nō lachrymās aut ciulās ß alacri vultu ⁊ q̃si ad epulas inuitans cernice gladio pbuit. vir alti spūs nō min⁹ domi q̄z belli clar⁹ ⁊ cui sp magna in mente sedēt Johes deinde aliq̄t ānos p se regnū admīstrauit. q̄ vita fūcto fili⁹ eius heinric⁹ regnū accepit adolescens aio plenus ⁊ recti cupidus. q̄ relicta pori pinge alterā er portugalia duxit ipatricis sororē ⁊ i regnū gnate cū exercitu pfect⁹ magnā hostil'ē ptē diripuit atq̄ ptrinit. Jo. cardinal' hostiēsis summa vir itegritate ⁊ scia iuris eminēs cui iuuenis in dictādis epl'is seruiui senio cōfect⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aiaz deo reddidit Jn regno nauarie ⁊ fili⁹ in patrē ⁊ pē in filiū arma susc̄pit. filiusq̄ tādē regno pulsus ad alfonsum patruū aragonū siciliēq̄ regē (pagnus prius gallia) pfugit. nunc lodonic⁹ mōtesie mgē ⁊ Johes discretan⁹ viri pstabiles ab Alfōso missi recōciliari pri filiū studēt. Joāna regis alfonsi ⁊ sororis ⁊ piuri absente viro multis annis aragonū ⁊ valentie regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobilissimis pncipib⁹ iura dixit casta ⁊ sctā mulier ⁊ digna que plem pepisset alfonso. Anno aūt ab incarnatōe dñi. 1491. totū regnū betice qđ hodie Granata vocitat' victz barbaris regeq̄ eorum capto. ciuitateq̄z granata populosissima armis fameq̄ durissimaq̄ obsessione obtenta. a christianis crucem domini nostri Jesu christi adorantibus pacifice hodie possidetur.

Portugalia

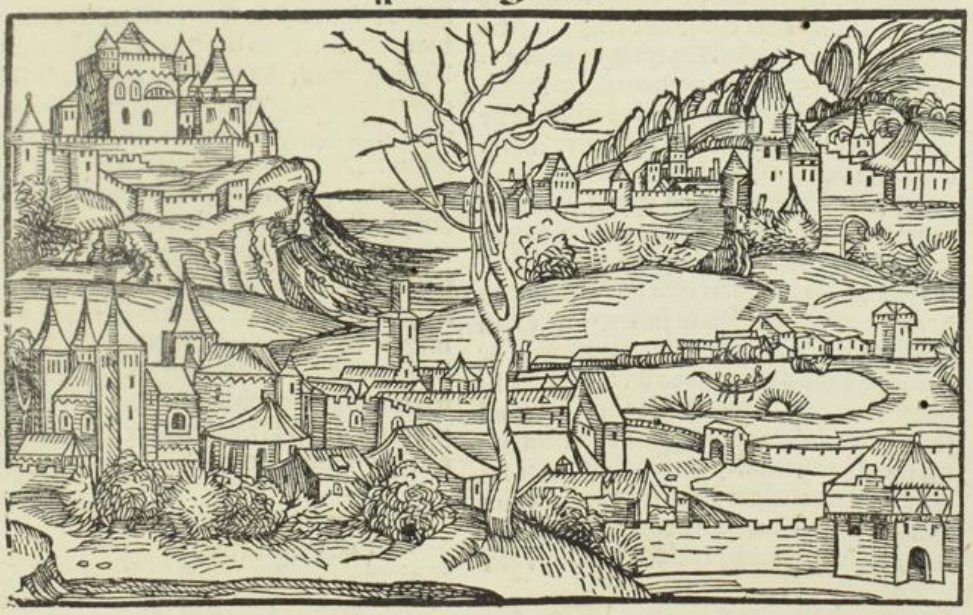

In portugaliã enim prouincia Petrus agnomine infans. Sic enim filij regis anteq̃ regnant appellantur. Magni etenim nominis princeps qui enim totam fere Europam prouinciam valde marime per agrauerat cum sue virtutis documenta valde plurima indicens at etiam demonstrans. Cuz vero regnum illud tutorio nomine aliq̃diu sũma cum laude honore ac etiam cum marima reuerentia administrasset z gubernasset nec etiã cum minore fide Alphonso rege ex fratre nepoti simul z genero suo restituisset. tandez vero subrotis vtrimq̃ discessionibus cuz odio vlde magno circa ipsos crescente ad prelium vero adeo magnum ventum esset sagitta in incertuz missa transfixus interijt. vir etenim magnorum operum. Et qui olim sub cesare Romanorum nomine Sigismundo stipendia faciens non enim paruam sibi gloriam in peruidos Turchos vituperantes sacrosantam religionem ac ecclesiam sanctam pugnando separauerat. Alphonsus enim exinde mansuetissimus princeps alti vero cordis ac etiam prudentia singulari multum preditus. neq̃ enim eum vnq̃ regius Portugalia sanguis deriuatus est. post hec cũ regnum quiete tenuit. Cui enim cum obijsset sua dilectissima coniunx. eademq̃ etiam sorore patruelis. vt enim aliam subperduceret vxorez sibi suaderi non potui. sed omnis eius cura eo conuersa est vt enim aliquid agat quod sibi summum z marimum honorem ac etiam laudem et etiam sancte christiane religioni fructum magnum pareat. Quapropter etiam inuitatis regni proceribus ac etiam suscepto publice sancte crucis signo classem in perfidos Turchos et expeditionem eorum promisit. Annis vero sequentibus Heinricus infans videns regni Portigalie fines paruis etenim limitibus contineri cupiens ac etiam regnum illud nobile ampliare z occeanum hispanicum cum summis viribus ingredit cum suasu ac etiaz cuz doctrina cosmographorum situs terra ac etiam maris noscentium. inuentisq̃ etiam multis ac varijs insulis ab hominibus vero nunq̃ habitatis. Inter ceteras vero preclaras insulaz nõ sine suorum leticia adnauigat. non tamen hominibus habitatam. sed et fontibus valde irriguam pingui etiam gleba refertam et nemorosam. incolendis etenim hominib9 valde aptam. ad quam etenim prouinciam etiam diuersa hominũm genera colendam immisit. Inter tamen ceteros specierum fructus aptissima ẽ ad procreandum zuccarum. quod enim tanto fenore ibi nunc conficitur. vt quasi vniuersa europa prouincia zuccaro specie plus habundet. Nomen vero insule illius Madera est. Inde etiam zuccarum illu zuccarum de madera appellant. Inuenit etenim z q̃plures etiaz alias insulas quas habitari baptisatiq̃ cum nominibus fecit. vt insulam sancti Georgij fayal. de pico quarum vnam hominibus almanis ex flandria habitandam concessit feracem tritici. Annis vero etiam posterioribus. vt Anno ab incarnatione domini nostri Jhesu christi Millesimo quadringentesimo octuagesimotertio. Johannes secundus Portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas omnibus ad victum valde necessarijs instruxit easq̃ vltra columnas herculis ad meridiem versus Ethiopiam prouinciam inuestigaturos misit. Prefecit autem hijs patronos duos videlicet Jacobum canum portugalensem et etiam Martinum bohemum hominem germanum ex Nurenberga superioris germanie de bona bohemorum familia natum. hominez inq̃ in cognoscendo situ terre peritissimum marisq̃ patientissimuz Quiq̃ pholomei longitudines in occidente ad vnguẽ experimento. longeuaq̃ nauigatõe nouit. Hij duo bono deoz auspicio mare meridionale siltantes a littore nõ longe enagantes supato circulo eq̃noriali in alterũ orbem excepti sunt. vbi ipsius stantibus orientem versus vmbram ad meridiem et derteram proiiciebatur Apernere igitur sua industria aliũ orbez hactenus nobis incognitum z etiam multis annis a nullis q̃ ianuensibus licet frustra temptatum. Peracta autem huiusmodi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliam plurimis ob calidissimi aeris patientiam mortuis. In signum autem portauere piper grana paradisi. multaq̃ etiam alia que nimis longum esset recensere. Aperto enim illo orbe. magna piperis q̃stitas flandriam versus vehitur. z licet non sit adeo rugosum vt orientale tamen acumen formam z omnia vt verum piper prefert. Multa ea de re scribenda forent que ne tedij agrauar bono respectu emisi.

Sequitur Italia prouincia z descriptio earum.

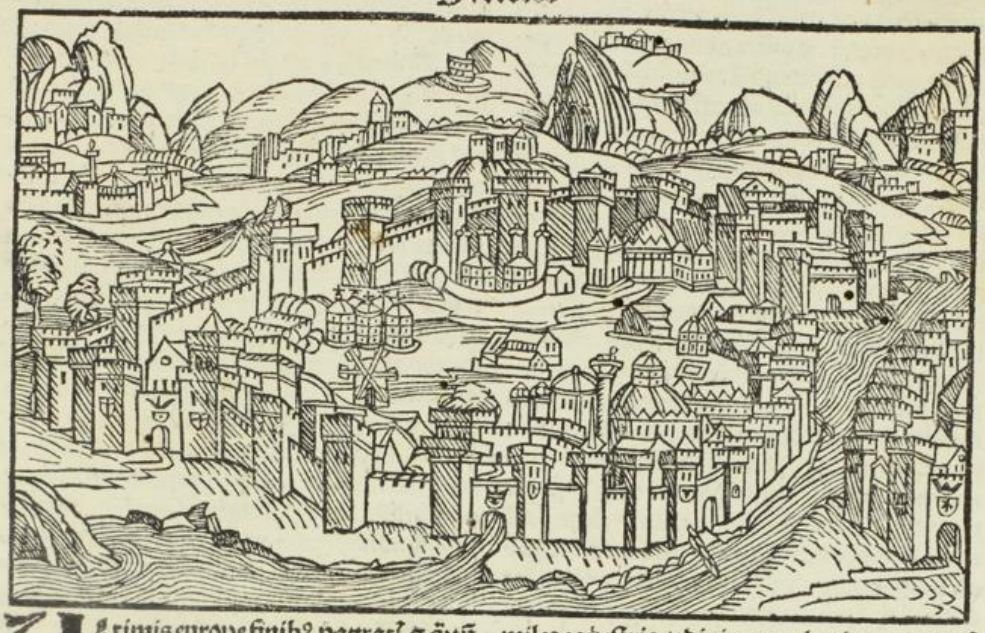

Ultimis europe finib⁹ pagrat⁷ ⁊ q̄tū ꝓpositi nr̄i finit septēttione decursō in patriā tādē reuersus nouitates ytalie cum iā referēde occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cui⁹ creberrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidēs admirat. Ea ē genua ligaꝝ dña ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nr̄a impiū maris amisit. In ea cum exclusō philippo maria mediolanēsiū duce eius ꝓtore opicio elzaco necato auctore frā cisco spimula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulo post sublata libertate eractis. Suardus Smarde⁹ ducatū accepisset annos supra .l rr. nat⁹ auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ipse olim añ philippi dñiuz ducali honore functus fuerat. Cū hō grandeu⁹ ad gubernatōz imutil' videret vir septem diebus ꝓmissus est thoma eius honorē surripiente quē cum quattuor gubernasset ānis germanus ei⁹ baptista ad. rvj. cīrater horas regno erpulit. Nam Thomas resumptis viribus cōfestim frēm palatio deturpauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mensibus vrbem regens. donec auctore Johanne antonio fliſco iterum ciuitas libertatem asseruit. Delectis deinde c̄to capetaneis priori ex more rēpublicam administraturos qui Thomam frigosum in cārcerem coniecerunt. cum iam ter patrie sue ducem gessisset. Horum princeps fuere. Johannes anthonius quem prenominauim⁹ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adorn⁹ iurs interps. sed hec quoq; paucoꝝ mensium libertas fuit cum raphaeli. non tam capetanei q̄s ducis nomen placeret. Is em̄ gentilibus ac spinulatum primoribus in suam sententiaz tractis. collegas suos magistratu abdicauit. ducalesq; fasces assumpsit. quibus paulo supra duos annos est vsus a barnaba gentili ⁊ patruele suo a republica deiect⁹. Barnabaꝝ vero nōdū mense toto principatu potitū. Jan⁹ frigosios Johāne anthonia fliſco ⁊ aurianis fauctrib⁹ regno pulit. Qui paulo post anthonio ꝓ suscepto bñficio necē pauit interposito Johe Philippo ei⁹ gentili q̄ eum penteret. q̄ ⁊ castella defuncti condonauit. Jano vero cum rexisset ānis paulo ꝯplins duob⁹ in magistratu satis functo frater eius ludouic⁹ successit. q̄ a Petro patruele suo e dignitat⁷ culmie deiect⁹ est. Is ē petr⁹ frigosius q̄ mō regnat multa vi aī ⁊ copis. Sed ⁊ optimatib⁹ ciuitatis ⁊ oī ferme nobilitati odio habit⁹. q̄ ⁊ gētilē ⁊ patruelē suū nicolaū frigosiuz honestis moribꝰ preditū. ⁊ philosophie studiꝫ insignē ob suspitōez affectati dominij vocatuz a se ⁊ pallaciū patris pcussoribus ūteremit. Hunc cum regnasset annis quattuor. tam sue q̄z aliarum nobiliū familiaꝝ princeps vibe deiecrūt ludouico patruele suo quez ipe antea deposuerat in ei⁹ locum suffecto. q̄ cū se paꝝ gratum magnatibus esse intellexisset. eundem pe-

trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia p̄ exiliū die reuersus. ⁊ patruelez ducatu amouit. ⁊ oēs aduersarios vrbe pepulit. quoz p̄cipes ad florētes alphōsi aragonū ⁊ sicilie regis opes cōuersi magnā ⁊ formidabilē classez ab eo impetrauerūt. cū q̄ iā ferme duob⁹ annis terra mariq; genuaz oppresserūt vētū ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbano pugnatu. hoc autē anno cū signo dato. ⁊ in ipo portu p̄ menib⁹ vibis vndiq; pugnatē. Ingressi sunt aroganēses duceſq; milites. ad meḡnā vibis ptē vagauerūt passim cedib⁹. passim rapinis ciuitatē fedātes. Sed affuit p̄sto cum delecta iuuētute petr⁹ q̄ fugiētes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganenses dilapsus ingente edita strage vibē iam pene raptaz recuperauit. actū tū de eo fuerat si portaz quam ceperant hostes itta cōminuissent. ne recludi supne potuisset. ⁊ aditū seq̄ntib⁹ nauali b⁹ socijs patētem retinuissent. Tūc ambe ptes q̄si er integro ad bellū se parant. q̄uis fama ē. Petr⁹ animo fractū. gallor opes implorare eor regi p̄ie sue p̄ncipatū quē retinere non pōt pecūia venditurus

¶ Apud insubres vibemq; toto famosaz orbe mediolanū philippus maria dux gentis q̄ genuaz ditōi sue quōdā subegerat. amedei subaudie ducis filiā mr̄imonio sibi p̄iūxerat Alphōsum potentissimū regē cum duob⁹ fr̄ib⁹. altero rege nauarie. altero militie cōpestelano mgr̄o. multisq; regulis nauali p̄lio captū victū a Januensib⁹ ⁊ sibi a Jacobo spinola ianuēsium tunc p̄fecto oblatū ⁊ ad se vsq; deductū. insolita vsus liberalitate. magnificētissime donatuz libertati dimiserat. Sigismundū cesarē romaz petentē. cū mediolani ageret visitare p̄pserat bononiā forliuiū ymolā e manib⁹ tyrānor armis ereptaz sacrosctō. eccie restituerat atrocē suitēsiū gētē bello domuerat. De florētinis ac venetis p̄ suos duces sepi⁹ triūphauerat totāq; q̄ndā ytaliū tremefecerat iaz recedēte fortuna. p̄dita genua nicolao picinio in q̄ marie fidebat defuncto exercitu suo ad casale mai⁹ iuxta flumen padū duce michileto cōtimula ab hostib⁹ p̄lio fuso. ⁊ castris eruto. magno numero eq̄tū peditūq; capta. eo deduct⁹ erat. vt non mō venetis. sed oibus p circuitum pplis ac p̄ncipibus cōtemptui esset. Et veneti quidē abdua flumie transmisso. in agro mediolanensi castrametati. tantum ei terrorem incussere. vt de relinquēdo imperio cogitauerit. quesiuit vltra ⁊ citra montes auxilia regum. Sz quē fortunatuz atq; hostibus insultantem oēs honore ac fauore dignum eristimauere. Jdē in calamitate p̄stitut⁹ ab oibus tanq; odio dign⁹ relictus ē. vnus tū oīm Alphonsus. accepti bñficij memor ad opē ferendā sese accinxit. Sz duz seri⁹ iter agit interi philippus p̄muz aduersaz valitudinē oculis capt⁹ incidit. Deinde ex ipa arce hostium armorum fragore audito vehemēter cōmot⁹ vire tedio simul ⁊ languore morte obijt. ipo Alphonso herede instituto. Fuit aūt Philipp⁹ ingenti corpe. ⁊ in iuuentute macer. in senio pinguissimus deformi facie ac terribili. instabilib⁹ ac p̄grandibus oculis. ingenio pacti ⁊ calido. i largiendo p̄fusus. in p̄cendo facilis. in adeūdo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corpis ac mundicia q̄ oisq; lenocinij negligēs. venādi cupidus. eq̄ studiosus. ceteq; q̄etis impatiēs. atq; impitandi auidus. in pace bellū. i bello pacē q̄siuit. simulādi atq; dissimulandi egregius artifex in milites q̄ in ciues indulgentior raro in publicum p̄dijt. delatoribus facile credidit in suspitiones adeo p̄nus vt sepe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibus egre de se venire permisit. Sermonem vero de morte audiuit inuitus tonitrua ac etiam fulmina mirū immodum expauit. tabifica lue pcussos ex vibibus migrare in agros iussit. eorumq; domos incendio tolli. qua cura innummerabilem illū mediolani populum multis annis intactū q̄dammodo ab ea peste seruauit. Hinc cum vita decessisset. funus nec tanto principe dignuz nec suis maioribus ductum est. nec sepulcri decus additum. Populus cognita ducis morte in libertatem sese proclamauit. rr̄j. viris electis qui rempublicam adminstrarent. Castrum portelouis instar excellentissime regie captuz ac diruitum est. ⁊ testamentum philippi dilaniatum ad dominium mediolanense multi aspirauere Sed qui coloratis vterentur titulis q̄uor tantum fuere. Fridericus imperator deuoluturz ad se principatum philippo. sine liberis legitim⁹ vita subtracto contendebat. Alphōsus testamento hereditatem petebat. Carolus dux aurelianensis ex sanguine vicecomitum natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus pforcias vicecomes coniugem suam quephilippi filia fuerat hereditatem patris suscipiendam affirmabat. Audite sunt legationes omnium in senatu mediolēsi quorum aliq̄ sermone directo dominium petiere. alique per simulationem

oblati ꝓtra venetos auriliꝫ insinuare se populo. atq; inde paulatim vendicare dominum sꝫtagebãt. ¶ Sꝫ ciuitati q̃ iã libertate gaudebat. et imp̃andi cupiditate. demortui ꝓncipis militi aꝫ ꝓdiriſſet. nulla ꝓditõ placuit. q̃ ingumq̃is pacto in capita ciuiũ vidiret inferre. Obtulit tñ imperatori cẽſuꝫ q̃tãis aureuꝫ poculuꝫ. ſi libera ſuis legib⁹ dimitteret. dilaniabat in trã vndiq; philippi hereditas. veneti placẽtiã cremã lauda occupauerẽ ⁊ multa ꝓterea miora oppida. durſabaudie ludouic⁹ valẽtiaꝫ ⁊ ꝓſluẽtiaꝫ inuaſit. aſtẽſes ad ducẽ aurelianẽſeꝫ carolũ defecere. q̃ ſuſceptis a rege frãcie nõ puis auriliꝫ alerãdrino rũ agros verare cepẽrt. Papiẽſes inteſtinis agitati diſcordiꝫs. diu ãcipites fuere. q̃b⁹ potiſſimũ ſe iũgerẽt. Nonariẽſes comãi alerãdrini. ac terdonẽſes mediolanẽſiuꝫ impiũ ſubire ꝓparmanẽſes i ſocietatẽ q̃d ãmõ recepti ſunt. frãciſc⁹ Sforcia p idẽ tp̃s in picẽo agebat q̃uis maiorẽ ꝓuincie eius ptẽ iã amiſiſſet cũ Philipp⁹ ñ multo añ q̃ moreret ſibi p cões amicos recõciliata vt ad ſe rediret in vẽtos pugnatur⁹ accerſiuerat rogato alfõſo rege vt. lxx. milia auri numũ ſuo noie muraret. q̃ facto iã pactis atq; inſtructis copiꝫs itineri ſe accinxerat cũ mors philippi enũciata. eũ q̃ lõgo tpe ad mediolanẽſes opes inhyaſſet. magis ac magis ꝓparare cõpulit. Quẽ vt lõgobardi aꝫ ꝓmũ igreſſus ẽ mediolanẽſes incerti. q̃ mens ei⁹ indiaret ne vel p ipm vl ꝓiuct⁹ venetis ſuis ceptis obuiã iret. miſſis oratorib⁹ oblatꝫ ñ puis ſtipẽdiꝫs ꝓdureꝫ morq; duce ſini exercit⁹ fact⁹ vt placẽtiã o. b⁹ copiꝫs obſideret ipauerẽt ipe dicto parẽs dũ ad placẽtiã in obſidiõe ſedet papienſes q̃ iã mediolanẽſe impiũ tãq; faſtidioſuꝫ ⁊ inſolẽs ꝺtractarẽt. ſeſe ibi dedẽtes accepit q̃ res mediolanẽſiũ aios haud mediocriter ꝓturbauit. q̃ p ꝓuentões inhibitũ frãciſco dicebãt nullã er vribꝫ q̃s olim philipp⁹ tẽuiſſet occupare. Frãciſc⁹ vo nõ ſe occupaſſe. ſ dedẽtẽ ⁊ vltro ſe offerẽtẽ ciuitatẽ accepiſſe aiebat. at mediolanẽſes cũ ei⁹ potẽtiã vererent diſſimulãdũ poti⁹ ſtatuere Ille ꝓtinuata apud placẽtiã obſidiõe. Tãdem ſũma vi oppugnare adorſus vibẽ. q̃uiſ magꝫ ⁊ fortiſ militũ mãu mũitã armis tñ erpugnauit ⁊ diripuit. Mediolanẽſe regimẽ p id tp̃s penes nobiles fuit. ⁊ apõ eos q̃ philippi q̃ndã ꝓſiliũ direxit ita res ꝓſpe ſapiẽtũ ducta cedebãt. ⁊ iã nõ pua gallorꝫ manꝰ nã circit tria milia eq̃tũ delecti roboris q̃ alpes trãſierat apõ alerãdriã ꝓfligata beletaq; fuerat. Et veneti apõ caragiũ magꝫ ꝓlio ſupati. oẽs pene copias amiſerãt ⁊ lauda ab eo rũ ſpio erepta in ptãtẽ mediolanẽſiũ redierat. Cũ Frãciſc⁹ Sforcia ad infeſtãdũ britiẽſes miſſus. ſiue qõ ꝓncipatũ mediolanẽſeꝫ. cui⁹ opionẽ iã ꝓdẽ fimrerat. aliomõ ꝓſeq; nõ poſſi ſperabat. ſiue qõ mediolanẽſes cũ venet⁹ amicicia ſocietateq; clã ſe q̃rẽtes. Ne ſol⁹ vtriuſq; pꝑti ꝓdaꝫ reliq̃reꝫ. ꝓueniẽdos cẽſuit. ꝑor cũ venetis fed⁹ iniꝫ in q̃ cũ multa hic atq; inde ꝓmiſſa eẽnt. illud inter cetera ꝓuẽit vt ad vibẽ mediolani ditõemq; ei⁹ obtinẽdã frãciſco cũ copiꝫs ꝓficiſceti senat⁹ venet⁹ in pecũiꝫ ⁊ armis auxilio eẽt. q̃ re firmata mor in mediolanẽſem durit. Militabãt ꝯo tẽpe apõ mediolanẽſeꝫ braccia. q̃ cũ ludouicũ õ wermeꝫ ac nõnullaſ alias frãciſci copias apõ modoecia fudiſſent. tãdẽ relicto⁹ mediolanẽſib⁹ ad euꝫ defecere. Frãciſc⁹ filiã ſuã iacobo picẽnio vroreꝫ deſpõdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiarꝫ ductor. q̃ paulo añ a mediolanẽſib⁹ deficiens ad frãciſcũ venerat. poſtq; deſtros eoſdem mediolanẽſes ⁊ ſine vllo duce relictos aiaduertit. iteꝫ ad mediolanẽſes relicto Frãciſco trãſiuit. Erat h̃ vaſto corpe. forma pene giganthea viriḃ⁹ vo q̃ magnitudini ñderẽt dicẽdi copia clar⁹. lr̃is grecis ac latinis inſtruct⁹ ſ aio incõſtãti ⁊ ingẽio ad oẽ facin⁹ ſiue honeſtũ ſiue nephariũ pato. Cui ñ pua ſpes fuit oppſſa. mediolana libertate dñiuꝫ vribꝫ arripe. ſ ſortũa iã mediolanẽſib⁹ nouercãte placẽtini terdonẽſes nonariẽ ſeſq; ab eis deficites frãciſci p̃ſidia receperũt alerãdrini cũ nullã i eis ſpẽ ſitã eẽ ꝓuerent wilhelmi mõtiſſerrati ꝓncipis fratris impio ſe ꝓmiſerũt. Reſ publica medio tpe er nobilitate in plebẽ defluxerãt. lectiq; viri. rij. q̃ vrbi de more pẽſſent. er fece pplari ignobiles atq; ignaui mgrãtũ gerebãt. hij cũ nobilitatẽ (q̃s multis mõis offederãt ſuſpectã hẽrent ne cũ frãciſco ſentirẽt ſuadẽte gãzaga. q̃ eã viã ad ꝓncipatũ vrbis arripiẽdũ ꝓmodiſſimã exiſtimauit. ꝓmarios ciues genere nobiles ⁊ opib⁹ habũdãtes. rapũ interceptos p noctẽ obtrũcauere ac deide in foro plebi ſpectacln obiecerũt. iter q̃s iacobin⁹ baſſius ⁊ gregori⁹ adoleſcẽs placidis morib⁹ ⁊ lr̃is eruditꝰ. ⁊ nobis amicicia ꝓiũct⁹. prꝰ inocẽs ſupin⁹ trũcatuſq; iacuit. ne diu p⁹ iohãnẽ cainũ pene rãdũ ſenẽ ⁊ filiũ ei⁹ frãciſcũ egregia forma iuuenẽ ñ alio crimĩe irreticos. niſi qõ blãce marie frãclſci cõiũgi ſanguĩe iũcti erãt. crudelib⁹ affectos cruciatib⁹ necauere. Erĩde gregoꝰ lampnarius iuris interpres. ſõ ſpe legatõis tanq; ad imperatorẽ mitteret in modoecia captus atq; interfectus ẽ. magnus libtatis aſſertor. Et q̃ teſtiñ

olim philippi populari fauẽs regimini lãiasset. Nec theodoro bossio ad modũ in ciuitate grã coso potẽti pepcerẽt. quã am-diu in vinculis tenuisset tãdẽ interemerũt. Galeot⁹ q̃z tuscanus ꝛ ipe natu nobil' atq; opulẽtus cius interciſus occubuit. Quib⁹ er reb⁹ cũ iaz nulla libtatis forma relicta eẽt. ꝛ. vij. viri ausu tyrãnico vbẽ cedi bus ac rapinis fedarẽt. succeſſoꝛũq; comicia phibentes. inuito pplo ſibỹpis impiũ ꝓrogarẽt Cõmota denicq; atq; incẽſa ciuitas correptis armis nouq; mgrãtu et nobilitate creato. tirãnoſ e re publica electos in carcerẽ ꝓiecit at cũ neq; hõ mõ reſpirare pplus poſſet. Nã pditis omnibus excepta citate comẽſi ac parmẽſi. q̃ in officio ad vltimũ pſiſtebãt Frãciſcus dura obſidiõe ciuitatẽ pmebat. Itẽ plebs incẽſa nobilitatẽ e palacio pepulit Tyrãnos dẽpt⁹ vincul'rãq; libtatiſ amatores. ꝛ optime de republica meritos in põrẽ locũ reſtituit. illi ad põres artes reuerſi. cũ ſatellites mag̃ nũero aſſumpſiſſent m'taq; ſua dẽte Carolo ſpolia ꝓpetraret. nobilitatẽq; priſus opprimerẽt. nõ tñ ei viã ad innadẽdũ prin eipatũ pmiſere. Qd cũ ipe animadnertaſſz. ꝛ iã ſibi piculoſaz apud mediolanẽſes morã intelleꝛiſſet. p iuternũcios frãciſco recõciliat⁹. ac magnis allectis pmijs laudẽ illi pdidit. Tertioq; iã fidẽ fallẽs nõ ſine mag̃ mediolañ. dãno ac pleb ꝓſternatõe ad eũ trãſiuit. nõ tñ defuit tyrãnis animus q̃n poſtulatis vndicq; ſubſidijs frãciſci iugũ iã ꝓpe cernicib⁹ iminẽs erucutere conarent Sz cũ alios fruſtra rogaſſent venetos tãdẽ ne ſe relingrẽt p̃icerẽt. nã neq; illis er vſu videbat frãciſcũ etate florentẽ rei bellice pitiſſimũ c⁹ iaz vires atq; arma nõ ſine gui iactura ſenſiſſent. eo potiri impio q̃ ſuo portãdũ videret. Percuſſerẽt igit veneti fed⁹ caz mediolanẽſibus. legeſcq; q̃s tota citeriꝛ gallia ſeq̃ debeꝛet ſcripſerẽt. mandãtes Sforce vt ceteris ꝓtent⁹ vibis ac termis mediolanẽſes in pace dimitteret. ille haud ignarus ſe breui pitur vbi venetis puiſſet. ipiũ eoꝛ ꝓtẽpſit. Et q̃uis deſp⁹ oib⁹ videret. nã ſoli florẽtini. ꝛ hij q̃dẽ parcopã ferebãt. in obſidiõe tñ p ſeuerare decreuit. iã mortuo Franciſco pycinino fr̃e ei⁹ iacob⁹ cũ brachiãis ad venetos trãſierat Jaz leonard⁹ venereus a ſenatu veneto miſſus mediolanũ ingreſſus auxilia ꝛ comeat⁹. magnã copiã. q̃bus ciuitas indigebat ꝓpediẽ affore pollicebat. erat ꝛ in exercitu ꝛ in ciuitate ſũma oim rex indigẽtia. Jta vt dubiũ videri poſſet. an obſidẽs Frãciſc⁹. an obſeſſus dici deberet. vir ei bis mille eq̃ ſuperãt q̃ ferẽ iſeſſorẽ poſſent ꝛ milites ſtipẽdio fraudati p cib̃ ſeſe armiſ eruerẽt. neq; cũ Frãciſco argẽtuz erat. q̃ ſtipẽ dare militi poſſet. Sz inter ſpẽ metũq; dubi⁹. obſi dionẽ de die in diẽ vba p factis oſtẽtãs ꝓducebat. Jn ciuitate vo cũ iã frumẽtũ abſumptum eẽt. nec aliud edulij gen⁹ reſtaret. ꝛ iã canes. eq̃ ceteraq; id generis alialia manderent. nec ferre ampli⁹ famã multitudo poſſet. collecti in vnũ apud portã vercellinã. coꝛreptis armis in foruz pũpũt. obuiũq; leonhardũ venetoꝛ legatum gladijs ꝓfodũt ac diſcerpũt. Exinde palatiũ ſuſis tyrãnoꝛ ſatellitib⁹ aggrediunt. q̃ ſine reſiſtẽtia occupato. q̃s inuenere tyrãnos in vincula ꝓiecerẽt. Eriñ miſſis ad Frãciſcũ legatis pncipatũ ei ciuitatis obtulerẽt. q̃ mox ingreſſus dñium vbis accepit. ꝛ deinde nõ multis interiectis diebus. cuz libis ꝛ ꝓiuge reuerſus. ducalib⁹ inſignibus eronat⁹. in triũphãtis modũ vbẽ intrauit. q̃ cũ iã comuz parmãq; in deditõz accepiſſz wilhelmoq; mõte ferratẽſi alexandriã miſſet. nõ parũ deide bellũ cũ venet⁹ ꝛ alfõſo rege diuti⁹ geſſit. Jn q̃ cũ acri⁹ pmereꝛ neq; eñ tante potẽtie par eẽ poterat. rẽatũ regẽ fortiſſimis eq̃tũ cohortib⁹ cictũ et vlteriori gallia. magnis ſtipẽdijs ac pmiſſis allectũ. i auxiliũ accerſiuit. q̃ cũ ſuper⁹ mõtib⁹ in italiã deſcẽdiſſet. ac wilhelmũ e mõte ferrato arma põere p amicicią ac neceſſitudinẽ cõpuliſſet. ꝛ iã caſtra ſua frãciſci caſtr⁹ ꝓiugẽs. i hoſtilẽ agꝛ deſcẽdiſſet et pugnatis raptiz nõnullis caſtellis more gallico. mortales oñes in eis cõphẽſos trucidaſſet. tãt⁹ mor terꝛoꝛ vẽtos inuaſit vt iã caſtra caſtr⁹ ꝓferre ampli⁹ nullo pacto p̃ſumerẽt. neciã retinere poſſe bꝛixiã ꝛ pgamũ agr⁹ amiſſis ꝓfiderẽt. cũq; turcoꝛ bellũ res coꝛ maritimas infeſtaret repẽte p̃ter oim opinionẽ par q̃ diu in ſenatu aplico fuerat agitata. deniq; apd laudã interuẽtu cuiuſdã incogniti. ſed ꝓbate ꝛ integre vite monachi. int venetos ꝛ ipz frãciſcũ clã rege facta ẽ queres vt regi moleſta. ita frãciſco vtilis ꝛ venet⁹ neccaria fuit. arcẽ deinde mediolani inſaniẽtiſ pp'li furoꝛe diruta. frãciſcus breui reſtauranit mira fortũe ſiue cũcta regẽt⁹ dei puidẽtia nobile ac magnificũ op⁹ hiſdẽ manib⁹ ſbito refect⁹ ẽ. q̃b⁹ fuerat pauloañ reiectũ. frãciſc⁹ philelph⁹ nobil' ſatiraꝛ ſcriptoꝛ p idẽ tps ad heroicuz carmẽ puer⁹ res Sforcie ſcribere cepit. Lodoꝛi⁹ tre bellus ſoluta oꝛone ac metro clarus haberi cepit apd vẽtos terra mariq; potẽtiſſimos. q̃ nomẽ ytalicum apud barbaras nationes longe late q̃ clarum fecerat filius ei⁹ foſcari ducis. veluti

quippiã i rempublicã machinat⁹ eẽt in exiliũ
act⁹. deinde reuocat⁹ ⁊ iterum in suspitonez cri-
minis adduc⁹ ⁊ crudelissime tort⁹. cum nihil
mali ꝓfiteretur relegatus i peloponessum mise
ram ibi vitã finiuit. Gener eius dẽ ducẽ ãdreas
donat⁹ dum Cretã insulaz ꝑ veneto iperio gu
bernabat diuisule appellius. reuocatus domũ
honore ꝑuat. ⁊ magna mulctatus pecunia in
exilium mittit. Armilaus inter venetos dignis
tate ⁊ anẽte potẽs duz er concilio ad mediã no
ctẽ domuz reuertit. baculo trãsfossus occiditur
nec q̃ tm̃ scel⁹ patrauerit inuẽtus ẽ q̃nis filio du
cis id crimini dederint. Frãcisc⁹ barbar⁹ studijs
hũanitatis ercellẽs. editis nõ paucis neq; illau
datis opusc⁹. senio ꝓfect⁹ nõ sine celebi nomie
vita decessit. ¶ Impator Frideric⁹ cũ romã re
diẽs eo se cũ ꝓiunge ⁊ rege hũgarie Ladislao. to
toq; comitatu recepisset. libent⁹ ⁊ amice visus. i
credibilib⁹ honoribus tumulat⁹ est. Francisc⁹
dux gentis. q̃ ãnos. v. ⁊ xxx. summa cũ laude ci
uitatẽ rexerat philippo mediolanẽsiũ duci priui
am bergamũq; ademerat. copias ei⁹ plib⁹ locis
fuderat. Frãciscũ carmiolã clar⁹ ducẽ copijs⁹ de
ꝓditõe suspectũ secuti pcusserat. Marsiliũ car
rariũ c⁹ maiores diu patauiũ ꝑ tyrãnidẽ tenuis
sent. dũ pẽnã hẽditatẽ vẽdicare conat⁹ inceptũ
nec auerat. pacẽ cũ turc⁹ ñ tã honestã q̃ nec̃ari
az fecerãt. Impiũq; venetũ ẽra mariq; lõge am
pliauerat. gubnatõi tãdẽ cedere cõpulsus ẽ tãq;
ꝑ senio reipublice videret inutil⁹. Ille hmõi ꝓtu
meliã affect⁹ ingẽtepẽie aspectũ ñ ferẽs. eãq; vi
tã recusans. q̃ careret ipio e publico palatio i ꝑ
uatã domũ se recepit vbi cũ pricipatũ suis ciui
bus reddidisset. egrã q̃ ꝓfestim aiaz nate restis
tuit. c⁹ casũz tãq; puidisset baptista piasi⁹ cremo
nẽsis astronim⁹ plib⁹ ãtea mẽsib⁹ ꝓdixerat. erat
ãt Frãcisc⁹ cũ moreret ñ lõge ab ãno siue vite. re
venerabil⁹ sener ꝑcipua corpis maiestate decos
rus. memor oim q̃ post infãtiã aut vidisset aut
audisset. facũda copia ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope
impiger ac derterrimo. q̃ moderare frena sena
tus optime nosset. Ei⁹ pr̃ in egipto negociat⁹.
cũ ꝓphaz regiõis illius quẽpiã ꝺ futuris interro
garet. Rñsuz ab illo accepit. filiũ sibi eẽ q̃ aliq̃
siue ciuitatis pricipatũ assequ⁹. Frãcisco sussfo
etus pascal⁹ vir singlari prudẽtia ⁊ moribus hu
manissim⁹. cui⁹ ducatũ nulla putãt bella susce
pturũ. nisi vl̃ necẽaria vel ad modũ gl̃osa. Lu
douic⁹ marchio mãtuãus int̃ ꝓncipes nr̃i sc̃i
fame ñ mediocris. l̃tis eruditus ⁊ reb⁹ militari
bus exercitat⁹. In eo bello qꝺ veneti cũ fãcisco
Sforcia post dñiũ mediolani ab eo captũ gesse
re. partes illi⁹ secut⁹. magnũ momẽtũ reb⁹ eius
accessit. Carol⁹ frater eius q̃ fidẽ frãcisco fefel
erat i vincula coniectus. ꝺ eius fideiussione di
missus cũ neq; sic ꝓmissoi sue satisfaceret oibus
qui in mãtuano agro tenebat oppidis ꝑuatus
est. Sz cũ stipẽdia venetis faceret. nõ puas eoz
copias in mãtuanã duxit. vbi vastatis late at
q; ic ẽsis agris cũ fortuna pricipiũ eius belli se
cũdũ fecisset. ⁊ iã mãtuãi metu pculsi rebus suis
diffidere viderẽt. Ludouicus accersitis er medi
olano auriliis. milites suos in aciẽ ꝓducẽs. fra
tri copiã pugne fecit. nec ille certamẽ detrecta
uit. Cõmissuz ẽ atror ꝑliũ in q̃ duo frẽs ãbo eta
te florẽtes. ãbo rei militaris piti. ãbo corpis at
q; ai viribꝰ pstãtes. ꝺ glia. ꝺ impio. ꝺ vita. sumis
conatib⁹ ꝓdeẽ. Dẽiq; victor ludouic⁹ fuso fu
gatoq; carolo. oẽs ei⁹ copiar⁹ duces. ac primores
equitum cesis. pluribus interceptis ille deinde
pr̃i ꝛ ertoris atq; egẽus morbo ꝓfectus interijt.
¶ Apꝺ ferrariã mortuo nicolao estẽse pncipe.
oim nr̃i seculi fortũatissimo. nisi pingis adulte
riũ. ⁊ in ea ⁊ in silio dilectissimo. vẽdicaũ olim
coact⁹ fuisset leonellus. dñatũ suscepit princeps
pacific⁹. l̃ar pius. ⁊ musice cultor. q̃ decedẽte
borsi⁹ fr̃ ei⁹. ⁊ ipi nicolao filio er ꝓbia pholo
mea senẽsi ad pncipatũ vocatus ẽ egregia for
ma inuẽcis ⁊ in armis cũ laude vsat⁹. dicẽdi et
agẽdi pit⁹. q̃ cũ cesarẽ friderecũ romã petẽtẽ ⁊ iñ
reuersuz magnificẽtissime accepisset. sup muni
nã ⁊ regiũ ducat⁹ honorẽ accepit. ꝑmusq; oim
in estẽsi familia dux appellatus ẽ. eugẽius põ.
dũ ferrarie cuz grecis ꝓcliuz ageret hugo senẽsis
q̃ ꝑ idẽ tꝑs mediocr pnceps habitus ẽ. oẽs q̃ er
grecis studiosi phie eo puẽisse crediti sẽ apꝺ se in
uitauit. q̃s cuz oppipe magnificeq; pauisset. fini
to prãdio. epul'mẽsisq; remotis eos in disputa
tõz pedetẽtim placideq; pellerit cũq; iã marchio
adesset nicolaus. ⁊ mlti in sinodo excellẽtes phi
aduẽtassent. cunctos in mediũ phie locos addu
rit. de q̃bus int̃ se plato ⁊ arestoꝰ. in suis opibus
ꝓdeẽ ac magnopere dissentire videẽt. edicẽs eã se
pr̃ defẽsur⁹ quã greci oppugnꝺuz ducerẽt. siue
platonem illi siue arestotilem sequendum ar
bitrarent. Cum greci certamen minime recusas
sent pertractata est ad multas horas disputa
tio postremo vero cum ⁊ er communi sententia
Hugo grecorum philosophos. alteruz post al
terum argumentis et etiam cum dicendi copia
victos tacere compulisset. palam factum ẽ. la
tinos hoies q̃ iã pridẽ bellicis artibus ⁊ armoꝝ

gtā. greciā supauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oim doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estēs viris sp doctis amica nr̄a etate nō solū hugonē de quo p̄fati sum⁹ magnis ad se p̄mijs traxit. sed mltos i iure ciuili. plures in ceteꝝ facultatibus honorauit. In studijs eloquētie iohānem aurispā sicilum grecis ac latinis edoctum. qui versu psaq; clarūit int̄ familiares hītum ditem btūmq; fecit. Guarin⁹ aūt veronēs omniū ferme p̄ ac mgr̄ ac nr̄a etate greacs lr̄as didicere. admirabilis ⁊ oim honore dign⁹ sener. qui oēm etatē suam legēdo. docēdo scribēdoq; p curriſſet. vnicū senectutis sue refugiū ⁊ illud quidē honestū dignumq; suis et eratijs ac vtilib⁹ iuenit. ¶ In agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex miorib⁹ formicis past⁹ cā cōplures ascēderant supuēere maiores ñ puo nūero q̄ illas pti occidēt ptim deiecer̄. p⁹ duas ferme horas tāta minoꝝ formicaꝝ vis erātata ē. vt tot⁹ ager nigro tect⁹ agmine videret accessere. Stipare oēs ⁊ arboꝝ vndiq; stipitē circūdātes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aiaduerterunt cōglobare se supne pugnam expectauerūt. postq; sil' acies q̄uenere cōmisso prelio. maiores morsu rapido mō illas mō istas e minorib⁹ interimere totiq; breui spacio confecerūt. vt cadētiū moriētiūq; tumult⁹ ad piri radices nō parua in terra succeuerit. Sz cū ptinatius instarent minores semperq; acies aciez premerent vigintiq; aut plēs vnā ex hostib⁹ ceirūdarēt ⁊ a tergo ⁊ a frōte pugnātes nuda q̄s latera p̄foderēt. victe tādē mainscule ⁊ ad vnū oēs necate Illati p̄ns temere plīj penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ romane copijs ecclesie. cuz. sancti petri cathedrā eugeni⁹ q̄rt⁹ teneret. ea nobis q̄ se vidisse ait vir fide dign⁹ ⁊ auctē retulit Nicola⁹ pistoriēs vtroq; iure cōsult⁹. q̄ tamē in castris aplicis nerij senens epi vices agebat. Sile hoc illi est qđ in gallia belgica nō lōge ab vrbe leodio p̄stāti fama gestū fert nidū sue i arbore sue in rupe falco sibi pauerat. ouaq; foues pullos auid⁹ expectabat. huc comi supuēiētes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract⁹ ac voratis spectauere id e primo bubulci fugiētemq; trepidū q; falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones comiq; q̄si septentrionalem illi meridionalē p̄tem tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq; rōnis capaces essent. alijs q̄ comua obseruarēt alijs q̄ media ducerēt agmina dispositt. atror ⁊ ferocissimū p̄liū in aere cōmiserūt. in q̄ cum modo comi modo falcones cederent. ⁊ itez resumptis viribus certamen instauraret. tot⁹ vndiq; subiectus ager. ⁊ pennis ⁊ cadauerib⁹ obtect⁹ est. ad extremū victoria penes falcōes fuit q̄ nō solum rostris. sed etiam vnguib⁹ acerrime decertantes. comos oēs ad internitiū deleuere. Extinde paruo tempe interiecto cū duob⁹ leodinēsi eccl'ia cōtendētes. alter a gregorio. xij. alter a benedicto. xiij. in epm electus. Erat eū inter illos de romano pōtifice disceptatio. ambo cū copijs in eundem locū pugnaturi venerū t. Johānes dux burgundie alteꝝ armis iniuit. alterum leodiensis pp̄s sequebat. pugnatum est collatis signis summa vtrinq; p̄tentōe. horrendum cruentumq; p̄lium factuz. In q̄ tandē victor Johes. xxx. milia hostiuz cecidit mirabile ei⁹ rei fanum p̄ditz est. qđ nos illac postea trās euntes cesoꝝ ossib⁹ plenum vidim⁹. Sz de bello falconū ac comoꝝ suā cuiq; opionē relinquimus veri piculo penes famā dimisso. ¶ Bononia q̄ non tā studioꝝ mr̄ q̄s seditōnū alit rit appellari p̄t sororꝝ ipa. ac sol⁹ incōstāt e p̄stans cum factōe Jambecatiā. nō sine cede multos ciues domo pepulisset. cōi canetuloꝝ ac bentivolioꝝ p̄silio regi cepit. p̄nceps factionū baptista canetulus ⁊ hanibal bentivoli⁹ fuere. ambo sāguinarij. ābo patrat⁹ cedib⁹ insignes q̄ lz sil' p̄parato sacro illūcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fōte baptiste filio vsur⁹ puerpam cōpatrē sequit. eiq; manu p̄ēsa. p nouo nati p̄gratulat. ab irruētib⁹ ex improuiso baptiste satellitib⁹. obtrūcat vt maifeste apparuerit baptismi sacrm nō tā federis retinēdi q̄s cedis patrate cā a baptista q̄ situ fuisse. Sz nō mlta mora hanibal' fuit nā q̄ partes ei⁹ seqbant. sumpt⁹ paulop⁹ armis fūgatis aduersarijs plateā obtinuere. Baptista inditō tandē puerili in specu q̄dā subterraneo cū pleriſq; cōplicib⁹ suis latitās rept⁹ ⁊ fumo cōpulsus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ p̄fossus ē. cadaūer ei⁹ in foꝝ tractū ⁊ diu ludibrio habitus cū pleriq; more feraꝝ. eoꝝ ci⁹ dentib⁹ laniassent cruoremq; bibere nō horruissent tandē exustū est ¶ Apud florentiā p id tp̄s xanth⁹ latebat heralis bētiuoli q̄ quōdā eugeni⁹ pon. mar. interfici siue iusserat siue p̄miserat fili⁹ extra matrimoniū nat⁹. pauperē vitā lanificio ducens nec satis gnar⁹ quo p̄genit⁹ esset. Huc bononiēses cuestigio vocant recusantē quodāmodo inuitū in patriā ducūt. Eqđē ex lanifice faciūt. tutorē hanibal' filio reipublice p̄ncipē tradunt. cui⁹ ea i reb⁹ aduersis fortitudo. ea in schismo

beratio hactenꝰ oñsa ẽ. vt herculis filiũ omnes norint. Qui cũ erules p pditõem nocte q̃dã vrbem intrassent. ac excitato rumore q̃si victores insultassent haud q̃q̃z destitutꝰ animo excitatꝫ amicis. coreptis armis. in eos psiliit nec mora victos cesꝫ captisq; ex ciuitate plibꝰ detulit. Bessarion eo tpe cardinal' nicenꝰ natõe grecꝰ pudẽtia singlari. & nãa suaq; lingua pitissimꝰ Nicolai q̃nti põtificis. mar. i ea vrbe vices gerebat. q̃ vsq; ad ipi⁹ põtificꝫ obitũ legatõe functꝰ nobilitati plebiq; iurta carꝰ fuit. q̃uis eo deducta ciuitas ẽ vt legati pape rogare magisq; impare q̃rãt. qõ plane nũc experiẽ. Ludouicus sctõꝝ q̃uor coronatoꝝ cardialis legatꝰ q̃ q̃uis ingenio valet. & ea põdit⁹ ẽ auctẽ. q̃ summi sacerdotꝫ nepoti deberet nõ plꝰ tñ in vrbe põt q̃z senatũ placet & rãto bononiẽsi viri. ¶ Florẽtiã vrbẽ ex fesulãis ruinis ad ripas arni fluuij pditã prisci hoies fluẽtiã vocauere q̃z cũ auspicijs fũdata felicibꝰ vicias p arcuitũ ciuitates excellere mirisq; modis impiũ ppagare cepisset. florentiã lõge melioꝝ fluentia dicta ẽ. In hac vrbe põtifex maximꝰ eugeniꝰ q̃rtꝰ id pciliũ qõ ferrarie cũ grecis cepat. magnifice pfũmauit. Erant plẽs inter grecos ac latinos sup archanis ortho dore fidei pretiões. q̃ꝝ maxima & difficillima fuit de sanctispũs pcessiõe. Cũ greci pactum ex pte dũtaxat. nẽi ex pte filioq; pcedẽtẽ assererẽt. pl'ma ac diuinas disputatiões in q̃bus tanq̃z terpres Nicolaꝰ sagũtinꝰ vtraq; lingua disertissimꝰ. ingenio facundiaq; iurta promptꝰ. illustre nomen adeptꝰ ẽ. Tandẽ cũ latina eccia in vnum fidei symbolũ psensere. Ciuitas impatorem grecorum patriarcham constantinopolitanũ & omnes eorũ comites abũde lauteq; pauit pẽiarcha hic senio pfectus decessit. & apõ pdicatores itra eccias humatꝰ ẽ. cui masfeꝰ poeta laudenſ nõ ignobilis epithaniũ vsibus imparibus edidit. Nicolaus picuinus illustris copiarum ductor. ab erulibus florentinis imitatus musellanum ingressus agrum q̃ a florentia .x. milibus passuum abest. hostiliter cuncta diripuit. nec postea in agro aretino cum eugenio simul & florentinis bellum intulisset. apud angliariũ magno plio victurus et pfligatꝰ est. Ludouicus archiepiscopꝰ florentinus apostolicis tunc copijs perat. q̃ ea victoria nobilitatꝰ ad cardialatũ paulopostea pfectꝰ ẽ Eugenius eñ & vnione grecoꝝ facta. & picinij mens deposito monte atq; animo auctꝰ. septem & decem cardinales creauit. viros aut genere illustres. aut vtute pstantes. aut vite & sanctitate spicuos. inter quos duo greci assumpti sunt. ysidorꝰ archiepiscopus ruteno⁹ & bessarion Nicenorum pontifex. quoꝝ supra meminimus. Alfonsius rex Arrogonũ rogatꝰ a Philippo Maria vt antea dictũ est. sibi aduersus venetoꝝ potentiã vt opem ferret. coacto nõ paruo exercitu pfectus in galliam iter ingressus. Sed ante Philippus obijt q̃z ipse tyburi quotiam apulerat digrederet. audita vero amici morte. & q⁹ ab eo nũcupatus heres esset in sabinos pfectꝰ magnificentissimo illi funere iusta psoluit. Deinde trãsmisso tyberi. recta via i florentinũ durit. eo vt aiebat animo. vt florentinos reuocare suas copias ex gallia cogeret. atq; ita p Tusciam pacatã & sibi amicaz ad opẽ mediolanẽsibꝰ ferendã quos veneti pmebant. pficiscerẽt. noluerũt florẽtini ab alfonsõ rogati venetoꝝ societatẽ deserere. Quapropter alfõsius in agrũ vulteranũ pfectꝰ pomeratiũ haud ignobile oppidũ portas claudere ausi eoipo q̃ venerat die copijs circũpositis vi cepit ac diripuit. Deinde ad castꝝ nouũ in eodẽ agro situz mouit. cuius incolę audita pomeratij clade cõfestim absq; certamie in deditõz venerũt. Idez fecere aliquot castella circumiecta exinde mõte castellũ natura & ope mũitũ obsedit. quo tempore ea imbriũ magnitudo atq; vis venetorum exorta est. vt neq; extra tentoria q̃escere milites possent multis eoq; disceptis. mltis pmane raptatis q̃bꝰ ex rebꝰ & q̃ annone inopia laborabat. Mouẽs inde Alfõsius campiliã durit. Sz florentini id opidum presidio & annona firmauerant frustra ibi cõtendit. castella tñ aliquot finitima in gerardista. id ei regioni nomen est. recepit atq; illis restituit a q̃bus florentini pus ademerant. erat in comitatu regꝫ Symonetus mille ducẽs eq̃tes. q̃ finito florentinoꝝ stipẽdio ad eum transierat. Sygismundus aũt malatesta quẽ rex anteq; tusciam ingrederet. cum eq̃tibus mille. & dccc. peditibus cõduxerat. cuz ab eo indiges expectaret. ad florẽtinos trãsiuit. fridericus quoq; vibinatiũ pnceps. notus & clarꝰ in armis florentinoꝝ stipendia faciebat. q̃ cuz essent eq̃tatu peditatuq; nõ inferiores rege omnemq; illi expugnãdoꝝ oppidoꝝ facultate pribent. nõ fuit regi psiliũ in obsidiõe campilij pseuerare & pserim in mõtibꝰ cõmeatus penuria pmebat. diuertit igit ad loca maritima & apõ populoniã. olim fama celebrẽ. nunc dirutã vrbem cõsedit. quo in loco facile sibi ex regno nea

politano. ⁊ finmēta ⁊ bellica tormēta nauib⁹ affari poterāt Abest inde trib⁹ ferme milibus passuū plūbinū nobile oppidū in cui⁹ obsidione de q̄ postea dicemus laboranti regi castilionem. ⁊ ipm nō parui momēti oppidum pdēte florētinor̄ psidio traditū ē. pter arcē quā cū symonet⁹ obsedisset. paucis p⁹ dieb⁹ p deditōem cepit. Ddū rex paulo āte apd aq̄s viuā i hibernis ageret. a legatis mediolanēsib⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. in eo loco decerni bellū aduersus venetor̄ senātū obtinere. Jā ei frāciscꝰ Sforcia mediolanensi populo indignat⁹ venetor̄ auxilio fret⁹. eos subigere summis conatib⁹ nitebat quor̄ paulo ante fines ⁊ arma pmouerat. Cū rex soluta plūbini obsidione Neapolim rediisset florētini legatos ad eū misere pacē petentes q̄bus accepta fide in castra pfect⁹ postq̄ mādata exposuerūt. bellūq̄ recusarūt Antonij cardinalis hilerdēn. nomiati inter pmos theologi opa. q̄ id negocij pontificis voluntate susciperat paucis post diebus ea lege pax florētino populo reddita vt castilionū ⁊ insula cuius que ipius bello florētinis erepta fuerat i ptāte regis remaneret. Sed cum Franciscꝰ Sforcia mediolano potit⁹ esset. oēsq̄ potentes ⁊ arces apud amnes abdnā tanq̄ mediolanēsis agri a venetis repeteret. Alfonsus q̄ cum francisco esset infest⁹ ere sita esse ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire p leonellū marchionē estensem reconciliat⁹ venetis. ⁊ cum eis amicicia societateq̄ facta florentinis q̄ Francisci fortunā secuti et armis ⁊ pecunia eum iuuabant. Scdo bellū indicit Ferdinandō filiū in expeditōem cōtra eos mittēdū durit. Erat is eo tempe ad modū adolescens ingenio etimio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ pato. liberalib⁹ disciplinis institutus. armor̄ tractandor̄ scia edoctus. glorie cupidus. inedie ac laboris patiens. cui pater sex milia eq̄tum. duo milia peditū cōmisit. Fuert ⁊ in exercitu ei⁹ comes euersus ⁊ visin⁹ neapoleo haud cōtemnendo copiarum duces. Fridericus quoq̄ vibinas. q̄ supioi bello florētinor̄ arma secut⁹ erat. in ei⁹ exercitu militauit. Florētini vero postq̄ imminere belli sibi tēpestatem senserūt. Estorē fauētinū symonetū. quē supra nominiam⁹ ac Sygismūdū malatestā. postremoq̄ alexandrū Sforciā pducere. q̄ simul iuncti. supra decem milia eq̄tū. peditum vero magnū numerū in castris habuerūt. Ferdinand⁹ tamen p agrū cortonensem in aretinū copias duxit. vbi castellis aliq̄bus nō magni nomis vi captis atq̄ direptis. Jollianū nō pui momenti oppidū. cū oppugnare cepisset. nec hostes auxiliū ferret. post dies. viij. p deditōz accepit. Eq̄tatū estoris apud mōtē policianū plurib⁹ captis nōnullis occisis fudit ac fugauit. Reuciniū in agro florentino expugnauit. Castellinuz vero cū obsedisset hyberno rigore inualescēte recessit ⁊ in maritima loca ⁊ aquā. viuā pīis exēplo se se recepit. Quo tpe ⁊ antoni⁹ Olzyna vadā i littore maris sitā nauib⁹ occupauit. ⁊ ampliori fossa a terra cōmunijt. Quo ex loco Pisanuz et vulteranū agr̄ infestū reddidit. Cūq̄ interea florentinor̄ duces ad folianū castra mouissent velletq̄ Fordinand⁹ auxiliū obsessis ferre. Jāq̄ itineri se cōmissis. tāta in castris lues pisecuta est. vt p languētiū nūmero. nō ino ad rem gerē dam. sed vix admouēda castra satis esset. Ob quam rem Jolianū summa vi expugnatū. nec mioni virtute defensuz. tandē ab oppidanis clazpsidio traditū est q̄ tamē paulo post ⁊ ipi victorū pda fuere. oppidū incensum. ac solo eq̄tum Per id q̄zeps gerard⁹ gābacurta. dū castella q̄tuor q̄ pater a florētinis accepat intra appenninū sita. ferdinādo tradēt velut. ab vno e suis pdit⁹. castris amissis diu regē mendicādo secutus ē. Exinde pace apud laudā (vt dixim⁹) facta reuocat⁹ a pre Ferdinand⁹ in regnū cōcessit Florentini q̄ amiserāt cuncta recupauerūt. Baldaci⁹ pedestriū copiar̄ haud ignobilis ductor manū pmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florentinorū stipendia meruisset in palatiū tandez accersitus. dū magistratui dum ptumaciter rndet. captus er altissimis fenestris in foz pcipitat⁹. cui q̄uis magno casu iaz exspiraret. securi tū cerui⁹ abscisa est. ¶ Inter florentinos oēs q̄ nostra flouerūt etate cosmas cognomie medicus ⁊ prudentia ⁊ auctoritate eminuit. is pnceps vibis habitus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄spl. nos ditauit mūimonia ex argento suo dotibus multa aūiunxit. Villas magnificentissime exedificauit. In eccias ditissima dona cōtulit. mōasteriuz sancti marci ⁊ amplum ⁊ nitidū a fūdamētis erexit parrochie sue templū cum pax placeret prius diruit. Exinde structurā admirādi opis ex lapide fesulano sustitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas exeriss⁹t. ampli⁹ cū meditat⁹. opus palatiū ⁊ altū ⁊ ingens. ex q̄driatis lapidib⁹ i insigni vibis loco. adeo pulcrū. adeo amplū construxit. vt ei alterū equari tota citate nō possit. Cōmendāda est multis in rebus florētinor̄ pui-

dentia. tū marime qđ in legendis cācellariis. nō iuris sciam vt plereq; ciuitates ß oratoriā spectāt ⁊ q̄ vocāt hūanitatis studia. Nouūt em̄ recrā scribēdiq; dicendiq; artē nō bartholū aut iacobū de rocētiū. sed Tullii q̄ntilianiq; tradidere. Nostres in ea vibe p̄guim⁹ grecis ⁊ latis lr̄is ⁊ p̄dito⁊ opa. fama illustres. q̄ cācellariā ali⁹ p⁹ alium tenu re. Leōhardū ⁊ Carolū aretios. ⁊ pogiū eius. oē reipublice cīnē q̄ secretari⁹ aplic⁹. tribus q̄ndā romāis pōtificib⁹ dictaret ep̄las illos p̄cesserat coluci⁹ cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt gal eati⁹ mediolanēsiū p̄nceps q̄ p̄m meo⁊ memoria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicere audit⁹ sit nō tam sibi mille florētinorū eq̄tes q̄; coluci scripta nocē. Disceptatū est diu inter florētinos ob pecunia⁊ eractōes. q̄ tenuiores ciues mag̃ q̄; opulentos vigebāt. His dieb⁹ cōsentiente Cosmo noua rō fortūa⁊ cuiusq; ciuis descriptio capta est. quā raro factā sine tumultu motuq; pp̄li fecerūt at tūc q̄ete trā q̄llecq; transijt. Lucēses q̄ nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē erpti. bis Philippi mediolanē siū ducē aurilio suā libertatē difēdere. ad extremū cum vicinis viribꝰ pes cē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. totiēs ferret opē. fedus ad. l. ānos cum eis pcussere. eas legēs subēntes q̄s direre potētiores. ¶ Inē florētiā ⁊ senā apud oppidū qđ sctm̄ cassianū appellat ānō p⁹ iubileū. vj. vise sunt nubes. rr. (vt fert) cubit⁹ a terra sublimes inē se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depūgnare ⁊ altere alteras pellere. ⁊ mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atq; credibili spūs violētia. domoꝝ tecta p̄ inane iactari muros deijci. ⁊ sara ingētia loco moueri vetustissimas olmas. ⁊ antiq̄ssima q̄rcuū robora radicitus cōuelli. atq; cōstringi. homines ⁊ iumēta nō puis spacijs p celū ferri atq; raptari. hec nob⁹ q̄ se vidisse aiebāt retulere. seō magis nos (vt crederem⁹) ep̄le a q̄ nissimis viris de hūjs reb⁹ Alfonsō regi dū apd eum agerem⁹ scripte ⁊ in p̄sentia nr̄a lecte commouerunt. ¶ Vrbs sena vñ mihi ouigo est. secundū hodie locū in etruria obtinet ameniss̄i mo sita loco. Et si mihi fides habēda est. populo neq; rudi neq; inurbāo. Huius rectores q̄ nobilitate postposita. que fuit in illa ciuitate tota ytalia memorabil⁹ ⁊ pre populi quā duodecim appellant p̄sus cōculcata. multis ānis in pace q̄euerāt. intrr se tandē duas factōes habere cepērūt. que put sierei p̄ducere arbitrate sunt. ita se vel populis vel ytalie p̄cipatib⁹ cōiungere. Cum vero rex Alfonsus in florētinos (vt antea relatum est) cōduceret exercitū. factōes ipe manifest⁹ patefacte. Altra regiū bellū p̄ra florētinos inuandū esse p̄suluit. altera cuz florētinis auriliū dāduz esse suadere nō auderet. dissimulandū cēsuit vicerunt p̄mo regis amici ⁊ ei⁹ castra p̄meatuz misere. Sed cum rex ad sertuz lapidē vibi prim⁹ castrametat⁹ eēt. dissemināti bus in plebe q̄ florētinis studebāt Alfōsum nō tīn florētie q̄s senax dīnum q̄rere. tota vibe trepidatuz est. ⁊ armati ad portas dispositi haud aliter Alfōsi milites q̄s libertāte sue insidiātes obseruare. Cōminuit aliquātis per eam p̄pli⁹ inspitōes Frācisc⁹ martorellus p̄stanti vir ingēio ⁊ q̄ rex libenē vteret. legatus ad eos missus. sed cum nō tam regis amore aut odio. q̄s p̄uatis ciuiuz cōtentōib⁹ reipulice cōsilia turbarent. adeo tenuiter ānona in castra regis deportari p̄miss̄a est. ⁊ vt florētinis simul ⁊ regi viderent lesī

Idē factuz ferdinādus regis fili⁹ alio postea tēpore in eos dē florētinos durisset neq; em̄ p̄incipio eius aduēt⁹ satis ei fauētes fuere. Sz veneti cuz senēsib⁹ ac regi fedē iuncti essent vsq; adeo senenses legatōibus agitarunt. Et vt ipi societatem tandem regis inierunt. bellumq; florētinis indicerēt publice. qđ breui sopituz ē venetis apud laudā incōsulto rege pacē recipiētibus. Post hec senensib⁹ aliud ueestigio bellum ercitum est aduersus Hylbrandinum Pitiliani comitez in quo ducibus vsi sunt sigismundo malateste ⁊ eusberto corrigēsi quoꝝ potētia non tam hostib⁹ q̄; ipis senēsib⁹ formidanda fuit. Suborta aūt inē sigismunduz ⁊ senēses discordia. cūm sese ille suspectū cē animaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit eusbert⁹ cū senēsib⁹ pseueranit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̄ iā p̄dez apud venetos stipēdia faciēs nō sine laude rex gestaꝝ eoꝝ copias durerat cum pace vbiq; porta stipēdio careret in etruriam properās senēses inre p̄ne amicicie. vt sibi auri. rr. milia mutuo dēt. missis legatis erpetisset. qđ cum frustra fuisset. acies in eos cōuertit. Et ingressus senēsem agꝝ. pleraq; oppida ptiz vi partim pditōne recepta diripit. Calixtus tercius qui recēs pontificatuz inierat. copias suas senē si pp̄lo aurilia mittit idē frācisc⁹ Sforcia idē florētini faciunt veneti que q̄ p fedus requisiti auriliuꝝ q̄nis teneb̄ent. Cōmittit er improuiso p̄liuz er q̄ sine magno dāno ptiz discessi nr est. Jacobus cum exercitu coactus ē castiliomuz sese recipere. quod oppidum esse ditimus a flo

rētinis ꝑoti bello receptuz vbi q̄uis acriter ob
pugnarēt erpugnari tñ nō valuit inē hēns ber
tuis in ſuſpitō; auct⁹ tanq̄ cuz pycinio ſentiret.
cum eius rei nō pua extarēt indicia vocatus ad
vrbē in ſenatu ſenēſi trucidatus ē. ⁊ ꝑ feneſtraz
in foꝛ piectus eſt. Pycinninus paulopoſt vrbe
telliū natura loci munitiſſimū oppidūz ꝑ pdi
tōz obtinuit. vna eñ tñmō via iſtaq̄ artiſſi
ma. ⁊ arcis oppoſitōe defenſa pōt adire reliq̄s
ptes ſtagnuz claudit pnis dūtarat lembis cym
biſue nauigabilē. Hic cū frumēti viniq̄ copiaz
pycinin⁹ repiſſet. tādin ſe ꝓtinuit donec pacem
apō regē arogonū firmata in regnū ſeſe recepit
Sed ea par externo bello ſentenſes ſoluit inter
no magis ac magꝭ implicauit. nā regis amici
⁊ tanq̄; belloꝛ cā fuiſſent picininiq̄ ſtudio fa
uiſſent. partim ſecuri pcuſſi ſunt. partim rele
gati. multi cū ſibi picalū in pria imminē cer
nerent. ſpōte in exiliū abiere. adeoq̄ in eos q̄ ſu
ſpecti ſunt habiti. ſeueritas exercita eſt. vt etiam
florētinis videaē eſſe ſenitū. nec dū maloꝛ finis
q̄ in ciuitate paꝛ pacata. noue indies machi
natiōes. aut finguntē aut inueniuntē ⁊ ſanguis ci
uilis in foꝛ diſpgitē. hoc fortaſſe maluz equul⁹
ille pnūciauit. q ānō iubileo añ portā ei⁹ vrbis
q̄ romā pgit. pgnās frequēter. aſtāte pplo. duz
peret expiranit. Erat eñ hermofrodit⁹. q̄uis
femiei ſex⁹ nullū in eo veſtigiū cerneret. Inē ali
os q̄s vrbe relegatos haud nocētes ciuitas eri
ſtimauit duo fuere ab ipa puericia ſoc. ūi ⁊ ſtu
diozꝭ cōine ꝓiūcti. q̄uis alter iuris ciuilis ſcīam
ꝓfiteret. alter poeticā Gregoꝛi⁹ Lolli⁹. ⁊ Frācī
ſcus patrici⁹ cui⁹ pla extāt poemata. q̄ doctiſſi
mi ꝓbant ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credunē. ma
rian⁹ ſozin⁹ p id tps ſcia iuris nō ſolū apud Se
nēſes. ꝭ tota ytalia late dar⁹ eſt habit⁹. Plūbi
nū nobile oppidū ex populiōe ruinis edificatū
exiſtimaē nōnulli populinū appellādū putāt.
id ē in littoꝛe tuſcie maris ſitū. Jlue inſule op
poſitū. q̄ ferre ſenis inet hauſta magnū q̄tānis
vectigal Plūbini dño pbet. Huic oppido ꝓfuit
Jacob⁹ appian⁹ ex paula nobiliſſima femia.
Martini q̄nti romāi pōtificis ſoꝛore nat⁹. Pa
ciſic⁹ q̄dē pnceps ⁊ a vicinis amat⁹. Qui cuz ex
piuge virilē ſobolē nō ſuſcipet. extra mīmoni
um heredē q̄rēs pcubinā q̄ndā amare cepit. cu
ius cū ventē intumuiſſet. ⁊ iā tps piēdi ꝑpe adeſ
ſet. incredibili gaudio geſtiēs florētinis ac ſenē
legatos vti ad ſe mitterēt ac ptū de ſacro fōte le
uarēt. futuros cōpres magnis ꝓib⁹ inuitanit
paritz eſt venere. ad dictā diē legati. mulier in
ter obſtitricum man⁹ diu laboriās. ethiopē tādē
pepit. q̄ res vt riſum pplo chachinnumq̄ exci
tauit. Jta ⁊ cōpīnitates ⁊ leticiā pncipis inter
rupit tybicē tñ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat.
er q̄ natum puez credidere. q̄ mox vbi detectuz
flagitiū intellexit ſaluti ſue fuga cōſuluit. Mor
tuo Jacobo Reynald⁹ vſin⁹ pacri vir ingēio
⁊ rei militaris pit⁹ in ei⁹ locū ſuffect⁹ eſt nō ſuo
iure ſed pingis. q̄ Jacobi filia fuiſſet. Hūc alfō
ſus cū in tuſcia florētinoꝛ bello deſtinarentē. fa
uentē hoſtib⁹ repit q̄ propē caſtris Plūbio ad
motis. eū intra mēia clauſuz terra mariq̄ ſum
mis viribꝰ oppugnauit. ꝭ nō minoꝛi vtute ipe ab
interioꝛi pte ciues ſuos defēdit quā regis miles
ab exterioꝛi muros inuaſit. Pugnatū eſt diu a
cri ꝓtētōe ita vt mlti vtrinq̄ ceciderint. cōples
vulnerati in hoſtiū man⁹ puenerūt. ⁊ eo prelio
multoꝛ vtutes enituit inē q̄s duo antonij. alē
riani. alter cadola ad muros piter vadētes in
ter ceteros pugre fortiē animaduerſi ſunt. Sed
oīb⁹ plat⁹ ē galeatin⁹. Baldaſin⁹ natōe ſicu
lus q̄ ter muri faſtidio apphenſo q̄ pus tor
mēta diſieeerāt conat⁹ eſt oppidū irrūere. ceteꝛ fe
uētis aq̄ vineq̄ calcis. q̄ inē arma ingeſta. vbi
gd corp⁹ penetrauerat purebat artus vi deter
rit⁹. q̄uiſq̄ ſari ictu cū repulſa aggeris ptēdēbat
bat⁹ ē. Fuit aūt galeati⁹ ſtatura q̄ mediocrē exce
deret robuſtis ac ceretib⁹ mēbris. corꝑis magni
tudini vires rñdeb āt luctatōe ictu ſaltuq̄ nulli
hoīm ceſſit. membroꝛ roboꝛi par anim⁹ erat
equo ac pede iurta bellatoꝛ acerrim⁹. armatu
ra graui armat⁹ galeatuſq̄ humiſtās. ſiniſtra
ſellā. dextra haſtā equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu
grādi ſtatura equū inſidebat. ſingnlari certa
mine q̄ter pliat⁹. bis in ytalia. bis i Gallia trās
alpina toti⁹ victoꝛ extitit a trib⁹ hoſtiū eq̄tib⁹
eoiꝑo florētinos bello pedit⁹ vnū ex hīs gladij
capulo ſeminecē eq̄ ercuſſit. aliū citato eq̄ mediū
ampler⁹ e ſella extractū humi ſtrauit. Tertiū cu
bito graniter pcuſſum in fugā vertit tāta poꝛ
ro modeſtia vt nūq̄z ipe de ſe. vel rogantibus
amicis diceret vite cultu. moꝛūq̄ elegātia. oīb⁹
ꝓterea grat⁹ dilectuſq̄. Perſtitit aūt plurib⁹ die
bus ad Plūbinum Alfōſus. ſed cum oppidi ex
pugnatō difficilis videret neq̄ iā cōmeat⁹ in
caſtris eſſet. ⁊ eq̄ cōſumptis arboꝛ foliis fame
pierēt. diſſolūta obſidione receſſit. nec diu poſt
ea Reynald⁹ morbo interiit. vxoꝛ ei⁹ Ratheria
verita. ne rer in ſe viri delictū puniret. miſſis ad
eum oratoꝛib⁹ tributū ei quotannis dū vineret
aureū poculum q̄ngentoꝛ aureoꝛ datura ꝑ

misit. La mortua sollicitis oppidanis. quem sibi potissimū dñm legerēt vicini vero potentatus cū varijs artib⁹ ad se trahere conarent. renūciatū est manualez appianū adhuc er p̄ncipū suor⁹ psapia stipē. cui se cōmittere possent Hic multos ānos in militia versat⁹ nec tā aut opes cōgregasset. aut egregio aliq̄ facinore nomē q̄sierat. Ob quā rem dimissis iā armis vrorem troye inter apulos cepat. ibi tenuiter vitaz agebat. nihil min⁹ q̄z dñandi sollicit⁹. Cum a plūbinensib⁹ pblice revocat⁹ est. qđ ei p̄monuncio veluti somniū visum ē. Exinde fortune ludū libenter amplius tanq̄z vite reliquū dominisset. In alterz virū mutatus. q̄uis senex p̄ncipatū suscepit. Reritq̄ postea pleriscq̄ annis civibus suis gratus. z vicinis amicus. Alfōsus vero q̄ ei fautōr fuisset z stipendiū fecit z cēsum dedit. Decessit aūt e duob⁹ filijs extra legitimū p̄iugiū sibi natis, miore qnē cū civitas senioni p̄ferret herede instituto. ¶ In interbiovero nō pua motus fuere. Sedente nāq̄ Nicolao q̄nto p̄ncipalles gattris eius vb̄ p̄ceps. dū roma redit. apud lacū vicensez ab inimicis invasus obtrūcat⁹ ē. Erāt sedēte calisto tertio wilhelm⁹ ei⁹ nepos. noctu domi necatus. ob quē rē citas j vltionem sollicita. dum enim malefactores inquirunt. dum isti fugiunt illi plectuntur. magnas vero calamitates perpessa est. ¶ Vbi romeiā tādem nobis seseres offerūt q̄bus suā narrationē petētib⁹ p̄ nato breuitatis instituto. satisfacere pergim⁹. Hic iohannes vitellius alexādrin⁹ z cardialis z legat⁹ p̄timonij bti petri gubernator z ductor aplici exercit⁹. q̄ fulginates. q̄ camertinos tirānos. q̄ p̄fectuz vrbis qui comitē anthoniū pisanū. q̄ plures alios ecclie insultatores bello victos neci dederat. Duz pōtem tyberis quē sancti angeli vocāt transire mittit in etruriā copias traductur⁹ ab his q̄ arcem adriani custodiebant. repente invasus vulneratus captusq̄ in arcem rapitur. vbi paucis post diebus sine hausto veneno sine ex vulnere vitā finivit. Provinciā deinde suā. sortitus ē ludouicus z ipe cardinalis a q̄legien. p̄riarcha. iaz reb⁹ gestis z amicicia pōtificis late cognitus q̄ pacatis reb⁹ in vrbe eugenio reditū p̄pavit. Cō phenderāt romāi eugeniū ac libertatē asserētes apud sctāz mariā in trāstyberina regiōe custodiebāt eūq̄ cum deceptis custodib⁹ p tyberina nigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat eni pplis. cū. externus miles infestis armis romānos vastaret agros. hoices atq̄ armēta surripiēs. Sz cum plurimis ānis eugenius absuisset itellererāt z opulēti cives z inopes romani summi pōtificis curia. nō tā vrbē q̄z vastā ac desertā spelūcā videri. q̄bus ex rebus missis ad eū legatis vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cibus rogauere Rediit ille nono post q̄z effugeret anno nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄z exceptus est gl̄ose. fuit cū fr̄ancisco Sforcia z i pyceno de q̄ postea dicemus. z i alijs locis picu losiuz bellūz. qđ p ludouicū cardinalē z nicolaū pycininū iā sibi reconciliatū p̄fecit alfōso regē opē ferēte. Cogitauerat fr̄ancisc⁹ sforcia tuscie vrbē sibi amicā nā eius aliq̄n potit⁹ clemēti cives ipio fererat deiñ romāi cū exercitu parere. Erāt eni inē cardinales nōnulli q̄ ludouici potentiā indignātes fr̄anciscū nō quasi aduersus eugeniū. ß p eius p̄siliū invitabāt. inter q̄s nicolaū capuensem i vrbe grōsum ac potentē fuisse cōmemorāt. naz eugeni⁹ p id tp̄s eum de ip̄a re suspectuz romā amovendū curavit. Sed cum auxilia ecclesie ppe adveniss̄ent Franciscus irrito ppositore troces sit. Eugenius vero q̄ cum quondam venetis ac florentinis studiosissimus fuisset. Cuz illi hostem suū Franciscam adversus ecclesiā armis pecuniisq̄ invuarēt z ipse ad ip sorum hostes declinavit. Alfonsum regem ac mediolanē suū p̄ncipē. z rex q̄dem eius suasu vsq̄ ad Tyburē venerat philippo cui⁹ opes iam pene collapse videbātur laturus opem. aut in tusciam p̄tra florētinos aut in galliā p̄tra venetos. p̄fectur⁹ ß eugeni⁹ cū q̄nor cardinales creasset. ex q̄b⁹ successorē suum assumēdū esse prediderat in lectulo egritudinis iacēs. panc⁹ post dieb⁹ migravit. ad p̄es. z in basilica. b. petri apud eugeniū tercium sepult⁹. prius tamen q̄m obiret germani qui postquam duos de summo pontificio concendere animaduverterant. neutralitate quadā vtentes. vtriq̄ recusaverant obedire. destinatis romam legatis. inter quos z ego vnus eram a friderico imperatore missus ob obedientiam ei iamiam morituro restituerūt. Ipse vero theodericum colonien̄sem z iacobuz trevirensem archiep̄os. quos pontificali dignitate priuaverat. mutata sentencia ad pristinos redurerat honores. magnus p̄fecto z clarus p̄tifex fuit eugenius contempsit pecunias virtutem apprime dilexit. neq̄ scibis rebus ituruit. neq̄ sucubuit adversis. neq̄ spes ei gaudium neq̄ met⁹ tristiciā aurit. sedat⁹ animus eundē sp ei⁹ vultū ostēdit. sermōe brevi eoq̄ gratiss̄imo vsus est. durus z asp̄ in hostes. p̄pitius in fide

receptis ad hec ꝓceritas corpis.oris decor.ꝙ ve-
neranda in sene maiestas q̄bus fidē adhibuit.
plus aliq̄to credidit ꝙ maiꝰ impiū q̄s fuerat cō
misit.huiꝰ pē cum in egypto negociaret cū pre
fracisci fiscari de q̄ iam mentio facta est.ab he-
remita.quem piter adijt.nō minꝰ letū vaticini
um quā ille accepit.ille eñ filiū quē habebat fu
turū prie principē.hic suū inter sacerdotes ad sū
mū euasurū didicerat.Eugenio vero gabrieli
nomen iuditū fuit.Qui cū adoleuisset desinctꝰ
pentibꝰ eugenij nō surdus auditor pīmonium
qđ ab illis nō tenue accepat.inter pi paupes e
rogauit.Exinde Antonio corario comite eiusdē
feruoris adolescēte religionē intrauit.in q̄ sum-
ma cum laude versatꝰ tādiu cū illo virit donec
angelus corario Gregoriꝰ tertiusꝫ decimꝰ appel
latus sedē Petri sortitꝰ cū alter ab altero separi
nō posset.ambos aduocās senensi eū bononiē-
si anthoniū pfecit eccie nec diu moratꝰ vtrūq;
cardinalatꝰ honore dignatꝰ ē in q̄ ambo clarue
rūt.sed hic summū pontificatū adeptꝰ magis
enituit q̄ ꝙ si orientē scismate in pncipio sui pō
tificatus vsq; ad obitū cum basiliensibꝰ cōtenderit.Coronato tamē Sygismūdo cesare gre-
coꝝ ꝙ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccīe
quas amiserat recuperatis tyrānis p circuitū de
letis.ꝓtumacia romanoꝝ edomita.victor incli
tus hoiem etuit.Hic me q̄uis aliquādo aduer
sus cum eristimās.deo sacrificiū facere cum ba
siliensibꝰ sensissem.nam in eo tempe rota nuta
bat ecclesia.venientē ad se benigne recepit.inꝰ
secretarios collocauit ꝙ aplicis subdiaconatus
honore donauit.Eccīam q̄s tergestinam pauc
diebꝰ anteq̄s moreret falso rumore vacantē au
disset.multis illā petentibus.nisi vni p oibꝰ de
stinauit.qđ post ea successor implenit.Nicola
us q̄ntus natōe tuscus.ex oppido sarezana.pre
medico theologica doctrina illustris.ꝙ omni fer
me scīaꝝ genere insignis.post eugeniū in Petri
cathedra sufferctꝰ q̄ paucis ante mensibꝰ cardi-
nalatū ab eo cū felicem apud germānos legatōz
obisset.Nec diu pus cpatum bononiensem ac-
cepat.Hic vrbē multis ꝙ maximis edificijs exor
nauit.cuius opa si cōpleri potuissent nulli vete
rū imꝑatoꝝ magnificētia cessura videbant.ꝑ
iacent adhuc edificia intecrupta.ruine q̄z muro
rum ingentes.Scisma quod apud subaudien-
ses adhuc in eccīa vigebat.explosit amedeum
papatui renūciantē in grām recepit cardinala
tus honorē ꝙ in paterno dñio legatōz reliquit
cardinalibus aliquot ab eo creatis dignitatē di
misit.romānos lōga pace ditauit.iubileū felicit
gessit nisi qđin ponte sci angeli in cōuersione
ppli ꝓuide facta.ducentos circiter hoies
aut cōculcatos aut in flumie electos pisse ꝓstat
Bernhardinū senensem ordis minoꝝ pfessorē
q̄ paulo ante obierat.in nūeꝝ sctoꝝ retulit.Fri
dericū tertiū imꝑatorē ꝙ leonoraꝫ augustā mū-
monio iunxit.ac de more iunctos coronauit.fa
milias habūde ꝙ cū multa letitia pasces.Bis
cardinales creauit.ꝙ pmo q̄dē te vnū Antoniū
natōe maiolicen.ad titulū sci crisogoni.quem
sibi phie studijs ꝙ archanoꝝ sacre theologie co
gnitōz ex oibus parem elegerat.Scdo ser creā-
uit.aut doctrina pcelebres.aut generis claritā-
te insignes inter q̄s ꝙ germanū suū Philippū
scē Sussanne cardinalez assumpsit.placidis
moribus ꝙ incorupte fidei virū.Libros ex tota
grecia erāsitos ad se iussit afferri.ꝙ in latinam
querti linguā curauit.magꝝ pmia trāslatorib9
pbēs.ꝙ acceptissimi ei fuerūt in trāsferēdis opi
bus Georgiꝰ trapezūtiꝰ.Laurētiꝰ valla.Petrꝰ
candidꝰ decēber ꝙ georgiꝰ castellanꝰ itēq̄z deme
triꝰ natōe grecꝰ.q̄ soluta oīone vrēs.cū p ōnifi-
cis aurēs mirifice oblectarēt.nihil ex eo qđ pete
rāt ñ abstulerūt.In honorē vō poemate qđ ab
heroico carmie larinū fieri magnopē cupiebat
Cū plīmi ei morē gerere conarent.vnꝰ tñ inuē
tus est q̄ acri ei iudicio satisfaceret.Oratiꝰ ro-
manꝰ q̄ scribatū aplicū ea de re ꝓsequutꝰ ma-
gnisq; pollicitatōibꝰ illecꝰ.Iliadē aggressus.
nōnullos ex ea libros latios fecit dignos.q̄s nr̄a
miraret prisca nō ꝓbasset etas.nicolaꝰ q̄z pe
torꝰ polibio egrecis comode atq; ornate ad nos
traducto.Johes tortelliꝰ aretinꝰ li.de orthogꝝ-
phia pitissime cōscripto.Albertꝰ florētinꝰ ꝓdi-
tis de architectura egregijs voluminibus alij.q̄z
pene inūerabilibꝰ noua cudētes opa ei pōtificꝫ
grāz meruere.adeo eñ igēia excitauit ; ouitq; ni
colaꝰ vt vir eū ūeniri possit.i q̄ magꝫ hūanita
tꝫ ꝙ eloq̄ntie ceteraꝝ q̄z bōaꝝ artiū studia q̄s suo
tpe floruerit.illud certe nemo negauerit tot ei a
doctissimis virꝫ iscripta eē volumia q̄t neq; suo
rū pdecessoꝝ neq; patroꝝ cuiuspiā noi dicata
cōpimꝰ vnū tñ edoctū ab eo neglectū miramur
blōdū flauiū forolīuēsē q̄ res a declinatōne ro-
māi ipij vsq; ad etatē nr̄az toto vrbe prīatae mi
rabili ordie in duas digessit decades romā de-
scribēdo instauravit italiā illustrauit.deinde
triūphātē orbē scribere adorsꝰ oēz nob vetustatē
apuit ꝑ ita ferūt hoīm mores praro quēq; extol
lit pōtifex.qnē pcessor amauit.Cererum Nico-

lans ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaz bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tria milia librox volumia ꝓdidit. Sacrariū apostolicuz vasis aureis ⁊ argēteis. sacerdotib⁹ indumētis mirifice decorauit. Altaris ornamēta aulea q̄z er auro cōterta mirādi opis coemit. Suppellectilē toto palatō necessariā magnificētissime cōpatā duplicauit triplicauitq̄. Legatōib⁹ q̄s publice audiuit ita rīdit vt dubiū esset sapiaz eius an eloq̄ntiā an mag⁹ admirere. Si q̄s esse i vrbe pegr nos existimatōe dignos accepit ꝓsertim eos. missis rebus honorauit nobiles sua domo exortes. q̄ ad se venerāt benigne ꝓfouit. pauperibus rp̄i largas elemosynas dedit. religiosis mēdicātib⁹ nihil ad necessitatē deesse sustinuit. in ecclesias vrbis plurima dona ꝓtulit in p̄imōio bti Petri p̄limas ac munitissimas arces oportunis locis erexit. huius tā admirabil tam expetēdi pōtificis vite nō defuerūt insidiatores. Stephan⁹ em̄ roman⁹ familiā porcarea tenui censu eques. res nouas sepe in vrbe molit⁹. ac ꝓpterea bonōie relegat⁹. clā inde excedēs magnis itinerib⁹ romā rediit. Cōuocatisq̄ mor amicis mentē suā exposuit turpe eē dicitās. eā vrbez q̄ totā sibi subiecerit orbē. Nūc sacerdotū impio⁹ subiacere. q̄s recti⁹ famias q̄ viros. q̄sq̄ appellauerit. venisse se patū patrie iugū eraitere rez facta facilem si viri fuerint. Nicolaū pōtificez celebre epiphaniaq̄ die in ede. b. petri sacra factuū. haud magno negocio cōprehēdi posse. pp̄lim libertatis amore. q̄z pclamari cū audierit mor opē audētib⁹ datuq̄ ad colligādū autē p̄sulē cathenā aureā secū attulit. a se iaz ꝑdem patā q̄z ꝙgregatis oñdit neqz em̄ mor occidendū p̄sulē ex vsu esse dicebat. Sz obseruādū donec arcē sancti angeli p eam recuparent atq̄ vt erat hō facund⁹ facile in suā sniam ꝙgregatos trahit. atq̄ eo facili⁹ q̄ in opes ere alieo grauatos. ⁊ ob ꝑpetrata scelera iudiciū formidantes ad se vocauerat q̄bus nihil erat in pace speranduū. Sed p̄sensit insidias Nicola⁹ missisq̄ militib⁹ comphendi hoiem iussit illi eū iaz aio fractū. ⁊ apud sororē in archa latente inuenerunt. cōplices eis in domo q̄ cōuenerāt expugnati captiq̄ sunt. e q̄bus vn⁹ baptista scicirra manu pmptus ⁊ aio intrepido. p medias pōtificis cohortes iinani gladio sibi appiens effugit. Stephanus in arce sancti angeli alij in capitolio suspensi vitā finire atq̄ ita pōtifex marim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impium seruauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio beatissimus nisi eo fedēte turci vt añ dixim⁹ cōstantinopolim expugnassent xp̄ianox desidie atq̄ ignauie memorabile ꝓpetuū. Accessit ⁊ aliud qd̄ nō parū eius gl̄iam iminuit. Nā cum pancis ytalie q̄ cum vehemēter ferro vastabat ⁊ igne. Jp̄e rep̄sentor ⁊ arbiter pcordi ptiū voto delect⁹ est. dū diē ex die in deliberatōz ducit suspect⁹ esse fr̄anciſco Sforcie iā mediolanēsiū p̄ncipi ac venetis cepit tāq̄z eā sniaz ꝓmere nollet. q̄ aliis pacem ecclie aliis bellū allatura videret. Ob quaz rem intercedente Symōeto m̄acho oz. dis heremitaq̄ sci Augustini ꝓfessor obscuri antea nois ⁊ p̄sus ignoti ß vite integritate ꝓbato veneti cū Fr̄anciſco duce cōueniētes inter se cōcordie leges direre. p̄stituta die ītra qnā bello socij pacē ratā habērēt visum ē id oīmib⁹ mōstri sile humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacasse. ß recusante alfōso pacē. q̄ inscio dicta erat vanā eē nicola⁹ q̄ de se hīta fuerāt suspitōem oñdit. missō adalfōsiuz legato dñico sancte crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo qui cū caietā. deinde neapolim puēisset iteruenientib⁹ venetox ⁊ aliaq̄ ptiū legatis differētissq̄ oīmib⁹ tāq̄z ex itegro discussis alfōso regi nō solū pacē suasit. ß fed⁹ in anno q̄nq̄ ⁊ viginti inē oīes ytalie potētat⁹ pcussit. cui ⁊ romanus pōtifex ⁊ cōp̄uator ⁊ iudex dict⁹ ē. Sed cū doloribus artheticis p oīm ferme pōtificatū suū Nicola⁹ vehemēter laborasset idies magis ac magis opp̄imeret. nec iā amplius mortalē pollutūq̄ comitatū cādidior anima dignarētur e vita decess̄t. ab eo q̄ñ pōtifex eugeni⁹ mūera tradiderat. nō solū cōfirmata sunt. ß ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestina q̄q̄ p̄mum ecclia. deinde senēn. ꝓmissa ¶ Calist⁹ tercius p⁹ eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valētie nobili genere nat⁹. vn⁹ oīm qui suo tpe sciam inris pfiteret eminētissimus. ⁊ q̄ cōsiliū reg⁹ alfōsi in q̄ multis ānis p̄sederat Jllius q̄ artes ac cautiones p̄se ferret. Js vt primū pōtificat⁹ apicē adept⁹ ē mor aīm ad delēdā turcox ⁊ legē ⁊ gētē cōuertit votūq̄ vouit. ad eā rē solēnes misit in galliā. in garmaniam in hūgariā. in oriētē legatos p̄marios sancte roecclie cardinales. ē q̄b⁹ null⁹ aduc rediit. Alamū tamen cardinalem sctē brareds magno igenio virum ⁊ animo securo ⁊ potenti propediem egallia reuersurum putant. Naualia quod antea inauditum fuerat rome constituit triremes quamplures ad ripam tyberis in ciuitate leonina pauit ac etiaz armauit ⁊ in turcos

misit comitez Jacobū pycāninū sentensibus vt dictū est armis insultantē. misso milite suo repūlit. Regi Alfonso querēti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respondit ipse regat nisi summ⁹ apostolic⁹ gubernatōez reliqt veras eox multis de reb⁹ dissentiones magna ps Italie simulatas cōfictasqz credidit. q̄ fidem dedere ptentōe alij calistū. alij alfonsum. alij etiam vtrūqz accusauere. Quox alter regem sub quo nat⁹ esset. alter suū sacerdotē cui tanqz vicario dei pendū est ferre non posse. Bis cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex q̄bus duo nepotes eius fuere. quox z si fuit etas aliquanto iunior. q̄z tanta dignitas videret exposcere. doctrina tamē z circūspectio z mox suauitas id honoris haud inuria pfecta censet. Tertius fuit Jacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹ in q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id studiū litterax. is amor virtutis emicuit vt q̄z uis inuenis adhuc tardi⁹ tamen opinione oim ad eam dignitatē ascēderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud pfecto indigni. si me vnum demas. tanto munere meo tamē iudicio. nulli digni⁹ id honoris obuenit. q̄z Johāni episcopo zamorēsi ciuilis sapie cognitōe sublimis q̄ vno de quadraginta annis romanā secut⁹ curiam p oia ferme offi cia cast⁹ innoriusqz transierat cancellariā vero que a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius Petrū borgiā egregia specie atqz indole iuuenē. ecclesiastice milicie ducem pfecit. Et inde pfecturā vibis ei cōmisit Ludouico cardiali sanctorum quattuor coronatox. z ipe quoqz nepoti legationem bononiensem demādauit. Vincentiū natiōe hyspanū z Osmundū anglicum miraculox fama illustres inter sanctos redegit. Legatos in Scithiam z Persidem in Ethiopiam misit. q̄ christianos per orientem i fide continerent. z aduersus religionis hostes armarent. Schanderbechio in Albania multisqz alijs per greciam turchox bello laboranti bus pecuniaria subsidia largius est. Transfiguratōis dnice festū instituit. z celebrare publice iussit. assumptionem suā priusqz pōtifex maximus eligeret plurib⁹ annis pdixit. Cladē quoqz quā turci apud albam in hūgaria sustinuere anteqz fieret vaticinatus est. Nūcqz de futuris multa z magna pmittit. que diuina pietas non abnuat velim. Mortuo Johanne comite taliacozia q̄ e psapia visinox fuit. cum mascula ei sobolis nulla esset visini hereditatem eius ppinq̄tatis iure ad se trahere. Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica Johannis filia. Ventū est ad arma colūnenses comitis euersus auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice pspero cardinalis Martini q̄nti romani quōdam sapientissimi z felicissimi pape nepos ei⁹ gentis honoratissim⁹ z lēax studio late clar⁹ cognatōez suam bello subtrahit inter visiōes z euersum vsqz hodie impacate durāt inimicicie Latin⁹ sanctox Johānis z Pauli cardialis illustris visinox familie pnceps de terrimo vir ingenio ingens scia z animo. q̄ alta caret. qua despiciat insignis ex vibe pfect⁹. ad oppida sua recessit. tanqz Rome nō se satis tutū existimaret. sive comitis insidias verit⁹ sive pōtificis indignatōe cōmot⁹. nec reuocat⁹. in hanc vsqz diē reuerti volnit. Calisto iter oīes cardiales duo ad hec vsqz temp⁹ impmis auditi atqz accepti fuerūt Wilhelm⁹ Rothomagen⁹ ameno ingenio. et sanguinei origine clar⁹ ac Petr⁹ sancti Marcē engelij quarti nepos patricia apud venetos gēte nat⁹. z industria potens. sive qd eox cōsilijs multū inesse crederet. sive qd alterū francie regnū altex venetox rempublicā dicere posse arbitrat⁹ est. Symonē romanū phie studijs z arte medica excellentem adeo dilexit. vt frēm eius Jacobū episcopū feretranū q̄nqz virtute pstantem sua potissimū psideratōe rubeo galero donauerit. In audiēdis legatōib⁹ pnatoriūqz hominū cauſ ancessox suox facilitatē lōge superauit. Eplas z regib⁹ ac amicis p seipz dictauit i si gnādis supplicatōib⁹ libēs z hilaris ips absum psit. De iure introgat⁹ papide rndit. leges canoneſqz tā ei fuerūt in promptu. q̄z si heri aut nudiusterti⁹ scolā iuris pmū etiuisset. Nihil enim memoria sua excidit qd retinendū existimauit cetex nulla facultas ei iuris cognitōe potior visa ē. in q̄ ipe ita excellnit vt suox pdecessox. q̄ sibi possit eqri. vir vn⁹ aut alter inueniatur. z hic postqz ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̄z eccām ad mare baltheū in sarmathas situ postulantibus canonicis pmēdauit. cuius possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelib⁹ z atrocissimis bellum nondum assecuti. In vmbria que hoc tempere sub ducatu spoletano continentur pauce ciuitates intestinis seditōibus carueruntNarsia quinti sertorij quondaz patria guelfarum partium insidijs sepius agitata vix tandem respirare potuit. Narcia quam sulphurio gurgite candidus amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gibellinorū fa-

ctione depssa guelfox cōsilio ducta quiescit. nō
amerimis. nō reatinis. non fulginatibus. nō or
tanis nō ipis denicq spolitanis sue calamitates
defuerūt. Se assisina ciuitas olim miserior inuē
ta est. que dūmō brachianāmo Sforciana fa
ctionē amittit. t nunc ptem que supior. nūc al
terā que inferior appellat expellit eo deducta ē.
vt iam ciues vniuersi non solū inferiores. si nul
li potius vbe iā pene desta dici possint. Py
ceninū regionem. quā nūa etas marchiam vo
cat. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto
pōtifici maximo cū rebus basilien sibus occu
pato. t nō solum Philippi Marie sed Alfonsi
quoq regis inimicicijs implicito vno q̄dam
modo excursione ademit nōnullisq post ārīs
ptinuata possessiōe retinuit. Interim captus
amore puelle. que inter virgines piugi siue serui
ebat. t sibi multax molestiax. t illi necis cau
sa fuit. ppetua ea vocata est. apud nouariēses
hone stis parētib⁹ orta. forma egregia. t inge
nuis moribus. nisi potentis dñi decepta blan
dicijs. virginitatē cuz adulterio pmutasset. hec
cū paulatim intumesceret uterus ad tegendū
facin⁹. questo q̄ cum duceret viro desponder.
Cōstituto nuptiax die vocatis amicis. appa
to grandi cōuiuio. sponsus in oppido qd a Frā
cisci curia non longe inhibat aduentum noue
nupte pstolabat. ducit illa multis comitate no
bilib⁹. Sed ingressa oppidū. cum descendere in
domo sponsi crederet. iussa vlteri⁹ pgere in ar
cem rapta est. nec vlteri⁹ infelici viro vidende
sponse copia fuit. Quod cū Blanca Frācisci cō
iunx cordatissima mulier cognouisset. nūq de
inde q̄uit. donec dimissis pcussorib⁹ puellam
q̄ uis diligēter custoditā iterfecit. Frācisc⁹ q̄nis
ea re valde cōmot⁹. vroris tū instō doloi cēsuit
ignoscendū. Exinde pōtifex eugeni⁹ iaz Philip
po regiq psiliat⁹. Nicolaū Picininū cum exer
citu aduersus Frācisci misit regemq vt iter in
marchiā duceret adhortat⁹ est. annuit Alfonsus
delectuq mili tū habito cū florētissimis eqtum
peditūq copijs in picenū pcēit. Junctisq apd
bisinū cū picinino castris coq toti⁹ exercitus du
ce pstituto pterritos oppidanos in deditōz ec
clesie cōpulit. q̄x exemplo t sancti seuerini inco
le secuti claues portax misere. Que cum Frāci
scus accepisset. copijs suis p munitiora puincie
oppida distributis ptrahere bellū e re sua ar
bitrat⁹ est. Exinde cum Petr⁹ brunor⁹ vnus e co
piax suax d uctoribus. cum decc. eqtibus ad re
gem trāssisset. Maceracenses vo ac Folētinates
deditōz ecclesie fecissent. Cōsentientib⁹ veneris
ac florentinis redire se in grām Philippi ducis
Mediolani vt regis impetuz euaderet amicis
interpositis simulauit. Credidit Philipp⁹ lētis
q̄ ac nuncijs vti copias in regnum reduceret al
fonsum frustra rogauit turpe em regi videbat
inuito Eugenio rem infectā relinq. pseuerauit
igit atq acri⁹ instās cingulū oppidū in deditōz
ecclie recepit castx planū vi captū militi diripi
endū dedit. nec territ⁹ est q̄nis Philipp⁹ ea re
cōmot⁹ pacem cū venetis ac florētinis fe cisset.
Sed aesim cū exercitu petēs troylū copiax du
cem. cui Frācisc⁹ maxime fidebat. Nam t mul
tos annos in eqtatu suo pmos ordines durerat
t sororē ei⁹ in vroiem accepat. tradita ciuitate
sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde ro
chanicōtractā cum defendēte Ruberto Franci
sci nepote. plurib⁹ diebus frustra oppugnasset
ad metaurū amnem supra fortūe fauū quo se
Frācisc⁹ cum reliquo eqtatu recepat ptinuato
itinere durit. Jbi ad Alfonsum tybic n q̄dax a
Frācisco in castra venit ipetrataq a rege p sui
ordinis more. liberi⁹ loquēdi venia. multa ne
pharia in nicolaū psentē Francisci nomie pbra
gessit. pditorē ac pfidū appellans regēq ad
monens ne illi sē credat. cui fallere porissimuz
sit. Postremo Nicolaū Frācisci vbis ad duel
lū puocauit. Jn quo duces ipi eorūq copie de
gloria de dignitate certarēt. appariturū quidez
vno plio dictū simul atq eqtum virtutē simul
a rege petijt vt equ⁹ spectator pugne adesset. ni
colaus iā inde ab initio ea audiēs cōmot⁹ haud
leuioribus cōuicijs in frāciscum absentem iectis
fidē suā multis exemplis cōprobans egre sibi eē
rndit. Corp⁹ suū vulnere in ceruice recepto debi
litatū fuisse oñsirū se singulari certamie vter co
rū. pditōis infamia censend⁹ esset. nisi fortūa hac
sibi facultate abstulisset oblatā tū pugnandi
cū exercitib⁹ cōditōz. leto se aio. cū bona regis ve
nia accipe. Postremo die cum copijs suis sub ip
sam vbē fauū patenti campo futuz. qd cū a se
postulare nicolaū decoris tuēdi cā rer aia duer
teret vtriusq ptis securitati sese pfuturz recepit
Sed cū dicta die nicola⁹ in campū cū suis. pces
sisset atq insultans vbis menib⁹ vsq ad por
tas euarriffet. Rer vo pculinde ad mille pas
sus cū exercitu pdisset. libex vtrūq pti pstatu
rus campū frācisc⁹ sine regi pax fidēs. sine glo
riā suā de q̄p id tps haud dubie iacrabat in dis
crimē adducere verit⁹. intra vbē suos ptinuit.
Magna inter frācisc⁹ t Nicolaū non emula

tio mō vigult. ob rei militaris gl'az. cuius pmas
ptes sibi vterq; arrogabat. vex & simultas in-
gens ob veteres inimicicias q̄ olim int̄ brachiū
& Sforsiā fuerāt. q̄x alter Frācisco pr̄ alter Ni
colao mgr̄ ac dux fuerat. atq; idcirco nō tm̄ ho-
stes ꝫ vt inimici iter se bellū gerebāt. nec ꝫb̄ vno
eodēq; pnāpe vt militrēt adduci poterāt. Nico
laus ex corpis brevitate pycinini nomē q̄d yta
lica lingua puū sonat accepit Sed ānto medio
critate statura eius inferior. tanto ai magnitudo
superior Pauca ei verba fuerūt atq; pax compta
Sed q̄ multax ac magnax rex sperabat. cōprehē
derēt in militres suos indulgens. i amicos libat.
in hostes dur⁹ & asp. dimicādi cupid⁹. q̄etis im
patiēs. glie auidus. & in pericl' obeūdis pmpt⁹
ac secund⁹. plūs ex occasione ptin⁹ sumpsit. ho-
stē celeritate p̄venit excursiōe fatigavit. levis ar
mature. eq̄te magisq; pedite vtebat. fortes atq;
aspos milites amavit. Hostiū numero deterre
ri nō potuit. Quib⁹ rebus cum plūmos & in gal
lia cysalpina & in reliq̄ ytalia triūphos ex hoste
duxisset haud dubie rex gestax magnitudie &
gloria mgr̄o suo brachio maior evasit. Frāci-
scus aūt honesto corpe fuit. & quod mediocri-
tatē non pax excederet. amplo pectore. robusti
mēbris & apte dispositis. facie grata. iocundis
oculis. calvicie venerabilis. facūdia copiosus i-
genio pacari. ādo rex magnax cupido. solers in
ministrādis reb⁹. in laborib⁹ pferendis insatiga
bil. in occasionib⁹ pspiciendis acutus. & sagax
in hostib⁹ fallēdis. versut⁹ & vafer in p̄sagiēdis
eitandisq; dolis. ac hostiū consiliis p̄vertēdis
cautus atq; providus. Raro nisi ex destinato cō
flixit hostē. sepi⁹ obsidendo q̄z decertando pfre-
git. peditatū in magno p̄cio habuit argento at
q; auro cultos eē milites voluit. in exeq̄ndis pfi
tijs celer ac pseverās in oi renovāda pūtia ai la
bor tollerātia vsu exercitatōe pfitso mirifice in
structus. q̄b⁹ artib⁹ brevi adeo magn⁹ effect⁹ est
vt vn⁹ ex oib⁹ copiax ducib⁹ invēt⁹ sit. q̄ cum
nicolao de rei militaris p̄cipatu p̄certare posse
nā cū scia rei militaris atq; anēte pes viderent.
din dubiū fuit. vter alteri aūponēd⁹ eēt. Sz hāc
litē fingat⁹ paulo post nicolai exercit⁹ & ingens
victoriax Frāciſci cursus & mediolanēn. fortu
na in cū pleno cornu translata pisius diremit
Cetex fani expugnatōz cū re difficilimā intel
ligeret. nō Franciſci solū magni & pitissimi du
cis pūtia defēsi. verumetiam q̄ vibs mari ad-
iacens claudi. ne cōmeat⁹ intraret haud q̄q; po
tuit. inde abiens in Firmanum duxit quo exeni
in loco cum alexander franciſci frat̄ eruptiōe
facta. postremū agmē eius invaderet. cōversus
in eum signis hostē intra vrbem repulit atroci
pugna p̄ muris facta & antemurali q̄d pro val
lo stabat vi capto. Deinde ad turrim palmax
composito agmine quenienti frāciſci epla red
dita ē nūcio intercepta. q̄ troilo ac petro Bunni
auri inscripta. inter cetera ea vba cōtinebat. ne
amplius differētes. iam tandē cogitata matura-
rent quapropter oīes de pditiōe suspectos ar
mis eq̄sq; oīe suppellectile p̄vatos i vicula cōie
ctos in arogoniā misit & arce satabie valentini
agri custodiri. mādavit. nec diu postea cum te
maritani deditōem fecissent in regnū sūm diver
tit duob⁹ milibus eq̄tū ad picinū q̄ ad mōtem
aureum cū exercitu substiterat trāsmissus. Sed
priusq; illi adventassent pycinin⁹ repētino frāci-
sci ad uētū invasus plio. fusus pulsusq; fuerat
Clivus in q̄ castra posita erāt. & oppidū pri-
mū dissipatos fuga svasit. Frāciſc⁹ ea victo-
ria simul & pfectione regis elat⁹ picininū vndi
q; veluti victor p̄currere & investare cepit. Ro-
gat⁹ ab eugenio alfonsius eo ruenti cū iā sc itine
ri accingisset. noni regni motib⁹ domi retentus
lepus virreū vrsinū garsiāq; cū nō paruis co-
pijs adversus Sforciam misit interea nicola⁹
pycinin⁹ a philippo in galliā revocat⁹ frāciſ-
cū filiū cū pte copiax in pycēno dimiserat. quē
Sforcias ad montē vlinum p̄s pugna super
atum intercepti q̄z regi aurilia ei advenissent.
Post hec ludovic⁹ aqlegien. patriarcha eaz p
vinciā ab. Eugenio sortit⁹ iohānē vintimiliuz in
ter belli duces famā p̄stantem. cum magna eq̄
tum peditūq; manu a rege missum. oib⁹ copijs
suis pfecit. cui⁹ idustria ausidā oppoidiz obsi
dione clausum in deditionē accepit. Erāt eo tē
pore nō parue philippi copie apud cingiluz op
pidū cōtra frāciscuz misse. Nā philipp⁹ cū frā-
ciſci reconciliatōem iā tandē mutilatā intellexis-
set Jealianū Forlanū in rebus bellicis late co-
gnitū. q̄ pōtificis ptes adiuvaret eo trāsmiserat
eni cū p̄riarcha & vintimili⁹ p tectā viā p̄iungi
nō posset. nā media loca frāciscus odiebat ma
gnis itineribus p̄mōtana ad eū venere. q̄ co-
gnito frāciſc⁹ e pyceno discedēs i vibinacē agx
sese recepit potriarcha montē molonē obsedit.
atq; obtinuit. Deinde oppidum sancti Angeli
vi expugnans diripiendū militi dedit. vintimi
lius paulo post ab eo in regnum ad hiberna re
cedens p agrum firmanum nō procul a mōte
sancto constitit cuius adventu contristi oppi-

dani. emissis oratoribus deditōz fecere silicz cir
ajiecta castella. deinde ad montem altū pfect⁹
dies aliqt ibi mansit. Interim firmani ꝓiurati
one facta spe ꝓpinq̄ auxilia a frācisco defecerāt
alexandro fratre eū magna eqtat⁹ pte in arcez
cōpulso. q̄bus cc vintimilius c pontificis copie
mox auxiliū pbuere. Sed cum arx eiusmodi
esset vt sola fame vinci posset. p̄munitis vrbis
ꝓbus. ne descensus ex arce fieret vintimili⁹ vti
ꝓstituerat. in hiberna ꝓcessit. Sequēti āno Al
fonsus remandū builli c cum eo mille eqtes.
totidē pedites ad p̄rcham in pycenū misit. q̄
vbi cū Jacobo Caynano in eccl̄ie castra pue
nit. mox ytalianus forlanis mandante Philip
po Maria cōprehensus est. at post triduo ius
su patriarche apud roccācontratā securi pcus
sus. montem fabr⁹ deinde cepe. c aliquot castel
la Friderico vrbinaciū p̄ncipi eripuerūt. sed cū
iam duo milia eqtū a florētinis ac venetis miss
sa. francisci exercitū auxissent. Philipp⁹ vo exer
citu suo ad casale maius intra flumē padum a
venetis pugna fuso ac castris exuto. copias su
as e pyceno revocasset. Et ampli⁹ eugenij ac re
gis auxilia postulasset. ad quē duo milia c q̄n
genti eqtes ex castris eccl̄ie iubente pōtifice cō
sierūt. Frācisc⁹ iam bello supior montem au
reū c altez ei primum castellū sigismundi ma
lateste q̄ iam ab eo defecerat. eccl̄iam fortune se
cut⁹. expugnauit. c eiusdē oppidū gradariam
obsedit. Itez ex alia patriarche auxilia misit.
cum q̄bus in pycenum reuersus iacobum Cay
nanū pditōis suspectū apud roccācontratam
vbi c ytalianū Forlanū interfici iusserat capi
tali supplicio affecerat. Exinde nihil memoria
dignū ad eo gestum. donec Frācisc⁹ Philippo
reconciliatus illius stipēdia facturus c iam dur
cōtra venetos designatos ex pycēo recessit. nam
postea non solū arx firmana sed ois ferme p
uincia in eius potestatem facta est. In asculo
Josias nobilib⁹ ortus pentib⁹ admodū adole
scens Johem francisci Sforciae fratrem magno
aio iuuenem. c q̄ eam vrbem p oi belli tp̄s egre
gie defendisset. ꝓspiratōe cum paucis inita in
cautū obtruncauit. Sed cum c ipe tyrannū in
p̄ria gereret in exiliū acr⁹ est ciuitas deinde sub
ecclia venit. q̄nis āno abhinc supiore idē Josi
as arcem quandā naturale situ munitā c vrbi
ppinquā. cum pleriscz latronib⁹ occupās nos
paruas curas illi populo ingesserat. que res ei
pax pspere cessit. Nam Rodericus sancti Ni
colai cardinalis eius p̄uincie legatus. obsidio
nem loco admouens. postq̄z arce potit⁹ est ca
ptum ipm vinctumq̄ romam misit. ¶ In vr
bino dux gentis Oddo matre Colminensi no
bilissima nat⁹ cum p libidinem in matronas
nobiles debacharet. nec modum licentie faceret
populari tumultu interfect⁹ est. Nicentor neq̄
tie c adolescentie sue corruptor ꝓthonotarius
Carpensis nobili genere ortus. sed ingenio pes
simus. q̄ nuptis ac virginib⁹ q̄plurimis vim
intulerat q̄ per oia scelera ad summū vicior p
uenerat. eadem nocte cum discipulo suo necat⁹
inerhauste libidinis penas dedit cadauer ei⁹ in
fox delatū desecta virilia in ore mordic⁹ tenuit
Guido pater Oddonis p̄us q̄z ꝓiugem ex colo
minensi familia duceret cum ꝓles ei nulla viri
lis esset. anti⁹ quonam pacto in gēte sua impi
um ꝓpagaret ꝓcubinam ex se p̄gnantē assimu
lauit exinde Bernhardini Cardēsis agnati sui
p̄clari copiaz ducis filiū tunc forte natū sup
poni p suo natriticz iussit Friderici nomine in
dito. sed ꝓiugio deinde ꝓtracto cum filiū legitti
mū sustulisset ꝓuersa in eum cura Friderici ad
huc puez militie tradidit. in qua ille etatē vsq̄
ad virilē pseuerauit. Deinde oddōe mortuo vo
catus a pplo vrbinaciū p̄nceps factus est. Cla
rus vir c castrensi⁹ disciplinis app̄me institu
tus. cui nec in admistrandis reb⁹ bellicis ꝓsiliū
nec in capescendis piculis animus unq̄z defuit
nec vere factis. q̄m fide clatior. q̄e q̄dē vl̄ ma
xime patuit cum bello picenti franciscū Sfor
siam q̄ ad eum se recepat fortune afflatu iam
pene desert⁹ pstātissime iuit ac fouit. indignus
pfecto q̄ militari ludo dextrū pdiderit oculum.
¶ Apud ariminū emilie vrbē Sigismundus
malatesta scelerib⁹ insignis impiū tenuit. q̄ cū
Sforcie filiaz mrimonio sibi adiūxisset ptes ei⁹
in picenti bello aliq̄diu secutus est. deinde sub
eccl̄ia stipendia fecit militauit in gallia contra
venetos c in Tuscia ptra regem Aroganum q̄
res postea magno detrimento fuit. Nam cum
de pace totius ytalie apud neapolim ageretur
rex huius iniurie memor cum q̄ sibi fidem non
seruasset extra cōmunem pacem esse voluit. De
inde comitē Jacobum Pycininū c Fridericum
vrbinacium p̄cipem cum copijs in eum misit
q̄ aliquot ei non parui nomis oppida ab stile
runt eiusq̄ agrum ferro c igne vastarunt ipse
cum auxilia vndiq̄ frustra imploraasset. ad ex
tremum quod vnū salutis erat remediū Alfō
so misso ad eum reconciliari ꝓstituit. Cuius nō
dum p̄ces exaudite sunt q̄uis spem ꝓcordie re-

gis clemẽtia non parũ effecit. ¶ In fauẽtia mortuo guidone anthonio cui⁹ multa in reb⁹ bellicis clara facinora referuntur ꝓcipatũ fra ter ei⁹ hector arripuit. ⁊ ipe in armis late cog nit⁹. qui florentinis ꝓtra regem militans haud alia ratione q; fygismũd⁹ ab alfonso declara t⁹ hostis extra vniuersalẽ pacẽ fact⁹ ẽ. Fabria neñ. qui dudũ tyrãnide oppressi. ne cath tandẽ quindecim ex familia que ꝓcipatũ inuaserat fugientib⁹ reliquis ad eccie impiũ redierant. Multisq; post annis in pace quieuerant. hoc anno de rebellione tentãtes. siue ꝓsentientes siue suspectos ciues aliquos in vincula cõiecere erin de tormẽtis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicio affecerũt. ¶ In aqui la marsorum vibe apud quã memoria nostra Brachius parusinus dux belli formidatiss im⁹ dum p anni tempus obsidionẽ tenuisset mar tini q̃nti pontifex maximi ac felicissimi armis victus interfit. diuus berngardin⁹ senensis post q; ytaliã omnẽ ꝓdicando pagrasset. mortalis vite cursum pegit. eoq; in loco sepultus clarere miraculis affirmat. Fuit aũt Bernhardio gene roso inter senenses origo. nec vera est assertõ eoꝝ. q; patriã illi massam fuisse tradunt. q; uis puericie siue ibi nõnulla rudimenta pegerit. cuꝫ esset mater eius massana ceterũ pater ac maio res sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ipse nat⁹. ⁊ maiori ex pte educat⁹. cũ adoleuisset iuri pontificio ediscendo operam de dit. sed cum septis pentibus fallaces hui⁹ mũ di blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animu ertisset. distributa inter christi paupes substã tia. diui Francisci religionez ingressus. traditaq; sibi regulam eractissime obseruauit. declinãsq; maiores ꝓuentus. eoꝝ ductor ac magister effe ctus est. q; fratres obseruantes appellant. mari mum aũt ei studiũ in edocendis pplis fuit. q; cum esset facundia copiosus. ⁊ doctria insignis incredibili oim attentione audiebat. ⁊ quasi al ter Paulus esset vas electois in admiratõq; ac re uerentia habitus est. Tres cum ppli sibi ponti ficem elegerũt. vibinas ferrarienses. Senenses sed non fuit ei ꝓsiliũ. linguã que toti posset yta lie ꝓsulere vnam intra vibem ꝛcludere. ¶ Re gnũ iam neapolitanũ ingressi ad felices alfon si mirabileq; rex cursus stilũ quertim⁹. Post bellum nauale qđ ipe cum genuensib⁹ infeliciter gessit. tanq; ognouit fortuna suũ errorem. q; tanto ꝓcipi molesta fuisset. nouercale odium in maternũ mutauit affectum ⁊ que illi aduersissima fuerit secundissima facta est. Naz philippus mediolanensium princeps vbi captiuũ regem ad se ductum ⁊ se victorem longe mio rez vico animaduertit morer hoste fact⁹ amicus liberum esse regem inssit societatemq; secuz eqs ꝓditionibus facta eum magnis munerib⁹ donatum a se dimisit. Isabella interea ꝓnup Rhenati Lotharingie ducis. q; etiaz cum Alfõ so de regno ꝓtendebat ⁊ p id tempus in capti uitate Philippi Burgundie ducis detinebat. cum duobus puis filijs caietam venerat eaq; p sidio firmata Neapolim se cõtulerat. Sed pe trus arrogo frater Alphonsi q; ex bello nauali cum paucis triremib⁹ euaserat. repta in sicilia classe pter spem mutatus ab altera factõe caie tanoꝝ nocte ꝓfectus eo caietã obtinuit ⁊ a pul so hostium psidio suũ imposuit missis ad Al fonsum nauib⁹ que illũ ex portu veneri aduehe rent. Appulit paulopost Caietam in eisdem nauibus. Alfonsus deinde capuam petit. que licet medio tempe ab ysabella ⁊ Jacobutio cã dola accriter oppugnata fuisset. virtute tamẽ Johannis vintimilij eius loci prefecti in fide psti terant. Ibi reimund⁹ nolanus regulus Alphõ so reconciliatus est ⁊ mor scaphatũ in insula sar ni sitũ. castrumq; maris in deditõez acceptum Isabella vbi se viribus Alfonsi imparem se eẽ cognouit ab engenio Romano pontifice auxi lium petit q̃ Vitellischi patriarcham alexan drinũ cum tribus milib⁹ eqtum ac pari numero peditum ad eam misit. pfect⁹ in agrum cã panũ patriarcha aliquot castella vi cepit. ob sedisset q; capuã nisi Johãnes vintimilius. dccc eqtes quos regina ad eum transmiserat ex im prouiso inuadens fudisset cepisset q; Aggressus est tamẽ idem priarcha Johannem Anthoni um ꝓcipem tarentinum ad montem fusculũ ac eum erpugnatũ in castr̃ captiuũ abduxit. eaq; demũ lege dimisit vt frater ei⁹ q̃ngent̃ eq tibus stipendia pontifici faceret. Gerebant pa triarcha ⁊ Jacob⁹ candola cõmuni consilio ⁊ amicis p regina bellum. sed interuenẽtib⁹ si multatibus copias separũt. Interea duoꝝ mẽ siũ inducie inter patriarchaz ⁊ alfonsum facte q̃bus durantib⁹ patriarcha Jacobutio reconciliat⁹ iunctis cum eo virib⁹ pus opprimere al fonsum statuit q; reconciliatõis ad eum noti cia puenire. Erat Alphonsus apud vicũ iulia num tribus miliatibus ab auersa secutus est in castris. cum sibi nunciatũ est hostes rupto indu ciarum federe aduentare sibiq; minime timum

expectare impetū. ob q̄ rē sublatis signis mox
capuā se recepit. nō tamen absq; dāno suoꝝ q̄
postremū agmen durare erinde cū patriarcha
auersaz sibi ad inhabitandū tradi ab Isabella
peteret iacob⁹ impediret rursus inimicicie inē
eos suborte sunt. ß cū tranenses excepta arce al-
fonsum dūm appellassent ⁊ arr oppugnari ce
pisset. patriarcha cū exercitū eo pfectus obsidi
onē firmauit. cui ⁊ iacob⁹ cādola ad Isabella
rogat⁹ et iohānes anthonius visinus ⁊ multi
alij se iunxerunt firmata obsidione cū iohan
nes anthoni⁹ haud ex animo bellū gerere cre-
deret ⁊ nanes regis aduentare tranēsibus auri
lio narrarent. verit⁹ patri cha ne intercluderet
cū parua nauigio ingressus mare tanq; pecu-
nias ab eugenio petiturus in picenū adnaui-
gauit. deinde se romā cōtulit. milites eius sine
duce relicti ad candolam se contulerunt. Arr de
inde alfonso dedita est ⁊ iohannes anthonius
ad eū rediit. Inter hec rhenat⁹ e captiuitate di
missus cū decē triremib⁹ neapoliz venit ⁊ vo-
cato a se iacobo cādola ex eiꝰ pfilio scaphatum
petēs in deditionē accepit. deīde insulmunēsem
pfect⁹ cū frustra vrbē obsedisset agꝝ vastauit
incēdio. nec alfōsus interea q̄escebat. ß albano
ac celāo agro subacto ad castꝝ vet⁹ puenerat i
valle subletia sitū cui rhenat⁹ oblata p milita
tori more cyrotheca pliū indirit. accepit Alfon
sus sed q̄ sunt singulari certamie an collat⁹ si-
gnis cū toto exercitu dimicandū esset se ad vtrū
q; patū esse. Cumq; Rhenatus respondisset vni
uersi certamis cum toto exercitu fortunā se vel-
le subire. rhenato renūciauit placere id q̄dem. ß
quoniā veteri more eius fuit q̄ puocet diem ac
locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac
nolam pficisci. q̄ campus lata planicie vtrisq;
idone⁹ esset. ibiq; eum ad diem octauū pstola-
turū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locum
in quo alfonsus esset cōstituendū diceret prelij
impeditū est. Alphonsus in nolanū prerit. rhe
nat⁹ in eum locū vbi Alfonsi fuerāt castra du
rit exercitū. atq; ita suo satis honori vter factū
putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducens
castrū vetus subegit. Alfonsus in vallem cardi-
nam. pfect⁹ arparidū oppidū vi cepit. ⁊ mari
num boffam vallis dūm captiuauit. Caserti-
nū regulum in fidem recepit. In lucaniā ducēs
oppidū anglū obsidione fatigatū obtinuit. Lu
ceriā dedentib⁹ oppidanis accepit. iam quinde
cim milia equitū castris eius erant. quib⁹ fret⁹
absente Rhenato Neapolim petens cum pe-
tro fratre binis castris vrbē obsedit. decem tri-
remibus in portu collocatis. oppugnatum vrbs
magnis viribus. nec cines seipos negligūt. Sz
dum Petr⁹ paululū a castris speculandi gra-
tia in littore vagat ⁊ carmelitano tēplo caput
tormento ictus repente occubuit. vir apud om
nes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarē natus
animi magnitudine ⁊ corpis robore excellens
ad subeunda picula impauidus. acer ⁊ manu
promptus. cuius interitu pstemato exercitu eius
diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi ger
mani iacere truncū cadauer inspexit. Ad hec in
qt ego te frater stipendia duri vt esses q̄ mich
tuo sanguigine tuaq; nece regnū parares. recō
bitq; loculo corpus iussit ⁊ in arcem maritimā
deportari. cui enim post tempora aliqua nact⁹
idonea dignū suo genere fun⁹ duceret. Seq̄nti
bus vero dieb⁹ cū oppugnato repeteret tanta
vis imbriū cecidit vt necessario ab obsidione dis-
cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exinde cayn a
rū oppidū tradēte q̄dā milite multis oppid a-
nis occisis ab alfonso receptū est. ⁊ arr fame
coacta in deditionē venit. Rhenat⁹ interea ex
peligninis reuersus neapolim vbi que acta fue-
rāt didicit. Turrim cū vincētij optime in mari
sitā ad tutelā regie arcis vi expugnauit deinde
arcem ipaz plurib⁹ dieb⁹ oppugnans dedente
pfecto cui annona prorsus deerat in potestatez
suaz accepit. Alfonsus vo cuz frustra obsessis
auriliū ferre conat⁹ eet in lucanos trajicies sale
nitanos totamq; ferme q̄nciā ⁊ brutiorum
multos in dedicionē accepit. Jacob⁹ autē can-
dola prestanti vir ingenio ⁊ alēaz studijs nō
abhorres atq; imp̄mis re militaris perit⁹. qui
sub brachio stibēdia fecerat. dum castellū q̄d-
dam iacobi lagunisse oppugnare nitit catarri
p fluuio corrept⁹ occubuit. clarus pfecto regu
lus ⁊ ingenti laude dign⁹. si q̄sta industria ⁊ rei
bellice cognicio tā ta illi fides ⁊ i p missa cōsta
tia fuisset Johānes vintimili⁹ ⁊ ipe p idē tem
pus acerras pdentib⁹ oppidanis ⁊ arcem fa-
me laborantē in potestatem recepit. Auersaz q̄z
a Rhenato deficientes Alfonsum intromisere
q̄ arce apprime munitam ⁊ forti p̄sidio defen
sam cum expugnare facile non posset fossatis
ingentibus exclusit ⁊ oppugnare quotti die in-
sit. Rhenatus ad Anthonium Candole filium
in Apuliam profectus. cum nihil propterea ab
oppugnatione arcis auerse cessari animaduer
teret p candinam vallem ⁊ deinde ab Alfon-
so q̄ occurrerat impeditus p transuersos mon-

tes sequente Anthonio in nolanum descendit. nec cū obsessis apud auersaz opez ferre p̄sumpsit cū alfonsus in castrꝫ illic potētior videret. sed reuersus neapolim Anthoniū cādolā de ꝓditō ne suspectū camp̄hēdi ⁊ in arcē retrudi iussit. q̄ res magno ei detrimento fuit. nam cū castra illius sub vibē tumultuarent ducemqz suū reposcerent anthoni⁹ dimissus ē. q̄ ꝓtumeliā sibi arrogatam iniq̄ ferens aio mor ad Alfonsuz trā siuit ⁊ arcem auersanaz septimo iā mense obsessam ei tradi curauit. ꝓsuaso ꝑ epistolā tanto q̄ cū p̄e suo militaueat. p̄fectusqz ibi p̄sidijs erat desciuit tamen paulo post Anthoni⁹ ab Anthonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recōciliat⁹ est cū arcem ꝓditōe traditā. Ciues q̄z ꝓsternati in Alfonsi potestatē venissent. q̄ tpe ⁊ calathini adactꝫ machinis ab Alfonso expugnati sunt. ⁊ castellū Padula ⁊ ante visariaz castra posita. Franciſc⁹ Sforcia Rhenato amic⁹ atrianū troyā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraq̄z oppida p id tp̄s in Apulia obtinebat. quoz custodiā cesari martmengo cū non puo eōtatu cōmiserat ipſe in Piceno agens. Cesar cū eēt al- Alfonso infest⁹ bis extra menia troye pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga i vibē se recepit. nec multo post vicaz oppidū resistentib⁹ opidanis vi captū p̄da militi p̄missa feniaz dec⁹ regio more seruatū. Alexander añt Frācisci Sforcie fr̄ sub vibe thetini reimūbū candolā ac ricciū ⁊ iosam cum copijs ad Alfonsum euntes repente aggressus leui certamie fudit. ricciū ac Josiā p̄ceps fuga saluauit. Reimund⁹ intercept⁹ est. q̄ cum esset anthonij candole patru⁹ illū sēdo ab Alfonso alienauit. venit ⁊ Johānes cardialis tharentin⁹ in regnum aduersus frācisci cum aq̄nanū Eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro cū repulit. Exinde rupē vilhelmā in alto montē sitā castellis circa occupatis fame coactā obtinuit. ⁊ paulo post capreas oppidū in insula eiusdē nominis sitaz tybertij quondā cesaris siue delitias siue latebras. nec morat⁹ castra ad neapolim posuit. simulq̄z puteolos obsedit. q̄ aliq̄diu fortiter resistentes. tandē rei frumētarie defectōe regi portas aperuerūt. Turris quoq̄z quam vocant occanij recepta ē. vigebant interea rei frumentarie inopia neapolitani nec spē aliā habebāt q̄z vel genuenses mari vel Frācisci Sforciani cū anthonio candola auriliū terrestri itinere allaturos ee. Auellus interea faber q̄dā cemētari⁹ quē fames neapolim exire cōpulerat. ad Alfonsum ꝓfectus. si p̄miū adsit vibem paruo militū piculo capi p̄sse demōstrat. deliguntur viri fortes ducenti q̄ cuz anello eiusdē fr̄e p̄ posterū aqueductū nocte vibem ingressi menia occupent. rex cū exercitu patus signū expectat. illi in domū q̄ndā p̄ueniūt in qua vnica erat anꝫ ⁊ adulta cū ea virgo. mater cum exclamare cepisset celeriter oppꝫssa vocem emittere inhibita est. filia sua sponte cōticuit ⁊ iam sol exort⁹ erat nec amplius q̄z viri quadraginta ex oi numero puteū euaserant. q̄ nunciare ingressum rei debuerant. siue negligentia siue aliam ob causaz nihil regi significauerūt. existimauit Alfonsus aut cesos esse q̄ missi fuerāt aut metu exilire nō ausos. pfectusqz ppri⁹ vibem ab ea pte que occupanda erat inuadit. Rhenatus cuz ea manu quā ad subditos casus pauerat citato equo ad muros cōtendit hosteſqz pcul amouit. ingēs vo pauor ⁊ ꝓsternatio eos cepit q̄ e puteo euaserāt nec regredi in puteū ne armoz strepitu pderētur. nec erumpe ppter paucitatē audebāt. Alfōsus vt vidit nihil a suis intūs misceri despatis rebus in castra rediit. Rhenat⁹ tanq̄z piculū depulisset relictꝫ custodib⁹ ⁊ ipe i regiā p̄cessit. nec mora nunci⁹ ad alfonsum currēs multos e puteo ꝓdidisse arq̄z i domo tacitos ob metū latū lateē nūciat. Jteq̄z igit ad mēia succurrit instaurat urq̄z pliū vt erūpēdi animꝫ latentib⁹ acuatur. Interea filiꝫ eius quē nominauim⁹ anicole a statiōe sua domū veniens pulsatis foribus apiri sibi expetit. mē ⁊ q̄ int⁹ erant examinati q̄d agāt nesciūt. vincit tandem ea sitia vt reseratis paululū foribꝫ man⁹ ei injiciāt eūq̄z comp̄hēsiz tacere iubeāt. ꝑ ille repēte vt armatos vidit trepid⁹ refugit. hosteſqz intra vibē esse vociferat. ad rhenatū subito cuolat. queq̄ viderit referat. q̄ int⁹ erāt vno agmie raptim e domo ꝓsiliūt p̄moq̄z impetu menia ꝓpinqua vno tātū vigile ibi repto turrimq̄z occupāt Rhenat⁹ e nūcio ac tumultu excitat⁹ ad menia celeriter reuersus impetū in hostes facit. alfonsus q̄ suis aios addat scalas admoueri imp̄at. ꝑ oppidāi eam muri p̄tē facile tuebant. ⁊ q̄ ꝑ scalas in captaz turrim euaderēt ḡuiū saxonū deiectu obsidebāt dū pugnat acrit obeq̄tās menia alfōsus locuz q̄ndā neglectū esse animaduertit. eoq̄z celerit scalas admoueri iubēs murū obtinuit. iā q̄ turrim occuparāt ptim grauiter sauciati pugnā remiserāt. pti p̄cipites e muro se dederāt. Eratq̄z rhenat⁹ eam turrim acceptur⁹ nisi a tergo subito cū ingenti clamore hostes iniecti terroē intulissent. aurit ⁊ trepidationem oppidanorum

vnus ex Alphonsi regis militibus qui eniz per

menia vrbē ingressus cōscenso eq̄ quē vacuum forte inuenit in hostē inuect⁹ oppinionē pbuit prime porte capte atq; infracte. Nō tāmē hēnato defuit anim⁹ ß cohortat⁹ q̄ aderāt in hostes fortiter irruēs eoꝝ impetū paululū repressit mor vo crescente hostiū numero suos e. territos animaduertit sensuz referre pedē capit atq; p diui ianuarij portā hostiū complurib⁹ in arcē regiā cū paucis se recepit. tū t a fori boarij porta t ab alijs diuersis muri ptib⁹ irruptio facta atq; ad pdas discursuz ē. a cedib⁹ tamen tpatū Mor vo ingresso rege t pde q̄z finis fact⁹. Insignis hui⁹ āni memoria erpugnatiōe tāte vrbis q̄ eo mō capta ē q̄ ānis ātea mille p belisarīū e gothoꝝ manib⁹ erepta fuerat. rl. t. ccc. supra millesimū ab ortu salvatoris xpi. Is ann⁹ erat ab initio cepti belli vnus et vigesimus. Postridie due igētes onerarie naues a genuēsib⁹ misse cū frumēto applicuerūt. q̄ cognitā vrbis captura sub arcē cōcesserunt. rhenatumq; omni spe recuperande vrbis abiecta inde abduxerūt. Tres adhuc arces in side rhenoti pseue rabāt capuana mōtana. regia. ß capuana pactis paucoꝝ dieꝝ inductis āte rhenati abitū sese dedit. Regia aliq̄to postea t montana tur di⁹ recepte sunt. Rhenat⁹ ad eugeniū florentie morātē sese ptulit. Et ide i galliā vlteriorē abijt. Alfonsus mūita neapoli aduersus anthoniuz cādolā ducēs ad carpenonū castra posuit. vbi cū facta pugnādi ab anthonio copia ieiūdum certamē reguli dicerent nisi pnceps adesset ego inquit alfonsius q̄ militi animū addere cōsueui. iā p̄sentia mea terrorē adhibebo. adsit. a nō sanguine ea vecordia. morq; galeam induit sig numq; pugne dedit. certatū est aliq̄diu nutāte victoria. Postremo fuso hostili exercitu anthoni⁹ ipe capt⁹ ē. cui erroris venia postulāti non mō ignouit alfonsus vez etiā oppida q̄ a patre accepta hereditario iure possidebat reliq̄t ceteris captiuis phumaniter habitis. nec q̄cq; er anthonij supellectile q̄ igēs erat pter cristallinuz calicē cepit. P⁹hec Pelignos Marsosq; subegit Mā fredouiā t subinde arcē in potestatē recepit. omnesq; belli reliq̄as in apulia extinxit. ac pacato vbiq; regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante popu'o magnificentissimis apparatibus ingressus est vbem. Post hec de pace in alfonsum t eugenium actum ludouicus cardinalis aquilegiensis t sua virtute t pōtificis auctoritate potēs ideirco ad regē missus eā p̄fecit. Leges paucis in hūc modū dicte Eugeni⁹ pōtifex Alfonsuz regē neapolitanū decernat appelletq; Ferdinādo reg⁹ filio cui ret post morē regnū destinauerat prātem succedēdi faciat. Terracināq; regno adiiciat. Alfonsius ptra eugenij auctoritati se subijciat atq; opitulet ad agrū picenū q̄ Sforcias occupauerat vendicandū. Si q̄ pōtifex aduersus turchos aut afros bellū susciat ret cū classe adiuuet. Sacerdotes regnoꝝ suoꝝ sub pcilij p̄rextu basileā p̄fectos ēuocat. nec patiat tres er siuis q̄ cardiales sub amedo subaudiensi creati fuerāt reuertentes p cardinalib⁹ susciri habeāt. matricē ciuitatē ducalē atq; acumulatū i mayis oppida romane ecclie tradat. Traiecit deinde in picenū Alfonsius t q̄ supra relata sunt felici cursu p̄terit. Exinde domū rediēs cū genuēsibus duce raphaele aburno ea lege pacē fecit vt bello ablato nemi petendi ius esset nec reg⁹ hostes genuēsis pplis nec rex genuēsiuz recipet illos. nec comeatu adiuuaret. Genuēses regi q̄tānis dum viueret honoris gr̄a p̄nam auream dono darent. ac neapoli mitterēt. Post hec anthoni⁹ paterna stirpe centilia p mirē̄ vintimili⁹ q̄ multa in apul egregia facinora alfonsi gr̄atia affecisset ad fontē ppli nō. peul a theano q̄ iussi erāt regni p̄ncipes p̄uenire cū eq̄tib⁹ tricētis p̄fect⁹ tanq; vnus ex purpuratis auctoritate maioꝝ interficere pstituisset. apud regē accusat⁹ clā fugiens catāganū ditōi sue oppidū repetijt. extinctasq; regni lites excitare conat⁹ nō solū vicinos pceres ß venetos t alios ytalie potētat⁹ vt in regē arma suscipent t litteris t nūcijs inuitauit. ß frustra illi cūcta succesſere. nam cū copijs rex aduersus eū p̄fect⁹ t crotanaz vrbē t oēm ei reliquū agꝝ ademit ipmq; i catāti no recluſuz addeditōz nulla pditōe interuenīēte cōpulit. Johez vo nuceū q̄m ptuacie Anthonij suasor fuerāt oppidis oib⁹ exutū regno excedere iussit. Secuta ē paulop⁹ p̄fectō reg⁹ i tuscā. de q̄ suo loco relatū ē. vñ reuersus nō multo tpe interiecto. Fridericū ip̄atorē t leonorā ip̄atricē ex sorore sua neptem ad se veniētes tāto honore excepit q̄tū referre vir oratori maxio facilia supperat dōatosq; magnifice ābos a se remisit. erī de q̄nis pacē et pdictū ē florētinis petētib⁹ dixisset. cū in̄ capta mediolanēsi vrbe a frāciſco ſforcia Leonelli Marchionis estensis interuentu. cum Venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum tamen in Thussia bellum gessit. misso vero in eam expeditionem Ferdinando filio. de quo vero satis inter res ethruscas comme-

moratū est. Soluta est ⁊ par cū genuensibus capta naue que de chyo insula genuā petebat vt postea referem⁹. Ob quā rē cōmota respublica genuen. Johannes philippus fliscus gente ꝓgnatus cum quattuordecim altissimis nauibus in portū vsq; neapolitanū adnauigauit ibi vt regis triremes onerariasq; naues incenderet. sed repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montes cyrceum seu Genuensium naues insecuta. cum homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus et reb⁹ q̄q; de pace tota ferme ytalia cōuenisset inter genuenses tamē ⁊ regem cōcordia fieri non potuit. Sed cū Genuenses exules ad regis opes cōfugissent classis ei concessa est que ligusticū verans litus etiam vrbez ipsam vt relatum est oppugnare non dubitauit ⁊ nunc maiorib⁹ viris idem bellum repetitur. Fuit aūt Alfonsus cum Friderico imperatore ad eum venit annis circiter octo ⁊ q̄nquagita natus corpe graili vultu pallido. sed aspectu leto. naso aq̄lino ⁊ illustrib⁹ oculis. Crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsq; ptēso. statura mediocri. cibi potusq; tempans. nec vino vsus nisi aqua multa perdomito. litteris per omnem etatem opam dedit. Grammatice appme peritus q̄uis latine per raro loqueretur. hystorias omnes eoluit. nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditū in philosophia. archana theologie perscrutans. omnia de pscientia dei de libero hominis arbitrio. de incarnatōe verbi. de sacramento altaris. de trinitate. de difficilimis questionibus pcontanti ⁊ pōsito ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus dandis q̄uis breuis ⁊ circūfusus nunq; tamen diminutus. Sermone bland⁹ tersusq;. Summa ei cura ne quispiam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄z negare. Fauit religioni. rem diuinam diligenter curauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus cōpari alia nulla q̄ant. Sacram ac domesticam suppellectilē auream ⁊ argenteam admirabilem ⁊ incredibilez composuit. margaritas vniones. adamantes ceteroſq; lapides pciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aularum quas incoluit parietes diuitibus atq; aureis pānis ornauit. Vestiuit seipsum nitide magis q̄z pretiose. serico raro vsus aut ostreo. paludamēto. venatōi magnam vite sue partem consecrauit. In bello seuerus ⁊ asper. in pace clemēs ac mansuetus. pepercit facile his q̄ contra se armatuerant. humanum sanguinem inuitus fudit scelera tamen odit. nec impune subditos delinq̄re passus est. Regnum quod multis antea seculis spelunca latronū fuerat adeo pacatū securumq; reddidit vt quacūq; iter habeas null⁹ pdonū metus adsit. Legatis vero omnibus ad se venientibus sumpt⁹ oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem pfectus quasi patres honorauit. naues vero insolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui procul inspiciat sublimes esse arces pro mare vadētes arbitretur. Edificauit etenim plurib⁹ in locis. sed in neapoli supra q̄z dici possit splendide ac magnifice arcem regiaz cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eiectam iterum erexit. tum opere mirabilem. inexpugnabilemq; tūz sumptū magnificentissimam. turribus orbiculari forma ex lapide quadrato. mirifica structura atq; etiam cum mirifico artificio muriq; crassitudine inaudita ⁊ ingenti arcu trium phali ex marmore candidissimo excitat. Reformauit ⁊ arcem sancti saluatoris in mari exponuncupatam. cuius inexpugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redact⁹ est. Ampliauit ⁊ vibis portum obiectā in profundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatem vibi exiccatis paludibus dedit. Magnus profecto princeps ⁊ in vtranq; etiam fortune partem probatus. qui enim inter cetera sibi aduersantia etiam terretum magnum anno abhinc secundo passus ē. toto ferme regno. qualem nec nostra. nec patrum nostrorum memoria visum auditumue ferunt. nam ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianum ita absorptum est tanq; scismate perijsset. Cara ciuitas absq; insigni ruina superfuit. circiter vero triginta milia hominum inter cadentia tecta perijsse fertūr. Neapolitanorum etiam nobiliores edes disciisse disiectecq; sunt. nec etiam templum in ea nobilissima vbe lesionem non sensit. sed hodie iam hec insignis ciuitas ferme refecta est ⁊ ciuium diligentia. ⁊ etiam regis liberalitate. Ceterum vero etiam clarissimi regis qui seculum nostrum veluti sidus quoddam valde pre fulgidum illustrauit. haud ab re fuerint q̄z breuissime velut in epilogo valde preclara facinora percurrere q̄uis enim nunc temporis a nobis recepti pleraq; modum excedant. ex quibus enim etiam illustriora huiuscemodi sunt.

Alphonsus

Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniam ⁊ que ab illo in hispania regna suscepit cum aliq̃ diu sapienter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorum regina dissuadentibus amicis expeditionē in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicuz ducem andegauensem. qui regnum sibi hereditario iure debitum affirmabat. pluribus prelijs afflictum expulit. reginam que malo vso consilio ab se defecerat non tam puniuit. q̃z coercuit. Rhenatum alterum regni emulum armis victum cedere compulit. Johannez vitellischiz alexandrie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietaz bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterum ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim q̃uis rhenatus ⁊ magnus inesset populus expugnauit. Johannem fratrem nauarre regem in hispania laborantem armis adiuuit. Massiliam insignem prouincie ciuitatem nocte adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim q̃z veteres lochophagiten appellauerunt a continenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Boforium prouincie regem cũz copijs aduentantem in primo vero littore victum et minoribus autem castris ad maiora fugere compulit. Nec vero etiaz diu post et eisdem Barbaris nationibus tributa suscepit. ab Eugenio vero pontifice maximo. qui sibi de regno valde contrarius esset. quas tandem vero voluit leges pacis accepit. Franciscum autem Sforciam ex agro Picena armis deturbauit. ⁊ in Albania ⁊ etiã in oriente per suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit bis Florentinos ob res gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est ⁊ admiratione stuporeq̃ dignius quod enim prelio nauali a genuensibus vt ante diximus superatus ⁊ in Philippi mediolanensiuz ducis captiuitatem adductus mox liberatus ẽ. ⁊ cum potentissimo regno potitus est ⁊ etiam a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga Philippum gratus inuentus. vt ab illo suprema cum voluntate heres sit nuncupatus. Vera enim Gothorum sobole ex quibus etiaz derivatum esse regium Hispanie sanguinem. vnde etiaz Alphonsi origo est. haud quaq̃z ambigunt. Illis ⁊ plto vincere ⁊ etiam regna sibi subijcere proprium fuit. quorum vero etiam vestigia Ferdinandus imitatus haud vero dissimilem filium genuit. quando ⁊ ipse arrogoniam Cathaloniam Valentiam Siciliam Alphonsus vero rex eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vincendo sibi subiecit. ⁊ etiam magister ytalice pacis factus est. Hyspaniarum quoq̃ etiam rerum moderator ⁊ arbiter valde pius esse videtur.

Finit hic feliciter liber Cronicarũz cum figuris ⁊ imaginib⁹ ab initio mũdi vsq̃ nunc tẽporis Impressum ac finitus in vigilia purificatiõis Marie in imperiali vrbe Augusta a Johanne Schensperger. Anno ab incarnatiõe domini M.ccc.xcvij.

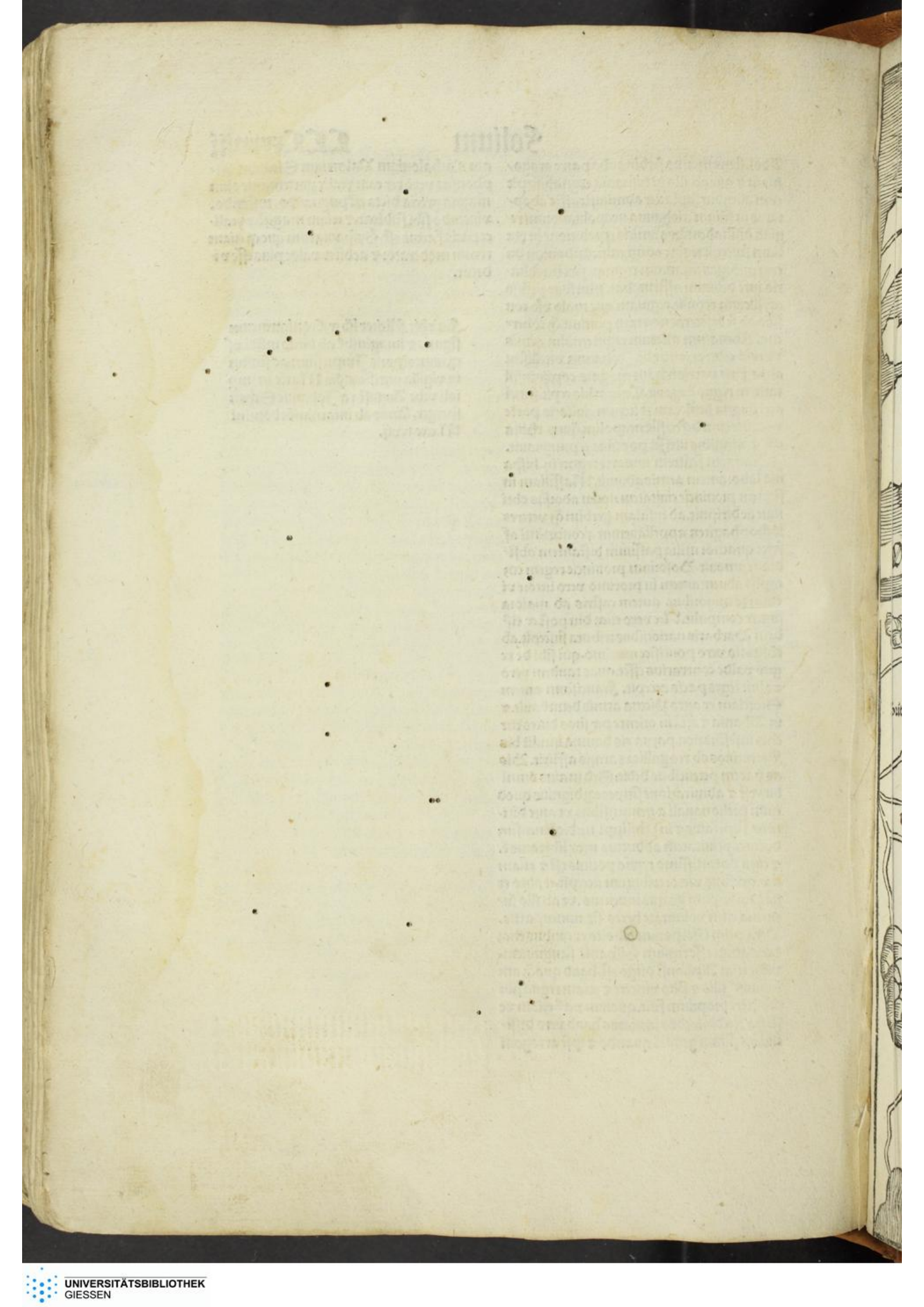

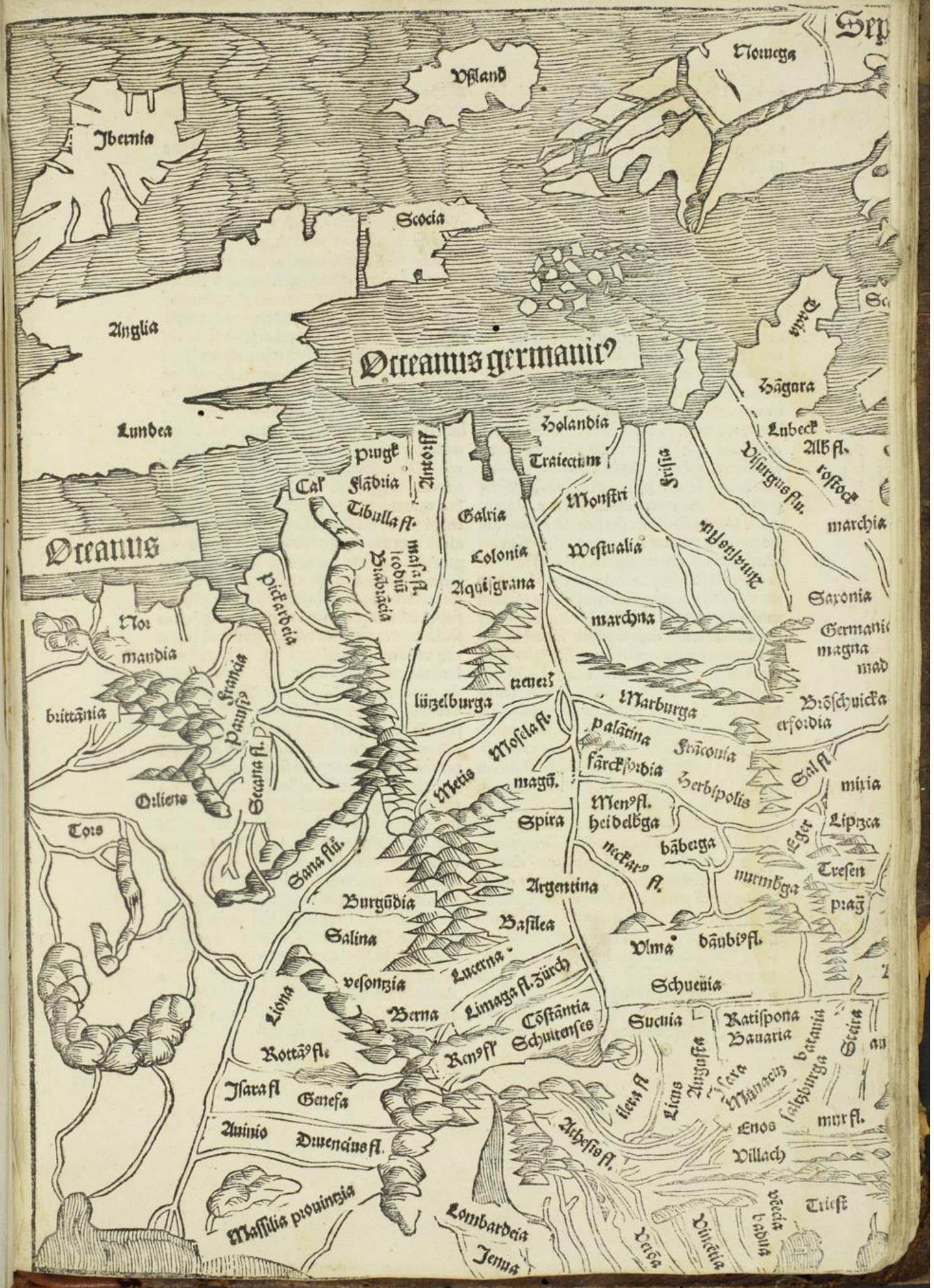
Sep
Norwega
Vpsland
Iberia
Scocia
Anglia
Oceanus germanicꝰ
Lundea
Oceanus
Hãgara
Holandia
Lubeck
Alb fl.
Traiectum
Frisia
Visurgus flu.
rostock
Monstri
marchia
Galria
Westualia
Colonia
Aquisgrana
Saxonia
marchna
Germanie magna
Marburga
Brõschuicka
erfordia
palãtina
Fraconia
Mosela fl.
Meris
magũ.
Spira
Herbipolis
Mensfl.
heidelbga
Lipzca
bãberga
Treser
nurmbga
Argentina
Burgũdia
Basilea
Vlma
dãubisfl.
Schuenia
Lucerna
Limaga fl. Zürch
Cõstãntia
Schuitenses
Sucuia
Ratispona
Bauaria
Rottãsfl.
Genesa
Auinio
Druencus fl.
Massilia provinzia
Lombardeia
Jenua
Villach
Triest
Venetia
Verona
Mantua
Salzburga
Enos
murfl.
Athesis fl.
Liens
Angrosta
Isara
Mainacus
Sequana fl.
Saona flu.
Tolosa
Orliens
Britãnia
Normandia
Francia
Parisis
Picardeia
Tibulla fl.
Matrona
Leodiũ
Brabãcia
Tenerꝰ
lützelburga
Liona
vesontzia
Berna
Isara fl
Rottãsfl.

Declaratur sitū imaginēq; germāie i se
inti tabella ōpictā occurrit dictū stambo
nis li-vij-germāi gallicā natōs imitātes
corpe ꝓcero colore q; flauo. In reliqs reb⁹ & for
ma & moribꝰ viuēdi ritib⁹ gall' pes sūt. Jō ro
māi eis h̄ nomē i ore ididisse videt'. cū eos gallo
cū frēs eloq; voluert. legitimi ei frēs romāo ser
mōe germāi dicūt. Est āt germāia a vetust' rep
scp̄ toribꝰ mlt̄ū neglecta. q; tūc in̄na & penetra
lia ei⁹ flūmib⁹ ip̄edita-siluis ac paludib⁹ inuia.
barbarico & pastorali ritu. nec nisi ad daro⁹z
aūm ripas cultа erāt relicto aūt idoloꝝ cultu re
ligiōeq; catholica mitior fcā. q̄ntū coaluerit ne
mo ē q̄ ignorat. Latissima ē. hīs ab oriēte sarma
tas & pānōios iferiores. a meridie alpes. ab oc
idēte gallias. ad aq̄lonē occanū germāicū & si
nū balticū. quē oriētalē dicūt. Amnes i ea toti⁹
europe clarissimi rhen⁹ dāubi⁹ alb' alhq; inūera
biles & mēorādi. Ren⁹ iq; fōtes hz i mōte septio
altissimo ingo. Jn c⁹ vicinio ꝓdūt rodanus
galliā lugdunēsemq; alluēs. Silr pad⁹ ytaliā ri
gās. Ticin⁹ q̄ padū ꝓpe papiā ifluit. Athesis q̄
p agꝝ tridētinū veronēsemq; tādē in adriaticuz
mare erōerat'. Defluit aūt rhen⁹ ad aq̄lonē aui
do meatu p ualles & abrupta mōtiū. Curien
semq; pcurrēs agꝝ nauigabil' efficit' Morq; du
os lac⁹ pclaros efficit. vētū & acromū lacū bod
me & cellēsez vocatos. Reliqns i medio pstātiaz
vrbē pālio martini. v. insignē. deīde flexuoso lit
toꝝ ā fractu varijs mōtiū rupib⁹ icitat⁹ terribi
li fremitu eructuat. crebrisq; recessib⁹ alueū sūm
excauat. Jteꝝ p angustā rauricā hodie Basile
am nobilē vrbē defluēs. resistētia sibi littora ro
dit. alueosq; sibi nouos magn accolaꝝ dāno q̄rit
Argētināq; Spirā wormaciā magūtiā. pfluē
tiā. Coloniā nobilissimas ꝓgermāie ciuitates p̄
terfluētes. assūpt⁹ mlt⁹ nauigabilib⁹ āmib⁹. vt
meno. Necaro. limago. Mosella. masa alijsq;
Jn occeanū germāicā mlt⁹ hostijs effūdit'. fa
ctis isul' q̄ aliq; a frisijs alie a sicābris. i. gelrēsi
sib⁹. alie a batauis hodie holādinis incolunt'.
Occurrit scō dāubi⁹ celebratissim⁹ Europe
fluui⁹. cui⁹ fōtes i ingt̄ mōt' arnobe vbi caput
hercinee silue. i villa vulgo Doneschingē latie da
nubij locio. fluit aūt ab occiduo in oriētē. p̄mo
let⁹ ad duas dietas. Vltia vsq; celtbre suenoꝝ op
pidū. Jbiq; auct⁹ blauio hylaro alijsq; flumi
bus stati nauigabil' efficit' p inūeraſq; lapsus
gētes nobilissimasq; citates alluēs imēso aq̄ꝝ au
cu. lr. amnib⁹ recept⁹. plūbusq; eoꝝ nauigali
bus tādē i pōtū eurinū vast⁹ sex ostijs euoluit'.
Occurrit tertio albis fluui⁹ c⁹ fōtes i mōtib⁹
Slesiā a bohēia. cū fluuio mlrauia. behēiā me
diā rigat. tādēq; p scopulosos recessus silue bo
hemice penetrās. Missenā ielitā vrbē. Magde
burgūdūq; ē alias marchie & saronie ciuitates
allnēs in oceanū tādē germanicū ꝓpe hāburg
gā influit. Sūt itē alij amnes clarissimi. q̄ꝝ
fōtes brevitatis grā omitto. Occurrit q̄rto
loco silua hercia quā hodie circa caput & fontes
danubij inq̄lini siluā nigrā noiant. fm pōpo
niū mellā diez. lr. itet occupās maior & notior
alijs. Soūt' aūr alia & alia noia put germāos
accedit & diuidit. hz & multos ramos & comua
q̄bus alia indigne dāt noia. a capite eīn ort⁹ sui
vsq; ad necari flumis ripas pcurrēs. nomē silue
nigre obseruat. a rlpis vero necari vsq; ad me
nū flumē vulgo nomē Ottēwald. a Meno vo
vsq; flumē Lonā ꝓpe Cōfluētiā westerwalde
latie silua occidētal' vocat'. Postea flectit se ad
oriētē. diuidēsq; fraconiā ab Hassia. Jtē frāco
niā a Thuringia itez apit se mediū & in modū
circuli vt in sinū recipit bohemiā postea i mōti
bus morauie pcurrit p mediū pānoniez a dex
tris & polōez a sinistris. vsq; ad dacos & getas
aliud atq; aliud nomē sibi vēdicās Est aūt
germāia regio toti⁹ europe pmaria. q̄ tū ꝑfinio
societateq; romāoꝝ. tū sacra religiōe ad eā hūa
nitatē ē redacta. vt quēadmodū numa pōpili⁹
fero cē indomitūq; romanū pplm religiōe & iu
stitia gubernauit. Jta religiōe germāica barba
raꝝ vicinarūq; sparsā ꝓgregauit ipia. tit⁹ mol
liuit tot pplos discordes & feras lignas. fmōis
sui ꝓmercio ad colloq̄a ꝓtrahit. hūanitateq; eis
dedit. Est itē germāie loc⁹ nobil' pcipue ibi
flumib⁹ irrigat'. Magna eīn & btā illi amēitas
celo tempies. campis fertilitas. colles aprici. sal
tus innorij nemora opaca frumentoꝝ ois gene
ris habūdātia. vitiferi colles. āniū fōtiūq; vbe
tas. torā eā pfundēs. vndiq; negociatōib⁹. cō
mercioq; potēs. bnna hospitib⁹. mitis supplici
bus. neq; ingēijs. ritib⁹ viris. pcipue in rebellica
alicui natōi cedēs. Metalloꝝ itē oim fertilitate
null' cedit terris. vniuersā eīn ytalia. gallia. hy
spania itē alie atq; alie natōes. argētū q̄si oē er
germanie negociatorib⁹ hūt Silr aqꝝ stagnū
habūdat. Jtē mineris salis. quoꝝ fontes copi
osissimas hz. Sola item sine extremis autilijs
tot equitū. tot peditū armare pōt. vt extrancis
natōib⁹ facile resistere possit. plura et immen
sa dicenda forent de religione. iustitia fide. que
omnia ne tedij arguar omitto.

REgistrum huius operis libri cronicarum figuris et ymaginibus ab inicio mũdi vsqz nũc temporis.

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

Tabula operis hui⁹ de

temporibus mundi vt hystoriaꝝ rerumqꝫ ceterarū ac vrbiū in se sparsim variecꝫ cōscriptaꝝ Exoptanti singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nōia rerum sunt ordinata. Et directoꝫ cuius rei nominis numerus apparens chartam foliorum indicat.

Aron vir fuit eloquēs ⁊ summ⁹ pōtife. xxxj.
Aaron quattuor habuit filios. fo. xxxj
Abbas fuldensis qui ⁊ hatto dictus perpotēs fuit. fo. cciiij.
Abbas siccul⁹ claruit illis tpibus cclxxij
Abacuc ppheta pphetauit contra nabuchodonosor ⁊ Babilonem lix
Abderas rex Crete. primo mellis vsum colligēdi inuenit xxxv
Abdias ḡre meruit spīm pphecie lvij
Abdo ppheta pphetauit contra vitulos aureos lvj
Abdon iudex fuit ni israhel xlvij
Abdon ⁊ semen subreguli romani cxxxiij
Abel secundus filius ade ⁊ primus martyr. ix
Abessan iudex fuit in israhel. xlij
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tī gedeonis xxxix
Abialon iudex fuit in israhel xlvij
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vide folio xlvij
Abysue summus sacerdos xxxviij
Abia quartus fuit iudeorum rex lj
Abiuth genuit Elyachim. lxviij
Abraham fuit filius Thare xxj
Abraham occidit quinq; reges assiriorum. xxj
Abrahe vxores ⁊ qui ex hijs fuere filij xxj
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū suū xxiij
Achab rex israhel multa mala fecit suasu vxoris sue Jesabel lij
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus lij
Achaci⁹ ⁊ socij sui martyrio sunt coro̅nati. cxviij.
Achim filius sadoch lxxij
Achia regio quō describatur cclxxvj
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacerdotibus cxxxviij
Achacius primicerius cum. x. militib⁹ cxiij
Adiochus prespiter cxxxviij
Achitob sacerdos filius phinees xlij ⁊ xlij
Achimelech sacerdos fuit in veteri testō xlij
Achias ppheta silonites l
Achimas filius sadoch pontifex l
Achis siluius rex ytalie siue latinoꝝ lj
Achitob fuit pontifex in veteri testō lv
Accursius legum doctor clarissimus cxxxvij
Ada prima fuit vxor lamech x
Adalbertus ep̄s Pragensis ciij
Adam formatus est de limo terre. quādo ⁊ vbi fuit formatus vide folio vij
Adam ⁊ eua quot annis vixerunt ⁊ quot genuerunt filios ix
Adauctus Romanus Patricius vir christian⁹ vide folio cxxxviij
Ade precepta que fuere ⁊ que eius pnia ix
Adeodatus papa patria romanus clxx
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio cciij
Adelbertus nobilissimus genere episcop⁹ prāgensis cciij
Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s ccv
Adeulphus Anglorum Rex vir christianissimus. vide folio cxcj
Adoaldus ageluphi regis filius clx
Adolphus impator in p̄lio fuit occisus cxij
Adoacri ceperunt principes gentium tempore Reu vel Regeu xvij
Adorabat primo a gentibus Belus xviij
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis folio xxvj
Adoratur dyana prima dea xxvj
Adorabatur Ceres dea frugum xxvj
Adorabat pblis in Egypto bouē xxx
Adorari statuam auream statuit Nabuchodonosor vide folio lix
Adrianus cognomento helius impator cxviij
Adrianus papa prim⁹ p̄ria Roman⁹ clxxvj
Adrianus papa scds p̄ria Romanus cxcij
Adrianus papa terti⁹ p̄ria ramanus cxcij
Adrian⁹ q̄rtus papa natōe anglic⁹ ccxxvij
Adrianus q̄nt⁹ papa p̄ria genuensis ccxix
Affra virgo et matre hilaria cxlj
Affrica tertia pars terre vnde habeat nomen. vide folio xliij
Aptheros rex crethe mellis calligendi vsum inuenit. vide folio xxxiij
Agamenon frater regis menelay ⁊ dux exercitus grecorum xxxviij
Agathon abbas vir sanctus cxxxj
Agapitus papa patria roman⁹ cxcvij
Agapitus illustris adolescentulus ⁊ mart r. vi

de folio cxxxj
Agatha sicula virgo genere nobilis cxxxiiij
Agatho primus papa natione siculus clxxvj
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio cxcvij
Agareni veniunt ab agar inde Sarraceni. xxij
Aggeus pphēta in numero minorum duodecimus lxvj
Agnes virgo sctā te vita clarissima cxxxix
Agnus dei ter dici in missa statuit papa Sergius vide folio clxxix
Agriculturam z fructum molis terrere ceres docuit vide xxvj
Agriculturam ysis docuit Egiptios xxx
Agrippa gener octauiani c
Agrippa Siluius Rex albanorum siue ytalorum regnauit post patrem suum lv
Agrippina fuit coniunx Germanici cvij
Aistulphus rex longobardox fuit clxxxiij
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctꝰ vide folio ccxxix
Ayoth iudex percussit eglon xxij
Alaricus Rex Gothorum magna cōmisit pōlia cum Romanis d
Alanus doctor celeberrimus ccxlv
Albania regio que fuit vide folio xlvij
cr folio cclxxxvj
Alba Siluius Rex ytalie fuit lj
Albertus berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio cxcviij
Albertus belvacensꝭ miles gloriosus cxxix
Albertus magnus Sueuus. Epūs Radispōnensis vidꝫ cxlj cxxxix
Albertus de Carpano vir sanctus ccxlj
Albertꝰ primus Romanox impator ccxlviij
Albertus patauinus ordīs heremitax cclv
Albertus brixianensꝭ vir sctūs cclvij
Albertꝰ austrie dux bohemie vngarieqꝫ Rex imperauit annis duobus cclxxiiij
Albertus marchio brandenburgensis quid cōtra Nurmbergēses egerit cclxxxiij
Albertus miles martir cxxxix
Albertus austrie dux quandoqꝫ romanuz imperium sumsit cclxxiiij
Albinus imperator oratorꝫ maximꝰ cxlj
Albinus epūs Andegauensis clxxxiij
Alboicus rex longobardox undecimꝰ cxlj
Alchimꝰ male intrauit pontificium cxlj
Alchuinus preceptor fuit Caroli cxl
Aldegisius desiderij filius regis langobardorum clxxviij
Allexandri regna qūo fuerūnt post mortez eiꝰ diuisa lxxxj
Allexandꝛ magnus vicesimus qrtꝰ Rex macedonum pauco populo quasi vniuersam vicit orbem lxxxj
Allexander quando fuit natus plura apparuerunt prodigia lxxxij
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexādro magno lxxxix
Allexander filius Anthiochi Sirie et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus xcj
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pōtificatum et regnum suscepit xcj
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorum regnauit annis nouem xcviij
Allexander pontifex fuit iudeorum xcviij
Allexius confessor dignissimus natiōe Romanus vide folio dij
Allexander medicus preclarus cliij
Allexāder papa primꝰ patria Romanꝰ cxxij
Allexander imperator vir magne prudētie fuit. vide folio cxxix
Allexander miles et legiōethebeorum cxxix
Allexander secundus papa patria mediolanē sis. vide ccxv
Allexander tercius papa patria senēs cxxviij
Allexander papa qrtꝰ natiōe campanꝰ ccxv
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio cxl
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio ccxlj
Allexander papa qntꝰ natiōe cretensꝭ ccxlv
Allexander papa sextus natione Hispanꝰ vide folio ccc
Alfonsus rex fuit et arroganie regis filius vide folio cclxxix
Alpharabius magnus fuit phūs cxj
Alpiadis mlr sancta claruit tpibꝰ istīs cxxx
Alphonsus imperator a qbusdam electus nō fuit tamen confirmatus ccxviij
Alsacia germanici iurꝭ prouincia est. vide folio ccc
Altare holocaustorum quomodo fuit figuratum quere xxxiiij
Amasias rex iuda bonum habuit inicium sed malum finem xlvj
Amasones sunt mlieres schitice xxx
Amarias fuit pontifex iudeorum xlvj
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurmū vexata clx
Amandus episcopus traiectensis, clxv

Amatheus filiꝰ chanaan a quo fuere amathite folio xv
Ambrosius epicopus mediolanensis clj
Ambrosius grecus dyaconus cxxxj
Ambrosius florentius abbas vir doctus. vide folio cclxxv
Almalius rex ytalie lvj
Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio clxxxv
Amynthas rex assiriorum fuit xxxvj
Amyticas fuit rex etiam assiriorum xxvj
Amichus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio xxviiij
Aminadab post Moysen primus ingressus ẽ mare rubrum ceteris trepidantibus xxxij
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio xv
Amonite veniunt ab amon xxij
Amos fuit tercius de duodecim pphetis lviij
Amon hic malum fecit coram dño et percussus est a seruis suis folio lxiiij
Amri vel Ambri rex fuit israhel lij
Amatus rex italie fratrem suum de regno eiecit z filius illius occidit lvj
Ananym filius messarayma quo Ananj z Asabini cubarij xv
Anani propheta increpauit asa iudeorum regem. vide folio lx
Anathasius alexandrinus episcopus cclvij
Anatharsis phs scita genere claruit lxiiij
Anarimander phs z medicus ꝑclarus lxxij
Anarimenes philo. z medicus lxxiiij
Anaxagoras philosophus reliquit diuicias vide folio lxxvj
Anaximenes orator z alexandri magister. vide folio lxxxj
Anna tres viros habuit successiue ex quibꝰ genuit filios z filias cij
Anna habuit sororem ex qua nata fuit Elizabeth mater Johannis babtiste xcvij
Annas pontifex fuit iudeorum xcix
Anacletus papa natione grecus cj
Anastasius papa natione romanus cl
Anastasius papa secundus patria romanus. vide folio clvij
Anastasius impator factꝰ est hereticꝰ clx
Anastasia filia nobilissima cxxix
Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio cxxvij
Anastasius tertius papa patria romanus quere folio cxcvj
Anastasius quartus papa ꝓria romanꝰ ccxv
Anchises ex dea venere genuit Eneam que regnauit in ytalia xl v
Anchus marcius quartus romanorum rex fecit super tyberim pontem lx
Andreas Symonis Petri frater z in cruce socius. vide folio cxvij
Anglia regio que sit vide folio xlviij
Angelus gabriel salutauit virginem Mariaꝫ vide folio xcvij
Anglie reges fuerunt adelphus z eadmundꝰ vide folio clxxix
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio ccxcij
Annius fuit ꝓcurator iudee cv
Anicetus papa natione syrus cxxvj
Anseris dangore excitatus est manilius lxx
Anshelmus epꝰ belnacensis cxj
Anshelmus lucensis epꝰ vir sanctus ccxj
Anthistenes phꝰ atheniensis lxxix
Anthiochi dicebant oẽs reges syrie lxxxij
Aneximanes orator magnus lxxxvj
Antherus papa natione grecus cxix
Anthiochus theos rex syrie fuit lxxxiij
Anthiochus galerius asie z syrie rex lxxxiij
Anthiochus magnus rex syrie lxxxvj
Anthiochus epiphanes rex syrie compulit iudeos ydolis sacrificare lxxxvij
Antgiochus filius epiphanis rex fuit Syrie. vide folio lxxxvij
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie. vide folio lxxxj
Anthiochus pius rex Syrie xcvj
Anthiochus spondens rex syrie xcvj
Antigonus Philippi regis filius z Alexandri frater vide folio lxxxij
Anthigonus pontifex fuit iudeorum xcvij
Antipatꝛ filius aristoboli z vxor eiꝰ crispis habuerũt ꝙttuor filios z filiam vnicam xcix
Anthonius abas egiptius plura scripsit ad cõstantinum z ad ecclesias egiptias cclvij
Anthonius pius. xvj. romãoꝝ impator cxxiij
Antherus papa natione grecus cxix
Anthõiꝰ de padua vir magne scitatis cxxxvj
Anthonius dꝰ butiro iurisdoctor cclxxij
Anthonius carmisanus medicine monarcha. vide folio cclxxvj
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide folio cclxxvij
Anthonius achriep̃s florentinus cclxxxij
Anthonius roselius natione etruscus iurisdo-

cto: folio cclxxxix
Antichristi aduentus qñ erit. & que illius psecutio in sanctam ecclesiam ccccj
Annulum portari in quito digito suasit pmetheus. et eius vsum ipse inuenit xxx
Apis quartus rex sythimorum xxvij
Apius claudius cōsul romanus ix
Appollinaris rauenatus episcopus cvj
Appollinaris laudicie syrie epūs lxxvj
Appollinaris hieropolitanus epūs cxxvj
Apollo citharā repit medicie artē inuenit xxix
Appelles hereticus fuit in grecia. cxxvj
Appolonij senatoris romanj vir doctj cxxviij
Appllonia virgo sancta & martir cxxxiij
Apostoli sunt in terram diuisi cxj
Apparitō michaelis archangeli cccij
Apuleius phs platonis discipulus lxxx
Aquas pessimas sanauit heliseus lvj
Aquileya vbs a quo sumpsit principiū lvj
Aquarum inūndatio permarima fuit clxj
Aquila indej scds mosaice legis iterps lxxvj
Arandi artem cum animalibus Noe dicitur inuenisse vide xv
Aradij filius chanaan a quo fuere aradij xv
Arabia fuit a saba filio chus xv
Aram quartus filius Sem habuit quattuor filios & ab eo fuere Syri xv
Aram fuit sextus filius nachor xx
Aram tertius filius chare habuit vnum filiuz & filias duas. vide xxj
Arare cum bobus Omagirus primo docuit. vide folio xxix
Aracus astrologus & poeta fuit reputatus. clxj
Arator scē romane ecclie cardinalis cxlj
Archa noe quō fuerit edificata xj
Arcus pluuialis quomodo apparuit xj
Archeus filius chanaan condidit oppidum archas. vide folio xv
Archa moysi q̄ continebat in se vide xxxj
Archiphilas fuit phs optimus lxxxvj
Archelaus paraton fuit galilee cv
Archasius imperator theodosij magni filius. vide folio clj
Arius qui & aralius dicitur quintus rex fuit assiriorum xxviij
Arginoz regnum qñ incepit & qs fuerit in eo rex primus vide xxviij
Argiuorum regnum accepit nomen ab argo rege quarto vide xxviij
Argus fuit rex q̄rtus arginoz sive grecoz xxj
Aremulus siluius rex ytalie posuit presidiuz al-
banorum vbi nunc roma est lv
Aristides phs vir valde prudens lxxvj
Architas tharentinus phs lxxviij
Aristotiles olim phoz princeps lxxv
Aristobolus filius Johannis hircani summus pontifex xcj
Argētina ciuitas vñ sumpsit nomē cxlij clvij
Aristides athenicnsis epūs cxv
Armenia venit ab Hul filio aram xvij
Armanitres septimus et octauus rex assiriorum vide folio xxx
Armeniaci quando venerunt imperium. p̄ sertim vsq; alsaciam. vide cclviij
Arnobius affricanus philophs preclarus. vide folio cxliij
Arnolphus septimus gallorū impator cxciij
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatum lugdunesem. vide xvj
Arnaldus de villa noua phs ccxvj
Arpharat tertius filius Sem a quo fuerit chaldei. vide xv
Arioldum quoq; regem dancoz cxcj
Arriana secta est gothorum gens seductione imperatoris valenti cxxv
Arsanus ochi regis filius terdecimus rex psaz vide folio lxxviij
Arsenius monachus vir sctissimus cxxv
Ars imprimendi libros his temporibus in germania fuit enata clv
Artaxerses septimus lxxvj
Artaxerses persarum vndecimus rex lxxviij
Artaxerses tercius qui ochus lxxviij
Artes omnes vsui humano deseruientes sunt inuente a filijs lamech x
Artem ferream tubalchaim inuenit x
Artus fuit rex quintus assiriorum xxviij
Artabanus fuit rex persarum septimus lxxvj
Arrius hereticus quid senserit erronis. & quomodo sit mortuus clxvij
Arturus rex buttannorum christianissimus. vide folio clv
Artharis rex longobardorum dv
Asia prouincia que sit & vnde habeat nomen vide folio xlij
Asia rex in israhel lj
Astanes filius gomer a quo sarmacia xvj
Astades rex fuit assiriorum xxiij
Astamus filius enee secundus rex latinoz fuit & dicitur rex albanorum xlvj
Asahel rex syrie promptus fuit vt affligeret filios israhel lvj

Asarias pontifex pro zelo legis constanter restitit ozie regi iude lvj
Assaradon rex assiriorum fuit filius Sennacherib. vide folio lxix
Assenech quomodo erat pulcherrima cxxviij
Assiriorum rex quintus fuit arius cxxviij
Azo doctor insignis ccxxj
Assiriorum regnum quando incipiebat deficere. vide folio lxvij & clxvij
Astronomus maximus fuit Jonichus quartus filius noe. vide cxv
Astrologus magnus fuit prometheus. quere folio cxv
Astronomus Tales fuit derisus a vetula. vide folio lxiij
Astrologus primus fuit aracus lxxv
Astrologus recommendatus fuit ptolomeus. vide folio ccxvij
Astronomus optimus fuit Campanus. quere folio ccxij
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio ccxl
Astesanus ordinis minorum doctor precipuus vide folio cclvj
Assur secundus filius Sem. a quo venit imperium assiriorum. vide xv
Assuerus vndecimus rex persarum lxxviij
Assumptio virginis marie cxij
Athlas gigas astrologus septem genuit filias nymphas xxix
Athalia filia achab surripuit reguum & occidit omnem semen regni liij
Athanasius episcopus alleranduinus graues sustinuit pssecutões ab arrianis cxlvij
Athauphus rex fuit Gothorum cliij
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio xxviij & xxix
Athenienses affecerũt mulieres triplici supplicio. vide xxviij
Athila hũnorũm rex multas circuibat debellãdo regiones. & sese dei flagellũ appellabat. vide clv & xl
Athila rex hunorum quõ fuerit mortuus clvij
Atlethes fuit primus corinthior rex xlj
Auentinus filuius rex Italie fuit lvj
Augusta ciuitas a quo sit primo condita. vide folio c
Augusti dicebantur reges romani ab illo augusto. vide folio cij
Augustinus beati ambrosij discipulus. quere folio cliij
Augustinus de anchona vir plurimum docꝰ. vide folio cliij
Aulus gellius romanus orator grammaticus insignis cxxvj
Aurelianus romanorum imperator cxxv
Aureliana ciuitas a quo fuerit cõdita. quere folio cxxvij
Aurea virgo sancta & discipula eligij clxxiiij
Auicenna medicus preclarus fuit ccxxxvj
Auerrois medicus commentator ccxxvj
Auensoar medicus cantuariensis ccxxvij
Austria prouincia describitur ccciv
Austrie marchionatum Fridericus primus conuertit in ducatum ccxxj
Austrie duces quid cõpromiserunt baioarijs i adipiscendo imperium cclij
Azarias filius obeth propheta predixit captiuitatem iudeorum lij
Azarias filius helchie pontifex lix
Azo doctor inrisimilis fuit ccxxx

Baasa tertius rex in isr ahel l
Babilonia seu babilon vbs a quo primo fuerit condita lviij
Noua conditur lxxiiij
Babilonie primus rex fuit meredach lxvij
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio xxx
Baleus decimus erat rex assiriorum xxix
Balaam prophera filius seor occidit. quere folio xxxij
Balsamus quales habebat arbores. & aliquã do creuit in hiericho lij
Balthasar rex erat babilonie lxix
Basilius magnus multorum monachorũ institutor & pater cl
Balachia regio que sit & quę gens illius vide folio cccij
Balachi dicuntur flacci vide ccciij
Baldus perusinus precellentissimus legisperitus. vide cclxv
Bamberga ciuitas vnde duxit nõmen. quere folio cxcv
Baptisare omni die tempore natiuitatis Leo papa secundus statuit cxxvj
Baptismatis tempore dux richoldus pedez retraxit. vide cxxiij
Bassianus Seueri filius cognomento curli. anthonius caracalla imperator cxx
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio cciij
Basilidus fuit quidam hereticus cxxiij

Barnabas vnus ex septuaginta duobus discipulis christi cxv
Bartholomeus apostolus vnus ex senatoribꝰ celi. vide folio cxvj
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentum est vide folio clix
Barbara virgo orta ex nicomedia cxxix
Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vide folio ccxxv
Bartholomeus pisanus ordinis predicatorum professꝰ cclvj
Bartholus legum doctor plurimum recommẽdatus. vide folio cclix
Bartholomeus de Saliceto iurisconsultus. vide folio cclxv
Bartholomeus de vbino ordinis heremitarũ doctor vide folio cclxvj
Barbara cõiunx sigismundi post mortem imperatoris cum cadauer captiua ducit cclxxj
Bartholomeus de montagnano medicus. vide folio cclxxv
Binaldus archiepꝰ colonien sis ccxxxj
Balduinus secundus rex hierosolime ccxix
Bauari siue baioarij qui sint cvij
Bauarorum regis filiam rex longobardorum duxit in vxorem clxix
Bauarorum principes tempore Rũperti dicebantur duces. vide folio clxxij
Baiorariorum siue bauarorum metropolis ẽ saltzburga. vide clxxij
Bauari siue baioarij qñ receperunt fidẽ catholicam. vide cix
Bauaros qñ coegit carolus magnus cix
Bauarie dux fuit cassilo cix
Bauarorum principes dicebãtur reges illis tẽporibꝰ clxvij ⁊ lxxiij ⁊ lxxviij
Bauarorum dux Tarillo duxit se pippino regi francie commendatum lxx
Bauaria venit in regnum francie per coroluꝫ magnum. vide clxxxviij
Bauarorum rex frater caroli secundi illis temporibus mortuus est cxcj
Bauarie dux heinricꝰ vngaros superauit. ⁊ deinde venit in italiam cxcviij
Bauarorum dux fuit eo tempore imperator rebellis. vide ccij
Bauarus hic vnus fuit in papam electus. que re ccx et xcviij ⁊ c
Bauarorum auxilio fuit iustinianus in imperium restitutus. vide cxxviij
Bauarorum duces vnde traxerunt ab hoc tempore originem ccliij
Bauaria superioris germanie pãincia describitur ⁊ vnde bauari a principio traxerunt originem. vide cccxxij
Bathuel tertius filius nachor genuit rebeccam filiam ⁊ laban filium. vide xxj
Beda anglicus presbyter ⁊ dictus venerabilis vide folio clxxix
Belus pmus rex assiriorꝫ pnũ hũit regnũ. xviij
Bela octauus fuit filius nachor xxj
Bellotus erat rex assiriorum xxxiiij
Bellator egregius fuit picꝰ saturni filiꝰ xxxvj
Bellum grecorum contra troyanos ⁊ destructio describitur troye xxxvij
Bella troyanorꝫ qre fuerũt exorta xxxviij
Belocus rex assiriorꝫ. sub illo promisit deus iacobum terram promissionis xxix
Bellum punicum cum hanibali seniore illis tẽporibus est inchoatum lxxviij
Bellum scipionis in quo mira gesta sunt ⁊ ceterorum consulum romanorum xciij
Bellum ciuile cesaris ⁊ pompeij erat execrandum. vide folio xcviij
Bellũ apud augustã ⁊ q̃ in eo sint occisi cj
Bellum grauissimum commisit gratianꝰ imperator apud argentinam clj
Bellum maximum gesserunt in romanos radagus ⁊ alaricus gothorum reges clij
Bellum magnum est commissum tempore valentiniani imperatoris clv
Belisarius patricius vir in armis strenuus. vide folio clxiiij
Bella maxima cõmisit belisarius clxiij
Bellandi mores q̃ sint gentis scythice xix
Bella gessit in franciam orientalem arnolphus imperator. vide ccxij
Bellum fuit atrocissimum inter regem francie ⁊ regem anglie commissum cclv
Bellum fuit exortum inter fratres beate marie theuthonicorꝫ ⁊ regem polonie cclxxxij
Benadab rex syrie bellauit contra regem achab. vide liij
Bñdictꝰ abbas italicꝰ mõachorꝫ pr clxj
Bñdictꝰ papa pmus pria romanus clxv
Benedicere sal ⁊ aquam alexander papa primus instituit ccxlij
Benedictus papa secundus siue iunior patria romanus. vide cxxvj
Benedicti abbatis corpus est eo tempore trãslatum. vide folio cxxxviij
Et iterum est translatum clxxiiij

Benedictus tertius papa ꝓpria romanꝰ cxcj
Bñdictꝰ papa ꝙrtꝰ ꝓpria romanus cxciiij
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio cc
Benedictus sextus papa patria romanus quere infra folio cc
Benedictus septimus papa patria romanus vide folio ccij
Benedictus octauus papa patria Tusculanus vide folio ccvij
Benedictus nonus papa patria Tusculanus. vide folio ccvij
Benedictus decimus papa natione Campanus. vide folio ccxiij
Bñdictus papa. xj. natõe tarusinus ccxlvj
Benedictus duodecimus papa patria Tolosanus. vide cclij
Benedictus. xiij. papa adulterinus cclxj
Berillus epꝰ vir doctissimus cxxxj
Bernardus rex ytalie Caroli magni nepos vide folio clxxxix
Berno abbas magne sanctitatis cxciij
Berengarius primus impator ytalie cxcvij
Berengarius scꝰs imperator italieꝰ cxcvij
Berengarius tertius imperator ytalie cxcvij
Berengarius ꝙrtus impator ytalie cxcviij
Berengarius erauit circa sacramentuꝫ eucharistie. vide ccxij
Bernhardus abbas clarevallensis ccxxj
Bernhardus compostellanꝰ doctor iuris. quere folio ccxxxix
Bernardinus Senensis ordinis sancti Francisci professus cclxviij
Bentzeslaus caroli filiꝰ imperator postea fuit depasitus. ꝙ que fuerit causa vide cclxj
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio cclxxxiij
Bestualia ꝓuincia describit ccxix
Bestiole cadebant de celo istis tempibꝰ. cclviij
Bias asianus primensis philosophus quinꝰ de septem sapientibus lxiij
Bibertus lotaringie princeps cxcvij
Bigamus primus fuit lamech x
Bigamum ordinari concilium apud sanctuꝫ petrum Rome vetuit clxviij
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Richardo. vide cxxxij
Bilhelmus imperator non tamen fuit confirmatus. folio ccxxxviij
Bisantiam ciuitatem quis condidetit. quere infra folio lxvij
Blasius episcopus vir sanctus claruit. vide folio cxlij
Blondus flauius vir doctissimus cclxxvj
Bohemorum regnum quando habuit initiuꝫ vide folio xxv
Bohecius vir clarissimus clx
Bohemi illis diebus receperũt fidem catholicam. ꝙ q̃ fuerũt duces illius gentis cxcviij
Bohemos heinricus tertius fecit impio romano tributarios ccxj
Bohemie ducem Fridericus primus creauit in regem. vide ccxcvj
Bohemia cum situ suo describit cccxviij
Bohecia ꝓpria vbi sit sita vide ccxviij
Bohemorum heresim Sigismundus imperator statuit exstirpari cclxviij
Bononia ciuitas a quo primo cõdita lxvj
Bonifacius papa ꝑmus natõe romanꝰ cj
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio cliij
Bonifacius tertius papa patria romanus vide folio clxviij
Bonifacius ꝙrtus papa natõe marsus. clxviij
Bonifacius papa quintus natione campanꝰ vide folio clx
Bonifacius archiepus maguntiñ. cxxxj
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio cxxxj
Bonfaeius septimus papa male intrauit. vide folio cxciij
Bolffgangus episcopus Vatisponensis sueuꝰ vir fuit sanctus ccix
Bonauentura cardinalis natione Tuscus. vide folio ccxl
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio ccxlvj
Bonifacius papa nonus ꝑtria Neapolitanus. vide folio cclxj
Boos vel boum pontifex in lege xxxix
Booz filius fuit Salmon xlj
Bos etiuit in egypto de flumine in festo seraphis ꝙ a populo pro deo colebatur xxxj
Bos quidem loquebatur ꝙ quid vide cj
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide folio cclxxxj
Brandanus abbas vir sanctissimus clx
Brandeburgensis marchia vbi sit sita. vide folio ccxxvij
Biatislauia ciuitas a quibus fuerit edificata. vide folio cclviij
Brennus gallorũ dux venit in ytaliã. multaꝙ ve

bium fundamenta iecit lxxviij
Brittannia maior q̄ sit. & que minor xlviij
Brittannorum rex plurimum est recommendatus. vide folio clx
Brigida virgo casta & sanctissima clxj
Brittannorum siue anglorum rex fuit lucius vir sanctus cxxvij
Brigida alias brigitta deuotissima mulier vide folio cclx
Biria ciuitas quando & quare venit ad venetorum manus cclxxij
Brutus consul fuit romanus lxxiiij
Bruno primus carthusiensis fuit be Colonia oriundus. vide ccxvij
Bruno epūs colonien. vir sanctus cxj
Buda vibs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide folio cxj
Bulgari ceperunt fidem illis temporibus. quere folio cxcj & cxciij
Burgundia venit a dodamin xvj
Burgundi in magna copia rheni flumen insederunt. & postea facti sunt xp̄iani cl
Burckhardus episcopus herbipolēsis vir sanctus. vide folio clxxxv
Burgundionum rex fuit rudolphus cxciij
Burgundie dux nussiam obsedit. quam fridericus tertius imperator liberauit clxxxiij
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor & Balaam. xxj

Cayn primogenitus Ade & Eue erat. vide folio ix
Caynan fuit filius enos ix
Cayo furius consul erat romanus xcj
Cayus cassius longinus ꝓsul romanus xciij
Cayus iulius cesar lucij filius cij
Cayphas pontifex iudeorum erat cvj
Cayus caligula imperator quartus cxiij
Cadmus rex assiriorum xxxiij
Caietanus theologus & philosophus. quere folio cclxxiij
Calix debet esse argenteꝰ vel aureus statuit papa zepherinus cxxvij
Calixtus papa natione romanus cxxvij
Calixtus secudus papa natione burgundus vide folio ccx
Calixtus tertius papa natione hyspanus vide folio cclxxvj
Cham secundus fuit filius noe xiiij
Cham quō deriſit Noe pr̄em suum xvj
Chus filius cham a quo ethiopes xiiij
Camuel fuit quartus filius nachor xxj
Cambises erat rex persarum lxxiiij
Chanaan primus filius cham a quo fuere chananei. vide xv
Candelabri figura q̄e fuerit in veteri testamēto vide xxxiij
Cantum cum organo decantari ordinauit papa vitalianus lvij
Canon papa tracia oriundus clxvj
Capadocia venit a mosoch filo iaphet xvj
Capis siluius rex fuit ytalie lv
Capta troya agamenon predam omnem cōliter diuisit xxxviij
Captiui ducti sunt cum rege Joachim in Babiloniam Daniel cum suis. Ezechiel & mardocheus. vide folio lvij
Capta est tota iudea cum ezechia rege lx
Captiuitas iudeorū quādo incepit & quare deus permisit populum capi lxv
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio cclxxix
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. scilicet. A. b. c. &c. xxv
Carthago vibs a cartha opido sumpsit nomē vide folio xlj
Chartago ante romaꝫ fuit constructa & a quo vide folio xlj
Carpentus siluius rex ytalie fuit. lv
Carmeydes erat magnus phūs lxxvj
Carias romanorum imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio cxxix
Carolus magnus quō coegit bauarios cx
Carolus marcellus pipini senioris filiꝰ rex frācie & dictꝰ est magnꝰ ex gestꝭ magnis. cxxxij
Carolomanus caroli marcelli siue magni filius erat clxxv
Carolus cū papa Adriano p̄ sumptionē sc̄i se se ꝑpetua obstrinxerunt amicicia clxxv
Carolus magnus rex fuit francoꝝ clxxvij
Carolus magnus vbi fuit natus clxxxij
Caroli magni mē vngaria fuit clxxxij
Carolus magnus victus est in imperatores romanoꝝ illis temporibus clxxxix
Carolus magnus quas gentes vincebat prelio ob christianoꝝ libertatē clxxix
Carolus magnus quō fuerit in corpore dispositus. folio clxxix
Caroli sedes fuit in aquisgrano clxxix
Carolus magnus debellauit Saroviam cc
Carolus secundus cognomento caluus impe-

rator fuit romanorum • cxcij
Carolus tertius cognamento grossus imperator. vide folio cxcj
Caroli magni progenies possederunt imperiam ad annos centum & decem. Et illis temporibus habuit finem. vide cxciiij
Carolus magn⁹ fuit germanus natione. vide cj et folio ccxxvij
Carolus rex sicilie fuit & potens ccxlj
Carolus secundus rex sicilie ccxliij
Carolus sc̃s rex neapolitanus habuit filios sex. & quinq; filias ccxlvj
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide folio cclvij
Carolinas leges condidit carolus q̃rtus. cclvij
Carnia pincia in q̃b⁹ terre locis sit cccr
Caroli quarti sollicitatione. capita apostolorum Petri & pauli sunt inuenta cclx
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecunias qui sibi necem parauerat. vnde illum reuocabit a malo. vide cclx
Carolus poeta vir eruditissim⁹ erat cclxiij
Carolus burgundionū dux per swecenses morte est truncatus. vide cclxxvij
Caseth fuit quintus filius nachor xx
Cassianus monachus iohānis crisostomi diaconus. vide clij
Casus sūmarios decretaliū raimūd⁹ pfecit. cxlvj
Caspar Schlick triū cesar̃ cācellari⁹ cclxix
Castra quare sint. & a quibus primo in montibus constructa cx
Cathalagus regum assiriorū qs sit xvij
Catho phs plura docuit moralia xciij
Catho phs pm⁹ roman⁹ & iurista cxiij
Catho posterior vtiens phs cxvij
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolosus. vide folio xcviij
Cathena scti Petri fuit data epo metēsi. ccxxix
Cecus fuit didimus vir magni ingenij cliij
Celestinus papa natōe cāpanus cliij
Celestinus sc̃s papa natōe tuscus ccxij
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit vide folio cxxx
Celestinus papa sext⁹ natōe romanus ccxx
Celestinus papa q̃rt⁹. pria medialoñ. ccxxiij
Celestinus papa quintus patria Eserniensis vide folio ccxxxij
Cecrops reliquit regnum argiuorum. & primo regnauit athenien̄sibus xxxij
Cerusseam facere germanos docuit primo bachus. vide folio xxix
Cerdo quidam heretic⁹ a quo cerdoniani. vide folio ccxviij
Ceream paschalem benedici statuit papa Theodorus. vide clxxiij
Ceres dea frugū adorabat a gentib⁹ xxvj
Cesarius & alij plures martires hūs passi sunt temporibus. vide ccxxvij
Cesarea regina psarum mulier sancta clxiij
Cesares dicebantur romani principes a tempore Julij. vide cj
Chaldei fuere ab arpharat filio sem. xv
Chilon tertius fuit de septē sapiētib⁹ • lxij
Chus quartus fuit filius cham. a quo veniūt ethiopes. vide xiij
Cilia venit a tharsis filio ianan xvj
Cineus fuit filius chanaan xiij
Cinus erat doctor iurisciuilis nominatissimus vide folio cclv
Cipria venit a thaisa filio Janan xvj
Cipr⁹ est quedam insula xxix
Cipr⁹ianus doctor eccl̃ie eruditissim⁹ ccxxvj
Circumcisio qñ fuit instituta xxj & xxij
Circes potu quodam mutauit homines in bestias vide folio xlij
Ciꝛus primus rex fuit persarum lxxiij
Ciriacus vir sanctissimus ccxxix
Cirillus vir scūs multa pphetauit ccl
Citharam appollo reperit. & artem medicine primo inuenit. vide xxx
Citherinum bohecius p̃mus excogitauit cix
Ciuitates sunt sc̃ē q̃dā ville sweuie ccxliij
Ciuitates loci orientalis sunt per Soldanum plurimum oppresse cclxj
Claudius Cay caligule patr̃uus imperator q̃ntus ccxij
Claudius poeta natione hyspanus clij
Claudius secundus & quintilus frater eius imperatores erant ccxxv
Claud⁹ nicostrat⁹ symphorian⁹ mr̃. ccxxix
Clarevalleñ. abbas fuit bernard⁹ cxviij
Clara virgo admirabilis & sancta ccxxxv
Clara virgo sc̃a ordinis heremitar̃ ccxlviij
Cleobolus philosophus lindius-sertus de septē sapientibus • lxiij
Cleopatra egipti regina xcviij
Cla⁹ papa p̃tificat⁹ mun⁹ iuit⁹ accepit. ccvj
Clemens papa patria romanus de regione celimontis. vide cxix
Clericam in publico bibere aut vinum vendere zozimus papa vetuit. cl
Clemens p̃sbyter alexandrinus ccxviij

Clericos posse recipere fundos ⁊ ꝑdia oblata papa Vrbanus statuit. sed in cõi cxxix
Clericorum carcerem haberi apud episcopos statuit papa Eugenius clxxiij
Clemens secundus papa episcopus bambergensis quere folio cc
Clemẽs tertius papa patria romanus cxxix
Clemẽs papa q̃rt⁹ natõe narbonẽsis cxxxix
Clemẽs papa q̃nt⁹ natõe vascon⁹ cclviij
Clementinarum liber compositus est tempore clementis pape quinti cclviij
Clementinar liber hic ꝑfirmat⁹ est cclviij
Clemẽs papa. vj. pẽia Lemonicẽ cclvij
Clemens papa septimus sedit annis quindecim quere folio cclix
Climata habitabilia terre septem sunt xl
Clodoueus rex francorum primus Francoꝝ christianus c lx
Codrus fuit vltimus rex Atheniensium vide folio xxviij et xlv
Colebatur apud nemphim Osyris xxj
Collosus solis fuit Rhodis septuaginta cubitorum altitudinis xxviij
Collosus ingens solis simulacrum corruit ex terremotu quere folio lxxvij
Colonia ciuitas vnde habuit initium c
Colũban⁹ abbas vir sctitate plenus clxv
Compomus ꝓcurator iudee cv
Commedit multa albinus vna cena sicuti ceteri multi quere folio cxx
Cometa apparuit illis temporibus cladez maximam significans clxxvij
Comete due apparuerunt illis tpibus clxxvij
Cometa mire magnitudinis apparuit in ytalia quere folis cxj
Comites de lippa olim dicebantur de schwalenborch quere folio cxj
Composuit plura cantica ecclesiastica Fulbertus similiter ⁊ Robertus rex cc
Composuit Salue regina Hermannus contractus quere folio ccxj
Cometa insignis magnitudinis apparuit ccl
Comites quindecim ex suevia coegit imperator Rudolphus cclxij
Cometa apparuit significans christianorum afflictionem quere folio cclxvij
Cometes apparuit designans mortem Regis Francie. quere folio cl
Cometa ⁊ illis apparuit temporibus clxij
Cometa illuxit mortem pape d signãs clxvij
Commotões ciuitatũ italie quedam fuere vide folio ccxxvj ⁊ cj ⁊ cij
Cometa visus est plura ꝑdicãs mala clxxv
Coniurari in publico instituit Licurgius propter occultam luxuriam lvij
Cõsules romani quando inceperunt ⁊ quare. vide folio lxxiij
Cõsules romani q̃ fuerunt lxxvij
Conspirationes fecit cathilina consul Romanus. vide folio xcviij
Constantinus magnus filius Constantij augusti in britannia est creat⁹ impator clv
Constantius constantinus ⁊ constans filij fuere cõstantini magni imperatoris clv
Constantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen suum clvj
Constantinus fecit equo suo frenum ex clauo domini saluatoris. vide clvij
Constantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis supplicium clvij
Cõstantin⁹ ples edificauit ecclias clvij
Concilium nicenum quare ⁊ qñ fuit celebratum. quidue in illo diffinitum clxij
Concilium vniuersale secundum fuit constantinopolitanum clxij
Concilium vniuersale tertium fuit Ephesum vide folio clxiij
Conciliũ quartum calcedonense clxj
Concilium Aurelianense iussu clodouei indicatur. vide folio clx
Cõciliũ q̃ntũ apud ꝓstãtinopolim clxij
Cõcilium apud sctm petruz rome clxxviij
Conradus imperator male fuit vite cxxvij
Concilium rome. lx. episcoporum cxxij
Cõcordia mulier sctã ⁊ ypoliti nutrix cxxv
Concilium in sinuessa ciuitate cãpanie clxij
Constantinus ⁊ galerius imperatores fuerunt vide folio clxij
Cõstãti⁹ tertius imperator romanorum clxxij
Cõstãs ꝓstãtinopolitanus imperator clxxiij
Concilium rome tpe martini pape clxxiij
Constantinus quartus imperator cõstantij augusti filius clxxvij
Concilium vniuersale sextum apud constantinopolim. vide folio clxxvij
Concilium aquilegiense vniuersale cxxviij
Constantinus papa natõe Syrus clxx
Concilium rome propter ymagines adorandũ vide folio clxxiij
Cõstãtin⁹ q̃ntus imperator filius leonis clxxiij
Cõstantin⁹. vj. leonis filius imperator clxxiij
Constãtin⁹ papa sẽs natõe romanus clxv

Concilium septimum Helena mater Constãtini collegit. vide folio clxxxvij
Conradus primus impator romanor cxciij
Conradus episcopus constantiensis vir sanctus. vide folio ccij
Conradus scõs impator romanus ccviij
Concilium vercellense illis temporibus habitum est. folio ccxxv
Conradꝰ eius nois tertius impator ccxxiiij
Concilium lateranense agebatur illis temporibus. vide folio ccxxj
Concordantias biblie confecit hugo cardinalis. vide folio ccxxxix
Concilium Lugdunense hic habuit initium. vide folio ccxlij
Conradinus nepos imperatoris Friderici sueni. vide folio ccxlij
Conradus impator Friderici filiꝰ ccxxxvij
Concilium viennense habitum fuit illis temporibus. vide folio ccxlix
Concilium pisanum super vnione ecclesie fuit collectum. vide folio cclxiij
Concilium constantiense duraũit nouem ⁊ triginta annis cclxix
Constantia vrbs germanie quomodo sit ornata ⁊ vnde habebat nomen suum cclxx
Concilium basiliense fuit congregatum illis tẽporibus ⁊ quõ fuit dissipatum cclxxij
Concilium florentinum hic initium cepit. vide folio cclxxiiij
Constantinopolis expugnatio qñ sit facta p turchorum populum cclxxviij ⁊ cccvj
Constantinopolitana vrbs er tempestate inaudita plurimum fuit conturbata. cclxxviij
Conradũ celtis germanum poetam Fridericꝰ tertius imperator in Murmberg laurea decoraũit. vide folio cclxxxvij
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdotio cum aaron cxxvj
Chorumꝰ vrbs a q̃ sit constructa cxxx
Corsica insula in q̃bꝰ terre locꝭ sit cxxxix
Corporale altaris bonifacius papa instituit. clxviij Statuit ⁊ sixtus cxlij
Cornelius papa natione romanus cxxij
Coreisantes quidam per annum integrum puniebantur dei permissione ccix
Corporis christi solennitatem cum octaua. Vrbanus quartus instituit cclxxix
Corisantes plꝰ pierũt in ponte vno cclxiij
Corinthia pouincia vbi sit sita ccc
Corinthioꝝ mores i electõe pncipis q̃ sint ccc
Cosdras rex psarum occupauit romana s prouincias ⁊ venit vsq; hierusalem clxviij
Cosmas ⁊ damianus christianissimi viri ⁊ medici fuerunt cxl
Cosmas medicus florẽtinus potẽtissimꝰ ciuis vide folio cclxxvij
Crathes atheniẽsis academicꝰ phs xc
Creatio mundi sm diuersos diuersimode creditur. vide folio j
Creta insula in quibus mundi partibꝰ sit vide folio xxix
Crispus stoicus philozopus nationẽ eius vide folio lxxviij
Crispis quatuor habuit filios ⁊ vnicam filiaz folio xcix
Crisma singulis annis innouari statuit fabianus papa cxxij
Crispinus ⁊ crispinianus martires cxxix
Cristoferus martir incomperabilis magnitudinis fuit cxl
Cristina virgo celeberrima cxlij
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide folio cxciij
Cristiani statuerũt expugnare iheroſolimaz vide folio ccxvij
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis fuit vide folio cclxv
Cristiernus rex dacie vir xpianissimus romaz petijt vide folio cclxxxv
Crocauie ciuitatis descriptio ccxvj
Cruciferorum ordo a quo habuit initium vide folio cxxxij
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vide folio cxlij
Cruces apparuerunti n vestibus hominum vide folio cc
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis ccxxv
Cuboya ĩsula q̃ nostro euo nicropõtã dicit. lx

Dacia regio que sit ⁊ vbi ccxxvij
Dadan filiꝰ regma a quo veniunt ethiopes xv
Dagobertus rex francorum ~~cxxv~~ cxxxv
Damascus est in syria regione xv
Damasceni veniunt ab hus filio aram xv
Damascus qñ ⁊ a quo fuit pstructa xxiiij
Damascus distat ab iherusalem itinere dierus ser vide folio xxiiij
Damascum tres reges christiani impugnauerunt vide folio xxiiij
Damasus papa natione hispanus cxlviij

Dalmacie regnum q̄tum se extēdebat cxcij
Damasus secundus papa notione bauar⁹ vide folio ccr
Damiata vbs in egypto quē fuit a xp̄ianis expugnata ccxxxv
Dalmacia pꝛouincia vbi sit sita cccr
Daniel propheta ductus est in Babiloniaz vide folio lxvj
Dātes poeta ⁊ vates cōspicuus cclj
Dauid secundus rex in Jsrahel xlviij
Dauid propheta fuit filius ysai de tribu iuda. vide folio xlviij
Dauid fuit vir robustus ⁊ ruffus xlviij
Dauid cepit iherusalem ⁊ expulit chananeos ⁊ iesubeos. vide folio xlviij
Dauid fecit numerari popnlum ⁊ displicuit deo. vide folio xlix
Dauid habuit filios quos in iherusalem generauit quorum nomina vide xlix
Darius rex persarum remisit israhel in iudeaz vide folio lxxviij
Darius histapsis rex persarum fuit pro iudeis vide folio lxxviij
Darius nothus decim⁹ persarum rex lxxviij
Darius Arseni regis filius. vltimus persarum rex. vide folio lxxix
Decimarum non solutionem thuringi armis obtinuerunt. vide folio clxxvij
Decius impator homo pessimus fuit cxxxj
Decretum q̄s primo composuit ccxxj
Et redigebātur illis tpib⁹ ccxvij ⁊ ccxviij
Delborā prophetissa iudicauit israhel. vide folio ix ⁊ xxxviij
Democritus philosophus sibijpsi eripuit oculos ⁊ in paupertate vixit. vide lxxvj
Demas philosophus athenien sis lxxxj
Demosthenes princeps oratorum lxxxv
Demetri⁹ phalen⁹ cognomento phus lxxxviij
Demetrius sother rex syrie ⁊ asie multos iudeos occidit lxxxix
Demetrius filius demetrij rex syrie xcj
Demetrius macero rex sirie xcvj
Demetria virgo sancta cix
Demonia expulit Fortunatus episcop⁹ clxvj
Depositus fuit imperator Wenzeslaus ⁊ quare ⁊ quis fuit in locum surrogatus. vide folio cclxvj
Deos gentilium Hermes dixit esse homines mortuos. vide folio cxxx
Deo est similis vir aiō perfecte bonus cxcv
Desponsande consensus inoleuit requirendus er consensu reb ecce. vide xxj
Desideri⁹ vltim⁹ rex longobardorum clxxxvij
Deus dedit papa patria romanus clxx
Dyana fuit prima dea. vide folio xxvj
Dyaconi septem qui fuerunt. vide cxiij
Diascorides medicus grecus xviij
Diadumens imperator vir pulcher cxx
Dyabolo sese obtulit pena silvester secundus tempore monacha ti. vide cciij
Dignitates ecclesiastice vendebantur tempore Silvestri tertij. vide ccr
Diluuium quando fuit. vide xj
Diluuium particulare permarimum fuit in achaia tempore Jacobi. vide xxvij
Diluuium deucalionis factum in thessalia. xxj
Didimus alexandrinus cecus cliij
Diogenes magnus fuit philosophus lxx
Dion nobilis phus siracusanus lxxv
Dyonisius ariopagita philosophus dariss⁹ vide folio cx
Dionisi⁹ abbas cōfecit compotū paschalē dx
Dionisius corintheorum episcopus cxxviij
Dionisius alexandrine ecclesie epūs cxxj
Dionisi⁹ papa ex mōacho pōtifex creat⁹. cxxv
Diocleian⁹ ⁊ marimian⁹ impatores. cxxviij
Din⁹ inris vtriusq̄ pitissim⁹ doctor. ccxlviij
Dinus medicus florentinus cdx
Dion philosophus er perusie ciuitate ortus. vide folio cxxij
Distinctio orbium tam celestium q̄z elementorum vide folio vj
Distinctio celestium ierarchiarum vij
Discordia maxima inter venetos ⁊ genuenses vide folio ccxlij
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia vide xxvj
Docuit multa moralia Jppocraces suos discipulos vide lxxviij
Docuit Zeno multa audire. pauca loqui. vide folio lxxviij
Docuit ⁊ socrates plura moralia lxxix
Docuit similiter complura moralia Jppocrates. vide folio lxxix
Doleum habuit pro dono diogenes lxx
Docuit ⁊ catho perpulchra documenta. cum aliis sequentibus libro presenti conscriptis. vide folio xciij
Domicilla virgo sanctissima cix
Domicianus Titi frater duodecimus romanorum imperator. vide cx
Dominicus calderinus rhetor luculentissimus

vide folio cclxxviij
Donatus hereticus a quo donatiste cxlix
Donatus grammaticus z philosophus precep-
tor beati iheronimi. vide cxlix
Donum sacerdotis haberi apud ecclesiam sta-
tuit papa eugenius. vide clxxij
Dominicus hispanus vir sanctitate z doctrina
decoratus ccxxxij
Don⁹ scds papa pria roman⁹. cxxvj z cj
Don⁹ papa prim⁹ patria roman⁹ cxxvj
Dominit annis septuaginta epimenides phi
losophus. vide folio lxiiij
Dorothea virgo sancta z gloriosa cxlj
Duces populi israhel quando inceperunt. vide
folio lxx
Ductus quãdo sit iheſus in desertum cv
Ducatus venetorum incepit illis dieb⁹ ccxxj
Duces Bohemie qui fuerunt a tempore fidei.
vide folio ccxviij
Dulce nomen domini nostri iesu christi zc. cu
ius sit virtutis hec oratio ccxlj
Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vi
de folio ccix
Duo pari potestate prefuerunt civitatibus tẽ
pore iohannis pape quarti. vnus arrianus
alter catholicus. clxix z clxx
Dux bauarie heinricus superauit hungaros
deinde venit in ytaliam ccxviij
Dux burgundie nussiam obsedit. quam Friderici⁹ tertius cum exercitu liberauit cclxxxv
Dux burgundionũ carolus per swetenses mor
te est in bello truncatus cclxxxvij

Edmundus anglorum rex vir san-
ctus. vide folio ccxj
Edimũd⁹ archiep⁹ vir scũs. ccxxxviij
Edwardus rex anglorum martyr ccij
Ebrietatem fugere docuit anatharsis lxiiij
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eẽ ca
put z sedes oim ecclesiar clxviij z clxx
Ecclesiam gaudere libertate statuit Bonifaci⁹
vt nemo ad illam confugiens extrahatur
vide folio clxx
Ecclesiam posse habere temporalia Vrbanus
papa statuit cxxix
Eclipsis solis z lune fuit. inde sequebatur pesti
lentia permarima. vide clxxvij
Ecclesie romane qui principes fecerunt assisten
tiam tempore stephani pape quinti. vide fo
lio ccxij
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarũ
vide clxvij z clxx
Ecclesia romana maxime stetit periculo. quia
pontifices a Petri vestigijs discesserant. vi-
de folio ccxiij z ccxv
Eclipsis solis valde terribilis fuit illis tempo-
ribus. vide cc Item alia ccxxxiij
Ecellinus tyrannus valde paduam oppressit.
vide folio ccxxix
Egyptij vocabantur olim mersei xiiij
Egyptus quando discessit a regno persarum.
vide lxxij
Egesippus vir sanctus z doctus cxj
Egildrudis regina anglie virgo clxxiij
Egidius romanus ordinis heremitarum prior
vide folio ccxlv
Egidius abbas natione grecus ccxxj
Egialius primus rex Sythymorum xv
Eiula filius Chus a quo eiulei. vide xv
Eyster quondam dicebatur aurea clxxxij
Elchias pontifex fuit iudeorum lviij
Eleazarus summus erat pontifex lxxij
Eleutherius papa natione grecus cxxvij
Eleutherius quidam clarissimus miles cxlj
Electõez pape quã statuit Cõstãtin⁹ clxxvj
Electio imperatoris romani p quos fieri debea
tur. vide ccvij z ccviij
Eleutherius nonus exarch⁹ natõe grec⁹ clxij
Elizaphat summ⁹ fuit pontifex lxx
Eliachim fuit de linea christi lxx
Eligius noviniensis episcopus clxxij
Elyud filius fuit achym. vide lxxiij
Elizabeth mater Johannis euangeliste nata ẽ
ex ysmeria sorore marie virginis ciiij
Elizabeth monialis sarõie mulier scã. ccxxviij
Elizabeth filia regis vngarie mulier sancta. vi-
de folio ccxxvj
Elimelech cum vxore. vide xlj
Empedocles docuit tria esse in tota rerum veri
tate. vide lxxvj
Ennius poeta amicos xciij
Emerita lucij regis ãglie filia virgo sancta. vi
de folio ccxviij
Emericus hungarorum rex. vide ccx
Eneas enchise erat filius. vide xlv
Eneas siluius rex latinorum. vide lj
Enilmerodach frater nabuchodonosor lxix
Epheſus in quo terre loco sit. vide xiiij
Epimenides philozophus cretensis dormivit
annis septuaginta quinq; vide lx
Epicurus athenienſis philoſophus lxxviij
Epitauium therentij quid habuerit lxxv

Epiphanius papiensis episcopus clix
Epatū lugdunensem erexit arnulphꝰ ccxv
Era quid sit vide folio ix
Erea vasa fundenda corinthi habebant principatum. vide folio xliij
Era scripserunt greci ppter victoriā troye xliiij
Eraclius impator partis orientalis clxx
Erasmus campanus episcopus cxl
Ertfordia magna vibs vnde habuit nomen. vide folio cxxv
Erichtonius athenienſium princeps primus in grecia cogitauit quadrigam xxxiij
Esau hispidus venator. vide folio xxvij
Esdras vir sanctus reparauit libros quos chaldei combusserunt. vide lxxiij
Esopus fabulator clarissimus. vide lxxv
Essei qui sint & quomodo viuunt cvj
Etates mundi sunt ser. vide folio vj
Etates hominis que sint folio vj Et quare ante diluuium fuit prolixior etas hominis q̄z modo. vide xj
Etas mūdi sēda habet initium. vide xj
Etas mundi tertia capit principium xxj
Etas mundi quarta incepit. vide xlviij
Etas mundi quinta hic cepit initiū lxviij
Etas mundi sexta incepit ciiij
Ethiopes veniūt a chus quarto filio cham. vide folio xiiij
Etheus filius chanaan a quo ethei vide. xv
Ethagarus anglorum rex. vide cxx
Etas mundi septima in fine erit mundi. vide folio ccxj
Etas mundi vltima quando sit ccxciiij
Euboya insula in qua sit mundi parte. vide folio xl
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id est gabaonite. vide folio xv
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare. vide folio ix
Enoch chain fuit filius. vide x
Enos filius Jareth quando finit natus vide folio x
Euar arabum rex insignis philosophus. vide folio xcviij
Euaristus papa natione grecus. vide cxx
Eufrosia virgo religiosa. vide folio cl
Eufrosina in habitu virili monacha cliiij
Eugenia virgo sancta monacha cxxx
Eugenius primus papa natione romanus. vide folio clxxiij
Eucherius lugdunensis epꝰ vir sanꝰ clx xxv
Eugeniꝰ papa scdꝰ pria romanus clxxix
Eugenius tertius papa pisis oriundus ccxxiij
Eugenius q̄rtus papa pria venetus cclxxij
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum. vide folio xlj
Eunomiꝰ heretica q̄ eunomiani heretici cxlix
Euangelium stando dicendus anastasius papa instituit. vide cl
Eustachius cognomento placidus cxxj
Eusebiꝰ potentianꝰ viri romani cxxix
Eusebius papa natione grecus cxlij
Eusebiꝰ epꝰ cesaree palestine. vide cxliiij
Europa enee cum suis capitulis cccxj
Euthices heresiarcha cstātinopolitanꝰ abbas vide folio clxiij
Euticianus papa natione thūscus cxxxvij
Euphemia virgo nobilissima. vide cxlj
Europa secunda est pars terre. & vnde habeat nomen vide folio xiij
Exarchꝰ ytalie primus fuit longinus clxvij
Finis vero exarchatus clxxxvj
Ezechiel propheta ductus est in babiloniaz vide folio lxvj
Ezechiel interfectus est illis diebus. lxx

Fabianus papa natione romanus vide folio cxxxij
Facies saturni quomodo olim depingebatur vide folio xxxv
Facies Janꝰ quō depigebatur a romanis vide folio xxxv
Familiaris pape Leonis quinti suspenso domino sedem apostolicam occupauit cxciiij
Falcones pugnauerant cum cornis. quere folio cccxix
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi vide folio clxxvj
Fames ingens per totam ytaliam cclxij
Faustus apud gallos episcopus clx
Faunus secundus rex fuit laurentum xxxvj
Fedus hubnit imperator cuz sarracenis vt singulis annis daret circa milia aureorum vide folio clxxxvj & clxxxvij
Fenix in thiro & sydone regnauit. vsumq̄ lītaxx condidit vide folio xxxiij
Fenix auis est vnica in mundo ciiij
Fenerator fuit menippus philozophus & seipsum suspendit lxxvij
Felix secundus papa natione romanꝰ vide folio clxvij
Felix tercius papa natione romanus cliij

Felix papa quartus natione ſamnis clr
Felicitas romana femina cū ſeptē filijs cxxvij
Felix papa natione romanus cxxxv
Felix preſbites Euſebius monach⁹ ⁊ martires vide folio crlj
Felix ⁊ adauctus martires crlj
Felix quint⁹ papa ſedit annis nouem vide folio cclxxij
Ferraria inſignis vibs a quo fuerit ornata vide folio clxxix
Ferdinandus alphonſi regis ex concubina filius rex neapolitanus cclxxxij
Ficus libenter comedit zeno philozophus vide folio lxxvij ⁊ lxxix
Fidem xpianam acceperant illis temporibus armeni ⁊ hiberi crlviij
Fidem ſuſcepit brittania ſeu anglia tempe Lucij regis cxxvij
Fides ⁊ caprasius martyres. vide crlj
Fidem chriſti qñ acceperunt baioarij ſiue bauari ⁊ p quē vide clxxij ⁊ clxxiij
Fidem catholicam ſuſcepit rex perſarum. vide folio clxxvj ⁊ clxxvij
Fidem receperunt bulgari cxcj ⁊ cxcij
Fidem receperunt ſchlaui cxcij ⁊ cxciij
Fidem recepit arioldus rex danorum cui imperator dedit friſiam. vide cxcj
Fidem recepit rex normannorum vide cxciij
Fidem receperunt catholicam bohemi cxcviij
Fidem receperunt hungari. vide cxcviij
Figura arche ⁊ ppiciatorij. vide xxxij
Figura arche ſm doctores eodem
Figura menſis de ligno ſechim eodē
Figura candelabri luminis ſm doctores aliqs vide eodem folio xxxiij
Figura tabularuz decalogi ſm doctores aliqs. ⁊ ſm hebreos. vide xxxiij
Filij machabei martirio ſunt coronati. lxxxvij
Flacci dicuntur walachi cccij ⁊ cciij
Flandria cepit exordium tempore Caroli calui vide folio cxcj
Flagellantium ſecta hic habuit ortum. vide folio ccxlj ⁊ cclxiij
Florentia ciuitas a quo habuit originem. vide folio xcv
Floui anus frater taciti germanus imperator. vide de illo cxxviij
Fortunatus epiſcopus tudertinus vir ſanctus vide folio clxvij
Forſeus hibernie regis filius vir ſanctus. vide folio clxxiij
Forchen in oppido Lodouicus tertius rex creatur romanorum. vide cxciij
Et eodem oppido eligebatur rex Rudolphus. vide folio ccxiij
Formoſus papa poſt Stephanum pontifex creatur. vide folio cxciij
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro bononienſi circa pirum cccxxix
Franco quidam ex hectore filius priami nepos a quo francorum nomen eſt tractum. vide folio xxxviij
Francia occidentalis ⁊ orientalis que ſit vnaquecz vide folio xl
Francorum rex chriſtianus primus fuit clodoueus vide clx
Franciſcus ſeraphicus natione italus vide folio ccxxij
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quādo fuerit extincta vide folio ccxlviij
Franciſcus maronus ordinis minorum theologus vide folio cclv
Franciſcus petrarcha vir ingenioſus vide folio cclv
Franciſcus albergothus preclarus medecus vide folio celix
Franconia germanie ſuperioris prouincia deſcribitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide folio cccxj ⁊ cccxxix
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que commiſſa ſint prelia cccxliij ⁊ cccxv
Franciſcus carrarienſium dominus vir ſplendidus vide folio cclxij
Franciſcus martini ordinis carmelitarum vir doctus vide folio cclxv
Franciſcus ſabarella romane eccleſie cardinalis vide folio cclxxj
Franciſcus barbatus vir laudatiſſimus vide folio cclxxiij
Francie regione mala ſuccedebāt tempora ab illis diebus vide folio cccxliij
Franceſcus Sforcia quart⁹ mediolanēſiū dux vide folio cclxxix
Franciſcus philelphus poeta laureatus vide folio cclxxx
Frater quidam nomine nicolaus in heremo p annos multos vixit ſine cibo corporali. vide folio cclxxvij
Friges emerſerunt ab thegorma filio Gomer vide folio xvj Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomento barbaroſſa

imperator romanorum cerrrvj
Fridericus secundus romanorum imperator. vide folio cerrriij
Fridericum sese appellauit imperatorem quidam se doctor qui olim fuisset absconsus vide folio cerlvij
Fridericus dux austrie imperator a quibusdaz electus prelium commisit pro imperio 7 succubuit vide folio cclliij
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator vide cclrrrviij cclrrrviij
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generibus mortis precepit periri vide folio cclrrriiij 7 cclrrv
Fructus ceperunt habare greci illis temporibus allatis aliunde seminibus rrrj
Furius camillus dictator romanus lxxiij
Fulgentius natione apher. vide clr

Gabonite fuerunt ab euo filio chanaan. vide folio riiij
Gaius duellus consul romanus. vide folio lxxxviij
Gaius caligula imperator quartus criij
Gaius papa natione dalmatens crrrvij
Gallacie regio 7 gallate a gomer fuere filio iaphet. vide folio rvj
Galba septimus romanor imperator crvj
Gallus abbas discipls bti columbani drrj
Galienus medicus doctissimus natione grecus vide folio crrv
Gallus hostilianus 7 volusianus eius imperatores. vide crrvj
Galeacius maria mediolanensis dux occiditur vide folio cclrrrvj
Gangolphus vir sctus 7 preclarus dlrrriiij
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit. vide folio crrij 7 crrrvij
Gedeon quartus hebreorum iudex iudicauit annis quadraginta. vide rrrviij
Gelasius papa natione apher clviij
Geysila regina hungarie vide ccir
Gelasius secundus papa antea Johannes vocatus. vide folio cerir
Gentes septuagintaduo sunt procreate ex tribus filijs Noe vide folio riiij 7 rv
Gentes multe pdierunt ex scithis rviij
Genua vibs a quo sit condita. vide lrij
Genuadius epus vir doctissimus clr
Gentes septem sunt institute per septem filios. Japhet. vide rvj
Gemini admodum similes fuerunt amelius 7 amicus. vide folio clrrrv
Gentes. riij. fecerunt. tredecim filij heber rvj
Genealogia imperatoris heinrici 7 coniugis sue kunegundis ccviij 7 ccir
Genuenses sunt a cesare priuilegiati vt monetas tonderent. vide folio cerrv
Gentilis medicus plurimum recommendatus vide folio cclij
Genue ciuitatis ytalie immutationes ccerrriij
Germaniam ab ytalia alpes dirimunt. vide folio rliiij 7 rlvj
Germanus episcopus parisiensis clrvij
Germania que sit 7 plura de illa riiij et etiam folio ccdrviij
Gerdrudis sancta abbatissa. vide ckiiij
Gersens filius chanaan a quo gersei riij
Gerhardus groet claruit vite sanctitate. vide folio cclr
Gerhardus ordinis heremitarum in theologia perdoctus. vide folio cclir
Georgius tarpezuntinus claruit illis temporibus. vide cclrrvj
Georgius Pogiebracius rex Bohemie 7 Vngarie. vide folio cclrrij
Germanie tabula 7 quibus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabāt illos germāos ccerrrj ccerrrij ccerrriij
Gerson summus pontifex in lege rrvj
Gesta ciuitatum ytalie genue scilicet 7 mediolane 7 ceterarum memoratu digna vide folio ccerir 7 ccerrr
Gervasius 7 prothasius germani natione mediolanenses. vide crrrir
Georgius capador tribunus 7 verus christi miles. vide folio crl
Gethuli fuerunt ab eiula filio chus riiij
Gethel tertius filius araz a quo gethei. vide folio rv
Gibertus antipapa in germania ccirj
Gigas fuit nemroth 7 primus tyrannus. vide folio riiij
Gigantes erant illis temporibus r
Gigantis corpus eo tempore inuentum est mire magnitudinis ccrij
Gloria patri 7 filio in fine psalmorum damasus papa statuit dicendum crlviij
Gloria in excelsis deo papa thelesphorus statuit cantandum. vide crriij
Gloria laus 7 honor theodolphus episcopus composuit vide folio crj

Glosator legum fuit Accursius. Decreti vero Bartholomeus. vide ccrrvj
Glosator decretaliū fuit bernhardꝰ ccrrir
Goar vir sancte vite clarnit multis virtutibꝰ. vide folio clrj
Gordianus ⁊ Epimachus crlir
Gordianus hic imperator fuit crrriij
Gorgonius miles romanus. vide crl
Gomer primus filius Japhet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur rvj
Gothorum rex persequebatur christianos in sua gente. vide folio cl
Gothi romam obsederunt p longa tpa cliij
Gothi ab hunis expulsi fugierunt ad dannbium tempore valentis imperatoris postea p tracias sese infudere. vide cl
Gothorum gens facta est arriana seductione valentis imperatoris vide folio clj
Gothoꝝ genꝰ a schitis habuit ortū clj
Gothoꝝ gens sponte dedit se impio romano tempe Theodosij imperatoris clij
Gothorum rex radagasius totam ytaliam ferro ⁊ flamma vastabat ⁊ tandem captus. vide folio dliij
Grando maxima fuit in Constantinopoli. vide folio cliij
Gratianus imperator filius senioris Valentiniani. vide folio clj
Grando permaxima fuit ⁊ illis temporibꝰ vide folio crcj
Gracianus vir magnè doctrine ccrrv
Grecorum siue argiuoꝝ regnū qñ habuit ortū ⁊ q̄ fuerant regni reges rrrj ⁊ rrrij
Greci illis temporibus ceperunt habere frucꝰ delatis aliunde seminibus vide folio rrrj
Gregorius thuronensis episcopus clrvij
Gregoriꝰ magnꝰ doctor noiatus clrvij
Geegoriꝰ papa primꝰ natōe romanꝰ clrvij
Gregoriꝰ scōs papa pria romanus clrrr
Gregorius tertiꝰ papa natōe syrus clrrr
Gregoriꝰ q̄rtus papa pria romanꝰ clrrrir
Gregoriꝰ papa quintꝰ natōe saro cciij
Gregorius papa sextꝰ eiꝰ pria ignota ccr
Gregoriꝰ septimꝰ papa natōe etruscꝰ ccrvj
Gregorius nazanzenꝰ epꝰ in diuinis p̄ceptor beati Jheronimi. vide cl
Girgoriꝰ papa octauꝰ pria bñuktanꝰ ccrrviij
Gregoriꝰ nonꝰ natōe hermicus crrrij
Gregoriꝰ x. papa natione ytalus crlj
Gregoriꝰ xj. papa pria lemonicēsis cclr
Gregoriꝰ papa xij. natione venetꝰ cclriiij
Greci cōuicti sunt vt crederent cum romana ecclesia spiritum sanctum a patre ⁊ filio procedere. ⁊ alia plura. vide cclrriij
Gregorius tiphernas rhetor. vide cclrrvj
Gwasparinus bergomensis grammaticus clarus. vide folio cclrrj
Gwarinus veronensis grammaticus ⁊ orator vide folio cclrrvj
Gwelffi ⁊ gebellini qui sint. Et quando ⁊ vī habuerunt ortum. ccrriij ⁊ ccrrvij
Gwido musicus pria ethruscus ccrij
Gwilhelmus placentinus medicus ccrliij
gwilhelmus durandi speculator ccrliij
Guntherus comes de schwartzenburg scripsit se impatorē contra carolum cclvij
Gwido bonatus astronomꝰ magnus ccrl

HAnibal hamilcarꝰ carthaginēsiū dux filiꝰ ipator exercitꝰ carthaginēsium. vide folio rc
Hartmannꝰ epꝰ buirensis vir sctūs ccrrvij
Hasta vtebantur greci p dyadeyate lr
Hassia puincia vbi sit sita cccr
Hatto archiepūs magūtinꝰ ē missabiliter mortuus. vide folio crcv
Hebrei dicuntur iudei ab heber filio sale rvj
Hector iste fuit primogenitus priami ⁊ incomperabilis fortitudinis rrrviij
Helā fuit primꝰ filiꝰ sem a quo helamite rv
Hela fuit quartus rex in israhel l
Helissam filius ianan a quo fuere helizei rvj
Helēa ista fuit vxor mēelai regis ⁊ a paride rapta vide rrrviij
Heli iste fuit sacerdos ⁊ iudex rliij
Helias propheta obtinuit a deo quot tribꝰ annis cum dimidio non plueret vide lij
Helinandus episcopus vir sanctus ccrriij
Helias p̄pha assumptꝰ ē in curru igneo liij
Helizeus propheta clamauit post heliam pat̄ mi. pater mi lij
Helizeus propheta pallia helie iordanem diuisit vide folio liij
Helius pertinax imperator octauus romanorum vide folio crrvij
Helena mater cōstantini crucem domini quesiuit vide folio clvij
Helinandus monachus historiographꝰ ccvj
Hellis grecia in quibus mundi patribus sit sita vide folio cccviij
Heinricus dux primus saronie imperator crcv
Heinricus secundus dux bauarie imperator eli

gitur. coniunx eius kunegundis ccviij
Heinrici scdi impatoris genealogia ccviij
Heinricꝰ tertiꝰ impator romanorum ccj
Heinricꝰ quartus romanoꝝ impator ccxiiij
Heinricꝰ quintus romanoꝝ impator ccxx
Heinricꝰ sextꝰ romanoꝝ impator ccxxx
Heinricꝰ septimꝰ romanoꝝ impator ccxxxvij
Heinricꝰ octauꝰ romanoꝝ impator ccxlix
Heinricus de hassia claruit illis temporibus. vide folio cclxv
Hermes egyptiꝰ platonis discipulus lxxx
Hermes cuius romanus. vide folio cxj
Heraclius philosophꝰ obscuros scripsit libros vide folio lxxvj
Herodotus grecus hystoricus plurimos edidit libros. vide folio lxxviij
Herodes filius antipatris suscepit a romanis regnū iudeoꝝ & multa fecit mala cxj
Herodes antipas occidit iohem baptistā cvj
Herbaꝝ virtutes nouit diascoridcs cxviij
Heresis cathaphrigaꝝ ḣ incepit cxxvij
Heremita primus fuit paulus cxlvij
Heresis p̄destinatoꝝ viguit illꝰtpibꝰ cliiij
Heresis accephalorum pessima fuit illis temporibus. vide folio clx
Herculianus ep̄us scitate plenus clxv
Hermigildis rex visigathorum. vide clxix
Heraclion imperator clxx
Herbipol cinitas i frācia oriētali clxxx
Hermannus contractus plura composuit ecclesiastica cantica. vide folio ccxj
Heresis waldensium viguit temporibus istis. vide folio ccxxvij
Heremitarum fratres vibes inhabitare ceperunt. vide folio ccxxxvij
Heresis fratricelli per quem & quando fuerit extincta. vide folio ccxlviij
Heresis dulcini que & qñ sit extincta ccxlvij
Hercules quō cum iasone troiam vastauit. vide folio xxxviij
Hercules dux ferrarie vir strēnuus cclxxv
Hetbigis ducissa polonie vidua sctā ccxliij
Hibernia puincia que sit vide cccxv
Hilduntum Apulie ciuitas a thurco hoc anno est erpugnata. vide folio cclxxxviij
Hildegardis virgo admirabrlis spiritum habuit prophecie. vide ccxliij
Hierusalem condidit Melchisedech xv
Hispāia venit a thubal filio iapheth xvj
Hispaniarum reguum quando habuit ortum vide folio xviij
Hispania multos habuit viros clarissimos. vide folio xxv
Hiericho quomodō modo sit villa lij
Hieu filius Josaphat regis inda fuit decimus rerum israhel. vide folio liij
Hircanus filius alexandri tertius pontifex iudeorum. vide folio xcvij
Higinus papa natione grecus. vide cxviij
Hirenꝰ ep̄s lugdunen. cxxviij & cxxix
Hilarius ep̄us pictauiensis optimꝰ christianꝰ multas erpugnauit hereses cxlvij
Hilarion abbas vir sanctus. vide cl
Hilarius papa natione sardus. vide cliiij
Hilbertus Cenomannorum gallie episcopus. vide folio clxxxvj
Hyren filius anani prophete. vide lj
Histria puincia vbi sit sita ccc
Hispania describitur & qui fuerunt terre illius principes. vide folio cccxv
Hispania diuidebatur morte heintici cclxxxvj
Hominis etas quare ante diluuium fuit prolixior q̄z modo. vide folio x
Hoies diuersarum formaꝝ vbi sint xj & xij
Holofernes interficitur a iudith lxxiij
Horaciꝰ flaccꝰ poeta laudatissimus cj
Homines notabiles qui floruerūt tempore traiani. vide folio cxxij
Honoriꝰ imperator frater archadij clj
Homisda papa natione campanus clx
Hdras canonicas clericis pelagius papa instituit. vide folio clxv
Honorius secundus papa hostiensis episcopꝰ. finit. vide folio ccxxj
Honorius tertius papa patria romanus. vide folio ccxxiij
Hostiensis cardinalis vir pitissimꝰ ccxlj
Honoriꝰ quartꝰ papa p̄ria romanꝰ ccxliij
Holandia germanie prouincia describitur. vide folio ccccvij
Homo quidam nicolaus nomine virit in heremo p̄ānos mltos sine cibo corpali. cclxxxvij
Homerus poeta. vide folio xliij
Hominis quamplurime anxietates ab infantia vsq; in mortem. vide ccxcj
Hul secundus filius Aram a quo Armeni. vide folio xv
Hugo arelatensis comes imperator ytalie. vide folio cxcvij
Hugo iste fuit rex francie. vide ccix
Hugo ep̄s gratianopolitanus. vide ccxvij
Hugo abbas duniacensis. vide ccxxiij

Hugo de sctō victore doctor p̄lat⁹ vide cxxiij
Huho de folieto scripsit librum de claustro anime. vide folio cxxiij
Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus. vide folio cxxxix
Hugo senensis vulgat⁹ medicus cxlij
Hugo senensis vulgatissim⁹ medic⁹ clxxv
Hus primus filius aram a quo damasceni. vide folio xv
Hus regio draconitidas ex qua fuit Job xv
Hunorum rex descendit a Scitis xviij
Hus fuit primus filius nachor vide xxj
Huni expulerunt gothos a suis locis cl
Huni sunt sathe sicut & gothi. vide cl
Hunorum rex athila multa commisit in diuersis mundi partibus prelia. vide clv
Hunos carolus magnus maxime oppressit. vide folio clxxxvij & clxxxviij
Hūni qui dicebantur & quam ferocitatem i alias gentes fecerunt cxciij
Hugo abbas cluniacensis cxxj
Hussitarum heresis incepit tempore Wenzeslai. vide cclxj & cdxvij

Ibel filius lamech medicans coniugium carnale & pascua ventris
Jacob & esau ex ysaac patre & rebecca matre nati sunt. vide xxvij
Jacob habuit quattuor vxores e quibus plures genuit filios. vide xxvj & xxvij
Jacob ex lya natu maior ser suscepit filios. xxvj
Jacob habuit quattuor vxores xxxvij
Jacob filiꝰ ioseph fuit aliis temp⁹ xcvj
Jacob⁹ maior apls ab herode occisus ē cxiiij
Jacob minor apls & fr̄ dñi appellatus cxiiij
Jacobus de arena iuris consultus cclxviij
Jacob⁹ de viterbio ordinis heremitar cc
Jacobin⁹ carrariēsis interfecit marsiliū cclx
Jacob⁹ forliuiēsis medicine doctor cclxj
Jadus pontifex iudeis pacem impetrauit ab alexandro magno. vide lxxij
Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in israhel. vide folio xxxix
Janus primus rex ytalie in regendo xxv
Januari⁹ mēsis dr a rege ytalie iano xxv
Japhet tertius filius noe septem filios habuit p quos septem sunt gentes institute xxj
Jareth filius malaleel quando sit natus p
Jason male intrauit pontificium lxxxiij
Janua ārt⁹ fili⁹ iaphet a quo fuere greci xxj
Idolatra primus fuit ninus. vide xviij
Idolatrie genus erecrandum qđ fuit cv
Idolatras fecit moyses occidi. vide xxxiij
Jebuseus filius chanaan a quo iebusei xiij
Jeconias fuit filius iosie & constitutus est rex a pharaone vide folio lxv
Jectan filius heber habuit xiij filios qui omnes fecerunt generationes principales xvij
Jeiunium primo sctūs petrus instituit cxj
Jeiunium quadragesimale septem ebdomadarum telesphorus papa instituit cxxiij
Jeiunare quinta feria & dominico die vetuit melciades papa. vide cxliij
Jepte illegittimus princeps latrocinantium. vide folio xlij & xliij
Jeremias propheta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer pphetauit lix
Jeremias lapidatus est. vide lxx
Jeronimus doctor celebertimus. vir sanctus. vide folio clj
Jheronimus hereticus igne consumptus est. vide folio clxx
Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitulos aureos fecit. vide folio l
Jeroboam rex israhel bellicosus fuit lvj
Jerosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio cxxix
Jerosolime vibis vltima captiuitas cxxxix
Jerusalem condidit melchisedech xv
Jerusalem salem primo edificauit xxvij
Jerusalem qñ & quotiens fuit destructa lxviij
Jerusalem venit in potestatem egyptiorum. vide folio xcviij
Jesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit. vide folio lij
Jesse habuit septem filios & duas filias quorum nomina vide xlviij
Jerosolimam ceperunt xp̄iani exhortatiōe vrbani pape secundi. vide cxxvij
Jerusalem quinta vice fuit destructa cxxxiij
Ignacius episcopus antiochie. vide cxj
Ignem de silice primus eduxit prometheus. vide folio xix
Igne sacro accensi plures precibus beate marie virginis sunt liberati cxxj
Ignis magnus descendit de celo clxj
Jhesus fuit summus pontifex israhel lviij
Jhesus christus quando nascitur. vide cv
Jhesus cum pentibus suis ascendit in tēplū. cv
Jhesus cum esset. xxx. annorum baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum. vide cv
Jhesus christus passus est cvj

Jesus filius sirach nãtione hebreus cõposuit librum qui dicitur ecclesiasticus lxxviij
Jlen quid sit vide folio ij
Jllirius populus significat sclauonicum populum. vidẽ folio cxviij
Jlliria que regio sit & vbi sita ccix
Jmago germanie est in tabula depicta. vide folio ccxxix
Jmperium quõ & quãdo sit translatũ ad germanos & quõ habuit ortũ ro. ipiũ cxix
Jmbres marimi fuere illis diebus cxxvj
Jmperator fuit Hanibal carthaginensium exercitus vide folio xc
Jmperium christianorum & sacerdotium incepit a natiuitate domini. vide cv
Jmperatores qui fuere. vide cv
Jmperatores quattuor fuerant tempore constantini magni. vide cxlij
Jmperij sedem ex vibe roma constantinus statuit in constantinopolim trãsferri cxlij
Jmperium occidentale fuit quasi diuisum ab orientali ktempore marciani. vide clv
Jmperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporibus. vide clxix
Jmperatores confirmabant clericorum electionem tempore seuerini pape clxix
Jmperator primus ex greca progenie fuit leo. vide folio clv
Jmperium constantinopolitanum dicebatur qi imperatores ibidem residebant cxxvij
Jmperium quando sit a grecis in francos trãslatum per quem & quare cxxxij
Jmperium constantinopolitanum defecit illis temporibus vide clxxxvj
Jmperatores pontificibus romanorum fecerunt auxilium per. xxviij. annos cc
Jmperatoris auctoritas non debere requiri in electõe pape statuit Adrianꝰ tertiꝰ cxcij
Jmperatores ytalie qui fuere ccxvij
Jmpatorem sẽdixit guntherꝰ comes de swartzenburg contra Carolum cclvij
Jmpator Wenzeslaus fuit dopositus. vide folio. cclxj & cclxij
Jmpator fuit electus a quibusdam electoribꝰ iodoco marchio moranie cclxj
Jmpium iterum translatum est ad longobardos. vide ccv & ccvj
Jmperij de possessione magna fuit eõcertatio inter italos germanos & francos ccvij
Jmperij institutio ad almanos & super quibꝰ sit imperiũ fundatũ ccv & ccvj & ccvij
Jmperium non habuit ad aliquot tempꝰ imperatorẽ ccxxj & ccxxij
Jmperium paleologorũ hic cepit initiũ ccli
Jmpium vacauit anno vno post mortẽ heinrici octaui. vide folio cclix
Jnachus fuit primus rex argiuorum xxx
Jndia que est in asia & que fructus eius. vide folio xiij & xiiij
Jndoꝝ potestas que sit & qs̃ platus ccxj
Jndia venit a sale filio Japhet xvj
Jnferni ore fecit se absorberi marcꝰ curcꝰ. lxv
Jnitium bonum frequenter habent potentes sed malum finem sicut amasias liij lvj
Jnocentiꝰ primꝰ papa natõe albanꝰ cl
Jnnocentiꝰ scꝰ papa pria romanꝰ ccxij
Jnocentiꝰ tertiꝰ papa natõe campanꝰ ccxx
Jnnocentius quartus papa patria genuensis vide folio ccxxxvij
Jnnocentius quintus papa natione burgundus. vide folio cclij
Jnnocentius sextus papa patria lemonicensis. vide folio cclvij
Jnnocẽtiꝰ septimus papa patria Sulmonẽsis. vide folio cclxiij
Jnnocentius octauus papa natione genuensis. vide folio cclxxv
Jnsule vnde dicant & nomina insulaꝝ xix
Jnsule plures in gallia xxxix & xl
Jnsule mediterranee maris que sint xxxix xl
Jnuocare nomen domini enos incepit ix
Jnuestiture ius prelatorum ecclesie heinricus quintus restituit ccx
Joachas rex israhel cum gente sua valde est attritus. vide folio lvj
Joathas malũ fecit coram dño. ideo tradidit eũ dominus in manus pharaonis lxv
Joachim fuit filius ieconie fecit malum coram domino ideo statim amotꝰ est a regno lxv
Joachim sacerdos filius ihesu pontificis lxix
Joachim habuit annam vxorem ex qua genuit virginem vide folio ciij
Joas rex israhel percussit syros tribꝰ vicibꝰ lvj
Joas cum esset septem annorum a ioiada põtifice rex inda est constitutus lvij
Joachim abbas vir preclari ingenij ccxxviij
Job fuit filius hus xxj
Job vir patiens ex zareth patre & matre bosia nascitur xxxj
Jodocus heremita vir sanctus clxxiij
Johel secudus ppheta ỹ duodeca de inda lvj
Johannes filius iude summus pontifex lxx

Johannes hircanus summus pontifex rcij
Johannes babtista quando fuit natus & decollatus vide folio ciiij
Johannes apostolus & euangelista crrj
Johannes & Paulus fratres & romani preclarissimi. vide folio crlix
Johannes crisostomus constantinopolitanus episcopus. vide folio cliij
Johannes damascenus monachus vir doctus vide folio clvj
Johannes primus papa natione Thuscus. vide folio clx
Johannes secundus papa patria romanus. vide folio clxij
Johannes papa tertius natione romanus. vide folio clxv
Johannes elemosinarius episcopus & vir sanctus vide folio clxvij
Johannes quartus papa natõe dalmata. clxx
Johannes monachus gerunidnẽsis ẽps. clxxj
Johes quintus papa natione sirus crrvj
Johannes papa sertus natõe grecus clxxvij
Johannes papa septimus natõe grec⁹. crrviij
Johannes papa septimus anglicus mulier fuit in habita virili crcj
Johes papa octau⁹ patria romanus crcij
Johãnes papa non⁹ natiõe roman⁹ crciiij
Johes papa decim⁹ patria roman⁹ crcvj
Johannes papa vndecimus natione roman⁹. vide folio crcvij
Johannes papa duodecimus et eius tempore translatum est imperium crcix
Johannes papa tredecim⁹. pria roman⁹ cc
Johannes papa. xiiij. natione roman⁹ ccij
Johannes papa. xv. patria romanus ccij
Johannes papa. xvj. natione roman⁹ ccij
Johannes papa. xvij. episcopus placentinus. vide folio cciij
Johannes papa decimus octauus. breui tempore sterit. vide folio cciij
Johannes papa. xix. patria roman⁹ ccvij
Johannes papa. xx. natione roman⁹ ccvij
Johannes gualbertus monachus ccxj
Johannes medicus cognomento serapion. ccxv
Johannes de temporibus armiger Caroli magni. vide folio ccxij
Johannes mesue medicus preclarus ccxxvij
Johannes carnotensis episcopus vir eloquẽs vide folio ccxxvij
Johannes papa. xxj. natione hyspanus ccxlj
Johannes rex bohemie filius henrici imperatoris cclj
Johãnes. xxij. papa iacob⁹ ãtea vocat⁹ cclij
Johannes andree iurisconsultus cclv
Johannes caldrini iuris doctor cclv
Johannes de monte villa doctor nominatus vide folio cclv
Johannes rex francorum cclix
Johannes bochatius philozophus & astronomus vide folio cclxj
Johannes de rupecissa de ordine minorum insignis theologus spiñ hũit ppheciã cclxiij
Johannes galeacius primus dux mediolanensium. vide folio cclxiij
Johannes rauennatus grammaticus cclxv
Johannes biclepff hussita cclxvij
Johannes papa. xxiij. patria neapolitanus & nobilis vide folio cclxvij
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit his temporibus vide folio cclxix
Johannes hus hereſiarcha cclxx
Johannes rochezana hereticus dãnat⁹ cclxxj
Johannes de imola egregius iuris doctor vide folio cclxxj
Johannes tortelius ro. põ. subdiacon⁹ cclxxv
Johannes capistranus claruit illis temporibus vide folio cclxxix & cclxxx
Johannes de monte regio alemanus magn⁹ astronomus vide folio cclxxxvj
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret super iudam vide folio lj
Jonas propheta mittitur in niniuen lij
Jonas propheta de. xij. mittitur ad niniuen q̃ audierunt eum vide folio liij
Jonadab filius rechab a quo venit stirps religiosa vide folio lv
Jonathas indeorum dux & pontifex lxxix
Jonich⁹ ãrz⁹ fili⁹ noe mari⁹ astronom⁹ xiiij
Jonia grecorum regio venit a iauan filio Japhet. vide folio xvj
Joram rex israhel malam fecit lij
Joram rex pessimus iuda occidit fratres suos & ambulauit in vijs regis israhel liij
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola delenit vide folio lv
Joseph habuit vxorẽ nomine asseneth sapientẽ et superbã que antea ydola colebat xxviij
Joseph a fratrib⁹ in egiptũ ẽ venditus xxviij
Jsedech pontefex filius azarie duct⁹ est in captiuitatem babilonicam lix
Joseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ & magnanim⁹ lxxxij
Josephus iudeus dictus flauius cxxj

Josias rex iude accepit regnum cum octo esset annorum & optime rexit lxiiij
Josue post mortem moysi fuit a deo iuder constitutus super populum israhel xxxij
Jouinian⁹ insignis corpe impator clxviij
Jpocrates medicus fuit pitagore discipulus. vide folio lxxviij
Jpolitus episcopus vir doctor cxxxij
Jpolit⁹ roman⁹ patrici⁹ & martir cxxvj
Jrā alexādri anaximenes mitigauit lxxij
Jrath filius Enoch x
Jris q̄are duos habet colores xj
Jris q̄ maxima apparuit illis tempib⁹ clxxj
Jrregularem statuit papa Johannes octauus homicidam cxcij
Jsaac fuit filius abrahe & q̄ natus xxij
Jsaac medicus preclarus ccxv
Jsaias propheta nobilis vnus de quattuor ꝓphetis principalioribus lv
Jsidorus ep̄s hilspalensis vir bt̄us clxxj
Jsis ynachi filia leges inuenit & litteras docuit. vide folio xxx
Jsmahel quando fuit genitus xxvj
Jsocrates orator p̄clarus fuit lxxix
Jsuardus monachus vir doctissim⁹. clxxxvij.
Jtalia est pars europe xiiij
Jtalia habet nomen a rege italo. vide folio. xxxv & xlvij
Jtalus rex iuxta tyberim condidit ciuitatem. vbi postea cōdita fuit roma xxxv
Jtaliam valde oppressit Fridericus prim⁹ imperator. vide folio ccxxvj
Jubileum quando & q̄are statuit papa boni facius octauus cclxvij
Jubileo anno multi perieunt turbe ex pressura in ponte sancti angeli cclxxxvj
Jubileus ann⁹ fuit tpe sixti q̄arti cclxxxvij
Judas & vxor eius sue. tres habuit filios. heronam & sda xxvij
Judas qui & thadeus apostolus cxviij
Judas ex thamar nuru & concubina peperit phares & zaram. vide xxvij
Judas vel ioiade fuit summus sacerdos lxx
Judas machabeus vir fortissimus & bellicosus. vide solio lxxxix
Judei quando romanis penitus fuerunt subiecti. vide lxxxviij & xxxj
Judices populi israhel qui fuerunt xxxj
Judicium salomonis. vide xlix
Judea quando incepit fieri tributaria. lxxviij
Judeorum regnum & sacerdotum quando sit destructum. cvij & cvlij
Judee curatores qui fuere cv
Judeorum regnum erat in quattuor tetrarchias diuisum. vide folio cvj
Judeorum secte tres erant cvj
Judei fuerunt ex francia pulsi ccxxj
Judei venerabile sacramentum in oppido deckendorff irreuerenter admodum tractauerunt. vide folio cclviij
Judei per totam germaniam combusti sunt. quia fontes christianorum intoxicarunt. vide folio cclviij
Judei fuerūt per piagenses occisi & spoliati. vide folio ccxliij
Judei cremati sunt iussu alberti austrie ducis. vide solio cclxxj . & cclxxij
Judei in tridentina ciuitate puerum nomine Symonem necarunt cclxxv & cclxxxvj
Judei illis temporibus sacramentum eucharistie perforarunt ad sanguinis effusionem. vide folio cclxxxix
Judei in nurmberg & alijs locis finitimis fuerunt igni traditi vide folio. ccxlvij
Judeus transfodit ymaginem christi vsq; ad sanguinis effusionem clxvij
Judeus baptizatus ad iudaismum reuersus. damnatus est ad ignem clxxix
Judith mulier sancta & vidua lxxiij
Judeus trāsfixit ymaginem crucifixi vsq; ad sanguinis effusionem clxvij
Judicium extremum erit in fine mundi. vide folio ccxcij & ccxcv
Julianus didius imperator cxxviij
Julianus vir christianissimus cxliij
Julianus galli cesaris germanus imperator & apostata clxvij
Julianus quid mali contra christum fecerit vide folio clxviij
Julianus sidei christiane magnus amator. vide folio cclxxix
Juliana virgo preclarissima cxlix
Juliana virgo romana cxlj
Julius senator christianus factus est cxxix
Juli⁹ frontin⁹ vir scientissimus cxxj
Julius aphricanus vir multarum doctrinarum vide folio cxxxj
Julius papa natione romanus cxlv
Justinus philosophus de Neapoli vbe. vide folio cxxvj
Juno saturni & opis filia ac iouis soror. vide folio xxxvj

Jubileū q̄ et ꝑre statuit ꝑp̄.

Jupiter dedit Athicis primo legem. vide folio xxiiij & xxix
Justinꝰ iunior vel minor impator dxvj
Justinianus secundꝰ sive iunior imperator cōstantini quarti filius vide cxxviij
Justinꝰ senior ipator & fidei amator clx
Justinianus romanorum principum maximꝰ imperator. vide folio cliij
Juo canonum doctor fuit. vide ccxv
Juuencus hispanus poeta. vide cxlviij
Juuenalis poeta satiricus. vide cxxj
Juris civilis doctor fuit azo. vide cxxx

KAroli magni sedes fuit in āquisgrano xciij Et plura de ipso rege supra littra. C
Karolus magnus coegit Ratisponam. vide folio cviij
Katherina virgo preclarissima cxliij
Kilianus epūs in francia orientali cxxxij
Katherina de senis virgo sctissima cclxiij

LAbrum vel labium eneum quomodo fuit formatum. vide xxxiiij
Lac de celo & sanguis de terra manauit vide folio xc
Lacedemonia a q̄ fuerat edificata xxx
Lacedemōes sive spartani vñ hūerūt ortū. lviij
Lactantiꝰ arnobij discipulus cxliij
Ladislaus Hungarorum rex ccx
Ladislaus apulie & hungarie rex cclx
Ladislaus Hungarie & Bohemie rex ac Austrie dux. vide cclxxx
Lamech pmus bigamus q̄ & cayn interfecit x
Lamech filius matusalem q̄ sit natus xj
Lamen aureum est inventū illis temporibus in quo scriptum erat ihs nascet &c. clxxxvij
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus papa. vide folio clxvij
Lampertus epūs traiactensis ecclesie clxxviij
Lana cecidit de nubibus his temporibus cl
Lancea sacra & clauus domini quando fuerūt translata. & quomodo. vide ccxv
Lancea domini est illis temporibus inventa. vide folio ccxviij
Lanfrancus doctor eximius ccxij
Lanificium minerua primo inuenit. xxix
Laomedon rex Troye occiditur. vnde sunt grāuissima bella secuta. vide xxxvj
Lapides veri ceciderunt de nubibus. vide folio lviij
Lapidem portauit in ore agathan abbas per annos tres. vide folio cl
Lapis magnus cecidit de celo cc
Lapis grandis cedidit in monasterium sancti gabrielis q̄ & signa fecit vide folio ccxxxvij
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus vide folio cclxxxix
Largus dictator consul romanus lxxv
Latinus fuit rex ytalie xlv
Latinorum nomina olim hostes formidabant propter vires eorum vide folio ccxxiij
Laudo papa natione romanus ccvj
Laurentius hispanus martir & sixti pontificis discipulus vide folio ccxxvj
Laurentius vallensis philosopus & theologus vide folio cclxxvj
Lazarus marthe & marie magdalene germanus vide ccviij
Leander tolletanus episcopus vir sanctus vide folio clxvij
Legem dedit Jupiter vir prudens atthicis vide folio xxv
Leges dedit primo grecis phoroneus filiꝰ ynachi vide xxxj
Leges dedit egyptijs primo ysis xxxj
Leges & iura dedit licurgus lacedemōnijs vide folio liiij
Legem dedit atheniensibus solon philosophꝰ vide folio lxij
Legem instituit zaleucus q̄ ipse seruauit lxij
Legum primus glosator fuit accursius vide folio ccxxxvj
Leonides pater origenis magni cxxix
Leo primus papa natione tuscus cliij
Leo imperator primus ex greca progenie. vide folio clv
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus vide folio ccxxj
Leo papa tercius vir doctissimus clxxxviij
Leo papa quartus natione romanus vide folio cxc
Leo papa quintus cuius patria est incognita. vide folio cxciij
Leo papa sextus patria romanus cxcvj
Leo papa septimus nacione romanus vide folio ccxcij
Leopapa octauus ciuis latronensis. vide folio cc
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio ccxj
Leo quartus quinti constantini filius. vide folio clxxxiij

Leonhardus vir sanctissimus natione gallus vide folio clxv
Leonhardus arentinus philosophus ⁊ orator maximus vide cdxxj
Leonhardus vir magni ingenij. vide cdxxiiij
Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor. vide cdxxx
Leodegarius episcopus sanctus ccxxiij
Leodium galliarum ciuitas est illis temporibus euersa. vide cdxxxiiij
Leonicus patricius imperator. vide cxxviij
Leo tertius imperator. vide cxxj
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem. vide folio ccxliij
Leonellus regnauit in Ferratia annis nouem vide folio cdxxiij
Letanias minores Mamertus instituit. ⁊ quare vide in folio dviij
Letanias maiores gregorius primus instituit. vide folio clxvj
Leui filius iacob fuit primus pontifex xxvj
Libertatem sacerdotalem obtinuit Elizaphat. vide lxx
Liberius papa natione romanus cxlv
Libellum contra paupertatem editum Alexander sextus deleri mandauit ccxxxvij
Libri multi illis temporibꝰ sunt cremati cj
Licinius imperator vir pessimus. vide cxliij
Licon philosophus vir eloquens. vide xcj
Licurgus gẽgtilis dedit iura lacedemonijs. et omni tempore exemplum dedit. lv
Lya. vide folio xxj
Lydin filius messaraim a quo fuere lidi xiiij
Lydus populus venit a lydin. vide xiiij
Linguaꝝ cõfusio fuit tpe phale filij heb xvj
Linguaꝝ numerus fuit ꝑm numerum generationum ãzuis aucus sit numero gẽtiũ. xvj
Linea xpi x xiiij xxix xxxj xxxv xlj ⁊c
Linea summorum pontificum israhel. vide folio xxvj xxxj xlij xliij lij
Linea regũ assiriorꝝ xxvj xxx xxxiij xxxviij et folio xliij
Linea regum sichemorum. vide xxvij
Linea regũ egyptiorꝝ xxviij lxxv xcviij
Linea regum grecorum. vide xxx
Linea iudicum israhel xxxj ⁊ xliij
Linea regũ ytalie xxxv xlv lj lv lvj
Linea regũ iscahel l lij ⁊ lvij
Linea regũ sirie liij lxxvj lxxix xcvj
Linea regum romanorum. vide lxix
Linea consulum romanorum lxxiiij lxxij
Linea cesarum. vide cxiij
Linea regum hungarie. vide cc
Linus papa secundus successor. s. petri xxvj
Liptzensis vniuersitas cepit initium a pragensi. vide folio cclxvij
Lyram septicordem mercurius repit xxx
Liricos versus docuit Sapho poetissa. vide in folio lxvj ⁊ lxxiij
Lrax vsum rex Fenix in tyro tradidit xxxiij
Litteras latinas scilicet. a. b. c. d. e. ⁊c. Carmentis filia Euandri inuenit. vide xxxiij
Lituania regio ⁊ principes eius conditio describitur a populi mores ccxxiij
Linonia prouincia vbi sit sita. vide ccxxiij
Locuste habentes ser alas ⁊ duos dentes apparuerunt illis temporibus. vide xcj
Locuste permulte fructus terre ⁊ arbores deuastabant. vide cclviij
Locuste hoc anno per ytaliam vagate manuanis intulerunt maximũ damnũ cclxxxvij
Logicã primũ inuenit parmenides lxxviij
Longinus sirecus primus ytalie exarchus. vide folio clxvj
Longobardi vnde habuerunt originem ⁊ quãdo abstulerunt regnum ytalicum de Constantinopolitano iugo. vide clxvj
Longobardorum rex vndecimus fuit Alboinus qui ytaliam cum exercitu intrauit. vide folio clxvj
Longobardi post mortez alboini fuerunt sub ducibus. vide clxviij
Longobardos expulit Mauricius imperator ab ytalia. vide folio clxviij
Longobardi post duces suos regem sibi statuerunt. Flauium. vide clxviij
Lõgobardorꝝ vltimꝰ rex fuit desideriꝰ clxxxvij
Loth filiꝰ aram habuit duos filios scilicet moab ⁊ Amon. vide folio xxj
Loth inebriatus cognouit filias suas xxj
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator. vide folio xcj
Lotharius secundus rex ytalie Hugonis filius vide ccxviij
Lotharius dux Saronie imperator romanorum. vide folio ccxxj
Lotharingia habet nomen ab imperatore Lothario. vide folio xcj
Lotharingiã diuisit lodouicus ipator ccxij
Lotharingie ꝓnceps fuit sctus bipꝰ ccxxij
Lubeck ciuitas ac terre illius descriptio. vide in folio ccxxvij

Lucas euangelista christi discipulus cxviij
Lucanus senece nepos orator & poeta cxv
Lucius papirius bellator clarissimus. lxxxvj
Lucius scipio consul romanus lxxviij
Lucius metellus consul romanus. xcj
Lucius Aurelius commodus imperator. vide folio cxviij
Lucius anthonius comodus imperator. vide in folio cxxvij
Lucius rex anglorum vir valde christianissimus. vide cxxviij
Lucius papa natione romanus. vide cxxiiij
Lucia virgo deo deuota ac natione sicula vide folio cxl
Lucius Jherosolomitanus presbyter. vide folio cliij
Lucius secundus papa pria bononiesis. cxxij
Lucius tertius papa natione tuscus cxxviij
Lues magna fuit que deuastauit multas prouincias post ecclesie persecutionem cxxxix
Lucrecia mortua est propter absentiam amantis sui. vide cxlviij
Lues permaxima fuit illis temporibus. vide folio cxlj & cxlxxxvij
Lucrecia claruit his temporibus. vide lxx
Ludum scocorum inuenit xerses philosophus vide lxvij
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum suum vide xcvj & xcvij
Ludouicus primus imperator post Carolum magnum. vide cxc
Ludouicus secundus imperator cxcij
Ludouicus tertius imperator filius Arnolphi vide folio cxciij & cxcv
Ludouicus rex Francorum. vide ccj
Ludouicus episcopus Tholosanus ordinis minorum vir sanctus. vide ccxlvij
Ludouicus rex Francie vir sanctus. vide in folio cxxxviij
Ludouicus rex Francorum vir catholicus. vide folio ccj
Ludouicus quartus bauarus imperator preliu gessit cum Friderico pro imperio & superauit. vide cclij
Ludouicus rex Francie Caroli regis filius. vide in folio cclxxxij
Ludolphus alemanus carthusiensis vir sanctus. vide folio cclvj
Luitprandus longobardorum rex clxxiij
Lune tres apparuerunt hijs temporibus. vide folio cxxvij

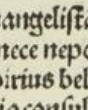

Macedonius hereticus episcopus constantinopolitanus. vide cxlix
Macedonia vbi sit sita cccvij
Macharij duo in syria beati Anthonij discipuli & heremite. vide cl
Machometus homo perniciosissimus deos gentilium adorauit. vide clxxj
Magog lvj
Maguntina metropolitana vbs germanie a maguntino traiano habuit initium xlj
Madeburga ciuitas vnde hēat nomen cj
Maguntinos debellauit arnolphus impator vide folio cxciij
Maguntinus episcopus quare habeat rotam pro armis vide ccix
Magnesie & de thessalie regionibus cccviij
Magnus primus fuit zoroastes xxiij
Malatestax familia regia fuit ccxviij & ccxx
Malefica quedam fuit per diabolum in morte arrepta vide ccj
Malachias episcopus vir sanctus ccxxiiij
Malaleel fuit filius yrath x
Malaleel filius caynan quando sit natus x
Malachias prophete angelus dicitur lxix
Maledixit deus spūi & pūmis pentibus vij
Malum sepe non remanet etiam in hoc seculo inultum vide in rege amulio lvj
Mamertus vienensis episcopus clviij
Manfredus rex sicilie ccxxix
Manes quidam hereticus gente persa cxxvij
Manulas rex assiriorum fuit xxvj
Manahen rex israhel malū fec coram dño lvij
Manilius torquatus consul romanus lxxxij
Mapheus vegius vir doctissimus. vide folio cclxxiiij
Maraioth pontifex in lege xlij
Mare diuersa habet nomina iuxta varietatez regionum vide vij
Marcus & Gneus manlius consules vide folio lxxxiij
Marcus tulius cicero consul romanus xcv
Marcus procurator iude. vide xcviij
Marcus euangelista genere leuiticus & sacerdos. vide folio cxiiij
Marcus anthoninus imperator romanorum vide folio cxxiiij
Marcꝰ & marcellianꝰ germāi & ciues romāi. cxl
Marcus eurelius anthonius imperator homo perpessimus. vide cxx
Marcus papa natione romanus. vide clv

Marci corpus quomodo sit ad venetos translatum ⁊ eius ecclesia constructa. vide in folio xlvj ⁊ lxxij
Marcellinus papa romanus. vide cxlij
Marcialis in hyspania patriam habet. cxj
Marcion hereticus eius discipulus stoicus. vide folio cxxvij
Marcian⁹ in orientali impator. vide clv
Marcellus papa natione romanus cxlj
Melciades papa natione apher. vide cxliij
Marhiam brandenburgensem imperator Sigismundas Friderico burgravio Nurmbergensi dono dedit. vide cclxviij
Marchiones estenses fuerunt in vibe Ferraria vide folio clxxix ⁊ cclj
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se hungaris iunxit in vindictam. clviij
Merchia brandenburgensis vbi sit sita. vide folio cccxvj ⁊ cccxvij
Marchio estensis fuit borsius ⁊ dux Ferrariensis. vide folio cclxxxj
Marchio Albertus brandenburgensis bella gessit cum Nurmbergensibus. deinde cum duce Bauarie. vide cclxxxij
Marchionatus fuit quondam ducatus. vide i folio cccxxvj
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus. vide lxxiiij
Margaretha virgo pulcherrima cclj
Marsilius de sancta Sophia medicus. vide folio cclv
Marsilius philosophus poeta laureatus. vide folio cclxxxiiij
Marsilius carrariensium princeps. vide in folio cclj
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima vide folio cv
Martir primus fuit abel. vide ir
Maria sor⁹ moysi prophetissa fuit ⁊ leprosa vide folio xxvj
Maria er patre Joachim ⁊ matre anna nascitur. vide folio ciij
Maria egiptiaca primo fuit meretrix deinde sancta vocata. vide d
Maria magdalena insignissima christi apostola. vide cxix
Martirium sustinuerunt plures homines sub domiciano. vide folio cxxiij
Martina virgo romana ⁊ sanctissima cxxj
Martirum plurimorum nomina qui passi sūt illis persecutionibus cxxxiij
Martinus episcopus thuroensis. dj ⁊ clx
Martinus pm⁹ papa pria tudertinus cxxiij
Martinus secundus papa natione Gallus vide folio cxcj
Martinus terti⁹ papa pria roman⁹ cxcvij
Martinus quartus papa natione gallicus. vide folio ccxliij
Martinus quintus papa natione romanus. vide folio cclxxiij
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimi ingenij vide cclxxxviij
Martirilogium quis conscripsit cxxxiij
Martinus scotus cisterciensis frater cxl
Masilia ciuitas a quo fuerit constructa lxv
Massageta gens que sit vide cccxv
Mathan filius eleazari lxxxix
Matheus siluaticus medicus doctus cclj
Matheus apls a thelonio vocatus cxvij
Matheolus perusinus medicus recommendatus. vide folio cclxxxiij
Matheus palmerius natione florentinus philozophus vide cclxxvj
Mathias hungarie rex propugnator contra turchos acerrimus cclxxxiij
Mathias apls natione bethlamites cxvij
Matrimonia cōtrahere docuit iupiter atticos vide folio xxiiij ⁊ xxv
Mathild⁹ cōmitissa femia illustr⁹ ccv ⁊ ccvj
Mathusalem fuit filius enoch ⁊ qñ sit natus. x
Mauricius ex thebea primicerius cxxix
Mauricius imperator tiberij gener clxviij
Mauricius impator cogitauit expellere a bitalia longobardos clviij
Maur⁹ monach⁹ beati benedicti discipls. clv
Maumetus turchorum dux vnde duxit originem. et quō sit mortuus clxxv ⁊ cclxxxviij
Maximilianus episcopus ⁊ martir cxlj
Maximilian Austrie dux Friderici tertij imperatoris filius. electus est romanor⁹ rex. vide i folio cclxxxix ⁊ ccxc
Maximus ⁊ claudius viri clarissimi cl
Maximinus imperator vir magnus cxxxj
Marentius imperator psecutor christianorum. Et fuit magus maximus. vide cxliij
Memphis qui ⁊ chairum. vide xxiij
Medicinam primo inuenit appollo xxix
Medici fuere Anaximāder Anaximenes. lxxiij
Medicinam longe perditam ypocrates renocavit. vide in folio lxxviij
Medicus optimus Erasistratus xcj
Medicus permaximus fuit virgili⁹ maro cj

Medicus fuit adrianus imp̃ator cxviij
Medicus doctissimus fuit Galien⁹ ⁊ quomodo commedit. vide cccxv
Medicus maximus fuit alexander liphos. cliij
Medicus rasis ⁊ ysaac. vide cccv
Medicus permaximus fuit Thadeus florentinus vide ccclxiij
Mediolane ciuitatis italie immutationes. vide folio cccxxviij cccxxvij ⁊ cccxxx. ⁊c̃
Mediolanensium primus dux fuit Johannes Galeacius cclxij
Mediolanensium dux quartus fuit Franciscus Sforcia. vide cclxxix
Medorum regnum quando defecit lxxxiij
Mediolanum ciuitatis a quo fuerit condita. vide folio lxxvij ⁊ lxxviij
Medicus fuit diascorides. vide cxviij
Melcha filia aram fuit vxor nachor xxj
Melchisedech cõdidit post diluuiũ ierl'm. xv
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panez ⁊ vinum. vide folio xxj
Mellis vsum colligendi inuenit Abderas rex Crete. vide in folio xxxiij
Melissus phũs parmenidis auditor lxviij
Melico sardensis episcopus. vide cxxvij
Menelaus male intrauit pontificiũ lxxxiij
Menander poeta comicus lxxxviij
Memna miles egyptius. vide cxliij
Meniac⁹ ethruscus vir celeberrimus. vide in folio cxxiiij
Meratij fuit pontifex. vide xxvj
Mensa moysi quomodo fuit figurata xxiij
Mercurius vir multarum artium deo interpres claruit. vide xxx
Merlinus anglicus vates insignis. vide in folio clvj
Messaraym tertius filius cham a quo fuere egyptij. ⁊ habuit quinq; filios xiij ⁊ xv
Mesram tertius filius cham protulit septem nationes septem. vide folio xiij
Mesraym quartus filius aram a quo meones vide folio xvj
Metis vbs vnde duxit originem cxxj
Methodius episcopus ⁊ martyr cxl
Michaelis archangeli reuelatio clix
Michaelis archangeli apparitio vide enim in folio cxciij
Michael constantinopolitanus romanorum imperator. vide clxxvj
Michael de cesena ordinis minorum minister vide folio cclv
Micheas prõpheta arguit achab .lij
Micheas sext⁹ propheta de duodecim prophetis. vide lvij
Miliaria quot sunt a terra vsq; ad lunam ⁊ a luna vsq; ad mercurium ⁊c̃. vide vj
Milites templarios statuit extinguere philippus rex vide cclv
Minerua mulier famosissima creditur a grecis er iouis cerebro genita vide folio xxix
Minucius felix rome causidicus vide cxxj
Miracula plura facta sunt illis temporib⁹ vide cxj
Miracula claruerunt illis diebus cxij
Mirabilia facta sunt annis illis cxxj ⁊c̃
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus vide cclxxxix
Missam vnam dicere in die statuit papa alexander primus vide cxxiij
Missas tres in natali domini dicendum statuit papa thelesphorus vide cxxiij
Missam primo instituit iacob⁹ frater domini vide cxij
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis vide cxvj
Moabite veniunt a moab vide xxj
Moyses fuit natus illis temporibus vide folio xxxj
Moyses summus prophetarum cui dominus in igne apparuit claruit istis tẽporib⁹. xxxj
Moyses frater aaron duxit filios israhel p mare rubr̃ ⁊ dedit illis legem vide folio xxxij
Moyses fecit archam de lignis sethim xxxiij
Monstruosi homines quãdo sint facti vide folio xj ⁊ xij
Manasses filius ezechie rex fuit inda ⁊ malus sed tandem penituit .lviij ⁊ lix.
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio xcij
Montanus fuit maximus hereticus cxxvij
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipsa pulchra vide cxxix
Monachos compulit militare Valens imperator vide xlix
Monica fuit mater beati Augustini. vide folio cliij
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide folio cliij
Monach⁹ fuit adeodat⁹ añ pontificatũ. clxxij
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie ⁊ dalmacie. vide cxcj
Monasterium gigniacum ⁊ duniacum. vide

folio cxciiij
Monstrum apparuit in vasconia ccix
Monstrum fuit enixum in suevia temporibus istis. vide folio ccxliij
Monstrum fuit exortum ex consobrina martini pape. vide ccxliiij
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis ⁊ plures oppresserunt homines. vide in folio ccxxviij
Monacum vrbs bavarie quando cepit initium suum vide cclij
Monasteria pluca sunt reformata temporibus istis. vide cclxvj
Monstrum satis horrendum nascebatur hac tempestate. vide ccxliij ⁊ ccxvij
Marci se tradidit codrus rex vt populum suum liberaret. vide xlv
Mortuus est pre gaudio sopholles lxxviij
Morauia provincia describitur ccxvij
Mors est certissima ex multis causis ccxcj
Mosodech sextus filius Japhet. a quo capadoces. vide ccxcij ⁊ ccxciiij
Moth iudex populi Israhel vtraq; manu vtebatur pro dextra. vide xxx
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide folio xviij
Mulieres attici habebant communes ⁊ non colebant matrimonia. vide xxv
Mulieres spartane magis laborabant palestris q; fertilitate filiorum xxix
Mulieres scitice feroc̃issime sunt ⁊ dicta gesserebella. vide xxix
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerũt ad sagittandum contra mariminos liij
Mulier athalia filia achab occidit omne semẽ regium. vide lv
Mulieres ducere sine dote docuit licurgius ⁊ q̃re vide folio lv
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio lxxv
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide folio lxxxiij
Mulieres sese ⁊ res suas igni tradiderunt vide folio cxciij
Mulieres pugnaverunt contra romanos. vide folio cxciij
Mulier vt ingrederetur velata templum statuit papa Linus. vide cxvj
Muliebri habitu fuit indutus Xardana pall⁹ ⁊ totus lubricus. vide lvij
Mulier fuit papa Johannes anglicus appeta. vide cxcj
Mulier quedam peperit leonem visu mirabilem. vide ccxliij
Mundi creatio consideratur secundum diversos diversimode. vide j
Mundus est quadruplex. vide j
Mundus non est perpetuus sed transibit. vide folio ccxcj
Mures devoraverunt episcopum Magunti-num. vide ~~cclxxxvj~~ ⁊ ~~ccxvij~~
Musicam invenit Tubal filius Lamech. vide folio x
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide enim folio lxvj
Musicus fuit ⁊ guido laude dignus. vide in lio ccxj

Naason in qua mundi etate ipse daruit. vide folio xxxij
Naasim rex Syrie vastavit indã. liij
Naaman princeps militie regis syrie leprosus mittitur ad regem ⁊c̃ lvj
Naboth israhelites propter vineam quam habuit achab procuravit illi mortem. vide in folio lij
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie. vide folio lxvij
Nabuchodonosor filius fuit nabuchodonosor magni. vide lxix
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte. vide folio xliij ⁊ xv
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio xxj
Nachor fuit filius saruth. vide xxj
Naab rex Israhel fecit malũ sicut ⁊ pater ei⁹ Jeroboam. vide l
Narcissus Jherosolimorum patriarcha. vide folio cxix
Narses eunuchus Justiniani. vide dxiij
Nascitur dominus noster Jhesus christus. vide quo anno ⁊c̃ cv
Natus quomodo sit heinricus tertius imperator. vide ccxj
Naum septim⁹ est propheta de duodecim prophetis. vide lvij
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide eniz folio xlij
Nemias fuit pincerna regis persarum. vide i folio lxxiij
Nemroth filius chus gigas ⁊ primus tyrannus vide folio xv

Nemroth primo regnauit in babilonia. vide i folio xvij
Nemphis nunc vero Chairim dicta a quo fuerit condita. vide xxiij
Nero priuignus sextus romanor imperator cxiij
Neptalim etiam tribuum fecit xxvj
Nereus achilleus martires. vide cxvij
Nerua. xiij. romanorum imperator cxx
Nestor hereſiarcha epiſcopus Conſtantinopolitanus. vide cliij
Nenius poeta comicus fuit. vide xcj
Nicolaitarum hereſis vnde veniebat. vide folio cxiij
Nicomedis & Romanus preſbyter paſſi ſunt vide folio cxix
Nicolaus epiſcopus cinis patere vobis licie vide folio cxlix
Nicephorus patricius imperator. vide. clxxvj
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio cxcij
Nicolaus papa ſecundus natione Albergotus vide ccxiij
Niceua vrbs quomodo ſit ornata. vide enim i folio ccxviij
Nicolaus eius nominis tertius papa patria romanus. vide ccxlij
Nicolaus quartus papa natione Picenus. vide folio ccxlv
Nicolaus de neapoli iuriſconſultus. vide folio ccxlviij
Nicolaus de ltra ordinis minorum theologus reputatus ccxlviij
Nicolaus florentinus medicus recommendatus cclxv
Nicolaus euboicus ſagundinus epiſcopus vir prudens vide cclxxv
Nicolaus de tolleto ordinis heremitarum ſancti auguſtini pater vide cclxxv
Nicolaus papa quintus humili loco & familia natus cclxxvj
Nicolaus de cuſa romane eccleſie cardinalis vide folio cclxxviij
Nicolaus perotus rhetor proclamatus. vide in folio cclxxviij
Niclaßhauſen in oppido Francie orientalis. quidam ſeductor finit in igne crematus & combuſtus. vide cclxxvj
Nigra legio iuſſu imperatoris romanorum Friderici tertij diuerſis mortis generibus ſuit tradita. vide folio cclxxviij
Ninive ciuitatem edificauit aſſur xv & xx
Ninus fuit ſecundus rex aſſyriorum. vide enim folio xviij
Ninus ampliauit ciuitatem Ninive. vide enim folio xviij & xxj
Ninia fuit quartus rex aſſiriorum xxvj
Nyſſie ciuitatis terre ac populi illius deſcriptio. vide folio ccxviij
Nobilitas quibus temporibus fuerit inſtituta & quare vide xx
Nobiles imperatores. reges & principes quare ſint inuenti vide cxxix
Noema filio lamech artem texture inuenit. vide x
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino vide xj
Noe dicitur inueniſſe agriculturam cum animalibus vide xj
Noemi fuit vxor elimelech vide xlj
Nomina hominum monſtruoſorum que ſint vide folio xij & xiij
Nomina prouinciarum partis Aſie. vide in folio xiiij
Nomina prouincie partis europe. vide enim i folio xiiij & xv
Nomen pape incipiebatur immutari tempore Sergij pape ſecūdi. vide in folio lxxiij et lxxv
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus. vide cxij & ccxxij
Norica ſuperior nunc auſtria eſt clviij
Normanni acceperunt fidem catholicam illis temporibus vide cxxij
Normannia vnde accepit nomen cxxij
Norwegia regio deſcribitur. vide cccxvij
Nubes denſiſſime apparuerunt inter Florentiam & Senam que homines & iumenta rapuerunt. vide cccxxx
Numitor rex italie fuit a fratre ſuo de regno eiectus. vide lvj
Nuptias chriſtianorum publice fieri homiſta papa inſtituit vide clx
Nurmberga vrbs vnde duxit originem vide folio cix & cx
Nurnbergam vrbem expugnauit helmicus quintus vide ccxx

Obeth fuit de tribu iuda xliij
Ochoſias rex iſrahel miſit ad Beelzebum deum accaron ad conſulendum vide folio lij
Ochoſias filius regis ioram octauus regus iuda malum fecit coram domino. vide lv

Occisi sunt vna die de iuda centam viginti milia 7 ducenta milia puerorum lix
Occisus est a filijs suis rex Sennacherib. vide i folio lix
Oculorum priuationem propter adulterium Zaulecius statuit. vide lxv
Oculos sibijpsi eripuit democritus vt liberius vacaret philosophie. vide lxxvj
Occidit seipsum empedocles quia animam credidit immortalem. vide lxxvj
Ochus duodecimus rex persarum erat. vide i folio lxxviij
Octauianus augustus patre octauiano senatore genitus. vide cij
Occidit seipsam Sophonia propter seruandam castitatem suam. vide cxliij
Odoacer 7 Theodoricus reges magna habuerunt prelia in ytalia. vide clx
Odo fuit primus pater Cluniacensium. vide i folio ccvj
Odilo abbas cluniacensis. vide cciij
Odo episcopus canthuariensis ccix
Odefredus doctor celeberrimus fuit. vide enim folio ccxlj
Odericus vir sanctus de ordine minorum. vide folio cclvj
Olei vsum Minerua primo inuenit. vide in folio xxix
Olimpias prima quando fuerit instituta. 7 a quibus. 7 quid significet. vide lviij
Olda prophetissa prophetauit emersionem ierusalem 7 captiuitatem populi. vide folio lix
Olimpias fuit mater alexandri 7 occisa. vide i folio lxxij
Oldradus doctor legum optimus fuit. vide in folio cclv
Omagirus primo bones ad aratrum iunxit. vide folio xxx
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide enim in folio lxxj
Onyas filius Symeonis summus pontifex. vide folio lxxiiij
Onias fuit summus pontifex. vide lxxvij
Onias pius summus pontifex fuit. vide in folio lxxvij
Opera dierum creationis. vide in folio ij iij et iiij v
Opilius macrinus imperator. vide cxvij
Opida quedam in sueuia superiori facta sunt ciuitates. vide ccxliij
Orbis ver circulus terre quis sit. vide enim in folio xij 7 xiij
Orelamons. vide folio xxxij
Oratio ezechie 7 ysaie quid effecerit lviij
Origenis magni pater fuit Leonides. vide folio ccxix
Origenes presbyter ecclesie Alexandrine omnium Theologorum sui temporis princeps. vide folio ccx
Ordines per interualla conferendos 7 quibus conferri possint vide cclviij
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide enim i folio ccxxxij
Ordo cruciferorum hic fuit restitutus vide in folio ccxxxij
Ordinari non debent in clerum aliquo carentes membro statuit papa Anastasius. vide folio cl
Orosius fuit discipulus beati Augustini. vide i folio clvj
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum. vide folio cxlj
Ordo vallis vmbrose quando 7 per quem fuerit institutus. vide ccxij
Ordo grandimontensis hic habuit initium. vide folio ccxxv
Ordo canonicorum regularium hic floruit. vide folio ccxxv
Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initium. vide ccvj 7 ccvij
Ordo cistertiensium hic habuit principium suum. vide ccvij
Ordo templariorum militum habuit hic initium suum. vide ccx 7 ccxj
Ordo heremitarum sancti Augustini hic incepit initium suum. vide ccxvij
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium suum. vide folio ccix
Ordo predicatorum 7 minorum illis temporibus instituitur. vide ccxxxij
Ordo cluniacensium quando incepit ccvj
Ordo fratrum Theutonicorum illis temporibus habuit ortum. vide ccxxv
Oratio sub his verbis. scilicet. Dulce nomen domini nostri Jhesu christi &c. cuius sit virtutis. vide ccxlj
Ordo carmelitarum hic initium suum habuit. vide in folio ccxxij
Orietalia loca sunt p soldanū oppssa ccxlvj

Ordo celestinum hic sumpsit initium. vide in folio cclvj
Ordo sermonum hic sumpsit principium. vide folio cclvj
Ordo templariorum est illis temporibus ertinctus. vide ccl
Ordinis rhodiorum militum principium sumpsit vide folio ccl
Ordo militum domini nostr Jhesu christi hic incepit. vide folio ccliiij
Ordo iniesuatorum hic habuit initium. vide i folio cclx
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus. vide cclx
Ordo sancte Brigide hic sumpsit initium sum. vide folio cclx 7 cclxj
Ordo monachorum albor̃ montis olineti hic cepit initium cclxvj
Ordo nouus mendicantium sub titulo beati Augustini hic inceptus est. vide cclxvj
Ordo nouus canonicorum regularium 7 congregatio sancte Juliane cepit initium. vide folio clxvj 7 cclxviij
Osy sacerdos fuit de semine aaron. vide enim in folio rrrix
Ossa Joseph er egypto in iudeam per hebreos sunt translata. vide rrviij
Osee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus. vide lvj
Osias filius Amasie regis fuit duodecimus regum Juda. vide lviij
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio lrrv
Ossa helizei sunt translata in alexandriam. vide folio clx
Oswaldus rex Nomannorum erat. vide in folio clxviij
Othoniel iudex populi israhel redarguit populum super mala sua. vide rrrij
Otto octauus romanorum imperator. vide i folio crvj
Ottilie pater quis fuerit. vide clvij 7 clviij
Othmarus abbas vir sanctus. vide cxxxiij
Otto dux Saxonum recusabat imperium romanorum. vide crcix
Otto primus rex romanorum. vide enim in folio cc
Otto seamdus primi ottonis filius imperator romanorum. vide ccj
Otto tertius secundi ottonis filius imperator romanorum vide folio cciij
Otto episcopus Bambergensis fuit 7 sueuus vide folio ccxvij
Otto quartus romanorum imperator dux Saxonie erat. vide ccxxvj
Otthomannus princeps fuit thurchorum. vide folio cclvj
Ozee fuit vltimus rex Jsrahel 7 translatus est Jsrahel in Assyrios. vide lvj

Pacem dari poptifo leo secundus papa statuit vide clxxvj
Pacificati sunt lodouicus imperator 7 andalisius dux benauentanus cxcij
Paduam vibem ecellinus valde oppressit. vide folio ccxxxij
Palestini vnde sint erouti. vide riiij
Pallium ab ecclesia archiepiscopum non redimere statuit papa leo secundus clxxvj
Palatini principes vnde trauerunt ab illo tempore originem. vide folio cclxij
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus. vide folio clxxvj
Pamphilus presbyter fuit grecus. vide in folio crlij
Panes facere 7 fruges molare docuit ceres. vide folio rrvj
Panes facere 7 femina terre committere docuit 7 ysis egyptios. vide. rrr
Panecius philosophus claruit illis temporibus. vide cx
Panthaleon vir fuit valde illustris. vide in folio crlj
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio clvj 7 clvij
Paphlagonia venit a Riphat filio Gomer vide folio rvj 7 rvij
Papia ciuitas vnde traxit originem suum. vide folio lrrr
Papias Jherosolomitanus episcopus. vide in folio crrv
Paphuncius abbas fuit .cl.
Pape electionem quomodo statuerit constantinus vide folio crrvj
Pape sine pontifices romani illis tempoubus a vestigijs sancti petri maxime discesserant vide folio crciij
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi vide folio crciij clxxiij
Pape decito mlta mala intulit rome his tp̃oribus propterea fuit translata ad impera-

tores vide folio cxcix
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic & modo faciunt omnes pape. vide ccij
Papa fuit creetus Clemens episcopus Bambergensis. vide ccx & ccxj
Papa eligitur episcopus Eystetensis. vide in folio ccxiij
Papa excommunicauit Heinricum quartum romanorum imperatorem. vide ccxiij
Papa Gbertus creatur per imperatorem romanum Heinricum quartum in germania. vide folio ccxiij
Papatum curauit emere Felix quintus. alias amedeus vocitatus. vide cclxxiij
Paradisus quattuor habet flumina vij
Paradisus in quo loco sit & quis illius decor. vide folio viij & xiiij
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris. vide folio lxxviij
Parisius regia capitalis in regno Francie & inclita vibs post Troyanum excidium habuit initium. vide xl
Parusia ciuitas vetusta in ytalia in vimbrijs Custie. vide folio l
Pascalis papa pmus patria romanus. vide folio cxxxviij
Pascalis secundus papa natione ytalus. vide folio ccxix
Parauina vibs a quo fuerit cõdita vide in folio xlvj
Patrinum vnum solum habere in baptismo statuit papa Higinus. vide cxxiij
Patricius episcopus insulam hibernie ad fidē conuertit. vide folio clxv
Patauia vibs quomodo fuerit decorata. vivelio ccxxij Et quis edificauerit eam vide folio cccxxj & cccxxij
Patauium ciuitas magne potētie venit in manus venetorum. vide cclxvj
Pauper fuit aristides philosophus vt sumptu suo ad sepulturam nequiuit efferri. vide folio lxxvj
Paupertatem commendauit anaxagoras. vide folio lxxvj
Pauli apostoli vita & conuersio que fuerit. vide folio cxiij
Pauli apostoli decapitatio quando fuerit facta vide clv
Paulus patauinus vir per multum doctus vide folio cxxj
Paulus samosatenus episcopus. vide enim in folio cxxxvij
Paulus primus heremita apud inferiorem thebaidam. vide clvij
Paula matrona & beati Jheronimi discipula vide cliij
Paulus primus papa natione Romanus. vide folio clxxxiiij
Paulus natione Longobardus dyaconus. vide folio clxxvij
Paulus venetus theologorum & philosophorum princeps cclxj
Paulus secundus papa patria venetus. vide folio cclxxj
Pecunias erogauit alijs imperator Sigismundus. vide folio cclxix
Pediculi vermes corroserunt corpus Arnolphi imperatoris. vide cccvij
Pelagius monachus & pessimus heresiarcha. vide folio cliij
Pelagius primus papa natione romanus vide folio clv
Pelagius secundus papa patria remanus. vide folio clv
Patusia vibs a quibus fuerit condita. vide in folio lj
Periander corinthus philosophus septimus de septem sapientibus. vide folio lxiij
Persarum regnum quando cepit initium vide folio lxiij
Persarum regio vbi sit & vnde habeat nomen vide folio lxxij
Persius secundus fuit octauus rex persarum vide folio lxxviij
Permenides fugit hominum consortia. vide in folio lxxviij
Persecutio prima christianorum quando incepit vide folio cxiij
Perslus flaccus aulus. vide clv
Persecutio secunda christianorum fuit. vide in folio cxix
Persecutio tertia christi fidelium habuit initium. vide folio cxxj
Persecutio quarta sancte ecclesie fuit tempore marci. vide folio cxxiij
Persecutio christianorum quinta iussu seueri imperatoris. vide cxxviij
Perpetua & Felicitas virgines sancte. vide in folio cxix
Persecutio ecclesie sexta post Neronem mouit imperator maximus. vide cxxij

Persecutio ecclesie septima post neronem fuit vide folio cxxxiij
Persecutio christianorum octaua fuit iussu valerij. vide folio cxxxvj
Persecutio christianorum nona iussu Aureliani. vide cxxxvj
Persecutio in christianos decima cxxxviij
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis temporibus. vide folio ccxl
Peregrinatio & hominum concursus fuit illis temporibus in Niclashausen cclxxxvj
Pestis permarima fuit istis temporibus. vide folio cxxxv
Pestilentia magna agebatur & istis temporibus. vide clxx
Pestis permarima istis diebus fuit p totza ytaliam. vide cclvij
Pestis fuit & alijs temporibus. vide cclix
Pestis ingens orta fuit temporibus istis. vide i folio cclxxviij
Pestis alia fuit ex solis ecclipsi indicato vide folio cclxxix
Petrus primus papa apostolorum princeps. vide folio cxij
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus vide folio cxv
Petronella virgo filia petri apostoli cxviij
Petrus Damianus doctor. vide ccxv
Petrus alphonsus vir sanctus antea fuit iudeus. vide ccxxj
Petrus lombardus parisiensis episcopus. vide folio ccxxv
Petrus comestor floruit hoc tempore. vide in folio ccxxv
Petrus nonus martir ordinis predicatorum. vide folio ccxxxviij
Petrus de bellapartita doctor iuris. vide in folio cclviij
Petrus de albano consiliarius medicus. vide in folio cclij
Petrus vergerius orator eruditissimus. vide in folio cclxiiij
Phaleg filius Heber eius tempore orta fuit confusio linguarum. vide folio xvij
Pharao amenophis rex egipti iussit pueros submergi. vide folio xxviij
Pharao bochoris rex egypti contradixit moysi postea fuit in mari submersus. vide in folio xxviij
Phaceya rege israhel percussit phacee & regnauit post eum vide folio lvij
Phacee regem israhel percussit ozee & regnauit pro eo vide folio lvij
Phaleris agrigentinus tyrannus & orator floruit illis temporibus vide lxj
Phariseorum secta quando habuit initium vide folio cvj
Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio xxviij
Pheldas fuit septimus filius Nachor. vide folio xxj
Phenenna fuit vxor helchane patris Samuelis. vide xliij
Pherecides philosophus scripsit de natura & de dijs. vide in folio lxvj
Philistei vnde sint exorti. vide xiiij
Philistijm fuere a Tusim filio Messaraym. vide folio xiiij
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnum ex filijs israhel fornicantem ad mortem. vide in folio xxviij & xliij
Phisians maximus fuit mercurius vide in folio xxx
Phinees sacerdos populi israhel. vide in folio xliij
Philo indeus in greca lingua doctissimus vide folio xciij
Philo indeus vir quidem disertissimus & a petro ad videm conuersus vide cvij
Philippus apostolus domini cruci est affixus vide cxv
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperauit. vide cxxxij
Philippus Bardanus imperator erat. vide in folio cxxxj
Philippus rex Francorum Jherusalem impugnauit. vide cxxxviij
Philippus imperator frater Heinrici imperatoris. vide cxxxj
Philippus rex Lodonici regis filius. vide in folio cclj
Philippus rex Francorum iste fuit. vide enim in folio cclij
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie clv
Phoca imperator Constantinopolitanus vide folio clviij
Phoroneus primus in grecia leges instituit. vide folio xxj
Phrisia regio describitur cc xvij

Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses vide folio xv
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram. vide folio lviij
Picus saturni filius primus rex laurentum fuit z bellator egregius xxxvj
Pictor fuit cevsis heracleotes. vide lxxvij
Picturam primo studuit plato lxxix
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio lxxix
Pipinus iunior Caroli marcelli filius rex francie z Burgundie. vide clxxxv
Pipinus duos habuit filios Carolum z Carolomannum. vide folio clxxxvij
Pipinus Caroli magni filius z ytalie rex. vide folio clxxix
Pisa vrbs vnde cepit originem suum. vide in folio xlvij
Pistori seruiuit plauto. vide folio xcij
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens. vide folio ccliiij
Pisanus Bartholomeus iuris doctor. vide in folio cclvj
Pise ciuitas venit in manus florentinorum vide folio cclxvj
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio lxiij
Pitagoras philosophus fuit z musicus. vide folio lxvj
Pius papa natione ytalus. vide cxxij
Pius papa secundus natione ytalus. vide in folio cclxxxj
Plato philosophus clarissimus floruit istis tẽporibus. vide folio lxxix
Platina hystoricus. abbreuiator apostolicus. vide folio cclxxxiiij
Plautus poeta comicus. vide xciij
Plinius secundus nouocomensis philosophus orator z hystoricus. vide cxxij
Plotinus philosophus platonis discipulus. vide folio lxxx
Plutharchus philosophus z hystoricus eloquẽtissimus. vide folio ccxxij
Pluuia raro habetur in Egypto. vide xix
Pogius florentinus orator facundissimus claruit. vide folio cclxj
Policarpus sancti Johannis apostoli discipulus. vide folio cxxvij
Polonie Sarmatica describitur. vide in folio cccxij
Pompeius maximus romanorum imperator vide folio cv
Pontifex primus fuit leui filius Jacob. vide folio xxvij
Pontifex fuit merari. Deinde gerson. Jnde. cath. ꝛc. vide folio xxvij
Pontifex fuit Aaron et eius filius eleasar. vide in folio xxj
Pontifices in israhel fuerunt tanq̃ reges. vide folio lxix
Pontius pylatus procurator iudee vir callidus vide folio cv
Pontifices iudeorum qui fuere. vide in folio cvj
Poncianus papa natione romanus. vide in folio cxix
Poncion martir in vtero matris deo fuit electus vide in folio cxxiij
Popilia virgo vestalis vide folio lxxiij
Porcella quedam extra est caput hominis habens. vide in folio ccxj
Portenta plura apparuerunt annis illis. vide in folio ccxxij
Portugalia regio que sit z qui principes illius vide folio cccxvj
Porphirius athenensis philosophus. vide in folio cxxxj
Postumus consul fuit romanus. vide in folio lxiij
Possidonius philosophus stoycus. vide in folio xc
Praxedis virgo sanctissima. vide enim in folio cxxvij
Praga ciuitas magna in bohemia quando habuit initium suum. vide cclvij
Praga ciuitas olim erat subiecta episcopo maguntino. vide cclvij
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia z etiam ceremonialia. vide xxxj
Presides syrie qui fuerunt. vide xcvij
Predia z fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape prime vide cxix
Prelatus apud indeos communiter dicitur presbyter Johannes. vide ccxxj
Prelia plura fuerunt temporibus istis. vide in folio ccxxij
Primus z felicianus Romani viri religiosi vide folio cxlij
Priscianus grammaticus erudissimus. vide in folio clxj
principes quando possint facilius saluari. vide folio cclxxiij

Prouincie in affrica q̃ sint. vide rrrv
Prouincie Europe que sint. vide rrrv
Prouincie asie que sint. vide rrriij
Prouincie gentium habent sua vocabula ex filijs Noe. vide rriij ⁊ rv
Prometheus vir acutissimi ingenij formauit simulachra hominum de terra quasi viua vide folio rrir
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ Asaph tẽpore dauid. vide rlir
Propheta Semeias prophetauit illis temporibus vide l
Propheta Abdo prophetauit contra vitulos aureos. vide folio l
Prophetauerunt isti tres Hieu Eliezer ⁊ Oziel cum Asaria regibus Juda. vide lj
Propheta Anani increpauit asa regem iudeorum. vide lj
Prochas silvius Auentini rex fuit ytalie. vide folio lvj
Prodigia multa facta sunt anteq̃ fierent Romanorum grauia bella criiij
Prodigia in christi nativitate multa sunt visa. vide folio cj
Procuratores Judee qui fuerant co,
Processus ⁊ Martinianus romani milites. vide folio crvij
Probus romanorum imperator vir conspicuus. vide folio crrrv
Proba mullier Adelphi consulis romani vxor. vide folio cliij
Prodigia multa apparuerunt illis temporib⁹ futura mala significantia. vide etiam in folio clrrj ⁊ clrrvij
Item ⁊ alia prodigia temporibus istis. vide folio crcj
Prodigia similiter claruerunt istis diebus. vide folio cc ⁊ ccviij ⁊ ccrrj
Prophetizantes sepe sunt decepti. vide cñ in folio cclriij
Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant cclrrr ⁊ cclrrrj
Prudentius poeta vir christianus. vide enim i folio clj
Prussia per que media venit ad fratres theutonicorum. vide ccrrrv
Prussia prouincia describitur. vide ccerv
Psalmos alternis vicibus decantandos papa Damasus statuit vide cxviij
Ptolomeus lagi fuit filius ⁊ post alexandrum magnum primus rex in egypto. vide in folio xlvij
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio lrrrv
Ptolomeus philosophus rex Egypti fuit. vide folio lrrriij
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide enim in folio lrrrviij
Ptolomeus philometor rex egypti fuit. vide in folio lrrrviij
Ptolomeus euergetes Phiston siue Sother. alexander reges egypti lrrrv ⁊ rc
Ptolomeus Dyonisius filius aristoboli fuit. vide folio rcviij
Ptolomeus philosophus ⁊ insignis astrologus. vide in folio crrvij
Pugna est commissa in ecclesia Maguntina vide in folio ccrj
Pulminaria primo inuenit sardanapallus rex assiriorum. vide lviij
Pullus gallie quadrupes natus est. vide enim in folio ccrrj
Pueri mittebantur cum suis patribus per romanos ad consilium senatus lrrriij

Quadrigam inuenit primus in grecia ericthonius athenienſium princeps. vide in folio rrriij
Quadratus athenienſium episcopus crriij
Quattuor coronati. vide in folio crlj
Questionem a nautis factam homer⁹ non potuit exponere. vide rlv
Quintus curtius claruit illis temporibus. vide folio lrrrij
Quintus cincinacius dictator romanus. vide folio lrrriij
Quintus Fabianus consul romanus. vide in folio lrrrviij
Quintilianus rhetor ⁊ philosophus celeberrimus. vide folio crvij
Quirinus episcopus vir sanctus. vide enim in folio crriij
Quiricus rõmanus patricius ⁊ martir. vide in folio crrj
Quirinus romanus tribunus. vide enim in folio crrrvj
Quintus gallus miles. vide crlij
Quiriacus episcopus Jherosolimitan⁹ vir sanctus. vide in folio crlir

Rabanus monachus natione germanus. vide folio crc
Raab hospilaria vxor Salomonis

vide in folio xxxv
Rachel secunda filia Laban vxor Jacobi diu sterilis tandem genuit duos filios. vide enim in folio xxvij
Racherius episcopus veronensis ccix
Radegundis regina Francie fuit. vide enim in folio clxvij
Rasiusar rex Babilonie. vide lxix
Raphael fulgosius iurisconsultus excellentissimus. vide folio cclxj
Raymundus generalis magister ordinis predicatorum. vide ccxxxvj
Rayñerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus. vide ccxlviij
Rasis fuit medicus recommendatus. vide eñ in folio ccxv
Ratispona ciuitas insignis vnde cepit initiuz suum. vide cviij
Rauenna ciuitas a quo sit aucta . vide in folio clx
Rebecca fuit vxor Jsaac xxj
Rechab de Jetro cognato moysi descendit & fuit comunis sus ad iudaismum . vide in folio xxxv
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus vide cclxvj
Regiones europe que sint xiij & xiiij
Regum assiriorum cathalogus habetur . vide folio xvij
Regni initium nemroth fuit babilon . vide in folio xvij & xviij
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet Satharum. & masitagetarum Sichimorum. Egiptiorum. vide xviij
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum et romanorum. vide xviij
Regnum schitarum in regione septentrionali sumpsit initium suum. vide xviij
Regnum assiriorum quando sumpsit initium suum. vide in folio xviij
Regnabant in regno amazonum mulieres. vide folio xviij & xix
Regine amazonum que fuerunt. vide enim in folio xviij
Regnum egyptiorum quando habuit initiuz & primus rex fuit Soros xix
Regnum siciomorum quando habuit initium et primus rex fuit Egilaeus. vide xix
Regnum venit ad romanos a regno siciomorum vide xx
Regnum hispaniarum quando incepit vide in folio xxiij
Regnum bohemorum quando habuit initiū vide xxv
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit vide xxvj
Reges ytalie quando inceperunt regere. vide in folio xxv
Regia tribus descendit a Juda filio Jacob. vide folio xxv
Reges Sichimorum qui fuere. vide enim in folio xxvij
Regnum Arginorum siue Grecorum quando habuit initium suum & quis etiam in eo fuit primus rex. vide folio xxviij
Regnum Lacedemoniorum illis temporibus oritur. vide in folio xlj
Regnum Chorinthiorum hic cepit initium suum. vide in folio xlj
Regnum sichimorum cessauit tempore Hely sacerdotis. vide folio xliij
Regnum Athenienſium hic finitur. vide in folio xliij
Regnum latinorum & ytalorum que sint. vide folio xlvij
Regio anglie que sit. vide xlvij
Regina sabba prophetissa venit audire sapientiam Salomonis regis. vide xlix
Regnum Argiuorum accepit nomen ab argo eius rege quarto. vide xxx
Reges Jsrahel vidi plures. vide folio l
Regnum iuda quando habuit initium suum vide folio xlij
Reges ytalie post filium omnes dicebantur silui vide lj
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israhel vide liij
Regnum albanorum & ytalorum vnum est vide xlix & lv
Regnum israhel valde fuit contritum sed per Jeroboam restitutum vide lv
Regnum israhel fuit illis temporibus sine rege vide lvj
Regnum israhel post ozee regem translatum est in regnum assiriorum vide lvj
Regnum macedonum incepit tempore libristis & quis fuerit primus rex. & quanti temporis durauit. vide in folio lvij
Regnum Medorum a quo habuerit principium suum et ad que etiam regna sit translatum. vide folio lvij
Regnum lidorum a quo habuit initium. & qu

ti temporis durauerit. vide ꝛ illius reges vide in folio lviij
Regnum israhel cessauit illius temporibus. vide folio lix
Regnum Juda fuit isto tempore sine rege. vide in folio lix ꝛ lxiij
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen ꝛ dicitur romanorum regnum. vide folio lx
Regnum assiriorum hic defecit. vide lxvj
Regnum medorum quando defecit. vide in folio lxvij ꝛ lxviij
Regum persarum quando incepit lxxiij Et quis fuit rex primus Persarum. ibidem.
Reges Syrie qui fuerunt. ꝛ quando habuit initium vide folio lxxiij
Regna alexandri quomodo post mortem suaz fuerunt diuisa lxxj lxxij ꝛ lxxiij
Reges egypti omnes dicebantur Ptolomei. vide folio lxxiij
Regnum Syrie cessauit illis temporibus similiter ꝛ asie. vide folio xcvj
Regnum egyptiorum quando sit eversum. vide folio xcviij
Regnum ꝛ sacerdotium iudeorum quando sit destructum. vide xcix
Regnum iudeorum erat in quattuor tetrarchyas diuisum. vide cv
Regnum ytalicum a constantinopolitano iugo per Longobardos est ablatum clvj Et in eodem constituti sunt magistratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem. vide clx
Reges longobardorum qui fuerant cxv
Reges thuringie qui fuerant cxv
Regis bauarie filiam Justinianus imperator duxit vxorem vide cxxviij
Regnum theutonicorum dicebatur Francia orientalis. vide cliij
Reges ytalie qui fuerant. vide cxcvij
Reges quare sint inuenti. vide cxcviij
Regnum tartharorum hic cepit initium. vide in folio ccxxj
Regni carrariensium principium. vide enim in folio ccj
Regni ganzagorum principium. vide enim in folio ccvj
Regni ottomannorum turchorum principiuz vide folio ccvj
Religiosa stirps cepit initiuz istis temporibus a rechab. vide cxxv
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in ytalia cclxiij
Remus ꝛ Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio lix ꝛ lx
Remus ꝛ Romulus quomodo fuerunt nati ꝛ enutriti. vide lx
Remigius episcopus ramensis clxiij
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in folio cxciij
Rhenense s germanie superioris populi sunt. vide folio ccxxiij
Reuocatio actuum priorum pontificuz per successores incepit tempore Steffani sexti. vide folio cxciij
Reu vel Regau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt destructa templa. vide in folio xvij
Rex assiriorum primus fuit Belus. vide enim in folio xvij
Rex assiriorum secundus fuit Ninus. vide in folio xviij
Rex gractinorum qui a Nino rege assiriorum interfectus est. vide xxij
Rex primus Scitharum fuit Thanaus. vide in folio xviij
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. ꝛ quintus fuit Arius. vide xxvj
Rex primus Italie fuit Janus. vide xxv
Rex decimusseptimus ꝛ vltimus Atheniensium fuit Codrus. vide xxix
Rex primus Lacedemoniorum fuit Euristeus vide folio xlj
Rex primus iudeorum fuit Saul. vide enim in folio xlij
Rex Albanorum fuit Astanius. vide lv
Rex in israhel secundus fuit Dauid. vide enim folio xlviij
Rex primus hebreorum fuit. Dauid. vide enim in folio xlviij ꝛ xlix
Rex secundus Hebreorum fuit Salomon. vide folio xlix
Rex ytalie Aremulus posuit presidium Albanorum vbi nunc roma est. vide lvj
Rex romanorum secundus fuit Numapompilius. vide ꝛ reges ceteros lx
Rex primus babilonie fuit merodach lxvij
Rex persarum vltimus fuit Darius filius Arsani. vide lxxviij ꝛ lxxj
Rex macedonum vigesimussextius Phillpus multa fecit prelia. vide cxv

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Rex anglorum sive brittannorum fuit Lucius vir sanctus vide cxxvij
Rex Gothorum radagasius italiaz ferro ⁊ flā ma vastabat ⁊ tandem captus fuit vide in folio cliij
Rex Vandalorum fuit Genserias. vide in folio clv
Rex hunorum attila multas deuastauit regiones dicebatqz se dei flagellum. vide in folio clv
Rex vltimus ostrogothorum fuit Tottila ⁊ tādem in regem Gothorum constitutus. vide folio clxiij
Rex visigothorum hermigildis fuit occisus ꝓpter fidem catholicam vide clxix
Rex longobardorum multas ytilie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio clxix ⁊ cl
Rex cretensis fuit saturnus pater Jouis. vide folio xxxv
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit vide clxxxviij
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide in folio cxciij
Rex Francorum fuit Ludouicus ex genere Caroli magni vide ccij
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio ccij
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vide in ccv
Rex primus iherosolime fuit Gotfredus. Et qui post eum vide in folio ccix et ccxj ⁊ ccxij ⁊c ccxxviij
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie vide ccxix
Rex sicilie fuit Manfredus ccxxix Item ⁊ Carolus ccxlj ⁊ ccxliij
Rex Francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide in folio ccxxviij
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit vide cclviij
Richoldus dux Frisonum erat vide cxxiij
Richardus de sancto victore vir sanctus vide in folio ccxiij
Richardus imperator a quibusdam electꝰ nō tamen confirmatus .ccxl.
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in folio ccxxj
Richardus de media villa doctor. vide in folio ccl
Riphat alias Riphaa filiꝰ Gomer a quo fuere paphlagones vide xvj
Risit zoroastes philosophus die sue natiuitatis vide folio xxiij
Roboam habuit vxores.xviij.concubinas.xxx filios.xxviij.⁊ filias q̄draginta lj
Robertus rex Francie. vide ccx
Robertus abbas vir sanctus ccxviij
Robertus rex sicilie erat. vide cclj
Robertus rex apulie Andream nepotem suum in regnum instituit. vide ccliij
Robertus de licio ordinis minorum professor. vide folio cclxxxiij
Rochus natione narbonensis christi confessor vide folio cclv
Rhodis vrbs a quo condita sit xxviij
Rodium vrbem turchus cum exercitu suo petijt. sed visionis miraculo est repulsus. vide folio cclxxxvij
Rodis venit a dodamyn filio Jauan. vide in folio xvj
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide folio clxxxviij
Roma est condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitatem condiderit lx
Roma a quibus sit condita lxj ⁊ lxij
Rōmani regni principium quando fuerit. vide in folio lx
Romani consules quando inceperunt ⁊ quare fuere ⁊ que illorum nomina lxviij et lxxiij
Romani nouam instituerunt dignitatem dictator appellatam lxviij Et nomina ipsorum dictatorum lxxiij
Romani post consules elegerunt decem vicos qui totam regerent ciuitatem lxv
Romani fecerunt sibi lege duodecim tabularū vide folio lxv
Fecerunt ⁊ sibi tribunos ⁊ ediles ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio deinde Augusti ab Augusto cij
Romanus miles ⁊ martyr cxxvj
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni constantini cxlv
Deinde enim regebatur sub vno Augusto ⁊ tribus cesaribus cxlv
Romanum imperium quando fuit diuisum. vide sub Marciano clv
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs istis temporibus clx
Romanus papa patria romanus. vide in folio cxciij

Romam valde oppressit otto primus vt mō-
dium furfuris triginta aureis venundaba
tur. vide cxix ꝛ cc
Romani habuerunt quattuor gradus maio-
rum suorum. rex. dictator. imperator ꝛc. vi-
de folio cxiij ꝛ cv
Romam ductus est in asino cum magno scā-
dalo Burdinus antippa. vide ccxxj
Romanum imperium non habuit imperato
rem ad aliquot tempus ex electorum disco-
dia. vide in folio ccxl
Rotharis rex Longobardorum fuit. vid enim
in folio cxxv
Rudolphus rex ytalie dux Burgundie ꝛ Fran
corum rex. vide cxxviij
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in Forchē
vide folio ccxiiij
Rudolphus romanorum imperator electus vi
de folio ccxlj
Rudolphus imperator plures dedit libertati.
vide ccxliiij
Ruffus miles clarissimus cxlj
Ruffinus aquilegiensis presbyter. vide enim in
folio cliiij
Rupertus episcopus ex regia stirpe Fran coz
ortus. vide clxxij
Rupertus bauarie dux imperator electus. vide
folio cclxiiij
Russia prouincia ꝛ eius conditio describitur.
vide cccxiiij
Ruth fuit gener moabitides xlj

SAbatha filius chus a quō sabatheni.
vide in folio xiiij ꝛ xv
Sabaa filius regma a quo arabes.
vidi folio xiiij ꝛ xv
Saba filius chus a quo sabei. xiiij ꝛ xv
Sab regina venit audire sapientiam salomo-
nis. vide in folio xlix
Sabaudia regio vbi sit ꝛ quis gentis illius pri
mus dux. vide cccxxiij
Sabaudie principes dicebantur comites. sed ce
sar sigismundus fecit illos duces. vide enim
in folio cclxxij
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in fo-
lio lxix
Sabina illustrissima mulier cxxiij
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide eti
folio cxxxvj
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius.
vide folio cl
Sabinianus papa cuius patria ignoratur. vi
de in folio clxvij
Sacerdos Aaron quomodo fuerit vestitus. vi
de in folio xxxiij
Sacerdotalis tribus descendit a leui. vide in fo
lio xxvij
Sacerdotium quando fuerit translatum a fi-
lijs eleazar Heli primus de filijs Ithamar
arripuit. vide xlj ꝛ xlij
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Osias ꝛ ado-
lere voluit incensum lvij
Saccum habuit ad penas Dyogenes. vide in
folio lxxv
Sacramento eucharistie quidam non fecerūt
reuerentiam ideo perierunt in ponte. vide i
folio ccxlij
Sadoch de linea christi erat l
Saducei qui dicebantur. vide cvj
Saffeus decimusnonus rex assiriorum. vide in
folio xxx
Sanguis christi effluxit ex quadaz christi ima
gine. vide clxxxix
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus.
vide folio cxcij ꝛ ccxxj
Sanguinis fons effluxit Genue futuram si-
gnificans calamitatem cxcvij
Sanguis pluit e celo illis temporibus. vide in
folio ccxxj
Sali qui est Chaynan filius arpharat xvj
Salomon filius Naasou dux in tribu Juda.
vide folio xxxv
Salomon fuit filius dauid regis ex bersabea.
vide folio xlix
Salomon quomodo edificauit templum. vide
in folio l
Salomonis iudicium de duobus meretricibus
vide folio l
Salmanasar rex assiriorum transtulit Jsra-
hel in assirios. vide lvij
Salon philosophus secundus de septem sapi-
entibus dedit legem athenien sibus lxij
Salathiel fuit filius Jeconie lxix
Salustius romanus historicus ꝛ philosoph⁹
vide folio cj
Saluator noster cum suis discipulis floruit. vi
de folio cj
Saltzburga ciuitas quando sit condita. vide i
folio clxxij
Saltzburga quōndam dicebatur Juuauia id
est helffenburg clxxij
Salue regina hermannus contractus compo-

fuit. vide in folio cclxij
Saladinus fuit rex egypti. vide cccxix
Samarites filius chanaan a quo fuere syrie. vide folio xv
Sampson fuit vltimus rex in israhel xlij Et quid mali philisteis fecerit. vide ibidem.
Sacerdos sacerdos & propheta domini. inder super Israhel filius Helchane xlij
Samaritani vñ dicant lxxj & lxxij
Sampson episcopus dolensis claruit sanctitate vide folio clxvij
Sanctus sanctus quis dicere statuit in missa. vide cxvij & cxviij
Sangar iudex populi israhel plures occidit philisteos vomere. vide xxxij
Sapho poetissa inuenit plectrum lxvj
Samuel sanctissimus propheta vices pontificis gerebat in lege populum rexit per quadraginta annos. vide xlij
Sare filius nachor. vide folio xxj
Sarmatia venit ab Astanes filio Gomer. vide in folio xvj
Sauth filius fuit Ragau. vide xxj
Saray filia Aram fuit vxor abrahe. vide enim in folio xxij
Saraceni veniunt ab Agar iude. vide enim in folio xxij
Sardinia insula que sit. vide xxxix
Sardanapallus rex Assiriorum totus fuit lubricus habitu feminio indutus. vide lviij
Sarracenos Constantinus quartus fecit imperio tributarios. vide clxxvij et clxxviij
Sarraceni temporibus istis vastarunt yralias vide folio cxcj
Sarraceni gemnam obsidione pressam ceperunt. vide folio cxcviij
Saturnus pater Jouis rex cretensis, tempore Isaac regnauit. vide xxxv
Saturninus presbyter & martyr. vide enim in folio cxliij
Saul fuit primus rex indeorum. & quare fuerit inuestus Dauid. vide xlij
Saxonia magna prouincia describitur. vide i folio cccvij & cccxvij
Saxones contraxerunt amicicia cum pipino rege Francie vide clxxv
Saxonicum bellum illis temporibus est commissum. & Carolus magnus vicit & illos ad fidem catholicam duxit clxxvij clxxviij
Saxonum principes dicebantur eo tempore Veges. vide folio cxcviij
Sarones plurimum exaltauit Heinricus primus. vide cxcv
Scauracius imperator fuit. vide clxxvj
Scaligerorum dominij principium. vide cclj
Scisma primum romane ecclesie fuit cxxij
Scisma secundum habuit ortum ab arrianis & fuit granissimum. vide clxvij
Scisma alind fuit tempe Bonifacij pape primi vide in folio clj
Scisma quintū fuit tempore Simachi clx
Scisma decimum & vndecimum sustulit Otto primus imperator. vide cc
Scisma vigesimum primum fuit super paupertate ecclesie. vide ccliiij
Scisma vigesimum secundum & omnium pessimum fuit vide cclxj
Scisma illud durauit ad. xxxij. annos. an scilicz papa esset supra concilium vide cclxxij
Scipio affricanus alterius scipionis filius vide folio xciij
Scipio iunior affricanus vir preclarus apud romanos xciij
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio cxxiij
Sclani simpserunt originem et bohemis & germanis vide cxcij
Schlesia prouincia describitur vide cccxij
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio cxcj
Sceptra regum greci dixerunt hastas. vide in folio lx
Scolastica germana sancti Benedicti. vide in folio clij
Scotus vir magni ingenij claruit cxcij
Scotus doctor subtilis ordinis minorum vide folio cclxvij
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus vide cclvij
Scocia prouincia qua sit vide cccxv
Scotia insula que sit vide xlviij
Sebaldus confessor dignissimus. vide in folio cxxij
Secundus athenienſis philozophus. vide in folio cxv
Seductor quidam dixit se imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide in folio cclxij
Seductus est rex Jonas blandicijs magnatorem vide lxj
Sedechias fuit tercius filius Josie & vltimus

regū inda ⁊ iherusalem vide lxv
Sella fuit secunda vxor Lamech. vide in folio x
Sela filius inde. vide xxvij
Sellum rex fuit Jsrahel ⁊ statim occisus vide in folio lvij
Sellū pontifex quidam fuit lvij
Seleucus iners rex syrie erat. vide enim in folio lxxxvij
Selandia prouincia inferioris germanie. vide in folio ccclxx
Seleucus cerannes rex syrie vide lxxxvj
Sem primus filius noe quinq; protulit filios. e quibus quinq; pdiere gentes xv
Semeias compescuit roboias. vide l
Semiramis regina assiriorum fuit. vide enim in folio xxvj
Semnacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus. vide lvij ⁊ lix
Senatores Romulus instituit. vide lx
Sena vrbs a quo fuerit condita lxxxvij
Seneca stoicus philosophus neronis imperatoris preceptor. vide cxv
Septem sapientes qui sint ⁊ quid docuerant vide folio lxv
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur. vide lxxxiij
Sepeliebatur viua minutia virgo propter incestum. Similter ⁊ capronia. vide lxxxviij
Septem dormientes floruerunt illis temporibus cxxxij cxxxiij ⁊ apparuerunt iterum. vide clvj
Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis vide folio ccxxxviij
Sequentiam sanctispiritus assit nobis gratia ⁊c. Robertus rex composuit. vide ccx
Serapis fuit tertius rex argiuorum siue grecorum. vide folio xxxj
Seruius tulius romanorum rex. vide lxix
Serpens mire magnitudinis fuit occisus. vide folio lxxxix
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vi folio cxxxiij
Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in folio cxxiij
Sergius ⁊ Bachus viri nobilissimi vide in folio clj
Sergius papa natione syrus clxxvij
Sergius secundus papa patria romanus. vide folio cxc
Sergius tertius papa natione romanus. vide folio cxciij
Sergius quartus papa pātria romanus. vide folio ccvij
Seth tertius filius Ade ⁊ Eue. vide ix
Senerus romanorum imperator. vide enim i folio cxxvij
Seuerus ⁊ māximinianus imperatores. vide folio cxliij
Seuerus episcopus Treuerensis. vide enim in folio clx
Seuerinus primus papa patria Romanus. vide in folio clxx
Sertilia virgo de incestu conuicta ⁊ est viua sepulta. vide lxxxvj
Sertus dominicus caluinus consul romanus. vide folio xciij
Sertum librum decretalium bonifacius octauus fieri statuit. vide ccxlvj
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ⁊ nomina sibillarum. vide in folio xxxvj
Sibilla eritria floruit temporibus istis religiosis vestibus induta vide lxj
Sibilla heleſpontina claruit istis temporibus vide lxix
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide folio lxxiij
Sibilla tymica veste celestina induta vide folio lxxxv
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit. vide cj
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio xxxix
Sichimorum reges qui fuerant. vide in folio xxvj
Sicilie rex fuit Manifredus vide ccxxix
Sydonij fuere a sydon filio chanaan. vide in folis xv
Signa magna his temporibus visa sunt vide in folio cxliij ⁊ clxviij
Signa apparuerunt in celo temporibus istis vide clxj
Sigismundus Caroli quarti filius imperator vide cclxviij
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatā suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret vide cclxix
Signa ante iudicium extremum que eueniāt. vide folio ccxciij
Siluius posthumus enee filius rex Jtalie in silua fuit nutritus. vide lj

Sibilla eritria

Sibilla heleſpontina

Sibilla cumana

Silphon megarensis philosophus. vide in folio xc
Silla patricius consul romanus vir facundus z plurimum astutus. vide xciij
Siluerus papa natione campanus. vide enim in folio cliij
Siluester papa natione romanus. vide enim in folio clv
Siluester secundus papa natione gallicus. vide in folio cciij
Siluester tertius papa patria romanus. vide i folio ccr
Simulachra quasi vana fornauit de terra promotheus vir ancti ingenij xcix
Simonides poeta claruit istis temporibus. vide in folio lxiij
Symon filius onye summus fuit pontifex. vide folio lxxiij
Symon summus erat pontifex. vide lxxvij
Symon Mathathie filius tertius Judeorum dux z pontifex. vide lxxvij
Symon de cassia quos confecit libros. vide in folio cclxij
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. vide in folio cxj
Symon apostolos Cleophe filius. vide enim in folio cxvij
Symbolum in missa decantari statuit papa Marcus. vide in folio clv
Simplicius papa patria tyburtus. vide enim folio clvij
Simachus patricius et senator. vide enim in folio clx
Simachus papa natione sardus. vide enim i folio clx
Symeon in columpna. de quo mira referuntur. vide in folio clxv
Synai mons in quo decalogon data sunt. vide in folio xxxj
Syrie regnum qñ habuit initium lxxxj
Siricius papa natione Romanus. vide enim in folio clvij
Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide enim i folio xv
Sisebutus rex visegothorum. vide clxx
Sisymus vel sosimus papa natione syrus. vide in folio cxxvij
Sirtus papa natione romanus. vide enim in fplio cxxij
Sirtus papa secundus natione grecus. vide i folio cxxv.
Sirtus tertius papa natione Romanus. vide folio cliij
Sirtus papa natione Ligurus fuit. vide enim in folio cclxxiij
Smerdis rex Persarum tertius. vide enim in folio lxxiij
Socrates philosophus obstetricis phanarete filius. vide lxxix
Sodoma z gomorra sunt succense. vide enim in folio xxij
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus. vide in folio xxv
Solem z ignem coluerunt Perse. vide enim in folio lxvij
Soles tres apparuerunt. quid significabant. vide in folio cj
Solinus hystorias z orator grauissimus. vide in folio cij
Soles tres iterum apparuerunt. vide enim in folio ccxxvij
Soldanus valde oppressit partes orientales. vide in folio ccxlvj
Solis facta est defectio. Bella z dissidia sunt secuta. vide cclxxij
Sol deficiebat mala futura significans. vide i folio cclxxix
Sophocles athenienssis poeta tragicus. vide in folio lxxvij
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille destructionem Jherusalem predixit lix
Sophia matrona nobilis z sancta. vide enim in folio cxxiij
Sophonia occidit seipsam propter seruandaz castitatem cxliij
Sorobabel redificauit templum. vide enim in folio lxix
Sother papa natione campanus. vide enim in folio cxxvij
Sparetus fuit rex assiriorum. vide xxvj
Sparta alio nomine dicitur lacedemonia. vide folio xxx
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide in folio lvij
Speusippus athenienssis philosophus. vide in folio lxxix z lxxx
Spiritussancti missio in discipulos christi. vidio folio cxj
Statuã erexit nabuchodonosor adorãdã. lvij
Statius Neapolitanus. vide cxxj
Stanislans episcopus vir sanctus. vide in fo-

lio cerrrviij
Straco philosophus vir eloquentissimus. vide folio xc
Strabo historicus 7 philosophus maximus. vide folio ciij
Strabus monachus auditor Rabam. vide in folio cxc
Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide in folio lxxv
Stephani protomartyris 7 primi dyaconi lapidatio. vide cxiij
Stephanus papa primus natione romanus. vide folio cxxxiij
Stephanus secundus papa natione Romanus. vide folio clxxxiij
Stephanus tertius papa natione siculus. vide folio clxxxvj
Stephanus quartus papa patria Romanus vide folio clxxxviij
Stephanus papa quintus patria romanus. vide folio cxcij
Stephanus papa sextus patria Romanus. vide folio cxciij
Stephanus septimus papa natione Romanus. vide folio cxcvj
Stephanus octauus papa natione germanus vide cxcvij
Stephanus rex hungarie vir sanctus. vide eñ in folio ccx
Stephanus nonus papa natione lotharingꝰ vide folio ccxij
Stephanus vir valde religiosus. vide enim in folio ccxv
Stephanus abbas cistercien sis ccxviij
Stiria prouincia quibus locis cingatur. vide i folio cccj
Studio insistere valde recommendabat Plinius secundus. vide cxxj
Suetonius tranquillus hystoricus 7 causidicus. vide in folio cxxj
Susanna virgo natione dalmatica. vide enim in folio clxiij
Successores non debet sibi eligere status ecclesiasticus ita statuit Hilarius papa. vide eñ folio cliij
Summam de casibus confecit albertꝰ vir sanctus. vide cclvj
Suecia cum popnli sui conditione describitur. vide cccxvj
Suitenses populi sunt feroces germanie. vide i folio cccxiij
Suncassianus felicissimus persarum 7 armenie rex. vide cclxxv
Superbia spiritualiū multos travit a fide christiana temporibus pauli episcopi cxxv

Tabernaculū domini quomodo fuerit formatum. vide xxxiij
Tacuit semper Secundus philosophus 7 quare id fecerit. vide cxcv
Tacitus romanorum imperator erat cxxxviij
Thadeus florentinus medicus ccxliij
Tamerlanus magnus thartarorum rex vir strenuus vide cclxv 7 cclxvj
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vide in folio xvj
Thaisa filius iauan a quo cipria venit. vide folio xvj
Thare fuit filius nachor 7 habuit tres filios. Abraham scilicet nachor 7 aram vide in folio xxj
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in folio xliij
Tharnisium vbs a quibus condita fuerit vide in folio liij
Tharquinus priscus quintus romanorum rex aurit regnum vide lx
Thaurum ex ere fecit phalaris tirannus ad tormentandum homines vide lx 7 lxj
Tales philozophus 7 vnus de septem sabientibus magnus astrologus claruit temporibus istis vide lxv
Tarquinus romanorum rex vide lxix
Tarquinus consul romanus vide lxxxvj
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit sixtus papa vide cxxij
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpibus vide clxxij 7 clxxiij
Tarthari poloniam. vngariam 7 alias regiones perlustrabant istis temporibus vide in folio ccxxxiij
Tarthari qui sint 7 quando eorum regnum habuit initium vide ccxxxij
Taris rex hungarorum fuit ccxxxij
Tecla virgo discipula pauli sancti apostoli vide in folio cxxij
Thedaldus comes cannusij regiensis opidi vide folio ccij
Teogonia filius gomer a quo friges emersere vide folio xvj
Teglaphalasar rex assiriorum neptalim 7 galliam transtulit in assirios lxiij

Thelesphorus papa natione grecus. vide enim in folio cxvij
Templa multa fuerunt cōstructa tempore reu vel regau. vide folio xvj
Templum quando Salomon edificauerit. vide in folio l
Et in quo loco ibidem
Et que fuerunt illius structura. ibidem
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis inda. vide. lv
Templum salomonis quando perficiebatur. vide in folio lxx
Templū fuit figuratū. vide lxx. z lxxj
Temistocles philosophus naturalis belli dariſſimus. vide folio lxxvj
Templum purgatur a Juda prius prophanatum. vide in folio lxxix
Tempestas horrida z inaudita in vibe constantinopolitana edificia z homines absorbuit vibe in folio cclxxxix
Theophrastus chrosius philosophus. vide in folio lxxxviij
Thophilus anthiocensis ecclesie episcopus. vide folio cxxvij
Theodocion genere Asianus vir doctiſſimus. vide folio cxxviij
Theodora virgo sancta Hermetis martyris soror vide in folio cxxxvj
Theodosius senior imperator genere Hispan⁹ vide folio clj
Theodosius iunior archadij filius imperator. vide folio clv
Theodorus papa natione grecus. vide enim i folio clxxxij
Theodorus Anglorum archiepiscopus. vide i folio cxxviij
Theodosius tertius imperator Romanorum. vide in folio cxxj
Theodorus Ticinensis episcopus homo sanctiſſimus. vide clxxxvj
Theodolphus Aurelianensis episcopus. vide i folio ccj
Theodorus secundus papa patria romanus. vide folio ccxij
Theodricus Metensis episcopus. vide enim in folio ccx
Theobaldus nobilis Francus vir valde deuotus. vide in folio ccxj
Theodorus thessalonicensis vir duab⁹ linguis doctus. vide cclxxx
Terre circulus vel rota que sit. vide enim in folio xij z xiij
Terentius publius vir formosus z etiam magni ingenij. vide xciij z xciij
Thertullianus affricanus vir valde preclarus. vide in folio cxxviij
Terremotus maximus per quattuor menses apud constantinopolim fuit. vide enim in folio dix
Terremotus magnus factus est istis temporibus. vide ccj
Item et alius etiam maximus fuit. vide enim. folio ccxj z ccxxxij
Item alius terremotus qui z regna diruit. vide folio cccxxxvij z cccxxxviij
Thessaleon quintus rex sichimorum vide in folio xxvij
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus. vide folio cclxxx
Theuthunici devastarunt civitatem tiburtinam. vide in folio cxv
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis. vide cxij
Theucri z turchi differunt. vide cxj
Thiberias vel thiberiadis a quo fuerit instaurata. vide xxxv
Thiberius silvius rex ytalie in thiberim est submersus. vide lv
Thiberis quondam dicebatur Albula. vide in folio lv
Tiberius romanorum imperator. vnde duxit suam parentelam. vide cv
Tiburcius z Valerianus fratres viri sancti. vide in folio cxix z cxx
Tiberius secundus imperator vir valde bonus vide folio clxvj
Tiberius tertius imperator. vide cxxxviij
Tiberis valde crevit his diebus z vibem mole stauit. vide cxcij
Tiburtinam civitatem quis redificauerit. vide folio cxv
Thineus fuit vicesimusoctauus rex assiriorum vide xliij
Thimotheus sancti Pauli apostoli discipulus vide cx
Tyrannus primus fuit Nemroth. vide enim i folio xiij
Thiras filius septimus Japhet appellauit suos thirenses. vide xvj
Thiramachus sextus rex sichimorum. vide in folio xxvj
Thirolenses germanie sunt populi. vide in fo-

lio cccxxxij ℣ cccxxxiij
Titus liuius tragediarum scriptor. vide enim in folio lxxviij
Titus liuius magnus hystoricorum princeps. vide in folio cij
Titus primus vespasiani filius vndecimus romanorum imperator. vide cxx
Titus sancti Pauli apostoli discipulus. vide in folio cxx
Thobias propheta prophetauit destructionez Jherusalem ℣ templi quasi iam esset factaz vide in folio lvij
Thobias iudeus propheta sanctissimus. ex tribu neptalim oriundus. vide lxiij
Tholla qui iudicauit israhel vigintitribus annis. vide in folio xxix
Thomas apostolus christi qui ℣ didimus dicitur. vide cxvij
Thomas archiepiscopus Canthuariensis. vide in folio ccxv
Thomas de Aquino ordinis predicatorum doctor. vide folio ccxlj
Thomas de Argentina vir religiosus. vide in folio cclvj
Thomas florentinus medicus cclix
Totilla rex fuit Gothorum. vide clxiij
Tratia venit a tiras filio Japhet. vide enim in folio xvij
Trayanus imperator genere Hyspanus. vide i folio cxx
Trabes ignea apparuit illis temporibus. vide in folio ccxj
Tracia que sit prouincia ℣ que gens illius. vide folio cccij
Tres sunt in linea instorum celestibus decorati. vide in folio ix Similiter etiam tres in linea peccatorum decorati terrestribus. vide ibidem
Treueris tempore Abrahe fuit constructa. vide folio xvij
Tribuni ℣ ediles sunt rome creati lxxiij
Triphon rex syrie fuit. vide xcj
Tiburtina quando fuit Judea facta vide in folio xcvij ℣ xcviij
Tripho auditor origenis. vide cxxj
Troya venit a dardama. vide xvij
Troys in dardama regnauit ℣ Troiam condidit ciuitatem. vide xxxiij
Trogus pompeius Hyspanus hystoricus. vide in folio cxxiij
Trusianus medicus plusq̃s commentator. vide in folio
Tubal filius Lamech musicam inuenit. videc folio x
Tubalcaim artes humanas in duabus columnis sculpsit. vide x
Tubalcaim filius Lamech primus artem ferream inuenit. vide x
Tulius hostilius tertius romanorum rex ictu fulminis conflagratus est. vide lx
Thucidides hystoricus claruit lxxix
Thunica christi inconsutilis fuit inuenta. vide i folio clxix
Turrim edificauerunt isti tres post diluuium principes Jactan Nemroth Suphena. xvij Et quo nemroth persuasit edificari xviij
Turchus filius troili filij regis priami a quo q dam dicũt thurchos denominari. vide in folio xxxviij
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide enim in folio lxxvij
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem. vide folio cxxvj
Turchorum origo que fuit. vide cclvj
Turchi ex othomanno creuerunt ℣ multas sibi subiecerunt nationes cclvj
Turhorum regio. que sit ℣ que gentis illius proprietas cccij ℣ ccciij
Turchorum dux machometus vnde duxit originem. quomodo sit mortuus quidue in christianos effecerit cclxxviij
Turchorum dux duos habuit filios. q̃ post patris mortem super regno fuere discordes. vide in folio cclxxviij
Thusim quartus filius messaraym a quo fuere pgilistym. vide xiiij

Valerius publicola. vide lxv
Valerius consul Romanus vir prudens. vide in folio lxxiij
Valerius conuiuus romanus adolescens. vide i folio lxxvj
Valerius Anarimus romanus philosophus. ℣ orator luculentissimus. vide cij
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide cv
Valentinianus hereticus platonicus. vide eniz in folio cxxvij
Valerianus ℣ galienus eius filius imperatores. vide in folio cxxv
Valentinus romanus presbyter ℣ martir. vide in folio cxxvj

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GIESSEN

Valentinianus imperator vir animo grānis. vide cxlix
Valens imperator rebaptisat⁹ hostis fuit christianorum seuissimus vide cxlix
Valentinian⁹ occidentalis imperij imperator vide clv
Valentinus papa patria romanus. vide in folio clxxxix
Valachia que sit regio ⁊ que gens illius vide i folio cccij
Vandalorum rex fuit gensericus qui contrinit hispanos Gallos ⁊ Romanos. vide in folio clv
Varro vir plurimum eruditus cj
Vbertinus habuit dominium padue. vide in folio cclvj
Vdalricus episcopus augustensis comes de dillingen vide ccj ⁊ cclj
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide in folio ccx
Venecia vrbus a quo habuit nomen. vide folio xlvj ⁊ ccxxxj
Veneti sunt troiani vt Catho dicit. vide in folio xlv
Veneta vrbs quando accepit augmentum vide folio clvj
Venetorum ducatus incepit illis tempolibus vide cxxxj
Veneti sunt a cesare Friderico primo in pluribus priuilegiati ccxxvj
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum cclj
Veneti illis temporibus percusserunt fedus cuz machumeto thurchorum imperatore vide ij folio cclxxxvij
Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide folio lxxv
Venzeslaus Bohemorum dux erat. vide in folio cccix
Venzeslaus tertius Bohemie rex ccxlij
Venzeslaus bohemie rex sertus ccxliiij
Venено interfectus est Heinricus octauus imperator per monachum quendā ccxlix
Verunica mulier iherosolomitana sanctieate insignita. vide cvij
Verona ciuitas a quo sit condita lxxxiij
Verona ciuitas venit in poreſtatem venetorum illis temporibus cclxvj
Vestis sacerdotalis in veteri testamento quomodo fuerit formata xxxiiij
Vestem vnam omnibus licurgius instituit. vide in folio lv
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. vide in folio lxx
Vgolmus episcopus ⁊ doctor egregius. vide in lio cclv
Vgo Biliomus ordinis predicatorum doctor vide folio cclv
Victorinus enuterne vrbis episcopus. vide eñ in folio cx ⁊ cxj
Victor papa natione apher. vide cxxvij
Victoria virgo inclita. vide cxxxiiij
Victor ciuis mediolanensis. vide cxliiij
Victorinus natione aquitanus clx
Victor secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis ⁊ in papam electus vide in folio ccxij
Victor tertius papa antea deſiderius vocatus vide folio ccxvj
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide i folio cix
Vigilius papa natione romanus cliij
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide in folio clxxiij
Villas magnas galli vocabant ciuitates. vide folio ccxij
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatū vide folio xj
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide i folio xxx
Vinum bonum est ⁊ malum dicit pitacus. vide folio lxij
Vindicauit artharerses mortem patris ⁊ fratris sui. vide folio lxxvij
Vincentius ordinis predicatorum declamator. vide in folio cclxv
Vincentius levita natione hispanus. vide in folio cxxix
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater. vide in folio ccxl
Virgo Rhea vastalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum xlix
Virgilius maro magnus fuit medicus. vide folio cj
Virgo fuit post tres etiam viros Egiltrudis vide in folio clxiiij
Visitationis beate marie festum instituit vrbanus sextus papa per octauas celebrandum. vide in folio cclxij
Vtulum adorabat populus in Egypto more Egyptiorum. vide folio xxij
Vitellus non⁹ romanor⁹ imperator. vide a vj

Wesphalie descriptio cccxix.

Vitꝰ puerulus natõe siculus cxl ꝛ cxlj
Vitigis rex gothoꝝ ytaliam petijt clviij
Vitalianus papa patria siguinus clxxiij
Vita hois in hoc q̃ multis sit dedita pericul̃is. vide folio ccxcij
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias. vide xliij
Vlma suenie insignis vibs describit̃ ccxij
Vngari ytaliã ingressi papiã obsiderũt lxxx
Vngari obsederũt augustã ꝛ afflixerũt c ꝛ cj
Vngari sunt a sueuis ꝛ baioariis prostrati. vide folio cxciij ꝛ cxcv ꝛ cxcvij
Vngari papiã obsidebãt lxxx ꝛ clxxxvj
Vngari dep plabãt ytaliã. deinde venerunt in germaniã tpe primi ottonis cxcviij ꝛ cc
Vngari fidem receperũt p̃dicatõe adalb̃ti. ccij
Vagaria q̃ sit regio. de gestis in ea ccc
Et in sequentibus folijs
Vngaroꝝ rex mathias valde opp̃ssit turchos vide folio cclxxxiij
Voluptatẽ durit p maiori malo archita. lxxix
Vrbanus papa primꝰ natõe romanꝰ cxxix
Vrsula virgo gl̃osa natione anglica clvj
Vrbanꝰ sc̃ds papa ãtea fuit mõachꝰ ccxxj
Vrbanꝰ papa tertiꝰ p̃ria mediolanẽsis. ccxxviij
Vrbanꝰ q̃rtꝰ papa natõe gallus ccxxxix
Vrbanꝰ papa q̃ntꝰ p̃ria lemonicẽsis cclx
Vrbanꝰ papa. vj. natõe neapolitanꝰ cclxj
Vrias ppheta occisus ẽ a rege ieconia lix
Vulpinianus iurisc̃onsultꝰ vir p̃stãtissimꝰ. cxxj
Vrorib⁹ suis sparnani siue lacedemonij dederũt licentiã vt alios ducerent viros lvij
Vxores trium principum male fuerunt ex quibus causis vive cclj
Vxor sigismundi impatoris lugubrẽ duxit vitam vide cclxviij

Xenophõ phs dux exercitꝰ athenienssium. vide folio xxxix
Xenocrates calcedonẽsis phs lxxxv
Xenophilꝰ pithagoricus phs lxxxvj
Xenarchus phs claruit istis tpibus cvij
Xerses rex assiriorꝝ antiquus q̃ ꝛ balaniꝰ vocatur. vide folio xxvij
Xerses phs inuenit ludum scutorum lxvij
Xerses rex psaꝝ maxime fuit p iudeis lxxvj

Zair de tribu manasse fuit septimꝰ iudex in israhel xxxix
Zepte illegittimus princeps latrocinãtium facus ꝛ dux exercitus a gallaitidis. xliij
Zesse vel abysai habuit septem filios. ꝛ filias duas quorum nomina habes xliij
Zdolatras fecit moyses occidi xxxj
Zdolatra primus fuit ninus xviij
Zlen vel zle quid sit vide folio iij
Zoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret super iudeam. vide liij
Zpocrates medicꝰ fuit pitagoꝛe discipꝰ lxxviij
Zpolitꝰ romanꝰ patriciꝰ ꝛ martir cxxvj
Zpolitus ep̃s vir doctus cxxxij
Zrath erat filius Enoch x
Zsis ynachi filia in egypto inuenit leges ꝛ litteras docuit. vide xxvj
Zsaias propheta nobilis vnꝰ fuit de quattuor nobilioribus prophetis. vide lv
Zsocrates orator preclarus fuit lxxix
Zsidorꝰ ep̃s hispalensis vir bt̃us clxj
Zsaac abrahe filius. vide folio xxvij
Zsaac medicus preclarus floruit ccxv
Ytalia est pars europe decimus quartus. Et vnde habeat nomen. vide xlvij
Ytallam valde oppressit Fridericus primus imperator. vide ccxxvij
Yuo canonum doctor ꝛ vir magne sanctitatis. vide folio ccxv

Zambri rex Jsrahel delevit domuz baasa. vide folio lij
Zaraia pontifex in lege. vide xlij
Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab. vide liij
Zacharias rex israhel fecit sicut sui antecessores malum. vide lvij
Zacharias quando obijt. vide lxx
Zacharias hebrꝰ propheta. domini Elizabeth habuit vxorem ex qua genuit Johannem baptistam. vide ciij
Zacharias papa natione grecus cxxxiij
Zachariam pontificem interfecit Nabuchodonosor rex. vide lix
Zeno philosophus Naphel filius lxxviij
Zeno erat romanorum imperator clviij
Zepherinus papa natione romanus. vide eniz i folio cxxvij
Zeuses heracliotes bonus fuit pictor. vide enim in folio lxxvij
Zozimus papa natione grecus d

Finit registrum

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

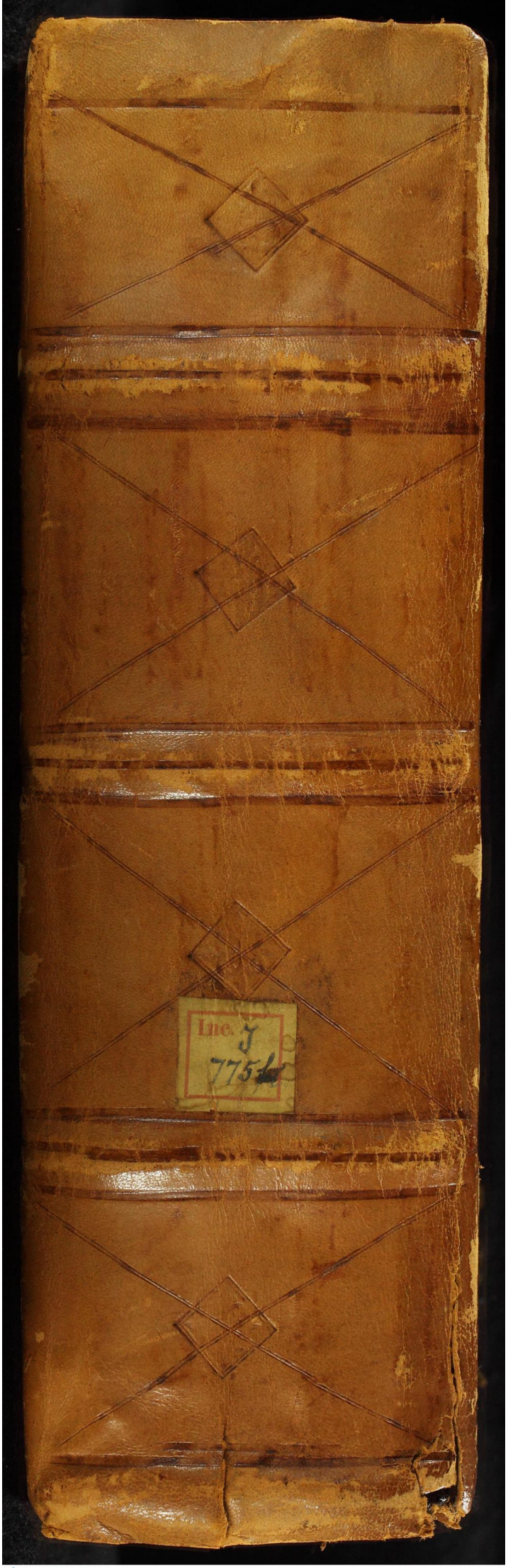

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
GIESSEN